

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΣ

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟΝ

ΠΡΩΤΗΣ ΚΑΙ ΔΕΥΤΕΡΑΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ

1837-1874

ΤΟΜΟΣ ΠΡΩΤΟΣ

ΣΥΝΤΑΧΘΕΝ ΥΠΟ
ΑΘΗΝΑΣ Γ. ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΥ – ΜΑΡΙΑΣ ΠΡΟΥΝΗ-ΦΙΛΙΠ

ΥΠΟ ΤΗΝ ΕΠΙΒΛΕΨΙΝ
† ΧΡΗΣΤΟΥ ΚΑΡΟΥΖΟΥ – ΝΙΚ. Μ. ΚΟΝΤΟΛΕΟΝΤΟΣ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
1973

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΣ

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟΝ

ΠΡΩΤΗΣ ΚΑΙ ΔΕΥΤΕΡΑΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ

1837-1874

ΤΟΜΟΣ ΠΡΩΤΟΣ

ΣΥΝΤΑΧΘΕΝ ΥΠΟ

ΑΘΗΝΑΣ Γ. ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΥ – ΜΑΡΙΑΣ ΠΡΟΥΝΗ-ΦΙΛΙΠ

ΥΠΟ ΤΗΝ ΕΠΙΒΛΕΨΙΝ

† ΧΡΗΣΤΟΥ ΚΑΡΟΥΖΟΥ – ΝΙΚ. Μ. ΚΟΝΤΟΛΕΟΝΤΟΣ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

1973

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΕΚΔΟΣΕΩΣ: ΑΘ. Γ. ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΥ - Μ. ΠΡΟΥΝΗ-ΦΙΛΙΠ

Φ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ & Κ. ΜΙΧΑΛΑΣ
Πανεπιστημίου 39 - Τηλ. 32 24 268

ΕΙΣ ΜΝΗΜΗΝ

ΧΡΗΣΤΟΥ Ι. ΚΑΡΟΥΖΟΥ

(1900 - 1967)

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΥ, ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΦΟΡΟΥ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΟΥ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ (1942 - 1964)
ΚΑΙ ΜΕΛΟΥΣ ΤΟΥ Δ. Σ. ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Εἶχε καταστῆ ἀπὸ μακροῦ χρόνου φανερόν ὅτι ἦτο ἀπαραίτητος ἡ σύνταξις τοῦ *Εὐρετηρίου* τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐφημερίδος, διὰ τὰ ἀποδοθῆ εἰς τὴν ἐπιστημονικὴν ἔρευναν τὸ πολύτιμον καὶ πολύμορφον ὑλικὸν τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐφημερίδος, ἰδίᾳ τὸ ἀποθησαυρισμένον εἰς τοὺς πρώτους τόμους αὐτῆς, τοὺς ἀπὸ τοῦ 1837 μέχρι τοῦ ἔτους 1874 ἐκδοθέντας, ἄγνωστον ἐν πολλοῖς οὐχὶ μόνον εἰς τοὺς ξένους ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς περισσοτέρους ἐκ τῶν Ἑλλήνων ἀρχαιολόγων. Σοβαροὶ ἐθνικοὶ καὶ ἐπιστημονικοὶ λόγοι συνηγόρουν ὑπὲρ τῆς ἐργασίας ταύτης, δι' ἧς ὑπελογίσθη ὅτι θὰ γίνῃ δυνατὴ ἡ χρησιμοποίησις ὑπὸ τῆς ἐπιστήμης τοῦ σημαντικωτάτου καὶ ἐξαιρετικῶς καρποφόρου ἔργου τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας, ἣτις, μέχρι τοῦ 1900 περίπου, ὑπῆρξεν ὁ κυριώτερος φορεὺς τῆς ἐπιστημονικῆς διερευνήσεως τῶν μνημείων τῆς ἱστορίας μας.

Διὰ πάντα ταῦτα, ἐν ἔτει 1960, ἀπεφασίσθη ὑπὸ τοῦ Δ.Σ. τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας, μετὰ πρότασιν τοῦ νῦν Προέδρου αὐτῆς κ. Γ. Βέλτσου, ἡ ἀποδελτίωσις τῶν παλαιῶν τόμων τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐφημερίδος, ἣτις καὶ ἀνετέθη εἰς τὰς ἀρχαιολόγους κκ. Ἀθηνᾶν Γ. Καλογεροπούλου καὶ Μαρίαν Προῦνη-Φιλίπ, ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψιν τοῦ ἀειμνήστου Διευθυντοῦ τοῦ Ἐθνικοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Μουσείου, Ἀκαδημαϊκοῦ Χρ. Καρούζου, τὴν θέσιν τοῦ ὁποίου εἰς τὴν ἐποπτείαν τοῦ ἔργου, μετὰ τὸν πρόωρον θάνατόν του ἐν ἔτει 1967, ἀνέλαβεν ὁ νῦν Ἀντιπρόεδρος Καθηγητῆς κ. Νικ. Κοντολέων.

Ἐν τῇ ἐξελίξει τῆς ἡ ἀποδελτίωσις παρουσίασε μεγάλας καὶ ἀπροβλέπτους δυσκολίας καὶ τοῦτο διότι, λίαν συντόμως, ἐγένετο ἀντιληπτὸν ὅτι, πρὸς ἀξιοποίησιν τοῦ μέχρι τοῦ 1874 παρουσιαζομένου ἐν τῇ Ἀρχαιολογικῇ Ἐφημερίδι ὑλικοῦ, ἦτο ἀνάγκη κατὰ πρῶτον ἡ ἀναγνώρισις αὐτοῦ, λόγῳ παραπλανητικῶν ἢ ἐλλιπῶν περιγραφῶν, ἐν συνεχείᾳ δὲ ἡ ταύτισίς του πρὸς τὰ ὑπάρχοντα ἐν τοῖς Μουσείοις τοῦ Κράτους παντοῖα μνημεῖα, οὕτως ὥστε τὸ *Εὐρετήριον* νὰ παρέχῃ εἰς τὸν σημερινὸν μελετητὴν ἅπαντα τὰ στοιχεῖα, ἥτοι ἀριθμὸν *Εὐρετηρίου* τοῦ Μουσείου, ὡς καὶ τὰς τυχόν ἐν τῷ μεταξὺ γενομένας συμπληρώσεις ἢ ὀρθοτέρας ἀναγνώσεις τῶν ἐπιγραφικῶν μνημείων. Ἡ τελευταία περίπτωσις, ἥτοι ἡ ταύτισις τοῦ ἐπιγραφικοῦ ὑλικοῦ πρὸς τὸ εἰς τὰς IG δημοσιευόμενον, ὑπῆρξεν ἡ δυσκολωτέρα καὶ ἡ ἀπαιτήσασα μακρότερον χρόνον διότι, ὡς ἐγένετο καὶ διὰ τὰ ἄλλης φύσεως ἔργα, ἐκρίθη ἀναγκαία, μετὰ τὴν ἐξονυχιστικὴν ἔρευναν τῆς ὑπαρχούσης βιβλιογραφίας, ἡ ἐπὶ τόπον ἐν τοῖς Μουσείοις ἀναγνώρισις καὶ ταύτισις τῶν ἐπιγραφῶν, αἱ ὁποῖαι πολλακίς ἔχουν συμπληρωθῆ διὰ νέων τεμαχίων, ἀναφερομένων ἐπίσης εἰς τὰ οἰκεῖα λήμματα τοῦ *Εὐρετηρίου*. Ἐλήφθη κυρίως φροντὶς ὅπως ἐξαρθῶσιν αἱ διακριβούμεναι παντοῖαι ἱστορικαὶ πληροφορίαι ἐξ ὅλων τῶν αἰώνων τῆς ἑλληνικῆς ἱστορίας, ὡς καὶ αἱ τοπογραφικαὶ συζητήσεις καὶ εἰδήσεις περὶ ἀνασκαφῶν καὶ εὐρημάτων, αἱ ἐγκατεσπαρμέναι ἀκόμη καὶ εἰς τὰ διάφορα ἀρθρίδια τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐφημερίδος. Ἰδιαιτέρα σημασία ἐδόθη εἰς πληροφορίας ἀναφερομένας εἰς τοπωνύμια ἀρχαῖα καὶ νεώτερα, εἰς εἰκονογρα-

φικά ἢ διακοσμητικὰ καὶ ἀρχιτεκτονικὰ θέματα, εἰς τεχνικὰς λεπτομερείας (π.χ. διατήρησιν χρωμάτων) κ.ἄ.τ. Ἐν πολλοῖς ὅμως, προέχει δὲ τοῦτο νὰ τονισθῇ, ἐγένετο καὶ τελείως πρωτότυπος ἐργασία, ἀπαιτήσασα μακροχρόνιον καὶ ἐπίπονον προσπάθειαν, διὰ τὴν ὁποίαν, ὑπὸ ἄλλας συνθήκας, θὰ ἐχρειάζετο συλλογικὴ μελέτη ὑπὸ ὁμάδος ἐπιστημόνων.

Ἐκ τῆς μέχρι τοῦδε ἐργασίας, γενομένης ὑπὸ τῶν ἀναλαβουσῶν ταύτην μετὰ μεγίστης ἀφοσιώσεως, ἀκαμάτου ζήλου καὶ ὑπομονῆς, ἀπεφασίσθη κατ' ἀρχὴν ὑπὸ τοῦ Δ.Σ. τῆς Ἑταιρείας ἡ ἐκδοσις τῆς ἀποδελτιώσεως τῶν δύο πρώτων περιόδων τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐφημερίδος, τῶν μέχρι τοῦ ἔτους 1874 ἐξικνουμένων. Ἐκρίθη ἀπαράιτητος ὁ διαχωρισμὸς οὗτος, κατόπιν σχετικῆς προτάσεως τοῦ μακαρίτου Χρ. Καρούζου, ἐν ἔτει 1966. Ὡς λέγεται ἐν αὐτῇ, ἡ Γ' περίοδος ἐκδόσεως τῆς Ἐφημερίδος, ἡ ἀπὸ τοῦ 1883 κ.ἔ., συμπίπτει «μὲ τὴν νεωτέραν καὶ αὐστηροτέραν μορφὴν τῆς ἐπιστημονικῆς μεθόδου, φάσιν εἰς τὴν ὁποίαν καὶ σήμερον ἀκόμη ζῶμεν καὶ ἥτις μᾶς εἶναι οἰκεία».

Περὶ τοῦ τρόπου ἐργασίας καὶ τῶν παντοειδῶν δυσχερειῶν διὰ τὸν ἀπαρτισμὸν Εὐρετηρίου ἀναφερομένου εἰς τὴν ἐπιστημονικὴν ζωὴν τῆς Ἑλλάδος τῶν πρώτων μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν δεκαετιῶν, ὡς καὶ περὶ τῆς χρήσεως τούτου, δίδονται λεπτομερῆ στοιχεῖα εἰς τὴν ἀκολουθοῦσαν Εἰσαγωγὴν, εἰς τὴν ὁποίαν περιέχεται συντόμως καὶ ἡ ἱστορία τῆς συλλήσεως ἀρχαίων μνημείων ὑπὸ τῶν ξένων, ὡς καὶ τὰ ληφθέντα ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων μέτρα, κατὰ τὴν Τουρκοκρατίαν, τὴν Ἐπανάστασιν τοῦ 1821, τὴν περίοδον τῆς διακυβερνήσεως τῆς χώρας ὑπὸ τοῦ Ἰωάννου Καποδίστρια, καὶ τὴν Ὀθωνικὴν περίοδον, διὰ τὴν διαφύλαξίν των. Περιλαμβάνεται ἐπίσης καὶ ἡ ἱστορία τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐφημερίδος καὶ παντοῖαι παρατηρήσεις ἐπὶ τῆς ἐκδόσεώς της.

Ἐκρίθη σκόπιμον νὰ ἐκτυπωθῇ ἰδιαιτέρως ὁ παρουσιαζόμενος πρῶτος τόμος τοῦ Εὐρετηρίου τῶν μέχρι καὶ τοῦ ἔτους 1874 ἐρευνῶν, ὁ ὁποῖος περιέχει τρία μέρη: λεπτομερῆ πίνακα περιεχομένων, πίνακα λιθογραφημάτων καί, τέλος, ἀντιστοιχίαν τῶν δημοσιευομένων εἰς τὴν Α.Ε. ἐπιγραφῶν πρὸς τὰς τοιαύτας τῶν IG. Εἰς τὸν δεύτερον τόμον θὰ περιέχεται τὸ «πραγματικὸν» μέρος τοῦ ὕλικου τῶν ἰδίων ἐτῶν (1837-1874), τὸ ἀναφερόμενον εἰς τὴν Τοπογραφίαν, Ἐπιγραφικὴν, Ἀρχιτεκτονικὴν, Πλαστικὴν, Ἀγγειογραφίαν, Μικροτεχνίαν, ὡς καὶ στοιχεῖα διὰ τὴν Ἱστορίαν τῆς Νεοελληνικῆς Ἀρχαιολογίας ἄγνωστα τοῖς πολλοῖς.

Α. Κ. ΟΡΛΑΝΔΟΣ

Γενικὸς Γραμματεὺς τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΑΙ

Θερμόταται εὐχαριστίαι ἐκφράζονται διὰ τὴν βοήθειάν των εἰς τὴν παροῦσαν ἐργασίαν εἰς τὸν Καθηγητὴν Dr. G. Klaffenbach, τὸν Dr. G. Dunst, τὴν Dr. L. H. Jeffery, τὸν τ. Γενικὸν Ἐφορον Ἀρχαιοτήτων κ. Ἰ. Κοντῆν καὶ τὸν κ. Ἀλκην Ἀγγέλου. Ἐπίσης εἰς τοὺς Διευθυντὰς Μουσείων κκ. Γ. Δοντᾶν, Ν. Ζαφειρόπουλον καὶ Β. Καλλιπολίτην, εἰς τοὺς ἀρχιτέκτονας-ἀρχαιολόγους κκ. Κ. Μπίρην καὶ Ἰ. Τραυλόν, τὸν Καθηγητὴν κ. Γ. Δεσπίνην, εἰς τοὺς Ἐφόρους Ἀρχαιοτήτων δ. Ὁ. Ἀλεξανδρῆ, κ. Εὐθ. Μαστροκώσταν καὶ δ. Β. Φιλιππάκη, εἰς τοὺς ἐπιμελητὰς Ἀρχαιοτήτων δ. Ἀ. Δραγώνα, κ. Φ. Ζαφειροπούλου, κ. Π. Θέμελην, κ. Ἰ. Παπαχριστοδοῦλου, κ. Θ. Σπυρόπουλον, κ. Ἰ. Τζεδάκην, κ. Ε. Τουλούπα, κ. Ντ. Τσάκον, κ. Ἡλίαν Τσιριβάκον καὶ δ. Δ. Χατζῆ, εἰς τὴν ἐπιστημονικὴν βοηθὸν τοῦ Ἐθνικοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Μουσείου κ. Ἰ. Τριάντη, ὡς καὶ εἰς τὰς ἀρχαιολόγους κκ. Μ. Μπρούσκαρη καὶ Β. Χατζημιχάλη.

Ὅλως ἰδιαίτεραι εὐχαριστίαι ἐκφράζονται εἰς τὴν Διευθύντριαν τοῦ Ἐπιγραφικοῦ Μουσείου κ. Ντ. Πέππα-Δελμούζου, ἥ ὅποια, εἰς πολλὰς περιπτώσεις, ἐγνώρισεν εἰς τοὺς συντάκτας τοῦ Εὐρετηρίου νέας συγκολλήσεις ἢ ταυτίσεις ἐπιγραφῶν γενομένας ὑπὸ τῆς ἰδίας, τὰς ὁποίας καὶ προτίθεται αὕτη νὰ δημοσιεύσῃ ἐν καιρῷ.

Εἰς τὴν εὐγενῆ ὑποχρεωτικότητά καὶ προθυμίαν τῶν λογίων Κερκυραίων κκ. Κ. Δαφνῆ καὶ Γερ. Χυτήρη ὀφείλονται πολὺτιμοι πληροφορίαι διὰ τὴν ἐν Κερκύρᾳ νομοθετικὴν περὶ ἀρχαιοτήτων προστασίαν. Ἡ βοήθειά των δὲν περιωρίσθη ἀπλῶς εἰς τὴν παροχὴν εἰδήσεων, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ἀποστολὴν φωτοτυπιῶν ἐντύπου ὑλικοῦ, μὴ ὑπάρχοντος εἰς τὰς ἐν Ἀθήναις βιβλιοθήκας.

Εὐχαριστοῦμεν, ἐπίσης, τοὺς ὑπαλλήλους τοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Μουσείου τῆς Μυκόνου κκ. Ν. Φυγετάκην, Ἀ. Δελαβέρην, Σ. Μάραν ὡς καὶ τὸν κ. Β. Ζουγανέλην διὰ τὴν βοήθειάν των.

Τέλος, ὅλως ἰδιαίτεραι εὐχαριστίαι ὀφείλονται εἰς τὸ Σὸν Δ.Σ. τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας, τὸ ὁποῖον διὰ τοσαύτης στοργῆς περιέβαλε πάντοτε τὴν ἐκτελεσθεῖσαν δύσκολον ἐργασίαν, κυρίως δὲ τὸν Πρόεδρον κ. Γ. Βέλτσον καὶ τοὺς Καθηγητὰς κκ. Ἀν. Ὁρλάνδον καὶ Νικ. Κοντολέοντα. Φυσικῶς τῷ λόγῳ ὀφείλονται πάρα πολλὰ εἰς τὴν ποικιλότροπον καὶ σοφὴν καθοδήγησιν τοῦ ἀλησμονήτου Χρ. Καρούζου, ἐπιβλέψαντος ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν τὴν ἐργασίαν καὶ μὴ δυνηθέντος, λόγῳ τοῦ τόσο προώρου θανάτου του, νὰ ἴδῃ, ὡς τὸ ἐπεθύμει ζωηρῶς, ἐκτυπωθεῖσαν τὴν παροῦσαν ἐργασίαν, ἥτις, δι' αὐτὸν ἀκριβῶς τὸν λόγον, ἀφιερῶται εἰς μνήμην του.

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΑΙ

A.E. καὶ E.A.	= Ἀρχαιολογικὴ Ἐφημερὶς
Ἀρ. ἢ Ἀριθ.	= Ἀριθμὸς
Ἐθν. Μ.	= Ἐθνικὸν Μουσεῖον
Ἐθν. Μ. Α.	= Ἐθνικὸν Μουσεῖον. Ἀγγεῖα
Ἐθν. Μ. ANE	= Ἐθνικὸν Μουσεῖον. Ἀριθμὸς Νέου Εὐρετηρίου
Ἐθν. Μ. Ἀποθ.	= Ἐθνικὸν Μουσεῖον. Ἀποθῆκαι
Ἐθν. Μ. Χ.	= Ἐθνικὸν Μουσεῖον. Χάλκινα
EM	= Ἐπιγραφικὸν Μουσεῖον
IG	= Inscriptiones Graecae
Λιθ. ἢ Λιθ/μα ἢ Λιθ/τα	= Λιθογράφημα, λιθογραφήματα
Μ. ἢ Μουσ.	= Μουσεῖον
Μ. Ἀκροπ.	= Μουσεῖον Ἀκροπόλεως
Βρεταν. Μ.	= Βρετανικὸν Μουσεῖον
Μ. Δελφ.	= Μουσεῖον Δελφῶν
Μ. Ἐλευσ.	= Μουσεῖον Ἐλευσῖνος
Μ. Κεραμ. Ρ.	= Μουσεῖον Κεραμεικοῦ, Plastik
Μ. Λούβρου, Cat. Somm.	= Μουσεῖον Λούβρου, Catalogue Sommaire
Μ. Μυκ.	= Μουσεῖον Μυκόνου
Μ. Πειρ.	= Μουσεῖον Πειραιῶς
N.K.	= Νοτία κλιτὺς Ἀκροπόλεως Ἀθηνῶν
Πίν.	= Πίναξ
Πλατ. Συντ.	= Πλατεῖα Συντάγματος
Ρ. Ἀ.	= Ρωμαϊκὴ Ἀγορά
Στ.	= Στήλη
Στ. Ἀττάλου	= Στοὰ Ἀττάλου
Στ. Ἀττάλου I	= Στοὰ Ἀττάλου. Inscriptions
Σχ.	= Σχεδιογράφημα

ΣΗΜΕΙΑ

- ♦ = ἄνευ ἀριθμοῦ
 * = ὑπὸ τὸν ἀριθμὸν

ΠΙΝΑΞ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

	Σελίς
Στοιχεῖα τῆς ἱστορίας τῆς περὶ τῶν ἀρχαιοτήτων μερίμνης ἀπὸ τῆς Τουρκοκρατίας μέχρι καὶ τῆς Ὀθωνικῆς περιόδου. Ἡ ἔκδοσις τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐφημερίδος	
Σύντομος ἱστορία συλῆσεως μνημείων ὑπὸ ξένων.....	ιε'—λβ'
Οἱ Τοῦρκοι καὶ τὰ ἀρχαῖα μνημεῖα.....	λβ'—λγ'
Ξέναι Φιλάρχαιοι Ἐταιρεῖαι καὶ ἀρχαιολογήσαντες ἐν Ἑλλάδι πρεσβευταὶ κατὰ τὸν 19ον αἰῶνα.....	λγ'—λς'
Ἡ ἀντίδρασις τῶν Ἑλλήνων εἰς τὴν διαρπαγὴν	λς'—μ'
Ἡ ἐν Ἀθήναις Φιλόμουσος Ἐταιρεία.....	μ'—ν'
Ἡ περὶ ἀρχαιοτήτων μερίμνα κατὰ τὴν Ἐπανάστασιν τοῦ 1821.....	ν'—νζ'
Ἡ περὶ ἀρχαιοτήτων μερίμνα ἐπὶ Ἰωάννου Καποδίστρια.....	νζ'—πθ'
Αἱ ἀπὸ τοῦ 1832 μερίμναι διὰ τὰ ἀρχαῖα	πθ'—ιη'
Ἡ Ἀρχαιολογικὴ Ὑπηρεσία ἐπὶ τῆς Ἀντιβασιλείας	ιη'—ριθ'
Ἡ Ἀρχαιολογικὴ Ἐπιτροπὴ	ριθ'—ρκζ'
Ἡ Ἀρχαιολογικὴ Ὑπηρεσία κατὰ τὴν περίοδον 1838-1844.....	ρκζ'—ρμθ'
Ἡ ἔκδοσις τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐφημερίδος. Α' περίοδος.....	ρμθ'—ρξ'
Ἡ ἔκδοσις τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐφημερίδος. Β' περίοδος.....	ρξ'—ρξζ'
Προβλήματα ἀφορῶντα εἰς τὴν σύνταξιν τοῦ Εὐρετηρίου τῆς Α.Ε....	ρξζ'—ρο'
Αἱ χρονολογίαι τοῦ Πιπτάκη	ρο'—ρογ'
Ἐπίμετρον.....	ροδ'—ροθ'

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟΝ

I. ΠΙΝΑΞ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ ΚΑΤΑ ΤΟΜΟΝ

Α' Περίοδος	1-113
Β' Περίοδος	115-137

II. ΠΙΝΑΞ ΛΙΘΟΓΡΑΦΗΜΑΤΩΝ

Α' Περίοδος	139-179
Β' Περίοδος	181-190

III. ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΑ ΤΩΝ IG ΠΡΟΣ ΤΑ ΛΗΜΜΑΤΑ ΤΗΣ Α.Ε.

Α' Περίοδος	191-236
Β' Περίοδος	237-243

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΜΕΡΙΜΝΗΣ
ΑΠΟ ΤΗΣ ΤΟΥΡΚΟΚΡΑΤΙΑΣ ΜΕΧΡΙ ΚΑΙ ΤΗΣ ΟΘΩΝΙΚΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ.
Η ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΟΣ

Ἡ Ἀρχαιολογικὴ Ἐφημερίς εἶναι τὸ πρῶτον ἀρχαιολογικὸν περιοδικὸν τοῦ νεοπαγοῦς ἑλληνικοῦ κράτους. Ἐξεδόθη ὑπὸ τῆς «Ἀρχαιολογικῆς Ἐπιτροπῆς», συσταθείσης διὰ τοῦ ἀπὸ 6/18 Νοεμβρίου 1836 Βασιλικοῦ Διατάγματος¹, εἰς ἐκτέλεσιν τοῦ ἄρθρου 7, προηγηθέντος Βασιλικοῦ Διατάγματος ὑπ' ἀριθ. 15510 τῆς 2/14 Ὀκτωβρίου 1836, καὶ μετὰ γνωμοδότησιν τῆς ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίου Ἐκπαιδεύσεως Γραμματείας τῆς Ἐπικρατείας.

Διὰ τὴν κατανόησιν τῆς τεραστίας σημασίας ἣν ἐνεῖχεν ἡ ἔκδοσις τοῦ πρώτου τοῦτου ἑλληνικοῦ ἀρχαιολογικοῦ περιοδικοῦ ἐκείνην τὴν ἐποχὴν, διὰ τὴν ὁρθὴν τοποθέτησιν τῶν ποικιλομόρφων προβλημάτων, τὰ ὅποια ἀνέκυψαν κατὰ τὴν πορείαν τῆς ἐκδόσεώς του, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν ἀξιολόγησιν τοῦ ποιοτικοῦ τοῦ ἐπιπέδου κατὰ τὴν μέχρι τοῦ 1860 περίοδον, εἶναι ἀπολύτως ἀναγκαῖα οὐχὶ μόνον σύντομος ἀναδρομὴ εἰς τὴν ἐλάχιστα γνωστὴν ἱστορίαν τῶν πρώτων βημάτων τῆς Ἑλληνικῆς Ἀρχαιολογικῆς Ὑπηρεσίας, ἀλλὰ καὶ ἀναφορά εἰς τὰς προηγηθείσας προσπάθειας τῶν ὑποδούλων Ἑλλήνων, τῶν πρώτων Ἐπαναστατικῶν Κυβερνήσεων, ὡς καὶ τῆς σοβαρᾶς ἐργασίας, ἣτις ἐγένετο ἐπὶ Καποδίστρια καὶ Ὁθωνος διὰ τὴν περισυλλογὴν καὶ διατήρησιν τῆς πατρογονικῆς κληρονομίας.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΙΣΤΟΡΙΑ ΣΥΛΗΨΕΩΣ ΜΝΗΜΕΙΩΝ ΥΠΟ ΞΕΝΩΝ

Εἶναι ἰδιαιτέρως συγκινητικὸν τὸ ἐνδιαφέρον τὸ ὅποῖον ἐξεδήλωσαν διὰ τὰς ἀρχαιότητας τοῦ Ἑθνους οἱ μετὰ τιτάνιον ἀγῶνα ἀπελευθερωθέντες ἐκ τοῦ μακροχρονίου ἐχθρικοῦ ζυγοῦ Ἕλληνες. Ἀπὸ δύο αἰώνων ἤδη, τοῦ 17ου, 18ου, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὰς πρώτας δεκαετίαις τοῦ 19ου παρίσταντο κατ' ἀνάγκην, ἄνευ δυνατότητος ἀντιδράσεως, βωβοὶ μάρτυρες μιᾶς ἀνηλεοῦς πράγματι διαρπαγῆς, τὴν ὁποίαν ὑπέστησαν ὅχι μόνον τὰ παντοῖα μνημεῖα τῆς ἀρχαιότητος, ἀλλὰ καὶ πλῆθος σπουδαίων χειρογράφων, ἀποκειμένων ἐν εἰς τὰς διαφόρους ἑλληνικὰς Μονάς.

Τὸ μέγα δυστύχημα διὰ τὴν τύχην τῶν ἀναριθμῆτων καλλιτεχνικῶν θησαυρῶν τοῦ Ἑθνους εἶναι ὅτι ἡ διαρπαγὴ καὶ ἡ ἐξαγωγή των ἐκ τοῦ ἑλληνικοῦ χώρου, ἡ πλήρης καταστροφὴ ὠρισμένων ἢ ἡ κολόβωσίς των, ἤρχισαν ἀπὸ τῆς Ρωμαϊκῆς κατακτήσεως, ἀρχῆς γενομένης ἀπὸ τῆς καταλήψεως τῆς Μακεδονίας², τὸ 168 π.Χ. Τότε, ἰδίᾳ ὁμως

1. Φ.Ε.Κ. ἀριθ. 67 τῆς 22 Νοεμβρίου 1836.

2. Πολύβιος, Α 15, ὅπου γίνεται λόγος περὶ τῆς φοβερᾶς καταστροφῆς καὶ διαρπαγῆς 70 ἡπειρωτικῶν πόλεων ὑπὸ τῶν Ρωμαίων τοῦ Αἰμιλίου Παύλου, καὶ Πλούταρχος, εἰς Βίον Αἰμιλίου Παύλου XXXII 1 κ.έ., περὶ τῶν διαρπαγέντων

μετὰ τὸ 146 π.Χ.¹, κατεστράφη ἢ μετήχθη εἰς Ἱταλίαν ἀπειρία ἔργων πλαστικῆς ἢ ζωγραφικῶν πινάκων. Ἐξ ὅλων τῶν μεγάλων ἑλληνικῶν πόλεων, τῶν περιελθουσῶν σταδιακῶς εἰς τὴν κατοχὴν τῶν Ρωμαίων, ἐλαμβάνοντο ὡς πολεμικὴ λεία, διὰ νὰ κοσμήσουν, μετὰ τῶν ἄλλων λαφύρων, τὸν θρίαμβον τῶν Ρωμαίων στρατηγῶν παντοῖα ἔργα τέχνης². Τὸ ἀποκορύφωμα τῆς λεηλασίας καὶ τῆς καταστροφικῆς μανίας τῶν κατακτητῶν ἐγνώρισεν ἡ ἀκμάζουσα πόλις τῆς Κορίνθου ἥτις κατεσκάφη ἐκ θεμελίων τὸ 146 π.Χ., διηρπάγησαν δὲ τότε ἐξ αὐτῆς ποικίλοι καλλιτεχνικοὶ θησαυροί, ἀλλὰ καὶ κατεστράφησαν τὰ σπουδαῖα μνημεῖα τῆς³.

Αἱ μετὰ τὴν Ρωμαϊκὴν κατάκτησιν ἱστορικαὶ περιπέτειαι τοῦ Ἑλληνικοῦ χώρου κυρίως αἱ βαρβαρικαὶ ἐπιδρομαί, ἀλλὰ καὶ ἡ ἐπικράτησις τοῦ Χριστιανισμοῦ εἶχον ὡς ἀποτέλεσμα, ἀφ' ἐνὸς τὴν δῆωσιν τῶν μεγάλων Ἱερῶν τῆς ἀρχαιότητος, ἢ τὴν ἐγκατάλειψιν των. Οὕτω σταδιακῶς ἡρειπώθησαν τὰ ἐναπομένοντα ὀρθία ἀρχιτεκτονικὰ καὶ ἄλλα μνημεῖα καὶ κατεστράφησαν ἢ διηρπάγησαν τὰ ὑπάρχοντα εἰσέτι εἰς αὐτὰ ἀναθήματα. Τὰ ἀρχαῖα Ἱερὰ ἦσαν ἀληθῆ μουσεῖα, γέμοντα ἀκόμη τότε παντοειδῶν καλλιτεχνικῶν θησαυρῶν ἀρχιτεκτονικῆς, ζωγραφικῆς ἢ γλυπτικῆς. Ἄλλη αἰτία ἀπογυμνώσεως τῆς Ἑλλάδος ἐκ τῶν καλλιτεχνικῶν θησαυρῶν τῆς ὑπῆρξεν ἡ ὑπὸ ὠρισμένων Χριστιανῶν αὐτοκρατόρων τοῦ Βυζαντίου μεταφορὰ εἰς τὴν Βασιλεύουσαν ἔργων ἀρχαίας τέχνης διὰ τὸν καλλωπισμὸν διαφόρων χώρων τῆς, ἐνῶ πολὺ ἐνωρίς, μετὰ τὴν ἐπικράτησιν τοῦ Χριστιανισμοῦ ὡς ἐπισήμου θρησκείας τοῦ Κράτους, ἀρχαῖοι ναοὶ μετετρέποντο εἰς χριστιανικὰς ἐκκλησίας, ἢ ἐπὶ τῶν θεμελίων των καὶ διὰ τοῦ ἀρχιτεκτονικοῦ των ὕλικου, ἰδρύνοντο ναοὶ τῆς νέας θρησκείας. Αἱ βαρβαρικαὶ ἐπιδρομαὶ συνεπλήρωσαν ἐν πολλοῖς τὸ ἔργον τῆς καταστροφῆς, ὅπως π.χ. συνέβη μὲ τὰ Ἱερὰ τῆς Ἐλευσίνος καὶ τῆς Ἐπιδαύρου, τὰ ὅποια κατέσκαψαν οἱ Βησιγότθοι λόγῳ θρησκευτικοῦ φανατισμοῦ.

Ἀφθονον ὕλικόν ἐξ αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ ἀρχαῖα ἀνάγλυφα καὶ ἄλλα γλυπτὰ ἐνετειχίζοντο εἰς μεταγενεστέρας οἰκοδομάς⁴, ἐνῶ συχνὰ ἀρχαῖα κτήρια περιελαμβάνοντο εἰς νεωτέρας ὀχυρώσεις τῶν ἑλληνικῶν πόλεων⁵.

ἐκ Μακεδονίας ἔργων τέχνης, ἅτινα ἐνεφανίσθησαν τὴν πρώτην ἡμέραν τοῦ θριαμβοῦ τοῦ Αἰμιλίου Παύλου εἰς τὴν Ρώμην ἐπὶ 250 ἀρμάτων (ἀδριάντες, «γραφαί», κολοσσιαῖα ἀγάλματα κ.ἄ.π.).

1. Παυσανίας, Ζ, 16, 8-9. Ὁ Παυσανίας εἶδεν ὁ ἴδιος «λάφυρα Κορίνθια» εἰς τὴν Πέργαμον: «καὶ ἦν περγαμηνοῖς καὶ ἐς ἐμὲ ἔτι λάφυρα κορίνθια», καὶ Πλούταρχος, εἰς Βίον Φιλοποίμενος XXI, 5 κ.ἑ.

2. Παυσανίας, Β, 1, 2 καὶ Ζ, 16, 7 κ.ἑ. Στράβων, Γεωγραφικά, Η, ὡς καὶ Plinius N. H. XXX, IV, 7 (ὅπου σημειοῦται ὅτι καὶ μετὰ τὴν λεηλασίαν τῆς Ρόδου ἀπέμειναν εἰς τὴν νῆσον ἄνω τῶν 3.000 ἔργα τέχνης). Tacitus, Ann. XV, 45, ὅπου γίνεται λόγος περὶ διαρπαγῆς ἀγαλμάτων ἐκ τῶν Ἱερῶν τῆς Ἑλλάδος κατὰ διαταγὴν τοῦ Νέρωνος.

3. Βλ. σελ. ιε' σημ. 2. Βετεράνοι τοῦ Καίσαρος μετὰ τὴν ἀνίδρυσιν τῆς Κορίνθου ἀνέσκαπτον τὴν γῆν τῆς πρὸς ἀνεύρεσιν παντοίων κτερισμάτων ἐντὸς τῶν ἀρχαίων τάφων, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ πληρωθῇ ἡ ἀγορὰ τῆς Ρώμης «νεκροκορινθίων», ὡς χαρακτηριστικῶς ὠνομάσθησαν τὰ διαρπαγέντα εὐρήματα τῶν ἀρχαίων τάφων τῆς Κορίνθου: «ἐπλήρωσαν τὴν Ρώμην νεκροκορινθίων», Στράβων, Η.

4. A. Rumpf, Archäologie I, Einleitung. Historischer Überblick, Βερολῖνον, 1953, σελ. 26. Οὕτω διεσώθησαν πολλὰ ἀρχαῖα γλυπτὰ καὶ ἐπιγραφαὶ ἢ βάθρα.

5. A. Rumpf, ἑ.ἄ. σελ. 26. Τὸ Ὡδεῖον Ἡρώδου Ἀττικοῦ π.χ., ὡς καὶ τὰ τείχη τῆς Ἀκροπόλεως τῶν Ἀθηνῶν, περιελήφθησαν εἰς νεωτέρας ὀχυρώσεις.

Τὸ καταστροφικὸν διὰ τὰ μνημεῖα ἔργον δὲν ἐσταμάτησεν ἐκεῖ· τοῦναντίον ἀνευρώθη ὑπὸ τῶν Σταυροφόρων, οἱ ὅποιοι ἰδίᾳ ἐν Κωνσταντινουπόλει, τὸ 1204, ἐπεδόθησαν εἰς πρωτοφανῇ λεηλασίαν. Ὅχι μόνον διήρπασαν τότε ἔργα τέχνης, ἀλλὰ ὠρισμένα χαλκᾶ μνημεῖα κοσμοῦντα τὸν Ἰππόδρομον τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἀναφέρεται ὅτι «τὰ ἔτη-ξαν χάριν τοῦ μετάλλου»¹.

Ἡ ἐπὶ δεκαετίας ὁλοκλήρους κατοχῇ ὠρισμένων ἐλληνικῶν τόπων ὑπὸ τῶν Φράγκων ἐγένετο πρόξενος νέων καταστροφῶν ἢ δηώσεων, μετατροπῶν ἀρχιτεκτονικῶν μνημεῖων τῆς ἀρχαιότητος εἰς χώρους κατοικίας ἢ εἰς φραγκικὰς ἐκκλησίας, πρᾶγμα ποῦ εἶχεν ἤδη ἀρχίσει νὰ γίνεται, ὡς ἐλέχθη ἀνωτέρω, ὑπὸ τῶν Βυζαντινῶν αὐτοκρατόρων².

Ἀπὸ τοῦ 14ου αἰ., ἰδίᾳ ὅμως κατὰ τὸν 15ον αἰ., ἐγένετο ἐναρξίς νέου εἴδους λεηλασίας, ἣτις συνεχίζετο, αὐξανομένη ὁλοέν, μέχρι καὶ τῶν πρώτων δεκαετιῶν τοῦ 19ου αἰ. Ἡ βιβλιοθήκη τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τῶν πολυπληθῶν Μονῶν τοῦ Βυζαντινοῦ κράτους, ὡς καὶ τὰ θησαυροφυλάκια αὐτῶν, ἦσαν πλήρη χειρογράφων κωδίκων καὶ παντοίων καλλιτεχνικῶν θησαυρῶν. Πλὴν χιλιάδων ἐξ αὐτῶν τὰ ὅποια κατεστράφησαν ὑπὸ τῶν Τούρκων κατὰ τὴν Ἀλωσιν τῆς Βασιλεουσῆς³, τὸ 1453, πολλοὶ ἐκ τῶν φιλομούσων ἡγεμόνων τῆς Ἰταλίας, ἀλλὰ καὶ ἄλλων εὐρωπαϊκῶν χωρῶν, ἤρχισαν καὶ πρό, ἀλλὰ κυρίως ἀπὸ τῆς Ἀναγεννήσεως καὶ ἐντεῦθεν, νὰ ἐνδιαφέρονται ζωηρῶς διὰ τὴν ἀπόκτησιν κωδίκων ἢ καὶ ἀρχαιοτήτων ἐκ τῆς Ἑλλάδος⁴ διὰ τὸν πλουτισμὸν τῶν ἰδιωτικῶν συλλογῶν των⁵. Ἡ μεταφορὰ χειρογράφων κωδίκων εἶχεν ἀρχίσει καὶ πρὸ τῆς Ἀλώσεως, ὅτε οἱ διάφοροι Ἕλληνες λόγιοι φεύγοντες πρὸς τὴν Ἰταλίαν, συναπεκρίνον καὶ παντοῖα χειρόγραφα, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ γίνουν τότε γνωστὰ εἰς τὴν Δύσιν τὰ κείμενα τῶν ἀρχαίων συγγραφέων, καὶ νὰ δημιουργηθοῦν οὕτω αἱ συνθήκαι διὰ τὴν Ἀναγέννησιν τῶν γραμμάτων. «Ἐκτοτε, κατὰ τοὺς ἐπακολουθήσαντας αἰῶνας τῆς δουλείας, ἡ θῆρα καὶ ἡ ἀρπαγὴ τῶν πάσης κατηγορίας καὶ πάσης ὕλης μνημείων τῆς ἱστορίας ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐν τῇ Ἀνατολῇ γενικῶς ἐγένετο ἔργον, πολλὰκις συστηματικόν, πολυαρίθμων Εὐρωπαϊῶν ἐπιστῆμων καὶ μὴ, πρεσβευτῶν, προξένων καὶ ἄλλων διπλωματικῶν ὑπαλλήλων, περιηγητῶν, ἐμπόρων, ναυτικῶν καὶ εἴ τινος ἄλλου. Καὶ ὑπῆρξε τόσον μέγας ὁ ἐπιδειχθεὶς ὑπ' αὐτῶν ζῆλος εἰς τὸ ἀνιερὸν τοῦτο ἔργον ὥστε, ὁσάκις ἠδυνάτουσαν νὰ ἀπαγάγουν ἐξ ὁλοκλήρου μνημεῖόν τι, δὲν ἐδίσταζον, χάριν πλουτισμοῦ τῶν συλλογῶν των, νὰ τεμαχίζουσιν χειρόγραφα, νὰ ἐκκόπτουν μικυλλογραφίας, νὰ διασποῦν τὴν ἐνότητά ἀρχαιολογικῶν συλλογῶν διὰ νὰ οἰκιοποιηθοῦν πολύτιμα ἔγγραφα καὶ νὰ κολοβώνουν ἀρχαῖα μνημεῖα. Τὰς ἐπιδόσεις ταύτας τῶν φιλαρχαίων Εὐρωπαϊῶν

1. Βλ. βιβλιογραφίαν καὶ σχετικὰς παρατηρήσεις εἰς τὸ μοναδικόν, διὰ τὸ πλῆθος τοῦ ἐν αὐτῷ ἀποθησαυρισμένου ὕλικου, βιβλίον τοῦ Ἰ. Γενναδίου, Ὁ Λόρδος Ἑλγιν καὶ οἱ πρὸ αὐτοῦ ἀνὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὰς Ἀθήνας ἰδίως ἀρχαιο-λογήσαντες ἐπιδρομεῖς, 1440 - 1837, Ἀθήναι, 1930. Ἐκδόσεις Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας, σελ. 154 κ.ε.

2. Ἰ. Γεννάδιος, ἔ.α. σελ. 154 - 158.

3. Ἀπῆρτιζον ὑπὲρ τὰς ἑκατὸν εἴκοσι χιλιάδας τόμων κατὰ μαρτυρίαν τοῦ καρδινάλιου Ἰσιδώρου. Βλ. Κ. Παπαρηγόπουλον, Ἱστορία τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους, τόμ. 5β, σελ. 6-7.

4. Ἐμμ. Πρωτοφάλης, Ἱστορικὰ ἔγγραφα περὶ ἀρχαιοτήτων κλπ. Ἀθήναι, 1967. Ἐκδόσεις Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας, σελ. θ', ι', ὅπου ἀναφέρονται ὠρισμένοι Εὐρωπαῖοι «δεινοὶ συλλέκται χειρογράφων καὶ ποικίλων ἀρχαιοτήτων».

5. Ἐλ. Βουραζέλη, Ὁ βίος τοῦ ἐλληνικοῦ λαοῦ κατὰ τὴν Τουρκοκρατίαν, Ἀθήναι, 1939, σελ. 43 - 44.

ἐν Ἑλλάδι, αἱ ὁποῖαι κατὰ τὸ μέγιστον μέρος των δύνανται νὰ χαρακτηρισθῶν ὡς αἰσχροὶ ἀρχαιοκαπηλῖαι, ἐπισημαίνει τις εὐχερῶς εἰς τὰ ἴδια αὐτῶν δημοσιεύματα, εἰς τὰ ὅποια μετὰ πολλῆς ἐνίοτε ὑπερηφανείας ἀνεκοίνουσι ποῖα καὶ πόσα μνημεῖα τοῦ πνεύματος καὶ τῆς τέχνης κατώρθωσαν νὰ μετακομίσουν ἐξ Ἑλλάδος ἢ ἄλλων ἀνατολικῶν χωρῶν εἰς τὴν πατρίδα των. Ἐκ τούτων ἐλάχιστοι ὑπῆρξαν ἀληθῶς ἀρχαιοφίλοι· οἱ περισσότεροι ἦσαν ἄπληστοι ἔμποροι καὶ μεταπράται»¹.

Προξενεῖ ἀληθῆ κατὰπληξιν εἰς τὸν ἄνθρωπον τῶν ἡμερῶν μας ὅτι ἡ ἀπὸ τῆς Ἀναγεννήσεως σημειωθεῖσα στροφή τοῦ ἐνδιαφέροντος τῶν πεπαιδευμένων Εὐρωπαίων πρὸς τὸν ἀρχαῖον ἑλληνικὸν κόσμον καὶ τὴν μελέτην τῶν ποικίλων δημιουργημάτων του, ἐξώθει τούτους κυρίως εἰς ἀρπαγὰς ἔργων ἀρχαίας τέχνης καὶ χειρογράφων κωδίκων ἐξ Ἑλλάδος. Οὐδείς ἡγεμὼν ἢ φιλόμουσος ἰδιώτης διανοήθη, πρὸ τῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ 1821, νὰ ἐνδιαφερθῇ καὶ διὰ τὴν σκληρὰν μοῖραν τῶν ἀπογόνων τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων, οἵτινες ὑπόδουλοι ἀπὸ αἰώνων, λησμονημένοι ὑπὸ τῆς Εὐρώπης, ζῶντες ὑπὸ τρομερὰς πράγματι συνθήκας, καὶ ἀντιμετωπίζοντες συχνὰ ἀπεριγράπτους βαρβαρότητας τοῦ κατακτητοῦ, ἔβλεπον ἐπὶ πλέον τὴν χώραν των καταλεηλατουμένην καὶ ὑπὸ τῶν φιλαρχαίων Εὐρωπαίων².

Οἱ ἐπισκέπται τῆς Ἑλλάδος πρὸ τῆς Ἀλώσεως, ἰδίᾳ ὅμως τῶν χρόνων τῆς Τουρκοκρατίας, διακρίνονται εἰς τρεῖς κατηγορίας: εἰς τὴν πρώτην ἀνήκουν διάφοροι Εὐρωπαῖοι λόγιοι, οἵτινες ἐπεχειροῦν, ἐξ ἐπιστημονικοῦ ἐνδιαφέροντος ὠθούμενοι, περιηγήσεις εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἐπιστρέφοντες δὲ εἰς τὰς πατρίδας των συνέγραψαν τὰς ἐντυπώσεις των. Εἰς περίπτωσιν καθ' ἣν περιήρχετο καθ' οἷονδῆποτε τρόπον ἀρχαῖον μνημεῖον εἰς χεῖρας των, τὸ μετέφερον εἰς τὴν πατρίδα των. Εἰς τὴν δευτέραν κατηγορίαν ἀνήκουν ἄλλοι, καθαρῶς «ἐπιδρομεῖς» αὐτοί, οἵτινες ἤρχοντο εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀποκλειστικῶς ὡς πράκτορες τῶν διαφόρων Εὐρωπαίων ἡγεμόνων, ἡγόραζον ἀρχαιότητας διὰ λογαριασμὸν τῶν κυρίων των, ἐξετέλουν λαθραίας ἀνασκαφὰς ἢ πολλάκις διήρπαζον καὶ χειρόγραφα ἐκ τῶν ἑλληνικῶν Μονῶν³. Εἰς τὴν ἰδίαν κατηγορίαν κατατάσσονται καὶ ἅπαντες οἱ εὐρεθέντες τυχαίως ἢ διελθόντες ἀπλῶς ἐξ Ἑλλάδος ἰδιῶται, οἵτινες, ὡς οἱ προηγούμενοι, μετέφερον εἰς τὰς πατρίδας των παντοῖα ἔργα τῆς ἑλληνικῆς ἀρχαιότητος ἢ χειρόγραφα. Εἰς τὴν τρίτην κατηγορίαν ἀνήκουν Εὐρωπαῖοι, ὑπηρετοῦντες ὡς πρεσβευταὶ ἡγεμονικῶν αὐλῶν παρὰ τῇ Ὑψηλῇ Πύλῃ, οἵτινες διενήργουν συστηματικὴν ἀρχαιοκαπηλίαν δι' ἰδίῶν πρακτόρων ἢ διὰ τῶν κατὰ τόπους προξένων ἢ ὑπο-

1. Βλ. τὸ πολῦτιμον, πράγματι, εἰς τὸ εἶδος του, προαναφερθὲν βιβλίον τοῦ Ἐμμ. Πρωτοψάλτη, σελ. ι' - ια'.

2. Ὁ σκοπὸς τοῦ εἰσαγωγικοῦ τούτου σημειώματος δὲν ἐπιτρέπει νὰ ἐπεκταθῶν αἱ ὑπογραφόμεναι διὰ μακρῶν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ θλιβεροῦ τούτου θέματος, τὸ ὅποιον χρήζει ἰδιαιτέρας πραγματείας. Αὐτὸς εἶναι καὶ ὁ λόγος διὰ τὸν ὅποιον ἡ ἀναγραφομένη σχετικὴ πρὸς τὸ θέμα βιβλιογραφία, ἀλλὰ καὶ τὰ περιεχόμενα στοιχεῖα, δὲν εἶναι πλήρη.

3. Ἐμμ. Πρωτοψάλτης, ἔ.δ. σελ. ι' καὶ ιθ', ὅπου καὶ ἡ σχετικὴ βιβλιογραφία. Προσθετέα καὶ αἱ περιπτώσεις τοῦ J. Maundeville, τοῦ Buodelmonti, τοῦ Paolo di Perugia κ.ἄ. δεινῶν συλλεκτῶν χειρογράφων, ἐπιγραφῶν, νομισμάτων κ.ἄ. μνημείων, ἐλθόντων εἰς τὴν Ἑλλάδα πρὸ τῆς Ἀλώσεως. Βλ. Ἑλ. Βουραζέλη, ἔ.δ. σελ. 43 - 44, καὶ E. Ziebarth, Ein griechischer Reisebericht des fünfzehnten Jahrhunderts, AM XXIV (1899), σελ. 72-88.

προξένων τῶν κρατῶν των. Τοῦτο ἐγένετο διὰ τοὺς ἡγεμόνας των ἢ συχνὰ καὶ δι' ἴδιον λογαριασμόν.

Ὡς ἐσημειώθη ἀνωτέρω, ἐλάχιστοι ἐκ τῶν ἰδιοτύπων τούτων «ἐπιδρομέων» καὶ τῶν τριῶν κατηγοριῶν ἦσαν πράγματι ἀρχαιοφίλοι. Καὶ ὁ συμπαθέστερος ἀκόμη ἐξ αὐτῶν ὁ Ciriaco de' Pizziccolli (ὁ Kyriacus Anconitanus, ὡς ὠνόμαζεν ὁ ἴδιος τὸν ἑαυτὸν του), περιελθὼν πολλοὺς ἐλληνικοὺς τόπους καὶ τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου¹, ἀφοῦ περιέγραψε πολλὰ σωζόμενα μνημεῖα καὶ ἀντέγραψεν ἀρχαίας ἐπιγραφάς, ἠγόρασε χειρόγραφον τῆς Καινῆς Διαθήκης ἐν Χίῳ (1447), καὶ κώδικα τῆς Ἰλιάδος καὶ Ὀδυσσεΐας ἐν Κύπρῳ². Ἄλλος διαπρεπὴς λόγιος τῆς Ἀναγεννήσεως, ὁ Gian Francesco Poggio Bracciolini (1380 - 1459), μαθητὴς τοῦ Χρυσολωρᾶ, λέγεται ὅτι «ἐπρομηθεύθη διὰ τῶν ἐν τῷ Αἰγαίῳ καὶ μάλιστα τῶν ἐν Χίῳ φίλων του ἱκανὰ γλυπτὰ, δι' ὧν ἐκόσμησε τὴν παρὰ τὴν Φλωρεντίαν νεόδμητον ἔπαυλίν του, καὶ ἐπιγραφάς, ὧν κατέλιπε τὰς ἐρμηνείας»³.

Ὁ Ogier Ghislain de Busbecq (1555), πρεσβευτὴς τῆς Γερμανίας ἐπὶ Φερδινάνδου Α' εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἐπεχείρησε κατ' ἐντολὴν τοῦ βασιλέως του ταξίδια εἰς τὸν εὐρύτερον ἐλληνικὸν χῶρον μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1555-1562, ἐπιστρέψας δὲ εἰς τὴν πατρίδα του «συναπεκόμισε 240 ἐλληνικὰ χειρόγραφα, πολλὰ ἀρχαῖα νομίσματα, ἐπιγραφάς καὶ πληθὺν ἄλλων ἀρχαιοτήτων»⁴.

Διάφοροι σημαντικαὶ συλλογαὶ ἀρχαιοτήτων ἐσχηματίσθησαν διὰ τῆς μεταφορᾶς ἀρχαίων ἐξ Ἑλλάδος. Ἐκ τῶν πλέον ἀξιολόγων εἶναι αἱ μεγάλαι συλλογαὶ Giustiniani⁵ καὶ Grimani⁶. Χαρακτηριστικὸν γεγονός εἶναι ὅτι ὁ σπουδαῖος σοφὸς τοῦ Tübingen, Martin Krauss (ὁ γνωστὸς ὡς Crusius), ἐζήτησε τὸ 1575 νὰ μάθῃ ἐκ τῶν Ἑλλήνων

1. Ἦλθεν εἰς Ἀθήνας τὸ 1436 καὶ πάλιν τὸ 1444. Εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐταξίδευσεν οὗτος ἀπὸ τοῦ 1435 - 1438 καὶ ἀπὸ τοῦ 1444 - 1448, ἐπισκεφθεὶς οὐχὶ μόνον τὴν ἡπειρωτικὴν Ἑλλάδα, ἀλλὰ καὶ τὰς νήσους. Μετὰ τὸ κείμενον τοῦ Στράβωνος ἀνὰ χεῖρας προσεπάρθει οὗτος νὰ ταυτίσῃ ἀρχαίους τόπους. Βλ. Ἰ. Γεννάδιον, ἔ.ἀ., σελ. 161 κ.ἐ. καὶ A. Rumpf, ἔ.ἀ. σελ. 41. Παρεμφερῆ ἔργασίαν ἀντιγραφῆς ἐπιγραφῶν καὶ περιγραφῆν τῶν Ἀθηνῶν ἔκαμεν ἐπίσης ὁ κατὰ τὸ 1395 ἐπισκεφθεὶς τὰς Ἀθήνας Niccolò da Martoni. Βλ. W. Judeich, Athen im Jahre 1395 nach der Beschreibung des Niccolò da Martoni, *AM* XXII (1897), σελ. 423-438. Ὁ W. Larfeld (*Handbuch der griechischen Epigraphik*, I, σελ. 30) χαρακτηρίζει τὸν Ciriaco de' Pizziccolli ὡς «ein mittelalterliches Vorbild des unsterblichen Heinrich Schliemann» (ὁ Κυριακὸς Ἀγκωνίτης (1391-1455) ἦτο ἔμπορος). Βλ. εἰς Χρ. Ν. Πέτρου-Μεσογείτην, Ἐπιγραφικὴ καὶ Ἐπιγραφικὰς Σπουδὰς στὴν Ἑλλάδα, Θεσσαλονίκη, 1961, σελ. 14-15, περὶ διαφόρων ἀρχαίων, μεσαιωνικῶν ἢ καὶ μεταγενεστέρων λογίων ἀσχοληθέντων μετὰ τὴν ἀντιγραφὴν καὶ μελέτην ἀρχαίων ἐπιγραφῶν. Πρβλ. καὶ G. Klaffenbach, *Griechische Epigraphik*, σελ. 12 κ.ἐ.

2. Ἰ. Γεννάδιος, ἔ.ἀ. σελ. 164, ὅπου καὶ ἡ σχετικὴ πρὸς τὸ θέμα βιβλιογραφία.

3. Ἰ. Γεννάδιος, ἔ.ἀ. σελ. 166 - 167. Πολλὰ εἶναι καὶ ἄλλα σχετικὰ παραδείγματα.

4. Ἰ. Γεννάδιος, ἔ.ἀ. σελ. 167. A. Rumpf, ἔ.ἀ. σελ. 49 καὶ Ἐμμ. Πρωτοψάλτης, ἔ.ἀ. σελ. 10', ὅπου γίνεται μνεία πολλῶν ἄλλων «ἐπιδρομέων».

5. Οἱ Γενοῦνται Giustiniani, ἔχοντες σχέσιν μετὰ τὴν Χίον, ἀπέκτησαν πολλὰς ἀρχαιότητας ἐκ τῆς νήσου ταύτης διὰ τὴν συλλογὴν των. Βλ. A. Rumpf, ἔ.ἀ. σελ. 53-54.

6. Πολλὰ ἐλληνικὰ ἀρχαιότητες μετέχθησαν εἰς τὴν συλλογὴν Grimani, ἥτις ἐν ἔτει 1523 μετεφέρθη εἰς Βενετίαν. Βλ. A. Rumpf, ἔ.ἀ. σελ. 54.

φιολόγων τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἂν ὑπῆρχον ἀκόμη αἱ Ἀθῆναι¹. Τὸ ἐνδιαφέρον διὰ τὴν Ἑλλάδα ἤρχισεν ἀπὸ τῆς ἐποχῆς καθ' ἣν ἐφθασαν ἐνταῦθα οἱ πρόξενοι τῆς Γαλλίας Châtaignier καὶ τῆς Μ. Βρεταννίας Giraud², ἀλλὰ ἰδιαιτέρως ἀφ' οὗτου ἐγκατεστήθησαν εἰς Ἀθήνας οἱ Καπουκῖνοι μοναχοί, ἐν ἔτει 1658, διαδεχθέντες τοὺς Ἰησουίτας. «Τὰ πρῶτα σχέδια τῶν Ἀθηνῶν τὰ ὁποῖα ἐξεπόνθησαν οἱ Καπουκῖνοι (1670), καὶ ἡ περιγραφή τοῦ Ἰησουίτου πατρὸς Babin (1672), ἀνήκουν ἀκόμη εἰς τὴν σφαῖραν τῶν Mirabilien», ὡς ἀναφέρει χαρακτηριστικῶς ὁ Α. Rumpf³.

Ὁ ἐγκαινιστὴς ὅμως τῆς συστηματικῆς συλλήσεως τῶν ἑλληνικῶν θησαυρῶν ὑπῆρξεν ὁ Thomas Howard, κόμης Arundel (1586 - 1646), ὅστις μανιώδης συλλέκτης ὢν, εἶχε καταρτίσει ἀρχικῶς πλουσίαν πινακοθήκην καὶ συλλογὴν ἐκ διαφόρων καλλιτεχνημάτων ἐν Ἀγγλίᾳ, συμφώνως δὲ πρὸς γραπτὰς πληροφορίας ἔθεσεν ὡς ὑψίστην φιλοδοξίαν του, βραδύτερον, στρέψας τὸ ἐνδιαφέρον του πρὸς τὴν Ἰταλίαν καὶ τὴν Ἑλλάδα, νὰ ἀποκτήσῃ ὅσον περισσότερα ἀρχαῖα μνημεῖα ἢ το δυνατόν⁴. Δι' ἀνασκαφῶν τὰς ὁποίας ἔκαμεν ὁ ἴδιος εἰς Ρώμην, καὶ διὰ διαφόρων πρακτόρων του εὕρισκομένων καὶ ἐρευνώντων εἰδικῶς διὰ λογαριασμόν του εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἀπέκτησεν 27 ἀγάλματα, 123 πορτραῖτα καὶ περὶ τὰς 250 ἐπιγραφάς⁵. Κατέστησεν οὕτω τὴν οἰκίαν του, τὸ Arundel House, ἀληθὲς μουσεῖον, ὅπου τὸν ἐπεσκέπτοντο διάφοροι ἐπίσημοι καὶ λόγιοι, ἀκόμη καὶ ὁ ἀτυχῆσας βασιλεὺς Κάρολος Α' τῆς Ἀγγλίας καὶ ἡ βασίλισσα. Κατόπιν τούτου, καὶ ὁ ἴδιος ὁ βασιλεὺς ἐπεζήτησε νὰ προμηθευθῇ ἀρχαιότητας⁶.

Τὴν ἀπίστευτον πράγματι νοοτροπίαν, τὴν ἀναπτυχθεῖσαν ἐν Ἀγγλίᾳ κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην διὰ τὸν θεωρούμενον γνήσιον τύπον τοῦ Βρεταννοῦ gentleman ἀντικατοπτρίζει πιστῶς τὸ βιβλίον «The Complete Gentleman» τοῦ λογίου Henry Pea-

1. Α. Rumpf, ἔ.ἀ. σελ. 54. Βλ. καὶ Σέμνην Καρούζου, Μαρτῖνος Κρούσιος, Ὁ πρῶτος φιλέλλην, Ἀθῆναι, 1973.

2. Βλ. M. Collignon, Le consul J. Giraud et sa relation de l'Attique au XVIIe s., Mém. Acad. Inscr. XXXIX (1913), σελ. 381-382 καὶ W. Judeich, Topographie von Athen², München, 1931, σελ. 227.

3. Α. Rumpf, ἔ.ἀ. σελ. 54. Σημαντικὴ εἶναι ἡ ἀκριβὴς περιγραφή τῶν Ἀθηνῶν ὑπὸ τοῦ Georg Transfeldt, ἐκ Στρασβούργου, τὸ 1675. Οὗτος ἀνέγνωσε τὴν ἐπιγραφὴν τοῦ Μνημείου τοῦ Λυσικράτους καὶ προσδιώρισε τὰ εἰρηπια τοῦ Ὀλυμπίου· τὸ χειρόγραφόν του ὅμως ἐξεδόθη μόνον μετὰ 200 ἔτη. Αἱ περιγραφαὶ τοῦ Jacques Spon καὶ τῶν Βρεταννῶν G. Wheler καὶ Francis Vernon, ἐπισκεφθέντων τὴν Ἑλλάδα τὸ 1675-1676, ἔχουν «ὀποδειγματικὴν ἀντικειμενικότητα». Ὁ Spon ἐδημοσίευσεν τὸ ταξιδιωτικὸν ἔργον του Voyage d'Italie, de Dalmatie, de Grèce et du Levant fait en 1675-1676, εἰς τὴν Λυὼν τὸ 1678, ἐνέχει δὲ τοῦτο ἰδιαιτέραν σημασίαν, διότι δίδει εἰς αὐτὸ περιγραφὴν τῆς Ἀκροπόλεως τῶν Ἀθηνῶν πρὸ τῆς ὑπὸ τοῦ Morosini καταστροφῆς της.

4. Ἰ. Γεννάδιος, ἔ.ἀ. σελ. 167 κ.έ. καὶ Α. Rumpf, ἔ.ἀ. σελ. 54.

5. Ἰδικὸς του πράκτωρ, ὁ William Petty, ἀνεῦρε τὸ περίφημον Πάριον Χρονικόν, ἀποκείμενον νῦν ἐν τῇ Βρεταννικῇ Μουσείῳ. Διὰ τοῦ παρὰ τῇ Ὑψηλῇ Πύλῃ Βρεταννοῦ πρεσβευτοῦ Sir Thomas Roe, ὅστις εἰργάζετο πυρετωδῶς διὰ τὴν εἰς τὸν Arundel προμήθειαν ἀρχαίων ἔργων, τοῦ ὑπεδείχθη ὑπὸ τοῦ ἐπισκόπου τῆς Ἀνδρου καὶ ἡ Δῆλος, ὡς πηγὴ μνημείων, περιγραφεῖσα ὑπὸ τοῦ ἱερωμένου ἐκείνου ὡς «θησαυρὸς ἀκένωτος». (Βλ. Ἰ. Γεννάδιον, ἔ.ἀ. σελ. 169, καὶ Α. Michaelis, Ancient Marbles in Great Britain, Cambridge, 1882 (μετάφρασις τοῦ γερμανικοῦ), σελ. 185 - 205). «Ἀπὸ τῶν ἡμερῶν ἐκείνων πᾶς, ὅστις περιηγεῖτο ἐν Ἑλλάδι, ἐκράτει διὰ τῆς μιᾶς χειρὸς τὸν Παυσανίαν καὶ διὰ τῆς ἄλλης πτύον· καὶ ὀλίγοι ἦσαν οἱ ματαίως ἀνασκάψαντες· πλουσιώτατοι δὲ ἀπέβησαν οἱ καρποὶ οἱ νῦν ἀποτεθησαυρισμένοι ἐν πολλαῖς τῶν μεγάλων Ἀγγλικῶν ἐπαύλεων» (βλ. Ἰ. Γεννάδιον, ἔ.ἀ. σελ. 126, 129 κ.ά.).

6. Ἔδωκε σχετικὴν ἐντολὴν εἰς τὸν εὐνοούμενον ναύαρχόν του, Sir Kenelm Digby, μὲ τὴν εὐκαιρίαν τοῦ ἀνὰ τὸ Αἰγαῖον πλοῦ του (Ἰ. Γεννάδιος, ἔ.ἀ. σελ. 170).

cham¹. Οὗτος ὑπῆρξε καὶ παιδαγωγὸς τῶν τέκνων τοῦ κόμητος Arundel, γράφει δὲ εἰς τὸ ἀνωτέρω βιβλίον, μεταξὺ ἄλλων, καὶ τὰ ἐξῆς ἐκπληκτικά: «Ἐν Ἑλλάδι καὶ ἀλλαχοῦ τῶν κτήσεων τοῦ σουλτάνου (ὅπου ἄλλοτε ὑπῆρχον περισσότερα ἀγάλματα ἀνιδρυμένα ἢ ἄνθρωποι ζῶντες — τόσον ὑπερτέρα τῆς φύσεως ἢτο τότε ἡ τέχνη) δύναται τις νὰ τὰ ἀποκτήσῃ σκάπτων μόνον καὶ ἀποκομίζων... εἰς τὴν γενναιοδωρίαν καὶ μεγαλοπρέπειαν (τοῦ κόμητος Arundel) ἡ γωνία αὕτη τοῦ κόσμου (ἡ Ἀγγλία) ὀφείλει τὴν κατὰ πρώτην φορὰν θέαν Ἑλληνικῶν καὶ Ρωμαϊκῶν ἀνδριάντων, μὲ τὴν θαυμασίαν παράταξιν τῶν ὁποίων ἤρξατο πρὸ εἴκοσι περίπου ἐτῶν νὰ περικοσμή τούς κήπους καὶ τὰς στοὰς τοῦ Ἀρουνδελείου οἴκου καὶ ἐξηκολούθησεν ἔκτοτε μεταφυτεύων ἐν Ἀγγλίᾳ τὴν ἀρχαίαν Ἑλλάδα»². Ὁ complete gentleman ὥφειλε νὰ συμπληρώσῃ τὴν πανεπιστημιακὴν του μόρφωσιν μὲ ταξίδια εἰς τὴν Γαλλίαν, Ἰταλίαν (τὸ continental grand tour). Βραδύτερον ἐθεωρήθη ἀπαραίτητος καὶ ἡ ἐπίσκεψις τῆς Ἑλλάδος. Οὕτω οἱ περιοδεύοντες ἀπέκτων ποικιλοτρόπως, κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν ταξιδίων τούτων, ἄφθονα ἔργα ἀρχαίας τέχνης, τὰ ὁποῖα μετεφέροντο ἀμέσως εἰς Ἀγγλίαν διὰ νὰ κοσμήσουν τὰς ἐπαύλεις τῶν Βρεταννῶν εὐγενῶν, ὡς ἀπῆται τότε ὁ συρμός. Δι' αὐτοῦ τοῦ τρόπου κατηρτίσθησαν αἱ πολυποίκιλοι ἰδιωτικαὶ βρεταννικαὶ συλλογαὶ ἀρχαίων ἔργων τέχνης, καὶ τότε καὶ βραδύτερον. Τὸ περιεχόμενον τούτων τελικῶς, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, κατέληξεν εἰς τὸ Βρεταννικὸν Μουσεῖον ἢ εἰς ἄλλας γνωστὰς σήμερον ἀγγλικὰς συλλογὰς³, ἐνῶ πολλῶν ἄλλων διαρπαγείσων ἀρχαιοτήτων ἀγνοεῖται καὶ σήμερον ἡ τύχη, διότι οἱ ἀπόγονοι τῶν φιλαρχαίων, μὴ διαπνεόμενοι πάντοτε ὑπὸ τῆς αὐτῆς πρὸς τὰς ἀρχαιοτήτας ἀγάπης, ἠδιαφόρουν διὰ τὴν τύχην τῶν εἰς τὴν κατοχὴν των θησαυρῶν, πολλοὶ τῶν ὁποίων ἐχάθησαν. Οὕτω αἱ διάφοροι ἀρχαιολογικαὶ συλλογαὶ αἱ σχηματισθεῖσαι ἐν Μ. Βρεταννίᾳ καὶ ἀλλαχοῦ τῆς Εὐρώπης ἐγένοντο ἀφορμὴ νὰ στραφῇ τὸ ἐνδιαφέρον τῶν φιλαρχαίων Εὐρωπαίων πρὸς τὴν ἐστίαν τοῦ κλασσικοῦ πολιτισμοῦ, τὴν Ἑλλάδα.

Σημειωθῆτω ἀκόμη μία ἄλλη καταστροφή πολὺ συχνή, ἡ ὁποία ἐγένετο εἰς τὰ ἐλληνικὰ ἀρχαῖα ὑπὸ περιηγητῶν: ἡ ἀναγραφὴ τῶν ὀνομάτων των ἐπὶ τῶν μνημείων

1. 2α ἔκδοσις, 1634. Τὸ βιβλίον τοῦτο εἰς οὐδεμίαν τῶν ἐν Ἀθήναις βιβλιοθηκῶν εὐρίσκεται. Θερμαὶ εὐχαριστίαι ὀφείλονται καὶ ἐντεῦθεν εἰς τὴν Δρα L. H. Jeffery, ἥτις μετὰ συγκινητικῆς προθυμίας ἠρεύνησε σχετικῶς εἰς τὴν βιβλιοθήκην τοῦ Ashmolean Museum, γνωρίσασα ἡμῖν ἅπαντα τὰ αἰτηθέντα στοιχεῖα.

2. Ἰ. Γεννάδιος, ἔ.ἀ. σελ. 170.

3. Βλ. ἐνδεικτικῶς: A Description of the Collection of Ancient Marbles in the British Museum, (1812-1861), 10το-μον. Ἐκδ. Βρετ. Μουσείου· τὸν εἰκονογραφημένον κατάλογον τὸν ὁποῖον ἐξέδωκεν ἡ τὸ 1904 συγκροτηθεῖσα «Λέσχη τῶν Ἑρασιτεχνῶν» ἐν Ἀγγλίᾳ, μὲ τὴν εὐκαιρίαν ἐκθέσεως τὴν ὁποίαν ὀργάνωσε: Catalogue of the Burlington Fine Arts Club Exhibition of Ancient Greek Art, London, 1904, ὡς καὶ τοῦ Fr. Poulsen, Greek and Roman Portraits in English Country Houses (μετάφρ. εἰς τὴν ἀγγλικὴν ὑπὸ G. G. Richards), Oxford, 1923. Εἰς τὸ Βρεταννικὸν Μουσεῖον ὑπάρχουν ἐπίσης καὶ ἀναθηματικὰ ἀνάγλυφα ἐξ ἀνασκαφῶν, ἃς διενήργησεν ὁ λόρδος Aberdeen (1804), καὶ τὰ ὁποῖα μετεφέρθησαν εἰς Βρεταννίαν διὰ πλοίου ναυλωθέντος ὑπὸ τοῦ Ἑλγίν. Ἐκεῖ δὲ εὐρίσκεται, πλὴν τῶν Ἑλγινείων μαρμάρων, καὶ μικρὸν τμῆμα τῆς ζωφόρου τοῦ Παρθενῶνος, τὸ ὁποῖον εἶχεν ἀποκτήσῃ ὁ R. Cockerell (Travels in Southern Europe and the Levant, 1810 - 1817, 1903), ὡς καὶ ἄλλα ἀρχαιοτήτες μεταφερθεῖσαι εἰς Ἀγγλίαν ὑπὸ ἄλλων ἐπισήμων ἢ ἰδιωτῶν Βρεταννῶν. Βλ. καὶ χαρακτηριστικὰ παραδείγματα ἀποκομίσσεως ἀρχαιοτήτων ἐξ Ἑλλάδος εἰς *Annuario XLVII-XLVIII* (1969-1970), *Disiecta membra del tempio di Poseidon a Capo Sunio*, σελ. 417 κ.έ. (L. Beschi) καὶ *A.E.* 1972, *Disiecta membra del tempio di Poseidon a Capo Sunio* (II), σελ. 173 κ.έ. (L. Beschi).

ἢ ἡ ἀποκοπὴ μελῶν, κυρίως τῶν κεφαλῶν τῶν ἀγαλμάτων, ὅταν ὑπῆρχε δυσκολία μεταφορᾶς ὁλοκλήρων τῶν ἔργων¹. ἐπίσης, ἡ κολόβωσις τῶν ἐν ταῖς Μοναῖς ἀποκειμένων χειρογράφων διὰ τὴν ἀπόκτησιν μικκυλογραφιῶν ἦτο καὶ αὕτη συχνὴ περίπτωσις.

Ἀφ' οὗτου ἐγένετο τοῦ συρμοῦ ἡ ἐν τῇ Ἀνατολῇ περιήγησις διαφόρων Εὐρωπαϊκῶν λογίων, ἐκεῖνοι οἱ ἴδιοι πολλάκις ἀνέσκαπτον ἢ ἡγόραζον ἀρχαιοτήτας ἐξ Ἑλλάδος². Διὰ τῶν Ὀδοιπορικῶν, τὰ ὁποῖα συνέγραφον περιγράφοντες τὰς ἐντυπώσεις των καὶ δίδοντες ποικίλας πληροφορίας περὶ τοῦ τόπου καὶ τῶν σωζομένων μνημείων, ἐνόησε καὶ περὶ τοῦ βίου τῶν κατοίκων τῶν διαφόρων ἑλληνικῶν περιοχῶν, περὶ τῶν ἐνδυμα-

1. Cornelio Magni, Viaggi, II, 484. «Mancano quasi a tutte queste (metope) le teste, mentre chi non hà potuto esportare i corpi interi, si è contento di esse, per trasmetterle poi ad ornare le gallerie, e gabinetti de' signori Grandi, e curiosi letterati in Roma per l'Italia, Francia, Spagna, Germania, e rimanente dell' Europa». Βλ. καὶ Du Loir, Le voyage du sieur —, contenu en plusieurs lettres écrites du Levant etc., Paris, 1654.

2. Ἐξ αὐτῶν, π.χ. ὁ G. Wheler εἶχε μετακομίσει καὶ ἀρχαιοτήτας (A Journey into Greece, London, 1682). Ὁ E. Dodwell (A Classical and Topographical Tour through Greece, during the Years 1801, 1805 and 1806, London, 1819), εἶχε διενεργήσει ἀνασκαφὰς καὶ κατήρτισε πλουσίαν συλλογὴν ἀρχαιοτήτων, ἐκτεθεῖσαν εἰς ἴδιον Μουσεῖον ἐν Ρώμῃ (Notice sur le Musée Dodwell et catalogue raisonné des objets qu'il contient, Rome, 1837). Τὰ ἀγγεῖα τῆς συλλογῆς του ἀπόκεινται νῦν, ἀγορασθέντα, εἰς τὴν Γλυπτοθήκην τοῦ Μονάχου. Ὁ περιηγητὴς Richard Pococke καὶ ὁ ζωγράφος Richard Dalton ἠρεύνησαν ἐπιπολαίως τὰ ἐρεῖπια τῶν Ἀθηνῶν. Ὁ δὲ Γάλλος ἀρχιτέκτων Le Roy εἰς τὸ ἔργον του Ruines des plus beaux monuments de la Grèce, Paris, 1770, ἐξεπόνησεν ὥραϊα, οὐχὶ ὅμως ἀκριβῆ σχέδια (βλ. A. Rumpf, ἔ.ἀ. σελ. 57). Ὁ R. Chandler περιηγήθεις τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Μ. Ἀσίαν τὸ 1765 - 1766 ἔκαμε πολυτίμους ταυτίσεις ἐν σχέσει πρὸς τὴν τοπογραφίαν τῶν Ἀθηνῶν ἀναχωρήσας ὅμως ἐξ Ἑλλάδος παρέλαβε πολλὰς ἐπιγραφὰς τὰς ὁποίας ἐξέδωκεν ὁ ἴδιος: Inscriptiones antiquae, pleraeque nondum editae: in Asia Minori et Graecia, praesertim Athenis, collectae, Oxonii 1774. Βλ. τοῦ ἰδίου καὶ ἄλλας ἐρεῖνας εἰς Roman Antiquities (1797), ὡς καὶ τὸ Travels in Asia Minor and Greece, London, 1817 (third edition). Ὁ Ed. Clarke ἐπισκεφθεὶς τὰς Ἀθήνας τὸ 1801, παρ' ὅλον ὅτι ἐπικρίνει τὰς ἀρπαγὰς ἀρχαιοτήτων, ἀπεκόμισε, μεταξὺ πολλῶν ἄλλων, περίφημον χειρόγραφον τοῦ Πλάτωνος ἐκ Πάτμου καταληλατήσας ἐπίσης τοὺς κώδικας τῆς Μονῆς (βλ. Ἱ. Σακκελίωτος, ΔΙΕ 2 (1885) σελ. 427 - 428 καὶ Ἑλ. Βουραζέλη, ἔ.ἀ. σελ. 44 κ.έ.), ὑπὲρ τὰ χίλια νομίσματα καὶ ἀγγεῖα ἀλλαχόθεν, ὡς καὶ τὸ «ἄγαλμα τῆς Δήμητρος» ἐξ Ἑλευσίνος, Description of the Greek Marbles brought from the Shores of the Euxine, the Archipelago, and the Mediterranean and deposited in the Vestibule of the University of Cambridge, Cambridge, 1809, ὡς καὶ Testimonies of different Authors respecting the Colossal Statue of Ceres, placed in the Vestibule of the public Library at Cambridge, July the 1st 1803; with a short Account of its Removal from Eleusis Nov. 1801, Cambridge 1809). Τὴν Καρυάτιδα τῶν Προπυλαίων τοῦ Ἱεροῦ τῆς Ἑλευσίνος (τὸ λεγόμενον «ἄγαλμα τῆς Δήμητρος») εἶχεν ἀνέυρει ὁ Spon, τὸ ἐζήτουν δὲ οἱ Γάλλοι παρὰ τῶν Τούρκων ἀπὸ τοῦ 1676. Βλ. τοῦ ἰδίου, Travels in Various Countries of Europe, Asia and Africa, 1811 - 1823. Ὁ λόγιος ἱατρὸς Anthony Askew ἔφερεν ἐξ Ἀθηνῶν (1748) τὸ ἐξαίρετον ἀττικὸν ἐπιτύμβιον ἀνάγλυφον τοῦ Ξανθίππου (νῦν εἰς Βρετανικὸν Μουσεῖον). Ὁ ἐφημέριος τῆς ἀγγλικῆς Levant Company τῆς Σμύρνης Edmund Chishull εἰς τὸ βιβλίον του Antiquitates Asiaticae, Λονδῖνον, 1728, περιγράφει τὰς ἀρχαιοτήτας τὰς ἐκ τῆς Ἑλλάδος ὑπ' αὐτοῦ διαρπαγείσας, τὰς ὁποίας ἐδώρησεν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Ὁξφόρδης. Βλ. περισσότερα στοιχεῖα εἰς Ἱ. Γεννάδιον, ἔ.ἀ. σελ. 173 κ.έ., εἰς E. Beulé, L'Acropole d'Athènes I, 74, ὡς καὶ Eug. Lovinesco, Les voyageurs Français en Grèce au XIXe s., Paris, 1909. Ἐπίσης, Δημ. Ν. Πασχάλη, Περιηγηταὶ ἐν Ἑλλάδι ἀπὸ τοῦ IB' μέχρι τοῦ K' αἰῶνος, Ἑπετ. Κυκλαδικῶν Μελετῶν 4 (1964) σελ. 231-324. Βλ. καὶ περὶ πλήθους διαρπαγῶν εἰς Βοιωτίαν, Φωκίδα, Δωρίδα, Λοκρίδα, Θεσσαλίαν, Εὐβοίαν, Ἀκαρνανίαν, Ἡπειρον, Αἰγιοναν, Ἀρκαδίαν, εἰς J.L.S. Bartholdy, Voyage en Grèce, τόμ. 1, σελ. 44-45. Ἐκεῖ, κατὰ τὴν ἔκφρασιν τοῦ Καθηγητοῦ Ἑμμ. Πρωτοψάλτη, ἔ.ἀ. σελ. ιζ', «δὲν ἀπέμεινεν οὔτε ἐν μνημεῖον ἀρχιτεκτονικόν, οὔτε εἰς κίων ἄθικτος». Βλ. καὶ περιγραφὰς τῶν Philippe Le Bas, Voyage archéologique en Grèce et en Asie Mineure, 1847-1868 (6 τόμοι) καὶ Charles Texier, Description de l'Asie Mineure, Paris, 1839-1849. Τὰ μνημεῖα τῆς Λυκίας ἠρεύνησεν ὁ Charles Fellows (1838-1843), βλ. A. Rumpf, ἔ.ἀ. σελ. 69.

σιῶν των κλπ., τὸ περὶ Ἑλλάδος ἐνδιαφέρον ηὐξήθη σημαντικῶς. Συχνότατα, συνώδευον τὰ κείμενά των διὰ διαφόρων σχεδίων ἢ χαλκογραφιῶν φιλοτεχνουμένων ἐπὶ τούτῳ ὑπὸ εἰδικῶν ζωγράφων, οἵτινες τοὺς συνώδευον εἰς τὰς περιηγήσεις των¹. Ἀντιστοίχως ὅμως ἐγενικεύθη καὶ ἡ διαρπαγή. Ὁ βίος τῶν Ἑλλήνων ἦτο τόσο ἀθλιός κατὰ τὴν Τουρκοκρατίαν καὶ ἡ δυσπραγία των τόσο ἀπερίγραπτος, ὥστε ἐνίοτε ἠναγκάζοντο νὰ πωλοῦν οἱ ἴδιοι τοὺς προγονικοὺς θησαυροὺς, τοὺς ὁποίους εἶχον εἰς τὴν κατοχήν των, εἰς τοὺς ἐπιζητοῦντας νὰ τοὺς ἀποκτήσουν Εὐρωπαίους². Πρέπει νὰ σημειωθῇ ὅτι εἰς τὸν ζῆλον αὐτῶν τῶν περιηγητῶν ὀφείλονται καὶ θετικὰ καλὰ: αἱ ἤδη ἀναφερθεῖσαι ἀπεικονίσεις ἀρχαίων μνημείων καὶ τοπίων ἐλληνικῶν, αἱ περιεχόμεναι εἰς τὰ συγγράμματά των, ἀποτελοῦν πολύτιμον μαρτυρίαν διὰ τὴν κατάστασιν τῶν πρώτων, καὶ διὰ τὴν μορφήν τῶν δευτέρων ἐπὶ Τουρκοκρατίας³. Ἡ ἔκδοσις τῶν λεπτομερειῶν αὐτῶν Ὀδοιπορικῶν⁴, ὅπου δίδονται συχνὰ καὶ πληροφορίες περὶ παλαιοτέρων διαρπαγῶν μνημείων συνετέλεσεν «εἰς τὴν προαγωγὴν σοβαρωτέρων μελετῶν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ἀναζωπύρησιν τοῦ περὶ ἐλληνικῶν ἀρχαιοτήτων ἐνδιαφέροντος» καὶ ἐν γένει τῶν κλασσικῶν σπουδῶν, μὲ ἐπίκεντρον τὴν Ἑλλάδα. Τότε ὅμως ἐσυστηματοποιήθη πλέον ἡ ἐκστρατεία διὰ τὴν ἀπόκτησιν ἀρχαίων, προοριζομένων νὰ κοσμήσουν τὰς συλλογὰς τῶν Εὐρωπαίων ἡγεμόνων διὰ τῶν παρὰ τῇ Ὑψηλῇ Πύλῃ διαπεπιστευμένων πρεσβευτῶν των, οἵτινες ἐν συνεχείᾳ ἔδιδον σχετικὰς ἐντολὰς εἰς τοὺς κατὰ τόπους προξένους διὰ τὴν ἐπιτυχέστε-

1. Ἰ. Γεννάδιος, ἔ.ἀ. σελ. 6 σημ. 1 καὶ ἄλλοι σποράδην. Βλ. ἐπίσης, W. Cole, *Select Views of the Remains of Ancient Monuments in Greece*, London, 1835. Th. du Moncel, *Vues pittoresques des monuments d'Athènes*, Paris, 1845. J. Paton, *Mediaeval and Renaissance Visitors to Greek Lands*, Princeton, N. J., 1951. Sh. Weber, *Voyages and Travels in the Near East made during the XIX Cent.*, Princeton, N. J., 1952. Τοῦ ἰδίου, *Voyages and Travels in Greece, the Near East and adjacent Regions made previous to the Year 1801*, Princeton, N.J., 1953.

2. Τὸ αὐτὸ συνέβη τότε καὶ εἰς Ἰταλίαν ὅπου πολλὰ πτωχεύσασαι οἰκογένειαι εὐγενῶν ἐπώλουν εἰς τοὺς περιοδεύοντας Ἀγγλους, πολῦτιμα ἔργα ἐκ τῶν ἰδιωτικῶν συλλογῶν τὰς ὁποίας παλαιότερον εἶχον καταρτίσει οἱ πρόγονοί των. Διὰ τοῦτο συχνὰ ἠκούετο ἐν Ἰταλίᾳ ἡ φράσις, ἡ ἀφορῶσα εἰς τοὺς Βρεταννοὺς ἀρχαιοθήρας: «Inglese italianato è un diavolo incarnato». Βλ. Ἰ. Γεννάδιον, ἔ.ἀ. σελ. 168, σημ. 116.

3. A. Boppe, *Les peintres du Bosphore au XVIIIe siècle*, Paris, 1911, ἰδίᾳ τὸ ἐν τέλει τοῦ βιβλίου τούτου παράρτημα. Ἐξαιρετικῆς σημασίας εἶναι τὰ ἐλεύθερα μὲν ἀλλὰ εὐσυνείδητα σχέδια τοῦ φλαμανδοῦ ζωγράφου J. Carrey, ἀνήκοντος εἰς τὴν ἀκολουθίαν τοῦ μαρκησίου de Nointel, Γάλλου πρεσβευτοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει. Αὐτὰ ὅμως ἐμειναν ἐπ' ἀρκετὸν εἰς τὴν Bibliothèque Nationale τῶν Παρισίων ἀνέκδοτα (βλ. A. Rumpf, ἔ.ἀ. σελ. 55 καὶ ἐνταῦθα σελ. κε', σημ. 5).

4. Ὁ J. Spon, *Voyage d'Italie, de Dalmatie, de Grèce et du Levant*, Lyon, 1678, ὁ G. Wheler, *A Journey into Greece*, London, 1682, ὁ κόμης Choiseul-Gouffier, *Voyage pittoresque de la Grèce*, 1782-1824, ὁ R. Dalton, *Antiquities and Views in Greece and Egypt with the Manners and Customs of the Inhabitants from Drawings made in the Spot*, London, 1791, οἱ J. Stuart-N. Revett ἐκδόσαντες τὸ ἀξιοσημείωτον βιβλίον, *The Antiquities of Athens*, London, 1762-1816, εἶναι οἱ γνωστότεροι. Ὑπάρχει ὅμως σωρεία ἄλλων Εὐρωπαίων συγγραψάντων σχετικὰ βιβλία ἢ μελέτας περὶ ὧν βλ. Ἰ. Γεννάδιον, ἔ.ἀ. σποράδην, ἰδίᾳ σελ. 6 σημ. 7, σελ. 7 σημ. 8 καὶ 172 κ.ε. Μεταξὺ πολλῶν ἄλλων, βλ. Henri Omont, *Missions archéologiques Françaises en Orient aux XVIIe et XVIIIe siècles*, Paris, 1902 (δίτομον) καὶ J.P.J. Brants, *Description of the Ancient Sculptures preserved in the Department of Greek and Roman Antiquities of the Museum of Archaeology of Leiden*, κ.ἀ.π. Ἰδίᾳ βλ. τὸ σπουδαιότατον βιβλίον τοῦ Martin Leake, *The Topography of Athens with some Remarks on its Antiquities*, London, 1821. Οὗτος ἠρεύνησε μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1805 - 1807 τὴν Μ. Ἀσίαν καὶ τὴν Ἑλλάδα καὶ θεωρεῖται ὡς ὁ κυριώτερος θεμελιωτὴς τῆς ἀρχαιολογικῆς τοπογραφίας. Βλ. σχετικῶς A. Rumpf, ἔ.ἀ. σελ. 66.

ραν ἔκβασιν τῶν ἐπιχειρήσεών των¹. Πολλάκις αἱ ἀρχαιοκαπηλικαὶ ἐνέργειαι ἐγένοντο καὶ κατόπιν τουρκικῶν φερμανίων, τὰ ὅποια κατῴρθωσαν νὰ ἀποσπάσουν οἱ Εὐρωπαῖοι φιλάρχαιοι πιέζοντες τὴν Ὑψηλὴν Πύλιν, ἥτις μεγάλην εἶχεν ἀνάγκην τῆς ὑποστηρίξεως τῶν Κυβερνήσεών των, ἢ προσφέροντες εἰς Τούρκους ἀξιωματούχους χρυσᾶ ὠρολόγια, τηλεσκόπια, κοσμήματα, ἀργυρᾶ ὅπλα, πολυτίμους καπνοσύριγγας ἢ καπνοθήκας, πῆλινα ἢ κρυστάλλινα ἀγγεῖα κ.ἄ.π.². Πολὺ συχνὰ ὅμως πᾶς ξένος πλοίαρχος ἀποβιβάζομενος εἰς τὰ παράλια τῆς Ἑλλάδος ἢ τὰς νήσους ἔσπευδε τόσον αὐτός, ὅσον καὶ οἱ ἄλλοι ἀξιωματικοί, ἀλλὰ καὶ τὰ μέλη τῶν πληρωμάτων ἀκόμη, νὰ ἀρπάσουν ἀρχαιότητας³ ἢ νὰ χαράξουν τὰ ὀνόματά των ἐπὶ τῶν ἀρχαίων μνημείων⁴.

Τὰ μνημεῖα τῆς Ἀκροπόλεως τῶν Ἀθηνῶν, τὰ ὅποια εἶχον σεβασθῇ καὶ ὁ χρόνος καὶ οἱ ἄνθρωποι, παρέμενον μέχρι τινὸς ἄθικτα. Οὐδεὶς εἶχε τολμήσει νὰ σκεφθῇ τὴν σύλησίν των. Ἡ μοιραία των ὥρα ἔφθασεν, ὅτε ἐγένετο ἡ πολιορκία τοῦ Morosini τὴν 26 Σεπτεμβρίου 1687, ὅποτε οἱ μὲν Τούρκοι κατηδάφισαν τὸν ναὸν τῆς Ἀθηνᾶς Νίκης, διὰ τὴν κατασκευὴν πυροβολείου, ὥστε νὰ τὸ χρησιμοποιήσουν ἐναντίον τοῦ στρατοῦ τοῦ Morosini, βόμβα δὲ τοῦ Königsmark κατηρείπωσε τὸν Παρθενῶνα, χρησιμοποιοῦμενον τότε ὡς πυριτιδαποθήκην. Ὀλίγον πρότερον εἶχον καταπέσει τμήματα τῶν Προπυλαίων ἐκ κεραυνοῦ (1656). Ἡ νίκη τοῦ Morosini ἐσήμανε τὴν βάρβαρον καταστροφὴν καὶ τοῦ κεντρικοῦ τμήματος τοῦ δυτικοῦ ἀετώματος τοῦ Παρθενῶνος, λόγῳ ἀδεξιότητος τῶν τεχνιτῶν, οἱ ὅποιοι διετάχθησαν νὰ καταβιβάσουν ἐξ αὐτοῦ τὰ ἀγάλματα. Τεμάχια ἐκ τῶν καταπεσόντων μελῶν τοῦ ὠραιότερου τῶν μνημείων τῆς ἑλληνικῆς

1. Δίδονται ἐνταῦθα ἐλάχιστα παραδείγματα: ὁ δούξ τοῦ Buckingham ὡς καὶ ὁ κόμης Arundel διὰ τοῦ πρεσβευτοῦ Sir Thomas Roe ἐπρομηθεύθησαν ἀρχαιότητας ἑλληνικὰς, ὁ βρεταννὸς πρεσβευτὴς Heneage Finch (1661-1669), κόμης τοῦ Winchelsea (βλ. Ἱ. Γεννάδιον ἔ.ἄ. σελ. 172). Ὁ Edward Wortley Montagu (1716), ὅστις ἐδώρησε τὰς μεταφερθείσας ἀρχαιότητας εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τοῦ Canterbury. Ὁ Sir Richard Worsley, Βρεταννὸς πρέσβυς ἐν Βενετίᾳ, παραμείνας ἐπὶ τρία ἔτη εἰς Ἀθήνας, τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου καὶ εἰς Μ. Ἀσίαν, συναπεκόμισεν ὠρισμένα ἀρχαῖα, δημοσιευθέντα τὸ 1794 εἰς τὸ «Museum Worsleianum». Βλ. A. Rumpf, ἔ.ἄ. σελ. 65 καὶ Ἱ. Γεννάδιον, ἔ.ἄ. σελ. 175.

2. Ἱ. Γεννάδιος, ἔ.ἄ. σελ. 17.

3. Βλ. Rev. Th. S. Hughes, *Travels in Sicily, Greece and Albania*, London, 1820, I, 266 κ.ἄ. καὶ Ἱ. Γεννάδιον, ἔ.ἄ. σελ. 160· ἐπίσης, A. Rumpf, ἔ.ἄ. σελ. 65, ὅπου ἀναφέρεται ὅτι κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ὑπὸ τῶν Ρώσων κατοχῆς τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου (1770), πολλοὶ δυτικοευρωπαῖοι πλοίαρχοι, ἰδίᾳ Ὀλλανδοί, μετέφερον εἰς Leiden ἀρχαῖα ἀγγεῖα ἐκ τῶν νήσων. Ἰδιαιτέραν δραστηριότητα ἀνέπτυξε τότε ὁ Pasch van Krienen, διενεργήσας ἀνασκαφὴν τοῦ λεγομένου «τάφου τοῦ Ὁμήρου» ἐν Ἰφ. Βλ. Breve descrizione dell'Arcipelago, e particolarmente delle diciotto isole sottomesse l'anno 1771 al dominio russo, del conte Pasch di Krienen. Con un ragguaglio esatto di tutte le antichità da esso scoperte ed acquistate, e specialmente del sepolcro d'Omero e d'altri celebri personaggi. In Livorno, per Tomasso Masi e comp. 1773. Ἐπίσης, Graf Pasch van Krienen. Abdruck seiner italienischen Beschreibung des griechischen Archipelagus, mit Anmerkungen und einer Abhandlung über den Verfasser und seine Auffindung des Grabes Homer's auf Ios, aus dem Nachlasse, von Ludwig Ross. . . Halle, G. Schwetschkescher Verlag, 1860. Βλ. καὶ εἰς *Studia in honorem Stratis Andreadis*, Ἡ περὶ τὰ ἀρχαῖα δραστηριότης ὑποπροξένου τῆς Βρεταννίας στὴ Μύκονο (1821-1841), Ἀθῆναι, 1974, τόμ. III, σελ. 539 κ.ἑ. (Ἀθηνᾶ Γ. Καλογεροπούλου).

4. Cte L. Forbin, *Voyage dans le Levant en 1817 et 1818*, β' ἐκδοσις, Paris, 1819, σ. 20. L. Lalanne, *Des pèlerinages en Terre Sainte avant les Croisades*, Paris, 1845, σελ. 4, σημ. 3. Ἀκόμη καὶ ὁ Λόρδος Elgin ἐσκόλισε τὸ ὄνομά του εἰς κίονα τοῦ Παρθενῶνος. Βλ. σχετικῶς Γ. Κωνσταντινίδην, Ἱστορία τῶν Ἀθηνῶν, Ἀθήνησι, 1876, σελ. 565.

ἀρχαιότητος ἔφθασαν τότε διὰ τῶν Γερμανῶν ἢ Δανῶν στρατιωτῶν, ὑπηρετούντων εἰς τὸν στρατὸν τῶν Ἑνετῶν, μέχρι καὶ τῆς Κοπεγχάγης¹.

Ὁ γραμματεὺς τοῦ Morosini San Gallo ἤρπασε τὴν γνωστὴν γυναικείαν κεφαλὴν τοῦ δυτικοῦ ἀετώματος τοῦ Παρθενῶνος, τὴν ὁποίαν βραδύτερον ἠγόρασεν ὁ κόμης Laborde καὶ ἀπόκειται σήμερον, συνδεδεμένη μὲ τὸ ὄνομά του, εἰς τὸ Μουσεῖον τοῦ Λούβρου². Ὁ ἴδιος ὁ Morosini μετέφερε τότε εἰς Βενετίαν τρεῖς μαρμαρίνους λέοντας, τὸν γνωστὸν ἐκ Πειραιῶς, ἓνα ἐκ τῆς Ἀκροπόλεως καὶ τρίτον ἐκ Κεραμεικοῦ. Τέταρτος μετεφέρθη ἐκ Δήλου εἰς τὴν Βενετίαν, πιθανῶς τὸ 1716³.

Ἡ καταστροφὴ τοῦ Παρθενῶνος, τὰ ἐρείπια τοῦ ὁποίου ἐκείτοντο πλέον χαμαὶ ἔδωκε νέον σύνθημα, τὸ περισσότερον καίριον, τῆς διαρπαγῆς καὶ τῶν μνημείων τῆς Ἀκροπόλεως τῶν Ἀθηνῶν, ἐφ' ὅσον ἅπαντες οἱ φιλόμουσοι Εὐρωπαῖοι ἐνδιέφεροντο διακαῶς πλέον νὰ ἀποκτήσουν ἔστω καὶ τμῆμα ἐκ τῶν μνημείων αὐτῆς.

Ἄλλος ἡγεμὼν ὅστις ἔδωκεν ἐντολὰς διὰ τὴν ἀπόκτησιν χειρογράφων ἦτο ὁ Λουδοβῖκος ΙΔ', διὰ τοῦ ὑπουργοῦ του Colbert, εἰς τὸν Γάλλον παρὰ τῇ Πύλῃ πρέσβυν (1670-1671) Charles François Olivier, marquis de Nointel⁴. (Εἰς πρωτοβουλίαν τοῦ de Nointel ὀφείλονται τὰ ἀπεικονίσματα τῶν ἀετωμάτων τοῦ Παρθενῶνος, τὰ ὁποῖα ἐφιλοτέχνησεν ὁ ἐν τῇ ἀκολουθίᾳ του ζωγράφος Jacques Carrey⁵). Εἰς ἐκθεσίν του ὁμῶς σταλεῖσαν τὸ 1674, ἐν σχέσει πρὸς τὰς ἀρχαιότητας τῶν Ἀθηνῶν καὶ τὴν κατάστασιν τοῦ Παρθενῶνος, «σαφῶς μαρτυρεῖ περὶ τῆς ἀρπακτικῆς διαθέσεως, τῆς ἐκδηλουμένης καὶ πρὸ τῆς τοῦ Παρθενῶνος καταστροφῆς, ἣν προβάλλουσί τινες ὡς δῆθεν ἐλαφρύνουσιν τὸ ἔγκλημα τῆς μετὰ ταῦτα συλήσεως»⁶.

Δὲν πρέπει νὰ παραλειφθῇ καὶ μία ἄλλη αἰτία καταστροφῆς τῶν ἀρχαίων μνημείων. Τὸ μάρμαρον καίόμενον ἀποδίδει ἀρίστης ποιότητος ἄσβεστον. Οὕτω, εἰς χώρους τῆς Ἑλλάδος βρίθοντας ἀρχαίων μνημείων, ἐγκατεστάθησαν ὑπὸ τῶν ἐντοπίων ἢ ὑπὸ τῶν Τούρκων κλίβανοι ὅπου κατεστράφη τελείως πλῆθος ἀρχαιοτήτων. Ὡς γνωστόν, εἰς τὸ Ὀλυμπιεῖον τῶν Ἀθηνῶν ἀνευρέθησαν περὶ τοὺς 15 κλίβανοι. Τὸν 18ον αἰῶνα, ὁ βοε-

1. De Laborde, *Athènes au XVe, XVIe et XVIIe siècles*, Paris, 1854, II, σελ. 238 καὶ Bründstedt, *Voyage et recherches dans la Grèce*, σελ. 171. E. Breton, *Athènes*, σελ. 117. Βλ. Ἰ. Γεννάδιον, *ἔ.ἀ.* σελ. 183-184, σημ. 118.

2. Ἰ. Γεννάδιος, *ἔ.ἀ.* σελ. 184, συνέχεια σημ. 118 καὶ σελ. 186 κ.ἐ. Ἐπίσης, Frank Brommer, *Die Skulpturen der Parthenon-Giebel*, Mainz, 1963, σελ. 36, πίν. 132. Μορφὴ G.

3. Ph. Bruneau - J. Ducat, *Guide de Délos*. Ἐκδόσις τῆς École Française d'Athènes, 1965, σελ. 113, σημ. 1.

4. De Laborde, *Documents inédits ou peu connus sur l'histoire et les antiquités d'Athènes*, Paris, 1854, σελ. 24-28, ὅπου ἡ σχετικὴ ἀλληλογραφία μεταξὺ Colbert καὶ de Nointel. Ὁ πρὸ τοῦ de Nointel πρέσβυς, de la Haye, «envoya, en deux fois, plus de cent manuscrits en cette langue (grecque), parmi lesquels il y en a trois qui n'ont point de prix et plusieurs très considérables» βλ. Ἰ. Γεννάδιον, *ἔ.ἀ.* σελ. 192.

5. Ὁ Sander Pierron, καθηγητῆς τῆς Ἱστορίας τῆς Τέχνης εἰς τὴν Ἀκαδημίαν τῆς Λιέγης, δὲν πιστεύει ὅτι εἶναι ἔργα τοῦ Carrey. Βλ. *Messenger d'Athènes*, 26 Ὀκτωβρίου, 1926, ἀλλὰ καὶ H. Omont, *Athènes au XVIIe s.*, Paris, 1898, πίν. 1-19. Ἰ. Γεννάδιος, *ἔ.ἀ.* σελ. 192, σημ. 120. Heberdey, *ÖJh* 31 (1939) «Untersuchungen zu den Zeichnungen Jacques Carrey's», σελ. 96. G. Lippold, *Griechische Plastik*, εἰς *Handbuch der Archäologie*, III, I, München, 1950, σελ. 148. A. Rumpf, *ἔ.ἀ.* σελ. 55.

6. Ἰ. Γεννάδιος, *ἔ.ἀ.* σελ. 195.

βόδας τῶν Ἀθηνῶν, Χατζῆ Ἀλῆ Χασεκῆς, μετέβαλεν εἰς ἄσβεστον ὀλόκληρον κίονα¹. Ὡρισμένα μνημεῖα, τὰ ὅποια ἦσαν ἀκόμη ὄρθια, ὡς ὁ ἰωνικὸς ναὸς τοῦ Ἰλισσοῦ, κατεδαφίσθησαν διὰ τὰ χρησιμοποιοῦν τὸ ὑλικόν των εἰς τὰς ὀχυρώσεις, αἱ ὅποια ἐγένοντο ὑπὸ τῶν Τούρκων².

Μετὰ τὰ μέσα τοῦ 18ου αἰ. ἰδρύθησαν κρατικὰ Μουσεῖα ἐν Εὐρώπῃ, εἰς τὰ ὅποια περιελήφθησαν πολλὰ τῶν διαρπαγέντων ἐξ Ἑλλάδος ἀρχαίων³, ἠϋξήθη ὅθεν τὰ μέγιστα τὸ ἐνδιαφέρον διὰ τὴν ἀπόκτησιν νέων. Ὁ Choiseul-Gouffier, Γάλλος εὐπατρίδης, πρέσβυς εἰς Κωνσταντινούπολιν, εἶναι ὁ πρῶτος ὅστις, πλὴν τῆς ἀποστολῆς διαφόρων πρακτόρων του, διὰ τὴν ἄγρην χειρογράφων τὰ ὅποια ἐπεθύμει νὰ ἀποκτήσῃ, ἀπανταχοῦ τῆς Ἑλλάδος, ἤρχισε τὴν διαρπαγὴν γλυπτῶν τοῦ Παρθενῶνος⁴. Μετὰ τὴν φοβερὰν, ἀλλὰ καὶ ἀκατανόητον καταστροφὴν 1200 ἀρχαίων ἐπιγραφῶν τὰς ὁποίας ἀντέγραψε μὲν, ἀλλ' ἀπέξεσε κατόπιν ὁ Γάλλος ἀββὰς Michel Fourmont⁵, — εἶχεν ἔλθει εἰς τὴν Ἑλλάδα μὲ ἐντολὴν τῆς Académie des Inscriptions et Belles Lettres —, ὁ κόμης Choiseul-Gouffier κατώρθωσε νὰ ἐπιτύχῃ, ἐν ἔτει 1784, τὴν ἐκδοσιν φερμανίου καὶ ἤρχισεν ἐρευνῶν τὰ ἐν τῇ Ἀκροπόλει κατακείμενα ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἐρείπια, χρησιμοποιοῦσας πρὸς τοῦτο τὸν ἐν τῇ ἀκολουθίᾳ τοῦ ζωγράφου, μετέπειτα πρόξενον τῆς Γαλλίας ἐν Ἀθήναις, Louis Sébastien Fauvel, ὅστις τοῦ ἐξησφάλισε τμῆμα τῆς ζωφόρου καὶ μίαν τῶν μετοπῶν τῆς νοτίας πλευρᾶς τοῦ Παρθενῶνος⁶ (ἀπόκεινται νῦν εἰς τὸ Μουσεῖον τοῦ Λούβρου). Εἴκοσι ἐξ κιβώτια μὲ ἀρχαιότητος ἐξ Ἀκροπόλεως καὶ ἄλλων σημείων τῶν Ἀθηνῶν ἀπέστειλε βραδύτερον ἐν Γαλλίᾳ πρὸς τὸν Choiseul-Gouffier ὁ Fauvel. Πάντα ταῦτα ὅμως ἐπέπρωτο νὰ μὴ φθάσουν ποτὲ εἰς τὸν παραλήπτην των, λόγῳ τῆς ἐν τῷ μεταξὺ ἐκρήξεως τοῦ ἀγγλογαλλικοῦ πολέμου⁷. Χαρακτηριστικὸν τῆς ἀληθοῦς μανίας ἥτις ἐκυρίευσεν τοὺς ξένους «ἐπιδρομεῖς» διὰ τὴν ἐκ τῆς Ἑλλάδος διαρπαγὴν ἀρχαίων, εἶναι τὸ γεγονός ὅτι ἄνθρωποι

1. A. Rumpf, ἔ.ἀ. σελ. 27.

2. A. Rumpf, ἔ.ἀ. σελ. 65.

3. Π.χ. τὸ Μουσεῖον τοῦ Βατικανοῦ καὶ τῶν Conservatori, ὡς καὶ τὸ Museum Capitolinum, κυρίως μετὰ τὴν ἀπόκτησιν τῆς πρώτης συλλογῆς Albani (1734). Τὸ 1759 ἰδρύθη τὸ Βρεταννικὸν Μουσεῖον ἐν Λονδίῳ, τὸ 1792 τὸ Museum Pio-Clementinum τοῦ Βατικανοῦ, εἰς τὸ ὅποιον, τὸ 1808, περιελήφθη καὶ τὸ Μουσεῖον Chiaramonti (A. Rumpf, ἔ.ἀ. σελ. 62, 63). Τὸ 1808 τὸ Μουσεῖον τοῦ Λούβρου ἡγόρασε τὴν Συλλογὴν Borghese.

4. Ὁ κόμης Choiseul-Gouffier συνέγραψε τὸ Voyage pittoresque de la Grèce, 1782-1824, 3 τόμοι. Ἐπεσκέφθη τὰς Ἀθήνας τὸ 1776, ἐπανελθὼν ἐκ νέου τὸ 1785. Βλ. Ἱ. Γεννάδιον, ἔ.ἀ. σελ. 204 κ.ἐ. Οὗτος ἐχάραξε καὶ τὸ ὄνομα του δις ἐπὶ κιόνων τοῦ Θησείου, τὸ 1776 καὶ τὸ 1785. Ἐπίσης, πρῶτος ἐφρόντισεν διὰ τὴν ἐκπόνησιν ἐκμαγείων, ὡς καὶ σχεδίων τοῦ Μνημείου τοῦ Λυσικράτους.

5. Raoul Rochette, Deux lettres à comte d'Aberdeen, sur l'authenticité des inscriptions de Fourmont, Paris, 1819, σ. 10. C. Pouqueville, Voyage de la Grèce, 1826, σ. 532 - 534. Ἱ. Γεννάδιος, ἔ.ἀ. σελ. 197 κ.ἐ. Ὁ Fourmont εἶχε σταλῆ ὑπὸ τοῦ Λουδοβίκου ΙΕ' διὰ τὴν προμήθειαν ἀρχαίων χειρογράφων ἐκ Κωνσταντινουπόλεως κ.ἀ. τὸ 1730.

6. E. Beulé, L'Acropole d'Athènes, Paris, 1853-1854, I, 714. Ἱ. Γεννάδιος, ἔ.ἀ. σελ. 119. Βλ. καὶ A. Rumpf, ἔ.ἀ. σελ. 65.

7. Ἱ. Γεννάδιος, ἔ.ἀ. σελ. 206 κ.ἐ. Μετεφέρθησαν ἐκ τῆς Μάλτας εἰς Λονδῖνον καὶ ἀπόκεινται νῦν εἰς τὸ Βρεταννικὸν Μουσεῖον. Βλ. καὶ W. St. Clair, Lord Elgin and the Marbles, London, 1967 (Oxford University Press), σελ. 268.

του Choiseul-Gouffier είχαν έτοιμον σχέδιον μετακομίσεως όλοκλήρου του σωζομένου άκεραίου ναού του 'Ηφαίστου (Θησείου) έν Γαλλία¹.

'Η μεγαλύτερα και πλέον καταστροφική σύλλησις άρχαίων μνημείων ούχι μόνον έκ τής 'Ακροπόλεως των 'Αθηνών, ώς κοινώς πιστεύεται, αλλά έξ όλοκλήρου του έλληνικού χώρου, έγένετο υπό του Λόρδου 'Ελγιν, πρεσβευτού τής 'Αγγλίας εις την 'Υψηλήν Πύλην από του 1799 μέχρι του 1803². 'Η επιχείρησις, ή υπό του 'Ελγιν άναληφθεΐσα, έπραγματοποιήθη κατόπιν λεπτομερώς προδιαγεγραμμένου σχεδίου, λίαν έπιτυχώς όργανωθέντος και άριστα έκτελεσθέντος υπό μιās ομάδος άξίων πρακτόρων του, οΐτινες δέν έφείσθησαν κόπων ούδè των χρημάτων του κυρίου των, αλλά, έργασθέντες με μεγάλην έπιμονήν και άκάματον ζήλον, περιελθόντες τόν έλληνικόν ήπειρωτικόν χῶρον και τās νήσους, άπεγύμνωσαν τόν τόπον από πλήθος σημαντικών μνημείων. Παρά τόν μεγάλον αριθμόν των άποκομισθέντων άρχαίων καλλιτεχνημάτων, τὰ σπουδαιότερα των όποιων ήσαν τὰ έκ τής 'Ακροπόλεως των 'Αθηνών διαρπαγέντα, άπαντα έφθασαν τελικώς εις 'Αγγλίαν εις διάστημα 28 έτών, μεταφερθέντα συνολικώς εις 250 περίπου κιβώτια³.

Εις τās 'Εφημερίδας του 'Ιωάννου Μπενιζέλου αναγράφεται: «Περὶ τὰ τέλη του 'Ιουλίου του αὐτοῦ έτους των [17]99 ο μιλόρ 'Ελγιν, πληρεξούσιος πρέσβυς τής Βρετανίας παρά τῇ 'Οθωμανικῇ Πόρτᾳ, έστειλε εις 'Αθήνας τεχνίτας Ρωμαίους και 'Αναπολιτάνους διά νὰ κατασκάψουν και νὰ έρευνήσουν εις τὰ ένδόμυχα τής γῆς διά μάρμαρα και κτίρια παλαιά και νὰ κατεβάσουν από τόν περίφημον ναόν τής 'Αθηνᾶς εκείνα τὰ άξιολογώτατα άγάλματα και άνδριάντας, τὰ όποΐα έδιδον θάμβος και έκπληξιν εις όλους τούς περιηγητάς»⁴. Καθ' ᾧ ο ίδιος ο λόρδος 'Ελγιν έγραφε τὸ 1815 εις έπιστολήν του πρὸς τόν 'Ιταλὸν γλύπτην Canova, ή συγκρότησις τής άρχαιολογικῆς συλλογῆς του άπετέλει πραγμάτων «εύχῆς και σκοποῦ, δν ειχε διάπυρον από του δεκάτου έκτου έτους τής ήλικίας του». «Ότε ο 'Ελγιν έπρόκειτο νὰ έλθῃ ως πρεσβευτῆς εις Κωνσταντινούπολιν, ο γνωστός του άρχιτέκτων, ο κατασκευάσας τήν έν Σκωτία έπαυλίν του (Broomhall), μεταξύ των έτών 1796 - 1799⁵, ο Thomas Harrison, του συνέστησεν ότι «έκμαγεΐα των έν 'Αθήναις άρχαιοτήτων μεγάλως ήθελον συμβάλει εις άναζωπύρησιν

1. 'Ι. Γεννάδιος, έ.ά. σελ. 108.

2. Περὶ του 'Ελγιν βλ. κυρίως 'Αντώνιον Μηλιαράκην, Περὶ των 'Ελγινείων Μαρμάρων, εις 'Εστίαν, ΙΣΤ' άριθ. 669 - 676 τῆς 23 'Οκτωβρίου - Δεκεμβρίου 1888 σελ. 681 - 685, 697 - 700, 713 - 718, 729 - 732, 744 - 747, 767 - 772, 777 - 780 και 793 - 799. The Sculptures of Parthenon with an Introduction and Commentary υπό A. H. Smith, London, 1910. 'Εκδοσις Βρετανικοῦ Μουσείου. A. Michaelis, Der Parthenon, Λειψία, 1870, 1871, σελ. 73 κ.έ. A. H. Smith, Lord Elgin and his Collection εις JHS 36 (1916) σελ. 163 - 372. A. H. Smith, A short Guide to the Sculptures of the Parthenon in the British Museum (Elgin Collection), London, 1925. 2α έκδ. μετά 40 εικόνων. 'Ι. Γεννάδιος, έ.ά. σποράδην. A. Rumpf, έ.ά. σελ. 65. Βλ. έπίσης τήν άνωτέρω άναφερθεΐσαν (σελ. κς', σημ. 7) σημαντικήν, νεωστὶ έκδοθεΐσαν, μελέτην του William St. Clair, Lord Elgin and the Marbles, London, 1967 (Oxford University Press).

3. 'Ι. Γεννάδιος, έ.ά. σελ. 6 και 48.

4. 'Ι. Γεννάδιος, έ.ά. σελ. 1 - 2. Βλ. και W. St. Clair, έ.ά. σελ. 2 και 5.

5. W. St. Clair, έ.ά. σελ. 5, 7, 180. Βλ. και A. Michaelis, Ancient Marbles in Great Britain, 1882· του αὐτοῦ, Supplement on Marbles at Broomhall, JHS 5 (1884), σελ. 143 κ.έ.

τῶν καλῶν τεχνῶν ἐν Ἀγγλίᾳ»¹. Ἡ ἰδέα ἐφάνη εἰς τὸν Ἑλγιν ἀρίστη, ὅθεν καὶ ὑπέβαλε σχετικὴν πρότασιν πρὸς τὴν Βρεταννικὴν κυβέρνησιν, νὰ ἀναλάβῃ ἡ ἰδίᾳ ἢ τοῦλάχιστον νὰ τὸν συνδράμῃ εἰς αὐτὸ τὸ ἔργον. Ἐζήτησε δηλαδὴ τότε τὴν πραγματοποίησιν λήψεως ἐκμαγείων, ἀρχιτεκτονικῆς ἀποτυπώσεως τῶν ἐλληνικῶν ἀρχαιοτήτων, ὡς καὶ ἀπεικονίσεως τῶν σπουδαιότερων ἱστορικῶν τοπίων τῆς Ἑλλάδος. Ἡ πρότασίς του ὅμως δὲν ἐγένετο δεκτὴ, διὰ τοῦτο καὶ ἀπεφάσισε νὰ ἐκτελέσῃ τὸ σχέδιον αὐτὸ μόνος του, φροντίσας ὅπως προσλάβῃ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν του τὰ κατάλληλα πρόσωπα. Οὕτω, ἀπηυθύνθη εἰς τὸν ἐκ Νεαπόλεως γνωστὸν Ἰταλὸν τοπιογράφον Giovanni Battista Lusieri², ὅστις ὑπῆρξεν ὁ κυριώτερος παράγων τῆς ομάδος τοῦ Ἑλγιν, καὶ μέχρι τοῦ θανάτου του —τὸ 1821— ἔκαμε πᾶν τὸ ἀνθρωπίνως δυνατόν διὰ νὰ ἀνταποκριθῇ εἰς τὰς ἐπιθυμίας τοῦ κυρίου του, πρὸς κατάρτισιν τῆς συλλογῆς του. Αὐτὸς κατηύθυνε τὰς ἐργασίας ἀπογυμνώσεως τῆς Ἀκροπόλεως τῶν Ἀθηνῶν. Προσελήφθησαν ἐπίσης δύο περὶ τὴν ἀρχιτεκτονικὴν εἰδικοί, ὁ Sebastian Ittar³ καὶ ὁ Vincenzo Balestra. Ὡς ἱχνογράφος καὶ σχεδιαστής ἐχρησιμοποιήθη ἰδιότυπος ἀλλὰ λίαν προικισμένος ζωγράφος, Τάταρος ἐξ Ἀστραχάν, ὁ Theodor Iwanovitch⁴. Στενοὶ συνεργάται τοῦ Ἑλγιν διὰ τὴν διαρπαγὴν τῶν μνημείων, ἀσχοληθέντες μὲ ἀληθινὸν πάθος εἰς τὸ ἀνιερον τοῦτο ἔργον, ὑπῆρξαν καὶ δύο ἱερωμένοι: ὁ ἐφημέριος τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει βρεταννικῆς πρεσβείας Philip Hunt⁵, καὶ ὁ Dr Carlyle⁶, καθηγητὴς τῆς ἀραβικῆς ἐν Canterbury. Καὶ οἱ δύο αὐτοὶ ἄνδρες ἀρχικῶς ἡσχολήθησαν μὲ τὴν ἀπόκτησιν, διὰ λογαριασμὸν τοῦ εὐπατρίδου αὐθέντου των, παλαιῶν χειρογράφων κωδίκων, ἐπιδείξαντες ἀπίθανον ἀρπακτικὴν μανίαν. Εἰς τὸν δεύτερον ἐξησφάλισεν ὁ Ἑλγιν ἄδειαν νὰ ἐξετάσῃ χειρόγραφα ἀποκείμενα ἐν τῷ Σεραγίῳ τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ἡ ἔρευνα συνεχίσθη καὶ εἰς διαφόρους ἄλλας συλλογὰς ὑπαρχούσας εἰς τὴν αὐτὴν πόλιν, εἰς τὰς παρακειμένας νήσους, εἰς τριάκοντα Μονὰς τοῦ Ἀθῶ, ὡς καὶ εἰς ἄλλας εὕρισκομένας εἰς τὴν ὑπόλοιπον ἡπειρωτικὴν Ἑλλάδα καὶ τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου⁷. Καρπὸς τῶν περιηγήσεων αὐτῶν ὑπῆρξεν ἡ ἀρπαγὴ πολλῶν χειρογράφων, ὡς καὶ ἡ σύνταξις εἰδικοῦ καταλόγου ἄλλων, τὰ ὅποια ἐπεσήμανε μὲν ὁ Carlyle, δὲν κατώρθωσεν ὅμως νὰ τὰ ἀποκτήσῃ τότε διὰ λογαριασμὸν τοῦ αὐθέντου του. Ὁ Hunt εἶχεν ἐπίσης σταλῆ ὑπὸ τοῦ Ἑλγιν «πρὸς θήραν

1. Ἰ. Γεννάδιος, ἔ.ἀ. σελ. 6. Βλ. καὶ W. St. Clair, ἔ.ἀ. σελ. 7.

2. Τοῦτον ὁ D. E. Clarke, *Travels in various Countries of Europe, Asia and Africa*, London, 1816 - 1818, 2α ἔκδ. (VI, 205) χαρακτηρίζει «ὅν ὄχι ποιητὴν, ὅμως ἱστοριογράφον τῆς φύσεως». W. St. Clair, ἔ.ἀ. σελ. 28 κ.έ.

3. Οὗτος, περιηγηθεὶς πολλοὺς ἐλληνικοὺς τόπους, φθάσας μέχρι τῆς Ἡπείρου, ἐσχεδίασε πολλὰ μνημεῖα καὶ τοπία ἐλληνικά, τὰ δὲ σχέδιά του ταῦτα ἀπόκεινται νῦν εἰς τὸ Βρεταννικὸν Μουσεῖον. Βλ. καὶ W. St. Clair, ἔ.ἀ. σελ. 31.

4. D. E. Clarke, ἔ.ἀ. VI, σελ. 376. Ὁ Iwanovitch εἶχε διακριθῇ μεταξὺ τῶν ἐν Ρώμῃ ζωγράφων, ἐφιλοτέχνησε δὲ ἐν Ἑλλάδι πολλὰ ἱχνογραφήματα, ἀπεικονίσας διάφορα μνημεῖα τῶν Ἀθηνῶν. Τὰ ἔργα του εὕρισκονται σήμερον εἰς τὸ Βρεταννικὸν Μουσεῖον. Ἀναφέρεται συχνὰ ὑπὸ ὠρισμένων Εὐρωπαίων ὡς ὁ «Καλμοῦκος τοῦ Ἑλγιν». Βλ. W. St. Clair, ἔ.ἀ. σελ. 30 κ.έ.

5. Οὗτος περιῆλθεν, ὡς καὶ οἱ λοιποὶ πράκτορες τοῦ Ἑλγιν, σχεδὸν ὁλόκληρον τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Μ. Ἀσίαν πρὸς ἐπισήμανσιν ἀρχαιολογικῶν θησαυρῶν. Βλ. καὶ W. St. Clair, ἔ.ἀ. σελ. 6.

6. W. St. Clair, ἔ.ἀ. σελ. 10.

7. *Memorandum on the Subject of the Earl of Elgin's Pursuits in Greece* (ἔκδ. β', 1811, σελ. 36-37). Βλ. καὶ W. St. Clair ἔ.ἀ. σελ. 74 κ.έ.

χειρογράφων εἰς τὸ "Ἅγιον Ὅρος», ἡ συμβολή του ὅμως δὲν ἐσταμάτησεν ἐκεῖ. Ὑπῆρξε πολῦτιμος εἰς τὸν πάτρωνά του, διότι περιερχόμενος τὴν ἐλληνικὴν ἐπικράτειαν, συχνὰ μὲ ἡμιεπισήμους διπλωματικὰς ἀποστολάς, ἐπεσήμαινε τὴν ὕπαρξιν σπουδαίων ἀρχαιοτήτων ἢ ἀνὴρπαζεν ὅ,τι ἡδύνατο¹. Ὁ Hunt καὶ ὁ Lusieri ὑπῆρξαν οἱ δύο κύριοι πράκτορες τοῦ "Ελγιν, οἱ δραστηριώτερον πάντων τῶν ἄλλων ἐργασθέντες διὰ τὸν πλουτισμὸν τῆς συλλογῆς του. Διεκρίνοντο ἀμφοτέρω διὰ πρωτοφανῆ θρασύτητα, διότι μετῴλητον πᾶν μέσον πρὸς ἐπίτευξιν τῆς ἀποστολῆς των. Τὸ μέγα δυστύχημα διὰ τὰς ἀρχαιοτήτας τῆς Ἑλλάδος ἦτο ὅτι, τόσον ὁ "Ελγιν, ὅσον καὶ οἱ δύο οὗτοι ἀδίστακτοι ἄνδρες, διέθετον ὁξὺ καλλιτεχνικὸν αἰσθητήριον, δυνάμενοι οὕτω νὰ ἐπιλέγουν πρὸς διαρπαγὴν τὰ καλύτερα ὑπάρχοντα μνημεῖα. Καὶ τῶν δύο ἡ ἱκανότης αὕτη καθίσταται φανερά ἐκ τῶν ὑπομνημάτων-ἐπιστολῶν τὰς ὁποίας ἀπέστελλον εἰς τὸν κύριόν των, κατόπιν ἐκάστης περιοδείας των, ἢ πραγματοποιήσεως ἐργασίας τινός². Εἰς τὴν ὅλην ἐργασίαν προσέφερε μεγάλην βοήθειαν ὁ τότε γραμματεὺς τοῦ "Ελγιν William Richard Hamilton³, ὅστις περιηγήθη ἐπίσης πολλοὺς ἐλληνικοὺς τόπους, σημειῶν ποῦ ὑπῆρχον ἐνδιαφέροντα μνημεῖα. Ἡ ὁμάς τοῦ "Ελγιν ἐφθασεν εἰς τὰς Ἀθήνας τὴν 22 Ἰουλίου τοῦ 1800, φέρουσα συστατικὰς ἐπιστολάς πρὸς τὸν πρόξενον τῆς Βρεταννίας Σπυρίδωνα Λογοθέτην Χωματιανὸν «παρ' ᾧ ὥφειλον νὰ καταθέτωσιν ὅ,τι γλυπτὸν εὗρισκον ἄξιον μεταφορᾶς εἰς Λονδῖνον»⁴. Εἰς τὴν ὁμάδα μετεῖχον καὶ εἰδικοὶ τεχνῖται διὰ τὴν ἐκπόνησιν ἐκμαγείων, οἱ ὅποιοι ἀμέσως ἐπρομηθεύθησαν ὅσα ἀπὸ τὰ ἀπαιτούμενα διὰ τὴν ἐργασίαν των ὑλικά δὲν εἶχον φέρει ἐκ τῆς Ἰταλίας.

Διὰ νὰ δυνηθῇ ἡ «συνοδεία» αὕτη νὰ ἀρχίσῃ τὸ ἔργον της, ἔπρεπε νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν Ἀκρόπολιν. Πρὸς τοῦτο ὅμως ἀπητεῖτο εἰδικὸν φερμάνιον παρὰ τῆς Τουρκικῆς Κυβερνήσεως, —ὁ Τοῦρκος δισδάρης ἐπέτρεπε συντόμους ἐπισκέψεις ἢ ἀπηγόρευε τὴν εἴσοδον εἰς τοὺς ξένους, κατὰ μαρτυρίαν πολλῶν περιηγητῶν, περιφρουρῶν οὕτω καὶ τὰ μνημεῖα— τὴν ἐκδοσιν τοῦ ὁποίου δὲν κατώρθωσε νὰ ἐπιτύχῃ ἀμέσως. Εἶχεν ὅμως ὁ "Ελγιν τὴν ἱκανότητα νὰ λάβῃ τὴν ἄδειαν νὰ ἀποκομίσῃ δύο σπουδαῖα μνημεῖα τῆς ἀρχαιότητος, τὰ ὁποῖα ἐζήτουν ἐπιμόνως ἀπὸ τοῦ 1718 ξένοι ἡγεμόνες καὶ ἰδιῶται⁵. Πρόκειται

1. Οὕτω, προσορμισθεὶς εἰς Καλλιόπολιν τὸν Ἰούλιον τοῦ 1801 ἀνῆρπασεν ἐκεῖθεν «ἀκέφαλον ἀγάλμα καὶ δύο ἐπιγραφάς» (IG ἀρ. 495 καὶ 2012) ἀποκειμένας σήμερον ἐν τῷ Βρεταννικῷ Μουσείῳ, ἐνῶ ἀργότερον διελθὼν τυχαίως ἐκ τῆς Ἀλικαρνασσοῦ καὶ τῆς Κνίδου ἀπεκόμισε καὶ ἐκεῖθεν ἀρχαιότητας, τὰς ὁποίας ἐφόρτωσεν εἰς τὸ πλοῖον του, ἐσημείωσε δὲ λεπτομερῶς ἄλλων ἀξιολόγων μνημείων τὴν ὕπαρξιν, τὰ ὁποῖα δὲν ἡδυνήθη τότε νὰ μεταφέρῃ.

2. «Πιστεύσατε, παρακαλῶ», γράφει ὁ Lusieri εἰς ἐπιστολὴν του πρὸς τὸν "Ελγιν, «ὅτι πᾶν ὅ,τι ἐξ Ἀθηνῶν εἶναι εἰς ἄκρον ἐνδιαφέρον οὐ μόνον διὰ τὴν φήμην, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ τέλειον τοῦ ἔργου». Ἰ. Γεννάδιος, ἔ.ἀ. σελ. 25. Καὶ ἄλλοι: «Ἄν δὲν δυνηθῶ νὰ λάβω τὸ Πανδρόσειον ὁλόκληρον, δὲν ἀπελπίζομαι περὶ μιᾶς τῶν Καρυατίδων. Τὸ μνημεῖον τοῦ Φιλοπάππου εἶναι πτωχῆς ἀρχιτεκτονικῆς, πολὺ ὀγκῶδες, τὰ γλυπτὰ του δὲν εἶναι τῆς ἀρίστης τέχνης οὐδὲ καλῶς διατηρημένα. . .» (Ἐπιστολὴ 11 Ἰανουαρίου 1802). Ἰ. Γεννάδιος, ἔ.ἀ. σελ. 18.

3. Οὗτος διωρίσθη ἀργότερον πρέσβυς τῆς Βρεταννίας ἐν Νεαπόλει, μετὰ ταῦτα ὑφυπουργὸς τῶν Ἑξωτερικῶν, ὑπῆρξε δὲ καὶ γραμματεὺς τῆς Society of Dilettanti καὶ ἐκ τῶν συμβούλων τοῦ Βρεταννικοῦ Μουσείου. Βλ. Ἰ. Γεννάδιον, ἔ.ἀ. σελ. 8. καὶ W. St. Clair, ἔ.ἀ. σελ. 6 κ.ἀ.

4. Ἰ. Γεννάδιος, ἔ.ἀ. σελ. 10. Πρβλ. ἐνταῦθα, σελ. κζ', σημ. 4. Βλ. καὶ W. St. Clair, ἔ.ἀ. σελ. 50.

5. Ἐκ τοῦ σημ. Γκιαοῦρ-κιοῖ ἡ Γενῆ-Χισάρ. Ἀποκρίνεται καὶ τὰ δύο εἰς τὸ Βρεταννικὸν Μουσεῖον. Ἡ διαρπαγὴ των προεκάλεσε πρωτοφανῆ θῆρνον εἰς τοὺς Ἕλληνας κατοίκους τῆς περιοχῆς, οἵτινες ἀπέδιδον εἰς αὐτὰ μαγικά καὶ θεραπευ-

περὶ τῆς περιφήμου βουστροφηδὸν ἐπιγραφῆς καὶ ἑνὸς καλοῦ ἀναγλύφου ἐκ Σιγείου, τὰ ὅποια ἐστάλησαν εἰς Ἀγγλίαν.

Ὡς πρεσβευτῆς μεγάλῃς δυνάμεως, εἰς τὴν φιλίαν τῆς ὁποίας ἀπέβλεπεν ἡ Τουρκικὴ κυβέρνησις, κατῴρθωσεν ἐν τέλει ὁ Ἑλγιν νὰ λάβῃ φερμάνιον δι' οὗ τοῦ ἐπετρέπετο νὰ παραλάβῃ ἐκ τῆς Ἀκροπόλεως τῶν Ἀθηνῶν «πᾶν γλυπτὸν φέρον γράμματα ἢ μορφάς». Εἶναι χαρακτηριστικαὶ αἱ ἐντολαὶ τὰς ὁποίας ὁ Βρεταννὸς πρεσβευτῆς ἔδωκε σχετικῶς εἰς τὸν Lusieri: «Ἐπιθυμῶ νὰ ἔχω ἐκ τῆς Ἀκροπόλεως πραγματικὰ δείγματα ἐκάστου ἀντικειμένου ἢ ἀρχιτεκτονικοῦ κοσμήματος, ἐκάστου γείσου, ἐκάστης ζωφόρου, ἐκάστου κιονοκράνου, τῆς διακοσμήσεως τῶν ὀροφῶν, τῶν ραβδωτῶν κιόνων, δείγματα τῶν διαφόρων ἀρχιτεκτονικῶν ρυθμῶν καὶ τῶν παραλλαγῶν αὐτῶν τῶν ρυθμῶν, τῶν μετοπῶν καὶ τῶν τοιούτων, ὅσον ἔνεστι πλείω. Ἐπὶ τέλους πᾶν ὅ,τι γλυπτόν, μετάλλια καὶ περίεργα μάρμαρα, ἅτινα δύνανται νὰ εὑρεθῶσι δι' ἐνδελεχοῦς καὶ ἀκαμάτου ἀνασκαφῆς. Αἱ ἀνασκαφαὶ αὗται δεόν νὰ ἐπιδιωχθῶσιν ὅσον ἔνεστι δραστηριώτερον, οἷον-δήποτε καὶ ἂν ὑπάρξῃ τὸ ἀποτέλεσμα αὐτῶν!!»¹. Ἡ σύλησις τοῦ Ἱεροῦ Βράχου ἤρ-χισεν ἀμέσως: ἀπεκομίσθησαν πολλαὶ ἐπιγραφαὶ κατακείμεναι ἐπὶ τοῦ ἐδάφους καὶ ἐγένοντο πρόχειροι ἀνασκαφαί, ὡς καὶ καθαρισμὸς τοῦ Ἐρεχθείου ἐκ τῶν διαφόρων προσκτισμάτων. Ταυτοχρόνως, κατεβιβάσθησαν κατὰ τὸν βαρβαρώτερον τρόπον γλυπτὰ τοῦ Παρθενῶνος². Διευτυπώθη ὑπὸ τοῦ Hunt τότε καὶ ἡ ἀπίστευτος πρότασις: «Ἄν εὐρίσκετο ἐν Πειραιεῖ μέγα Ἀγγλικὸν πολεμικὸν πλοῖον, ἡδυνάμεθα νὰ ἀποκομίσωμεν ὁλόκληρον τὸ κομψὸν ἐκεῖνο κτίσμα [τὴν πρόστασιν τῶν Κορῶν τοῦ Ἐρεχθείου] ἀντὶ μιᾶς μόνον κόρης»³. Εἶναι γνωστὴ ἡ καταστροφή, τὴν ὁποίαν ὑπέστησαν ἐκ τῆς διαρπαγῆς ἀρχιτεκτονικῶν μελῶν καὶ γλυπτῶν ἐνσωματωμένων εἰς αὐτὰ καὶ τὰ δύο θαυμάσια μνημεῖα τῆς Ἀκροπόλεως, ὁ Παρθενὼν καὶ τὸ Ἐρέχθειον, συνοψίζεται δὲ ἐξαίρετα εἰς μίαν μόνον φράσιν γραφεῖσαν ὑπὸ τοῦ F.S.N. Douglas: «Ἀπορῶ διαλογιζόμενος τὸ θράσος τῶν χειρῶν, αἵτινες ἐτόλμησαν νὰ μετατοπίσωσιν ἐκεῖνα, ἅτινα ὁ Φειδίας ἔθε-σεν ὅπου ὁ Περικλῆς εἰσηγεῖτο»⁴. Πλὴν τῶν ἐξ Ἀκροπόλεως ἀρπαγέντων, δι' ἀνα-

τικὰς ιδιότητας. Βλ. E. Q. Visconti, *Mémoire sur les ouvrages de sculpture du Parthénon*, Paris, 1818. Ἐπίσης X. Φιλητᾶν ἐν *Πανδώρα*, φυλλ. 183 τῆς 1 Νοεμβρίου 1857, σ. 333 - 341, καὶ Ἰ. Γεννάδιον, ἔ.δ. σελ. 11 καὶ 135. Καὶ ὁ πενθερὸς τοῦ Ἑλγιν Nisbet, εἰς περιοδείαν ἣν ἐπεχείρησεν ἐν Ἑλλάδι, ἔλαβεν ὡς δῶρον ἀρχαῖον θρόνον, τὸν ὁποῖον προσέφερον εἰς τὴν σύζυγόν του ὁ μητροπολίτης Ἀθηνῶν. Οὗτος εὐρίσκεται εἰς τὴν ἐν Σκωτίᾳ ἑπαυλὶν τῶν Nisbet. Περὶ τοῦ ἔργου τούτου βλ. Stuart-Revet, III, κεφ. 3 καὶ Michaelis, *Der Parthenon*, σελ. 29. Ἡ σύζυγος τοῦ ιδίου, Charlotte Hamilton Nisbet, ἔλαβε καὶ ἐκ τῆς Πνυκὸς γλυπτὸν ἀρχαῖον μαρμαρινὸν θρόνον, πρὸς στολισμὸν μιᾶς τῶν ἐστιῶν τοῦ μεγάρου τῆς ἀλλὰ καὶ πολλὰ ἄλλα τεμάχια μαρμάρων ἀρχαῖα (βλ. J.L.S. Bartholdy, *Voyage en Grèce fait dans les années 1803, et 1804 par —*, Paris 1807, τόμ. 1, σελ. 160 καὶ W. St. Clair, ἔ.δ. σελ. 78).

1. Ἰ. Γεννάδιος, ἔ.δ. σελ. 17.

2. Τριάκοντα Βρεταννοὶ ναῦται τὰ μετέφερον ἐπὶ κιλλίβαντος εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ προξένου τῆς χώρας των ἐν Ἀθή-ναις.

3. Τὸ Ἐρέχθειον ἐνδιέφερον ἰδιαιτέρως τὸν Ἑλγιν, ὅστις ἐπεθύμει νὰ κοσμήσῃ τὴν ἐν Σκωτίᾳ ἑπαυλὶν του, τοποθε-τῶν εἰς τὴν μεγάλην αὐτῆς αἴθουσαν τὸν διάκοσμον τοῦ Ἐρεχθείου. Δι' αὐτὸ παρήγγειλεν εἰς τὸν Lusieri νὰ τοῦ στεί-λῃ τὰ παραγγελθέντα εἰς αὐτὸν ἱχνογραφήματα ἐκ τῆς Ἀκροπόλεως κ.ά. Βλ. καὶ W. St. Clair, ἔ.δ. σελ. 100 - 101.

4. Ἰ. Γεννάδιος, ἔ.δ. σελ. 114.

σκαφῶν γενομένων εἰς Ἀργολίδα, ἀπεκομίσθησαν πολλά ἀγγεῖα καὶ ἐπιγραφαί¹.

Ἐν τῷ μεταξὺ, ὁ Βρεταννὸς εὐπατρίδης εἶχε κυριευθῆ ὑπὸ κυριολεκτικῆς μανίας διαρπαγῆς: «Καὶ τὸ ἐλάχιστον πρᾶγμα ἐξ Ἀθηνῶν εἶναι ἀνεκτίμητον», ἔγραφε πρὸς τὸν Lusieri. «Πρῶται εἰς τὸν κατάλογον εἶναι αἱ μετόπαι, τὰ ἀνάγλυφα καὶ τῶν ἀγαλμάτων τὰ λείψανα, ὅσα εἶναι δυνατόν νὰ ἀνευρεθῶσιν. Ἰδίως αἱ μορφαὶ αἱ ἐν τῷ αἵματι τοῦ Παρθενῶνος... ὅσον πλείους μετόπας δύνασθε νὰ ἐξασφαλίσητε...». Ἐπεθύμει νὰ ἀποκτήσῃ τὸ πᾶν ἐξ Ἀθηνῶν, ἀλλὰ καὶ ἀλλαχόθεν. Ἦθελε νὰ λάβῃ εἰς τὴν κατοχὴν του, ἀκόμη καὶ τὸ μνημεῖον τοῦ Λυσικράτους², πρᾶγμα τὸ ὁποῖον λόγῳ τῆς ἀντιδράσεως τῶν Καπουκίνων μοναχῶν, δὲν ἐπέτυχε. Ἐλήφθησαν μόνον διὰ λογαριασμόν του ἐκμαγεῖα τοῦ γλυπτοῦ του διακόσμου. Κατῳρθωσεν ὅμως νὰ ἀποκτήσῃ πλὴν πολλῶν ἄλλων μνημείων, βωμὸν ἐκ Δήλου³, τὸ κολοσσιαῖον ἀκέφαλον ἄγαλμα τοῦ Διονύσου, τὸ ὁποῖον ὑπῆρχεν ἄνωθεν τοῦ χορηγικοῦ μνημείου τοῦ Θρασύλλου⁴, δύο «κεφαλὰς φιλοσόφων» ἐκ τῆς Ἀκροπόλεως, ἀρχιτεκτονικὰ καὶ γλυπτὰ ἐκ τῶν Προπυλαίων, τοῦ Παρθενῶνος, τοῦ Ἐρεχθείου καὶ τοῦ ναοῦ τῆς Ἀθηνᾶς Νίκης, κίονας ἐκ τοῦ παρὰ τὸ Στάδιον ναῦσκου καὶ ἐπιγραφὰς ἐξ Ὀρχομενοῦ⁵. Ἡ σύλησις τῶν μνημείων τῆς Ἀκροπόλεως προεκάλεσε ποικίλας ἀντιδράσεις εἰς τοὺς Ἕλληνας, ἀκόμη ὅμως καὶ εἰς τὸν Τοῦρκον δισδάρην, ὅστις ἐκλαυσε παρακολουθῶν τὴν καταστροφὴν τοῦ τελειότερου δημιουργήματος τῆς ἑλληνικῆς ἀρχαιότητος. Ἡ ἀρπαγὴ τῆς Καρυάτιδος ἐδημιούργησεν ὅχι μόνον θρῆνον εἰς τοὺς Ἕλληνας, ἀλλὰ καὶ τὴν γνωστὴν παράδοσιν περὶ τοῦ θρήνου τῶν Κα-

1. Ὁ Ἕλγιν εἶχεν ἐν τῷ μεταξὺ λάβει ἄδειαν ἀνασκαφῶν καὶ ἐκ τῶν τουρκικῶν ἀρχῶν τῆς Πελοποννήσου. Περὶ τὰ 610 ἀρχαῖα ἀγγεῖα καὶ διάφορα ἐπιτύμβια γλυπτὰ εἶχε παραλάβει μέχρι τοῦ 1819 ὁ Ἕλγιν, ἀποσταλέντα εἰς αὐτὸν ὑπὸ τοῦ Lusieri. Βλ. W. St. Clair, ἔ.ἀ. σελ. 269.

2. Βλ. καὶ W. St. Clair, ἔ.ἀ. σελ. 112 κ.ἀ. σποράδην.

3. Ἀπόκειται νῦν εἰς τὸ Βρεταννικὸν Μουσεῖον.

4. Ἰ. Γεννάδιος, ἔ.ἀ. σελ. 21, 23. Βλ. καὶ W. St. Clair, ἔ.ἀ. σελ. 112. Τὸ τελευταῖον τοῦτο κατέστη δυνατόν νὰ διαρπαγῇ, μετὰ τὴν πρὸς τὸν βοεβόδαν τῶν Ἀθηνῶν δωρεὰν ἀλόγου καὶ πρασίνου ἐπενδύτου.

5. Ἰ. Γεννάδιος, ἔ.ἀ. 25, 26, 31. Τεμάχια ἐκ τῶν γλυπτῶν τοῦ Παρθενῶνος ἀποκομισθέντα ἐξ Ἑλλάδος, κατὰ τὸν 18ον αἰ. πιθανώτερον, ἀνευρέθησαν εἰς Palermo, Padua, Παρίσιους, Würzburg καὶ Karlsruhe. Τρία ἐξ αὐτῶν ἀπέκτησε τὸ Μουσεῖον τοῦ Βατικανοῦ, ἐνῷ ἡ Βασιλικὴ Ἀκαδημία τοῦ Λονδίνου, περὶ τὸ 1744, ἀπέκτησε πλάκα ἐκ τῆς ζωφόρου. Ἄλλα τεμάχια ὑπάρχουν εἰς βρεταννικὰς ἐπαύλεις (Chatsworth καὶ Marbury Hall). Τεμάχιον τῆς ζωφόρου ἀνεσκάφη (!) τὸ 1902 εἰς κῆπον τοῦ Essex, ἐνῷ τρία τεμάχια ἀπαχθέντα ὑπὸ τοῦ Chandler τὸ 1765 εἶναι ἄγνωστον ποῦ εὑρίσκονται σήμερον (R. Chandler, Travels in Greece, 1776, σελ. 51).

Περὶ τῶν ἀρπαγέντων καὶ ἀποκομισθέντων ἐξ Ἑλλάδος γλυπτῶν τοῦ Παρθενῶνος βλ. A. Michaelis, Der Parthenon, 1871 (ὅπου πληροφῶραι περὶ τῆς ἱστορίας τῆς διαρπαγῆς τοῦ μνημείου καὶ διαφόρων γλυπτῶν τοῦ ἀπολεσθέντων), A. H. Smith, The Parthenon, 1910. Περὶ τῶν τεμαχίων τῶν αἵματων βλ. Frank Brommer, Die Skulpturen der Parthenon-Giebel, Mainz, 1963, σελ. 62 κ.ἐ. περὶ τῶν τεμαχίων τῶν μετοπῶν: τοῦ ἰδίου, Fragmente der Parthenonmetopen εἰς *JdI* 75 (1960), σελ. 37 κ.ἐ. Περὶ τῶν ἐν Βατικανῷ τεμαχίων βλ. *JHS* 58 (1938) σελ. 276 καὶ *Fasti Archaeologici*, II (1947), 243. Περὶ τοῦ τεμαχίου τοῦ Würzburg, G. Rodenwaldt, Köpfe von den Südmetopen des Parthenon, Βερολῖνον, 1948, σελ. 13. Κεφαλὴ ἀνδρική μετεφέρθη ἐξ Ἀκροπόλεως, τὸ 1794, ὑπὸ τοῦ ἀγνώστου μέχρι σήμερον Σουηδοῦ περιηγητοῦ Carl Axel Löwenhielm εἰς Στοκχόλμην. Οὗτος περιῆλθε τὴν Ἑλλάδα καὶ Μ. Ἀσίαν, τὸ δὲ Ἡμερολόγιόν του μελετᾷ ἡ κ. Madeleine v. Heland. (Ἡ πληροφῶρα αὕτη περιελήφθη εἰς τὴν ἀνακοίνωσιν τοῦ Διευθυντοῦ τοῦ ἐν Ἀθήναις Σουηδικοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Ἰνστιτούτου κ. P. Hellström, γενομένην τὴν 23 Ἰανουαρίου 1974 καὶ ἀναφερομένην εἰς τὰς ἐργασίας τοῦ ἐν λόγῳ Ἰνστιτούτου κατὰ τὸ 1973 ἐν Ἑλλάδι).

ρυατίδων διὰ τὴν ἀπολεσθεῖσαν ἀδελφὴν των¹. Ὁ Hunt ἐπισκεφθεὶς τὰς Μυκήνας, ἐθαύμασε τοὺς δύο λέοντας τῆς Πύλης καὶ ἔγραψεν ὅτι ἐπειδὴ εἶχον λαξευθῆ ἐπὶ ὑπερμεγέθους λίθου ἢ «μεταφορὰ εἰς τὴν ἐκεῖθεν ἀπέχουσιν ἀκτὴν ἀπέβαινεν ἀδύνατος»². Ὁ Lusieri εἶχε συστήσει τὴν διεξαγωγὴν ἀνασκαφῶν εἰς Ὀλυμπίαν³. (Εἶχεν ἤδη σχετικῶς ἐκφρασθῆ παλαιότερον ἐπὶ τοῦ θέματος ὁ Ἑλγιν εἰς ἐπιστολὴν του, ὅπου ἔγραφε: «Σεῖς πρέπει νὰ εἰσθε οἱ πρῶτοι [ἐκεῖ]»). Κατὰ τὴν χαρακτηριστικὴν φράσιν τοῦ Ἰ. Γεννάδιου «πᾶσα ἡ Ἑλλάς ἐλαφυραγωγῆθη τότε, ὅχι μόνον ἡ Ἀκρόπολις, ὡς κοινῶς ὑποτίθεται»⁴.

Ἡ ὄρεξις τῶν ἀρχαιολογούντων ξένων ηὔξήθη τὰ μέγιστα, κατόπιν τῆς διαρπαγῆς τῶν μνημείων τῆς Ἀκροπόλεως τῶν Ἀθηναίων, οὕτως ὥστε ἐν ἔτει 1811 ἐγένοντο δύο ἀκόμη ἄλλαι μεγάλαι συλήσεις. Ὁ Charles Robert Cockerell, ἀφοῦ ἐσχέδιασε τὰ γλυπτὰ τῆς Ἀφαίας εἰς τὴν Αἴγιναν, τὰ ἀνήρπασε (1811 - 1812) καὶ τὰ ἀπέστειλεν εἰς Ζάκυνθον⁵, αὐτὸς δὲ ὁ ἴδιος, μετὰ τῶν συνεργατῶν του πάλιν, κατώρθωσε νὰ ἀποκομίσῃ (1812) καὶ τὰ γλυπτὰ τοῦ ναοῦ τοῦ Ἐπικουρίου Ἀπόλλωνος τῆς Φιγαλείας⁶. Ἀπαντα ἐξετέθησαν εἰς δημοπρασίαν τὸ 1815 καὶ ἡγοράσθησαν, τὰ πρῶτα μὲν ὑπὸ τοῦ βασιλέως Λουδοβίκου τῆς Βαυαρίας, τὰ δὲ τελευταῖα κατέληξαν εἰς τὸ Βρετανικὸν Μουσεῖον. Τὸ 1820 ἀνευρέθη ἐν Μήλῳ τὸ ἄγαλμα τῆς Ἀφροδίτης⁷, ἀπαχθὲν ὁμῶς ἀμέσως ἐκ τῆς νήσου, ἡγοράσθη τὸ αὐτὸν ἔτος ὑπὸ τοῦ Μουσείου τοῦ Λούβρου.

ΟΙ ΤΟΥΡΚΟΙ ΚΑΙ ΤΑ ΑΡΧΑΙΑ ΜΝΗΜΕΙΑ

Δὲν ἦσαν μόνον οἱ ξένοι, Ἀγγλοὶ, Γερμανοί, Γάλλοι καὶ Ρῶσοι,⁸ (οἱ τελευταῖοι, ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς προσκαίρου ἐγκαταστάσεώς των εἰς τὰς νήσους τῶν Κυκλάδων, ὅποτε ἤρπασαν ἀρχαιότητας⁸, ἐνδιεφέροντο ὁμῶς κυρίως διὰ χειρόγραφα), οἱ ὅποιοι διήρπασαν ἀρχαῖα μνημεῖα. Εἰς ὠρισμένας περιπτώσεις, παρὰ τὸ γεγονὸς ὅτι οἱ Τοῦρκοι ἐπέδειξαν γενικῶς σεβασμὸν διὰ τὰ μνημεῖα τῆς ἀρχαιότητος, ἐν τούτοις διὰ νὰ ἐξασφαλίσουν τὴν εὐμένειαν ἐπιφανῶν ξένων ιδιωτῶν ἢ μοναρχῶν, ἐδώρουν αὐτοῖς ἀρχαιότητας, ὡς π.χ. ἐγένετο ὑπὸ τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ, ὅστις προσέφερεν ἐκ τῆς ὑπ' αὐτοῦ ἐπὶ τι διάστημα δεσμευθείσης συλλογῆς τοῦ Ἑλγιν, 120 ἀγγεῖα εἰς τὸν Ναπολέοντα,

1. Βλ. προχέριως Fred. Sylvester N. Douglas, An Essay on certain Points of Resemblance between the Ancient and Modern Greeks, London, 1813, σ. 85. Hughes, ξ.ἀ. I, 259 καὶ Ἰ. Γεννάδιον, ξ.ἀ. σελ. 18, σημ. 21. A.E. 1856, σελ. 1378, σημ. 1.

2. Ἰ. Γεννάδιος, ξ.ἀ. σελ. 16. W. St. Clair, ξ.ἀ. σελ. 101, 110.

3. W. St. Clair, ξ.ἀ. σελ. 101, 110 καὶ 208.

4. Ἰ. Γεννάδιος, ξ.ἀ. σελ. 26. Περὶ τῶν ἀνωτέρω ἐνεργειῶν τοῦ Ἑλγιν αἱ κρίσεις ἀρχαιολόγων καὶ μὴ ποικίλουν. Βλ. χαρακτηριστικῶς A. Rumpf, ξ.ἀ. σελ. 66.

5. E. Michon, Les sculptures d'Égine et de Phigalie, REG 25 (1912), σελ. 159 κ.ἐ. Papers on the Aigina Marbles. Ἐκδόσις τοῦ Βρετανικοῦ Μουσείου. Βλ. καὶ Ἑμμ. Πρωτοψάλτην, Ὁ Γεώργιος Χριστιανὸς Gropius, σελ. 46-80.

6. Βλ. προχέριως W. St. Clair, ξ.ἀ. σελ. 207 κ.ἐ.

7. Βλ. σχετικὴν βιβλιογραφίαν εἰς Ἰ. Γεννάδιον, ξ.ἀ. σελ. 209, σημ. 128 καὶ A. Rumpf, ξ.ἀ. σελ. 68.

8. Ἀθηναῖς Γ. Καλογεροπούλου, ξ.ἀ., τόμ. III σελ. 539 κ.ἐ.

καὶ ἄλλας ἀρχαιότητας εἰς τὸν Βρεταννὸν ταγματάρχην Leake, εὐρισκόμενον τότε ἐν Ἑλλάδι, μὲ μυστικὴν πολιτικὴν ἀποστολὴν τῆς Βρεταννικῆς Κυβερνήσεως¹. Ἐτέρα δωρεὰ ἀρχαίων, ἀξία σημειώσεως, εἶναι ἡ εἰς τὸν λόρδον Sligo γενομένη ὑπὸ τοῦ υἱοῦ τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ Βελῆ. Οὗτος διεξήγαγεν ἀνασκαφὰς εἰς Μυκῆνας καὶ Ἄργος, ἐδῶρκε δὲ εἰς τὸν Βρεταννὸν εὐγενῆ τεμάχια τῶν ἡμικιόνων τοῦ θησαυροῦ τοῦ Ἀτρέως, ἅτινα μετεφέρθησαν ἀρχικῶς εἰς τὴν ἐν Ἰρλανδίᾳ ἑπαυλιν τοῦ Sligo, διὰ νὰ καταλήξουν τὸ 1904 εἰς τὸ Βρεταννικὸν Μουσεῖον². Οἱ Τοῦρκοι, ὡς ἀναφέρεται, ἡγάπων τὰ ἀρχαῖα μνημεῖα — ἰδιαιτέρως οἱ κατοικοῦντες τὴν Ἀττικὴν³ — τὰ ἐπροστάτευον δὲ συνήθως, ἴσως ὠθούμενοι καὶ ἐκ δεισιδαιμονίας ἢ ἄλλων αἰτίων. Κατὰ δὲ τὴν πρώτην πολιορκίαν τῶν Ἀθηνῶν ἐπέδειξαν ἀρίστην συμπεριφορὰν. Τουρκικὸς νόμος ἐπροστάτευε τοὺς ἀρχαιολογικοὺς χώρους, ἀπαγορεύων νὰ ἀποκοτῶν ἰδιῶται κυριότητα ἐπὶ τῶν ἐκτάσεων, αἱ ὁποῖαι δὲν ἦτο δυνατόν νὰ καλλιεργηθοῦν δι' ἀρότρου⁴. Αἱ περιπτώσεις ἐνδείξεως διαθέσεως καταστροφῆς τῶν ἀρχαιοτήτων ὑπὸ τῶν Τούρκων, αἱ ἀναφερόμεναι ὑπὸ τῶν ξένων περιηγητῶν, εἶναι μεμονωμένα παραδείγματα ἄνευ γενικῆς ἀξίας. Ἐξάλλου, οἱ ἴδιοι οἱ ξένοι, ἐκμεταλλεζόμενοι τὴν ἀφέλειαν τῶν Ὀθωμανῶν κατακτητῶν τοῦ ἐλληνικοῦ χώρου ἢ τὴν ἐπιθυμίαν των νὰ ἀποκτήσουν σπανίζοντα εἶδη, διὰ διαφόρων δώρων, τοὺς ἀπέσπων φερμάνια διὰ τὴν διεξαγωγὴν ἐρευνῶν ἢ τὴν παραλαβὴν ἀρχαίου τινὸς μνημείου⁵.

ΞΕΝΑΙ ΦΙΛΑΡΧΑΙΟΙ ΕΤΑΙΡΕΙΑΙ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΗΣΑΝΤΕΣ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ
ΠΡΕΣΒΕΥΤΑΙ ΚΑΤΑ ΤΟΝ 19ον ΑΙΩΝΑ

Ἡ ἱστορία τῆς διαρπαγῆς ἀρχαιοτήτων ἐκ τοῦ ἐλληνικοῦ χώρου εἶναι ἀτελεύτητος. Εἰς τὰ προηγουμένως σημειωθέντα δέον ὅπως προστεθῇ ἡ ὀργανωμένη δρᾶσις δύο φιλομούσων ἐταιρειῶν, τῆς Society of Dilettanti (1732), ἰδρυθείσης ἐν Βρεταννίᾳ⁷, καὶ τῆς «Ἐταιρείας πρὸς ἀναδίφησιν καὶ ἀνασκαφὴν τῶν ἐν Ἑλλάδι μνημείων» (1807), ἐδρευούσης ἐν Ρώμῃ⁸. Καὶ αἱ δύο προσέφερον πολλὰς ὑπηρεσίας εἰς τὴν ἀρχαιολογίαν διὰ τῆς ὑπὸ τῶν μελῶν των δημοσιεύσεως Ὀδοιπορικῶν ἢ ἄλλου τύπου βιβλίων, ὅπου ἐκτίθενται τὰ συμπεράσματα τῶν ἐρευνῶν των. Μέλη των ὅμως, ὡς ἀνεφέρθη ἀνωτέρω,

1. Ἰ. Γεννάδιος, ἔ.ἀ. σελ. 37. Τὰ ἀρχαῖα ταῦτα εὐρίσκονται νῦν εἰς τὸ Βρεταννικὸν Μουσεῖον, ὅπου ὁμοίως ἀπόκειται καὶ μικρὸν τμήμα τῆς ζωφόρου τοῦ Παρθενῶνος, τὸ ὁποῖον εἶχεν ἀποκτήσει ὁ Cockerell (Ἰ. Γεννάδιος, ἔ.ἀ. σελ. 180), ἀλλὰ καὶ ἄλλαι ἀρχαιότητες κοιμισθεῖσαι εἰς Ἀγγλίαν ὑπὸ τοῦ Sir William Gell.

2. Ἰ. Γεννάδιος, ἔ.ἀ. σελ. 38, 181.

3. M. Raybaud, Mémoires sur la Grèce, τόμ. 2, σελ. 96-97 καὶ Δ. Σουρμελῆς, Ἱστορία τῶν Ἀθηνῶν, β' ἔκδοσις, σελ. 32. E. Dodwell, ἔ.ἀ. I, 322 - 327 καὶ 352.

4. Ἐμμ. Πρωτοψάλτης, Ἱστορικὰ ἔγγραφα, σελ. ιζ'.

5. Βλ. ἀνωτέρω σελ. κθ', λ' καὶ λα', σημ. 4.

6. W. St. Clair, σελ. 56 - 57.

7. Lionel Cust - Sidney Colvin, History of the Society of Dilettanti, London, 1914. Βλ. καὶ Ionian Antiquities, published by the Society of Dilettanti, Λονδῶν, 1840.

8. Ὑπὸ τῶν Hacker, Linkh, Cockerell, Stackelberg, Bröndstedt καὶ Koes. Ἰ. Γεννάδιος, ἔ.ἀ. σελ. 126.

ἀνήρπασαν καὶ πλείστας ἑλληνικὰς ἀρχαιότητας¹. Ἐκ τῶν ἀρχαιοκαπηλικῶν αὐτῶν ἐρευνῶν ἡ κυριωτέρα ὑπῆρξεν ἡ διαρπαγὴ τῶν γλυπτῶν τῆς Αἰγίνης καὶ τῆς Φιγαλείας². Ὁ Ἀρχαιολογικὸς σύμβουλος καὶ ἐμπορικὸς πράκτωρ τῆς ομάδος αὐτῆς τῶν ξένων καλλιτεχνῶν ὑπῆρξεν ὁ Γεώργιος Χριστιανὸς Gropius, πρόξενος τῆς Αὐστρίας ἐν Ἀθήναις³. Οὗτος εἶχε καταρτίσει σπουδαίαν ἀρχαιολογικὴν συλλογὴν, ἡ δὲ ἐν τῇ ὁδῷ Ἀδριανοῦ οἰκία του, τὴν ὁποίαν ἐπεσκέφθησαν πολλαὶ προσωπικότητες τῆς ἐποχῆς (Ἕλληνες καὶ ξένοι) ἦτο «πραγματικὸν ἀρχαιολογικὸν Μουσεῖον». Τόσον ὁ Gropius, ὅστις προσέφερε καὶ θετικὰς ὑπηρεσίας εἰς τὴν διάσωσιν τῶν μνημείων τῆς ἀρχαιότητος κατὰ τὰς δύο πολιορκίας τῶν Ἀθηνῶν ἐπὶ τῆς Ἐθνεγεροσίας, ὅσον καὶ ὁ Γάλλος Louis Fauvel, ὑποπρόξενος καὶ κατόπιν πρόξενος τῆς Γαλλίας, ὑπῆρξαν δεινοὶ ἔμποροι ἀρχαιοτήτων⁴. Ἀπηγορεύθη ὅμως εἰς τὸν Fauvel ὑπὸ τῶν ἑλληνικῶν ἀρχῶν ἡ μεταφορὰ τῆς συλλογῆς του ὅτε οὗτος ἀνεχώρησεν ἐκ τῆς Ἑλλάδος, διὰ τοῦτο καὶ καθυβρίζει τοὺς Ἕλληνας εἰς ἐπιστολὴν του ἀπὸ 18 Φεβρουαρίου 1832 σταλεῖσαν ἐκ Σμύρνης, ὅπου ἦτο πρόξενος τῆς Γαλλίας, πρὸς τὸν συμπατριώτην του ζω-

1. Μεταξὺ πολλῶν παραδειγμάτων εἶναι καὶ τὸ τοῦ Βαυαροῦ βαρῶνου Haller von Hallerstein, ὅστις ἦτο ἔτοιμος νὰ ἀνασκάψῃ τὸ ἀρχαῖον θέατρον τῆς Μήλου· δὲν ἐπραγματοποίησεν, ὅμως, τὸ σχέδιόν του, διότι ἀπέθανε τὸ 1817.

2. Βλ. σελ. λβ', σημ. 5, καὶ *Der Apollotempel zu Bassae in Arkadien und die daselbst ausgegrabenen Bildwerke*, dargestellt und erläutert durch Otto Magnus Baron von Stackelberg, Ρώμη, 1826.

3. Ἐμμ. Γ. Πρωτοψάλτης, Ὁ Γεώργιος Χριστιανὸς Gropius καὶ ἡ δράσις αὐτοῦ ἐν Ἑλλάδι, Ἀθήναι, 1947, σελ. 46-80. Ὁ λόρδος Βύρων, συνδυάζων τὸ Gropius μετὰ τὸ ἀγγλικὸν ρῆμα *to grope* = ψηλαῶ, στιγματίζει τοῦτον, ἐπιτιθέμενος ἐναντίον του διὰ τὴν ἀρχαιοκαπηλικὴν του δράσιν. (Childe Harold's Pilgrimage, Canto II, note 6).

4. Ὁ Fauvel (1753 - 1838), εἶχεν ἔλθει μετὰ τοῦ Choiseul-Gouffier εἰς τὴν Ἑλλάδα ὡς ζωγράφος του, οὗτος δὲ ἐφιλοτέχνησε καὶ ὠρισμένας ἐκ τῶν εἰκόνων τοῦ Voyage pittoresque. Τοῦ ἐπρομήθευσε τεμάχιον ἐκ τῆς ζωφόρου καὶ μίαν τῶν μετοπῶν τοῦ Παρθενῶνος, κατόπιν φερμανίου τὸ ὁποῖον ὁ Choiseul-Gouffier τοῦ ἐξησφάλισε τὸ 1784. Ὁ Fauvel, κατὰ μαρτυρίαν τοῦ Byron, ἦτο φοβερός μισέλληρ «θεωρῶν ἐξαχρειωμένους τοὺς Ἕλληνας καὶ ὡς ἔθνος καὶ ὡς ἄτομα» (Βλ. σχετικῶς Note D1 to Childe Harold's Pilgrimage). Ἀπὸ τοῦ 1785 εἶχεν ἔλθει κατ' ἐπανάληψιν εἰς τὰς Ἀθήνας, ὅπου καὶ ἐγκατεστάθη τελικῶς. Ἦτο καὶ καλλιτέχνης καὶ «ἀρχαιοδίφης», ἐγνώριζε δὲ καλῶς τὴν τοπογραφίαν τῶν Ἀθηνῶν, ὡς καὶ πολλῶν ἄλλων ἀρχαιολογικῶν τόπων τῆς Ἑλλάδος. Ἐχρησιμοποιήθη πλείστακις ὡς ξεναγὸς τῶν ἐξ Ἀθηνῶν διερχομένων περιηγητῶν καὶ εἰδικὸς σύμβουλος τῶν ἐπιθυμούντων νὰ προμηθευθοῦν ἀρχαιότητας. Εἶχε καταρτίσει εἰς τὴν οἰκίαν του μουσεῖον ἀρχαιοτήτων κατὰ τὴν τριακονταετὴ σχεδὸν ἐν Ἀθήναις παραμονὴν του. Περιεῖχε τοῦτο πλὴν πολλῶν ἀξιολόγων ἀρχαιοτήτων καὶ ἀναγλύφους χάρτας, ὥραϊα σχέδια καὶ ἐκμαγεῖα ἀρχαιοτήτων, ἅπαντα ἐκτελεσθέντα ὑπ' αὐτοῦ. (C. Pouqueville, Voyage de la Grèce, Paris, 1827, V, σ. 46 - 54. Chateaubriand, Itinéraire de Paris à Jérusalem, Paris, σελ. 38 κ.ε.). Ὁ Fauvel ἀνέσκαπτε καὶ διέθετεν ἀρχαιότητας εἰς τοὺς ἐπισκεπτομένους τὰς Ἀθήνας ξένους περιηγητάς. Ἐπώλησεν π.χ. τὴν 27 Σεπτεμβρίου 1817 «δεκατρία ἀρχαῖα ἀντικείμενα ἐξαίρετου τέχνης» εἰς τὸν Γενικὸν Διευθυντὴν τοῦ Βασιλικοῦ Μουσείου τῆς Γαλλίας. Οὗτος ἔφυγεν ἐξ Ἀθηνῶν ἀμέσως μετὰ τὴν ἀποχώρησιν τῶν Τούρκων τὸ 1828. Διωρίσθη βραδύτερον πρόξενος εἰς τὴν Σμύρνην. Προσεπάθησεν ἀνεπιτυχῶς νὰ ἐξαγάγῃ καὶ τὴν συλλογὴν του, ἥτις εἶχε συσκευασθῇ ἐντὸς 54 κιβωτίων· ὁ Γάλλος ναύαρχος De Rigny τοῦ εἶχε μάλιστα ἀποστείλῃ διὰ τὴν μεταφορὰν τῆς εἰς τὸ Φάληρον δύο κορβέττας. Βλ. Ph. E. Legrand, Biographie de Louis-François-Sébastien Fauvel, antiquaire et consul (1753-1838) *RA* XXX (1897) σελ. 41-66 καὶ XXXI (1898) σ. 185-223. Δ. Καμπούρογλου, Λουδοβίκος Φωβέλ, Ὁ καλλιτέχνης ἀρχαιοδίφης *HME* 1923, σελ. 385 - 400. Τοῦ ἰδίου, Ὁ πρόξενος Φωβέλ, *HME* 1924, σελ. 239 - 258. J. Paton, The Erechtheion, 1927, σελ. 609 - 612. Sp. Pappas, La maison de M. Fauvel, *Messenger d' Athènes*, 10 καὶ 11 Ὀκτωβρίου 1929. Βλ. καὶ Ἱ. Τραυλόν, ἔ.ἀ. σελ. 224 καὶ σημ. 1.

γράφον Louis Dupré¹, αναφερόμενος εις τὴν παρεμπόδισιν τῆς ἐξαγωγῆς τῶν ἀρχαίων τῆς συλλογῆς του.

Ἀξίζει, ἀκόμη, νὰ σημειωθῇ ἐν ἐπεισόδιον ἀπίστευτον, τὸ ὁποῖον ὅμως ἀντικατοπτρίζει τὴν ὀλεθρίαν κατάστασιν, τὴν ὁποίαν ἐπέμεναν νὰ διαιωνίσουν, καὶ μετὰ τὴν ἀνασύστασιν τοῦ ἐλληνικοῦ κράτους, οἱ πρεσβευταὶ τῶν ξένων δυνάμεων ἐν Ἀθήναις. Ὁ Prokesch-Osten, τὸ 1832, ἠγόρασε παρὰ τινος Τούρκου τὴν Πνύκα καὶ ὅλην τὴν πέριξ αὐτῆς περιοχὴν. Ἐπέμεινε δὲ βραδύτερον νὰ τοῦ ἀναγνωρισθῇ ἡ ἀγορὰ αὕτη (!) ὑπὸ τῆς ἐλληνοτουρκικῆς μικτῆς ἐπιτροπῆς, τῆς συσταθείσης διὰ τὴν τακτοποίησιν τῶν ἐγκαταλειφθεισῶν τουρκικῶν περιουσιῶν². Τέλος, ὁ πρῶτος διπλωματικὸς ἐκπρόσωπος τῆς Μ. Βρεταννίας εἰς τὴν ἐλευθέραν Ἑλλάδα (1828 - 1835) Sir E.J. Dawkins διενήργει ἀνασκαφὰς δι' ἴδιον λογαριασμὸν εἰς Αἴγιναν καὶ ἀλλαχοῦ, μετὰ τοῦ Emil Wolff, γλύπτου καὶ Διευθυντοῦ τῆς Ἀκαδημίας τοῦ Ἀγ. Λουκᾶ εἰς Ρώμην. Ὁ Dawkins ὑπῆρξεν ὁ ὀργανωτὴς ἀποτυχούσης ἐπιδρομῆς, διὰ βρεταννικοῦ βρικίου, εἰς Αἴγιναν, διὰ τὴν διαρπαγὴν ἀρχαίου ἀγάλματος³. Ἐκ τῶν εἰς Αἴγιναν ἐρευνῶν ἀπέκτησεν ὁ Wolff πλουσίαν σειρὰν ἀρχαίων ἀγγείων⁴. Ὁ W. M. Leake⁵, οἱ ἐπὶ τῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ 1821 δράσαντες φιλέλληνες, οἱ ἱστορικοὶ George Finlay⁶ καὶ Thomas Gordon⁷, ἀλλὰ καὶ διάφοροι ἄλλοι ξένοι, διαμείναντες εἰς τὴν Ἑλλάδα μετὰ τὴν ἀπελευ-

1. Οὗτος ἐκυκλοφόρησε τὸ Voyage à Athènes et à Constantinople, ou Collection de vues et de costumes grecs et ottomans, peints d'après nature, lithographiés et coloriés par Louis Dupré, élève de David; accompagné d'un texte orné de vignettes. Paris, Imprimerie de Dondey-Dupré MDCCCXXV, in folio. Εἰς τὸ λεύκωμα τοῦτο (πίν. XIX) εἰκονίζεται καὶ ὁ ἴδιος ὁ Fauvel εἰς τὸν οἶκον του (ἦτο ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Ποικίλης), μετὰ τὴν Ἀλβανίδα οἰκονόμον του, ἥτις τοῦ προσφέρει καφέν. Βλ. καὶ Papiers Fauvel εἰς Bibliothèque Nationale de Paris, 4ον τόμον (ἀλληλογραφία).

2. Ἡ ἀθηναϊκὴ ἐφημερὶς Ταχύτερος Φήμη, φύλλον 2 τῆς 3 Ἀπριλίου 1837, ἀναφέρει ὅτι τὴν Πνύκα «ἠγόρασεν ὁ κ. Γρόπιος καὶ ἐξ αὐτοῦ εἰς τῶν πρέσβων, ὅστις θέλων νὰ ἐπικυρώσῃ τὴν ἀγορὰν του... εἶχε δυσκολίας. Διότι ἡ ἐπιτροπὴ αὕτη, καθ' ὃ συστημένη ἀπὸ Ἑλλήνας ἐπρότεινεν εἰς τὴν Β. Κυβέρνησιν νὰ μείνῃ ἡ περὶ τῆς ὁ λόγος θέσις, ὡς ἀναγκαῖα εἰς τὸ δημόσιον. Θαυμάζομεν, ὅμως, πῶς ὁ ἀναφερόμενος πρέσβυς δὲν συνέλαβε διὰ τὴν ἀρχαίαν ταύτην θέσιν τὸ αὐτὸ αἶσθημα, τὸ ὅποιον συλλαβόντες δι' ὅλην τὴν κλασσικὴν γῆν τῆς Ἑλλάδος οἱ κάτοικοι τῆς Εὐρώπης, συνειργήσαν εἰς τὴν ἀπελευθέρωσίν της». Βλ. καὶ Δ. Καμπούρογλου, Ἱστορία τῶν Ἀθηνῶν, τ. 3, σελ. 119, ὡς καὶ εἰς Ἀθηναϊκά, τεύχος 8, Ὀκτώβριος 1957, τὸ ἄρθρον τοῦ Ἀγγ. Γέροντα, ὅπου ἀναφέρεται ὅτι τὸ 1857 ὁ υἱὸς τοῦ Prokesch-Osten ἐδῶρθε τὴν Πνύκα εἰς τὸ ἐλληνικὸν κράτος.

3. Ἀ. Ρ. Ραγκαβῆς, Ἀπομνημονεύματα, Ἀθήναι, 1894, τόμ. 1, σελ. 370. Ἡ διαρπαγὴ ἡμποδίσθη ὑπὸ τῶν προστρεξάντων Αἰγινήτων, τῇ προτροπῇ τοῦ τότε Ἐπιστάτου τοῦ Μουσείου Αἰγίνης Ἀθ. Ἰατρίδου. Βλ. σχετικὴν περιγραφὴν εἰς Γ. Φαρμακίδου, Ὁ ζωγράφος Ἀθανάσιος Ἰατρίδης, 1799 - 1865, Ἀθήνα, 1960, σελ. 14 κ.ε.

4. Βλ. εἰς Bullettino degli Annali dell' Instituto di corrispondenza archeologica, 1829, σελ. 122-128: Rapporto del Sig. Emilio Wolff intorno i vasi dipinti dell' isola d' Egina. Βλ. περὶ τοῦ αὐτοῦ εἰς Ἐμμ. Πρωτοψάλτην, Ἱστορικὰ ἔγγραφα, σελ. 51 - 52, ἀριθ. ἐγγράφου 41, περὶ αἰτήσεως τοῦ Wolff νὰ ἀγοράσῃ, τὸ 1828, ἀρχαῖα ἐκ Μήλου.

5. Βλ. βιογραφίαν του ὑπὸ Κ. Φρεαρίτου εἰς Πανδώραν, ἀριθ. 259 τῆς 1 Ἰανουαρίου 1861, σελ. 445 - 447.

6. Οὗτος κατεῖχε μεγάλην συλλογὴν νομισμάτων καὶ μαρμαρίνων ἔργων τέχνης. Carlisle, Diary in Turkish and Greek Waters, Boston, 1855, σελ. 158 σημ. καὶ Ἐμμ. Πρωτοψάλτης, Ἱστορικὰ ἔγγραφα, σελ. 43, ἀριθ. ἐγγράφου 32. Κατὰ τὸ 1835 διεξήγαγεν, μετὰ τοῦ Βαυαροῦ ἱατροῦ Lindermayer, τὰς πρώτας ἀνασκαφὰς εἰς Πικέρμι (βλ. προχέριως HME 1924, σελ. 260).

7. Ὁ Gordon ἔμεινε μέχρι τοῦ 1839 εἰς τὴν Ἑλλάδα. Εἰς ἀνασκαφὰς αὐτὸς ὁ ἴδιος ἐν Ἀργεὶ ἀνεῦρε πρῶτος τὸ Ἡραῖον ἐν ἔτει 1836. Ἀναχωρῶν βραδύτερον ἐξ Ἑλλάδος ἀπεκόμισε μεγάλην ἐπιτυμβίαν στήλην, χαλκᾶ ἀγαλμάτια, κοσμήματα καὶ νομίσματα καὶ ἄλλα ἀρχαῖα. Βλ. περὶ τῆς στήλης, ἥτις εὐρίσκεται ὁμοῦ μετὰ δύο ἐπιγραφῶν

θέρωσιν, ἦσαν δεινοὶ συλλέκται ἀρχαιοτήτων¹. Σημειοῦται, τέλος, ἐνταῦθα, ἡ διὰ πρῶ-
την φορὰν γενομένη γνωστή, ἐξ ἐγγράφων προσφάτως δημοσιευθέντων καὶ ἀποκει-
μένων ἐν τῷ Ἀρχεῖῳ τοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Μουσείου τῆς Μυκόνου, φοβερὰ ἀρχαιοκα-
πηλικὴ δραστηριότης τοῦ ὑποπροξένου τῆς Βρεταννίας εἰς Μύκονον, Πέτρου Κορδία
μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1821-1841. Οὗτος, διαφθείρων διὰ χρημάτων ἢ καὶ ἐκβιάζων ὠρι-
σμένους χωρικούς, ἐμφανίζεται νὰ προσφέρῃ πρὸς πώλησιν ἀρχαιότητας ἐκ τῆς Δήλου,
πρὸς τὸν λόρδον Strangford, Βρεταννὸν πρεσβευτὴν παρὰ τῇ Ὑψηλῇ Πύλῃ (τὸ
1821), πρὸς τὸν διάδοχόν του Stratford Canning (τὸ 1825), καὶ πρὸς τὸν λόρδον
Guilford, εἰς Κέρκυραν².

Η ΑΝΤΙΔΡΑΣΙΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΔΙΑΡΠΑΓΗΝ

Θὰ ἦτο ἀνήκουστον ἀλλὰ καὶ ἰδιαιτέρως ὑποτιμητικὸν διὰ τοὺς Ἕλληνας νὰ μὴ ἔχῃ
κυριαρχήσει ἐντὸς τῶν ἱερὰ ἀγανάκτησις διὰ τὴν ὑπὸ τῶν ξένων «ἐπιδρομέων» ἐπὶ αἰῶ-
νας διαρπαγὴν μνημείων ἐκ τοῦ ἑλληνικοῦ χώρου καὶ νὰ μὴ ἔχῃ πληγῇ βαθύτατα ἡ
ἐθνικὴ φιλοτιμία. Ἦτο ὅμως ἀδύνατον, διὰ πολλοὺς καὶ εὐνοήτους λόγους, ὡς συνά-
γεται ἐκ τῶν ὅσων ἀνεφέρθησαν ἤδη, νὰ ἀντιδράσῃ ἀποτελεσματικῶς. Διασώζονται
ἐν τούτοις, ὠρισμένοι πληροφορίαι ἐκ τῆς περιόδου τῆς Τουρκοκρατίας, ἐκ τῶν ὁποίων
ἐμφαίνεται σαφῶς ὅτι, ὅταν ὑπῆρχε κάποια δυνατότης, δὲν παρέλειψαν οἱ ὑπόδουλοι
τὸ ἱερὸν χρέος τῶν ἐναντι τῆς πατρογονικῆς κληρονομίας³. Ὡς ἀναφέρει ὁ E. Breton⁴
τὸ 1660, ὅταν οἱ Τοῦρκοι εἶχον ἀρχίσει νὰ καταστρέφουν τὸ λεγόμενον «Θησεῖον»,
διὰ νὰ ἰδρῦσουν διὰ τοῦ ἀρχιτεκτονικοῦ του ὑλικοῦ τζαμίον, οἱ Ἀθηναῖοι, ἐνεργή-
σαντες αὐθωρεὶ παρὰ τῇ Ὑψηλῇ Πύλῃ, ἐπέτυχον τὴν ἐκδοσιν φερμανίου τοῦ Σουλτάνου,
ἀπαγορεύσαντος νὰ θιγῇ ὁ ἐξαίρετος ἀρχαῖος ναός.

Ἡ θεὰ τῶν ἀρχαίων μνημείων, τὰ ὅποια εὕρισκοντο εἰς τὸν τόπον, ὡς πραγματικὰ

εἰς τὸ οἰκογενειακὸν μέγαρον τῶν Gordon ἐν Σκωτίᾳ, τὸ Cairness House, εἰς Stackelberg, Die Gräber der Hellenen,
σ. 38 καὶ JHS 49 (1929), σελ. 1-6. Κατὰ πληροφορίαν τοῦ Καθηγητοῦ J. Frel, ἡγορήσθη ἐσχάτως ὑπὸ τοῦ Paul Getty
Museum εἰς Malibū Καλιφορνίας γλυπτὸν (κεφαλὴ) ἀνῆκον, κατὰ τὴν γνώμην του, εἰς μετόπην τοῦ Ἡραίου τοῦ Ἀργεῦς.
Τὸ γλυπτὸν προέρχεται, ἴσως, ἐκ τῆς Συλλογῆς Finlay ἢ Gordon, ἡ δὲ ἀγορὰ τούτου ἐγένετο πρό τινας ἐν Ἀγγλίᾳ.

1. Bl. Müller-Schöll, Archäologische Mitteilungen aus Griechenland, I, Athens Antiken-Sammlung,
Frankfurt am Main, 1843, σελ. 15, ὅπου ἀναφέρονται αἱ ἰδιωτικαὶ ἐν Ἀθήναις συλλογαὶ τοῦ 1840—μεταξὺ αὐτῶν τοῦ
G. Gropius, G. Finlay, τοῦ Prokesch-Osten, τοῦ von Brasser, πρεσβευτοῦ τῆς Πρωσσίας, τοῦ Faber, συμβούλου
τῆς Πρωσσιακῆς πρεσβείας, τοῦ Röser, προσωπικοῦ ἱατροῦ τοῦ Ὁθωνος, τοῦ Καθηγητοῦ τοῦ Ἀθηνῆσι Πανεπιστημίου
H. Ulrich κ.ά. Σημαντικὴ ἦτο καὶ ἡ ἀρχαιολογικὴ συλλογὴ τοῦ Γάλλου ἀντιπρέσβεως βαρὼνου Rouen, μεταφερθεῖσα
εἰς Γαλλίαν. Κατὰ πληροφορίαν τοῦ L. Ross (Übersicht über der archäologischen Bestrebungen in Griechenland
von 1832 bis 1836, ἐδημοσιεύθη εἰς τὸν I τόμον τῶν Archäologische Aufsätze). τὰ πρῶτα ἀρχαῖα τῆς συλλογῆς
του, τὰ εἶχεν ἀποκτήσει ὁ Rouen ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Καποδίστρια, δι' ἀνασκαφῶν εἰς τὴν Αἴγιναν.

2. Bl. Ἀθηνᾶν Γ. Καλογεροπούλου, ἔ.ά. τόμ. III, σελ. 539 κ.έ.

3. Bl. E. Dodwell, ἔ.ά., I, σελ. 322-327.

4. E. Breton, Athènes décrite et dessinée par—. Suivie d'un voyage dans le Péloponèse, Paris, 1868, σελ.
192: «En 1660, les Turcs avaient commencé à détruire le Théseion pour élever une mosquée sur son empla-
cement et avec ses matériaux. Il fallut, pour arrêter ce vandalisme, un firman que les Grecs obtinrent à Con-
stantinople».

κοσμήματα αὐτοῦ, ἀνεκίνει εἰς τοὺς ἀτυχεῖς ὑποδούλους θολὰς μνήμας παλαιῶν ἐνδόξων ἡμερῶν, καθ' ἃς τὸ Ἔθνος ἦτο ἐλεύθερον καὶ ἐμεγαλουργεῖ. Ἐξάλλου, πλῆθος περιγητῶν ἐπεσκέπτετο εἰδικῶς τὴν Ἑλλάδα διὰ τὰ ἔδη καὶ τὰ ἀρπάγη, τοῦτο δὲ εἶχεν ὡς ἀποτέλεσμα νὰ διεγείρεται ἀκόμη περισσότερο ὁ θαυμασμὸς τῶν δυστυχῶν ἀπογόνων διὰ τὰ ἔργα τῶν «παλαιῶν», ὅπως τοὺς ἀπεκάλουν, καὶ νὰ τρέφουν δι' αὐτὰ πραγματικὴν λατρείαν καὶ ἀπέραντον σεβασμόν, χωρὶς νὰ γνωρίζουν καὶ περὶ ποίων ἀκριβῶς μνημείων ἐπρόκειτο¹. Εἰς πολλὰς περιπτώσεις, ὡς ἀναφέρουν περιγητὰι τῆς Τουρκοκρατίας εἰς τὰ συγγράμματά των, ἀπεδίδοντο ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων καὶ μαγικαὶ ιδιότητες εἰς τὰ ἀρχαῖα. Γνωστὴ εἶναι ἡ πίστις των ὅτι τὰ ἀγάλματα ἐθεωροῦντο ψυχὰ ἀπολιθωθεῖσαι ὑπὸ κακοβούλων μάγων, ζῶσαι ὅμως, αἵτινες θὰ ἀπέκτων καὶ πάλιν τὴν πνοὴν των καὶ θὰ ἐκινουῦντο, ὅταν ἡ χώρα θὰ ἀπηλευθεροῦτο ἐκ τοῦ βαρβαρικοῦ ζυγοῦ².

Ἀνεφέρθη ἤδη ὁ θρῆνος τῶν χωρικῶν τοῦ Σιγείου, ὅτε ὁ Ἑλγιν ἀνήρπασε τὸ ἀνάγλυφον καὶ τὴν βουστροφηδὸν ἐπιγραφὴν (βλ. ἀνωτέρω σελ. κθ', σημ. 5). Τὴν τραγικότητα τῆς βωβῆς ἀποδοχῆς τῆς βουλήσεως τῶν ἰσχυρῶν ἐκ μέρους τῶν Ἀθηναίων, ὡς καὶ τὸν πόνον των διὰ τὴν ἀδυναμίαν ἀντιδράσεως ἐκ μέρους των, ἀντικατοπτρίζει ὁ συγκινητικὸς θρύλος τῶν πέντε Καρυατίδων, αἵτινες ἐθρήνουν τὴν νύκτα διὰ τὴν ἀρπαγὴν τῆς ἀδελφῆς των ἐκ τοῦ Ἐρεχθείου, ἐνῶ ἐκεῖνη ἀπεκρίνετο κλαίουσα ἐπίσης ἐκ τῆς εἰς Ἀθήνας φυλακῆς της³. Ἐν γένει εἶναι γνωστόν, ἀλλὰ καὶ σήμερον ὁρατὸν ἀκόμη, ὅτι ἐνετειχίζοντο τεμάχια ἀρχαίων γλυπτῶν ἢ ἐπιγραφῶν εἰς νεωτέρας οἰκίας ἢ χριστιανικοὺς ναοὺς τῆς Τουρκοκρατίας⁴. Τοῦτο ἐγένετο διότι τὰ ἀρχαῖα ἐθεωροῦντο

1. Χαρακτηριστικῶς ἐπισημαίνει ὁ Ραγκαβῆς εἰς ἄρθρον του εἰς τὴν Ἀρχαιολογικὴν Ἐφημερίδα τὸ γεγονός: «Ὡριμάσαντες δὲ οἱ καρποὶ τῆς δουλείας ἐπιβαρυνούσης ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἐπέχυσαν τέλος ἐντελῶς ἐπ' αὐτῆς τὸ σκότος τῆς ἀμαθείας, καὶ οἱ σοφώτεροι μεταξὺ τῶν μεταγενεστέρων Ἀθηναίων, λησμονήσαντες ὡς καὶ τὰ ὀνόματα τῶν μνημείων τῶν προπατόρων των, ὠνόμαζαν κατὰ τὸν μεσαιῶνα τὸν Παρθενῶνα Πάνθειον, τὰ Προπύλαια Ὀπλοστάσιον τοῦ Λυκούργου, Ναὸν τοῦ Αἰόλου τοῦ Κυρέστου τὸν Πύργον, καὶ τὰ ἄλλα Φανάρι τοῦ Διογένηος καὶ Παλάτιον τοῦ Θεμιστοκλέους». (Α.Ε. 1837, σελ. 5).

2. Οὕτω, οἱ Ἕλληνες ἐργάται οἱ ὅποιοι μετέφερον τὰ ὑπὸ τοῦ Ἑλγιν διαρπαγέντα ἀρχαῖα, συσκευασμένα ἐντὸς κιβωτίων, διὰ τὴν εἰς Βρετανίαν μεταφορὰν των, ἠρνήθησαν νὰ συνεχίσουν τὴν ἐργασίαν, ἀπὸ τὴν στιγμὴν καθ' ἣν τοὺς ἐφάνη ὅτι ἤκουσαν τὴν φωνὴν τῶν φυλακισμένων ψυχῶν. Βλ. Hobhouse, Travels I, σελ. 318 καὶ De Laborde ἔ.δ. I, 81 καὶ II, 178: «L'atmosphère d'Athènes elle-même respirait encore les traditions antiques, le goût du beau, le respect des chefs-d'œuvre. Sa population entièrement grecque était, sinon lettrée et instruite, comme on l'entendait, comme on l'entend encore de nos jours, au moins distinguée par le caractère, les sentiments et les manières. Gouvernée par ses anciens, quoique courbée sous la domination turque, la petite communauté se maintenait dignement comme elle l'avait fait au milieu des violences et des excès de ses derniers ducs et des premiers sultans ottomans. Ces descendants des Athéniens de Périclès avaient, je l'avoue, corrompu la langue de Démosthène et mis en oubli la culture des lettres et des arts, mais ils avaient conservé l'air noble de la race, et sinon la même intelligence, le respect au moins de tout ce qui avait excité l'enthousiasme de leurs ancêtres». Βλ. καὶ Ἰ. Γεννάδιον, ἔ.δ. σελ. 135 κ.ε.

3. Βλ. Frederic Sylvester N. Douglas, An Essay on Certain Points of Resemblance between the Ancient and Modern Greeks, London, 1813, σελ. 55 καὶ Hughes, Travels I ἔ.δ. σελ. 258. Βλ. ἐνταῦθα σελ. λβ', σημ. 1.

4. Memorandum on the Subject of the Earl of Elgin's Pursuits in Greece, 1811, σελ. 34. Χ. Μπούρας, Ἀ. Καλογεροπούλου, Ρ. Ἀνδρεάδη, Ἐκκλησίαι τῆς Ἀττικῆς, Ἀθήνα, 1960, σποράδην.

ἀντικείμενα λατρείας καὶ φύλακες, «τὰ καλὰ στοιχεῖα»¹. Εἶναι γνωστὸν ὅτι οἱ κάτοικοι τῆς Ἑλευσίνος ἔκαιον κανδήλιον εἰς τὴν ἀπαχθεῖσαν Κόρην τῶν Προπυλαίων (θεωρουμένην τότε ὡς Δήμητρα), διότι ἐπιστεύετο ὅτι αὕτη ἦτο «δοτὴρ εὐφορίας»².

Ὁ αἰδεσιμώτατος Hunt σημειώνει εἰς ἐπιστολὴν τοῦ πρὸς τὸν Ἑλγιν, τῆς 11 Ἰανουαρίου 1802, ὅτι οἱ Ἕλληνες ἀλλὰ καὶ οἱ Τοῦρκοι³ ἦσαν πολὺ ἀφωσιωμένοι εἰς τὰ ἀρχαῖα, καὶ «ἠκούσθησαν μουρμουρίσματα» ὅτε ὁ Hunt τὰ ἐζήτησεν⁴. Ὁ αὐτὸς ἰερωμένος ἀναφέρει εἰς ἄλλην ἐπιστολὴν τοῦ ὅτι προσέφερε κάποτε 600 γρόσια εἰς Ἑλληνα χωρικόν, διὰ νὰ ἀγοράσῃ ὠραῖον ἀρχαῖον δακτυλιδίον. Ὁ πτωχὸς ἀγρότης ἐδήλωσεν ὅτι δὲν ἐπεθύμει νὰ τὸν πωλήσῃ οὔτε ἔναντι 2.000, διότι ὑπέθετεν (ὡς καὶ οἱ χωρικοὶ τοῦ Σιγείου), ὅτι ἐκ τοῦ λίθου ἐκείνου ἐζηρᾶτο ἡ εὐεξία τῶν τέκνων καὶ τοῦ ποιμνίου τοῦ⁵.

Ὡς εἶναι φυσικόν, ἐπειδὴ ἡ ζωὴ συνεχίζεται, ὁ δὲ βίος τῶν Ἑλλήνων ἦτο ἀφαντάστως δύσκολος κατὰ τὴν Τουρκοκρατίαν, συχνὰ ἐχρησιμοποιεῖτο τὸ οἰκοδομικὸν ὕλικόν καταπεσόντων ἀρχαίων μνημείων διὰ τὴν κατασκευὴν νέων κτισμάτων. Ἀναφέρονται ὠρισμένοι τοιαῦται περιπτώσεις ὑπὸ ξένων περιηγητῶν, πρῶγμα τὸ ὁποῖον εἶναι ἐμφανὲς καὶ εἰς διατηρηθέντα μέχρι τῶν ἡμερῶν μας κτίσματα τῆς Τουρκοκρατίας, τοῦτο δὲ τὸ γεγονὸς προεβλήθη καὶ παλαιότερον⁶ ἀλλὰ ἀκόμη καὶ σήμερον, ὡς δικαιολογία διὰ τὴν ἐκ τῆς Ἑλλάδος διαρπαγὴν ἀρχαιοτήτων, αἵτινες οὕτω ἐσώθησαν «ἐκ τῆς καταστροφικῆς μακρίας τόσον τῶν Τούρκων, ὅσον καὶ τῶν Ἑλλήνων». Αἱ ὀλίγαι αὗται περιπτώσεις ὅμως δὲν ἀπετέλουν τὸν κανόνα, ξένος δέ, ὁ Βρετανὸς βουλευτὴς John Bacon Sawrey Morritt (1772 - 1843)⁷—περιηγηθεὶς τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Μικρὰν Ἀσίαν (1794 - 1796), πρόεδρος ἐπὶ τι διάστημα τῆς Society of Dilettanti (ἐπεσκέφθη καὶ τὰς Ἀθήνας τὸ 1795)—, ὑπεγράμμισεν εἰς ὁμιλίαν τοῦ ἐν τῇ ἀγγλικῇ Βουλῇ, ὅτε συνεζητεῖτο ἡ ὑπόθεσις τῆς ἀγορᾶς γλυπτῶν τοῦ Ἑλγιν ὑπὸ τῆς Βρετανικῆς Κυβερνήσεως, ὅτι, ὡς ἐγνώριζεν ὁ ἴδιος, «οἱ Ἀθηναῖοι διέκειντο σφόδρα ἐναντίοι

1. A.E. 1856, σελ. 1378, σημ. 1.

2. Ἰ. Γεννάδιος, ἔ.δ. σελ. 135.

3. Βλ. σελ. λγ' καὶ ὑποσ. 3 καὶ 4 τοῦ παρόντος Εὐρετηρίου.

4. Ἰ. Γεννάδιος, ἔ.δ. σελ. 18.

5. Ἰ. Γεννάδιος, ἔ.δ. σελ. 57-58, σημ. 57.

6. J. C. Hobhouse, Travels, I, σελ. 299: «Προτιμότερον εἶναι τὰ γλυπτὰ τοῦ Παρθενῶνος νὰ διατηρῶνται ἐν μουσεῖῳ τινὶ τῆς Ἀγγλίας, παρὰ νὰ συντρίβωνται μέχρι κόνεως μένοντα ἐδῶ ἐπὶ τῶν βάσεών των· οὐδὲν δ' ἐλάβομεν ἐκ τοῦ Θησείου, διότι εἰς οὐδένα ἦτο ἐκτεθειμένον κίνδυνον». Βλ. ἐπίσης στοιχεῖα περὶ καταστροφῶν ὑπὸ τῶν Τούρκων εἰς R. Chandler, Travels in Greece, 1776, σελ. 44-51 Ἐπίσης: E. Dodwell, I, σελ. 352 κ.έ. Ὁ Leo Klenze εἰς διάλεξίν του τῆς 31 Μαρτίου 1821 εἰς τὴν Βαυαρικὴν Ἀκαδημίαν τῶν Ἐπιστημῶν μετ' ἱστορίας «Ueber das Hinwegführen plastischer Kunstwerke aus dem jetzigen Griechenland und die neuesten Unternehmungen dieser Art», München, 1821, εἶπεν: «Ἡ διὰ τῆς ἀπαγωγῆς διαφύλαξις τῶν ἐν Ἑλλάδι μνημείων—πλὴν ἂν κινητικὴ αἰτία ἦν πλεονεξία τις ἢ ματαιοφροσύνη—εἶναι σωτήριον ἔργον, ὅμοιον τῷ τοῦ Περσέως καὶ τοῦ Βελλεροφόντου». Ἐνταῦθα πρέπει νὰ ἀναφερθῇ καὶ παρομοία γνώμη τοῦ Ἑλλήνος καθηγητοῦ Ἀθ. Ρουσοπούλου: «Ὁ Παρθενὼν ἦτοι διαμαρτυρία κατὰ πάσης διορθώσεως τοῦ Παρθενῶνος καὶ μέθοδος πρὸς σωτηρίαν αὐτοῦ, Ἐν Ἀθήναις», σελ. 25. Βλ. καὶ A. Rumpf, ἔ.δ. σελ. 66.

7. J.B.S. Morritt, Letters descriptive of a Journey in Europe and Asia Minor in the Years 1794-1796, 1914.

τῆς ἀπαγωγῆς τῶν μαρμάρων καὶ τῶν γλυπτῶν καὶ ὅτι μόνη ἡ ἐπιρροὴ ἀνωτέρου δημοσίου λειτουργοῦ ἡδύνατο νὰ ἐκβιάσῃ ἄδειαν τοιαύτης φύσεως»¹. Θὰ ᾔτο ἐξάλλου ἄδικον, ἀκόμη καὶ διὰ τοὺς Τούρκους, ὡς ἐσημειώθη καὶ ἀνωτέρω (βλ. σελ. λγ' καὶ σημ. 3 καὶ 4), νὰ λεχθῇ ὅτι εἶχον οὗτοι καταστροφικὴν διάθεσιν διὰ τὰ ἐλληνικὰ ἀρχαῖα μνημεῖα². Εἶναι γνωστὸν ὅτι ὁ Τοῦρκος δισδάρῃς παρακολουθῶν τὴν καταβίβασιν τῶν ἀγαλμάτων ἐκ τοῦ Α. ἀετώματος τοῦ Παρθενῶνος καὶ βλέπων τὴν βάρβαρον καὶ καταστροφικὴν διὰ τὸ κτήριον ἐπέμβασιν τῶν ἀνθρώπων τοῦ Ἑλγιν, ἐδάκρυσεν³, εἰπὼν μὲ ἔμφασιν φωνῆς: «Τέλος»!, ἐννοῶν ὅτι ἐν οὐδεμιᾷ περιπτώσει θὰ ἐπέτρεπε πλέον συνέχισιν τῆς συλήσεως.

Τέλος, διὰ τὴν πρὸς τὰ ἀρχαῖα μνημεῖα ἀφοσίωσιν, ἐνίοτε καὶ πραγματικὴν λατρείαν πρὸς αὐτὰ τῶν Ἑλλήνων, ἐκδηλουμένης εἰς τὰς ποικιλοτρόπους προσφορὰς ἢ δελεαστικὰς προτάσεις Εὐρωπαίων πρὸς ἀπόκτησίν των, εἶναι ἀπαραίτητον νὰ προστεθῇ ἐνταῦθα μέρος τοῦ κειμένου ἀναφορᾶς, ἀπὸ 24 Δεκεμβρίου 1829, ἱερέως ἐκ Θερμιῶν (Κύθνου) πρὸς τὸν Κυβερνήτην Ἰ. Καποδίστριαν: «Ὁ ἱερεὺς οὗτος γνωστοποιεῖ τὴν προσφορὰν δύο ἀρχαίων ἀγαλμάτων, τὰ ὅποια ἀφιεροῖ εἰς τὸ νεοσύστατον πρῶτον Μουσεῖον τοῦ Ἑθνους. Τὰ ἀγάλματα αὐτὰ ἀναμοχλεύσας τὸ ἔδαφος τῆς νήσου μου καὶ ἀνακαλύψας, μετεκόμισα εἰς τὸν οἶκόν μου, καὶ τὰ διεφύλαττον ὥχι μόνον ὡς κόρην ὀφθαλμοῦ, ἀλλ' ἀπὸ ἐνθουσιασμὸν καὶ τὰ ἐθυμιάζον. Πολλοὶ κατὰ καιρὸν διαβάντες ἀπὸ ταύτην τὴν νῆσον περιηγηταὶ μὲ ἐζήτησαν ἐπιμόνως προσφέροντές μου ἱκανὴν ποσότητα χρημάτων καὶ ὑποσχόμενοι νὰ ἐξαποστείλωσιν ἓνα τῶν υἱῶν μου εἰς τὴν Εὐρώπην νὰ σπουδάσῃ μὲ ἰδικὰ των ἐξοδα, ἀλλὰ ποσῶς δὲν ὑπέμεινα νὰ ἀποξενώσω τὰ μόνα κειμήλια καὶ ὡς ἀληθῶς ἀγάλματα καὶ ἐγκαλλωπίσματα τῆς οἰκίας μου»⁴.

Φαίνεται ὅτι, τοῦλάχιστον κατὰ τὴν τελευταίαν δεκαετίαν, πρὸ τῆς Ἑθνεγερσίας,

1. Ἰ. Γεννάδιος ἔ.ἀ. σελ. 55-56. Βλ. καὶ Fr. S. N. Douglas, An Essay on Certain Points of Resemblance between the Ancient and Modern Greeks, London, 1813.

2. Δὲν πρέπει νὰ ἀποσιωπηθῇ, ὅτι ἐκ δεισιδαιμονίας πολλὰ ἀρχαῖα μνημεῖα κατεστράφησαν, λόγῳ τῆς πίστεως, ὅτι τὰ μάρμαρα ἐκρυπτον ἀρχαίους θησαυροὺς ἐντός των, μολονότι, ὅπωςδὴποτε, ἡ ἐκ τοῦ λόγου τούτου καταστροφή ἦτο πολὺ μικροτέρα ἀπὸ ὅ,τι γενικῶς πιστεύεται. Συχνὰ ἐχρησιμοποιήθησαν, ὡς ἀνεφέρθη ἀνωτέρω, μάρμαρα, ἀκόμη καὶ ἐνέπιγραφα ὡς καὶ ἀγάλματα, διὰ νὰ μεταβληθοῦν εἰς ἄσβεστον. Τοῦτο ἐγένετο καὶ ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων καὶ ὑπὸ τῶν Τούρκων, δὲν εἶναι δεκτὸν ὅμως αἱ τοιαῦται ἐνέργειαι νὰ θεωρηθοῦν ὡς ὁ γενικὸς κανὼν.

3. Clarke ἔ.ἀ. VI, σελ. 223. Βλ. καὶ Lord Byron, Childe Harold's Pilgrimage, Canto II:

«Her sons too weak the sacred shrine to guard,
Yet felt some portion of their mother's pains,
And never knew, till then, the weight of Despot's chains».

Ἵποσημειοῖ δέ: I heard a young Greek observe — for lost as they are, they yet feel on this occasion — «then may Lord Elgin boast of having ruined Athens». Βλ. καὶ ὅσα ἀναφέρει ὁ περιηγητὴς Dodwell, I, σελ. 552, περὶ τῶν ἐντόνων διαμαρτυριῶν τῶν χωρικῶν τοῦ Μενιδίου διὰ τὴν εἰς Ἀθήνας μεταφορὰν ἀρχαίας τινὸς ἐπιγραφῆς. Ἡρεμία ἐπῆλθε μόνον, ὅταν ἐπεστράφη καὶ ἐτέθη εἰς τὴν θέσιν τῆς ἐκ νέου.

4. Ἐμμ. Πρωτοφάλλης, Ἱστορικὰ ἔγγραφα, σελ. 126-127, ἔγγραφο 105, ὡς καὶ τὰ ὑπ' ἀριθ. 90, 91, 95, 99, καὶ 107 ἀποκείμενα εἰς τὰ Γενικὰ Ἀρχεῖα τοῦ Κράτους. Διὰ τῶν ἐγγράφων αὐτῶν γνωστοποιεῖται πρὸς τὸν ἱερωμένον, ὅτι μόλις συσταθῇ Ἑκκλησιαστικὸν Σχολεῖον ἐν Αἰγίνῃ θὰ ἀναλάβῃ τὸ Κράτος τὴν ἐκπαίδευσιν τοῦ υἱοῦ του.

αί κατὰ τόπους δημογεροντίαι ἐφρόντιζον διὰ τὴν περιφρούρησιν τῶν ἀρχαίων μνημείων. Τοῦτο καθίσταται σαφές ἐξ ἐγγράφου τῆς Δημογεροντίας Ψαρῶν πρὸς τὴν Δημογεροντίαν τῆς Μυκόνου, ἐκ τῆς ὁποίας ζητεῖται, ὡς παρὰ τῆς ὑπευθύνου ἀρχῆς, ἡ ἄδεια ἐξαγωγῆς ἐκ τῆς Δήλου κιόνων μαρμαρίνων, διὰ νὰ χρησιμοποιηθοῦν οὗτοι εἰς τὴν κατασκευὴν τοῦ λιμενοβραχίονος κλπ. τῆς νήσου¹. Εἰς ἄλλην ἐπιστολὴν τῆς Δημογεροντίας Μυκόνου πρὸς τοὺς «προεστῶτας» τῆς Τήνου ἐκφράζεται ἔντονος διαμαρτυρία διὰ τὴν λαθραίαν ἀπαγωγὴν, ἐπὶ ἔτη ὁλόκληρα, μαρμάρων καὶ ἄλλων ἀρχαιοτήτων ἐκ τῆς Δήλου καὶ Ρηνείας².

Δέον, τέλος, νὰ σημειωθῇ ὅπως ἰδιαιτέρως ἡ γνώμη τοῦ κατὰ τὰ ἄλλα φιλέλληρος John Cam Hobhouse, λόρδου Broughton, ἐπισκεφθέντος τὸ 1810 τὰς Ἀθήνας³. «Οὐδὲν ἔτι εἶπον περὶ τοῦ δυνατοῦ —ἐν περιπτώσει ἐπαναστάσεως ληγούσης ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων— τῆς ἀναστηλώσεως τῶν ἐν Ἀθήναις ἐρειπίων, οὕτως ὥστε νὰ ἀντιστῶσιν εἰς τὴν φθορὰν τοῦ χρόνου· οὐδὲν εἶπον, διότι τοιαύτην ἐπανάστασιν ἀδύνατον εἶναι κατ' ἐμὲ κριτὴν νὰ φαντασθῇ τις κἀν⁴, ὅστις ἐγνώρισε τὰς Ἀθήνας καὶ τοὺς Ἀθηναίους τῆς σήμερον. Καὶ ὅμως δὲν δύναμαι νὰ ἀποσιωπήσω τοὺς λόγους λογίου τινὸς Ἑλλήνου τῶν Ἰωαννίνων, ὅστις μοὶ εἶπεν: σεῖς οἱ Ἀγγλοὶ ἀποκομίζετε τὰ ἔργα τῶν Ἑλλήνων, τῶν προγόνων μας· φυλάξατέ τα καλῶς. Ἑλληνες θὰ ἔλθουν πάλιν νὰ τὰ ἀναζητήσουν»⁵.

Η ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΦΙΛΟΜΟΥΣΟΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

Ἡ πρώτη οὐσιαστικὴ ἀλλὰ καὶ σπουδαία διὰ τὴν ἐποχὴν τῆς προσπάθειας τῶν ὑποδούλων Ἑλλήνων πρὸς διάσωσιν καὶ συντήρησιν τῶν ἀρχαίων μνημείων ἐξεδηλώθη ἐν Ἀθήναις, ὅτε ὑπὸ ἐξεχόντων Ἀθηναίων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἰδρύθη τὴν 1 Σεπτεμβρίου τοῦ 1813⁶, ἡ ἐν Ἀθήναις «Ἐταιρεία τῶν Φιλομούσων»⁷. Πρῶτοι ἑφοροὶ

1. Βλ. εἰς Ἀθηνᾶν Γ. Καλογεροπούλου, ἔ.ἀ. τόμ. III', σελ. 548 κ.έ. ἔγγραφον δημογερόντων Ψαρῶν ὑπὸ ἡμερομηνίαν 22 Δεκεμβρίου 1819.

2. Ἐ.ἀ. σελ. 548 κ.έ. ἔγγραφον «κοινῶν ἐπιστατῶν Μυκόνου» πρὸς τοὺς «ἄρχοντας καὶ προεστῶτας τῆς νήσου Τήνου», ὑπὸ ἡμερομηνίαν 24 Ἀπριλίου 1820.

3. J.C.A. Hobhouse, Travels in Albania, σελ. 299 κ.έ.

4. Ἡ ὑπογράμμισις δὲν ὑπάρχει εἰς τὸ κείμενον, ἐτέθη ὅμως ὑπὸ τῶν ὑπογραφομένων ὡς λίαν χαρακτηριστικὴ τῆς νοοτροπίας τῶν Εὐρωπαίων κατὰ τὴν Τουρκοκρατίαν, διότι εἶναι ἀποκαλυπτικὴ καὶ διὰ πολλὰ ἄλλα θέματα.

5. Ἰ. Γεννάδιος, ἔ.ἀ. σελ. 109, 137. Δὲν ὑπῆρξαν, φυσικὰ, ἅπαντες οἱ περιγηθέντες τὴν Ἑλλάδα Εὐρωπαῖοι ἄρπαγες ἀρχαιοτήτων. Πολλοὶ εἶναι οἱ διαμαρτυρηθέντες διὰ τὰς συλήσεις, ἰδίᾳ διὰ τοῦ Ἑλγιν τοῦ ἐγχείρημα, ἀκόμη καὶ ἐντὸς τῆς ἀγγλικῆς βουλῆς. Δὲν πρέπει ὅμως νὰ λησμονοῦνται τὰ ὅσα ἔγραψαν σχετικῶς ὁ Chateaubriand, ὁ λόρδος Βύρων (Childe Harold's, Pilgrimage, Canto I καὶ II καὶ The Curse of Minerva, 1812) κ. ἄ. Ἐπίσης πολλοὶ ξένοι, ἰδίᾳ οἱ ἔχοντες ἐπίσημον ἰδιότητα, ὡς θὰ ἀναφερθῇ κατωτέρω, πλειστάκις ἐνήργησαν παρὰ τῇ Ὑψηλῇ Πύλῃ πρὸς διάσωσιν τῶν μνημείων, ὅτε ἤρχισεν ἡ Ἐπανάστασις τοῦ 1821.

6. Ὁ Ἰ. Γεννάδιος ἀναφέρει ὡς ἔτος ἰδρύσεως τὸ 1812 (Ἰ. Γεννάδιος, ἔ.ἀ. σελ. 139-140), ἐνῶ ὁ Ἰ. Τραυλὸς τοποθετεῖ τὴν ἰδρύσιν τῆς Ἐταιρείας τὸ 1814 (Πολεοδομικὴ ἐξέλιξις τῶν Ἀθηνῶν, Ἀθῆναι, 1960, σελ. 230).

7. Ἐμμ. Πρωτοψάλτης, Νέα στοιχεῖα περὶ τῆς ἐν Ἀθήναις «Ἐταιρείας τῶν Φιλομούσων», εἰς περιοδικὸν «Ἀθηνᾶ», τόμος 61 (1957), σελ. 253 κ.έ., ὅπου καὶ ἡ σχετικὴ βιβλιογραφία.

αὐτῆς ὑπῆρξαν οἱ πρόκριτοι Ἀλέξανδρος Λογοθέτου Χωματιανός¹, Ἰωάννης Μαρμοροτούρης, Πέτρος Ρεβελάκης², καὶ Γεώργιος Σοφιανός, τὴν θέσιν τοῦ ὁποίου ταχέως ἔλαβεν ὁ λόγιος διδάσκαλος Ἰωάννης Τατλίκαρας (Εἰρηναῖος). Ἡ Ἑταιρεία ἐξέθηκε τοὺς σκοποὺς τῆς εἰς κείμενον ἐπιγραφόμενον «Εἰδοποίησις τῆς Φιλομούσου Ἑταιρείας», ὅπου περιλαμβάνετο εἰς δέκα ἄρθρα τὸ καταστατικόν τῆς. Δύο ὑπῆρξαν οἱ κύριοι σκοποὶ τοὺς ὁποίους ἔταξεν αὕτη. Πρῶτον, ἡ ἐκπαίδευσις τῆς νεολαίας εὐρισκομένη τότε εἰς ὑποτυπώδη κατάστασιν, καὶ δεύτερον ἡ «διάσωσις τῶν φθειρομένων καὶ διαρπαζομένων ἐνδόξων μνημείων τῆς ἀρχαιότητος»³. Καὶ οἱ δύο σκοποὶ ἦσαν αἰτήματα, ἅτινα ἀπὸ μακροῦ πολλοὶ Ἕλληνες εἶχον αἰσθανθῇ. Ἀπὸ ἐτῶν ἤδη, διδάσκαλοι τοῦ Γένους, ἰδίᾳ ὁ Ἀδαμάντιος Κοραῆς, γνωρίζων καλῶς εἰς ποίαν θλιβεράν κατάστασιν, ἀπὸ μορφωτικῆς ἀπόψεως, εὐρίσκοντο οἱ Ἕλληνες διεκρήρυττε: «Δράξασθε παιδεΐας», «Nous descendons des Grecs, il faut tâcher de redevenir dignes de ce nom, ou ne plus le porter»⁴. Πλὴν τοῦ Ἀδαμαντίου Κοραῆ, καὶ διάφοροι ἄλλοι Ἕλληνες, μεταβαίνοντες, ὡς ἦτο τότε συνήθεια, εἰς τὴν Εὐρώπην πρὸς ἐκπαίδευσιν, «πρὶν καὶ μετὰ τὸν Ἀγῶνα, συνέδεαν μέσα τους, μὲ τὸ ρομαντικὸ φιλελληνικὸ πνεῦμα ποὺ ἡ Εὐρώπη εἶχε ἀναπτύξει τότε, τὴν ἀρχαία Ἑλλάδα μὲ τὴν νεώτερη» καὶ κατενόουν ἀπολύτως τὴν διὰ τὸ ὑπόδουλον ἔθνος σημασίαν τῆς παιδεΐας⁵.

Μέλη τῆς ἐν Ἀθήναις «Ἑταιρείας τῶν Φιλομούσων», πλὴν τῶν Ἑλλήνων, ἐγένοντο καὶ πολλοὶ ἐπιφανεῖς Εὐρωπαῖοι ἐπισκεφθέντες τὰς Ἀθήνας⁶, ἰδιαιτέρως δὲ ἐτιμήθη ὑπ' αὐτῆς τὸ 1814, ἀνακηρυχθεὶς εἰς ἐπίτιμον Πρόεδρόν τῆς, ὁ Βρεταννός

1. Οὗτος ἦτο ἀδελφός, κατ' ἄλλους υἱὸς ἱσως τοῦ κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς συλήσεως τῆς Ἀκροπόλεως τῶν Ἀθηνῶν ὑπὸ τῆς ὁμάδος τοῦ Ἑλγιν προξένου τῆς Ἀγγλίας. Διεδέχθη δὲ τὸν Σπυρίδωνα ὡς πρόξενος τῆς Βρεταννίας ἐν Ἀθήναις.

2. Οἱ Μαρμοροτούρης καὶ Ρεβελάκης ἐγένοντο βραδύτερον μέλη ἐνεργὰ τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας, ὅπως καὶ ἄλλοι χρηματίσαντες μέλη τῆς ἐφορείας τῆς Ἑταιρείας ἐν τοῖς μετέπειτα χρόνοις. Μνημονευτέος ἐνταῦθα καὶ ὁ Γ. Αἰνιάν, ὅστις, ὡς Φιλικός, περιῆλθεν τὸ 1818 τὴν Στερεὰν Ἑλλάδα μὲ σκοπὸν νὰ ἐνεργήσῃ ὑπὲρ τοῦ ἱεροῦ Ἀγῶνος. Οὗτος, φύσει φιλάρχαιος, ἐξετέλεσε τότε μικρὰν ἀνασκαφὴν κατὰ τὴν ἐπὶ τῆς Οἴτης πυρὰν τοῦ Ἡρακλέους μὲ ἔξοδα ἱσως τῆς Φιλομούσου Ἑταιρείας. Ἀ. Μάμουκας, *Τὰ κατὰ τὴν Ἀναγέννησιν τῆς Ἑλλάδος*, τόμος Α' (1839) σελ. 97 κ.ε. 99 § 4. Βλ. ἐπίσης Δ. Σουρμελῆν, *Ἱστορία τῶν Ἀθηνῶν*, σελ. 82, καὶ Γ. Π. Οἰκονόμον, *Τὰ ἐκατὸν ἔτη τῆς ἐν Ἀθήναις Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας*. Λόγος πανηγυρικὸς τοῦ Γραμματέως τοῦ Συμβουλίου, ρηθεὶς τῇ 23ῃ Ὀκτωβρίου 1938 ἐν τῷ Παρθενῶνι κατὰ τὴν Πανηγυρικὴν Συνεδρίαν τῆς Ἐκατονταετηρίδος, Ἐν Ἀθήναις, σελ. 12, σημ. 2. Βλ. καὶ Παράρτημα τοῦ Α.Δ. 1919, σελ. 25 κ.ε. (Νικ. Παπαδάκις).

3. Rev. T.S. Hughes, *Travels in Sicily, Greece and Albania*, Λονδῖνον, 1820, τόμ. Α', σελ. 302. Ἐμμ. Πρωτοψάλτης, *Νέα στοιχεῖα*, σελ. 253.

4. Βλ. προχειρῶς: Ἀλκην Ἀγγέλου, *Οἱ λόγιοι καὶ ὁ Ἀγῶνας*, Ἀθήναι, 1971, σελ. 52-53. Βλ. καὶ «Mémoire sur l'état actuel de la civilisation dans la Grèce», Paris, 1803 (ἀνεγνώσθη εἰς τὴν Société des Observateurs de l'homme, εἰς τὰς 6 Ἰανουαρίου 1803).

5. Βλ. Γ. Τερτσέτη, *Ἀπομνημονεύματα Ἀγωνιστῶν τοῦ 1821* (Γ. Τερτσέτη, Ἔργα), τόμ. Γ', Ἀθήνα, 1970, σελ. 28. Ἐπιμέλεια Ντ. Κονόμου, ὅπου ὁ Κολοκοτρώνης εἰς λόγον τοῦ τῆς 25 Μαρτίου 1851 λέγει: «ὅσοι νέοι ἐσπούδαζαν εἰς τὰ πανεπιστήμια καὶ ὅσοι ἄλλοι ξενιτευόμεθα . . . ἐμαθαίναμε ποιούς εἶχαμε προγόνους φοβερούς, ὀρεγόμεθα δὲ καὶ ἡμεῖς τὴν ἀναγέννησιν μας καὶ τίς παλαινὴς δόξες τῆς Ἑλλάδος».

6. Ἡ Ἐφημερίς τῆς Βιέννης Ἑλληνικὸς Τηλέγραφος ἢ πολιτικὴ, φιλολογικὴ καὶ ἐμπορικὴ ἐφημερίς ἀριθ. φ. 151 τῆς 27/12/1814, σελ. 651-652, ἐδημοσίευσεν «Κατάλογον τῶν τῆς ἐν Ἀθήναις Φιλομούσου Ἑταιρείας συνδρομητῶν». Βλ. καὶ Δ. Καμπούρογλου, *Μνημεῖα τῆς Ἱστορίας τῶν Ἀθηναίων*, Ἐν Ἀθήναις, 1889-90, τόμ. Α', σελ. 217-220.

λόντος Frederic North Guilford (μετέπειτα ιδρυτής τῆς δευτέρας Ἰονίου Ἀκαδημίας) ἐν Κερκύρᾳ τὸ 1823¹. Πόροι τῆς Ἑταιρείας θὰ ᾔσαν αἱ συνδρομαὶ τῶν μελῶν τῆς ἡ δωρεὰν διαφόρων προσώπων εἰς τὸ ἐσωτερικὸν ἢ ἐν τῇ Ἑσπερίᾳ διαβιούντων. Ἡ Ἑταιρεία διώρισε καὶ ἐπιτρόπους αὐτῆς «εἰς τὰ ἔξω μέρη», τὸν Ἀνθιμον Γαζῆν διὰ τὴν Γερμανίαν καὶ τὸν ἐν Τεργέστη Νικόλαον Ζωγράφον διὰ τὴν Ἰταλίαν². Μεταξὺ τῶν ἔργων τῆς Ἑταιρείας, ὅσον ἀφορᾷ τὰς ἀρχαιότητας, ᾔσαν ἢ διεμορφώθησαν σταδιακῶς: ἡ διενέργεια ἀνασκαφῶν, ἡ συστηματικὴ περισυλλογὴ διαφόρων ἀρχαιοτήτων, ἡ καθ' οἷονδὴποτε τρόπον προστασία τῶν μνημείων δι' ἀναστηλώσεων, ὡς καὶ ἡ ἀνάδειξις των, διὰ καθαρισμοῦ τοῦ περιβάλλοντος αὐτὰ χώρου. Ἐπίσης, ἐνεκαὶνιάσθη ὑπ' αὐτῆς συστηματικὴ προσπάθεια ὑποδοχῆς τῶν ἐν Ἀθήναις ἀφικνουμένων περιηγητῶν³ ὑπὸ μελῶν τῆς, δυναμένων νὰ ξεναγοῦν εἰς τὰς ἀρχαιότητας, «καὶ νὰ προσφέρωσιν αὐτοῖς κάθε ἐνδεχομένην ὑπουργίαν καὶ περιποίησιν». Κατὰ τὴν γνώμην τοῦ καθηγητοῦ Ἑμμ. Πρωτοψάλτη, διὰ τῶν ξεναγήσεων τὰς ὁποίας προσέφερον τὰ μέλη τῆς Ἑταιρείας εἰς τοὺς ξένους, κατάρθωνον νὰ τοὺς παρακολουθοῦν εὐσχήμως, προστατεύοντες οὕτω ἐκ τῆς διαρπαγῆς τὰς ἀρχαιότητας τῆς πόλεως⁴. Ὁ εἷς ἐκ τῶν σκοπῶν τῆς Ἑταιρείας τῶν Φιλομούσων, ἡ προσπάθεια δηλαδὴ διὰ τὴν ἐκπαίδευσιν τῶν νέων, ἐπραγματοποιήθη καὶ ἀπέδωκε καρπούς. Ἐλαβεν ἐξ ἀρχῆς ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς τὸ ὄνομαστὸν σχολεῖον τῶν Ἀθηνῶν, τὸ ὑπὸ τοῦ Ἰωάννου Ντέκα ἰδρυθὲν ἀπὸ τοῦ 1750⁵. Οὕτω, ἀνέλαβεν ἐν ὅλῳ ἢ ἐν μέρει τὴν μισθοδοσίαν περιφήμων διδασκάλων⁶, τὴν ἐκδοσιν βιβλίων, ἐπροστάτευεν οἰκονομικῶς ἀπόρους μαθητὰς καὶ δι' ἐξόδων τῆς ἀπέστελλε διὰ σπουδᾶς εἰς τὴν Εὐρώπην ὀρισμένους Ἀθηναίους. Μεταξὺ τῶν σκοπῶν τῆς ἦτο ἐπίσης ἡ μέριμνα διὰ τὸν καταρτισμὸν βιβλιοθήκης. Ἀξιομνημόνευτον εἶναι

1. Βλ. προχείρως εἰς Αἰκ. Κουμαριανοῦ, Ὁ τύπος στὸν Ἀγῶνα, Ἀθήνα, 1971, τόμ. Γ', σελ. 217 κ.ε., ὅπου ἄρθρον περὶ Ἰονίου Ἀκαδημίας, δημοσιευθὲν τὴν 11 Νοεμβρίου τοῦ 1825 εἰς τὴν Γενικὴν Ἐφημερίδα τῆς Ἑλλάδος.

2. Βλ. Λόγιον Ἐρμῆν, 1814 σελ. 99-100.

3. Μεταξὺ αὐτῶν ᾔσαν ὁ J. Hughes, ὁ βαρὼνος Otto Magnus von Stackelberg, ὁ Jacob Linkh, οἱ Parker καὶ Forster, ὁ Guilford, ὁ Pouqueville, ἡ πριγκίπισσα Καρολίνα τῆς Οὐαλλίας κ.ἄ.π. Ἑμμ. Πρωτοψάλτης, Νέα Στοιχεῖα, σελ. 256 καὶ σημ. 5.

4. Ἑμμ. Πρωτοψάλτης, Ἱστορικὰ Ἐγγράφα, σελ. κβ'.

5. Α.Ε. 1853, σελ. 1221 καὶ Θ. Φιλαδελφεύς, Ἱστορία τῶν Ἀθηνῶν ἐπὶ Τουρκοκρατίας, Ἐν Ἀθήναις, 1902, τόμ. 2, σελ. 231-232. Σχετικὴ βιβλιογραφία εἰς Ἑμμ. Πρωτοψάλτην, Νέα Στοιχεῖα, σελ. 254, 255. Βλ. καὶ Ἰ. Τραυλόν, Πολεοδομικὴ ἐξέλιξις τῶν Ἀθηνῶν, σελ. 214, 216.

6. Καίτοι ἐκτὸς τόπου, ἀξίζει ἴσως νὰ ἀναφερθῇ ἐνταῦθα, διὰ τὴν κατανόησιν τῆς ἐπικρατοῦσης τότε νοοτροπίας, ὅτι μεταξὺ τῶν διδασκάλων, οἵτινες προσελήφθησαν ὑπὸ τῆς Ἑταιρείας ἦτο καὶ ὁ ἱατροφιλόσοφος Διονύσιος Πύρρος ὁ Θετταλός, φθάσας τὸ 1813 εἰς Ἀθήνας ἐξ Ἰταλίας καὶ διδάξας ἐν Ἀθήναις ἐπὶ διετίαν. Ἦτο τοιαύτη ἡ ρομαντικὴ διάθεσις του καὶ ἡ στροφὴ τῆς σκέψεώς του πρὸς τὴν ἀρχαιότητα, ὥστε, ὡς ὁ ἴδιος γράφει: «μετεβάπτισεν... τοὺς μαθητὰς του πάντας δοὺς αὐτοῖς ὀνόματα ἀρχαίων σοφῶν καὶ ἡρώων». Ὁ ἴδιος ἀναφέρει διεξοδικῶς: «Εἰς τὸ πρῶτον μου μάθημα ἄλλαξα τὰ ὀνόματα ὅλων τῶν μαθητῶν μου, καὶ ἀντὶς νὰ τοὺς κράζω Πέτρον, ἢ Παῦλον, ἢ Ἀντώνιον τοὺς ὀνόμασα Περικλέα, ἢ Θεμιστοκλέα, ἢ Πλάτωνα καὶ Σοφοκλέα κ.τ.λ. Εἰς τὰ νέα ταῦτα αἰσθήματα αἱ καρδίαι ὅλων τῶν μαθητῶν μου ἔχαιρον καὶ τρόπον τινὰ ἐσκίρτων ἀπὸ τὴν χαρὰν τους, περιμένουσαι μὲ ἀνησυχίαν πότε καὶ πότε νὰ τελειώσωσι τὰς σπουδὰς των καὶ νὰ γένωσι φιλόσοφοι καθὼς οἱ πρόγονοι αὐτῶν». Δ. Πύρρου, Χρ. Περιήγησις τῆς Ἑλλάδος, τόμ. Α', 1828, εἰς Γενικὰ Ἀρχεῖα Κράτους. Ἑμμ. Πρωτοψάλτης, Νέα Στοιχεῖα, σελ. 255.

τὸ γεγονός ὅτι προσελάμβανε καὶ διδασκάλους διὰ τὴν ὑπὸ τῶν μαθητῶν ἐκμάθησιν τῆς γαλλικῆς καὶ ἰταλικῆς¹. Χαρακτηριστικὸν στοιχεῖον εἶναι ὅτι πλὴν τῆς Γραμματικῆς, τῆς Συντάξεως καὶ τῆς Καλλιγραφίας, ὡς καὶ τῶν ξένων γλωσσῶν, ἐδιδάσκοντο, κατὰ κύριον λόγον, κείμενα ἀρχαίων ἢ πατέρων τῆς ἐκκλησίας ὡς καὶ μεσαιωνικῶν συγγραφέων, ἀλλὰ καὶ «Γεωμετρία, Τριγωνομετρία Ἐπίπεδος καὶ Σφαιρική» κ.ἄ.π.² Μεταξὺ τῶν μαθητῶν τοῦ σχολείου, τοὺς ὁποίους ἐνίσχυσεν ἡ Ἑταιρεία ὑπῆρξαν ὁ Γεώργιος Ψύλλας³, ὁ Δ. Σουρμελῆς, ὁ συγγραφεὺς τῆς Ἱστορίας τῶν Ἀθηνῶν, ὁ Κυριακὸς Πιττάκης, ὁ πρῶτος Ἑλλήν αὐτοδίδακτος ἀρχαιολόγος, ὁ συστηματικῶς ἀσχοληθεὶς μὲ τὴν διάσωσιν τῶν ἀρχαιοτήτων καθ' ὅλον τὸν βίον του, κ.ἄ.⁴ ἀναφερόμενοι ὑπὸ τὸν γενικὸν τίτλον «μαθηταὶ» εἰς ἔκθεσιν τῶν Ἐφόρων τῆς Ἑταιρείας σταλεῖσαν ἐξ Ἀθηνῶν (13/25 Ἰουνίου 1820) πρὸς τὸν μητροπολίτην Ἰγνατίον⁵. Ἀπὸ τοῦ ἔτους 1819 ἐκλέγεται ὡς μέλος τῆς ἐφορίας καὶ ὁ Γεώργιος Gropius! Μεταξὺ τῶν σκοπῶν τῆς «Ἑταιρείας τῶν Φιλομούσων» ἦτο καὶ ἡ «συλλογὴ ἐπὶ λίθων ἐπιγραφῶν, ἀγαλμάτων καὶ σκευῶν καὶ εἰς ὅ,τι ἄλλο τῆς προσοχῆς ἀξίων». Εἰς τὸ καταστατικὸν τῆς, εἰς κεφ. ε', ἀναφέρεται ὅτι «τὰ συλλεχθέντα ἀρχαιολογικὰ πρᾶ-

1. Αἱ δύο αὐταὶ γλῶσσαι ἦσαν αἱ «διεθνεῖς» τῆς ἐποχῆς.

2. Ἐμμ. Πρωτοψάλτης, Νέα στοιχεῖα, σελ. 282.

3. Ὁ Γεώργιος Ψύλλας ἦτο Ἀθηναῖος (1794 - 1879). Ἐσπούδασεν ἀρχικῶς εἰς Πίζαν, μεταξὺ 1816 - 1817, μεταβάς κατόπιν εἰς Γερμανίαν (εἰς τὴν Ἰέναν καὶ Γοττλινγην), πρὸς συνέχισιν τῶν σπουδῶν του. Ἦτο χαρακτήρ ἀνέγκαιος, εὐστροφος, δημοκρατικὸς εἰς τὰς ἰδέας του καὶ ἐκ τῶν «κορυφαίων τοῦ συστήματος τῆς ἀπλῆς φωνῆς». Ἀμέσως μετὰ τὴν κήρυξιν τῆς Ἐπαναστάσεως, διακόψας τὰς σπουδὰς του, ἔσπευσε νὰ ἔλθῃ νὰ ἐνισχύσῃ τὸν Ἀγῶνα, ὡς ἔπραξαν καὶ ἄλλοι νέοι Ἕλληνες, σπουδάζοντες τότε εἰς Πανεπιστήμια τῆς Εὐρώπης. Συμμετέσχεν ἐνεργῶς εἰς τὰς πολιτικὰς κινήσεις, εἰς τὰ πλαίσια τῶν Ἐθνικῶν Συνελεύσεων, ἐνδιαφερθεὶς ζωηρῶς διὰ τὴν διαμόρφωσιν τοῦ πολιτικοῦ μέλλοντος τῆς χώρας. Τὸ ἔτος 1824 ἦτο εἰς ἐκ τῶν ἐφόρων τῆς Ἑταιρείας τῶν Φιλομούσων τῶν Ἀθηνῶν (βλ. Ἐμμ. Πρωτοψάλτην, Νέα Στοιχεῖα, σελ. 284). Ὑπῆρξε σημαντικὸς λόγιος καὶ ὁ ἐκδότης τῆς Ἐφημερίδος Ἀθηνῶν, ἐκδοθείσης ἀπὸ τοῦ Αὐγούστου 1824 μέχρι τοῦ Ἀπριλίου 1826. Ἐγένετο μέλος τῆς «Ἀρχαιολογικῆς Ἐπιτροπῆς» τὸ 1836 (περὶ ἧς γίνεται λόγος κατωτέρω). Ἐπὶ Ὀθωνος κατέλαβε διαφόρους διοικητικὰς θέσεις, διετέλεσε δὲ γερουσιαστὴς καὶ Πρόεδρος τοῦ Συμβουλίου Ἐπικρατείας. Τὸ 1854 μετέσχε τῆς Κυβερνήσεως Μαυροκορδάτου ὡς Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν. Περὶ τῆς ἐν γένει δραστηριότητος τοῦ Γ. Ψύλλας βλ. εἰς Αἰκ. Κουμαριανοῦ, ἔ.ἄ. τόμ. Α', σελ. κα' κ.ἑ. καὶ ἀλλαχοῦ σποράδην.

4. Δὲν εἶναι γνωστὰ τὰ ὀνόματα ὅλων τῶν φοιτησάντων ἢ ὑπὸ τῆς Ἑταιρείας ὑποστηριχθέντων εἰς τὰς σπουδὰς τῶν μαθητῶν ἐκ τῶν ὀλίγων ὅμως σωζομένων ἢ, μέχρι τῆς στιγμῆς ταύτης, γνωστῶν στοιχείων, ἐμφαίνεται ὅτι ἀρκετοὶ ἐξ αὐτῶν ἔλαβον μέρος εἰς τὰς πρώτας ἐπαναστατικὰς κυβερνήσεις, ὡς καὶ εἰς τὰς μετέπειτα ἐπὶ Κυβερνήτου διαμορφωθείσας Γραμματείας (Ὑπουργεῖα). Ἄλλοι δέ, ἔχοντες ἐμπνευσθῇ ἐκ τῆς γενομένης εἰς αὐτοὺς διδασκαλίας διὰ τὴν σημασίαν τῶν ἀρχαίων μνημείων, συνέβαλον εἰς τὴν λήψιν νομοθετικῶν μέτρων διὰ τὴν περιφρούρησιν τῆς ἐθνικῆς κληρονομίας, ἢ ὅποια, καὶ κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἀναληφθέντος ὑπερανθρώπου ἀπελευθερωτικοῦ ἀγῶνος, ἀλλὰ καὶ μετ' αὐτόν, ἐξηκολούθει νὰ εἶναι ἀντικείμενον διαρπαγῆς ὑπὸ τῶν Εὐρωπαίων. Ὀρισμένοι ἐκ τῶν παλαιῶν μαθητῶν, ἀνδρούμενοι, ἐξελέγησαν ὡς μέλη τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου (Ἐφορείας) τῆς Ἑταιρείας. Πολλοὶ ἐξ αὐτῶν, ἐπίσης, ὑπῆρξαν κατὰ καιροὺς καὶ μέλη τῆς Ἐφορείας τῆς βραδύτερον ἰδρυθείσης Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας.

5. Ἐμμ. Πρωτοψάλτης, Νέα Στοιχεῖα, σελ. 265 κ.ἑ. Ἡ ἔκθεσις αὕτη ἀποτελεῖ σπουδαιοτάτην πηγὴν διὰ τὸ καθόλου ἔργον τῆς «Ἑταιρείας τῶν Φιλομούσων», διότι ἀναφέρονται λεπτομερῶς εἰς αὐτὴν στοιχεῖα περὶ τῶν διδασκομένων μαθημάτων, τῶν διδασκόντων αὐτά, τῶν πόρων τῆς Ἑταιρείας ὡς καὶ τῆς χρήσεως αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ πολλὰ ἄλλα προβλήματα τὰ ὅποια ἀντιμετώπισεν ὁ Ὄργανισμός οὗτος κατὰ τὴν πρώτην ἐξαετίαν ἀπὸ τῆς ἰδρύσεώς του.

γματα ἀποταμιεύονται εἰς τινὰ τόπον, ἐπὶ τούτῳ διωρισμένον ὀνομαζόμενον Μουσεῖον πρὸς θέαν τῶν περὶ ταῦτα ἐραστῶν»¹.

Τὰ μέλη τῆς «Ἑταιρείας τῶν Φιλομούσων» εἶχον προσδιορίσει ἄριστα τοὺς σκοποὺς των, διὰ τὴν πραγμάτωσιν των ὅπως ἦσαν ἀναγκαῖα πολλὰ χρήματα, τὰ ὅποια δὲν διέθετον. Κατόπιν τούτου, διὰ νὰ μὴ ματαιωθῇ ἡ σπουδαία ἐκείνη κίνησις, οἱ ἔφοροι τῆς Ἑταιρείας ἀπηυθύνθησαν πρὸς τὸν ἐν Βιέννῃ διαμένοντα τότε ἀρχιμανδρίτην καὶ σημαντικὸν λόγιον, Ἀνθιμον Γαζῆν², ἐκδότην τοῦ *Λογίου Ἑρμοῦ*, αἰτούμενοι παρ' αὐτοῦ νὰ ζητήσῃ οἰκονομικὴν ἐνίσχυσιν διὰ τὴν Ἑταιρείαν ἐκ τῶν ἀνὰ τὴν Εὐρώπην πλουσίων Ἑλλήνων. Ὁ Ἀνθιμος Γαζῆς ἀνταπεκρίθη πολὺ εὐχαρίστως εἰς τὸ αἶτημα τῆς «Φιλομούσου Ἑταιρείας», διότι θὰ τοῦ ἐδίδετο ἡ εὐκαιρία, ἂν ἐπετύγχανεν ἡ προσπάθειά του, νὰ πραγματοποιήσῃ παλαιὸν ὄνειρον κύκλου λογίων Θεσσαλῶν ἐν Βιέννῃ, ἀλλὰ καὶ ἰδικόν του³: τὴν ἵδρυσιν «Ἀρχαιολογικοῦ Μουσείου καὶ Ἀκαδημίας» εἰς Μηλέας τῆς Θεσσαλίας⁴. Ὁ Γαζῆς ἐζήτησεν ἀμέσως τὴν βοήθειαν τοῦ πεφωτισμένου μητροπολίτου Οὐγγροβλαχίας Ἰγνατίου, εὐρισκομένου τότε εἰς Βιέννην, ὃ τελευταῖος δὲ ἀνεκοίνωσε τὰς σχετικὰς λεπτομερείας εἰς τὸν Ἰ. Καποδίστριαν, ὅστις διὰ τοῦ τεραστίου κύρους τὸ ὅποῖον διέθετε τὴν ἐποχὴν ἐκείνην εἰς τὴν Εὐρώπην⁵, ἠδύνατο νὰ κινήσῃ γῆν καὶ οὐρανόν, διότι καὶ αἱ ἰδικαὶ του ἀπόψεις συνέπιπτον: ἐθεώρει δηλαδὴ ἀναγκαίαν τὴν πνευματικὴν ἀναγέννησιν τοῦ Ἑθνους⁶. Ὑπέβαλε τότε ὁ Καποδίστριας πρὸς τὸν Τσάρον τὴν ἰδέαν διεξαγωγῆς ἐράνου μεταξὺ τῶν εἰς Βιέννην ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ 1814 ἐλθόντων ἐπισήμων προσώπων διὰ τὸ ἐκεῖ συνέδριον. Ὁ ἴδιος ὁ Καποδίστριας, τῇ ἐντολῇ τοῦ Τσάρου, συνέταξε πρόγραμμα διὰ τὴν ἐγγραφὴν δωρητῶν⁷, προωθήσας οὕτω τὴν πραγματοποίησιν τῆς ἐνίσχύσεως τῆς Ἑταιρείας τῶν Φιλομούσων. Εἰς τὸν κατάλογον τῶν δωρητῶν ἐνεγράφη καὶ ὁ Τσάρος καὶ ἡ Αὐτοκράτειρα⁸, πολλοὶ ἄλλοι ἡγεμόνες, οἱ ὑπουργοὶ των, ὡς καὶ ἅπασαι σχεδὸν αἱ ἐξέχουσαι προσωπικότητες αἱ συγκεντρωθεῖσαι εἰς Βιέννην διὰ τὸ συνέδριον⁹. Ὁ ἔρανος ἐπεξετάθη καὶ εἰς ἄλλα πρόσωπα ἐν Βιέννῃ καὶ εἰς τὰς ἐλληνικὰς παροικίας τοῦ ἐξωτερικοῦ, ὑπῆρξε δὲ ἀποδοτικὸς. Κατόπιν τούτου, προεχώρησεν ὁ Ἀνθιμος Γαζῆς εἰς σύμπηξιν ἐτέρας Ἑταιρείας ἐν Βιέννῃ, Φιλομούσου ἀποκληθείσης καὶ ταύτης, τεθείσης ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ μητροπολίτου Ἰγνατίου. Τὸ καταστατικὸν τῆς ἐν Βιέννῃ Ἑταιρείας ἦτο ὅμοιον περίπου πρὸς τὸ τῆς ἐν Ἀθήναις «Φιλομούσου Ἑται-

1. Ἐμμ. Πρωτοψάλτης, *Νέα Στοιχεῖα*, σελ. 253-254. Πρβλ. Αἰκ. Κουμαριανοῦ, *ἔ.ἀ. τόμ. Α'*, σελ. νθ', σημ. 1.

2. Βλ. Γ. Μουγογιάννην, Ἀνθιμος Γαζῆς (1758 - 1828), *Μορφαὶ τῆς Μαγνησίας*, Βόλος, 1973, σελ. 83 κ.έ.

3. Οὗτοι ἦσαν οἱ Γρηγόριος Κωνσταντᾶς, Δανιὴλ Φιλιππίδης, Στέφανος Δούγκας, Δημήτριος Ἀλεξανδρίδης καὶ ὁ ἱατρὸς Ζήσης Κάβρας, ζηλωταὶ τοῦ ἐθνικοῦ διαφωτισμοῦ.

4. Ἐμμ. Πρωτοψάλτης, *Νέα στοιχεῖα*, σελ. 257 κ.έ.

5. Ἀλ. Δεσποτόπουλος, Ὁ Κυβερνήτης Καποδίστριας καὶ ἡ ἀπελευθέρωσις τῆς Ἑλλάδος, *Διατριβὴ ἐπὶ διδακτορίᾳ*, Ἀθῆναι, 1954, σελ. 8 κ.έ.

6. Ἐμμ. Πρωτοψάλτης, *Νέα στοιχεῖα*, σελ. 257, ὅπου καὶ ἡ σχετικὴ βιβλιογραφία.

7. Αὐτοβιογραφία Ἰωάννου Καποδίστρια (ἔκδ. Μιχ. Λάσκαρι), σελ. 45.

8. Ὁ πρῶτος διὰ 200, ἡ δὲ δευτέρα διὰ 100 ὀλλανδικὰ δουκάτα.

9. Ἰ. Φιλῆμων, *Δοκίμιον Ἱστορικὸν περὶ τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας* (ἐν Ναυπλίᾳ, 1834).

ρείας» —συνέκειτο ἐξ ἑννέα ἄρθρων—, προσετέθησαν ὅμως εἰς αὐτὸ διατάξεις ἀφορῶσαι εἰς τὴν ὑποστήριξιν καὶ τοῦ σχολείου τῶν Μηλεῶν¹. Τοῦ ἐν Βιέννῃ γραφείου τῆς Ἑταιρείας διωρίσθη Ἐπιστάτης ὁ Ἀλέξανδρος Βασιλείου². Εἰς «Ἐπίμετρον» τοῦ καταστατικοῦ ὠρίσθη, μεταξὺ ἄλλων, ὅτι αἱ συνεισφοραί, αἱ συγκεντρούμεναι ὑπὸ τῆς ἐν Βιέννῃ Ἑταιρείας, σκοπὸν θὰ εἶχον τὴν ἐνίσχυσιν τῆς ἐν Ἀθήναις «Φιλομούσου Ἑταιρείας» καὶ τοῦ «καταστήματος τοῦ Πηλίου». Εἰς περίπτωσιν δὲ καθ' ἣν θὰ ἔκλειον τὰ δύο αὐτὰ «καταστήματα», οἱ πόροι τῆς Ἑταιρείας θὰ διετίθεντο «ἢ εἰς συντήρησιν ὁμογενῶν Γραικῶν εἰς τὰς τῆς πεφωτισμένης Εὐρώπης Ἀκαδημίας σπουδαζόντων... ἢ εἰς ἀγορὰν βιβλίων καὶ μηχανῶν πεμφθησομένων ὅπου τῆς Ἑλλάδος εἶναι ἢ συσταθῶσι σχολεῖα. . . , ἢ εἰς ἔκδοσιν βιβλίων, κρινομένων χρησίμων πρὸς φωτισμὸν τῶν ὁμογενῶν Γραικῶν»³.

Τὸ 1815, προφανῶς λόγῳ τῆς φιλοτουρκικῆς πολιτικῆς τῆς αὐστριακῆς Κυβερνήσεως, τὸ ἐν Βιέννῃ Γενικὸν Γραφεῖον τῆς «Φιλομούσου Ἑταιρείας» μετεφέρθη εἰς Μόναχον, ὀρισθέντος ὡς Ἐπιστάτου τοῦ Γερμανοῦ καθηγητοῦ καὶ σπουδαίου φιλέλληρος Baader, κατοικοῦντος εἰς Μόναχον⁴. Τὰ ἐν Ἑσπερίᾳ συγκεντρούμενα χρήματα ὑπὲρ τῆς «Φιλομούσου Ἑταιρείας», συμφώνως τῷ Ὁργανισμῷ της, μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τῶν διοικητικῶν δαπανῶν, θὰ ἐμοιράζοντο εἰς δύο ἴσα μέρη, τιθέμενα εἰς τὴν διάθεσιν «τῆς Ἐφορείας τοῦ ἐν Ἀθήναις Γυμνασίου καὶ τοῦ ἐν Πηλίῳ⁵». Πλὴν τῆς βοήθειας τῆς σταλείσης εἰς Ἀθήνας, ἐν ἔτει 1815, ἕτερον σημαντικὸν ποσὸν (ἐκ 5.344 γροσίων) συνεκεντρώθη ὀλίγον βραδύτερον. Μετὰ ταῦτα, ἐπειδὴ τόσον ὁ μητροπολίτης Ἰγνάτιος, ὅσον καὶ ὁ Ἰ. Καποδίστριας ἐπεθύμουν διακαῶς τὴν ἐκπαίδευσιν τοῦ Ἑθνους, διὰ τῆς σπουδῆς ἐν τῇ Εὐρώπῃ Ἑλληνοπαίδων, ἢ τὴν ἔκδοσιν βιβλίων καὶ τὴν ἐνίσχυσιν φιλογικῶν περιοδικῶν, δὲν ἐστάλησαν πλέον χρήματα εἰς τὴν ἐν Ἀθήναις «Φιλόμουσον Ἑταιρείαν», ἥτις συνέχισε παρὰ ταῦτα τὸ ἔργον της μέχρι τῆς ἐκρή-

1. Ἐμμ. Πρωτοψάλτης, Νέα στοιχεῖα, σελ. 258. Εἰς τὸ α' ἄρθρον προσετέθη: «Ἡ δὲ τοῦ Πηλίου ὅρους ὁμήγυρις συγκροτεῖ ἐν σχολεῖον τακτικὸν κατὰ μίμησιν τῶν Ἀκαδημιῶν τῆς Εὐρώπης». Βλ. σχετικῶς καὶ Ἑλ. Κούγκου, Ὁ Καποδίστριας καὶ ἡ Παιδεία, 1803-1822 Α'. Ἡ Φιλόμουσος Ἑταιρεία τῆς Βιέννης. Ἀθῆναι, 1958.

2. Οὗτος ἦτο λόγιος, ἔμπορος, φίλτατος τοῦ Ἀδ. Κοραῆ, ἐγκατεστημένος εἰς Βιέννην. Εἰς ἐπιστολὴν τοῦ Καποδίστρια πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον Βασιλείου, ὁ μέγας ἐκεῖνος Ἑλληὴν τοῦ γράφει ἐν τέλει: «Βέβαια αἰσθάνεσαι, ὅσον καὶ ἡμεῖς, τὸ ἐμψυχῶν ἡμᾶς αἶσθημα εἰς μίαν στιγμὴν ἀξιομνημόνευτον, καθ' ἣν ὑποχρεούμεθα εἰς τὸ ἱερώτερον πρὸς τὴν πάτριον γῆν χρέος. Δι' αὐτῆς γάρ ὑπάρχομεν, καὶ ὑπὲρ αὐτῆς ζῆν ὀφείλομεν». (Ἡ ὑπογράμμισις ἐγένετο ὑπὸ τῶν συντακτῶν τῆς Εἰσαγωγῆς). Ἐμμ. Πρωτοψάλτης, Νέα Στοιχεῖα, σελ. 259.

3. Ἐμμ. Πρωτοψάλτης, Νέα Σχολεῖα, σελ. 261.

4. Βλ. περισσοτέρας λεπτομερείας εἰς Ἐμμ. Πρωτοψάλτην, Νέα στοιχεῖα, σελ. 261 κ.έ., ὅπου ἀναφέρεται, σὺν τοῖς ἄλλοις, ὅτι καὶ ἡ Ἐφορεία τῆς ἐν Ἀθήναις Φιλομούσου Ἑταιρείας ἐσκέφθη τότε νὰ μεταφέρῃ τὸ Γενικὸν Γραφεῖον της εἰς Ζάκυνθον «μακρὰν τῆς τουρκοκρατουμένης Ἑλλάδος», πρᾶγμα τὸ ὁποῖον, ὅμως, δὲν ἐπραγματοποιήθη.

5. Δέον ἐνταῦθα νὰ σημειωθῇ ὅτι ἡ παιδεία ἐν Ἀθήναις δὲν ὑπῆρξε μόνον τῆς Φιλομούσου Ἑταιρείας μέριμνα, ἰδίᾳ ἀπὸ τῆς ἐκρήξεως τῆς Ἐπαναστάσεως. Τόσον αἱ κρατικαὶ ἀλλὰ καὶ αἱ κοινοτικαὶ ἀρχαὶ τῆς πόλεως ἐφρόντισαν σχετικῶς. Καὶ εἰς τὴν ὑπόλοιπον Ἑλλάδα, ἐξ ἄλλου, εἶχον ἰδρυθῇ περίφημα σχολεῖα. Βλ. προχείρως, Τρ. Εὐαγγελίδην, Ἡ παιδεία ἐπὶ Τουρκοκρατίας, Ἀθῆναι, 1936. Διὰ τὰ ἐν Ἀθήναις σχολεῖα βλ. Δ. Καμπούρογλου, Ἱστορία τῶν Ἀθηναίων, Γ', Ἀθῆναι, 1896, σ. 211-226. Τοῦ ἰδίου, Αἱ παλαιαὶ Ἀθῆναι, Ἀθῆναι, 1922, σελ. 129 καὶ 231-236, Θ. Φιλαδελφέα, Ἱστορία τῶν Ἀθηναίων, τόμ. 2, Ἀθῆναι, 1902, σελ. 184-241, καὶ Ἀ. Ἀγγέλου, ἔ.ἀ., σποράδην.

ξεως τῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ 1821, ὁπότε, λόγω τῶν πολεμικῶν ἐπιχειρήσεων, ὑπε-
χρεώθη ἐπὶ τριετίαν νὰ ἀργήσῃ.

Εἰς ἔκθεσιν, ὅπου ὑπάρχει καὶ ὁ ἀπολογισμὸς ἐξόδων καὶ ἐσόδων τῶν ἐτῶν 1813 -
1820, ἀποσταλεῖσαν ὑπὸ τῶν ἐφόρων τῆς «Φιλομούσου Ἑταιρείας» εἰς Πίζαν πρὸς
τὸν ἐκεῖ τότε διαμένοντα μητροπολίτην Ἰγνάτιον, φαίνεται σαφῶς πόσον ὀλίγα χρή-
ματα διέθετεν ἡ Ἑταιρεία τῶν Ἀθηνῶν, ἐν σχέσει πρὸς τὸ μέγα ἔργον τὸ ὁποῖον
εἶχεν ἀναλάβει. Ἐπίσης, ἐκ τοῦ ἀπολογισμοῦ τούτου γίνεται γνωστὸν ὅτι παρὰ τοὺς
γλίσχρους πόρους τοῦ Ἰδρύματος, ἐγένοντο καὶ τινες ἀγοραὶ ἀρχαιοτήτων. Εἰς τὴν
ἐκθεσιν ἐπισημαίνεται ἐπίσης τὸ κάτωθι: «Τὸ ὄνομα Μουσεῖον ἀνηρέθη διόλου, καὶ
ἀντετάχθη ἐκεῖνο τῆς Βιβλιοθήκης· τὸ πρῶτον ἐφάνερνε μερικώτερον συλλογὰς πρα-
γμάτων πολυτίμων καὶ μὴ, καὶ δὲν ἀρμόζει τελείως εἰς μίαν ἀπλῶς συλλογὴν βιβλίων
ἀναγκαιῶν διὰ ἓνα σχολεῖον ἢ διὰ ἓν γυμνάσιον. Τὸ ὄνομα τῆς Βιβλιοθήκης δὲν ἐμ-
ποδίζει νὰ θέτῶνται εἰς αὐτὸν τὸν τόπον πράγματα τεχνῶν, ἢ ἀρχαιοτήτες, τὰς ὁποίας
ἡ τύχη θέλει δυνηθῇ μίαν ἡμέραν νὰ προμηθεύσῃ εἰς τὴν ἑταιρείαν· ἐπειδὴ κατὰ τὸ
παρὸν τὰ χρήματά της δὲν φθάνουν μόνον εἰς τὰ ἀφευκτα ἔξοδα. Ὁ τρόπος τοῦ νὰ
λαμβάνωμεν εἰς τὴν Βιβλιοθήκην μας βιβλία ἢ ἄλλα πράγματα τεχνῶν [ἐπὶ λόγῳ
ἀπλῆς παρακαταθήκης, καθὼς φαίνεται σημειωμένον εἰς τὸν κατάλογον τῶν κατα-
γραφῶν, μᾶς ἐφάνη ἀρμόδιος εἰς τὴν πολιτικὴν θέσιν τοῦ συστήματός μας· καὶ αὐτὸς
ὁ τρόπος δύναται νὰ αὐξάνῃ τὴν πίστιν καὶ ἀσφάλειαν τῶν δώρων χωρὶς κανέν ἐῖδος
ἀτόπου»¹.

Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, ἡ «Φιλόμουσος Ἑταιρεία» ἀνταπεκρίθη καὶ εἰς τὸν ἀρχαιο-
λογικὸν σκοπὸν της. Φαίνεται ἐπίσης, ἐκ τῶν ἐλαχίστων γνωστῶν περὶ αὐτῆς λεπτο-
μερειῶν, ὅτι διέθετε χρήματα καὶ διὰ μικροανασκαφὰς ἢ ἐρεῦνας, ἢ διὰ περισυλλογὴν
ἀρχαίων καὶ κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς Ἐπαναστάσεως. Μεῖνιδας της δαπάνας ἐστηρί-
χθη ὁ ΒΔ κίων τοῦ Ἡφαιστείου (Θησείου), τὸν ὁποῖον, ὡς σημειοῖ ὁ Ἀλ. Ρ. Ραγκαβῆς
εἰς ἔκθεσίν του, διεπέρασε κεραυνὸς τὴν 25 Φεβρουαρίου τοῦ 1820 «ἄνωθεν μέχρι
κάτω». Ἡ Ἑταιρεία ἐφρόντισεν ἀμέσως νὰ τὸν ἐξασφαλίσῃ, καὶ τὸν περιέζωσε
«διὰ σιδηροῦ κρίκου»². Μετὰ τὴν ἠθικὴν ἐνίσχυσιν ἐξάλλου, ἢ δι' ἐξόδων τῆς «Φιλο-
μούσου Ἑταιρείας» ἠδυνήθη ἐπίσης καὶ ὁ Κυριακὸς Πιπτάκης (ὁ περισσότερον παντὸς
ἄλλου ἐμμείνας πιστὸς εἰς τοὺς σκοποὺς της ἐκ τῶν δι' ἐξόδων της σπουδασάντων
Ἀθηναίων μαθητῶν της, ὁ θέσας ὡς κύριον σκοπὸν τῆς ζωῆς του τὴν διάσωσιν καὶ
τὴν διατήρησιν τῶν ἀρχαίων μνημείων), νὰ] περισυλλέξῃ κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς
Ἐπαναστάσεως ἀρχαιότητας ἢ νὰ κάμῃ μικροερεῦνας³.

Παρ' ὅλον ὅτι ἡ «Φιλόμουσος Ἑταιρεία», λόγω τῆς ἐκρήξεως τῆς Ἐπαναστάσεως,
ἤργησε μέχρι τοῦ 1824, πρέπει νὰ εἶχεν ἀποκτήσῃ κατὰ τὸ διάστημα τῶν ἐξ πρώτων

1. Ἐμμ. Πρωτοψάλτης, Νέα Στοιχεῖα, σελ. 270-271.

2. Βλ. Α.Ε. 1837, σελ. 10.

3. Βλ. Π. Καββαδῖαν, Ἱστορία τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας ἀπὸ τῆς ἐν ἔτει 1837 ἰδρύσεως αὐτῆς μέχρι τοῦ 1900,
Ἀθήνησιν, 1900, σελ. 12, σημ. 2. Περὶ τοῦ θέματος τούτου δὲν ἀναφέρει ὁ Π. Καββαδῖας πόθεν ἔλαβε τὴν πληροφορίαν
αὐτήν.

χρόνων της ζωής της μέγα κύρος εις τὰς Ἀθήνας. Τὸ 1824 δι' εἰδικῆς προκηρύξεως, ἀπὸ 1 Ὀκτωβρίου, ἐζήτησε νὰ ἐπαναλάβῃ τὸ διακοπὲν ὑπὸ τοῦ πολέμου ἔργον της, αἰτουμένη τὴν ἐγγραφὴν μελῶν - συνδρομητῶν, καὶ οὕτω, ὅχι μόνον ἀναβιοῖ ἐπὶ διετίαν, ἀλλὰ ἀκριβῶς λόγῳ τῆς ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων ἐκτιμήσεως τῆς προτέρας της δραστηριότητος, μετὰ μεγίστης προσοχῆς τόσον ἡ Δημογεροντία τῶν Ἀθηνῶν, ὅσον καὶ τὸ ἐν Ναυπλίῳ Ἐκτελεστικὸν προθυμοποιοῦνται νὰ πραγματοποιήσουν διάφορα αἰτήματα, τὰ ὁποῖα ὑπέβαλεν αὐτοῖς κατὰ τὴν β' περίοδον λειτουργίαν της. Οὕτω, ὑπὸ τοῦ Ἐκτελεστικοῦ ἐνεκρίθη, κατόπιν ἀναφορᾶς της ἀπὸ 16.4.1824 πρὸς τὴν Δημογεροντίαν Ἀθηνῶν, νὰ τῆς παραχωρηθοῦν τὰ Τζαμιὰ τοῦ Σιταροπάζαρου, τῆς Κολώνας καὶ τοῦ Ροδακιοῦ, διὰ νὰ χρησιμοποιηθοῦν ὑπ' αὐτῆς ὡς σχολεῖον τὸ πρῶτον, τὸ δεύτερον ὡς Δημοσίᾳ Βιβλιοθήκη καὶ ὡς σχολεῖον τῶν ἐπιστημῶν τὸ τρίτον, ὁ περίξ τοῦ ὁποίου χῶρος θὰ ἐγίνετο Βοτανικὸς Κήπος¹. Ἡ ἰδίᾳ Ἐταιρεία συνέταξε «Κατάλογον τῶν Τουρκικῶν οἰκοδομημάτων καὶ οἰκοπέδων ὅπου ἡ ἀρχιτεκτονικὴ Ἐπιτροπὴ... κρίνει ἀναγκαῖον νὰ φυλαχθῶσι πρὸς δημόσιον χρῆσιν»². Ἀξίον πάσης προσοχῆς εἶναι κυρίως ὅτι, εἰς τὴν πρὸς τὴν Δημογεροντίαν ἀνωτέρω ἀναφερθεῖσαν ἀναφορὰν τῆς «Φιλομούσου Ἐταιρείας» ζητεῖται, πλὴν τῶν ἄλλων, νὰ τῆς παραχωρηθῇ, ἵνα χρησιμεύσῃ ὡς «Μουσεῖον Ἀρχαιοτήτων, ὁ τόπος εἰς τὴν Ἀκρόπολιν πλησίον τοῦ ναοῦ τῆς Πολιάδος Ἀθηναῶς», ὅστις ἐχρησιμοποιεῖτο ὡς ἀποθήκη πολεμικοῦ ὑλικοῦ. Καὶ τότε μὲν δὲν ἐνεκρίθη τὸ τελευταῖον τοῦτο αἶτημα, παρ' ὅλον ὅτι προσεπάθησαν οἱ Ἐφοροὶ νὰ τὸ ἐπιτύχουν διὰ τοῦ ἰσχυροῦ ἀνδρὸς τῶν ἡμερῶν ἐκείνων, στρατηγοῦ Ἰ. Γκούρας, μέλους τῆς Ἐφορείας τῆς Ἐταιρείας. Πρὸς αὐτὸν ἀπευθύνουν ἐπιστολὴν ἀπὸ 10 Νοεμβρίου 1824, εἰς τὴν ὁποίαν τοῦ γνωρίζουν ὅτι ἡ Ἐταιρεία «ἀπεφάσισε νὰ συστήσῃ Μουσεῖον, ὅπου ν' ἀποθέτῃ ὅλα τὰ σωζόμενα ἐδῶ καὶ ἐκεῖ ἐρριγμένα λείψανα τῆς ἀρχαιότητος καὶ προβλέπουσα διὰ τὴν ὠφέλειαν τῆς ἱερᾶς ταύτης παρακαταθήκης, ἐνέκρινε τόπον καὶ ἀσφαλέςτερον καὶ ἱερώτερον τὸν ναὸν τοῦ Ἐρεχθέως εἰς τὸ ἀνατολικὸν βόρειον μέρος τῆς Ἀκροπόλεως... διὰ νὰ κατασταθῇ τὸ ἐπιθυμητὸν Μουσεῖον»³.

Καὶ ὁ μὲν Ἰ. Γκούρας δι' ἀναφορᾶς τοῦ ἀπευθυνθείσης πρὸς τὸ Ἐκτελεστικόν, ἀπὸ 10.3.1825, ἐζήτησεν ὅπως ἐλευθερωθῇ τῶν πολεμεφοδίων τὸ Ἐρέχθειον, ὁ ἀτίμητος ναὸς τοῦ Ἐρεχθέως, τὸ μόνον σῶφον μνημεῖον τῶν ὠραίων τεχνῶν τῶν προπατόρων μας», ὡς ἀναγράφει ὁ ἴδιος⁴. Ἐντὸς ὀλίγου ὅμως, ὅτε ἐνεκρίθη ἡ ἀπομάκρυνσις τῶν

1. Βλ. σχετικὸν ἔγγραφον τοῦ Ἐκτελεστικοῦ τῆς 18 Νοεμβρίου 1824 εἰς Ἐμμ. Πρωτοψάλτην, Ἱστορικὰ ἔγγραφα, σελ. 17-18, ἀριθ. 6, ἀποκείμενον εἰς Γ.Α.Κ. εἰς τὸν φάκελλον τοῦ Ἐκτελεστικοῦ (ἀριθ. 1119). Βλ. ἐπίσης, τοῦ αὐτοῦ, τὰ εἰς σελ. 16-17 ἔγγραφα ὑπ' ἀριθ. 4 καὶ 5. Εἶναι χαρακτηριστικὸν τῆς κρατούσης τότε νοοτροπίας τὸ αἰτιολογικόν, τὸ προτασσόμενον τῆς διαταγῆς τοῦ Ἐκτελεστικοῦ (ἔγγραφον τῆς 18.11.24): «Ἐπειδὴ ἡ πόλις τῶν Ἀθηνῶν ὑπῆρξε ποτὲ καθέδρα τῶν ἐπιστημῶν καὶ τῆς φιλοσοφίας διαχέουσα τὰ φῶτα τῆς παιδείας καὶ ἐπειδὴ ἡ Διοίκησις προσπαθεῖ νὰ εἰσάξῃ τὸν φωτισμὸν εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ κατ' ἐξοχὴν ἐπιθυμεῖ νὰ φθάσῃ ἡ πόλις αὕτη εἰς τὴν ἀρχαίαν της δόξαν καὶ λαμπρότητα, βλέπει δὲ καὶ τὸν εἰς τοῦτο ζῆλον καὶ προθυμίαν τῶν κατοίκων αὐτῆς, συναινέσει καὶ τοῦ Σ. Βουλευτικοῦ Σώματος διατάττει...».

2. Δ. Καμπούρογλου, Αἱ Παλαιαὶ Ἀθῆναι, Ἀθῆναι, 1922, σελ. 401.

3. Ἐμμ. Πρωτοψάλτης, Ἱστορικὰ ἔγγραφα, σελ. 16-17, ἀριθ. ἐγγράφου 5. Βλ. καὶ Ἀθηναϊκὸν Ἀρχεῖον, τόμ. Α', σελ. 324-325.

4. Ἐμμ. Πρωτοψάλτης, Ἱστορικὰ ἔγγραφα, σελ. 18-19, ἀριθ. ἐγγράφου 7.

πολεμεφοδίων ἐξ αὐτοῦ, —εἶναι ἄγνωστον πότε ἀκριβῶς ἐξεκενώθη ὁ χῶρος ἐκ τῶν πυρομαχικῶν— ἔσπευσε νὰ ἐγκαταστήσῃ εἰς τὸν ἀρχαῖον ναὸν τὴν οἰκογένειάν του, ἢ ὁποία διέμεινεν ἐκεῖ, μέχρις ὅτου κατεστράφη τὸ κτήριο ὑπὸ τουρκικῆς ὀβίδος κατὰ τὴν β' πολιορκίαν τῆς Ἀκροπόλεως, ταφέντων ὑπὸ τὰ ἐρείπια του καὶ τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας του.

Μία τῶν πλέον ἀξιωμανημονεύτων καὶ ἐκπληκτικῶν διὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην προτάσεων τῆς «Ἐταιρείας τῶν Φιλομούσων», ἣτις ἀποδεικνύει πόσον τὰ μέλη της κατεῖχον τὸ αἶσθημα τοῦ ἀρχαιολογικοῦ τοπίου καὶ κατενόουν τὴν ἀξίαν τῆς ἀναδεικνύουσας τῶν μνημείων εἰς τὸν χῶρον —ἀπόψεις τὰς ὁποίας ἔχομεν σήμερον τὴν ἐντύπωσιν ὅτι μόνον ἡ ἐποχὴ μας ἔχει κατακτήσει—, εἶναι αἱ διὰ τῆς ἀναφορᾶς τῆς Ἐφορείας τῆς πρὸς τὸ εἰς Ναύπλιον Ἐκτελεστικόν, ἀπὸ 18 Ἰανουαρίου 1826, ἐκφραζόμεναι σκέψεις. Οἱ ἔφοροι τῆς Ἐταιρείας ζητοῦν νὰ ληφθῇ μέριμνα νὰ μὴ πωληθῶν, δυνάμει τοῦ περὶ ἐκποιήσεως νόμου, ὠρισμένα «ἐθνικὰ κτήρια» εἰς τὴν πόλιν τῶν Ἀθηνῶν, «γνωρίζοντες πόσον ἡ περίστασις δύναται νὰ συνεισφέρῃ εἰς τὸ νὰ λάβωσι διὰ πάντα κάποιαν περίθαλψιν καὶ πρέπουσαν θέσιν πολλὰ ἀρχαῖα οἰκοδομήματα κακῶς περιπεπλεγμένα μέσα εἰς τὴν κακὴν μορφήν, τὴν ὁποίαν εἶχε δώσει ἡ βαρβαρότης καὶ ἡ ἀμάθεια πρὸ αἰώνων εἰς αὐτὴν τὴν πόλιν, καὶ τρέχοντα τὸν κίνδυνον τῆς παντελοῦς ἐξοντώσεώς των εἰς αὐτὰς μάλιστα τοῦ πολέμου τὰς περιστάσεις, θεωροῦμεν ὡς χρέος μας νὰ ὑπενθυμίσωμεν τὸ πρᾶγμα εἰς τὴν Σ. Διοίκησιν, παρακαλοῦντες ἐν ὀνόματι τῆς ἀρχαίας ἐκείνης Ἑλληνικῆς δόξης νὰ ἐνεργηθῶσιν ἐν καιρῷ τὰ δέοντα εἰς περαίωσιν τοῦ κοινωφελοῦς τούτου προβλήματός μας». Περαιτέρω προτείνεται ἡ κατὰ τὴν γνώμην τῆς Ἐφορείας ἀρμόζουσα νὰ συσταθῇ, διὰ νὰ ἐπιληφθῇ τοῦ θέματος, Ἐπιτροπὴ, προστίθεται δὲ ὅτι αὕτη δύναται «νὰ προσέξῃ ἀδεία τῆς Διοικήσεως καὶ εἰς ἄλλα μικρὰς διορθώσεις δρόμων... πρὸς καλὴν διάταξιν τῆς πόλεως»¹.

Πρέπει νὰ ἐξαρθῇ ἡ πράγματι σπουδαιότης διὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἐνέργεια αὕτη τῆς ἐν Ἀθήναις «Φιλομούσου Ἐταιρείας», ἣτις, ἐνῶ ἐμαίνετο κυριολεκτικῶς ὁ ἀγὼν διὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τοῦ ἔθνους, εἶχε τὸν νοῦν νὰ μεριμνᾷ διὰ τὸ ρυμοτομικὸν τῆς πόλεως τῶν Ἀθηνῶν, διὰ τὴν διάσωσιν καὶ ἀναδείξιν τῶν ἀρχαίων μνημείων, ὡς καὶ διὰ τὴν διαφύλαξιν των ἀπὸ κινδύνων πυρκαϊᾶς².

Δέον ἐπίσης νὰ τονισθῇ τὸ ἄξιον πάσης προσοχῆς γεγονός, ὅτι τὸ ἐν Ναυπλίῳ Ἐκτελεστικόν, ἀντιμετωπίζον τότε τόσα καὶ τόσα ὀδυνηρὰ καὶ φλέγοντα προβλήματα, ἀπεδέχθη πλήρως πάσας τὰς προτάσεις τῆς Ἐταιρείας καὶ ἐντὸς 20 ἡμερῶν ἐνέκρινεν αὐτὰς καὶ ἀπέστειλε σχετικὸν ἀπαντητικὸν ἔγγραφον³. Σπουδαία εἶναι ἐπίσης ἡ πρό-

1. Ἐμμ. Πρωτοψάλτης, Ἱστορικὰ ἔγγραφα, σελ. 21-22, ἀριθ. ἐγγράφου 11.

2. Βλ. καὶ ἀπόφασιν τοῦ Ἐκτελεστικοῦ ἀπὸ 29.2.1826, ὑπογραφομένην ὑπὸ τοῦ Προέδρου Γ. Κουντουριώτου, τοῦ Γεν. Γραμματέως Ἀλ. Μαυροκορδάτου καὶ τῶν Γρίκα Μπότσης, Ἀναγνώστη Σπηλιωτάκη, Κωνσταντίνου Μαυρομιχάλη καὶ Ἰωάννου Κωλέττη εἰς *Γενικὴν Ἐφημερίδα* τῆς Ἑλλάδος — ἐκδιδομένην τότε ἐν Ναυπλίῳ — τῆς 27 Φεβρουαρίου 1826. Εἰς τὸ ἄρθρον Ε' ἀναγράφεται: «Ἡ αὕτη φροντίς καὶ ἐπιμέλεια νὰ γίνηται, καὶ δι' ὅσας ἀρχαιότητας εὐρίσκονται καθ' ὅλην τὴν ἐπαρχίαν τῆς Ἀττικῆς». Οὕτω τὸ αἶτημα τῆς Φιλομούσου Ἐταιρείας ἐγένετο ἀποδεκτόν, οὐχὶ μόνον διὰ τὴν πόλιν τῶν Ἀθηνῶν, ἀλλὰ δι' ὅλην τὴν περιοχὴν τῆς Ἀττικῆς.

3. Ἡ Ἐπιτροπὴ ἡ ὁποία θὰ ἐφρόντιζε διὰ πάντα ταῦτα, συμφώνως πρὸς τὰς προαναφερθείσας προτάσεις τῆς Ἐται-

τασις τοῦ Βουλευτικοῦ — ὑπογράφοντος τοῦ Προέδρου αὐτοῦ Πανούτζου Νοταρά, — πρὸς τὸ Ἐκτελεστικὸν (ὄργανον τῆς Προσωρινῆς Διοικήσεως τῆς Ἑλλάδος), δι' οὗ «τὸ Βουλευτικὸν γνωμοδοτεῖ νὰ διατάξῃ τὸ Σ. Ἐκτελεστικόν, τὴν εἰρημένην Ἐπιτροπὴν νὰ νομίζῃ ἐθνικὰς ὅλας τὰς παλαιὰς ἀρχαιότητας, ὡς ἀγάλματα, καὶ ὅσαι ἤθελαν εὐρεθῇ εἰς ἐκποιουμένας οἰκίας¹, καὶ νὰ διαταχθῇ ἡ Ἐπιτροπὴ τῆς Φιλομούσου Ἑταιρείας, νὰ τὰς παραλαμβάνῃ καὶ νὰ τὰς ἀποταμιεύῃ εἰς μέρος ἀσφαλές, αἱ δὲ οἰκίαι νὰ ἐπισκευάζωνται μὲ δημόσια ἐξόδα διὰ τῆς ἐπὶ τῆς ἐκποιήσεως Ἐπιτροπῆς»².

Ἀπασαι αὗται αἱ ἐνέργειαι καταδεικνύουν ἀναμφισβητήτως τὴν πρὸς τὰς ἀρχαιότητας μεγίστην ἀφοσίωσιν τῶν ὑπὸ τινων Εὐρωπαίων συχνά, εἰς τὰ συγγράμματά των, ἀποκαλουμένων «ἀπαιδευτῶν Ἑλλήνων», ὡς καὶ τὴν φροντίδα των διὰ τὴν διάσωσιν τῶν μνημείων τοῦ Ἑθνους. Ἐπίσης χρήζει ἰδιαιτέρας ἐξάρσεως τὸ γεγονός ὅτι ἡ Ἑταιρεία, κατόπιν τῆς ἀδείας τὴν ὁποίαν ἔλαβεν, ἐφρόντισε καὶ διὰ τὴν ἀνάδειξιν τῶν κίωνων τῆς Βιβλιοθήκης τοῦ Ἀδριανοῦ, θυσιάσασα πρὸς τοῦτο πολλὰς νεωτέρας οἰκοδομάς, ὡς καταδεικνύεται ἐξ ἀναφορᾶς τῆς πρὸς τὸ ἐν Ναυπλίῳ Ἐκτελεστικόν, ἀπὸ 16 Μαρτίου 1826³. Αὕτη ἦτο καὶ ἡ τελευταία τῆς ἐνέργειας Ἐκτοτε, ἡ «Φιλόμουσος Ἑταιρεία» δὲν ἀναφαίνεται πλέον.

Σημαντικὸν καὶ ἄξιον πάσης προσοχῆς εἶναι τὸ γεγονός ὅτι ἡ Κυβέρνησις, ἐν τῇ ἐπιθυμίᾳ τῆς νὰ διαφυλάξῃ τὰ ἀρχαῖα μνημεῖα, ἐπεδείκνυε ταυτοχρόνως σεβασμὸν καὶ διὰ τὴν καταστρεφομένην περιουσίαν τῶν ἰδιωτῶν. Διέταξεν οὕτω, νὰ «ἀποζημιωθῶσιν οἱ κύριοι αὐτῶν» — τῶν οἰκοδομῶν ποὺ θὰ ἐκρημνίζοντο — «μὲ ἄλλα ἴσης τιμῆς ἐθνικά»⁴. Εἶναι ζήτημα ἂν ἄλλο ἔθνος, πλὴν τῆς Ἑλλάδος, ἀντιμετωπίσαν ζυγὸν ἐκ τῶν βαρβαρωτέρων ἐπὶ αἰῶνας, καὶ παραμεῖναν εἰς στάθμην μορφωτικὴν περιόρου ἀνύπαρκτον, θὰ εἶχε τὴν ψυχικὴν δύναμιν ἀλλὰ καὶ τὴν ἀπαιτουμένην μεγάλην

ρείας ἀπεφασίσθη νὰ ἔχῃ ὡς μέλη: τὸν ἑπαρχὸν τῶν Ἀθηνῶν μετὰ τῶν Ἐπιστατῶν τῆς ἐπαρχίας, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐφόρους τῆς Φιλομούσου Ἑταιρείας καὶ τὸν Γάλλον συνταγματάρχην Φαβιέρων. Ἡ ἰδίᾳ Ἐπιτροπὴ θὰ διεξήγαγε τὰς δεούσας συνεννοήσεις μετὰ τῆς ἐν Ἀθήναις Ἐπιτροπῆς τῆς Ἐκποιήσεως (βλ. Ἐμμ. Πρωτοψάλτην, ἔ.ἀ. σελ. 23, ἀριθ. ἐγγράφου 12 καὶ σελ. 24-25, ἀριθ. ἐγγράφου 14 τοῦ Ἐκτελεστικοῦ).

1. Κατὰ τὴν πληροφορίαν Διονυσίου Πύρρου τοῦ Θετταλοῦ εἰς χειρόγραφον ἔργον τοῦ ὑπὸ τίτλον «Περιήγησις τῆς Ἑλλάδος καὶ πόλεμοι αὐτῆς ἀρχαῖοι καὶ νεώτεροι», εἰς τὸ τμήμα τοῦ «Ἀττικῶν Σύνοψις, Ἀττικὰ καὶ Ἐλευσινιακά» ἀναγράφεται: «Εἰς τὴν νέαν πόλιν τῶν Ἀθηναίων δὲν εἶναι οἶκος, ἐκτὸς τῶν Τούρκων, ὅπου δὲν ἔχει ἔξωθεν εἰς τὰ ἀνώφλια τῆς θύρας τοῦ ἐν τι ἀρχαῖον: δηλ. ἡ εἰδωλον, ἡ κεφαλὴν, ἡ χεῖρα, ἡ πόδια κλπ. Ἀπὸ τὴν γῆν σκάπτοντες ἐξάγουσι καθ' ἑκάστην λύχνους παλαιούς, μυροδόχα καὶ δακρυδόχα ἀργεῖα, νομίσματα χρυσοῦ καὶ ἀργυροῦ, εὐρίσκονται καθ' ὅλην τὴν πόλιν καὶ ἐπιγραφαὶ διάφοραι ἄλλαι εἰς στήλας καὶ ἄλλαι εἰς πλάκας καὶ μάρμαρα». βλ. Ἐμμ. Πρωτοψάλτην, ἔ.ἀ. σελ. 5, ὡς καὶ βιβλιογραφίαν περὶ τοῦ Πύρρου τοῦ Θετταλοῦ εἰς σελ. 1, σημ. 1.

2. Ἐμμ. Πρωτοψάλτης, ἔ.ἀ. σελ. 24, ἀριθ. ἐγγράφου 13. Παρὰ τὰς ἐνεργείας τῆς Προσωρινῆς Διοικήσεως ὡς καὶ τῆς Ἑταιρείας τῶν Φιλομούσων, αἱ προσπάθειαι ἐκεῖναι ἀπέβησαν μάταιαι, πλὴν τῆς γενομένης περισυλλογῆς τῶν ἀρχαιοτήτων, διότι κατὰ τὴν β' πολιορκίαν τῶν Ἀθηνῶν, ἡ πόλις μετεβλήθη εἰς σωρὸν ἐρειπίων, κατὰ δὲ ἀξιόπιστον κατὰ πάντα, ὡς αὐτόπτου, μαρτυρίαν τοῦ Κ. Πιττάκη, μόνον 60 οἰκίαι ἀπέμειναν ὄρθιαι. (Α.Ε. 1856, σελ. 1335, σημ. 1). Φυσικά, καὶ τὰ ἀρχαῖα μνημεῖα, ἰδίᾳ τὰ ἐν Ἀκροπόλει, ὑπέστησαν τότε πολλαπλᾶς καταστροφάς.

3. Ἐμμ. Πρωτοψάλτης, ἔ.ἀ. σελ. 25-26, ἀριθ. ἐγγράφου 16.

4. Ἡ σχετικὴ πρότασις εἶχε διατυπωθῇ ὑπὸ τῆς Φιλομούσου Ἑταιρείας καὶ ἐγένετο ἀποδεκτὴ. Ἐμμ. Πρωτοψάλτης, ἔ.ἀ. σελ. 27-30, ἀριθ. ἐγγράφων 17, 19-21.

αὐτοπεποιθήσιν, ἐνῶ διεξήγετο ἀκόμη ὁ διὰ τὴν Ἑθνικὴν Ἀνεξαρτησίαν ἀγών, νὰ φροντίζῃ μὲ τόσῃν ἀγάπῃν τὰ προγονικά του μνημεῖα. Ἀσφαλῶς, τὸ ἔργον τῶν διδασκάλων τοῦ Ἑθνους καὶ τῆς ἐν Ἀθήναις «Φιλομούσου Ἑταιρείας» εἶχον ἀποδώσει τοὺς καρπούς των.

Η ΠΕΡΙ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΜΕΡΙΜΝΑ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΙΝ ΤΟΥ 1821

Συνήθεια καθιερωθεῖσα ἐπὶ αἰῶνας ἦτο δύσκολον νὰ ἐκλείψῃ διὰ τῆς ἐκρήξεως τῆς Ἐπαναστάσεως τῶν ὑποδούλων Ἑλλήνων. Οἱ ξένοι ἐπέμενον νὰ θεωροῦν τιμάριον ἀδέσποτον τὴν πλουσίαν εἰς ἀρχαιότητας γῆν τῆς Ἑλλάδος καὶ ἐξηκολούθουν νὰ διαρπάζουν μνημεῖα, ἀλλὰ καὶ νὰ διεξάγουν κρυφίως ἀνασκαφὰς διὰ τῶν κατὰ τόπους, ἰδίᾳ τῶν ἐν ταῖς νήσοις τοῦ Αἰγαίου, προξένων καὶ ὑποπροξένων των· ἐπίεζον, ἐπίσης, ποικιλοτρόπως τοὺς ἐνδεεῖς Ἑλληνας νὰ τοὺς παραδίδουν τοὺς εἰς τὴν κατοχὴν των ἀρχαιολογικοὺς θησαυρούς¹.

Οὕτω, πλὴν τῶν ἤδη ἀναφερθεῖσων ἐνεργειῶν τῆς «Φιλομούσου Ἑταιρείας», πρέπει νὰ γίνῃ μνεία ὠρισμένων ἀποφάσεων, ληφθεῖσων ὑπὸ τῶν προσωρινῶν τοπικῶν διοικήσεων τῆς ἐπαναστατημένης Ἑλλάδος, ἢ ὑπὸ τῶν διαφόρων Ἐθνοσυνελεύσεων, μὲ σκοπὸν τὴν περιφρούρησιν τῶν ἀρχαιοτήτων, γεγονόςς τὸ ὅποῖον καταδεικνύει τὸ «πανελλήνιον ἀρχαιολογικὸν αἶσθημα»².

Συντόμως ἀλλὰ καὶ ἀορίστως ἀναφέρεται ὁ Ἀλ. Ραγκαβῆς εἰς τὰς ἐνεργείας τῶν Ἑλλήνων διὰ τὴν διάσωσιν τῶν ἀρχαίων μνημείων διὰ τῶν κάτῳθι, δημοσιευθέντων εἰς τὸ πρῶτον φυλλάδιον τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐφημερίδος τὸ 1837: «Ἀλλὰ τοῦ χαρακτῆρος τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως, ἐμπρὸς μὲν τὴν τύχην τῆς νέας Ἑλλάδος, ὅπισθεν δ' ἐχούσης τὰς ἐμπνεύσεις τῆς παλαιᾶς, φυσικὴ συνέπεια ἦτον νὰ φέρῃ σέβας εἰς τ' ἀρχαῖα κειμήλια, καὶ νὰ συλλέγῃ τὰ λείψανα ταῦτα τῆς παρωχημένης δόξης, ὡς ἀφετηρίας τῆς μελλούσης εὐκλείας. Τοῦτο ἔπραξαν τῷ ὄντι αἱ διάφοροι ἐπὶ τῆς ἐπαναστάσεως Ἑλλ. Κυβερνήσεις, καὶ ἡ ἐξαγωγή ἀρχαιοτήτων ἀπηγορεύθη διὰ ψηφίσματος τῆς βουλῆς. Καὶ αἱ πόλεις καθ' ἑκάσται ἀμιλλώμεναι ν' ἀποδείξωσι πόσον ἐκτιμοῦν τὴν ἀξίαν τῶν παρ' αὐταῖς ἀρχαίων μνημείων, ἐφιλοτιμήθησαν καὶ αὐταὶ πολλοὶ νὰ ἐκδώσωσιν ὁμοίας διατάξεις διὰ τῶν δημοτικῶν των ἀρχῶν, καὶ αὐτοὶ δὲ πολλάκις οἱ ὀπλαρχηγοὶ μετεχειρίσθησαν τὴν ἐμπιστευμένην αὐτοῖς στρατιωτικὴν δύναμιν διὰ νὰ ἐμποδίσωσι τὴν ἐξαγωγὴν τῶν ἀρχαιοτήτων ἀπὸ ξένους, ὠφελουμένους

1. Εἶναι χαρακτηριστικὸν τὸ γεγονόςς ὅτι πολλὰ εὐρωπαϊκὰ κράτη, τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, διετῆρουν προξενεῖα εἰς διαφόρους νήσους τοῦ Αἰγαίου. Ἐνδεικτικῶς ἀναφέρεται, ἐκ τῶν ὑπαρχόντων στοιχείων, ὅτι ὑπῆρχε Γάλλος ὑποπρόξενος ἐν Θήρᾳ, ὅστις ἐφρόντιζε, πλὴν τῶν ἄλλων καθηκόντων του, καὶ διὰ τὴν ἀπόκτησιν ἀρχαίων ἐκ Μήλου κ.ά. Ἐπίσης, ἡ Σουηδία καὶ ἡ Νορβηγία διετῆρουν ὑποπροξενεῖον ἐν Μυκόνῳ, ἡ δὲ Μ. Βρετανία προξενεῖον ἐν Τήνῳ καὶ ὑποπρόξενον ἐν Μυκόνῳ (τὰ τελευταῖα ταῦτα στοιχεῖα προκύπτουν ἐξ ἐγγράφων τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἀγῶνος, ἀποκειμένων νῦν εἰς τὸ Ἀρχεῖον τοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Μουσείου Μυκόνου). Βλ. Ἀθηνᾶν Γ. Καλογεροπούλου, ἔ.ἀ. τόμ. III, σελ. 539 κ.έ.

2. Γ. Π. Οἰκονόμος, Τὰ Ἑκατὸν Ἑτη, σελ. 2.

ἀπὸ τὴν ταραχὴν τοῦ δημοσίου κλύδωνος καὶ τοῦ ἀγωνιῶντος ἔθνους τοὺς περισπασμούς»¹.

Διαταγὴ τοῦ Ἀρείου Πάγου τῆς Ἀνατολικῆς Χέρσου Ἑλλάδος, ἀπὸ 26 Ἰανουαρίου 1822, ρυθμίζουσα «τὰ τῆς νεοσυστάτου τότε ἀρχῆς τῶν Ἐφορειῶν τῆς πολιτικῆς (διοικήσεως) ἤτοι Νομαρχιῶν», μεταξὺ τῶν χρεῶν καὶ δικαιωμάτων τοῦ Ἐφόρου ἐν παραγράφῳ 4, ἀναφέρει ὅτι οὗτος «φροντίζει διὰ τὴν διαφύλαξιν τῶν ἀρχαιοτήτων»².

Ὁ Ἀδαμάντιος Κοραῖς, ὅστις παρηκολούθει μὲ αὐξουσιν ἔντασιν τὰ τῆς Ἐπαναστάσεως, ἀλλὰ βλέπων μὲ μεγάλην ἀνησυχίαν τὴν συνέχισιν τῆς ἀγρίας ἀπογυμνώσεως τοῦ τόπου ἐκ τῶν θησαυρῶν του, «ἐπανειλημμένως συνεβούλευσε τοὺς κυβερνητικοὺς παράγοντας νὰ συγκεντρώσουν καὶ νὰ διαφυλάξουν ἐπιμελῶς πᾶν ἀρχαῖον σωζόμενον ἔτι ἐν Ἑλλάδι». Εἰς ἐπιστολὴν του, ἀπὸ 27 Αὐγούστου 1823, πρὸς τὸ «Συνέδριον τῶν Ἀντιπροσώπων» ὑποδεικνύει ἐπιμόνως, μεταξὺ ἄλλων ἀναφερομένων εἰς τὴν παιδείαν τοῦ λαοῦ, «τὴν συνάθροισιν καὶ φυλακὴν τῶν λειψάνων τῆς ἑλληνικῆς ἀρχαιότητος»³.

Κατὰ τὴν πρώτην πολιορκίαν τῆς Ἀκροπόλεως, ὁ φιλέλλην συνταγματάρχης Voutier, ἀρχηγὸς τοῦ ἑλληνικοῦ πυροβολικοῦ, ἔλαβε συγκινητικὸν ἔγγραφον ἐκ μέρους τοῦ «μινίστρου» τῶν Πολεμικῶν Ἰωάννου Κωλέττη, ἐνθα οὗτος ἔγραφε: «La soumission d'Athènes assure votre gloire. . . Mais n'oubliez pas que dans la forteresse sont renfermés ces restes précieux de l'antiquité, restes que le temps destructeur n'a pu anéantir; nous recommandons à votre amour du beau les chefs-d'œuvre de nos ancêtres. Que l'égide de Minerve garantisse son temple!»⁴. Τότε, λόγῳ τοῦ πολέμου, κατεστράφησαν καὶ ὑπὸ τῶν Τούρκων δι' ἀπόληψιν μολύβδου μαρμαρίνοι κίονες⁵ καὶ τοῖχοι, ἀλλὰ καὶ ἀρχαῖα μνημεῖα (Ἡφαιστεῖον, Μνημεῖον τοῦ Φιλοπάππου κ.ἄ.) καὶ οἰκίαι ἰδιωτικαὶ (ζημίας μεγάλας ὑπέστη ἡ οἰκία τοῦ Γάλλου προξένου Φωβέλ, ὡς καὶ ἡ ἐν αὐτῇ ὑπάρχουσα σπουδαία ἀρχαιολογικὴ του συλλογὴ)⁶.

Μεγαλυτέρα ὑπῆρξεν ἡ καταστροφὴ τῶν ἀρχαίων κτηρίων κατὰ τὴν β' πολιορκίαν τῆς

1. Α.Ε., 1837, σελ. 7.

2. Γ. Π. Οἰκονόμος, ἔ.ἄ. σελ. 2. Ἀξίζει νὰ ὑπογραμμισθῇ τὸ γεγονός ὅτι μεταξὺ τῶν μελῶν τοῦ Ἀρείου Πάγου κατελέγοντο καὶ ὁ Γεώργιος Αἰνιὰν καὶ ὁ Θεσσαλὸς Δρόσος Μανσόλας, οἱ ὅποιοι ὑπῆρξαν ἐκ τῶν ἰδρυτῶν τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας. Ὁ δεύτερος ἐνεγράφη τὴν 7 Δεκεμβρίου τοῦ 1824 ὡς «συνήγορος» εἰς τὴν Ἀθήναις Ἑταιρείαν τῶν Φιλομούσων. Βραδύτερον, ὁ ἴδιος ἐγένετο καὶ Ὑπουργὸς τῆς Παιδείας τοῦ Ἑλληνικοῦ Βασιλείου.

3. Ἐμμ. Πρωτοψάλτης, ἔ.ἄ. σελ. κς' καὶ σημ. 4.

4. Colonel Voutier, Mémoires sur la guerre actuelle des Grecs, Paris, 1823, σελ. 239. Βλ. ἐπίσης καὶ εἰς Χρ. Ν. Πέτρου-Μεσογειτήν, Ἐπιγραφικὴ καὶ Ἐπιγραφικὴς σπουδὴς στὴν Ἑλλάδα, Θεσσαλονίκη, 1961, σελ. 16, ὅπου ἀναφέρεται ὅτι, «εἶναι θαυμαστὴ γιὰ τὸν πρωτοφανῆ ἥρωισμό καὶ τὴν ἀρχαιολατρεῖα τῆς ἐνέργειας τοῦ Πιττάκη νὰ στείλουν κατὰ τὴν Ἐπανάστασιν στοὺς πολιορκούμενους πάνω στὴν Ἀκρόπολιν Τούρκους βόλια, γιὰ νὰ μὴν ἀναγκάζονται ἀπ' τὴν ἑλλειψὴ τους νὰ σπάζουν τὰ ἀρχαῖα μάρμαρα, γιὰ νὰ προμηθεύωνται τὸ μολύβι τῶν περιμολυβδωμένων μεταλλικῶν συνδέσμων». Δὲν ἀναφέρει ὁ συγγραφεὺς ποῦ ἀνεῦρε τὴν σχετικὴν πληροφορίαν, ἥτις συνδέει τὸν Πιττάκη μὲ τὴν ἀνωτέρω ἐνέργειαν.

5. G. Waddington, A visit to Greece in 1823 and 1824, σελ. 91.

6. Max. Raybaud, Mémoires sur la Grèce, Paris, 1825, τόμ. 2, σελ. 86 κ.ἑ. Βλ. σχετικῶς πρὸς τὴν ἐν γένει τότε καταστροφὴν Ἐμμ. Πρωτοψάλτην, ἔ.ἄ. σελ. κζ', σημ. 4.

Ἀκροπόλεως ὑπὸ τῶν Τούρκων¹. Τότε κατέπεσε καὶ τὸ Ἑρέχθειον, πληγὲν ὑπὸ τουρκικῆς βόμβας. Καθημερινῶς ἐβάλλετο ὁ Ἱερὸς Βράχος διὰ «πλέον τῶν 200 σφαιρῶν καὶ 100 βομβῶν ἐκ 16 πυροβόλων καὶ 10 ὄλμων»². Οἱ ξένοι ἀρχαιοφίλοι πρεσβευταὶ δὲν παρέλειψαν τότε τὸ χρέος των. Κατὰ τὴν πρώτην πολιορκίαν ὁ λόρδος Strangford, πρεσβευτὴς ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἐζήτησεν ἀπὸ τοὺς Τούρκους, ἐξ ὀνόματος τοῦ ἡγεμόνος του, νὰ σεβασθοῦν οὗτοι τὰ ἀρχαῖα μνημεῖα τῆς πόλεως ἐκδίδοντες σχετικὰς διαταγὰς, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον καὶ ἐπέτυχε³. Τὸ αἶτημα ὅμως τοῦ Βρεταννοῦ πρέσβεως ἐπέφερε προσωρινὸν μόνον ἀποτέλεσμα, διότι ἡ συνέχισις τῆς πολιορκίας ἐξώθησεν εἰς τὰ ἄκρα τὴν κατάστασιν, ὥστε κανεὶς νὰ μὴ σέβεται πλέον τὰς διαταγὰς. Καὶ ὁ στρατηγὸς Cochrane καὶ ὁ ναύαρχος Church, ἰδίᾳ ὅμως ὁ πρόξενος τῆς Αὐστρίας Γεώργιος Gropius ἐνδιεφέρθησαν σοβαρῶς διὰ τὴν διάσωσιν τῶν ἀρχαίων μνημείων. Εἶναι μάλιστα περίεργον ὅτι ὁ Gropius, καὶ μετὰ τὴν λήξιν τῆς ζωῆς τῆς ἐν Ἀθήναις «Φιλομούσου Ἑταιρείας», συνεχίζων τὴν παράδοσιν της, ἐπεδείκνυνεν ζωηρῶς τὸ ἐνδιαφέρον του πρὸς διάσωσιν τῶν ἀρχαιοτήτων, ἰδίᾳ κατὰ τὴν δευτέραν πολιορκίαν τῆς Ἀκροπόλεως, ὁπότε ἐπέτυχε καὶ τὴν ἐκδοσιν εἰδικοῦ φερμανίου⁴. Ὁ ἴδιος ἐφρόντισε νὰ ληφθῇ μέριμνα διὰ τὴν μεταφορὰν τοῦ ἐντὸς τοῦ «Θησείου» ὑπάρχοντος ἀχύρου, ὥστε νὰ προληφθῇ ἐνδεχομένη πυρκαϊά, ἥτις θὰ ἦτο καταστροφικὴ διὰ τὸ κτήριον. Ἐκ παραλλήλου ὅμως, ἐξηκολούθει νὰ χρησιμεύη καὶ ὡς ἀρχαιολογικὸς πράκτωρ διαφόρων ξένων διὰ τὴν ὑπ' αὐτῶν ἀπόκτησιν ἀρχαιοτήτων⁵.

1. Διὰ λεπτομερείας καὶ βιβλιογραφικὰ στοιχεῖα βλ. Ἐμμ. Πρωτοψάλτην, ἔ.ἀ. σελ. κη' κ.ε. καὶ σελ. 33, ὅπου περιλαμβάνεται ἀπόσπασμα ἐκ τοῦ ἡμερολογίου τοῦ Ἀθηναίου δημογέροντος Νικ. Καρῶρη.

2. Χρ. Βυζαντίου, Ἱστορία τοῦ τακτικοῦ στρατοῦ, σελ. 253. Βλ. καὶ Γενικὴν Ἐφημερίδα 1827, σελ. 176.

3. Μιχ. Βολονάκης, Ἀνέκδοτα ἔγγραφα περὶ διπλωματικῶν ἐνεργειῶν πρὸς διάσωσιν τῶν μνημείων τῶν Ἀθηνῶν κατὰ τὴν Ἑλληνικὴν Ἐπανάστασιν (1821), Ἀθήναι, 1939, σελ. 3.

4. «Τὸ φερμάνι ἐξεδόθη καὶ ἐστάλη εἰς τὸν Κιουταχῆ εὐρισκόμενον εἰς τῶν Ἀθηνῶν τὴν πολιορκίαν, διὰ τοῦ προξένου τῆς Αὐστρίας κ. Γροπίου» (Περιοδ. Ἑβδομάς, 20.7.1886, σελ. 339 (Γ. Αἰνίαν). Δ. Σουρμελῆς, Ἱστορία τῶν Ἀθηνῶν κατὰ τὸν ὑπὲρ Ἑλευθερίας ἀγῶνα, Ἐν Αἰγίνῃ, 1834, σελ. 188. Ὁ Gropius, ἀκόμη καὶ τὸ 1829, γράφει ἐξ Αἰγίνης πρὸς τὸν Μεχμέτ Ἀγᾶ δύο ἐπιστολάς, μίαν ἀπὸ 17/29 Ἀπριλίου 1829 (Ἐμμ. Πρωτοψάλτης, ἔ.ἀ. σελ. 87 - 88, ἀριθ. ἐγγράφου 60), καὶ δευτέραν ἀπὸ 30 Ἀπριλίου/12 Μαΐου 1829, παρακαλῶν, πλὴν ἄλλων, διὰ τὴν φύλαξιν τοῦ ὁσπιτίου του «καὶ διὰ τὰ ἄλλα ὁσπίτια φράγγικα ὅπου σῶζονται ἀκόμη καθὼς διὰ τὴν φύλαξιν τῶν ἀρχαίων κτηρίων τῆς χώρας [πόλεως] καὶ τοῦ Κάστρου [Ἀκροπόλεως], καὶ περιπλέον τὸν ναόν, τὴν ἐκκλησίαν, λέγω, τοῦ Ἀγίου Γεωργίου [Ἡφαιστείου], ὅπου ἔχουν μέσα ἄχυρον. Σὰς παρακαλῶ νὰ εἴπετε τοῦ Μπέη ἀπὸ μέρος μου, ὅτι νὰ μὴν παραχωρήσῃ ὅπου τὸ ἄχυρον νὰ μείνῃ μέσα, οὔτε νὰ βάλουν ἄλλο, ἢ σανόν, ἐπειδὴ κινδυνεύει νὰ πάρῃ φωτιά καὶ ἤθελεν εἶσθαι κακὸ καὶ μία μεγάλη ἐντροπή, ὅτι τοιοῦτον κτήριο νὰ χαθῇ εἰς τὰς ἡμέρας μας, ἀφοῦ διὰ 2400 χρόνια ἐβάσταξεν». Ἐμμ. Πρωτοψάλτης, ἔ.ἀ. σελ. 88, ἀριθ. ἐγγράφου 61. Πρέπει νὰ σημειωθῇ ἐνταῦθα ὅτι ὁ Gropius διετέλεσε μέλος καὶ τῆς Ἐφορείας [Συμβουλίου] τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας ἀπὸ τῆς ἰδρύσεώς της (1837) μέχρι τοῦ ἔτους 1847 - 1848, βλ. Π. Καββαδίου, Ἱστορία τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας, Ἀθήνησιν, 1900, σελ. 8.

5. Ὑπῆρξεν ὁ μεσολαβητὴς διὰ τὴν πώλησιν εἰς τὸν συνταγματάρχην Κάρολον Γουλιέλμον βαρῶνον v. Heideck τριῶν ἀγαλμάτων εὐρεθέντων εἰς Μέγαρα, ἀπὸ ὅπου τὰ εἶχεν ἀγοράσει πρὸ τῆς Ἐπαναστάσεως ὁ σύζυγος τῆς χήρας Ἑλένης Θεοχαράκη Ρέντη. Τὰ τρία αὐτὰ ἀγάλματα παρεχώρησεν ὁ Heideck, ὀλίγον βραδύτερον, εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν «πρὸς χρῆσιν τοῦ συστηθησομένου Ἐθν. Μουσείου», ἀφοῦ ἐζήτησε νὰ τοῦ καταβληθῇ ὑπὸ τοῦ Κράτους ἡ ἐκ 350 διστηλῶν ἀμοιβή τὴν ὁποίαν εἶχεν ὁ ἴδιος δώσει εἰς τὸν Ρέντην διὰ τὰ ἀγοράσῃ. Ἐμμ. Πρωτοψάλτης, ἔ.ἀ. σελ. 30, ἀριθ. ἐγγράφου 23, σελ. 37, ἀριθ. ἐγγράφου 26 καὶ σελ. 90 - 91 ἀριθ. ἐγγράφου 63.

Παρά τὰς φροντίδας τῶν ξένων φιλελλήνων καὶ τὴν ἔκδοσιν τοῦ φερμανίου, ὅτε οἱ Τούρκοι εἰσῆλθον, μετὰ τὴν δευτέραν πολιορκίαν, εἰς τὴν Ἀκρόπολιν, εὗρον τὸ ἔδαφος τῆς κεκαλυμμένου ἀπὸ ἀπειρίαν θραυσμάτων μαρμάρων καὶ ἀρχιτεκτονικῶν μελῶν. Τὰ μνημεῖα τῆς «περιέστησαν ἐκ τῶν σφαιρῶν καὶ βομβίδων εἰς τὴν σημερινὴν αὐτῶν ἐλσεινὴν κατάστασιν»¹. Τὴν πράγματι τραγικὴν εἰκόνα τῶν πάντων ἐν τῇ Ἀκροπόλει διεπίστωσε καὶ ὁ Βαυαρὸς ἀξιωματικὸς Χριστόφορος Νέεζερ, ὅστις, λόγῳ τῆς ἀποφασισθείσης ἀποχωρήσεως τῆς τουρκικῆς φρουρᾶς, μὲ τμήμα τοῦ βαυαρικοῦ στρατοῦ, παρέλαβε τὴν Ἀκρόπολιν παρὰ τοῦ τελευταίου Τούρκου φρουράρχου Ὁσμὰν Ἐφέντη τὴν 29 Μαρτίου/10 Ἀπριλίου 1833, ὑπῆρξε δὲ καὶ ὁ πρῶτος φρούραρχος αὐτῆς ἐπὶ Ἑλληνικοῦ Βασιλείου. Γράφει οὗτος χαρακτηριστικῶς εἰς τὰ Ἀπομνημονεύματά του ὅτι «ὥς εἰς κυκεῶνα κατέκειντο ἐν μέσῳ κιονοκράνων, συντετριμμένων στηλῶν, μικρῶν καὶ μεγάλων μαρμάρων, σφαῖραι τηλεβόλων, τμήματα μύδρων, ἀνθρώπινα κρανία καὶ ὅστ'α»².

Φαίνεται ὅτι, ὥς ἦτο ἐπόμενο, ἡ ἀπαγωγὴ ἀρχαιοτήτων ἐκ τῆς Ἑλλάδος δὲν ἐσταμάτησεν οὔτε κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ Ἀγῶνος τῆς Ἐθνεγερσίας. Εἰς ἑγγράφον τοῦ Γενικοῦ Ἐπιστάτου τῆς Ἀστυνομίας Ἀθηνῶν Ἀνδρέου Ξάνθη, ἀπὸ 14 Ἰουλίου 1825, ἀναγράφεται ἐπὶ λέξει: «Κατὰ τὴν 13 τοῦ τρέχοντος ἔφθασεν εἰς τὸν λιμένα Πειραιῶς ὁ κύριος Πίτζελ Ἀγγλὸς κομαντάτες μιᾶς φριγάτας ἀγγλικῆς, τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἔφθασαν εἰς τὴν πόλιν πολλοὶ ἀξιωματικοὶ καὶ ὁ πιλότος του, οἱ ὅποιοι περιφερόμενοι εἰς τὴν πόλιν ἠγόρασαν ἀπὸ Ἰμερικῶν πτωχῶν Ἀθηναίους πέτρας, λείψανα τῆς ἀρχαιότητος. Ἡ ἀστυνομία, εἰδοποιηθεῖσα τοῦτο, ἐμπόδισε τὴν ἔξοδόν τους ἀπὸ τὴν πόλιν, καὶ ἐπειδὴ αὐτοὶ εἶχον ἀγοράσει ἕξι κομματια, ἅπερ εἶχον ὅπου ἑκατοικοῦσαν, ἡ ἀστυνομία, στέλλουσα πρὸς αὐτούς, τοὺς ἀνήγγειλεν ὅτι ἡ Σ. Διοίκησις ἐμποδίζει ἀπὸ τοῦ νὰ ἐβγαίῃ ἡ ἀρχαιότης ἔξω τῆς πόλεως καὶ δὲν ἔχουν τὴν ἄδειαν νὰ τὰ μετακομίσουν. Ἐδόθη ἡ εἶδησις εἰς τὰς πόρτας τῆς πόλεως καὶ εἰς τὸν λιμενάρχην διὰ νὰ προσέχουν μὴν τὰ ἀπεράσουν διὰ νυκτός»³. Ἀξίζει νὰ ἀναφερθῇ καὶ ἡ δοθεῖσα λύσις: ἐπειδὴ οἱ Ἀγγλοὶ εἶχον καταβάλει 5 1/2 τάλλαρα, ἔλαβον 12 καὶ ἀπῆλθον!

Ἐξ ἀναφορᾶς τοῦ Ἰ. Βασιλείου, ἐνὸς τῶν «ἐπιτρόπων» τῆς νήσου Μήλου, ἀπὸ 29 Αὐγούστου 1825 πρὸς τὸ Βουλευτικόν, προκύπτει ἕτερον παρεμφερὲς ἐπεισόδιον: κολονέλλος Ὁλλανδέζος, φθάσας μὲ πολεμικὴν φρεγάταν εἰς τὴν νῆσον, «ἐβγαλεν εἰς τὴν γῆν πολλοὺς ναύτας καὶ ἤρχισε νὰ σκάπτῃ καὶ νὰ ζητῇ ἀρχαιότητας». Εἶχε βεβαίως προηγηθῇ συμφωνία τῶν ξένων μὲ τὸν ἰδιοκτῆτην («ἐξουσιαστήν») τοῦ ἀγροῦ, ἀσφαλῶς δὲ θὰ εἶχε δοθῇ καὶ κάποια χρηματικὴ ἀμοιβή. Εἰς τὴν προσπάθειαν τῶν τοπικῶν ἀρχῶν νὰ τὸν ἐμποδίσουν, παρουσιάσθησαν δυσκολίαι, ὅποτε ἐδόθη ἡ ὑπόσχεσις νὰ χορηγηθῇ τὸ 1/3 «τῆς τιμῆς τῶν εὑρεθησομένων ἀρχαιοτήτων καὶ νὰ μὴ σκάψῃ εἰς ἄλλο χωράφι». Ἄλλη φρεγάτα Ὁλλανδική, ἡ ὁποία μάλιστα ἔφερε τὸν «Ὑπουργὸν

1. K. Mendelson - Bartholdy, Ἱστορία τῆς Ἑλλάδος (μετ. Ἀ. Βλάχου), Ἀθῆναι, 1873, τόμ. 1, σελ. 639.

2. Χρ. Νέεζερ, Ἀπομνημονεύματα τῶν πρώτων ἐτῶν τῆς ἰδρύσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ Βασιλείου, Ἐν Κωνσταντινουπόλει, 1911, σελ. 38 - 39.

3. Ἐμμ. Πρωτοψάλτης, ἔ.ἀ. σελ. 19, ἀριθ. ἐγγράφου 8.

τῆς αὐλῆς των διὰ τὴν Ὀθωμανικὴν πόρταν», ἀπεβίβασεν «ἀπειρίαν ναυτῶν» εἰς τὸν αἰγιαλὸν μὲ ἐντολὴν νὰ ἀποκομίσουν ἀρχαῖον βωμὸν φέροντα ἀνάγλυφα βούκρανα, εὐρεθέντα εἰς ἀγρὸν τῆς Μήλου. Ὅταν καὶ πάλιν αἱ τοπικαὶ ἀρχαὶ προέβαλον ἀντιρρήσεις, ἡ ἀπάντησις ἦτο ὅτι ἐκεῖνος «ἔχει φερμάνι τοῦ Σουλτάνου, καὶ διοίκησιν ἑλληνικὴν δὲν γνωρίζει». Ὁ Ἰ. Βασιλείου ζητεῖ νὰ ἐκδοθοῦν διαταγαί, «προσταγαὶ δραστήριοι», διὰ τὴν ἀποτροπὴν εἰς τὸ μέλλον τοιούτων ἐπιχειρήσεων, ἀλλὰ ὑποβάλλει καὶ προτάσεις διὰ τὸν χειρισμὸν τοῦ ὅλου προβλήματος ὑπὸ τῆς Προσωρινῆς Διοικήσεως. Προτείνει οὕτω νὰ ζητηθοῦν 5.000 κολωνᾶτα ἀπὸ τὸν κολονέλλον¹. Αἱ τοπικαὶ ἀρχαὶ δὲν προέβησαν μόνον εἰς αὐτὴν τὴν ἐνέργειαν: εἶχον ἤδη στείλει ἰταλιστὴ καὶ ἑγγραφὸν διαμαρτυρίαν (προτέστον) πρὸς τὸν illustrissimo S. Sig^{re} Colonello Olandese, ἀπὸ 29 Ἰουλίου/10 Αὐγούστου 1825, ὅπου τοῦ ἐπεσημαίνεται ἡ ἀπαγόρευσις νὰ ἐρευνήσῃ ἄλλοῦ, πλὴν ἐντὸς τοῦ συμπεφωνημένου ἀγροῦ, καὶ τοῦ ἀνεκοινώνητο ὅτι οὗτος ἦτο ὑπόλογος διὰ τὴν πληρωμὴν τῆς ἀξίας τοῦ βωμοῦ, ἀνερχομένης εἰς 5.000 κολωνᾶτα, εἰς τὴν Προσωρινὴν Διοίκησιν.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω δύο περιπτώσεων προσπαθείας διαρπαγῆς ἀρχαιοτήτων ἐξ Ἀθηνῶν καὶ ἐκ Μήλου, ὑπὸ ξένων, καὶ ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ὅσων σημειοῦνται εἰς τὰ σχετικὰ ἑγγράφα, προκύπτει, ὅτι τοῦλάχιστον ἀπὸ τοῦ ἔτους 1825, εἶχον ἐκδοθῇ ὑπὸ τῆς «Προσωρινῆς Διοικήσεως» τῆς Ἑλλάδος συστάσεις ἢ διαταγαὶ πρὸς τὰς κατὰ τόπους ἑλληνικὰς ἀρχάς, νὰ φροντίζουν διὰ τὴν διαφύλαξιν τῶν μνημείων τῆς ἀρχαιότητος. Ἐκ τοῦ ἐγγράφου τοῦ Γενικοῦ Ἐπιστάτου τῆς Ἀστυνομίας Ἀθηνῶν, κυρίως δὲ ἐκ τῶν ἐνεργειῶν εἰς τὰς ὁποίας οὗτος προέβη, καὶ ἐκ τῆς φράσεως τῆς περιεχομένης ἐν τῇ ἀναφορᾷ του («ἡ Σ. Διοίκησις ἐμποδίζει ἀπὸ τοῦ νὰ ἐβγαίνει ἡ ἀρχαιότης ἔξω τῆς πόλεως»), ἀλλὰ καὶ ἐκ φράσεως τοῦ εἰς τὴν ἰταλικὴν γραφέντος «προτέστου», τοῦ σταλέντος ὑπὸ τῆς τοπικῆς δημογεροντίας τῆς Μήλου πρὸς τὸν Ὀλλανδὸν Κολονέλλον («il quale era conservato (τὸ «μάρμαρον») sotto li ordini del nostro Provvisorio Governo»), προκύπτει σαφῶς ὅτι εἶχον γίνεαι ἤδη συστάσεις, ἐν σχέσει πρὸς τὸ θέμα τῆς διαφύλαξεως τῶν ἀρχαιοτήτων, πρὸς τὰς τοπικὰς ἀρχάς, ἐκ μέρους τῆς «Προσωρινῆς Διοικήσεως». Τὰ ἑγγράφα ταῦτα διὰ τῶν ὁποίων εἶχον δοθῇ αἱ ἐντολαὶ δὲν ἔχουν εὐρεθῇ· οὕτω ἀγνοεῖται τὸ ἀκριβές των περιεχόμενον. Μόνον ἐκ τῶν διατηρηθέντων ἐγγράφων τῶν τοπικῶν ἀρχῶν διαφαίνονται αἱ ἐντολαὶ τῆς Κυβερνήσεως. Ἐξάλλου, καὶ ἐξ ὅσων γράφει ὁ Βέλγος περιηγητὴς B. Rottiers, ἀναφερόμενος εἰς προσπάθειάν του νὰ κάμῃ τὸ 1825 ἔρευναν εἰς Μῆλον, ἐπιβεβαιοῦνται αἱ ἀνωτέρω ἐκφρασθεῖσαι σκέψεις. Ὁ περιηγητὴς οὗτος σημειοῖ: «Ὁ ἀντιπρόσωπος τῆς ἐπαναστατικῆς ἀρχῆς» δὲν τὴν ἐπέτρεψε (τὴν ἔρευναν). «Μὲ ἐπληροφόρησεν ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις, δι' ἐνὸς διατάγματός της, ἔχει ἀπαγορεύσει εἰς ἄτομα ὁποιασδήποτε ἐθνικότητος, νὰ διενεργοῦν ἀνασκαφὰς καὶ νὰ λαμβάνουν τεμάχια ἐκ τῶν ἀρχαίων μνημείων, διότι ταῦτα ἀνήκουν εἰς τὸ "Ἔθνος"»³.

1. Ἐμμ. Πρωτοψάλτης, ἔ.ἀ. σελ. 20, ἀριθ. ἐγγράφων 9 καὶ 10.

2. Ἐμμ. Πρωτοψάλτης, ἔ.ἀ. σελ. 20-21, ἀριθ. ἐγγράφου 10. Ὑπογράφουν οἱ Δημογέροντες Ἰάκωβος Ταταράκης, Ἰάκωβος Ἀρμένης καὶ Ἰωάννης Βασιλείου.

3. Bernard Rottiers, Monuments de Rhodes, ἐν Βρυξέλλαις, 1828 - 1830. Βλ. Πρόλογον, (Γνωστοποίησις τῆς

Ἀσφαλῶς, μετὰ τὰς σημειωθείσας αὐθαιρεσίας ὑπὸ τῶν ξένων, θὰ ἐστάλησαν δραστηριώτεραι προσταγαὶ πρὸς τὰς κατὰ τόπους ἀρχὰς διὰ τὴν διάσωσιν τῶν ἀρχαιοτήτων ὑπὸ τῆς «Προσωρινῆς Διοικήσεως» τῆς Ἑλλάδος, ὡς ἐμφαίνεται ἐκ προτάσεως τοῦ Βουλευτικοῦ πρὸς τὸ Ἐκτελεστικόν, γενομένης τὴν 26 Μαρτίου 1826¹. «Ἐπειδὴ», γράφεται, «τὸ Βουλευτικὸν πληροφορεῖται ὅτι διάφοροι Εὐρωπαῖοι δὲν παύουν ἀπὸ τοῦ νὰ ἀνακαλύπτουν καὶ παίρνουν πολυτίμους ἀρχαιότητες ἀπὸ τὴν νῆσον Μῆλον, ὑπενθυμίζει (εἰς) τὸ Σ. Ἐκτελεστικὸν νὰ διατάξῃ τὴν Διευθυντικὴν Ἐπιτροπὴν τοῦ Αἰγαίου Πελάγους νὰ διορίσῃ τοὺς Δημογέροντας ἐκείνης τῆς Νήσου νὰ προσέξωσιν εἰς τὸ ἐξῆς, νὰ μὴν ἀφήσουν κανένα ὁποιοιδήποτε νὰ πάρῃ ἀπὸ τὴν Νῆσον των καμμίαν ἀρχαιότητα, ἀλλὰ ὅταν εὐρίσκωνται, νὰ τὰς ἐναποθέτουν αὐτοὶ εἰς ἀσφαλῆ μέρη καὶ νὰ εἰδοποιοῦν ἀμέσως τὴν διοίκησιν περὶ αὐτῶν». Εἰς τὴν ἀνωτέρω ἀναφορὰν ἐδόθη ἀπάντησις τὴν 29 Μαρτίου 1826², ἐνῶ ἤδη ἀπὸ τῆς 28 εἶχε σταλῆ ὑπὸ τοῦ Ἐκτελεστικοῦ σχετικὴ ἐντολὴ πρὸς τὴν «Ἐπιτροπὴν τὴν διευθύνουσαν τὰ τοῦ Αἰγαίου Πελάγους». Παρόμοιαι διαταγαὶ θὰ εἶχον ἀπευθυνθῇ καὶ πρὸς τοὺς Δημογέροντας ἄλλων νήσων τοῦ Αἰγαίου, ἰδίᾳ τῆς Μυκόνου, ὅπου ἐπὶ πολλὰ ἔτη, ἐμαίνετο τόσον ἡ ἀρχαιοκαπηλία, ὅσον καὶ ἡ ἀπόληψις μαρμάρων ἐκ τῆς Δήλου διὰ διαφόρους σκοπούς, ὡς ἐμφαίνεται ἐκ σειρᾶς διαφόρων ἐγγράφων ἀποκειμένων νῦν εἰς τὸ Ἀρχεῖον τοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Μουσείου τῆς Μυκόνου³. Ἐξ ἐγγράφου τοῦ «Ἐφορείου τῆς Μυκόνου», πρὸς τὸν ὑποπρόξενον τῆς Βρεταννίας Πέτρον Κορδῖαν, ἀπὸ 9 Αὐγούστου 1826, καθίσταται σαφές ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις δι' ἀγνώστου εἰς ἡμᾶς διαταγῆς της, ὑπ' ἀριθ. 1260, ἔδιδεν ἐντολὴν πρὸς τὸ Ἐφορεῖον τοῦτο διὰ τὴν περιφρούρησιν τῶν ἀρχαιοτήτων τῆς Δήλου («διοριζόμεθα», ἀναγράφεται, ὑπὸ τοῦ Ἐφόρου τῆς Νήσου «νὰ φροντίζωμεν τὴν σύναξιν τῶν ὅσα λείψανα τῆς ἀρχαιότητος ἀνευρίσκονται εἰς Δήλῳς») ⁴.

Πρὸ τῆς καθόδου τοῦ Κυβερνήτου Ἰ. Καποδίστρια εἰς τὴν Ἑλλάδα, κατὰ τὰς συζητήσεις τῆς ἐν Τροιζῆνι συνελθούσης Γ' Ἐθνοσυνελεύσεως, καθ' ἃς ἀπεφασίσθη ἡ ἔλευσις τοῦ ἐνταῦθα, προφανῶς ἐγένετο λόγος καὶ διὰ τὰ περὶ προστασίας τῶν ἀρχαιοτήτων ἐνδεικνύμενα νὰ ληφθοῦν μέτρα. Οὕτω, εἰς τὸ ἀπὸ 1 Μαΐου 1827 ψηφισθὲν πολίτευμα (Διοικητικὴν διάταξιν), εἰς τὸ ἄρθρον ΙΗ' ἀναγράφεται: «ὁ Διοικητὴς χρεωστεῖ νὰ φροντίζῃ νὰ μὴ πωλῶνται, ἢ νὰ μὴ μεταφέρονται ἐκτὸς τῆς Ἐπικρατείας αἱ Ἀρχαιότητες» ⁵.

πληροφορίας ὑπὸ τοῦ τ. Γενικοῦ Διευθυντοῦ Ἀρχαιοτήτων κ. Ἰ. Κοντῆ, πρὸς τὸν ὅποιον ἐκφράζονται καὶ ἐντεῦθεν θερμαὶ εὐχαριστίαι).

1. Ἐμμ. Πρωτοψάλτης, ἔ.ἀ. σελ. 27, ἀριθ. ἐγγράφου 17.

2. Ἐμμ. Πρωτοψάλτης, ἔ.ἀ. σελ. 28, ἀριθ. ἐγγράφου 19.

3. Πάντα ταῦτα ἀποτελοῦν θέμα ἰδιαιτέρας μελέτης, ἀφορώσης εἰς τὰ παρεμφερῆ θέματα ἐν Μυκόνῳ, διότι τὰ ὑπάρχοντα στοιχεῖα εἶναι ἄφθονα, πολύτιμα καὶ ἰδιαιτέρως χαρακτηριστικὰ διὰ τὴν ἐπικρατοῦσαν ἐκεῖ τότε κατάστασιν. Βλ. ὠρισμένα σχετικὰ στοιχεῖα εἰς Ἀθηνᾶν Γ. Καλογεροπούλου, ἔ.ἀ. τόμ. ΙΙΙ, σελ. 539 κ.έ.

4. Βλ. τὸ κείμενον τοῦ πρὸς τὸν Π. Κορδῖαν ἐγγράφου τοῦ Ἐφορείου τῆς Μυκόνου, εἰς Ἀθηνᾶν Γ. Καλογεροπούλου, ἔ.ἀ. σελ. 559 κ.έ.

5. Ἀ. Ζ. Μάμουκας, Τὰ κατὰ τὴν Ἀναγέννησιν τῆς Ἑλλάδος, Ἐν Ἀθήναις, 1841, τόμ. Θ, σελ. 124. Τῆς συνελούσεως ταύτης μετέσχον καὶ οἱ μετέπειτα ἐκ τῶν ἱδρυτῶν τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας: Γ. Σταύρου, Ρήγας Παλαμῆδης, Γ. Γλαράκης καὶ Δρόσος Μανσόλας. Βλ. καὶ Ἐμμ. Πρωτοψάλτην, ἔ.ἀ. σελ. 30, ἀριθ. ἐγγράφου 22.

Δὲν θὰ ἔπρεπε νὰ θεωρηθῇ ὅτι ἐκφεύγει τοῦ σκοποῦ τῆς παρούσης Εἰσαγωγῆς, ἡ ἀναφορά, ἐνταῦθα, δύο χαρακτηριστικῶν περικοπῶν, μιᾶς ἐκ λόγου ἐκφωνηθέντος ὑπὸ τοῦ ἱστορικοῦ τῆς Ἐπαναστάσεως Σπ. Τρικούπη, ὡς καὶ ἑτέρας ἐκ τῶν «Ἱστορικῶν Ἀναμνήσεων» τοῦ Νικ. Δραγούμη. Καὶ οἱ δύο οὗτοι ἄνδρες εὑρεθέντες εἰς τὸ προσκήνιον τῆς πολιτικῆς δραστηριότητος τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, διὰ τῶν λόγων των, καλύτερον παντὸς ἄλλου, δίδουν ἐναργεστάτην εἰκόνα τῆς ἐπικρατησάσης ἐν Ἑλλάδι, μετὰ τὴν Ἐθνεγερσίαν, ἰδιοτύπου νοοτροπίας.

«Ἡ ἐπανάστασις τῆς Ἑλλάδος», εἶπεν ὁ Σπ. Τρικούπης, «δὲν εἶναι ἐποχὴ τοῦ Ἐθνους μας μόνον, εἶναι ἐποχὴ ὅλων τῶν αἰώνων, ἐπειδὴ. . . εἶναι φαινόμενον μοναδικὸν εἰς τὴν πολιτικὴν κατὰστασιν τῶν ἐθνῶν»¹. «Τῶν πεπαιδευμένων ὁ ἀριθμὸς ἦν ἐπὶ τοῦ ἀγῶνος ἐλάχιστος, καὶ ἐξ αὐτῶν πάλιν ὀλίγιστοι οἱ ἐπιστήμονες», γράφει ὁ Δραγούμης². «Οἱ πλείους καὶ τῆς στοιχειωδεστέρας παιδείας ἦσαν ἄγευστοι». Ἐπὶ πλεόν, ἡ διχόνοια ἐξηκολούθησε νὰ μαστιζῇ τὴν χώραν, δημιουργηθέντων οὕτω, εὐθύς ἀμέσως, τεραστίων προβλημάτων ἐκ τῶν συνεχῶν ἐρίδων καὶ τοῦ τοπικιστικοῦ πνεύματος. Βεβαίως ἔσπευσαν πολλοὶ πεπαιδευμένοι Ἕλληνες σπουδάσαντες εἰς τὴν Ἑσπερίαν ἢ διακόψαντες τὰς σπουδὰς των, μετὰ τὴν ἐκρηξιν τῆς Ἐπαναστάσεως, διὰ νὰ προσφέρουν τὰς ὑπηρεσίας των πρὸς τὸ μαχόμενον ἔθνος³. Οἱ πλεῖστοι ἐξ αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ τῶν ἀπαιδευτῶν «κατεῖχον τὰ ὑπέρτατα τῶν εὐγενῶν αἰσθημάτων, τὸν ἔρωτα δηλαδὴ πρὸς τὴν ἐλευθερίαν, τὴν πίστιν πρὸς τὴν πατρίδα⁴. . .» Πάντες δὲ οὗτοι «διημιλλῶντο ὅπως ἐξάψωσι τὸν ἐνθουσιασμόν, ρυθμίσωσι τὸν ἀγῶνα καὶ περιάψωσιν εἰς τὴν διοίκησιν μορφὴν τάξεως καὶ εὐπρεπείας»⁵. Ἐλάχιστα κατῴρθωσαν ὅμως, παρ' ὅλας τὰς καλὰς των προθέσεις. Τόσον ὥστε ὁ Ν. Δραγούμης σημειοῖ ὅτι «ὁ δ' ἐπεξερχόμενος τὴν ἱστορίαν τῶν χρόνων ἐκείνων ἀπορεῖ βεβαίως πῶς ἐκ τοιούτου χάους φιλαρχίας, λογομαχίας καὶ παθῶν, πῶς ἐκ τοσαύτης ἐλλείψεως πολιτικῆς δεξιότητος καὶ ἀρετῆς, ἀνέκυψεν εἰς φῶς τὸ ἔθνος»⁶. «Πρῶτος δὲ ὁ ἐκ Σάμου πληρεξούσιος Χριστόδουλος Ματακίδης, ἀνὴρ φιλόπατρις καὶ χρηστός. . . προέτεινε τῇ 18 Φεβρουαρίου [τοῦ 1827] ἐν Ἑρμιόνη ν' ἀνατεθῇ ἡ ἐκτελεστικὴ ἐξουσία εἰς χεῖρας ἐνός. Ἐν δὲ τῇ συνεδριάσει τῆς 27 Μαρτίου ἐπροβλήθη (ὑπὸ τίνος δὲν λέγεται) νὰ ἐκλεχθῇ Κυβερνήτης ὁ κόμης Ἰω. Καποδίστριας, καὶ ἔγινε δεκτὴ ὁμοφώνως ἡ πρό-

1. Λόγοι, β' ἐκδοσις, Ἀθήναι, 1862, σελ. 9.

2. Ν. Δραγούμης, Ἱστορικαὶ Ἀναμνήσεις, Νέα Ἑλληνικὴ Βιβλιοθήκη, Ἀθήνα 1973. Ἐπιμέλεια Ἀλκη Ἀγγέλου, τόμ. Α', σελ. 26.

3. Ἐκ τῶν πρώτων λογίων ἔφθασαν οἱ Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Θεόδωρος Νέγρης, Στέφανος Κανέλλος, καὶ ὁ Νεόφυτος Βάμβας, «ὅστις ὅμως κατέλιπε μετὰ δύο ἔτη τὴν πολεμοῦσαν Ἑλλάδα». Ἦλθον ὅμως βραδύτερον καὶ ἄλλοι: Βενιαμὴν ὁ Λέσβιος, Γρηγόριος Κωνσταντᾶς, Ἀνθίμος Γαζῆς, Θεόκλητος Φαρμακίδης, Θεόφιλος Καίρης, Γ. Πραΐδης, Ἀναστάσιος Πολυζωίδης, Σπυρίδων Τρικούπης, Ἰωάννης Κωλέττης, Γεώργιος Γλαράκης, Γεώργιος Αἰνιάν, Ἰ. Φιλήμων, Γ. Ψύλλας, Δρόσος Μανσόλας, οἱ τρεῖς ἀδελφοὶ Σκοῦφοι, ἀλλὰ βραδύτερον ἀκόμη καὶ ὁ Γ. Γεννάδιος, οἱ ἀδελφοὶ Σοῦτσοι κ.ἄ. Βλ. Ν. Δραγούμην, ἔ.ἄ. σελ. 27-28.

4. Ν. Δραγούμης, ἔ.ἄ. σελ. 6.

5. Ν. Δραγούμης, ἔ.ἄ. σελ. 28.

6. Ν. Δραγούμης, ἔ.ἄ. σελ. 39.

τασις»¹. Ἦσαν σύμφωνοι πρὸς τοῦτο καὶ ὁ Καραϊσκάκης, ἀρχηγὸς τῶν στρατιωτικῶν δυνάμεων τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος, καὶ ὁ Κολοκοτρώνης. Διὰ τὴν ἐξευμενισθῆ δὲ ἡ Ἀγγλία διὰ τὴν τοιαύτην ἐκλογὴν ἐγένοντο ἐνέργειαι ὅπως προσκληθῇ, ὡς ἀρχιστράτηγος ὁ Church. Μετὰ δὲ διωρίσθη, ὡς ἀπόλυτος στόλαρχος, ὁ Cochrane, ὅστις ἐπενέβαινε διαρκῶς καὶ εἰς τὰ διοικητικά². Μετὰ πολλὰς ἐσωτερικὰς περιπετείας, ξενικὰς ἐπεμβάσεις καὶ ἀναμονὴν ἐννέα μηνῶν, ἔφθασεν ἐπιτέλους ὁ Ἰ. Καποδίστριας, κατὰ τὰς ἀρχὰς Ἰανουαρίου τοῦ 1828 διὰ τοῦ βρετανικοῦ δικρότου «Warspite». Εἰς αὐτὸν «ἐνητένιζε σύμπαν τὸ ἔθνος ὡς εἰς μόνον σωτῆρα»³.

Η ΠΕΡΙ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΜΕΡΙΜΝΑ ΕΠΙ ΙΩΑΝΝΟΥ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑ

Ὁ πρῶτος Κυβερνήτης τῆς ἐλευθερωθείσης τότε Ἑλλάδος Ἰ. Καποδίστριας, —ζήσας ὡς ἐξόριστος τρόπον τινὰ ἐν Γενεύῃ μέχρι τοῦ 1827, «μὲ τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν» ἐστραμμένος πρὸς τὸν Ἀγῶνα καὶ τὴν Ἑλλάδα, ἀρχηγὸς ἐκ τῶν παρασκηνίων τῆς Φιλελληνικῆς κινήσεως καὶ συντονιστὴς τῶν παντὸς εἵδους ἐνεργειῶν ἐν Εὐρώπῃ ὑπὲρ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως, ὑπῆρξε, κατ' ἐξοχὴν τότε, ἡ ἄγρυπνος συνείδησις τοῦ Ἑθνους»⁴. Ἦτο νοῦς δημιουργικὸς καὶ ὁργανωτικὸς, προικισμένος μὲ σιδηρᾶν θέλησιν καὶ σπαρτιατικὴν λιτότητα, διαθέτων πραγματικὴν λατρείαν διὰ τὸ Ἑθνος (βλ. τὴν φράσιν του: «δι' αὐτῆς (τῆς πατρίδος) γὰρ ὑπάρχομεν καὶ ὑπὲρ αὐτῆς ζῆν ὀφείλομεν» εἰς σελ. με', σημ. 2). Ἐλθὼν ἐξ Εὐρώπης πλήρης πίστεως καὶ διαθέσεως αὐταπαρνήσεως διὰ τὴν ὁργάνωσιν τοῦ εἰς χάωδὴ κατάστασιν Ἑθνους, εὔρε τοὺς μὲν ἀνθρώπους εἰς πρωτοφανῇ ἀθλιότητι, τὸν δὲ τόπον βρίθοντα ἐρειπίων. Μόνον ὁ στίχος τοῦ ἐθνικοῦ ποιητοῦ δίδει ὠχρὰν εἰκόνα τῆς καταστάσεως τὴν ὁποίαν ἀντίκρουσεν ὁ πρῶτος Κυβερνήτης τῆς ἀπελευθερωθείσης Ἑλλάδος:

*Δὼ μιὰ φορὰ ἦταν ἄνθρωπος κι ἐκεῖ ἔταν ἓνας τόπος*⁵

Κατερχόμενος εἰς τὴν Ἑλλάδα ἦτο πλήρης ὀνείρων, ὁραματιζόμενος νὰ ὁργανώσῃ κατὰ πάντα τὸν τόπον⁶. Διὰ τὴν πραγμάτωσιν τῶν σχεδίων του ἐχρειάζετο ὅμως οὐχί

1. Ν. Δραγούμης, ἔ.ἀ. σελ. 54.

2. Ν. Δραγούμης, ἔ.ἀ. σελ. 56, 57.

3. Ν. Δραγούμης, ἔ.ἀ. σελ. 72.

4. Ἀλ. Δεσποτόπουλος, ἔ.ἀ. σελ. 48.

5. Ἐπίγραμμα Διονυσίου Σολωμοῦ μὲ τίτλον «Ξερὴ πολυμάθεια» (βλ. Ἄπαντα τοῦ ποιητοῦ ἐκδοθέντα ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ Λ. Πολίτη, τόμ. Α', Ἀθήνα, 1948, σελ. 301).

6. Τὴν πραγματικὴν ιδιοφυΐαν τοῦ Ἰ. Καποδίστρια εἰς τὰ διπλωματικὰ καὶ ὁργανωτικὰ θέματα εἶχεν, ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ 1813, διαβλέψει ὁ Τσάρς Ἀλέξανδρος τῆς Ρωσίας, ἀναθέσας εἰς αὐτὸν λεπτὰς διπλωματικὰς ἀποστολάς, καὶ χρησιμοποιοῦσας τοῦτον τρόπον τινὰ «ὡς προσωπικὸν αὐτοῦ βοηθόν». Μετὰ τὴν μάχην τῆς Λειψίας, ἐνδιαφερόμενος ὁ Τσάρς διὰ τὴν τύχην τῆς Ἑλβετίας, —κατασπαρασσομένης τότε ὑπὸ ἐσωτερικῶν ἐρίδων καὶ εὐρισκομένης εἰς τὰς παραμονὰς ἐμφυλίου πολέμου— καὶ ἐπιθυμῶν νὰ τὴν κερδίσῃ διὰ τὸ συμμαχικὸν στρατόπεδον, ἐνεπιστεύθη εἰς τὸν Ἰ. Καποδίστριαν «τὸν χειρισμὸν τοῦ λεπτοῦ καὶ ἄκρως δυσχεροῦς αὐτοῦ ζητήματος», ὑπολογίζων ὅχι μόνον «εἰς τὰς δεδοκιμασμένας ἱκανότητας αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς ἀρχὰς καὶ τὰ αἰσθήματα αὐτοῦ ὡς φιλοδημοκρατικοῦ, καὶ εἰς τὴν εἰδικὴν ἐμπειρίαν, ἣν εἶχεν ἀποκτήσει οὗτος ἐν Ἑπτανήσῳ» (Ἀλ. Δεσποτόπουλος, Ὁ Κυβερνήτης Ἰωάννης Καπο-

τυχαίους βοηθούς, ἀλλ' ἀξιώτάτους, οἵτινες, σὺν τοῖς ἄλλοις, θὰ ἐνεφοροῦντο ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ, ὡς ἐκεῖνος, πνεύματος διὰ τὴν ἀναγέννησιν τοῦ Ἑθνους. Κατὰ τὴν χαρακτηριστικὴν τοῦ Νικ. Δραγούμη φράσιν, ὁ Ἰ. Καποδίστριας ὑπῆρξεν ὁ εἷς ἐκ «τῶν δύο (δεύτερον θεωρεῖ τὸν Ὁθωνα) θεμελιωτῶν τοῦ διοικητικοῦ οἰκοδομήματος»· συνεχίζει δὲ γράφων τὸ 1879 : «καὶ σήμερον μόνον ὁμολογοῦμεν ὅτι πρότερον μὲν ὑπῆρχεν ὕλη ἀκατέργαστος καὶ χάος βαθύ, πρῶτοι δὲ αὐτοί, ἀληθεῖς εὐεργέται τῆς πατρίδος, ἔτυξαν, διέπλασαν καὶ εἰς κόσμον μετέβαλον τὴν ζοφερὰν ἄβυσσον»¹. Οἰονδήποτε ἄλλον Κυβερνήτην, Εὐρωπαϊομαθημένον μάλιστα ὡς ὁ Καποδίστριας, ἡ ὑπάρχουσα κατάστασις θὰ τὸν ὠδήγει εἰς ἀπελπισίαν, ἀδράνειαν ἢ παραίτησιν. Ὁ φλογερὸς ὅμως ἐκεῖνος πατριώτης διέθετε, πλὴν τῶν ἄλλων προσόντων του, καὶ δύο μοναδικὰς ἀρετάς: ἀπέραντον ὑπομονὴν καὶ ἐπιμονήν. Ἐπεζήτησε νὰ δημιουργήσῃ κράτος εὐνομούμενον καὶ παρεσκεύασε στερεὰ τὰ θεμέλιά του, εἰς τὸ ἐλάχιστον διάστημα κατὰ τὸ ὅποῖον ἐκυβέρνησε. Πρέπει νὰ ἐπαναληφθῇ ἐνταῦθα, διότι ὑπῆρξεν ἐν τῶν ὀξυτέρων ἐσωτερικῶν προβλημάτων τὰ ὅποια ἀντιμετώπισεν ὁ Κυβερνήτης, ὅτι πολλοὶ ἐκ τῶν ὑπὲρ πατρίδος ἀγωνισαμένων ἐπεθύμουν νὰ λάβουν θέσεις εἰς τὸ νεοπαγὲς κράτος, δὲν διέθετον ὅμως οὐδὲ τὴν στοιχειώδη μόρφωσιν.

Εἶναι ἀνάγκη νὰ ἀναφερθοῦν ὀλίγαι ἀκόμη φράσεις τοῦ ἐξαιρέτου ἱστορικοῦ, τοῦ Ν. Δραγούμη, διότι, ἐφ' ὅσον ὁ Καποδίστριας, ὡς θὰ φανῇ κατωτέρω, ἔθεσε πρῶτος τὰ θεμέλια καὶ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ὑπηρεσίας, ἰδρύσας τὸ πρῶτον «Ἑθνικὸν Μουσεῖον» ἐν Αἰγίνῃ (1829), εἶναι ἀπαραίτητον νὰ ὑπογραμμισθῇ ἐπακριβῶς ὁ τύπος του, νὰ κατανοηθῇ δὲ ἀπολύτως ἡ αὐστηρότης τὴν ὁποίαν συχνὰ ἐπεδείκνυεν εἰς τὴν τήρησιν τοῦ Νόμου καὶ τῆς τάξεως ἢ κάποια συντηρητικότης εἰς τὴν προώθησιν τῶν πολιτικῶν διαδικασιῶν, διὰ τὴν ὁποίαν καὶ κατηγορήθη ὑπὸ τῶν ἀντιπάλων του. Εἶναι ἀναγ-

δίστριας, σελ. 8 κ.ε.). Ἀπέστειλεν οὕτω εἰς Ἑλβετίαν τὸν Καποδίστριαν, «ὅστις ἐπέτυχεν νὰ διαλλάξῃ τὰς ἀντιπάλους παρατάξεις, νὰ ὑπαγορεύσῃ τοὺς ἀπαραιτήτους συμβιβασμούς, νὰ προστατεύσῃ τοὺς δημοκρατικούς, τοὺς διωκομένους ὑπὸ τῶν μετὰ τῶν συμμαχικῶν στρατευμάτων ἐπανερχομένων «ἀριστοκρατικῶν», διὰ τῆς χορηγήσεως ἰδία γενικῆς ἀμνηστίας παρὰ πλείστων καντονίων, νὰ τροποποιήσῃ ἐπὶ τὸ δημοκρατικώτερον τὰ σχεδιασθέντα συντάγματα, νὰ ἐπιβάλλῃ τὸν μᾶλλον ἐνδεδειγμένον ὁμοσπονδιακὸν καταστατικὸν χάρτην, τέλος νὰ προπαρασκευάσῃ σημαντικὰς συνοριακὰς βελτιώσεις. Τὰ ἐκ τούτων δὲ χρῆζοντα διεθνoῦς ἐπικυρώσεως ἐμερίμνησε νὰ εἰσαγάγῃ εἰς τὰ Συνέδρια τῆς Βιέννης καὶ τῶν Παρισίων, ἐπιτυχὼν ἐκεῖ τὴν ἐπικύρωσιν αὐτῶν, ὡς καὶ τὴν καθιέρωσιν τῆς οὐδετερότητος τῆς χώρας καὶ τὸ ἀπαρβίαστον τῶν συνόρων αὐτῆς. Ἐκτοτε τὸ ὄνομα τοῦ Καποδίστρια θὰ παραμείνῃ ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς Ἑλβετίας συνδεδεμένον πρὸς τὴν ἐσωτερικὴν αὐτῆς εἰρήνευσιν, τὴν πολιτικὴν ἀποκατάστασιν, τὴν ἐδαφικὴν ἀκεραΐωσιν καὶ τὴν διεθνῇ ἀναγνώρισιν τῆς οὐδετερότητος αὐτῆς». Εἰς ἀναγνώρισιν τῶν πρὸς τὴν χώραν ὑπηρεσιῶν του, ἀνεκηρύχθη οὗτος τόσον εἰς τὴν πόλιν τῆς Γενεύης, ὅσον καὶ εἰς τὰ καντόνια τοῦ Βῶ καὶ τῆς Λωζάννης ἐπίτιμος πολίτης. Ἀξιωμακόμενα δὲ εἶναι ὅσα ὑπὲρ αὐτοῦ εἶπεν ὁ Pictet de Rochemont, ἀρχηγὸς τῆς Ἑλβετικῆς ἀντιπροσωπείας εἰς τὸ Συνέδριον τῶν Παρισίων, ὅτε ὀριστικῶς διετυπώθησαν καὶ ὑπεγράφησαν τὰ ἀφορῶντα εἰς τὴν Ἑλβετίαν: «Τί δυνάμεθα νὰ πράξωμεν δι' αὐτὸν τὸν ἐξάϊρετον Καποδίστριαν. . . Εἶναι ὁ φοῖνιξ τῆς διπλωματίας. Χωρὶς αὐτὸν τὸ Συνέδριον τῆς Βιέννης καὶ τὰ ἄλλα θὰ ἦσαν διαφορετικά. . . Ἐχω τὴν πεποίθησιν, ὅτι χωρὶς αὐτὸν ἡ Ἑλβετία θὰ εἶχεν ἐξ ὀλοκλήρου ἀνατραπῇ. . . Ἄν περάσῃ ποτὲ ἀπὸ τὴν Γενεύην, κτυπήσατε ὅλους τοὺς κώδωνας τῶν ἐκκλησιῶν καὶ χαιρετίσατε τὴν ἀφιξίν του διὰ τοῦ κερανοῦ τοῦ πυροβολικοῦ μας». Βλ. Stam. Lascaris, Capodistrias avant la Révolution Grecque, 1918, σελ. 85 - 86, καὶ Ἀλ. Δεσποτόπουλον, ἔ.δ. σελ. 9.

1. Βλ. Πρόλογον β' ἐκδόσεως τῶν Ἱστορικῶν Ἀναμνήσεων τοῦ Νικ. Δραγούμη, ἔ.δ. τόμ. Α', σελ. 13.

καῖον ὅμως νὰ σημειωθῇ ἐπίσης ὅτι «διὰ τῆς δημιουργίας τοῦ Πανελληνίου, καὶ ἰδίᾳ τῆς προκηρύξεως Ἑκλογῶν Ἐθνοσυνελεύσεως, ὡς καὶ διὰ τῆς διαδικασίας τῆς μεταβολῆς, ἠθέλησεν ὁ Καποδίστριας νὰ ἐκδηλώσῃ καὶ νὰ τονίσῃ τὸν σεβασμὸν αὐτοῦ πρὸς τοὺς νόμους καὶ τὴν συνταγματικὴν παράδοσιν τῆς Χώρας»¹.

Χρειάζεται νὰ γνωρίζῃ ὁ ἀναγνώστης τὰς φοβερὰς δυσκολίας τὰς ὁποίας, μὲ τὴν ἐπιμονὴν καὶ τὴν ἡράκλειον θέλησίν του, ἐπέτυχε νὰ παρακάμψῃ ὁ Κυβερνήτης. «Πάρ-αυτα Βουλὴ τε καὶ Ἀντικυβερνητικὴ Ἐπιτροπὴ ἀπέθεντο ἀπροφασίστως εἰς χεῖρας αὐτοῦ πάσας τὰς ἐξουσίας. Ἐκεῖνος δέ, ἀναλαβὼν αὐτὰς μετὰ θάρρους, τοσαύτην ἀνέπτυξε δραστηριότητα, ὥστε ἐντὸς ἡμερῶν εἴκοσι, μέχρι τῆς 10 Φεβρουαρίου, συνέστησε τὸ Πανελλήνιον, κατὰ τὴν ἀπὸ 18 Ἰανουαρίου πρᾶξιν τῆς Βουλῆς, ἐκάνονισε τὰ τῆς ναυτιλίας, ὡς ὑπὲρ πᾶν ἄλλο κατεπεῖγοντα διὰ τὴν κορυφωθείσαν πειρατείαν, ἰδρύσατο χρηματιστικὴν τράπεζαν, διήρρεσεν εἰς χιλιαρχίας τὸν στρατόν, διώρισεν ἐπιτροπὴν ἐξ ἀρχιερέων πρὸς ρύθμισιν τῶν τῆς ἐκκλησίας, ἐξέδοτο νομισματικὴν διατίμησιν καί, χάριν τῶν πενήτων, σιτοδείας ἐπικρατούσης, προενόησε καὶ περὶ φυτείας γεωμήλων, τότε πρῶτον καλλιεργηθέντων ἐν τῇ Ἀνατολῇ. Ἐμερίμνα δὲ μόνος περὶ πάντων, κοπιῶν ὅλον σχεδὸν νυχθημερὸν καὶ ἐλάχιστον ἀναπαύομενος, συνεργοὺς ἢ μᾶλλον ὄργανα τῆς ἐνεργείας αὐτοῦ ἔχων τοὺς πρὶν κυβερνήτας καὶ δημοσίους λειτουργοὺς, τοὺς μὴ εὐτυχήσαντας νὰ πράξωσι διὰ μακροῦ χρόνου ὅ,τι αὐτὸς διενόηθη καὶ ἐξετέλεσεν ἐν βραχεῖ διαστήματι»². Ἀπὸ τὸν Κυβερνήτην τὸ ἔθνος ἀπῆτει λύσιν καὶ ρύθμισιν πάντων τῶν κρατικῶν προβλημάτων καὶ τῶν ἐθνικῶν διεκδικήσεων, ἐξεύρεσιν ἐργασίας δι' ὅλους, οἰκονομικὴν ἀνόρθωσιν, σύνταγμα κ.ἄ.π. Οἱ Αἰγύπτιοι ὅμως δὲν εἶχον φύγει ἐκ τῆς Πελοποννήσου ἀκόμῃ, καὶ μέγα μέρος τῆς Στερεᾶς κατεῖχετο ὑπὸ τῶν Τούρκων. Εἰς δὲ τὸν Κυβερνήτην ἔλειπον τὰ πάντα: Στελέχη ἄφθονα καὶ ἱκανά, ὠργανωμένος στρατὸς καί, κυρίως, τὰ οἰκονομικὰ μέσα. Ἐπρεπε ἐκ τῶν ἐρειπίων νὰ δημιουργήσῃ κράτος. Φοβερά ἐνδεια, ἀπειθαρχία, ἐγωισμὸς ἀπέραντος ἐβασίλευον, αἱ δὲ «προστάτιδες Δυνάμεις», μέχρι τῆς δολοφονίας του, πλὴν ἄλλων προσκομμάτων, ἀπείρων ραδιουργιῶν κ.ἄ.π. μυστικῶν ἐνεργειῶν, διὰ τῶν διαφόρων ἐντολοδόχων των, δὲν παρεχώρησαν εἰς τὴν Ἑλλάδα τὸ ματαίως ἐπὶ ἔτη ἀναμενόμενον δάνειον. Τοῦτο ἐκχωρηθὲν βραδύτερον, ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Ὁθωνος, διεσπαθίσθη οἰκτρῶς ὑπὸ τῆς Ἀντιβασιλείας. Εἶναι ἀξιοσημεῖωτοι ὠρισμένοι φράσεις τοῦ Κυβερνήτου, χαρακτηριστικαὶ τῶν αἰτημάτων τῆς ἐποχῆς: «Ζητεῖτε σύνταγμα, ἀλλὰ ποῦ οἱ συνταγματικοί; Θέλετε Πανεπιστήμιον, ἀλλ' ἔχετε ἀκροατήριον ἢ καὶ καθηγητάς»³;

1. Ἀλ. Δεσποτόπουλος, ἔ.ἄ. σελ. 81.

2. Ν. Δραγούμης, ἔ.ἄ. σελ. 73. Βλ. καὶ Ἐπ. Κυριακίδην, Ἱστορία τοῦ συγχρόνου Ἑλληνισμοῦ, Ἀθῆναι 1892, σελ. 151 κ.ἑ.

3. Ν. Δραγούμης, ἔ.ἄ. σελ. 77. Διὰ τὸν τύπον τοῦ Κυβερνήτου εἶναι ἀναγκαία μία ἀκόμα προσθήκη: «Ὑπηρετεῖ, ὡς γνωστόν, ἀμισθὶ καὶ τὴν ἀφιλοκέρδειαν ταύτην τόσῳ μᾶλλον ὀφείλει ν' ἀναγράψῃ εὐγνωμόνως ἡ ἱστορία, ὅσῳ καὶ περιουσίαν εἶχε μετρίαν καὶ εἰς τὴν Χρηματιστικὴν Τράπεζαν συνήνεγκε καὶ τὰ ἐν Κερκύρῃ ὀλίγα αὐτοῦ κτήματα ἔδωκεν εἰς ὑποθήκην ἵν' ἀγοράσῃ ἐν Μελίτῃ δύο φορτία σίτου πρὸς διατροφὴν τῶν πεινῶντων. «Ἀποστρέφομαι», ἀπήντησεν εἰς τὴν ἐν Ἀργεῖ Συνέλευσιν, «νὰ προμηθεύω εἰς ἑμαυτὸν τὰς ἀναπάσεις τοῦ βίου, αἵτινες προϋποθέτουσιν εὐπορίαν ἐνῶ εὐρισκόμεθα ἐν μέσῳ ἐρειπίων, περιεστοιχισμένων ὑπὸ πλῆθους ἀνθρώπων βεβυθισμένων εἰς τὴν ἐσχάτην ἀμυχανίαν».

Ἡ γνώμη τὴν ὁποίαν εἶχεν ὁ Ἰ. Καποδίστριας περὶ τοῦ μορφωτικοῦ ἐπιπέδου τῶν Ἑλλήνων ἦτο ὑπερβολικὴ ἴσως, δὲν ἀπεῖχεν ὅμως κατὰ πολὺ τῆς πραγματικότητος¹. Αὐτός, ἄλλωστε, ἦτο ὁ λόγος διὰ τὸν ὁποῖον κατέβαλε θετικὰς φροντίδας διὰ τὴν ἱδρυσιν σχολείων στοιχειώδους ἐκπαιδεύσεως, ὡς καὶ διὰ τὴν προμήθειαν βιβλίων καὶ ἐποπτικῶν ὀργάνων ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ². Καὶ ὅμως ὑπὸ τῶν ἀντιτιθεμένων αὐτῷ συγχρόνων του ἀπεκαλεῖτο «φωτοσβέστης»³. Αἰσθανόμενος τὴν ἀνάγκην νὰ ἔχῃ πλησίον του εἰς καιρίας θέσεις ἄτομα τῆς ἀπολύτου ἐμπιστοσύνης του, μετεκάλεσε, πλὴν ἄλλων, ἐκ Κερκύρας τὸν ἀδελφόν του Βιάρων Καποδίστριαν, ὅστις, ὡς θὰ ἴδωμεν, ἐθεωρήθη ὅτι ἀπέτυχε μὲν εἰς τὴν διοίκησιν, διεκρίνετο ὅμως διὰ τὴν μεγίστην ἀφοσίωσίν του πρὸς τὰς ἀρχαιότητας. Οὕτω ἔλαβε σχετικῶς πολύτιμα, πράγματι, μέτρα, ἀναφερθησόμενα ἐν τῇ οἰκείᾳ θέσει. Βλέπων ὁ Καποδίστριας ὅτι πέραν τοῦ ὑπάρχοντος μὲν ἀρχαιοφίλοι⁴,

Καὶ τούτων τῶν θυσιῶν μνημονεύων ὁ ναύαρχος Jurien de la Gravière ἀναφωνεῖ ἀγανακτῶν ταῦτα: «Τοιαῦται ὑπῆρξαν αἱ ἀπαρχαὶ τοῦ ἐξόχου τούτου ἀνδρὸς ὃν ἡ Ρωσία παρεχώρησεν εἰς τὴν Ἑλλάδα, καθ' ὃν ὅμως ἀντέστησαν ἀδυσωπήτως ὁ φθόνος καὶ τὸ μῖσος τῶν ἀριστοκρατικῶν τῆς Ἑλλάδος» (Ν. Δραγούμης, ἔ.ἀ. σελ. 81). Ὁ ἴδιος φιλαλήθης ναύαρχος, αὐτόπτης μάρτυς τοῦ ἐλληνικοῦ ἀγῶνος τῆς Ἀνεξαρτησίας, λέγει ἄλλοι: «Οὔτε βραχιόνων στιβαρῶν οὔτε καρδιῶν μεγαθύμων ἐστέρειτο ἡ Ἑλλὰς ἐν ἔτει 1826, ἐστεροῦντο ὅμως τρόπων ὑπάρξεως ἐκεῖνοι οὓς τακτικὸς τις μισθὸς θ' ἀπεδείκνυνεν ἥρωας, ἐνῶ ἡ ἀδυσώπητος πεῖνα ἐξώθει εἰς τὴν ληστείαν. Καὶ δὲν ἦτο δικαιότερον νὰ κατακρίνωσιν οἱ κατήγοροι τὴν Εὐρώπην, ἥτις, διστάζουσα ἀδικαίως, ἐπέτρεπε νὰ ἐξαντλῶνται καὶ οἱ τελευταῖοι πόροι καὶ αἱ τελευταῖαι σταγόνες τοῦ αἵματος τοῦ ταλαιπώρου ἐκείνου λαοῦ;» (Ν. Δραγούμης, ἔ.ἀ. σελ. 74).

1. Εἶναι χαρακτηριστικὴ σχετικὴ περικοπὴ τοῦ Ν. Δραγούμης, ὑπηρετήσαντος τότε εἰς τὴν Γραμματεῖαν τοῦ Κυβερνήτου. Ἀκούσας ὁ Κυβερνήτης ὅτι ὄχι μόνον ὁ Ἰακωβάκης Ρίζος Νερουλός, εἷς ἐκ τῶν ἐξ μελῶν τῆς γραμματείας του, δὲν ἦτο ὁ μόνος, ἀλλὰ ὅτι καὶ οἱ ὑπόλοιποι ἐγνώριζον τὴν γαλλικὴν ἀνεφώνησιν: «Πῶς! . . γινώσκουσι γαλλικά;» «Ἡτόρρησε δέ», γράφει ἐν συνεχείᾳ ὁ Δραγούμης, «διότι ἐνόμιζεν ὅτι εὐάριθμοι ἦσαν οἱ ἐξ ἡμῶν γινώσκοντες γράμματα καὶ μάλιστα ξένας γλώσσας. . .». Βλ. Ν. Δραγούμης, ἔ.ἀ. σελ. 91.

2. Ἑλ. Κούγκου, Ὁ Καποδίστριας καὶ ἡ παιδεία. 1827-1832. Β'. Τὰ ἐκπαιδευτικὰ ἰδρύματα τῆς Αἰγίνης. Ἀθήναι, 1972, σποράδην. Βλ. καὶ Εὐαγγ. Μανῆν, Ἀνδρέας Μουστοξύδης, 1785 - 1860, σελ. 40 κ.ἀ. σποράδην.

3. Δημ. Βερναδάκης, Καποδίστριας καὶ Ὁθων. Ἐκδοσις Γαλαξία, Ἀθήναι 1962, σελ. 64 κ.ἀ.

4. Εἰς τὴν Γενικὴν Ἐφημερίδα τῆς Ἑλλάδος τῆς 30 Μαρτίου 1827 (βλ. Αἰκ. Κουμαριανοῦ, ἔ.ἀ. τόμ. Γ', σελ. 330 - 331) ἐδημοσιεύθη τὸ κάτωθι κείμενον «Προκηρύξεως» τοῦ Κ. Πιττάκη (περὶ τοῦ ὁποίου βλ. κατωτέρω σποράδην), ἐξ ὅου ἐμφαίνεται ἡ ἔντονος ἀπὸ ἐτῶν ἀπασχόλησίς του μὲ τὰς ἀρχαίας ἐπιγραφάς. Πρόκειται περὶ ἀναγγελίας ἐκδόσεως βιβλίου τοῦ Κ. Πιττάκη μὲ 1.600 ἐπιγραφάς, τὸ ὅποιον ὅμως, μὲ τὰς τότε ἐπικρατούσας συνθήκας, δὲν ἐδημοσιεύθη, ἀπλῶς μέρος τοῦ ὅλικοῦ, τὸ ἀναφερόμενον εἰς ἐπιγραφὰς τῶν Ἀθηνῶν, θὰ περιελήφθη εἰς τὸ κατὰ τὸ 1835 ἐκδοθὲν γαλλιστὶ βιβλίον του Ancienne Athènes, ἐνῶ ἡ ὑπόλοιπος ἐργασία, ἡ ἀναφερομένη εἰς μνημεῖα ἐκτὸς τῶν Ἀθηνῶν, θὰ περιελήφθη εἰς τὴν βραδύτερον ἐκδοθεῖσαν Ἀρχαιολογικὴν Ἐφημερίδα. Τὸ κείμενον τῆς «Προκηρύξεως» τοῦ Πιττάκη ἔχει ὡς ἑξῆς:

Κύριε Θ. Φαρμακίδη!

Ἐν Αἰγίνῃ, 1827 Μαρτίου 15

Παρακαλεῖσθε νὰ καταχωρίσητε τὴν παρούσαν προκήρυξιν εἰς τὴν ἐφημερίδα σας.

Ὁ φίλος σου

Κυριακὸς Πιττάκης

Προκήρυξις

Πρὸ καιροῦ ἔτρεφον στοχασμὸν νὰ ἐκδώσω εἰς φῶς τὴν συλλογὴν χιλίων ἐξακοσίων ἀνεκδότων ἐπιγραφῶν, γενομένην παρ' ἐμοῦ ἀπὸ τοῦ 1816, ἀφ' οὗτο ἄρχισα νὰ ἐρευνῶ τὰ εἰς τὴν πατρίδα μου καὶ εἰς ἄλλα μέρη τῆς Ἑλλάδος εὐρισκόμενα προγονικά μας λείψανα· ἀλλ' αἰτίαι τινὲς ἀνέβαλον μέχρι τοῦδε τὴν ἐκδοσίν μου, τώρα δέ, λαβὼν εὐκαιρίαν, ἀποφασίζω νὰ τὰς τυπώσω.

οὐδείς ὅμως ἦτο κατ' οὐσίαν ἀρχαιολόγος, ἐσκέφθη νὰ ἀναθέσῃ τὴν ὀργάνωσιν τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ὑπηρεσίας εἰς τὸν φίλον καὶ συμπολίτην τοῦ ἱστορικὸν Ἀνδρέαν Μουστοξύδη, ἔχοντα ἤδη διακριθῇ διὰ τὰς ἱστορικές του μελέτας, ἀπολαύοντα μεγάλης ἐκτιμήσεως εἰς τὸ ἐξωτερικόν, διαβιῶντα δὲ τότε ἐν Βενετίᾳ¹.

Συνήθρουν αὐτὰς προσπάθειαν νὰ τὰς ἀντιγράψω ὅσον τὸ δυνατόν μετὰ τὸ ἴδιον σχηματισμὸν, ὁποῖον ἦσαν χαρακτηριστικῶν, σημειῶν ὅπου ἦσαν διεφθαρμένοι, καί, εἰ δυνατόν, σχεδιάζων καὶ αὐτὸν τὸν σχηματισμὸν τοῦ ἰδίου λίθου. Ὑποκάτω ἐσημείωσα ποῦ εὐρίσκετο, ὁποίας ιδιότητος ἦτον ὁ λίθος, καὶ τὴν ἐποχὴν, καθ' ἣν ἀντέγραψα.

Ἡ συλλογὴ αὕτη δὲν συνίσταται εἰς μόνον ἐπιταφίους, ἀλλ' αἱ περισσότεραι εἶναι ψήφισματα, συμφωνίαι, ἀφορισμοί, ὅροι, καὶ ἄλλα.

Θέλω τυπώσει αὐτάς, ὅπου εὐρεθῶν εὐκολώτερον χαρακτῆρες ἀνάλογοι. Εἰς τὸ βιβλίον μου ἀπὸ τὸ ἐν μέρος τῆς σελίδος θέλω ἐκθέσει ἀπλῶς τὴν ἐπιγραφὴν, καθὼς τὴν ἤρουν, χαρακτηρίζων, εἰ δυνατόν, καὶ αὐτὸν τὸν λίθον, ἐκ δὲ τοῦ ἐτέρου θέλω ἐκθέσει ἀντίγραφον λεπτογραμμένον, μετὰ ὅσας εἶναι δυνατόν νὰ κάμω εἰκασίας, ὅσων τὴν εἰς τὸν λίθον ἀδυνάτουν ἀντιγραφὴν.

Ἐλπίζω οἱ μικροὶ μου αὐτοὶ κόποι νὰ μὴ δυσχεραστήσουν τοὺς σοφοὺς τῶν φωτισμένων λαῶν, ἀλλὰ νὰ φανοῦν φίλοι πρὸς ἐμέ, ἐγὼ δὲ μένω νὰ τυπώσω μετὰ ταῦτα καὶ ἄλλα ὠφέλιμα.

Κ. Πιττάκης, Ἀθηναῖος

Βλ. ἐπίσης ἐπιστολὴν τοῦ Κυριακοῦ Πιττάκη πρὸς τὸν Κυβερνήτην ἀπὸ 24 Δεκεμβρίου 1828, αἰτουμένου νὰ τοῦ ἀνατεθῇ «ὑποῦργημα», ἀφοῦ δίδει περιγραφὴν τῶν γνώσεών του καὶ σημειοῖ τὰ πρόσωπα, τὰ ὁποῖα θὰ ἦτο δυνατόν νὰ δώσουν περὶ αὐτοῦ συστάσεις (Ἐμμ. Πρωτοψάλτης, ἔ.δ. σελ. 66-68, ἀριθ. ἐγγράφου 43). Εἰς τὴν ἐπιστολὴν αὐτὴν δὲν ἀπήντησεν ὁ Κυβερνήτης—θὰ τοῦ ἔκαμον ἀναμφιβόλως ἐντύπωσιν ἀρκεταὶ ἀνορθογραφίαι ἐν αὐτῇ (ὡς Κυβερνίτα, Ἐξοχώτητα, σᾶς ἴδον, ἐριπίων κ.λ.)—δι' ὃ καὶ ἐπανέρχεται ὁ Πιττάκης εἰς τὸ αὐτὸ θέμα, διὰ νεωτέρας τοῦ ἐπιστολῆς πρὸς τὸν Κυβερνήτην, ἀπὸ 26 Ἰανουαρίου 1829 (Ἐμμ. Πρωτοψάλτης, ἔ.δ. σελ. 70-71, ἀριθ. ἐγγράφου 46). Τὴν φορὰν ταύτην προσθέτει: «Ἐχω ἐγγράφους ἀποδείξεις τῆς πατρίδος μου περὶ ἐκδουλεύσεων καὶ διαγωγῆς μου, καὶ ὅταν θέλετε, Σᾶς τὰς δείχνω». Ἡ σύνταξις τῆς ἐπιστολῆς παρουσιάζει σολοικισμούς. Πάντως καὶ πάλιν ὁ Κυβερνήτης δὲν συγκατένευσε νὰ χρησιμοποίησιν τὸν Κ. Πιττάκην, ὁ ὅποιος ἐμφανίζεται ἐπὶ τοῦ προσκηνίου ἐκ νέου, εἰς ἔγγραφον τῆς Γενικῆς Γραμματείας τῆς Ἐπικρατείας πρὸς τὴν ἐπὶ τῆς Οἰκονομίας Ἐπιτροπὴν, ἀπὸ 13 Ἀπριλίου 1829, ἐξ Αἰγίνης, ὅπου ἀναφέρεται ὅτι «αἰτεῖ τὴν ἄδειαν νὰ σκάψῃ εἰς Σαλαμίνα εἰς ἀνακάλυψιν ἀρχαιοτήτων, καὶ ὅσας ἤθελεν εὔρει, νὰ τὰς δίδῃ εἰς τὴν Κυβέρνησιν λαμβάνων μόνον παρ' αὐτῆς ἀντιμισθίαν τινά». Προστίθεται ἐπίσης ὅτι «τὸ Ὑπουργικὸν Συμβούλιον ἀπεδέχθη τὴν πρότασιν ταύτην καὶ προσκαλεῖ διὰ τῆς Γενικῆς Γραμματείας τὴν Οἰκονομικὴν Ὑπηρεσίαν νὰ μετακαλέσῃ διὰ τοῦ κατὰ τὰς Δυτικὰς Σποράδας Ἐκτάκτου Ἐπιτρόπου [τοῦ Βιάρχου Καποδίστρια] τὸν διαληφθέντα νέον, καὶ νὰ φροντίσῃ νὰ κάμῃ μετ' αὐτοῦ τὴν ἀνήκουσαν συμφωνίαν κατὰ τὸν καλῶτερον καὶ συμφερότερον τρόπον. Ὁ αὐτὸς Ἀθηναῖος ἔδωκε πρὸ τινων ἡμερῶν, κατὰ τὴν ἀναφορὰν τοῦ κατὰ τὰς Δυτικὰς Σποράδας Ἐκτάκτου Ἐπιτρόπου, καὶ τινὰ ἀγγεῖα καὶ ἀνάγλυπτα, καὶ δίκαιον κρίνεται παρὰ τοῦ Συμβουλίου νὰ τοῦ γίνῃ κάποια ἀντιμισθία» (βλ. Ἐμμ. Πρωτοψάλτην, ἔ.δ. σελ. 86-87, ἀριθ. ἐγγράφου 58).

1. Ἐπιστολαὶ Ἰ. Καποδίστρια, συλλεγεῖσαι φροντίσει τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ, ἐκδοθεῖσαι παρὰ Ε. Α. Βετὰν καὶ μεταφρασθεῖσαι παρὰ Μιχαὴλ Γ. Σχινᾶ, Ἀθήνησιν, 1841, τόμ. 2, σελ. 192, 354. Ὁ Ἀνδρέας Μουστοξύδης (1785-1860) ὑπῆρξε σπουδαῖος λόγιος, φιλόλογος, ἱστορικός καὶ ἀρχαιολόγος, μία τῶν μεγαλυτέρων ἐλληνικῶν προσωπικοτήτων τοῦ 19ου αἰ. μετὰ σημαντικὴν ἀκτινοβολίαν εἰς τὴν Εὐρώπην. Γνήσιος Ἕλλην πατριώτης ἠγωνίσθη καὶ ἐπὶ διαφόρων πολιτικῶν θεμάτων συνδεομένων ἰδίᾳ μετὰ τὴν ἰδιαιτέραν τοῦ πατρίδα τὴν Κέρκυραν, ὑπῆρξεν ὅμως, καὶ συνεργάτης τοῦ Κυβερνήτου, μετὰ τοῦ ὁποῖου διετήρει στενὴν φιλίαν, καὶ ὁ θεμελιωτὴς τῆς ἐλληνικῆς ἐκπαιδεύσεως, διότι εἰς αὐτὸν ἀνέθεσεν ὁ Ἰ. Καποδίστριας—διακαῶς ἐνδιαφερόμενος ἐπίσης διὰ τὸ ὅξυ τοῦτο πρόβλημα εἰς τὸ νεοσύστατον ἐλληνικὸν κράτος—, τὴν ὀργάνωσιν τῆς.

Συνέγραψε πολλὰ ἔργα, ὑπῆρξε δὲ καὶ ἐκδότης ἢ συνεργάτης διαφόρων περιοδικῶν ἐλληνικῶν καὶ εὐρωπαϊκῶν. Μεταξὺ τῶν ἔργων του μεγίστην ἐντύπωσιν ἐνεποίησε τὸ βιβλίον του: *Notizie per servire alla storia Corcirese dai tempi eroici fino al Secolo XII*, Corfu, 1804, τὸ ὁποῖον ἐξέδωκεν εἰς ἡλικίαν 19 ἐτῶν. Κατόπιν τούτου διωρίσθη διὰ

Ἡ μετάκλησις καὶ τῶν δύο τούτων ἀνδρῶν ἐδημιούργησε πράγματα εἰς τὸν Κυβερνήτην, ὅστις δὲν ἦτο δυνατόν νὰ προβλέψῃ τὴν δυσφορίαν, ἣτις θὰ ἐδημιουργεῖτο ἐναντίον των εἰς τοὺς «αὐτόχθονας» Ἑλλήνας. Φυσικά, πρέπει ἐδῶ νὰ σημειωθῇ πῶς, διὰ τοὺς γνωρίζοντας τὴν ἑλληνικὴν ἱστορίαν τῆς περιόδου ταύτης, εἶναι πλέον ἢ σαφές ὅτι ὁ Ἰ. Καποδίστριας ἀντιμετώπισεν ἐν γένει φοβεράν ἀντίδρασιν, τόσον εἰς τὸ ἔσω-τερικόν, ὅσον καὶ εἰς τὸ ἐξωτερικόν, ἐπίλογος τῆς ὁποίας ἦτο τὸ δραματικὸν τέλος του, τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1831.

Λόγῳ τῆς μεγάλης ἐμπιστοσύνης τὴν ὁποίαν ἔτρεφε πρὸς αὐτὸν ὁ Τσάρος Ἀλέξανδρος, ἐκτιμῶν τὰς ἐξαιρέτους ἱκανότητάς του, καὶ μετὰ τὴν παραίτησίν του ἀκόμη, ὁ Κυβερνήτης ἐθεωρήθη ὑπὸ τῶν ἐτέρων δύο Προστατίδων δυνάμεων τῆς Ἑλλάδος, τῆς Ἀγγλίας καὶ τῆς Γαλλίας, ἀλλὰ καὶ ἄλλων Εὐρωπαϊκῶν κυβερνήσεων, ὡς ὄργανον τῆς Ρωσικῆς πολιτικῆς. Ὡς δὲ εἶχον τότε τὰ ἐν Ἑλλάδι πράγματα, μὲ τὴν διχόνοιαν ἢ ὁποία

τιμητικοῦ ψηφίσματος ἱστοριογράφος τῶν Ἰονίων Νήσων, μὲ μισθὸν τριάκοντα ταλλήρων μηνιαίως. Τὸ 1805 ἀνεκρήρυχθη διδάκτωρ τῆς Νομικῆς ὑπὸ τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Pavia. Ἀμέσως κατόπιν προσεφέρθη νὰ διδάξῃ εἰς τὴν ἐν Κερκύρᾳ ἰδρυθεῖσαν πρῶτην Δημοσίαν Σχολὴν φιλολογικὰ μαθήματα ἀμισθί. Εὐρύτατα γνωστὸς ἐν Εὐρώπῃ ἐγένετο, ὅτε ἀνεκάλυψε καὶ ἐδημοσίευσεν μέγα μέρος τοῦ, περὶ Ἀντιδόσεως, λόγου τοῦ Ἰσοκράτους. Μετέφρασε τὸν Ἡρόδοτον εἰς τὴν ἰταλικήν, ἐξέδωκε μετὰ τοῦ Δημ. Σχινᾶ τὸ 1816-1817 Συλλογὴν Ἑλληνικῶν ἀνεκδότων Ποιητῶν καὶ Λογογράφων διαφόρων ἐποχῶν τῆς Ἑλλάδος, ἐν Βενετίᾳ. Συνέγραψε τὸ σπουδαῖον σύγγραμμα *Delle Cose Corciresi*, ὑπῆρξε δὲ ἐν Κερκύρᾳ, ὁ ἐκδότης τοῦ Ἑλληνομνήμονος (1843-1853). Ἐβοήθησε τὸν Monti διὰ τὴν εἰς τὴν ἰταλικὴν μετάφρασιν τοῦ Ὀμήρου, συνέγραψε μελέτην περὶ τῆς Νεοελληνικῆς γλώσσης, διαμαρτυρίαν (ἀνωνύμως) διὰ τὴν πώλησιν τῆς Πάργας ὑπὸ τῶν Βρετανῶν εἰς τοὺς Τούρκους τὸ 1819 (*Exposé des faits qui ont précédé et suivi la cession de Parga*), καὶ Ὑμνον πρὸς τοὺς Ἑλλήνας, εἰς τὴν ἰταλικήν, εἰς στίχους, διὰ τὰ κατορθώματα τοῦ ἑλληνικοῦ στόλου (1821 - 1822), ἐπιθυμῶν νὰ γίνουσι γνωστὰ πάντα ταῦτα εἰς τοὺς Εὐρωπαίους διὰ τὴν μεταστροφὴν τῆς κοινῆς γνώμης καὶ τῶν διαφορῶν Κυβερνήσεων τῆς Εὐρώπης, ὑπὲρ τῆς ἑλληνικῆς ὑποθέσεως. Ὑπῆρξεν ὁ πρῶτος Ἑλλήν ἐπιστήμων, ὁ ὁποῖος ἐπεσήμανε καὶ προέβαλε τὴν σημασίαν τοῦ Μεσαιωνικοῦ ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ, καὶ τῆς συνεχείας τοῦ Ἑθνους, διὰ τῆς συνδέσεώς του πρὸς τὸ Βυζάντιον. Συνειργάσθη ἐπίσης στενῶς μετὰ τοῦ Fauriel (1821 - 1823), παραχωρήσας εἰς αὐτὸν καὶ τὴν ἰδικήν του συλλογὴν ἑλληνικῶν δημοτικῶν ᾠμάτων. Ἀνεκρήρυχθη μέλος, ἀρχικῶς, τῆς ἐν Φλωρεντίᾳ Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας καὶ τῆς Φλωρεντινῆς Ἀκαδημίας. Μετὰ ταῦτα καὶ ἄλλα εὐρωπαϊκὰ πνευματικὰ ἱδρύματα καὶ Ἀκαδημαῖαι τὸν ἀνεκέρυξαν ἀντεπιστέλλον μέλος των. Μετὰ τὸ 1807 μετέβη εἰς Ἰταλίαν, ὅπου ἡσχολεῖτο μὲ τὰς ἱστοριοδιφικὰς καὶ ἱστορικὰς του μελέτας, διαμένων κυρίως ἐν Μιλάνῳ καὶ Βενετίᾳ. Εἰς τὸ Μιλάνον ἐξέδωκε τὸ διτομον ἔργον του *Illustrazioni Corciresi*, Milano I, 1811, καὶ II, 1814.

Ὅτε ἐκλήθη ὑπὸ τοῦ Ἰ. Καποδίστρια κατῆλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὅπου εἰργάσθη λίαν ἀποτελεσματικῶς διὰ τὴν παιδείαν καὶ τὴν ἀρχαιολογίαν. Μετὰ τὴν δολοφονίαν τοῦ Κυβερνήτου ἐπέστρεψεν εἰς Κέρκυραν, ἀνεμίχθη δὲ ἐνεργῶς εἰς τὴν πολιτικὴν. Ἐξελέγη βουλευτὴς τῆς Θ' Ἰονίου Βουλῆς (Μάρτιος 1850 - Δεκέμβριος 1851), Γερουσιαστής καὶ Ἀρχων (ὑπουργός) τῆς Παιδείας, τὸ πρῶτον μεταξὺ 1832 - 1835 καὶ ἀπὸ τοῦ 1857 μέχρι τοῦ θανάτου του (17/29 Ἰουλίου 1860). Σημειωθῆτω ὅτι τὸ 1845 ὁ Ἰ. Κωλέττης δι' ἐπιστολῆς του ἐζήτησεν ἀπὸ τὸν Ἀ. Μουστοξύδην «κὰν στέργῃ νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν σὺν Θεῷ αὐτονομουμένην Ἑλλάδα, ὅταν ποτὲ ἀποφασίσῃ ἡ Κυβέρνησις νὰ τὸν προσκαλέσῃ». Τοῦ ἔγραψεν ἀκόμη ὁ Κωλέττης: «καὶ ὡς διευθυντὴς τῶν ἀρχαιοτήτων καὶ ὡς καθηγητὴς Λατινικῆς καὶ Ἰταλικῆς φιλολογίας καὶ ὡς πολλὰ ἄλλα ἐπιτηδευόμενος δύνασαι τὰ μέγιστα νὰ ὠφελήσῃς τὴν κοινὴν Πατρίδα». Ὁ Ἀ. Μουστοξύδης ἔχων πικρὰν πεῖραν ἐκ τῆς πρώτης ἐν Ἑλλάδι παραμονῆς του δὲν ἔδωκε συνέχειαν. Θεωρεῖται ὡς ὁ «μέγας Μεσαιωνοδίφης καὶ ἱδρυτὴς τῆς νέας ἱστορικῆς σχολῆς τῶν Ἑλλήνων, τῆς Ἑπτανησιακῆς ἱστορικῆς σχολῆς». Βλ. διεξοδικῶς περὶ τῆς προσωπικότητος καὶ τοῦ ἔργου του, Εὐάγγ. Μανῆν: Ἀνδρέας Μουστοξύδης (1785 - 1860), ὁ ἐπιστήμων, ὁ πολιτικός, ὁ ἐθνικός ἀγωνιστής (διδακτορικὴ διατριβή), Ἀθῆναι, 1960, ὅπου δίδεται ἐναργῆς εἰκὼν τῆς ἐν γένει δραστηριότητος τοῦ μεγίστου τούτου ἀνδρός, ὡς καὶ ἅπανα ἡ σχετικὴ μὲ αὐτὸν καὶ τὰ ἔργα του βιβλιογραφία.

ἐξηκολούθει νὰ μαστίζῃ τὸν τόπον, δὲν ἦτο δυνατόν νὰ μὴ ἐκμεταλλευθοῦν τὴν κατάστασιν αὐτὴν οἱ ξένοι, ἐπηρεάσαντες ποικιλοτρόπως τοὺς Ἑλληνας καὶ συντελέσαντες ὥστε νὰ δημιουργηθοῦν ἔκτοτε ἐν Ἑλλάδι μερίδες¹: τὸ Γαλλικὸν λεγόμενον κόμμα, τὸ Ἀγγλικὸν καὶ τὸ Ρωσικόν. Οὕτω, πολλοὶ πατριῶται Ἑλληνες, χωρὶς νὰ κατανοοῦν τοὺς λόγους τῆς ἐναντίον τοῦ Καποδίστρια πολεμικῆς τῶν ξένων, ἀντέταξαν συντόμως ἔντονον ἀντίδρασιν κατὰ πάσης ἐνεργείας του.

Χρειάζεται ἐπίσης νὰ θιγῇ ἐνταῦθα καὶ ἐν ἄλλο στοιχείῳ, τὸ ὁποῖον συνετέλεσεν, ὑποσυνειδήτως τότε, βραδύτερον ὅμως, γενόμενον συνειδητόν, ὠδήγησεν εἰς τὴν δημιουργίαν δύο ἀκόμῃ ἀντιμαχομένων μερίδων Ἑλλήνων: τῶν αὐτοχθόνων καὶ τῶν λεγομένων «ἐτεροχθόνων». Οἱ ἀγωνισθέντες εἰς τὰ πεδία τῶν μαχῶν διὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τοῦ Ἑθνους Ἑλληνες διέθετον ἀπύθμενον ἀφοσίωσιν εἰς αὐτό, ἀνέμενον ὅμως, ὡς ἦτο φυσικόν, μετὰ τὴν λῆξιν τοῦ Ἀγῶνος, νὰ λάβουν θέσεις εἰς τὴν Διοίκησιν, ἐξακολουθοῦντες νὰ παίζουν ρόλον εἰς τὴν μοῖραν τῆς πατρίδος. Διεπνέοντο ἀναμφιβόλως ὑπὸ τεραστίου ἐνθουσιασμοῦ, ὡς ἀνεφέρθη ὅμως σαφῶς ἀνωτέρω, τὰ ὑπ' αὐτῶν διατιθέμενα ἐφόδια ἦσαν συνήθως περιωρισμένα, ὑπολειπόμενα κατὰ πολὺ τῶν μεγάλων φιλοδοξιῶν τὰς ὁποίας ἔτρεφον διὰ τὴν μελλοντικὴν συμβολὴν των εἰς τὴν λειτουργίαν τῆς κρατικῆς μηχανῆς. Ἦτο φυσικόν, ἐπομένως, καὶ δὲν πρέπει νὰ διαφεύγῃ τῆς προσοχῆς τοῦ σημερινοῦ ἐρευνητοῦ, ὅτι οἱ περισσότεροι ἐξ αὐτῶν, γέμοντες ὑπερηφανείας διὰ τὰ μέχρι τότε ἐπιτεύγματά των, μὴ συναισθανόμενοι ὅμως πόσας εἶχον ἐλλείψεις διὰ τὸν ἐλεύθερον πλέον βίον, δὲν ἔβλεπον διόλου εὐχαρίστως τοὺς μετὰ τὴν Ἀπελευθέρωσιν ἐλθόντας νὰ προσφέρουν τὰς ὑπηρεσίας των². Ἐκ τῶν δευτέρων, οἱ περισσότεροι εἶχον τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἀποκτήσουν λαμπρὰν παιδείαν ἐν τῇ Ἑσπερίᾳ. Αἱ οἰκογένειαι πολλῶν ἐξ αὐτῶν, διαβίωσασαι ἐπὶ πολὺ εἰς τὰς Παραδουναβίους ἡγεμονίας, ὅπου ὁ καθημερινὸς βίος ἦτο σχετικῶς ἐλεύθερος, ὑπῆρχον δὲ καὶ εὐνοϊκαὶ συνθῆκαι διὰ τὴν ἀνάπτυξιν ἐμπορίου, διέθετον συχνὰ ἄφθονα οἰκονομικὰ μέσα, δι' ὧν καὶ κατώρθωσαν νὰ δώσουν εἰς τὰ τέκνα των ἀξιοσημείωτον μόρφωσιν εἰς τοὺς χώρους ὅπου ἔζων ἢ εἰς τὴν Εὐρώπην. Μεταξὺ τῶν δύο αὐτῶν μερίδων, αὐτοχθόνων καὶ ἐτεροχθόνων Ἑλλήνων³, δὲν ἀνεπτύχθη ἐξ ἀρχῆς πνεῦμα καλῆς συνεργασίας εἰς τοὺς διαφόρους τομεῖς τῆς διοικήσεως, ὅπου, ὡς ἦτο ἐπόμενονον, οἱ δεύτεροι κατέλαβον τὰς καίριās θέσεις, ἐνῶ οἱ αὐτόχθονες, κατ' ἀνάγκην, ἢ ἔμειναν ἐκτὸς ἢ ἔλαβον ἥσσονος σημασίας ὑπουργήματα.

1. Νικ. Δραγούμης, ἔ.ἀ. τόμ. Α' σποράδην καὶ Ἐπ. Κυριακίδης, ἔ.ἀ. τόμ. Α' σελ. 151 κ.ἀ. σποράδην.

2. Εἶναι χαρακτηριστικὴ ἐπὶ τοῦ θέματος μία λεπτομέρεια τὴν ὁποίαν ἀναφέρει ὁ Νικ. Δραγούμης (ἔ.ἀ. σελ. 90). «Ὅτε, κατὰ Μάρτιον τοῦ 1829, ἐπέστρεψεν ὁ Κυβερνήτης εἰς Αἴγινα, μεταξὺ τῶν ἄλλων ἐνεργειῶν του, ἦτο καὶ ἡ συμπλήρωσις τοῦ Πανελληνίου: «Περίεργος δὲ ἡ διακοίνωσις δι' ἧς ἀνήγγειλε τὰ περὶ τῆς συμπληρώσεως εἰς τὸ σῶμα τοῦτο», γράφει ὁ ἱστορικός. «Ἐπειδὴ», εἶπεν, «εἶναι ἀνάγκη νὰ μεταχειρισθῶμεν ἄνδρας εἰδήμονας περὶ τὰ τῶν διαφόρων κλάδων τῆς διοικήσεως, διώρισά τινα μέλη τοῦ Πανελληνίου, Ἑλληνας μὲν, οὐχὶ ὅμως αὐτόχθονας, ἐλπίζων ὅτι θέλει συγκατανεῦσαι νὰ παραδεχθῇ αὐτοὺς ἡ πατρίς. Ἐγὼ αὐτὸς εὕρισκομαι εἰς τὴν αὐτὴν κατηγορίαν· ἀλλ' ἡ καρδιά μου μοι λέγει ὅτι, καίτοι μὴ αὐτόχθων, ἐδικαίωσα μέχρι τοῦδε τὸ ἐπ' ἐμοὶ τὴν ἐμπιστοσύνην τὴν ὁποίαν τὸ ἔθνος μοι ἔδειξε».

3. Ἡ διάστασις αὕτη ὠδήγησεν εἰς τὴν ἐκδοσιν εἰδικοῦ νόμου τὸ 1843, δι' οὗ ἀπεκλείοντο οἱ ἐτερόχθονες ἀπὸ δι-

Ἐν μέσῳ τοιούτων φοβερῶν δυσκολιῶν, ὁσημέραι αὐξανομένων, εἶχε νὰ παλαίσῃ ὁ Κυβερνήτης. Μεταξὺ τῶν πολυποικίλων μέτρων, τὰ ὅποια ἦτο ἀνάγκη νὰ λάβῃ συντόμως, ἦτο καὶ ἡ περὶ τῶν ἀρχαιοτήτων τοῦ Ἑθνους μέριμνα. Ἡ σχετικὴ ἀπόφασις τῆς Γ' ἐν Τροιζῆνι Ἑθνοσυνελεύσεως (ἄρθρον ΙΗ') τὸν εἶχεν ὀρίσει θεματοφύλακα αὐτῶν, ὥστε νὰ μὴ ἐξάγωνται ἐκ τῆς Ἑλλάδος. Συχνότατα, ὅμως, ἐφθάναν εἰς τὴν Γραμματεῖαν τῆς Ἐπικρατείας διάφοροι ἀναφοραὶ πρὸς τὸν Κυβερνήτην, διὰ τῶν ὁποίων ἐγνωστοποιοῦντο νέαι διαρπαγαὶ ὑπὸ ξένων, ἢ προτάσεις τούτων πρὸς διαφόρους Ἑλληνας δι' ἐξαγωγὴν μνημείων¹.

Ὁ Ἰ. Καποδίστριας ἔπρεπε νὰ φροντίσῃ οὐχὶ μόνον διὰ τὴν παρεμπόδισιν ἐξαγωγῆς ἀρχαίων, ἀλλὰ καὶ χειρογράφων. Προϋπόθεσις ὅμως τούτου ἦτο ἡ ἵδρυσις Μουσείου πρὸς κατάθεσιν τῶν ἀρχαιοτήτων καὶ ἡ σύνταξις καταλόγου διὰ τὰ χειρόγραφα. Οἱ κατὰ τόπους δημογέροντες ἐφρόντιζον διὰ τὰ ἀρχαῖα, πολλάκις ὅμως, ὡς ἐμφαίνεται ἐκ σχετικῶν ἀναφορῶν των, ἦσαν ἀνίσχυροι νὰ ἐπιτύχουν τὸ ποθοῦμενον ἀποτέλεσμα, δι' αὐτὸ καὶ ἐζήτουν σχετικὰς ὁδηγίας καὶ ἐντολάς.

Ἀπὸ ἐτῶν ὁ Ἀδαμάντιος Κοραῆς, πληροφορούμενος τὴν διαρροὴν χειρογράφων ἐκ τῶν διαφόρων Μονῶν καὶ ἰδίᾳ ἐκ τοῦ Ἀγίου Ὁρους, εἶχε γράψει: «Πρὸ καὶ εὐθύς μετὰ τὴν Ἀλωσιν πολλοὶ λόγιοι ἐπέρασαν εἰς τὴν Ἱταλίαν φέροντες καὶ τὰ βιβλία των, ἅτινα μετὰ τὸν θάνατόν των ἔμειναν εἰς ξένας βιβλιοθήκας. Ἐκτὸς τούτων καὶ οἱ Μεδικοί τῆς Φλωρεντίας ἀπέστειλαν εἰς Κωνσταντινούπολιν ἐξεπίτηδες ἀνθρώπους, διὰ ν' ἀγοράζωσιν Ἑλλήνων ποιητῶν καὶ συγγραφέων ἀντίγραφα. Τούτους ἐμιμήθησαν καὶ ἡγεμόνες καὶ ἰδιῶται καὶ δὲν ἔπαυσαν μέχρι τῆς σήμερον νὰ συναθροίζωσι μὲ τόσῃν ἐπιμέλειαν, μ' ὅσῃν ἡμεῖς σκορπίζομεν ἀμέλειαν τῆς Ἑλλάδος τὰ ἀντίγραφα, ἕως οὗ τὴν ἐγύμνωσαν ἀπ' ὅλα τὰ μαρτύρια καὶ λείψανα τῆς ἀρχαίας τῆς δόξης»². Εἶχε τότε προτείνει ὁ Κοραῆς, πρῶτος, διὰ τὴν ἀντιμετώπισιν τῆς διαρπαγῆς τῶν χειρογράφων νὰ ἰδρυθῇ ὑπὸ τοῦ Οἰκουμένικοῦ Πατριαρχείου «Ἑλληνικὸν Μουσεῖον», διὰ νὰ συγκεντρωθοῦν ἐκεῖ τὰ χειρόγραφα τῶν ἀγιορειτικῶν Μονῶν καὶ τῶν ἄλλων βιβλιοθηκῶν τῆς Ἀνατολῆς, προσθέτων εἰς τὴν ἐνέργειαν αὐτὴν καὶ τὴν ἀνάγκην συντάξεως καταλόγων καὶ τὴν «θέσπισιν αὐστηρῶν διατάξεων πρὸς παρεμπόδισιν τῆς περαιτέρω διαρροῆς»³.

Ἡ σχετικὴ ἀπόφασις τῆς ἐν Ἀθήναις «Φιλομούσου Ἑταιρείας» δὲν ἦτο ξένη πρὸς

οικητικὰς θέσεις. Ἡ κατάστασις ἐπεδεινώθη, ἰδιαιτέρως τὸ 1832, ὅτε μετὰ τὴν ἔλευσιν τοῦ βασιλέως Ὁθωνος, καὶ μέχρι τῆς ἐνηλικιώσεώς του, παρουσιάσθησαν ξένοι, αὐτὴν τὴν φορὰν, οἱ Βαυαροί, οἵτινες ἔλαβον εἰς χεῖρας των τὴν διακυβέρνησιν τοῦ κράτους κατὰ τὴν περίοδον τῆς Ἀντιβασιλείας. Μαζί των, ἐξαρχῆς ἢ βραδύτερον, ἦλθον καὶ ἄλλοι ξένοι, οἱ ὅποιοι ἀνέλαβον ὑπηρεσίαν εἰς τὸ νεοπαγὲς βασίλειον.

1. Βλ. προχείρως εἰς Ἑμμ. Πρωτοψάλτην, Ἱστορικὰ ἔγγραφα, σελ. 37 - 38, ἀριθ. ἐγγράφου 27, ἀναφορὰν τοῦ Σαμίου ἱατροῦ Ἰωσήπου Δούκα, δι' ἧς γνωρίζει πρότασιν τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει πρεσβευτοῦ τῆς Ρωσίας Ἀλεξάνδρου Ribeaupierre, νὰ προσφέρῃ ὁ Δούκας εἰς τὸν αὐτοκράτορα τῆς Ρωσίας «ἀρχαῖα τινὰ πράγματα πολλοῦ λόγου καὶ πολλῆς τιμῆς ἄξια, τῆς προπατορικῆς τέχνης γεννήματα» ἐναντι γενναίας ἀνταμοιβῆς.

2. Βλ. Ἀδ. Κοραῆν, Προλεγόμενα, Παρίσιοι, 1815, σ. 197 (εἰς τὴν ἔκδοσιν τοῦ Ἰσοκράτους, τόμ. 1, Παρίσιοι, 1807, σελ. λγ' - μστ') καὶ Ἑμμ. Πρωτοψάλτην, ἔ.ἀ. σελ. κ' - κα'.

3. Ἑμμ. Πρωτοψάλτης, ἔ.ἀ. σελ. κα'.

τάς υποδείξεις τοῦ Ἀδ. Κοραΐ. Κατόπιν τῆς κινήσεως τῆς Ἑταιρείας αὐτῆς καὶ τὸ Πατριαρχεῖον ἐφρόντισε νὰ δώσῃ πρὸς τὰς ἐκκλησιαστικὰς ἀρχὰς ὁδηγίαν, ἵνα λάβουν μέριμναν διὰ τὴν διατήρησιν τῶν χειρογράφων.

Σημαντικὴ εἶναι διὰ τὴν ἐποχὴν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὰ πρῶτα μέτρα τὰ ὁποῖα συντόμως ὁ Ἰ. Καποδίστριας ἔλαβε διὰ τὴν διαφύλαξιν τῶν ἀρχαιοτήτων, ἐπιστολὴ τοῦ συμβούλου τοῦ Δ. Ὑψηλάντου, Ν. Φλογαΐτου, ἀπευθυνθεῖσα πρὸς τὸν Κυβερνήτην τὴν 31 Μαρτίου 1828¹. Ἐν αὐτῇ ἀναφέρεται ἡ συνεχιζομένη ἐξαγωγή ἐλληνικῶν ἔργων ὑπὸ τῶν Εὐρωπαίων, οἵτινες «μᾶς τὰ ἀποστεροῦν διὰ παντός». Προτείνει, τέλος, συνεχίζων, ὅτι «μία τῶν ἀξιολόγων... πράξεων τῆς Κυβερνήσεως ἤθελεν εἶσθαι ἡ ἀπαγόρευσις τῶν ἀρχαιοτήτων, ἀπαγόρευσις ὅπως διόλου ἐξηρημένη ἀπὸ τοὺς κανόνες τῆς πολιτικῆς οἰκονομίας· συγχρόνως ὅμως... δίκαιον εἶναι νὰ συστηθῇ Δημόσιον Ἀρχαιολογίας Μουσεῖον, τὸ ὁποῖον ν' ἀγοράζῃ τὰς ἀνακαλυπτομένας ἀρχαιότητας, ἂν οἱ ἔχοντες αὐτάς ἀρνηθῶσι τὴν ἀφιέρωσίν των εἰς αὐτό». Γνωστοποιεῖ δὲ ὅτι ἡγόρασε «διάφορα ἀρχαῖα σκεῦη ἢ δοχεῖα... ἐξήκοντα περίπου τὸν ἀριθμόν», μὲ σκοπὸν νὰ τ' ἀφιερῶσιν εἰς τὸ πρῶτον «συστηθησόμενον Δημόσιον Μουσεῖον».

Μουσεῖον ἦτο ἀδύνατον νὰ ἰδρυθῇ ὑπὸ τὰς συνθήκας, αἵτινες ἐπεκράτουν τότε· ὁ Κυβερνήτης ὅμως ἐνήργησε, κοινοποιήσας Ἐγκύκλιον μὲ «ξεχωριστὰς ὁδηγίας» τὴν 12 Μαΐου 1828 πρὸς τοὺς κατὰ τὸ Αἰγαῖον Πέλαγος Ἐκτάκτους Ἐπιτρόπους, προσδιορίζων τὰ ἀπέναντι τῶν ἀρχαιοτήτων καθήκοντά των: «Οἱ Ἐκτακτοὶ Ἐπιτροποὶ θέλουν ἐπαγρυπνεῖ, ὥστε αἱ ἀρχαιότητες, δηλαδή νομίσματα παλαιά, ἐρμόγλυπτα ἢ ἄλλα ἀρχαῖα λείψανα, νὰ μὴν ἐξάγωνται παντελῶς ἀπὸ τὸν τόπον καὶ νὰ παραχωρῶνται κατὰ προτίμησιν εἰς τὴν Κυβέρνησιν παρὰ τῶν Κυρίων αὐτῶν»².

Πολλοὶ ἐκ τῶν Ἐκτάκτων Ἐπιτρόπων, οἱ ὁποῖοι ἦσαν προσωπικότητες τῆς ἐποχῆς³, ἐφρόντισαν διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς Ἐγκυκλίου τοῦ Κυβερνήτου, προσθέτοντες εἰς τὰ ἄλλα των καθήκοντα καὶ τὴν περιφρούρησιν τῶν πατρογονικῶν θησαυρῶν. Εἰς ἀναφοράς των ἐπισημαίνουν τὴν ὑπαρξίν διαφόρων ἀρχαιοτήτων, ἐμποδίζουσιν τὴν ἐξαγωγὴν των, προτείνουν δὲ καὶ ἀμοιβὰς τὰς ὁποίας θὰ ἔπρεπε νὰ λάβουν οἱ κάτοχοι ἀρχαίων. Συχνότατα, συνοδεύουν τὰς πρὸς τὸν Κυβερνήτην ἀναφοράς των καὶ διὰ προχείρων καταλόγων τῶν μνημείων⁴. Ὅπως ἰδιαίτερον ἐνδιαφέρον περικλείει ἀναφορὰ τοῦ Ἐκτάκτου Ἐπιτρόπου τῶν Βορείων Κυκλάδων Κωνσταντίνου Μεταξᾶ πρὸς τὸν Κυβερνήτην, δι' ἧς τοῦ γνωρίζει τὰς ὑπαρχούσας εἰς χεῖρας ἰδιωτῶν εἰς Μύκονον ἀρχαιότητας, αἵτινες «ἤθελε καταστήσουν μίαν μικρὰν ἀρχὴν μουσείου, καὶ ἐπομένως μίαν ἀποθήκην, ὅπου οἱ Ἕλληνες φιλοτιμούμενοι ἐμποροῦσαν νὰ διευθύνουν τοῦλάχιστον εἰς τὸ Αἰγαῖον πέλαγος τὰς ἀρχαιότητας, τὰς ὁποίας ἤθελεν εὔρουν». Τὰ μνημεῖα ταῦτα,

1. Ἐμμ. Πρωτοψάλτης, ἔ.ἀ. σελ. 38-39, ἀριθ. ἐγγράφου 28.

2. Ἐμμ. Πρωτοψάλτης, ἔ.ἀ. σελ. 39, ἀριθ. ἐγγράφου 29.

3. Κωνσταντῖνος Μεταξᾶς, Παναγιώτης Ἀναγνωστόπουλος, Μιχαὴλ Σοῦτσος, Νικόλαος Καλλέργης, Κωνσταντῖνος Ράδος κ.ἀ.

4. Ἐμμ. Πρωτοψάλτης, ἔ.ἀ. σελ. 40-43, ἀριθ. ἐγγράφου 31, σελ. 43, ἀριθ. ἐγγράφων 32-33, σελ. 44, ἀριθ. ἐγγράφου 35, σελ. 44-45, ἀριθ. ἐγγράφου 36.

λόγω ἐλλείψεως χρημάτων, δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἀγορασθοῦν ἀμέσως, ἀναφέρει ὅμως ὁ Μεταξᾶς τὰς ἐνεργείας εἰς τὰς ὁποίας προέβη σχετικῶς, ἀποστέλλων καὶ ἀξιωματικὸν διὰ τὴν ἀκρίβειάν του κατάλογον τῶν μνημείων, ὅπου ἀναφέρονται τὰ πάντα: τὸπος προελεύσεως, διαστάσεις, ὕλη, ὑπολογιζομένη ἀξία καὶ σύντομος περιγραφή¹.

Ἐκ τῶν ἀναφορῶν αὐτῶν, τόσον τῶν Ἐκτάκτων Ἐπιτρόπων τοῦ Αἰγαίου ἀλλὰ καὶ τῆς Πελοποννήσου, ὅπου θὰ ἐστάλη, ὡς εἰκάζεται, ἡ ἀνωτέρω ἀναφερθεῖσα Ἐγκύκλιος τοῦ Κυβερνήτου, φαίνεται ὅτι τόσον εἰς τὰς νήσους ὅσον καὶ εἰς τὴν Πελοπόννησον οἱ ξένοι ἀνὴρπαζον, ὅ,τι ἠδύναντο, μόνον πού, ἔκτοτε, εὑρίσκον ἐμπόδια, ὀφειλόμενα εἰς τὰ μέτρα τῆς Ἑλληνικῆς διοικήσεως².

Ἡ ψυχὴ τῆς προσπαθείας διὰ τὴν διαφύλαξιν τῶν ἀρχαιοτήτων ὑπῆρξε, κατὰ τὴν ἐποχὴν αὐτήν, ἀναμφιβόλως, ὁ Ἐκτακτὸς Ἐπίτροπος τῶν Δυτικῶν Σποράδων, Βιάρος Καποδίστριας, ὅστις μὲ πραγματικὸν πάθος ἐφρόντισε διὰ τὴν διάσωσιν τῶν ἀρχαίων, δίδων σχετικὰς ἐντολάς³, διὰ τὴν περιφρούρησιν τῶν ἀρχαιοτήτων τῶν ἀνευρισκομένων εἰς Μῆλον, Ἀνάφην, Τήνον, Σαντορίνην κ.ά.⁴. Τὰ πρῶτα ἀρχαῖα τῆς ἐν Αἰγίνῃ συλλογῆς ἐδωρήθησαν ὑπὸ τοῦ Β. Καποδίστρια⁵.

Δὲν θὰ ἔπρεπε νὰ ἀφεθῇ ἀσχολίαστον γεγονὸς, ὑψίστης σημασίας, τὸ ὁποῖον καταδεικνύει ἐπίσης οὐχὶ μόνον τὴν πρὸς τὰς ἀρχαιότητας ἀγάπην, ἀλλὰ καὶ τὴν παρρησίαν καὶ ὑπερηφάνειαν τῶν μελῶν τοῦ Πανελληνίου, ἐπιδειξάντων ἥθος δημοσίων ἀνδρῶν, πιστῶν εἰς τὴν τήρησιν τῶν νόμων τοῦ Κράτους, ἀκόμη καὶ ἀπέναντι παρακλήσεων τοῦ Κυβερνήτου. «Ἰσχυροὶ λόγοι», ἔλλειψις πολεμικοῦ ὕλικου δηλαδή, ἀλλὰ καὶ ἀνάγκη συμπαράστασεως τῶν ξένων ἡγεμόνων πρὸς τὸ μὴ ἐλευθερωθὲν τελείως ἀκόμη ἑλληνικὸν κράτος, ὑπεχρέωσε τὸν Κυβερνήτην νὰ ἀπευθυνθῇ τὴν 21 Δεκεμβρίου τοῦ

1. Ἐμμ. Πρωτοψάλτης, ἔ.ἀ. σελ. 52, ἀριθ. ἐγγράφου 42.

2. Ἐμμ. Πρωτοψάλτης, ἔ.ἀ. σελ. 45-46, ἀριθ. ἐγγράφου 37, ὅπου ὁ κατὰ τὴν Ἀχαΐαν Ἐκτακτὸς Ἐπίτροπος ἀναφέρει περὶ τῶν μέτρων, τὰ ὁποῖα ἔλαβε, διὰ νὰ ἐμποδίσῃ ἀρχαιοκαπηλικὴν ἐπιχείρησιν τοῦ διοικητοῦ τοῦ ἀγγλικοῦ πλοίου «La Blonde», σκάφαντος εἰς τὸν ναὸν τοῦ Ἀγ. Γεωργίου ἐν Πάτραις καὶ εὐρόντος μίαν στήλην, τὴν ὁποίαν ἐπέμενεν ἀναιδῶς νὰ ἀποκομίσῃ· τελικῶς ἐπέτυχε νὰ μεταφέρῃ τόσον αὐτήν, ὅσον καὶ ἄλλα μνημεῖα, εἰς τὸ πλοῖον του (αὐτόθι, σελ. 46-47, ἀριθ. ἐγγράφου 38). Χαρακτηριστικὸν ἐπίσης εἶναι ἔγγραφον τοῦ «Ἐφορείου τῆς Μυκόνου», ὅπου ζητεῖται ὑπὸ τοῦ ὑποπροξένου τῆς Ἀγγλίας Πέτρου Κορδία νὰ ἐπιστρέψῃ ζεύγος ἀρχαίων ἐνωτίων, τὰ ὁποῖα εἶχεν οὐτως ἀποκτήσῃ ἀνορθόδοξως, παρὰ τινων ἐντοπίων, ἐξ ἀνασκαφῶν λαθραίων εἰς Δῆλον (τὰ σχετικὰ ἔγγραφα εὑρίσκονται εἰς τὸ Ἀρχεῖον τοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Μουσείου Μυκόνου). Βλ. σχετικῶς, Ἀθηνᾶν Γ. Καλογεροπούλου, ἔ.ἀ. τόμ. III, σελ. 557 κ.έ.

3. Ἐμμ. Πρωτοψάλτης, ἔ.ἀ. σελ. 47, ἀριθ. ἐγγράφου 39.

4. Ὁ Ἀ. Μουστοξύδης εἰς ἔγγραφόν του, ἀπὸ 27 Φεβρουαρίου 1830, τὸν ἀποκαλεῖ «τὸν πρωταίτιον τῆς συστάσεως τοῦ Μουσείου καὶ τὸν τοσοῦτον συνειργήσαντα εἰς πλουτισμὸν αὐτοῦ». Βλ. Ἐμμ. Πρωτοψάλτην, ἔ.ἀ. σελ. 139, ἀριθ. ἐγγράφου 113. Φαίνεται, ὅτι ὠρισμένα ἀνευρισκόμενα ἀρχαῖα ἐστέλλοντο πρὸς τὸν Βιάρου, εἰς Αἶγιναν, ὅπου ἤδρευεν, ἐνῶ ἄλλα κατετίθεντο εἰς πλησίον Μονάς (βλ. Ἐμμ. Πρωτοψάλτην, ἔ.ἀ. σελ. 84 - 85, ἀριθ. ἐγγράφων 55-56). Πάντως, μέχρι τῆς 20 Μαΐου τοῦ 1829 τὸ Μουσεῖον δὲν εἶχεν ἐπίσημως συσταθῇ (βλ. Ἐμμ. Πρωτοψάλτην, ἔ.ἀ. σελ. 90-91, ἀριθ. ἐγγράφου 63), ἐνῶ, ὡς ἐμφαίνεται ἐξ ἄλλων ἐγγράφων πολιτῶν, ἦτο γνωστὴ ἡ ὑπαρξίς Ἐθνικοῦ Μουσείου ἤδη τὴν 26 Αὐγούστου 1829 (βλ. Ἐμμ. Πρωτοψάλτην, ἔ.ἀ. σελ. 95, ἀριθ. ἐγγράφων 69-70). Ὁ Βιάρος Καποδίστριας ζητεῖ ἀπὸ τὴν Γραμματεῖαν τῶν Ἐκκλησιαστικῶν, καὶ τὸ ἐπιτυγχάνει, νὰ δοθῇ ἄδεια ἀνασκαφῆς εἰς Σαλαμίνα, εἰς τὸν νεαρὸν τότε Κυριακὸν Πιττάκην, γνώριμόν του ἐκ Κερκύρας (Ἐμμ. Πρωτοψάλτης, ἔ.ἀ. σελ. 86-87, ἀριθ. ἐγγράφου 58).

5. André Papadopoulos Vretos, Mémoires biographiques-historiques sur le président de la Grèce, le Comte Jean Capodistrias, II, σελ. 122 - 123.

1828 πρὸς τὸ Πανελλήνιον (ἀποδεικνύων καὶ ἐκεῖνος μὲ τὴν σειράν του, ὅτι ἐπίστευε πὼς δὲν ἐδίκαιον νὰ προχωρήσῃ εἰς σχετικὰς ἐνεργείας, πρὶν ἀκούσῃ τὴν γνώμην τοῦ Πανελληνίου), ζητῶν τὴν ἄδειαν ἐξαγωγῆς ἀρχαιοτήτων ἐκ Μήλου, τὰς ὁποίας ἐπεθύμει νὰ ἀγοράσῃ διὰ τὸ Μουσεῖον τοῦ Βερολίνου ὁ βασιλεὺς τῆς Πρωσσίας. Ὁ Καποδίστριας εἶχε σκεφθῇ νὰ ἀγοράσῃ τὸ Κράτος τὰς ἀρχαιότητας καὶ νὰ τὰς δωρήσῃ εἰς τὸν βασιλέα, ἀναμένων νὰ «ἀνταμειφθῇ ἀφθονοπαρόχως διὰ τὴν ἀγοράν ταύτην. . . δι' ἀποστολῆς πολεμικῶν εἰδῶν, τὰ ὅποια ἡ Α.Μ. θέλει εὐαρεστηθῇ νὰ πέμψῃ ἀναμφιβόλως εἰς τὴν Κυβέρνησιν»¹. Τὴν 26 Δεκεμβρίου 1828 τὸ Πανελλήνιον ἀπαντᾷ ἀρνητικῶς, ὑπογραμμίζον ὅτι «δὲν δύναται νὰ παραβῇ τὸν νόμον» τὸν ἀπαγορεύοντα ρητῶς τὴν ἐκ τῆς Ἐπικρατείας «ἐξαγωγὴν πάσης ἀρχαιότητος»². Προσθέτουν τὰ μέλη του, ἐν τέλει, ὅτι «ἡ δὲ Ἐξοχότης τῆς προβαλλομένη τὸν νόμον τοῦτον ἤμπορεῖ νὰ δώσῃ τὴν πρέπουσαν ἀπόκρισιν πρὸς τὸν κ. Αἰμίλιον Βόλφιον»³. Ἐνῶ ὁ Καποδίστριας καὶ οἱ Ἑκτακτοὶ Ἐπίτροποι προσεπάθουν νὰ ἐπιβάλουν τὸν νόμον, ἐμποδίζοντες τὴν ἐξαγωγὴν ἀρχαιοτήτων παρ' οἴουδῆποτε, ὅξυ ἀνέκυψε πρόβλημα, τὸ ὅποion, οὐχὶ μόνον ἐταλάνισε τὸν Κυβερνήτην, ἀλλὰ ἐγένετο ἀφορμὴ νὰ κατηγορηθῇ ὁ ἴδιος, βραδύτερον, ὅτι δὲν ἐνδιέφερετο διὰ τὰ ἀρχαῖα μνημεῖα⁴.

Ἡ κατὰ Φεβρουάριον τοῦ 1829 ἐλθοῦσα εἰς Πελοπόννησον γαλλικὴ στρατιωτικὴ ἀποστολὴ ὑπὸ τὸν Maison, εἶχε μαζί της τὰ μέλη τῆς Expédition Scientifique de Morée, ἥτις ἀνασκάψασα, ὡς γνωστόν, εἰς τὴν ἀρχαίαν Ὀλυμπίαν, ἀνεῦρε τὰ «ὄλυμπιακὰ μάρμαρα», τὰ ὅποια καὶ ἐπεθύμει μετὰ ταῦτα νὰ σταλοῦν εἰς τὴν Γαλίαν. Ὑπῆρχεν ὅμως ἡ σχετικὴ ἀπαγόρευσις τῆς ἐν Τροιζῆνι Γ' Ἐθνοσυνελεύσεως, δι' ἧς καὶ ἐκμεταλλεύόμενοι οἱ Γάλλοι τὰς πελωρίας οἰκονομικὰς καὶ ἄλλας ἀνάγκας τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως, ἡσκήσαν πίεσιν ἐπὶ τοῦ Καποδίστρια, νὰ δώσῃ τὴν ἄδειαν ἐξαγωγῆς των. Ἐχρειάζετο ὅμως πρὸς τοῦτο νὰ προηγηθῇ ἡ ἄδεια τῆς Δ' Ἐθνοσυνελεύσεως, ἥτις θὰ συνήρχετο κατὰ Ἰούλιον τοῦ 1829 εἰς τὸ Ἄργος. Ἐν τῷ μεταξύ, ὁ Κυβερνήτης ἐζήτησε κατάλογον τῶν ἀρχαιοτήτων, τὰς ὁποίας ἐπεθύμει νὰ λάβῃ ἡ Γαλλικὴ Κυβέρνησις, παρήγγειλεν ὅμως νὰ παραδοθοῦν εἰς παρακαταθήκην, εἰς τὸν Ἑκτακτον Ἐπίτροπον, ἅπασαι αἱ ἀνευρεθεῖσαι ἀρχαιότητες, ἐνῶ ἐκ παραλλήλου ἔδωκεν ἐντολήν, τὴν 2 Ἰουνίου 1829, πρὸς τὸν ἐν Ἡλιδι Ἑκτακτον Ἐπίτροπον Σ. Καλογερόπουλον, νὰ φροντίσῃ νὰ λάβῃ «πλήρη κατάλογον ὅλων τῶν εὗρεθησομένων ἐκεῖ πραγμάτων, εἴτε μείνουν εἰς τοὺς τόπους, εἴτε κατατεθοῦν εἰς χεῖρας τῶν σοφῶν Γάλλων»⁵.

1. Ἐμμ. Πρωτοψάλτης, ἔ.ἀ. σελ. 51, ἀριθ. ἐγγράφου 41.

2. Ἐμμ. Πρωτοψάλτης, ἔ.ἀ. σελ. 68, ἀριθ. ἐγγράφου 44. Ἐννοεῖ τὸ ἄρθρον ΙΗ' τῆς Διοικητικῆς Διατάξεως τῆς Γ' ἐν Τροιζῆνι Ἐθνοσυνελεύσεως.

3. Ἦτο ὁ ἐντολοδόχος τοῦ βασιλέως, «ἀγαλματοποιὸς εἰς τὴν ὑπηρεσίαν του», διὰ τοῦ ὁποίου ἐζητοῦντο αἱ ἀρχαιότητες. Περὶ τοῦ Wolff βλ. ἐνταῦθα, σελ. λε'.

4. Α.Ε. 1837, σελ. 7 καὶ Γ. Φαρμακίδης, ἔ.ἀ. σελ. 19 κ.έ. καὶ σημ. 18. Βλ. ὁμοίως καὶ Ἐπ. Κυριακίδην, Ἱστορία τοῦ Συγχρόνου Ἑλληνισμοῦ, Ἀθῆναι, 1892, τόμ. 1, σελ. 157 καὶ Γ. Ἀσπρέαν, Πολιτικὴ Ἱστορία τῆς Νεωτέρας Ἑλλάδος, Ἀθῆναι, ἔκδ. Β', 1930, τόμ. 1, σελ. 85, ὅπου κρίνονται δικαίως αἱ συναφεῖς ἐνέργειαι τοῦ Ἱ. Καποδίστρια. L. Ross, Erinnerungen und Mitteilungen aus Griechenland, Βερολῖνον, 1863, σελ. 151 καὶ K. Mendelson - Bartholdy, Ἱστορία τῆς Ἑλλάδος (μετ. Ἀ. Βλάχου), τόμ. 2, σελ. 90-91.

5. Ἐμμ. Πρωτοψάλτης, ἔ.ἀ. σελ. 91, ἀριθ. ἐγγράφου 64, ὡς καὶ Fr. Thiersch, De l'état actuel, τόμ. 1, σελ. 21 κ.έ.

Τὰ πράγματα εἶχον οὕτω, ὅτε τὸν Ἰούλιον, ὁπότε ὁ Καποδίστριας εὐρίσκετο εἰς Ἄργος διὰ τὴν παρακολούθησιν τῶν ἐργασιῶν τῆς Δ' Ἐθνοσυνελεύσεως (11 Ἰουλίου-6 Αὐγούστου), ἐπιέσθη δεινῶς ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ Schneider, ἀρχηγοῦ τοῦ Γαλλικοῦ ἐκστρατευτικοῦ σώματος — εἶχεν ἀντικαταστήσει τὸν Maison, — νὰ λάβῃ οὗτος ἐπὶ τέλους τὴν ἄδειαν ἐξαγωγῆς τῶν «συντριμμάτων» «πρὸς μελέτην ὑπὸ τῶν σοφῶν τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας».

Ὁ Καποδίστριας, καλῶς ἐχόντων τῶν πραγμάτων, οὐδεμίαν διάθεσιν θὰ εἶχε νὰ ὑποκύψῃ εἰς τὰς γαλλικὰς ἀπαιτήσεις. Ὑπῆρχεν ὅμως ἀπόλυτος ἀνάγκη, καὶ πάλιν, τῆς γαλλικῆς συμπαράστασεως, διὰ τὴν ἐγγύησιν τοῦ δανείου ἐκ μέρους τῆς Γαλλικῆς Κυβερνήσεως, τὸ ὅποῖον ἐζήτηι ὁ Κυβερνήτης, δι' ἐπειγούσας κρατικὰς ἀνάγκας¹. Οὕτω ὑπεχρεώθη νὰ προβῇ εἰς δραματικὴν εἰσήγησιν πρὸς τὴν Συνέλευσιν, διὰ νὰ δεχθῇ νὰ δώσῃ αὕτη τὴν ἄδειαν ἐξαγωγῆς: «Ἡ Συνέλευσις συμπεραίνει βέβαια τὰ αἴτια, διὰ τὰ ὅποια ἡ Κυβέρνησις πρέπει νὰ ἐκπληρώσῃ τὴν ἔφεισιν ταύτην τῶν Γάλλων σοφῶν. Ἀλλὰ τοιαῦτα ζητήματα εἶναι πιθανὸν νὰ μᾶς κάμουν καὶ ἄλλοι, καὶ νομίζομεν ὅτι, ὡς πρὸς τὰ λείψανα μόνον καὶ τὰ συντρίμματα τῶν ἀρχαιοτήτων, ἡ Κυβέρνησις πρέπει νὰ ἔχῃ τὴν ἄδειαν νὰ συγχωρῇ τὴν ἐξαγωγὴν αὐτῶν τότε μόνον, ὅταν ζητῶνται χάριν ἐπιστημονικοῦ τινος καταστήματος ὅποιασδήποτε Κυβερνήσεως². Προσθέτει ὅμως εἰς τὴν εἰσήγησίν του ὅτι: «Ταῦτα παραχωροῦσα ἡ Κυβέρνησις, δύναται νὰ λάβῃ ἀμοιβαίως ἀπὸ τὰς ἀνηκούσας Κυβερνήσεις πράγματα πολύτιμα καὶ ἀφεύκτως ἀναγκαῖα εἰς καταστήματα κοινῆς παιδείας. Βιβλία δηλαδή, ἐργαλεῖα ἀστρονομίας, πρωτότυπα μηχανῶν, κλπ.». Οὕτω ἐπεκυρώθη ἡ ἀπαγόρευσις ἢ θεσπισθεῖσα διὰ τοῦ ἄρθρου ΙΗ' τῆς Διατάξεως τῆς Γ' Ἐθνοσυνελεύσεως, μὲ τὴν ἀνωτέρω ἐξαίρεσιν³.

Τὸ 1829, ὅπως ἀνεφέρθη, μὲ τὴν φροντίδα ἴσως τῆς Γραμματείας τῆς Παιδείας, καὶ ὁπωσδήποτε μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Βιάρχου Καποδίστρια, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐπίνευσιν τοῦ Κυβερνήτου, εὐρισκομένου τότε εἰς Αἰγίνα, ἤρχισεν ὁ σχηματισμὸς τῆς πρώτης ἀρχαιολογικῆς συλλογῆς εἰς τὴν νῆσον, ἀπὸ δωρεὰς πολιτῶν καὶ διάφορα ἄλλα εὐρήματα, τὰ ὅποια ἔπρεπε κάπου νὰ κατατίθενται πρὸς φύλαξιν ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως, ἀνευ τυπικῆς ἰδρυτικῆς πράξεως. Εἰς τὴν *Γενικὴν Ἐφημερίδα* τῆς 14 Σεπτεμβρίου τοῦ 1829 ἐδημοσιεύθη ἡ πρώτη περὶ ἰδρύσεως ἐν Αἰγίνῃ Μουσείου ἀρχαιοτήτων εἴδησις⁴: «Εὐάρεστον θέλει εἶναι βεβαίως εἰς τοὺς ἀναγνώστας μας νὰ μάθουν καὶ διὰ τῆς

1. Βλ. ἐπιστολὴν τοῦ Ἰ. Καποδίστρια, ἀπὸ 30 Ἰουνίου 1829, ἐκ Ναυπλίου πρὸς τὸν Schneider εἰς Γ. Φαρμακίδην ἔ.ἀ. σελ. 19 καὶ 284, σημ. 13.

2. Ἀ. Ζ. Μάμουκας, ἔ.ἀ. τόμ. ΙΑ' (Ἀθήνησιν, 1852), σελ. 101.

3. Τὸ σχετικὸν Ψήφισμα Γ' βλ. εἰς Ἀ. Ζ. Μάμουκας, ἔ.ἀ. τόμ. ΙΑ', σελ. 105, 106, 185 καὶ Ἐμμ. Πρωτοψάλτην, ἔ.ἀ. σελ. 94, ἀριθ. ἐγγράφου 68. Εἶναι ἀξιοπρόσεκτον τὸ αἶτημα τοῦ Κυβερνήτου πρὸς τοὺς ξένους ἔναντι τῆς ἐκχωρήσεως ἀδείας ἐξαγωγῆς τῶν Ὀλυμπιακῶν μαρμάρων. Εἶχε πάντοτε, ὡς ἀνεφέρθη, τὸ πάθος διὰ τὴν παιδείαν τοῦ λαοῦ. Βιβλία ἔλειπον εἰς τὰ σχολεῖα, ὡς καὶ παντὸς εἶδους ἐποπτικὰ μέσα, δι' ὃ καὶ προσεπάθησε νὰ ἐκμεταλλευθῇ καὶ αὐτὴν τὴν περίστασιν διὰ νὰ ἀποκτήσῃ ἀριθμὸν ἐξ αὐτῶν διὰ τὰ σχολεῖα τοῦ ἀναγεννωμένου ἀλλὰ φυτοζωοῦντος ἔθνους. Καὶ αὕτη ἡ πρότασις τοῦ Κυβερνήτου κατεκρίθη ὑπὸ τῶν πολυποικίλων ἐχθρῶν του, θεωρηθεῖσα ὡς ἀποδεικνύουσα τὴν ἀπάναντι τῶν ἀρχαιοτήτων ἀδιαφορίαν του. Βλ. καὶ σελ. ζζ', σημ. 4 τοῦ παρόντος Εὐρετηρίου.

4. Βλ. *Γενικὴν Ἐφημερίδα* τῆς 14.9.1829 καὶ Γ. Φαρμακίδην, ἔ.ἀ. σελ. 24. Πρβλ. καὶ Π. Καββαδίου, Γλυπτὰ

ἐφημερίδος μας τὰ καλὰ ἔργα τῶν φιλοκάλων πολιτῶν, οἱ ὅποιοι συντρέχουσιν εἰς τὴν ἀποκατάστασιν, στερέωσιν καὶ πλουτισμὸν καταστήματος ἐντίμου ἅμα καὶ ἐπωφελοῦς. Εἰς τὸ ἐνταῦθα Ὁρφανοτροφεῖον, ἐν ᾧ κατωρύττοντο τὰ θεμέλιά του, εὐρέθησαν ἀγγεῖά τινα παλαιά, τῶν ὁποίων ἡ κατασκευὴ καὶ ἡ μορφή εἶναι ἀξία τῆς περιεργείας τῶν ἀρχαιολόγων. Εὐρέθησαν ὡσαύτως καὶ εἰς τὸν ἐξομαλισμὸν τῶν ὁδῶν τῆς πόλεως ἄλλα τοιαῦτα, καθὼς καὶ εἰς τὴν γῆν τοῦ νέου λοιμοκαθαρτηρίου εὐρέθη ἀνάγλυπτον, παριστάνον ἵππον μετὰ τοῦ ἵπποκόμου του¹. Αὗται εἶναι αἱ ἀρχαὶ τοῦ νεοσυστηθέντος μουσείου εἰς τὸ Ὁρφανοτροφεῖον, εἰς τὸ ὁποῖον ἐναριθμοῦνται τῶρα ἀγάλματα δύο καὶ δύο κεφαλαί, ἐννέα ἐπιγραφαὶ καὶ ἀνάγλυπτα ἐξήντα ἑπτὰ, ἐν ψήφισμα, ἐν μέγα ἀγγεῖον λίθινον μὲ ἀνάγλυπτα καὶ δύο χρυσᾶ ἐνώτια. Ἐκ τούτων ἐν μέρος ἐσυνάχθη ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν μὲ μικρὰν δαπάνην καὶ τὰ περισσότερα ἐπροσφέρθησαν ἀπὸ πολίτας, τῶν ὁποίων διετάχθημεν νὰ δημοσιεύσωμεν τὰ ὀνόματα, καὶ προθυμούμεθα τῶρα νὰ κάμωμεν τοῦτο» (ἀναγράφονται 17 ὀνόματα δωρητῶν· σημειωτέον ὅτι ἡ ἀναγραφὴ τῶν ὀνομάτων δωρητῶν εἰς τὴν ἐπίσημον ἐφημερίδα ἦτο πρότασις τοῦ Μουστοξύδη, περιλαμβανομένη εἰς σχέδιον ψηφίσματος τὸ ὁποῖον εἶχε καταρτίσει «Περὶ προτασίας τῶν ἀρχαιοτήτων», καὶ τὸ ὁποῖον ὅμως τελικῶς δὲν ἐγένετο νόμος)². «Τὸ κατάστημα τοῦτο ἐπισκέπτεται καθημερινῶς ἀπὸ περιηγητὰς καὶ ἀπὸ τὰς ἐπιτροπὰς τῶν ὠραίων τεχνῶν τῶν Γάλλων (τῆς Expédition Scientifique), οἱ ζωγράφοι τῶν ὁποίων ἀντιγράφουσι τὰ ἀξιολογώτερα».

Ἐν τῷ μεταξῷ, πρέπει νὰ ὑπομνησθῇ ὅτι, ἀπὸ τὴν ἐποχὴν τῆς Τουρκοκρατίας ἀκόμη, οἰκεία βουλήσει, καὶ μὲ τὴν ἠθικὴν ὑποστήριξιν τῆς «Φιλομούσου Ἑταιρείας», ὡς ἐσημειώθη ἀνωτέρω, ἀπὸ μεγάλην ἀγάπην πρὸς τὰς ἀρχαιότητας κινούμενος, ἕνας Ἀθηναῖος, ὁ Κυριακὸς Πιττάκης, ἐφρόντιζε διὰ τὴν περισυλλογὴν καὶ τὴν φύλαξιν ἀρχαιοτήτων ὡς καὶ τὴν ἀνέυρεσιν νέων³. Ὁ Πιττάκης, μετὰ τὴν ἐκπαίδευσίν του εἰς τὸ ὑπὸ τῆς ἐν Ἀθήναις «Φιλομούσου Ἑταιρείας» ὑποστηριζόμενον σχολεῖον, ἐφοίτησεν εἰς τὴν Ἰόνιον Ἀκαδημίαν, δὲν ἦτο ὅμως ἀρχαιολόγος. Τὴν ἀτέλειαν τῶν γνώσεών του ἀνεπλήρου, κατὰ τὴν μαρτυρίαν τῶν συγχρόνων καὶ τῶν νεωτέρων του, ἀκάματος ζῆλος καὶ ἐργατικότης⁴ καὶ ἡ πραγματικὴ λατρεία, μοναδική, τὴν ὁποίαν ἔτρεφε διὰ τὰ προγονικὰ λείψανα. Ἐγνώριζε τὴν γαλλικὴν καὶ ἀγγλικὴν—ὁ ἴδιος προσθέτει εἰς ἐπιστολὴν του πρὸς τὸν Κυβερνήτην τὴν γερμανικὴν, ἰταλικὴν καὶ λατινικὴν καὶ τὴν σπουδὴν τῆς Ἱατρικῆς⁵. Ὁ Κ. Πιττάκης ἀπὸ τοῦ 1828 ἡγήσατο παρὰ τοῦ Κυ-

τοῦ Ἐθνικοῦ Μουσείου, Κατάλογος περιγραφικὸς (Ἀθῆναι, 1890-1892). Πρόλογος. Ἐπίσης R. Kekulé v. Stradonitz, Die antiken Bildwerke im Theseion zu Athen, Λειψία, 1869. Πρόλογος. Τὸ Μουσεῖον τυπικῶς ἰδρύθη τὸν Ὀκτώβριον τοῦ ἰδίου ἔτους καὶ ὄχι τὸν Μάρτιον, ὡς ἀναγράφουν οἱ Καββαδίας καὶ Kekulé. Βλ. ἐνταῦθα σελ. ξη' καὶ σημ. 3.

1. Σ. Καρούζου, Ἐθνικὸν Ἀρχαιολογικὸν Μουσεῖον. Συλλογὴ Γλυπτῶν Περιγραφικὸς Κατάλογος, Ἀθῆναι, 1967, σελ. 38, ἀριθ. 1385.

2. Βλ. σχετικῶς, κατωτέρω, σελ. ογ' κ.ε.

3. L. Ross, Erinnerungen und Mitteilungen aus Griechenland, Βερολῖνον, 1863, σελ. 32.

4. Εὐθ. Καστόρχης, Ἱστορικὴ Ἑκθεσις, Ἀθήνησιν, 1879, σελ. 10-13. Π. Καββαδίας, Ἱστορία τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας, Ἀθήνησιν, 1900, σελ. 16.

5. Ἐμμ. Πρωτοψάλτης, ἔ.ἀ. σελ. 66-68 καὶ 70-71, ἀριθ. ἐγγράφων 43 καὶ 46.

βερνήτου διορισμόν του εἶς τι «ὕπουργημα ἤθελε τοῦ ἐμπιστευθῆ»¹. Ἐπιμένων νὰ ἀσχολῇται ἀποκλειστικῶς μὲ τὰ ἀρχαῖα, προσεπορίζετο τὰ τοῦ ζῆν ἐργαζόμενος ἐν Ἀθήναις² ὡς ξεναγός³, κατεγίνετο μὲ πάθος, σὺν τοῖς ἄλλοις, εἰς τὴν ἀντιγραφὴν ἀρχαίων ἐπιγραφῶν, τὰς ὁποίας ἀνεύρισκε καὶ διεφύλαττε, χωρὶς πάντοτε νὰ κατανοῇ ἀπολύτως τὴν σημασίαν των, ἐφ' ὅσον αἱ ἱστορικαὶ του γνώσεις ἦσαν ἐλλιπεῖς. Παρ' ὅλον ὅτι δὲν ἐπέτυχε διορισμόν του ὑπὸ τοῦ Καποδίστρια, δὲν ἀπεγοητεύθη, ἀλλ' ἐξηκολούθει τὰς ἐρεῦνας του, καὶ οὕτω, ἐξ ἀναφορᾶς τοῦ Βιάρου Καποδίστρια ἀπὸ 13 Ἀπριλίου 1829⁴—αἱ προτάσεις τῆς ὁποίας ἐνεκρίθησαν ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν—φαίνεται ὅτι προσέφερεν εἰς τὸ Κράτος ἀρχαῖα ὑπ' αὐτοῦ ἀνευρεθέντα καὶ ἐζήτει νὰ διεξαγάγῃ ἀνασκαφικὰς ἐρεῦνας εἰς Σαλαμῖνα, ὑπὸ τὴν προϋπόθεσιν νὰ παραδίδῃ εἰς τὴν Κυβέρνησιν τὰ ἀνευρισκόμενα ἀρχαῖα, «λαμβάνων μόνον παρ' αὐτῆς ἀντιμισθίαν τινά»⁵. Ἀντιμισθία ἐπίσης διετάχθη νὰ τοῦ δοθῇ καὶ διὰ τὰς παραχωρηθείσας ὑπ' αὐτοῦ ἀρχαιοτήτας.

Δέον νὰ σημειωθῇ ἐνταῦθα ὅτι κατὰ μῆνα Ὀκτώβριον (2.10.1829) ἡ Γραμματεία τῆς Ἐπικρατείας ἀσχολεῖται ἀκόμη μὲ τὰς κινήσεις τῶν Γάλλων ἐπιστημόνων τῆς *Expédition*, διότι εἶχον φθάσει μέχρις αὐτῆς εἰδήσεις, ὅτι οὗτοι ἀνεκάλυπτον διαφόρους ἀρχαιοτήτας. Οὕτω, διὰ διαταγῆς τῆς Γραμματείας αὐτῆς πρὸς τὸν Ἐκτακτον Ἐπίτροπον τῆς Ἡλίδος⁶, συνιστᾶται νὰ καταβάλλεται ἡ ἀπαιτούμενη ἐπιμέλεια, διὰ τὴν συγκέντρωσιν τῶν ἀρχαιοτήτων τούτων, καὶ τὴν ἀποστολὴν των εἰς τὸ Ὀρφανοτροφεῖον τῆς Αἰγίνης: «Ἐπαγρυπνοῦσα [ἡ Ἐπιτροπὴ] καὶ εἰς τὸ ἐξῆς, ὥστε ὁσάκις καὶ ὅπου ἀνακαλύπτονται τοιαῦτα, νὰ συλλέγωνται ἀμέσως ἀπὸ τὰς ἐπιτοπίους ἀρχὰς καὶ τοὺς ὑπαλλήλους τῆς Κυβερνήσεως καὶ νὰ ἀποταμιεύωνται ἀσφαλῶς, διὰ νὰ κατατεθῶσιν ἐν δέοντι εἰς τὸ ἐπὶ τούτῳ διορισθισόμενον Μουσεῖον». Ὁ Ἐκτακτος Ἐπίτροπος τῆς Ἡλίδος Π. Ἀ. Ἀναγνωστόπουλος, ἀφοῦ ἀπήντησεν εἰς τὴν διαταγὴν ταύτην, ἐκοινοποίησεν ἀξιοσημεῖωτον πράγματι, καὶ συγκινητικὴν διὰ τὸ ὕφος τοῦ περιεχομένου της, Ἐγκύκλιον πρὸς τοὺς κατοίκους τῆς περιφερείας του, ὅπου δίδεται ἐρμηνεία τοῦ ὅρου Μουσεῖον, προσδιορίζονται δὲ ποῖαι εἶναι αἱ ἀρχαιοότητες—πλὴν αὐτῶν περιλαμβάνει εἰς τὰ πρὸς περισυλλογὴν ἀντικείμενα καὶ «βιβλία εἰς μεμβράνας». Σημειοῦται, ἐπίσης, ὅτι αἱ ἀρχαιοότητες «φέρουν τιμὴν μεγάλην εἰς τὸ Ἔθνος. Αὗται τιμώμεναι ἀπὸ τὴν σοφὴν Εὐρώπην καὶ ζητούμεναι καθ' ἡμέραν ἀπὸ τοὺς περιηγητὰς φανερόνουν τὴν ἀξίαν των· καὶ ὡς νὰ ἔλεγον εἰς τοὺς Ἕλληνας: Σεῖς δὲν πρέπει νὰ καταφρονῇτε τὰ λείψανα τῶν προγόνων σας! Αὐτὰ σᾶς ἐβοήθησαν, καὶ αὐτὰ ἔχετε χρέος νὰ σέβεσθε, διότι εἶναι ἱερὰ καὶ ἀνήκοντα πράγματα διὰ σᾶς τοὺς ἰδίους, τὴν ὑπόληψιν καὶ τιμὴν

1. Ἐμμ. Πρωτοφάλτης, ἔ.ἀ. σελ. 66-68, ἀριθ. ἐγγράφου 43.

2. Αἱ Ἀθῆναι εὕρισκοντο ἀκόμη ὑπὸ τοὺς Τούρκους.

3. Οὕτω ἐγνώρισε πολλὰς προσωπικότητας τῆς ἐποχῆς Ἕλληνας «ἐτερόχθονας» καὶ ξένους. Βλ. Ἀλ. Ραγκαβῆν, Ἀπομνημονεύματα, τόμ. 2, σελ. 7.

4. Ἐμμ. Πρωτοφάλτης, ἔ.ἀ. σελ. 86-87, ἀριθ. ἐγγράφου 58.

5. Βλ. Διαταγὴν τῆς Γενικῆς Γραμματείας τῆς Ἐπικρατείας πρὸς τὴν ἐπὶ τῆς Οἰκονομίας Ἐπιτροπὴν εἰς Ἐμμ. Πρωτοφάλτην, ἔ.ἀ. σελ. 86-87, ἀριθ. ἐγγράφου 58.

6. Ἐμμ. Πρωτοφάλτης, ἔ.ἀ. σελ. 106, ἀριθ. ἐγγράφου 80.

σας». Κατόπιν γνωστοποιεῖ ὅτι: 1. Πρέπει νὰ κατατίθενται εἰς τὴν Ἐπιτροπείαν αἱ ἀνευρισκόμεναι ἀρχαιοότητες. 2. Οἱ φέροντες ἀρχαιότητας θὰ λαμβάνουν ἀποδεικτικὸν τοῦ εὐρεθέντος ἀντικειμένου, θὰ ζητῆται δὲ ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν νὰ δίδῃ σχετικὴν ἀμοιβήν. 3. Οὐδεὶς ἔχει ἄδειαν νὰ σκάπτῃ εἰς ἐρείπια παλαιῶν πόλεων, πρὶν τὴν λάβῃ ἀπὸ τὴν Ἐπιτροπείαν. 4. Ὅσα ἀρχαῖα τυχὸν εὐρίσκει σκάπτων ὁ καθεὶς πρέπει νὰ φροντίζῃ νὰ μὴ βλάπτωνται καὶ νὰ εἰδοποιῇ περὶ τῆς εὐρέσεώς των. 5. Νὰ ἀνακοινοῦται ἀμέσως εἰς τὴν Ἐπιτροπείαν ἡ ἀνέυρεσις ἐνεπιγράφων λίθων. 6. Ἀπαγορεύονται αἱ πωλήσεις ἀρχαίων, διότι μόνον τὸ Ἔθνος εἶναι ὁ κύριος καὶ ὁ ἀγοραστὴς ὅλων, ἐκτὸς τῶν δακτυλιδιοπετρῶν. 7. Ὁ πωλὼν θὰ τιμωρῆται μὲ πρόστιμον. Ἀφοῦ δίδονται καὶ ἄλλαι ὁδηγίαι, ἐν τέλει σημειοῦται ὅτι «ἀμοιβὴ μεγαλυτέρα εἶναι τὸ νὰ χορηγήσῃ τις εἰς τὸ Ἔθνος του ἀρχαιότητα, διὰ τὸν στολισμὸν τοῦ Μουσείου τοῦ Ἑθνικοῦ του. Φιλοτιμηθῆτε, Ἕλληνες, καὶ σύμφωνοι μὲ τὸν ἐνδοξὸν σκοπὸν τῆς Κυβερνήσεως, πασχίσατε νὰ πλουτισθῇ τὸ Μουσεῖον τῶν Ἑλλήνων διὰ τὴν τιμὴν σας καὶ τὸν φωτισμὸν σας»¹.

Συχνότατα πολῖται ἢ αἱ Ἑκτακτοὶ Ἐπιτροπαί, πρὸ τοῦ Ὀκτωβρίου τοῦ 1829, ἀνεκοίνουν δι' ἀναφορῶν των πρὸς τὴν Γραμματείαν τῆς Ἐπικρατείας τὴν ἀνέυρεσιν ἀρχαιοτήτων, καὶ «ἀφιέρωσιν ὠρισμένων εἰς τὸ Ἐθνικὸν Μουσεῖον», προέτεινον διεξαγωγὴν ἀνασκαφῶν ἢ ἐζήτουν ἀμοιβὰς διὰ τοὺς εὐρέτας ἀρχαίων ἢ τέλος κατήγγελλον πωλήσεις ἀρχαίων εἰς ξένους². Ἦτο φανερόν ὅτι κάποιος ὑπεύθυνος ἐχρειάζετο διὰ νὰ δίδῃ σχετικὰς ὁδηγίας δι' ἅπαντα τὰ εἰδικὰ ταῦτα θέματα.

Πρέπει νὰ εἶχε γίνῃ συνείδησις πλέον εἰς τὸν Κυβερνήτην, ὅτι ἦτο ἀναγκαία ἡ ἱδρυσις, ἔστω ὑποτυπώδους Ἀρχαιολογικῆς Ὑπηρεσίας διὰ τὴν παρακολούθησιν πάντων τούτων τῶν θεμάτων, ὡς καὶ ἡ διὰ νόμου ἱδρυσις Μουσείου Ἀρχαιοτήτων. Καὶ τότε, δὲν διωρίσθη πάλιν ὁ Κυριακὸς Πιττάκης, διότι προφανῶς ὁ Κυβερνήτης ἐπιθυμῶν νὰ τοποθετήσῃ ἐπικεφαλῇς τόσον τοῦ Μουσείου, ὅσον καὶ τῶν ἄλλων δημοσίων ἐν Αἰγίνῃ («καταστημάτων»)³ (Ὁρφανοτροφείου, Βιβλιοθήκης, τῶν Τυπογραφείων τῆς Κυβερνήσεως —γαλλικῆς καὶ ἑλληνικῆς— ὡς καὶ τοῦ Κεντρικοῦ Σχολείου) ἄνδρα ἐξέχοντα, διαθέτοντα πλήρη ἐφόδια διὰ τὴν ὀργάνωσιν τῆς ἐκπαιδεύσεως ἐν γένει, μετεκάλεσεν, ὡς ἀνεφέρθη, ἐξ Ἰταλίας τὸν Ἀνδρέαν Μουστοξύδην, συμπατριώτην καὶ φίλον του⁴.

1. Ἐμμ. Πρωτοψάλτης, ἔ.ἀ. σελ. 107 - 109, ἀριθ. ἐγγράφου 82. Ἐγκύκλιος ἀπὸ 7 Ὀκτωβρίου 1829 τοῦ Π. Ἀ. Ἀναγνωστοπούλου.

2. Ἐμμ. Πρωτοψάλτης, ἔ.ἀ. σελ. 95-100, 104-105, 109, ἀριθ. ἐγγράφων 69 - 72, 78 - 79 καὶ 83.

3. Τὴν Προεδρίαν πάντων εἶχε μέχρι τότε ὁ Ἑκτακτὸς Ἐπίτροπος Δυτικῶν Σποράδων Βιάρος Καποδίστριας, ὅστις ὅμως τότε διωρίσθη Γραμματεὺς (Ὑπουργός) τῶν Στρατιωτικῶν καὶ τῶν Ναυτικῶν.

4. Εἶχε προηγηθῇ μεταξὺ των σχετικῶς μακρὰ ἀλληλογραφία, ὠρισμένα σημεῖα τῆς ὁποίας εἶναι συγγινητικά, διότι ἐκδηλώνουν τὸ ἦθος τοῦ Κυβερνήτου, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐμμονὴν του νὰ ὀργανώσῃ κράτος ἐν μέσῳ τοῦ χάους: «Ἀκόμη δὲν τολμῶ», τοῦ ἔγραφε, «νὰ σὲ προτείνω νὰ ἔλθῃς νὰ κατασταθῇς ἐδῶ οἰκογενειακῶς, ἐπειδὴ καὶ πάντες συναιθριάζομεν καὶ τὸ πᾶν ἀκόμη εἶναι ἐρημία, ἐρείπια καὶ ἀταξία. Ἐὰν ὅμως θέλῃς νὰ ἔλθῃς μόνος... καλῶς νὰ ὀρίσῃς. Καὶ ἔχω νὰ σὲ κάμω νὰ τρέξῃς καθὼς ὅλους, ὅσοι κατὰ κακὴν αὐτῶν τύχην μὲ ἐγγίζουσιν» (Ἐπιστολαὶ Ἱ. Καποδίστριας, ἔ.ἀ., Ἐπιστολὴ Αὐγούστου 1828, τόμ. 2, σελ. 192). Τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1828 γράφει πάλιν ὁ Καποδίστριας εἰς τὸν Μουστοξύδην: «Περὶ δὲ σεαυτοῦ καὶ πάλιν σὲ λέγω ὅτι δὲν τολμῶ νὰ σὲ προβάλω νὰ συσκευασθῇς καὶ μεταφέρῃς ἐδῶ

Ὁ Ἀνδρέας Μουστοξύδης ἔφθασεν εἰς τὴν Αἰγίνα τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1829, ἀνέλαβε δὲ ἀμέσως τὴν διοίκησιν τῶν δημοσίων «καταστημάτων», ὡς ἐχαρακτηρίζοντο τότε. Τὴν 21 Ὀκτωβρίου μόνον ἐξεδόθη τὸ ψήφισμα διορισμοῦ του, δημοσιευθὲν εἰς τὴν *Γενικὴν Ἐφημερίδα τῆς Ἑλλάδος* τὴν 16 Νοεμβρίου τοῦ ἰδίου ἔτους¹. Τὸ ψήφισμα εἶναι σύντομον ἀλλὰ οὐσιαστικόν. Γράφεται ἐν αὐτῷ: «Θεωροῦντες τὴν ἀνάγκην καὶ τὴν ὠφέλειαν τοῦ νὰ κάμωμεν βαθμηδὸν τὴν συλλογὴν ὅλων τῶν ἀρχαιοτήτων, τὰς ὁποίας καλύπτει εἰσέτι τὸ ἔδαφος τῆς Ἑλλάδος, καὶ αἱ ὁποῖαι, δυνάμεναι νὰ συντελέσωσιν εἰς τὴν πρόοδον τῆς Φιλολογίας καὶ τῶν Τεχνῶν, εὐρίσκονται διεσπαρμέναι εἰς διάφορα μέρη τῆς Ἐπικρατείας.

» Θεωροῦντες ὡς πρώτην ἀνάγκην νὰ ἐμπιστευθῶμεν τὸ ἔργον τοῦτο εἰς πολίτην ἔμπειρον περὶ τὴν ἀρχαιολογίαν, ὅστις θέλει ἐνασχοληθῇ περὶ τὰ μέτρα, τὰ ὁποῖα ἡ Κυβέρνησις θέλει ἐνεργήσῃ πρὸς ἐπιτυχίαν τούτου τοῦ σκοποῦ.

» Ἐπιθυμοῦντες νὰ σαφηνισθῶσιν αἱ εἰς τὸ Ὀρφανοτροφεῖον τῆς Αἰγίνης ἀποκείμεναι ἀρχαιότητες καὶ ὅσαι θέλουν ἀυξήσῃ ἀκολούθως ταύτην τὴν συλλογὴν. Ψηφίζομεν. . . »².

Οὕτω ὁ Ἀνδρέας Μουστοξύδης διωρίσθη Πρόεδρος τῆς ἐπὶ τοῦ Ὀρφανοτροφείου Ἐπιτροπῆς, Ἐφορος τοῦ Κεντρικοῦ Σχολείου, Διευθυντὴς καὶ Ἐφορος τοῦ Ἐθνικοῦ Μουσείου καὶ Διευθυντὴς τοῦ Ἐθνικοῦ Τυπογραφείου, μὲ ὑποχρέωσιν «νὰ καθυποβάλλῃ εἰς τὴν Κυβέρνησιν τὰ ἀναγκαῖα μέτρα πρὸς ἐνέργειαν τοῦ παρόντος ψηφίσματος»³.

σωρηδὸν γυναῖκα, παιδιά καὶ οἰκετεῖαν. Τοῦτο μόνον δύνασαι νὰ κάμῃς, νὰ ἔλθῃς ὡς ἐλεύθερος, ἀλλὰ καὶ περὶ τούτου πρέπει ἐμβριθέστερον νὰ σκεφθῇς μηδὲν πρὸς ἀγῶνιστον ἐκ τῆς περὶ ἐμὲ εὐνοίας σου καὶ ἀγάπης». (Ἐπιστολαὶ Ἰ. Καποδίστρια, ἔ.ἀ. τόμ. 2, σελ. 354).

1. *Γενικὴ Ἐφημερίς τῆς Ἑλλάδος*, Ἔτος Δ', ἀριθ. φύλλου 77 τῆς 16 Νοεμβρίου 1829. Βλ. προχείρως εἰς Ἐμμ. Πρωτοψάλτην, ἔ.ἀ. σελ. 110, ἀριθ. ἐγγράφου 84, ὡς καὶ *Γενικὴν Ἐφημερίδα τῆς Ἑλλάδος* ἀριθ. 70 τῆς ἰδίας ἡμερομηνίας. Διὰ τοῦ ψηφίσματος τούτου ὀρίζεται ὅτι:

Α'. Ὁ Κύριος Ἀνδρέας Μουστοξύδης διαδέχεται τὸν ἑκτακτὸν Ἐπίτροπον τῶν Δυτικῶν Σποράδων εἰς τὴν ρηθεῖσαν ἐπιτροπὴν τοῦ Ὀρφανοτροφείου Αἰγίνης.

Β'. Θέλει λάβει ὑπ' ὄψιν μετὰ τῶν συνεπιτρόπων τὰ καθυποβληθέντα εἰς τὴν Κυβέρνησιν δύο σχέδια περὶ ὀργανισμοῦ τοῦ Ὀρφανοτροφείου καὶ θέλει προβάλλει εἰς τὴν Κυβέρνησιν ὀριστικῶς τοὺς κανονισμοὺς οἱ ὁποῖοι κρίνονται ἀρμοδιότεροι πρὸς βελτίωσιν τοῦ καταστήματος τούτου.

Γ'. Ὁ ἑκτακτος ἐπίτροπος τῶν Δυτικῶν Σποράδων θέλει καταστήσῃ τὸν διάδοχόν του εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν τοῦ Ὀρφανοτροφείου δίδων εἰς αὐτὸν ὅλας τὰς πληροφορίες καὶ ἔγγραφα, τὰ ὁποῖα ἔχει εἰς χεῖράς του.

Ἐν Ναυπλίῳ τῇ 21 Ὀκτωβρίου 1829

Ὁ Κυβερνήτης Ἰ. Ἀ. Καποδίστριας

Ὁ ἐπὶ τῆς Ἐκπαιδεύσεως Γραμματεὺς, Χρυσόγελος

Τὸ ψήφισμα τοῦτο ἀπόκειται εἰς τὰ Γενικὰ Ἀρχεῖα τοῦ Κράτους, Φάκελλος Γραμματείας Ἐκπαιδεύσεως, Ὀκτωβρίου 1829. Βλ. καὶ Ἐφημερίδα *Le Courier de la Grèce*, ἀριθ. 3 (1/13 Δεκεμβρίου 1829). Εἰς τὸ αὐτὸ φύλλον, 77, τῆς *Γενικῆς Ἐφημερίδος* ἐδημοσιεύθη καὶ ἰδιαιτέρον ἔγγραφον τοῦ Καποδίστρια πρὸς τὸν Μουστοξύδην, ὅπου τοῦ δίδει ὁδηγίαν διὰ τὸν τρόπον ἐκτελέσεως τῶν καθηκόντων του: «Ὁφείλεις, Κύριε», τοῦ γράφει, «νὰ κοινοποιήσῃς τὰς ιδέας σου εἰς ἐκπλήρωσιν τοῦ ψηφίσματος, δυνάμει τοῦ ὁποίου ἐμπιστεύεσθε τὴν διεύθυνσιν τοῦ Ἐθνικοῦ Μουσείου».

2. Ἐμμ. Πρωτοψάλτης, ἔ.ἀ. σελ. 110, ἀριθ. ἐγγράφου 84.

3. Ἐμμ. Πρωτοψάλτης, ἔ.ἀ. σελ. 110, ἀριθ. ἐγγράφου 84, καὶ ἐνταῦθα σελ. 9α', σημ. 4.

Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς καθ' ἣν ἀναλαμβάνει ὁ Ἀνδρέας Μουστοξύδης τὴν ἐπιστασίαν τῶν ἐν Αἰγίνῃ δημοσίων «καταστημάτων», διακρίνεται σαφῶς ἡ ὑπαρξίς ἀνθρώπου ἀφιερωμένου εἰς τὸ ἔργον του, ἀρίστου γνώστου τῶν περὶ τὴν ἐκπαίδευσιν καὶ ἀρχαιολογίαν θεμάτων, ἐνεργητικοῦ καὶ ὁργανωτοῦ. Εἶναι συγκινητικὸν ὅτι, παρ' ὅλην τὴν ἐπιθυμίαν του νὰ ἀποδώσουν αἱ διάφοροι ἐνέργειαι του, συνεχῶς ἔχει κατὰ νοῦν, εἰς τὰς προτάσεις αἱς ὑποβάλλει πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον Ἐκκλησιαστικῶν καὶ Δημοσίου Ἐκπαιδεύσεως, τὴν «τωρινὴν ἔνδειαν» τοῦ κράτους καὶ προσπαθεῖ νὰ κάμῃ τὰς πλέον δυνατὰς οἰκονομίας¹. Δεῖγμα τοῦ χαρακτῆρος του, τῆς εἰς τὸ ἔργον του ἀφοσιώσεως, τῆς φιλοπατρίας του καὶ τῆς πρὸς τὸν Κυβερνήτην ἀγάπης του, εἶναι ἐπιστολὴ σταλεῖσα ἐξ Αἰγίνης πρὸς τὸν Ἰ. Καποδίστριαν μετὰ τὸν διορισμὸν του εἰς τὸ Μουσεῖον², ὡς καὶ ἐγγράφον του πρὸς τὴν Γραμματείαν τῶν Ἐκκλησιαστικῶν κλπ.³ Τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1829 ὑπέβαλε πρὸς τὸν Κυβερνήτην σχέδιον ψηφίσματος ἐξ 26 ἄρθρων «περὶ προστασίας τῶν ἀρχαιοτήτων». Τὸ σχέδιον τοῦτο—ἄγνωστον διατί, δὲν ἐγένετο τότε νόμος—, προέβλεπε τὰ περὶ ἀνασκαφῶν, ἀμοιβῶν ἡθικῶν καὶ ὑλικῶν εἰς τοὺς εὐρέτας ἀρχαίους κ.ἄ.⁴. Τὸ κείμενον του, ἀξιοσημείωτον, διότι ἀποτελεῖ τὴν πρώτην προσπάθειαν νομοθεσίας περὶ Ἀρχαιοτήτων εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἔχει ὡς ἑξῆς :

«Ἐπειδὴ τὰ ἀρχαῖα τῶν ἐλευθερίων τεχνῶν λείψανα διαμένοντα εἰς αὐτὸ τοῦτο τὸ πατρῷον ἔδαφος ὅπου ἐτεχνουργήθησαν ἔτι λαμπρότερον προβάλλουσιν, καὶ ἐπειδὴ ἡ διατήρησις. . . τῶν ὅσα διέφυγον τὴν τοῦ χρόνου καὶ τὴν τῶν βαρβάρων ἐπήρειαν περιβάλλοντα ἀξιοπρέπειαν εἰς τὸ Ἔθνος χρησιμεύουν εἰς τὴν περὶ τὰ καλὰ σπουδὴν,

1. Βλ. προτάσεις του δι' ἑξοδα ἀνασκαφῆς εἰς Παλάτια Πόρου, Ἑμμ. Πρωτοψάλτης, ἔ.ἄ. σελ. 118, ἀριθ. ἐγγράφου 93. Σημειωτέον ἐπίσης ὅτι δι' ἐπιστολῆς του ἀπὸ 21 Ὀκτωβρίου/2 Νοεμβρίου 1829 ὁ Κυβερνήτης τοῦ γράφει χαρακτηριστικῶς: «Ἴδού πρὸς τὸ παρὸν τὸ πρῶτον μέρος τῶν ἔργων ἐπὶ τὰ ὅποια τάττεσθε. ἐπακολουθήσαντος μετὰ ταῦτα καὶ τοῦ δευτέρου καὶ γενναιοτέρου. Σταυρὸς εἰς τὸν ὅποιον καταδικάζονται ὅλοι οἱ συμμετέχοντες τῆς ἐμῆς τύχης. Γράφω τῷ Βιάρῳ, ἵνα σᾶς καθιδρῶσῃ ἐν τῷ Ὀρφανοτροφείῳ. . .». Διὰ τοῦ ἰδίου γράμματος ὁ Καποδίστριας ἐγνώριζεν εἰς τὸν Μουστοξύδην ὅτι ὁ μηνιαίος μισθὸς του θὰ ᾔτο 500 γρόσια κατὰ μῆνα. Προσέθετε δὲ «δὲν ἀξιῶ βέβαια νὰ σᾶς ἀρκέσωσιν ἐκ παντὸς 500 γρόσια κατὰ μῆνα. Ὅσον ἂν χρῆζετε μικρᾶς τιμῆς προσθήκης μὴ συνέχεσθε, ἀλλὰ λαλήσατε ἐλευθέρως πρὸς τὸν Βιάρων». Εἶναι χαρακτηριστικὸν τοῦ ἡθους τοῦ Μουστοξύδου, ὅτι οὐδέποτε ἐζήτησεν αὐξήσιν, παρὰ τὸ γεγονὸς ὅτι ἡ ἀντιμισθία του ᾔτο πενιχρά. Τοῦτο θὰ τὸ ἐπραξε, ἂφ' ἑνὸς μὲν διότι ἡκολούθει τοῦ Καποδίστρια τὴν λιτότητα, ἂφ' ἑτέρου δὲ διότι ἐφρόντιζε νὰ μὴ ἐπιβαρύνεται τὸ πτωχὸν ταμεῖον τοῦ Ἑθνους μὲ ἐπὶ πλέον δαπάνας.

2. Ἑμμ. Πρωτοψάλτης, ἔ.ἄ. σελ. 113, ἀριθ. ἐγγράφου 86. «Τοῦτο μόνον δύναμαι νὰ βεβαιώσω τὴν Ὑμετέραν Ἐξοχότητα, ὅτι καὶ διὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τούτων καὶ τῶν περὶ τὰς δύο τυπογραφίας ὑπηρεσιῶν μου, καὶ διὰ τὴν ὁποίαν μέλλω νὰ λάβω συμμεθεῖν εἰς τὴν σύστασιν τοῦ τυπικοῦ σχολείου καὶ εἰς τὰς μελέτας τῆς εἰς ἐκλογὴν καὶ σύνταξιν στοιχειωδῶν βιβλίων ἐκλεχθείσης ἐπιτροπῆς, θέλω καταβάλει πᾶσαν ἐπιμέλειαν, νομίζων ἐμαυτὸν μακάριον, ἂν ἐμπορέσω τοῦλάχιστον μὲ τὴν καλὴν μου προαίρεσιν νὰ συνεισφέρω τὸ κατὰ δύναμιν εἰς τὴν μέγα τῆς ἀναγεννήσεως τῆς Ἑλλάδος οἰκοδόμημα, τοῦ ὁποίου ἀρχιτέκτονα ἐθέσπισεν ἡ θεία Πρόνοια διὰ σημείων τόσον λαμπρῶν τὴν Ὑμετέραν Ἐξοχότητα».

3. Ἑμμ. Πρωτοψάλτης, ἔ.ἄ. σελ. 113-114, ἀριθ. ἐγγράφου 87.

4. Γ. Φαρμακίδης ἔ.ἄ. σελ. 44, καὶ σημ. 16. Τὸ κείμενον τοῦτο ὑπάρχει εἰς «σχέδιον» εἰς τὰ Γενικά Ἀρχεῖα τοῦ Κράτους, Καποδιστριακὴ περίοδος, φάκελλος Γραμματείας τῆς Παιδείας, Δεκέμβριος 1829. Κείμενον ἐλληνικὸν καὶ γαλλικόν. Βλ. προχείρως εἰς Εὐαγγ. Μανῆν, Ἀνδρέας Μουστοξύδης, σελ. 247 κ.ἑ.

Ψηφίζομεν

α) Πᾶς τις κύριος οἰκίας ἢ ἀγροῦ, εἰς διάστημα μηνός, μετὰ τὴν δημοσίευσιν τοῦ παρόντος ψηφίσματος, ὀφείλει νὰ παρέξῃ εἰς τὸν τοῦ Τμήματός του διοικητὴν ἀκριβῆ καταγραφὴν τῶν κτισμάτων, ἀγαλμάτων, τορνευμάτων, ἀγγείων κεραμίων, μαρμάρων εἰργασμένων ἢ ἄλλως ἐπισήμων διὰ τὸ μέγεθος καὶ ἐτέρων τοιούτων πραγμάτων σωζομένων εἰς τὰ τεῖχη ἢ ὑπαρχόντων εἰς τὸν ἀγρόν του.

β) Τὰ αὐτὰ διατάσσονται καὶ εἰς πάντα ἐκκλησιαστικόν, ἱερὸν λειτουργὸν τόπου ἢ χωρίου, ἐπιστάτην ἐκκλησιαστικῶν ἢ ἄλλων κτισμάτων.

γ) Ὁ δὲ διοικητής, ἐξετάσας δι' αὐτοψίας τὰ καταγεγραμμένα εἰς διάστημα μηνός μετὰ τὴν τῆς γραφῆς παραλαβήν, θέλει προσθέσει καὶ ἰδίας αὐτοῦ παρατηρήσεις καὶ σημειώσεις ἐν ταύτῳ ὅσα παρόμοια πράγματα ἤθελαν εὑρεθῇ εἰς τὰ κτίρια καὶ γαίας τὰς ἐθνικάς. Θέλει δὲ πέμψει τὰ ἔγγραφα ταῦτα εἰς τὸν τοῦ Μουσείου Ἐφορον.

δ) Οἱ δ' εἰρημένοι εἰς τὸ α καὶ β ἄρθρον πρέπει νὰ δηλοποιήσωσιν ἐν ταύτῳ ἂν θέλουν νὰ ἄλλοτριώσωσι πάντα ἢ μέρος τῶν καταγεγραμμένων πραγμάτων.

ε) Κανεὶς τῶν ἐχόντων ἀρχαιότητά τινα δὲν ἔχει ἐξουσίαν νὰ τὴν ἀποξενώσῃ χωρὶς προηγουμένην ἄδειαν τοῦ Ἐφόρου.

στ) Ὁ παραβαίνων ταῦτα ζημιοῦται τὴν ἡμίσειαν τιμὴν τῶν ἀποξενωθέντων ἢ ἀποσιωπηθέντων πραγμάτων κατὰ τὴν τοῦ Ἐφόρου καὶ δύο ἄλλων ἐπ' αὐτῷ τούτῳ παρὰ τῆς Κυβερνήσεως ἐκλεχθησομένων ἐκτιμητῶν.

ζ) Πᾶσα λαθραία ἐξαγωγή τιμωρεῖται μὲ τὴν ἀφαίρεσιν, ἐκ μὲν τοῦ ἀγοραστοῦ τῶν πραγμάτων, ἐκ δὲ τοῦ πωλητοῦ τῆς τιμῆς αὐτῶν.

η) Ἀπαγορεύεται εἰς τὸ ἐξῆς πᾶσα, πρὸς ζήτησιν ἀρχαίων πραγμάτων, ἀνασκαφὴ γινομένη ἄνευ ἀδείας τοῦ Ἐφόρου ἐπὶ ποινῇ ἀφαιρέσεως τῶν ἀνευρεθέντων πραγμάτων.

θ) Ἡ δὲ τοιαύτη ἄδεια δίδεται μόνον εἰς τὸν κτήτορα τῆς γῆς ἢ εἰς τὸν ἔχοντα τὴν παραχώρησιν αὐτοῦ.

ι) Ὁ Ἐφορος ἢ ὁ ἀντ' αὐτοῦ ἐπίτροπος θέλει διορίσει τὰς περιοχὰς καὶ τοὺς τόπους, ὅπου αἱ ἀνασκαφαὶ συγχωροῦνται καὶ προστάζει τὴν ἔμφραξιν τῶν λάκκων, ὅταν τοῦτο ἀπαιτεῖται διὰ τὴν τῶν δρόμων, ὑδραγωγῶν, δημοσίων καὶ ἰδίων κτιρίων συντήρησιν, διὰ τὴν κοινὴν ἀσφάλειαν καὶ διὰ τὴν τοῦ ἀέρος εὐκρασίαν.

ια) Ὁ κτήτωρ ἢ ὁ ἐργολάβος τῆς ἀνασκαφῆς ὀφείλει νὰ δίδῃ καθ' ἐβδομάδα εἰς τὸν τοῦ Μουσείου Ἐφορον, ἀμέσως ἢ διὰ τοῦ διοικητοῦ, ἀκριβῆ καταγραφὴν τῶν ἀνορυχθέντων πραγμάτων ἐπὶ ποινῇ ἀφαιρέσεως αὐτῶν τούτων.

ιβ) Τὰ ἐξ ἀνασκαφῆς τινος προταθέντα εἰς πώλησιν, πρὶν τῆς τοῦ Ἐφόρου ἢ τινος ἐπιτρόπου του ἐγκρίσεως, δημεύονται.

ιγ) Πᾶσα ἀνακάλυψις ἀρχαίου τινὸς ὑπογείου κτιρίου ὀφείλει νὰ εἰσαγγελθῇ διὰ νὰ διαμαρτυρηθῇ καὶ νὰ ἰχνογραφηθῇ.

ιδ) Ἀπαγορεύονται τὸ νὰ φθείρωνται κατ' ὅποιονδὴποτε τρόπον, ἄνευ ἀδείας τοῦ Ἐφόρου, τοῖχοι, λιθόστρωτα, καμάραι καὶ πᾶν ἄλλο τι ἀνῆκον εἰς ἀρχαῖον κτίριον, οἶον κονίαμα τοιχογραφίαι ἢ ἐπιγραφαί. Ἀλλὰ μῆτε νὰ μετατοπίζωνται τὰ τοιαῦτα ὅθεν εὑρίσκονται. Πᾶσα παράβασις θέλει τιμωρηθῇ μὲ τὴν δήμευσιν τῶν πραγμάτων καὶ τὴν ἀποζημίωσιν τῆς βλάβης.

ιε) Οἱ κτήτορες γῆς ἐχούσης ἀρχαῖα μνημεῖα δὲν ἔχουν ἄδειαν νὰ τὰ χαλῶσιν, νὰ τὰ προσδιορίζωσιν εἰς ἀναξίαν τινὰ χρῆσιν ἢ νὰ τὰ βλάπτωσι μὲ τάφρους ἢ ἐπισωρεύοντες γῆν.

ιστ) Οἱ αὐτοὶ κτήτορες ὁρῶντες τὰ τοιαῦτα μνημεῖα νὰ φθείρωνται θέλουσι τὸ εἰσαγγεῖλαι εἰς τὸν Ἑφορον διὰ νὰ προνοήσῃ τὰ δέοντα περὶ αὐτῶν. Οἱ παραβάντες τοῦτο καὶ τὸ προηγούμενον ἄρθρον ὑποχρεοῦνται εἰς ἀνασκευὴν μὲ ἰδιὰ των ἔξοδα πάσης ζημίας.

ιζ) Ὅταν μνημεῖόν τι ἀναγνωρισθῇ διὰ τὴν ἀξίαν του μάλιστα καλὸν νὰ διασώζεται, τότε ἡ Κυβέρνησις θέλει ἀποζημιώσει τὸν κτήτορα διὰ τὴν τοῦ ἐδάφους ἀποβολήν.

ιη) Οἱ εὐρέται τεχνουργήματος ἢ ἀπλῶς ἀρχαιότητός τινος, κατὰ τύχην ἢ σκάπτοντες θεμέλια ἢ ἄλλο τι καὶ οἱ τῶν δημοσίων δρόμων ἐργάται, δὲν ἔχουν ἄδειαν νὰ τὰ σφετερίζωνται καὶ θέλουν εἶσθαι ἔνοχοι εἰς τὰς ἐνταῦθα εἰρημένους διατάξεις.

ιθ) Τὰ ἐκ τῶν ἀνασκαφῶν εὑρεθέντα τεχνουργήματα μαρμάρου, λευκοῦ, χρωματισμένου κτλ. ἀνήκουσιν εἰς τὸν κύριον τῆς γῆς ἢ εἰς τὸν ἐργολάβον, πλὴν τῶν θησαυρῶν, διότι ἐπὶ τούτων τὸ Ἔθνος λαμβάνει τὰ εἰς αὐτὸ ἀνήκοντα.

κ) Ἐὰν τυχερῶς εὔρῃ τις τι ἀμίσθωτος ἢ ἔμμισθος ἐργάτης, εἰς τοῦτον ἀνήκει τὸ ἥμισυ τοῦ εὐρήματος, τὸ δὲ ἕτερον παραχωρεῖται εἰς τὸν κύριον τοῦ ἐδάφους. Ὁ παραβάτης τῆς διατάξεως ταύτης χάνει πᾶν δικαίωμα.

κα) Ἀπαγορεύεται αὐστηρῶς ἡ κολοβώσις κατ' ὅποιονδῆποτε τρόπον καὶ μετακινήσις ἀγαλμάτων, ἀγγείων, πετρῶν καὶ ἄλλων τοιούτων ἀρχαίων πραγμάτων. Ἡ ἀφαίρεσις τῶν ὑλικῶν. . . παλαιῶν κτιρίων, ἔτι δὲ τὸ νὰ ἀναλύωνται τὰ ἀρχαῖα ἐκ μετάλλου τεχνουργήματα καὶ νομίσματα καὶ ταῦτα ἐπὶ ποινῇ ἀποζημιώσεως τῆς γενομένης βλάβης.

κβ) Εἶδος τῶν προσδιορισθεισῶν κατὰ τῶν παραβατῶν ποινῶν θέλει διακηρυχθῇ διὰ τῆς ἐθνικῆς ἐφημερίδος καὶ τὸ ὄνομα αὐτῶν.

κγ) Εἰς τὸ Ἑθνικὸν Μουσεῖον θέλουσι διαμένει ἀναγεγραμμένα τὰ ὀνόματα τῶν χρηστῶν ἐκείνων πολιτῶν, ὅσοι τὸ πλουτίσωσι μὲ τὰς δωρεάς των.

κδ) Διορίζεται διὰ τὰς ἀνασκαφὰς καὶ ἀποκτήσεις πραγμάτων ἀξίων νὰ διαπρῶψωσι τὸ τοῦ Ἑθνους Μουσεῖον ποσότης τις χρημάτων εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ Ἑφόρου, ὅστις θέλει παρέχει εἰς τὴν Κυβέρνησιν λόγον κατὰ μῆνα τῶν πραχθέντων.

κε) Ὁ Ἑφορος ἔχει τὴν ἄδειαν νὰ συνεννοῇται δι' ἐπιστολῶν μὲ τοὺς ἐκτάκτους ἐπιτρόπους καὶ διοικητάς. Οὗτοι δὲ πάλιν μετ' αὐτοῦ, περὶ ἀποκτήσεως ἀρχαίων Μνημείων.

κστ) Ὅσα χρήματα προέλθουν ἐκ τῶν ἐπιβαλλομένων εἰς τοῦτο τὸ ψήφισμα ποινῶν, θέλουν χρησιμεύσει εἰς ἀπόκτησιν ἀρχαιοτήτων διὰ τὸ Μουσεῖον».

Ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ἀνωτέρω Σχεδίου Ψηφίσματος φαίνεται ὅτι συνετάχθη καὶ ἐξεδόθη ἡ ὑπ' ἀριθ. 953 πρᾶξις τῆς Κυβερνήσεως δημοσιευθεῖσα εἰς τὴν *Γενικὴν Ἐφημερίδα τῆς Ἑλλάδος*, ὑπ' ἀριθ. 50/1830. Ἡ πρᾶξις αὕτη ὁμοῦ μὲ τὰς πρότερον ἐκδοθείσας, ἐν σχέσει πρὸς τὸ θέμα τῆς διατηρήσεως καὶ διαφυλάξεως τῶν προγονικῶν μνημείων, ἀπετέλεσε τὴν βᾶσιν τῆς Ἀρχαιολογικῆς Νομοθεσίας τοῦ Κράτους.

Πρὸς τὸν Ἀ. Μουστοξύδην κοινοποιῶνται ἐφεξῆς ὑπὸ τοῦ Κυβερνήτου ἢ ὑπὸ τῆς Γραμματείας τῆς Παιδείας ἅπαναι αἱ σχετικαὶ μὲ ἀρχαιότητος ἀναφοραί. Εἰς τὰς ἐνεργείας του, μέχρι τῆς παραιτήσεώς του ἐκ τῆς ὑπηρεσίας (μετὰ τὴν δολοφονίαν τοῦ Κυβερνήτου), τὸν Μάρτιον τοῦ 1832, ὀφείλονται πολλά, ἥτοι: ἡ ὀργάνωσις τῆς συστηματικῆς περισυλλογῆς ἀρχαιοτήτων, —ἐπεχειρεῖ καὶ αὐτὸς ὁ ἴδιος ταξίδια εἰς τὰς νήσους τοῦ Ἀρχιπελάγους, πρὸς εὔρεσιν ἀρχαίων καὶ πλουτισμὸν τῆς συλλογῆς τοῦ Ἐθνικοῦ Μουσείου¹ —, ἀνασκαφικαὶ ἔρευναι εἰς διάφορα σημεῖα — ὁ ἴδιος ὁ Μουστοξύδης ἀνέσκαψεν ἐν Αἰγίνῃ πρῶτος εἰς τὸ Ὅρος, ἀποκαλύψας τὰ ἐρείπια τοῦ Ἱεροῦ τοῦ Διὸς Πανελληνίου², ἐπὶ τῶν ἡμερῶν του δὲ ἐπραγματοποιήθησαν καὶ ἄλλαι ἀνασκαφαὶ εἰς Αἶγινα ἰδίᾳ, περὶ τὸν ναὸν τοῦ Ἀπόλλωνος εἰς Κολώναν³ — πρόνοια περὶ ἀρχαιοτήτων ἐν γένει καὶ τῆς ἀγορᾶς των ὑπὸ τοῦ Κράτους. Ἐφρόντισε, τέλος, διὰ τὴν διαφύλαξιν παλαιῶν χειρογράφων κωδίκων. Διὰ τὴν πραγματοποίησιν τῶν σχεδίων τὰ ὁποῖα συνέλαβε διὰ τὴν ὀργάνωσιν τῆς ὑπηρεσίας του, ἐγίνοντο ὑπ' αὐτοῦ σχετικαὶ προτάσεις πρὸς τὸν Κυβερνήτην, ἡκολούθουν δὲ συναφεῖς ἐγκύκλιοι τῆς Κυβερνήσεως, δι' ὧν ὑλοποιῶντο αἱ σκέψεις του καὶ ἐδίδοντο ἐντολαὶ καὶ ὁδηγαί εἰς τὰς κατὰ τόπους ἀρχάς.

Πρῶτον του μέλημα ὑπῆρξεν ἡ περισυλλογὴ καὶ διάσωσις τῶν ἀρχαίων. Κατόπιν τούτου, δι' ἀναφορᾶς του πρὸς τὸ τότε Ὑπουργεῖον Παιδείας ἀπὸ 15 Νοεμβρίου 1829, ἐζήτησε νὰ τοῦ διατίθενται ἀπὸ τῆς 15 Ὀκτωβρίου 20 ἕως 30 γρόσια ἡμερησίως διὰ «σκαψίματα, ἔτι δὲ δι' ἀπαιτούμενα ἐφόδια εἰς κανέν μου ταξίδιον δι' αὐτὸν τὸν σκοπὸν καὶ διὰ πορισμὸν τινος ἀρχαιότητος, κτήματος τῶν ιδιωτῶν πρὸς χρῆσιν τοῦ Μουσείου». Σημειοῖ, ἐν τέλει ἐκεῖ, ὅτι θὰ δίδῃ κατὰ μῆνα ἀναφορὰν τῶν «ἐκβάσεων τῶν ἐρευνῶν» του καὶ ἀπαρίθμῃσιν τῶν ἀρχαιοτήτων τῶν εἰσερχομένων εἰς τὸ Μουσεῖον⁴. Δι' ἐγγράφου τοῦ Κυβερνήτου ἀπὸ 23 Νοεμβρίου 1829 τοῦ γνωστοποιεῖται ὅτι ἐνεκρίθη ποσὸν 500 γροσίων κατὰ μῆνα «ἀναλόγως μὲ τὴν παροῦσαν τοῦ Ταμείου μας κατάστασιν» διὰ τὰς μελετωμένας ἐπιχειρήσεις του⁵.

Εἶναι χαρακτηριστικὸν τῆς τάξεως, ἡ ὁποία ἤρchiσε νὰ ἐπικρατῇ εἰς τὰς νήσους τοῦλάχιστον, αἱ ὁποῖαι ἦσαν ἐλεύθεραι, τὸ κάτωθι γεγονός: Ὅταν ὁ κόμης de Laborde ἐζήτησε κατὰ Νοέμβριον 1829, νὰ ἀποκομίσῃ ἐκ Σύρου ἀρχαιότητος, τὰς ὁποίας εἶχεν ἀγοράσει, ἡ μὲν Δημογεροντία τῆς νήσου τὸν ἡμπόδισεν, ἡ δὲ ἐπὶ τῶν Ἑσωτερικῶν καὶ

1. Οὕτω περιώδευσεν ὁ ἴδιος τὸ φθινόπωρον τοῦ 1830 εἰς Κυκλάδας πρὸς περισυλλογὴν ἀρχαίων μνημείων. Ἀξιοσημείωτον εἶναι τὸ γεγονός ὅτι ἡ πρώτη συλλογὴ ἀρχαιοτήτων τοῦ ἐλληνικοῦ κράτους ἀπεκλήθη Ἐθνικὸν Μουσεῖον, διότι ἀποδεικνύει τὴν σημασίαν τὴν ὁποίαν ἀπέδιδεν εἰς αὐτὸ ὁ Κυβερνήτης.

2. Βλ. καὶ ἀναφορὰν του εἰς Ἐμμ. Πρωτοψάλτην, ἔ.ἀ. σελ. 130, ἀριθ. ἐγγράφου 110.

3. Θεωρουμένου μέχρι τινὸς ὡς ναοῦ τῆς Ἀφροδίτης, περὶ τοῦ ὁποίου ἀναφέρει ὁ Παυσανίας, ὅτι εὕρισκετο εἰς τὴν πόλιν τῆς Αἰγίνης.

4. Ἐμμ. Πρωτοψάλτης, ἔ.ἀ. σελ. 117, ἀριθ. ἐγγράφου 92.

5. Ἐμμ. Πρωτοψάλτης, ἔ.ἀ. σελ. 120-121, ἀριθ. ἐγγράφων 96, 97. Εἰς ἐπιστολὴν του ὁ Καποδίστριας πρὸς τὸν Μουστοξύδην, μετὰ τὴν ἐγκρίσιν τοῦ δι' ἀνασκαφὰς ποσοῦ, σημειοῖ ὅτι «μετ' αὐτὰς (τὰς ἀνασκαφὰς) νὰ ἰσοπεδῶνεται τὸ μέρος». Ἀποτελεῖ καὶ τοῦτο δεῖγμα τῆς τάξεως, τὴν ὁποίαν ἐπεθύμει ὁ Κυβερνήτης (βλ. Ἐπιστολὰς Ἱ. Καποδίστρια, ἔ.ἀ. τόμ. 3, σελ. 262. Ἐπιστολὴ 20 Ὀκτωβρίου 1829 ἀπὸ τὸ Ναύπλιον).

Ἀστυνομίας Γραμματεία τῆς Ἐπικρατείας ἔδωκεν ἐντολὴν (εἰς τὴν ἐκεῖ Δημογεροντίαν), πρῶτον, νὰ τοῦ πληρωθοῦν ἐκ τοῦ Δημοσίου Ταμείου τὰ διὰ τὰ ἀρχαῖα καταβληθέντα ὑπ' αὐτοῦ χρήματα, αἱ δὲ ἀρχαιότητες νὰ σταλοῦν εἰς τὸ Μουσεῖον Αἰγίνης¹.

Ἀφοῦ ἐτακτοποιήσε τὴν διαδικασίαν διὰ τὰς ἀνευρισκομένας ἢ πωλουμένας ἀρχαιοτήτας, πρῶγμα τὸ ὅποῖον, κατὰ μέγα μέρος, ἀπέδωκε συντόμως καρπούς, ἔλαβε μέτρα διὰ τὴν διαφύλαξιν τῶν χειρογράφων, προτείνων νὰ σταλοῦν κατάλογοι αὐτῶν εἰς τὴν Κυβέρνησιν, καὶ νὰ καταστοῦν ὑπεύθυνοι οἱ ἐπίσκοποι, ἀρχιμανδριῖται καὶ ἐφημέριοι διὰ τὴν φύλαξιν των. Συνεχίζων τὰς προτάσεις του πρὸς τὴν Γραμματείαν τῆς Παιδείας, ὑποβάλλει ἀναφοράν, περὶ τὰς ἀρχὰς Δεκεμβρίου 1829, «Περὶ συλλογῆς τῶν παλαιῶν ἐγγράφων καὶ χειρογράφων τῶν σωζομένων ἐν τοῖς Μοναστηρίοις τῆς χώρας». Εἰς αὐτὴν προτείνει νὰ συγκεντρωθοῦν τὰ ὑπάρχοντα χειρόγραφα ἢ βιβλία ἢ περγαμηναί, νὰ σταλῶσιν εἰς τὴν Κυβέρνησιν, καὶ ἐκεῖνη νὰ φροντίσῃ νὰ ἀμείψῃ τοὺς κατόχους ἢ διὰ χρημάτων, ἢ διὰ βιβλίων ἄλλων χρεωδεστέρων καὶ γενικωτέρων. Ἐνθυμίζει ἰδίως τὴν Σάμον καὶ Πάτμον, καταληλατηθείσας παλαιότερον —κυρίως ἢ δευτέρα— ὑπὸ τῶν ξένων. Προσθέτει δὲ καὶ φράσιν χαρακτηριστικὴν: «Μία Κυβέρνησις ἐμπορεῖ νὰ λάμψῃ κατὰ πολλοὺς τρόπους· ἀλλὰ κανένας ἔπαινος δὲν εἶναι οὔτε διαρκέστερος οὔτε περιφανέστερος παρὰ τὸν ὅποῖον ἀγαποῦν νὰ ἀνταποδίδωσιν εἰς αὐτὴν αἱ εὐγνώμονες Μοῦσαι»². Κατόπιν τῆς προτάσεως αὐτῆς τοῦ Μουστοξύδη ἠκολούθησε, τὴν 2 Δεκεμβρίου 1829, σχετικὴ Ἐγκύκλιος ὑπὸ τοῦ Κυβερνήτου πρὸς τοὺς Ἐκτάκτους Ἐπιτρόπους καὶ Προσωρινοὺς Διοικητὰς ὅπου ἀνεφέρετο ὅτι: «προεθέμεθα νὰ συλλέξωμεν εἰς τὴν βιβλιοθήκην τοῦ ἐν Αἰγίνῃ Κεντρικοῦ Σχολείου τὰ εἰσέτι σωζόμενα τοιαῦτα χειρόγραφα καὶ βιβλία παλαιῶν ἐκδόσεων, εἴτε κώδικας καὶ περγαμηνούς»³. Δυστυχῶς, λόγῳ τῶν ὑπαρχουσῶν τότε συνθηκῶν εἰς τὴν χώραν, ἥτις κατὰ μέγα μέρος κατεῖχετο ἀκόμη ὑπὸ τῶν Τούρκων, ἐνῷ ἡ Σάμος καὶ ἡ Πάτμος δὲν εἶχον ἀποδοθῇ εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἡ πλευρὰ αὕτη τῶν φροντίδων τοῦ Ἀ. Μουστοξύδη, ἡ ἀφορῶσα εἰς τὰ χειρόγραφα, δὲν ἐκαρποφόρησε, διότι καὶ οἱ ἡγούμενοι τῶν Μονῶν οὐδεμίαν ἐπέδειξαν ἐπιθυμίαν νὰ συμμορφωθοῦν πρὸς τὰς γενομένας ὑποδείξεις.

Ἡ ἀναφορὰ τοῦ Ἀ. Μουστοξύδη εἶχεν ὑποβληθῇ εἰς τὸν Κυβερνήτην ὑπὸ τῆς Γραμματείας τῆς Παιδείας διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 239/13.12.1829 ἐγγράφου. Ἀνησυχῶν ὅμως ὁ Κερκυραῖος λόγιος διὰ τὴν τύχην τῆς, ἐπειδὴ προφανῶς εἶχε καὶ λόγους νὰ φοβῇται κλοπὰς ἢ ἀποκρύψεις τῶν χειρογράφων καὶ παλαιῶν βιβλίων, ἐπανῆλθε διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 59/26.12.1829 ἀναφορᾶς του πρὸς τὴν Γραμματείαν τῆς Παιδείας. Ἐκεῖ, μεταξὺ ἄλλων σημειοῖ: «Ἡ Γραμματεία παρακαλεῖται νὰ μὲ δηλοποιήσῃ ἂν, ἡ πρὸς τοὺς Διοικητὰς τῶν Ἐπαρχιῶν Ἐγκύκλιος πρὸς συλλογὴν τῶν εἰς τὰ Μοναστήρια σωζομένων

1. Ἐμμ. Πρωτοψάλτης, ἔ.ἀ. σελ. 118-119, ἀριθ. ἐγγράφου 94.

2. Ἐμμ. Πρωτοψάλτης, ἔ.ἀ. σελ. 121-122, ἀριθ. ἐγγράφου 98.

3. Ἐμμ. Πρωτοψάλτης, ἔ.ἀ. σελ. 124-125, ἀριθ. ἐγγράφου 102.

παλαιῶν χειρογράφων, πρέπει νὰ τυπωθῇ χωριστὰ καὶ κρυφά, ἢ ἂν πρέπη νὰ σταλθῇ χειρόγραφος, ἵνα μὴ ἐπέλθῃ ἀπόκρυψις καὶ διαφυγή»¹.

Ἀπὸ τοῦ ἔτους 1828, εἶχεν ἀρχίσει νὰ συρρέῃ εἰς τὴν Αἴγιναν, πρώτην πρωτεύουσαν τοῦ ἄρτισυστάτου Ἑλληνικοῦ κράτους, πλῆθος ἀνθρώπων ἑτεροκλίτων (πλὴν τῶν στενῶν συνεργατῶν τοῦ Κυβερνήτου), ὡς καὶ παλαιοὶ ἀγωνισταί, διάφοροι λόγιοι, ἀλλὰ καὶ Ἕλληνες ἐκπαιδευθέντες εἰς τὸ ἐξωτερικόν (Φαναριῶται). Μὲ αὐτοὺς «συμφύρονταν ἄνεργοι πολεμιστές, ἀργόσχολοι πολιτικοί, τυχοδιῶκτες καὶ θεσιθῆρες»² καὶ πολλοὶ πρόσφυγες ἐκ τῶν παραλίων τῆς Μ. Ἀσίας καὶ τῆς Πελοποννήσου. Μὲ τὴν εὐκαιρίαν αὐτήν, εἰς τὴν πρωτεύουσαν τοῦ ἄρτι ἐλευθερωθέντος Ἑθνους, τὴν Αἴγιναν, ἐκτίσθησαν ὠρισμένα σπουδαῖα κτήρια (Ὁρφανοτροφεῖον, Κυβερνεῖον, Εὐνάρδειον καὶ ἰδιωτικαὶ ἀρχοντικαὶ κατοικίαι). Τὸ θέρος τοῦ αὐτοῦ ἔτους φαίνεται ὅτι ἐφθασεν εἰς Αἴγιναν ἐκ Παρισίων καὶ ὁ ζωγράφος Ἀθανάσιος Ἰατρίδης. Ὁ Ἀ. Μουστοξύδης διαβλέψας τὰς ἱκανότητάς του, ἐχρησιμοποίησε τοῦτον, ἀναθέσας εἰς αὐτὸν διαφόρους ἀποστολάς.

Τὸ ὄνομα τοῦ Ἀθ. Ἰατρίδῃ ἀναφέρεται διὰ πρώτην φοράν εἰς ἑγγράφον πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον Παιδείας, δι' οὗ ὁ Ἀ. Μουστοξύδης γνωστοποιεῖ ὅτι ἐπεφόρτισε «ἰδιαιτέρως τὸν κύριον Ἰατρίδην νὰ ἐπιστατήσῃ εἰς τοιαύτην πρᾶξιν», δηλ. εἰς τὴν μεταφορὰν δύο ἀγαλμάτων ἐκ Θερμιῶν, τὴν ὁποίαν ἐνόμιζε, καὶ ὀρθῶς, ὅτι δὲν ἔπρεπε νὰ ἐμπιστευθῇ εἰς τὴν προσοχὴν τῶν ἀπλῶν ναυτῶν τοῦ πλοίου, τὸ ὁποῖον ἐστάλη εἰς τὴν νῆσον διὰ νὰ τὰ μεταφέρῃ εἰς τὴν Αἴγιναν³.

Διὰ τὸν τόσον κατακριθέντα ὑπὸ τῶν συγχρόνων του, ὡς ἀποτυχόντα εἰς τὸ ἔργον του, Βιάρων Καποδίστριαν⁴, ἀξίζει νὰ ἀναφερθῇ ὅτι καὶ ὡς Ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν καὶ Ναυτικῶν ἐξηκολούθησε, μὲ ἰδιαιτέρον ζῆλον, τὰς φροντίδας του διὰ τὰς ἀρχαιότητας, ἀποστέλλων εἰς τὸ Μουσεῖον τῆς Αἰγίνης⁵, ὅσας ἐπληροφορεῖτο ὅτι ἀνευρίσκοντο εἰς διαφόρους τόπους.

Ὁ Μουστοξύδης ἐξηκολούθησε νὰ χρησιμοποιοῖ τὸν Ἰατρίδην—, χωρὶς ὅμως νὰ τὸν διορίσῃ μόνιμον Ἐπιστάτην,— εἰς μικρονασκαφάς, ὡς καὶ εἰς τὴν περισυλλογὴν τῶν ἀρχαίων ἀπὸ τῶν μέσων τοῦ ἔτους 1830, ὡς διαπιστοῦται ἐκ τῆς ἀναφορᾶς τοῦ ὀνόματός του εἰς καταστάσεις τὰς ὁποίας ὁ Ἀ. Μουστοξύδης ἀπέστελλε κατὰ μῆνα εἰς Ναύπλιον, «πρὸς ἐπίκρισιν», εἰς τὴν Γραμματεῖαν τῆς Παιδείας καὶ «εἰς τὸ Λογιστικὸν καὶ Ἑλεγκτικὸν Συμβούλιον»⁶. Ὁ Ἰατρίδης ἤρχισε τὴν περισυλλογὴν, ἀναζη-

1. Γενικὰ Ἀρχεῖα τοῦ Κράτους, Φάκελλος Ἐκπαιδεύσας, Δεκέμβριος 1829.

2. Γ. Φαρμακίδης, ἔ.ἀ. σελ. 29-30.

3. Ἐμμ. Πρωτοψάλτης, ἔ.ἀ. σελ. 122-123, ἀριθ. ἐγγράφου 99.

4. Νικ. Δραγούμης, Ἱστορικαὶ Ἀναμνήσεις, τόμ. Α' σελ. 107.

5. Ἐμμ. Πρωτοψάλτης, ἔ.ἀ. σελ. 125, ἀριθ. ἐγγράφου 103.

6. Αἱ ἀναφοραὶ αὗται τοῦ Μουστοξύδῃ ἀποτελοῦν διαυγῇ εἰκόνα τῆς τάξεως καὶ τοῦ αἰσθήματος εὐθύνης διὰ τῶν ὁποίων ἦσκει τὰ καθήκοντά του. Ἐκάστη ἀναφορὰ συνωδεύετο ὑπὸ Καταλόγου τῶν εἰσαχθεῖσάν εἰς τὸ Μουσεῖον ἀρχαιοτήτων. Βλ. προχέριως Ἐμμ. Πρωτοψάλτην, ἔ.ἀ. σελ. 130-135, ἀριθ. ἐγγράφων 110, 111 καὶ Γ. Φαρμακίδην, ἔ.ἀ. σελ. 44 κ.έ. Δὲν πρέπει νὰ παραλειφθῇ τὸ γεγονὸς ὅτι ὁ Μουστοξύδης ἐχρησιμοποίησε καὶ τὸν ἀρχιτέκτονα Στ. Κλε-

τῶν ἀρχαιότητος οὐχὶ μόνον εἰς Αἰγίνα, ἀλλὰ καὶ εἰς πλησίον χώρους, ὡς ἡ Σαλαμίς, τὰ Μέγαρα, ἡ Ἐλευσίς κ.ἄ. Ἦγόραζεν ἀρχαῖα ἀπὸ χωρικοῦ καὶ διενήργει μικρονασκαφάς. Οὕτω ἐγένετο δυνατὸς ὁ πλουτισμὸς τῆς πρώτης ἐθνικῆς συλλογῆς ἀρχαίων, χάρις καὶ εἰς τὸν ἐπιδειχθέντα μέγιστον ζῆλον τοῦ Ἀθ. Ἰατρίδου, ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψιν τοῦ Ἀ. Μουστοξύδου. Μὲ χρήματα δοθέντα ὑπ' αὐτοῦ, ἐκ τοῦ εἰς αὐτὸν στελλομένου κατὰ μῆνα κονδυλίου, ἐνήργησεν ἐπίσης «σκαψίματα», εἰς διαφόρους χώρους τῆς δικαιοδοσίας του, ὁ Ἐκτακτὸς Ἐπιτρόπος τῆς Στερεᾶς, Κεφαλλὴν Κωνσταντῖνος Μεταξῆς, στρατηγὸς κατὰ τὸν ἀγῶνα τῆς Παλιγγενεσίας¹.

Παρ' ὅλας τὰς γενναίας προσπάθειας, τόσον τοῦ Μουστοξύδου καὶ Ἰατρίδου, ἀλλὰ καὶ τῶν κατὰ τόπους Ἐκτάκτων Ἐπιτρόπων, πολλὰ ἀρχαιότητες ἐξηκολούθησαν νὰ φυγαδεύωνται². Ἀκριβῶς ἐπειδὴ συνεχίζοντο ὑπὸ τῶν ξένων αἱ διαρπαγαὶ ἀρχαιοτήτων, φαίνεται ὅτι ὁ Κυβερνήτης ἀπέστειλε, ἀπὸ 23 Ἰουνίου 1830, ἐκ Ναυπλίου, νέαν περὶ περισυλλογῆς καὶ διαφυλάξεως ἀρχαιοτήτων Ἐγκύκλιον πρὸς τοὺς Ἐκτάκτους Ἐπιτρόπους καὶ Διοικητὰς τῆς Ἐπικρατείας³. Ἐνδεικτικὸν τοῦ εὐαισθήτου, φιλοδικαίου καὶ ἀγαπῶντος τὴν τάξιν χαρακτῆρος τοῦ Καποδίστρια εἶναι καὶ ἡ ἐν αὐτῇ περιεχομένη παράγραφος, ὅπου τονίζεται ὅτι ἡ Κυβέρνησις «δὲν ἀνέχεται κατ' οὐδέναν τρόπον νὰ ἐπηρεασθῶσιν ἢ νὰ βλαφθῶσιν ὅπως οὖν τὰ δίκαια τῆς ἰδιοκτησίας· διότι ὁ μόνος αὐτῆς σκοπὸς (τῆς ἀπαγορεύσεως πωλήσεως καὶ ἐξαγωγῆς τῶν ἀρχαιοτήτων) εἶναι τὸ ἀληθινὸν συμφέρον τοῦ Κοινοῦ καὶ τὸ μερικοῦ πολίτου, διὰ τὸ ὅποιον καὶ μόνον ζητεῖ νὰ γνωρίσῃ τὰς εἰσέτι διασωζομένας ἀρχαιότητας εἰς τὴν Ἑλλάδα, νὰ ἐκτιμῇ αὐτάς ἀξίως πρὸς ὄφελος τῶν ἐχόντων αὐτάς κυρίων, καὶ νὰ τοὺς ὑποχρεώσῃ ἀπλῶς νὰ εἰδοποιῶσι διὰ τοῦ Διοικητοῦ τὸν Ἐφορον τοῦ Ἐθν. Μουσείου, ὅποιον ἔχουσι σκοπὸν περὶ αὐτοῦ καὶ πῶς θέλουν νὰ τὰς διαθέσωσι»⁴.

Ἀπηγορεύετο, ἐπίσης, ἡ διενέργεια ἀνασκαφῆς ἄνευ ἀδείας τῆς Διοικήσεως, γνωστοποιεῖται δὲ ὅτι «πᾶσα ἐπιχείρησις λαθραίας ἐξαγωγῆς ἀρχαιοτήτων εἰς ξένην γῆν, μνηυομένη εἰς τὰ δικαστήρια, θέλει τιμωρεῖσθαι κατὰ τοὺς νόμους»⁵. Καὶ πάλιν, εἰς

ἀνθὴν διὰ «σκαψίματα» εἰς τοὺς πρόποδας καὶ τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους Ἀγίου Ἡλίου (τὸ ὄρος Αἰγίνης), ἀντιληφθεὶς ἔκτοτε τὴν σημασίαν τῆς συμβολῆς ἀρχιτέκτονος εἰς ἀνασκαφάς, βλ. Ἐμμ. Πρωτοψάλτην, ἔ.ἄ. σελ. 133-135, 156, ἀριθ. ἐγγράφων 111 καὶ 129, σελ. 157-158, ἀριθ. ἐγγράφου 131 (Φεβρουαρίου), σελ. 162-163, ἀριθ. ἐγγράφου 134 (Ἰουλίου), σελ. 164, ἀριθ. ἐγγράφου 137 (Αὐγούστου).

1. Τοῦτο προκύπτει ἐξ ἐγγράφων τοῦ Ἀρχείου τοῦ Ὁρφανοτροφείου τῆς Αἰγίνης, διότι δὲν ἔχουν διασωθῇ ἅπασαι αἱ ὑπὸ τοῦ Ἀ. Μουστοξύδου σταλεῖσαι πρὸς τὴν Γραμματεῖαν τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίου Ἐκπαιδεύσεως μηνιαῖαι ἀναφοραὶ του. Βλ. Γ. Φαρμακίδην, ἔ.ἄ. σελ. 288, σημ. 17.

2. Ἐμμ. Πρωτοψάλτης, ἔ.ἄ. σελ. 141, ἀριθ. ἐγγράφου 115, ὅπου ὁ Διοικητὴς Σίφνου κτλ. ἀφοῦ γνωστοποιεῖ πρὸς τὸ ὑπουργεῖον Παιδείας ὅτι «διάφοροι ἄλλοθενεῖς καὶ Ἕλληνες ἐντόπιοι, ἀνασκάπτοντες κατὰ τὴν νῆσον Μῆλον, εὐρίσκουσι πᾶν εἶδος ἀρχαίων», περαίνων τὴν ἀναφορὰν ἀναγγέλλει ὅτι «φθάνει φεργάδα Ἀμερικανική, διὰ νὰ ἀνασκάψῃ καὶ αὕτη καὶ νὰ ἐπιτύχῃ τὰ τῆς ἀρχαιότητος ποθούμενα».

3. Ἡ ἐνέργεια αὕτη πρέπει νὰ ᾔτο ἀποτέλεσμα ἀναφορᾶς τοῦ Μουστοξύδου, ὑπ' ἀριθ. 220 ἀπὸ 15.5.1830, πρὸς τὴν Γραμματεῖαν τῆς Παιδείας, δι' ἧς ὑπεθυμίζει τὴν ἀνάγκην διαφυλάξεως καὶ περισυλλογῆς τῶν χειρογράφων τῶν Μονῶν (εἰς Γενικά Ἀρχεῖα Κράτους, Φάκελλος Γραμματείας τῆς Παιδείας, Μάϊος 1830).

4. Ἐμμ. Πρωτοψάλτης, ἔ.ἄ. σελ. 142-145, ἀριθ. ἐγγράφου 117.

5. Ἐμμ. Πρωτοψάλτης, αὐτόθι.

ἐκτέλεσιν τῆς Ἐγκυκλίου αὐτῆς, ὁ ἀξιότατος Ἐκτακτος Ἐπίτροπος τῆς Ἡλίδος Π. Ἀ. Ἀναγνωστόπουλος διατυπώνει, εἰς ἀναφορὰν τοῦ πρὸς τὴν Γραμματεῖαν τῆς Ἐπικρατείας καὶ τὸν Ἐφορον τοῦ Ἐθνικοῦ Μουσείου, λίαν εὐστόχους προτάσεις ἀποβλεπούσας εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τῆς προσπαθείας διὰ τὴν διαφύλαξιν τῶν ἀρχαιοτήτων καὶ τῶν χειρογράφων¹.

Ἐν τῷ μεταξὺ ἐστάλησαν ἐκ τοῦ Ἀγ. Ὁρους πρὸς τὸ Μουσεῖον Αἰγίνης κιβώτια περιέχοντα χρυσόβουλλα καὶ ἄλλα τιμαλφῇ τῶν Μονῶν. Ὁ Μουστοξύδης, δι' ἀναφορᾶς τοῦ ὑπ' ἀριθ. 275/11.6.1830, ζητεῖ ἀπὸ τὴν Γραμματεῖαν τῆς Παιδείας νὰ τοῦ ἐπιτραπῇ ἡ ἀντιγραφὴ τῶν χρυσοβούλλων. Τὸ αἴτημά του ἱκανοποιήθη, κατόπιν δὲ τῆς γενομένης ἀντιγραφῆς, τὰ κιβώτια ἐπεστράφησαν εἰς τὸ Ἀγιον Ὅρος².

Εἰς τὴν *Γενικὴν Ἐφημερίδα* τῆς Ἑλλάδος, ἀριθ. 74 τῆς 13 Σεπτεμβρίου 1830, ἐκφράζονται ὑπὸ τοῦ Ἀ. Μουστοξύδου εὐχαριστίαι πρὸς τὸν Ρῶσον πλοίαρχον Ἐπαντσχίνε διὰ τὴν ὑπ' αὐτοῦ δωρεὰν δύο «ἐλληνικῶν ἀρχαιοτήτων», κατατεθεισῶν εἰς τὸ Μουσεῖον Αἰγίνης. Δι' ἐτέρας τοῦ ἀναφορᾶς (ἀριθ. 632 τῆς 26.2.1831) γνωρίζει πρὸς τὴν προϊσταμένην τοῦ ἀρχῆν ὅτι ἔλαβεν ἐξ Ἀνδρου χειρόγραφα τῆς ἐκεῖ Ἱερᾶς Μονῆς. Τὸν δὲ Μάϊον τοῦ 1831 δι' ἀναφορᾶς τοῦ πρὸς τὴν Κυβέρνησιν ζητᾷ νὰ ἐκφρασθοῦν εὐχαριστίαι τῆς πρὸς τὸν ἡγούμενον καὶ τοὺς μοναχοὺς τῆς Μονῆς Παναχράντου Ἀνδρου, διότι προσέφεραν εἰς τὴν Βιβλιοθήκην χειρόγραφα «ἀρχαῖα καὶ καλὰ»³.

Ἐν τῷ μεταξὺ, ἡ δραστηριότης τοῦ Ἱατρίδου, χάρις εἰς τὸν Ἀ. Μουστοξύδην, ἐπεξετείνεται. Ἐκδηλοῦται δὲ ἡ πρὸς αὐτὸν ἐκτίμησις τοῦ Ἐφόρου τοῦ Μουσείου εἰς ἔγγραφόν του πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον Παιδείας, ὅπου ἀναφέρεται εὐφρόνως, τονιζομένων τῶν ὑπηρεσιῶν τὰς ὁποίας μέχρι τότε εἶχε προσφέρει («ὁ κ. Ἱατρίδης, ὅστις πολλὰ τὸν ἐχρησίμευσεν (εἰς τὸν Μουστοξύδην) εἰς ἀνίχνευσιν τῶν μνημείων, καὶ ἄξιός ἐστιν ἰχνογράφος, καὶ ἄλλοτε ἀναλαβὼν τοιαύτην ὑπηρεσίαν εἰς παρομοίας περιστάσεις. . .»)⁴. Ἐνῶ ὁ Ἱατρίδης ἐχρησιμοποιεῖτο κανονικῶς δι' ἐπιστάσιαν καὶ ἄλλας ἐργασίας, δὲν διωρίσθη μέχρι τῆς ἀποχωρήσεως τοῦ Μουστοξύδου ἐξ Αἰγίνης ὡς τακτικὸς ὑπάλληλος εἰς τὴν δημοσίαν ὑπηρεσίαν. Ἐκτὸς τῶν ἐξόδων διὰ «σκαψίματα» ἐλάμβανε, φαίνεται, καὶ ποσὸν «ὄχι μεγαλύτερον ἀπὸ ὀγδόντα φοίνικες τὸ μῆνα γιὰ δικαιώματα ἐπιστάσεως»⁵.

Δεκατέσσαρες μῆνες μετὰ τὴν ἀνάληψιν τῆς Ἐφορείας τοῦ Μουσείου Αἰγίνης ὑπὸ τοῦ Ἀ. Μουστοξύδου, ὡς ἐμφαίνεται ἐξ ἀναφορᾶς τοῦ πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον Παιδείας, ἀπὸ 31 Δεκεμβρίου 1830, τὸ δημόσιον ἐκεῖνο «κατάστημα» περιεῖχε ἀρκετὰ ἀρχαῖα.

1. Ἐμμ. Πρωτοψάλτης, ἔ.ἀ. σελ. 145-146, ἀριθ. ἐγγράφου 118.

2. Εἰς *Γενικὰ Ἀρχεῖα Κράτους*, Φάκελλος Ἐκπαιδεύσεως, Ἰούνιος, Ἰούλιος ἀναφορὰ ὑπ' ἀριθ. 340 τῆς 3.7.1830 κατόπιν τῆς ὑπ' ἀριθ. 933/18.6.1830 Διαταγῆς καὶ 703 τῆς 26.5.1831.

3. *Γενικὰ Ἀρχεῖα Κράτους*, Φάκελλος Ἐκπαιδεύσεως, Μάϊος 1831, ἀναφορὰ ὑπ' ἀριθ. 619 τῆς 5 Μαΐου 1831.

4. Ἐπρόκειτο νὰ χρησιμοποιηθῇ διὰ τὴν ἐπίβλεψιν μεταφορᾶς ἀρχαιοτήτων διὰ πλοίου ἐκ τῶν νήσων Κάσου, Καρπάθου, Ἀστυπαλαίας καὶ Ἀνάφης. Ἐμμ. Πρωτοψάλτης, ἔ.ἀ. σελ. 148-149, ἀριθ. ἐγγράφων 121, 122.

5. Γ. Φαρμακίδης, ἔ.ἀ. σελ. 45.

«Ἀλλ' ἂν ἡ Κυβέρνησις τὰ πάντα κινήσῃ πρὸς τὴν μέλλουσαν τῆς πατρίδος εὐδαιμονίαν», γράφει εἰς τὴν συνήθη μηνιαίαν ἔκθεσίν του ὁ Μουστοξύδης, ἀναφερόμενος καὶ εἰς τὰς ἐργασίας αἵτινες ἐγένοντο εἰς τὰ ἄλλα δημόσια «καταστήματα» τῆς Αἰγίνης, «μορφώνουσα τὴν νέαν καὶ αὐξανομένην γενεάν εἰς ἀρετὴν καὶ σοφίαν, δὲν ἐλησμόνησεν ὅτι πρὸς τὴν κτῆσιν τῶν δύο τούτων τελευταίων ἀγαθῶν ἰσχυρότατα ἐλατήρια εἶναι αἱ λαμπραὶ ἀναμνήσεις τῆς φιλοκαλίας καὶ τῆς εὐφυΐας καὶ τῆς πολιτικῆς μεγαλειότητος τῶν προγόνων μας. Τοιαῦτα σκοπεύουσα διέταξε τὴν σύστασιν ἑνὸς Ἐθνικοῦ Μουσείου, εἰς τὸ ὁποῖον κατὰ τὸ παρὸν νὰ συλλεχθῶσιν ὅσα λείψανα ἐκινδύνευαν νὰ διαφθαρεύσιν ἢ νὰ γένωσιν ἔρμαιον τῶν ξένων, φυλαττομένη νὰ ζητήσῃ ἀπὸ τὴν γῆν ὅσα αὐτὴ οἰκτείρουσα καλύπτει εἰς τὸν κόλπον τῆς, ἅμα παύσουν ἢ ἐνδεῖα τοῦ Ταμείου καὶ ἄλλαι ἀνάγκαι μᾶλλον ἐπικείμεναι καὶ κατεπεύγουσαι. Ἔως τώρα τὸ Μουσεῖον περιέχει: ἀγγεῖα ζωγραφισμένα διαφόρων σχημάτων, μεγέθους καὶ ποιότητος 109, λύχνους 108, ἀγαλμάτια 24, ἀλάβαστρα 34, ἄλλα κεράμια 16, ἀγγεῖα ὑάλινα 19, σπονδεῖα, ὅπλα καὶ διάφορα ἄλλα σκεύη χάλκινα 137, ἐπιγραφὰς 71, ἀγάλματα κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον ἀκέραια 24, ἀνάγλυφα 14, τεμάχια γλυπτικῆς 53, νομίσματα 359. Ἐν Αἰγίνῃ τὴν 31 Δεκεμβρίου 1830. Ἀ. Μουστοξύδης»¹.

Ἐξ ἐτέρου ἐγγράφου τοῦ Ἐφόρου τοῦ Μουσείου πρὸς τὴν ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίου Παιδείσεως Γραμματεῖαν, ἀπὸ 6 Ἀπριλίου 1831, φαίνεται ὅτι, μὲ συνεργάτας του τὸν Schaubert καὶ τὸν Lüders², ὁ γνωστὸς Ἑλλήν ἀρχιτέκτων Σταμάτιος Κλεάνθης ἐξεπόνησε τὸ σχέδιον τῆς νέας πόλεως Βοστίτζης (σημ. Αἰγίου)³. Ἀποτελεῖ καὶ ἡ ἐνέργεια αὕτη δεῖγμα τῆς φιλοκαλίας τοῦ Κυβερνήτου, ὅστις ἐφρόντισεν, ὡς καλλιεργημένος Εὐρωπαῖος, νὰ γίνεσθαι ἡ σχεδίασις τῶν νέων πόλεων ὑπὸ εἰδικῶν.

Ἦδη ὅμως τὰ νέφη συνεσωρεύοντο ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ Κυβερνήτου καὶ τῶν συνεργατῶν του. Οἱ ἀρχικοὶ ψίθυροι ἐναντίον του εἶχον μεταβληθῇ εἰς φοβεράν ἀντιπολίτευσιν κατὰ πάσης ἐνεργείας του⁴. Ἐκεῖνος ὅμως, ἀτάραχος, ὑπέμενε, μὴ ἐννοῶν νὰ μεταβάλλῃ πορείαν διὰ νὰ γίνῃ ἀρεστὸς εἰς τοὺς ξένους ἢ εἰς τοὺς ὑπ' αὐτῶν ὑποκινουμένους ἐντοπίους. Ὁ ἄνθρωπος, ὅστις ἀφιέρωσε τὴν ζωὴν καὶ τὴν περιουσίαν του διὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν καὶ τὴν Ἀναγέννησιν τοῦ ἔθνους, προσπαθῶν νὰ τὸ ὀργανώσῃ ἐπὶ στερεῶν θεμελίων, καθυβρίζετο⁵. Οἱ διπλωματικοὶ ἀντιπρόσωποι τῆς Ἀγγλίας

1. Ἐμμ. Πρωτοψάλτης, ἔ.ἀ. σελ. 152-155, ἀριθ. ἐγγράφου 127.

2. Καὶ οἱ δύο οὗτοι, ὡς καὶ ὁ Hansen, εἶχον διορισθῇ ὑπὸ τοῦ Καποδίστρια ἀρχιτέκτονες τῆς Κυβερνήσεως.

3. Ἐμμ. Πρωτοψάλτης, ἔ.ἀ. σελ. 158-159, ἀριθ. ἐγγράφου 132. Δείγμα ἀκόμη καὶ τῆς περὶ τὴν πολεοδομίαν μερίμνης τοῦ Ἰ. Καποδίστρια, ἀποτελεῖ ἐπίσης ἡ εἶδσις ὅτι τὸ σχέδιον τῶν Πατρῶν εἶχε κάμει ὁ ἀρχιτέκτων Βούλγαρης. Βλ. Ν. Δραγούμην, ἔ.ἀ. τόμ. Α', σελ. 93.

4. «Καὶ ὅτε, τὸ 1831 ἔτος, ἡ ἀντιπολίτευσις ἐκμανεῖσα ἠπείλει καταστροφὴν, ἥτις καὶ δὲν ἐβράδυνε νὰ ἐπέλθῃ, ὅτε ἄσματα ἀπαίσια ἐδημοσιεύοντο καὶ κατ' αὐτῆς τῆς ζωῆς τοῦ ἀνωτάτου ἀρχοντος, ἠγωνίσθη καὶ ἀπ' εὐθείας καὶ διὰ τοῦ πρέσβεως τῆς Ρωσίας νὰ μετριάσῃ πρὸ πάντων τὸ πρὸς τοὺς ἀντιπάλους πολίτευμα, συμβουλευῶν παραχωρήσεις· ἀλλ' ὁ Κυβερνήτης, ὑπολαμβάνων ταύτας κλονούσας τὰ θεμέλια τῆς ἐξουσίας, ἀσυνήθιστος δὲ καὶ εἰς ἀντιπολίτευσιν ἀποπτύσας πάντα χαλινόν, ἤρεθίζετο ἔτι μᾶλλον» (βλ. Ν. Δραγούμην, ἔ.ἀ. τόμ. Α', σελ. 143).

5. Τὴν ἐπικρατοῦσαν τότε κατάστασιν προβάλλει, λίαν εὐγλώττως, ἐν γεγονόσι ἄξιον νὰ ἀναφερθῇ. Ὁ προσωπικὸς

καὶ τῆς Γαλλίας, ἀλλὰ καὶ ἄλλων κρατῶν «εἶχον καταδικάσει ἀνεκκλήτως τὸν Καποδίστριαν καὶ ἐπεζήτουν τὴν ἀπομάκρυνσίν του ἐξ Ἑλλάδος διὰ παντὸς μέσου»¹.

Ὁ ἐπιφανὴς Βαυαρὸς φιλόλογος Fr. Thiersch ἔφθασεν ἐκ Βαυαρίας τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1831 μὲ πολιτικὴν ἀποστολὴν, ἐπιμελέστατα ἀποκρυβεῖσαν ὅπισθεν τῶν ἀρχαιο-λογικῶν του ἐνδιαφερόντων². Οὗτος ἀπέβη μοιραία φυσιογνωμία διὰ τὴν τύχην τοῦ Καποδίστρια καὶ τῶν Καποδιστριακῶν, διὰ τὰ ἐναντίον τοῦ Κυβερνήτου ὑπ' αὐτοῦ διαδοθέντα, ὡς καὶ διὰ τὴν στενὴν συνεργασίαν του μετὰ τῶν τότε «συνταγματικῶν» λεγομένων —τῶν ἐναντίον τοῦ Καποδίστρια δηλαδὴ συσπειρωθέντων ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι οὗτος δὲν παρεχόμενος σύνταγμα εἰς τοὺς Ἕλληνας— ἀλλὰ καὶ τῶν ἀντικαποδιστριακῶν Εὐρωπαϊκῶν διπλωματῶν ἐν Ἑλλάδι³. Ὁ Thiersch ἐκόμισε τότε καὶ διάφορα βιβλία, τὰ ὁποῖα ἀπέστελλον διὰ τὸ ἐν Αἰγίνῃ Κεντρικὸν σχολεῖον φιλέλληνες βιβλιοπῶλαι τῆς Γερμανίας, ἀνταποκρινόμενοι εἰς ἐλληνικὴν ἔκκλησιν ἀπευθυνθεῖσαν πρὸς τὰς προσωπικότητας τῆς Ἑσπερίας. Ὁ Thiersch εἶχεν ἐπίσης συστατικὴν ἐπιστολὴν τοῦ βασιλέως τῆς Βαυαρίας Λουδοβίκου πρὸς τὸν Κυβερνήτην, ὡς καὶ ἑτέραν «des jeunes grecs et de l'Archimandrite de Munich, dans laquelle nos métoïcoi de Munich ont bien voulu recommander le porteur —τὸν Thiersch— à bonté de Votre Excellence»⁴. Τὴν 11/23 Σεπτεμβρίου τοῦ 1831 ἀπευθύνει ὁ Thiersch δύο ἐπιστολάς πρὸς τὸν Κυβερνήτην, εἰς τὰς ὁποίας τοῦ γνωρίζει ὅτι τοῦ ἀποστέλλει κατὰ-λογον τῶν διὰ τὴν Βιβλιοθήκην τοῦ Κεντρικοῦ Σχολείου τῆς Αἰγίνης προοριζομένων βιβλίων —μεταξὺ των ἀριθμὸς τινῶν ἦτο δωρεὰ τοῦ ἰδίου— τὰ ὁποῖα εἶχον ἀφεθῇ εἰς Ναύπλιον. Τοῦ γράφει κατόπιν ὅτι θέλει νὰ ἐπισκεφθῇ τὴν Πελοπόννησον καὶ τὴν ὑπόλοιπον Ἑλλάδα, παρακαλῶν νὰ δώσῃ δι' αὐτὸν τὰς ἀναλόγους συστάσεις εἰς τὰς κατὰ τόπους πολιτικὰς καὶ στρατιωτικὰς ἀρχὰς «des invitant à surveiller en cas de besoin à ma sûreté personnelle et les provenant que Votre Excellence a daigné m'accorder la permission de faire des fouilles où je le jugerais convenable à l'intérêt de la connaissance de l'antiquité de la Grèce...». Τὴν 22 Σεπτεμβρίου ὁ Καποδίστριας ἀπαντᾷ εὐγενέστατα πρὸς τὸν Θεῖρσιον, παρακαλεῖ ὅμως αὐτὸν νὰ συνεννοῇται καὶ συνεργάζεται μετὰ τοῦ Ἐφόρου τοῦ Ἐθνικοῦ Μουσείου κ. Ἀ. Μουστοξύδη, «ὃν ἔχομεν τεταγμένον ἐπὶ τε τοῦ ἡμετέρου μικροῦ μουσείου καὶ ἐπὶ τῶν

του ἱατρὸς Διονύσιος Ταλιαπέτρας ἢ Ταγιαπιέρρας, Ζακύνθιος, τὸν Αὐγούστον τοῦ 1831 ἀπεφάσισε νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν Ἑλλάδα καὶ νὰ ἐπανέλθῃ εἰς Ζάκυνθον, βλέπων ὅτι μεγάλος κίνδυνος ἐπεκρέματο ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ Καποδίστρια. «Προσαγορεύων δὲ τὸ τελευταῖον τοὺς συνήθεις αὐτῷ, ὅπως τρέχετε, εἶπε δακρύων, πολὺ δὲν θὰ περάσῃ καὶ θὰ τὸν φονεύσετε, μετ' αὐτοῦ δὲ θὰ φονεύσετε καὶ τὴν πατρίδα». Νικ. Δραγούμης, ἔ.ἀ. τόμ. Α', σελ. 144.

1. Ἐμμ. Πρωτοψάλτης, ἔ.ἀ. σελ. λε'.

2. Ἀλ. Ραγκαβῆς, ἔ.ἀ. τόμ. Α', σελ. 285, 322 κ.έ. Ν. Δραγούμης, ἔ.ἀ. σελ. 202 κ.έ. Ἐμμ. Πρωτοψάλτης, ἔ.ἀ. σελ. λε'.

3. Fr. Thiersch, De l'état actuel de la Grèce, σελ. 6 κ.έ. Franz Kolber, Ὁ Joseph Görres καὶ ὁ ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ἀγὼν τῶν Ἑλλήνων, Ἑλληνικά, τόμ. 1 (1929), σελ. 150 κ.έ. Βλ. καὶ τεκμηριωμένον ἀντίλογον εἰς Ἀνωνύμου, Examen critique de l'ouvrage : «De l'état actuel de la Grèce et des moyens d'arriver à sa restauration, par Mr Frédéric Thiersch, Λειψία, 1835, σελ. 90-91 κ.ά.

4. Ἐμμ. Πρωτοψάλτης, ἔ.ἀ. σελ. 163-164, ἀριθ. ἐγγράφων 135, 136.

φροντίδων ἐξ ὧν ἐλπίζομεν πλουτίσαι αὐτὸ καλλιτεχνημάτων ὑποικουρούντων ἐντὸς τοῦ τῆς Ἑλλάδος ἀρχαιοσέμνου ἐδάφους». Προσθέτει, ἐν τέλει, ὅτι ἡ Κυβέρνησις, εὐχαρίστως θὰ προσέφερε «εἰς τὸν σεβαστὸν ὕμῶν Ἕλληνα» — τὸν Λουδοβίκον τῆς Βαυαρίας —, «ἂν ἡ Μεγαλειότης του καταδέχεται τι ἐκ τῶν ἐν τῷ Ἐθνικῷ Μουσείῳ κειμένων ἀρχαίων καλλιτεχνημάτων διὰ τὴν ἐν Μονάχῳ πλουσίαν ἀρχαιοθήκην». Σημειοῖ δὲ ὅτι εὐχαρίστως θὰ ἐδέχετο ἐκ μέρους του διὰ τὸ Ἑλληνικὸν Ἕθνος «βιβλία, γεωγραφικοὺς πίνακας, φυσικῆς καὶ χημείας ὄργανα, λείποντα εἰς τὰ ἡμέτερα δημόσια διδασκαλεῖα»¹.

Χαρακτηριστικὸν τῆς διὰ τὰ ἀρχαῖα μερίμνης τοῦ Κυβερνήτου, εἶναι ὅτι οὗτος, πέραν τῆς διπλωματικῆς πρὸς τὸν Thiersch ἀπαντήσεώς του, μετὰ δύο ἡμέρας, τὴν 24 Σεπτεμβρίου 1831, ἀπευθύνει διαταγὴν πρὸς τοὺς κατὰ τὴν Ἐπικράτειαν Ἐκτάκτους Ἐπιτρόπους καὶ Διοικητάς, γνωρίζων αὐτοῖς ὅτι ὁ Θεόδωρος εἶχε δικαίωμα νὰ ἀνασκάπτῃ, ἀλλὰ θὰ ἔπρεπε αἱ ἀνευρισκόμεναι ἀρχαιοτήτες νὰ κατατίθενται εἰς τὸ Ἐθνικὸν Μουσεῖον «ἢ εἰς τὸ ἰδιαιτέρον τῆς ὁποίας διοικεῖτε ἐπαρχίας, ὅταν ἡ Κυβ[έρνησις] λάβῃ καιρὸν νὰ συστήσῃ πανταχοῦ τοιαῦτα καταστήματα». Ζητεῖ ἐπίσης νὰ σταλῇ κατάλογος τῶν εὑρεθησομένων ἀρχαιοτήτων εἰς τὸν ἔφορον τοῦ Ἐθνικοῦ Μουσείου². Δι' ἄλλης διαταγῆς, ὑπογραφομένης ὑπὸ τοῦ Γραμματέως τῆς Δημοσίου Παιδείας Ν. Χρυσόγελου, πρὸς τὴν Δημογεροντίαν τῆς κωμοπόλεως τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, παρακαλεῖ νὰ φροντίσουν διὰ κατοικίαν, ἐξέυρεσιν 3 - 4 ἐργατῶν διὰ τὰς ἀνασκαφὰς καὶ κυρίως νὰ προσπαθήσουν «νὰ μείνῃ κατὰ πάντα εὐχαριστημένος ὁ ἑνθερμος οὗτος φίλος καὶ εὐεργέτης τῆς Ἑλλάδος καὶ εἰς τὴν αὐτόθι διατριβὴν του καὶ εἰς τὴν αὐτόθεν μετάβασιν εἰς ἄλλην ἐπαρχίαν»³.

Ἡκολούθησε μετὰ τινὰς ἡμέρας ἡ τραγικὴ δολοφονία τοῦ Κυβερνήτου, γεγονὸς τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ ἐδημιούργησε πραγματικὴν ἀπελπισίαν εἰς τὸν Ἀ. Μουστοζύδην, ὅστις, δι' ἀναφορᾶς του πρὸς τὴν ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίου Παιδείας Γραμματείας, δηλῶν ὅτι πρόκειται νὰ ἐπιχειρήσῃ μακρὸν ταξίδιον, ὑποβάλλει τὴν παραίτησίν του: «Παρακαλῶ τὴν Γραμματείαν... νὰ διορίσῃ ἐν ἧ περισσότερα ὑποκείμενα, τὰ ὁποῖα νὰ μὲ διαδεχθῶσιν εἰς τὴν διεύθυνσιν τῶν διαφόρων ἐν Αἰγίνῃ Καταστημάτων ἐμπιστευθέντων εἰς τὴν φροντίδα μου»⁴. Ὁ Γραμματεὺς τῆς Παιδείας Ν. Χρυσόγελος, δι' ἀναφορᾶς του πρὸς τὴν Κυβέρνησιν, τὴν 4 Ὀκτωβρίου 1831, γνωρίζει αὐτῇ τὴν παραίτησιν «τοῦ κυρίου Μουστοζύδου», προσθέτων ὅτι ἡ Γραμματεία νομίζει τὴν παραίτησίν του «ἐν ἀπὸ τὰ λυπηρὰ συμβάντα, τὰ ὁποῖα ἐπέφερον ἡ στέρησις τοῦ κοινοῦ προστάτου, τοῦ ἀοιδίμου Κυβερνήτου καὶ ἐπειδὴ τὰ καταστήματα ταῦτα, μνημεῖα τῆς ἀρετῆς τοῦ θεμελιωτοῦ, παραλύονται ὅταν παραιτηθῇ αὐτὴν τὴν στιγμὴν ὁ κύριος Μουστοζύδης», παρακαλεῖ τὴν Κυβέρνησιν «νὰ τὸν προτρέψῃ νὰ ἐπιμείνῃ ἕως τοῦ

1. Ἐπιστολαὶ Ἱ. Καποδίστρια (Bétan - Σχινᾶ), τόμ. 4 (Ἀθήνησιν, 1843), σελ. 304 καὶ Ἐμμ. Πρωτοψάλτης, ἔ.ἀ. σελ. 102, ἀριθ. ἐγγράφου 75, καὶ σελ. 165, ἀριθ. ἐγγράφου 138.

2. Ἐμμ. Πρωτοψάλτης, ἔ.ἀ. σελ. 165 - 166, ἀριθ. ἐγγράφου 139.

3. Ἐμμ. Πρωτοψάλτης, ἔ.ἀ. σελ. 166, ἀριθ. ἐγγράφου 140.

4. Ἐμμ. Πρωτοψάλτης, ἔ.ἀ. σελ. 167, ἀριθ. ἐγγράφου 141.

τέλους τῆς Ἑθν. Συνελεύσεως... νὰ διορισθῇ δὲ συγχρόνως ὁ γέρων Νεόφυτος Δούκας, ἄνθρωπος μὲ παιδείαν καὶ ἀρετὴν, νὰ ἀναλάβῃ τὰ χρέη του» μὲ τὴν συνεργασίαν τῶν διδασκάλων κυρίων Κωνσταντᾶ καὶ Γενναδίου, γνωρίζοντων τὴν κατάστασιν τῶν Καταστημάτων¹.

Τὴν 31 Μαρτίου ὅμως, ὅτε ἡ σύγκρουσις μεταξὺ τοῦ Κωλέττη καὶ τοῦ Αὐγουστίνου Καποδίστρια εἰσῆρχετο εἰς τὴν τελικὴν τῆς φάσιν, διεδίδετο δὲ ὅτι ὁ Αὐγουστῖνος ἀνεχώρει ἐξ Ἑλλάδος, οἱ «συμπράκτορες διδάσκαλοι» καὶ ἄλλοι ἀντικαποδιστριακοὶ συνετέλεσαν, ὥστε νὰ γίνουν ἐν τῇ νήσῳ ὀχλοκρατικαὶ ἐκδηλώσεις τῶν Αἰγινητῶν ἐναντίον τοῦ Μουστοξύδη, μὲ τὸ δικαιολογητικὸν ὅτι ὁ Κερκυραῖος σοφὸς (εἶχε φθάσει ἐκ Ναυπλίου τὴν προτεραίαν μετὰ τοῦ Γεωργίου Καποδίστρια²) ἠτοίμαζε τὰς ἀποσκευὰς του πρὸς ἀναχώρησιν, συναποκομίζων καὶ ἀρχαιότητας κατατεθειμένας εἰς τὸ Μουσεῖον τῆς Αἰγίνης. Ἡ ἀναχώρησις τοῦ Μουστοξύδη ἐματαιώθη ὑπὸ τῆς Δημογεροντίας τῆς Αἰγίνης, ἡ ὁποία ἀμέσως ἀπέστειλε σχετικὴν ἀναφορὰν πρὸς τὴν ἐν Ναυπλίῳ Κυβέρνησιν ζητοῦσα ὁδηγίας περὶ τοῦ πρακτέου. Κατόπιν τούτου ἀπεφασίσθη ὑπὸ τῆς Διοικητικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Ἑλλάδος —προσωρινῆς Κυβερνήσεως— ἡ ἀποστολὴ τοῦ ἱατροῦ Δημητρίου Δεσύλλα εἰς Αἶγιναν διὰ τὴν διερεύνησιν τῆς καταστάσεως καὶ τὴν ρύθμισιν τοῦ ἀνακύψαντος προβλήματος³. Ὁ Δεσύλλας ἔκαμε τὴν ἐπιθεώρησίν του, εἶδε τοὺς Δημογέροντας καὶ τὸν Μουστοξύδη καὶ ὑπέβαλε τὴν ἐκθεσίν του πρὸς τὴν Διοικητικὴν Ἐπιτροπὴν, παρέλαβε δὲ καὶ τοὺς καταλόγους τῶν ἀρχαίων τοῦ Μουσείου παρὰ τοῦ συντάξαντος τούτους Λεοντίου Καμπάνη⁴. Ὡρισε προσέτι τριμελῆ Ἐπιτροπὴν διὰ τὴν διοίκησιν τῶν ἐν Αἰγίνῃ «Ἐθνικῶν Καταστημάτων», ἀποτελουμένην ἐκ τῶν Γρ. Κωνσταντᾶ, Σ. Μαρκέλου καὶ Ἰ. Προκοπίου. Ἡ κακομεταχείρισις τοῦ Ἀ. Μουστοξύδη εἰς τὴν Αἶγιναν ὠφέιλετο εἰς τὸ ὅτι δὲν ἦτο πλέον ὁ ἰσχυρὸς ἀνὴρ, φίλος τοῦ Κυβερνήτου, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ γεγονὸς ὅτι ἦτο ἐτερόχθων, ἅπαντες δὲ ὅσοι τὸν κατηγορήσαν ἠγωνίσθησαν νὰ καταλάβουν τότε τὰ ἀξιώματά του⁵.

Τὴν εὐγένειαν, τὴν εὐπρέπειαν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀπέραντον πικρίαν τοῦ Ἀ. Μουστοξύδη ἀντικατοπτρίζει μακρὰ ἐκθεσις τοῦ ἰδίου, σταλεῖσα πρὸς τὴν Διοικητικὴν Ἐπιτροπὴν τῆς Ἑλλάδος τὴν 12 Ἀπριλίου 1832 ἐξ Αἰγίνης⁶. Ἐκεῖ ἐξηγεῖ τὰ πάντα, τὰς

1. Ἐμμ. Πρωτοψάλτης, ἔ.ἀ. σελ. 167-168, ἀριθ. ἐγγράφου 142.

2. Ἦτο ὁ νεώτερος ἀδελφὸς τοῦ Κυβερνήτου, πέμπτος υἱὸς τοῦ κόμητος Ἀντωνίου Μαρίου Καποδίστρια.

3. Ἐμμ. Πρωτοψάλτης, ἔ.ἀ. σελ. 168-169, ἀριθ. ἐγγράφου 143, τῆς 8 Ἀπριλίου 1832. Βλ. σχετικὰ ἔγγραφα εἰς Γ. Φαρμακίδην, ἔ.ἀ. σελ. 323-328 (ἀποκείμενα εἰς τὴν Ἐθνικὴν Βιβλιοθήκην, Τμήμα Χειρογράφων) ὡς καὶ τὸ Ἐπίμετρον σελ. 347-349.

4. Ὁ ἀρχιμανδρίτης Λ. Καμπάνης ἦτο μέλος τῆς Διοικούσης τὸ Ὁρφανοτροφεῖον Αἰγίνης Ἐπιτροπῆς, καὶ ὑπεύθυνος Ἐπιστάτης του. Οὗτος ἦτο ὁ ἐντεταλμένος μὲ τὴν φύλαξιν τῶν ἀρχαίων, διετῆρει δὲ καὶ τὰ Ἀρχεῖα τοῦ Μουσείου. Οἱ κατάλογοί του ἐδημοσιεύθησαν εἰς τὸν Πρόλογον τοῦ βιβλίου «Γλυπτὰ τοῦ Ἐθνικοῦ Μουσείου» τοῦ Π. Καβαδία. Πρόκειται δὲ διὰ δύο καταλόγους καὶ οὐχὶ πρωτόκολλα παραδόσεως: Ὁ πρῶτος κατάλογος περιέχει γλυπτὰ, ἐπιγραφὰς κ.ἄ. Ὁ δεῦτερος περιλαμβάνει «Καταγραφὴν τῶν ὅσα ἐκτὸς βιβλίων καὶ ἀναγλύφων ἔρχονται εἰς τὸ Ὁρφανοτροφεῖον ἐπὶ προεδρίας τοῦ Ἐκλαμπροτάτου προέδρου Κ. Μουστοξύδη». Εἰς τὸν δεῦτερον αὐτὸν κατάλογον ἀναγράφονται ἀγγεῖα, εἰδῶλια, λύχνοι, νομίσματα, δακτυλιόλιθοι, ἐκκλησιαστικὰ εἶδη καὶ ἄλλα κειμήλια.

5. Γ. Φαρμακίδης, ἔ.ἀ. σελ. 49-52 καὶ 72 κ.ἑ.

6. Ἐμμ. Πρωτοψάλτης, ἔ.ἀ. σελ. 169-173, ἀριθ. ἐγγράφου 144.

φροντίδας, τὰς ἐργασίας του, τὸν τρόπον διοικήσεώς του, ὡς καὶ τῆς διαχειρίσεως τῶν χρημάτων, παραπονούμενος, ὡς ἦτο φυσικόν, διὰ τὰς ἐναντίον του ἐκτοξευθείσας κατηγορίας, ὅτι δῆθεν ἔλειψαν ἀρχαῖα. «Ἀναιδεῖς καὶ ἄτοποι ὑποψίαι διεσπάρησαν, ἡ διὰ κακίαν, ἡ δι' ἄγνοιαν περὶ τῆς ἐμπιστοσύνης μὲ τὴν ὁποίαν διετηρήθησαν τὰ πράγματα τοῦ Μουσείου τούτου». Ἀναφέρει ὅτι παρουσίασε τὴν παραίτησίν του πάραυτα μετὰ τὴν ἀρπαγὴν ὑπὸ «στυγεροῦ θανάτου» τοῦ Κυβερνήτου, πῶς ἠναγκάσθη νὰ παραμείνῃ καὶ πῶς τὴν 28 Μαρτίου 1832 ὑπέβαλε πάλιν τὴν παραίτησίν του. «Διὰ τὰς ὁποίας ἐξ ἀρχῆς ἀφιέρωσα εἰς τὰ Καταστήματα ταῦτα πολλὰς φροντίδας, δὲν ἠδυνάμην νὰ ὑποφέρω ν' ἀφελῶσιν αἴφνης ἔρμαιον τοῦ τυχόντος. Μετέβην λοιπὸν ἐπὶ τούτῳ εἰς Αἰγίναν, ἐν ᾧ ἀκόμη Κυβέρνησις δὲν ὑπῆρχε, διὰ νὰ διαθέσω τὰ πράγματα εἰς τοιαύτην τάξιν, ὥστε τῆς εὐταξίας ἀναβληθείσης νὰ εὑρεθῶσιν εἰς μὲν τὸ Ἔθνος ἀνέπαφος ἡ ἰδιοκτησία του, εἰς ἐμὲ δὲ ἡ τιμὴ τῆς κατὰ τοῦτο συντελέσεώς μου». Ἐν τέλει σημειοῖ ἀναλυτικῶς τί ἐγένετο μὲ τὰ φημολογηθέντα ὡς δῆθεν ἐλλείποντα ἐκ τοῦ Μουσείου ἀρχαῖα: δύο ἀγάλματα εὑρεθέντα ἐν Κρήτῃ περὶ τὰ τέλη τοῦ 1830, ὑπὸ τινος ὀνόματι Σιδεράκη μεταφερθέντα εἰς τὸ Μουσεῖον Αἰγίνης πρὸς ἀγοράν. Ἡ προσφερθεῖσα ὅμως τιμή, δὲν ἱκανοποίησε τὸν κάτοχόν των, δι' ὃ καὶ ἐζήτησε νὰ τοῦ ἐπιστραφῶν, διότι δὲν συνεφώνει νὰ εἰσπράξῃ τὴν δι' αὐτὰ ἐγκριθεῖσαν ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως ἀμοιβήν¹. Διὰ τὸ τρίτον «ἐλλείπον ἀρχαῖον» ἦτοι «ἐγγχαραγμένον λίθον διὰ δακτύλιον (antica)», γράφει, πρῶτον ὅτι ἦτο ἀντικείμενον τοῦ ὁποίου ἐπετρέπετο ἐλευθέρως ἡ ἐμπορία, προσθέτει δὲ ὅτι τὸν εἶχεν ἀγοράσει ὁ ἴδιος ἐξ ἐμπορίου εἰς Σαλαμῖνα ἔναντι 75 γροσίων, ἐπειδὴ δὲ δὲν ἀνῆκε εἰς τὸ Μουσεῖον τὸν ἐδώρησε, κατ' ἐντολὴν τοῦ Κυβερνήτου, εἰς τὸν Ναύαρχον Ἐϋδεν, ὅτε αὐτὸς ἐπισκεφθεὶς τὸ Μουσεῖον τὸν ἀπεθαύμασε. Ἐρωτᾷ δέ, μὲ συγκρατημένην ἀγανάκτησιν, «ἂν εἰς τὸν νικητὴν τοῦ Νεοκάστρου ἔπρεπε ν' ἀρνηθῶμεν τοιαύτην χάριν». Ὁ δακτυλιόλιθος δὲν εἶχε καταγραφῇ, ὡς μὴ ἀνήκων εἰς τὸ Μουσεῖον, προσέθετεν ὅμως ὁ Μουστοξύδης εἰς τὴν ἔκθεσίν του ὅτι, ἐὰν ἐπέμενον νὰ «θεωρηθῇ ὡς ἐθνικὴ ἰδιοκτησία», ὑπέσχετο εἰς τὴν τιμὴν του, νὰ κατορθώσῃ τὴν ἐπιστροφὴν του, «ἐπειδὴ», σημειοῖ, «γνωρίζων τὰ εὐγενῆ αἰσθήματα τοῦ Ναυάρχου, πέποιθα ὅτι δὲν θέλει καταδεχθῇ ἀναξίως νὰ κατέχῃ τὸ διὰ καταχρήσεως ἢ κλοπῆς ληφθὲν πρᾶγμα»². Ἀξίζει νὰ ἀναφερθῇ, ὡς δεικνύουσα τὸ ἦθος τοῦ ἀνδρός, τὸ τέλος τῆς συγκλονιστικῆς αὐτῆς ἀναφορᾶς: «Πληρώσας τὸ ὁποῖον ὀφείλω εἰς τὴν ἰδίαν μου ὑπόληψιν χρέος, εὐχομαι τῶν ποτὲ εἰς τὴν διεύθυνσίν μου ἐμπιστευθέντων Καταστημάτων πᾶσαν εὐδαιμονίαν ἀξίως τῆς ἐνεργοῦ τοῦ Ἔθνους διαθέσεως ὑπὲρ τῆς λογικῆς καὶ ἠθικῆς του ἀναγεννήσεως καὶ προόδου. Ἀλλὰ διὰ νὰ ἐπιτύχῃ τοιούτου σκοποῦ, εὐκαταῖον εἶναι ὁ διάδοχός μου νὰ προσθέσῃ εἰς τὸν ζῆλόν μου μικροτέραν συγκατάβα-

1. Τὰ ἀγάλματα ἐπεστράφησαν εἰς τὸν Σιδεράκην, ὡς «ἀρχαιότητες ἀνακαλυφθεῖσαι ἐκτὸς τῆς Ἐπικρατείας». (Βλ. εἰς Γενικά Ἀρχεῖα Κράτους, Φάκελλος Ἐκπαιδεύσεως, Φεβρουάριος 1831, ἀναφορὰ ὑπ' ἀριθ. 693/15.5.1831 καὶ Περιοδικὸν *Παναρμόνιον*, ἀριθ. 21 τῆς 7 Ἀπριλίου 1845.

2. Ἡ δωρεά, καὶ ἂν ἀκόμη τὸ ἀντικείμενον ἀνῆκεν εἰς τὸ Μουσεῖον, δὲν θὰ ἦτο ἀσύνηθες διὰ τὴν δύσκολον ἐκείνην ἐποχὴν πρᾶγμα, ἰδίᾳ ἐφ' ὅσον ἐγένετο εἰς εὐεργέτην τῆς Ἑλλάδος. Καὶ ὁ ἴδιος ὁ Κυβερνήτης, ὡς ἀνεφέρθη ἀνωτέρω, εἶχε προτείνει εἰς τὸν Thiersch νὰ λάβῃ ἀρχαῖον ἐκ τῶν εἰς τὸ Ἐθνικὸν Μουσεῖον ἀντικειμένων, διὰ τὸν φιλέλληνα βασιλέα τῆς Βαυαρίας. Βλ. σελ. πγ' καὶ σημ. 1 τοῦ παρόντος Εὐρετηρίου.

σιν, καὶ οἱ ἀναδεχόμενοι τὴν ἀνατροφὴν τῆς νεολαίας νὰ εἶναι εὐαίσθητότεροι ὡς πρὸς τὴν ἀξίαν τοῦ λυσιτελοῦς ἐπαγγέλματός των, διὰ νὰ χαλιναγωγῇται ἡ νεολαία καὶ νὰ μὴ γίνεται ἡ ἀπειρία τῆς χαμερπῶν παθῶν καὶ ἀναιδεστάτων μηχανορραφιῶν ὄργανον»¹.

Ὁ L. Ross, ὅστις ἐπὶ Ἀντιβασιλείας διωρίσθη Ἐφορος εἰς τὴν ἐλληνικὴν Ἀρχαιολογικὴν Ὑπηρεσίαν, ἀντικαποδιστριακὸς καὶ αὐτός, ὡς καὶ ὁ Thiersch, κατηγορεῖ τὸν Ἀ. Μουστοξύδην ὡς «σκοτίον καὶ τυφλὸν ὄργανον τοῦ Καποδιστρίου»². Ἐπίσης εἰς ἄρθρον τοῦ γράφει ἐναντίον τοῦ Μουστοξύδου, ὅτι «φεύγων παρέλαβε καὶ τινα μικροενθὺμια... ἀνεχώρησε δὲ φορῶν ὁ εἰρηνικὸς οὗτος σοφὸς ρωσικὴν στρατιωτικὴν στολὴν καὶ ἦτο ἐφοδιασμένος διὰ ρωσικοῦ διαβατηρίου»³. Εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτὴν πρέπει νὰ ὁμολογηθῇ ὅτι ἴσως δὲν ἦτο τοῦ Ross ἡ φιλοκατήγορος διάθεσις ἡ δημιουργήσασα αὐτὰς τὰς ἀνυποστάτους φήμας. Τὸ 1832, ὅτε ὁ Ross, εὐρισκόμενος εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἐπεσκέφθη τὴν Αἴγινα, ἦλθεν ἐκεῖ εἰς ἐπαφὴν μετὰ τοῦ Γ. Γενναδίου, καὶ τοῦ ἐκ Σμύρνης καθηγητοῦ τῶν μαθηματικῶν Ν. Χορτάκη, καθηγητοῦ τοῦ Κεντρικοῦ σχολείου τῆς νήσου. Ἐγνώρισεν ἐπίσης τὸν Ἐπαρχον Δυτ. Σποράδων Ν. Σκοῦφον, τὸν ἱατρὸν Ἰ. Ὀλύμπιον κ.ἄ. Ἀπαντες εἶχον σπουδάσει εἰς Γερμανίαν καὶ ἀναστρεφόμενοι μετ' αὐτοῦ, ἐχθρεύμενοι δὲ τὸν Μουστοξύδην, τοῦ μετέδωσαν παντὸς εἵδους φήμας καὶ ψευδεῖς εἰδήσεις περὶ Καποδίστρια καὶ Μουστοξύδου. Ὁ Ross γράφει ὅτι νῦν χαριστήθη τὰ μέγιστα μετὰ τὴν «διδασκτικὴν των συναναστροφὴν»⁴. Βραδύτερον, ὁ ἴδιος ὁ Ross ἀνεσκεύασε τὰ ἐναντίον τοῦ Ἰ. Καποδίστρια γραφέντα, ἀποδώσας, ὡς ἦτο καὶ ἡ ἀλήθεια, τὴν κατηγορίαν εἰς τὰ πολιτικὰ πάθη τῆς ἐποχῆς⁵.

Τὸ 1831, πάντως, εἰς τὸ Μουσεῖον εἶχον εἰσέλθει ἄρκετὰ νέα ἀντικείμενα: χειρόγραφα, ἱερὰ ἄμφια, σταυροί, εὐαγγέλια, ἐκκλησιαστικαὶ εἰκόνες καὶ ἄλλα κειμήλια, τὰ ὅποια ὁ Μουστοξύδης ἠγόραζε περιοδεύων ἢ τὰ ἐπρομηθεύετο ἐξ ἀρχαιοπωλῶν ἢ χωρικῶν ἢ καὶ μαθητῶν, εἰς τοὺς ὁποίους —τοὺς τελευταίους— ἐδώρει εἰς ἀντάλλαγμα διδασκτικὰ βιβλία. Ὡρισμένα ἐκ τῶν ἐν τῷ Μουσείῳ ἀρχαίων προήρχοντο καὶ ἐκ

1. Εἰς τὰς ἐναντίον τοῦ Μουστοξύδου ἐκδηλώσεις ἀνέμειχθησαν, πρὸς τοῦτο καλλιεργηθέντες καταλλήλως ὑπὸ τῶν διδασκάλων τοῦ Ὁρφανοτροφείου, καὶ οἱ τρόφιμοι αὐτοῦ, γεγονόνες τὸ ὅποιον ἐδημιούργησεν εἰς τὸν Μουστοξύδην πρόσθετον πικρίαν. Εἰς ἐκθεσίν τοῦ Γρηγορίου Κωνσταντᾶ, ἀπὸ 12 Ἀπριλίου 1832, πρὸς τὴν Διοικητικὴν Ἐπιτροπὴν, σχετικὴν μετὰ τὸν τρόπον διαχειρίσεως τῶν ὑπουργημάτων ὑπὸ τοῦ Μουστοξύδου, ἀναφέρεται σχετικῶς μετὰ τὸ Μουσεῖον: «Εἰς δὲ τὰ τοῦ Μουσείου ἀγγεῖα καὶ ἀγάλματα, ὅσα εἰσῆλθον εἰς τὸ κατάστημα, παρατηρῶ ὅτι κλοπὴ δὲν ἐγένετο, ἐκτὸς δύο ἢ τριῶν, τὰ ὅποια τὰ φανερώνει ὁ Κύριος Πρόεδρος εἰς τὴν ἐκθεσίν του». Γ. Φαρμακίδης, ἔ.ἄ. σελ. 73 κ.ἑ.

2. Βλ. λεπτομερῶς τὰς κατὰ τοῦ Μουστοξύδου ὑπὸ Ἑλλήνων καὶ ξένων διατυπωθείσας κατηγορίας εἰς Εὐάγγ. Μανῆν, ἔ.ἄ. σελ. 77-88.

3. Εἰς τὸ φιλολογικὸν περιοδικὸν τῆς Λειψίας *Blätter für literarische Unterhaltung* τῆς 30.9/12.10.1832.

4. Γ. Φαρμακίδης, ἔ.ἄ. σελ. 46-47.

5. L. Ross, Über die archäologischen Bestrebungen und Entdeckungen in Griechenland von 1832 bis 1836, ἄρθρον εἰς *Intelligenzblatt* τοῦ 1837, τεύχη 47-49, ἀναδημοσιευθὲν εἰς *Archäologische Aufsätze* τοῦ ἰδίου, τόμος Α', 1855. Ὁ ἐκδότης τῶν *Erinnerungen*, Otto Jahn, ἀγνοῶν τὸ θέμα, περιέλαβε καὶ τὴν κακόβουλον φράσιν εἰς αὐτάς, τελείως ἀδίκως, ἐφ' ὅσον ὁ συγγραφεὺς των εἶχεν ἤδη ἐκφρασθῇ ἀρνητικῶς. Ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Παιδείας, Κ. Δ. Σχινᾶ, ἐδημοσιεύθη τὴν 6-8 Ἰουλίου 1834, εἰς τὸ φύλλον 31 τῆς *Εφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως* τῆς 27 Αὐγούστου 1834 «Δηλοποιήσις περὶ τῶν ἐκλιπουσῶν ἀπὸ τὸ Ἐθνικὸν Μουσεῖον ἀρχαιοτήτων, ἐφορευόντος τοῦ κυρίου Ἀ. Μουστοξύδου». Γ. Φαρμακίδης, ἔ.ἄ. σελ. 289, σημ. 29.

δωρεών, ως ήδη ανέφερόθη. Ἡ ὑπὸ τοῦ Μουστοξύδη ὀργάνωσις διασώσεως τῶν ἀρχαίων, καὶ ἅπαντα τὰ μέτρα τὰ ἀναφερθέντα ἀνωτέρω, ὑπῆρξαν διὰ τὴν ἐποχὴν τῶν ἀξιοσημείωτα, τὸ δὲ γεγονὸς τῆς μετακλήσεώς του ὑπὸ τοῦ Καποδίστρια, ἀλλὰ καὶ ἡ πλήρης ἀποδοχὴ τῶν προτάσεων τοῦ Ἐφόρου τοῦ Μουσείου ὑπὸ τοῦ Κυβερνήτου, ἀποδεικνύουν σαφέστατα καὶ τοῦ Καποδίστρια τὸ ἐνδιαφέρον διὰ τὰς ἀρχαιότητας, διότι καὶ εἰς αὐτὸ ἀκόμη τὸ σημεῖον παρεποιήθη, ἐπίσης, ἡ ἀλήθεια λόγῳ τῶν πολιτικῶν παθῶν τῆς ἐποχῆς, παρελήφθη δὲ καὶ ὑπὸ τῶν ξένων ὡς ἐν ἐπὶ πλέον στοιχεῖον δυσφημίσεως τοῦ Κυβερνήτου¹.

Μεταξὺ τῶν «συνταγματικῶν», οἱ ὁποῖοι μετὰ τὴν ἀποχώρησιν τοῦ Μουστοξύδη ἐξετόξευσαν ἐναντίον του μύδρους, ὑπῆρξε, παραδόξως, καὶ ὁ γνωστὸς τοῦ Ἰ. Κωλέττη ζωγράφος καὶ λιθογράφος Ἀθ. Ἰατρίδης², ὁ ὑπὸ τοῦ Ἐφόρου τοῦ Μουσείου μονίμως ἐπὶ μῆνας χρησιμοποιοῦν διὰ τὴν περισυλλογὴν ἀρχαίων ὡς καὶ διὰ «σκαψίματα», λαμβάνων καὶ 80 φοίνικας μηνιαίως δι' ἐπιστάσιαν, ποσὸν πάντως πολὺ μικρὸν διὰ τὴν ζήτησιν στοιχειωδῶς. Ὅπως οἱ περισσότεροι τῶν παλαιῶν ἐν Αἰγίνῃ ὑφισταμένων τοῦ Μουστοξύδη³, ἔλαβε καὶ ἐκεῖνος μέρος εἰς τὴν δυσφήμισιν τοῦ Κερκυραίου λο-

1. Κατηγορήθη π.χ. ὅτι ἐπέτρεψε εἰς τοὺς Γάλλους τὴν ἐξαγωγήν τῶν Ὀλυμπιακῶν μαρμάρων, ἐνῶ ἀνεφέρθησαν οἱ λόγοι οὔτινες ὑπεχρέωσαν τὸν Κυβερνήτην νὰ ἐνδώσῃ καὶ νὰ προτείνῃ εἰς τὴν Δ' Ἐθνοσυνέλευσιν τὴν ὑπὸ τῶν Γάλλων ἀποκόμισιν τῶν «συντριμμάτων». Οὐδεὶς ἐκ τῶν ἐπικριτῶν ἠθέλησε νὰ προσέξῃ, κατὰ ποῖον τρόπον, διὰ τὴν ἐπαναληφθῆ τὸ αὐτὸ ὑπὸ ἄλλων Κυβερνήσεων, ἐφρόντισε νὰ κατοχυρώσῃ τὴν σχετικὴν ἀπόφασιν. Ἀκόμη καὶ ἡ ἀπελπισ προσπάθειά του νὰ λάβῃ διὰ τὰ μάρμαρα, ὡς ἀντάλλαγμα διὰ τὰ σχολεῖα τοῦ Ἐθνους, βιβλία καὶ ἐποπτικά μέσα, καὶ αὕτῃ ἀκόμη παρεξηγήθη, ὡς καταδεικνύουσα τὴν ἀπέναντι τῶν ἀρχαιοτήτων ἀδιαφορίαν του. Καταμαρτυρεῖται ἐπίσης (L. Ross, *Erinnerungen*, Βερολῖνον, 1863, σελ. 136 - 139), ὅτι τὸ 1828 ἔδωκε τὴν ἄδειαν νὰ σκαφῇ ὁ λόφος τῆς Κολώνας, ἀπὸ ὅπου ἐλήφθη οἰκοδομικὸν ὕλικόν διὰ τὴν κατασκευὴν τοῦ Ὀρφανοτροφείου καὶ τοῦ Λοιμοκαθαρηρίου, ὡς καὶ διὰ τὴν προκυμαίαν τῆς Αἰγίνης. Ἐγνώριζεν ὅμως ὁ Καποδίστριας ἢ εἶχε καιρὸν, μὲ τὰς ἐπειγούσας ἀνάγκας τῆς ἐποχῆς, νὰ πληροφορηθῇ ὅτι ἐπρόκειτο περὶ σπουδαιότατον ἀρχαιολογικὸν χώρον; Παρὰ τὰς ἀπολύτως ἀξιόπιστους μαρτυρίας τοῦ Νικ. Δραγούμη, ὅστις ἔζησε παρ' αὐτῷ ἐργαζόμενος εἰς τὴν γραμματεῖαν του (Ἱστορικαὶ Ἀναμνήσεις, τόμ. Α', σελ. 108 κ.ε.), τοῦ προσήφθη προσέτι ὑπὸ τοῦ Ross καὶ τοῦ Thiersch ὅτι ἀκόμη καὶ διὰ τὰς Ἀθήνας καὶ τὰς ἀρχαιοτήτάς των δὲν ἐνδιέφέροντο οὔτε αὐτός, οὔτε ὁ Μουστοξύδης. Εἰς τὸν δεύτερον μάλιστα ἀποδίδουν καὶ τὴν φράσιν: «Ὁ διάβολος νὰ πάρῃ τοὺς Τούρκους, ὅπου δὲν ἐχάλασαν ὅλα αὐτὰ τὰ ἀρχαῖα». (L. Ross, ἔ.α. σελ. 151 καὶ Fr. Thiersch, *De l'état actuel de la Grèce et des moyens d'arriver à sa restauration*, Λειψία, 1833, σελ. 21-22). Εἶναι μάλιστα παράδοξον ὅτι καὶ ἐσχάτως ἐγράφησαν ὑπὸ τινων Ἑλλήνων τὰ περὶ ἀδιαφορίας τοῦ Καποδίστρια (βλ. Γ. Φαρμακίδην, ἔ.α. σελ. 22 κ.ε.). Ὁρθῶς ἀντιμετωπίζον τὸ θέμα οἱ Ἐπ. Κυριακίδης, Ἱστορία τοῦ συγχρόνου Ἑλληνισμοῦ, τόμ. 1, Ἀθήναι, 1892, σελ. 157 καὶ Γ. Ἀσπρέας, Πολιτικὴ Ἱστορία τῆς Νεωτέρας Ἑλλάδος, τόμ. 1, (2α ἔκδοσις) Ἀθήναι, 1930, σελ. 85. Βλ. καὶ Εὐαγγ. Μανῆν, ἔ.α. σελ. 77 κ.ε.

2. Ὁ Ἀθ. Ἰατρίδης ἀναμένων, ὡς φαίνεται, κάποιαν μονιμωτέραν τακτοποίησιν, ἀρμόζουσαν ἐξ ἄλλου αὐτῷ, ἐφ' ὅσον εἶχε σπουδάσει ἐν Γαλλίᾳ ζωγραφικὴν καὶ λιθογραφίαν, εἶχε, διὰ τοῦ Ἐφόρου τοῦ Μουσείου, ἀπευθύνει πρὸς τὴν Κυβέρνησιν ἀναφορὰν ἀπὸ 25 Φεβρουαρίου 1831, ὅτι «ἀνέμενον ἐπὶ 3 ἔτη νὰ τεθῇ εἰς λειτουργίαν λιθογραφεῖον, κομισθὲν ὑπὸ τοῦ Ἰ. Καποδίστρια τὸ 1828 ἐκ Παρισίων, τὸ ὁποῖον παρέμενον εἰς τὴν σκουριὰν ἀνενέργητον». Ἀντιμετώπιζεν ἐξ ἄλλου, ὡς εἶναι φυσικόν, ὀξύτατον οἰκονομικὸν πρόβλημα, παρὰ δὲ τὸ γεγονὸς ὅτι ἦτο ἄνθρωπος ὑπερήφανος, προσθέτει εἰς τὴν ἐν λόγῳ ἀναφορὰν του: «ἀπορῶν μᾶλλον καὶ διὰ τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαῖά μου, παρακαλῶ νὰ εὐαρεστηθῇτε νὰ ἐνεργήσετε κατὰ τὸ δίκαιον...».

3. Ἦτοι τοῦ Γρ. Κωνσταντᾶ, Ἰ. Γενναδίου, Ν. Χορτάκη, Ἰ. Διστομίτου, Κ. Οἰκονομίδου, Γ. Ἀποστολίδου Κοσμητοῦ. Βλ. Γ. Φαρμακίδην, ἔ.α. Ἐπίμετρο, σελ. 347 κ.ε.

γίου, κατηγορήσας τοῦτον εἰς ἀναφοράν του πρὸς τὴν Διοικητικὴν Ἐπιτροπὴν τῆς Ἑλλάδος, ἀπὸ 2 Μαΐου 1832 γραφεῖσαν εἰς Ναύπλιον¹. Ἐπαναλαμβάνων ἀορίστως τὰς ψευδολογίας τῶν ἄλλων ἐν Αἰγίνῃ ὑπαλλήλων, στρέφεται ἐναντίον τοῦ τέως προϊσταμένου του, γράφων ὅτι «δὲν ἡσχύνθη ν' ἀφαιρέσῃ καὶ ἐμοῦ ὅσας δωρικὰς ἐπιγραφὰς ἐσύλλεξα ἐξ ἰδίων μου ἐξόδων εἰς τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου πελάγους, τὰς ὁποίας ἐνεμπιστεύθην εἰς χεῖράς του, μὲ σκοπὸν νὰ τὰς ἐκδώσῃ ὡς διόλου ἀνεκδότους, ἀλλ' αὐτός, ἐν ᾧ δὲν τὰς ἐκδωσεν, μήτε τὰ ἐξοδὰ μου δὲν ἐπλήρωσεν, καὶ τὰς ἐπιγραφὰς μου ἀφαίρεσεν». Ὑπογραμμίζει ἐκεῖ ὅτι ὁ ἀδελφός του (Κωνσταντῖνος Ἰατρίδης) ἔπεσεν εἰς τὴν περίφημον μάχην τοῦ Μεσολογγίου (τὴν Ἑξοδον), τονίζει δὲ ὅτι ἔμεινε ἐπὶ «πέντε χρόνους ἀπροσπάτευτος». Περαινῶν ζητεῖ, —αὐτὸς ἴσως ἦτο καὶ ὁ λόγος ἀποστολῆς τῆς ἀναφορᾶς του— νὰ ἐμπιστευθῇ εἰς αὐτὸν ἡ Κυβέρνησις «τὴν ἐπιστάσιαν τῶν ἀρχαιοτήτων καὶ Βιβλιοθήκης, ὑπόσχομαι δέ», γράφει, «τὴν ἀκριβὴν ἐπαγρύπνησιν καὶ ἀφοσίωσίν μου, πληροφορῶν αὐτὴν, ὅτι αἱ περισσότεραι ἀρχαιότητες ἐσυνάχθησαν δι' ἐδικῆς μου ἐπιμελείας καὶ κόπων. Συγχρόνως θέλει διδάσκω καὶ τὴν σκιαγραφίαν εἰς τοὺς ὀρφανοὺς παῖδας τοὺς ἐν τῷ Ὀρφανοτροφείῳ». Ἡθικῶς ἀπαράδεκτος εἶναι ἡ ἀναφορὰ αὕτη, καὶ τελείως ἀδικαιολόγητος, διότι, ὡς ἀνεφέρθη, οἱ μνηστῆρες ἀπολογισμοὶ ἐξόδων, τοὺς ὁποίους ἔστελλε ὁ Μουστοξύδης πρὸς ἔλεγχον ἦσαν ἄψογοι, δὲν παρέλειψε δὲ ποτὲ νὰ ἀναφέρῃ οὗτος ποῖον ἐχρησιμοποίησε καὶ τὰ χρήματα τὰ ὁποῖα τοῦ ἐπλήρωσε², εἰς δὲ τὰς ἀναφορὰς του, πάντοτε ἐμνημόνευε τὸν Ἰατρίδην ὀνομαστικῶς, ὅτι τὸν ὥρισε διὰ μεταφορὰν τῶν ἀρχαιοτήτων εἰς Αἰγίνα. Ὁ Μουστοξύδης, ὡς ἀνεφέρθη, τὸν εἶχε χαρακτηρίσει, εἰς ἀναφοράν του πρὸς τὴν Γραμματείαν τῆς Παιδείας, ὡς «ἄξιον ἰχνογράφον... ὅστις πολλὰ τὸν ἐχρησίμευσεν εἰς ἀνίχνευσιν τῶν μνημείων... καὶ ἄλλοτε ἀναλαβὼν τοιαύτην ὑπηρεσίαν³. . .». Εἶναι πράγματι κωμικὸς ὁ ἰσχυρισμὸς ὅτι ὁ Κερκυραῖος σοφὸς τοῦ ἀφῆρεσε τὰς ἐπιγραφὰς, τὰς ὁποίας εἶχεν ἐκεῖνος ἀνεύρει, ὡς καὶ ὅτι δὲν ἐπλήρωσε τὰ ἐξοδα κινήσεώς του. Διὰ τὸ τετραγαμένον τῆς περιόδου ἐκείνης μία ἐρμηνεία εἶναι δυνατὸν νὰ δοθῇ εἰς τὴν ἀναφοράν αὐτὴν τοῦ Ρουμελιώτου καλλιτέχνου: Ὁ Ἰατρίδης ἐπεθύμει, πάσῃ θυσίᾳ, νὰ διορισθῇ ἐπὶ τέλους εἰς δημοσίαν θέσιν, διὰ νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν διαβίωσίν του, ἦτο δυσαρεστημένος μὲ τὸν Μουστοξύδην ἐπειδὴ δὲν εἶχε φροντίσει νὰ τὸν διορίσῃ μόνιμον ὑπάλληλον—πρᾶγμα ἀδύνατον διὰ τὴν τότε «ἐνδεῖαν» τοῦ κράτους— καὶ ἐπίστευσεν, ἴσως, τὰ εἰς τοὺς κύκλους τοῦ Ὀρφανοτροφείου θρυλούμενα ἐναντίον τοῦ Μουστοξύδη, τὸν ὁποῖον πάντως, δὲν ἔπρεπε νὰ συμπαθῇ διόλου⁴, θεωρῶν αὐτόν, ὡς καὶ οἱ συνταγματικοὶ ἐν γένει, ὡς ἄνθρωπον πιστὸν εἰς τὸν «φωτοσβέστην», καὶ τυραννικὸν Κυβερνήτην⁵.

1. Ἐμμ. Πρωτοψάλτης, ἔ.ἀ. σελ. 174, ἀριθ. ἐγγράφου 145.

2. Μεταξὺ αὐτῶν ἀναφέρεται καὶ ὁ Ἰατρίδης.

3. Ἐμμ. Πρωτοψάλτης, ἔ.ἀ. σελ. 148-149, ἀριθ. ἐγγράφου 121 ἀπὸ 15 Αὐγούστου 1830.

4. Ἄν σημειοῦται τὸ ἐπεισόδιον μετὰ τινος ἐπιμονῆς, τοῦτο ὀφείλεται εἰς τὸ γεγονὸς ὅτι ὁ Ἰατρίδης, ὡς θὰ φανῇ κατωτέρω, ὑπῆρξεν ἐντιμος, ἄξιος, πιστὸς εἰς τὴν ἐργασίαν του καὶ ἀνυποχώρητος εἰς τὰς ἰδέας του. Ἦτο ὅμως «συνταγματικὸς» καὶ βραδύτερον, ὡς εἶναι ἐπόμενον, ὑπῆρξε μανιώδης ἀντιοθωνικός.

5. Βλ. τὴν σημαντικὴν μόλις κυκλοφορήσαν βιογραφίαν τοῦ Ἰ. Καποδίστρια, ὑπὸ τίτλον Capodistria, The

Ἔτερον δεῖγμα ἀντιθέσεως πρὸς τὸν Μουστοξύδην, λόγῳ ἀντικαποδιστριακοῦ μένους, ἀποτελοῦν ὠρισμέναι μειωτικαὶ φράσεις ἐναντίον αὐτοῦ καὶ τοῦ Λεοντίου Καμπάνη, ὑπάρχουσιν εἰς εἰσήγησιν τοῦ γραμματέως τῆς Παιδείας Ἰακωβάκη Ρίζου Νερουλοῦ πρὸς τὴν Διοικητικὴν Ἐπιτροπὴν, ἀπὸ 29 Μαΐου 1832¹. Ἐκεῖ, τὸν μὲν κατὰλογον τοῦ Λεοντίου Καμπάνη τὸν χαρακτηρίζει ὁ Ρίζος ὡς «χάος ἄμορφον καὶ ἀκατασκευάστον», τὸν δὲ Μουστοξύδην κατηγορεῖ ὅτι πολὺ ὀλίγα ἔκαμε καὶ «ἐγκατέλιπε τὰ κατὰ τὸ μουσεῖον εἰς τὴν διάκρισιν ἀνθρώπου κατὰ πάντα ἀπροσφυοῦς εἰς τὴν τοιαύτην ἐπιστάσιαν²». Καὶ ὅμως, ἡ διάβασις τοῦ Μουστοξύδη ἐκ τῆς Αἰγίνης ὑπῆρξε σπουδαιότατον γεγονός, καὶ συνετέλεσεν, σὺν τοῖς ἄλλοις, εἰς τὴν δημιουργίαν πνευματικῆς κινήσεως εἰς τὴν νῆσον.

ΑΙ ΑΠΟ ΤΟΥ 1832 ΜΕΡΙΜΝΑΙ ΔΙΑ ΤΑ ΑΡΧΑΙΑ

Τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1832 ἐσχηματίσθη ἡ Ἑπταμελὴς Διοικητικὴ Ἐπιτροπὴ τῆς Ἑλλάδος καὶ διωρίσθησαν οἱ Γραμματεῖς (Ὑπουργοὶ) τῆς Κυβερνήσεως. Τότε τοποθετεῖται εἰς τὴν Γραμματεῖαν τῆς Παιδείας ὡς α' πάρεδρος τῆς Ἐκπαιδεύσεως, — ὑπουργὸς ἦτο ὁ Ρίζος — ὁ «ἐτερόχθων» Ἀλέξανδρος Ρ. Ραγκαβῆς, ὅστις μετὰ τοῦ Κυριακοῦ Πιττάκη διεδραμάτισε μεγάλον ρόλον ἐπὶ δεκαετίας εἰς τὰ ἀρχαιολογικὰ πράγματα τῆς Ἑλλάδος³. Ἐν συνεχείᾳ ἐγένοντο οἱ διορισμοὶ ἄλλων διοικητικῶν ὑπαλλήλων, ἐν τῇ προσπαθείᾳ τῆς Κυβερνήσεως ἐκείνης νὰ ὀργανώσῃ τὰς δημοσίας ὑπηρεσίας,

Founder of Greek Independence, London, 1973, συγγραφεῖσαν ὑπὸ τοῦ γνωστοῦ φιλέλληνος Christopher M. Woodhouse.

1. Γ. Φαρμακίδης, ἔ.ἀ., σελ. 56-57.

2. Σημειωτέον ὅτι ὁ Κατάλογος τοῦ Λ. Καμπάνη, ὅπου περιέχεται σύντομος περιγραφή ἐκάστου ἀρχαίου ἔργου, ὡς καὶ ἀναγραφή τοῦ τόπου εὐρέσεώς του, ἐκρίθη ὑπὸ νεωτέρων ἀρχαιολόγων ὡς πολυτιμοτάτη πρώτη πηγή. Ὁ Γερμανὸς ἀρχαιολόγος R. Kekulé von Stradonitz, Die antiken Bildwerke im Theseion zu Athen, Λειψία, 1869, Πρόλογος σελ. 1-2, σημειοῖ περὶ τοῦ καταλόγου τούτου: «Δὲν εἶναι ἐπιστημονικὸς, ἀλλὰ ὁ μοναχὸς τὸν κρατοῦσε μὲ εὐσυνειδησίαν καὶ εἶναι εἰς πολλὰς περιπτώσεις ἡ μόνη ἀξιόπιστος πηγή πληροφοριῶν διὰ τὴν προέλευσιν τῶν ἀρχαίων, τὰ ὅποια ὑπῆρχον εἰς τὸ Μουσεῖον τῆς Αἰγίνης». Ὁ κατάλογος οὗτος τοῦ Καμπάνη εὐρέθη μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Κ. Πιττάκη (1863) καὶ κατετέθη εἰς τὸ Ὑπουργεῖον Παιδείας. Ἐν σχέσει πρὸς τὸν Μουστοξύδην, καὶ πάλιν ἡ κρίσις τοῦ Ρίζου εἶναι ἄδικος. Ὁ Μουστοξύδης κατὰ τὸ 1830 ἀπησχολήθη, ὡς ἀνεφέρθη, μὲ τὴν ὀργάνωσιν τῆς διασώσεως τῶν ἀρχαίων, ἔκαμε δὲ ὁ ἴδιος καὶ ταξίδια ἀνὰ τὸ Ἀρχιπέλαγος πρὸς εὑρεσιν ἢ ἀγοράν ἀρχαιοτήτων. Εἰς ὅλα δὲ σχεδὸν τὰ τεύχη τῆς Αἰγιναιᾶς τοῦ ἔτους 1831 περιέχονται πραγματεῖαι τοῦ ἐπιγραφικαί, ὡς καὶ τὸ σημαντικὸν ἄρθρον τοῦ «Περὶ τοῦ ἐν Αἰγίνῃ νομιζομένου τοῦ Πανελληνίου Διὸς ναοῦ εἰκασίαι», ὅπου πρῶτος ὑπεστήριξεν ὅτι ὁ ναὸς δὲν ἦτο τοῦ Διός, ὅπως ἐπίστευον οἱ περιηγῆται Spon καὶ Wheler, ἀλλὰ τῆς Ἀθηνᾶς. Μόνον τὸ 1901, μετὰ τὴν ἀνεύρεσιν τῆς γνωστῆς ἀρχαίης ἐπιγραφῆς ὑπὸ τοῦ Furtwängler, ἐταυτίσθη ὀριστικῶς ὁ ναός, ὡς ναὸς τῆς Ἀφαιας.

Τὴν συλλογὴν τῆς Αἰγίνης περιγράφει καὶ ὁ L. Ross, ἐπισκεφθεὶς τὸν Αὐγουστον τοῦ 1832 τὴν νῆσον (Erinnerungen und Mitteilungen aus Griechenland, σελ. 144-145). Ὁ Leo von Klenze μεταβάς εἰς τὴν Αἶγιναν τὸ 1834, περιγράφει ἐπίσης τὴν συλλογὴν εἰς τὸ ἔργον του: Aphoristische Bemerkungen gesammelt auf seiner Reise nach Griechenland, Βερολῖνον, 1838, σελ. 155 κ.έ.

3. Εὐθ. Καστόρχης, ἔ.ἀ. σελ. 10 καὶ ἀλλαχοῦ, σποράδην. Π. Καββαδίας, ἔ.ἀ. σελ. 16. Γ. Π. Οἰκονόμος, Τὰ ἐκὰς τὸν ἔτη, σελ. 6.

τὸν Μάϊον τοῦ 1832. Ἦτο ἐπομένως ἀνάγκη νὰ πληρωθοῦν αἱ χρεύσασαι θέσεις, τὰς ὁποίας κατεῖχον ἄνδρες ἀνήκοντες εἰς τὸ προηγούμενον καθεστώς, ἀποχωρήσαντες ἢ ἀπολυθέντες. Οὕτω ἐπελήφθη ἡ Κυβέρνησις τῶν Γραμματέων καὶ τῶν προβλημάτων τοῦ Ὁρφανοτροφείου Αἰγίνης¹. Ἡ θέσις τοῦ Ἐφόρου τοῦ Ἐθνικοῦ Μουσείου προσεφέρθη ἀρχικῶς εἰς τὸν Θεόκλητον Φαρμακίδην², διὰ τῆς ἀπὸ 16 Μαΐου 1832 ἀποφάσεως τῆς Γραμματείας τῆς Παιδείας³. Οὗτος ὅμως δὲν ἀπεδέχθη τὸν διορισμόν, ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ἀνέλαβε μόνον τὴν ἐφορίαν τοῦ Κεντρικοῦ καὶ τοῦ Προκαταρκτικοῦ σχολείου Αἰγίνης.

Ὁ Ἰακωβάκης Ρίζος Νερουλός, «Γραμματεὺς» ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίου Παιδείας, ἑτερόχθων καὶ οὗτος, γνωρίζων τὰ προσόντα τοῦ Ἀθ. Ἰατρίδου, ἔχων δὲ ὑπ' ὄψει του, προφανῶς, καὶ τὴν προαναφερθεῖσαν ἀναφορὰν τοῦτου, τῆς 2 Μαΐου 1832, ἐφρόντισε νὰ τὸν διορίσῃ ὡς «Ἐπιστάτην» (ἐπιμελητὴς θὰ ὠνομάζετο σήμερον) τοῦ Μουσείου τῆς Αἰγίνης⁴, μὲ μισθὸν 120 φοινίκων τὸν μῆνα. Ἀπεφασίσθησαν τότε τὰ κάτωθι: 1. Νὰ χωρισθῇ ἡ Βιβλιοθήκη ἀπὸ τὸ Μουσεῖον, —καὶ τὰ δύο δημόσια αὐτὰ καταστήματα ἐστεγάζοντο εἰς τὸ Ὁρφανοτροφεῖον τῆς Αἰγίνης⁵. 2. Νὰ παραλάβῃ ὁ Ἐπιστάτης ἀπὸ τὴν Ἐπιτροπὴν τοῦ Ὁρφανοτροφείου «ὅλα τὰ ἀναγόμενα εἰς τὸ Ἐθνικὸν Μουσεῖον, ἀγάλματα, ἐπιγραφάς, νομίσματα, εἰκόνας, σφραγίδας, προτομὰς ἀγγεῖα καὶ ὅσα ἄλλα τῆς ἀρχαιότητος λείψανα περιέχει κατὰ

1. Τὸ Ὁρφανοτροφεῖον εἶχεν ἰδρυθῇ ὑπὸ τοῦ Καποδίστρια, μὲ σκοπὸν νὰ συγκεντρωθοῦν εἰς αὐτὸ καὶ νὰ ἐκμάθουν χρήσιμους τέχνας καὶ γράμματα, τὰ ὀρφανὰ τοῦ Ἀγῶνος τῆς Ἀνεξαρτησίας. Εἰς τὸ φύλλον 11 τῆς 25 Μαΐου 1832 τῆς Ἐθνικῆς Ἐφημερίδος ἀναγράφεται: «Ἡ ἐπιστάσις καὶ ἡ διεύθυνσις τοῦ ἐν Αἰγίνῃ Ὁρφανοτροφείου ἀνατίθεται ἀπὸ σήμερον εἰς τὴν φροντίδα τριμελοῦς ἐπιτροπῆς ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἐπιτροπὴ τοῦ Ὁρφανοτροφείου». Οἱ Κύριοι Γρηγόριος Κωνσταντᾶς, Θεόκλητος Φαρμακίδης καὶ Ἀλέξανδρος Σούτσος διορίζονται μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς αὐτῆς. Ἐν Ναυπλίῳ τῇ 14 Μαΐου 1832». Εἰς τὸ αὐτὸ φύλλον δημοσιεύεται καὶ τὸ διάταγμα 14 τῆς 15 Μαΐου 1832, ὅπου καθορίζονται τὰ εἰδικὰ καθήκοντα τῆς Ἐπιτροπῆς. Οὕτω ὁ Γρ. Κωνσταντᾶς θὰ ἐξυκολούθει νὰ ἔχῃ «τὴν ἐπιστάσιαν καὶ τὴν φροντίδα τῆς οἰκονομίας τοῦ Ὁρφανοτροφείου». Διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 21 Διατάγματος, ἀντὶ τοῦ παραιτηθέντος Θ. Φαρμακίδου, ὀρίζεται μέλος τῆς Ἐπιτροπῆς ὁ Ἀρχιμανδρίτης Νεόφυτος Δούκας, διὰ δὲ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 23 τοποθετεῖται ὁ Γ. Μ. Καραμάνος «ἀντὶ τοῦ κυρίου Ἀ. Σούτσου». Εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν αὐτὴν τὸν κύριον λόγον εἶχεν ὁ Γρ. Κωνσταντᾶς. Βλ. Γ. Φαρμακίδην, ἔ.ἀ. σελ. 290-291, σμ. 5.

2. Ἐσπούδασεν ἐν Γερμανίᾳ καὶ ἦτο ἐκδότης τοῦ *Λογίου Ἐρμου*, ὡς καὶ τῆς πρώτης ἐπισήμου ἐλληνικῆς ἐφημερίδος, τῆς *Γενικῆς Ἐφημερίδος τῆς Ἑλλάδος*, ἥτις ἐξεδόθη τὸ πρῶτον τὴν 7 Ὀκτωβρίου 1825 εἰς Ναύπλιον. Βλ. προχείρως τὸ διάταγμα διορισμοῦ του ὡς «ἐφημεριδογράφου τῆς Διοικήσεως» εἰς *Γενικὴν Ἐφημερίδα τῆς Ἑλλάδος*, τῆς 12 Ὀκτωβρίου 1825. Αἰκ. Κουμαριανοῦ, ἔ.ἀ. τόμ. Α', σελ. κ, κα', καὶ τόμ. Γ', σελ. 125.

3. Ἐμμ. Πρωτοψάλτης, ἔ.ἀ. σελ. 175, ἀριθ. ἐγγράφου 146.

4. Ἡ σχετικὴ ἀπόφασις ὑπ' ἀριθ. 31 τῆς Διοικητικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Ἑλλάδος, δι' ἧς ἐγένετο ὁ διορισμὸς μετὰ εἰσήγησιν τοῦ Ρίζου, ἀρχίζει ὡς ἑξῆς: «Περὶ πολλοῦ ποιουμένη [ἡ Κυβέρνησις] τὴν διατήρησιν καὶ τὸν πλουτισμὸν τοῦ ἐν Αἰγίνῃ Ἐθνικοῦ Μουσείου, ὑπὸ τὴν ἐπιστάσιαν ἀνδρὸς φιλοκάλου καὶ ἐκτιμῶντος τὰ λαμπρὰ τῆς ἀρχαιότητος μνημεῖα, καὶ πληροφορουμένη ὅτι ὁ κύριος Ἀθανάσιος Ἰατρίδης ἐπεστάτησεν ἐπιμελῶς εἰς τὴν συλλογὴν πολλῶν ἀρχαιοτήτων, ὅσαι ὑπάρχουν ἤδη εἰς τὸ Μουσεῖον, καὶ ἀπέκτησεν ἱκανὴν περὶ τὸ ἀρχαιολογικὸν τοῦτο μέρος ἐμπειρίαν. Διατάττει . . .»

5. Εἰς ἐκτέλεσιν τοῦ Διατάγματος 11, δι' οὗ ἀπεφασίσθη ὁ χωρισμὸς οὗτος κατόπιν ἐπινεύσεως τοῦ οἰκείου Ὑπουργείου, τὸ ὅποιον διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 29 τῆς 9 Μαΐου 1832 διώριζε τὸν Γ. Γεννάδιον ὡς ἐπιστάτην τῆς Βιβλιοθήκης (Γ.Α.Κ. Γραμματεία Παιδείας, Μάϊος 1832).

τὸ παρὸν τὸ κατάστημα τοῦτο». 3. Νὰ τὰ τοποθετήσῃ κατὰ τὸν προσφορώτερον καὶ τακτικώτερον τρόπον. 4. Νὰ στείλῃ εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τὸν κατάλογον τῶν ἀρχαίων, «συνωδευμένον μὲ σημειώσεις ὅσον τὸ δυνατόν ἐξηγητικὰς καὶ ἀναγκαίας παρατηρήσεις καὶ εἰκασίας εὐστόχους». 5. Νὰ ὑποβάλλῃ διὰ τῆς Γραμματείας, ὅσα ἤθελε κρίνει συντείνοντα πρὸς βελτίωσιν τοῦ Ἐθνικοῦ Μουσείου. 6. Νὰ ἀναγγέλλῃ τὰς ἐκάστοτε προσθήκας ἀρχαιοτήτων εἰς τὸ Μουσεῖον, ἀφοῦ τὰς σημειώσῃ εἰς τὸν κατάλογον, καὶ νὰ ἀναφέρῃ, ὡς εἰδοποιεῖται, ὅτι ἀνεκαλύφθη ἀρχαιότης τις κινδυνεύουσα ἢ παρημελημένη¹. Ἀπεφασίσθη ἐπίσης νὰ διορισθῇ ἓνας ὑποεπιστάτης ἢ φύλαξ τοῦ καταστήματος μὲ μισθὸν 40 φοινίκων μηνιαίως. Ὁ διορισμὸς ἐκoinοποιήθη εἰς τὸν Ἀθ. Ἱατρίδην τὴν 30 Μαΐου 1832 διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 128 ἐγγράφου τῆς Γραμματείας τῆς Παιδείας². Ἐκ μεταγενεστέρας ἀναφορᾶς τοῦ Ἀθ. Ἱατρίδου, ἀπὸ 3 Ἰουλίου 1832, ὑπ' ἀριθ. 1³, φαίνεται ὅτι τοῦ εἶχεν ἀνατεθῇ καὶ ἡ διδασκαλία τῆς σκιαγραφίας εἰς τοὺς παῖδας τοῦ Ὀρφανοτροφείου, ὡς εἶχεν ἤδη ζητήσῃ ὁ ἴδιος.

Ἡ παραλαβὴ τῶν ἀρχαίων τοῦ Μουσείου Αἰγίνης ἐκ τοῦ ἀρχιμανδρίτου Λεοντίου Καμπάνη, Ἐπιστάτου ἕως τότε εἰς τὸ Μουσεῖον, ἐγένετο εἰς τὰς 10.7.1832 ὑπὸ τοῦ Ἀθανασίου Ἱατρίδου, ὅστις παρέλαβε καὶ παρὰ τοῦ τυπογράφου Γιάγκου Σχινᾶ, τὸ ἐν λιθογραφικὸν πιεστήριον ἐκ τῶν δύο, τὰ ὅποια εἶχε φέρεי ὁ Καποδίστριας εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ἡ τοποθέτησις ὅμως τῶν ἀρχαιοτήτων «κατὰ τὸν προσφορώτερον καὶ τακτικώτερον τρόπον», ὡς εἶχε διατάξει τὸ Ὑπουργεῖον, ἐματαιώθη, λόγῳ τῆς ἀσυνεννοησίας τῆς διοικουμένης τὸ Ὀρφανοτροφεῖον Ἐπιτροπῆς καὶ τῆς κακῆς διαθέσεως τὴν ὁποίαν ἐπέδειξαν τὰ μέλη τῆς ἀπέναντι τοῦ Ἱατρίδου. Τὰ μὲν γλυπτὰ καὶ αἱ ἐπιγραφαὶ («τὸ ἀγαλματοστάσιον») ἀπέκειντο εἰς δύο ὑπόστεγα ἀνοικτὰ τῆς νοτίας πλευρᾶς τοῦ κτηρίου τοῦ Ὀρφανοτροφείου⁴. Εἰς τὸ δωμάτιον, ὅπου ἐστεγάζετο ἡ Βιβλιοθήκη, αἱ κλεῖδες τοῦ ὁποίου σπανίως ἐδίδοντο εἰς τὸν Ἱατρίδην, ὑπῆρχον εἰς προθήκας ἀγγεῖα, λύχνοι, ὑάλινα δοχεῖα, πήλινα καὶ χάλκινα ἀγαλμάτια εὐρεθέντα εἰς τάφους ἐν Αἰγίνῃ ἢ εἰς Ἀθήνας καὶ Δελφούς. Ἀπέκειτο, ἀκόμη, μικρὰ συλλογὴ ἐκ χρυσῶν καὶ ἀργυρῶν νομισμάτων καὶ δακτυλιολίθων⁵.

Ὀλίγον βραδύτερον, εἰς τὴν δραματικὴν Ἐθνοσυνέλευσιν τῆς Προνοίας —τὴν Δ'

1. Τὰ καθήκοντα τὰ ὅποια ὠρίζοντο εἰς τὸν Ἱατρίδην ἦσαν βατὰ, πλὴν τοῦ ὑπ' ἀριθ. 4, εἰς τὸ ὅποιον ἦτο ἐκ τῶν πραγμάτων ἀδύνατον νὰ ἀνταποκριθῇ εἰς ζωγράφος καὶ λιθογράφος, ὅσην ἐμπειρίαν «σκαψιμάτων» καὶ ἂν εἶχεν. Ἐφ' ὅσον εἰς τὴν Γραμματεῖαν τῆς Παιδείας, πλὴν τοῦ Ὑπουργοῦ Ρίζου, ὑπῆρχε καὶ ὁ Ἀλ. Ραγκαβῆς, ἔχων ἐπίσης, ὡς ὁ Ὑπουργός, λαμπρὰν παιδείαν, ἔπρεπε νὰ ἀντιληφθῶν ὅτι ἦτο τοῦλάχιστον ἀφελὲς νὰ ζητῇται ἡ σύνταξις καταλόγου Μουσείου ἀπὸ μὴ ἀρχαιολόγον. Εἰς τὴν Βιογραφίαν τοῦ Γεωργίου Γενναδίου ἀναφέρεται ὅτι «καὶ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Συλλογῆς τῆς ὡς Μουσείου γνωστῆς, αὐτὸς ὑπῆρξεν ὁ πρῶτος σωτὴρ καὶ ἐπιμελητής», πρᾶγμα ἀναληθές, γραφὲν ὑπὸ τοῦ υἱοῦ του καὶ ἐκδότου τῆς βιογραφίας τοῦ πατρὸς του ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον Ξενοφῶν Ἀναστασιάδης. Βλ. σχετικῶς Γ. Φαρμακίδην, ἔ.ἀ. σελ. 61 κ.ἐ. καὶ σημ. 17-20, ὅπου ἀναφέρεται διεξοδικῶς τὸ θέμα καὶ τὰ αἷτια τὰ ὅποια τὸ προεκάλεσαν.

2. Ἐμμ. Πρωτοψάλτης, ἔ.ἀ. σελ. 177, ἀριθ. ἐγγράφου 148.

3. Ἐμμ. Πρωτοψάλτης, ἔ.ἀ. σελ. 178, ἀριθ. ἐγγράφου 149.

4. Πρόκειται διὰ τοὺς νάρθηκας τῆς ἐκκλησίας τοῦ Σωτῆρος, ἐνσωματωμένους εἰς τὴν ΝΑ πλευρὰν τοῦ κτηρίου τοῦ Ὀρφανοτροφείου.

5. Βλ. L. Ross, Erinnerungen, σελ. 144-145 καὶ L. von Klenze, ἔ.ἀ. σελ. 155 κ.ἐ.

«κατ' ἐπανάληψιν»— καθ' ἣν ὁ Ρίζος προέβη καὶ εἰς ἀπολογισμὸν τῆς δράσεως τοῦ Ὑπουργείου του, ἀνέφερε, μεταξύ ἄλλων, ὅτι τὸ Ἐθνικὸν Μουσεῖον τῆς Αἰγίνης ἤρ-
χισε νὰ τακτοποιῆται ὑπὸ τοῦ ἐπιστάτου κ. Ἀθ. Ἰατρίδης, «ἀνδρὸς ἱκανοῦ περὶ τὴν
ἐπιμέλειαν καὶ διατήρησιν τῶν λαμπρῶν τῆς ἀρχαιότητος μνημείων, ὅσα περιέχει
κατὰ τὸ παρὸν τὸ κατάστημα τοῦτο, καὶ τῶν ὁποίων ὅσον ἐνδέχεται λεπτομερῆ περι-
γραφὴν καταγίνεται ἤδη ὁ ἐπιστάτης νὰ καταστρώσῃ. Μολονότι διαλαμβάνονται εἰς
τὴν Αἰγιναίαν, εὐστοχοί τινες παρατηρήσεις καὶ ἐξηγήσεις τῶν ἐν τῷ Μουσείῳ ἀξιο-
λογωτέρων ἐπιγραφῶν, ἀλλὰ καὶ περὶ αὐτῶν καὶ περὶ τῶν ἀγαλμάτων, ὅσα ἤδη εὐ-
ρίσκονται εἰς τὸ Μουσεῖον, ἔχομεν χρεῖαν ἐπισκέψεως ἀνδρῶν δεινῶν περὶ τὴν ἀρ-
χαιολογίαν· καὶ τοιοῦτοι πολλοὶ θέλουν συρρεύσει, ὅταν, ὡς ἐλπίζεται, θεωρηθῇ παρὰ
τῆς Κυβερνήσεως ἄξιον ἀντικείμενον τῶν φροντίδων τῆς ἡ δι' ἀνασκαφῶν ἀνακάλυ-
ψις ἀρχαιοτήτων, καὶ μάλιστα εἰς τὰς Ἀθήνας»¹.

Τὴν ἐποχὴν ἐκείνην οὐδεὶς εἰς τὴν Ἑλλάδα εἶχεν ἀκόμη σπουδάσει ἀρχαιολογίαν²,
βοηθήματα ἐπιστημονικὰ δὲν ὑπῆρχον εἰς τὴν Βιβλιοθήκην τῆς Αἰγίνης, ἀλλὰ καὶ ἂν
ἀκόμη ὑπῆρχον, ὁ Ἰατρίδης δὲν ἤτο εἰς θέσιν νὰ τὰ χρησιμοποίησῃ, ὥστε νὰ ἀνταπο-
κριθῇ εἰς τὴν διαταγὴν τοῦ Ὑπουργείου, νὰ συντάξῃ δηλαδὴ κατάλογον τῶν ἐν τῷ
Μουσείῳ ἀρχαιοτήτων κλπ. Εὐσυνείδητος, ὡς ἤτο, ἐταλαιπωρήθη ἐπὶ μεγάλον διά-
στημα, μὴ γνωρίζων τί νὰ κάμῃ σχετικῶς. Οὕτω, ἐν ἀμηχανίᾳ εὐρισκόμενος, κατόπιν
μακρᾶς σκέψεως, ἐξεῦρεν ἄλλην λύσιν, διὰ τὴν ὁποίαν ἦσαν ὑπεραρκεταὶ αἱ ἱκανότητές
του. Ἀπεφάσισε δηλαδὴ νὰ φιλοτεχνήσῃ «πιστὰ ἀπεικονίσματα» τῶν ἀρχαίων τῆς
Συλλογῆς, τὰ ὅποια ὅμως, πρὶν προλάβῃ νὰ τελειοποιήσῃ, ὡς ὁ ἴδιος θὰ ἐπεθύμει,
ὑπεχρεώθη, ὑπέικων εἰς ἔντονον πίεσιν τοῦ Ὑπουργείου, καὶ περίπου ἀπειλούμενος
ὅτι θὰ παυθῇ ἐκ τῆς θέσεώς του³, νὰ τὰ ἀποστείλῃ πρὸς τὴν Γραμματείαν τῶν Ἐκ-
κλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίου Ἐκπαιδεύσεως. Τόσον ὁ Ὑπουργὸς Ἰακ. Ρίζος,
ὅσον καὶ ὁ Ἀλ. Ραγκαβῆς ἀνέμενον ἐπὶ μῆνας τὴν ἀποστολὴν τοῦ καταλόγου. Ἀπὸ τοῦ
διορισμοῦ τοῦ ἐπιστάτου τοῦ Μουσείου, μίαν μόνον ἀναφορὰν εἶχον λάβει παρ' αὐτοῦ,
ἀπὸ 3 Ἰουλίου 1832⁴, δι' ἧς τοῖς ἐγνώριζεν ὅτι δὲν εἶχεν ἀκόμη δυνηθῇ νὰ ρυθμίσῃ τὰ

1. Ἡ ἔκθεσις αὕτη τοῦ Ρίζου τῆς 1 Αὐγούστου 1832, ἐδημοσιεύθη εἰς τὴν Ἐθνικὴν Ἐφημερίδα (αὕτη ἀντικατέ-
στησε τὴν μέχρι τότε ἐκδιδομένην Γενικὴν Ἐφημερίδα) τῆς 20 Αὐγούστου τοῦ ἰδίου ἔτους. Καὶ πάλιν, μετὰ παρέλευσιν
τόσων μηνῶν, προκαλεῖ κατάπληξιν ὅτι ὁ συνήθως φιλοδίκαιος Ρίζος, προφανῶς λόγῳ τῶν μεγάλων παθῶν τῆς ἐποχῆς,
ἐπέτρεψε εἰς τὸν ἑαυτὸν του νὰ κατέλθῃ εἰς ἀνεπίτρεπτον ἐπίθεσιν ἐναντίον καὶ τῆς ὑπολήψεως, ἀλλὰ καὶ τῆς ἐθνικοφρο-
σύνης, ἀκόμη, τοῦ Ἀ. Μουστοξύδης: «Δὲν εἶναι ἴσως ἔργον μου», λέγει εἰς τὴν Συνέλευσιν ὁ Ρίζος, «νὰ ἐξετάσω διὰ ποίους
λόγους ἐνεκρίθη ὁ τρόπος, καθ' ὃν διηυθύνετο ἐπὶ τῆς παρελθούσης ἐποχῆς τὸ κατάστημα τοῦτο [τὸ Ὁρφανοτροφεῖον],
ἐξηρητημένον ἀπὸ τὴν διάκρισιν ἀνθρώπου, ὅσον ἀξιοτίμου διὰ τὴν παιδείαν του, τόσον ἀπηλλοτριωμένου πρὸς τὰ συμφέ-
ροντα τῶν Ἑλλήνων».

2. Ἐνδεικτικὴ εἶναι ἡ ἄγνοια στοιχειωδῶν ἀρχαιολογικῶν ὄρων, ἀκόμη καὶ εἰς τὰς κατὰ μῆνας στελλομένας εἰς
Ναύπλιον ἀναφορὰς τοῦ Μουστοξύδης, ὅπου περιλαμβάνοντο καὶ κατάλογοι τῶν νέων προσκτημάτων τοῦ Μουσείου
Αἰγίνης. Καὶ ὅμως, ὁ Μουστοξύδης, ὅστις ἤτο ἱστορικός, ἐθεωρεῖτο τὸ πλέον ἐνδεδειγμένον δι' ἀρχαιολογικὴν θέσιν
πρόσωπον. Βλ. Ἐμμ. Πρωτοψάλτης, ἔ.ἀ. σελ. 156, 162, ἀριθ. ἐγγράφων 129, 134.

3. Σημειωτέον ὅτι, λόγῳ τῶν δεινῶν οἰκονομικῶν συνθηκῶν τῶν ἐπικρατουσῶν τότε εἰς τὸ Δημόσιον Ταμεῖον, ἀπὸ
μηνῶν δὲν ἐλάμβανε τὸν μισθὸν του.

4. Ἐμμ. Πρωτοψάλτης, ἔ.ἀ. σελ. 178, ἀριθ. ἐγγράφου 149.

ἐν αὐτῷ (τῷ Μουσείῳ) εὐρισκόμενα ἀρχαῖα, διότι δὲν τοῦ εἶχε παραχωρηθῇ ἰδιαίτερον δωμάτιον διὰ τὸ Μουσεῖον, ἀλλὰ τὰ ἀρχαῖα (δηλαδή τὰ ἀγγεῖα καὶ τὰ ἔργα Μικροτεχνίας) ὑπῆρχον ἀκόμη εἰς τὸ δωμάτιον, ὅπου ἦτο καὶ ἡ Βιβλιοθήκη. Ἐζήτει, ἀκόμη, ὑλικὸν διὰ τὴν διδασκαλίαν τῆς σκιαγραφίας, τὸ ὅποῖον δὲν διέθετε, διὰ νὰ προχωρήσῃ εἰς τὸ ἔργον του. Δεύτερον ἔγγραφον τοῦ Ἰατρίδου ἐγνώριζεν εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τὴν ὑπ' αὐτοῦ παραλαβὴν τοῦ λιθογραφικοῦ πιστηρίου. Ἐκτοτε, ὁ ζωγράφος ἐσιώπησε. Τὴν 10 Αὐγούστου, τὸ Ὑπουργεῖον, ἐκ Ναυπλίου, μεταξὺ ἄλλων, ὑπενθύμισε τὸν κατάλογον τοῦ Μουσείου εἰς τὸν ἐπιστάτην. «Περιμένεται καὶ ἡ ἔκθεσις τῶν εἰς τὸ Ἐθνικὸν Μουσεῖον περιεχομένων, τὴν ὁποίαν θέλεις σπεύσει νὰ διευθύνῃς πρὸς τὴν Γραμματεῖαν ταύτην, ὅσον ἔνεστι λεπτομερῇ καὶ διηκριβωμένην»¹. Ὁ Ἰατρίδης δὲν ἀπήντησεν εἰς τὸ ἔγγραφον, ταλανιζόμενος ἀκόμη καὶ τρέμων μήπως ἀπολυθῇ, ὡς ἄχρηστος. Συνέχισεν ὅμως νὰ σχεδιάζῃ τὰ ἀρχαῖα. Τὴν 25 Ὀκτωβρίου ἔλαβε τὸ ὑπ' ἀριθ. 683 νέον ἔγγραφον τῆς Γραμματείας τῆς Παιδείας, συντεταγμένον εἰς ἔντονον ὕψος. Δι' αὐτοῦ τοῦ ἐζητεῖτο νὰ στείλῃ ἐπιτέλους τὸν κατάλογον. «Μὲ ἀπορίαν τῆς μεγάλῃς ὅμως παρατηρεῖ ἡ Γραμματεία, ὅτι μέχρι τοῦδε οὔτε ἀπλῆν ἔκθεσιν τῆς καταστάσεως τοῦ Μουσείου διευθύνετε, ὥστε νὰ γνωρίζῃ ἡ Γραμματεία τὸν ἀριθμὸν τοῦλάχιστον καὶ τὸ εἶδος τῶν ἐμπεριεχομένων εἰς τὸ Κατάστημα τοῦτο. Ἐκ τῆς τοιαύτης σιωπῆς σας συμπεραίνουσα ἡ Γραμματεία μεγάλην ἐκ μέρους σας ἀφροντισίαν εἰς τὰ σπουδαιότερα τῶν χρεῶν σας, νομίζει χρεὸς τῆς νὰ προσκαλέσῃ διὰ ὑστέραν φορὰν, Κύριε, τὴν προσοχὴν σας εἰς τοῦτο τὸ ἀντικείμενον, καὶ ἐν ταύτῳ νὰ σᾶς κάμῃ τὴν παρατήρησιν, ὅτι ἡ περαιτέρω σιωπὴ καὶ ἀδιαφορία σας, ὡς ἀντιβαίνουσα εἰς τὰ καθήκοντά σας, θέλει ἐπισύρει δικαίως καὶ ἀφεύκτως ἐναντίον σας τὴν πραγματικὴν δυσἀρέσκειαν τῆς Σ. Διοικήσεως. Ὁ Γραμματεὺς Ἰ. Ρίζος»².

Καὶ πάλιν δὲν ἦτο ἔτοιμος ὁ Ἐπιστάτης, ἐπομένως δὲν ἀπήντησε καὶ αὐτὴν τὴν φορὰν. Ἡ Γραμματεία, ὡς ἦτο ἐπόμενον, ἦτο πολὺ δυσἀρεστημένη διὰ τὴν στάσιν τοῦ αὐτοῦ, μὴ δυναμένη νὰ ἐννοήσῃ, τί ἀκριβῶς συνέβαινε. Τὴν κατάστασιν συνεκράτει, ἐπὶ τι διάστημα, ὁ Σκαρλᾶτος Βυζάντιος, τμηματάρχης τῆς Γραμματείας τῶν Ἐκκλησιαστικῶν, ὁ ὅποιος εἶχε γνωρίσει τὸν Ἰατρίδου καὶ τὸν ἐξετίμα. Ὁ Ραγκαβῆς, ὁ ἀρμόδιος προϊστάμενος τοῦ Ἐπιστάτου τῆς Αἰγίνης, ἦτο ἔξω φρενῶν. Ἐσκέπτετο καὶ περὶ ἀντικαταστάσεως τοῦ Ἰατρίδου. Ποῖος ὅμως θὰ ἦτο; Δύο ἐφαίνοντο οἱ σχετικῶς καταλλήλοτεροι: ὁ Γεώργιος Γεννάδιος καὶ ὁ Κυριακὸς Πιττάκης, ὅστις ὅμως εἶχεν ἤδη διορισθῇ ὑπὸ τῆς Διοικητικῆς Ἐπιτροπῆς Ἑλλάδος τὴν 10 Σεπτεμβρίου τοῦ 1832, ὡς «ἐπιστάτης τῶν ἐν Ἀθήναις ἀρχαιοτήτων. Ὡς τοιοῦτος θέλει ἐπαγρυπνεῖ περὶ τὴν διατήρησιν τῶν σωζομένων εἰς τὴν πόλιν ἐκείνην ἀρχαίων οἰκοδομημάτων, μνημείων καὶ λοιπῶν, μὴ ἐπιτρέπων ἐπ' οὐδεμιᾷ προφάσει καὶ εἰς οἷονδήποτε τὸ νὰ ἀποθραύῃ ἢ ἄλλως πως νὰ κολοβώνῃ οὔτε τὸ ἐλάχιστον αὐτῶν»³. Εἰς τὴν αὐτὴν ἀπό-

1. Γενικὰ Ἀρχεῖα Κράτους. Φάκελλος Γραμματείας τῆς Παιδείας, ἀριθ. ἐγγράφου 463, Αὐγούστου 1832.

2. Ἐμμ. Πρωτοψάλτης, ἔ.ἀ. σελ. 183-184, ἀριθ. ἐγγράφου 157.

3. Ἐμμ. Πρωτοψάλτης, ἔ.ἀ. σελ. 182-183, ἀριθ. ἐγγράφου 156. Πρβλ. εἰς τὸ αὐτὸ βιβλίον σελ. 180-181, ἀριθ. ἐγγράφου 153.

φασιν τῆς Διοικητικῆς Ἐπιτροπῆς ἀνακοινοῦται ὅτι «ἡ κατὰ τὴν Ἀττικὴν καὶ τὴν Εὐβοίαν Ἑλληνικὴ Ἐπιτροπὴ ὀφείλει νὰ ὑποστηρίξῃ τὸν διαληφθέντα ἐπιστάτην περὶ τὴν ἀκριβῆ τοῦ ἔργου τοῦ ἐκπλήρωσιν, καθ' ὅσον εἰς αὐτὴν ἀνάγεται καὶ ὁσάκις ὁ ἴδιος ἤθελε ζητήσῃ τὴν συνδρομὴν της»¹.

Εἰς τὸ εἰσηγητικὸν πρὸς τὴν Διοικητικὴν Ἐπιτροπὴν ἔγγραφον τῆς Γραμματείας τῶν Ἐκκλησιαστικῶν κλπ., γράφεται ὅτι, ἐπειδὴ χρειάζεται νὰ διορισθῇ ἀνὴρ ἱκανὸς καὶ δραστήριος εἰς τὴν ἐπιστάσιαν τῶν ἐν Ἀθήναις ἀρχαιοτήτων, «ὡς τοιοῦτον προβάλλει τὸν κύριον Κ. Πιττάκην, εὐπατρίδην Ἀθηναῖον, πεπαιδευμένον καὶ θερμὸν ζηλωτὴν τῶν ἐκεῖ ἀρχαιοτήτων, εἰς τῶν ὁποίων καὶ τὴν ἔρευναν ἐνασχολεῖται πρὸ χρόνων ἰδιαιτέρως»². Ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ ἐγγράφου σημειώνεται ὅτι «ἐνεργήθη ἐκ μέρους τῆς Γραμματείας διὰ τῶν ὑπ' ἀρ. 542 καὶ 543 ἐγγράφων της». Τὸ μὲν ὑπ' ἀριθ. 542 εἶναι ὁ διορισμὸς τοῦ Πιττάκη ἀπὸ τὴν Γραμματείαν τῆς Παιδείας³, τὸ δὲ ὑπ' ἀριθ. 543 εἶναι ἔγγραφον τῆς Γραμματείας τῶν Ἐκκλησιαστικῶν πρὸς τὴν κατὰ τὴν Δυτικὴν Εὐβοίαν Ἑλληνικὴν Ἐπιτροπὴν, δι' οὗ τῆς γνωρίζεται ὅτι ἡ φύλαξις τῶν ἐν Ἀθήναις ἀρχαιοτήτων ἀνετέθη εἰς τὸν Κ. Πιττάκην, πρὸς τὸν ὁποῖον «προσκαλεῖται» ἡ Ἐπιτροπὴ αὕτη νὰ προσφέρῃ πᾶσαν βοήθειαν «πρὸς ἀκριβῆ ἐκπλήρωσιν τοῦ ὁποίου ἀναδέχεται χρέους»⁴. Ὁ διορισμὸς δὲν ἐδημοσιεύθη εἰς τὴν *Γενικὴν Ἐφημερίδα* τῆς *Ἑλλάδος*, ὅπως εἶχε γίνεαι διὰ τὸν τοῦ Ἱατρίδου, οὔτε ἀναφέρει ἀμοιβὴν τοῦ διοριζομένου. Ὁ Πιττάκης, ὡς ἐμφαίνεται ἐξ ἀναφορᾶς του, ἀπὸ 8 Νοεμβρίου 1832, τὴν ὁποίαν ἔστειλε διὰ τοῦ Gropius εἰς τὸ Ναύπλιον, ἠὺχαρίστησε τὴν Γραμματείαν διὰ τὸν διορισμὸν του —τὴν 15 Σεπτεμβρίου—, εἰς νεώτερον δὲ ἔγγραφόν του, ἀφοῦ βεβαιώνει ὅτι δὲν θέλει λείπει «ὅσον τὸ δυνατόν εἰς τὴν συντήρησιν τῶν πολυτίμων τούτων προγονικῶν μας λειψάνων», εὐχεται νὰ τὸν διατάξουν νὰ περισυλλέξῃ λείψανα «πρὸς ἀπαρτισμὸν Μουσείου, ὅσον αἱ παροῦσαι περιστάσεις συγχωροῦν»⁵.

Ὅσον καὶ ἂν ἡ μόρφωσις τοῦ Πιττάκη ἦτο ἐλλιπής⁶, ὁ ἀπέραντος ζῆλος του διὰ τὰ ἀρχαῖα ἦτο γνωστὸς καὶ ἀναμφισβήτητος. Ἐπομένως, ὁ Γραμματεὺς τῆς Παιδείας Ἰ. Ρίζος, ὅστις διόλου δὲν συνεπάθει τὸν Γεννάδιον, διὰ τὴν ἐπιθετικότητά του ἀπέναντι ὅλων, δὲν ἦτο δυνατόν νὰ σκεφθῇ νὰ τοῦ ἀναθέσῃ καὶ τὸ Μουσεῖον τῆς Αἰγίνης, οὔτε ὅμως νὰ ἀποστείλῃ ἐκεῖ τὸν Πιττάκην, ἀφ' ἧν τὰς Ἀθήνας ἄνευ ἐπιμελητοῦ

1. Ἐμμ. Πρωτοψάλτης, ἔ.ἀ. σελ. 182-183, ἀριθ. ἐγγράφου 156. Πρβλ. καὶ ἔγγραφον 154.

2. Τῆς 10 Σεπτεμβρίου 1832. Ἐμμ. Πρωτοψάλτης, ἔ.ἀ. σελ. 181-182, ἀριθ. ἐγγράφου 155.

3. Ἐμμ. Πρωτοψάλτης, ἔ.ἀ. σελ. 180 - 181, ἀριθ. ἐγγράφου 153.

4. Ἐμμ. Πρωτοψάλτης, ἔ.ἀ. σελ. 181, ἀριθ. ἐγγράφου 154.

5. Γενικὰ Ἀρχεῖα Κράτους. Φάκελλος Γραμματείας τῆς Παιδείας, Νοέμβριος 1832. Γ. Φαρμακίδης, ἔ.ἀ. σελ. 129.

6. Δὲν εἶχε ἀκόμη κυκλοφορήσει ὁ Πιττάκης τὸ βιβλίον του, τὸ δημοσιευθὲν τὸ 1835 γαλλιστὶ ὑπὸ τίτλον *Ancienne Athènes*. Περὶ τοῦ βιβλίου τούτου εἶχε δημοσιεύσει τὸ 1830 «Προκήρυξιν» (δηλαδὴ ἀγγελίαν) εἰς τὴν *Γενικὴν Ἐφημερίδα* τῆς *Ἑλλάδος* ὑπ' ἀριθ. 34, ἡ ὁποία προξένησε εἰρωνικὰ σχόλια δι' ὠρισμένους σολοικισμοὺς της. Βλ. λεπτομερείας εἰς Γ. Φαρμακίδην, ἔ.ἀ. σελ. 130-133. Ὁ Γ. Φαρμακίδης πιθανώτατα δὲν ἔχει δίκαιον θεωρῶν ὡς συντάκτην τῶν σχολίων τὸν Ρίζον ἀσφαλῶς, ὡς κατέδειξαν τὰ περαιτέρω γεγονότα, τὰ σχόλια πρέπει νὰ ἐγράψαν ὑπὸ τοῦ Ραγκαβῆ, ὑπογραφόμενα δι' ἐνὸς Ρ. Θὰ ἦτο δυνατόν νὰ συμπεράνῃ τις ὅτι συντάκτης ἦτο ὁ Ross, ἀλλὰ εἰς τὰ σχόλια αὐτὰ ἀναφέρεται δις ἡ ἔκφρασις «γλῶσσα μας», γεγονόςς πού ἀποδεικνύει ὅτι ὁ γράφων ἦτο Ἕλλην.

ἐπὶ τῶν ἀρχαιοτήτων. Προετίμησεν, ἥπιος χαρακτήρ ὅπως ἦτο, νὰ προσφέρῃ μίαν ἀκόμη εὐκαιρίαν εἰς τὸν Ἱατρίδην. Ἔδωκε πρὸς τοῦτο σχετικὰς ὁδηγίας πρὸς τὸν Ἀλ. Ραγκαβῆν, νὰ ἀπευθύνῃ νέον ἔγγραφον, πρὸς τὴν Ἐπιτροπὴν τοῦ Ὁρφανοτροφείου ὅμως, αὐτὴν τὴν φορὰν, διὰ νὰ πληροφορηθῇ τὸ Ὑπουργεῖον τί ἀκριβῶς συνέβαινεν ὡς πρὸς τὸν κατάλογον τοῦ Μουσείου Αἰγίνης καὶ τὸν Ἱατρίδην¹. Μὲ τὴν ἐπικρατοῦσαν εἰς τὸ Ὁρφανοτροφεῖον διχόνοιαν καὶ τὴν ἀντιπάθειαν τὴν ὁποίαν ἔτρεφον πρὸς τὸν Ἐπιστάτην ὁ Γ. Γεννάδιος, ὁ Γρ. Κωνσταντᾶς καὶ ὁ Γ. Καραμάνος, ἐγένετο εἰς τὸν ζωγράφον μεταχείρισις πράγματι ἐξοργιστική, ἀλλὰ καὶ πολὺ μειωτική. Εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν, διὰ τοῦ ὑπουργικοῦ ἐγγράφου, ἐδόθη οὐρανόπεμπτος εὐκαιρία νὰ ἐκδηλώσῃ τὰ ἀπέναντι τοῦ Ἐπιστάτου αἰσθήματά της: ἐκλήθη οὗτος νὰ παρουσιασθῇ ἐνώπιον τῶν μελῶν αὐτῆς, διὰ νὰ τοῦ ἀνακοινωθῇ τὸ περιεχόμενον τοῦ ἐγγράφου τῆς Γραμματείας, ἐν προλόγῳ ὅμως τοῦ ἐγένοντο ὑπὸ τοῦ Γρ. Κωνσταντᾶ ὑποδείξεις περὶ τῶν ὑποχρεώσεων τῶν ὑπαλλήλων πρὸς τὸ Κράτος. Ὁ Ἱατρίδης, προσβεβλημένος, ἐζήτησε νὰ ἀπαντήσῃ ὁ ἴδιος εἰς τὴν Γραμματεῖαν τῆς Παιδείας, ἐντὸς ἐπτὰ ἡμερῶν, ὡς ὥριζε τὸ ἔγγραφον, καὶ ὅχι ἡ Ἐπιτροπὴ, ὡς ἐπέμενεν ὁ Κωνσταντᾶς². Συνέλεξε κατόπιν τούτου, ἐφ' ὅσον νέα ἀναβολὴ δὲν ἦτο δυνατή, τὰ ἤδη εἰκονισθέντα ὑπ' αὐτοῦ σχεδιογραφήματα τῶν ἀρχαιοτήτων, τὰ συνέρραψε εἰς δύο φυλλάδια, ἐν μὲ τὰ γλυπτὰ, τὸ δὲ ἕτερον μὲ «ἀπεικασματα» τῶν ἐπιγραφῶν καὶ δι' ἀναφορᾶς τοῦ τὰ ἔστειλε, μὲ ἄνθρωπον τῆς ἐμπιστοσύνης του, εἰς τὸ Ναύπλιον. Ἡ συνοδεύουσα τὰ δύο φυλλάδια ἀναφορὰ ἦτο μακρὰ καὶ εὐπρεπεστάτη. Ἐδίδεν ἐξηγήσεις διὰ τὴν μεγάλην καθυστέρησιν, ὡς καὶ διὰ τὴν μέθοδον τὴν ὁποίαν εἶχε προκρίνει οὗτος διὰ νὰ ἐκτελέσῃ τὰς ἐντολὰς τῆς Διοικήσεως: τὴν ἀπεικόνισιν δηλαδὴ τῶν ἀρχαιοτήτων, αἱ ὁποῖαι, ὡς γράφει, «φαίνονται μιμητικῶς ἀντιγεγραμμέναι καὶ ἀπαρallάκτως, κατὰ τε τοὺς χαρακτῆρας, συμπτώματα καὶ κατὰστασιν, εἰς τὴν ὁποίαν πραγματικῶς εὐρίσκονται κατὰ τὸ παρόν, αἱ ἐν αὐτῷ ἀρχαιοτήτες»³. Δὲν παρέλειψεν ὅμως νὰ ἀναφέρῃ, ἐπίσης, τὰ φοβερά προσκόμματα, τὰ παρεμβληθέντα ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Ὁρφανοτροφείου, ἐξ αἰτίας τῶν ὁποίων δὲν εἶχε κατορθώσει ἀκόμη νὰ τακτοποιήσῃ τὰ ἀρχαῖα. «Μακρὰν τοῦ νὰ μὲ συντρέξουν εἰς τὰς ἐργασίας μου, ποσάκις δὲν ἀντιπαρέβαλλον καὶ ἀντιπαραβάλλουν εἰσέτι ἐμπόδια; Καὶ δὲν λείπουν ἀναισθητῶς οἱ ἀπὸ τὸν χρόνον καὶ τὰς προλήψεις ἀπομωρανθέντες, φανερά καὶ ἐργαζόμενον νὰ μὲ καταγελοῦν, ἐπιλέγοντες συχνὰ τὸ "Ὅλα εἶναι χαμένα"». Προσθέτει, ἀκόμη, ὅμως, «παραιτούμενος ἀπὸ τοῦ νὰ τὴν ἐνοχλήσω (τὴν Διοίκησιν) μὲ τὰ δίκαια παράπονά μου, ὅτι κατατήκομαι εἰς τὴν ἐνδειαν καὶ ἀπορίαν, καὶ ὕστεροῦμαι τετραμηνιαῖον μισθόν». Παρακαλεῖ ἐπίσης νὰ τοῦ ἐπιστραφοῦν τὰ σχέδια, ἵνα δυνηθῇ νὰ τὰ τελειοποιήσῃ. Γράφει, ἐν τέλει, ὅτι ἀποστέλλονται μερικὰ σχέδια τινῶν ὑποτρόφων «ἀπαρχαὶ τῶν πρὸς τὴν ζωγραφίαν γυμνασμάτων», γνωρίζων ὅτι «ἐκ τοῦ ὕστερήματός του» ἐπέτυχεν νὰ ἀγοράσῃ «γραφίδα»

1. Βλ. ἔγγραφον ὑπ' ἀριθ. 755 ἀπὸ 23 Νοεμβρίου 1832 εἰς Ἑθνικὴν Βιβλιοθήκην, Τμήμα Χειρογράφων, Ἀρχεῖον Ὁρφανοτροφείου, ἀριθ. 147 καὶ Γ. Φαρμακίδην, ἔ.ἀ. σελ. 101 κ.έ.

2. Βλ. ἀνωτέρω σημ. 1 καὶ Γ. Φαρμακίδην, ἔ.ἀ. σελ. 100 κ.έ.

3. Ἐμμ. Πρωτοψάλτης, ἔ.ἀ. σελ. 184 κ.έ., ἀριθ. ἐγγράφου 158.

πωλούμενα εἰς τὴν Αἰγίναν, καὶ παρακαλῶν ὅπως τοῦ προμηθεύσουν τὰ ὑπόλοιπα ὑλικά, τὰ ἀπαιτούμενα διὰ τὴν διδασκαλίαν τῆς σκιαγραφίας.

Ὅταν ἔφθασαν τὰ μὲ σινικὴν μελάνην σχέδια τοῦ Ἰατρίδου εἰς τὸ Ὑπουργεῖον, τὸ ἐναντίον του πνεῦμα ἡλλαξέ τελεῖως· ἀντιθέτως, ἐπεκράτησεν ἄκρατος ἐνθουσιασμός. Καὶ ὁ Ἰ. Ρίζος καὶ ὁ Ἀ. Ραγκαβῆς, ἀλλὰ καὶ ὁ Σκ. Βυζάντιος ἐθαύμασαν τὴν ἐργασίαν τοῦ ἐπιστάτου, ὅστις ἀποκατεστάθη εἰς τὴν συνείδησιν τῆς προϊσταμένης του ἀρχῆς. Ἀκόμη, ὁ συνήθως διαπνεόμενος ὑπὸ πνεύματος δικαιοσύνης Ρίζος, ἠθέλησε νὰ ἐνθαρρύνῃ τὸν Ἰατρίδην, τὸν ὅποιον τόσον εἶχε μεμφθῇ, διὰ τοῦ ἐγγράφου, τὸ ὅποιον τοῦ εἶχεν ἀπευθύνει διὰ τὴν ὑπηρεσιακὴν ἀμέλειάν του. Οὕτω, προέτεινεν ἀμέσως εἰς τὴν Διοικητικὴν Ἐπιτροπὴν¹, ἐπιδείξας αὐτῇ τὰ ἰχνογραφήματα, νὰ ἐγκριθῇ χρηματικὴ ἀποζημίωσις ἐκ 400² φοινίκων εἰς τὸν ἐπιστάτην τοῦ Μουσείου Αἰγίνης, ἀπεφάσισε δὲ ἐκεῖνος μετὰ τοῦ Ραγκαβῆ νὰ ἐκτυπωθοῦν τὰ σχεδιογραφήματα «διὰ τῆς λιθογραφίας». Ταυτοχρόνως, διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 820 ἐγγράφου του, ἀπὸ 10 Δεκεμβρίου 1832, πρὸς τὸν Ἰατρίδην ἐξέφρασε τὴν εὐαρέσκεiάν του διὰ τὴν ἐκτελεσθεῖσαν παρ' αὐτοῦ ἰχνογραφίαν. Ἀπεφάσισεν, ἀκόμη, νὰ δημοσιευθοῦν εἰς τὴν Ἐθνικὴν Ἐφημερίδα, τόσον ἡ ἔκθεσις τοῦ Ἰατρίδου πρὸς τὴν Γραμματεῖαν τῆς Παιδείας, ὅσον καὶ τὸ ἀπαντητικὸν ἐγγράφον, τὸ ὅποιον ὑπέγραψεν ὁ ἴδιος³. Εἰς αὐτὸ ἐσημείωνε, μεταξὺ ἄλλων, εἰς τὸν Ἐπιστάτην τοῦ Μουσείου ὅτι: «Κύριε... οἱ κόποι σας ἐκρίθησαν ἄξιοι τῆς πλέον εὐαρέστου ἀποδοχῆς ἐκ μέρους τῆς Διοικήσεως», τοῦ ἐγνώριζε δὲ ὅτι τοῦ ἐνεκρίθη ἀμοιβὴ ἐκ 400 φοινίκων, ὅτι τοῦ ἐπέστρεφε τὰ σχέδια πρὸς τελειοποίησιν, καὶ ὅτι ἔπρεπε νὰ διευθύνῃ «ἐγκαίρως πρὸς τὴν Γραμματεῖαν καὶ ἰδιαίτερον κατάλογον τῶν ἐν τῷ Μουσείῳ ἀξιολογωτέρων κειμηλίων τῆς ἀρχαιότητος, συνωδευμένον μὲ μίαν, ὅσον ἐνδέχεται, συνοπτικὴν καὶ περιεκτικωτάτην ἔκθεσιν, διὰ νὰ δημοσιευθοῦν διὰ τῆς Ἐθνικῆς Ἐφημερίδος πρὸς πληροφορίαν τῶν ἀπανταχοῦ ἀρχαιολόγων καὶ φιλολόγων»⁴.

Δι' ἐτέρου ἐγγράφου πρὸς τὴν ἐπὶ τοῦ ἐν Αἰγίνῃ Ὀρφανοτροφείου Ἐπιτροπὴν, ὑπ' ἀριθ. 822, ἀπὸ 10 Δεκεμβρίου 1832, ἐδίδετο ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ, ἐκ νέου ἐντολὴ νὰ χωρῖσθῃ ἡ Βιβλιοθήκη ἀπὸ τὸ Μουσεῖον, διὰ τὴν εὐρυθμον τοποθέτησιν τῶν ἀρχαίων, ἢ ἄν, λόγῳ δυσκολιῶν οἰκονομικῶν δὲν εἶναι δυνατὴ ἡ μετακόμισις τῶν βιβλίων εἰς ἄλλο

1. Βλ. ἐγγράφον εἰσήγησίν του πρὸς τὴν Διοικητικὴν Ἐπιτροπὴν εἰς Ἐμμ. Πρωτοψάλτην, ἔ.ἀ. σελ. 194-195, ἀριθ. ἐγγράφου 165.

2. Ἐγένετο ἀμέσως ἡ διαταγὴ πρὸς τὴν ἐπὶ τῆς Οἰκονομίας Γραμματεῖαν διὰ τὴν πληρωμὴν τοῦ ποσοῦ (10 Δεκεμβρίου 1832). Ἐθνικὴ Βιβλιοθήκη, Ἀρχεῖα Γραμματείας Οἰκονομίας, Δεκέμβριος 1832, ὑπογραφεῖσα ὑπὸ τοῦ Ἀνδρ. Ζαΐμη, τοῦ Ἰ. Κωλέττη καὶ τοῦ Ἀνδρ. Μεταξᾶ. Βλ. καὶ Ἐμμ. Πρωτοψάλτην, ἔ.ἀ. σελ. 188-189, ἀριθ. ἐγγράφου 160.

3. Ἐδημοσιεύθησαν καὶ τὰ δύο εἰς τὸ φύλλον 60-61 τῆς Ἐθνικῆς Ἐφημερίδος τῆς 14 Δεκεμβρίου 1832. Βλ. καὶ Ἐμμ. Πρωτοψάλτην, ἔ.ἀ. σελ. 193-194, ἀριθ. ἐγγράφου 164.

4. Βλ. ἀνωτέρω σημ. 3. Δὲν εἶναι δυνατόν νὰ μείνῃ ἀσχολίαστον τὸ γεγονός, ὅτι τόσον ὁ Ὑπουργός, ἀλλὰ καὶ ὁ Ἀλ. Ραγκαβῆς ἐξηκολούθησαν νὰ πιστεύουν ὅτι θὰ ἦτο ποτὲ δυνατόν νὰ συνταχθῇ κατάλογος ἀρχαιοτήτων ἀπὸ ἑνα ζωγράφον, ἐπιτηδειότατον μὲν εἰς τὴν τέχνην του, ὅχι ὅμως ἀρχαιολόγον. Ἡ ἀποστολὴ σχεδίων ἀντὶ καταλόγου τῶν ἀρχαίων δὲν τοῦς εἶχε διόλου βοηθήσει νὰ ἐννοήσουν τὴν οὐσίαν τοῦ προβλήματος, παραιτούμενοι τῆς ἰδέας συντάξεως καταλόγου ὑπὸ τοῦ Ἐπιστάτου.

δωμάτιον, νὰ δοθοῦν εἰς τὸν Ἐπιστάτην αἱ κλεῖδες τοῦ δωματίου, «χωρὶς νὰ συγχωρηῇται τοῦ λοιποῦ εἰς κανένα νὰ εἰσέρχεται ἀκαίρως καὶ χωρὶς τὴν ἄδειάν του εἰς τὸ δωμάτιον»¹.

Παρὰ τὴν τόσον τιμητικῶς ἐκφρασθεῖσαν εὐαρέσκειαν τοῦ Ὑπουργείου, οὐδόλως ἐβελτιώθη ἡ κατάστασις εἰς τὴν Αἰγίναν. Τὰ μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς ἐξηκολούθουν νὰ παρεμβάλλουν προσκόμματα εἰς τὸν Ἐπιστάτην, τὸ δὲ χειρότερον ἦτο, ὅτι δὲν τοῦ κατεβλήθη ὑπὸ τοῦ Νομισματοκοπείου Αἰγίνης τὸ ποσὸν τῶν 400 φοινίκων, παρὰ τὴν διαταγὴν τῆς ἐπὶ τῆς Οἰκονομίας Γραμματείας.

Ἀκολουθῶν, ἐν τῷ μεταξὺ, ὁ Ἱατρίδης τὸ παράδειγμα τοῦ Μουστοξύδη, δι' ἀναφορᾶς του ὑπ' ἀριθ. 5, ἀπὸ 25 Νοεμβρίου 1832, εἰδοποιεῖ τὴν Γραμματείαν τῆς Παιδείας δι' ἐμπόριον ἀρχαιοτήτων τὸ ὁποῖον ἐλάμβανε χώραν εἰς τὴν νῆσον Ἀνάφην² μεταξὺ ἐντοπίων καὶ ξένων. Ὁ ἀτυχὴς Ἐπιστάτης τοῦ Μουσείου, στερούμενος καὶ τῶν στοιχειωδῶν πρὸς τὸ ζῆν, ἀπευθύνει τὴν ὑπ' ἀριθ. 6, ἀπὸ 4 Δεκεμβρίου 1832, δραματικὴν ἀναφορὰν του πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον, ὅπου περιγράφει τὴν ἀπόλυτον ἀνάγκην τὴν ὁποίαν εἶχε νὰ λάβῃ τοὺς μισθοὺς του, διὰ τὴν δυσβάστακτον σχεδὸν ἔνδειαν ἀπὸ τὴν ὁποίαν περιβάλλεται. Εἰς τὸ ἔγγραφον τοῦτο κατηγορεῖ εὐθέως τὸν Κωνσταντῶν, ἀναφέρων ὅτι «εἶναι ἀδύνατον νὰ μαλαχθῇ τὸ εὐδιάθετον τοῦ κ. Κωνσταντᾶ, ὥστε νὰ μοὶ πληρώνεται ἐπομένως τακτικὰ ὁ μισθός μου»³.

Ἡ εὐαρέσκεια τοῦ Ὑπουργείου εἶχε χολώσει τόσον τὴν Ἐπιτροπὴν τοῦ Ὀρφανοτροφείου, τὰ δύο ἐκ τῶν τριῶν μελῶν τῆς ὁποίας, ὁ Γρηγ. Κωνσταντᾶς καὶ ὁ Νεόφυτος Δούκας, ἐπέδειξαν, ὡς φαίνεται, πολὺ ἐχθρικὴν συμπεριφορὰν πρὸς τὸν Ἱατρίδην, ὥστε ἐν τέλει, ἠναγκάσθη οὗτος νὰ ὑποβάλῃ τὴν παραίτησίν του, διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 7 ἀναφορᾶς του πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον, τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1832⁴. Δι' αὐτῆς ἐζήτει, εὐγενέστατα, πάντως, νὰ τοῦ χορηγηθοῦν οἱ καθυστερούμενοι μισθοὶ του. Ὡς ἦτο ἐπόμενο, ἡ Γραμματεία τῆς Παιδείας δὲν ἀπεδέχθη τὴν παραίτησιν⁵. Τοῦ ἐγνωστοποιήθη δι' ἐγγράφου της, ὅτι ἐδόθησαν ὁδηγίαι πρὸς τὸν κ. Κωνσταντᾶν, δι' ὧν ἤλπιζεν ἡ Γραμματεία ὅτι θέλουν ἐκλείψει αἱ δυσκολίαι. Τὸν παρώτρυνε νὰ ἀποπερατώσῃ τὰ προαποσταλέντα σκιαγραφήματα διὰ τὴν ἔγκαιρον ὑποβολὴν των εἰς τὴν Βασιλικὴν Ἐπιτροπὴν πρὸς δημοσίευσίν των. Τοῦ ἐπεσυνάφθη δὲ καὶ ἀντίγραφον τῆς ἀπὸ καιροῦ σταλείσης πρὸς τὸ Νομισματοκοπεῖον παρὰ τῆς Ἐπιτροπῆς Οἰκονομίας διαταγῆς, διὰ τὴν πληρωμὴν τῶν 400 φοινίκων διὰ νὰ ἐνεργήσῃ (ὁ Ἱατρίδης) «αὐτόθεν ὅ,τι δυνατόν διὰ τὴν παραλαβὴν των».

Ἡ κατάστασις καὶ πάλιν δὲν ἐθεραπεύθη, διότι τὰ πάθη τῶν μεγαλουργῶν πράγματι

1. Γ. Φαρμακίδης, ἔ.ἀ. σελ. 109.

2. Ἐμμ. Πρωτοψάλτης, ἔ.ἀ. σελ. 187 - 188, ἀριθ. ἐγγράφου 159.

3. Ἐμμ. Πρωτοψάλτης, ἔ.ἀ. σελ. 190 - 191, ἀριθ. ἐγγράφου 162.

4. Ἐμμ. Πρωτοψάλτης, ἔ.ἀ. σελ. 191 - 192, ἀριθ. ἐγγράφου 163.

5. Δι' ἐγγράφου τοῦ Ὑπουργοῦ Ἱ. Ρίζου, ὑπ' ἀριθ. 924 ἀπὸ 3 Ἰανουαρίου 1833, πρὸς τὸν Ἐπιστάτην τοῦ Μουσείου. Γενικὰ Ἀρχεῖα Κράτους, Γραμματεία Παιδείας, Δεκέμβριος 1832. Βλ. προχείρως εἰς Γ. Φαρμακίδην, ἔ.ἀ. σελ. 115 κ.ἐ.

Ἑλλήνων ἐκείνης τῆς ἐποχῆς καὶ αἱ μεταξύ των ἀναφύμεναι ἀντιζηλῖαι, ἦσαν ἀπύ-
θμενα, καὶ συνήθως καθίστατο ἀδύνατος καὶ ἡ στοιχειώδης συνεργασία μεταξύ των.
Ὁ ἄλλος παράδειγμα τῆς ἀτμοσφαίρας ταύτης ἀποτελεῖ ἡ ὑπόθεσις Ἰατρίδης, ὅστις
κατασυκοφαντηθεὶς ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Ὀρφανοτροφείου — ὅπως παλαιότερον
καὶ ὁ Μουστοξύδης — καὶ βλέπων τὴν ἀπέναντί του συνεχιζομένην ἀνάρμοστον συμ-
περιφορὰν, ἐπέμεινεν καὶ πάλιν εἰς τὴν παραίτησίν του, γνωρίσας τὴν φορὰν ταύτην
εἰς τὴν Γραμματεῖαν τῆς Παιδείας, ὅτι θὰ μετέβαινεν ὁ ἴδιος εἰς Ναύπλιον «διὰ νὰ εἴπῃ
τὴν αἰτίαν»¹.

Ὁ Ἰατρίδης, ἐν τέλει, παρέμεινεν εἰς τὴν θέσιν του, διότι ἡ Γραμματεία τῆς Παιδείας
εἶχεν ἐν τῷ μεταξύ κατανοήσει, ποῖοι ἦσαν οἱ αἵτιοι τῆς ἀσυνεννοησίας εἰς τὴν Αἰγι-
ναν, ἀπέστειλε δὲ ἐκεῖ τὸν Ἀλ. Ραγκαβῆν² δι' ἐπιτόπιον ἔρευναν καὶ λύσιν τοῦ ὅλου
προβλήματος, οὐχὶ μόνον τοῦ Ἰατρίδης ἀλλὰ κυρίως τῆς ἐν τῷ Ὀρφανοτροφείῳ ἐπι-
κρατούσης ἀναστατώσεως.

Ἡ Γραμματεία τῆς Παιδείας εἶχε σκεφθῇ, ὡς ἀνεφέρθη ἀνωτέρω, νὰ ἐκτυπώσῃ
εἰκονογραφημένον Κατάλογον τῶν ἀρχαιοτήτων τοῦ Μουσείου Αἰγίνης. Τὸ σχέδιον
ὁμῶς τοῦτο, λόγῳ τῆς ἐν τῷ μεταξύ ἐλεύσεως τοῦ βασιλέως Ὁθωνος καὶ τῆς ἀλλαγῆς
τοῦ Ὑπουργοῦ δὲν ἐπραγματοποιήθη τότε³. Τὰ σχέδια τοῦ Ἰατρίδης ἐδημοσιεύθησαν
εἰς τὴν βραδύτερον ἐκδοθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Κ. Πιττάκη Ἀρχαιολογικὴν Ἐφημερίδα,
τελειοποιηθέντα ἀσφαλῶς ὑπὸ τοῦ καλλιτέχνου.

Η ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΠΙ ΤΗΣ ΑΝΤΙΒΑΣΙΛΕΙΑΣ

Ἡ ἔλευσις τοῦ Ὁθωνος ἐσήμανεν ἀλλαγὴν εἰς τὴν ἐπικρατοῦσαν μέχρι τότε ἐν Ἑλ-
λάδι κατάστασιν καὶ ἀπὸ ἀπόψεως νέων πολιτικῶν προβλημάτων, τὰ ὅποια ἀνέκυψαν,
ἀλλὰ καὶ πλείστων ὅσων διοικητικῶν. Κατὰ τὴν περίοδον τῆς Ἀντιβασιλείας ἐλήφθη-
σαν ποικίλα μέτρα διὰ τὴν περαιτέρω ὁργάνωσιν τοῦ Κράτους, μεταξύ δὲ τῶν κυρίων
μελημάτων τῶν ἰθυόντων, λόγῳ τῆς σημασίας τὴν ὁποίαν ἀπέδιδον εἰς τὰ ἀρχαῖα

1. Γ. Φαρμακίδης, ἔ.ἀ. σελ. 115 κ.έ., ὅπου ἀναλύεται ἐκτενῶς τὸ θέμα, ὡς καὶ ἄλλαι παρασημειωτικαὶ ἐνέργειαι
τῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Ὀρφανοτροφείου.

2. Ἀλ. Ραγκαβῆς, Ἀπομνημονεύματα, τόμ. 1, Ἀθῆναι, 1894, σελ. 370. Ἐκεῖ ἀναφέρεται ὁ Ραγκαβῆς εἰς τὴν
γνωριμίαν του μετὰ τὸν Ἰατρίδην «μέτριον μὲν ζωγράφον, ἄκρον δὲ ζηλωτὴν τῶν προγονικῶν ἀρχαιοτήτων», ἀναγράφων
ἐπίσης ὅτι αὐτὸς ἦτο ὅστις ἐξανέστησε τὸν λαὸν τῆς Αἰγίνης καὶ ἐνοπλὸν τὸν ἔφερε κατὰ τῶν Ἀγγλῶν ναυτῶν, διὰ τὸ
γνωστὸν ἐπεισόδιον τῆς ἀποπείρας ἀρπαγῆς ὑπὸ τοῦ πρέσβεως Dawkins ἀγάλματος. Τὸ ἄγαλμα τοῦτο μάλιστα, τὸ
ὁποῖον δὲν γνωρίζομεν ποῖον ἦτο, γράφει ὅτι τοῦ τὸ ἔδειξεν ὁ Ἰατρίδης κατατεθειμένον εἰς τὴν συλλογὴν τῆς Αἰγίνης.
Προσθέτει ἀκόμη ὅτι «ὑπὸ τοῦ Ἰατρίδου συνοδευόμενος ἐπεσκέφθη καὶ τὸν ναὸν τῆς Ἀθηνᾶς εἰς τὰ ΒΑ τῆς νήσου,
οὗ ἐγνώριζον τὰ ἀνάγλυφα ἐν τῇ Γλυπτοθήκῃ τοῦ Μονάχου, καὶ ἐν βαθείᾳ κοιλάδι μεταξύ τοῦ ναοῦ καὶ τῆς πόλεως
ἐπεσκέφθη ἄλλην ἀρχαίαν θέσιν, ὅπου εἶδον παλαιὰν ἐπιγραφὴν ἣν ἔπειτα ἐξέδωκα . . . κατ' ἀντίγραφον τοῦ Prokesch».
Πρόκειται περὶ τῆς γνωστῆς ἀναθηματικῆς βάσεως εἰς τὰς Κωλιάδας νύμφας (βλ. IG IV, 6 καὶ G. Welter, Αἰγινα,
Ἀθῆναι, 1962 σελ. 40, 97 καὶ εἰκ. 12).

3. Τὴν θέσιν ἀνέλαβε προσωρινῶς ὁ Σπ. Τρικούπης, διότι ὁ Ρίζος ἐστάλη νὰ παραλάβῃ τὴν Ἀττικὴν καὶ τὴν
Εὐβοίαν ἀπὸ τοὺς Τούρκους.

μνημεῖα καὶ οἱ Βαυαροί, ἐμφορούμενοι ὑπὸ τῆς ρομαντικῆς τάσεως τῆς ἐποχῆς πρὸς τὴν ἑλληνικὴν ἀρχαιότητα, ὑπῆρξε καὶ τὸ ἐνδιαφέρον τὸ ὁποῖον ἐπέδειξαν διὰ τὴν ρύθμισιν τῶν θεμάτων τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ὑπηρεσίας.

Εἰς τὰς Ἀθήνας ὑπηρετεῖ, ὡς ἄμισθος πάντοτε Ἐπιστάτης τῶν ἀρχαιοτήτων, ὁ Κ. Πιττάκης, ἐνῶ ὁ Ἰατρίδης εὐρίσκετο εἰς Αἴγιναν, ὡς ἔμμισθος Ἐπιστάτης τοῦ ἐκεῖ Ἐθνικοῦ Μουσείου¹. Ἐπομένως, κατὰ τὴν ἔλευσιν τοῦ Ὁθωνος, ὑπῆρχον συνολικῶς μόνον δύο ἀρχαιολογικοὶ ὑπάλληλοι εἰς ὅλην τὴν ἐπικράτειαν.

Ὁ Κ. Πιττάκης, ἡ δραστηριότης τοῦ ὁποῖου ὑπῆρξε, καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ βίου του, ἀξιοθαύμαστος², εὐθὺς μετὰ τὴν ἐκκένωσιν τῆς Ἀκροπόλεως ὑπὸ τῶν Τούρκων καὶ τὴν ἐκεῖ ἐγκατάστασιν βαυαρικῆς φρουρᾶς (τὴν 20 Μαρτίου 1833), εὔρε πρόσφορον τὴν στιγμήν, διὰ τὴν πραγμάτωσιν τοῦ ὀνείρου μὲ τὸ ὁποῖον ἐπὶ ἔτη ἔζη: νὰ ἀνασκάψῃ δηλαδὴ τὸν Ἱερὸν Βράχον. «Εἰς τὰς Ἀθήνας ὅμως ὁ ζῆλος τῶν ιδιωτῶν ἐπρόλαβε καὶ αὐτὴν τὴν Κυβέρνησιν, καὶ κατὰ τὰ 1833 ἤδη ἐσυστήθη εἰς τὴν πόλιν ταύτην «Φιλαρχαϊκὴ τις ἐταιρία» τῆς ὁποίας οἱ πενιχροὶ πόροι προσδιωρίσθησαν εἰς μικρὰς ἀνασκαφὰς περὶ τοῦ Παρθενῶνος...», σημειοῦται ὑπὸ τοῦ Ἀλ. Ραγκαβῆ εἰς τὸ πρῶτον τεῦχος τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐφημερίδος³. Οὕτω δι' ἐράνου διενεργηθέντος ὑπὸ τῆς Ἐταιρίας ταύτης, ὁ Κ. Πιττάκης συνεκέντρωσεν ὀλίγα χρήματα, δι' ὧν ἐγένετο τὸν Μάϊον μικρὰ ἀνασκαφή, ἡ ὁποία ἔφερεν εἰς φῶς ἐπιγραφὰς καὶ τρεῖς πλάκας τῆς βορείου πλευρᾶς τῆς ζωφόρου τοῦ Παρθενῶνος⁴. Ὁρισμένα ἐκ τῶν εὐρημάτων ἀφέθησαν εἰς τὸ ὕπαιθρον, ἐνῶ τὰ ὑπόλοιπα μετεφέρθησαν εἰς κτίσματα τουρκικὰ ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως πρὸς φύλαξιν. Πλὴν αὐτῆς τῆς φροντίδος, ὁ Κ. Πιττάκης συνέχιζε τὴν παλαιάν του ἀγάπην, τὴν ἀντιγραφὴν διαφόρων ἐπιγραφῶν ἀρχαίων ἐν Ἀθήναις, ὅσα δὲ μνημεῖα ἐνεπίγραφα ἢ μὴ ἦτο δυνατόν νὰ μεταφερθοῦν, τὰ ἀπέθετεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν τῆς Μεγάλης Παναγίας⁵, ἥτις ἐχρησιμοποιήθη ὡς ἐν ἀκόμῃ προσωρινὸν Μουσεῖον.

Ἡ Ἀντιβασιλεία ἤρχισεν ἀπὸ τοῦ ἔτους 1833 νὰ λαμβάνῃ μέτρα πρὸς ἀναδιοργάνωσιν τῶν Ὑπουργείων διὰ τῆς συντάξεως νέων Ὁργανισμῶν αὐτῶν. Εἰς τὸ πλαίσιον τούτων τῶν ἐνεργειῶν, εἰς Διάταγμα ἀπὸ 3/15 Ἀπριλίου 1833 «περὶ τοῦ σχηματισμοῦ καὶ τῆς ἀρμοδιότητος τῆς ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίου Ἐκπαιδεύσεως

1. Μετὰ τὴν παῦσιν τόσον τοῦ Γρ. Κωνσταντᾶ, ὅσον καὶ τοῦ Νεοφύτου Δούκα—συνέπειαν τῆς ἐπιθεωρήσεως τοῦ Ἀλ. Ραγκαβῆ—καὶ τὸν προσωρινὸν διορισμὸν τοῦ Κυρίτση Μαργαρίτη ὡς Διευθυντοῦ τοῦ Ὁρφανοτροφείου, παρέλαβεν ὁ Ἰατρίδης, κατὰ διαταγὴν τῆς Γραμματείας τῆς Παιδείας, τὰς κλεῖδας τῆς Βιβλιοθήκης - Μουσείου.

2. Κατὰ τὸν Γ. Π. Οἰκονόμον, ἔ.ἀ. σελ. 6: «Ὁ ζῆλος καὶ ὁ πατριωτισμὸς ὑπῆρξαν τὰ κύρια γνωρίσματα τῆς ἐθνικῆς του δράσεως».

3. Α.Ε. 1837, σελ. 8.

4. Βλ. σχετικῶς ἐπιστολὴν Κ. Πιττάκη δημοσιευθεῖσαν εἰς τὸ *Bullettino dell' Instituto di Roma*, 1833, σελ. 89. L. Ross, E. Schaubert καὶ Chr. Hansen, *Tempel der Nike Apteros*, Βερολῖνον, 1839, Πρόλογος. Ἐπίσης L. Ross, *Uebersicht der archäologischen Bestrebungen und Entdeckungen in Griechenland, von 1832 bis 1836*, δημοσιευθὲν εἰς τὸ *Intelligenzblatt* τοῦ 1837, τεύχη 47-49 καὶ ἀναδημοσιευθὲν εἰς *Archäologische Aufsätze* τοῦ ἰδίου, Λειψία, 1855, τόμ. 1, σελ. 1 κ.έ.

5. Βλ. Ἰ. Τραυλόν, *Πολεοδομικὴ ἐξέλιξις τῶν Ἀθηνῶν*, Ἀθήναι, 1960, σελ. 139, 141.

Γραμματείας τῆς Ἐπικρατείας» περιελήφθη διάταξις ἀφορῶσα εἰς τὰς ἀρχαιότητας. Ὅρίζεται δηλαδή ὅτι, μεταξὺ τῶν ἀρμοδιοτήτων τοῦ Ὑπουργείου τούτου, εἶναι καὶ ἡ «προπαρασκευὴ εἰς ἀνασκαφὴν καὶ ἀνακάλυψιν τῶν ἀπολεσθέντων ἀριστουργημάτων τῶν τεχνῶν, ἡ φροντίς περὶ τῆς διαφυλάξεως τῶν ἤδη ὑπαρχόντων καὶ ἡ ἐπαγρύπνησις εἰς τὸ νὰ μὴ ἐξάγονται ἀπὸ τὸ κράτος»¹. Εἰς νεώτερον Διάταγμα τῆς 26 Ἀπριλίου/8 Μαΐου τοῦ 1833 «περὶ ἀρμοδιότητος τῶν Νομαρχῶν καὶ τῆς κατὰ τὰς Νομαρχίας ὑπηρεσίας», ὁρίζεται ὅτι μεταξὺ τῶν ἄλλων του καθηκόντων, ὁ Νομάρχης ὀφείλει «να φροντίζῃ περὶ ἀνευρέσεως καὶ διατηρήσεως τῶν ἀπολεσθέντων ἐπιστημονικῶν καὶ τεχνικῶν ἀριστουργημάτων, ὡς καὶ νὰ ἐνεργῇ τὰ τῆς ἀπαγορεύσεως τῆς ἐξαγωγῆς αὐτῶν τὰ διατεταγμένα»².

Ἐντὸς ὀλίγου, ἡ Κυβέρνησις τῆς Ἀντιβασιλείας, προφανῶς τῇ εἰσηγήσει τοῦ ἐκ τῶν μελῶν της G. Maurer, ἀρμοδίου διὰ τὰ ἐκπαιδευτικὰ θέματα, ἀπεφάσισε νὰ προχωρήσῃ εἰς στοιχειώδη ἔστω ὀργάνωσιν τῆς μέχρι τότε ὑποτυπώδους Ἀρχαιολογικῆς Ὑπηρεσίας. Οὕτω διώρισε ἓνα Ἐφορον Ἀρχαιοτήτων (Conservator) καὶ τρεῖς Ὑποεφόρους (Unterconservatoren). Διὰ τὴν πρώτην θέσιν μετεκλήθη ἐξ Ἑσπερίας, πρόσωπον ἐκτιμώμενον ὑπὸ τοῦ Maurer, ὁ Βαυαρὸς ἀρχιτέκτων Adolf Weissenburg. Οὗτος εἶχε διαμείνει ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν εἰς τὴν Ἰταλίαν, τὸ δὲ ἔγγραφον τοῦ διορισμοῦ του ὥριζεν ὅτι θὰ ἦτο ὑπεύθυνος «διὰ τὴν διατήρησιν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀνεύρεσιν καὶ συλλογὴν τῶν ἀρχαιολογικῶν θησαυρῶν τοῦ Βασιλείου»³. Οὗτος εἶχε δηλαδὴ δικαιοδοσίαν εἰς ὁλόκληρον τὴν ἑλληνικὴν ἐπικράτειαν. Ἐντὸς ὀλίγου⁴ ἐτοποιητέθησαν καὶ οἱ τρεῖς Ὑποεφόροι: ὁ Πιττάκης, Ὑποεφορος διὰ τὴν Στερεὰν Ἑλλάδα, μὲ ἔδραν τὰς Ἀθήνας, ὁ Ἰωάννης Κοκκῶνης, ἐκπαιδευτικός, ὡς Ὑποεφορος τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου, μὲ ἔδραν τὴν Σύρον, εἰς δὲ τὸν Γερμανὸν φιλόλογον Ludwig Ross⁵ ἀνετέθη ἡ Ὑποεφορία τῆς Πελοποννήσου μὲ ἔδραν τὸ Ναύπλιον, τὴν πρωτεύουσάν τότε τῆς Ἑλλάδος, ὅπου καὶ ἐγκατεστάθη, ἐγκαταλείψας τὰς Ἀθήνας. Ὁ Ἰατρίδης ἐξηκολούθησε νὰ παραμένῃ εἰς τὴν Αἴγινα ὡς Ἐπιστάτης τοῦ ἐκεῖ Μουσείου. Ὁ κυρίως ὑπεύθυνος διὰ τὰ ἀρχαιολογικὰ θέματα εἰς τὸ Ὑπουργεῖον ἦτο ἀπὸ τοῦ Ὀκτωβρίου πάλιν ὁ ἄλλοτε α' πάρεδρος ἐπὶ τῆς Ἐκπαιδεύσεως Ἀλ. Ραγκαβῆς, ὅστις, μετὰ τὸν διορισμὸν τοῦ Σχινᾶ ὡς ὑπουργοῦ, ἐπανέκτησε τὴν προτέραν του θέσιν, ὀνομασθεὶς «ὕπουργικὸς σύμβουλος».

1. Φ.Ε.Κ. 14 τῆς 13/25 Ἀπριλίου 1833, ἄρθρον Β'. Τότε, καὶ διὰ διάστημα ἑξ μηνῶν μόνον, ὁ Ἀλ. Ραγκαβῆς, παραχωρήσας τὴν θέσιν του ὡς α' παρέδρου τῆς Ἐκπαιδεύσεως εἰς τὸν Κ. Σχινᾶν, ἀνέλαβε τὴν θέσιν τοῦ ἐπὶ τῆς Διεκπεραιώσεως Γραμματείας τοῦ Ὑπουργείου Ἐκκλησιαστικῶν καὶ Δημοσίου Ἐκπαιδεύσεως (βλ. Ἀλ. Ραγκαβῆν, Ἀπομνημονεύματα, τόμ. 1, σελ. 372-373).

2. Φ.Ε.Κ. 17 τῆς 4/16 Μαΐου 1833, ἄρθρον 12, παράγρ. 26.

3. Φ.Ε.Κ. 25 τῆς 21 Αὐγούστου /2 Σεπτεμβρίου 1833, ὅπου δημοσιεύεται βασιλικὴ ἀπόφασις τῆς 27 Μαΐου/8 Ἰουνίου 1833.

4. Βασιλικὴ ἀπόφασις τῆς 10/22 Αὐγούστου 1833.

5. Οὗτος ἀπὸ τοῦ 1832 εὐρίσκετο εἰς τὴν Ἑλλάδα, περιηγηθεὶς πολλοὺς χώρους. Ἡ Ἀντιβασιλεία ἐβλεπε μὲ εὐνοϊκὸν ὄμμα τὸν διορισμὸν του εἰς ἀρχαιολογικὴν θέσιν, τοῦ εἶχε ὅθεν κάμει καὶ σχετικὴν πρότασιν, πρὶν ἀκόμη νομοθετηθοῦν τὰ ἀφορῶντα εἰς τὴν Ἀρχαιολογικὴν Ὑπηρεσίαν.

Ἐκ τῶν ἑξ αὐτῶν προσώπων, τὰ ὁποῖα ἀνέλαβον τὴν διάσωσιν καὶ περισυλλογὴν τῶν ἀρχαίων, διὰ μὲν τὸν Ἰατρίδην ὀλίγα εἶναι γνωστά : π.χ. τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1833 ἐζητήθη παρὰ τοῦ τότε προσωρινοῦ Γραμματέως τῆς Παιδείας Σπ. Τρικούπη ὑπὸ τοῦ Κυρίτση Μαργαρίτη καὶ τοῦ Ἰατρίδου, νὰ ἐγκρίνη πίστωσιν, διὰ τὴν πραγματοποίησιν ὠρισμένων ἀλλαγῶν εἰς τὸ δωμάτιον τῆς Βιβλιοθήκης, ὅπου ἐστεγάζετο ἀκόμη τὸ Ἐθνικὸν Μουσεῖον Αἰγίνης, ὥστε νὰ τακτοποιηθοῦν τὰ ἀγγεῖα καὶ τὰ ἔργα τῆς μικροτεχνίας τῆς ἐκεῖ ἀρχαιολογικῆς Συλλογῆς. Ὁ ὑπουργὸς δὲν ἐνέκρινε τὴν πίστωσιν ἀπαντήσας ὅτι «τὰ ἔξοδα διὰ τὴν εἰς μουσεῖον μεταποίησιν τοῦ προβαλλομένου δωματίου δὲν μᾶς φαίνονται ἡχορηγητέα, καθότι τὸ Μουσεῖον δὲν εἶναι δυνατόν νὰ παραμείνῃ διὰ πάντα εἰς τὴν Αἰγίναν»¹. Ἰσως συνέχιζεν ὁ Ἰατρίδης τότε νὰ σχεδιάζῃ τὰ ἐν τῷ Μουσείῳ ἀρχαῖα, συμπληρώσας καὶ τὰ προηγουμένως ὑπ' αὐτοῦ ἐκτελεσθέντα σχέδια—τὰ σταλέντα κατόπιν τόσων ἐνεργειῶν εἰς τὴν Γραμματεῖαν τῆς Παιδείας—καὶ παραληφθέντα ἐκ νέου ὑπ' αὐτοῦ, τῇ αἰτήσῃ του καὶ πάλιν, πρὸς τελειοποίησιν.

Τὸν Νοέμβριον τοῦ ἰδίου ἔτους ὁ νέος Ὑπουργὸς Κ. Σχινᾶς ἔκαμε ἀναδιάρθρωσιν τοῦ προσωπικοῦ τοῦ Ὁρφανοτροφείου. Εἰς τὰ πλαίσια αὐτῆς, διωρίσθη ὁ Ἰατρίδης καὶ ὡς διδάσκαλος τῆς Ἱχνογραφίας, μὲ ἐπιμίσθιον 40 δραχμῶν μηνιαίως². Μέχρις ἐκεῖ τὰ πράγματα ἔβαινον καλῶς· ὁ Ἰατρίδης ἀνελάμβανεν ἐπιτέλους ἐργασίαν σχετικὴν πρὸς τὰς σπουδὰς του. Ἀπίθανος εἶναι ἡ συνέχεια. Ὁ νέος Διευθυντὴς τοῦ Ὁρφανοτροφείου Γ. Καραμάνος, θελήσας νὰ πλουτίσῃ τὸ ἐν τῷ δημοσίῳ τούτῳ Καταστήματι πρόγραμμα τῶν διδασκομένων μαθημάτων, τὸ ὁποῖον καὶ ὑπέβαλεν εἰς τὸ Ὑπουργεῖον πρὸς ἔγκρισιν, ἔκαμε τὴν παράδοξον πρότασιν νὰ ἀνατεθῇ εἰς τὸν Ἰατρίδην νὰ ἀναλάβῃ καὶ τὴν διδασκαλίαν «τῶν ἀρχῶν τῆς ἱστορίας καὶ τῆς ἀρχαιολογίας». Τὸ ἀκόμη παραδοξότερον εἶναι ὅτι τὸ Ὑπουργεῖον, ἐνῶ δὲν ἐνέκρινε ὁλόκληρον τὸ ὑποβληθὲν αὐτῷ νέον πρόγραμμα μαθημάτων, δι' ἐγγράφου του πρὸς τὸν Διευθυντὴν τοῦ Ὁρφανοτροφείου ἐγνώρισεν, ὅτι ἀνέθεσεν εἰς τὸν Ἰατρίδην νὰ διδάσκῃ τὸ μάθημα «τῶν ἀρχῶν τῆς ἱστορίας καὶ τῆς ἀρχαιολογίας ἢ ἄλλο τοιοῦτον, καθ' ὅσον ἀπὸ τοῦτο δὲν ἤθελεν ἀπαχολεῖται εἰς τὰς λοιπὰς ἐργασίας του»³.

1. Βλ. ἔγγραφον 1157 ἀπὸ 2 Σεπτεμβρίου 1833 εἰς τὸ ἐν τῇ Ἐθνικῇ Βιβλιοθήκῃ καὶ ἐν τῷ Τμήματι χειρογράφων κείμενον Ἀρχεῖον τοῦ Ὁρφανοτροφείου Αἰγίνης, ὑπ' ἀριθ. 275.

2. Ἐγγραφα Γραμματείας Παιδείας ἀριθ. 1706 ἀπὸ 16.11.1833 καὶ 1994 ἀπὸ 29.12.1833 εἰς τὸ ἐν τῇ Ἐθνικῇ Βιβλιοθήκῃ Ἀρχεῖον τοῦ Ὁρφανοτροφείου Αἰγίνης. Τὸ μάθημα τῆς Ἱχνογραφίας ἐθεωρεῖτο σπουδαιότατον, καὶ πολὺ ὀρθῶς, διὰ τὴν ἐκπαίδευσιν τῆς νεολαίας, πρῶτος δὲ ἀποδώσας σημασίαν εἰς αὐτό, φροντίσας καὶ διὰ τὸν διορισμὸν εἰδικοῦ διδασκάλου, ἦτο ὁ Ἀ. Μουστοξύδης.

3. Ἐγγραφον ὑπ' ἀριθ. 2014 ἀπὸ 2 Ἰανουαρίου 1834, εἰς Ἐθν. Βιβλιοθήκην, ἑ.ἀ. ἀριθ. 2291. Φράσις περιεχομένη εἰς ἕτερον ἔγγραφον τοῦ Ὑπουργοῦ Κ. Σχινᾶ, πρὸς τὸν Διευθυντὴν τοῦ Ὁρφανοτροφείου τῆς Αἰγίνης ἀναφέρουσα: «Ἐπειδὴ δὲ ὡς ἔφορος τοῦ Ἐθνικοῦ Μουσείου (ἐνν. ὁ Ἰατρίδης) ἐπεφορτίσθη ἀρτίως παρὰ τῆς Κυβερνήσεως μὲ σπουδαίας ἐργασίας. . . δὲν θέλετε τὸν ἀπασχολῆ εἰς τὰς λοιπὰς (ἐργασίας), διὰ νὰ ἔχῃ τὸν καιρὸν τοῦ ἐλευθέρου καὶ νὰ ἐξοδεύῃ αὐτὸν εἰς τὰ λοιπὰ χρέη του, ὡς διετάχθη». (Ἐθνικὴ Βιβλιοθήκη, Τμήμα Χειρογράφων, Φάκελλος Ὁρφανοτροφείου, ἔγγραφον 2440 ἀπὸ 15.2.1834. Αὐτόθι ἀριθ. 689), ὠδήγησε τὸν Γ. Φαρμακίδην (ἑ.ἀ. σελ. 140) νὰ συμπεράνῃ ὅτι ἡ «σπουδαία» ἀρχαιολογικὴ ἐργασία ποὺ εἶχε ἀνατεθῇ εἰς τὸν Ἰατρίδην ἦτο ἴσως ἡ κατάρτισις τῆς Συλλογῆς τοῦ Μουσείου Θηβῶν. Τοῦτο ὁμῶς δὲν εὐσταθεῖ, διότι θὰ ἔπρεπε, ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, νὰ ἀπουσίασῃ ὁ ζωγράφος

Ὁ Ἰατρίδης παρέμεινεν εἰς τὴν Αἰγίναν μέχρι τοῦ Ὀκτωβρίου τοῦ 1834, ὁπότε ἡ Γραμματεία τῆς Παιδείας, τὸν διέταξε νὰ κλείσῃ τὸ Μουσεῖον, νὰ παραδώσῃ τὰς κλεῖδας του εἰς τὸν διοικητὴν τοῦ στρατιωτικοῦ σχολείου καὶ νὰ μεταβῇ εἰς Ἀθήνας¹. Ἡ παράδοσις ἐγένετο διὰ πρωτοκόλλου εἰς διπλοῦν, τὸ ὁποῖον ὅμως δὲν ὑπῆρχεν, ὅτε τὸ ἀνεζήτησε, μετὰ τινος δεκαετίας ὁ Π. Καββαδίας².

Ὁ Adolf Weissenburg κατεῖχεν, ἔχων ὡς ἔδραν του τὸ Ναύπλιον, τὴν θέσιν τοῦ Γενικοῦ Ἐφόρου ἐπὶ δεκαπέντε μῆνας, χωρὶς νὰ κατορθώσῃ νὰ παρουσιάσῃ ἀρχαιολογικὴν δραστηριότητα. Ἡ σύντομος διέλευσίς του ἐκ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ὑπηρεσίας τῆς Ἑλλάδος ἔχει συνυφανθῇ μὲ σημαντικὸν ἑλληνικὸν νόμον τὸν ρυθμίσαντα τὰ ἀρχαιολογικὰ θέματα, ὅστις καὶ ἴσχυσεν, λόγῳ τῆς σπουδαιότητος καὶ τῆς προβλεπτικότητός του, ἕως τὰ τέλη τοῦ παρελθόντος αἰῶνος³. Ὁ νόμος οὗτος, καταρτισθεὶς ἐν συνεργασίᾳ ὑπὸ τοῦ Maurer καὶ τοῦ Weissenburg, εἶναι ὁ γνωστὸς «περὶ τῶν ἐπιστημονικῶν συλλογῶν, περὶ ἀνακαλύψεως καὶ διατηρήσεως τῶν ἀρχαιοτήτων καὶ τῆς χρήσεως αὐτῶν». Δι' αὐτοῦ, κατὰ τὴν ἔκφρασιν τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ Παν. Ζέπου, «ὠργανώθη διὰ πρώτην φοράν ἀρχαιολογικὴ ὑπηρεσία τοῦ κράτους καὶ ἐρρυθμίσθησαν ἐν λεπτομερείᾳ πάντα τὰ συναφῇ πρὸς τὰς ἀρχαιότητας ζητήματα ὡς πρὸς τὸ τί θὰ ἀπετέλει ἰδιοκτησίαν τοῦ Κράτους καὶ τί ἰδιοκτησίαν τῶν ιδιωτῶν»⁴. Πρότυπον τούτου διὰ τὰ ἀρχαιολογικὰ θέματα, ὑπῆρξεν ἡ σχετικὴ νομοθεσία, ἡ ἰσχύουσα τότε εἰς Ρώμην⁵. Προεβλέπετο δι' αὐτοῦ ἡ ἱδρυσις πολιτιστικῶν δημοσίων Καταστημάτων, ὡς Βιβλιοθήκης, Πινακοθήκης, Ἀστεροσκοπείου, ἀμφιθεάτρου ἀνατομίας, «ταμείων» (μουσείων) φυσικῆς ἱστορίας, νομισματικοῦ, χειρουργικοῦ κ.ἄ. Βεβαίως, μετὰ αὐτῶν περιλαμβάνετο καὶ Ἀρχαιολογικὸν Μουσεῖον. Ἀπαντᾷ αὐτὰ τὰ Καταστήματα, ἐπιχορηγούμενα ὑπὸ τοῦ γενικοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ταμείου, θὰ ἱδρύνοντο σταδιακῶς εἰς ὅλας τὰς πρωτευούσας νομῶν καὶ ἐπαρχιῶν, «ἢ καὶ εἰς ἕκαστον δῆμον ἀκόμη», θὰ ἐτέλουν δὲ ταῦτα ὑπὸ τὴν διοίκησιν ἐνὸς Γενικοῦ Ἐφόρου ἐδρεύοντος ἐν Ἀθήναις, ἐνῶ τῶν ἐπαρχιακῶν θὰ προΐσταντο ἄμισθοι Ἐφοροὶ. Οἱ ἤδη ὑπάρχοντες ἐν τῇ Ὑπηρεσίᾳ τρεῖς Ὑποέφοροι, θὰ διετήρουν τὰς θέσεις των.

Ὁ νόμος ἐρρυθμίζεν ἀκόμη τὰ τῆς ἰδιοκτησίας τῶν εὑρεθησομένων εἰς τὸ μέλλον

ἀπὸ τὴν Αἰγίναν ἐπὶ μακρὸν διάστημα. Ὡς «τὰ λοιπὰ χρέη» θὰ πρέπει νὰ νοηθῇ ἡ σύνταξις τοῦ παρὰ τοῦ Ὑπουργείου ἀναμενομένου καταλόγου τῶν ἀρχαίων, ἡ συμπλήρωσις τῶν σχεδιογραφημάτων, ὡς καὶ ἄλλαι ἀρχαιολογικαὶ ἀπασχολήσεις τοῦ Ἐπιστάτου εἰς τὴν Αἰγίναν.

1. Ἀπὸ τοῦ Μαΐου 1834 ἔγινε ἀμοιβαία μεταφορὰ τοῦ Κεντρικοῦ Στρατιωτικοῦ Σχολείου—ἀπὸ τοῦ Φεβρουαρίου εἶχε ὀνομασθῇ «Στρατιωτικὴ Σχολὴ τῶν Εὐελπίδων»—μὲ τὸ Ὀρφανοτροφεῖον, τὸ ὁποῖον οὕτω μετεφέρθη εἰς Ναύπλιον. Τὰ ἀρχαῖα τοῦ Μουσείου Αἰγίνης, ὅμως, μετεφέρθησαν μετὰ τριετίαν εἰς τὰς Ἀθήνας.

2. Π. Καββαδία, Γλυπτὰ τοῦ Ἐθνικοῦ Μουσείου, Κατάλογος Περιγραφικὸς, Ἀθῆναι 1890-1892, Πρόλογος.

3. Κατηργήθη διὰ τοῦ νόμου ΒΧΜΣΤ' τῆς 24 Ἰουνίου 1899 «περὶ Ἀρχαιοτήτων» γενομένου ὑπὸ τοῦ Π. Καββαδία.

4. Νόμος ἀπὸ 10/22 Μαΐου 1834, ἀρθρὰ 114. Βλ. σχετικῶς τὴν λίαν διαφωτιστικὴν ἐπὶ τοῦ θέματος μελέτην τοῦ Ἀκαδημαϊκοῦ Παν. Ζέπου, Ζητήματα ἀπὸ τὴν ἰσχύουσαν Νομοθεσίαν περὶ Ἀρχαιοτήτων, εἰς *Χαριστήριον* εἰς Ἀ. Ὁρλάνδον, τόμ. Γ', σελ. 198 κ.ἑ.

5. G. Maurer, Das griechische Volk in öffentlicher, kirchlicher und privatrechtlicher Beziehung, Χαϊδελβέργη, 1835, τόμ. 2, σελ. 233 - 234. Βλ. Γ. Φαρμακίδην, ἑ.ἄ. σελ. 140-141 καὶ σημ. 21-23.

ἀρχαίων, τὴν διαδικασίαν τῶν ἀνασκαφῶν, κ.ἄ. λεπτομερείας οὐχὶ διαφόρους τῶν σημερινῶν. Οἱ ἰδιῶται ἠδύναντο νὰ κρατήσουν εἰς τὴν κατοχὴν των τὸ ἥμισυ τῶν ἀνευρισκομένων εἰς τὰ κτήματά των ἀρχαίων, ἢ ἠδύναντο νὰ πωλήσουν ἀρχαιότητας, ὑπὸ τὴν προϋπόθεσιν ὅτι δὲν ἐνδιεφέρετο διὰ τὴν ἀπόκτησίν των τὸ Κράτος, τὸ ὁποῖον ὠρίζετο νὰ ἔχῃ προτεραιότητα ὡς ἀγοραστής. Ἐὰν ἐπωλοῦντο εἰς ἄλλους ἰδιώτας, τὸ Δημόσιον ἐδικαιοῦτο ἀφ' ἐνὸς τοῦ ἡμίσεος τῆς ἀξίας των, ἔπρεπε δὲ νὰ εἰδοποιῇται περὶ τῆς ἀγορᾶς των ὑπὸ ἐτέρων ἰδιωτῶν, διὰ νὰ γνωρίζῃ ποῦ ἀκριβῶς εὐρίσκονται, ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν. Τὰ ἐντὸς τῆς θαλάσσης, ἢ ἐντὸς λιμνῶν ἢ ποταμῶν, ὡς καὶ τὰ εἰς δημοσίας γαίας ἀνευρισκόμενα ἀρχαῖα ὠρίζετο ὅτι θὰ ἦσαν ἰδιοκτησία τοῦ Κράτους. Τέλος, ἐνομιμοποιήθη ἡ κατοχὴ ἀρχαιολογικῶν συλλογῶν, ὑπὸ τὴν προϋπόθεσιν ὅτι δὲν θὰ ἐξήγοντο τὰ εἰς αὐτάς περιλαμβανόμενα ἀρχαῖα, θὰ ἐδηλοῦντο οἱ διαδοχικοὶ των κύριοι εἰς περίπτωσιν πωλήσεως καὶ θὰ παρεδίδοτο κατάλογος ἐκάστης συλλογῆς εἰς τὴν Ἀρχαιολογικὴν Ὑπηρεσίαν. Ἐμπόριον ἀρχαιοτήτων ἦτο δυνατόν νὰ γίνεταί ἢ καὶ νὰ ἐξάγονται ἀρχαῖα ἐκ τῆς ἐπικρατείας μόνον κατόπιν χορηγήσεως ἀδείας ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου. Ἡ μελέτη τοῦ Νόμου τούτου καταδεικνύει ἀπολύτως τὴν ἀξίαν τοῦ ὑπὸ τοῦ Ἀ. Μουστοξύδη ὑποβληθέντος «Σχεδίου Ψηφίσματος» (βλ. ἀνωτέρω σελ. ογ'), διότι πολλὰ ἐκ τῶν κυρίων διατάξεων τοῦ «περὶ ἐπιστημονικῶν συλλογῶν κλπ.» νόμου, περιείχοντο εἰς τὸ σχέδιον τοῦ Μουστοξύδη.

Ἐγένετο σκέψις ὑπὸ τοῦ Maurer νὰ ἐκδώσῃ ἡ Ἀρχαιολογικὴ Ὑπηρεσία Ὁδηγούς διὰ τοὺς ἐπισκεπτομένους τὴν Ἑλλάδα ξένους, μὲ περιγραφὴν τῶν ἀρχαιολογικῶν χώρων, ἀναγραφὴν δρομολογίων κλπ. Οἱ Ὁδηγοὶ θὰ περιελάμβανον καὶ λιθογραφικὰ ἀπεικονίσματα τῶν ἀξιοθεάτων μνημείων καὶ χώρων¹. Μὲ πικρίαν γράφει ὁ Maurer²: «καὶ τὰ σχέδια αὐτά, ὅπως καὶ μερικὰ ἄλλα πλάσματα τῆς φαντασίας μου, ἔμειναν ἀπραγματοποίητα, ὕστερα ἀπὸ τὴν 31 Ἰουλίου 1834». Ἡ 31 Ἰουλίου 1834 εἶναι ἡ ἡμέρα καθ' ἣν ἐκοινοποιήθη εἰς τὸν Maurer καὶ τὸν Abel ἡ παῦσις των, ἀποτέλεσμα τῆς μεταξὺ τῶν μελῶν τῆς Ἀντιβασιλείας ὑποβοσκούσης ἀπὸ τινος χρόνου διαμάχης, εἰς ἣν ἔπαιξε σημαντικὸν ρόλον καὶ ὁ «ξένος» παράγων. Ἡ πτώσις τοῦ Maurer συμπαρέσυρε, ἐντὸς ὀλίγου, καὶ τὸν Weissenburg, ἀλλὰ καὶ τὸν Ὑπουργὸν τῶν Ἐκκλησιαστικῶν κλπ. Κ. Σχινᾶν, λόγῳ τοῦ γνωστοῦ μεταξὺ των φιλικοῦ συνδέσμου. Εἰς τὴν θέσιν τοῦ Maurer, ὁ Λουδοβίκος τῆς Βαυαρίας διώρισε τὸν von Kobell· ἡ θέσις τοῦ Abel ἔμεινε κενὴ καὶ οὕτω ὁ von Kobell, ὁ Heideck καὶ ὁ Armansperg —πανί-σχυρος ἦτο ὁ τελευταῖος— παρέμειναν ὡς μέλη τῆς Ἀντιβασιλείας³.

1. Ὡς πρότυπον ἐθεωρήθη ὑπὸ τοῦ Maurer λιθογραφημένον ἀρχαιολογικὸν Ὀδοιπορικὸν τῆς Πελοποννήσου ἐκδοθὲν ὑπὸ τοῦ ἀρχαιολόγου Peter Forchhammer ἀνωνύμως (Itinerarium durch den Peloponnes, gedruckt in der lithographischen Anstalt der Regentschaft, in Stein graviert von A. Forster, Inspector. Nauplia, 1833). Ὁ Ἀλ. Ραγκαβῆς εἰς τὰ Ἀπομνημονεύματά του, τόμ. 2, σελ. 184, ἀναφέρει μὴ ἐνθυμούμενος πλέον τὰ γεγονότα καὶ προφανῶς κάμων σύγχυσιν, λόγῳ τῆς παρελεύσεως πολλῶν ἐτῶν ἀπὸ τῶν ὑπ' αὐτοῦ ἱστορουμένων, ὅτι ὁ Forchhammer ἦτο ὁ ἐπίσημος ἀρχαιολόγος, «ὅστις εἶχε προηγηθῇ τοῦ Ross ὡς ἔφορος τῶν ἀρχαιοτήτων ἐν Ἑλλάδι», ἐνωῶν ἀσφαλῶς τὸν A. Weissenburg.

2. Εἰς τὸ προμνημονευθὲν βιβλίον του Das griechische Volk, τόμ. 2, σελ. 234.

3. Ἀλ. Ραγκαβῆς, Ἀπομνημονεύματα, τόμ. 1, σελ. 383 κ.ε.

Ἐν τῷ μεταξύ ἀφίχθη εἰς Ναύπλιον δι' ὀλίγας ἡμέρας ὁ ἀρχιτέκτων Leo Klenze, μυστικοσύμβουλος καὶ ἀρχιτέκτων τοῦ βασιλέως τῆς Βαυαρίας Λουδοβίκου, μὲ φανερὰν ἀποστολὴν νὰ ρυθμίσῃ τὰ ἄλυτα προβλήματα ἅτινα εἶχον ἀναφυῇ διὰ τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ πολεοδομικοῦ σχεδίου τῶν Ἀθηνῶν τῶν Κλεάνθους καὶ Schaubert¹. Σημειώτέον ὅτι ἅπασαι αἱ παρατηρήσεις τοῦ Klenze δὲν ἐφηρμόσθησαν, οὔτε καὶ ὠρισμέναι προτάσεις τοῦ². Τότε ἐρρίφθη ὑπὸ τοῦ Γερμανοῦ ἀρχιτέκτονος καὶ ἡ ἰδέα ἀναστηλώσεως τοῦ Παρθενῶνος, ὑπὸ τὴν προϋπόθεσιν ὅτι θὰ ἔπαυε νὰ χρησιμοποιοῖται ἡ Ἀκρόπολις ὑπὸ τῶν στρατιωτικῶν ὡς φρούριον καὶ θὰ ἐχαρακτηρίζετο ὁλόκληρος ὁ λόφος ὡς ἀρχαιολογικὸς χώρος³. Κατὰ συμβουλὴν τοῦ Klenze, ὁ Ὑπουργὸς τῆς Παιδείας Κ. Σχινᾶς ἐζήτησε νὰ ἀπομακρυνθοῦν ἐκ τῆς Ἀκροπόλεως τῶν Ἀθηνῶν αἱ στρατιωτικαὶ δυνάμεις, νὰ μείνῃ δὲ ἐκεῖ μόνον μία φρουρά. Εἰς σχετικὸν ἔγγραφόν του περιγράφεται ἡ βεβήλωσις τῶν μνημείων ὑπὸ τῶν Βαυαρῶν στρατιωτῶν, ἡ ὑπαρξὶς ἀσβεστοκαμίνου πλησίον τοῦ Παρθενῶνος καὶ ἡ σῶρεσις πλήθους ἀχύρου ἐγκυμονοῦντος κίνδυνον πυρκαϊᾶς⁴. Ὁ Klenze προέτεινε εἰς τὴν Ἀντιβασιλείαν, νὰ διορισθοῦν ὡς φύλακες ἀνάπηροι τοῦ πολέμου εἰς δώδεκα χώρους· μόνον ὅμως εἰς τὴν Ἀκρόπολιν ἐγένετο τότε ἡ τοποθέτησις φυλάκων. Ἐπίσης, ἔστειλεν ἐξ Ἀθηνῶν εἰς τὸ Ναύπλιον προϋπολογισμὸν τῆς δαπάνης ἀναστηλώσεως (τὸ δι' αὐτὴν προβλεπόμενον ποσὸν ἀνῆρχετο εἰς 72.000 δρχ.), ἥτις θὰ ἔδει νὰ ἀπορροφηθῇ μεταξύ τῶν ἐτῶν 1834 - 1837. Μέχρι τῆς ἐνγληκικώσεως τοῦ Ὁθωνος (1 Ἰουνίου 1835) ἀπεφασίσθη νὰ δαπανηθοῦν 25.000 δρχ. Ὁ Klenze εὐνοῶν, ὡς ἦτο ἐπόμενο, τὸν L. Ross, εἰσηγγήθη εἰς τὴν Ἀντιβασιλείαν, (γενομένης δὲ δεκτῆς τῆς προτάσεώς του, ἐξεδόθη διάταγμα) τὴν ἀνάθεσιν εἰς τὸν νεα-

1. Βλ. Κ. Μπίρην, Τὰ πρῶτα σχέδια τῶν Ἀθηνῶν, Ἀθῆναι, 1933, σ. 6 - 13. Τοῦ αὐτοῦ, Τὸ ὑπόμνημα Κλεάνθους καὶ Schaubert, Ἀθηναϊκὰ μελέται, Α', Ἀθῆναι, 1938, σελ. 10 - 20 καὶ H. Russack, Deutsche bauen in Athen, Βερολῖνον, 1942, σελ. 177 - 182. Βλ. τέλος Ἰ. Τραυλόν, Πολεοδομικὴ ἐξέλιξις τῶν Ἀθηνῶν, Ἀπὸ τῶν προϊστορικῶν χρόνων μέχρι τῶν ἀρχῶν τοῦ 19ου αἰ., Ἀθῆναι, 1960, σελ. 236 κ.έ., ὅπου πλήρης ἐκθεσις τοῦ θέματος τοῦ πρώτου πολεοδομικοῦ σχεδίου τῶν Ἀθηνῶν καὶ τῶν περιπετειῶν του. Ἐκεῖ σημειοῦται, μεταξύ ἄλλων, ἡ ὀρθοτάτη ἀποψὶς τοῦ συγγραφέως τοῦ βιβλίου ὅτι ὁ Ἀθηναῖος Κυριακὸς Πιττάκης, ὁ πρῶτος Ἑλλήν ἀρχαιολόγος, θὰ κατετόπισε καὶ θὰ ἐβοήθησε εἰς τὸ δυσχερὲς ἔργον των, ὡς ἔμπειρος καὶ βαθὺς γνώστης τῆς ἱστορίας καὶ τῶν μνημείων τῶν Ἀθηνῶν, τοὺς δύο ἀρχιτέκτονας.

2. Ὁ Klenze εἶχε προτείνει τὴν κατασκευὴν τοῦ βασιλικοῦ ἀνακτόρου εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ Κεραμεικοῦ, εἰς τὰ ὑψώματα τοῦ Ἀγ. Ἀθανασίου. Βλ. L. Klenze, Plan der Neu Stadt Athen, Μόναχον, 1834 καὶ Ἰ. Τραυλόν, ἔ.ἀ. σελ. 240 - 241. Εἰς τὸ νεώτερον σχέδιόν του, ὁ Klenze εἶχεν ἐπίσης περιορίσει τὸν ὑπὸ τῶν Κλεάνθους καὶ Schaubert προβλεφθέντα ἐλεύθερον χώρον περὶ τῆς Ἀκροπόλεως διὰ τὴν διενέργειαν ἀνασκαφῶν. Δὲν κατέστη δυνατόν ὅμως οὔτε ὁ νέος περιορισμένος χώρος νὰ ἀφεθῇ ἐλεύθερος, λόγῳ ἀδυναμίας τοῦ κράτους νὰ ἀποζημιώσῃ τοὺς ιδιοκτῆτας. Οὕτω ἤρχισε καὶ εἰς τὴν περιοχὴν ταύτην ἡ ἀνοικοδόμησις. Βλ. Ἰ. Τραυλόν, ἔ.ἀ. σελ. 251 - 252 καὶ 254 - 255.

3. L. Klenze, Aphoristische Bemerkungen gesammelt auf seiner Reise nach Griechenland, Βερολῖνον, 1838, σελ. 303 - 304, καὶ 727 - 729 Beilage VII. Βλ. καὶ Π. Καββαδίου - Καβερᾶου, Ἡ ἀνασκαφὴ τῆς Ἀκροπόλεως, Ἀθῆναι, 1907, σελ. 3 - 7, ὡς καὶ H. Russack, ἔ.ἀ. σελ. 63 - 66. Βλ. καὶ Ἰ. Τραυλόν, ἔ.ἀ. σελ. 253 κ.έ. Ὁ Klenze ἠσχολήθη καὶ μὲ τὴν θεώρησιν τοῦ πολεοδομικοῦ σχεδίου τοῦ Πειραιῶς, ἐκπονηθέντος ὑπὸ τοῦ Κλεάνθους καὶ Schaubert, εἰς τὸ ὁποῖον ἐπέφεραν ἐλαφρὰς τροποποιήσεις.

4. Τῆς 2/14 Αὐγούστου 1834.

ρὸν Ὑποέφορον Πελοποννήσου τῆς ἐπιστασίας διὰ τὰς ἐν Ἀκροπόλει ἐργασίας¹. Τὸ τεχνικὸν μέρος αὐτῶν θὰ ἐτέλει ὑπὸ τὴν εὐθύνην τῶν ἀρχιτεκτόνων Κλεάνθους καὶ Schaubert. Συγχρόνως, διετάχθη ὁ Βαυαρὸς λοχαγὸς τοῦ Μηχανικοῦ Spiess νὰ προσφέρῃ πᾶσαν βοήθειαν διαθέτων τοὺς στρατιώτας του καὶ ἐργαλεῖα τῆς μονάδος του². Ἐπειδὴ εἰς τὰς 10 Σεπτεμβρίου ἐπρόκειτο νὰ ἔλθῃ ὁ βασιλεὺς Ὁθων δι' ἐπίσκεψιν εἰς τὰς Ἀθήνας, ἤρχισαν πυρετωδῶς αἱ ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως ἐργασίαι³. Κατ' ἀρχὴν ἐκρημνίσθησαν ἐν μέρει οἱ Βενετικοὶ καὶ Τουρκικοὶ προμαχῶνες — οἱ φράσσοντες τοὺς κίονας τῶν Προπυλαίων —, διὰ τὴν δημιουργίαν διόδου. Κατόπιν, ἐγένετο καθαρισμὸς τῆς βορείας πλευρᾶς τοῦ Παρθενῶνος. Εἷς ἐκ τῶν σπονδύλων τῶν κιόνων τῆς ἐτοποθετήθη εἰς τροχαλίας, διὰ νὰ ἀναρτηθῇ συμβολικῶς κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἐπισκέψεως τοῦ βασιλέως εἰς τὴν Ἀκρόπολιν ὁπότε τὰ πάντα εἶχον στολισθῇ καὶ πλῆθος κόσμου, ὡς καὶ ἐπίσημοι, ἀνῆλθον ἐπὶ τοῦ Ἱεροῦ Βράχου. Τὴν συγκίνησιν τοῦ Klenze, τὴν ἡμέραν ἐκείνην τῆς 10 Σεπτεμβρίου 1834, ἀποδίδει ἡ ἰδία του ἡ ἀφήγησις: «Δύο στιγμὰς θὰ ἐνθυμοῦμαι μὲ πραγματικὴν συγκίνησιν καὶ ὑπερηφάνειαν εἰς τὸν βίον μου, βίον οὐχὶ πτωχὸν εἰς δρᾶσιν καὶ ἀναγνώρισιν: τὴν στιγμὴν καθ' ἣν ἀνηρτήθη ὁ πρῶτος σπόνδυλος — σύμβολον τῆς ἀναστηλώσεως τοῦ ὠραιότερου μνημείου τοῦ κόσμου, καὶ τὴν στιγμὴν καθ' ἣν, διὰ τῆς θεμελιώσεως τῆς Βαλχάλλας, εἶχον καὶ ἐγὼ τὴν τύχην νὰ ἔλθω εἰς ἄμιλλαν πρὸς τὸν δημιουργὸν τοῦ Παρθενῶνος»⁴.

Διὰ τῶν ἀπὸ 9/21 καὶ 15/27 Σεπτεμβρίου διαταγμάτων τοῦ 1834⁵ ἐπαύθη ὁ Weissenburg, «ὡς περιττῆς καταστάσεως πρὸς τὸ παρὸν τῆς θέσεως ταύτης», ὡς καὶ ὁ Ἱ. Κοκκῶνης⁶, ὁ δὲ L. Ross διωρίσθη Ἐφορος ἀρχαιοτήτων μὲ ἐτήσιον μισθὸν

1. Εὐθ. Καστόρχης, ἔ.ἀ. σελ. 16.

2. Γ. Φαρμακίδης, ἔ.ἀ. σελ. 146-147 κ.έ.

3. Ὁ Ross ὤφειλεν ἐπίσης, καὶ ὡς μέλος ἐπιτροπῆς συσταθείσης ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως, νὰ παρακολουθῇ τὴν ἐκπόνησιν τοῦ σχεδίου τῶν Ἀθηνῶν καὶ τὴν ἐξέυρεσιν τῶν καταλλήλων κτηρίων πρὸς στέγασιν τῶν δημοσίων ὑπηρεσιῶν, αἵτινες θὰ ἐγκαθίσταντο εἰς τὴν νέαν πρωτεύουσιν τοῦ Κράτους.

4. L. Klenze, Aphoristische Bemerkungen, σελ. 387 καὶ Γ. Φαρμακίδης, ἔ.ἀ. σελ. 148, ὅπου δίδεται ἀναλυτικὴ περιγραφὴ τῆς τελετῆς.

5. Φ.Ε.Κ. 36 τῆς 28 Σεπτεμβρίου 1834.

6. Ὁ Ἱ. Κοκκῶνης (1796 - 1864) ἦτο ἐκπαιδευτικὸς. Διωρίσθη τὸ 1829 ὑπὸ τοῦ Ἱ. Καποδίστρια ὡς μέλος τῆς «ἐπὶ τῆς προπαιδείας ἐπιτροπῆς» μετὰ τοῦ Γάλλου λοχαγοῦ τῶν ἐπιτελῶν K. Dutrône, καὶ τοῦ διδασκάλου τῆς Ἀλληλοδιδασκτικῆς Νεοφύτου Νικητοπούλου (βλ. Ἑμμ. Πρωτοψάλτην, ἔ.ἀ. σελ. 111, ἀριθ. ἐγγράφου 85), ὑπηρέτησε δὲ κατ' ἀρχὰς εἰς τὴν Αἴγιαν, ὑπὸ τὴν ιδιότητά του ταύτην (βλ. Ἑμμ. Πρωτοψάλτην, ἔ.ἀ. σελ. 173, ἀριθ. ἐγγράφου 144). Κατὰ τὸ σύντομον διάστημα τῆς θητείας του, ὡς Ὑποέφορος Κυκλάδων, ἡσχολήθη μετὰ μεγίστου ζήλου εἰς τὴν περισυλλογὴν τῶν ἀρχαιοτήτων τῆς Σύρου, ὅπου φαίνεται νὰ ἦτο ἡ ἔδρα του. Συνεκέντρωσε τὰ διασκορπισμένα τῆδε ἀκείῃς ἀρχαῖα — κυρίως ἐπιγραφὰς καὶ «μαρμαρόγλυπτα» εἰς τὴν Ἑρμούπολιν, γενόμενος ὁ ἰδρυτὴς τῆς ἐκεῖ σημερινῆς Συλλογῆς. Μετὰ τὴν παῦσιν του ὡς Ὑποέφορος, πρέπει νὰ ὑπηρετῇ εἰς τὸ ἐν Ἑρμούπολει σχολεῖον, ἐξακολουθῶν ἐκ παραλλήλου τὴν περὶ τὰς ἀρχαιοτήτας ἀπασχόλησίν του, ὡς προκύπτει ἐκ τριῶν ἐγγράφων του ἀναφορῶν ἀπὸ 5 Ἰουνίου 1835 ὑπ' ἀριθ. 116 (ἀριθ. Διεκπ. 46), ἀπὸ 10 Ἰουνίου ὑπ' ἀριθ. 117 (ἀριθ. Διεκπ. 47), καὶ 11 Ἰουλίου τοῦ ἰδίου ἔτους, πρὸς τὴν Γενικὴν Ἐφορείαν Ἀρχαιοτήτων ἐν Ἀθήναις. Τὰ τρία ἀνωτέρω ἐγγράφα ἀπόκεινται νῦν εἰς τὸ Ἀρχεῖον τοῦ Μουσείου τῆς Μυκόνου, ἀποτελοῦν δὲ ἀπαντήσεις εἰς ἐγγράφον πρὸς αὐτὸν διαταγὴν τοῦ L. Ross, ὑπ' ἀριθ. 222 (ἀριθ. Διεκπ. 87) ἀπὸ 26 Μαΐου 1835, νὰ φροντίσῃ διὰ τὴν μετακόμισιν ἐκ Σύρου πρὸς Ἀθήνας δύο ἀγαλμάτων, τὰ ὅποια, ὡς πιστεύουν οἱ συντάκται τοῦ παρόντος Εὐρετηρίου πρέπει νὰ ἦσαν ὁ Ἑρμῆς τῆς Ἀνδρου (ἀριθ. Ἑθν. Μουσείου 218) καὶ

3.000 δρχ., μὲ γενικὴν δικαιοδοσίαν καὶ εἰς τὴν Πελοπόννησον¹, ὅπου δὲν διωρίσθη ἀντικαταστάτης του, ὡς καὶ εἰς τὰς Νήσους — μετὰ τὴν παῦσιν τοῦ Κοκκῶνη — οὕτω δέ, κατὰ τὸ διάταγμα, «ὀλιγοστεύουν τὰ ἔξοδα τῆς μισθοδοσίας τῶν ἀρχαιολόγων κατὰ δραχμὰς 5.200 κατ' ἔτος». Ἡ ἔδρα τῆς Γενικῆς Ἐφορείας Ἀρχαιοτήτων μετεφέρθη, ἐφ' ὅσον τὸ Ναύπλιον δὲν ἦτο πλέον πρωτεύουσα, εἰς τὰς Ἀθήνας. Ὁ Ἀθ. Ἰατρίδης, διετάχθη, τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1834, νὰ ἔλθῃ καὶ αὐτὸς εἰς Ἀθήνας, ὁ δὲ Κ. Πιττάκης, ὡς καὶ ὁ Ἰατρίδης ἀναφέρονται ἔκτοτε ὡς «συνεργάται», «συνεργοὶ» ἢ «συμβοηθοὶ» τοῦ Ἐφόρου. Ἐπομένως ἡ Ἀρχαιολογικὴ Ὑπηρεσία τῶν ἡμερῶν ἐκείνων ἀπετελεῖτο ἐκ τοῦ Ross, καὶ δύο αὐτοσχεδίων ἀρχαιολόγων, ἀφωσιωμένων ὅμως ἀπέραντα εἰς τὸ ἔργον των, τοῦ Κ. Πιττάκη καὶ τοῦ Ἀθ. Ἰατρίδη.

Μετὰ τὴν τοποθέτησιν τοῦ L. Ross ὡς Ἐφόρου, ἡ ὑπηρεσιακὴ αὐτοτέλεια τοῦ Πιττάκη, ὅπως καὶ τοῦ Ἰατρίδη, ἔληξεν. Ἀσφαλῶς, ὅμως, καὶ εἰς τῶν δύο αὐτῶν ἀρχαιολογικῶν ὑπαλλήλων τὴν ψυχὴν θὰ ἐδημιουργήθη παράπονον ὅτι περιέπιπτον εἰς τελείως δευτέραν μοῖραν παρ' ὅλον ὅτι ἡργάζοντο ἀμφοτέροι ἀόκνως διὰ τὸ Ἔθνος των ὑπὸ τὰς διαταγὰς ἐνὸς ξένου, ὅστις, ὅσον καὶ ἂν ἦτο διδάκτωρ τῆς φιλολογίας² καὶ διέθετε γνώσεις, τῶν ὁποίων ἐκεῖνοι ἐστεροῦντο, ὅχι μόνον δὲν τοὺς ἐβοήθει, ὡς εἶχε καθήκον, ὥστε νὰ ὠφεληθοῦν ἐκ τῶν γνώσεών του τούτων, ἀλλὰ ἀντιθέτως τοὺς ἀντιμετώπιζεν, ὡς πληβεῖους τῆς Ὑπηρεσίας. Ἦτο δὲ ἐπὶ πλέον δύσκολος χαρακτήρ, πλήρης ἀλαζονείας καὶ ἐγωισμοῦ. Εἰς τὴν πραγματικότητα, ἐὰν οἱ δύο οὗτοι ἄνδρες δὲν εἶχον ἀνεξάντλητον πατριωτισμὸν καὶ ἀγάπην διὰ τὴν ἐργασίαν των, βλέποντες νὰ

ἔτερον ἀκέφαλον ἄγαλμα τοῦ τύπου τῆς «μεγάλης Ἡρακλειωτίσσης» (ἀριθ. 219 τοῦ Ἐθν. Μουσείου). Βλ. σχετικῶς *Bullettino*, 1833, σελ. 90 (Sp. Tricoupis), *A.E.* 1842, σελ. 544, ἀριθ. 916 (Κ. Πιττάκης), Π. Καββαδίας, Γλυπτὰ τοῦ Ἐθνικοῦ Μουσείου, Κατάλογος Περιγραφικὸς, Ἀθῆναι, 1890 - 1892, σελ. 176 - 178, καὶ Π. Καστριώτης, Γλυπτὰ τοῦ Ἐθνικοῦ Μουσείου, Ἀθῆναι, 1908, σελ. 46 - 47. Εἰς τὰ ἀνωτέρω ἔγγραφα ὑπογράφει ὁ Ἰ. Κοκκῶνης ὡς «ὁ πρῶτος Ἐφορος τῶν Ἀρχαιοτήτων κατὰ τὰς Νήσους». Οὗτος συνέταξε καὶ κατάλογον τῶν ἀρχαιοτήτων τῆς Συλλογῆς Ἑρμοπολέως, ἀποκείμενον ὁμοίως εἰς τὸ Ἀρχεῖον τοῦ Μουσείου τῆς Μυκόνου. Ὁ κατάλογος οὗτος περιλαμβάνει τρία τμήματα: Α' «μαρμαρόγλυπτα»: 63 τεμάχια, Β' «ἀγγεῖα καὶ σκεύη οἰκιακὰ διάφορα κλπ.»: 14 τεμάχια καὶ Γ' «Νομίσματα τρία χάλκινα». Τὰ ἀρχαῖα ἀναγράφονται ὑπὸ αὐξοντα ἀριθμὸν, προστιθεμένων στοιχείων περὶ τοῦ εἶδους τοῦ ἀρχαίου, τοῦ μεγέθους του, τῆς καταστάσεώς του, τοῦ τόπου εὑρέσεως καὶ τοῦ τρόπου ἀποκτήσεώς του. Ἐκ τοῦ ἰδίου Ἀρχείου προκύπτει ὅτι ὁ Ἰ. Κοκκῶνης εἶχε δωρήσει εἰς τὴν Συλλογὴν καὶ 55 νομίσματα.

Μετὰ τὴν παῦσιν του, ὁ Ἰ. Κοκκῶνης ἀφωσιώθη εἰς τὴν ὀργάνωσιν τῆς Στοιχειώδους Ἐκπαιδεύσεως, ἐκδόσας καὶ μελέτην «Περὶ τῆς Ἀλληλοδιδασκτικῆς μεθόδου». Βραδύτερον ἐγένετο Διευθυντὴς τῆς Στοιχειώδους Ἐκπαιδεύσεως εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Παιδείας. Ὑπῆρξεν ἐπίσης ἐκ τῶν ἰδρυτικῶν μελῶν τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας, ἀντιπρόεδρος τῆς Ἐφορείας τῆς (Συμβουλίου) ἀπὸ τοῦ 1837 μέχρι τοῦ 1839, βραδύτερον δὲ μέλος αὐτῆς ἀπὸ τοῦ 1845/1846 μέχρι τοῦ 1853. Βλ. Εὐθ. Καστόρχην, ἔ.ἀ. σελ. 8 καὶ σημ. 2. Π. Καββαδίας, Ἱστορία τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας, σελ. 6 καὶ Γ. Π. Οἰκονόμον, Τὰ Ἐκατὸν ἔτη, ἔ.ἀ. σελ. 3-4. Βλ. Μαρίας Ἀμαριώτου, Ἰ. Π. Κοκκῶνης, ὁ πρῶτος μας παιδαγωγός, Ἀθῆναι, 1937.

1. Δὲν ἔγινε ποτὲ γενικὸς ἔφορος, ὡς συνήθως ἀναφέρεται ὑπὸ τῶν νεωτέρων, προφανῶς λόγῳ συγχύσεως πρὸς τὸν τίτλον τῆς Ὑπηρεσίας τὴν ὁποίαν διηύθυνεν, ἥτις ἀναφέρεται ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Weissenburg, ὡς Γενικὴ Ἐφορεία Ἀρχαιοτήτων. Βλ. κατωτέρω, σελ. ρη', σημ. 2.

2. Βλ. κατωτέρω σελ. ρη'-ριθ' καὶ σημ. 1.

χρησιμοποιούνται κυρίως δίκην ἐπιστατῶν τῶν ἀνασκαφικῶν κ.ἄ. ἐργασιῶν, θὰ εἶχον ἀπογοητευθῇ καὶ θὰ ἐμαραίνετο τελείως ὁ ὑπηρεσιακὸς τῶν ζῆλος.

Ὁ L. Ross ἀνέπτυξεν εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἀπὸ τῆς ἀφίξεώς του ἀκόμη (1832), μεγάλην δραστηριότητα. Ὡς ἀνεφέρθη, ἐκεῖνος ἔχει δώσει πρῶτος περιγραφὴν τοῦ Μουσείου Αἰγίνης. Εὕρισκόμενος τότε ἐν Ἑλλάδι μὲ δανικὴν ὑποτροφίαν, εἶχεν ἀναλάβει νὰ γράψῃ τὰς ἐκ τοῦ τόπου ποικίλας ἐντυπώσεις του¹ εἰς τὸ περιοδικὸν *Blätter für literarische Unterhaltung*². Ἐπεσκέφθη τὸ 1832 τὰς κατηρειπωμένους Ἀθήνας, κατόπιν δὲ ἐπραγματοποίησε πολλὰς περιοδείας εἰς τὴν Στερεάν, μαθὼν ἀρτίως καὶ τὴν ἐλληνικὴν, τὴν ὁποίαν ἔγραφεν ἄριστα· ἐθεωρήθη ὑπὸ τινων συμπατριωτῶν του, ἀλλὰ καὶ ὠρισμένων Ἑλλήνων, ὡς συντελέσας εἰς τὴν διαμόρφωσιν τῆς ἐλληνικῆς γλώσσης καὶ ὡς *styliste*³. Ὅτε ἡ Ἀντιβασιλεία τοῦ προσέφερεν ἀρχαιολογικὴν θέσιν, ἀρχικῶς τὴν ἡρνήθη, διότι δὲν ἐπεθύμει, ὡς ἐδικαιολογήθη, νὰ ὑπηρετήσῃ ὑπὸ τὰς διαταγὰς ἀρχιτέκτονος (τοῦ Weissenburg, ὅστις ἐφημολογεῖτο ὅτι θὰ ἀνελάμβανε τὴν θέσιν Γενικοῦ Ἐφόρου), στερουμένου φιλολογικῶν γνώσεων. Ἐὰν ληφθῇ ὑπ' ὄψει τὸ νεαρὸν τῆς ἡλικίας του —27 ἐτῶν ἦτο τὸ 1833— ἡ ἄρνησίς του αὕτη, ἄνευ ἐτέρων σχολίων, καταδεικνύει τὸν ἐγωισμόν του. Ὅτε ὅμως, τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1833, μετέβη εἰς Ναύπλιον διὰ νὰ ἀποχαιρετήσῃ τὸν Ὁθωνα καὶ τοὺς Ἀντιβασιλεῖς, τοῦ ἐγένετο ἐκ νέου πρότασις διορισμοῦ του μὲ τὴν διαβεβαίωσιν ὅτι δὲν θὰ ὑπῆρχε μεταξὺ ἐκείνου καὶ τοῦ Weissenburg στενὴ ὑπηρεσιακὴ σχέσις. Ἀγαπῶν πράγματι τὴν Ἑλλάδα καὶ τὰ μνημεῖα τῆς, καὶ ἐπιθυμῶν νὰ παραμείνῃ εἰς τὸν χῶρον τῆς —ἐξάλλου εἰς τὴν ἐνταῦθα παραμονὴν του ὀφείλεται ἡ ἐν γένει λαμπρὰ σταδιοδρομία του—, ἀνέλαβεν ἀρχικῶς τὴν ὑποφορείαν τῆς Πελοποννήσου. Ἀπὸ τοῦ Νοεμβρίου τοῦ 1833 μέχρι Μαΐου τοῦ 1834 περιώδευσεν εἰς ὁλόκληρον σχεδὸν τὴν Πελοπόννησον⁴, ἐπιχειρήσας καὶ μικροανασκαφὰς⁵, αἵτινες ἔφερον εἰς φῶς ἀρκετὰ εὐρήματα. Τὰς εὐρεθείσας ὑπ' αὐτοῦ ἐπιγραφὰς, ὡς καὶ ἄλλας τὰς ὁποίας εἶχεν ἀντιγράψῃ εἰς τὰ ταξιδιά του εἰς Φωκίδα, Φθιώτιδα καὶ Μεγαρίδα, τὰς ἐδημοσίευσεν, ἀμέσως τὸ 1834, εἰς Ναύπλιον, εἰς τὴν λατινικὴν, ἡ ὁποία εἶχε καθιερωθῇ νὰ χρησιμοποιῇται διὰ τὴν δημοσίευσιν ἐπιγρα-

1. Ἡ Ἑλλὰς ἐκείνην τὴν ἐποχὴν ἦτο τὸ ἐπίκεντρον τοῦ ἐνδιαφέροντος τῶν πεπαιδευμένων κύκλων τῆς Εὐρώπης, ἰδίᾳ τῆς Γερμανίας, λόγῳ τοῦ γεγονότος ὅτι ὁ Ὁθων ἦτο βασιλεὺς τῆς.

2. Ἐξεδίδετο ὑπὸ τοῦ F.A. Brockhaus. Τὰ ἄρθρα τοῦ Ross, χαρακτηριζόμενα διὰ τὸ ὠραῖον περιγραφικὸν ὕφος των, ἀνεδημοσιεύθησαν βραδύτερον εἰς τὸ posthumum βιβλίον του *Erinnerungen und Mitteilungen aus Griechenland*, Βερολῖνον, 1863. Ὁ β' τόμος τοῦ ἔργου τούτου ἀποτελεῖ σπουδαίαν πηγὴν «ἀνεκδοτολογικὴν» διὰ τὴν ἐλληνικὴν ἱστορίαν ἀπὸ τοῦ 1832 μέχρι τῆς λήξεως τῆς Ἀντιβασιλείας.

3. Otto Jahn, εἰς Πρόλογον τῆς ἐκδόσεως τῶν *Erinnerungen*, σελ. XXI-XXII, C. Robert, Rede zum Gedächtnis von L. Ross, gehalten bei Antritt des Rektorats der Universität Halle-Wittenberg, am 12. Juli 1906, Βερολῖνον, 1906, σελ. 7. Εἰς τὴν Ἐφημερίδα *Sauveur* (Σωτήρ) τῆς 25 Ὀκτωβρίου 1836 γράφεται: «Mr Ross est un des étrangers, qui aient le mieux profité de leur séjour en Grèce; il parle la langue grecque avec une facilité et une correction, qui est difficile de trouver chez un homme, qui n'est pas né dans le pays».

4. Ἐπεσκέφθη τὴν Ἀρκαδίαν, τὴν Λακωνικὴν, τὴν Ἀργολίδα καὶ τὴν Ἥλιν.

5. Εἰς Τεγέαν, Σπάρτην καὶ Μεγαλόπολιν.

φῶν¹. Τὸ κείμενον του συνώδευον λιθογραφίαι τοῦ Forster. Περί τῆς μετὰ ταῦτα δράσεώς του, μέχρι τῆς στιγμῆς καθ' ἣν μετετέθη εἰς Ἀθήνας ὡς Ἐφορος ἀρχαιοτήτων², ἐγένετο ἤδη λόγος. Πολὺ συνετέλεσεν εἰς τὴν τοποθέτησίν του καὶ ἡ θερμὴ περὶ αὐτοῦ σύστασις τοῦ Klenze πρὸς τὸν πανίσχυρον Armansperg³. Ἐφ' ὅσον ἡ Ἀρχαιολογικὴ Ὑπηρεσία εὐρίσκετο εἰς τὰς Ἀθήνας, ὅπου δὲν ὑπῆρχεν ἀκόμη ἐπίσημον Μουσεῖον, διὰ Βασιλικοῦ Διατάγματος ἀπὸ 13 Νοεμβρίου 1834 ὠρίσθη ὡς Κεντρικὸν Ἀρχαιολογικὸν Μουσεῖον τὸ λεγόμενον «Θησεῖον», ἐκκλησία τότε ἀκόμη τοῦ Ἀγίου Γεωργίου⁴.

Περὶ τὰ τέλη Δεκεμβρίου τοῦ 1834 ἤρχισαν ἐκ νέου αἱ ἀνασκαφαὶ εἰς τὴν Ἀκρόπολιν μὲ τὴν συνεργασίαν τῶν ἀρχιτεκτόνων E. Schaubert καὶ Χριστιανοῦ Hansen, κατόπιν δὲ καὶ τοῦ Laurent, ἀλλὰ καὶ μὲ τὴν βοήθειαν τῶν δύο «συμβοηθῶν», δηλ. τοῦ K. Πιττάκη καὶ τοῦ Ἀθ. Ἰατρίδη. Διὰ τῶν ἐργασιῶν αὐτῶν ἀπεκαλύφθησαν τμήματα τῶν ἀγαλμάτων τοῦ A. ἀετώματος τοῦ Παρθενῶνος, μία μετόπη τῆς B. πλευρᾶς, ὡς καὶ «λόγοι» τῶν ταμιῶν τῆς θεᾶς καὶ τῆς κατασκευῆς τοῦ Ἐρεχθείου. Μεταξὺ τῶν σημαντικωτέρων, ἦτο ἡ κατὰ τὴν κατεδάφισιν τοῦ Τουρκικοῦ προμαχῶνος ἀνεύρεσις τοῦ οἰκοδομικοῦ ὕλικου τοῦ ναοῦ τῆς Ἀθηνᾶς Νίκης, —μετὰ τὴν 30 Μαρτίου τοῦ 1835, ὁπότε ἀπесύρθη ἡ στρατιωτικὴ φρουρὰ τῆς Ἀκροπόλεως— διαλυθέντος ὑπὸ τῶν Τούρκων πρὸ τῆς πολιορκίας τοῦ Μοροζίνη. Ἡ ἀναστήλωσις τοῦ Ναοῦ τῆς Ἀθηνᾶς Νίκης ἤρχισε τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1835⁵. «Εἶναι δὲ ἄξιον σημειώσεως ὅτι ἡδη κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους ὑπῆρχε πλήρης ἐπίγνωσις τῆς σημασίας τῶν ἀναστηλώσεων τῶν ἀρχαίων μνημείων ὡς τελικοῦ σκοποῦ τῶν ἀρχαιολογικῶν ἐρευνῶν»⁶.

Ἐν τῷ μεταξὺ, μετὰ τὴν μεταφορὰν τῆς πρωτεύουσας εἰς Ἀθήνας, καθημερινῶς ἤρχοντο καὶ νέα εὐρήματα εἰς φῶς. Οὕτω, τὸ Κεντρικὸν Ἀρχαιολογικὸν Μουσεῖον (τὸ Θησεῖον) ἐπληρώθη συντόμως, ἡ δὲ Ἀρχαιολογικὴ Ὑπηρεσία εὐρέθη εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ ἐξεύρη καὶ ἄλλους «μουσειακοὺς» χώρους, ὡς τὸν ἀνοικτὸν χῶρον τῆς λεγομένης Στοᾶς τοῦ Ἀδριανοῦ, καὶ τὸ Ὁρολόγιον τοῦ Κυρρήστου⁷.

1. Ludovicus Rossius Holsatus, Inscriptiones graecae ineditae, fasciculus I, Naupliae, Typis C. A. Rhallis, 1834. Ἡ χρησιμοποίησις τῆς λατινικῆς γλώσσης διὰ τὴν ἔκδοσιν αὐτὴν δυσχερέστησε τὸ Ἑλληνικὸν Ὑπουργεῖον. Βλ. Carl Robert, ἔ.ἀ. σελ. 15.

2. Ἐκ τοῦ γερμανικοῦ κειμένου τοῦ προαναφερθέντος διατάγματος δι' οὗ ἐτοποθετεῖτο ὁ Ross, γίνεται σαφές ὅτι διωρίσθη ὡς Ἐφορος καὶ ὄχι ὡς Γενικὸς Ἐφορος: «wurde . . . dagegen der Unterconservator für den Peloponnes H. Dr. L. Ross zum Conservator der Altertümer des Reiches befördert».

3. Ὁ Klenze, ἔ.ἀ. σελ. 286, ἔγραψε περὶ αὐτοῦ ὅτι διέθετε ὠλοκληρωμένην κλασσικὴν μόρφωσιν καὶ προσωπικότητα, ἥτις διὰ παντὸς μέσου συνεκίνει.

4. Μόνον μετὰ τὴν 6 Φεβρουαρίου 1835 ἐχρησιμοποιήθη ὡς Μουσεῖον τὸ «Θησεῖον», ὅτε δηλαδὴ ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ἀπεφάσισε νὰ ἀφαιρέσῃ τὴν Ἀγίαν Τράπεζαν ἐκ τοῦ ναοῦ, καὶ «πᾶν ἄλλο εὐρισκόμενον ὡς σημεῖον ἐκκλησίας». Τότε μόνον, ὁ Ross μὲ τὸν Schaubert ἀφῆρσαν ἐκ τοῦ σηκοῦ τὸν χριστιανικὸν θόλον, τοποθετήσαντες στέγην ἐκ πλακῶν. Γ. Φαρμακίδης, ἔ.ἀ. σελ. 151.

5. Πρωταρχικὸν ρόλον εἰς τὴν ἀναστήλωσιν ἔπαιξεν ὁ ἀρχιτέκτων Laurent. Ὁ ναὸς ἀνεστηλώθη ἐκ νέου ὑπὸ τοῦ Ν. Μπαλάνου. Βλ. Ν. Μπαλάνου, Ἡ νέα ἀναστήλωσις τοῦ Ναοῦ τῆς Ἀθηνᾶς Νίκης (1935 - 1939) εἰς Α.Ε. 1937, σελ. 776 - 807.

6. Γ. Π. Οἰκονόμος, ἔ.ἀ. σελ. 6 - 7.

7. Τὸ Ἑθνικὸν Ἀρχαιολογικὸν Μουσεῖον ἐκτίσθη μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1866-1873.

Οἱ δύο συμβοηθοὶ ἐχρησιμοποιοῦντο ὑπὸ τοῦ προϋσταμένου των ὡς ἀπλοῖ «Ἐπιστάται», πρᾶγμα τὸ ὁποῖον, φυσικῶ τῷ λόγῳ, θὰ ἐδημιούργει εἰς αὐτοὺς δυσφορίαν. Παρ' ὅ-
λον ὅτι δὲν ὑπάρχουν στοιχεῖα ἐξ ἐπισήμων ἐγγράφων, ἀσφαλῶς χάρις εἰς τὸν μέγαν
ζῆλον τοῦ Πιττάκη, εἶχε συστηματοποιηθῇ ἡ περισυλλογὴ τῶν ἀρχαίων τῶν εὐρι-
σκομένων εἰς τὰς Ἀθήνας¹. Διὰ τὸν Ἰατρίδην, μὲ μεγάλην κακότητα ἔγραψε βρα-
δύτερον ὁ Ross ὅτι «ὕπεχρεώθη νὰ τὸν χρησιμοποιῇ ὡς Ἐπιστάτην εἰς τὰς ἀνασκαφάς,
ἐφ' ὅσον τὸν εὔρεν εἰς τὴν ἀρχαιολογικὴν ὑπηρεσίαν»². Δὲν ἀξιοποίησεν ἐπομένως ὁ
Ross διόλου τὸ σχεδιαστικὸν τάλαντον τοῦ Ἰατρίδου, τὸν ὁποῖον ἐθεώρει περίπου ἄχρη-
στον. Γεγονὸς εἶναι, πάντως, καὶ δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ ἀποσιωπηθῇ, ὡς ἐγένετο μέχρι
σήμερον, ὅτι ὁ Γερμανὸς φιλόλογος, καίτοι ἦτο ἀναμφισβητήτως θερμὸς φιλέλλην³
οὐδεμίαν ἔτρεφεν ἐκτίμησιν εἰς τὸ προϋστάμενόν του Ὑπουργεῖον—Ὑπουργὸς ἦτο τότε
πάλιν ὁ Ρίζος, ὑπουργικὸς δὲ σύμβουλος ὁ Ἀλ. Παγκαβῆς. Ὁ Ross περιεβάλλετο ὑπὸ
συμπατριωτῶν του καὶ μόνον, τοὺς ὁποίους, δικαίως ἴσως, ἐθεώρει πλέον πεπαιδευμέ-
νους, οὐδὲ ὅπως ὁμως ἐνδιεφέρθη διὰ τὴν ἀξιοποίησιν τῶν δύο ὑφισταμένων του, ἀγνοή-
σας τελείως τὸν ὑπηρεσιακὸν των ζῆλον. Ἐξ ἄλλου, εἶχεν ἀναπτύξει σχέσεις τόσο μετὰ
τοῦ Λουδοβίκου τῆς Βαυαρίας, —οὗτος ἐπεσκέφθη τὰς Ἀθήνας κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ
1836⁴—, ὅσον καὶ μετὰ τοῦ βασιλέως, ὅστις τὸν ὑπερηγάπα· ταυτοχρόνως συναναστρέ-
φετο καὶ μετὰ τῶν μελῶν τῆς Ἀντιβασιλείας καὶ τῆς καλῆς κοινωνίας τῶν Ἀθηνῶν τῆς
ἐποχῆς, τῶν ξένων πρεσβευτῶν κλπ., αἱ μετὰ τῶν ὁποίων κοινωνικαί του σχέσεις
ἦσαν στεναὶ καὶ θερμαί. Αὐτὸς συνώδευσε τὸν βασιλέα Λουδοβίκον εἰς τὰ ταξίδια εἰς
τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου καὶ τὴν Ἀργολίδα⁵. Ἀγνωστον πτυχὴν τῆς δραστηριότητος
τοῦ Ross ἀποτελεῖ λεπτομερὴς Ἐκθεσίς του ἀπὸ 31 Ὀκτωβρίου 1835, ὑπ' ἀριθ. Πρωτ.
293, Διεκπ. 138, συνταχθεῖσα εἰς τὴν γαλλικὴν καὶ ἀπευθυνομένη πρὸς τὸ Ὑπουρ-
γεῖον Ἐκκλησιαστικῶν καὶ Δημοσίου Ἐκπαιδευσεως. Τὸ ἔγγραφον τοῦτο, σημαντι-
κώτατον διὰ τὰς πληροφορίας περὶ τῆς τότε καταστάσεως χώρων καὶ μνημείων εἰς νή-
σους τινὰς τοῦ Αἰγαίου (Σῦρον, Τήνον, Δῆλον, Ρήνειαν, Νάξον, Πάρον, Ἴον, Θήραν,
Ἀνάφην, Θηρασίαν καὶ Αἴγιναν), τὰς ὁποίας ἐπεσκέφθη ἀπὸ 22 Ἰουλίου/3 Αὐγούστου

1. Βλ. σχετικὰ σχόλια τοῦ ἰδίου εἰς τὴν *A.E.* σποράδην.

2. *Erinnerungen*, σελ. 98.

3. Τρανή ἀπόδειξις τούτου ἦτο ἡ σφοδρότης μὲ τὴν ὁποίαν ἐπετέθη καὶ ἐναντίον τοῦ Fallmerayer καὶ τῶν ὁμο-
φρόνων του διὰ τὴν γνωστὴν θεωρίαν των. Βλ. 5 καὶ 6 διὰτριβὴν του εἰς *Archäologische Aufsätze* καὶ εἰς τὸ περιοδι-
κὸν τὸ ὁποῖον ὁ ἴδιος ἐξέδωκεν ὑπὸ τὸν τίτλον: *Hellenika*, *Archiv archäologischer, philologischer, historischer und*
epigraphischer Abhandlungen und Aufsätze, erster Band, erstes Heft, Halle, 1846, τὸ ὁποῖον ἐκυκλοφόρησε
μὲ σκοπὸν νὰ καταπολεμήσῃ τὰς θεωρίας τοῦ Fr. Aug. Wolf καὶ τοῦ Niebuhr ἐπὶ τοῦ προβλήματος τῆς καταγωγῆς
τοῦ ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ. Βλ. σχετικῶς καὶ πρόλογον τοῦ O. Jahn εἰς τὰς *Erinnerungen* τοῦ Ross, σελ. XXV κ.έ.
καὶ C. Robert, *Rede zum Gedächtnis von L. Ross*, σελ. 27.

4. Ἐφθάσε τὴν 26 Ἰανουαρίου διὰ νὰ παραστῇ εἰς τὴν θεμελίωσιν τῶν Ἀνακτόρων, παρέμεινε δὲ ἐνταῦθα μέχρι
τοῦ Ἀπριλίου ἐπισκεπτόμενος καθημερινῶς σχεδὸν τὴν Ἀκρόπολιν, καὶ παρακολουθῶν τὰς ἐκεῖ ἐργασίας, ἐπομένως
εὕρισκετο διαρκῶς μετὰ τοῦ Ross.

5. L. Ross, *Wanderungen in Griechenland im Gefolge des Königs Otto und der Königin Amalie*, Χάλλη, 1851, τόμ. 1, σελ. 117-142.

μέχρι τῆς 23 Σεπτεμβρίου/5 Ὀκτωβρίου 1835, θὰ ἀπετέλεσε τὸ πρῶτον ὑλικὸν διὰ τὸ ὑπ' αὐτοῦ δημοσιευθὲν ὑπὸ τύπον ἐπιστολῶν Ὀδοιπορικὸν (Inselreisen), ὅπου ὅμως οὐδόλως ἀναφέρεται εἰς τὸ ὑπηρεσιακὸν ἐκεῖνο ταξίδιον. Εἰς τὴν περιοδεῖαν ταύτην περιελήφθη καὶ ἡ Κόρινθος ὡς καὶ τὰ Μέγαρα. Ἡ ἔκθεσις αὕτη ἀποτελουμένη ἐκ 19 χειρογράφων σελίδων, εἰς τὰς ὁποίας ἐπισυνάπτονται ἀκόμη τέσσαρες σελίδες, ὅπου ἀναγράφονται λεπτομερῶς τὰ ἔξοδα τοῦ ταξιδίου καὶ τὰ δαπανηθέντα ποσὰ δι' ἀνασκαφάς, ἐρεῦνας ἢ ἀμοιβὰς διὰ τὴν ἀπόκτησιν ἀρχαίων, ἀπόκειται εἰς τὸ Ἀρχεῖον τοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Μουσείου Μυκόνου¹.

Ἐκ τῶν διατυπωθεισῶν βραδύτερον σφοδρῶν ἐναντίον τοῦ Ross κατηγοριῶν, φαίνεται, ὅτι πολὺ συχνὰ ἐδέχετο ξένους ἐπισήμους ἐπισκέπτας εἰς τὴν Ἀκρόπολιν, εἰς τοὺς ὁποίους ἐπεδείκνυε καὶ τὰ εὐρήματα τῶν ἀνασκαφῶν του, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἔδωκε λαβὴν νὰ κατηγορηθῇ ὅτι ἐχάριζεν εἰς ἐνίους ἐξ αὐτῶν ἀρχαῖα, ἢ ὅτι τοῦ τὰ ἐκλεπτον, διότι ἐπὶ τῆς ἐποχῆς του ἔλειψαν ὠρισμένα εὐρήματα ἐκ τῆς προχείρου συλλογῆς τῆς Ἀκροπόλεως². Αἱ ἐπισκέψεις εἶναι φανερόν ὅτι ἤγειραν ἐναντίον του ἐπικρίσεις ἀλλὰ καὶ τὰς ὑποψίας τῶν ὑφισταμένων του, ἰδίᾳ τοῦ Ἰατρίδη, ὅστις ἐπιστατῶν συνεχῶς εἰς τὰς ἐπὶ τοῦ Ἱεροῦ Βράχου ἐργασίας, παρηκολούθει ὑποχρεωτικῶς καὶ ὅ,τι ἄλλο ἐγένετο ἐκεῖ.

Τὰ πορίσματα τῶν ἀνασκαφῶν του ὡς καὶ τὴν περιγραφὴν τῶν εὐρημάτων του ὁ Ross ἀνεκοίνου τακτικῶς εἰς τὸ περιοδικὸν *Kunstblatt* τοῦ Tübingen, ἢ εἰς τὴν Ἀκαδημίαν τοῦ Βερολίνου (τὰ ἀντίγραφα τῶν ἐπιγραφῶν), χωρὶς νὰ ὑποβάλλῃ ποτὲ περὶ αὐτῶν ἔκθεσιν εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Ἐκκλησιαστικῶν, ὡς εἶχεν ὑπηρεσιακὸν καθήκον. Δὲν εἶναι δυνατόν ἢ συμπεριφορὰ αὕτη τοῦ Ross νὰ μὴ ἐγένετο ἀντιληπτὴ ὑπὸ τοῦ ἀρμοδίου Ὑπουργείου. Τὰ πράγματα ὅμως ἐπιφανειακῶς ἔβαινον ὁμαλῶς, μέχρι τῆς στιγμῆς καθ' ἣν μέγα σκάνδαλον κατετάραξε τὸ Ὑπουργεῖον, ἀποτέλεσμα τοῦ ὁποίου ὑπῆρξεν ἡ ἐκ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ὑπηρεσίας, παῦσις τοῦ ἰσχυροῦ Ross τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1836.

Τὸ θέμα τοῦτο, καίτοι ἀνήκει εἰς τὴν «μικρὰν ἱστορίαν» τῶν χρόνων ἐκείνων, εἶναι λίαν χαρακτηριστικὸν τῆς ἐπικρατούσης τότε νοοτροπίας, τόσον εἰς τοὺς κύκλους τῶν Ἑλλήνων, ὅσον καὶ εἰς τοὺς διοικοῦντας τὴν Ἑλλάδα ξένους, ἀλλὰ προσέτι χρωματίζει ζωηρῶς τὴν μαχητικότητα καὶ τὸ ἀντιβαυαρικὸν μένος τῶν Ἑλλήνων. Αὐτὸς ἀκριβῶς εἶναι καὶ ὁ λόγος διὰ τὸν ὁποῖον ἐκρίθη ἀπαραίτητον νὰ δοθοῦν τὰ κύρια σημεῖα τοῦ ὅλου τούτου προβλήματος, περὶ τοῦ ὁποίου ἔχει γίνεαι μακρὸς λόγος, κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ παρελθόντος αἰῶνος, λόγῳ δὲ ἐλλείψεως στοιχείων, κατηγορήθη ὑπὸ τῶν ξένων ἢ Ἑλληνικῇ Ἀρχαιολογικῇ Ὑπηρεσίᾳ καὶ τὸ προϋστάμενον αὐτῆς Ὑπουργεῖον τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίου Ἐκπαιδεύσεως διὰ «σκοταδισμόν».

Τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1834 ὁ βασιλικὸς ἀρχιτέκτων Lüdgers εἰς ἐκσκαφάς, ἃς ἐνήργησεν ἐν Πειραιεῖ διὰ τὴν θεμελίωσιν τοῦ Τελωνείου, ἀνεῦρε τεμάχια ἐνεπιγράφων πλακῶν μὲ «λόγους» τῶν ἐπιμελητῶν τῶν Νεωρίων. Τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1835 εὐρέθη-

1. Ἡ ἔκθεσις αὕτη θὰ δημοσιευθῇ προσεχῶς εἰς τὴν Α.Ε. ὁλόκληρος, μετὰ τῶν ἀπαραιτήτων σχολίων.

2. Βλ. διεξοδικῶς τὸ θέμα εἰς Γ. Φαρμακίδην, ἑ.ἀ. σελ. 178 κ.έ.

σαν καὶ αἱ ὑπόλοιποι ἐπιγραφαί, ἦτο δὲ τὸ εὔρημα ἐκεῖνο πράγματι ἀποκαλυπτικόν, διότι ἡ μελέτη του θὰ ἔδιδε, ὅπως καὶ ἐγένετο, πλούσια στοιχεῖα διὰ τὴν ἱστορίαν τοῦ Ναυτικοῦ τῶν Ἀρχαίων Ἀθηνῶν. Ὁ Ross θὰ ἔδωκε προφανῶς ἐντολὴν εἰς τὸν Πιττάκην¹ νὰ μεταφέρῃ τὰ τεμάχια τῶν ἀνευρεθεισῶν ἐπιγραφῶν εἰς Ἀθήνας πρὸς καθαρισμόν καὶ ἀνάγνωσιν, ἀφοῦ τὰς ἐπέδειξε καὶ εἰς τὸν ἀρχαιολογοῦντα πρόξενον τῆς Αὐστρίας Prokesch-Osten. Ἐπὶ πολὺν χρόνον ἡσχολήθη μὲ τὴν ἀνάγνωσίν των μέχρι καὶ τοῦ 1836, ὁπότε ἐζήτησε καὶ ἄδειαν παρὰ τοῦ Ὑπουργείου, διὰ νὰ ἐπιδοθῇ ἀπερίσπαστος εἰς τὴν μελέτην των. Εἶναι ἄγνωστος ἐκ πρώτης πηγῆς² ἡ ἀντίδρασις τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐκκλησιαστικῶν, ὅτε τοῦτο, ζητήσαν παρὰ τοῦ Ross τὰ ἀντίγραφα τῶν ἐπιγραφῶν τῶν νεωρίων, ἔλαβε παρ' αὐτοῦ τὴν ἀπάντησιν ὅτι τὰ εἶχεν ἤδη στείλει εἰς Γερμανίαν, εἰς τὴν Ἀκαδημίαν τοῦ Βερολίνου (πράγματι δὲ εἰς τὸν Böckh).

Ὡς δημόσιος ὑπάλληλος ὥφειλεν ὁ Ross νὰ ἐνημερώνη τακτικῶς τὴν προϋσταμένην του ἀρχήν, ἐν προκειμένῳ τὸ Ὑπουργεῖον, περὶ τῶν ἐργασιῶν τὰς ὁποίας ἐξετέλει καὶ περὶ τῶν εὐρημάτων του³.

1. Τὸ ἀναφέρει ὁ ἴδιος ὁ Πιττάκης εἰς *A.E.* 1853, σελ. 838, σημ. 1, προσθέτων ὅτι τὰς κατέθεσεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν τῆς Μεγάλης Παναγίας. Ὁ Πιττάκης ἐπωφελεῖται ἐκεῖ διὰ νὰ διορθώσῃ ὠρισμένα σφάλματα εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τῶν ἐπιγραφῶν.

2. Ἀποτελεῖ ὀδυνηρὸν πρόβλημα διὰ τὸν σημερινὸν ἐρευνητὴν ἡ ἔλλειψις ταξινομήσεως τῶν ἐγγράφων τοῦ Ὑπουργείου Ἐκκλησιαστικῶν κλπ. ἀπὸ τοῦ 1832 καὶ ἐντεῦθεν εἰς τὰ Γενικά Ἀρχεῖα τοῦ Κράτους ἀφ' ἑνός, ὡς καὶ ἡ ταξινόμησις καὶ μελέτη τοῦ πολυτίμου Ἀρχείου τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ὑπηρεσίας, ὅπου θὰ ὑπάρχουν —εἰς τὸ δεύτερον— σημαντικὰ πράγματι στοιχεῖα ὅχι μόνον διὰ τὴν ἱστορίαν τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ὑπηρεσίας μέχρι τοῦ 1837, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν ἐν γένει ἱστορίαν της κατὰ τὸν παρελθόντα αἰῶνα, καθ' ὃν φορεὺς τῶν ἀρχαιολογικῶν ἐρευνῶν ὑπῆρξεν ἡ Ἀρχαιολογικὴ Ἑταιρεία, πάντοτε ὅμως ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψιν τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας.

3. Ὁ Πιττάκης, ἐνῷ ὑπηρετεῖ ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ Ross, κατήγγειλεν ἐνυπογράφως διὰ τοῦ τύπου, ὅτι εἶχε λάβει ἐνεργὸν μέρος εἰς τὴν ἐργασίαν αὐτὴν, ἀναγινώσκων καὶ ἀντιγράφων διὰ λογαριασμὸν τοῦ Ross τὰς ἐπιγραφὰς βραδύτερον ὁ ἴδιος ὁ Πιττάκης εἰς τὴν 9ην Συνεδρίαν τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐπιτροπῆς ἀναφέρει ὅτι καὶ ὁ Ἀθ. Ἰατρίδης εἶχε λάβει μέρος εἰς τὴν ἀντιγραφὴν, ἐκπονήσας δύο ἀντίγραφα τοῦ συνόλου τῶν ἐπιγραφῶν. Εἰς τὸν Ἑλληνικὸν Ταχυδρομὸν (*Courrier Grec*) τῆς 7/19 Ἰουλίου 1836, μαθὼν ἴσως ὅτι ὁ Ross εἶχεν ἤδη προβῇ εἰς ἀνακοινώσεις περὶ τῶν ἐπιγραφῶν εἰς Γερμανίαν, ἔγραψεν ἄρθρον περὶ τοῦ εὐρήματος, ὅπου ὅμως σχολιάζων τὰς ἐπιγραφὰς ὑπέπεσεν, ὡς ἦτο ἐπόμενον, εἰς πολλὰ λάθη, ἱστορικὰ κ.ἄ. Τὸ ἄρθρον τοῦτο τοῦ Πιττάκη ἐδημιούργησε σφοδροτάτην ἀντίδρασιν ἐκ μέρους τοῦ Ross, ὅστις εἰς ἄρθρον του, εἰς τὴν αὐτὴν ἐφημερίδα ἀπὸ 17/29 Ἰουλίου, ἀπεφάσισε νὰ ἐκθέσῃ καὶ νὰ γελοιοποιήσῃ προφανῶς τὸν Κ. Πιττάκην, γράφων κριτικὴν περὶ τοῦ βιβλίου τοῦ ὑφισταμένου τοῦ Ancienne Athènes, ὅπου, οὔτε λίγο οὔτε πολὺ, σημειοῖ: «Οἱ ἀναγνῶσται ἃς κρίνωσιν ὁπότερον πρέπει νὰ θαυμάσωμεν μᾶλλον, τὴν ἀπαρδειγματίστον ἀμάθειαν τοῦ Κυρίου Πιττάκου ἢ τὴν αὐθάδειαν καὶ τὴν ἀναισχυντίαν, μὲ τὴν ὁποίαν πωλεῖ τὰ πλέον χειροπιαστὰ λάθη καὶ ψεύματα ὡς ἱστορικὰς ἀληθείας». Καταλήγων δὲ προσθέτει ὅτι «καὶ ὁ πλέον ἀμβλύς μαθητὴς τῆς ἐσχάτης τάξεως τοῦ Γυμνασίου» θὰ κατενόει καλύτερον τὰ πράγματα. Ἡ διεύθυνσις τῆς Ἐφημερίδος προλογίζουσα τὸ ἄρθρον τοῦ Ross, προσθέτει ὅτι οὗτος «ὥφειλε. . . νὰ ἐκφρασθῇ πλέον εὐσχημόνως ὡς πρὸς ἕνα συνεργάτην, τοῦ ὁποίου αἱ ἐκδουλεύσεις, ὅποῖαι καὶ ἂν ᾧσι, θεωροῦνται ἀναντιρρήτως ἀρχαιότεραι τῶν ἰδικῶν του». Ἡ μετὰ τῶν δύο ὑπαλλήλων, προϋσταμένου καὶ ὑφισταμένου, φιλονεικία ἔλαβε τεραστίως διαστάσεις εἰς τὸν ἡμερήσιον τύπον. Βλ. Παράρτημα Ἑλληνικοῦ Ταχυδρομίου 29 Ἰουλίου/9 Αὐγούστου 1836 (Κ. Πιττάκης), ὅπου ὑπάρχει καὶ ἀπάντησις τοῦ Ross εἰς τὸ σχόλιον τῆς ἐφημερίδος, τὸ προλογίζον τὸ προηγουμένως δημοσιευθὲν ἄρθρον του.

Εἰς τὴν ἀπάντησιν αὐτὴν σημειοῦται, ἀφοῦ γίνεται δευτέρα σφοδρὰ κατὰ τοῦ Πιττάκη ἐπίθεσις διὰ τὸ βιβλίον του, ὅτι ἐκεῖνος τοῦλάχιστον —ὁ Ross— δὲν πρόκειται πλέον νὰ ἀπαντήσῃ διὰ τοῦ τύπου, ἐνῷ εἰς σαφῶς διατυπωθείσας

Τοῦτο οὐχὶ μόνον εἶχε παραλείψει νὰ κάμῃ, ἀλλὰ παρεχώρησεν ἐπὶ πλέον τὸ δικαίωμα τῆς δημοσιεύσεως εἰς ξένον ἐπιστήμονα, χωρὶς νὰ ἐρωτηθῇ τὸ Ὑπουργεῖον ἢ τοῦλάχιστον νὰ λάβῃ γνώσιν τοῦ πράγματος. Εἰς τὸ θέμα τοῦτο ἀντικατοπτρίζεται ἀντιπροσωπευτικῶς ὅχι μόνον ὁ ἐγωισμὸς τοῦ Ross, ἀλλὰ καὶ ἡ πλήρης περιφρόνησις τὴν ὁποίαν ἔτρεφε τὸσον πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν Ὑπηρεσίαν, ὅσον καὶ πρὸς «κάθε ἑλληνικὸ παράγοντα, ποῦ εἶχε κάποια ἐπαφὴ μ' αὐτὸν σὰν ἔφορο τῶν ἀρχαιοτήτων»¹. Σημειωτέον, κυρίως, ὅτι ὁ Ross εἶχε στείλει εἰς τὸν Böckh ὅχι μελέτην περὶ τῶν ἐπιγραφῶν τῶν Νεωρίων, ἀλλὰ ἀπλᾶ ἀντίγραφα αὐτῶν, παραχωρήσας εἰς ἐκείνον τὴν ἐκδοσιν καὶ τὴν ἐπεξεργασίαν των². Τὸ Ὑπουργεῖον τὴν φορὰν αὐτὴν οὐχὶ μόνον διὰ λόγους ὑπηρεσιακῆς δεοντολογίας, ἀλλὰ καὶ διὰ στοιχειώδεις λόγους ἐθνικῆς ἀξιοπρεπείας, ἐκινήθη κατὰ τοῦ Ross³. «Τῷ ἀπηντήθῃ», γράφει ὁ Ραγκαβῆς, «ὅτι τοιοῦτο δικαίωμα δὲν εἶχε, καθ' ὃ ὑπάλληλος τῆς κυβερνήσεως, παρ' ἧς ἔλαβε τὴν ἐντολὴν τῆς ἀντιγραφῆς, καὶ ἥτις, ἂν ἤθελε, ἐδύνατο αὐτὴ νὰ πέμψῃ τὰ ἀντίγραφα εἰς τὴν Ἀκαδημίαν, σχέσεις οὕτω συνδέουσα μετ' αὐτῆς. Προσεκαλεῖτο δ' ἄλλοτε νὰ μὴ πράξῃ τοῦτο, καὶ ἂν εἶχε καὶ δεύτερα ἀντίγραφα, νὰ πέμψῃ καὶ ταῦτα εἰς τὸ ὑπουργεῖον. Ἀλλ' ὁ κ. Ross, ἀγανακτήσας, ἔπεμψε τὴν παραίτησίν του, ἣν ὁ Ὑπουργὸς κ. Ρίζος ἀμέσως ἐδέχθη, ἐπιμείνας παρὰ τῷ κόμητι Ἀρμανσπέργ ὅτι ἡ ὁ Ross ἢ αὐτὸς θέλει ἐξέλθει

ἐναντίον του κατηγορίας ὡφείλε νὰ δώσῃ σχετικὰς ἐξηγήσεις (ιδίᾳ εἰς τὸ δημοσίευμα τῆς Ἑλπίδος, φύλλον 19 τοῦ Δεκεμβρίου 1836). Ὁ Πιττάκης, ὅμως, μαχητικὸς πάντοτε, συνέχισε ἐντονώτερον τὸν ἀγῶνα μετὰ τὴν ἀποχώρησιν τοῦ ἀντιπάλου του ἐκ τῆς Ὑπηρεσίας· βλ. Ἐφημερίδα Ἑλπίς, 15 Νοεμβρίου 1836, ὅπου θίγεται καὶ ἡ ἐντιμότης ἀκόμη τοῦ Ross, διότι κατηγορεῖται ἐνυπογράφως ὑπὸ τοῦ Πιττάκη ὅτι ἀφ' ἐνὸς ἔλειψαν ἀρχαῖα ἐκ τῆς Ἀκροπόλεως καὶ ὅτι ἐδῶρσεν (ὁ Ross) εἰς τὸν πρίγκιπα Pückler-Muskau ἀρχαιότητας. Βλ. λεπτομερείας εἰς Γ. Φαρμακίδην, ἔ.ἀ. σελ. 178 κ.έ., Ἑλληνικὸν Ταχυδρόμον 29 Ἰουλίου/9 Αὐγούστου 1836, καὶ 11/23 Αὐγούστου, Ἑλπίδα (Hoffnung) 7 Ὀκτωβρίου 1836, καὶ 15 Νοεμβρίου 1836. Ὁ Γ. Φαρμακίδης ἀναφέρεται λεπτομερῶς εἰς τοὺς δημοσιογραφικοὺς ἀγῶνας μετὰ τῶν Ross καὶ Πιττάκη, διότι ὁ Ross βραδύτερον ἐξεφράσθη λίαν περιφρονητικῶς εἰς τὰς Erinnerungen σελ. 98, περὶ τοῦ Ἰατρίδου, χαρακτηρίσας ὡς «φρικτὰ» τὰ ἱχνογραφήματά του τὰ δημοσιευθέντα εἰς τὴν Α.Ε., προσέτι δὲ τὸν κατηγορήσας ὡς ὑποβολέα τῶν δημοσιευμάτων τῶν ἐφημερίδων, μὴ ἀναφέρων οὐδαμῶς ὡς αἴτιον τῶν ἐναντίων του μομφῶν τὸν Πιττάκην. Τοῦτο ὀρθῶς ἐρμηνεύεται ὑπὸ τοῦ Φαρμακίδου ὅτι ὡφείλετο, ἀφ' ἐνὸς εἰς τὸ γεγονὸς ὅτι ὁ Πιττάκης ἦτο πλέον, ἐκείνην τὴν ἐποχὴν, Γενικὸς Ἐφορὸς Ἀρχαιοτήτων, καὶ δὲν ἦτο συμφέρον νὰ τὸν θίγῃ. Ὁ Ἰατρίδης ἐξ ἄλλου ζῶν μετὰ τῆς οἰκογενείας του εἰς τὴν Ἀράχωβαν, κατόπιν τῆς παραιτήσεώς του ἐκ τῆς Ὑπηρεσίας, οὐδὲ καὶ ἦτο δυνατόν νὰ λάβῃ γνώσιν τῶν ἐναντίων του γραφέντων, τὰ ὅποια, σημειωτέον, ἦσαν τόσον ὑποτιμητικὰ διὰ τὸν ζωγράφον καὶ θερμὸν πατριώτην, ὥστε καὶ σήμερον ἀναγιγνωσκόμενα, προκαλοῦν ἀγανάκτησιν.

1. Γ. Φαρμακίδης, ἔ.ἀ. σελ. 154.

2. A. Böckh, Die Staatshaushaltung der Athener, Band III, Urkunden über das Seewesen des Attischen Staates. Vorerinnerungen, XII, Βερολῖνον, 1840. Τὸ ἔργον τοῦτο τοῦ Böckh ἦτο καρπὸς τῆς μελέτης τῶν ἐπιγραφῶν, περὶ τῶν ὁποίων, ὡς σημειοῖ εἰς τὸν πρόλογον τοῦ ἔργου του, εἶχεν ἀνακοινώσῃ σχετικῶς εἰς τὴν Βασιλικὴν (Πρωσσικὴν) Ἀκαδημίαν τῶν Ἐπιστημῶν. Βλ. καὶ Kunstblatt φύλλον 77 τοῦ 1836 καὶ ἐπιστολὴν τοῦ Ross πρὸς τὸν Bunsen — πρέσβυν τῆς Πρωσσίας εἰς τὴν Ἀγίαν Ἐδραν, Γενικὸν Γραμματέα τοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Ἰνστιτούτου τῆς Ρώμης, γνωστὸν ἀρχαιολόγον καὶ συγγραφέα— δημοσιευθεῖσαν εἰς τὸ Bullettino dell' Instituto di Corrispondenza di Roma, Archeologica 1836, σελ. 132. Δὲν πρέπει νὰ μείνῃ ἀσχολίαστον τὸ γεγονός, ὅτι τόσον πολῦτιμον ἐπιγραφικὸν ὕλικον δὲν ἦτο προφανῶς εἰς θέσιν νὰ τὸ ἐκμεταλλευθῇ ὁ Ross, μελετῶν τοῦτο ὁ ἴδιος.

3. Μόνη πηγὴ διὰ τὸ θέμα εἶναι τὰ γραφόμενα ὑπὸ τοῦ Ραγκαβῆ εἰς τὰ Ἀπομνημονεύματά του, τόμ. 2, σελ. 28, καὶ τὰ ἀφορῶντα εἰς τὸ θέμα στοιχεῖα, τὰ ὅποια δίδει ὁ Ross εἰς τὸ βιβλίον του Erinnerungen, σελ. 97, δημοσιευθέντα τὸ πρῶτον εἰς τὸ περιοδικὸν Deutsches Museum τῆς Halle, 1854, τευχὸς 49.

τῆς ὑπηρεσίας. Οὕτως ὁ λίαν πεπαιδευμένος μὲν ἀλλ' ὀξύθυμος καὶ τῶν δημοσίων καθιόντων του ἀτελῆ γνώσιν ἔχων ἀρχαιολόγος, ἀπεσύρθη τῆς ὑπηρεσίας, ἀντικατασταθεὶς ὑπὸ τοῦ κ. Πιττάκη»¹.

Τὰ στοιχεῖα τὰ ὁποῖα δίδει ὁ Ross εἰς τὰς Erinnerungen του (σελ. 97) εἶναι καὶ πάλιν ἀποκαλυπτικά τοῦ χαρακτῆρος του καὶ τῆς ἀπέναντι τῶν προϊσταμένων του νοοτροπίας. Ἀφοῦ σημειώσῃ ὅτι εἶχεν ἐπισύρει τὸν φθόνον, λόγῳ τῶν ταξιδίων του μὲ τὸν βασιλέα τῆς Βαυαρίας, συνεχίζει: «Αἰφνιδίως, τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Παιδείας ἔκαμε τὴν ἐμφάνισίν του διὰ μιᾶς προσκλήσεως καὶ μιᾶς ἀπαγορεύσεως: μὲ διέταξε οὐδεμίαν ἀνακοίνωσιν νὰ κάμω πλέον περὶ τῶν ἀποτελεσμάτων τῶν ἀνασκαφῶν, τὰς ὁποίας διηύθυνα, ἀλλὰ νὰ ὑποβάλλω τὰς παρατηρήσεις μου εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Παιδείας, ἐπειδὴ ἦτο δῆθεν ἰδική του ἰδιοκτησία. Ἄν ὅμως τοιαύτη ἀξίωσις θὰ ἦτο ὑπὸ ὁμαλὰς συνθήκας ἀνυπόφορος, ἦτο ἐντελῶς ἀπαράδεκτος προκειμένου περὶ Ὑπουργείου, ὅπου δὲν ὑπῆρχεν οὔτε εἰς ἄνθρωπος διαθέτων πραγματικὸν ἐνδιαφέρον διὰ τὰς ἀρχαιότητας ἢ κατανοῶν τὴν ἀξίαν των ἢ ἐννοῶν τι ἐκ τῶν ἐπιγραφῶν. Διοικητικῶς οἱ κύριοι τοῦ Ὑπουργείου ἦσαν προϊστάμενοί μου, ἀλλὰ δὲν μοι ἦτο δυνατόν νὰ τοὺς δεχθῶ καὶ ὡς ἐπιστημονικοὺς κριτὰς τῶν σοφῶν ἢ ἀσόφων ἐργασιῶν μου. Κατόπιν τούτου ἀπεκρίθην τὰ κάτωθι περίπου: Νομίζω ὅτι ἡ θέσις μου ὁμοιάζει πρὸς τὴν τοῦ ἱατροῦ δημοσίου Νοσοκομείου. Ἡ ἐποπτεία τῆς λειτουργίας ἀνήκει βεβαίως εἰς τὴν Κυβέρνησιν, ἀλλὰ αἱ ἐπιστημονικαὶ παρατηρήσεις τοῦ ἱατροῦ ἐπὶ τῶν ἀσθενῶν, ἀποτελοῦν κτῆμα του, καὶ ἐξ αὐτοῦ ἐξαρτᾶται, ἂν καὶ κατὰ ποῖον τρόπον θέλει τὰς δημοσιεύσῃ. Σκοπὸς ὅμως καὶ χρησιμότης τῶν ἀνασκαφῶν δὲν εἶναι δυνατόν νὰ εἶναι ἄλλη ἀπὸ τὴν προαγωγὴν τῆς ἀρχαιολογικῆς ἐπιστήμης καὶ ἡ διατήρησις ζωηροῦ ἐνδιαφέροντος τῆς φιλοτέχνου Εὐρώπης διὰ τὴν Ἑλλάδα, μὲ τὴν ὅσον τὸ δυνατόν ταχύτεραν ἀνακοίνωσιν τῶν ἀνακαλύψεων. Ὅθεν παρακαλῶ τὸ Ὑπουργεῖον νὰ ἀνακαλέσῃ τὴν διαταγὴν του, πρὸς ἣν ἀδυνατῶ νὰ συμμορφωθῶ. Ἄν ὅμως ἐμμένει, παρακαλῶ νὰ δεχθῇ τὴν παραίτησίν μου. Ἀντηλλάγησαν ἔγγραφά τινα διὰ τὸ θέμα τοῦτο, ἀλλὰ οὐδὲ αὐτὰ οὐδὲ αἱ παραστάσεις μου πρὸς τὸν Ἀρχιγραμματέα (τὸν Armansperg) εἶχον ἀποτέλεσμα. Οὐχὶ μόνον κατὰ Σεπτέμβριον τοῦ 1836 μοι ἐκοινοποιήθη ἡ ἀπόλυσίς μου ἀλλὰ καὶ αἱ ἐφημερίδες ἔφθασαν νὰ χαρακτηρίσουν ὑποπτον τὴν ἀρχαιολογικὴν μου διοίκησιν καὶ νὰ ἀφήσουν νὰ ὑπονοηθῇ ὅτι δῆθεν ἔδωκα κρυφίως εἰς τὸν πρίγκιπα Pückler-Muskau πολύτιμα ἀρχαῖα ἢ τὸν ἀφῆκα νὰ τὰ παραλάβῃ»².

Τὰ ὑπὸ τοῦ Ross γραφόμενα, ἔστω καὶ τόσα ἔτη μετὰ τὴν ἀπόλυσίν του, ὅτε ἦτο πλέον Καθηγητὴς εἰς Halle, δεικνύουν ὅχι μόνον τὴν περιφρόνησίν του διὰ τὸ Ἑλληνικὸν Ὑπουργεῖον, ἀλλὰ καὶ τὴν παράδοξον διαγωγὴν του ἀπέναντί του, διότι εἰς τὴν ἀπάντησίν του ὠμίλει καὶ περὶ ἐπιστημονικῆς δεοντολογίας, κατὰ τὰς ἀπόψεις του, ὑποδεικνύων εἰς τοὺς προϊσταμένους του ὅτι δὲν εἶχον τὸ δικαίωμα νὰ ἐπεμβαίνουν εἰς ἐπιστημονικὰ θέματα, κατηγορῶν συγχρόνως αὐτοὺς ὅτι ἤθελον δῆθεν νὰ ἐπωφεληθοῦν οὗτοι ἐκ τῶν ἀνακαλύψεων τῶν ἀνασκαφῶν, διὰ νὰ κάμουν αὐτοὶ ἀνακοινώσεις. Τόσον ὁ

1. Ἀλ. Ραγκαβῆ, Ἀπομνημονεύματα, τόμ. 2, σελ. 28.

2. Περὶ τοῦ ἐπεισοδίου μὲ τὸν Pückler-Muskau βλ. λεπτομερείας εἰς Γ. Φαρμακίδην, ἔ.δ. σελ. 178 κ.έ.

χαρακτήρ ἀλλὰ καὶ ἡ παιδεία τοῦ Ὑπουργοῦ Ρίζου, ὡς καὶ τοῦ ὑπουργικοῦ συμβούλου Ραγκαβῆ, ἦσαν ἀξιοσημειώτοι· δεύτερον, τὸ διὰ τὰς ἀρχαιότητας ἐνδιαφέρον των ἦτο βαθύτατον· τέλος, ἐὰν τὸ θέμα ἔλαβε κακὴν τροπὴν, τοῦτο ὠφείλετο ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν ἐπιθετικότητα καὶ τὸν ἐγωισμόν τοῦ ἰδίου τοῦ Ross, ὅστις ἔθιγε σκληρῶς, ὡς συνήθως, τοὺς ἐρχομένους εἰς σύγκρουσιν μετ' αὐτοῦ. Μὴ ἔχων συναίσθησιν ὅτι, κατ' οὐσίαν, ἦτο φιλοξενούμενος ξένου κράτους, οἱ πολῖται τοῦ ὁποίου εἶχον βαθυτάτην εὐαισθησίαν καὶ ὑπερηφάνειαν μεγίστην, ἐπὶ πλέον δὲ οὐδεμίαν συμπάθειαν ἔτρεφον πρὸς τοὺς Βαυαροὺς, ἐφέρθη κατὰ τρόπον τελείως ἀνάρμοστον εἰς κρατικὸν ὑπάλλληλον. Ὁ Ross ἦτο, παρ' ὅλον τὸν φιλελληνισμόν του, ἐκ τῶν τύπων ἐκείνων, οἵτινες ἡγάπων τὴν ἀρχαιότητα, τὴν ἐμελέτων, ἐλάτρευον τὴν Ἑλλάδα, δὲν κατενόουν ὅμως τοὺς «ἀμαθεῖς» τότε Ἑλληνας. Ὁ ἴδιος βραδύτερον, ὡς ἐμφαίνεται ἐκ τῶν *Erinnerungen* του¹ ἐσκέφθη ὅτι ἔσπευσε νὰ ὑποβάλῃ τὴν παραίτησίν του, γράφει δὲ προσέτι ὅτι: «ἂν εἶχον συμμορφωθῇ ἔστω καὶ ἐν μέρει πρὸς τὰς ἐπιθυμίας τοῦ Ὑπουργείου, οὐδὲν θὰ συνέβαινε καὶ θὰ διετήρουν τὴν θέσιν μου». Προσθέτει ὅμως προσβλητικὴν φράσιν, ὅτι δηλ. τὸ Ὑπουργεῖον ἐξεμάνη ὅτε ἀπήντησεν εἰς παρατήρησίν του ὅτι ἐξέδωκε τὰς ἐπιγραφάς² του λατινιστὶ καὶ οὐχὶ ἐλληνιστὶ: «Ἐλυπεῖτο», γράφει, «πολύ, ἀλλὰ εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Παιδείας οὐδεὶς κατενόει τὴν λατινικὴν»³...

Τὸ ζήτημα τοῦ Ross, λαβὼν τεραστίας διαστάσεις, λόγῳ τῆς ἐμφανίσεώς του εἰς τὸν ἡμερήσιον τύπον, προεκάλεσεν ἀκόμη καὶ τῆς ἀντιπολιτευομένης τὴν Κυβέρνησιν Ἑλπίδος τὰ εὐμενῆ σχόλια. Εἰς ἄρθρον τῆς⁴ λίαν διαφωτιστικόν, —λόγῳ ἐλλείψεως, ὡς ἀνεφέρθη, ἐπαρκῶν ἐπὶ τοῦ θέματος στοιχείων, ἐν σχέσει μὲ τὴν στάσιν καὶ τὰ αἰτήματα, τὰ ὁποῖα διετύπωσεν ὁ Ross εἰς τὸ Ὑπουργεῖον—, ἀφοῦ τονίζεται ἐν ἀρχῇ ὁ μέγας μισθὸς ὃν ἐλάμβανεν ὁ Ross (ἀρχικῶς 250 δρχ. μηνιαίως καὶ ἐσχάτως 350) ὑπογραμμίζεται ὅτι «κανὲν Ὑπουργεῖον οὔτε καμμία ἄλλη ἀρχὴ εἰς τὴν Ἑλλάδα δὲν εἶχε οὔτε ἔχει τόσον ἀπεριόριστον ἀρμοδιότητα, ἀκόμη καὶ εἰς χρηματικὴν διαχείρησιν, ὅσον ὁ Κύριος Ρός». Τὸν κατηγορεῖ διὰ τὴν ἀπὸ τοῦ τύπου «μὲ τρόπον ἀνάξιον ἐνὸς πεπαιδευμένου καὶ εἰς τὴν πεφωτισμένην Εὐρώπην ἀνατραφέντος ἀνδρός»⁵ προσβολὴν τοῦ Κ. Πιττάκη. Παραθέτει δὲ τὰς ἀπαραδέκτους ἀξιώσεις τοῦ Ross: α. Νὰ εἶναι ἀνεξάρτητος ἀπὸ τὴν Γραμματείαν τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ νὰ ἀναφέρεται ἀπ' εὐθείας πρὸς τὸν Βασιλέα. β. Νὰ αὐξάνεται βαθμιαίως ὁ μηνιαίος μισθὸς του, ἕως οὗ καταντήσῃ, τὸ 1837, εἰς 700 δρχ., τοὔτέστιν ἰσόβαθμος πρὸς Σύμβουλον τῆς Ἐπικρατείας. γ. Νὰ ταξιδεύῃ ἑξ ἡμῶν τὸν χρόνον εἰς τὴν Αἴγυπτον, Συρίαν κλπ. μὲ ἐξοδα τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως. δ. Νὰ ἔχῃ τὴν ἄδειαν νὰ δημοσιεύῃ πρῶτον εἰς Γερμανίαν ἢ ὅπου ἄλλοῦ ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος θελήσῃ, τὰς παρ' αὐτοῦ εὑρεθη-

1. L. Ross, *Erinnerungen*, σελ. 99.

2. Βλ. ἀνωτέρω σημ. 1.

3. Σημειωτέον ὅτι οἱ Φαναριῶται προϊστάμενοί του Ρίζου καὶ Ραγκαβῆς, ἀλλὰ ἀσφαλῶς καὶ ὁ Σκ. Βυζάντιος καὶ ἄλλοι, δὲν ἡγνοῦν τὴν λατινικὴν.

4. Ἀπὸ 7 Ὀκτωβρίου 1836.

5. Βλ. Γ. Φαρμακίδην, ἔ.ἀ. σελ. 180 κ.ε.

σομένης ἐπιγραφᾶς καὶ ἄλλας τυχοῦσας ἀνακαλύψεις, καὶ ταῦτα δι' ἴδιον λογαριασμόν. Τέλος, «ἀποδίδει τὰς εὐχαριστήσεις» τῆς ἡ ἐφημερίδος πρὸς τὴν Κυβέρνησιν, «διότι ἀπέρριψε τὰς τοιαύτας προτάσεις καὶ μάλιστα τὴν ὑπ' ἀριθ. δ, «ἥτις προσβάλλει τὸν ἐθνικὸν χαρακτῆρά μας, καὶ ἔδωσεν εἰς τὸν Κύριον Ρὸς τὴν ὁποίαν ἐν περιπτώσει μὴ παραδοχῆς τῶν προτάσεων τοῦ ἐζήτησεν ἄφεςιν τῆς ἐλληνικῆς ὑπηρεσίας».

Ἄν πράγματι ὑπέβαλεν ὅλα αὐτὰ τὰ αἰτήματα ὁ Ross δὲν εἶναι γνωστόν· σαφὲς καθίσταται ἐκ τῶν μεταγενεστέρων ἐνεργειῶν τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας, ὅτι εἶχε ὄντως θιγῇ ἡ ἐθνικὴ ἀξιοπρέπεια μὲ τὴν ἀήθη ἐνέργειαν τοῦ ἐφόρου Ross, τὴν ἄνευ εἰδοποιήσεως τῆς προϊσταμένης τοῦ ἀρχῆς προσφορὰν ἐπιστημονικοῦ ὕλικου εἰς ἄλλο-εθνεῖς.

Δέον νὰ σημειωθῇ ἀκόμη, πρὸς ὁλοκλήρωσιν τοῦ ὅλου θέματος, ὅτι ὁ Ross ὑμνήθη βραδύτερον, οὐχὶ ὀρθῶς, ὑπὸ τινων Ἑλλήνων καὶ ξένων, ὡς ὑπέρμαχος τῆς ἐπιστημονικῆς ἐλευθερίας καὶ πολέμιος τοῦ «σκοταδισμού» τοῦ Ἑλληνικοῦ Ὑπουργείου. Τοῦτο ὀφείλεται εἰς ὅσα ἀνέφερε σχετικῶς μὲ τὸ ἐπεισόδιον αὐτὸς ὁ ἴδιος. Οὕτω ἐγράφη ὑπὸ τοῦ Karl Keil, ὅτι ὁ ἰσχυρὸς ἐκείνος ἀνὴρ παρητήθη διότι διεφώνησε μὲ τὸ Ὑπουργεῖον διὰ τὸ δικαίωμα τῆς ἐλευθερίας διαθέσεως τῶν ἀρχαιοτήτων, τὰς ὁποίας ἀνεύρισκον ἰδιῶται εἰς τὰ κτήματά των¹.

Τὰ αὐτὰ ὑπεστήριξεν καὶ ὁ Otto Jahn εἰς τὸν πρόλογον τῶν *Erinnerungen* τοῦ Ross. Ὁ Carl Robert² ἐμφανίζει τὸν Ross ὡς «ἀνώτερον τῆς καπηλείας τῶν μυστικῶν μερικῶν κατωτέρων πνευμάτων, διότι εἶχεν ἐπίγνωσιν ἔναντι τοῦ Ἁγίου Πνεύματος τί ἀμάρτημα εἶναι ἡ ἀπόκρυψις ἐπιστημονικοῦ ὕλικου». Προσθέτει δὲ ὅτι τὴν θέσιν τοῦ Ross «ἀνέλαβεν ὁ γνωστὸς Πιττάκης, ὅστις ἐφάνη ἀρκετὰ μικροπρεπῆς, ὥστε νὰ ἀπαγορεύσῃ εἰς τὸν Ross τὴν σχεδιάσιν μνημείων καὶ τὴν ἀντιγραφὴν ἐπιγραφῶν εἰς τὴν Ἀκρόπολιν»³.

Τὸ περίεργον εἶναι ὅτι καὶ ὁ Π. Καββαδίας, μὴ ἐπιδιώξας νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν οὐσίαν τοῦ θέματος καὶ νὰ τὸ ἐρευνήσῃ, κατακρίνει, κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ αἰῶνος μας, τελείως ἀδίκως, τὸν συμπατριώτην του Ἑλληνα ἀρχαιολόγον εἰς πανηγυρικὸν λόγον τὸν ὁποῖον ἐξεφώνησεν κατὰ τὰ ἀποκαλυπτήρια τῆς προτομῆς τοῦ Ross εἰς τὸ Γερμανικὸν Ἀρχαιολογικὸν Ἰνστιτούτον τῶν Ἀθηνῶν. Ἐκεῖ, μεταξὺ ἄλλων, ὕμνων, καὶ δικαίως, τὸν Γερμανὸν φιλέλληνα δι' ὅσα οὗτος εἶχε προσφέρει ἀναμφισβητήτως εἰς τὴν ἐλληνικὴν ἀρχαιολογίαν, εἶπεν⁴: «Παρὰ πᾶσαν ὅμως τὴν εὐεργετικὴν δρᾶσιν τοῦ Ross παρενε-

1. Βλ. L. Ross, *Reisen und Reiserouten durch Griechenland*, Βερολῖνον, 1841, τόμ. I, σελ. XI κ.ε. καὶ εἰς πρόλογον τοῦ K. Keil —νεκρολογίαν τοῦ Ross— εἰς β' τόμον τῶν *Archäologische Aufsätze*, Λειψία, 1861.

2. C. Robert, *Rede zum Gedächtnis*, Βερολῖνον, 1906, σελ. 15.

3. L. Ross, *Erinnerungen*, σελ. 98.

4. Αἱ πρὸς τὴν ἐλληνικὴν ἀρχαιολογίαν ὑπηρεσίαι τοῦ L. Ross ὑπῆρξαν πράγματι σημαντικαί, ἰδίᾳ ἐὰν ληφθῇ ὑπ' ὄψιν καὶ ἡ σημασία τῆς ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ διδασκαλίας του. Χάρις εἰς αὐτὴν τὴν προσφορὰν του, τὴν ὁποίαν μετὰ μεγίστου ζήλου καὶ ἀφοσιώσεως ἐπραγματοποίησε, διεμορφώθη μία ὁλόκληρος σειρὰ Νεοελλήνων λογίων, οἵτινες, πλὴν τῆς Ἀρχαιολογίας, ἐδιδάχθησαν παρ' αὐτοῦ καὶ ἀρχαῖα ἐλληνικὰ καὶ λατινικά, καθοδηγηθέντες ὑπ' αὐτοῦ οὐχὶ μόνον «διὰ τῆς ἀπὸ καθέδρας διδασκαλίας, ἀλλὰ καὶ ἐν οἴκῳ καὶ ἐν περιοδείᾳ» παραλαμβάνόμενοι. Παρηκολουθοῦντο δὲ ὑπ' αὐτοῦ «εἰς τὰς μελέτας των μετὰ πατρικῆς ὄντως στοργῆς». Βλ. ὅσα γράφει σχετικῶς ὁ ἐκ τῶν μαθητῶν του,

βάλλοντο αὐτῷ προσκόμματα ἐν ᾗ ἐβάδιζε πορεία. Ἡ ἔλλειψις πεφωτισμένης κοινῆς γνώμης ἐν Ἀθήναις κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους, τοὺς ἀμέσως μετὰ τὴν μακραίωνα δουλείαν τοῦ ἑλληνικοῦ γένους, καθίστα τὸν Λουδοβίκον Ρός, ἄνδρα οὐχὶ ἐγχώριον, σπουδαίαν δὲ δημοσίαν θέσιν κατέχοντα, ἔκθετον εἰς προσωπικὰς ἐπιθέσεις, προερχομένας ἐξ ἡμιμαθείας, ἐξ ἀντιζηλίας καὶ ἰδιοτελείας. Πολλὰ κατηγόρησαν τὸν Ρός, τέλος δὲ κατηγόρησαν αὐτοῦ ὅτι ἐδημοσίευσεν τὰ ἀρχαιολογικὰ εὐρήματα, καὶ ἰδίᾳ τὰς ἐπιγραφάς, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ καὶ δὴ οὐχὶ ἐν τῇ ἑλληνικῇ ἀλλ' ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ. Μάτην ἠγωνίζετο ὁ Ρός, ὑπεραμυνόμενος τῆς ἐλευθέρας δημοσιεύσεως τῶν εὐρημάτων χάριν τῆς ἐπιστήμης καὶ χάριν τοῦ ἠθικοῦ συμφέροντος αὐτῆς τῆς Ἑλλάδος. Οἱ κρύφιοι πολέμιοι τοῦ Ρός ἔμενον ἀκλόνητοι, αὐτὸς δὲ περιῆλθεν εἰς τὴν ἀνάγκην ν' ἀποχωρήσῃ τῆς ὑπηρεσίας, λήγοντος τοῦ ἔτους 1836. Ἀφ' οὗτο ὁ Ρός ἔπαυσεν ὢν Γενικὸς Ἐφορος τῶν Ἀρχαιοτήτων, ἐξιλαστήριον θῦμα γενόμενος τῆς πρὸς τὴν ἐπιστημονικὴν ἐργασίαν ἐλευθερίας, παρ' ἧμῖν ἠρξάτο ἀρχαιολογικὸς μεσαιὼν. . .»¹. Ὑπὸ τὸ αὐτὸ πνεῦμα περίπου γράφει καὶ ὁ Ν. Βέης περὶ τοῦ Ross, ὅτι δηλαδὴ «ὁ γενναῖος Λουδοβίκος πρὸς ταῦτα (τὰς παρατηρήσεις τοῦ Ὑπουργείου) ἀπήντησε, πολὺ ὀρθῶς, ὅτι διοικητικῶς τοὺς ἐν τῷ Ὑπουργείῳ θεωρεῖ προϊσταμένους του, ἀλλ' ὡς κριτὰς τῶν ἐπιστημονικῶν αὐτοῦ ἐργασιῶν δὲν δύναται κατ' οὐδένα λόγον νὰ τοὺς δεχθῇ, ὅτι αἱ ἀρχαιολογικαὶ παρατηρήσεις του εἶναι ἰδιοκτησία του. . .»². Εἰς τὴν προαναφερθεῖσαν τελετὴν τοῦ ἐν Ἀθήναις Γερμανικοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Ἰνστιτούτου, ὁ G. Karo, ἀναφερόμενος ἐπίσης εἰς ὅσα ἤδη εἶχεν εἶπει ὁ Καββαδίας περὶ τῶν αἰτίων τῆς ἀποχωρήσεως τοῦ Γερμανοῦ ἐπιστήμονος ἐκ τῆς ἑλληνικῆς ὑπηρεσίας προσέθηκεν: «Ἡ ἑλληνικὴ ἀρχαιολογία δύναται νὰ ὁμιλήσῃ ἀφόβως διὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους εἰς ἡμᾶς, οἵτινες ἔχομεν συνηθίσει νὰ ὑπολογίζωμεν εἰς τὴν ἐλευθεριότητα καὶ τὴν φιλικὴν ὑποστήριξιν τῆς ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως καὶ τῶν Ἑλλήνων συναδέλφων μὲ ἐμπιστοσύνην, ἥτις οὐδέποτε διεψεύσθη. . .»³.

Καὶ ἡ μὲν ἄγνοια τῶν λεπτομερειῶν τοῦ θέματος ἐκ μέρους τῶν ξένων, παρ' ὅλον ὅτι ἐδημοσιεύθη εἰς διγλώσσους ἐφημερίδας τῆς ἐποχῆς καὶ ἡδύνατο πᾶς ὁ βουλούμενος νὰ λάβῃ πλήρη γνῶσιν τοῦ προβλήματος, δὲν προξενεῖ ἐντύπωσιν εἰς τὸν σημερινὸν ἐρευνητὴν, οἱ Ἕλληνες ὅμως συνάδελφοι τῶν Ρίζου, Ραγκαβῆ, Πιττάκη, κρίνοντες τὸ θέμα βραδύτερον παρεγνώρισαν τὴν ὑπηρεσιακὴν δεοντολογίαν, ἥτις ἀκόμη σήμερον, ἐν ἔτει 1973, ἰσχύει αὐστηρῶς, οὐχὶ μόνον ἐν Ἑλλάδι ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς συναφεῖς εὐρωπαϊκὰς ὑπηρεσίας. Ὁ Ross παραχωρῶν αὐτοβούλως, πρὸς δημοσίευσιν, εἰς ξένους

καθηγητῆς τῆς Ἀρχαιολογίας βραδύτερον εἰς τὸ Πανεπιστήμιον, Εὐθύμιος Καστόρχης, ὅστις προσθέτει ὅτι οὐκ ὀλίγον συνετέλεσεν (ὁ Ross) καὶ «εἰς τὴν ἰδρυσιν τῆς Ἀρχαιολογικῆς ἐταιρίας, εἰ καὶ δὲν φαίνεται ἐν τῇ ἱστορίᾳ αὐτῆς ὡς ἐνεργὸν μέλος». Βλ. Εὐθ. Καστόρχην, ἔ.ἀ. σελ. 16 - 17.

1. Festsitzung des Deutschen Archäologischen Instituts in Athen zur Einweihung des Herme von Ludwig Ross. Mitteilungen des Deutschen Archäologischen Instituts in Athen, Band 33 (1908), σελ. I - X.

2. Ν. Βέης, Ἑλληνικαὶ εἰκόνες ἐκ τῶν Ὀδοιπορικῶν τοῦ Λουδοβίκου Ross. Φιλολογικὸς Νέος Κόσμος, τεῦχος 4, Ἰούνιος 1935.

3. Βλ. ἀνωτέρω σημ. 1.

ἐν τόσον σημαντικὸν ὑλικόν, ἐπεδείκνυε περιφρόνησιν πρὸς τὸ προϋστάμενόν του Ὑπουργεῖον καὶ τὴν ἐπίμοχθον προσπάθειαν τῶν Ἑλλήνων πρὸς δημιουργίαν Ἑλληνικῆς ἐπιστήμης. Ἡ οὐσία τοῦ σημειωθέντος ἐπεισοδίου εἰς αὐτὸ τὸ σημεῖον ἔγκειται ἀκριβῶς, εἰς τὴν ὑπηρεσιακὴν τάξιν καὶ οὐχὶ εἰς τὴν ἐπιστημονικὴν ἐλευθερίαν, ἥτις ὅχι μόνον ἐν Ἑλλάδι οὐδέποτε, ἰδιαιτέρως κατὰ τὸν παρελθόντα αἰῶνα, ἠμποδίσθη παρ' οἰουδήποτε κρατικοῦ παράγοντος ἢ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας, ἀλλ' ἀντιθέτως, προσεφέρετο παντοῖον ὑλικόν, ἐφ' ὅσον οἱ ἐνδιαφερόμενοι ἐνήργουν, ἐκλέγοντες τὴν ὀρθὴν ὁδόν. Δὲν πρέπει νὰ παραγνωρίζεται τὸ γεγονὸς ὅτι οἱ πρῶτοι ἐκεῖνοι Ἕλληνες, αὐτοδίδακτοι μὲν εἰς τὴν ἐπιστήμην, ἀλλὰ θερμούργοι πατριῶται καὶ ἐπιμελέστατοι εἰς τὴν ἐργασίαν των, μόνον ὄραμα εἶχον τὴν ἀνύψωσιν τοῦ Ἑθνους· καίτοι προσέβλεπον μετὰ μεγάλου σεβασμοῦ καὶ θαυμασμοῦ εἰς τοὺς ξένους ἐπιστήμονας, ἔχοντες πλήρη συνείδησιν τῶν ἰδικῶν των ἐπιστημονικῶν ἐλλείψεων, δὲν ἠνείχοντο πάντως μειωτικὴν ἐκ μέρους των συμπεριφορὰν, ὡς ἐὰν ἡ Ἑλλὰς ἦτο ἀκόμη χῶρος, ὅπου οἰοσθήποτε ξένος ἠδύνατο νὰ ἐνεργῇ, ὅπως ἐκεῖνος ἐνόμιζε, περιφρονῶν τοὺς νόμους καὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ νεοπαγοῦς κράτους. Ἡ διαστροφή τῶν γεγονότων δὲν εἶναι πάντοτε ἡ καλυτέρα λύσις διὰ τὴν δικαιολογίαν οἰουδήποτε, ὅποιος καὶ ἂν ὑπῆρξε καὶ ὅσας ὑπηρεσίας καὶ ἂν προσέφερε. Πάντα ταῦτα ἦτο ἀναγκαῖον νὰ σημειωθῶν καὶ ἐνταῦθα χάριν τῆς ἀποκαταστάσεως τῆς ἀληθείας καὶ μόνον.

Ἡ ἀποδοχὴ τῆς παραιτήσεως τοῦ Ross ἐδημοσιεύθη τὴν 1 Σεπτεμβρίου 1836 εἰς τὸν ἡμερήσιον τύπον¹. Εἰς τὴν θέσιν του ἐτοποθετήθη ὁ Κ. Πιττάκης, ἐτακτοποιήθη δὲ καὶ ἡ ὑπηρεσιακὴ κατάστασις τοῦ Ἰατρίδου, ὅστις διετέλει ἀκόμη ἐν ἀποσπάσει ἐκ τῆς θέσεώς του ὡς Ἐπιστάτου τοῦ Μουσείου Αἰγίνης, ὑπηρετῶν εἰς τὸ ἐν Ἀθήναις Γραφεῖον τῆς Ἐφορείας. Πάντα ταῦτα ἐγένοντο διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 15510 Διατάγματος τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου τῆς 2/14 Ὀκτωβρίου 1836, ἐπικυρωθέντος μετὰ τὴν ἐν Ἑλλάδι ἐπιστροφὴν τοῦ Ὁθωνος². Τὸ ἐν λόγῳ διάταγμα³ ἐνέχει τεραστίαν σημασίαν, διότι διὰ τῶν γραμμῶν του, ἰδίᾳ τοῦ ἄρθρου 2, διαφαίνεται ὁ σάλος ὁ δημιουργηθεὶς ἐκ τῆς ὑποθέσεως Ross καὶ τὰ κατόπιν τούτου ληφθέντα ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου μέτρα πρὸς ἀποφυγὴν ἐπαναλήψεως παρομοίας ἐνεργείας. Εἰς τοῦτο ὀρίζεται, μεταξὺ ἄλλων, ὅτι «ἡ θέσις τοῦ Γενικοῦ Ἐφόρου μένει καὶ κατὰ τὸ παρὸν ἀκάθεκτος» (=κενή). Ἐφορος τοῦ Δημοσίου Κεντρικοῦ Μουσείου ἐν Ἀθήναις διορίζεται ὁ μέχρι τοῦδε συν-

1. Ἑλληνικὸς Ταχυδρόμος 1/13 Σεπτεμβρίου 1836.

2. Β. Δ. 23 Ἀπριλίου 1837. Ὁ Ὁθων ἐπέστρεψε νεόνυμφος μετὰ τῆς βασιλίσσης Ἀμαλίας τὸν Φεβρουάριον τοῦ 1837.

3. Ἄγνωστον εἶναι διατί οὐδέποτε ἐδημοσιεύθη τοῦτο εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως, οὔτε περιελήφθη εἰς τινὰ τῶν μεταγενεστέρων συλλογῶν τῶν ἀρχαιολογικῶν νόμων (βλ. Γ. Φαρμακίδην, ἔ.ἀ. σελ. 157 καὶ σημ. 47). Εἶναι γνωστὸν μόνον ἐν μέρει ἐκ τῆς ἀναφορᾶς του εἰς τὸ συστατικὸν τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐπιτροπῆς, Β.Δ. τῆς 6/18 Νοεμβρίου 1836, καὶ ἐξ ἀποσπάσματός του κοινοποιηθέντος εἰς τὸν Ἰατρίδην, διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 8372 ἐγγράφου τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας τῆς 5/17 Ὀκτωβρίου 1836. Εὐρίσκεται, ὡς ἐκ τούτου, ἀπόσπασμα μόνον τοῦ Διατάγματος 15510 εἰς τὸν συνταξιοδοτικὸν φάκελλον τοῦ ζωγράφου. Εἰς τὸ ἀπόσπασμα ὅμως δὲν ἀναφέρεται τὸ καίριον ἄρθρον 7, τὸ ὅποιον πρόβλεπε καὶ τὴν σύστασιν τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐπιτροπῆς, ὡς ἐμφαίνεται ἐκ τῆς ἀναφορᾶς τοῦ ἄρθρου τούτου εἰς τὴν εἰσαγωγὴν τοῦ Διατάγματος περὶ διορισμοῦ τῆς Ἐπιτροπῆς ταύτης.

εργὸς Κύριος Κ. Πιττάκης. Τούτου συνεργὸς ὠρίσθη ὁ κ. Ἰατρίδης μὲ μισθὸν 180 δρχ. μηνιαίως, μὲ ἀπασχόλησιν τὴν ἰχνογράφειαν καὶ ἀντιγραφὴν «καὶ ἄλλας τῆς τέχνης ἐργασίας, αἱ ὅποῖαι ἀναφέρονται εἰς τὴν ἀρχαιολογίαν, καὶ θέλει βοηθῇ ἐν καιρῷ τῷ δέοντι τὸν Ἐφορον». Ὅρίζονται περαιτέρω τὰ καθήκοντα τοῦ Ἐφόρου (Ἐπιστάτου) συλλογῶν καὶ μνημείων ἀρχαιότητος, ὡς καὶ τῶν ἀνασκαφῶν. Τέλος, εἰς τὸ ἄρθρον Ζ' (τὸ ἕκτον) ὁρίζεται ὅτι: 1. «Οὐδεὶς ἐπιφορτισμένος ἀρχαιολογικὰς ἐργασίας ὑπάλλληλος εἰς οὐδεμίαν περίστασιν καὶ ἐν οὐδεμιᾷ προφάσει δὲν δύναται νὰ διαθέσῃ ἄνευ ἀδείας τῆς Γραμματείας περὶ ἀντικειμένων τῆς ἀρχαιολογίας, ἀνηκόντων εἰς τὸ δημόσιον καὶ ἐρχομένων εἰς χεῖράς του ὡς ἐκ τῆς ὑπηρεσίας του. 2. Ἐπίσης δὲν τολμᾷ νὰ γνωστοποιήσῃ ἀντίγραφα ἢ ἀντίτυπα μὴ ἐκδεδομένων εἰσέτι ἀρχαιοτήτων ἢ, ἀναλόγως τοῦ ἁρθροῦ 99 τοῦ διατάγματος περὶ ἀρχαιοτήτων, νὰ δώσῃ τὴν ἄδειαν νὰ γίνωσι τοιαῦτα ἀντίγραφα ἄνευ ἀνωτέρας προσταγῆς ἢ ἀδείας».

Ταυτοχρόνως, διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 8372 τῆς 5/17 Ὀκτωβρίου 1836 ἐγγράφου τῆς Γραμματείας τῆς Παιδείας πρὸς τὸν Ἰατρίδην, ἐζητεῖτο ἡ συμμόρφωσίς του πρὸς τὸ Β. Διάταγμα 15510 καὶ τοῦ ἐγνωρίζετο ἡ αὔξησις τοῦ μισθοῦ του. «Τοῦτο», σημειοῦται, «Σὰς ἀναγγέλλει ἡ Γραμματεία, χαίρουσα διὰ τὴν δικαίαν ἀναγνώρισιν τῶν ὑπὲρ τῆς ἀρχαιολογικῆς ὑπηρεσίας προσπαθειῶν Σας»¹. Ἐνῶ ἐρρυθμίζοντο, διὰ μίαν ἀκόμη φορὰν ἀπὸ τῆς ἐγκαθιδρύσεως τῆς βασιλείας, τὰ τῆς ἀρχαιολογικῆς ὑπηρεσίας, παρ' ὅλον ὅτι ὁ Ross ἐχολώθη μὲ τὸ Ὑπουργεῖον, δὲν ἐγκατέλειψε τὴν χώραν τὴν ὁποίαν ἡγάπησε². Τὸν χειμῶνα τοῦ 1836 - 1837 ἀναμένων τὴν ἔλευσιν τοῦ Ὁθωνος, ὅστις, ὡς ἀνεφέρθη ἤδη, τὸν ἐξετίμα ἰδιαιτέρως³, ἔδρυσεν φροντιστήριον, ὅπου ἐδίδαξεν ἐπιγραφικὴν εἰς ὀλίγους μαθητὰς τοὺς ὁποίους τοῦ συνέστησαν οἱ Γ. Γεννάδιος καὶ Ἐρρίκος Ulrich (Οὐλερῆχος), πρῶτος καθηγητὴς τῆς λατινικῆς εἰς τὸ Γυμνάσιον τῶν Ἀθηνῶν καὶ κατόπιν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῆς ἐλληνικῆς πρωτευούσης⁴. Τὸ 1837 διωρίσθη ὁ Ross καθηγητὴς τῆς Ἀρχαιολογίας εἰς τὸ μόλις ἰδρυθὲν Ὁθώνειον Πανεπιστήμιον, τὴν θέσιν δὲ ταύτην διετήρησε μέχρι τοῦ 1843, ὁπότε ἐπαύθη, ὅπως καὶ ἄλλοι ξένοι ἢ Φαναριῶται Ἕλληνες κρατικοὶ ὑπάλλληλοι, δυνάμει τοῦ ψηφίσματος «περὶ ἑτεροχθόνων». Ὁ βασιλεὺς τῆς Πρωσσίας Φρειδερίκος Γουλιέλμος Δ', ἐνῶ ὁ Ross διωρίσθη σχεδὸν ἀμέσως καθηγητὴς εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Halle, ἰδρυθείσης εἰδικῶς δι' αὐτὸν ἔδρας ἀρχαιολογίας, τοῦ παρεχώρησε διετῇ ἄδειαν διὰ τὴν ὀλοκλήρωσιν τῶν

1. Βλ. προχείρως τὸ ἐγγράφον εἰς Γ. Φαρμακίδην, ἔ.ἀ. σελ. 158 - 159.

2. Καθίσταται σαφὲς ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἀναφερθεισῶν διαταγῶν τῆς Κυβερνήσεως, διατί δὲν τοῦ ἐπετράπη πλέον ὑπὸ τῶν οἰκείων ὑπαλλήλων νὰ εἰσέρχεται εἰς τὴν Ἀκρόπολιν, πρὸς μελέτην ἢ σχεδίασιν μνημείων, ἐφ' ὅσον ρητὴ ἦτο ἡ σχετικὴ ἀπαγόρευσις καὶ ὁ Ross δὲν ἠθέλησε καὶ πάλιν νὰ ἀπευθυνθῇ εἰς τὸ Ὑπουργεῖον, διὰ νὰ ζητήσῃ τὴν ἀπαιτουμένην ἄδειαν, πρᾶγμα τὸ ὅποιον καὶ σήμερον ἀκόμη ἰσχύει διὰ πάντα ἀρχαιολόγον Ἕλληνα ἢ ξένον, ἐπιθυμοῦντα νὰ μελετήσῃ ἀρχαιότητα. Χωρὶς νὰ ἀναφέρῃ τὴν μικρὰν αὐτὴν λεπτομέρειαν εἰς τὰς Erinnerungen του, ὁ Ross σπεύδει καὶ πάλιν νὰ κατηγορήσῃ τοὺς Ἕλληνας ἀρχαιολόγους διὰ τὸ γεγονός. Οὕτω, ἀπέμεινεν εἰς τὸν Πιττάκην ἢ ἄδικος ὑστεροφημία, ὅτι τὸν ἡμπόδισε νὰ ἀνέρχεται εἰς τὴν Ἀκρόπολιν.

3. Ὁ Ross ἐπίστευεν, καὶ τὸ ἐγράψεν εἰς τὰς Erinnerungen, ὅτι ἂν δὲν ἀπουσίαζεν ὁ βασιλεὺς εἰς τὸ ἐξωτερικόν, δὲν θὰ ἠναγκάζετο νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν ἀρχαιολογικὴν ὑπηρεσίαν. Βλ. καὶ σελ. ριδ' τῆς παρούσης Εἰσαγωγῆς.

4. Βλ. Γ. Φαρμακίδην, ἔ.ἀ. σελ. 155 - 156.

περιηγήσεών του εἰς τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου. Οὕτω παρέμεινεν ὁ Ross ἐν Ἑλλάδι μέχρι τοῦ Ἰουνίου τοῦ 1845, ἀφοῦ τότε, διὰ τελευταίαν φορὰν συνώδευσε τὸν βασιλέα Ὅθωνα καὶ τὴν Ἀμαλίαν εἰς τὴν ἐν τῇ Βοιωτίᾳ περιοδείαν των. Κατὰ τὴν τελευταίαν διετίαν τῆς παραμονῆς του ὁ Γερμανὸς ἐπιστήμων περιηγήθη τὴν Μ. Ἀσίαν¹.

Η ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Ὡς ἐν ἀρχῇ τοῦ παρόντος ἀνεφέρθη, ἡ Ἀρχαιολογικὴ Ἐπιτροπὴ συνεστήθη διὰ τοῦ ἀπὸ 6/18 Νοεμβρίου 1836 Β.Δ. εἰς ἐκτέλεσιν τοῦ ἄρθρου 7 τοῦ Διατάγματος 15510 τῆς 2/14 Ὀκτωβρίου τοῦ 1836². Τὸ Β. Διάταγμα ἀπὸ 6/18 Νοεμβρίου τοῦ 1836³, ὑπογραφὸν ὑπὸ τοῦ Ἀρμανσπεργκ, Ἰ. Ρίζου, Σμάλτς, Δρόσου Μανσόλα, Α.Γ. Κριεζῆ καὶ Γ. Λασσάνη, ὀρίζει: «Κατὰ συνέπειαν τοῦ ἄρθρου 7 τῆς ἀπὸ 2/14 Ὀκτωβρίου 1836 καὶ ὑπ' ἀριθ. 15510 ἡμετέρας ἀποφάσεως. . .». 1. Τὰ διοριστέα μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς, ἦτοι τοὺς Κυρίους: Γεώργιον Αἰνιᾶνα, Γεώργιον Ἀργυρόπουλον, Ἰωάννην Βενθύλον, Γεώργιον Γεννάδιον, Γεώργιον Ψύλλαν, Κωνσταντῖνον Σχινᾶν καὶ Παναγιώτην Σοῦτσον. 2. Τὴν ἀνάθεσιν εἰς αὐτοὺς τῶν εἰς τὸ ρηθὲν ἄρθρον (τὸ ἄγνωστον εἰς ἡμᾶς ὑπ' ἀριθ. 7) διαγραφομένων ἐπιστημονικῶν χρεῶν καὶ ὅσων μετ' αὐτῶν συνεχόμενων καὶ ἀναλόγων ἐκ τῶν τοῦ Γενικοῦ Ἐφόρου τῶν Ἀρχαιολογικῶν Συλλογῶν κατὰ τὸν ἀπὸ 10/22 Μαΐου 1834 νόμον, ἐγκρίνει ἡ Γραμματεία. 3. Ὡς ἑκτακτα μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς θὰ ἐλάμβανον μέρος: α. Ὁ ὑπουργικὸς Σύμβουλος τῆς Γραμματείας

1. Καρπὸς τῆς περιηγήσεώς του ἐκείνης ἦτο τὸ βιβλίον του *Kleinasien und Deutschland: Reisebriefe und Aufsätze mit Bezugnahme auf die Möglichkeit deutscher Niederlassungen in Kleinasien*, Halle, 1850. Αἱ εἰς τὸ βιβλίον τοῦτο ὑποστηριζόμεναι ἀπόψεις (περὶ δυνατότητος μεταναστεύσεως τῶν Γερμανῶν οὐχὶ εἰς Ἀμερικὴν ἀλλὰ εἰς Μ. Ἀσίαν, πρὸς γεωργικὸν ἀποικισμόν της, καὶ ἀνάληψιν τῆς ἐμπορικῆς κινήσεώς της, ὡς καὶ τῶν θαλασσίων της μεταφορῶν) θεωροῦνται πρωτοποριακαὶ τῆς οἰκονομικοπολιτικῆς γερμανικῆς θεωρίας τοῦ 19ου αἰ., γνωστῆς ὡς *Drang nach Osten*. Ὁ Ross, ἀφοῦ ἐταλάνισθη ἀπὸ φυματίσιν τῆς σπονδυλικῆς στήλης, ἀπὸ τοῦ 1847, ἔδωκε τέρμα ὁ ἴδιος εἰς τὴν ζωὴν του, τὸ 1859. Τὰ κυριώτερα βιβλία του εἶναι αἱ ἤδη ἀναφερθεῖσαι *Erinnerungen*, τὸ *Kleinasien und Deutschland*, τὰ *Archäologische Aufsätze*, αἱ *Wanderungen im Gefolge des Königs Otto und der Königin Amalie*, Halle, 1851, καὶ τὰ *Inselreisen* — τὰ δυὸ τελευταῖα χαρακτηρίζει ὁ C. Robert ὡς κοσμήματα τῆς γερμανικῆς φιλολογίας ἐν γένει καὶ οὐχὶ μόνον τῆς ἀρχαιολογίας. Συνέγραψε καὶ ἐλληνιστί: Ἐγχειρίδιον τῆς Ἀρχαιολογίας τῶν Τεχνῶν, Ἀθῆναι, 1841, Τὸ Θησεῖον καὶ ὁ Ναὸς τοῦ Ἀρεως, Ἀθῆναι, 1837, (φυλλάδιον), — εἰς τὴν Α.Ε. 1838 σελ. 71 κ.έ. ἐδημοσίευσεν ὁ Κ. Πιττάκης ἄρθρον ὑπὸ τὸν αὐτὸν τίτλον, ἀπαντῶν εἰς τὰς ῥηθῆς, ὡς ἀπεδείχθη βραδύτερον, ἀπόψεις τοῦ Ross — καὶ τὴν Ἀρχαιολογίαν τῆς νήσου Σικίνου, Ἀθῆναι, 1837. Αἱ τρεῖς ὑπάρχουσαι βιογραφίαι του εἶναι αἱ ἀνωτέρω ἀναφερθεῖσαι: τοῦ Karl Keil, εἰς τὸν β' τόμον τῶν *Archäologische Aufsätze*, τοῦ Otto Jahn (ἡ σημαντικώτερα) ἐκτυπωθεῖσα ὡς πρόλογος εἰς τὰς *Erinnerungen* (1863) καὶ τοῦ Carl Robert, *Rede zum Gedächtnis von L. Ross*, gehalten bei Antritt des Rectorats der Universität Halle-Wittenberg, am 12 Juli 1906, Βερολῖνον, 1906.

2. Βλ. Γ. Φαρμακίδην, ἔ.ἀ. σελ. 156 κ.έ. καὶ σημ. 43, 47 καὶ 48. Πρβλ. καὶ Π. Καββαδίαν, Ἱστορία τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας, σελ. 13 καὶ σημ. 1, ἐξ οὗ ἐμφαίνεται ὅτι ὁ Καββαδίας ἀγνοεῖ τὰ δύο διατάγματα — τὸ 15510 καὶ τὸ ἐπικυρωτικὸν αὐτοῦ —, ἐνῶ ὁ Καθηγητὴς Εὐθύμιος Καστόρχης, Ἱστορικὴ Ἐκθεσις, σελ. 93, συνδυάζει τὴν ἑναρξιν τῆς ἐκδόσεως τῆς Α.Ε. «μετὰ τὴν σύστασιν τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας». Τὸ συστατικὸν διάταγμα τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐπιτροπῆς ἐδημοσιεύθη εἰς τὴν ἐπίσημον ἐφημερίδα (Φ.Ε.Κ. 67 τῆς 22 Νοεμβρίου 1836).

3. Φ.Ε.Κ. 67 τῆς 22 Νοεμβρίου 1836.

τῶν Ἐκκλησιαστικῶν, εἰσηγητῆς τοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Κλάδου Κ. Ἀλ. Ραγκαβῆς. β. Ὁ Ἐφορος τοῦ Μουσείου Κ. Πιττάκης καὶ γ. Οἱ εἰς τὰς ἐργασίας τῆς Ἀκροπόλεως ἀσχολούμενοι ἀρχιτέκτονες κύριοι Σάουβερτ καὶ Ἄνσεν. 4. Ἡ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Γραμματεία τῆς Ἐπικρατείας θὰ ἔδιδε εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν ὁδηγίας περὶ τοῦ τρόπου καὶ τῆς τάξεως τῶν ἐργασιῶν τῆς. Ἐκ τοῦ ἀνωτέρω Β.Δ. «περὶ διορισμοῦ τῶν μελῶν τῆς Ἐπιτροπῆς διὰ τὰς Ἀρχαιότητας», ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς μελέτης τῶν χειρογράφων Πρακτικῶν τῶν συνεδριάσεων τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐπιτροπῆς, τὰ ὅποια ἀπόκεινται, εἰς χειρόγραφον φυλλάδιον γεγραμμένον «χειρὶ τοῦ Ραγκαβῆ»¹, εἰς τὸ Ἀρχεῖον τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας, εἶναι δυνατόν νὰ συναχθοῦν ἀρκετὰ συμπεράσματα, ἐν σχέσει πρὸς τὸν ρόλον τὸν ὁποῖον ἔπαιζεν ἡ Ἀρχαιολογικὴ αὕτη Ἐπιτροπὴ, ὡς καὶ διὰ τὰ πρῶτα βήματα τῆς ἐκδόσεως τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐφημερίδος.

Εἶναι σαφές, ὅτι μετὰ τὴν παῦσιν τοῦ Ross, ἡ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Γραμματεία ἠθέλησε νὰ δημιουργήσῃ ὄργανον, ἀντίστοιχον περίπου πρὸς τὸ διὰ Νόμου τοῦ 1914 συσταθὲν Ἀρχαιολογικὸν Συμβούλιον, τοῦτο δὲ ἐκαλεῖτο ἐκάστοτε νὰ ὑποβάλλῃ ἐγγράφως ἐκθέσεις ἀφορώσας εἰς προβλήματα ἀρχαιολογικῆς φύσεως, «διευθυνόμενα» πρὸς αὐτὸ ὑπὸ τῆς Γραμματείας τῶν Ἐκκλησιαστικῶν, διὰ τὴν ὑπ' αὐτῆς λήψιν σχετικῶν ἀποφάσεων.

Ἡ Ἀρχαιολογικὴ Ὑπηρεσία τῆς ἐποχῆς, ὡς προανφέρθη, ἀπετελεῖτο πλέον μόνον ἐκ τῶν Πιττάκη καὶ Ἰατρίδῃ, μὲ προϊστάμενον τὸν Ἀλ. Ραγκαβῆν², εἰσηγητὴν ἐπὶ τῶν ἀρχαιολογικῶν θεμάτων εἰς τὸ Ὑπουργεῖον. Οὗτος, ὡς ἑκτακτον μέλος τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐπιτροπῆς, ἀπετέλει καὶ τὸν σύνδεσμον αὐτῆς μετὰ τοῦ ἀρμοδίου Ὑπουργείου. Ἐκ πρώτης ὄψεως καθίσταται φανερόν, ἂν ἐξετάσῃ τις τὴν σύνθεσιν τῶν μελῶν τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐπιτροπῆς ὅτι, ἐλλείψει εἰδικῶν ἀρχαιολόγων, ὡς τακτικὰ μέλη τῆς διωρίσθησαν πεπαιδευμένοι πολῖται, ἔχοντες οἱ περισσότεροι σπουδᾶς εἰς τὴν Εὐρώπῃ, διακριθέντες μέχρι τότε εἰς διαφόρους περιστάσεις: εἰς τὸν Ἀγῶνα, εἰς τὰς Ἐθνικὰς Συνελεύσεις ἢ ἀναλαβόντες ἐπιτυχῶς διαφόρους ὑψηλὰς θέσεις εἰς τὸ Κράτος. Ἐκτακτα μέλη τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐπιτροπῆς ἦσαν οἱ ἐντεταλμένοι διὰ τὰ ἀρχαιολογικὰ θέματα ἦτοι: οἱ Ραγκαβῆς καὶ Πιττάκης. Οἱ ἀρχιτέκτονες Schaubert καὶ Hansen ἐπελέγησαν ὡς τεχνικοὶ σύμβουλοι.

Ἡ Ἀρχαιολογικὴ Ἐπιτροπὴ συνεδρίαζεν εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίου Ἐκπαιδεύσεως. Ἡ περιπέτεια τῶν ἐπιγραφῶν τῶν Νεωρίων ὠδήγησε συντόμως εἰς τὴν ἀπόφασιν νὰ ἀποκτήσῃ ἡ ὀλιγάριθμος ἑλληνικὴ Ἀρχαιολογικὴ Ὑπηρεσία τὸ ἐπιστημονικόν τῆς περιοδικῆς, διὰ τοῦ ὁποῖου νὰ γίνωνται γνωστὰ εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ τὸ ἐξωτερικὸν τὰ νέα εὐρήματα. Τὸ θέμα συνεζητήθη εἰς τὴν πρώτην

1. Π. Καββαδίας, Ἱστορία τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας, σελ. 13, σημ. 1.

2. Οὗτος διετήρησε τὴν θέσιν ταύτην μέχρι τοῦ 1841, ὅποτε λόγῳ τοῦ μικτοῦ καὶ κωλυμένου γάμου του (ἐνυμφεύθη τὴν κόρην Skeen, ἥτις ἦτο ἐτερόδοξος καὶ ἀδελφὴ τοῦ συζύγου τῆς ἀδελφῆς του), ἐπαύθη ἐκ τῆς θέσεώς του εἰς τὴν Γραμματείαν τῆς Παιδείας, διορισθεὶς ἀμέσως ὡς Διευθυντῆς τοῦ Ἐθνικοῦ Τυπογραφείου. Μετὰ ταῦτα ἐγένετο σύμβουλος τοῦ Ὑπουργείου Ἐσωτερικῶν, ἐπαύθη δὲ ἐκ νέου ὡς ἐτερόχθων, δυνάμει τοῦ γνωστοῦ ψηφίσματος τοῦ 1843, διωρίσθη τέλος τὸ 1844 ὡς Καθηγητῆς τῆς Ἀρχαιολογίας εἰς τὸ Πανεπιστήμιον. Οὗτος ἦτο ἐκ τῶν ιδρυτῶν τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας καὶ Γενικὸς Γραμματεὺς αὐτῆς ἀπὸ τῆς ιδρύσεώς της μέχρι τοῦ ἔτους 1851, ὅποτε παρητήθη διαφωνήσας, διὰ λόγους οἵτινες θὰ ἀναπτυχθοῦν κατωτέρω.

ἤδη συνεδρίασιν τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐπιτροπῆς, γενομένην τὴν 13 Μαΐου 1837¹. Παρατηρεῖ κανεὶς ἐν πρώτοις τὴν βραδύτητα τὴν σημειωθεῖσαν εἰς τὴν σύγκλησίν της, ἐφ' ὅσον τὸ διάταγμα δι' οὗ διωρίζοντο τὰ μέλη αὐτῆς εἶχεν ὑπογραφῇ ἀπὸ τῆς 6/18 Νοεμβρίου 1836². Ἀρχομένης τῆς συνεδριάσεως, ὁ Πιττάκης ἀνέγνω *Ἐκθεσιν ἐκτεταμένην*, περὶ τῶν ἀρχαιολογικῶν ἐργασιῶν του, ἀφ' οὗτου ἀνέλαβε τὴν διεύθυνσιν, αὐτῶν, «περὶ τῶν αἰτιῶν αἵτινες τὸν ἔπεισαν ὥστε, ἐγκαταλείψας τὸν ἀνεγειρόμενον ναὸν τῆς νίκης νὰ ἀσχοληθῇ μᾶλλον εἰς ἀνασκαφὰς περὶ αὐτόν, καὶ νὰ ἐπιχειρισθῇ τὴν ἐκκθάρσιν τῶν προπυλαίων, τῆς μεταξὺ αὐτῶν καὶ τοῦ Παρθενῶνος ὁδοῦ, καὶ τέλος τοῦ Ἑρεχθείου». Ἐξέθηκε, μετὰ ταῦτα, τὸν σκοπὸν τοῦ «περὶ ἐξακολουθήσεως τῶν ἐργασιῶν, τὰς ὁποίας θέλει νὰ διευθύνῃ καθαρίζων τὸ μεταξὺ τοῦ Ἑρεχθείου καὶ τοῦ Παρθενῶνος μέρος, διὰ νὰ τεθῶσιν εἰς αὐτὸ ἐν τάξει τοῦ μεγάλου τούτου ἐρειπίου τὰ συντρίμματα, καὶ προπαρασκευασθῇ οὕτω κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν τῆς Κυβερνήσεως, ἡ κατὰ μέρος ἀνέγερσίς του, τῆς ὁποίας ἑναρξίς δύναται νὰ γίνῃ κατὰ τὸ προσεχὲς φθινόπωρον. Συγχρόνως μελετᾷ νὰ ἀποπερατώσῃ καὶ τὰς ἤδη ἀρχιθείσας ἐργασίας εἰς τὸ Ἑρεχθεῖον, ὅπου ἐλπίζει ν' ἀνασκάψῃ τὴν ἐρεχθηΐδα θάλασσαν, εἰς τὸν ναὸν τῆς νίκης καὶ εἰς τὰ προπύλαια, τῶν ὁποίων θέλει νὰ θέσῃ τὰς βαθμίδας εἰς τὰς ἀνηκούσας θέσεις των». Ἡ Ἐπιτροπὴ ἐνέκρινε τὸ γενικὸν τοῦτο τῶν ἐργασιῶν σχέδιον³. Μετὰ ταῦτα ἐγένετο λόγος «περὶ τῆς συντάξεως τοῦ περιοδικοῦ ἀρχαιολογικοῦ συγγράμματος, τοῦ ὁποίου τὴν ἔκδοσιν ἡ Κυβέρνησις ἀναθέτει εἰς τὴν ἐπιτροπὴν, καὶ ἐπροτάθη νὰ καθυποβληθῇ εἰς τὴν προσεχῇ συνεδρίασιν προϋπολογισμὸς τῶν εἰσοδημάτων καὶ τῶν ἐξόδων αὐτοῦ». Τῶν συζητήσεων ἐκάστης συνεδρίας προτάσσεται πῶς τῶν παρόντων μελῶν, ἐπειδὴ ὅμως τὰ Πρακτικὰ ἐπεκυροῦντο ἀναγιγνωσκόμενα κατὰ τὴν ἐπομένην συνεδρίασιν, οἱ ὑπογράφωντες αὐτὰ δὲν ἦσαν πάντοτε καὶ οἱ παρόντες κατὰ τὴν σχετικὴν συζήτησιν⁴.

Ἡ δευτέρα συνεδρία τῆς Ἐπιτροπῆς ἐγένετο τὴν 15 Ἰουνίου 1837. Κατ' αὐτὴν ὁ Κ. Πιττάκης ἀνήγγειλεν εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν ὅτι προχωρήσας ἤδη ἱκανῶς εἰς τὴν ἐκκθάρσιν τῆς ἐντὸς τοῦ Ἑρεχθείου ἐπιφανείας καὶ τῶν πέριξ αὐτοῦ, καὶ εἰς αὐτὴν τὴν ἀνέγερσιν τοῦ νοτίου τείχους τοῦ ναοῦ τούτου, ἔπαυσεν ἤδη τὰς ἐργασίας, ἀφ' ἐνὸς μὲν διότι ὁ ὑπερβολικὸς καύσων μέχρι τοῦ Σεπτεμβρίου καθιστᾷ αὐτὰς ἐπικινδύνους εἰς τοὺς ἐργαζομένους, ἀφ' ἑτέρου δὲ διότι ὁ ἴδιος ἦτον ἀνάγκη νὰ περιοδεύσῃ εἰς τὸ τρίμηνον τοῦτο διάστημα ἐντὸς τοῦ κράτους, διὰ νὰ πληροφορηθῇ εἰς ποίαν κατάστασιν εἶναι αἱ ἐκασταχοῦ ἀρχαιότητες, καὶ διατάξῃ περὶ αὐτῶν τὰ προσφορώτερα, ἀναθέτων τὴν διατήρησιν αὐτῶν εἰς οὓς ὁ νόμος διατάττει». Ἐν συνεχείᾳ ὁ Ἀλ. Ραγ-

1. Τὸ χειρόγραφον φυλλάδιον τῶν Πρακτικῶν τῶν Συνεδριάσεων της ἀποτελεῖται ἐξ 22 σελίδων κειμένου, ὅπου ἀναφέρονται τὰ συζητηθέντα εἰς τὰς 13 συνεδρίας αὐτῆς, μεταξὺ 13 Μαΐου 1837 καὶ 15 Ὀκτωβρίου 1838.

2. Βλ. σελ. ριθ', σημ. 3.

3. Σημειοῦνται ἐξαντλητικῶς αἱ ὑπὸ τοῦ Κ. Πιττάκη γενόμεναι προτάσεις, καὶ ἡ ἔγκρισις αὐτῶν ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς, διότι βραδύτερον κατηγορήθη οὗτος δημοσίᾳ καὶ εἰς τὴν προϊσταμένην του ἀρχήν, ὅτι τὰ πάντα ἐν τῇ Ἀκροπόλει ἔκειντο φύρδην-μύγδην.

4. Εἰς τὴν 5ην συνεδρίαν τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς 20 Αὐγούστου 1837 (σελ. 11 χειρογράφου φυλλადίου) ὑπογραμμίζεται τὸ γεγονός ὅτι δὲν προσέρχονται εἰς τὰς συνεδριάσεις τῆς Ἐπιτροπῆς ἅπαντα τὰ μέλη. Δέον νὰ σημειωθῇ ὅτι πάντοτε ἦσαν παρόντες οἱ Ἀλ. Ραγκαβῆς, Κ. Πιττάκης, Ἰ. Βενθόλος, Παναγ. Σοῦτσος καὶ Γ. Αἰνιάν.

καβῆς¹, ὅστις ἰδιαιτέρως ἡρέσκετο νὰ ἀσχολῇται μὲ τὴν ἐκπόνησιν ὀργανισμῶν καὶ μὲ ὀργανωτικὰ θέματα, «καθυπέβαλε μετὰ ταῦτα εἰς τὴν ἐπιτροπὴν τὸν προϋπολογισμόν τοῦ περιοδικοῦ ἀρχαιολογικοῦ συγγράμματος, συνταχθέντα βοήθειά τοῦ ἐφόρου τῆς Τυπογραφίας καὶ τοῦ Διευθυντοῦ τῆς Λιθογραφίας. Ὁ προϋπολογισμὸς οὗτος περιέχει διὰ 1.000 ἀντίτυπα ἔξοδα μὲν 841 Δρ. ἔσοδα δὲ 6.000. Ἀνήγγειλε δὲ συγχρόνως εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν ὅτι ἐγένετο ἤδη πρότασις ὥστε τὸ σύγγραμμα τοῦτο νὰ τυπώνεται εἰς λογαριασμόν τοῦ (Βασιλικοῦ) Τυπογραφείου, καὶ τοῦτο ἐνεκρίθη ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς».

Κατόπιν, ἐγένετο γενικὴ συζήτησις περὶ τῆς δημοσιευτέας ὕλης: Συνεζητήθη δηλ. «περὶ τῆς ἐπιστημονικῆς ἐξετάσεως τῶν ἀρχαιοτήτων, καὶ περὶ τῆς συντάξεως αὐτῆς τοῦ συγγράμματος, ἀπεφασίσθη (δὲ) μετὰ βραχεῖαν συζήτησιν νὰ ἐκλεχθῶσι πέντε μέλη ἐκ τῶν τῆς ἐπιτροπῆς, καὶ ἐξ αὐτῶν εἷς μὲν νὰ εἶναι ὁ ἐφορος Κ. Πιττάκης, εἷς δὲ ν' ἀναλάβῃ τὸ ὕλικόν μέρος τῆς συντάξεως τῆς Ἐφημερίδος, οἷον τὴν ἐκλογὴν καὶ κατάρταξιν τῆς ὕλης κλπ. Τρεῖς τέλος νὰ ἔχουν ἰδιαίτερον ἔργον τὴν ἐπιστημονικὴν τῶν ἐπιγραφῶν καὶ ἄλλων ἀντικειμένων τῆς ἀρχαιότητος ἐξέτασιν. Ἐκαστον μέλος τῆς Ἐπιτροπῆς ἐν γένει νὰ ἔχῃ τὸ δικαίωμα, ἢ μᾶλλον τὴν ὑποχρέωσιν νὰ ἐκλέγῃ ὅποιον δῆποτε ἀρχαιολογικὸν ἀντικείμενον διὰ νὰ μελετᾷ αὐτὸ ἰδιαιτέρως καὶ νὰ κοινοποιῇ εἰς τὴν ἐπιτροπὴν τὸ ἀποτέλεσμα τῆς μελέτης του». Ἡ «ὑποχρέωσις» αὕτη δὲν ἐπραγματοποιήθη, ὥς ἦτο φυσικόν, διότι δὲν εἶχον ἅπαντα τὰ μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς τὰς ἀπαιτούμενας γνώσεις διὰ δημοσίευσιν ἀρχαιοτήτων ἔστω καὶ ἀτελῇ.

Ἀπεφασίσθη νὰ ἐκδίδεται ἡ Ἐφημερίς ἅπαξ τοῦ μηνός, θὰ περιεῖχε δὲ «ἐξ μὲν φύλλα λιθογραφημένα, ὅκτῳ δὲ περίπου φύλλα κειμένου ἐπεξηγητικοῦ, περιέχοντος ὥς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἱστορικὰς ἐκθέσεις τοῦ τρόπου καὶ τῶν περιστάσεων τῆς ἀνευρέσεως τῶν ἐμφανιζομένων ἀρχαιοτήτων, καὶ ἄλλας ὁμοίου εἵδους διασαφήσεις, σπανίως δὲ καὶ μόνον ἐκτάκτως ἐπιστημονικὰς ἐξηγήσεις καὶ ὑποθέσεις. Αἱ ἐκθέσεις αὗται θέλουν λαμβάνεσθαι ἢ ἀπὸ τὰ μέλη τῆς ἐπιτροπῆς, ἢ καὶ ἀπὸ ἄλλους πεπαιδευμένους, ἀλλὰ πρὶν δημοσιεύωνται θέλουν ἀναγινώσκεισθαι ἐνώπιον τῆς ἐπιτροπῆς, καὶ θέλουν ὑπογράφεσθαι εἰς πᾶσαν περίστασιν ὑπὸ τοῦ γράψαντος. Διὰ τὴν ἐπιστημονικὴν τῶν ἀρχαιοτήτων ἐξέτασιν ἐκλέχθησαν οἱ ΚΚ. Γ. Αἰνιάν, Κ. Σχινᾶς καὶ Ἰ. Βενθύλος² οἵτινες θέλουν διανέμεσθαι μετὰ τῶν τῶν ἐργασίαν καὶ συνέρχεσθαι εἰς ἐν ὅπως καὶ ὅταν ἐγκρίνουν. Διὰ δὲ τὴν ἐκδοσιν τῆς ἐφημερίδος ἐκλέχθη ὁ Κ. Ἀ. Ρ. Ραγκαβῆς. Ὁ ἐφορος Κ. Πιττάκης θέλει συνεννοῆσθαι μετὰ τῶν τεσσάρων τούτων Κυρίων, οἵτινες, ὅσάκις ἡ χρεία τὸ καλεῖ θέλουν συνέρχεσθαι εἰς ἐν καὶ συσκέπτεσθαι. Ὁ Κ. Πιττάκης καθυπέβαλεν εἰς τὴν ἐπιτροπὴν ἀντίγραφα ἐπιγραφῶν, ἀγγείων, ἀναγλύφων καὶ ἄλλων, ἔτοιμα διὰ νὰ καταχωρισθῶσιν εἰς τὴν ἐφημερίδα, καὶ παρασκευασθέντα ὑπὸ τοῦ Κ. Ἰατρίδου. Οἱ ΚΚ. Σάουβερτ καὶ Ἀνσεν ἐπρόσφεραν τὴν συνεργασίαν των εἰς τὸ σύγγραμμα τοῦτο ὅσάκις πρόκειται λόγος περὶ ἰχνογραφήσεως ἀρχαίων κτηρίων καὶ

1. Ἡδὴ ἀπὸ τοῦ Ἰανουαρίου τοῦ 1837 εἶχεν ἰδρυθῇ ἡ Ἀρχαιολογικὴ Ἑταιρεία. Πρῶτος πρόεδρος αὐτῆς εἶχεν ἐκλεγῇ ὁ Ρίζος, γενικὸς γραμματεὺς ὁ Ἀλ. Ραγκαβῆς καὶ μέλος τῆς ἐφορείας τῆς (Συμβουλίου) ὁ Κ. Πιττάκης. Βλ. Εὐθ. Καστόρχην, ἔ.ἀ. σελ. 8 καὶ Π. Καββαδίου, ἔ.ἀ. σελ. 6-7.

2. Οὗτος ὑπῆρξεν ἐκ τῶν πρώτων καθηγητῶν τοῦ Ὁθωνεῖο Πανεπιστημίου. Βλ. Ἐλ. Κούγκου, Τὰ Ἐκπαιδευτικὰ ἱδρύματα τῆς Αἰγίνης, σελ. 13 κ.ἀ. σποράδην.

τῶν τοιούτων». Χρέη προέδρου τῆς Ἐπιτροπῆς συντάξεως ὠρίσθη νὰ ἀσκῇ ὁ Γ. Αἰνιάν. «Διὰ τὰς συνεδριάσεις τῆς ἐπιτροπῆς προσδιωρίσθη διὰ τὴν ἀρχὴν ἡ γ' ὥρα μ.μ. τῆς τρίτης ἐκάστης ἐβδομάδος, ἐντὸς τοῦ καταστήματος τοῦ γραφείου τῆς ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Γραμματείας».

Εἰς τὴν τρίτην συνεδρίαν, τῆς 3 Ἰουλίου 1837, «ὁ Κ. Ραγκαβῆς ἤρχισε τὴν ἀνάγνωσιν πραγματείας ἱστορικῆς περὶ τῆς τύχης τῶν ἀρχαίων μνημείων ἀπὸ τῆς ὑποδουλώσεως τῆς Ἑλλάδος μέχρι τῆς σήμερον¹, καταχωριστέας εἰς τὸ πρῶτον φυλλάδιον τῆς ἀρχαιολογικῆς ἐφημερίδος». Τὰ μέλη ὤφειλον νὰ κάμουν τὰς παρατηρήσεις των, ἀλλὰ ἐπειδὴ ἡ ἔκθεσις ἦτο μακρά, ἡ συνεδρίασις ἐλύθη, συνεχίσθη δὲ ἡ ἀνάγνωσις τοῦ κειμένου τοῦ Ραγκαβῆ εἰς τὴν ἐπομένην συνεδρίαν, τὴν τετάρτην, τῆς 27 Ἰουλίου 1837, ὁπότε καὶ «καθυπεβλήθησαν ἐπιγραφαί τινες καταχωριστέαι εἰς τὸ αὐτὸ φυλλάδιον, καὶ διενεμήθησαν αὐτὰς τὰ μέλη τῆς ἐπιτροπῆς διὰ νὰ τὰς ἐπεξεργασθῶσι μέχρι τῆς ἐπομένης συνεδριάσεως».

Εἰς τὴν ἰδίαν ἐκείνην συνεδρίαν «ἀνεγνώσθη ἔγγραφον τῆς ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν κτλ. Γραμματείας πρὸς τὴν Ἐπιτροπὴν, τῆς ὁποίας ζητεῖται ἡ γνωμοδότησις περὶ τοῦ ὑπὸ τὰς οἰκίας τῶν ΚΚ. Στάφου καὶ Λεβίδου εὐρεθέντος ἀρχαίου τοίχου». Γενομένης ἐπὶ τοῦ θέματος συζητήσεως ἀπεφασίσθη, ἀφοῦ ἐγένετο μνεία ὅτι δὲν πρέπει νὰ θιγοῦν τὰ δικαιώματα τῶν ἰδιοκτητῶν², νὰ προχωρήσουν εἰς τὴν κατασκευὴν τῆς οἰκίας, ἐφ' ὅσον ἐτηρήθησαν οἱ νόμιμοι τύποι, καὶ ἐλήφθη ἡ ἄδεια οἰκοδομήσεως καὶ (νὰ ὑποχρεωθῶσιν οἱ ἰδιοκτῆται νὰ διατηρήσωσι τὰ εὐρεθέντα τεῖχη ἀνέπαφα». Ἐπὶ πλέον ἐλήφθη ἡ σημαντικωτάτη ἀπόφασις (νὰ προταθῇ εἰς τὴν Γραμματείαν ὅπως ὁ ἔφορος τῶν ἀρχαιοτήτων νὰ ἐπιθεωρῇ πάντοτε ὁσάκις ἀνοίγονται θεμέλια. Ἰδίως εἰς μέρη ὅπου εἶναι πιθανὸν νὰ ὑπάρχουν ἀρχαιότητες τεθαμμέναι». Καὶ αἱ δύο αὗται ἀποφάσεις ἀποδεικνύουν μὲ πόσῃν διορατικότητι, προτρέχοντες τῆς ἐποχῆς των, ἀντίκρυζον οἱ σεβαστοὶ ἐκεῖνοι ἄνθρωποι τὰ προβλήματα τῆς ἀρχαιολογίας. Καὶ αἱ δύο αὗται προϋποθέσεις, διὰ τὰ σχετικὰ θέματα, ἰσχύουν καὶ σήμερον.

Εἰς τὴν πέμπτην συνεδρίαν τῆς Ἐπιτροπῆς, ἀπὸ 20 Αὐγούστου 1837, ἀπεφασίσθη ὅτι ἡ Ἐπιτροπὴ —ἀπουσίαζον συνήθως ὠρισμένα μέλη— «θέλει προχωρῇ εἰς τὰς ἐργασίας τῆς ὁσάκις πέντε μέλη εἶναι παρόντα». Συζητεῖται ἐπίσης θέμα ὑποβληθὲν ὑπὸ τῆς Γραμματείας τῆς Παιδείας πρὸς τὴν Ἐπιτροπὴν, νὰ ἀποφανθῇ ἐπὶ αἰτήσεως τοῦ πολίτου Κ. Γ. Φενερλῆ, αἰτουμένου τὴν κάλυψιν τοῦ ἔμπροσθεν τῆς οἰκίας του ἀνοικθέντος ὀρύγματος ὅπου εὐρέθη «ἀρχαῖον τεῖχος». Ὁ Κ. Πιττάκης προτείνει τὴν ἀγορὰν μέρους τῆς ἰδιοκτησίας τοῦ πολίτου, διότι πιστεύει ὅτι τὰ ἀνευρεθέντα ἀρχαῖα ἀνήκουν εἰς στυλοβάτην ἀρχαίου ναοῦ, καὶ ζητεῖ τοῦτο «πρὸς ἐντελῇ τοῦ μνημείου ἀνασκαφὴν». Ἡ πρότασις ἀπορρίπτεται, διότι κατὰ βάσιν δὲν ὑπῆρχον ἀρκετὰ χρήματα πρὸς ἀποζημίωσιν τοῦ ἰδιοκτῆτου, ἀλλὰ καὶ τοῦτο εἶναι χαρακτηριστικὸν τῆς ἐπικρατούσης

1. Πρόκειται περὶ τῆς ἐν σελ. 5 κ.ε. τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐφημερίδος τοῦ 1837 δημοσιευθείσης ὑπὸ τίτλον «Συνοπτικὴ ἔκθεσις τῆς τύχης τῶν ἀρχαίων μνημείων εἰς τὴν Ἑλλάδα κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη». Αὕτη ἐμπλουτισθεῖσα διὰ πολλῶν ἄλλων στοιχείων ἐδημοσιεύθη ὡς Εἰσαγωγὴ εἰς τὸν α' τόμον τῶν Antiquités Helléniques τοῦ Ἀλ. Ραγκαβῆ.

2. Αἱ ὑπογραμμίσεις ἐγένοντο ὑπὸ τῶν συντακτῶν τῆς Εἰσαγωγῆς.

τότε νοοτροπίας, ὅτι τὸ μνημεῖον δὲν εἶχεν «οὐδὲν γλυπτικῆς ἢ ἀρχιτεκτονικῆς κόσμημα». Κατόπιν τῆς διατυπωθείσης γνώμης τοῦ Πιττάκη, προχωρεῖ ἡ Ἐπιτροπὴ εἰς τὴν σκέψιν νὰ ἀπαγορεύσῃ ἀπλῶς ἡ Γραμματεία τῆς Παιδείας οἰκοδόμησιν ἐπὶ τοῦ προαυλίου τῆς ἰδιοκτησίας, ὥστε νὰ μὴ χαθοῦν τὰ ἔχνη ἐνδεχομένως ὑπαρχουσῶν ὑπ' αὐτὸ ἀρχαιοτήτων. Παρατηρεῖται —καὶ τοῦτο εἶναι λίαν σημαντικὸν διὰ τὸν σεβασμὸν τῶν δικαιωμάτων τῶν πολιτῶν ὑπὸ τοῦ Κράτους ἤδη κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην— ὅτι θὰ προσεβάλλετο τὸ δικαίωμα τῆς ἰδιοκτησίας τοῦ πολίτου, ἂν τοῦ ἀπηγορεύετο νὰ κτίσῃ εἰς τὸ προαύλιον. Οὕτω ἀποφασίζεται νὰ γνωμοδοτηθῇ πρὸς τὴν Γραμματείαν νὰ καλυφθῇ τὸ ἀνασκαφὲν ὄρυγμα, «ἀλλὰ μὲ τρόπον ὥστε νὰ μένῃ πάντοτε ὁρατὸν καὶ προσιτόν»¹.

Εἰς τὴν συνεδρίαν ταύτην προτείνεται ἐπίσης «νὰ προσδιορισθῶσιν αἱ τιμαὶ τῶν ἀρχαίων νομισμάτων κατὰ τοῦ Μιοννέτου τὴν ἐκτίμησιν καὶ νὰ πλουτίζεται τὸ Δ[ημόσιον] μουσεῖον δι' αὐτῶν, εὐρισκομένων συνεχῶς εἰς χεῖρας ἀνθρώπων, οἵτινες ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τὰ μεταπωλοῦσιν εἰς ξένους».

Εἰς τὴν ἕκτῃ συνεδρίᾳ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐπιτροπῆς, τῆς 3 Ἰανουαρίου 1838, ὁ Κ. Πιττάκης «ἤρξατο τῆς ἀναγνώσεως τοῦ εἰς τὸ δεύτερον φυλλάδιον τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐφημερίδος καταχωριστέου ἄρθρου, περὶ τῆς καταστάσεως τῶν ἐκασταχοῦ τῆς Ἑλλάδος ἀρχαιοτήτων»². Εἰς αὐτὴν τὴν συνεδρίαν «ἐγένετο πρότασις», δὲν σημειοῦται ὑπὸ ποίου, «νὰ μεταφράζεται ἡ ἀρχαιολογικὴ ἐφημερίς καὶ εἰς τὸ Γαλλικόν, διὰ νὰ πωλῇται εὐκολώτερον εἰς τοὺς ξένους»³. Παρατηρήθη ὅτι ἐπειδὴ ἡ μετὰ-

1. Αἱ ἀναφερθεῖσαι ἀποφάσεις αὐτῆς τῆς Συνεδρίας χρῆζον ἰδιαίτερας ἐξάσεως διὰ πολλοὺς καὶ εὐνόητους λόγους, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ γεγονός ὅτι οἱ πρῶτοι ἐκείνοι αὐτοσχέδιοι ἀρχαιολόγοι εἶχον πλήρη συναίσθησιν τῆς εὐθύνης των καὶ ἀπέναντι τῶν ἀρχαιοτήτων, ἀλλὰ καὶ τῶν ὑποχρεώσεών των ἔναντι τῶν δικαιωμάτων τῶν πολιτῶν.

2. Βλ. *A.E.* 1837, σελ. 21 κ.έ.

3. Ἐν σχέσει πρὸς τὴν πρότασιν αὐτὴν, ἐδημιουργήθη εἰς τοὺς μεταγενεστέρους (βλ. Π. Καβαδῖαν, ἔ.ἀ. σελ. 13-14, σημ. 1) σύγχυσις, διότι συνεδέθη μὲ τὴν ἐγκατάλειψιν τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐφημερίδος ὑπὸ τοῦ Ραγκαβῆ. Οὗτος ὅμως, ὡς ἐμφαίνεται καὶ ἐκ τοῦ Πίνακος τῶν Περιεχομένων τῆς *A.E.*, σελ. 1 κ.έ., ἔπαυσε συνεργαζόμενος εἰς τὸ περιοδικόν, διότι ἀπολυθεὶς τῆς ἐκ τῆς Γραμματείας τῆς Παιδείας θέσεώς του τὸ 1841, λόγῳ τοῦ γάμου του, μὴ ἐνδιαφερόμενος δὲ κατ' οὐσίαν διὰ τὸ ἀρχαιολογικὸν τοῦτο περιοδικόν, ἀλλὰ κυρίως διὰ τὴν ἀτομικὴν του προβολήν, θὰ ἤρχιεν ἀμέσως τότε νὰ προετοιμάζῃ τὴν ἐκδοσιν τῶν *Antiquités Helléniques*, διευκολυνθεὶς εἰς τὴν ἐκτύπωσίν των, ἐφ' ὅσον διωρίσθη τότε Διευθυντὴς τοῦ Βασιλικοῦ Τυπογραφείου.

Τὸ θέμα ποῖος ἦτο ὁ εἰσηγητὴς τῆς καὶ εἰς τὴν γαλλικὴν μεταφράσεως τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐφημερίδος —οὕτω ἐκυκλοφόρου ἐπὶ μακρὸν καὶ τὰ Πρακτικά τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας— κατὰ τὴν συνεδρίαν ταύτην τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐπιτροπῆς παραμένει λίαν σκοτεινόν, διότι ὁ Κ. Πιττάκης εἰς τὴν *A.E.* τοῦ ἔτους 1855, σελ. 1309 σημειοῖ τελείως τὰ ἀντίθετα: «Εἰς τὴν πρώτην συνεδρίᾳ αὐτῆς» (ἐννοεῖ τὴν Ἀρχαιολογικὴν Ἐπιτροπὴν, ἀλλὰ, στηριζόμενος, ὡς συνήθως, εἰς τὴν μνήμην του καὶ μὴ ἐρευνήσας, ἔχει γράψῃ προηγουμένως, ἀναφερόμενος εἰς τὴν σύστασιν τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐπιτροπῆς ὅτι αὕτη ἀπετελεῖτο ἐκ 13 μελῶν — ἐνῷ ἦσαν 11 ὡς ἤδη ἀνεφέρθη—), «ἐπρότεινα, ὅπως αὕτη συγγράφηται ἑλληνιστὶ καὶ γαλλιστί. Ὁ Κ[ύριος] Ραγκαβῆς ἀντέτεινεν εἰς τοῦτο ἄλλα λέγων, ἄλλα δὲ κεῖθων νόφ, ἐπεστήριξε δὲ τὴν γνώμην του. Τοῦτο σημειωθὲν εἰς τὰ πρακτικά ἐδημοσιεύθησαν 1200 ἀρχαιολογικά ἀντικείμενα, οἷον ἐπιγραφαὶ καὶ ἄλλα. Ὁ Κ[ύριος] Ραγκαβῆς μετειδὼν τὸ μέτρον τῆς ἐκδόσεως τῆς Ἐφημερίδος, καὶ μὴ δυνάμενος νὰ ἐμποδίσῃ τὴν ἐκδοσιν αὐτῆς, γράφων ἐνίοτε μικρὰ τινα σχόλια εἰς εὐαρίθμους ἐπιγραφὰς ἐνόμισε καλὸν νὰ ἐνεργῇ κατ' αὐτῆς τρόπῳ, ὃν δὲν ἀρμόζει ἵνα σημειώσωμεν ἐνταῦθα». Περαιτέρω δὲ μέμφεται τὸν Ραγκαβῆν, ὅτι γενόμενος Διευθυντὴς τοῦ Βασιλικοῦ Τυπογραφείου καὶ Λιθογραφείου «ἡῦρε, τὴν ὁποίαν ἐζήτει ἀρμοδίαν περίστασιν» καὶ «ἀνέφερεν ὅτι τὰ τῆς

φρασείς αὕτη σκοπὸν μόνον ἔχει τὴν πώλησιν τῆς ἐφημερίδος, διὰ τοῦτο πρέπει νὰ ἀνατεθῇ εἰς τὸ κατάστημα τοῦ Β. Τυπογραφείου τὸ ὅποιον ἀνέλαβε τὰ ἐξόδα τῆς τυπώσεως»¹. Εἰς τὴν ἰδίαν συνεδρίαν ἀνεγνώσθη ἔγγραφον τῆς Γραμματείας τῆς Παιδείας πρὸς τὴν Ἐπιτροπὴν, δι' οὗ ἐζητεῖτο ἡ γνώμη τῆς ἐπὶ προτάσεως γενομένης εἰς τὴν Κυβέρνησιν νὰ ἀγοράσῃ ἀρχαιοτήτας τινάς, οἷον δακτυλιολίθους, νομίσματα καὶ ἄλλας, πληρώνουσα εἰς τὸν προσφέροντα αὐτὰς Ἀναγνώστην (ἐλλείπει τὸ ἐπώνυμον εἰς τὰ Πρακτικὰ ἀφεθέντος κενοῦ χώρου) τὸ ἐν τρίτον τῆς τιμῆς εἰς μετρητά, τὰ δύο δὲ τρίτα εἰς γῆν. Καὶ πάλιν ἀνετέθη εἰς τὸν Πιττάκην «ἡ φροντίς νὰ ἴδῃ τὰ ἀρχαῖα ταῦτα ἀντικείμενα καὶ ἐκθέσῃ τὰ περὶ αὐτῶν εἰς τὴν ἐπιτροπὴν».

Εἰς τὴν ἐβδόμην συνεδρίαν τῆς 10 Ἰανουαρίου 1838 ὁ Πιττάκης ἐξηκολούθησε τὴν ἀνάγνωσιν τῶν εἰς τὸ β' φυλλάδιον τῆς Α.Ε. καταχωριστέων ἄρθρων, «καθυπέβαλε δὲ εἰς τὴν ἐπιτροπὴν καὶ τὰς εἰς αὐτὸ τυπωτέας ἐπιγραφάς». Εἰς τὴν ὀγδόην συνεδρίαν τῆς 24 Ἰανουαρίου «ἐγένετο λόγος περὶ τῆς βραδύτητος τῆς λιθογραφήσεως τῶν ἐπιγραφῶν καὶ ἄλλων εἰκόνων εἰς τὴν Ἀρχαιολογικὴν ἐφημερίδα»². Ἀπεφασίσθη τότε «νὰ παρακληθῇ ἡ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν κλπ. Γραμματεία νὰ προτρέψῃ τὸν ἑφορον τῆς Β[ασιλικῆς] Λιθογραφίας, ν' ἀσχολῇται δραστηριωτέως εἰς τὸ ἔργον τοῦτο». Ἠκολούθησε συζήτησις περὶ τῶν ἀρχαίων τοῦ Ἀναγνώστου, τὰ ὅποια εἶχεν ἐνώπιόν

¹ Ἀρχαιολογικῆς Ἐφημερίδος κρεῖττον ἂν ἐκδοθῶσι καὶ γαλλιστί, διὰ τὸν ἔξω Κόσμον· ἐπρότεινε δὲ διὰ τῶν οἰκείων ἐαυτὸν συντάκτην τοῦ ἔργου τούτου, τῇ συνθήκῃ ἵνα τυπώνωνται δαπάνη τῆς Κυβερνήσεως 600 σάματα γαλλιστί, ἐν τῇ Ἑλληνικοτάτῃ πόλει (τὰς Ἀθήνας), ἐκ τούτων δὲ 520 νὰ λαμβάνῃ ὁ Κ. Ραγκαβῆς καὶ 80 μόνον τὸ Ἔθνος δι' ὅλα τὰ ἐξόδα αὐτοῦ. Οὕτως ὁ Κ. Ραγκαβῆς ἐπελάβετο τοῦ ἔργου, οἰκειοποιούμενος τὰ πάντα ἰδιά του. Θεωρῶν τὸ ἀδίκημα τοῦτο ἀνέφερον αὐτὸ ὅπου ἔδει, καὶ ἔπαυσα τὴν ἐξακολούθησιν τῆς ἐκδόσεως τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐφημερίδος». Ὡρισμέναι ὅμως λεπτομέρειαι, ἐξ ὧν γράφει ὁ Κ. Πιττάκης, δὲν εἶναι πραγματικά, ὡς θὰ φανῇ κατωτέρω.

1. Τὰ γραφόμενα εἰς τὰ Πρακτικὰ αὐτῆς τῆς συνεδριάσεως εἶναι λίαν ἀσαφῆ, διότι ἐπὶ τοῦ προκειμένου θέματος τὸ Β. Τυπογραφεῖον εἶχεν ἀναλάβει τὴν ἐκδοσιν, ἐξόδοις τῆς Κυβερνήσεως, δὲν ἦτο δυνατόν ὅμως νὰ ἐπιφορτισθῇ καὶ μετὰ τὴν εἰς τὴν γαλλικὴν μετάφρασιν τοῦ περιοδικοῦ. Ὁ ἀντικειμενικὸς παρατηρητὴς διακρίνει πράγματι εἰς τὸ θέμα τοῦτο, τὸ διατυπούμενον τόσον ἀορίστως ὑπὸ τοῦ συντάκτου τῶν Πρακτικῶν Ἀλ. Ραγκαβῆ, κάποιαν ὀπισθόβουλον σκέψιν του, τὴν ὅποιαν ὁ Πιττάκης, ἐλθὼν ἀργότερον εἰς ὁρμὴν μετὰ τοῦ Ραγκαβῆ, τὴν ἀποδίδει εἰς ἄλλα αἷτια («ἄλλα δὲ κεύθων νόμ»). Ἴσως ὁ Ραγκαβῆς ἐθεώρει δύσκολον ἔργον τὴν μετάφρασιν, ἀφ' ἧς στιγμῆς, λόγῳ τῶν πολλῶν ἄλλων του καθηκόντων καὶ ἀσχολιῶν, δὲν θὰ ἦτο δυνατόν νὰ ἐπιστατῇ ἐκεῖνος ὁ ἴδιος καὶ εἰς τὰ τῆς μεταφράσεως τοῦ περιοδικοῦ. Τὰ γαλλικά τοῦ Πιττάκη, ὡς εἶχε καταδειχθῇ ἐκ τοῦ βιβλίου του Ancienne Athènes, ἐχώλαινον πολὺ. Σημειωτέον ἀκόμη ὅτι τὰ Πρακτικὰ τῆς Α.Ε. ἐξετυπῶντο δίγλωσσα, εἰς τὴν ἑλληνικὴν καὶ γαλλικὴν, εἰς μικρὸν φυλλάδιον, ἡ διόρθωσις τοῦ ὁποίου, ὡς καὶ ἡ μετάφρασις τοῦ κειμένου του εἰς τὴν γαλλικὴν, δὲν ἀπῆλθον μακρὸν χρόνον. Τὴν ἐκδοσὶν των, φυσικῶς τῷ λόγῳ, θὰ τὴν εἶχεν ὁ Ραγκαβῆς, ὡς ἐμφαίνεται ἐξάλλου καὶ ἐκ τῆς καλῆς εἰς τὴν γαλλικὴν μεταφράσεως τοῦ κειμένου. Εἶναι ἄλλωστε χαρακτηριστικὸν ὅτι μέχρι τοῦ 1849, ὅποτε ἦτο ἐκεῖνος Γενικὸς Γραμματεὺς τῆς Ἐταιρείας, ἐξακολουθεῖ τὸ περιοδικὸν νὰ κυκλοφορῇ διγλωσσον, προφανῶς διότι ὁ Ραγκαβῆς ἀπέδιδε μεγάλην σημασίαν καὶ εἰς τὴν μετάφρασίν του, ὥστε νὰ γίνωνται γνωστὰ τὰ ἔργα τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας εὐκόλως εἰς τοὺς ξένους ἐπιστήμονας. Ὅταν τὰ Πρακτικὰ ἐκυκλοφορήθησαν ἐκ νέου, μετὰ μακρὰν διακοπὴν, τὸ 1859, ἐξετυπώθησαν μόνον εἰς τὴν ἑλληνικὴν, διότι προφανῶς δὲν ὑπῆρχε πλέον ἐκεῖνος ὅστις θὰ ἐπεμελεῖτο τῆς εἰς τὴν γαλλικὴν μεταφράσεώς των— ὁ Ραγκαβῆς εἶχε παραιτηθῇ τὸ 1851 ἐκ τῆς ἐφορείας τῆς Ἐταιρείας.

2. Τὸ στοιχεῖον τοῦτο εἶναι σπουδαῖον, διότι ὁ Ραγκαβῆς, εἰς τὰ Ἀπομνημονεύματά του (τόμος 2, σελ. 30), γράφει οὐκ ὀρθῶς, «ἀπέστην ὅμως μετέπειτα [τῆς ἐκδόσεως τῆς Ἐφημερίδος] ἀποδοκιμάζων τὴν μεγάλην αὐτῆς ἀταξίαν».

της ἡ Ἐπιτροπὴ, ἀνατεθείσης καὶ πάλιν εἰς τὸν Πιττάκην, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν Αἰνιᾶνα, τῆς ἐκτιμήσεως τῶν νομισμάτων.

Εἰς τὴν ἐνάτην συνεδρίαν τῆς 31 Ἰανουαρίου 1838 «ἐγένετο λόγος περὶ τῆς καταχωριστέας ὕλης εἰς τὰ ἐπόμενα φυλλάδια τῆς ἀρχαιολογικῆς ἐφημερίδος καὶ ἐπροτάθησαν ὡς τοιαύτη αἱ περίεργοι πρὸ δύο ἐτῶν ἀνασκαφεῖσαι ἐπιγραφαὶ τῶν νεωρίων Πειραιῶς. Ἐρωτηθεὶς ὁ ἔφορος τοῦ Κ[εντρικοῦ] Μουσείου ἂν ἔχῃ τῶν διεξοδικῶν τούτων ἐπιγραφῶν ἀντίγραφα, ἀπήντησεν ὅτι ὁ ἐπὶ τούτῳ διωρισμένος ὑπάλληλος κ. Ἰατρίδης ἀντέγραψεν αὐτὰς δῖς, καὶ παρέδωκεν ἀμφοτέρω τὰ ἀντίτυπα εἰς τὸν τότε ἔφορον Κ. Ρόζς. Ὅτι ὁ νῦν ἔφορος παραλαβὼν τὰ ἀρχαῖα τῆς ἐφορείας παρὰ τοῦ προκατόχου του, ἐζήτησε καὶ τ' ἀντίγραφα ταῦτα, ἀλλ' ὅτι δὲν τῷ ἐδόθησαν, ὅτι ἐπομένως εἶναι πιθανὸν νὰ μὴν ἔχῃ πλέον αὐτὰ ὁ κ. Ρόζς, ἀλλὰ νὰ τὰ ἔπεμψεν εἰς Γερμανίαν». Κατόπιν τῶν παρατηρήσεων τούτων ἀπεφασίσθη «νὰ παρακληθῇ δι' ἀναφορᾶς ἡ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν κτλ. Γραμματεία νὰ ζητήσῃ τ' ἀντίγραφα ταῦτα παρὰ τοῦ κ. Ρόζς, συγχρόνως δὲ νὰ διατάξῃ αὐστηρῶς καὶ αὐτὸν καὶ πάντα ἄλλον ἔχοντα ὡς ἐκ τῆς ὑπηρεσίας του τὴν ἄδειαν τοῦ ν' ἀντιγράψῃ τὰς ἐπιγραφὰς καὶ ἄλλας ἀρχαιοτάτας, νὰ μὴ κοινοποιῇ αὐτῶν τὰ ἀντίγραφα, οὐδὲ νὰ πέμπῃ αὐτὰ ἐκτὸς τοῦ κράτους, διότι ἡ κυβέρνησις ἐπεφυλάχθη τὴν δημοσίευσιν αὐτῶν διὰ τῆς ἀρχαιολογικῆς ἐφημερίδος. Ἡ πρότασις ἐνεκρίθη».

Ἀκολούθως ὁ Πιττάκης ἀναφέρει ὅτι τὸ «ἐπὶ χριστιανικῆς ἐποχῆς» ἀνώφλιον τῆς δυτικῆς πύλης τοῦ Παρθενῶνος «συντετριμμένον ὃν καὶ ἐτοιμόρροπον, θέλει ἀφαιρεθῇ κατὰ Β. ἔγκρισιν, καὶ ὅτι ἐγένοντο ἤδη ὅλαι αἱ πρὸς κρημνισμόν του ἀναγκαῖαι προπαρασκευαί». Ὁ Πιττάκης ἐκφράζει φόβους μήπως κατὰ τὸν κρημνισμόν πάθῃ καὶ τὸ ἀρχαῖον ἀνώφλιον, ἐζήτησε δὲ καὶ ἐπιτόπιον μετάβασιν μελῶν τῆς Ἐπιτροπῆς, πρὸς γνωμοδότησιν. Ἀπεφασίσθη νὰ ἐπισκεφθῇ τὸν χώρον ἡ Ἐπιτροπὴ.

Τέλος, εἰς τὴν ἰδίαν συνεδρίαν, ὁ Schaubert ἔκαμε τὴν σημαντικὴν πρότασιν, «νὰ ἀπαγορευθῇ [ὑπὸ τῆς Γραμματείας τῆς Παιδείας] ἡ εἰς ἰδιώτας παραχώρησις διὰ τοῦ νόμου τῆς προικοδοτήσεως, θέσεων ἀρχαίων πόλεων καὶ μάλιστα ὅπου καὶ ἐρείπια σώζονται, ὅποῃ αἱ τῶν Δελφῶν, τῆς Ἐλευσῖνος καὶ ἄλλαι καὶ ν' ἀπαγορευθῇ ἡ ἐπὶ τῶν θέσεων τούτων οἰκοδομή. Ἀπεφασίσθη νὰ διευθυνθῇ περὶ τούτου ἀναφορὰ πρὸς τὴν Γραμματείαν».

Εἰς τὴν ἐπομένην, δηλαδὴ τὴν δεκάτην συνεδρίαν, ἀπὸ 1 Φεβρουαρίου 1838, ὁ Ψύλλας ἐζήτησε νὰ ἀποφύγῃ νὰ προσβάλλῃ ἡ Ἐπιτροπὴ τὸ δικαίωμα τῆς ἰδιοκτησίας, νὰ περιορισθῇ δὲ νὰ ζητήσῃ ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν νὰ μὴ κτίζωνται νέαι οἰκοδομαὶ ἐπὶ ἀρχαίων ἐρείπιων ἀφήνουσα (ἡ Ἐπιτροπὴ) εἰς τὴν Κυβέρνησιν «νὰ πράξῃ ὅ,τι περὶ τούτου ἐγκρίνει». Μετὰ τὴν μετάβασιν τῆς Ἐπιτροπῆς εἰς τὴν Ἀκρόπολιν πρὸς ἐξέτασιν τῆς καταστάσεως τοῦ ἀνωφλίου τοῦ Παρθενῶνος, ἐλήφθη ἡ ἀπόφασις νὰ κατεδαφισθῇ τὸ μεταγενέστερον καὶ «νὰ στερεωθῇ τὸ ἀρχαῖον διὰ σιδηρῶν δεσμῶν κατὰ σχέδιον τὸ ὅποῖον ἤθελε δώσει ὁ Κ. Σάουβερτ».

Εἰς τὴν ἐνδεκάτην συνεδρίαν, ἀπὸ 7 Φεβρουαρίου 1838, ὁ Ραγκαβῆς ἀνέγνωσε σημειώσεις τινὰς ἐπὶ ἐπιγραφῶν καταχωριστέων εἰς τὸ τρίτον φυλλάδιον τῆς Ἐφημερί-

δος¹, καὶ ἤκουσε τὰς περὶ αὐτῶν παρατηρήσεις τῶν διαφόρων μελῶν. Τὸ αὐτὸ ἔπραξε καὶ εἰς τὴν δωδεκάτην συνεδρίαν, ἀπὸ 14 Φεβρουαρίου 1838, ἀναγνούς ἐπιγραφὰς διὰ τὸ τρίτον φυλλάδιον τῆς ἐφημερίδος. Κατόπιν, γενομένου λόγου περὶ τῶν προσφερθέντων πρὸς ἀγορὰν δακτυλιολίθων, ἐπειδὴ ἐθεωρήθη ὅτι δὲν ἦτο δυνατόν «νὰ ἐκτιμηθῶσιν κατ' ἀκριβείαν», ἐγένετο ἡ πρότασις νὰ ἀνταλλάξῃ αὐτοὺς ἡ Κυβέρνησις «ἀντὶ ἐνὸς π.χ. ζευγαρίου γῆν» ἀποκτῶσα οὕτω «οὐχὶ εὐκαταφρόνητον συλλογὴν χωρὶς τινος δαπάνης, καὶ διαθέτουσα μάλιστα ὠφελίμως ἐν μέρος τῆς πολλῆς ὑπαρχούσης εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀκαλλιεργήτου γῆς».

Ἐπὶ ὀκτῶ μῆνας ἡ Ἀρχαιολογικὴ Ἐπιτροπὴ δὲν συνῆλθε πλέον, εἰς δὲ τὴν τελευταίαν, δεκάτην τρίτην συνεδρίαν αὐτῆς, ἀπὸ 15 Ὀκτωβρίου 1838, ὑπεβλήθη ἀναφορὰ τῶν Γρωπίου, Λουριώτη καὶ Πιττάκη, αἰτουμένων «νὰ τοῖς προσδιορισθῇ ἐπὶ τῆς Πνυκὸς τὸ μέρος τὸ ὁποῖον ἡ Κυβέρνησις ἐπεφυλάχθη εἰς ἑαυτὴν ὡς ἀρχαιότητα, ὥστε νὰ δυνηθῶσι νὰ διαθέσωσι τὸ λοιπὸν ὡς ἰδιοκτησίαν των». Ἡ ἀναφορὰ αὕτη εἶχεν ὑποβληθῇ εἰς τὴν ἐπὶ τῶν Ἑσωτερικῶν Γραμματειῶν, ἣτις τὴν ἀπέστειλεν εἰς τὴν ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν, καὶ ἡ τελευταία αὕτη τὴν ἐκοινοποίησε πρὸς τὴν Ἀρχαιολογικὴν Ἐπιτροπὴν ἵνα «ἐξετάσῃ καὶ ἀποφασίσῃ». Μετὰ συζήτησιν, «ἐπεφορτίσθησαν ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς οἱ κκ. Αἰνιὰν καὶ Σάουβερετ νὰ συνεννοηθοῦν μετὰ τῶν κκ. Γρωπίου καὶ Πιττάκη» διὰ νὰ προσδιορίσωσιν ἐπιτοπίως τὸ μέρος τὸ ὁποῖον ἡ Κυβέρνησις πρέπει νὰ ἐπιφυλαχθῇ καὶ ν' ἀναφερθῶσιν).

Εἶναι τελείως ἄγνωστον, ἂν ἐγένοντο ἄλλαι συνεδρίαι τῶν μελῶν τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐπιτροπῆς, κατὰ τὴν ὁρθὴν δὲ ἄποψιν τοῦ Π. Καββαδία, ἐπαναλαμβανομένην καὶ ὑπὸ τοῦ Γ. Φαρμακίδη, «ἦτο ἴσως περιττὴ πλέον, ἀφ' οὗ εἶχεν ἰδρυθῇ τότε ἡ Ἀρχαιολογικὴ Ἑταιρεία»², ἡ ὁποία «μετὰ τὴν ἔντονη δράση της, ἀπορρόφησε τὸ ἀντικείμενον τῆς ἐπιτροπῆς»³.

Τὴν εὐθύνην διὰ τὰ τρία πρῶτα φυλλάδια τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐφημερίδος τὴν εἶχεν ἡ Ἀρχαιολογικὴ Ἐπιτροπὴ, ὡς ἐφάνη ἐκ τῶν δεκατριῶν συνεδριῶν της· μετὰ τὴν διάλυσίν της ὅμως, ἀνέλαβε τὴν ἐκδοσὶν της καθ' ὁλόκληρίαν ὁ Κ. Πιττάκης, ὅστις παλαίων ἐναντίον μυρίων δυσκολιῶν καὶ ἐργαζόμενος ὑπερανθρώπως κατάρθωσεν, ἔστω καὶ μετὰ καθυστερήσεις, νὰ τὴν ἐκδίδῃ μέχρι τοῦ 1844, ὁπότε ἠναγκάσθη νὰ διακόψῃ ἐπὶ μακρὸν διάστημα τὴν ἐκδοσὶν της.

Η ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟΝ 1838 — 1844

Ὡς ἐμφαίνεται ἐκ τοῦ Πίνακος τῶν Περιεχομένων τῆς Α' Περιόδου τῆς Α.Ε., εἰς αὐτὴν ἐδημοσιεύθησαν 1100 μνημεῖα, κυρίως ἐπιγραφαί, εὐρεθέντα παλαιότερον ἢ κατὰ τὰς ἀνασκαφὰς τῶν ἐτῶν 1837 - 1843. Βραδύτερον, ἀλλὰ καὶ ὅσον ἔζη ἀκόμη, ὁ Πιττάκης κατεκρίθη κατὰ τρόπον ἀήθη διὰ τὸ χαμηλὸν ἐπιστημονικὸν ἐπίπεδον τῆς

1. Πρόκειται περὶ τῶν δημοσιευθεισῶν εἰς Α.Ε. 1838, σελ. 37 κ.έ.

2. Εὐθ. Καστόρχης, ἔ.ἀ. σελ. 93 κ.έ. Π. Καββαδίας, ἔ.ἀ. σελ. 13, σημ. 1.

3. Γ. Φαρμακίδης, ἔ.ἀ. σελ. 161.

Ἐφημερίδος, πρῶτος δὲ πολέμιός του ὑπῆρξεν ὁ ἴδιος ὁ Ραγκαβῆς. Οὗτος, ἐνῶ παρέμεινεν ὡς ὑπουργικὸς σύμβουλος μέχρι τοῦ 1841 εἰς τὴν Γραμματεῖαν τῶν Ἐκκλησιαστικῶν, καὶ ἐνῶ μόνος του, μετὰ τὴν πολυπραγμοσύνην ἣ ὁποία τὸν διέκρινε, εἶχε προτείνει —καὶ ἐγένετο δεκτὸν— νὰ εἶναι ὁ ὑπεύθυνος διὰ τὸ «ὕλικόν μέρος τῆς συντάξεως τῆς ἐφημερίδος, οἷον τὴν ἐκλογὴν καὶ κατὰτάξιν τῆς ὕλης κτλ»¹, κατ' οὐσίαν ἀφήσας εἰς τὸν Πιττάκην ἀρχικῶς τὴν παρακολούθησιν τῆς ἐκτυπώσεως, μετὰ τὴν ἐξέτασιν τῆς ὕλης τοῦ γ' φυλλαδίου τῆς *A.E.* ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς, περιωρίσθη νὰ δίδῃ, σπανίως τὴν συνεργασίαν του καὶ μόνον. Δὲν ἀπέφυγεν ἐν τούτοις νὰ ἐμφανισθῇ βραδύτερον ὡς ἐπικριτής.

Δέον ἐνταῦθα νὰ ἐπισημανθῇ καὶ μία ἄλλη οὐσιαστικὴ λεπτομέρεια, διὰ νὰ δυνηθῇ νὰ κρίνῃ ὀρθῶς ὁ σημερινὸς ἐρευνητὴς τὰ διαδραματισθέντα φοβερά ἐπεισόδια τῆς ἐποχῆς. Μέχρι τοῦδε, εἶδομεν ὅτι ὁ Πιττάκης ἦτο ὁ παρακολουθῶν ἀπάσας τὰς ἀνασκαφικὰς ἐργασίας, —ἀσφαλῶς θὰ εἶχε καὶ διοικητικὰ καθήκοντα ἐκ τῆς θέσεώς του ὡς Ἐφόρου τοῦ Κεντρικοῦ Μουσείου—, ἡσχολεῖτο δὲ αὐτοβούλως, ὅσάκις ὁ χρόνος του τὸ ἐπέτρεπε, καὶ μετὰ τὴν ἀγαπημένην του ἀπασχόλησιν, τὴν περισυλλογὴν ἀρχαιολογικοῦ ὕλικου —εἶναι ἄγνωστον ἂν ἐχρησιμοποίησεν εἰς αὐτὴν τὸν Ἰατρίδην, ὅστις κατ' αὐτὴν τὴν περίοδον, μετὰ τὴν παῦσιν τοῦ Ross, θὰ πρέπει ἴσως νὰ ἡσχολήθη μετὰ τὴν κατάρτισιν τῆς συλλογῆς τοῦ Μουσείου Θηβῶν, ἐργασίαν διὰ τὴν ὁποίαν, ὡς ἐλέχθη ἤδη, δὲν κατέχομεν χρονολογικὰ στοιχεῖα. Ὅτι ὁ Ἰατρίδης ἐπεχειρεῖ περιοδείας ἐμφαίνεται καὶ ἐκ τῆς ἐπιστολῆς του τῆς δημοσιευθείσης εἰς τὴν *A.E.* σχετικῶς μετὰ περιοδείαν του εἰς τὴν Εὐρυτανίαν². Ἐπίσης ἐξ ἐγγράφου ὑπ' ἀριθ. 30092 ἀπὸ 15 Νοεμβρίου 1839 τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας³, λαμβάνει διαταγὴν: «Νὰ μεταβῇτε ἀνυπερθέτως εἰς Χαιρώνειαν διὰ νὰ ἀνασκάψητε πέριξ τοῦ ἐκεῖ σωζομένου ἀρχαίου Λέοντος, πρὸς ἀνεύρεσιν τῶν τυχόν ἔτι ὑπὸ γῆν εὕρισκομένων μερῶν αὐτοῦ ἢ τῆς βάσεώς του. . . Μετὰ τὴν ἀνασκαφὴν θέλετε καταμετρήσει καὶ σχεδιάσει ἀκριβῶς καὶ ἰδιαίτερώς ἕκαστον τῶν σωζομένων τμημάτων του καὶ θέλετε καθυποβάλλει τὸ ἔργον Σας εἰς τὴν Γραμματεῖαν». Τὸ θέμα τοῦ Λέοντος τῆς Χαιρωνείας⁴ ἐτέθη ὑπὸ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας, ἣτις ἠθέλησε τότε νὰ τὸν ἀναστηλώσῃ, μὴ ἔχουσα ὑπ' ὄψιν τῆς τὰς δυσκολίας καὶ τὰ συναφῆ προβλήματα⁵. Μόνον τὸ 1904, κατόπιν πολλῶν παλαιότερων ἀκάρπων προσπαθειῶν, ἀνεστηλώθη τὸ μνημεῖον⁶.

Ὑπὸ τοῦ Πιττάκη ἐγίνοντο αἱ ἀνὰ τὴν Πελοπόννησον περιοδεῖαι, —περὶ αὐτῶν κά-

1. Συνεδρία τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐπιτροπῆς ἀπὸ 15 Ἰουνίου 1837, σελ. 4 - 5 τῶν χειρογράφων Πρακτικῶν.

2. *A.E.*, 1838, σελ. 89 κ.ε.

3. Εὕρεται εἰς τὸν συνταξιοδοτικὸν φάκελλον τοῦ Ἀθ. Ἰατρίδου, βλ. προχείρως τὸ κείμενόν του εἰς Γ. Φαρμακίδην, ἔ.ἀ. σελ. 165.

4. A. Rumpf, ἔ.ἀ. σελ. 68.

5. Βλ. *ΠΑΕ* 1839 - 1840, συνεδρία τῆς 31 Μαΐου 1840, σελ. 88, ὅπου, εἰς τὴν ἐκθεσιν τοῦ Γραμματέως τῆς Ἑταιρείας Ἀλ. Ραγκαβῆ, ἀναφέρονται αἱ ἐργασίαι τοῦ Ἰατρίδου διὰ τὸν Λέοντα τῆς Χαιρωνείας καὶ τὰ σχετικὰ θέματα.

6. Τάκης Λάππα, Ὁ Λέων τῆς Χαιρωνείας, ἀνακάλυψις καὶ ἀναστήλωσις, Ἀθήνα, 1939, ὅπου ὅμως δὲν γίνεται μνεία τῶν ἐργασιῶν τοῦ Ἰατρίδου.

μνει μνείαν εἰς τὴν Ἀρχαιολογικὴν Ἐπιτροπὴν¹ ἀναγιγνώσκων τὴν σχετικὴν ἔκθεσίν του —, αἱ ἐκτιμήσεις πρὸς ἀγορὰν ἀρχαίων, ὡς καὶ πᾶσα ἐν γένει ἀρχαιολογικὴ ἐργασία, ὡς προκύπτει ἐκ τῆς ἀναθέσεως εἰς αὐτὸν διαφόρων ἐργασιῶν ὑπὸ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐπιτροπῆς, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν διαφόρων τόμων τῶν *Πρακτικῶν* τῆς Α.Ε. τῶν χρόνων τούτων. Εἶχε δὲ οὗτος τότε, πλὴν τῆς Διευθύνσεως τοῦ Κ. Μουσείου καὶ διάφορα ἄλλα καθήκοντα· ἦτο μέλος τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐπιτροπῆς, ἀλλὰ καὶ τῆς Ἐφορείας τῆς νεοῖδρυθείσης Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας· εἰς τὸν πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον διευθυνθέντα πρὸς ἔγκρισιν Ὁργανισμὸν αὐτῆς, εἰς τὸ ἄρθρον ἕκτον, § α', ἀναφέρεται: «Νὰ συνυπακούηται [ἡ Ἐταιρεία] μετὰ τοῦ ἐφόρου τοῦ κεντρικοῦ μουσείου περὶ τῶν ἀνασκαφῶν, ἀνεγέρσεων ἢ συμπληρώσεων τῶν ἀρχαιοτήτων· διότι οὐδεμία αὐτῶν θέλει ἐνεργεῖσθαι χωρὶς τῆς συγκαταθέσεως καὶ συμπράξεως τοῦ ἀξιωματικοῦ τούτου, τὸν ὅποιον ἡ ἐφορεία [τῆς Ἐταιρείας] δύναται, ὡςάκις τὸ κρίνει εὖλογον, νὰ προσκαλῇ ὥστε ν' ἀναλαμβάνῃ καὶ τὴν ἐκτέλεσιν μιᾶς ἢ ἄλλης ἐργασίας, χορηγοῦσα εἰς αὐτὸν καὶ τὰ χρηματικὰ πρὸς τοῦτο μέσα, καὶ λαμβάνουσα ἔπειτα παρ' αὐτοῦ λογαριασμὸν αὐτῶν, διὰ νὰ τὸν καθυποβάλῃ ἐν καιρῷ εἰς τὴν Ἐταιρίαν»². Εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 10520 τῆς 18 Ἰανουαρίου 1837 Β.Δ., τὸ ἐγκρίνον τὴν ἵδρυσιν τῆς Ἐταιρείας, περιλαμβάνονται, μεταξὺ ἄλλων, ὠρισμέναι διατάξεις ἐνδιαφέρουσαι διὰ τὸ διερευνώμενον ἐνταῦθα θέμα. Οὕτω, εἰς τὸ ἄρθρον Α' ³ ὀρίζεται ὅτι «ὁ Ἐφορος τοῦ Κεντρικοῦ Μουσείου θέλει συνεννοεῖσθαι μετὰ τῆς ἐφορείας τῆς ἐταιρείας περὶ τῶν ἀρχαιολογικῶν αὐτῆς ἐργασιῶν, καὶ ὁπόταν προσκαλεῖται ὑπ' αὐτῆς καὶ αἱ δημόσιοι ἀσχολίαι του τῷ ἀφήνουν καιρὸν ὑπόλοιπον, ν' ἀναλαμβάνῃ τὴν διεύθυνσιν τινῶν τῶν ἐργασιῶν τῆς, δίδων μετέπειτα λόγον εἰς αὐτὴν τῆς χρηματικῆς διαχειρίσεως, ἥτις τυχὸν ἐπὶ τούτῳ ἤθελε τῷ ἐμπιστευθῇ». Εἰς τὸ ἄρθρον Β' γράφεται ὅτι «ἡ ἀρχαιολογικὴ ἐπιτροπὴ θέλει διευθύνει διὰ τῶν συμβουλῶν τῆς τῆς Ἐταιρείας εἴτε ἀμέσως εἴτε ἐμμέσως διὰ τοῦ Ἐφόρου τοῦ Κ. Μουσείου, ὡςάκις τὸ ζητήσῃ ἡ ἐφορεία». Τὸ ἄρθρον Δ' ὀρίζει ὅτι 100 ἀντίτυπα τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐφημερίδος «θέλει δίδεσθαι χάριν εἰς τὴν Ἐταιρίαν, διὰ νὰ διανεμέται εἰς τὰ μέλη τῆς». Εἰς τὸ ἄρθρον Ε' προσδιορίζεται ὅτι «τὰ ὑπὸ τῆς Ἐταιρείας ἀνευρισκόμενα ἀρχαιολογικὰ ἀντικείμενα θέλουν καταγράφεσθαι εἰς τοὺς καταλόγους τῶν Μουσείων ὡς προσφερθέντα ὑπὸ τῆς Ἐταιρείας». Τέλος, εἰς τὸ ἄρθρον Σ' ἀναφέρεται ὅτι «ἡ ἐτησίᾳ σύνοψις τῶν πρακτικῶν τῆς Ἐταιρείας θέλει τυπώνεσθαι ἀνεξόδως εἰς τὴν Βασιλικὴν Τυπογραφίαν».

Ἐκ τῆς μελέτης τῶν δύο βιβλίων, τῶν ἐκδοθέντων ὑπὸ τοῦ Εὐθ. Καστόρχη καὶ τοῦ Π. Καββαδία, μὲ θέμα τὴν ἱστορίαν τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας, καθίσταται φανερόν, πόσον αἱ οἰκονομικαὶ δυσχέρειαι τοῦ Ἰδρύματος ὑπῆρξαν ὀδυνηραί. Οἱ συντάκται

1. Συνεδρία τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς 15 Ἰουνίου 1837, σελ. 3 - 4 χειρογράφων Πρακτικῶν. Αἱ περιουδεῖαι αὗται τοῦ Πιττάκη εἶναι σαφὲς ὅτι ἐγένοντο μὲ τὸ κείμενον τοῦ Πausanίου ἀνὰ χεῖρας.

2. Βλ. Ὁργανισμὸν τῆς Ἐταιρείας καὶ ἔγγραφον δι' οὗ κοινοποιεῖται ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ Ρίζου τὸ περιεχόμενον τοῦ Β.Δ., εἰς Σύνοψιν τῶν Πρακτικῶν τῆς Ἐταιρείας (ἐκδ. Β' 1846) σελ. 12. Εὐθ. Καστόρχης, ἔ.δ. σελ. 121 κ.έ. Π. Καββαδίας, ἔ.δ. σελ. 108 κ.έ. καὶ Ἐμμ. Πρωτοψάλτης, ἔ.δ. σελ. 195 - 198.

3. Ἐμμ. Πρωτοψάλτης, ἔ.δ. σελ. 198. Π. Καββαδίας, ἔ.δ. σελ. 17.

τῆς Εἰσαγωγῆς δὲν κατέστη δυνατόν νὰ ἀνέγρουν¹ διὰ ποίου ἐγγράφου τοῦ Ὑπουργείου ἐδόθη εἰς τὴν Ἑταιρείαν, πρὸς ἐνίσχυσιν τοῦ ταμείου τῆς, τὸ δικαίωμα «πώλησεως ἀχρήστων λίθων ἐκ τῶν ἀνασκαφῶν»². Ἡ πώλησις τῶν λίθων τούτων, ὡς ἀναφέρει ὁ Καββαδίας, καὶ ὡς ἐμφαίνεται ἐκ τῶν ἐτησίων ἀπολογισμῶν τῶν ἐσόδων τοῦ Ἰδρύματος, μικρὰ μόνον ποσὰ ἀπέφερον εἰς τὸ Ταμεῖον τῆς Ἑταιρείας, ἡ ζημία ὅμως διὰ τὴν ἀρχαιολογίαν πρέπει νὰ ὑπῆρξε μεγίστη, διότι ἀναγκαστικῶς, λόγῳ ἀγνοίας τῆς ἐπιστήμης, καὶ ἀνυπαρξίας εἰς τοὺς χρόνους ἐκείνους εἰδικῶν τεχνιτῶν, οἵτινες θὰ ἠδύναντο, μὲ τὴν ὑπόδειξιν ἐνὸς πραγματικοῦ ἀρχαιολόγου, νὰ τοποθετήσουν εἰς τὴν θέσιν των τοὺς «ἀχρήστους λίθους», πολλὰ μάρμαρα θὰ ἐξεποιήθησαν καὶ οὕτω μνημεῖα ἀρχιτεκτονικά, γνωστὰ σήμερον, ἢ στῆλαι ἀναθηματικαὶ ἢ ἐπιτύμβιαι—τῶν τελευταίων τούτων δὲν εἶναι τυχαῖον ὅτι συνήθως ἐλλείπουν αἱ παραστάδες, βάσεις καὶ ἐπιστύλια—παρέμειναν κολοβὰ ἐν μέρει.

Ἐπειδὴ πολὺς λόγος ἔχει γίνε διὰ τὰς ἀτελεῖς γνώσεις τοῦ Πιττάκη, καὶ τότε, ἀλλὰ καὶ μέχρι σήμερον, ἐνῶ ταυτοχρόνως τοῦ ἀπεδόθησαν κακὴ πρόθεσις καὶ ἔλλειψις διαθέσεως πρὸς βοήθειαν τῶν ξένων ἀρχαιολόγων, ὑπὸ τῶν ὁποίων κατεσκευαστήθη, εἶναι χρήσιμον νὰ θυγοῦν ἀκόμη ὠρισμένα θέματα σχετικῶς, μόνον πρὸς ἀποκατάστασιν τῆς ἀληθείας, τοῦλάχιστον εἰς τὴν Ἑλλάδα, τὴν πατρίδα τὴν ὁποίαν ἠγάπησεν ἐμμανῶς ὁ ἀνὴρ οὗτος, ὑπηρετήσας ἀπολύτως ἀνυστεροβούλως αὐτὴν μέχρι τοῦ θανάτου του, παλαίων οὐχὶ μόνον ἐναντίον μυρίων δυσκολιῶν, ἀλλὰ καὶ προσκομμάτων καὶ κακολογιῶν, κυκλοφορηθεισῶν ὑπὸ τῶν συγχρόνων του κυρίως, ἰδίᾳ τῶν Ross καὶ Ραγκαβῆ, ἀλλὰ καὶ πολλῶν ξένων ἀρχαιολόγων.

Ἀναμφισβητήτως ὁ Πιττάκης εἶχεν ἐλλιπεστάτας γνώσεις, ὡς σπουδάσας κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ Ἀγῶνος καὶ μὴ λαβὼν τὴν εὐκαιρίαν νὰ διευρύνῃ τὴν μόρφωσίν του, ἐφ' ὅσον, ὡς καθίσταται σαφὲς ἐκ τῶν σχολίων τὰ ὁποῖα γράφει ἐπὶ τῶν ἐπιγραφῶν, δὲν εἶχεν εἰς τὴν διάθεσίν του τὰ ἀναγκαῖα συγγράμματα, ἀλλὰ οὔτε καὶ τὸν χρόνον νὰ τὰ μελετήσῃ, διότι εἰργάζετο νυχθημερόν, ἀσχολούμενος μὲ τὴν περισυλλογὴν τῶν ἀρχαίων ἀκόμη καὶ κατὰ τὰς ὥρας τῆς ἀναπαύσεως του³. Ἐὰν ἡτύχῃ νὰ ἔχῃ ὡς προῖσταμένους ἄνδρας, οἱ ὁποῖοι θὰ ἐδείκνυν τὴν διάθεσιν νὰ τὸν βοηθήσουν εἰς τὴν στερέωσιν τῶν γνώσεών του καὶ νὰ τοῦ ὑποδείξουν ὠρισμένα τεχνικὰ θέματα, ἰδίᾳ κατὰ τὴν δεκαετίαν 1832-1842, καὶ ὁ ἴδιος θὰ εἶχε μάθει περισσότερα πράγματα—διότι ἦτο ἀναμφισβητήτως φιλόπρονος καὶ ἐπιμελής—, καὶ θὰ εἶχεν ἀποφευχθῇ ἡ ἐναντίον του κατακραυγὴ, ἡ ἐκδηλωθεῖσα τὸ πρῶτον ἐν ἔτει 1844⁴, συνεχισθεῖσα δὲ ἔκτοτε ἐντονωτέρα καὶ ἐξευτελιστικὴ, ἀκόμη καὶ διὰ τὴν ἀνθρωπίνην του ὑπόστασιν.

Εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ σταδίου του ὁ Πιττάκης ἦτο, ὡς ἐμφαίνεται ἐκ τῶν περὶ αὐτοῦ

1. Ὡς ἐσημειώθη ἤδη τὰ Ἀρχεῖα τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ὑπηρεσίας εἶναι ἀκόμη ἀπρόσιτα καὶ ἀμελέτητα.

2. Π. Καββαδίας, ἔ.ἀ. σελ. 46.

3. Α.Ε. 1855, σελ. 1273, σημ. 1: «Ἐγὼ φιλοτιμοῦμαι νὰ ἀνακαλύπτω, καθ' ἡμέραν ἐργαζόμενος ἰδίαις χερσίν, ἀρχαιοτήτας, (ἀνιχνεύων ταύτας κατὰ τὰς ὥρας τῆς ἀναπαύσεώς μου, ὅτε ὅλοι οἱ ἐν ὑπηρεσίᾳ παύουσι τῶν ἐργασιῶν αὐτῶν), καὶ νὰ δημοσιεύω αὐτάς ἀμισθί, πέμπων χάριν τὴν Ἀρχαιολογικὴν Ἐφημερίδα πανταχοῦ».

4. Περὶ αὐτῆς κατωτέρω, σελ. ρλγ' κ.ε.

πληροφοριῶν, οὐχὶ μόνον πλήρως ἀφοσιωμένος εἰς τὸ ἔργον του —πρᾶγμα τὸ ὅποιον συνεχίσθη καθ' ὅλον τὸν βίον του,— ἀλλὰ καὶ πρόθυμος διὰ πᾶσαν προσφορὰν χάριν τῆς ἐπιστήμης. Εἶδομεν, ὅμως, ὅτι ὁ προϋστάμενός του Ross ἀρχικῶς τὸν ἐχρησιμοποιοῖ ὡς Ἐπιστάτην, ὁ δὲ Ραγκαβῆς, βραδύτερον, ὡς ἀρμόδιος ἐπὶ τῶν ἀρχαιολογικῶν θεμάτων εἰς τὸ Ὑπουργεῖον, δὲν τὸν ἐβοήθησεν εἰλικρινῶς, εἰς τὴν βελτίωσιν τῶν γνώσεών του, ἀλλ' ἀντιθέτως τοῦ ἀνέθετεν ἀπλῶς πᾶσαν ἐργασίαν ἀνασκαφικὴν καὶ πλῆθος ἄλλων. Τὸ μεγαλύτερον λάθος ἦτο ὅτι δύο ἄνθρωποι μόνον, ὁ Πιττάκης καὶ ὁ Ἰατρίδης, ὑπῆρξαν ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν τὸ προσωπικὸν τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ὑπηρεσίας, χωρὶς νὰ καταβληθῇ φροντίς νὰ προσληφθῇ ἢ νὰ τοὺς βοηθήσῃ οὐσιαστικῶς καὶ ἄλλο πρόσωπον. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἀκόμη τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐπιτροπῆς, προξενεῖ ἐντύπωσιν ὅτι ἐλήφθη μὲν ἡ ἀπόφασις νὰ ἐπεξεργάζωνται καὶ νὰ μελετοῦν ἀρχαιότητος πρὸς δημοσίευσιν οἱ Γ. Αἰνιάν, Κ. Σχινᾶς καὶ Ἰ. Βενθύλος¹, οὗτοι ὅμως οὐδέποτε παρουσίασαν σχετικὴν μελέτην. Ἐκτὸς τούτου, ὁ Ραγκαβῆς εἶχεν ἀναλάβει τὸ ὑλικὸν μέρος τῆς συντάξεως τῆς Ἐφημερίδος, τοῦτο ὅμως ἐγένετο μόνον διὰ τὰ τρία πρῶτα φυλλάδια τῆς Α.Ε.², διότι μετὰ τὴν πιθανολογουμένην διάλυσιν τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐπιτροπῆς, οὐδεὶς ἐκ τῶν πρὸς τοῦτο τεταγμένων ἐνδιεφέρθη πλέον διὰ τὴν προσφορὰν βοηθείας εἰς τὴν ἔκδοσιν τῆς Ἐφημερίδος, ἢ τοῦλάχιστον ἡσχολήθη μὲ τὴν κρίσιν τῶν πρὸς δημοσίευσιν ἀρθριδίων. Ἐκ τῶν συνεδριάσεων τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐπιτροπῆς³ ἐμφαίνεται ὅτι καθυστέρησις περὶ τὴν ἔκδοσιν τοῦ περιοδικοῦ ἐσημειοῦτο, κατὰ τὰ πρῶτα τρία ἔτη τοῦλάχιστον, οὐχὶ κατὰ τὴν παράδοσιν τῆς ὕλης, ἀλλὰ κατὰ τὴν λιθογράφησιν τοῦ εἰκονογραφικοῦ ὑλικοῦ. Ἐὰν διέθετον καὶ τὰ ἄλλα μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς, —τὰ περισσότερα τῶν ὁποίων κατεῖχον ἀξιοσημεῖωτον μόρφωσιν (οἱ Κ. Σχινᾶς, Γ. Γεννάδιος, Γ. Αἰνιάν) — ἰδίᾳ ὁ Ἀλ. Ραγκαβῆς—, τὴν ἀφοσίωσιν εἰς τὴν ἀρχαιολογίαν ἀποκλειστικῶς, ὡς καὶ τὴν ἐπιμέλειαν καὶ τὴν διὰ τὸ ἔργον τοῦτο ὀλόψυχον ἀφοσίωσιν ἣν κατέβαλεν, ὡς ἐκδότης, ὁ Κ. Πιττάκης, ἐν τῷ μέτρῳ πάντοτε τῶν στοιχειωδῶν ἐπιστημονικῶν του γνώσεων, κυρίως δὲ ἂν ἐξετέλουν πιστῶς τὸν ρόλον των, ὡς μελῶν ἐπιστημονικῆς Ἐπιτροπῆς ἐκδόσεως περιοδικοῦ, ὡς θὰ ἐχαρακτηρίζετο ἡ Ἐπιτροπὴ ἐκείνη σήμερον, πολλὰ ἐκ τῶν λαθῶν τοῦ Πιττάκη θὰ ἀπεφεύγοντο, καὶ τὸ ἐπίπεδον τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐφημερίδος θὰ ἦτο ἀναμφισβητῆτως καλύτερον. Οὕτω, πλῆθος ποικίλου χρησίμου ὑλικοῦ, ἐκτὸς τῆς παρουσιάσεως τῶν ἐπιγραφῶν, γραφὲν ὑπὸ τοῦ Κ. Πιττάκη, δὲν θὰ ἡγνοεῖτο μέχρι τῶν ἡμερῶν μας. Προξενεῖ ἐξάλλου κατάπληξιν διατί, ἐκ τῶν ὑστέρων, ὁ Ραγκαβῆς, μὴ συναισθανόμενος ὅτι αὐτὸς ὁ ἴδιος ἔφερε τὴν κυρίαν εὐθύνην⁴, κατέκρινε τὸ ἐπίπεδον τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐφημερίδος, γενόμενος οὕτω ὁ κύριος ὑπαίτιος τῆς ἐν-ἀρξεως πολλαπλῶν ἐπικρίσεων ὑπὸ Ἑλλήνων καὶ ξένων κατὰ τοῦ πρώτου ἐλληνικοῦ

1. Περὶ τοῦ Ἰ. Βενθύλου ἐλάχιστα εἶναι γνωστά. Βλ. καὶ σελ. ρκβ', σημ. 2 τῆς Εἰσαγωγῆς ταύτης.

2. Βλ. σελ. ρκε', σημ. 2 τῆς Εἰσαγωγῆς ταύτης.

3. Βλ. ὀγδόην συνεδρίαν τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐπιτροπῆς ἀπὸ 24 Ἰανουαρίου 1938, σελ. 16, χειρογράφων Πρακτικῶν.

4. Βλ. δευτέραν συνεδρίαν τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐπιτροπῆς ἀπὸ 15 Ἰουνίου 1837, σελ. 6 χειρογράφων Πρακτικῶν. Κατὰ τὴν συνεδρίαν αὐτὴν ὁ Ραγκαβῆς ἀνέλαβε τὰ σχετικὰ καθήκοντα.

ἀρχαιολογικοῦ περιοδικοῦ. Ἡ «Ἀγγελία», ἡ ὁποία ἐδημοσιεύθη εἰς τὸ πρῶτον τοῦ τεύχους, τεθεῖσα ἐν εἴδει προλόγου, εἶναι λίαν εὐγλωττος, ὡς καταδεικνύουσα σαφῶς τὴν ἀδυναμίαν τὴν ὁποίαν ἡσθάνοντο ἅπαντα τὰ μέλη τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐπιτροπῆς, τόσον δηλαδή ὁ Ἀλ. Ραγκαβῆς, ὅσον καὶ οἱ ἄλλοι, διὰ τὴν διαπραγματεύσιν ἐπιστημονικῶν θεμάτων εἰς τὸ περιοδικόν. Ἡ «Ἀγγελία», καίτοι δὲν φέρει ὑπογραφήν, ἀναμφιβόλως ἔχει συνταχθῆ ὑπὸ τοῦ Ραγκαβῆ¹. Ἀναφέρεται ἐπὶ λέξει ὅτι: «Εἰς τὴν Ἀρχαιολογικὴν ἐπιτροπὴν ἀνετέθη πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ τὸ καθήκον τῆς διὰ τοῦ τύπου ...δημοσιεύσεως τῶν εἰς τὰ μουσεῖα τοῦ κράτους διατηρουμένων ἀντικειμένων. Ἡ ἐπιτροπὴ ἀναλαμβάνουσα τὴν τοιαύτην ἐπιχείρησιν, γνωρίζει καὶ τὴν σπουδαιότητα καὶ τὰς δυσχερείας ὅλας αὐτῆς, ὧν ἡ πρωτίστη εἶναι ἡ σχεδὸν παντελὴς ἔλλειψις βοηθημάτων ἐπιστημονικῶν, καὶ οὐδ' ἀνεδέχθη, οὐδ' ἐπαγγέλλεται ἄλλο τί, πλὴν τῆς ἀκριβοῦς μετατυπώσεως τῶν εἰσέτι ἀγνώστων ἢ ἐσφαλμένως ἐγνωσμένων ἐπιγραφῶν καὶ ἄλλων ἀρχαιοτήτων...»², «ἀλλ' ἂν ἀφ' ἐνὸς ἀπέχωμεν ἐξηγητικῶν παρατηρήσεων καὶ διασαφήσεων κριτικῶν, ἀνατιθέμενοι τὰς συζητήσεις ταύτας εἰς ἱκανωτέρους, ἔχομεν ὅμως ἀφ' ἑτέρου τὴν πεποίθησιν ὅτι ἡ ἐργασία μας θέλει ἔχει ὑπὲρ πᾶσαν ἄλλην τὸ προτέρημα τῆς μεγίστης ἀκριβείας περὶ τὴν ἀντιγραφὴν, τῆς ὁποίας ἡ ἔλλειψις παρέχουσα ἀγῶνα καὶ δυσκολίας εἰς τοὺς ἀρχαιολόγους, τοὺς φέρει πολλάκις μέχρι τέλους εἰς ἄτοπα συμπεράσματα. Ἀντιγράφοντες ἀπ' αὐτῶν τῶν πρωτοτύπων τὰ ὁποῖα θέλομεν ἔχει πρὸ ὀφθαλμῶν, καὶ πολλάκις ἀντιπαραβάλλοντες αὐτά, σκοποῦν δὲ τῆς ἐργασίας μας ἔχοντες αὐτὴν καὶ μόνην τὴν ἀντιγραφὴν, εἰς τὴν ὁποίαν τακτικῶς μὲν θέλομεν προσθέτει καὶ τὴν περιγραφὴν τοῦ ἀρχαίου ἀντικειμένου... ὅλως δ' ἐκτάκτως καὶ τυχαίως καὶ τινὰς ἐπιστημονικὰς εἰκασίας, ὅσας τοιαῦται συμπίπτωσι πρόχειροι, θέλομεν ἀποβλέπει προπάντων εἰς τὴν ἀκρίβειαν, καὶ ἐλπίζομεν ὅτι ματαίως δὲν θέλομεν καυχᾶσθαι περὶ αὐτῆς»³.

Ἐπομένως, ὀλίγα ἀλλὰ οὐσιώδη ὑπέσχετο, κατὰ τὸν συντάκτην τῆς «Ἀγγελίας» ἡ ἔκδοσις τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐφημερίδος: Ὡτοι, τὴν πιστὴν ἀντιγραφὴν, σύντομον περιγραφὴν τῶν ἀντικειμένων καὶ «ὅλως ἐκτάκτως καὶ τυχαίως καὶ τινὰς ἐπιστημονικὰς εἰκασίας». Τὸ μόνον λάθος τοῦ Πιττάκη ἦτο ὅτι προσέθετεν ἐνίοτε ὠρισμένας «εἰκασίας», αἱ ὁποῖαι, φυσικῶς τῷ λόγῳ, ἐφ' ὅσον δὲν ἐχρησιμοποιοῖ βοηθήματα, πολὺ συχνὰ ἦσαν ἀτελεῖς ἢ ἐσφαλμένοι. Διὰ τὸ γεγονὸς ὅμως τοῦτο κύριοι ὑπεύθυνοι ἦσαν τὰ μέλη τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐπιτροπῆς ἀρχικῶς, καὶ κατόπιν ὁ προϊστάμενος τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ὑπηρεσίας Ἀλ. Ραγκαβῆς, οἵτινες δὲν ἐνδιεφέρθησαν νὰ ἀσχήσουν τὸν ἑλεγ-

1. Τοῦτο καθίσταται σαφὲς ἐκ τοῦ ὅφους τοῦ κειμένου, ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ ὅτι εἶναι φανερόν ὅτι τὸ πρῶτον τεῦχος τὸ ἐπεμελήθη, ὡς πρὸς τὴν ἐμφάνισίν του, ὁ Ἀλ. Ραγκαβῆς, ἐπιλέξας καὶ τὸ ἐκτυπωθὲν εἰς αὐτὸ σῆμα τοῦ περιοδικοῦ. (Τὸ αὐτὸ σῆμα ἐχρησιμοποίησεν οὗτος καὶ εἰς τὸν α' τόμον τοῦ συγγράμματός του *Antiquités Helléniques*). Ἡ «Ἀγγελία», μεταφρασθεῖσα ἰταλιστί, ἀνεδημοσιεύθη εἰς *Bullettino dell' Instituto di Corrispondenza Archeologica* τοῦ 1837, σελ. 207.

2. Αἱ ὑπογραμμίσεις ἐτέθησαν ὑπὸ τῶν συντακτῶν τῆς Εἰσαγωγῆς ταύτης.

3. Παρεμφερεῖς ἀπόψεις διατυπώνει καὶ ὁ Στέφανος Κουμανούδης, εἰς ἐκ τῶν σφοδροτέρων πολεμίων τοῦ Κ. Πιττάκη, διὰ τὴν ἐλλιπῆ ἔκδοσιν τῶν ἐπιγραφῶν τὰς ὁποίας ἐξέδωκεν ὁ ἴδιος τὸ ἔτος 1871, ὑπὸ τίτλον: Ἀττικῆς Ἐπιγραφαὶ Ἐπιτύμβιοι, ἐκδιδόμεναι ὑπὸ Στεφάνου Ἀθ. Κουμανούδου, Ἀδριανοπολίτου, Ἐν Ἀθήναις, 1871, Προλεγόμενα, σελ. β' κ.ε.

χον τῶν δημοσιευομένων ἀρθριδίων, τὸν ὅποιον καὶ εἶχον ἀναλάβει. Βραδύτερον, μόνον κατακρίσεις ἠκούσθησαν ἐναντίον τοῦ Πιττάκη¹, ἐνῶ ἐὰν ἔλειπεν ὁ ἰδικὸς τοῦ ζῆλος —εἶχε τόσα ἄλλα καθήκοντα εἰς τὴν Ἀρχαιολογικὴν Ὑπηρεσίαν— ἡ ἔκδοσις τοῦ περιοδικοῦ θὰ εἶχε σταματήσει ἀπὸ τοῦ δευτέρου ἔτους τῆς ἐμφανίσεως αὐτοῦ, ὅτε ἡ Ἀρχαιολογικὴ Ἐπιτροπὴ «περιέπεσεν εἰς ἀφάνειαν». Διὰ τοὺς γνωρίζοντας πόσον τεράστιος κόπος ἀπαιτεῖται, ἀκόμη καὶ σήμερον, διὰ τὴν ἔκδοσιν ἐνὸς ἀρχαιολογικοῦ περιοδικοῦ, παρὰ τὰς ποικίλας εὐκολίας τὰς ὁποίας διαθέτει ἡ τυπογραφία τῶν ἡμερῶν μας, μόνον θαυμασμὸς καὶ δέος δύναται νὰ γεννηθῇ καὶ δι' αὐτὴν τὴν πλευρὰν τῆς δραστηριότητος τοῦ Πιττάκη, ὅστις μὲ ἐπιμονὴν καὶ ἀφοσίωσιν συνέχισε νὰ ἐκδίδῃ τὴν Ἀρχαιολογικὴν Ἐφημερίδα μόνος, ἄνευ τῆς βοηθείας ἑτέρου τινός, διὰ τῶν ἰσχυρῶν ἐπιστημονικῶν του δυνάμεων, ἀκούσας, ἀντὶ ἐπαίνων μόνον κατακρίσεις ἢ καὶ μειωτικὰ δι' αὐτὸν σχόλια. Μόνον ὁ Ἰατρίδης ἐχρησιμοποιήθη ἐπωφελῶς², ὡς συμβοηθὸς τοῦ Ἐφόρου, ἀλλὰ καὶ οὗτος μόνον μέχρι τοῦ 1844, ὅτε, διὰ λόγους οἰκονομίας, κατηργήθη ἡ θέσις του, ὡς νὰ ἦτο περιττή. Ἐτοποθετήθη τότε ὡς διδάσκαλος τῆς καλλιγραφίας καὶ τῆς ἰχνογραφίας εἰς τὸ γυμνάσιον τοῦ Ναυπλίου, ὁπότε μὴ ἀποδεχθεὶς τὸν νέον διορισμὸν παρητήθη τῆς Ὑπηρεσίας, ἰδιωτεύσας ἔκτοτε³, ἐνῶ ταυ-

1. Βλ. πλὴν ἄλλων καὶ ὅσα περὶ Πιττάκη ἔγραψεν ἐσχάτως ὁ Γ. Φαρμακίδης, κατακρίνων ὅχι μόνον τὴν καθυστέρησιν τῆς ἐκδόσεως, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐν γένει ἐργασίαν τοῦ Κ. Πιττάκη (σελ. 161, 190-191, 309-310 καὶ ἄλλαχού σποράδην). Ἐνδιαφερόμενος ὁ συγγραφεὺς νὰ ἀποκαταστήσῃ, εἰς τὸ περὶ Ἀθαν. Ἰατρίδῃ ἔργον του, τὸν ζωγράφον δι' ὅσα φοβερὰ εἶχον ἐκτοξευθῇ ἐναντίον του, ἀλλὰ καὶ διὰ νὰ προβάλῃ τὴν ἀναμφισβήτητον συμβολὴν του εἰς τὴν ἔκδοσιν τοῦ περιοδικοῦ, παρεσύρθη εἰς τὰς περὶ Πιττάκη κρίσεις του, ἐκ τῶν ὑπὸ τοῦ Ραγκαβῆ ἀλλὰ καὶ ὑπὸ διαφόρων ξένων, γραφέντων, χωρὶς νὰ καταγίνῃ ἰδιαιτέρως μὲ τὴν ἀποκάλυψιν τῆς ἀληθείας. Βλ. ἐπίσης W. Larfeld, Handbuch der griechischen. Epigraphik, I, σελ. 86, ὅπου πλὴν τῶν ἰδικῶν του κατὰ τοῦ Πιττάκη ἐπικρίσεων, προσθέτει καὶ τὰς ἀδίκους, ἐπίσης, γνώμας τῶν Böckh καὶ Köhler.

2. Εἰς τὸν Ἑλληνικὸν Ταχυδρόμον, ἐκδιδόμενον εἰς δύο γλώσσας, ἐλληνικὴν καὶ γαλλικὴν, φύλλον 41 τῆς 9/21 Ὀκτωβρίου 1836, σημειοῦται: «Συνεργάτης τοῦ κ. Πιττάκη διωρίσθη ὁ κ. Ἰατρίδης, ὅστις εὐφυὲς ζωγράφος ὢν, ἐνασχολεῖται πρὸ πολλῶν ἤδη ἐτῶν εἰς τὸ νὰ ἰχνογραφῇ μὲ πολλὴν χάριν καὶ ἐπιτηδειότητα τὰ ἀγάλματα, τὰ ἀγγεῖα καὶ τὰς ἐπιγραφάς».

3. Ἡ Γραμματεία τῆς Παιδείας, διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 23878 ἐγγράφου της, ὑπογραφομένου ὑπὸ τοῦ Μ. Σχημᾶ, τοῦ ἀνήγγειλεν ὅτι ἠῤῥησε τὸν μισθόν του, ὁ ὅποιος εἶχε περικοπῇ προσφάτως εἰς 120 δρχ. (βλ. ἔγγραφον ὑπ' ἀριθ. 19919 ἀπὸ 24 Ἰουλίου 1843 τῆς Γραμματείας τῶν Ἐκκλησιαστικῶν πρὸς τὸν Ἰατρίδην —ὑπάρχει εἰς τὸν συνταξιοδοτικὸν του φάκελλον — καὶ εἰς τὴν ἐφημερίδα Αἰὼν τῆς 4 Αὐγούστου 1843), διότι ἡ Κυβέρνησις εὐρέθη τότε εἰς ἀδυναμίαν νὰ πληρώσῃ τὴν ὀφειλομένην δόσιν τοῦ δανείου τῶν 60 ἑκατομμυρίων —χορηγηθέντος ὑπὸ τὴν ἐγγύησιν τῶν τριῶν προστατῶν δυνάμεων. Τὸ 1838 εἶχον δοθῇ τὰ ὑπόλοιπα 20 ἑκατομμύρια, ἥτοι τὸ τελευταῖον τμήμα τοῦ δανείου, διότι τὰ πρῶτα 40 ἑκατομμύρια ἐξ αὐτοῦ εἶχον κατασπαταληθῇ ὑπὸ τῶν Βαυαρῶν τῆς Ἀντιβασιλείας. Εἰς τὸ προαναφερθὲν ὑπ' ἀριθ. 23878 ἔγγραφον τῆς Γραμματείας τῆς Παιδείας πρὸς τὸν Ἰατρίδην, προστίθεται ὅτι «τὴν βασιλικὴν ταύτην χάριν [τῆς αὐξήσεως τοῦ μισθοῦ] ἀναγγέλλοντες, ἔχομεν πλήρη τὴν πεποίθησιν, Κύριε, ὅτι θέλετε τὴν δικαίωσιν κατὰ πάντα, διὰ τῆς αὐτῆς ἐπιμελείας καὶ τιμιότητος. . . ». Κατόπιν τούτου, ἀπροσδοκῶς, τελείως, μετὰ 11 μῆνας διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 28118 ἐγγράφου τῆς 4 Νοεμβρίου 1844 τοῦ ὑπουργοῦ Παιδείας Ἰ. Κωλέττη, ἐγνωρίζετο εἰς τὸν Ἰατρίδην ὅτι «δυνάμει τοῦ ὑπ' ἀριθ. 3831 ἀπὸ 2 Νοεμβρίου ἐ.ξ. Β. Διατάγματος διωρίσθητε, Κύριε, διδάσκαλος τῆς καλλιγραφίας καὶ ἰχνογραφίας εἰς τὸ ἐν Ναυπλίῳ Γυμνάσιον». Ἐκ σειρᾶς ἄρθρων, ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἡ κατάστασις τῶν προγονικῶν λειψάνων» δημοσιευθέντων εἰς τὴν ἐφημερίδα Αἰὼν, μεταξὺ 18 Ὀκτωβρίου 1844 καὶ Ἰανουαρίου 1845, ἐμφαίνεται ὅτι εἶχον ἀνασταλῇ αἱ πιστώσεις δι' ἀνασκαφάς, διεγράφη δὲ ἐκ τοῦ κρατικοῦ προϋπολογισμοῦ καὶ τὸ κονδύλιον «διὰ

τοχρόνως, κατόπιν τῆς διὰ τὴν ἔκδοσιν τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐφημερίδος περικοπείσης δαπάνης, διεκόπη καὶ ἡ ἔκδοσις τοῦ περιοδικοῦ. Διὰ τῶν γραμμῶν σειρᾶς ἄρθρων τῆς ἔφημερίδος *Αἰών*¹, θεωρουμένων ὅτι συνετάχθησαν ὑπὸ τοῦ Κ. Πιττάκη—ἔχοντος φιλικούς δεσμούς μετὰ τοῦ ἐκδότου τῆς Ἰ. Φιλήμονος²—ὡς καὶ τῶν ἐν γένει ὀλίγων συναφῶν πληροφοριῶν, ἰδίᾳ ὅμως ἐξ ὠρισμένων γεγονότων, καθίσταται σαφές πόθεν προῆλθε, τόσον ἡ παῦσις τοῦ Ἰατρίδου, ὅσον καὶ ἡ κατάργησις τῆς Α.Ε.

Ὁ πανίσχυρος Ἰ. Κωλέττης ἀναλαβὼν τὴν πρωθυπουργίαν ἐγένετο προσωρινῶς καὶ Ὑπουργὸς τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίου Ἐκπαιδεύσεως: πολὺ ἀπεῖχεν ὅμως ἀπὸ τὸν φιλοδίκαιον Ἰ. Ρίζον³, ὅστις ἐγνώριζεν ἄριστα τὴν εἰς τὴν Ἀρχαιολογικὴν Ὑπηρεσίαν προσφορὰν καὶ τοῦ Πιττάκη καὶ τοῦ Ἰατρίδου. Ὁ Ἰ. Κωλέττης ἐξελέγη τὸν Μάϊον τοῦ 1844 καὶ πρόεδρος τῆς «Ἐφορείας» τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας⁴. Ἀσφαλῶς θὰ ἐπηρεάσθη οὗτος ἐκ τῶν διαφορῶν πικροχόλων σχολίων, τὰ ὅποια θὰ ἐξετόξευε συνεχῶς ἐναντίον τοῦ Πιττάκη, ὁ ὁμότεχνός του Ἀλ. Ραγκαβῆς⁵. Ἡ κακὴ διάθεσις τοῦ Κωλέττη ἀπέναντι τῶν δύο κρατικῶν ἀρχαιολογικῶν ὑπαλλήλων—τοῦ Πιττάκη καὶ τοῦ Ἰατρίδου—πρέπει νὰ ηὐξήθη καὶ ἐξ αἰτίας διαφορῶν εἰσηγήσεων προερχομένων ἐκ τοῦ πολιτικοῦ γραφείου τοῦ Ὁθωνος, ὅπου ἐξηκολούθει νὰ συχναίῃ, καὶ μετὰ τὴν ἐκ τοῦ Πανεπιστημίου παῦσιν του, ὁ L. Ross, παραμένων, ὡς ἀνεφέρθη ἤδη ἀνωτέρω, ἀκόμη εἰς τὴν Ἑλλάδα. Οὗτος ἀσφαλῶς, ἐριστικὸς καὶ μνησίκκος ὡς ἦτο, δὲν θὰ παρέλειπεν εὐκαιρίαν νὰ μὴ ὁμιλήσῃ ἐναντίον τοῦ Πιττάκη καὶ τοῦ Ἰατρίδου, ἐπηρεάζων οὕτω καὶ τὸν κύκλον τοῦ γραφείου τῆς Ἀντιβασιλείας καὶ τὸν ἴδιον τὸν βασιλέα⁶. Ὅμως, ἡ κακοδαιμονία τῶν δύο ἀρχαιολογικῶν ὑπαλλήλων

τὴν ἔκδοσιν τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐφημερίδος» ἦτις, ἐν τούτοις, κατὰ τὸν συντάκτην τοῦ ἔργου τοῦ *Αἰῶνος*, ἐστοίχισεν εἰς τὸ δημόσιον μόνον 400 δρχ. τὸν χρόνον.

1. Βλ. ἀνωτέρω, σελ. ρλγ', σημ. 3. Ἡ ἔφημερίς προέτρεπε τὴν Κυβέρνησιν «νὰ ἐνισχύσῃ τὴν ἔκδοσιν τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐφημερίδος, διὰ νὰ δυνηθῇ ὁ συντάκτης αὐτῆς νὰ δημοσιεύῃ ἅπαντα ταῦτα [τὰ ἀρχαῖα] εἰκονογραφικῶς καὶ μὲ τὰς λεπτομερεστέρους περιγραφὰς τῶν μνημείων τούτων».

2. Οὗτος εἶχε προτείνει νὰ καταλάβῃ ὁ Πιττάκης τὴν θέσιν τοῦ καθηγητοῦ τῆς Ἀρχαιολογίας εἰς τὸ Πανεπιστήμιον ἀντὶ τοῦ διορισθέντος Ross. Εἰς τὸν *Αἰῶνα* τῆς 21 Ἀπριλίου 1843 σημειοῦται: «Ἐδημοσιεύθη τὸ Πρόγραμμα τῶν κατὰ τὴν θερινὴν ἐξαμηνίαν τοῦ 1843 παραδοθησομένων μαθημάτων ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Ὁθωνος. Βλέπομεν ἐντούτοις καθηγητὴν τῆς ἀρχαιολογίας τὸν κ. Ρός. Τάχα δὲν θὰ ἦτο προτιμότερον καὶ ὠφελιμώτερον καὶ διὰ τοὺς μαθητὰς καὶ διὰ τὸ Ἐθνικὸν Ταμεῖον νὰ παρέδιδεν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον ὁ κ. Πιττάκης, ὁ ὅποιος θὰ ἠδύνατο νὰ ὑπηρετήσῃ ἀμισθὶ ἐπὶ τῆς ἑδρας τοῦ Πανεπιστημίου ἐπὶ τριετίαν, ἐνῶ ὡς Ἐφορος τῶν Ἀρχαιοτήτων μισθοῦται δρχ. 230 κατὰ μῆνα;». Βλ. Γ. Φαρμακίδην, ἔ.ἀ. σελ. 260, σημ. 11.

3. Βλ. Π. Καββαδίου, ἔ.ἀ. σελ. 19. Βλ. ἐπίσης, Ἐπ. Κυριακίδην, ἔ.ἀ. τόμ. 1, σελ. 520 κ.ἐ.

4. Βλ. Εὐθ. Καστόρχην, ἔ.ἀ. σελ. 26, ὅπου κρίνει ὀρθῶς τὸν Ἰ. Κωλέττην, ὡς ἀκατάλληλον διὰ τὴν Προεδρίαν τῆς Ἐταιρείας, ἦτις ἐπὶ τῶν ἡμερῶν του ἐγνώρισε μεγάλην κατὰπτωσιν. Βλ. καὶ Π. Καββαδίου, ἔ.ἀ. σελ. 24-25, ὅπου ὁμοίως τονίζεται ὅχι μόνον ὁ κίνδυνος, ὃν διέτρεξεν ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ Κωλέττη ἡ Ἐταιρεία, ἀλλὰ καὶ ἡ παντελής ἀπουσία του ἐξ αὐτῆς.

5. Ἦτο παλαιὸς γνώριμος τοῦ Κωλέττη, ἀπὸ τῶν Αὐγουστιναικῶν ἤδη, ὅποτε εἶχε καταφύγει εἰς τὸ ἐν Περαιῶρα στρατόπεδον· ἀλλὰ καὶ μετέπειτα διετήρησε μετ' αὐτοῦ στενὰς σχέσεις. Βλ. σχετικῶς Ἀλ. Ραγκαβῆν, Ἀπομνημονεύματα, τόμ. 1, σελ. 308 κ.ἐ. καὶ 2, σελ. 135.

6. Ἦδη τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1843, πρὸ τῆς παύσεώς του ἐκ τοῦ Πανεπιστημίου, εἶχε δημοσιεύσει πραγματικὸν λίβελλον ἐναντίον τοῦ Πιττάκη, τὸν ὅποιον ἐχαρκτηρίζεν ὡς «ἀμόρφωτον» καὶ ἀποτυχμένον ἐκδότῃν τοῦ ἑλληνικοῦ

δὲν ὑπῆρξεν ἀποκλειστικὸν ἔργον τοῦ Ross, παρ' ὅλον ὅτι ὁ Γ. Φαρμακίδης αὐτὴν τὴν θέσιν ὑποστηρίζει¹. Ἀσφαλῶς, ἡ ἐπίθεσις τοῦ Ross ἐναντίον ἀμφοτέρων θὰ ἔπαιξε ρόλον εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ Ὁθωνος διαμόρφωσιν κακῆς περὶ αὐτῶν γνώμης. Κατὰ βάσιν, ὅμως, κύριος ὑπαίτιος τῆς δυσφημίσεως τῶν ἀλλὰ καὶ τῆς περικοπῆς τοῦ κονδυλίου τῆς ἐκδόσεως τῆς *Ἐφημερίδος*, ἦτο σαφῶς ὁ Ραγκαβῆς, ὅστις ὑπῆρξεν οὐχὶ μόνον κακὸς πληροφοριοδότης, ἀλλὰ καὶ ὑποκινητὴς αὐστηροτάτης καὶ λίαν ἀδίκου «Εἰσηγητικῆς Ἐκθέσεως» συνταχθείσης ὑπὸ τοῦ Ἰ. Κωλέττη κατὰ Ὀκτώβριον τοῦ 1844². Εἰς τὴν ἔκθεσιν ταύτην ἀναφέρονται στοιχεῖα τὰ ὁποῖα μόνον ὁ Ραγκαβῆς ἠδύνατο νὰ γνωρίζῃ, ἐπομένως καὶ νὰ ἔχῃ ὑποβάλῃ εἰς τὸν Ἰ. Κωλέττην. Περιείχοντο ἐπίσης εἰς ταύτην σφοδραὶ ἐπικρίσεις κατὰ τοῦ Πιττάκη καὶ τῆς *Ἀρχαιολογικῆς Ἐφημερίδος*, πράγματα τὰ ὁποῖα καὶ πάλιν ὁ Ραγκαβῆς ἐσκέπτετο καὶ ἐξεστόμιζεν, οὐδέποτε ἀναλογισθεὶς ὅτι διὰ τὰ πλεῖστα ἐξ αὐτῶν ἔπρεπε νὰ θεωρηθῇ αὐτὸς ὁ ἴδιος ὡς ὁ κύριος ὑπεύθυνος. Οὕτω εἰς τὴν «Εἰσηγητικὴν Ἐκθεσιν» ἀνεφέρετο ἐπὶ λέξει, μετὰξὺ ἄλλων, εἰς τὸ Α' ἄρθρον: «Ὁ Ἐφορος τοῦ Κεντρικοῦ Μουσείου, εἰς τὸν ὁποῖον, νομίζω, περιωρίσθη καὶ συνεκεντρώθη ἡ ἀρχαιολογικὴ ὑπηρεσία³, μένων τρόπον τινὰ ἐλεύθερος καὶ σχεδὸν πραγματικῶς ἀνεύθυνος, δὲν παρέδωκε ποτὲ εἰς τὸ Ὑπουργεῖον καταλόγους τῶν ἀρχαιοτήτων, καὶ διαταχθεὶς δὲ ἐσχάτως νὰ τοὺς συντάξῃ, μέχρι τῆς σήμερον δὲν τὸ κατώρθωσεν»⁴. Εἰς τὸ Β' ἄρθρον σημειοῦται ὅτι: «Ἄν καὶ ἐδαπανήθησαν πάρα

ἀρχαιολογικοῦ περιοδικοῦ κατακρίνων δηκτικώτατα ἐπίσης καὶ τὸ βιβλίον τοῦ Ancienne Athènes ὡς κωμικόν. Ἐκρινεν ἐπίσης τὸν Ἰατρίδην, διὰ τὰ ἐν τῇ *Ἀρχαιολογικῇ Ἐφημερίδι* σχέδιά του, γράφων περὶ αὐτῶν ὅτι δὲν ἦσαν ἀκριβῆ.

Οἱ βαρεῖς χαρακτηρισμοὶ ἦσαν ἐσκεμμένοι, διότι, ἐν συνεχείᾳ, συνίστα νὰ ἀντικατασταθῇ τότε ὁ Κ. Πιττάκης ὑπὸ τοῦ Ἀλ. Ραγκαβῆ. Καὶ τοῦτο διότι ὁ Ross εἶχεν ἤδη ἀντιληφθῇ ὅτι καὶ ἡ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῶν Ἀθηνῶν θέσις τοῦ ἐκινδύνευεν, ὅθεν προσεπάθησε νὰ ἀπαλλαγῇ τοῦ κινδύνου, προτείνων τὸν Ραγκαβῆν, τὸν πιθανώτερον ἀντικαταστάτην του, ὡς τὸν μόνον ἄξιον τότε νὰ καταλάβῃ τὴν θέσιν τοῦ Ἐφόρου τοῦ Κεντρικοῦ Μουσείου, εἰς τὴν ὁποίαν κακῶς κατὰ τὴν γνώμην του εὕρισκετο ὁ Κ. Πιττάκης. Βλ. τὸ ἄρθρον τοῦ Ross, εἰς τρεῖς συνεχεῖας, ὑπὸ τὸν τίτλον: Über den gegenwärtigen Zustand der Altertümer in Griechenland, με ὑπογραφὴν ἐν ἀπλοῦν Δ, εἰς Beilage zur Augsburger Allgemeinen Zeitung, φύλλα 28-30, τῆς 28, 29 καὶ 30 Ἰανουαρίου 1843. Ὁ Πιττάκης ἀπήντησε δι' ἀνωνύμου ἐπιστολῆς του εἰς τὸν *Αἰῶνα* τῆς 3 Μαρτίου 1843, κατονομάζων σαφῶς ὡς ἐμπνευστὴν τοῦ ἄρθρου τὸν Ross. Βλ. ἐπίσης Γ. Φαρμακίδην, ἔ.ἀ. σελ. 262 - 266, ὅπου τὸ θέμα ἀναλύεται διεξοδικῶς, καὶ ὅπου ὑποστηρίζεται, δι' ὀρθῶν ἐπιχειρημάτων, ὅτι ὁ Ross ἦτο οὐχὶ ἀπλῶς ὁ ἐμπνευστὴς ἀλλ' ὁ συγγραφεὺς τοῦ ἐν λόγῳ ἄρθρου. Ὁ Γ. Φαρμακίδης ἀποδίδει κυρίως εἰς τὸ πολιτικὸν γραφεῖον τοῦ βασιλέως, ὡς καὶ εἰς τὸ δυσφημιστικὸν ἄρθρον τοῦ Ross, τὴν κακὴν μεταχείρισιν, τῆς ὁποίας ἔτυχεν ἐντὸς ὀλίγου ὁ Πιττάκης, ἀλλὰ καὶ τὴν μετὰθεσιν τοῦ Ἰατρίδου εἰς ἄλλην θέσιν, τὸ 1844.

1. Βλ. Γ. Φαρμακίδην, ἔ.ἀ. σελ. 265 - 266.

2. Βλ. Ἑμμ. Πρωτοψάλτην, ἔ.ἀ. σελ. 199-200, ἀριθ. ἐγγράφου 169, ὅπου δημοσιεύεται «ἡ Εἰσηγητικὴ Ἐκθεσις» αὕτη, ὑπάρχουσα εἰς τὰ Γενικά Ἀρχεῖα τοῦ Κράτους εἰς τὸ Ἀρχεῖον τοῦ Ἀνακτοβουλίου τῆς Γραμματείας τῶν Ἐκκλησιαστικῶν.

3. Τοῦτο ἦτο πραγματικὸν γεγονός, δὲν ἦτο ὅμως ὑπεύθυνος δι' αὐτὸ ὁ Πιττάκης, ἀλλὰ ἡ Γραμματεία τῆς Παιδείας.

4. Τὸ σημεῖον τοῦτο τῆς «Εἰσηγητικῆς Ἐκθέσεως» τοῦ Κωλέττη προξενεῖ ἀπορίαν καὶ ὀδηγεῖ εἰς πολλὰ ἐρωτηματικά· διὰ τὴν ἐξακριβωσιν ὅμως τῆς πραγματικότητος δὲν ὑπάρχουν ἀρκετὰ στοιχεῖα, οὕτως ὥστε νὰ κατανοηθῇ ἡ ἀνωτέρω φράσις τοῦ Κωλέττη. Οὕτω, π.χ. εἰς ἄρθρον τῆς διγλώσσου — ἐκδιδομένης εἰς τὴν ἐλληνικὴν καὶ γερμανικὴν — ἐφημερίδος ἡ *Ἑλπίς* τοῦ Νοεμβρίου 1836, ἐδημοσιεύθη εἰδησις, μετὰ τὴν παραίτησιν τοῦ Ross, ἀναφέρουσα ἐπὶ λέξει τὰ κάτωθι: «Ὁ ἀξιότιμος πολίτης κύριος Πιττάκης καταβάλλει πᾶσαν σπουδὴν διὰ νὰ τακτοποιήσῃ τὰς ἀνα-

πολλά χρήματα εἰς τὴν Ἀκρόπολιν, δὲν ἔφερον ὅμως κανὲν λόγου ὁπωσοῦν ἄξιον ἀποτέλεσμα, διότι τὰ πάντα ἔγιναν ἀμεθοδῶς καὶ κατὰ τύχην¹. Εἰς τὸ Γ' ἄρθρον ἀναγράφεται: «Ἡ ἐν μέρει μόνον ἐπιχειρηθεῖσα ἀνασκαφὴ ἔγινε κατὰ τρόπον πάντῃ ἄτεχνον καὶ σχεδὸν γελοῖον...». Εἰς τὸ Δ' ἄρθρον διατυποῦται ἡ κατάκρισις ὅτι «τὰ ἀρχαῖα καὶ κομψὰ τοῦ Φειδίου ἀνάγλυφα κεῖνται ἐκτεθειμένα εἰς τὴν ἐπήρειαν τῶν μεταβολῶν τῆς ἀτμοσφαιράς καὶ ἀδιακόπως διαφθείρονται, ἐκτὸς τῆς λώβης, τὴν ὁποῖαν πάσχουσιν ἀπὸ τὰς χεῖρας αὐτὰς κακοβούλων καὶ φθονερῶν ἀνθρώπων...». Εἰς τὸ Ε' ἄρθρον προχωρεῖ ἡ ἐπίκρισις εἰς θέμα, τὸ ὁποῖον ὁ Ραγκαβῆς ἠδύνατο νὰ ἔχῃ ἀντιμετωπίσει κατὰ τὰς ἐν τῇ Ἀκροπόλει μεταβάσεις του, ἐφ' ὅσον, ὡς ἰσχυρίζεται ὁ ἴδιος, συνεχῶς μετέβαινεν ἐκεῖ πρὸς ἀντιγραφὴν τῶν ἐπιγραφῶν, τῶν ἐκδοθεισῶν τὸ ἐπόμενον ἔτος εἰς τὰς Antiquités Helléniques². Οὕτω γράφεται εἰς τὴν «Εἰσηγητικὴν Ἑκθεσιν»: «Ἀντὶ τοῦ οὐσιώδους καὶ προϋργιαιτάτου τούτου ἔργου, ὁ Ἐφορος τοῦ Κεντρικοῦ Μουσείου περιωρίσθη νὰ συντοιχίσῃ φύρδην μίγδην καὶ ἀδιακρίτως διάφορα τεμάχια, ἄλλα μικρᾶς ἀξίας καὶ διαφόρου ἐποχῆς καὶ τέχνης. Ἐφαντάσθη δὲ προσέτι καὶ τὴν ἀνέγερσιν τοῦ Παρθενῶνος, ὅθεν τοὺς ὀλομαρμάρους τοίχους ἐπεσκεύασεν ἀπειροκά-

καλυπτομένας καθ' ἐκάστην ἀρχαιότητα. Ὡς ἀντισημειώθημεν μεγάλως βλέποντες τέλος πάντων ἀκριβῆ κατάλογον τῶν εὐρεθέντων πραγμάτων. . .». Ὁ Ραγκαβῆς, ἀντιθέτως, εἰς τὸν πρόλογον τοῦ β' τόμου τῶν Antiquités Helléniques (σελ. III), κατακρίνων τὸν Πιττάκην δι' ἑλλειψιν φροντίδος διὰ τὴν περισυλλογὴν καὶ τακτοποίησιν τῶν ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως εὐρεθεισῶν ἐπιγραφῶν, σημειοῖ: «De tous ces fragments, il n'a jamais été publié... que je sache, un catalogue quelconque; M. Iatridès, un ancien et très habile employé du Musée (εἰς τὰ Ἀπομνημονεύματά του, βραδύτερον, ὁ ἴδιος τὸν ἀποκαλεῖ «μέτριον ζωγράφον», ὡς ἀνεφέρθη) en avait commencé un sous la direction de M. Ross; mais ce travail a été égaré, et on ne le recommença jamais». Δημιουργεῖται κατ' ἀρχὴν ἡ ἀπορία, ποῖος ἦτο εἰς τὴν πραγματικότητα ὁ συντάκτης τοῦ καταλόγου τῶν ἀρχαιοτήτων, ὁ Πιττάκης ἢ ὁ Ἰατρίδης, ἐφ' ὅσον ὁ Ἰατρίδης δὲν ἐγνώριζεν ἀρχαιολογίαν, ἡ δὲ περὶ τούτου γνώμη τοῦ Ross ἦτο κακὴ. Ἄν ὄντως συνέτασσε κατάλογον ὁ Ἰατρίδης, τοῦτο, λόγῳ τῆς ἀδυναμίας τοῦ ζωγράφου δι' ἐργασίαν αὐτοῦ τοῦ εἵδους, πρέπει νὰ ἐγίνετο καθ' ὑπαγόρευσιν τοῦ Ross. Εἶχεν ὅμως ὁ Γερμανὸς σοφὸς τὸν καιρὸν καὶ τὴν ὑπομονὴν νὰ ὑπαγορεύῃ τὸν κατάλογον τοῦτον; Πιθανώτερον φαίνεται ὅτι θὰ ἀνέθεσεν εἰς τὸν Πιττάκην, ἢ καὶ εἰς τὸν Ἰατρίδην ὁμοῦ, τὴν σύνταξιν καταλόγου· οὗτος θὰ πρέπει νὰ ἐγίνε, χωρὶς ἀμφιβολίαν, ὑπὸ τοῦ Πιττάκη, τοῦ μόνου, ἐκ τῶν δύο, σχετικῶς ἱκανοῦ νὰ συντάξῃ τοιοῦτον κατάλογον. Μετὰ τὴν παραίτησιν τοῦ Ross καὶ τὸν φοβερὸν φόρτον ἐργασίας, τὸν ὁποῖον εἶχεν ὁ Πιττάκης, μόνος Ἐφορος ἀρχαιοτήτων τοῦ Ἑλληνικοῦ Βασιλείου, ἀσφαλῶς δὲν θὰ διέθετεν οὗτος χρόνον, πλὴν τῶν ἄλλων τοῦ ὑποχρεώσεων, νὰ συντάσῃ καὶ κατάλογον τῶν ἀρχαιοτήτων τοῦ Κ. Μουσείου. Ἐπομένως καὶ εἰς αὐτὸ τὸ σημεῖον, ὁ Κωλέττης, ἢ μᾶλλον ὁ ὑποβολεὺς τῶν θεμάτων τούτων Ραγκαβῆς, ἦτο ἄδικος.

1. Εἶχε ποτὲ ἡ προϋσταμένη ἀρχή, δηλ. ὁ Ross καὶ μετέπειτα ἡ Ἀρχαιολογικὴ Ἐπιτροπὴ ἢ ὁ ἴδιος ὁ Ραγκαβῆς, ὑποδείξει τὴν ὀρθὴν μέθοδον ἀνασκαφῶν εἰς τὸν Πιττάκην; Τὰς ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως ἀνασκαφὰς εἶχεν ἀναλάβει ὁ Ross ἀπὸ τοῦ διορισμοῦ του, συνέχισε δὲ αὐτὰς ὁ Πιττάκης, ὑποβάλλων ὅμως εἰς τὴν Ἀρχαιολογικὴν Ἐπιτροπὴν σχετικὰς ἐκθέσεις, ὡς καὶ τὰς σκέψεις του περὶ τῆς μελλοντικῆς των πορείας, ὅποτε τὰ πεπαιδευμένα μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς ἠδύνατο νὰ ἐκφράσουν τὰς ἀπόψεις των, ἰδίᾳ π.χ. μετὰ τὴν ἐπὶ τόπου μετάβασίν των, διὰ νὰ λάβουν ἀπόφασιν περὶ τῆς ἀφαιρέσεως τοῦ μεταγενεστέρου ἀνωφλίου τῆς Δ. πύλης τοῦ Παρθενῶνος. Βλ. Πρακτικὰ τῆς ἐνάτης συνεδρίας ἀπὸ 31 Ἰανουαρίου 1838 τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐπιτροπῆς, εἰς τὰ χειρόγραφα Πρακτικὰ τῆς.

2. Ὁ Πιττάκης ὑπεστήριζεν, καὶ πρέπει νὰ ἦτο ἀληθές, ὅτι «ὁ Κ. Ραγκαβῆς, ὅταν ἐγίνοντο αἱ ἀνασκαφαὶ εἰς τὴν Ἀκρόπολιν σπανίως ἀνῆρχετο» (Α.Ε. 1853, σελ. 694, σημ. 1). Βλ. ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ θέματος ὅσα ἀντίθετα γράφει ὁ Ραγκαβῆς: «Πολλάκις τρίς καὶ τετράκις τῆς ἡμέρας ἀνῆρχόμεν εἰς τὴν Ἀκρόπολιν. (Ἀπομνημονεύματα, τόμ. 2, σελ. 120).

λως με όπτας πλίνθους, προσράψας εἰς Βασιλικήν πορφυράν χλαμύδα καραβόπανον!!»¹. Διὰ τὴν ἐπανόρθωσιν τῶν κακῶν αὐτῶν «τὰ όποῖα καθ' ἡμέραν παρατηροῦσι καὶ μέμφονται οἱ ξένοι ἀρχαιολόγοι, οἷον ὁ κ. Lebas» —εἰς ποῖον ἐλέγοντο πάντα ταῦτα εἶναι σαφές· πάντως ὁ Lebas δὲν ἐπεσκέπτετο τὸν Κωλέττην, διὰ τὸ τοῦ λέγει σχετικῶς— προστίθεται εἰς τὴν ἰδίαν ἔκθεσιν, ὅτι ὁ Ὑπουργὸς ἐνόμισεν ἀναγκαῖον τὸν διορίσῃ ἀρχιτέκτονα τῶν ἀρχαιοτήτων ἐπιλέξας ἄνθρωπον τιμηθέντα «καὶ εἰς τὴν Εὐρώπῃν διὰ τὰς περὶ τὴν τέχνην ἐπιστημονικὰς γνώσεις του», τὸν κ. Λύσανδρον Καυταντζόγλου².

Περαιτέρω προβαίνει ὁ Κωλέττης εἰς πρότασιν ἰδρύσεως Ἐπιμελητηρίου τῶν ἀρχαιοτήτων, «όποῖον ὑπάρχει εἰς τὴν Ρώμην, Νεάπολιν καὶ ἄλλοι, ἐσχάτως δὲ συνεστάθη καὶ εἰς τῆς Γαλλίας τὴν μητρόπολιν· διότι συγκείμενον ἐξ ἀνδρῶν φιλολόγων καὶ φιλοπόνων θέλει βουλευέσθαι τακτικῶς περὶ πάντων τῶν συμφερόντων τῆς ἀρχαιολογικῆς ὑπηρεσίας». Ἐν τέλει, δίδεται ἡ χαριστική βολή εἰς τὸν Κ. Πιττάκην: «Ἐκδιδομένη δὲ παρ' αὐτῶν (τῶν μελῶν τοῦ Ἐπιμελητηρίου) καὶ ἡ Ἀρχαιολογικὴ Ἐφημερίς (ἂν κριθῇ ἀναγκαία³) θέλει παύσει τὰ κινῆ τὸν οἶκτον καὶ τὸν γέλωτα πάντων τῶν ἀρχαιολόγων καὶ μάλιστα τῶν τῆς μουσοτρόφου Γερμανίας, καθὼς τοῦτο ἔγινε μέχρι τοῦδε διὰ τοὺς παραλογισμοὺς καὶ τὴν ἀμάθειαν τῶν γραφομένων, ἣ θέλουσι παύσει τὰ δαπανῶνται χιλιάδες δραχμῶν εἰς τὴν ἐκδοσὶν της⁴».

Ἀποτέλεσμα τῆς Εἰσηγητικῆς ταύτης Ἐκθέσεως ὑπῆρξε τὸ Β.Δ. τὸ ἐκδοθὲν τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1844 —εἶναι ἄγνωστος ἡ ἀκριβὴς ἡμερομηνία του— ἀπρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν ἄρθρων 29 καὶ 34 τοῦ περὶ Ἀρχαιοτήτων νόμου, κατὰ πρότασιν τοῦ Ἡμετέρου Ὑπουργοῦ Ἐκκ[λησιαστικῶν] καὶ τῆς Δημοσίου Ἐκπαιδεύσεως⁵. Δι' αὐτοῦ «συνιστᾶται Κεντρικὸν Ἐπιμελητήριον τῶν Ἀρχαιοτήτων, συγκείμενον δι' ἓν ἔτος ἐκ τῶν ἀκολουθῶν μελῶν: 1. τοῦ Γενικοῦ Ἐφόρου τῶν Ἀρχαιοτήτων⁶. 2. τοῦ Ἀρχιτέκτονος τῶν Ἀρχαιοτήτων κ. Α. Καυταντζόγλου 3. τοῦ Ἐφόρου τοῦ Κεντρικοῦ Μουσείου κ. Κ. Πιττάκη 4. τοῦ καθηγητοῦ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ κ. Θ. Μανούση 5. τοῦ δικηγόρου καὶ καθηγητοῦ αὐτόθι κ. Π. Καλλιγᾶ 6. τοῦ καθηγητοῦ ἐν τῷ Γυμνασίῳ Ἀθηνῶν κ.

1. Ἄν ὄντως εἶχον οὕτω τὰ πράγματα, τὸ Ὑπουργεῖον Παιδείας ὤφειλε νὰ ἀσκῇ ἀνελλιπῶς ἔλεγχον ἢ ἦτο ἀνύπαρκτος; Εἶχε παραχωρηθῇ εἰς τὸν Κ. Πιττάκην ὡς συνεργάτης ἀρχιτέκτων, ὡς ὑπῆρχον παλαιότερον συνεργαζόμενοι μετὰ τοῦ Ross οἱ προαναφερθέντες τρεῖς ξένοι ἀρχιτέκτονες; Τὸ πιθανώτερον εἶναι ὅτι ὁ ἀτυχὴς Πιττάκης ἐνῆργει ὅπως τοῦ ἦτο δυνατόν, ἔχων ἀφεθῇ τελείως μόνος εἰς τὰ πάντα.

2. Βλ. περὶ αὐτοῦ Κ. Μπίρην, Ἱστορία τοῦ Ἐθνικοῦ Μετσοβείου Πολυτεχνείου (1836 - 1916), Ἀθῆναι, 1957, σελ. 73 κ.ε. Τοῦ αὐτοῦ, Αἱ Ἀθῆναι ἀπὸ τοῦ 19ου εἰς τὸν 20ον αἰῶνα, Ἀθῆναι, 1966.

3. Ἡ παρατήρησις αὕτη, ἂν ἦτο ἀτομικὴ τοῦ Κωλέττη, μειώνει τὴν νοημοσύνην του, διότι οὔτε λόγος ἦτο δυνατόν νὰ γίνῃ, ὅτι ἡ ἐκδοσις ἀρχαιολογικοῦ περιοδικοῦ ἦτο ἀπαραίτητος. Ἀποτελεῖ πάντως ἡ φράσις του αὕτη ἀπόδειξιν τῆς περὶ τὰ ἀρχαιολογικὰ πράγματα ἀγνοίας του.

4. Φαίνεται σαφῶς ὅτι τὸ θέμα εἶχεν ὑποβληθῇ κακοβούλως καὶ ἀνακριβῶς πρὸς τὸν Ὑπουργόν, διότι, ὡς ἀνεφέρθη ἥδη, ἡ δημοσιευθεῖσα εἰς τὸν Αἰῶνα ἐπιστολὴ ἀνέφερεν ὅτι τὰ ἔξοδα τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐφημερίδος ἦσαν μόνον 400 δρχ. ἐτησίως (βλ. ἀνωτέρω σελ. ρλγ'-ρλδ', σημ. 3).

5. Βλ. Ἐμμ. Πρωτοψάλτην, ἔ.δ. σελ. 201-202, ἀριθ. ἐγγράφου 170.

6. Μετὰ τὴν παῦσιν τοῦ Weissenburg, ἡ θέσις αὕτη ἐπληρώθη μόνον τὸ 1848, διωρισθέντος τότε τοῦ Κ. Πιττάκη ὡς Γενικοῦ Ἐφόρου.

Εὐστρατιάδου 7. τοῦ καθηγητοῦ αὐτόθι κ. Γρηγ. Παπαδοπούλου 8. τοῦ ζωγράφου τοῦ Πολυτεχνικοῦ Σχολείου κ. Φ. Μαργαρίτου 9. τοῦ Γραμματέως τῆς Ἀρχαιολ[ογικῆς] Ἑταιρείας κ. Ἀ. Παγκαβῆ». Ὀρίζεται πρὸς τούτοις ὅτι πρόεδρος τοῦ Ἐπιμελητηρίου—τὸ ὅποῖον ἦτο, ὡς καὶ ἡ Ἀρχαιολογικὴ Ἐπιτροπὴ, πληρέστερον ἐκείνης εἵδος Ἀρχαιολογικοῦ Συμβουλίου τῶν ἡμερῶν μας, — θὰ ἦτο ὁ Γενικὸς Ἐφορος, μέχρι δὲ τοῦ διορισμοῦ τούτου ὁ Ὑπουργὸς τῆς Παιδείας, προσδιοριζομένων καὶ τῶν ἀντικαταστατῶν του.

Τὸ Κεντρικὸν Ἐπιμελητήριον τῶν Ἀρχαιοτήτων ἔπρεπε νὰ συνεδριάξῃ «ἅπαξ τοῦ μηνὸς συνήθως, χρείας δὲ τυχούσης καὶ συχνότερον, θέλει ἔχει κύριον τῶν συνδιασκέψεων αὐτοῦ σκοπὸν τὴν διευθέτησιν καὶ τὰς ἀνάγκας τῶν ἀρχαιοτήτων ἐν γένει, καθὼς καὶ τὴν ἐφεύρεσιν τῶν πρὸς συντήρησιν καὶ αὐξήσιν τοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Μουσείου πόρων καὶ τρόπων· θέλει δὲ συζητεῖν ὁμοίως καὶ τὰ παρὰ τοῦ Ὑπουργείου εἰς αὐτὸ διακοινοῦμενα, γνωμοδοτοῦν ἐπ' αὐτῶν καὶ ἀντεπιστέλλον διὰ τοῦ Προέδρου ἢ Ἀντιπροέδρου».

Εἰς τὸ αὐτὸ ὄργανον ἀνετέθη διὰ τοῦ Β.Δ. νὰ ἐξετασθῇ «σπουδαίως ἂν ἡ ἐκδιδομένη μέχρι τοῦδε Ἀρχαιολογικὴ Ἐφημερὶς ἐπιτυχάνῃ τοῦ σκοποῦ καὶ προμνηστεύῃ τινὰ ὠφέλειαν ἐπιστημονικὴν εἰς τὴν Ἑλλάδα. Τούτου δὲ δοθέντος, θέλει συζητεῖ ἢ ἐπιθεωρεῖ ἀπὸ κοινοῦ τὴν ὕλην, διὰ νὰ καταστήσῃ τὸ περιοδικὸν τοῦτο σύγγραμμα μᾶλλον ἄξιον τοῦ ἐλληνικοῦ ὀνόματος· κατὰ δὲ τὴν ἐναντίαν περίπτωσιν θέλει προτείνει τὴν παῦσίν του, διὰ νὰ μὴ καταδαπανῶνται ματαίως τὰ περὶ τὴν τύπωσιν χρήματα». Προστίθεται ἐπίσης ὅτι ὁ ζωγράφος (ἐκ τῶν μελῶν τοῦ Ἐπιμελητηρίου, δηλ. ὁ Φ. Μαργαρίτης), «θέλει ἀντιγράφει τὰς ἀνευρισκομένας ἐπιγραφάς, ἢ ἰχνογραφεῖ ὅ,τι δῆποτ' ἄλλο ἀρχαιολογικὸν ἀντικείμενον κριθῇ ἀναγκαῖον».

Λόγῳ ἐλλείψεως στοιχείων ἀγνοεῖται τὸ ἔργον τοῦ Κεντρικοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Ἐπιμελητηρίου· τὸ μόνον γνωστὸν εἶναι ὅτι τὸ διὰ τὴν ἔκδοσιν τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐφημερίδος προοριζόμενον κονδύλιον διεγράφη ἐκ τοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ κράτους. Κἀτόπιν τούτου, διεκόπη καὶ ἡ ἔκδοσις τῆς¹.

Αἱ καλαὶ ἡμέραι συνεργασίας τῶν δύο Ἑλλήνων ἀρχαιολόγων, Πιττάκη καὶ Παγκαβῆ, εἶχον παρέλθει ἀνεπιστρεπτί. Εἰς τὸν πρῶτον τόμον τῶν *Antiquités Helléniques* του, (σελ. 7), ὁ Ἀλ. Παγκαβῆς, ἡσθάνθη τὴν ἀνάγκην νὰ ὑπερασπισθῇ τὸν Πιττάκην διὰ τὰς ἀδίκους ὑπὸ τοῦ Böekh ἐναντίον του κατηγορίας, γράψας εἰς τὸν Πρόλογον τοῦ ἔργου του τούτου τὰ κάτωθι: «Parmi les Athéniens dont le zèle éclairé a été le plus efficace pour empêcher leur destruction complète, il est juste de citer M.C.S. Pitakis, conservateur actuel du Musée d'Athènes. Le fusil de palicar à la main, on le voyait dans ces temps de troubles rechercher tous les débris d'antiquités, exposer ses jours pour les soustraire à la brutalité de l'ennemi, les assembler soigneusement, et les mettre en lieu de sûreté. Aussi dans les jours plus heureux rendit-il à la Grèce une riche collection de sculptures et d'inscri-

1. Ἄν τοῦτο ὠφείλετο εἰς εἰσήγησιν τοῦ Κεντρικοῦ Ἐπιμελητηρίου τῶν Ἀρχαιοτήτων, ὁμοίως δὲν εἶναι γνωστόν.

ptions; et c'est également lui qui a procuré à M.A. Böeckh une partie des matériaux de son C.I.G.». Μετ' ὀλίγον, ὅμως, αἱ μεταξύ τῶν δύο ἀνδρῶν καλαὶ σχέσεις διεταράχθησαν, ὥς ἤδη ἀνεφέρθη.

Χαρακτηριστικὸν ὅχι μόνον τῆς φιλοπατρίας, καὶ τῆς βαθυτάτης πρὸς τὰς ἀρχαιότητας ἀγάπης, ταυτοχρόνως ὅμως καὶ τῆς ἀπεράντου ἀφελείας, ἀλλὰ καὶ τῆς πλήρους ἀγνοίας περὶ τὰς τεχνικὰς ἐργασίας καὶ τῶν δύο αὐτῶν αὐτοσχεδίων ἀρχαιολόγων, ἀποτελεῖ παλαιότερον ἐπεισόδιον, τὸ ὁποῖον ἀφελέστατα περιγράφει ὁ Ραγκαβῆς. «Καὶ ἐπὶ τινὰ μὲν χρόνον ἀνεγνώριζε τὰς ὑπὲρ αὐτοῦ ἐνεργείας μου ὁ κ. Πιττάκης καὶ πολλάκις συνειργαζόμεθα περὶ τὰ μνημεῖα τῆς ἀρχαιότητος. Ὅτε φέρ' εἶπεῖν παρετηρήθη ὅτι εἷς τῶν ἐσωτερικῶν κίωνων τῶν Προπυλαίων εἶχε λάβει ἰσχυρὰν ἐκκεντρικὴν κλίσιν, καὶ ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν ἦν φόβος μὴ καταπέσει, συμπαρασύρων καὶ ἐπιστύλια καὶ δοκοὺς, σκέψεις εἶχε γίνεσθαι ἂν δὲν πρέπη νὰ καταβιβασθῶσι πάντα τὰ ἀνώτερα μέρη τῆς οἰκοδομῆς, καὶ νὰ ἐπιτεθῶσιν αὖθις καθεῶς καὶ στερεῶς εἰς τὴν οἰκίαν θέσιν. Ἀλλὰ τοῦτο ἦν ἐργασία δαπανηροτάτη, ἀντιστοιχοῦσα πρὸς τὴν ἀνοικοδόμησιν μιᾶς πτέρυγος τῶν Προπυλαίων, καὶ προσέτι ἀκροσφαλεστάτη, ἀπειλοῦσα τὴν καταστροφὴν καὶ τῶν ἐναπολειπομένων, ἂν δὲν ἐγένετο μετὰ πλείστης προσοχῆς καὶ δεξιότητος. Τότε ἐπιμελῶς ἐρευνήσας τὸν κίονα, παρετήρησα ὅτι τὰ τύμπανα ὀλίγον μόνον εἶχον παρεξέλθει τῆς θέσεως αὐτῶν, ἀλλ' ὅτι ἐν τῶν μεσαιμάτων ἐκκλινεν ἰσχυρῶς πρὸς μίαν τῶν πλευρῶν, καὶ μετ' αὐτοῦ συγχρόνως πᾶσα ἡ ὀροφή· ὑπ' αὐτὸ δ' ὅτι εἶχον παρεισφρήσει χώματα καὶ λιθάρια κωλύοντα αὐτὸ ν' ἀναλάβῃ τὴν πρώτην κάθετον θέσιν του. Τότε συνεννοήθη μετὰ τοῦ Κ. Πιττάκη, καὶ παρήγγειλεν εἰς σιδηρουργὸν εὐρὺν καὶ μέγαν πρίονα μακρότερον τῆς διαμέτρου τοῦ κίονος, καὶ ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν, εἰς ὥραν καθ' ἣν ἡ ἀκρόπολις ἦν ἀνθρώπων κενή, θέντες δύο κλίμακας τοῦ κίονος ἐκἀτέρωθεν, ἀνερριχήμεν ἐκεῖνος καὶ ἐγὼ εἰς ἐκατέραν, καὶ λαβόντες τὰ δύο ἄκρα τοῦ πρίονος, ἤρχισαμεν μετὰ πολλῆς εὐλαβείας καὶ προσοχῆς νὰ πρίωμεν τὰς ἐν τῷ μεταίχμιῳ τῶν τυμπάνων ξένας ὕλας, καὶ νὰ μακρύνωμεν αὐτάς διὰ ῥιπιδίου, μέχρις οὗ τριγμὸν ἠκούσαμεν ἰσχυρόν, ὁ κίων καὶ ὅλον τοῦτο τὸ μέρος τοῦ γιγαντιαίου οἰκοδομήματος ἐσαλεύθη ὥς ὑπὸ σεισμοῦ ἰσχυροῦ, καὶ ἐπὶ στιγμὴν ἐφάνη ὅτι ἔμελλε νὰ καταρρεύσῃ ἐπὶ τῶν κεφαλῶν ἡμῶν. Τοῦτο ὅμως δὲν ἐγένετο εὐτυχῶς καὶ δι' ἡμᾶς καὶ διὰ τὰ Προπύλαια· ἀλλ' ὁ κίων ἀφαιρεθέντων τῶν ὑπ' αὐτὸν κωλυμάτων, κατέπεσε κάθετος εἰς τὴν θέσιν του, καὶ εἰς τὴν θέσιν των ἐπίσης, ἐπανῆλθον, ἵνα μένωσιν εἰς αὐτὴν ἐσαεῖ, οἱ λίθοι πάντες, αἱ δοκοὶ καὶ τὰ ἐπιστύλια τῆς τεραστίας ὀροφῆς. Τὸ δὲ μέγα τοῦτο ἔργον τῆς ἐπιδιορθώσεως καὶ ἐξασφαλίσεως τοῦ μεγαλουργήματος τοῦ Μνησικλέους δὲν ἐπέφερε δαπάνην χιλιάδων ἢ ἐκατοντάδων χιλιάδων δραχμῶν, οἷαν θὰ ἀπῆται ἢ καταβίβασις καὶ ἀνοικοδομὴ αὐτοῦ, ἀλλὰ πέντε ἢ ἑξ δραχμῶν μόνον τῆς τιμῆς τοῦ πρίονος, ὅστις καὶ πλακωθεὶς ἔμεινεν ὑπὸ τὸ τὴν ἀρχαίαν θέσιν του καταλαβὸν τύμπανον καὶ τὰ ἄκρα αὐτοῦ προέχοντα φαίνονται, ὥς αἰώνιον μνημεῖον τῆς αὐτοσχεδίου καὶ ὑπὲρ ἐλπίδα ἐπιτυχούσης ἐπισκευῆς»¹.

Ὁ Πιττάκης συνέχισε διὰ τῶν μικρῶν κονδυλίων τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας

1. Βλ. Ἀλ. Ραγκαβῆν, Ἀπομνημονεύματα, τόμ. 2, σελ. 276 - 277.

τάς ἐρεύννας του. Θὰ ἡσθάνετο, φυσικῶ τῷ λόγῳ, μεγίστην πικρίαν διὰ τὰ ἐναντίον του ἐκτοξευθέντα ὑπὸ τοῦ Κωλέττη, ἀλλὰ κυρίως διὰ τὴν διακοπὴν τῆς ἐκδόσεως τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐφημερίδος. Ἡ ἀπογοήτευσίς του θὰ ἡυξήθη ὅτε, τὸ 1845, ἐκυκλοφορήθη ὁλόκληρος ὁ α' τόμος τῶν Antiquités Helléniques τοῦ Ραγκαβῆ, γαλλιστί¹, ὅπου κατάπληκτος εἶδε τὸ ὑπ' αὐτοῦ συγκεντρωθὲν καὶ κατὰ καιροὺς δημοσιευθὲν ὑλικόν, νὰ ἔχῃ διορθωθῇ, οὐχὶ πάντοτε ὀρθῶς, δημοσιευόμενον ἐκ νέου². Ἡ εὐρεῖα κυκλοφορία τῶν Antiquités Helléniques εἰς τὴν Ἑσπερίαν ἐγένετο ἀφορμὴ, λόγῳ καὶ τῶν ποικίλων σχέσεων τὰς ὁποίας εἶχεν ἀναπτύξει μετὰ πολλῶν ξένων ἐπιστημόνων ὁ Φαναριώτης, νὰ τοῦ ἀπονέμονται ὁλοὲν νέαι τιμαί. Ἐξελέγη ἀντεπιστέλλον μέλος πολλῶν Ἀκαδημιῶν. Ἀναγράφει δὲ ὑπερηφάνως ὅλους τοὺς τίτλους, τοὺς ὁποίους εἶχεν ἀποκτήσει, εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ β' τόμου τῶν Antiquités Helléniques. Ὁ Ραγκαβῆς ἦτο φιλόπονος, ἀλλὰ καὶ πολυπράγμων καὶ φιλόδοξος, λόγῳ δὲ τῆς καταγωγῆς του καὶ τῆς φυσικῆς εὐκολίας του νὰ συνάπτῃ σχέσεις μὲ σπουδαίους ἀνδρας τῆς ἐποχῆς, πολιτικοὺς ἢ ἐπιστήμονας, ἐγένετο ταχέως εὐρύτατα γνωστός.

Αἱ τιμαὶ αἱ ἐπιδιὰψιλευθεῖσαι εἰς τὸν Ραγκαβῆν, ὀνειρευόμενον πάντοτε τὴν ἵδρυσιν Ἀκαδημίας ἐν Ἑλλάδι, τὸν ὥθησαν, ἐν ἔτει 1847, νὰ ἐπιδιώξῃ αὐτὴν διὰ τῆς μεταβολῆς τοῦ Ὁργανισμοῦ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας, τὸν ὁποῖον ἐφρόντισε νὰ ἐκπονήσῃ ὁ ἴδιος³. Κατὰ τὸν νέον Ὁργανισμόν, ὑποβληθέντα εἰς τὴν «Ἐφορείαν» τὴν 13 Ὀκτωβρίου 1847 πρὸς ἔγκρισιν, ἡ Ἀρχαιολογικὴ Ἑταιρεία ὠνομάσθη «Ἑλληνικὴ Ἀρχαιολογικὴ Ἑταιρεία», ἐψηφίσθη δὲ οὗτος ὁ Ὁργανισμὸς τῆς ὑπὸ τῶν ἐταίρων ἐν συνελύσεσι τῆς 1 Φεβρουαρίου καὶ 28 Μαρτίου 1848, κυρωθεὶς διὰ Β.Δ. τῆς 13 Ἰου-

1. Εἰς τὴν Α.Ε. 1855, σελ. 1309 ἐκφράζει τὴν πικρίαν του ὁ Πιττάκης ἀναφερόμενος εἰς τὸ ἱστορικὸν τῆς ἐκδόσεως τῶν Antiquités Helléniques, ὡς καὶ εἰς τὴν στάσιν τὴν ὁποίαν εἶχε τηρήσει ὁ Ραγκαβῆς διὰ τὴν ἐκδοσιν τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐφημερίδος. Βλ. σχετικῶς τὰ ὑπὸ τοῦ Κ. Πιττάκη γραφόμενα εἰς τὴν σελ. ρκδ', σημ. 3 τῆς παρούσης Εἰσαγωγῆς.

2. Βλ. Α.Ε., 1855, σελ. 1308. Εἰς τὴν σελ. 7, σημ. 2 τοῦ Προλόγου τοῦ Ὁ Ραγκαβῆς ἐθεώρησε χρέος του, ὡς ἀνεφέρθη νὰ ἀποκαταστήσῃ τὸν Πιττάκην, διὰ τὴν δῆθεν «αἰσχρολογίαν», τὴν ὁποίαν εἶχεν ἀποδώσει εἰς αὐτὸν ὁ Böckh, γράψας καὶ αὐτὸς πραγματικὸν λίβελλον ἐναντίον του, ὅπου, οὔτε λίγο, οὔτε πολὺ, τὸν ἀπεκάλει ὁ mendax (ἀπατεῶν) Πιττάκης, διὰ τὴν εἰς αὐτὸν ἀποστολὴν εὐαρίθμων ἐπιγραφῶν δις ἢ καὶ τρίς. Τοῦτο ὅμως δὲν ὠφέλειτο εἰς προσπάθειαν ἐξαπατήσεως τοῦ Böckh ὑπὸ τοῦ Πιττάκη, ἀλλὰ εἰς πλήρη ἔλλειψιν μεθόδου ἐργασίας ὑπὸ τοῦ αὐτοδιδάκτου Ἑλληνιστοῦ ἀρχαιολόγου. Οὗτος, μὴ γνωρίζων νὰ ἀποδελτιώνῃ τὰς ἀποστελλομένας ἐπιγραφάς, ἐλησμονεῖ ὅτι ἥδη εἶχε στείλει ἀντίγραφα μερικῶν, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ τὰς ἀποστέλλῃ ἐκ νέου, παραθέτων καὶ τινὰς σημειώσεις. Τὸ αὐτὸ ἄλλωστε συνέβη καὶ εἰς τὴν Α.Ε., ὅπου ἐτυπώθησαν ὠρισμέναι ἐπιγραφαὶ δις. Ἐπ' αὐτοῦ τοῦ θέματος ἀναφερόμενος ὁ ἴδιος ὁ Πιττάκης γράφει εἰς τὴν Α.Ε. 1853, σελ. 1058, σημ. 1 : «Πολλὰς τῶν ἐπιγραφῶν ἀντέγραψα δις καὶ τρίς, ἀπαντήσας αὐτάς εἰς τὰ ἐρείπια πρῶτον τὸ 1828, εἶτα δὲ εἰς τὰς ἀνασκαφάς, ἢ τὰς ἀρχαιολογικάς ἐρεύννας, ὡς ἐκ τούτου συνέβη τὴν αὐτὴν ἐπιγραφὴν νὰ τυπώσω δις κατὰ παραδρομὴν, καὶ νὰ σημειώσω διάφορον τὴν χρονολογίαν τῆς ἀνευρέσεως αὐτῆς. Τοῦτο ἐγένετο, διότι εἰς τὴν πρώτην ἀντιγραφὴν σημειώσας τὸν χρόνον, εἰς τὴν δευτέραν δὲν ἠδυνήθην μετὰ παρέλευσιν π.χ. πέντε ἢ ἕξ ἐτῶν νὰ ἐνθυμηθῶ, ὅτι πρότερον ἀντέγραψα αὐτήν, καὶ ἐδημοσίευσα μὲ τὴν χρονολογίαν τῆς πρώτης ἀντιγραφῆς. Τὸ μνημονικὸν δὲ τοῦτο ἀμάρτημα συνετέλεσεν εἰς τὴν διάφορον χρονολογίαν δύο ἢ τριῶν ἐπιγραφῶν».

3. Βλ. Π. Καβαδίου, ἑ.ἀ. σελ. 28. Οὗτος δημοσιεύεται πλήρως εἰς τὸ αὐτὸ βιβλίον τοῦ Καβαδίου, σελ. 30 κ.ε. σημ. 1· βλ. καὶ σελ. 41.

νίου 1848. Δι' αὐτοῦ τὰ μέλη τῆς Ἑταιρείας διηροῦντο εἰς δύο κατηγορίας: εἰς τὰ «συντελῆ», τὰ πληρώνοντα ἀπλῶς χρηματικὴν συνδρομὴν, καὶ τὰ «βουλευόμενα»¹, τὰ ὁποῖα θὰ ἀπετέλουν τὸν Σύλλογον, ἐν εἶδος ἐπιστημονικοῦ σωματείου, τοῦ ὁποῖου τὰ μέλη θὰ προέβαινον, εἰς εἰδικῶς συγκαλουμέναις συνεδρίαις, εἰς ἐπιστημονικὰς ἀνακοινώσεις, αἵτινες θὰ ἐδημοσιεύοντο μετὰ ταῦτα, ὡς καὶ ἄλλαι μελέται ἐκπονούμεναι ὑπὸ τῶν μελῶν². Πρῶτα δέκα μέλη τοῦ Συλλόγου ἐξελέγησαν οἱ Κ. Οἰκονόμος, Ἰ. Ρίζος Νερουλός, Σκ. Βυζάντιος, Κ. Πιττάκης, Γ. Κ. Τυπάλδος, Ἀλ. Ραγκαβῆς, Γ. Γλαράκης, Ε. Schaubert, Ἰ. Κοκκῶνης καὶ Κ. Φρεαρίτης³. Τὴν 11 Ἀπριλίου 1848 εἰς γενικὴν συνεδρίαν τῶν ἐκπροσώπων ὅλων τῶν ἐν Ἀθήναις ἐπιστημονικῶν Συλλόγων ἐγένετο ἡ τελευταία προσπάθεια τοῦ Ραγκαβῆ νὰ συνενώσῃ τὰς Ἑπιστημονικὰς Ἑταιρείας τῶν Ἀθηνῶν μετὰ τοῦ Συλλόγου τῶν βουλευομένων μελῶν τῆς Ἑλληνικῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας. Ἡ προσπάθεια αὕτη ἔπεσεν εἰς τὸ κενόν, λόγῳ ἀντιδράσεως κυρίως τῶν μελῶν τῆς Ἱατρικῆς Ἑταιρείας⁴, ἅτινα ἐδήλωσαν τότε ὅτι «εἶχον ἐντολὴν νὰ μὴν συγκατανεύσωσιν εἰς τὴν ἑνωσιν τῶν Ἑταιρειῶν, ἀλλὰ νὰ ἐργασθῶσιν εἰς πρότασιν πρὸς τὴν Κυβέρνησιν περὶ συστάσεως Ἀκαδημίας ἐν Ἑλλάδι καὶ εἰς σύνταξιν Ὁργανισμοῦ αὐτῆς». Οἱ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας ἀπέκλεισαν τὴν πρότασιν ὡς ξένην πρὸς τὰ ἀπέναντι τῆς Κυβερνήσεως καθήκοντά της⁵.

Ὁ Σύλλογος τῶν βουλευομένων μελῶν ἀπὸ τοῦ 1848, φυσικὰ τῇ εἰσηγήσει τοῦ Ραγκαβῆ, ἐξέλεξε τριμελῆ ἐπιτροπὴν «ἐπὶ τῆς διευθύνσεως τούτων, ἐκ τῶν Ραγκαβῆ, Πιττάκη καὶ Schaubert. Διαρκοῦντος δὲ τοῦ ἔτους 1848-1849 ὑπεβλήθησαν εἰς τὸν Σύλλογον, καὶ ἀνεγνώσθησαν τινὰ καὶ ἐσυζητήθησαν, ἐννέα ἐν ὅλῳ ὑπομνήματα⁶. Συμπληρωθείσης τῆς ἐκλογῆς τῶν βουλευομένων μελῶν τὴν 15 Ἰουνίου 1849 ἀνεκηρύ-

1. Εἰς τὸ ἄρθρον 15 τοῦ νέου Ὁργανισμοῦ προεβλέπετο: «μέχρις οὗ ἡ Κυβέρνησις ἀποφασίσῃ περὶ συστάσεως Ἑθνικῆς Ἀκαδημίας, τὰ βουλευόμενα μέλη θέλουσι καλεῖσθαι: «Σύλλογος τῶν βουλευομένων μελῶν τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας».

2. Βλ. Π. Καβαδίου, ἔ.δ. σελ. 33, ἄρθρα 25 - 29 τοῦ Ὁργανισμοῦ, ὅπου ὀρίζονται τὰ καθήκοντα τῶν βουλευομένων μελῶν. Ἐκ τῶν χειρογράφων Πρακτικῶν τοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Συλλόγου, εἶναι δυνατόν νὰ συναχθοῦν πολλὰ συμπεράσματα περὶ τῶν ἐργασιῶν του, ὡς καὶ περὶ τῶν προτάσεων του πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον διὰ τὴν διενέργειαν διαφόρων ἔργων· τοῦτο ὅμως πρέπει νὰ ἀποτελέσῃ θέμα ἰδιαίτερας ἐργασίας, διότι δὲν ἐντάσσεται εἰς τὴν παρούσαν μελέτην. Σημειοῦται ἀπλῶς ὅτι ὁ Σύλλογος τῶν βουλευομένων μελῶν, εἰς τὴν συνεδρίαν του τῆς 15 Ἰουνίου 1849 ἐξέλεξεν ὁμοφώνως ὡς «μέλη τῆς ἐπὶ τῶν ἔργων ἐπιτροπῆς» τοὺς κυρίους Schaubert, Πιττάκην καὶ Ἀλ. Ραγκαβῆν. Ἡ Ἐπιτροπὴ αὕτη σκοπὸν εἶχε νὰ ἀσχολῇται μὲ τὴν γενικὴν μελέτην (τεχνικὴν, ἀρχαιολογικὴν, ἀλλὰ καὶ οἰκονομικὴν) προτάσεων περὶ ἀναστηλώσεων, στερεώσεων μνημείων καὶ ἀνασκαφῶν. Παρ' ὅλον ὅτι δὲν ἀνεγνώριζον πολλοὶ τὴν ἀξίαν τοῦ Πιττάκη, οὐχ ἦττον, ὅταν ἐπρόκειτο περὶ ἐκτελέσεως ἐργασίας ἀπαιτούσης χρόνον, σκέψιν καὶ κόπον, πάντοτε ὠρίζετο ὡς μέλος, διὰ νὰ πραγματοποιητῇ τὸ ἔργον. Ὁ Schaubert, φυσικῶς τῷ λόγῳ, θὰ ἦτο ὁ τεχνικὸς σύμβουλος τῆς Ἐπιτροπῆς, ἀπαραίτητος δι' ὠρισμένας ἐργασίας, ἐνῶ ὁ Ραγκαβῆς θὰ ἠρκεῖτο εἰς τὸν ρόλον τὸν ὁποῖον καθ' ὅλον του τὸν βίον ἐπέλεξε διὰ τὸν ἑαυτὸν του: ἐν εἶδος δηλαδὴ ἀφ' ὑψηλοῦ ἐλεγκτοῦ τῶν ἐργασιῶν τῆς Ἐπιτροπῆς. Ἡ κυρία ἐργασία ὅμως θὰ ἐγένετο ὑπὸ τοῦ Πιττάκη.

3. Βλ. Π. Καβαδίου, ἔ.δ. σελ. 29.

4. Ἐ.δ. σελ. 36.

5. Ἐ.δ. σελ. 38.

6. Ἐ.δ. σελ. 39.

χθησαν νέα μέλη οί Νεόφ. Βάμβας, Κ. Σχινᾶς, 'Ι. Βοῦρος, Ξαβ. Λάνδερερ, Βερνάρδος Ρέζερ καὶ 'Ανδρ. Μάμουκας, τὴν δὲ 25 'Ιανουαρίου 1851 οί Γ. Πρινάρης, Σοφ. Οἰκονόμου, Στ. Κουμανούδης, 'Η. Μητσόπουλος, Π. Εὐστρατιάδης, 'Ι. Ραγκαβῆς, Δ. Χαραμῆς καὶ Γ. Καραμάνος. Τέλος, τὴν 21 'Οκτωβρίου 1851 ἐξελέγησαν οί Λύτ, Κάλκος, Β. Οἰκονομίδης καὶ Π. Καλλιγᾶς.

'Η θλίψις τοῦ διαρκῶς παραγκωνιζομένου Πιττάκη ὡγκοῦτο συνεχῶς (ἀκόμη καὶ κατὰ τὴν ἐκλογὴν 'Εφορείας τῆς 'Εταιρείας, ὅπου εἶχε μεγάλην ἰσχὺν ὁ Ραγκαβῆς, ἐξελέγετο ὁ Πιττάκης ὡς ἀπλοῦν μέλος, παρ' ὅλον ὅτι ἐλάμβανε συχνὰ περισσοτέρας τῶν ἄλλων ψήφους)¹. Εἶχε πλέον πλήρως κατανοήσει τὸν παράδοξον ρόλον τὸν ὁποῖον εἶχε παίζει ἀπέναντί του ὁ Ραγκαβῆς, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ δημιουργηθῇ ἐντός του, πλὴν τῆς πικρίας καὶ ἔντονος ἀντιπαλότητος τοῦ 'Αθηναίου πρὸς τὸν Φαναριώτην. Εἰς σημείωσίν του εἰς τὴν 'Αρχαιολογικὴν 'Εφημερίδα, μετὰ τὴν ἐπανεκδοσὶν τῆς ἐν ἔτει 1852, δηλώνει ὅτι, ἀφ' ὅτου ὁ Ραγκαβῆς εἰς τὴν ἐν τῇ 'Ακροπόλει ἐπετείω τελετὴν τῆς 'Αρχαιολογικῆς 'Εταιρείας, «πανδῆμως τὸν ἠπάτησε»², διέκοψε πᾶσαν μετ' αὐτοῦ σχέσιν. Εἰς τί ἀκριβῶς ἀναφέρεται ἡ φράσις αὕτη τοῦ Πιττάκη δὲν κατέστη δυνατόν, παρ' ὅλας τὰς ἐρεῦνας τῶν ὑπογραφομένων, νὰ διευκρινηθῇ μετὰ βεβαιότητος. Τὸ μόνον σημεῖον, τὸ ὁποῖον πιθανῶς ἔδωκε λαβὴν εἰς τὴν πλήρη διακοπὴν τῶν σχέσεων μεταξὺ τῶν δύο πρωτεργατῶν τῆς 'Αρχαιολογικῆς 'Υπηρεσίας τῶν πρώτων δεκαετιῶν τοῦ ἐλευθέρου βίου τοῦ 'Εθνους, ἦτο ἴσως τὸ γεγονός, ὅτι ἐνῶ εἶχεν ἀποφασισθῇ νὰ ἀναγνώσῃ ὁ Πιττάκης τὸ 'Υπόμνημά του περὶ τῶν ἐσχάτως ἐντὸς τῆς περιφερείας τῶν 'Αθηναίων ἀνακαλυφθέντων δύο ἀρχαιολογικῶν ἀντικειμένων, εἰς τὴν ἐπίσημον συνεδρίαν τῆς 'Αρχαιολογικῆς 'Εταιρείας ἐπὶ τῆς 'Ακροπόλεως³, τῆς 23 Μαΐου/5 'Ιουνίου 1849,

1. Βλ. Π. Καββαδῖαν, ἔ.ἀ. σελ. 18 - 19. Π.χ. ὁ Πρόεδρος 'Ι. Νερουλὸς εἶχε λάβει 19 ψήφους, ὁ 'Αντιπρόεδρος 'Ιω. Κοκκῶνης μόνον 7, ὁ Γενικὸς Γραμματεὺς 'Αλ. Ραγκαβῆς 15, ὁ ταμίας Κομπατῆς 11, τὰ δὲ μέλη Κ. Πιττάκης 13, Gropius 11, 'Ηπίτης 11 καὶ Δ. Φωτίλας 8.

2. Α.Ε. 1855, σελ. 1308 κ.ε.

3. Εἰς τὴν Συνεδρίαν, ἀπὸ 14/26 Μαΐου 1849, τοῦ 'Αρχαιολογικοῦ Συλλόγου (βλ. Χειρόγραφα Πρακτικὰ τῶν συνεδριῶν τοῦ Συλλόγου τούτου, ὑπάρχοντα εἰς τὸ 'Αρχεῖον τῆς 'Αρχαιολογικῆς 'Εταιρείας) ὁ Γραμματεὺς, δηλ. ὁ 'Αλ. Ραγκαβῆς, ἀνέφερεν ὅτι «καὶ ὁ Κ. Πιττάκης ἔχει νὰ ἀναγνώσῃ περὶ τῶν δύο νεωστὶ ἀνακαλυφθέντων ἐρειπίων, τοῦ ἐν τῷ Βασ. κήπῳ καὶ τοῦ ἐν τῷ 'Ιλισσῷ. "Ὅτι ἐπειδὴ, ὡς ἐκ τῆς ὕλης του, κρίνει κατάλληλον τὸ ὑπόμνημα τοῦτο, ὅπως ἀναγνωσθῇ εἰς τὴν γενικὴν τῆς 'Ακροπόλεως συνεδρίαν ἂν καὶ κατὰ τὴν προλαβοῦσαν συνεδρίαν εἶχεν ἀποφασισθῇ ὅτι οὐδὲν θέλει ἀναγνωσθῇ, διὰ τοῦτο προτείνει ν' ἀκούσῃ αὐτὸ ὁ Σύλλογος σήμερον». 'Η ἀνάγνωσις τοῦ 'Υπομνήματος τοῦ Πιττάκη ἐγένετο τότε, ἀλλὰ τόσον ὁ Σκ. Βυζάντιος, ὅσον καὶ ὁ 'Ιω. Κοκκῶνης ἐξέφρασαν ἀντιρρήσεις, ἂν δηλαδὴ θὰ ἔπρεπε νὰ γίνῃ ἡ ἀνάγνωσις τοῦ 'Υπομνήματος εἰς τὴν Συνεδρίαν τῆς 'Ακροπόλεως (ὁ μὲν πρῶτος διὰ τὴν οὐσίαν τῶν γραφομένων, ἀντιτείνας ὅτι τὰ περιεχόμενα δὲν ἀπετέλουν κοινὴν πεποίθησιν ὅλων τῶν μελῶν τοῦ Συλλόγου, ὁ δεύτερος δὲ διὰ τὸ ἐν γένει ὕφος καὶ τὴν σύνταξιν τοῦ 'Υπομνήματος, ζητῶν ὅπως ἐπενεχθοῦν ὠρισμένοι διορθώσεις). 'Ο Ραγκαβῆς ἀντιπαρετήρησεν ὅτι τὰ ὑπομνήματα ἐκφράζουν τὰς ἀπόψεις τῶν ὑπογραφόντων, τὸ δὲ κείμενον τοῦ Πιττάκη ἠδύνατο νὰ διορθωθῇ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ἰδίου, πρὸ τῆς ἐν τῇ 'Ακροπόλει ἀναγνώσεως, διότι ἐγνώριζεν ὅτι μόλις πρὸ ἑβδομάδος εἶχε γίνῃ καὶ ἡ σύνταξις του ὑπὸ τοῦ Πιττάκη. Κατόπιν τούτου, ἀπεφασίσθη ὑπὸ τοῦ Συλλόγου νὰ ἀναγνωσθῇ τὸ 'Υπόμνημα εἰς τὴν ἐπίσημον συνεδρίαν τῆς 'Ακροπόλεως.

'Ὡς ἐμφαίνεται ὁμως ἐκ τῶν Πρακτικῶν τῆς Α.Ε. 1849 (II' Γενικὴ συνεδρίασις), ἐνῶ ἀνηγγέλθη, κατὰ τὴν ἑναρξιν αὐτῆς, ὑπὸ τοῦ Προέδρου Γλαράκη, ὅτι θὰ ἀνεγινώσκετο 'Υπόμνημα τοῦ Πιττάκη, μετὰ τὸν λόγον τοῦ Γραμματέως,

παρεκωλύθη. Τὸ 1851 παρητήθη τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας ὁ Ραγκαβῆς διαφωνήσας διὰ τὴν ἐκλογὴν ὠρισμένων μελῶν, ἐνῶ δὲν ἦσαν ταῦτα ἐπιστήμονες¹. Γενικὸς Γραμματεὺς ἐξελέγη ὁ Κ. Πιττάκης τὴν 14 Σεπτεμβρίου 1852. Ἐκτοτε, ὡς τὸν κατηγορεῖ ὁ Ραγκαβῆς — εἰς τὸν β' τόμον τῶν *Antiquités Helléniques*², ἀναιρῶν ὅσα καλὰ εἶχε περὶ αὐτοῦ γράψει εἰς τὸν α' τόμον —, τοῦ ἀπέκρυπτεν οὗτος ἐπιγραφάς: «*Mais l'expédient le plus efficace, auquel on parait avoir recours pour dérober les inscriptions à qui on les veut cacher, c'est de les renverser et de les confondre avec les immenses tas de pierres qui encombre encore l'Acropole*»³. Γεγονὸς πάντως εἶναι ὅτι οὐδέποτε πλέον ἐπέδειξεν ὁ Πιττάκης εἰς τὸν Ραγκαβῆν ὑλικὸν ἀρχαιολογικόν, συνεχῶς δὲ συνέβαινον μεταξὺ τῶν ἐπεισόδια⁴. Ὁ Πιττάκης ἡσθάνθη τόσον

μακρηγορήσαντος ἐπὶ πολὺ τοῦ Ραγκαβῆ κατὰ τὴν λογοδοσίαν, δὲν ἀνεγνώσθη τὸ Ὑπόμνημα τοῦ Πιττάκη (βλ. ξ.ἀ. σελ. 34), διότι, «μετὰ τὸν λόγον τοῦτον, ὁ Πρόεδρος βιασθεὶς ὑπὸ τοῦ ἐπικρατοῦντος ψυχροῦ ἀνέμου νὰ διαλύσῃ τὴν συνεδρίαν, εἶπεν ὅτι ἀναβάλλεται ἡ ἀνάγνωσις τοῦ ἀναγγεληθέντος ἀρχαιολογικοῦ ὑπομνήματος, ὅτι δ' αὐτὸ θέλει καταχωρισθῇ εἰς τὴν συλλογὴν τοῦ ἀρχαιολογικοῦ Συλλόγου». Κατὰ τὴν πρώτην μετὰ τὸ συμβάν συνεδρίαν τοῦ Συλλόγου ἐν τῇ Πανεπιστημίῳ, τῆς 17/29 Ἰουνίου τοῦ ἰδίου ἔτους — εἶχεν ἤδη ἀναβληθῇ ἡ συνεδρία τῆς 5/17 Ἰουνίου, λόγῳ ἀπουσίας ἀρκετῶν μελῶν — «ἐν τῶν μελῶν (μὴ κατοννομαζόμενον ἐν τοῖς ΠΑΕ) ἐρώτησεν ἂν ἡ παράλειψις τῆς ἀναγνώσεως τοῦ ἀρχαιολογικοῦ Ὑπομνήματος (τοῦ Πιττάκη). . . δὲν ἔπρεπε νὰ θεωρηθῇ ὡς παραβίασις τοῦ Ὁργανισμοῦ. Ἡ Ἑταιρία ἀκούσασα ὅσας ἔδωκαν πληροφορίας ὁ κ. Πρόεδρος, ὁ Γραμματεὺς καὶ τινὰ τῶν μελῶν αὐτῆς ἀπεφάνθη ἀποφατικῶς». Σημειωτέον ἐνταῦθα ὅτι δὲν διέφευγε τῆς προσοχῆς τοῦ Κ. Πιττάκη, ὅτι ὠρισμένα ἐκ τῶν μελῶν τοῦ Συλλόγου, ἀπετέλουν «κόμμα», οὕτως εἰπεῖν, τοῦ Ραγκαβῆ, ἀσπαζόμενα τὰς ἀπόψεις του ἢ ἐνεργοῦντα κατὰ τὰς ἐπιθυμίας του. Ἐπομένως ἡ ὅλη στάσις τῶν, φυσικὸν ἦτο νὰ μὴ φανῇ εἰλικρινὴς εἰς τὸν Πιττάκην, ἐφ' ὅσον εἰς τὸ προκύψαν πρόβλημα δὲν ἐδόθη ἡ πρέπουσα λύσις.

Ἐνισχυτικὸν τῆς ἀπόψεως ὅτι, διὰ τὴν διακοπὴν τῶν σχέσεων Ραγκαβῆ-Πιττάκη, τὸ θέμα τῆς μὴ ἀναγνώσεως τοῦ Ὑπομνήματος, ἦτο ἡ τελευταία ἀφορμή, εἰς μίαν κατάστασιν ἐκρηκτικὴν μεταξὺ τῶν δύο ἀπὸ τοῦ ἔτους 1844, εἶναι ὅτι εἰς τὴν Συνεδρίαν τῆς 15 Ἰουνίου 1849, κατὰ τὰ χειρόγραφα Πρακτικὰ τοῦ Συλλόγου, ὁ πάντοτε τακτικὸς εἰς τοιαύτας ὑποχρεώσεις Ραγκαβῆς δὲν παρέστη, ἡ δὲ ἐπομένη συνεδρίασις ἐγένετο μετὰ τέσσαρας μῆνας, ἦτοι τὸν Νοέμβριον τοῦ 1849, ὅτε ἡ δυσἀρέσκεια τοῦ Πιττάκη θὰ εἶχεν ἐν τῷ μεταξὺ κατασιγασθῇ. Ἐν τῇ συνεδρίᾳ ἐκείνῃ ὁ Πρόεδρος εἶπεν ὅτι «δὲ ἀπουσίας πολλῶν μελῶν καὶ ἄλλα οὐσιώδη κωλύματα ὁ σύλλογος δὲν συνεδρίασεν ἐπὶ τέσσαρας μῆνας».

Ὁ Πιττάκης, εὐγενὴς πάντοτε, καίτοι εἶχεν εἰς χεῖρας του τὴν ἐκδοσιν τῆς Α.Ε., ἀπὸ ὅπου θὰ ἠδύνατο νὰ ἀναφερθῇ λεπτομερῶς εἰς τὸ ἐπεισόδιον, γράφων περὶ τούτου (βλ. Α.Ε. 1855, σελ. 1308) σημειοῖ μόνον ὅτι «καὶ περὶ ταύτης τῆς ἀπάτης [τοῦ Ραγκαβῆ] θέλω ἐξιστορήσει ἀλλαχοῦ, φέρων μαρτυρίας πολλῶν τιμιωτάτων ἀνδρῶν, οἵτινες ἔμειναν ἐκθαμβοί, θεωροῦντες τὴν ἀδικίαν τοῦ Κ. Ραγκαβῆ». Ἐπὶ τοῦ θέματος ὅμως τούτου οὐδέποτε ἐπανῆλθεν· ἀπετέλει ἐξ ἄλλου τοῦτο σταγὼνα ἐν τῷ ὠκεανῷ, ἔναντι τῶν πολλῶν μειώσεων τὰς ὁποίας ἐπὶ ἔτη εἶχεν ὑποστῇ ἀμέσως ἢ ἐμμέσως ὑπὸ τοῦ Ραγκαβῆ.

1. Βλ. Ἀλ. Ραγκαβῆν, Ἀπομνημονεύματα, τόμ. 2, σελ. 272, ὅπου ἀναφέρει ὅτι «ὁ Σύλλογος ἐξελέξατο ὡς μέλος ἀντεπιστέλλον . . . ἕνα ἄγνωστον Γερμανὸν φαρμακοπώλην ἐν Πειραιεῖ».

2. Ἐξεδόθη τὸ 1855.

3. A. Rangabé, *Antiquités Helléniques*, τόμ. 2, σελ. VI. Διὰ τῶν ἐπικρίσεων τούτων τοῦ Ραγκαβῆ, γενομένων γνωστῶν εἰς τοὺς ξένους, διότι ἦσαν γαλλιστὶ γεγραμμένοι, ὁ Πιττάκης, παρὰ τὰς τεραστίας ὑπηρεσίας τὰς ὁποίας εἶχε προσφέρει, ἐχαρκτηρίζετο, καὶ μετὰ τὸν θάνατόν του ἀκόμη, ὡς κρυφίνους καὶ ἔχων ἀντιεπιστημονικὴν συνείδησιν, ἀπώλεσε δὲ πᾶσαν ἐκτίμησιν εἰς τοὺς ἐπιστημονικοὺς κύκλους τῆς Εὐρώπης. Ἐκτοτε, πολλοὶ ξένοι ἀλλὰ καὶ Ἕλληνες ὁμιλοῦν περὶ τῆς ὑπ' αὐτοῦ ἀποκρύψεως ἀρχαιολογικοῦ ὑλικοῦ. Ἀλ. Ραγκαβῆς, Ἀπομνημονεύματα, τόμ. 2, σελ. 277 - 287. Α.Ε. 1852, σελ. 676, σημ. 2.

4. Τὸ 1849 ἐσταμάτησε προσωρινῶς καὶ ἡ ἐκδοσις τῶν *Πρακτικῶν* τῆς Ἑταιρείας ἐπαναληφθεῖσα μόνον τὸ 1859.

κλονισμόν ἐκ τῶν συνεχῶν καὶ ποικιλοτρόπων ἐπιθέσεων τοῦ Φαναριώτου συναδέλφου του, ὥστε ἀφ' ὅτου ἐπανεξεδόθη τὸ 1852 ἡ Ἀρχαιολογικὴ Ἐφημερίς, τῇ ἀποκλειστικῇ φροντίδι του¹, παρ' ὅλον τὸν σεβασμόν τὸν ὁποῖον ἡσθάνετο πάντοτε ἀπέναντι τῶν ξένων ἐπιστημόνων, παραβλέπων μεγαλοψύχως τὴν ἐκ μέρους των ἐπιδεικνυομένην περιφρόνησιν διὰ τὸ πρόσωπόν του², δὲν ἠδυνήθη νὰ συγχωρήσῃ τὸν Ραγκαβῆν, ἐναντίον τοῦ ὁποίου ἔκαμε μάλιστα, μετὰ τὴν παραίτησιν (τοῦ Ραγκαβῆ) ἐκ τῆς «Ἐφορείας» τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας, τὴν πρότασιν (τὴν 17 Ἰουλίου 1851) εἰς τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐταιρείας νὰ δημοσιευθῇ διὰ τοῦ τύπου, ὅτι οὗτος παρητήθη. Τόσον ὁ Πιττάκης ὅσον καὶ ἄλλα τινὰ ἐκ τῶν μελῶν, ἐν οἷς ὁ Νεοφ. Βάμβας, ὁ Πρινάρης, ὁ Γλαράκης, φαίνεται ὅτι εἶχον ἐπίσης ἐνοχληθῇ πολὺ ὑπὸ τοῦ Ραγκαβῆ³, ἐννοοῦντος νὰ καρποῦται πάντοτε τὴν δόξαν διὰ τὰ ἔργα τῆς Ἀρχ. Ἐταιρείας, ὥστε ἀπεδέχθησαν αὐθωρεὶ τὴν πρότασιν τοῦ Πιττάκη νὰ δημοσιευθῇ εἰς τὰς ἐλληνικὰς ἐφημερίδας ὅτι παρητήθη οὗτος ἐκ τῆς Ἐταιρείας, «ἵνα μὴ εὗρισκωνται ἐν ἀπάτῃ, ὡς εἶπεν ὁ Πρόεδρος Γλαράκης, τινὲς τῶν ἐν Εὐρώπῃ Ἀκαδημιῶν, αἵτινες ἀναγράφουσι τὸν Ραγκαβῆν *secrétaire perpétuel de l'Académie d'archéologie de Grèce*». Ἡ εἵδησις ἐδημοσιεύθη ἐλληνιστὶ καὶ γαλλιστὶ, ἄνευ ἀποτελέσματος ὅμως, ὁπότε, —πρᾶγμα τὸ ὁποῖον καταδεικνύει τὴν ἔντονον ὀργὴν τῶν μελῶν τῆς «Ἐφορείας»,— κατῆλθον ταῦτα εἰς κίνησιν μικροπρεπῇ, θίγουσαν τὴν ἐθνικὴν ἀξιοπρέπειαν καὶ ἀπεφάσισαν νὰ δημοσιεύσουν τὴν εἵδησιν (22 Σεπτεμβρίου 1851) εἰς τὴν *Allgemeine Zeitung* τοῦ Augsburg καὶ εἰς τὴν *Journal des Débats* τῶν Παρισίων⁴.

Οἰοσθήποτε, πλὴν τοῦ Πιττάκη, θὰ εἶχε καμφοθῇ ἐκ τῆς μακροχρονίου ἐναντίον του πολεμικῆς, τὴν ὁποίαν παρώξυνον ἔτι μᾶλλον οἱ ψίθυροι τοῦ Ραγκαβῆ περὶ ἀποκρύψεως ἐπιγραφικοῦ ὕλικου εἰς τοὺς ἐπιστήμονας ἐκ μέρους τοῦ Πιττάκη. Ἡ μόνη ἀντίδρασις τοῦ μοναδικοῦ τότε ἀκόμη ὑπαλλήλου τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ὑπηρεσίας ἐξεδηλοῦτο

1. Περὶ τοῦ θέματος ὁ ἴδιος σημειοῖ εἰς τὴν *Α.Ε.* 1855, σελ. 1309, τὰ κάτωθι: «Ὁ δὲ Κ. Ραγκαβῆς τελειώσας πᾶν ὅ,τι εἶχε νὰ λάβῃ τότε ἐξ αὐτῆς ἐνόμισε καλὸν νὰ ἀναβάλλῃ τὴν ἐξακολούθησίν του (ἐννοεῖ τὰς *Antiquités Helléniques*), ἕως ὅτου ἄλλοι τῷ ἐτοιμάσωσι τὰς ἐπιγραφάς, καὶ δημοσιεύσωσι ταύτας. Καὶ τῷ ὄντι ὁ Ἐφορὸς τῶν Ἀρχαιοτήτων τὸ 1852 συλλέξας πλείστας ἐπιγραφὰς ἀνεκδότους, καὶ ἐπιθυμῶν ὅπως αὐταὶ δημοσιευθῶσιν εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐπρότεινεν εἰς τὸν τότε Ὑπουργὸν τῆς Παιδείας, ἐὰν ἐγκρίνῃ τὴν ἐξακολούθησιν τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐφημερίδος, νὰ τυπώνωνται δὲ 400 σῶματα δαπανοῦσα ἡ Κυβέρνησις ὀλίγας τινὰς δραχμὰς κατ' ἔτος, νὰ λαμβάνῃ δὲ αὕτη τὸ ἥμισυ τῶν σωμάτων τούτων καὶ τὰ ἥμισυ ὁ ἐκδίδων διὰ τοὺς κόπους του. Ὁ τότε Ὑπουργὸς ἐνέκρινε τὴν πρότασιν του καὶ ἤρχισε τὸ ἔργον. Ἐκ τῶν ἐμῶν δὲ 200 σωμάτων πέμπω χάριν εἰς τε τοὺς σοφοὺς τῆς Εὐρώπης τὰ ἐκδιδόμενα φυλλάδια, καὶ εἰς τοὺς ἐν Ἑλλάδι, ὅπως οὗτοι εἴπωσι τὸ τελειότερον. Τοῦτο λυπεῖ τὸν Κ. Ραγκαβῆν, διότι οὗτος ἐπιθυμοῦσεν ἅπαντα ταῦτα ἵνα στρέφῃ πρὸς ἰδίαν αὐτοῦ ὠφέλειαν, καὶ εἰς ἀπόδειξιν σοφίας καὶ πολυμαθείας. Ἄμα δὲ ἤρχισεν ἡ Ἀρχαιολογικὴ Ἐφημερίς, ἰδοὺ καὶ ὁ Κ. Ραγκ[αβῆς] ἠῦρε τὴν εὐκαιρίαν διὰ τὸν δεύτερον τόμον τοῦ *Antiquités Helléniques*, ὃν καὶ ἤρχισεν. Ἄν παύσωμεν τὴν ἐξακολούθησιν αὐτῆς, ὡς εὔχεται ὁ Κ. Ραγκαβῆς, θέλει ὠφεληθῇ ἡ ὑγεία ἡμῶν, κοπιᾶζοντες ὀλιγώτερον, ἀλλὰ πλεῖστα, τὰ ὁποῖα ἡ πολυχρόνιος πεῖρα μοὶ ἐδίδαξε, θέλουσι μένει ἄγνωστα».

2. Δὲν παραλείπει εὐκαιρίαν νὰ τοὺς ὀνομάσῃ «σοφοὺς» «πεπαιδευμένους» κ.ἄ.τ. Βλ. *Α.Ε.* 1853, σελ. 854, σημ. 1, 1854, σελ. 1118, σημ. 1, 1855, σελ. 1269, σημ. 1.

3. Βλ. Π. Καββαδῖαν, ἔ.ἄ. σελ. 42 - 43. Διὰ ψήφων 11 κατὰ 5 ἀπερρίφθη πρότασις νὰ παρακληθῇ ὁ Ραγκαβῆς νὰ ἀποσύρῃ τὴν παραίτησίν του.

4. Βλ. Π. Καββαδῖαν, ἔ.ἄ. σελ. 43, σημ. 1.

σπανίως και πάντοτε εὐπρεπῶς. Ἐπιθυμῶν οὗτος, ἴσως, νὰ ἀποδείξῃ εἰς πάντας ὅτι δὲν εἶχε μείνει ἀργός, ἀλλὰ ἀπὸ τῆς παιδικῆς του ἡλικίας, ἐφρόντιζε τὰς ἀρχαιότητας, οὗτος, ὁ τόσον σεμνὸς μέχρι τότε ἀνὴρ, ἤρχισε νὰ δημοσιεύῃ εἰς τὴν Ἀρχαιολογικὴν Ἐφημερίδα, ἐν ὑποσημειώσει, ἔγγραφα ἀφορῶντα εἰς τὴν προτέραν του δραστηριότητα καὶ τὸν ἀγνὸν πατριωτισμὸν του¹. Δυσφορήσας δὲ πολὺ μετὰ τὴν κατὰ τὸ 1855 ἔκδοσιν τοῦ β' τόμου τῶν Antiquités Helléniques, ὅτε ἀνέγνωσε τὰ ὅσα ἔγραψεν ἐναντίον του ὁ Ραγκαβῆς, τότε μόνον ἐχρησιμοποίησε καὶ τὴν Ἀρχαιολογικὴν Ἐφημερίδα, διὰ νὰ ἀπαντήσῃ εἰς αὐτόν, ἐπιφέρων ὅμως ἀπλῶς διορθώσεις εἰς τὰς ὑπὸ τοῦ Ραγκαβῆ ἐκτυπωθείσας ἐπιγραφάς, (χάριν τῆς ἐπιστήμης), ὡς τονίζει, καὶ οὐχὶ διὰ προσωπικοὺς λόγους². Ἀπέναντι τοῦ Κ. Πιττάκη, ἐτηρήθη, ὡς διαφαίνεται ἐκ τῶν γεγονότων, μία περίεργος τακτικὴ καὶ ὑπὸ ὠρισμένων ἐκ τῶν ἀρχαιολόγων - μελῶν τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας (τινὰ ἐξ αὐτῶν, εἶναι καὶ τοῦτο χαρακτηριστικὸν τοῦ πνεύματος τὸ ὁποῖον ἐπεκράτει, ἦσαν παλαιοὶ μαθηταὶ τοῦ Ross), ἰδίᾳ ὑπὸ τοῦ Στ. Κουμανοῦδῃ, ὅστις ἐκλεγείας μέλος τῆς Ἐφορείας τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας τὸ 1858 - 1859 — Πρόεδρος ἦτο ὁ Ν. Κωστής καὶ Γραμματεὺς ὁ Κ. Πιττάκης — παρητήθη ἀμέσως, μὴ θελήσας νὰ λάβῃ διόλου μέρος εἰς τὰς ἐργασίας τῆς Ἐφορείας, προφανῶς διότι δὲν ἐπε-

1. Βλ. Α.Ε. 1853, σελ. 1066 σημ. 1: «Κυριακὸς Πιττάκης Ἀθηναῖος, νέος χρηστός, δουλεύων ἐξ ἀρχῆς τὴν αὐτοῦ πατρίδα μὲ ἐνθερμον ζῆλον καὶ πατριωτικὸν ἐνθουσιασμόν, διορισθεὶς δὲ ἐν τῷ Φρουρίῳ μετὰ τὴν παραλαβὴν αὐτοῦ, καὶ ἐξετάζων εἰς τὴν ἀνίχνευσιν τοῦ ἐν τῷ ναῶ τοῦ Ἐρεχθεῶς τῆς Ἀκροπόλεως τῶν Ἀθηνῶν φρέατος, καὶ εὐρὼν τὴν πλησίον τοῦ σπηλαίου τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ Πανὸς πηγὴν, τὴν ὁποῖαν οἱ παλαιοὶ Κλεψύδραν ἐκάλουν, λαμβάνει εἰς ἀπόδειξιν τὸ παρὸν ὑπογεγραμμένον παρὰ τῶν συμπατριωτῶν του, καὶ ἐσφραγισμένον τῇ σφραγίδι τῆς ἡμετέρας πόλεως.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 10 Ὀκτωβρίου 1823.

Νεόφυτος Πεντελιώτης, Διονύσιος Πετράκης, Ν. Ζαχαρίτζας, Ἰωάννης Βλάχος, Χ. Σπ. Γκιγκάκης, Χαρίτος Κτενᾶς, Σπύρος Βουγιουκλῆς, Παλαιολόγος Βενιζέλος, Ἀγγελος Γέροντας, Νικόλαος Βάθης πρωτομάστορος τῶν κτιστῶν τῶν Ἀθηναίων ὑπογράφονται διὰ τοῦ υἱοῦ μου Ἐλευθερίου Βάθῃ, μὴν ἡξέυρων γράμματα».

(Τ.Σ.)

«Τὸ πιστοποιητικὸν τοῦτο δημοσιεύω ἐνταῦθα οὐχὶ διὰ νὰ καυχηθῶ, ἀλλ' ἵνα χρησιμεύσῃ εἰς τὰ περὶ Κλεψύδρας ἱστορούμενα χρονικά».

Βλ. ἐπίσης καὶ Α.Ε. 1853, σελ. 1221, σημ.:

«Ὁ Ἀθηνῶν Διονύσιος ἐπιβεβαίω.

Κυριακὸς Πιττάκης, Ἀθηναῖος, νέος χρηστός, δουλεύσας ἐξ ἀρχῆς τὴν αὐτοῦ Πατρίδα μὲ ἐνθερμον ζῆλον καὶ Ἑλληνικὸν πατριωτισμόν, καὶ πρῶτος ἐν αὐτῇ διακηρύξας ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΝ λαμβάνει εἰς ἀπόδειξιν τὸ παρὸν ὑπογεγραμμένον καὶ ἐσφραγισμένον τῇ σφραγίδι τῆς ἡμετέρας πόλεως.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 18 Μαΐου 1822.

Οἱ Ἐφοροὶ Ἀθηνῶν.

Ὁ Ἠγούμενος Βρανᾶ Γαβριήλ, Νεόφυτος Πεντελιώτης, Σ. Πατούσας, Διονύσιος Πετράκης, Ἰωάννης Π. Βλάχος, Χ. Σπύρος Γκιγκάκης, Χ. Γεωργαντᾶς Σκουζές.

Ὁ Ἀρχιγραμματεὺς Ἰωάννης Σκουζές».

2. Βλ. Α.Ε. 1854, σελ. 1140, σημ. 1: «Τὰς ἐπιγραφὰς ταύτας, ὅσας ὁ Κ. Ραγκαβῆς ἐδημοσίευσεν, δημοσιεύω καὶ αὐθις διὰ δύο λόγους: α) διότι εὕρισκω εἰς τὴν ἔκδοσιν αὐτοῦ λάθη καὶ ἐλλείψεις καὶ, β) διότι δεινὸν νομίζω νὰ δημοσιεύωνται αὗται γαλλιστὶ ἐν Ἀθήναις, δαπάνῃ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως, οἱ δὲ Ἕλληνες ν' ἀγνοῶσι ταύτας, διότι ἢ δὲν ἔχουσι χρήματα ν' ἀγοράσωσι τὴν ἔκδοσιν, ἢ δὲν ἐννοοῦσι τὴν γλῶσσαν αὐτὴν (τὴν Γαλλικὴν)».

θύμει νὰ συνεργασθῇ μετὰ τοῦ Κ. Πιττάκη¹. Τὰ μέλη αὐτὰ ἀπέσχον πλήρως ἀπὸ τὴν ἔκδοσιν τῆς *Α.Ε.* Ἐνῶ τὸ περιοδικὸν ἐξεδίδετο ἀνελλιπῶς, ἀπὸ τοῦ 1852, μὲ πληθὺν ὕλης, παρὰ καὶ τὴν κατὰ τὸ 1854 ἐνσκήψασαν ἐν Ἀθήναις φοβερὰν ἐπιδημίαν χολέρας, ὁ Πιττάκης ἐξηκολούθει νὰ εἶναι οὐχὶ ἀπλῶς ὁ ἐκδότης, ἀλλὰ καὶ ὁ μόνος συντάκτης. Ὁ «Σύλλογος» ἐν ἔτει 1851 - 1852 ἐκυκλοφόρησε, μὲ ἐκδότην τὸν Π. Εὐστρατιάδην, τὰ δύο φυλλάδια «Ἐπιγραφαὶ ἀνέκδοτοι, ἀνακαλυφθεῖσαι καὶ ἐκδοθεῖσαι ὑπὸ τοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Συλλόγου». Τὸ 1855 ἐκυκλοφορήθη τὸ γ' φυλλάδιον τῶν «Ἀνεκδότων Ἐπιγραφῶν», ὑπὸ τοῦ Εὐστρατιάδου² καὶ πάλιν ὡς ἐκδότου. Παρὰ τὸ πλῆθος τῶν νέων

1. Χαρακτηριστικὰ τῆς ἀπέναντι τοῦ Κ. Πιττάκη διαθέσεως τοῦ Στ. Κουμανούδη, εἶναι πολλὰ σημειώματα, γραφέντα ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὸ περιθώριον τῶν σελίδων διαφόρων παλαιῶν τόμων τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐφημερίδος, οἵτινες ἀνήκουν εἰς τὴν Βιβλιοθήκην τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας, ὅπου δὲν παραλείπει εὐκαιρίαν νὰ εἰρωνευθῇ τὸν Κ. Πιττάκην δηκτικώτατα. Βλ. π.χ. *Α.Ε.* 1853, σελ. 204, 918 καὶ 1860, σελ. 2106, ὅπου, παραπλεύρως τοῦ σημειώματος τοῦ Πιττάκη τοῦ ἀναφέροντος ὅτι ἐδημοσιεύθησαν ὑπ' αὐτοῦ 4158 ἐπιγραφαὶ (βλ. σελ. ρξ' τῆς Εἰσαγωγῆς ταύτης), σημειοῖ :

«Μίαν ἑκατοντάδα σωστὴν πρέπει τις νὰ ἐβγάλῃ διότι ἔγινε κάπου ἀνωτέρω λάθος ἀριθμητικὸν εἰς τὴν συνέχειαν τῶν ἐπιγεγραμμένων ἐκάστῳ ἄρθρῳ ἀριθμῶν. Ἴδε [*Α.Ε.* 1860] σελ. 2001. Ἐπειτα τινὰ τῶν ἄρθρων ἦσαν τοῦ Ραγκαβῆ, καὶ ἄλλων τινῶν, ἄλλα δὲ ἄρθρα δὲν ἐπραγματεύοντο ἐπιγραφάς. Πλεῖσται δὲ ἐπιγραφαὶ ἐξεδόθησαν δις καὶ τρίς, πρότερον καὶ ἐν τῇ βιβλίῳ *Ancienne Athènes* ἐκδοθεῖσαι καὶ ἐδῶ ἀτελέστερον καὶ διὰ τοῦτο ἐπαναληφθεῖσαι. Ὡστε ἴσως εἰς 3000 πρέπει νὰ περιορισθῇ τὸ ποσό».

2. Οὗτος εἶχεν ὀρισθῇ ὑπὸ τοῦ «Συλλόγου» Ἐπιστάτης τῶν διενεργουμένων εἰς τὸ λεγόμενον «Βουλευτήριον» ἀνασκαφῶν. Βλ. ὅσα ἀναφέρει ὁ Πιττάκης εἰς τὴν *Α.Ε.* 1853, σελ. 880, σημ. 1, σχετικῶς πρὸς τὰς ἐπιγραφὰς ταύτας :

«Εἶπον καὶ ἀλλαχοῦ καὶ νῦν πάλιν λέγω, ὅτι δὲν ὑπάρχει μέρος ἐν ταῖς Ἀθήναις, (ἐν αἷς ἀπὸ τὸ 1832 μέχρι τοῦδε ἤνοιξαν ἀπανταχοῦ βαθυτάτους λάκκους πρὸς οἰκοδομὴν θεμελίων οἰκιῶν), εἰς ὃ εὐρέθησαν (ἐν μικρᾷ ἐκτάσει γῆς 100 φέρ' εἰπεῖν κυβικῶν μέτρων), τόσαι ἐπιγραφαὶ ὅσαι εὐρέθησαν καὶ εὐρίσκονται καθ' ἐκάστην πλησίον τοῦ μέρους τούτου, ἐνθα ἦν τὸ Μητροῶν, τὸ Βουλευτήριον καὶ ἡ Θόλος.

Καὶ κατὰ μὲν τὸ 1822 παρατήρησας εἰς τὸ μέρος τοῦτο εἶδον μετὰ τῶν ἐκεῖ εὐρισκομένων τῶν Τούρκων καὶ Ἀράβων οἰκῶν ἀρκετάς ἐπιγραφάς, τινὰς τῶν ὁποίων ἐδημοσίευσα ἐν τῷ ἐμῷ Συγγράμματι ἐπιγραφομένῳ αἱ Ἀρχαῖαι Ἀθηναί.

Κατὰ δὲ τὸ 1848 Ἰουνίου 22 ἐν οἰκίᾳ ἐκεῖ παρακειμένη ἀνασκάψας τις μικρὸν μέρος πρὸς οἰκοδομὴν δεξαμενῆς, καὶ εὐρὼν πληθὺν παρίνων πλίνθων ἀρχαίας οἰκοδομῆς μοὶ ἐζήτησε σφύραν ἐκ τῆς Ἀκροπόλεως, ὅπως τὰς πλίνθους θραύσῃται. Τοῦτο μαθὼν ἔσπευσα ἵνα ἴδω ὅποια εἰσὶν αἱ πλίνθοι, εὐρὼν δὲ παρ' αὐταῖς 32 ἐπιγραφάς (τὰς ὁποίας αὐθιγερὸν εἰς τὴν ἐν τῇ Στοᾷ τοῦ Ἀδριανοῦ ἀρχαιολογικὴν συλλογὴν διετήρησα) καὶ ἐμποδίσας τὴν θραῦσιν τῶν πλίνθων ἐνήργησα ὅπου ἔδει, ὅπως ἡ οἰκία αὕτη ἀγορασθῇ, ἵνα χρησιμεύσῃ πρὸς ἀνασκαφὰς ἀρχαιολογικάς.

Κατὰ δὲ τὸ 1851 ἐν τῇ Ζ' Συνεδριάσει τοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Συλλόγου ἐν Ἀθήναις ἐπρότεινα εἰς τὸν Σύλλογον τοῦτον, ὅπως ἐκεῖ γένωσιν ἀνασκαφαί, εἰπὼν ὅτι ἡ σοφὴ Εὐρώπη ἀπαιτεῖ παρ' ἡμῶν ἀνακαλύψεις, τοῦτο θέλει παγιώσει τὴν Ἑταιρίαν καὶ ματαιώσει τὰς κατ' αὐτῆς πλεκτάνας. Ἀντιγράφω δὲ χάριν τῆς ἀληθείας ἐκ τῶν πρακτικῶν τῆς Ἑταιρείας, τὰ ὁποῖα συνέταξεν ὁ τότε ἀντιγραμματοῦν Κ. Σκαρλάτος Βυζάντιος, τὸ χωρίον ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἀναφέρεται εἰς τὸ ἱστορικὸν τῶν ἀνασκαφῶν τούτων, καὶ πράττω τοῦτο οὐχὶ διὰ φιλοδοξίαν, ἀλλὰ διὰ τὴν ἱστορίαν τῶν ἀρχαιολογικῶν ἔργων.

Ἀπόσπασμα τῶν Πρακτικῶν τῆς Β' Συνεδριάσεως τοῦ 1851 τοῦ

Ἀρχαιολογικοῦ Συλλόγου

Ὁ Κ. Πιττάκης ἀνέφερεν, ἔχων βεβαιότητα σχεδόν, ὅτι εἰς μέρος τι, ἀνῆκον εἰς ἰδιώτην (τὸ ὁποῖον ἐπὶ τέλους καὶ ὠνόμασεν, εἰπὼν ὅτι εἰκάξει εἶναι τὸ Μητροῶν, ἢ τὸ Βουλευτήριον, ἢ ἡ Θόλος), ὑπάρχουσι συγκεχωμέναι ἀρχαιότητες, τῶν ὁποίων, ὡς πολλοῦ λόγου ἀξίων ἢ ἀνακαλύψας θέλει φωτίσει τὰ μέγιστα τὴν ἐπιστήμην, ἐξαιτεῖται παρὰ τοῦ Συλλόγου τὴν ἐπιψήφισιν διακοσίαν δραχμῶν πρὸς ἀνασκαφὴν ὑποσχόμενος ἐὰν αἱ περὶ τῆς ἀξιολογῆ-

εύρημάτων, προκαλεῖ ἐντύπωσιν τὸ γεγονὸς ὅτι, ὡς νὰ ὑπῆρχε μυστικὴ συμφωνία μεταξὺ τῶν τότε ἀρχαιολογούντων, οὐδὲ ἐν ἄρθρον ἐδόθη εἰς τὴν Ἀρχαιολογικὴν Ἐφημερίδα, οὐδὲ καὶ ὑπὸ τοῦ Εὐστρατιάδου, ἔχοντος εἰς τὴν διάθεσίν του ἄφθονον ὕλικόν πρὸς δημοσίευσιν. Τὸ 1853 ὁ Εὐστρατιάδης ἐξέδωκε τὰ «Πρακτικὰ τῆς ἐπὶ τοῦ Ἐρεχθείου ἐπιτροπῆς», ἔρευναν δηλ. καὶ περιγραφὴν τῶν κατὰ τὸ Ἐρέχθειον, γενομένην ὑπὸ ἐπιτροπῆς ἐκ μελῶν τοῦ Συλλόγου κατασταθείσης τῇ αἰτήσῃ τοῦ φιλέλληρος Φρειδερίκου Εἰρηναίου Θεϊρσίου¹. Τὸ 1860, ὁ Στ. Κουμανούδης ἐξέδωκε τεῦχος ὑπὸ τίτλον «Ἐπιγραφαὶ Ἑλληνικαὶ κατὰ τὸ πλεῖστον ἀνέκδοτοι».

Ὁ Πιττάκης, πάντοτε ἀφωσιωμένος εἰς τὸ ἔργον του καὶ ἀδιαφορῶν διὰ τὴν στάσιν τῶν ἄλλων, συνέχισεν ἀφ' ἐνὸς τὴν ἔκδοσιν τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐφημερίδος, μέχρι τοῦ 1860, ὁπότε ἐτερμάτισε ταύτην μὲ τὸ πασίγνωστον σημεῖωμα², ἐνῶ ἀφ' ἑτέρου ἡσχολεῖτο μὲ τὰ ἄλλα του καθήκοντα, ὡς καὶ μὲ τὴν «Ἐφορείαν» τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας.

Χαρακτηριστικὸν τῆς εἰς τὴν ἐργασίαν του ἐπιμελείας εἶναι ἔγγραφόν τι ἀπὸ 29 Ὀκτωβρίου 1855, σωζόμενον ἐν σχεδίῳ εἰς τὸ Ἀρχεῖον τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας, δι' οὗ ἀναφέρει εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Παιδείας ὅτι ἡ Ἑταιρεία ἀπέμεινεν ἀκέφαλος μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Προέδρου Γλαράκη (1855) καὶ τοῦ Ἀντιπροέδρου Γ. Γενναδίου ἐκ τῆς ἐπιδημίας τῆς χολέρας (1854). ἔρωτᾷ δὲ ἐὰν πρέπει νὰ συγκροτηθῇ νέα συνέλευσις³. Αὕτη ἐγένετο κατόπιν ἐγγράφου, ἀπὸ 14 Ἰουνίου 1858, τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς

τητος τῶν ἀνευρεθησομένων ἐλπίδες ματαιωθῶσι, ν' ἀποτίσῃ αὐτὸς ἐκ τῶν ἰδίων τὴν ποσότητα ταύτην.

Ἐπὶ τῇ προτάσει δὲ τῶν Κ.Κ.Πρινάρη καὶ Βάμβα, ὅτι ὁ ἰδιοκτῆτης τοῦ μέρους τούτου ἡμπορεῖ νὰ δυστροπήσῃ ὡς πρὸς τὴν παραχώρησιν τῶν ἀνασκαφησομένων, ἐὰν μάλιστα ταῦτα ἦναι τοσούτου λόγου ἄξια, καὶ ὅτι συμφερότερον ἦναι νὰ γίνῃ προηγουμένως συμβόλαιον μετ' αὐτοῦ, ἢ ν' ἀγορασθῇ τὸ γήπεδον ὑπὸ τοῦ Συλλόγου, ἀπήντησεν οὗτος, ὅτι ἡ μὲν ἀγορὰ τοῦ γηπέδου ἐνδεχόμενον νὰ ὑπερβῇ καὶ τὰς 2.000 δραχμάς, περὶ τῆς καλῆς δὲ διαθέσεως τοῦ ἰδιοκτῆτου τοσούτων μᾶλλον εἶναι βέβαιος ὅσῳ τῶν ἀρχαιοτήτων τούτων μετεκόμεσιν αὐτὸς (ὁ Κ. Πιττάκης) κατὰ διαφόρους καιροὺς ὑπὲρ τὰς πεντήκοντα. Οὕτως ἐνεκρίθη ἡ δαπάνη.

Ὅτι ἀπαράλλακτον τῷ πρωτοτύπῳ

Ὁ ἀντιγραμματοεὺς

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 17 Ἀπριλίου 1851.

Σ κ α ρ λ. Δ. Β υ ζ α ν τ ι ο ς.

1. Βλ. Π. Καββαδίου, ἑ.ἀ. σελ. 44 καὶ Α.Ε. 1855, σελ. 1279, σημ. 1: «... οὕτω καὶ τὰς ἐν Ἐρεχθείῳ, ἐφ' ὧν αἱ περὶ Βρέας ἐπιγραφαί, ὧν ὁ Κ. Ῥαγκαβῆς ψευδῶς ἐξιστορεῖ τὴν ἀνακάλυψιν, διότι αὕτη ἐγένετο οὕτω. Ζητουμένου τοῦ ἀρχαίου σχεδίου τοῦ Ἐρεχθείου, ἐντὸς αὐτοῦ τοῦ οἰκοδομήματος, ὅπως διορθωθῶσι τὰ λάθη καὶ αἱ ἐσφαλμέναι πληροφορίαι, τὰς ὁποίας ὁ Κ. Ῥαγκαβῆς ἔδωκεν εἰς τὸν σοφὸν Θῆρσιον, (ὑπαγαγὼν αὐτὸν οὕτως εἰς ὑποθέσεις σφαλερές, ἃς οἱ ἄλλοι Σοφοὶ τῆς Γερμανίας ἀντέκρουσαν) ἐφιλονικεῖτο, ἂν αἱ τέσσαρες Βάσεις, αἱ παρὰ τὸ ὑπόγειον τὸ περατούμενον ὑπὸ τῆς βορείου καὶ νοτίου προστάσεως τοῦ Ἐρεχθείου, εἰσὶν ἀρχαῖαι ἢ ὄχι. Καὶ ὁ μὲν Κ. Ῥαγκαβῆς παρὼν ὡμολόγει αὐτὰς ὡς ἀρχαίας, καὶ ἐπὶ τῆς ἀρχαίας αὐτῶν θέσεως. Ἡμεῖς δὲ εἰς τὴν γνώμην ταύτην ἀντίπομεν παντὶ σθένει, ἐπιθυμοῦντες δὲ τὴν ἀλήθειαν, ὅπως μὴ ἐκ νέου ἐμπέσῃ ὁ Κ. Θῆρσιος εἰς ἀπάτην διὰ τὴν ἰσχυρογνωμοσύνην τοῦ Κ. Ῥαγκαβῆ, ἀντρέψαμεν τὰς Βάσεις, ἃς ἀναφέραμεν, καὶ ἐδείξαμεν εἰς ἅπαντας τοὺς τότε ἐκεῖ παρόντας, ὅτι αὗται ἔχουσαι ἐπιγραφὰς δὲν ἠδύναντο νὰ ἦναι καὶ Βάσεις κιόνων. Τούτου γενομένου ἔμεινεν ὁ Κ. Ῥαγκαβῆς ἄφωνος. Ταῦτα σημειῶ, ὅπως ἀπαλλάξω τὸ κοινὸν ἀπὸ τὰς ἐσφαλμένας πληροφορίας τοῦ Κ. Ῥαγκαβῆ, ἃς ἔγραψεν εἰς τὸν πρόλογον τοῦ δευτέρου τόμου τοῦ συγγράμματος αὐτοῦ, ἐπιγραφομένου Antiquités Helléniques».

2. Βλ. σελ. ρξ' τοῦ παρόντος Εὐρετηρίου.

3. Μέχρι τοῦ 1858, κατὰ τὴν ἔκφρασιν τοῦ Π. Καββαδίου, ἡ Ἑταιρεία «περιῆλθεν ... εἰς λήθαργον», μόνον δὲ τὸν Ἰούλιον τοῦ 1858 ἀνεβίωσεν. Ὡς σημειοῖ ὁ αὐτὸς Καββαδίου (ἑ.ἀ. σελ. 46) τὸ νῆμα τῆς ζωῆς τῆς ἐκράτουν μεταξὺ 1856 -

Παιδείας Χ. Χριστοπούλου πρὸς τὸν Γενικὸν Γραμματέα Πιττάκη — Γενικὸν πλέον Ἐφορον τῶν Ἀρχαιοτήτων. Ἡ συνέλευσις συνῆλθε τὴν 20 Ἰουλίου 1858. Διὰ Β.Δ. ἐξάλλου, ἀπὸ 27 Ἰουνίου 1858 ἐπανεφέρετο ὁ Ὄργανισμὸς τοῦ 1837, ἀκυρωθέντος τοῦ νεωτέρου, τοῦ 1848, ὡς ἀνεφαρμόστου.

Ὁ Ἀλ. Ραγκαβῆς σαφῶς, ἀπὸ τοῦ 1848, ἐξαπέλυσεν ἀνοικτὸν πόλεμον κατὰ τοῦ Κ. Πιττάκη. Δὲν ἦτο δύσκολον νὰ ἐπιτύχη εἰς τὴν προσπάθειάν του αὐτὴν ὁ Φαναριώτης, διότι ἤδη ὁ Κ. Πιττάκης εἶχε γίνει στόχος φοβερῶν ἐπιθέσεων, ὡς ἀνεφέρθη, ἐκ μέρους τοῦ Ross, δημιουργήσαντος μετὰ τοῦ Böckh ἐλεεινὴν περὶ τοῦ πρώτου Ἑλληνος ἀρχαιολόγου ἐντύπωσιν εἰς τὸν κύκλον τῶν πεπαιδευμένων Εὐρωπαίων, ἐν σχέσει μὲ τὸ ἀτελὲς βιβλίον του Ancienne Athènes, ἀλλὰ καὶ μὲ τὰς κατηγορίας τοῦ Böckh, περὶ προσπάθειας τοῦ Πιττάκη νὰ τὸν ἐξαπατήσῃ. Ὡς κατεδείχθη, ὁ μυστικὸς πόλεμος μεταξὺ τῶν δύο πρωτεργατῶν τῆς Ἑλληνικῆς Ἀρχαιολογικῆς Ὑπηρεσίας εἶχεν ἀρχίσει ἀπὸ τοῦ 1844, γεγονὸς ἀποδειχθὲν ἐκ τῆς «Εἰσηγητικῆς Ἐκθέσεως» τοῦ Ἰ. Κωλέττη, ὑποβολεὺς τῆς ὁποίας ἦτο ἀσφαλῶς ὁ παλαιὸς του φίλος Ραγκαβῆς. Πλὴν τούτου, κατηγορήθη ὁ Κ. Πιττάκης, χωρὶς νὰ δύναται νὰ ἀποδείξῃ τότε τὴν ἀλήθειαν, καὶ διὰ τὸ ἀκανθῶδες πρόβλημα τῶν λεγομένων «Ἀναργυρείων ἀποσπασμάτων» διὰ τὸ ὁποῖον, καὶ μετὰ τὸν θάνατόν του, ἐξηκολούθουν γράφοντες ἐναντίον του οἱ ξένοι»¹.

Ὁ Κ. Πιττάκης, κατάκοπος καὶ ἀπογοητευμένος, θὰ ἡσθάνθη πλήρως παραγκωνισμένος τὸ 1862, ὅτε, ἐπανεκδοθείσης τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐφημερίδος, τῇ ἐπιμελείᾳ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας καὶ δαπάναις τῆς Κυβερνήσεως, ἐξελέγη ὡς ἐκδότης αὐτῆς ὁ Ἀθ. Ρουσόπουλος, ὅστις μὲ ὀλίγην καθυστέρησιν ἐκυκλοφόρησεν, ἐπὶ ἓν ἔτος, τὴν Ἀρχαιολογικὴν Ἐφημερίδα μὲ συνεργασίας πλείστων πεπαιδευμένων καὶ ἐιδικῶν ἀρχαιολόγων, ἀλλὰ καὶ τοῦ ἀμνησικακοῦ Πιττάκη, ὁ ὁποῖος τὸ 1863 ἀπέθανεν². Ὁ Πρόεδρος τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας Φίλιππος Ἰωάννου ἐξύμνησε τὰ μέγιστα τὰς ἀρετὰς καὶ τὴν προσωπικότητα τοῦ Πιττάκη «ἐν τῇ προσλαλιᾷ αὐτοῦ πρὸς τοὺς παρασταθέντας ἐταίρους καὶ λοιποὺς φίλους τοῦ μακαρίτου ἐν τῷ ὑπὲρ αὐτοῦ τελεσθέντι μνημοσύνῳ τὸ 1863»³. Ὁ δὲ Γραμματεὺς τῆς «Ἐφορείας» Εὐθ. Καστόρχης εἰς τὴν λογοδοσίαν του τοῦ ἰδίου ἔτους, ἀναγγεῖλας τὸν θάνατον τοῦ Κ. Πιττάκη, ἐχαρακτήρισεν αὐτὸν ὡς «ἄνδρα οὐχὶ τῶν σπανίων παρ' ἡμῖν, ἀλλ' ἀληθῶς μοναδικόν, δι' ἣν

1858 ὁ γραμματεὺς τῆς Πιττάκης, τηρῶν τὸ ἀρχεῖον τῆς, καὶ ὁ ταμίας Καραμάνος «ὅστις εἶχεν εἰς χεῖράς του τὴν ἕως τότε περιουσίαν τῆς Ἑταιρείας».

1. Βλ. περὶ τῆς ἱστορίας τοῦ ὅλου θέματος Δημ. Καμπούρογλου, Ἱστορία τῶν Ἀθηνῶν, τόμ. Α', σελ. 25 - 72. Φωτομηχανικὴ ἀνατύπωσις ὑπὸ Γ. Παπαδημητρίου, Ἀθῆναι, 1959, καὶ Θ. Φιλαδελφέα, Ἱστορία τῶν Ἀθηνῶν ἐπὶ Τουρκοκρατίας, Ἀθῆναι, 1902, τόμ. 2, σελ. 255 κ.έ.

2. Αἱ τελευταῖαι ἀνασκαφαὶ εἰς τὰς ὁποίας ἔλαβε μέρος ἦσαν τῆς Ἀκροπόλεως, —λόγῳ τῆς ιδιότητός του ὡς προϊσταμένου τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ὑπηρεσίας— τὸ δὲ 1859 μετὰ τοῦ Εὐθ. Καστόρχη παρηκολούθησε τὴν ἀνασκαφὴν τοῦ Διονυσιακοῦ θεάτρου. Μετὰ τὸν θάνατόν του τὸν διεδέχθη, εἰς τὴν θέσιν τοῦ Γενικοῦ Ἐφόρου Ἀρχαιοτήτων, ὁ Π. Εὐστρατιάδης (Βλ. Εὐθ. Καστόρχην, ἔ.ἀ. σελ. 45).

3. Βλ. σχετικῶς καὶ εἰς ΠΑΕ, 1863, σελ. 4 καὶ Εὐθ. Καστόρχην ἔ.ἀ. σελ. 11, σημ. 1.

ἀγάπην καὶ ἐπιμέλειαν, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν λατρείαν, ἔδειξε διὰ παντὸς τοῦ δραστηριωτάτου βίου του πρὸς τὰ μνημεῖα τῶν προγόνων ἡμῶν»¹.

Ὑπὸ τοῦ τόσον προώρως θανόντος ἐπιγραφικοῦ Χρ. Ν. Πέτρου-Μεσογείτη, ἀποδίδεται σύντομος, ἀλλὰ οὐσιαστικὸς διὰ τὸ ἔργον τοῦ Κ. Πιττάκη ἔπαινος. «Χωρὶς τὸν Πιττάκη, τὸν ἐμπνευσμένο ζῆλο του καὶ τὸν ἥρωισμό του, ποίος ξέρει, πόσες σπουδαῖες ἐπιγραφές κι' ἄλλα μαρμάριν' ἀντικείμενα δὲ θὰ εἶχαν χαθῇ παντοτεινὰ γιὰ τὴν Ἐπιστήμην μὲ τὸ νὰ γίνουν ἀσβέστη ἢ μὲ τὸ νὰ καταστραφοῦν μὲ ὁποιοδήποτε ἄλλο τρόπο»². Ἀξίον δὲ πάσης προσοχῆς καὶ ἀληθέστατον εἶναι τὸ ὑπὸ τοῦ ἰδίου ἀρχαιολόγου γραφέν: «Ἐπιγραφικὸς δὲ θὰ πῇ μονάχα ὁ εἰδικός, ποὺ μελετᾷ καὶ δημοσιεύει ἐπιγραφές, ἀλλὰ περισσότερο ἀκόμη ἐκεῖνος, ποὺ ἐνδιαφέρεται γι' αὐτές, ποὺ τὶς ἀγαπᾷ καὶ ποὺ τὶς πονάει σὰν ἓνα κομμάτι ἀπ' τὴν ψυχὴ του»³.

Δεῖγμα τῆς συνεχοῦς ἀνησυχίας, καὶ τῆς πολυπραγμοσύνης τοῦ ἀεικινήτου Ραγκαβῆ, εἶναι ἡ ὑπὸ τὴν ἐμπνευσίν του ἰδρυθεῖσα διὰ Β.Δ. τοῦ 1865 «Ἐπιτροπὴ τῶν Φιλαρχαίων»⁴, μὲ σκοπὸν τὴν ἐκτέλεσιν μεγάλων ἀρχαιολογικῶν ἐργασιῶν διὰ συνδρομῶν, ὡς καὶ τῆς ἐκδόσεως εἰδικοῦ λαχείου, διὰ τὴν ἐνίσχυσιν αὐτοῦ τοῦ σκοποῦ. Τὴν 28 Ἰουνίου 1869 δι' ἐγγράφου τῆς ἡ Ἐπιτροπῆς, ἐκδοῦσα ἐν τῷ μεταξὺ τὸ λαχεῖον, διελύθη, παραδώσασα εἰς τὴν Ἀρχαιολογικὴν Ἑταιρείαν τὰ ἀρχαῖα τὰ ὅποια εἶχεν ἀγοράσει καὶ ὁλόκληρον τὴν χρηματικὴν τῆς περιουσίαν, ὑπὸ ὠρισμένους ὅρους⁵. Διὰ μίαν ἀκόμη φορὰν ἐπαναλαμβάνεται καὶ ἐνταῦθα ὅτι, πολλὰ ἐκ τῆς δραστηριότητος τόσον τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας, ὅσον καὶ ἄλλα πολύτιμα στοιχεῖα διὰ τὰς ὑπ' αὐτῆς ἢ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ὑπηρεσίας γενομένης ἀνασκαφάς, διὰ τὰ εὐρήματά των ὡς καὶ διὰ τὰ δράσαντα κατὰ τὸν παρελθόντα αἰῶνα πρόσωπα, ἐπίσης δὲ πληροφορίας σημαντικὰς διὰ τὴν ἱδρυσιν Μουσείου ὑπὸ τῆς Ἑταιρείας κ.ἄ.π. θὰ ἠδύνατο νὰ προσφέρῃ λεπτομερὲς ἔρευνα καὶ μελέτη, τόσον τοῦ Ἀρχείου τῆς Γραμματείας τῆς Παιδείας ἀπὸ τοῦ 1832, ὅσον καὶ τὸ πολύτιμον Ἀρχεῖον τῆς Ὑπηρεσίας Ἀρχαιοτήτων.

Η ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΟΣ

Α' Π Ε Ρ Ι Ο Δ Ο Σ (1837 - 1860)

Ἡ Ἀρχαιολογικὴ Ἐφημερὶς ἤρχισεν, ὡς ἤδη ἀνεφέρθη, ἐν σελ. ιε', νὰ ἐκδίδεται κατ' ἀπόφασιν τῆς «Ἀρχαιολογικῆς Ἐπιτροπῆς» εἰς φυλλάδια μηνιαῖα, ἐνάρξεως γενομένης ἀπὸ τοῦ Ὀκτωβρίου τοῦ ἔτους 1837.

Ὁ τίτλος τῆς ἦτο ἀρχικῶς «Ἐφημερὶς Ἀρχαιολογικὴ ἀφορῶσα τὰς ἐντὸς τῆς Ἑλ-

1. Βλ. Εὐθ. Καστόρχην, ἔ.ἄ. σελ. 11, σημ. 1. «Τῇ Ἱερᾷ μνήμῃ Ἰακωβάκη Ρίζου Νερουλοῦ, ἱδρυτοῦ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας καὶ Κυριακοῦ Σ. Πιττάκη, τοῦ ἰσοβίως μοχθήσαντος καρτερικώτατα ὑπὲρ τῶν ἀρχαιοτήτων τῆς πατρίδος», ἀφιεροῖ ὁ Καστόρχης τὸ ἀνωτέρω βιβλίον του.

2. Χρ. Ν. Πέτρου-Μεσογείτης, Ἐπιγραφικὴ καὶ Ἐπιγραφικὲς σπουδῆς στὴν Ἑλλάδα, Θεσσαλονίκη, 1961, σελ. 29.

3. Ἐ.ἄ. σελ. 20.

4. Αὕτη ἀπετελεῖτο ἐκ τῶν διοικητῶν τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς, τοῦ Ἀλ. Ραγκαβῆ καὶ τοῦ Π. Καλλιγᾶ.

5. Βλ. Π. Καββαδῖαν, ἔ.ἄ. σελ. 60.

λάδος άνευρισκομένας ἀρχαιότητος». Τὰ τρία πρῶτα φυλλάδια φέρουν μὲν κανονικῶς τὴν ἔνδειξιν τῶν μηνῶν Ὀκτωβρίου, Νοεμβρίου καὶ Δεκεμβρίου, δὲν ἐξεδόθησαν ὅμως ἅπαντα ἐντὸς τοῦ 1837, ὡς συνάγεται ἐκ τῶν Πρακτικῶν τῶν διαφόρων Συνεδριῶν τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐπιτροπῆς, ἣτις κατὰ Φεβρουάριον τοῦ 1838 ἐξετάζει ἀκόμη καὶ διατυπώνει παρατηρήσεις ἐπὶ τῆς ὕλης τῶν φυλλαδίων 2 καὶ 3, ἐνῶ ταυτοχρόνως ἐκφράζονται ὑπὸ μελῶν τῆς παράπονα διὰ τὴν καθυστέρησιν ὑπὸ τοῦ Διευθυντοῦ τῆς Βασιλικῆς Λιθογραφίας τῆς ἐκτυπώσεως τῶν λιθογραφημάτων καὶ ἀποφασίζεται, κατόπιν τούτου, νὰ ἐπέμβῃ πρὸς ἐπίλυσιν τοῦ θέματος ἢ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίου Ἐκπαιδεύσεως Γραμματεία.

Τὸ δημοσιευόμενον εἰς τὰ φυλλάδια τῶν πρώτων ἐτῶν ὕλικὸν φέρει τίτλους ἰδιαιτέρους μόνον ὅταν πρόκειται περὶ συνοπτικῶν Ἐκθέσεων (π.χ. «Συνοπτικὴ ἔκθεσις περὶ τῶν κατὰ τὴν Ἑλλάδα ἀρχαιοτήτων») ἢ ἄρθρων ἀφορώντων εἰς εἰδικὸν θέμα, ὡς τὸ «Θησεῖον καὶ ὁ ναὸς τοῦ Ἀρεως», «Περὶ Λυκαβηττοῦ (ἢ Λυκοβηττοῦ)» τοῦ Κ. Σ. Πιττάκη ἢ «Περὶ τοῦ μνημείου τοῦ Εὐβουλίδου» τοῦ Ἀ. Ρ. Ραγκαβῆ. Τὰ ἄρθρα αὐτοῦ τοῦ τύπου δὲν συνοδεύονται πάντοτε ὑπὸ λιθογραφημάτων ἢ, καὶ ἐὰν ἀκόμη συνοδεύονται, τὰ ἀντιστοιχοῦντα εἰς τὰ ἄρθρα αὐτὰ λιθογραφήματα δὲν σχολιάζονται.

Τὸ ὑπόλοιπον δημοσιευόμενον ὕλικὸν εἶναι συνήθως παρουσίασις ἐπιγραφῶν, σπανιώτερον δὲ ἀγαλμάτων, γλυπτῶν ἢ ἀρχιτεκτονικῶν μελῶν. Ἀπαραιτήτως, κατ' ἀπόφασιν τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐπιτροπῆς, ἕκαστον φυλλάδιον θὰ περιεῖχε 8 περίπου φύλλα, ἤτοι 16 σελίδας κειμένου καὶ 6 φύλλα μὲ λιθογραφίας, αἱ ὁποῖαι ἐγίνοντο εἰς τὴν Β[ασιλικήν] Τυπογραφίαν ἐπὶ τῇ βάσει σχεδίων τοῦ ζωγράφου Ἀθ. Ἰατρίδου. Ἐπειδὴ ὑπῆρχεν ἡ συνείδησις εἰς τὰ μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς, ὅτι αἱ ἀρχαιολογικαὶ γνώσεις τῶν δημοσιευόντων ἄρθρα ἦσαν περιορισμέναι, ἡσθάνοντο ὅμως οὗτοι ἐπιτακτικὴν τὴν ἀνάγκην νὰ καθιστοῦν γνωστά, «πρὸς ὄφελος τῆς ἐπιστήμης», τὰ ἀνευρισκόμενα ἀρχαῖα, τὸ συνοδεῦον ἕκαστον λιθογράφημα κείμενον ὠρίσθη ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς νὰ ἀναφέρῃ ἀπλῶς τὸν χρόνον καὶ τὰς συνθήκας εὐρέσεως καὶ «ἄλλας ὁμοίου εἴδους διασαφήσεις, σπανίως δὲ καὶ μόνον ἐκτάκτως ἐπιστημονικὰς ἐξηγήσεις καὶ ὑποθέσεις»¹. Κατόπιν τούτου, τὰ περιεχόμενα εἰς τὰ φυλλάδια τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐφημερίδος λιθογραφήματα λαμβάνουν αὐξοῦντα ἀριθμὸν, τὰ δὲ συνοδευτικὰ τούτων ἀρθρίδια περιέχονται εἰς ἕκαστον φυλλάδιον ὁμοῦ, ὑπὸ τὸν γενικὸν τίτλον «Σημειώσεις ἐπὶ τῶν λιθογραφημάτων». Μετὰ τὸν τίτλον τοῦτον, ἕκαστον ἀρθρίδιον φέρει, ἀντὶ ἑτέρου τίτλου, τὸν ἀριθμὸν τοῦ ἀντιστοιχοῦντος εἰς αὐτὸ λιθογραφήματος. (Ταῦτα ἐξετυποῦντο εἰς διαφορετικὴν ποιότητα χάρτου, βαρυτέρου, καταλλήλου διὰ λιθογράφειαν). Ἐκαστον ἀρθρίδιον —εἰς τὸ παρὸν Εὐρετήριον χαρακτηρίζεται ὡς λῆμμα—, πάντοτε κατ' ἀπόφασιν τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐπιτροπῆς, ἔπρεπε νὰ φέρῃ τὸ ὄνομα τοῦ συγγραφέως του. Ὅταν ὅμως πολλὰ λήμματα συνεχῆ ἔχουν γραφῇ ὑπὸ τοῦ ἰδίου συντάκτου, τίθεται, εἰς τὸ τέλος μόνον τοῦ συνόλου τῶν λημμάτων, ἡ ὑπογραφή. Τὸ σύστημα τοῦτο ἀκολουθεῖται, ἄνευ ἐξαιρέσεως, εἰς τὰ τρία πρῶτα φυλλάδια, τὰ ἐκδοθέντα διὰ τὸ ἔτος 1837. Διὰ τὸ ἔτος 1838 ἐξεδόθησαν 6 φυλλάδια, ἐξ ὧν μόνον τὸ τοῦ Ἰανουαρίου εἶναι μηνιαῖον,

1. Β' συνεδρία τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐπιτροπῆς ἀπὸ 15 Ἰουνίου 1837.

κατόπιν δέ, προφανῶς λόγῳ ἑλλείψεως ὕλης, ἕκαστον φυλλάδιον ἐκδίδεται κατὰ δί-
μηνον. Τὸ φυλλάδιον τοῦ Δεκεμβρίου 1838 ἐξεδόθη ὁμοῦ μετὰ τοῦ φυλλαδίου τοῦ μη-
νὸς Ἰανουαρίου τοῦ 1839. Πρέπει νὰ ὑπογραμμισθοῦν ἐνταῦθα δύο λεπτομέρειαι :
1. Ἐνῷ ὁ συντάκτης τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐφημερίδος χρησιμοποιεῖ εἰς τὰ παροράματα
τὸν ὄρον *φυλλάδιον*, ἀντιθέτως ὑπάρχει ἡ λέξις *τετράδιον* κάτωθεν τοῦ τίτλου τοῦ πε-
ριοδικοῦ, ὅπου ἀνεγράφετο ὁ μὴν ἢ οἱ μῆνες ἐκδόσεως, τὸ ἔτος καὶ ἡ τιμὴ ἑκάστου
φυλλαδίου. 2. Συνεχίζεται νὰ ἀναγράφεται ὅτι τὸ περιοδικὸν ἐκδίδεται «ἅπαξ τοῦ μη-
νὸς» καὶ μετὰ τὸ 1837, παρ' ὅλον ὅτι, ἄνωθεν ἀκριβῶς, σημειοῦνται τὰ ὀνόματα τῶν
δύο μηνῶν, εἰς τοὺς ὁποίους ἀντιστοιχεῖ ἕκαστον φυλλάδιον.

Σημειωτέον ἐπίσης ὅτι, ἐνῷ εἶχεν ἀποφασισθῇ νὰ γράφουν ἄρθρα εἰς τὴν Ἀρχαιο-
λογικὴν Ἐφημερίδα ἅπαντα τὰ μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς ἐκδόσεως, ὡς καὶ οἱ βουλόμενοι
ἐκ τῶν πεπαιδευμένων Ἑλλήνων, τοῦτο δὲν ἐγένετο. Κατὰ μὲν τὸ πρῶτον ἔτος δίδουν
συνεργασίαν μόνον ὁ Ἀλ. Ραγκαβῆς καὶ ὁ Κ. Πιττάκης — ὁ τελευταῖος εἶναι καὶ ὁ
μόνος ὅστις ἐξετέλεσεν ἀπολύτως ὅλας τὰς ἀποφάσεις τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐπιτρο-
πῆς. Κατὰ τὸ ἔτος 1838, πλὴν τῶν συνεργασιῶν τῶν δύο ἀνωτέρω, ἐδημοσιεύθησαν :
α. Ἐπιστολὴ τοῦ βοηθοῦ τοῦ ἐπὶ τῶν ἀρχαιοτήτων ἐφόρου Ἀθ. Ἰατρίδη πρὸς τὴν Ἀρ-
χαιολογικὴν Ἐπιτροπὴν, ἀναφερομένη εἰς πρόσφατον περιοδείαν του «κατὰ τὴν ἐπαρ-
χίαν τοῦ Καρπενησίου» καὶ β. Ἄρθρον τοῦ χημικοῦ Ξαβερίου Λάνδερερ ὑπὸ τίτλον «Περὶ
ζωγραφικῆς». Κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος (1838) τῆς ἐκδόσεως τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐφημε-
ρίδος διαταράσσεται καὶ ὁ τρόπος ὑπογραφῆς τῶν ἀρθριδίων. Ὁ Κ. Πιττάκης δηλαδὴ
ὑπογράφει καθ' ὁμάδας τὰ λήμματά του μὲ τὰ ἀρχικά του Κ.Σ.Π. ἢ θέτει ὀλόκληρον
τὸ ὄνομά του κάτωθεν ἑκάστου λήμματος. Κατ' ἐξαιρέσιν, εἰς δύο μεγάλα ἄρθρα, μετὰ
τὸ ἐπώνυμόν του, προσθέτει τὴν λέξιν «Ἀθηναῖος»¹.

Τὸ 1839 παρουσιάζονται πολλὰ νέα προβλήματα εἰς τὴν ἔκδοσιν τῆς Ἐφημερίδος.
Ἐλλείπει προφανῶς ὕλη, διότι παρατηρεῖται ὅτι εὐρήματα ἀναφερθέντα μεταγενεστέ-
ρως δημοσιεύονται εἰς φυλλάδια προγενέστερα χρονικῶς. Καθυστερεῖ ἐπίσης καὶ ἡ λιθο-
γράφησις τῶν σχεδίων καὶ οὕτω εἰς τὸ φυλλάδιον Δεκεμβρίου 1838/Ἰανουαρίου 1839
περιέχονται ἐπιγραφαὶ εὐρεθεῖσαι τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1839. Ἀκόμη, ὡς ἐμφαίνεται
ἐκ τοῦ ἰδίου φυλλαδίου, ὁ ἐκδότης (ὁ Κ. Πιττάκης) ἀντιμετώπισε καὶ ἑλλειψὶν χάρτου,
διότι αἱ σελίδες 159 - 166 ἐξετυπώθησαν οὐχὶ εἰς τὸν συνήθη χάρτην satiné, ἀλλὰ εἰς
χειροποίητον. Ἐπίσης, εἰς τὰ περαιτέρω φυλλάδια ποικίλλει κατὰ βάρους καὶ ποιότητα
ὁ χάρτης. Ἄλλο πρόβλημα τῆς ἐκδόσεως τῆς Ἐφημερίδος ὑπῆρξε τὸ γεγονὸς ὅτι
περισσότερα τοῦ ἐνὸς σχέδια καὶ ἀναλόγως τοῦ μεγέθους των ἔπρεπε νὰ ἐκτυποῦνται
εἰς τὸ αὐτὸ φύλλον χάρτου, ὥστε νὰ μὴ ἀπομένῃ κενὸς χῶρος καὶ γίνεται ὑπέρβασις
τοῦ ἐγκριθέντος ἀριθμοῦ τῶν 6 φύλλων κατὰ φυλλάδιον. Μὲ τὸν τρόπον αὐτὸν ὅμως,
διεταράσσεται ἐνίοτε ἀναγκαστικῶς καὶ ἡ ἀριθμητικὴ σειρὰ τῶν δημοσιευομένων λημ-
μάτων, ἐφ' ὅσον ἐμεσολάβει καθυστέρησις ὑπὸ τοῦ λιθογράφου εἰς τὴν προετοιμασίαν
τῆς λιθογραφικῆς πλακός. Τοῦτο ἐξάγεται ἐκ τῆς σημειουμένης εἰς τὸ διὰ τὸν Ἰού-
λιον καὶ Αὐγούστον φυλλάδιον τοῦ 1839 ἀναστατώσεως εἰς τὴν τάξιν ἀριθμήσεως τῶν

1. Α.Ε. 1838, σελ. 75, 79.

λημμάτων¹. Εἰς αὐτὸ μόνον, δὲν ὑπάρχει καὶ ὁ συνήθως τιθέμενος τίτλος τοῦ περιοδικοῦ. Ἀναγράφεται μόνον εἰς τὴν πρώτην του σελίδα (βλ. *A.E.* σελ. 230) ἐντὸς παρενθέσεως τὸ κάτωθι σημείωμα: «Ἐπειδὴ λιθογραφήματα εἰς διάφορα ἀνήκοντα φυλλάδια συμπεριελήφθησαν εἰς τὰς αὐτὰς πλάκας, διὰ τοῦτο ἐκδίδομεν εἰς τὸ φυλλάδιον τοῦτο καὶ τὴν ὕλην τοῦ ΙΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ τοῦ 1839». Ἐπίσης, εἰς τὸ φυλλάδιον 13 ἐλλείπουν τὰ λήμματα ὑπ' ἀριθ. 247-251 καὶ 255-260, τὰ ὅποια ἐξετυπώθησαν εἰς τὸ φυλλάδιον 14, τὸ περιέχον ἀποκλειστικῶς συνεργασίαν τοῦ Ἀλ. Παγκαβῆ. Τοῦτο πρέπει νὰ ὀφείλεται εἰς δύο αἰτίας, ἢ εἰς καθυστέρησιν τοῦ λιθογράφου, ἢ εἰς ἀργοπορίαν τοῦ Ἀλ. Παγκαβῆ, ὅστις λόγῳ φόρτου ἐργασίας, πιθανῶς δὲν παρέδωκεν ἐγκαίρως τὴν πρὸς δημοσίευσιν ὕλην.

Σημειωτέον ἀκόμη, ὅτι εἰς τὸ φυλλάδιον τοῦ Ἰουνίου-Ἰουλίου 1839 τίθεται διὰ πρώτην φορὰν ἀρίθμησης φυλλαδίου μὲ τὴν ἔνδειξιν *Φυλλάδιον 13*. Ταυτοχρόνως, σημειοῦται, διὰ πρώτην φορὰν ἐπίσης, τὸ ἔτος 1839 ὡς ἔτος Β' τῆς ἐκδόσεως, πρᾶγμα τὸ ὅποιον ὀδηγεῖ εἰς τὴν σκέψιν, ὅτι καὶ τὰ φυλλάδια τὰ ἐκδοθέντα διὰ τὸ ἔτος 1837 ἐξεδόθησαν καὶ ἐκυκλοφορήθησαν τὸ 1838. Σημειωτέον ἀκόμη ὅτι εἰς τὰ φυλλάδια 15 καὶ 17, ἐνῶ ἐξετυπώθησαν διὰ τὸ ἔτος 1839, μεταξὺ λημμάτων ἀναφερομένων εἰς ἐπιγραφὰς εὑρεθείσας τὸ 1839 ἢ καὶ προηγουμένως, δημοσιεύονται καὶ ἐπιγραφαὶ εὑρεθεῖσαι κατὰ τὸ ἔτος 1840. Ἐπομένως, ἡ ἐκτύπωσις των ἐβράδυνε, τοῦλάχιστον κατὰ ἓν ἔτος, οὕτω δὲ κατέστη δυνατὴ καὶ ἡ παρουσίασις εὐρημάτων τοῦ 1840.

Συνεχίζεται ἡ ἀναγραφὴ τῆς λέξεως «τετράδιον» εἰς τὸ σημεῖον ὅπου ἀναγράφεται ἡ τιμὴ τῆς *Ἐφημερίδος*, ὡς ἐπίσης καὶ ἡ ἀναγραφὴ «ἐκδίδεται ἅπαξ τοῦ μηνός» κάτωθεν τοῦ ὀνόματος τῶν δύο μηνῶν. Τέλος, ἐγκαινιάζεται καὶ νέα ἀρίθμησης εἰς τὰ φυλλάδια ὑπὸ τὸν τύπον *Ἀριθ. 1*, ὡς ἐμφαίνεται ἐκ τοῦ φυλλαδίου 15, τοῦ διὰ τοὺς μῆνας Σεπτέμβριον καὶ Ὀκτώβριον τοῦ 1839 ἐκδοθέντος, ὅπου ἀναγράφεται ἀριστερά, μετὰ τὰς λέξεις «Φυλλάδιον 15» ἡ ἐντὸς παρενθέσεως ἔνδειξις *Π.Σ.* σημαίνουσα: παλαιὰ σελίδωσις², ἐνῶ κατ' οὐσίαν πρόκειται περὶ ἀλλαγῆς εἰς τὴν ἀρίθμησην τῶν φυλλαδίων, διατηρεῖται ὅμως ταυτοχρόνως καὶ ἡ παλαιὰ ἀρίθμησης. Ἀπὸ τοῦ φυλλαδίου 15 αὐξάνεται καὶ ἡ τιμὴ πωλήσεως τοῦ περιοδικοῦ. Μέχρι τότε, ἀνεγράφετο ὑπὸ τὸν τίτλον: «Τιμᾶται 3 δρχ. ἕκαστον τετράδιον διὰ τοὺς ἐντὸς τῆς Ἑλλάδος καὶ 5 δρχ. διὰ τοὺς ἐκτός»³.

Ἀπὸ τοῦ φυλλαδίου τούτου μεταβάλλεται καὶ ὁ τύπος ἀναγραφῆς τῆς τιμῆς. Σημειοῦται ὅτι «Μοναδικὰ φυλλάδια πωλοῦνται παρὰ τῇ Διεκπεραιώσει τῶν Β. Ἐφημερίδων πρὸς δρχ. 5», ἡ τιμὴ τῆς ἑτησίας συνδρομῆς ὅμως παραμένει ἡ παλαιὰ, ἥτοι 36 δρχ. διὰ τοὺς ἐντὸς καὶ 60 διὰ τοὺς ἐκτός τοῦ Κράτους.

Ἐκ παραδρομῆς, τὸ διὰ τοὺς μῆνας Νοέμβριον καὶ Δεκέμβριον φυλλάδιον ἀριθμεῖται ὡς 17, ἐνῶ ἔπρεπε νὰ ἔχῃ ἀριθμὸν 16. Τὸ σφάλμα δὲν διορθώνεται εἰς τὸ ἐπόμενον φυλλάδιον, τὸ ὅποιον φέρει ἀριθμὸν 18 καὶ ἐξεδόθη διὰ τοὺς μῆνας Ἰανουάριον καὶ

1. *A.E.* 1839, σελ. 230 κ.έ.

2. Εἰς τὰ ἐπόμενα φυλλάδια ἀντὶ *Π.Σ.* ἀναγράφεται, πάντοτε ἐντὸς παρενθέσεως, ἡ ἔνδειξις: *ΠΑΛ. Σ.*

3. Εἰς τὸ φυλλάδιον 13, μετὰ τὸ «ἐκτός» προσετέθη ἡ λέξις «συνδρομητάς».

Φεβρουάριον τοῦ 1840. Δέον νὰ ἀναφερθῇ ἐπίσης ὅτι συνεχίζεται ἡ ἀναγραφὴ «Έτος Β'», ὡς ἔτος κυκλοφορήσεως τοῦ περιοδικοῦ εἰς ὅλα τὰ φυλλάδια, τὰ ἐκδοθέντα διὰ τὸ 1840. Κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἐξεδόθησαν 4 μόνον φυλλάδια τοῦ περιοδικοῦ. Ἐξ αὐτῶν, τὸ ὑπ' ἀριθ. 18 μόνον ἀναφέρεται εἰς δύο μῆνας. Τὸ φυλλάδιον 19 ἐξεδόθη διὰ τοὺς μῆνας Μάρτιον, Ἀπρίλιον καὶ Μάϊον, τὸ 20 διὰ τὸν Ἰούνιον, Ἰούλιον, Αὐγουστον καὶ Σεπτέμβριον, τὸ δὲ 21 διὰ τοὺς μῆνας Ὀκτώβριον, Νοέμβριον καὶ Δεκέμβριον. Ἐξακολουθεῖ ὅμως, περιέργως, ὁ ἐκδότης νὰ σημειώῃ ὅτι τὸ περιοδικὸν «ἐκδίδεται ἅπαξ τοῦ μηνός». Εἰς τὸ φυλλάδιον 20 δημοσιεύεται ἡ τελευταία συνεργασία τοῦ Ἀλ. Ραγκαβῆ (τὸ λῆμμα ὑπ' ἀριθ. 499). Ἡ εἰς τὸ ἐπόμενον φυλλάδιον δημοσίευσις εὐρημάτων τοῦ 1841, ὁδηγεῖ εἰς τὴν σκέψιν ὅτι ὁ Ἀλ. Ραγκαβῆς ἔπαυσε νὰ δίδῃ ὕλην εἰς τὴν Ἀρχαιολογικὴν Ἐφημερίδα, διότι ἤδη θὰ εἶχεν ἀρχίσει νὰ ἐκτυπώῃ τὸ ἰδικόν του σύγγραμμα *Antiquités Helléniques*, ὁ πρῶτος τόμος τοῦ ὁποίου ἐκυκλοφορήθη τὸ 1842. Ὁ ὄγκος τοῦ ἔργου καὶ ἡ ἐργασία διὰ τὴν λιθογράφησιν τῶν ἐν αὐτῷ περιληφθέντων λιθογραφημάτων προϋποθέτει πολὺν χρόνον διὰ τὴν ἐκδοσιν, δοθέντος ὅτι καὶ τὸ βιβλίον τοῦτο ἐξετυποῦτο εἰς τὴν Βασιλικὴν Τυπογραφίαν, ἐπομένως θὰ ἀντιμετώπιζεν ὁ συγγραφεὺς του καθυστερήσεις, ὅπως καὶ ὁ ἐκδότης τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐφημερίδος.

Τὸ 1841 σημειοῦται ὡς ἔτος Γ' τῆς ἐκδόσεως τοῦ περιοδικοῦ, τοῦ ὁποίου ἐκυκλοφορήθησαν τρία φυλλάδια: τὸ ὑπ' ἀριθ. 22 διὰ τοὺς μῆνας Ἰανουάριον, Φεβρουάριον, Μάρτιον καὶ Ἀπρίλιον, τὸ 23 διὰ τὸ διάστημα Μαΐου - Ἰουλίου, καὶ τὸ 24 διὰ τοὺς ὑπολοίπους πέντε μῆνας τοῦ ἔτους. Ὁ Κ. Πιττάκης συνέγραψε τὰ κείμενα τὰ ἀντιστοιχοῦντα εἰς δημοσιευθέντα τὸ ἔτος ἐκεῖνο λιθογραφήματα, ὁ δὲ Ξ. Λάνδερερ ἐδημοσίευσεν ἕξ ἀρθρίδια τῆς εἰδικότητός του.

Κατὰ τὸ 1842, σημειούμενον ὡς ἔτος Δ' τῆς ἐκδόσεως τοῦ περιοδικοῦ, ἐξεδόθησαν τέσσαρα φυλλάδια, παρατηρεῖται ὅμως ἄλλη ἀταξία. Τὸ μὲν πρῶτον φυλλάδιον τοῦ ἔτους, τὸ ὑπ' ἀριθ. 25, ἐκδίδεται διὰ τοὺς μῆνας Ἰανουάριον - Μάρτιον, τὰ φυλλάδια 26 καὶ 27 ἐκδίδονται, καὶ τὰ δύο, διὰ τοὺς μῆνας Ἀπρίλιον - Αὐγουστον, τὸ δὲ 28 διὰ τοὺς ὑπολοίπους τέσσαρας μῆνας ἢτοι Σεπτέμβριον, Ὀκτώβριον, Νοέμβριον καὶ Δεκέμβριον. Τὰ δύο τοῦλάχιστον τελευταῖα φυλλάδια πρέπει νὰ ἐκυκλοφορήθησαν κατὰ τὸ ἔτος 1844 ἢ καὶ βραδύτερον διότι: 1. Μεταξὺ εὐρημάτων προηγουμένων ἐτῶν δημοσιεύονται καὶ τινὰ εὐρεθέντα ἐν ἔτει 1843. 2. Τὸ λιθογράφημα τὸ εἰκονίζον τὸν Ἑρμῆν τῆς Ἀνδρου, ἀριθ. 916 τοῦ φυλλαδίου 27, φέρει μὲν χρονολογικὴν ἐνδειξιν 1844, εἶναι ὅμως ἄγνωστον πότε ἐξετυπώθη. Καὶ πάλιν τὰ παντοῖα ἀρχαιολογικὰ εὐρήματα δημοσιεύει ὁ Κ. Πιττάκης, ἐνῶ ὁ Ξ. Λάνδερερ δημοσιεύει ἐν ἄρθρον ἀναφερόμενον εἰς τὴν νῆσον Θήραν, συνεχίζει δὲ τὰ χημικοῦ περιεχομένου ἄρθρα τοῦ ἀφορῶντα εἰς ἀναλύσεις μαρμάρων, ὑδάτων κ.ἄ. ὑπ' αὐτοῦ γενομένας.

Τὸ ἔτος 1843, σημειούμενον ὡς ἔτος Ε' τῆς ἐκδόσεως τοῦ περιοδικοῦ, ἐκδίδεται ἐν μόνον φυλλάδιον, διὰ τοὺς πρῶτους ἕξ μῆνας τοῦ ἔτους. Εἰς αὐτὸ περιέχεται συνεργασία ὑπὸ τὸν τίτλον «Περὶ τῆς νήσου Κέας» τοῦ Ξ. Λάνδερερ, με χρονολογίαν 10 Ἰουνίου 1846, ἥτις, ὡς σημειώνει ὁ συγγραφεὺς, εἶναι «μετάφρασις ἀπανθίσματός τινος ἐκ τοῦ ἐπιφανοῦς συγγράμματος τοῦ Bröndstedt».

Ὡς ἤδη ἐσημειώθη (σελ. ρλγ' σημ. 3 καὶ ρλδ'), ἐν ἔτει 1844, ἡ Κυβέρνησις Ἰ. Κωλέττη ἀντιμετωπίζουσα ἀνυπέρβλητα οἰκονομικὰ προβλήματα, ὑπεχρεώθη νὰ περιστείλῃ τὰς κρατικὰς δαπάνας. Ἐπειδὴ ἤδη εἶχε τὰ μέγιστα δυσφημηθῇ ἡ Ἀρχαιολογικὴ Ἐφημερίς, λόγω τῶν ἀναφερθεισῶν ἤδη διαφωνιῶν, ἰδίᾳ δὲ καὶ κυρίως, ὑπὸ τοῦ Ἀλ. Παγκαβῆ, ἐκ τῶν πρώτων δαπανῶν αἵτινες περιεκόπησαν ἦτο καὶ ἡ διὰ τὴν ἔκδοσιν τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐφημερίδος προβλεπομένη· ἐξ ἄλλου, τὴν 2 Νοεμβρίου 1844, ὁ καλλιτεχνικὸς συνεργάτης τῆς Ἐφημερίδος Ἀθ. Ἰατρίδης μετετέθη ὡς διδάσκαλος τῆς Ἰχνογραφίας εἰς τὸ Ναύπλιον (ἡ γνωστοποίησις τῆς μεταθέσεως ἐγένετο διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 28118 ἀπὸ 4 Νοεμβρίου ἐγγράφου — βλ. καὶ σελ. ρλγ' τοῦ παρόντος Εὐρετηρίου).

Μέχρι τοῦ ἔτους 1843, ὁ Ἰατρίδης συνέβαλε τὰ μέγιστα εἰς τὴν ἔκδοσιν τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐφημερίδος, διότι ἐκεῖνος ἐξεπόνησεν, ἀποκλειστικῶς σχεδόν, τὰ σχέδια ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ὁποίων ἐγίνοντο τὰ λιθογραφήματα. Ἐκ τῶν 1100 λημμάτων, τῶν ἐκτυπωθέντων μέχρι τῆς ἀναστολῆς τῆς ἐκδόσεως τοῦ περιοδικοῦ, ἐκεῖνος εἶχε φιλοτεχνήσει περὶ τὰ 1000. Ὅπως χαρακτηριστικῶς εἶχεν ὁ ἴδιος γράψῃ εἰς τὸ ἐγγράφον του, τὸ συνοδευτικὸν τῶν δύο τετραδίων σχεδίων, τὰ ὁποῖα εἶχεν ὑποβάλῃ ἀντὶ Καταλόγου τοῦ Ἐθνικοῦ Μουσείου Αἰγίνης εἰς τὴν ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίου Παιδείας Γραμματεῖαν ἐν Ναυπλίῳ (βλ. σελ. 4ε' τοῦ παρόντος) τὰ «ἀπεικασματα» παρουσιάζουν πᾶσαν λεπτομέρειαν τοῦ ἔργου. Οὕτω, αἱ ἐπιγραφαὶ δύνανται νὰ χρονολογηθοῦν ἀνέτως, διότι ἀποδίδεται ἀπολύτως τὸ σχῆμα τῶν γραμμάτων, τὰ δὲ γλυπτὰ καὶ ἀρχιτεκτονικὰ μέλη ἔχουν ἰχνογραφηθῇ ἐν πάσῃ λεπτομερείᾳ καὶ ἀναγνωρίζονται ἀμέσως, ἐπέχοντα τὴν θέσιν τὴν ὁποίαν σήμερον ἔχει ἡ φωτογραφία. Τὸ κύριον χαρακτηριστικὸν τῶν ἰχνογραφημάτων τοῦ καλλιτέχνου εἶναι ἡ μέχρι σχολαστικότητος προσκόλλησις εἰς τὴν πιστὴν ἀπόδοσιν, οὐχὶ μόνον τῶν γραμμάτων ἢ τῶν παραστάσεων, ἀλλὰ καὶ τῆς πραγματικῆς καταστάσεως ἐκάστου μνημείου — μὲ ὅλας τὰς φθορὰς τοῦ χρόνου καὶ τὰ τυχόν ἐλλείποντα τμήματα. Ἀκόμη καὶ αἱ ἐπιγραφαὶ δὲν ἔχουν ἀπλῶς μεταγραφῇ καὶ ἀποδοθῇ διὰ γραμμάτων, ἀλλὰ τὸ τμήμα τοῦ λίθου εἰς τὸ ὁποῖον εἶναι κεχαραγμένα ἀποδίδεται τρισδιάστατον¹. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἀναγνωρίζονται ἀμέσως τὰ εἰκονιζόμενα ἔργα, καὶ πρέπει νὰ σημειωθῇ ἐνταῦθα, ὅτι πολὺ συνετέλεσεν ἡ ποιότης αὕτη τῶν λιθογραφημάτων εἰς τὴν ὑπὸ τῶν ὑπογραφομένων ἀναγνώρισιν τῶν εἰς ᾧ ἀναφέρονται ἔργων, ἰδίᾳ ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὰ ἐνεπίγραφα τεμάχια.

Ἀπὸ τοῦ φυλλαδίου 27 ἐμφανίζεται καὶ δευτέρα χεὶρ σχεδιαστοῦ, τὸ ὄνομα τοῦ ὁποίου εἶναι γνωστὸν, διότι οὗτος ὑπογράφει ἐνίοτε ὡς ἰχνογράφος. Ἐλέγετο Ἀλέξανδρος Δαμήρης. Τὰ σχέδιά του διαφέρουν ἀπολύτως ἀπὸ τοῦ Ἀθ. Ἰατρίδου, διὰ τοῦτο καὶ ἀναγνωρίζεται, ἄνευ ἀμφιβολίας, ἡ ἰδική του ἐργασία. Οὗτος ἐσχέδιαζε κυρίως ἐπιγραφάς, ἀποδίδων τὰ κείμενα, οὐχὶ ὅμως καὶ τὸ σχῆμα τῶν γραμμάτων ἐκάστης. Αἱ ἀπεικονίσεις γλυπτῶν — ἐλάχισται — τὰς ὁποίας ἐπεχείρησεν, ἀποτελοῦν ὥχρᾰν προσπάθειαν μιμήσεως τοῦ τρόπου κατὰ τὸν ὁποῖον ὁ Ἰατρίδης ἀπέδιδε τὰ ἔργα γλυπτικῆς.

1. Βλ. λεπτομερείας περὶ τῆς τέχνης τῶν λιθογραφημάτων τοῦ Ἀθ. Ἰατρίδου εἰς Γ. Φαρμακίδην, Ὁ ζωγράφος Ἀθανάσιος Ἰατρίδης, 1799-1866, Ἀθήνα, 1960, σελ. 167 κ.ἐ.

Ἐκ τῶν 1100 λιθογραφημάτων τοῦ περιοδικοῦ, ἑννέα εἶναι ἔγχρωμα, τὰ ὑπόλοιπα εἶναι μελανόλευκα. Τὰ ἔγχρωμα¹ ἔχουν γίνει ἀπὸ τὸν Ἰατρίδην εἶναι δὲ τὰ φέροντα τοὺς ἀριθμοὺς 6, 7, 8, 720 καὶ 720 δῖς, 722 καὶ 722 δῖς, 723 καὶ 723 δῖς. Ἐν λιθογράφημα, τὸ εἰκονίζον τὴν ἐπιτυμβίαν στήλην τοῦ Ἀριστίωνος, ἔχει γίνει ὑπὸ τοῦ Γερμανοῦ ἀρχιτέκτονος Θεοφ. Χάνσεν, μέλους τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐπιτροπῆς. Εἶναι τὸ μόνον λιθογράφημα παρὰ τὸ ὁποῖον δίδονται ἐν σχεδίῳ αἱ διαστάσεις τῆς στήλης, ὡς καὶ ἡ κατ' ἐνώπιον καὶ πλαγία ὄψις αὐτῆς μετὰ τῆς βάσεώς της.

Ἡ ἔκδοσις τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐφημερίδος ἐπαναλαμβάνεται τὸν Νοέμβριον τοῦ 1852 διὰ τοῦ φυλλαδίου ὑπ' ἀριθ. 30. Ἡ τιμὴ ἑκάστου φυλλαδίου ἐλαττοῦται εἰς 3 δρχ. Διὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἐκυκλοφορήθη ἀκόμη ἐν φυλλάδιον, διὰ τὸν μῆνα Δεκέμβριον, τὸ ὑπ' ἀριθ. 31. Εἶναι χαρακτηριστικὸν διὰ τὸ ἐπιστημονικὸν ἦθος τοῦ Κ. Πιττάκη, ὅστις παρέμεινε καὶ μετὰ τὴν ἐκ νέου κυκλοφορήσιν τοῦ περιοδικοῦ ὁ ἐκδότης του, ἀλλὰ περίπου καὶ ὁ ἀποκλειστικὸς συνεργάτης του, ὅτι παρὰ τὰς ταλαιπωρίας ἃς εἶχεν οὗτος ὑποστῆ ἐκ τῶν προαναφερθεισῶν μετὰ διαφόρων Ἑλλήνων καὶ ξένων διενέξεων του, σχέσιν ἔχουσιν πρὸς τὰ ἀρχαιολογικὰ πράγματα τῆς Ἑλλάδος, οὐδέποτε ἐχρησιμοποίησε τὰς στήλας τοῦ περιοδικοῦ, διὰ νὰ ἀπαντήσῃ, εἰς ἀνοίκειον τόνον, εἰς τὰς ἐναντίον του διατυπωμένας θεωρίας ἢ κατηγορίας, διὰ τὰς παρατηρουμένας ἐλλείψεις εἰς τὸν σχολιασμὸν τῶν μνημείων ἢ διὰ τὴν καθυστέρησιν τῆς ἐκδόσεως. Μόλις μόνον μέρος τῶν σελίδων τοῦ περιοδικοῦ τοῦ ἔτους 1853 περιέχει διορθώσεις εἰς ἐπιγραφὰς ἐκδοθείσας ὑπὸ τοῦ Ἀλ. Ραγκαβῆ εἰς τὰς *Antiquités Helléniques*: ἐκ τῶν συμπληρώσεων τούτων πράγματι ἀποδεικνύεται ὅτι ὁ Ἀλ. Ραγκαβῆς δὲν εἶχεν ἐξετάσει αὐτοπροσώπως τὰς ἐπιγραφάς.

Εἰς τὸ φυλλάδιον 30 ὁ Πιττάκης ἀρκεῖται νὰ σημειώσῃ, κατόπιν τῶν ὅσων φοβερῶν ζητημάτων εἶχον προηγηθῇ μόνον τὰ κάτωθι: «Περιστατικὰ ἀναπόφευκτα ἐμπόδισαν τὴν ἔκδοσιν τοῦ ἀρχαιολογικοῦ τούτου φυλλαδίου, ταῦτα παρῆλθον καὶ ἡ ἔκδοσις αὐτοῦ ἄρχεται πάλιν κοινοποιοῦσα τὰς καθημέραν γινομένας ἀνακαλύψεις. Ἐλπίζομεν ὅτι δύο τινὲς Κύριοι λαμβάνοντες τὰς εἰς τὴν ἐφημερίδα ταύτην ἐκδιδομένας ἐπιγραφάς, ἵνα τὰς δημοσιεύσωσι καὶ αὐτοὶ μετὰ ταῦτα δὲν θέλουσι λείψει νὰ εἴπωσιν ὅτι εἰσὶ δημοσιευμένοι εἰς τὴν Ἀρχαιολογικὴν Ἐφημερίδα τοῦτο ἀπαιτεῖ ἡ τιμὴ, καὶ τὸ δίκαιον». Τὸ αὐτὸ φυλλάδιον 30 περιέχει ἐν μόνον παρένθετον λιθογράφημα διὰ τὸν ἰχνογραφῆσαντα τοῦτο οὐδὲν στοιχεῖον σημειοῦται. Τόσον τὸ φυλλάδιον αὐτὸ ὅσον καὶ τὰ ἐπόμενα οὐδὲν σχέδιον πλέον περιέχουν. Αἱ ἐπιγραφαὶ ἐκτυποῦνται διὰ τυπογραφικῶν στοιχείων, κεφαλαίων, παραπλεύρως τῶν ὁποίων ὑπάρχει μεταγραφή των εἰς πεζά. Ἀπὸ τοῦ ἔτους 1852 συνεχίζεται ἡ παλαιὰ ἀρίθμησης κατὰ φυλλάδια, διακοπτομένης τῆς ἐνδείξεως ΠΑΛ.Σ., δὲν ἐμφανίζεται δὲ πλέον ἡ νέα ἀρίθμησης ἢ ἐγκαινισθεῖσα ἀπὸ τοῦ φυλλαδίου 13 τοῦ ἔτους 1839.

1. Περίεργον εἶναι ὅτι αὐτὰ τὰ ἑννέα λιθογραφήματα δὲν ἐξετυπώθησαν εἰς ἅπαντα τὰ κυκλοφορήσαντα τεύχη ἔγχρωμα, διότι ὡς ἐξηκριβώθη ὑπὸ τῶν ὑπογραφομένων, οἱ τόμοι τοῦ Γερμανικοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Ἰνστιτούτου περιέχουν καὶ τὰ 9 ἔγχρωμα, ἐνῶ οἱ τῆς Βιβλιοθήκης καὶ τοῦ Ἀρχείου τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας περιλαμβάνουν 6 ἔγχρωμα, τὰ δὲ ὑπόλοιπα τρία εἶναι μελανόλευκα.

Παρά τὴν ἔλλειψιν λιθογραφημάτων συνεχίζεται ὁ παλαιὸς τρόπος ἐκδόσεως τῶν μνημείων, ἥτοι ἀντὶ τίτλου τίθεται ἀριθμὸς εἰς ἕκαστον λῆμμα. Ἡ ἀρίθμησης τῶν λημμάτων συνεχίζει τὴν τοιαύτην τῶν προηγουμένως ἐκδοθέντων φυλλάδιων. Ἐχων συνείδησιν ὁ Κ. Πιττάκης τοῦ γεγονότος ὅτι θὰ ἐφαίνετο παράδοξος ἡ ἀντὶ τίτλου ἀρίθμησης, ἐφ' ὅσον δὲν εἶχε πλέον πραγματικὸν περιεχόμενον ἡ μέθοδος αὕτη τῆς παρ-
ρουσιάσεως τῶν μνημείων, λόγῳ ἐλλείψεως λιθογραφημάτων, σημειοῖ, εἰς τὸ πρῶτον μετὰ τὴν ἐπανέκδοσιν τοῦ περιοδικοῦ κυκλοφορηθέν φυλλάδιον, τὴν ἀπλὴν παρατήρη-
σιν: 'Αριθμ. 'Αρχαιολογικῶν ἀντικειμένων. Κάτωθεν, ἀναγράφεται ὁ ἀριθμὸς 1101.

Ἐξακολουθεῖ πάντοτε ὁ ἐκδότης νὰ ὑπογράφῃ διὰ τῶν ἀρχικῶν τοῦ Κ.Σ.Π. ἢ Κ. Πιττάκης (διὰ πεζῶν ἢ κεφαλαίων). Εἰς τὸ αὐτὸ φυλλάδιον δημοσιεύεται διὰ πρώτην φορὰν ἀπὸ τῆς ἐκδόσεως τοῦ περιοδικοῦ, ἄρθρον τοῦ Κ. Πιττάκη ὑπὸ τίτλον «Ὑλὴ ἵνα χρησιμεύσῃ πρὸς ἀπόδειξιν, ὅτι οἱ νῦν κατοικοῦντες τὴν Ἑλλάδα εἰσὶν ἀπόγονοι τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων». Εἰς τὸ ἄρθρον τοῦτο καὶ τὰ βραδύτερον δημοσιευθέντα τοῦ αὐτοῦ τύπου, ὁ συγγραφεύς, ἐπιθυμῶν νὰ ἀποδείξῃ τὴν συνέχειαν τοῦ γένους, ἐκ τῆς ἀρχαιότητος μέχρι τῆς ἐποχῆς του, συγκρίνει παροιμιώδεις φράσεις χρησιμοποιοῦ-
μένας κατὰ τὸν 19ον αἰ., πρὸς ἀντιστοίχους ἢ συγγενεῖς ἀρχαίας, παραθέτων τὰ σχε-
τικὰ χωρία ἐκ τῆς ἀρχαίας γραμματείας. Εἶχεν ἤδη μεσολαβήσει ἡ ἐμφάνισις τῆς γνωστῆς θεωρίας τοῦ Fallmerayer, ὡς φλογερὸς δὲ πατριώτης ὁ Κ. Πιττάκης, ὅστις ἐπὶ πλέον εἶχε διαβληθῇ ἰδιαιτέρως εἰς τὸ ὅλον θέμα, ἀναλαμβάνει οὕτω ἐμμέσως τὴν προσπάθειαν ἀπαντήσεως εἰς τὸν Γερμανὸν ἐπιστήμονα.

Δὲν πρέπει νὰ παραλειφθῇ ὅτι ὁ Κ. Πιττάκης εἶναι ὁ πρῶτος ὅστις ἀπέδωκε ση-
μασίαν εἰς τὴν Λαογραφίαν. Ἀξία ὑπογραμμίσεως εἶναι ἡ σημείωσις¹, ἡ περιεχομένη εἰς τὸ πρῶτον ἐκ τῶν ἄρθρων του, αὐτοῦ τοῦ εἵδους, ὅπου διαγράφει σαφῶς τὸν σκοπὸν τῆς ἐργασίας του ταύτης: «Ἴσως ἤθελε μεμφθῇ τις τὴν περιγραφὴν ταύτην, νομίζων αὐτὴν περιττήν. Ἡμεῖς ἀπ' ἐναντίας νομίζομεν ἀναγκαιότατον νὰ δημοσιεύωνται ὅλα τὰ ἔθιμα τοῦ γένους ἡμῶν, τὰ ὁποῖα εἶναι καὶ ἔθιμα τῶν προγόνων ἡμῶν· ταῦτα δὲ πρέπει νὰ δημοσιεύωνται διὰ δύο λόγους, πρῶτον, διότι δεικνύουσι τὴν προγονικὴν ἡμῶν καταγωγὴν, καὶ δεύτερον, διότι βαθμηδὸν ἐκλείπουσιν ἀπὸ τὴν κοινωνίαν ἡμῶν, προβαίνουσιν εἰς τὸν Δυτικὸν Εὐρωπαϊσμόν· ἅπειραι τοιαῦται συνήθειαι, αἵτινες ὑπῆρ-
χον πρὶν τῆς Ἐπαναστάσεως ἡμῶν, ἅπειραι φράσεις καὶ λέξεις καθημέραν ἐκπίπτουσιν ἀπὸ τοὺς κόλπους τῆς Ἑλληνικῆς κοινωνίας. Εὐχομαι ὅπως ἕκαστος τῶν ὁμογενῶν μου καταγράψῃ καὶ δημοσιεύσῃ τὰ τῆς Πατρίδος του ἔθιμα, τὰς φράσεις, καὶ λέξεις, καὶ πᾶν ὅ,τι ἀποβλέπει εἰς τὴν ἀρχαίαν καὶ νέαν Ἑλληνικὴν κοινωνίαν. Αἱ τοιαῦται κατα-
γραφαὶ θέλουσι συμβάλλει τὰ μέγιστα καὶ εἰς πολλὰ ἄλλα, συντείνοντα εἰς τὴν ὠφέλειαν τοῦ γένους ἡμῶν, ἥτοι τὴν ἐθνικὴν μόρφωσιν, καὶ πρὸ πάντων εἰς τὴν ἀληθῆ καὶ βα-
θεῖαν κατάληψιν τῶν Ἑλληνικῶν συγγραφέων, τῶν ὁποίων πολλὰ χωρία ἢ σοφὴ Εὐ-
ρώπη ἀκριβῶς δὲν κατανοεῖ. Ὁ σκοπὸς τῆς ἐκδόσεως τοῦ συγγράμματος τούτου εἶναι ἡ μετάδοσις πολλῶν πραγμάτων, τὰ ὁποῖα ἡμεῖς ἤτε ἐκ περιστάσεων, ἤτε ἐκ τῆς ἐπι-
μελείας ἡμῶν ἐγνωρίσαμεν. Εἶναι βέβαιον, ὅτι καὶ σφάλματα πράττομεν, ἀλλὰ τὸ

1. Α.Ε. 1852, σελ. 648, σημ. 1.

πάθος τοῦτο εἶναι ἀνθρώπινον, μὲ τὴν δύναμιν ἐκείνην τὴν ὁποίαν ἔχομεν ὑπηρετοῦμεν τὴν Πατρίδα μας καὶ τὴν κοινωνίαν». Ἐπίσης δὲν πρέπει νὰ παραλειφθῇ ἡ περι- κλειομένη εἰς τὸ τέλος τοῦ ἄρθρου του παράκλησις, διὰ τῆς ὁποίας ἐκφράζεται ἡ ἐπι- θυμία του νὰ παρουσιασθοῦν ὅσον τὸ δυνατόν περισσότερα πρὸς τὸ θέμα στοιχεῖα¹. Ἐξάλλου, λόγῳ τοῦ εἰδικοῦ τούτου ἐνδιαφέροντος, τὸ ὅποιον τοῦ ἐκινήθη, ἐξαιτίας τῆς θεωρίας τοῦ Fallmerayer, δὲν παραλείπει, μετὰ τὴν ἐπανεκδοσὶν τοῦ περιοδικοῦ, νὰ προσθέτῃ εἰς τὸν σχολιασμὸν τῶν ἀρθριδίων του στοιχεῖα ἱστορικὰ ἢ λαογραφικά. Χρῆζει ἰδιαιτέρας ἐξάρσεως ἢ διαίσθησις τοῦ Πιττάκη διὰ τὴν σημασίαν τῶν ἀνωτέρω στοιχείων, ἅτινα, ὡς ἐπίστευεν, ὠδήγουν εἰς τὴν ἀνέυρεσιν τοῦ πλέον σημαντικοῦ κρί- κου τοῦ ἐνοῦντος τὴν Νεωτέραν Ἑλλάδα πρὸς τὴν Ἀρχαίαν. Ἦδη εἰς τὸ βιβλίον του An- cienne Athènes², εἶναι φανερά ἡ προσπάθεια τῆς συσχετίσεως τῶν ἐπιγραφῶν πρὸς διάφορα μνημεῖα ἢ ἱστορικὰ πρόσωπα καὶ γεγονότα. Καταφανὴς δὲ εἶναι ἡ πρόθεσις του νὰ ἀνέυρῃ συγγένειαν τῶν ἀρχαίων ἡθῶν καὶ ἐθίμων πρὸς τὰ διατηρούμενα τοιαῦτα εἰς τὴν ἐποχὴν του. Χαρακτηριστικῶς γράφει εἰς τὸν Πρόλογον (σελ. α) τοῦ ἀνωτέρω βιβλίου: «Ce qui m'a encore été très avantageux sous ce rapport c'est la compa- raison que j'ai pu faire, à l'aide d'environ 800 inscriptions inédites, des coutu- mes et des mœurs anciennes avec les coutumes et mœurs modernes».

Καὶ μετὰ τὴν ἐπανεκδοσὶν τῆς, ἡ *A.E.* δὲν ἐκυκλοφόρησε τακτικῶς. Τὰ διὰ τὸ ἔτος 1853 ἐκτυπωθέντα φυλλάδια εἶναι πέντε³. Περιέχεται ἐν ἀρθρίδιον τοῦ ἐφημεριδογρά- φου τῆς Γενικῆς Ἐφημερίδος Γεωργίου Χρυσίδη· ἅπαντα ἡ ὑπόλοιπος διὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἐκτυπωθεῖσα ὕλη, δι' ἧς παρουσιάσθησαν 891 μνημεῖα, συνεγράφη ὑπὸ τοῦ Κ. Πιττάκη, ὅστις ἐδημοσίευσεν ἐπίσης «Ἀπόσπασμα ἐκ τοῦ χειρογράφου τῆς Ἱστο- ρίας τῶν Ἀθηναίων»⁴. Εἰς αὐτὸ περιέχονται καὶ τὰ 4 φύλλα, τὰ γνωστὰ ὡς «Ἀναργύ- ρεια ἀποσπάσματα»⁵, τέλος δὲ «Σιγίλλιον Ἰωαννικίου ἐλέῳ Θεοῦ Ἀρχιεπισκόπου Νέας Ρώμης καὶ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου τοῦ ἔτους 1651»⁶. Ἐπίσης, δημοσιεύεται ἐν ἄρθρον τοῦ Ξ. Λάνδερερ⁷. Τόσον τὸ τελευταῖον τοῦτο, ὅσον καὶ τινὰ λήμματα τοῦ Κ. Πιττάκη, δι' ὧν οὗτος δημοσιεύει χαράγματα ἐκ τῆς Σωτείας τοῦ Λυκοδήμου, τῶν Προπυλαίων τῆς Ἀκροπόλεως καὶ τοῦ Θησείου (=Ἡφαιστείου), συνοδεύονται ὑπὸ λιθογραφημάτων, τὰ ὅποια δὲν εἶναι γνωστὸν ποῖος τὰ ἐφιλοτέχνησε. Σημειωτέον ὅτι τὰ χαράγματα σχεδιάζονται μὲ ἀκρίβειαν ὡς πρὸς τὸ σχῆμα τῶν γραμμάτων καὶ τὰς συντομογραφίας.

Ἡ *A.E.* τοῦ 1854 ἐξεδόθη εἰς τρία φυλλάδια μὲ συνεργασίαν τοῦ Ξ. Λάνδερερ. Πά-

1. Βλ. προχείρως *A.E.* 1852, σελ. 677, σημ. 1.

2. K. Pittakys, *L'Ancienne Athènes ou la description des antiquités d'Athènes*, Ἀθῆναι, 1835.

3. Ἐξακολουθεῖ παρ' ὅλα ταῦτα ὁ ἐκδότης νὰ ἀναγγέλλῃ εἰς ἕκαστον φυλλάδιον, ἐκδιδόμενον διὰ περισσοτέρους τοῦ ἐνὸς μῆνας, ὅτι τὸ περιοδικὸν ἐκδίδεται «ἅπαξ τοῦ μηνός».

4. *A.E.* 1853, σελ. 940.

5. Ἐ.ἀ. σελ. 942.

6. Ἐ.ἀ. σελ. 945.

7. Ἐ.ἀ. σελ. 947.

λιν τὸ κύριον βάρος τῆς συμπληρώσεως τῆς ὕλης εἶχεν ὁ ἐκδότης τοῦ περιοδικοῦ Κ. Πιττάκης, ὅστις πλὴν τῶν 512 λημμάτων τὰ ὅποια συνέγραψε, περιέλαβε καὶ ἄλλα ἄρθρα, ὡς τὸ «Ὑπόμνημα περὶ Λυκείου, συγγραφὴν καὶ ἐκφωνηθὲν παρὰ τοῦ Κ. Πιττάκη ἐν Ἀκροπόλει κατὰ τὴν ἐν Παρθενῶνι συνεδρίᾳ τῆς ἐν Ἀθήναις Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας»¹, τὴν συνέχειαν τῶν ἄρθρων «Ὑλὴ ἵνα χρησιμεύσῃ πρὸς ἀπόδειξιν, ὅτι οἱ νῦν Ἕλληνες εἰσὶν ἀπόγονοι τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων»², «Περὶ τοῦ ἐν Ἀθήναις Ἐλευσινίου»³, κ.ἄ. Τὰ δημοσιευόμενα ὑπ' αὐτοῦ χαράγματα συνοδεύονται καὶ πάλιν ὑπὸ λιθογραφημάτων.

Ἀπὸ τοῦ ἔτους 1855 κ.έ. παραλείπεται ἡ ἀναγραφὴ μηνῶν ἐκδόσεως εἰς τὰ φυλλάδια. Τίθεται μόνον εἰς ἕκαστον, μετὰ τὴν λέξιν *Φυλλάδιον*, ὁ αὖξων ἀριθμὸς αὐτοῦ. Δύο φυλλάδια ἐξεδόθησαν διὰ τὸ ἔτος τοῦτο ὑπὸ τοῦ Κ. Πιττάκη—τὰ ὑπ' ἀριθ. 40 καὶ 41—, ὅστις δὲν φαίνεται νὰ εἶχε πολὺ ὕλικόν πρὸς δημοσίευσιν εἰς τὴν διάθεσίν του, εἶχε δὲ ἐπὶ πλέον κουρασθῇ ἀπὸ τὰς ἀντεγκλήσεις τῶν πολεμούντων τὴν ἐργασίαν του (ὡς καθίσταται φανερόν εἰς σημειώσεις του εἰς φυλλάδιον τοῦ ἔτους 1853⁴). Τέσσαρα ἀρθρίδια δημοσιεύει εἰς τὸ δεύτερον φυλλάδιον ὁ Ξ. Λάνδερερ⁵. Τὸ ἔτος τοῦτο ὑπῆρξε πολὺ κρίσιμον διὰ τὸν Κ. Πιττάκη, ὅστις ἐδυσφημήθη εἰς τὴν Εἰσαγωγὴν τὴν ὁποίαν ἔγραψεν ὁ Ἀλ. Ραγκαβῆς, εἰς τὸν κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος ἐκδοθέντα β' τόμον τῶν *Antiquités Helléniques*, ὅπου ἀναιρεῖ, ὡς ἀνεφέρθη, ὅσα περὶ Κ. Πιττάκη εἶχε γράψει εἰς τὴν Εἰσαγωγὴν τοῦ α' τόμου τοῦ ἰδίου συγγράμματος. Πλήρης πικρίας, ὁ Πιττάκης ὑπεχρεώθη συχνά, διὰ νὰ ἀντικρούσῃ καὶ τὰ εἰς τὸν ἡμερήσιον τύπον κατ' αὐτοῦ γραφόμενα τότε, νὰ ἀπαντᾷ διὰ σημειωμάτων εἰς ἐπιγραφὰς τῆς *A.E.*, διὰ νὰ ἀποδείξῃ ὅτι οὐδέποτε ἀπέκρυψεν ὕλικόν, ὡς καὶ ὅτι ὁ Ἀλ. Ραγκαβῆς δὲν εἶχεν ἐξετάσει αὐτοπροσώπως τὰς ἐπιγραφὰς, ἀλλὰ εἶχεν, ὡς ἐννοεῖ ὁ καθεὶς σήμερον, χάρις εἰς τὴν ἀξιοσημείωτον φιλολογικὴν του μόρφωσιν, ἐπιφέρει διορθώσεις εἰς ἐπιγραφικὰ κείμενα, περιεχόμενα εἰς τὸ ἀποτυχημένον ἔργον τοῦ Κ. Πιττάκη, *Ancienne Athènes*, ἢ εἰς ἀρθρίδια δημοσιευόμενα εἰς *A.E.* Παρ' ὅλον τὸν ἀληθῆ ἐναντίον του πόλεμον τοῦ ἔτους ἐκείνου καὶ πάλιν κατώρθωσε νὰ διατηρήσῃ τὴν εὐπρέπειαν τοῦ πνευματικοῦ ἀνθρώπου.

Τὸ 1856 ἐκυκλοφορήθησαν τρία φυλλάδια, τὰ ὑπ' ἀριθ. 42, 43 καὶ 44. Πλὴν τοῦ κυρίου συνεργάτου Κ. Πιττάκη, ὑπάρχει ἡ συνήθης σύντομος συνεργασία τοῦ Ξ. Λάνδερερ, ἄρθρον τοῦ Γ. Παπασλιώτη⁶ ὑπὸ τὸν τίτλον «Ὁ μῦθος τοῦ Τριπτολέμου» μετὰ παρένθετον λιθογράφημα⁷ καὶ «Ὑπόμνημα περὶ ἀνασκαφῶν, γενομένων ἐν διαστήματι

1. *A.E.* 1854, σελ. 1141.

2. *Ε.ἱ.* σελ. 1214.

3. *Ε.ἱ.* σελ. 1221.

4. *A.E.* 1853, σελ. 1069, σημ. 1.

5. *A.E.* 1855, σελ. 1328.

6. Οὗτος εἶχε σπουδάσει ἐν Γερμανίᾳ, ἐχρημάτισε δὲ ἐπὶ τι διάστημα καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου (Ἀλ. Ραγκαβῆς, Ἀπομνημονεύματα, τόμ. 2, σελ. 295 κ.έ.).

7. *A.E.* 1856, σελ. 1339.

έτων 1852 - 1856 ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ Νικόδημος εἰς 'Αθήνας» συγγραφέν ὑπὸ τοῦ 'Αρχιμανδρίτου 'Αντωνίνου¹. Πλὴν τοῦ παρενθέτου λιθογραφήματος τοῦ διὰ τὸ ἄρθρον τοῦ Γ. Παπασιλιώτη ἐκπονηθέντος, περιλαμβάνονται εἰς τὸν τόμον τοῦ 1856 τὰ συνήθη λιθογραφήματα, τὰ ἀναφερόμενα εἰς λήμματα περὶ χαραγμάτων τοῦ Παρθενῶνος, ὡς καὶ σχεδιογράφημα τῆς Σωτείας τοῦ Λυκοδήμου, συνοδευτικὸν τοῦ 'Υπομνήματος τοῦ 'Αρχιμανδρίτου 'Αντωνίνου. Τέλος, δημοσιεύεται κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος 'Επιστολὴ τοῦ 'Αθ. Ρουσοπούλου², περιέχουσα συμπληρωματικὰ στοιχεῖα ἐπὶ ἐπιγραφῶν τὰ κείμενα τῶν ὁποίων εἶχεν ἀντιγράψει οὗτος ἐν Βοιωτίᾳ, παραλείψας νὰ δώσῃ εἰς τὸν ἐκδότην ἅπαντα τὰ στοιχεῖα.

Ὁ τόμος τῆς Α.Ε. τοῦ ἔτους 1857 περιέχει τρία φυλλάδια, τὰ ὑπ' ἀριθ. 45, 46 καὶ 47. Τὸ κείμενον τῶν λημμάτων ἐγράφη ὑπὸ τοῦ Κ. Πιττάκη πλὴν τριῶν ἐκ τῶν συνήθων ἀρθριδίων τὰ ὁποῖα συνέταξεν ὁ Ξ. Λάνδερερ.

Τὸ 1858 ἐκυκλοφορήθησαν τρία φυλλάδια, τὰ ὑπ' ἀριθ. 48, 49 καὶ 50. Ἡ δημοσιευθεῖσα κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ὕλη ἐγράφη ἀποκλειστικῶς ὑπὸ τοῦ Κ. Πιττάκη. Εἰς τὴν συνέχειαν τῶν ἄρθρων του «Ὑλὴ ἵνα χρησιμεύσῃ πρὸς ἀπόδειξιν, ὅτι οἱ νῦν Ἕλληνες εἰσὶν ἀπόγονοι τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων» ἀνήκουν τὰ περιεχόμενα εἰς τὸν τόμον ὀλίγα λιθογραφήματα, παρουσιάζοντα χαραγμάτα τῶν Προπυλαίων, τοῦ Ἐρεχθείου καὶ τοῦ Θησείου (= Ἡφαιστείου)³.

Ὁ τόμος τῆς Α.Ε. τοῦ 1859 περιλαμβάνει δύο φυλλάδια, τὰ ὑπ' ἀριθ. 51 καὶ 52. Καθίσταται σαφές, ὅτι πλὴν τῆς κοπώσεως τοῦ ἐκδότου, ὅστις πρέπει νὰ εἶχε τεράστιον φόρτον ἐργασίας ἐκ τῶν καθηκόντων του ὡς Γενικοῦ Ἐφόρου Ἀρχαιοτήτων καὶ τῆς συμμετοχῆς του εἰς τὸ Δ.Σ. τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας, τὸ πρὸς δημοσίευσιν ὕλικόν δὲν ἦτο ἄφθονον. Παρατηρεῖται ἐπίσης ὅτι εἰς τὸ δεύτερον φυλλάδιον τοῦ τόμου, τὸ ὑπ' ἀριθ. 52, δημοσιεύονται καὶ μνημεῖα εὑρεθέντα μέχρι καὶ τοῦ Φεβρουαρίου τοῦ 1860, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ὁδηγεῖ εἰς τὴν σκέψιν ὅτι τοῦλάχιστον τοῦ δευτέρου τεύχους ἡ ἐκδοσις καθυστέρησεν ἐπὶ τινὰς μῆνας. Ὁ τόμος περιέχει τέσσαρα λιθογραφήματα συνοδευτικὰ τῆς συνεχείας τοῦ ἀρθρου «Ὑλὴ ἵνα χρησιμεύσῃ πρὸς ἀπόδειξιν, ὅτι οἱ νῦν Ἕλληνες εἰσὶν ἀπόγονοι τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων».

Διὰ τὸ ἔτος 1860, τὸ τελευταῖον καθ' ὃ ὑπῆρξεν ἐκδότης τῆς Α.Ε. ὁ Κ. Πιττάκης, ἐξεδόθησαν τρία φυλλάδια, τὰ ὑπ' ἀριθ. 53, 54 καὶ 55. Ὁ μόνος συνεργάτης τοῦ τόμου εἶναι ὁ Κ. Πιττάκης, δημοσιεύσας περὶ τὰ 343 μνημεῖα. Ἡ Α.Ε. διακόπτεται, τερματιζομένης οὕτω τῆς πρώτης περιόδου ἐκδόσεως τοῦ περιοδικοῦ. Ἐν τῷ μεταξὺ εἶχον ἐμφανισθῇ νέοι ἐπιστήμονες, οἱ ὁποῖοι δυστυχῶς ἀκολουθοῦντες τὴν τακτικὴν τῶν παλαιότερων συνέχισον τὴν ἐναντίον τοῦ Κ. Πιττάκη κριτικὴν, ἐνοχλοῦντες ποικιλοτρόπως τοῦτον. Εἶναι χαρακτηριστικὸν τῆς καταστάσεως, ἣτις εἶχε δημιουργηθῇ εἰς τοὺς ἀρχαιολογικοὺς κύκλους καὶ τῆς μεγίστης πικρίας, τὴν ὁποίαν ἠσθάνθη ὁ ἐπὶ δεκαεξέτη ἐκδότης τῆς Α.Ε., τὸ σύντομον σημεῖωμα, τὸ δημοσιευθὲν εἰς τὴν τελευταίαν σε-

1. Α.Ε. 1856, σελ. 1449.

2. Ἐ.ἀ. σελ. 1480.

3. Α.Ε. 1858, σελ. 1808.

λίδα τοῦ φυλλαδίου 55, τοῦ τελευταίου τῆς α' περιόδου, ἔχον οὕτω: «Μέχρι τοῦδε ἐδημοσίευσα οἰκεία βουλῇ, προῖκα καὶ ἀμισθεί, τέσσαρας χιλιάδας ἑκατὸν πεντήκοντα ὀκτὼ ἐπιγραφάς, ἀριθ. 4158. Ἐπραξα τοῦτο κινούμενος μόνον ὑπὸ τοῦ πρὸς τὸν ἔρωτα τῶν προγονικῶν μου λειψάνων πόθου, ὃς καὶ ἐν καιρῷ πολέμου μοι ἦν ἀδιάσπαστος σύντροφος. Νῦν δὲ ἀναγκάζομαι νὰ διακόψω τὴν σειρὰν ταύτην διὰ λόγους, οὓς ἄλλοτε θέλω ἐξιστορήσει. Ὡς ἄνθρωπος πιθανῶς νὰ ὑπέπεσα εἰς λάθη, ἀλλ' οὐδεὶς ἀναμάρτητος. Ὁ σκοπός μου ἦν τὸ κοινὸν καλὸν καὶ ἡ εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης διάδοσις παντὸς Ἑλληνικοῦ γράμματος, χάριν τῆς Ἑλληνικῆς εὐκλείας»¹.

Β' ΠΕΡΙΟΔΟΣ (1862 - 1874)

Ἡ Β' περίοδος ἐκδόσεως τῆς *A.E.* ἀρχεταὶ ἀπὸ τοῦ Ἰανουαρίου τοῦ ἔτους 1862. Τὸ περιοδικὸν φέρει τὸν τίτλον «Ἀρχαιολογικὴ Ἐφημερὶς ἐκδιδομένη ὑπὸ τῆς ἐν Ἀθήναις Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας δαπάνῃ τῆς Βασιλικῆς Κυβερνήσεως». Τῆς καθ' αὐτὸ ἀρχαιολογικῆς ὕλης προτάσσεται τὸ κείμενον τοῦ Β.Δ. τῆς 2.3.1861, διὰ τοῦ ὁποῦ ἀποφασίζεται —κατόπιν εἰσηγήσεως τοῦ Ὑπουργοῦ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως Μιχαὴλ Ποτλῇ— ἡ δαπάνη τῆς Κυβερνήσεως ἐπ' ἀνέκδοσις τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐφημερίδος. Ἡ σύνταξις καὶ ἡ ἐκδοσις ταύτης ἀνετέθη «εἰς ἐπιτροπὴν ἐκλεγομένην ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας, εἴτε ἐκ τῶν ἰδίων αὐτοῦ μελῶν, εἴτε ἐκτὸς αὐτῶν». Μόνιμα μέλη τῆς ἐπιτροπῆς ἐθεωροῦντο ὁ Γενικὸς Ἐφορος τῶν Ἀρχαιοτήτων καὶ ὁ καθηγητὴς τῆς Ἀρχαιολογίας εἰς τὸ Πανεπιστήμιον. Εἰς τὴν ἐπιτροπὴν ταύτην —ἐν συνεννοήσει πάντοτε μετὰ τοῦ ὑπουργοῦ Μ. Ποτλῇ— ἀνετέθη ἡ ἐπιμέλεια ἐκδόσεως τοῦ περιοδικοῦ ἥτοι, τὸ σχῆμα, ἡ ἐσωτερικὴ οἰκονομία, αἱ περίοδοι ἐκδόσεως, ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐκτυπούμενων ἀντιτύπων, ἡ διάθεσις τούτου, ὡς καὶ ἡ τιμὴ τῆς συνδρομῆς. Εἰς ἐκτέλεσιν τοῦ ὡς ἄνω Β.Δ. ἐξελέγη ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας ἡ διὰ τὴν σύνταξιν τοῦ περιοδικοῦ ἐπιτροπὴ ἀποτελεσθεῖσα ἐκ τῶν ἐξῆς δεκατεσσάρων μελῶν: Ἀλεξάνδρου Ραγκαβῆ, Ἀχιλλέως Ποστολάκα, Βασιλείου Σχινᾶ, Γρηγορίου Παπαδοπούλου, Δημητρίου Σεμιτέλου, Εὐθυμίου Καστόρχη, Κ.Σ. Πιττάκη, Λυσάνδρου Καφτανζόγλου, Πέτρου Περβάνογλου, Παναγιώτου Εὐστρατιάδου, Σπυρίδωνος Φιντικλῆ, Στεφάνου Κουμανοῦδου, Γεωργίου Βελλίου καὶ Ἀθ. Ρουσοπούλου.

Μετὰ τὴν ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς ρύθμισιν τῶν λεπτομερειῶν ἐκδόσεως τῆς Ἀρχαιολο-

1. Κρίνεται σκόπιμον νὰ σημειωθῇ, ὡς ἐνδεικτικὸν τῆς ἐναντίον τοῦ Κ. Πιττάκη διαθέσεως, ὡς καὶ τῆς δημιουργηθείσης ἀπέναντί του περιφρονήσεως, παρὰ τὴν τόσον σπουδαίαν συμβολὴν του εἰς τὴν διάσωσιν τῶν μνημείων τῆς ἀρχαιότητος καὶ τὴν πρώτην, ἔστω ἀτελῆ, παρουσίαν των, τὸ κάτωθι: Εἰς τὸν τόμον τοῦ ἔτους 1860 —τοῦ ἀνήκοντος εἰς τὴν Βιβλιοθήκην τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας «χειρὶ Κουμανοῦδου» (κατὰ τὴν γνώμην τῶν ὑπογραφομένων, αἵτινες παρέβαλον τοῦτο πρὸς ἕτερα σημειώματα τοῦ ἰδίου, μονογεγραμμένα ὑπ' αὐτοῦ καὶ ὑπάρχοντα εἰς τὰ περιθώρια τῆς *A.E.*) περιλαμβάνονται σχόλια ἐπὶ τοῦ τελευταίου σημειώματος τοῦ Κ. Πιττάκη, ὅχι μόνον ἄδικα ἀλλὰ καὶ τελείως ἀπέχοντα τῆς πραγματικότητος. Ἐκ τούτων γίνεται φανερὰ ἡ ἀπέναντι τοῦ Κ. Πιττάκη διάθεσις τοῦ σχολιαστοῦ, ὁ ὁποῖος, ἄγνωστον πότε, διεξῆλθε τοὺς τόμους τῆς *A.E.*, ὑπογραμμίζων λάθη τοῦ Πιττάκη μετὰ προφανῆ διάθεσιν εἰρωνείας. Βλ. τὰ σχόλια ταῦτα εἰς τὴν σελ. ρμς', σημ. 1, τοῦ παρόντος Εὐρετηρίου.

λογικῆς Ἐφημερίδος, ὑπεβλήθησαν προτάσεις πρὸς ἔγκρισιν παρὰ τοῦ Ὑπουργοῦ, ὁ ὁποῖος διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 479/23.1.1862 ἐγγράφου πρὸς τὸν τότε Πρόεδρον τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας Φίλιππον Ἰωάννου «ἐκύρωσε τοὺς ὅρους τῆς ἐκδόσεως».

Ὡς ἐκδότης τοῦ περιοδικοῦ διὰ τὸ ἔτος 1862 ἐξελέγη ὁ Ἀθ. Ρουσόπουλος, ἀπεφασίσθη δὲ ὅπως ἡ Ἀρχαιολογικὴ Ἐφημερίς ἐκδίδεται εἰς τεύχη μηνιαῖα, ὠρίσθη ὁ συνολικὸς ἀριθμὸς σελίδων κατ' ἔτος, ὡς καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν πινάκων καὶ ἡ τιμὴ πωλήσεως τοῦ περιοδικοῦ.

Χαρακτηριστικαὶ τῶν σκοπῶν τῶν ἐπιδιωχθέντων κατὰ τὴν δευτέραν περίοδον ἐκδόσεως τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐφημερίδος εἶναι αἱ φράσεις αἱ σημειούμεναι ὑπὸ τοῦ ἐκδότου εἰς τὸν Πρόλογον τοῦ Α' τεύχους: «Ἡ παροῦσα νέα περίοδος τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐφημερίδος περιλαμβάνει τὴν ὅλην ἀρχαιολογίαν, ἀλλὰ προκρίνονται αἱ περὶ ἐπιγραφῶν καὶ μνημείων τῆς τέχνης πραγματεῖαι καὶ εἰδήσεις. Πάντα δὲ θὰ συνοδεύονται μὲ πανομοιότυπα λιθογραφήματα ἢ ξυλογραφήματα. . . Σκοπὸς τῆς παρουσίας ἐφημερίδος δὲν εἶναι κυρίως αἱ μακραὶ καὶ σοφαὶ πραγματεῖαι, ἀλλ' ἡ διάσωσης τῶν ἀρχαίων μνημείων δι' ἀκριβοῦς αὐτῶν ἐκτυπώσεως· διὸ ἀρκεῖ μόνον νὰ ἀντιγραφῇ ἐπιγραφή τις παραδείγματος χάριν πιστῶς καὶ νὰ φέρῃ σημείωσιν τῶν διαστάσεων τοῦ λίθου εἰς γαλλικὰ μέτρα, εἴτε βασιλικά, καὶ τῆς ποιότητος αὐτοῦ, τοῦ σχήματος, τῆς μορφῆς καὶ τοῦ μεγέθους τῶν γραμμάτων καὶ γίνονται τὰ ἀποστελλόμενα δεκτὰ εἰς δημοσίευσιν· εὐπροσδεκτότερα ὅμως εἰσίν, ἐὰν ἀπεικονισθῶσιν ὅσον δυνατόν πανόμοια».

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω φράσεων προκύπτει ὅτι ἡ βασικὴ ἐπιδιώξις τῆς ἐπιτροπῆς ἐκδόσεως τοῦ περιοδικοῦ οὐδόλως ἀπεῖχε τῆς ὑπὸ τοῦ Πιπτάκη τηρηθείσης γραμμῆς, ὠρίσθη δὲ ὅτι αἱ πρὸς δημοσίευσιν συνεργασίαι τῶν δεκατεσσάρων μελῶν τῆς ἐπιτροπῆς δὲν θὰ ἐκρίνοντο, ἐνῶ, ἀντιθέτως, αἱ τῶν ἄλλων θὰ ὑπεβάλλοντο εἰς κρίσιν ἀρμοδίου ἐπιτροπῆς. Πρέπει νὰ σημειωθῇ ἐνταῦθα ὅτι ἡ παρουσίασις τῆς ὕλης ὑφ' ὅλων τῶν συγγραφέων —καὶ τοῦ Κ.Σ. Πιπτάκη ἀκόμη— ἔχει προσλάβει ἐπιστημονικώτερον χαρακτῆρα, διαφέρονσα κατὰ τοῦτο τῶν τευχῶν τῆς Α' περιόδου.

Τὸ Β.Δ. τοῦ Ὁθωνος τῆς 2.3.1861 ὡς καὶ τὸν Πρόλογον τοῦ Ἀθ. Ρουσοπούλου ἀκολουθεῖ, ὡς παράρτημα, ὁ Ὁργανισμὸς τῆς ἐν Ἀθήναις Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας ὁ ἐγκριθεὶς διὰ τοῦ ἀπὸ 20.4.1862 Β.Δ.

Κατὰ τὴν περίοδον ταύτην ἡ μορφή τοῦ περιοδικοῦ διαφοροποιεῖται. Ἐνῶ κατὰ τὴν Α' περίοδον ὁ τίτλος ἦτο «Ἐφημερίς Ἀρχαιολογική», κατὰ τὴν δευτέραν προκρίνεται τὸ «Ἀρχαιολογικὴ Ἐφημερίς». Τὸ κείμενον στοιχειοθετεῖται δίστηλον, ἐκάστη δὲ στήλη φέρει ἰδιαιτέρον ἀριθμόν. Ἐκαστον ἄρθρον φέρει αὐξοντα ἀριθμόν καὶ τίτλον σχετικὸν πρὸς τὸ περιεχόμενον αὐτοῦ.

Ἀπαντα τὰ δώδεκα τεύχη, τὰ ἐκδοθέντα διὰ τοὺς ἰσαρίθμους μῆνας τοῦ 1862, φέρουν ἐξώφυλλον ἐφ' οὗ ἀναγράφονται, κάτωθι τοῦ τίτλου τοῦ περιοδικοῦ, ἡ περίοδος, τὸ ἔτος, τὸ τεῦχος, ὁ μῆν, ἡ ἐνιαυσία τιμὴ ἐκ δραχμῶν εἴκοσιν, ὡς καὶ αἱ φράσεις: «μοναδικὰ τεύχη δὲν ἐκποιοῦνται» καὶ «πᾶσα σχέσις ἀφορῶσα τὴν Ἀρχαιολογικὴν Ἐφημερίδα, εἴτε προφορικὴ εἴτε ἐγγράφος, γίνεται διὰ τοῦ ἐκδότου Ἀθ. Σ. Ρουσοπούλου». Μνημονεύονται ἐπίσης τὸ Τυπογραφεῖον τῆς Λακωνίας, ὅπου ἐγίνετο ἡ ἐκ-

τύπωσις τοῦ περιοδικοῦ ὡς καὶ ἡ ἀκριβὴς ἡμερομηνία ἐκδόσεως. Ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ἐξωφύλλου τοῦ τεύχους τοῦ Ἰανουαρίου εἰκονίζεται σῆμα (τύπου δακτυλιολίθου) μετὰ παράστασιν καθημένης Ἀθηνᾶς, κάτωθεν τοῦ ὁποίου ἀναγράφεται ἡ φράσις «καὶ τῷδε κέρδει κέρδος ἄλλο τίκτεται». Εἰς τὴν πρώτην σελίδα τοῦ ἐσωφύλλου ἐκάστου τεύχους, μετὰ τὴν ἀναγραφὴν τοῦ τίτλου τοῦ περιοδικοῦ, μεταξὺ δύο μελανῶν γραμμῶν, ὑπὸ τὸν τίτλον «Κεφάλαια τοῦ τεύχους», ἀναφέρονται οἱ τίτλοι τῶν περιεχομένων ἄρθρων, πάντοτε δέ, πλὴν τοῦ πρώτου τεύχους, προστίθενται καὶ τὰ ὀνόματα τῶν συγγραφέων τῶν.

Εἰς τὸ ἐξωφύλλον τοῦ δευτέρου τεύχους παρατηροῦνται αἱ ἐξῆς δύο διαφοραὶ: 1. Παρὰ τὸ ὄνομα τοῦ ἐκδότου ἀναγράφεται καὶ ὁ τίτλος του, π.χ. «Τακτικὸς Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου» καὶ 2. Ἀντὶ τοῦ προηγουμένου ἐμβλήματος ἀπεικονίζεται ἐν μεγαλύτερον, μετὰ παράστασιν προτομῆς Ἀθηνᾶς. Τὸ σχέδιον τούτου ἔχει ληφθῆ ἐκ λύχνου ἐξ Ἀθηνῶν ἀνήκοντος εἰς τὴν «Συλλογὴν Κόμνου» καὶ δημοσιευομένου εἰς τὴν στήλην 35 τοῦ τεύχους τούτου τοῦ περιοδικοῦ. Εἰς τὸ ἐξωφύλλον τοῦ τρίτου τεύχους διαφοροποιεῖται καὶ πάλιν τὸ ἐμβλημα, τὸ ὁποῖον χρησιμοποιεῖται εἰς ἅπαντα τὰ ἐπόμενα τεύχη: ἀπεικονίζεται Ἀθηναϊκὸν νόμισμα μετὰ παράστασιν τοῦ Διονυσιακοῦ θεάτρου, σχεδιασθὲν ὑπὸ τοῦ Leake. Τοῦτο παραμένει ἔκτοτε, μέχρι τῶν ἡμερῶν μας, τὸ σῆμα τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐφημερίδος καὶ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας.

Ὡς ἦτο φυσικόν, ὁ ἐκδότης Ἀθ. Ρουσόπουλος ἐγκαινιάζει τὸ πρῶτον τεῦχος τῆς δευτέρας περιόδου· συνεργασίαν δίδει ἀνελλιπῶς καὶ εἰς τὰ δώδεκα τεύχη τοῦ 1862, τὰ δύο δὲ τεύχη, ἑβδομον καὶ δωδέκατον, περιέχουν ἀποκλειστικῶς ἰδικὰ του ἄρθρα. Ὁ Κ. Πιττάκης, μετὰ τὴν χαρακτηρίζουσαν αὐτὸν ἐργατικότητα καὶ ζῆλον διὰ τὴν δημοσίευσιν τῶν ἀρχαίων μνημείων, δίδει συνεχῶς — πλὴν τοῦ τρίτου τεύχους τοῦ μηνὸς Μαρτίου — συνεργασίαν, ἀφορῶσαν εἰς ἀρχαῖα περισυλλεγένητα, μέχρι καὶ τοῦ δεκάτου τεύχους τοῦ μηνὸς Ὀκτωβρίου. Αὕτη ἀποτελεῖ καὶ τὸ «κύκνειον ᾠσμα» τοῦ Κ. Πιττάκη πρὸς τὴν Ἀρχαιολογικὴν Ἐφημερίδα. Ὁ θερμὸς οὗτος πατριώτης, ἀψηφῶν κινδύνους καὶ μὴ ὑπολογίζων κόπους, διέσωσε καὶ ἐδημοσίευσε τεράστιον ἀριθμὸν μνημείων, τὰ ὁποῖα, ἄνευ τῶν ἀόκνων φροντίδων του, θὰ εἶχον καταστραφῇ ἢ ἀπολεσθῇ.

Ἐκ τῶν δεκατεσσάρων μελῶν τῆς Ἐπιτροπῆς, πλὴν τῶν δύο ἤδη ἀναφερθέντων, δίδουν συνεργασίαν οἱ Στ. Κουμανούδης, Π. Περβάνογλου, Εὐθ. Καστόρχης καὶ Δ. Σεμιτέλος, ἀφορῶσαν εἰς ἐπιγραφικὰ κυρίως θέματα. Σποραδικῶς μόνον ὑπάρχουν ἄρθρα μὴ μελῶν τῆς Ἐπιτροπῆς, ὡς τῶν Σ. Λογιωτατίδης, Δ. Πιερίδης, Ἰω. Σακελίωτος καὶ ἐν συγγραφῇ ὑπὸ τῶν Π. Κουπιτώρη - Δ. Σαλαμανοῦ - Θ. Πετμεζᾶ. Χαρακτηριστικὸν τῆς συνεργασίας τῶν τελευταίων τούτων εἶναι, ὅτι τὸ ὑπ' αὐτῶν δημοσιευόμενον ὕλικόν ἀναφέρεται εἰς ἐρεῦνας ἢ εὐρήματα περιοχῶν κειμένων μακρὰν τῶν Ἀθηνῶν, ὅπου οὗτοι διέμενον.

Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ 1862 διεξάγονται τρεῖς ἀνασκαφαὶ ἐντὸς τῶν Ἀθηνῶν: τοῦ Ὀλυμπιείου, τοῦ Διονυσιακοῦ θεάτρου καὶ τῆς Ἀγίας Τριάδος (εἰς Κεραμεικόν). Ὁ ἐκδότης Ἀθ. Ρουσόπουλος ἐγκαινιάζει τὴν δημοσίευσιν εἰς τὸ περιοδικὸν ἐκθέσεων τῶν διεξαγομένων ἀνασκαφῶν, ὡς καὶ συντόμους ἀρχαιολογικὰς εἰδήσεις ὑπὸ τὸν τίτλον «Ποικίλα». Οὕτω, διὰ πρώτην φορὰν δημοσιεύονται εἰς τὴν Ἀρχαιολογικὴν

Ἐφημερίδα, πλὴν μεμονωμένων μνημείων καὶ ἐλαχίστων μονογραφιῶν, παρατηρήσεις καὶ στοιχεῖα ἀνασκαφικά, ὡς καὶ σύνολα εὐρημάτων ἐλθόντων εἰς φῶς κατὰ τὰς διαφόρους ἐρεῦνας.

Εἰς τὰ δώδεκα τεύχη τοῦ 1862 ἀνήκουν —ἐκτὸς τῶν ἐντὸς τοῦ κειμένου σχεδιογραφημάτων— τεσσαράκοντα ἑπτὰ πίνακες, ἀπεικονίζοντες τὸ δημοσιευόμενον ὕλικόν. Ἐξ αὐτῶν οἱ πρῶτοι ἑννέα φέρουν, ἄνω δεξιᾷ, τὴν ἐνδειξιν Πίναξ Α' κ.ο.κ. Ὁ ὀγδοὸς πίναξ εἶναι διπλοῦς (Η'α, Η'β), εἰς τὸν δέκατον ἀναγράφεται ἀπλῶς Πίν. Ι', ἀπὸ δὲ τοῦ ἑνδεκάτου πίνακος, πλὴν τῆς εἰς τὴν ἑλληνικὴν ἐνδείξεως αὐτοῦ, ἀναγράφεται, ἄνω ἀριστερά, εἰς τὴν λατινικὴν Tab[ula] 11. Τοῦτο συνεχίζεται μέχρι καὶ τοῦ τελευταίου πίνακος ὑπ' ἀριθ. 47. Τινὲς ἐκ τῶν πινάκων εἶναι ὑπογεγραμμένοι, φέροντες τὰς ἐξῆς ἐνδείξεις: «Ι. Δ. Δούκας ἐσχ[εδίασε] καὶ ἐλιθ[ογράφησε], Ἰ. Σάρκας ἐτύπ[ωσε]», «Γ. Κόλμανν ἐχάραξε», «Ἐσχ[εδιάσθη] ὑπὸ Ν. Φαρμακῦδη¹, Ἰ. Σάρκας ἐτύπ[ωσε]», «Λιθογρ[αφία] Κ. Κόλμανν». Ἰδιαιτέρως ἐκλεκτῆς ποιότητος εἶναι ὅσοι πίνακες ἔχουν τὴν ὑπογραφὴν τῶν Γ. καὶ Κ. Κόλμανν. Τρεῖς πίνακες, ἐξαιρετικῆς ἐπίσης ποιότητος, ἔχουν σχεδιασθῆ ὑπὸ τοῦ Ernst Ziller καὶ χαραχθῆ ὑπὸ τοῦ Γ. Κόλμανν (πρόκειται περὶ τῶν σχεδίων τῆς ἀνασκαφῆς τοῦ Διονυσιακοῦ θεάτρου). Τὰ πλεῖστα τῶν ὑπολοίπων σχεδίων ἐφιλοτεχνήθησαν ὑπὸ τοῦ Καθηγητοῦ τῶν Μαθηματικῶν τοῦ Πανεπιστημίου Ἰ. Γ. Παπαδάκη, ὅστις ἀπὸ τοῦ ἔτους 1863 μέχρι τοῦ θανάτου του, ἐν ἔτει 1877, ὑπῆρξε μέλος τοῦ Συμβουλίου (Ἐφορείας) τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας². Διὰ τοῦτον ἔχει γραφῇ πραγματικὸς ὕμνος ὑπὸ τοῦ Καθηγητοῦ Εὐθ. Καστόρχη διὰ τὴν «πρὸς τὰ ἀρχαῖα ἀγάπην καὶ θρησκευτικὴν λατρείαν», ὡς καὶ διὰ τὴν ἐν γένει ἀφοσίωσίν του εἰς τὰ ἔργα τῆς Ἑταιρείας καὶ τὴν πανθομολογουμένην ἀφιλοκέρδειάν του. Ἐπισημαίνεται ἐπίσης ἡ ἀκρίβεια τῶν σχεδίων του καὶ ἡ ὑπ' αὐτοῦ ἐπὶ τόπου παρακολούθησις τῶν ἀνασκαφικῶν ἐργασιῶν, εἴτε ἐντὸς εἴτε ἐκτὸς τῶν Ἀθηνῶν, ἡ τήρησις ἡμερολογίων, ὡς καὶ ἡ ἀποτύπωσις τῶν ἀνασκαφῶν. Εἰς τὸ τέλος τοῦ τόμου 1862/1863 τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐφημερίδος ὑπάρχει ἡ κατωτέρω παρατιθεμένη χειρόγραφος σημείωσις, ἴσως ὑπὸ τοῦ ἐκδότου Ἀθ. Ρουσοπούλου γεγραμμένη, ὅπου ἀναφέρονται ἀκριβῶς ὅλα τὰ ὑπὸ τοῦ Ἰ. Γ. Παπαδάκη δημοσιευθέντα ἐν τῷ τόμῳ τούτῳ σχεδιογραφήματα:

Τὰ ἐν τῷ τόμῳ τούτῳ ἀπεικονισθέντα ὑπὸ Ι. Γ. Π.

Ὁ πίναξ Α'.

Ὁ ἐν σελ. ἀριθ. 49. — ὁ πίναξ Ι.

Οἱ ἐν πίν.: ΙΑ ἀριθ. 1, 3. — Οἱ ἐν πίν.: ΙΒ ἀριθ. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 14. —

Οἱ ἐν πίν.: ΙΓ ἀριθ. 7, 8, 9. — Τὸ ἐν σελ.: 62.

Οἱ ἐν σελ.: 65 κ.ε.: ἀριθ. 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75. — Οἱ ἐν σελ.: 83 ἀριθ. 82, 83, 84. Οἱ ἐν σελ.: 97 κ.ε.: ἀριθ. 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106.

1. Τὸ ὄνομα εἶναι δυσδιάκριτον δυνάμενον νὰ ἀναγνωσθῇ καὶ ὡς Φαρμακούδη.

2. Βλ. Εὐθ. Καστόρχην, Ἱστορικὴ Ἐκθεσις τῶν πράξεων τῆς ἐν Ἀθήναις Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας ἀπὸ τῆς ιδρύσεως αὐτῆς τὸ 1837 μέχρι τοῦ 1879 τελευτῶντος, Ἀθήνησιν, 1879, σελ. 45, 48 καὶ σημ. 1.

Οἱ πίνακες *ΙΕ, ΙΣΤ, ΙΖ.*

‘Ο ἐν σελ. 121 ἀριθ. 112. – ‘Ο ἐν σελ. 141 ἀριθ. 123. – ‘Η ἐν πίν. *ΙΗ* ἐπιγρ. 1.

Οἱ ἐν σελ. 155 κ.έ. ἀριθ. 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167. – ‘Ο ἐν πίν. *ΚΒ* ἀριθ. 2. – ‘Ο πίν. *ΚΕ.* – ‘Ο ἐν σελ. 179 ἀριθ. 184. – ‘Ο ἐν σελ. 182 ἀριθ. 185.

Οἱ ἐν σελ. 185 ἀριθ. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10. – ‘Ο πίν. *ΚΗ.* – Οἱ ἐν σελ. 217 κ.έ. ἀριθ. 207, 208, 209, 210.

‘Ο πίν. *ΛΒ.* – ‘Ο ἐν πίν. *ΛΓ* ἀριθ. 1.

Οἱ ἐν πίν. *ΛΣΤ'* ἀριθ. 1, 2, 3, 4, 6.

Οἱ ἐν σελ. 271 ἀριθ. 242, 243, 244. – ‘Ο πίν. *ΛΗ.* – ‘Ο πίν. *ΛΘ.* – Τὰ ἐν σελ. 278. – ‘Ο ἐν σελ. 283 ἀριθ. 343.

‘Ο ἐν σελ. 300 ἀριθ. 352. – Οἱ ἐν πίν. *ΜΒ* ἀριθ. 1, 7, 12. – Οἱ πίνακες *ΜΓ, ΜΔ, ΜΕ, ΜΣΤ.* – Οἱ ἐν πίν. *ΜΖ* ἀριθ. 1, 2, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15. – Οἱ ἐν σελ. 303 ἀριθ. 378. – ‘Ο ἐν σελ. 316 ἀριθ. 403».

Τέλος, χαρακτηριστικὸν τοῦ πρώτου ἔτους τῆς δευτέρας περιόδου ἐκδόσεως τοῦ περιοδικοῦ εἶναι ὅτι, τὰ μὲν πρῶτα ὀκτὼ τεύχη ἐξεδόθησαν μὲ καθυστέρησιν ὀλίγων μόνον ἡμερῶν μετὰ τὴν λήξιν ἐκάστου μηνός, ἐνῶ τὰ τέσσαρα τελευταῖα, τῶν μηνῶν Σεπτεμβρίου - Δεκεμβρίου, ἐκδίδονται κατὰ τὸ 1863.

‘Η ἐκδοσις τῆς ‘*Αρχαιολογικῆς Ἐφημερίδος* διακόπτεται καὶ πάλιν ἀπὸ τοῦ 1862/1863 μέχρι τοῦ 1869, ὁπότε ἐπανεκδίδεται. ‘Η διακοπὴ τῆς ἐκδόσεως ὀφείλεται προφανῶς εἰς δύο λόγους: Πρῶτον, εἰς τὴν ἔλλειψιν ἀνδρὸς ὅστις θὰ ἀφωσιούτο ἀπολύτως, ὡς ὁ *Κ. Πιττάκης* εἶχε πράξει, ἐκ παραλλήλου πρὸς τὰς ἄλλας τοῦ ἐργασίας, κατὰ τὴν πρώτην περίοδον, εἰς τὴν δύσκολον προσπάθειαν τῆς ἐκδόσεως περιοδικοῦ. ‘Η ‘*Αρχαιολογικὴ Ὑπηρεσία* τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἐξηκολούθει νὰ εἶναι ὑποτυπώδης, ἀνασκαφαὶ ὅμως ἐγίνοντο¹. Δεύτερον δέ, ὡς συνάγεται ἐκ τῶν ὅσων ἐπιμόνως ὑπογραμμίζει ὁ *Εὐθ. Καστόρχης*², ἀλλὰ καὶ ὁ *Π. Καββαδίας*, λόγῳ «ἐλλείψεως ὕλης, ὃ ἔστιν ἕνεκα ἐλλείψεως ἀνδρῶν δυναμένων νὰ γράφωσιν ἀρχαιολογικὰς πραγματείας»³. Τοῦτο δὲν δικαιολογεῖται ἀπολύτως ἐκ τῶν πραγμάτων, διότι κατὰ τὰ ἔτη διακοπῆς τῆς ἐκδόσεως, λόγῳ ἐλλείψεως εἰδικῶν περιοδικῶν πρὸς παρουσίαν ἀρχαιολογικῶν μελετῶν, ἐδημοσιεύοντο ὑπὸ τοῦ *Στ. Κουμανούδη* κ.ἄ. μελέται εἰς διάφορα ἄλλα ἐν ‘*Αθήναις* ἐκδιδόμενα περιοδικὰ ἢ ἐφημερίδας ὡς τὸ ‘*Αθήναιον* κ.ἄ.⁴.

1. Βλ. *Πρακτικὰ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας* τῶν ἐτῶν 1863-1869· ἐπομένως ὑπῆρχον ἀντιστοιχῶς καὶ διαφορὰ εὐρήματα πρὸς δημοσίευσιν.

2. Βλ. *Εὐθ. Καστόρχην*, ἔ.ἄ. σελ. 95.

3. Βλ. *Π. Καββαδίαν*, ‘*Ιστορία τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας*, ἀπὸ τῆς ἐν ἔτει 1837 ιδρύσεως αὐτῆς μέχρι τοῦ 1900, ‘*Αθήνησιν*, 1900, σελ. 86.

4. Βλ. *Παράρτημα* τεύχους *ΙΔ'* τῆς *Α.Ε.* 1879, σελ. 1-4.

Ἐπὶ τοῦ ἐξωφύλλου τοῦ τεύχους ΙΓ' τοῦ ἔτους 1869 ὡς καὶ τῶν ἄλλων τευχῶν, ἐκδοθέντων ἀτάκτως κατὰ τὰ ἐπόμενα ἔτη, δὲν ἀναγράφεται πλεον ὁ μὴν ἐκδόσεως, εἰμὴ μόνον ἡ Περίοδος, ὁ ἀριθμὸς τοῦ τεύχους, οἱ εἰς αὐτὸ ἀντιστοιχοῦντες πίνακες, τὸ τυπογραφεῖον καὶ λιθογραφεῖον Ἰω. Ἀγγελοπούλου — τοῦτο ἔκειτο κατὰ τὴν ὁδὸν Ἀθηνᾶς 72 τὸ 1869, μετεφέρθη δὲ κατόπιν, ἀπὸ τοῦ 1870, εἰς τὴν ὁδὸν Βορρέως (ἢ Βορρᾶ)· ἀναγράφονται καὶ οἱ δύο τύποι εἰς τὰ ἐξώφυλλα — ὅπου ἐγίνετο ἡ ἐκτύπωσις τοῦ περιοδικοῦ, τέλος δὲ ἡ χρονολογία ἐκδόσεως.

Τὸ κείμενον στοιχειοθετεῖται καὶ πάλιν δίστηλον — μέχρι καὶ τοῦ 1874 — μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι ἀμφοτέραι αἱ στήλαι φέρουν ἓνα καὶ τὸν αὐτὸν ἀριθμὸν καὶ οὐχὶ δύο, ὡς συνέβαινε μέχρι τότε. Εἰς τὸ τεῦχος ΙΓ' — τὸ μόνον ἐκδοθὲν κατὰ τὸ 1869 (5 Ἰουνίου) — συνεργασίαν δίδουν, ἐκ τῶν μελῶν τῆς ἐπιτροπῆς, μόνον οἱ Π. Εὐστρατιάδης καὶ Στ. Κουμανούδης, ἀσχολούμενοι κυρίως μὲ ἐπιγραφάς. Οἱ εἰς τὸ τεῦχος τοῦτο ἀντιστοιχοῦντες πίνακες φέρουν ἀραβικὴν ἀρίθμησιν, συνεχίζουσιν τὴν ἀρίθμησιν τῶν πινάκων τῆς Α.Ε. τοῦ 1862/1863· τινὲς τούτων ἔχουν φιλοτεχνηθῇ ὑπὸ τοῦ «διδασκάλου τῆς ἱχνογραφίας» Δ. Γκιόβα.

Διὰ τὸ ἐπόμενον ἔτος 1870 ἐκδίδεται, τὴν 10 Ἀπριλίου, καὶ πάλιν ἓν μόνον τεῦχος, τὸ ΙΔ'. Συνεργασίαν δίδει, πλὴν τῶν Στ. Κουμανούδης καὶ Π. Εὐστρατιάδης, ἀσχολουμένων πάντοτε μὲ ἐπιγραφάς, καὶ ὁ Π. Λάμπρος, δημοσιεύων νομισματικὰ θέματα. Ὁ Δ. Γκιόβας σχεδιάζει τινὰς ἐκ τῶν πινάκων ἐξ ὧν εἷς, κάτω ἀριστερά, φέρει τὴν ἔνδειξιν, & προφανῶς σημαίνουσιν τὴν λιθογραφίαν τοῦ Κ. Κόλμανν. Οἱ ἕτεροι σχεδιασταὶ δὲν ἐγένετο δυνατόν νὰ προσδιορισθοῦν. Ἐν τέλει τοῦ τεύχους τούτου καὶ μὲ ἰδιαιτέραν ἀρίθμησιν περιελήφθη «Παράρτημα», ὑπογραφόμενον ὑπὸ τοῦ Στ. Κουμανούδης, δίδον βιβλιογραφικὰς πληροφορίες περὶ τῶν ἀπὸ τῆς ἀνασυστάσεως τοῦ ἐλληνικοῦ κράτους μέχρι τότε ἐκδεδομένων ἐπιγραφῶν.

Κατὰ τὸ ἔτος 1871 οὐδὲν τεῦχος τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐφημερίδος ἐξεδόθη, ἐνῶ κατὰ τὸ ἐπόμενον, τὸ 1872, ἐκυκλοφορήθησαν δύο τεύχη, τὰ ΙΕ' καὶ ΙΣΤ'. Ἐξ αὐτῶν τὸ ΙΕ' ἐξεδόθη τὴν 12 Αὐγούστου 1872, τὸ δὲ ΙΣΤ' τὴν 15 Φεβρουαρίου τοῦ 1873. Συνεργάται τοῦ ΙΕ', δημοσιεύοντες ἐπιγραφικὸν πάντοτε ὕλικόν, εἶναι ὁ Π. Εὐστρατιάδης καὶ ὁ Στ. Κουμανούδης· ὁ Π. Λάμπρος δημοσιεύει νομίσματα. Τὸ ΙΣΤ' τεῦχος περιέχει πάλιν ἐπιγραφὰς ἐκδεδομένας ὑπὸ τῶν Π. Εὐστρατιάδης καὶ Ἀ. Ρουσοπούλου. Ὁ Κ. Μυλωνᾶς¹ συνεργάζεται διὰ πρώτην φοράν, μὲ ἄρθρον ἀναφερόμενον εἰς ἐγγράρακτον χαλκοῦν κάτοπτρον ἐκ Κορίνθου. Καὶ τῶν δύο τούτων τευχῶν τὰ λιθογραφήματα πρέπει νὰ ἔχουν φιλοτεχνηθῇ ὑπὸ τοῦ Δ. Γκιόβα, ὅστις ὑπογράφει μόνον τὸν πίνακα ὑπ' ἀριθ. 57 τοῦ ΙΕ' τεύχους. Ὁ πίναξ 64 τοῦ τεύχους ΙΣΤ', λιθογραφηθεὶς ὑπὸ τοῦ Γ. Κόλμανν, δὲν κατέστη δυνατόν νὰ ἐξακριβωθῇ ὑπὸ ποίου ἐσχεδιάσθη.

Τὸ ἔτος 1873 οὐδὲν τεῦχος τοῦ περιοδικοῦ ἐξεδόθη· τέλος, τὴν 10 Ἰουλίου τοῦ 1874 ἐκδίδεται τὸ τελευταῖον τεῦχος τῆς Β' περιόδου τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐφημερίδος, τὸ ΙΖ'. Συνεργάται εἶναι καὶ πάλιν μόνον οἱ Π. Εὐστρατιάδης, Στ. Κουμανούδης

1. Ἐγένετο μέλος τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας τὸ 1881, ὑπῆρξε καὶ ὑφηγητὴς τῆς Ἀρχαιολογίας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Ἀθηνῶν.

καὶ Ἀθ. Ρουσόπουλος. Ἐνα ἐκ τῶν πινάκων, τὸν ὑπ' ἀριθ. 71, ἐξαιρέτου ὄντως ποιότητος, ὑπογράφει ὁ Γ. Κόλμανν. Οἱ πλεῖστοι τῶν ὑπολοίπων, ὡς διαφαίνεται ἐκ τῶν «στυλιστικῶν» τῶν στοιχείων, ἐσχεδιάσθησαν ἴσως ὑπὸ τοῦ Ἰ. Γ. Παπαδάκη. Πρέπει νὰ σημειωθῇ ἐνταῦθα ὅτι πλὴν τῶν σχεδιογραφημάτων τὰ ὁποῖα ἐξεπόνθησαν κατὰ τὴν β' περίοδον ἐκδόσεως τοῦ περιοδικοῦ ξένοι πεπειραμένοι σχεδιασταί, τοῦ Παπαδάκη τὰ σχέδια, ἰδίᾳ τὰ ἐπιγραφικά, διακρίνονται οὐχὶ μόνον διὰ τὴν λεπτότητα τῆς γραμμῆς, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν πιστὴν ἀπόδοσιν τῶν γραμμάτων, γινομένου διαφορισμοῦ καὶ ὡς πρὸς τὸ ἐπὶ τοῦ λίθου μέγεθός των. Ὡς συνέβαινε μὲ τὰ σχέδια τοῦ Ἀθ. Ἰατρίδου, ἐκ τῶν ὁποίων ἦτο δυνατὴ καὶ ἡ χρονολόγησις τῶν ἐπιγραφῶν, τὸ αὐτὸ χαρακτηριστικὸν παρατηρεῖται καὶ εἰς τὰ σχέδια τοῦ Ἰ. Γ. Παπαδάκη.

Μετὰ τὸ 1874 παύει ἡ ἔκδοσις τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐφημερίδος «εἰ καὶ ἔκτοτε κατ' ἔτος τὸ συμβούλιον ἐν τῇ λογοδοσίᾳ του ζητεῖ καὶ εὐχεται τὴν ἐπανάληψιν τῆς ἐκδόσεως αὐτῆς. Αἰτία τούτου εἶναι, ὡς εἴπομεν, οὐχὶ ἔλλειψις χρημάτων, διότι τοιαῦτα παρέχει ἡ Κυβέρνησις, ἀλλ' ἡ ἔλλειψις ἀρχαιολόγων καὶ τεχνιτῶν, δυναμένων νὰ συντηρήσωσι τακτικῶς καὶ ἀξιοπρεπῶς ἀρχαιολογικὴν ἐφημερίδα κατὰ τὰς σημερινὰς ἀπαιτήσεις τῆς ἐπιστήμης. Ἐχομεν ἀληθῶς τινὰς ἀσχολουμένους εἰς ἀρχαιολογικὰς μελέτας, ἀλλ' οὗτοί εἰσιν ὀλίγοι, καὶ οἱ πλείονες ἀναγκάζονται νὰ ἐνδιατρίβωσι καὶ εἰς ἄλλα ἔργα τῆς πολιτείας, ἃ ἐπιβάλλει αὐτῇ τούτοις καὶ ἐξ ὧν πορίζονται τὰ τοῦ βίου. Ἐξ ἐπαγγέλματος ἀρχαιολόγους, εἰς τὴν ἀρχαιολογίαν μόνην ἀσχολουμένους, δὲν ἠτύχησεν ἔτι ἡ πατρίς ἡμῶν ν' ἀποκτήσῃ πολλούς, διότι ἡ ἐπιστήμη αὕτη δὲν δύναται νὰ ἀμείψῃ παρ' ἡμῖν δεόντως τοὺς ἐργάτας αὐτῆς. . .»¹. Αὐθορμήτως, ἔρχονται εἰς τὸν νοῦν τοῦ ἀναγιγνώσκοντος τὰς γραμμὰς ταύτας τοῦ Εὐθ. Καστόρχου, Καθηγητοῦ τῆς Ἀρχαιολογίας καὶ τούτου, ἐν τῷ Ἀθῆνῃσι Πανεπιστημίῳ τότε, ὡς καὶ ὁ Στέφ. Κουμανούδης, αἱ ἐπιγραμματικῶς ἐκφρασθεῖσαι σκέψεις τοῦ Καποδίστρια: «Θέλετε Πανεπιστήμιον, ἀλλ' ἔχετε ἀκροατήριον ἢ καὶ καθηγητάς;» (βλ. ἄνωτέρω σελ. νθ'), τὰς ὁποίας παραδίδει ὁ εἰς τὴν Γραμματεῖαν τοῦ Κυβερνήτου ὑπηρετήσας Ν. Δραγούμης. Εἶναι χαρακτηριστικοί, ἐξάλλου, οἱ ἔπαινοι τοὺς ὁποίους ἐν ἔτει 1874—πέντε ἔτη πρὸ τῆς συγγραφῆς τοῦ βιβλίου τοῦ Εὐθ. Καστόρχου—ἀπονέμει ὁ ἱστορικὸς οὗτος εἰς τὸ ἔργον τοῦ Ἰ. Καποδίστρια, ὅστις μὲ ἀληθινὸν πάθος ἔλαβε βασικά καὶ σοφὰ μέτρα διὰ τὴν παιδείαν, ἀγωνισθεὶς ἰδιαιτέρως καὶ ἐπὶ τῇ βάσει ἄριστα μελετημένου προγράμματος, μεταξὺ τῶν μυρίων ἄλλων θεμάτων, τὰ ὁποῖα εἶχε νὰ ὀργανώσῃ, νὰ θέσῃ στερεῶς καὶ τὰ θεμέλια τῆς στοιχειώδους ἐκπαιδεύσεως ἐν Ἑλλάδι².

Βεβαίως, δι' ἡμᾶς, οἵτινες θεώμεθα ἐκ τῆς δεούσης ἀποστάσεως τὴν περίοδον ἐκείνην καθίσταται ἀμέσως ἀντιληπτόν, διατὶ διεκόπη ἡ ἔκδοσις τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐφημερίδος τὸ 1874, ἀλλὰ καὶ διατὶ, μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1863 καὶ τοῦ τέλους τῆς β' τῆς περιόδου, ἐκυκλοφορήθη τὸ περιοδικὸν τόσον πλημμελῶς. Ἄνδρες πεπαιδευμένοι ὑπῆρχον τότε, πολὺ περισσότεροι μάλιστα τοῦ τόσον κατηγορηθέντος διὰ τὴν ἑλλιπῆ του μόρ-

1. Βλ. Εὐθ. Καστόρχου, ἔ.ἀ. σελ. 95.

2. Βλ. λεπτομερεῖας εἰς Ἑλ. Κούγκου, Ὁ Καποδίστριας καὶ ἡ Παιδεία (1827-1832). Β' Τὰ Ἐκπαιδευτικὰ Ἰδρύματα τῆς Αἰγίνης, Ἀθῆναι, 1972, σελ. 9 κ.ε.

φωσιν Κυριακοῦ Πιττάκη¹. Ἐλειπεν ὅμως κάτι ἄλλο, πέραν τῶν ὅσων γράφει ὁ πάντοτε καλοπροαίρετος Καστόρχης: ἡ φλογερὰ καρδιά τοῦ Πιττάκη, ὅστις ἔθεσεν ὡς ἀποκλειστικὸν σκοπὸν τοῦ βίου του (παρὰ τὸ γεγονὸς ὅτι μόνον ἐκεῖνος ἀπετέλει σχεδὸν τὴν Ἀρχαιολογικὴν Ὑπηρεσίαν ἀπὸ τοῦ 1843 μέχρι τοῦ θανάτου του (1863), μὲ τὰς ἀναγκαίας συνεχεῖς ἐργασίας, ἃς ἦτο ὑποχρεωμένος νὰ ἐκτελῇ), παρὰ τὰς γλίσχρας ἀποδοχὰς του ὡς δημοσίου ὑπαλλήλου, τὴν διάσωσιν τῶν ἀρχαιοτήτων καὶ τὴν δημοσίευσιν αὐτῶν, «ὥστε νὰ γίνωνται κτῆμα τῆς ἐπιστήμης καὶ νὰ προάγωνται αἱ γνώσεις διὰ τὴν ἀρχαίαν ἱστορίαν τοῦ Ἑθνους, μὴ φειδόμενος οὔτε κόπων, οὔτε προσπαθειῶν ὑπερανθρώπων». Παρ' ὅλας δὲ τὰς πικρίας, τὰς ὁποίας τόσον ἀδίκως ἐποτίσθη κυριολεκτικῶς, μέχρι τοῦ θανάτου του, παρέμεινεν, ὡς πιστὸς στρατιώτης, εἰς τὰς ἐπάλλξεις διὰ τὴν πρόοδον τῆς Ἑλληνικῆς Ἀρχαιολογίας καὶ τὴν προκοπὴν τοῦ Ἑθνους.

Ἡ τρίτη περίοδος ἐκδόσεως τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐφημερίδος ἄρχεται μόνον τὸ ἔτος 1883, ὁπότε καὶ εἰσέρχεται πλέον τὸ περιοδικὸν εἰς τὴν καθαρῶς ἐπιστημονικὴν του φάσιν.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΑΦΟΡΩΝΤΑ ΕΙΣ ΤΗΝ ΣΥΝΤΑΞΙΝ ΤΟΥ ΕΥΡΕΤΗΡΙΟΥ ΤΗΣ Α.Ε.

Ἡ ἀνάγνωσις τῶν δύο πρώτων περιόδων τῆς Α.Ε. καὶ ἡ προσπάθεια διὰ τὴν συναγωγὴν ποικίλων πληροφοριῶν περιεχομένων εἰς τὰ σύντομα ἄρθρα αὐτῆς, προσκρούει, διὰ τὸν σημερινὸν ἀναγνώστην, εἰς πολυμόρφους δυσκολίας, αἵτινες συχνὰ ὀδηγοῦν εἰς ἀδιέξοδον, ἂν δὲν προηγηθῇ ἡ δύσκολος προεργασία τῆς ταυτίσεως τῶν εἰς αὐτὴν παρουσιαζομένων μνημείων: ἐπιγραφικῶν, γλυπτῶν, κ.ἄ.π. Τοῦτο ὀφείλεται εἰς τὸ γεγονὸς ὅτι, τὸ ὑλικὸν τῶν δύο πρώτων περιόδων τῆς Α.Ε., ὡς πρὸς τὰς ἐργασίας τῆς διασώσεως τῶν ἀρχαίων μνημείων, καὶ τῆς ἀνασκαφικῆς ἢ ἄλλης μεθόδου διερευνήσεως αὐτῶν, χαρακτηρίζεται, ὅπως καὶ εἰς τὰ ξένα περιοδικὰ τῶν αὐτῶν χρόνων συμβαίνει, ὑπὸ τῶν μεθόδων καὶ γνώσεων τῆς ἐποχῆς. Φυσικὸν ἦτο οἱ «θερμουργοὶ πρῶτοι Ἕλληνες ἀρχαιολόγοι, φλογεροὶ πατριῶται, ἀλλὰ αὐτοδίδακτοι σχεδὸν» νὰ περιπίπτουν συχνὰ εἰς λανθασμένα συμπεράσματα. Οὕτω, ἡ ὑπ' αὐτῶν πρώτη ἀνάγνωσις ἐπιγραφικοῦ ὑλικοῦ δὲν ἦτο πάντοτε ὀρθή. Συνεπεία τούτου, ἡ αὐτουσία μεταφορὰ τῶν περὶ ἐκάστου θέματος γραφομένων των, μὲ τὰ σφάλματα ἢ τὰς παραλείψεις των, εἰς λήμματα προοριζόμενα διὰ τὴν χρῆσιν τῶν σημερινῶν ἐρευνητῶν, θὰ ἦτο ἄχρηστος ἢ καὶ ἐπικίδυνος ὡς παραπλανητικὴ. Ἐξ ἑκατοντάδων παραδειγμάτων ἀναφέρονται ἐνδεικτικῶς τὰ κάτωθι: ἐπιτύμβιον ἀνάγλυφον ἐν Δελφοῖς ἐμφανίζεται ὡς ἀναθηματικὸν ἀνάγλυφον εἰς Ἡρακλέα² ἢ ἐπιτύμβιον ἀνάγλυφον μὲ τὴν ἐπιγραφὴν *Μύννιον Χαιρεστράτο Ἀγνο[υ]σίο* ἀναφέρεται ὡς «ζωφόρος τύπου τεθλασμένου. . . φέρουσα ἐπιγραφὴν *Μυχανίων Χαιρεστράς ἀγνοί*»³. Ἡ ἐπανάληψις τοῦ σφάλματος τούτου εἰς

1. Ἐπρυτάνευσε, τότε, ἐν τῇ ἀρχαιολογίᾳ ἡ μορφή τοῦ Στεφ. Κουμανούδη, ἀλλὰ καὶ ἄλλων λογίων, οἵτινες ἐπεχείρησαν τὴν ἐκδοσιν (τὸ 1872) τοῦ περιοδικοῦ *Ἀθήναιον* —ὡς ἀνεφέρθη ἐν σελ. ρξδ'— ὅπου ἐξετυποῦντο ἐπιγραφικὰ ἄρθρα.

2. Α.Ε. 1842, σελ. 577, ἀριθ. 1001.

3. Α.Ε. 1858, σελ. 1735, ἀριθ. 3279.

τὸ ἀντίστοιχον λῆμμα τοῦ Εὐρετηρίου καὶ ἡ ἀκουσία παραπλάνησις τοῦ σημερινοῦ ἐπὶ-
στήμονος, δὲν θὰ ᾔσαν ἐπιτρεπταί.

Ὑπὸ τῶν συντακτῶν τοῦ Εὐρετηρίου ἐγένετο ἐξ ἀρχῆς ἀντιληπτὸν ὅτι, ἂν τὰ περὶ
ᾧ πρόκειται ἀρχαῖα ἀναγνωρισθῶν εἰς γνωστὰ σήμερον μνημεῖα, αἱ πληροφορίες
τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐφημερίδος, περὶ τοῦ τόπου καὶ τῶν ὄρων τῆς εὐρέσεώς των,
εἶναι χρησιμώταται. Ὅταν ἐπιτύμβια ἀγγεῖα διαφόρων σχημάτων μνημονεύονται
μόνον ὡς ὑδρίαι καὶ κάλπαι ἢ μορφὴ Ἀθηνᾶς περιγράφεται ὡς τύπος, δηλ. ἀνάγλυφον,
(ἀνδρὸς ἱσταμένου ἀσπιδοφόρου, φέροντος περικεφαλαίαν)¹, ἐπιγραφαὶ ἀναγιγνώσκον-
ται, οὕτως ὥστε νὰ πρέπει σήμερον νὰ θεωρηθῶν ὡς ἀνύπαρκτοι κ.τ.τ., κατέστη καὶ
πάλιν σαφὲς ὅτι δημιουργεῖται ἐπίσης σοβαρώτατον πρόβλημα. Ἀλλὰ καὶ αἱ ἐν γένει
παρεχόμεναι πληροφορίες περὶ τῆς εἰς ὠρισμένην θέσιν εὐρέσεως ἔργου τινός, μολονότι
καθ' ἑαυτὰς πολῦτιμοι, παρετηρήθη ὅτι ἀπέβαινον ἄχρηστοι, ἔνεκα, ἂν ἑνὸς τῆς δια-
φόρου ὀνομασίας τῶν λειψάνων τούτων (Ποικίλη Στοᾶ = Β. τμήμα τῆς Στοᾶς Ἀτ-
τάλου, Γυμνάσιον Πτολεμαίου = Ν. τμήμα τῆς Στοᾶς Ἀττάλου, Φορβαντεῖον = Στοᾶ
Γιγάντων εἰς Ἀρχαίαν Ἀγορὰν τῶν Ἀθηνῶν, Πρυτανεῖον = ἡ κατεδαφισθεῖσα καὶ
μὴ ὑπάρχουσα πλέον ἐκκλησία τοῦ Ἀγίου Δημητρίου Κατηφόρη κ.τ.τ.), καὶ ἂν ἑτέ-
ρου ἔνεκα τῆς ἀορίστου ἢ ἐσφαλμένης περιγραφῆς, ἂν δὲν καθίστατο δυνατόν νὰ ταυ-
τισθῶν πρὸς γνωστὰ σήμερον μνημεῖα.

Διὰ πάντα τὰ ἀνωτέρω, ἀπεδόθη ἰδιαιτέρα σημασία εἰς τὴν διόρθωσιν τῶν λαθῶν,
τὴν συμπλήρωσιν κενῶν ἀχρηστευόντων ἐν πολλοῖς τὰς παρεχομένας πληροφορίες, καὶ
τὴν ἀναγωγὴν ἐν γένει τοῦ ὕλικου ἐκείνου εἰς πράγματα καὶ ὅρους κατανοητὰ εἰς τὴν
σημερινὴν ἐπιστήμην. Ὡς ἦτο φυσικόν, κατεβλήθη τεράστιος κόπος, ἐχρειάσθησαν
μακροχρόνιοι, πολλάκις καὶ ἀλλεπάλληλοι ἀναζητήσεις εἰς ποικίλης φύσεως νεώτερα
καὶ παλαιότερα δημοσιεύματα (π.χ. εἰς IG, Conze, Die attischen Grabreliefs, Σβο-
ρώνου, Τὸ Ἐθνικὸν Μουσεῖον, εἰς Καταλόγους Μουσείων Ἀκροπόλεως καὶ Ἐθνικοῦ
Ἀρχαιολογικοῦ, Κατάλογον Χαλκῶν Ἀκροπόλεως, εἰδικὰς μονογραφίας περὶ ὠρισμέ-
νων κατηγοριῶν μνημείων, μεγάλας δημοσιεύσεις περὶ τῶν μνημείων τῆς Ἀκροπό-
λεως καὶ τῆς Ἀρχαίας Ἀγορᾶς τῶν Ἀθηνῶν, Beazley ABV καὶ ARV², ἀρχαιολογικὰ
περιοδικὰ παλαιότερα καὶ νεώτερα, ἐν τέλει δέ, ἃς ἐπιτραπῇ ἢ ἔκφρασις, ἐχρειάσθη καὶ
ἐν εἶδος «μαντικῆς διαισθήσεως», κατὰ τὴν ἔκφρασιν τοῦ ἀειμνήστου Χρ. Καρούζου,
ὥστε τὰ λήμματα τοῦ παρόντος Εὐρετηρίου νὰ καταστοῦν πραγματικῶς χρήσιμα εἰς
τὴν ἐπιστήμην, νὰ ἀποκτήσῃ δὲ οὕτω ἐκ νέου τὸ πράγματι πλουσιώτατον ὕλικόν τῆς
Ἀρχαιολογικῆς Ἐφημερίδος τὴν ἀνήκουσαν αὐτῷ ἀξίαν καὶ σπουδαιότητα.

Ἐκ τοῦ Εὐρετηρίου τούτου πολλοὶ θὰ πληροφορηθῶν —ἐλάχιστοι ἐκ τῶν παλαιῶν
τὸ ἐνθυμοῦνται — ὅτι, π.χ. ὁ Ἀλέξανδρος Ρίζος Ραγκαβῆς εἶναι ὁ πρῶτος ὅστις ἀνε-
γνώρισεν ὅτι ὠρισμένα ἐκ τῶν εἰς τὰς ἀνασκαφὰς τῆς Ἀκροπόλεως εὐρεθέντων γλυ-
πτῶν, ἀνῆκον εἰς τὴν ζωφόρον τοῦ Ἐρεχθεῖου καὶ περιέγραψε τὴν ἰδιόμορφον τεχνικὴν
τῆς ζωφόρου ταύτης², ἢ ὅτι εἰς τὸ λεγόμενον «Θησεῖον» ἀπεδόθη τὸ πραγματικόν του

1. A.E. 1860, σελ. 2007, ἀριθ. 4016.

2. A.E. 1838, σελ. 68 κ.έ.

ὄνομα, τοῦ ναοῦ τοῦ Ἑφαιστου, ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων Σουρμελῆ καὶ Περβάνογλου, ἢ ὅτι ὁ Κ. Πιττάκης δίδει πολυτιμότερα στοιχεῖα τοπογραφικὰ καὶ ἀνασκαφικά, ποικίλας εἰδήσεις περὶ τῶν ἀρχαίων καὶ μεσαιωνικῶν μνημείων, ὡς καὶ πλείστας λαογραφικὰς πληροφορίες, πάντα ταῦτα μὴ χρησιμοποιηθέντα εἰσέτι ἐπαρκῶς. Τὰ παραδείγματα θὰ ἡδύναντο νὰ πολλαπλασιασθοῦν σημαντικῶς· καὶ τὰ ἐλάχιστα ὅμως δοθέντα ἀνωτέρω καταδεικνύουν ἐναργῶς, πόσον ἐπιτακτικὴ ἦτο ἡ ἀνάγκη νὰ ἀποδοθῇ εἰς τὴν ζωσαν ἐπιστημονικὴν ἔρευναν τὸ πολυτιμότερον ὕλικόν τῶν δύο πρώτων περιόδων τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐφημερίδος.

Εἰς τὰ ἐπὶ μέρους λήμματα, τὰ δημοσιευθησόμενα εἰς τὸν Β' τόμον τοῦ παρόντος Εὐρετηρίου, θὰ τεθοῦν οἱ ὀρθοὶ ἐπιστημονικοὶ ὅροι ἢ τὰ ὀνόματα προσώπων εἰς τὰς ἐπιγραφὰς ὡς τὰ κύρια, ἐντὸς δὲ παρενθέσεως θὰ προστεθοῦν οἱ λανθασμένοι ὅροι ἢ αἱ παραναγνώσεις εἰς τὰ ὀνόματα τῶν ἐπιγραφῶν, οὕτως ὥστε ὁ σημερινὸς ἐρευνητὴς νὰ ἀνευρίσκη ἀμέσως ὅ,τι ἀναζητεῖ, ἀνατρέχων εἰς τοὺς διαφόρους τόμους τῆς Α.Ε.

Ἐπειδὴ, ὡς ἀναφέρεται εἰς ἕτερον κεφάλαιον, εἰς τὰ πλείστα τῶν ἀρθριδίων τῆς Α.Ε. δὲν ὑπάρχει τίτλος, ἀλλὰ μόνον ἀρίθμησις αὐτῶν, ἐθεωρήθη χρήσιμον νὰ δοθῇ συμβατικὸς τίτλος εἰς ἕκαστον λῆμμα, οὕτως ὥστε πᾶς ὁ ἐνδιαφερόμενος καὶ ἀναζητῶν ἰδίαν κατηγορίαν μνημείων νὰ δύναται νὰ ἀνατρέξῃ εὐκόλως εἰς τὸ κεφάλαιον Ι, ὅπου ἐξετυπώθη ὁ «Πίναξ Περιεχομένων κατὰ τόμον», μέχρι τοῦ τέλους τῆς β' περιόδου ἐκδόσεως τοῦ περιοδικοῦ. Εἶναι ἀνάγκη ὅμως, ὅπως, ὁ χρησιμοποιῶν τὸν Πίνακα τοῦτον, ἔχῃ ὑπ' ὄψει τοῦ ὅτι, πλὴν τοῦ κυρίου θέματος, τοῦ διδομένου ὑπὸ τοῦ τεθέντος συμβατικοῦ τίτλου, περιέχονται συχνὰ καὶ πολλαπλαῖ ἄλλαι πληροφορίες, αἵτινες θὰ ἐμφανισθοῦν εἰς τὴν οἰκείαν αὐταῖς θέσιν τοῦ Β' τόμου τοῦ Εὐρετηρίου τῆς Α.Ε. Ἐπίσης, ὅπου ὑπῆρχε τίτλος δοθεὶς ὑπὸ τοῦ συντάκτου τῆς Α.Ε., οὗτος ἐξετυπώθη μὲ στοιχεῖα μεγαλύτερα (τῶν 12 στιγμῶν)· μὲ μικρότερα στοιχεῖα (τῶν 10 στιγμῶν) ἐμφανίζονται οἱ ὑπὸ τῶν συντακτῶν τεθέντες συμβατικοὶ τίτλοι· τέλος, ἐγένετο χρῆσις πλαγίων στοιχείων, ὅπου ἡ λέξις ἢ τὸ ὄνομα ἦτο ἀρχαῖον.

Εἰς τὸ κεφάλαιον ΙΙ ἐκρίθη ἀπαραίτητον νὰ δοθῇ λεπτομερὴς Πίναξ τῶν ἐν τῇ Α.Ε. δημοσιευθέντων κατὰ τὰς πρώτας δύο περιόδους λιθογραφημάτων, διαχωρισθέντων, πρὸς εὐκολίαν τοῦ σημερινοῦ μελετητοῦ, καθ' ὕλην, ἥτοι: Ἀγγεῖα (πῆλινα καὶ μαρμάρινα), Ἀρχιτεκτονικὰ μνημεῖα (κτίσματα καὶ μέλη), Γλυπτὰ (περίοπτα καὶ ἀνάγλυφα), Ἐπιγραφαὶ (κατὰ τὰς διαφόρους κατηγορίας τῶν IG καὶ συμφώνως πρὸς τὸν τρόπον εὐρέσεως), Χριστιανικὰ χαράγματα, Νομίσματα, Σαρκοφάγοι, Σκεύη, Χάρται, Διάφορα. Αἱ γενικαὶ αὗται κατηγορίαι χωρίζονται λεπτομερῶς εἰς τὴν οἰκείαν θέσιν εἰς ἀπάσας τὰς ἐπὶ μέρους, ἀναλόγως τοῦ περιεχομένου τῆς Α.Ε.

Οἱ συντάκται τοῦ παρόντος Εὐρετηρίου, δὲν ἐνόμισαν ὅτι ἦτο ἀρκετὸν νὰ περιορισθοῦν μόνον εἰς τὴν ταύτισιν τῶν εἰς τὴν Ἀρχαιολογικὴν Ἐφημερίδα δημοσιευθεισῶν μέχρι τοῦ 1874 ἐπιγραφῶν, πρὸς τὰς εἰς διαφόρους τόμους τῶν IG περιεχομένας. Ἐπεξέτειναν τὴν ἐργασίαν των, ἐπιχειρήσασαι τὴν ἐπὶ τόπου ἔρευναν καὶ προσδιορισμὸν τῶν ἐν τοῖς Μουσείοις καὶ Συλλογαῖς τοῦ Κράτους, ὡς καὶ ἐπὶ τῶν χώρων τῆς Ἀκροπόλεως τῶν Ἀθηνῶν, ἀλλὰ καὶ τοῦ Διονυσιακοῦ θεάτρου εὐρισκομένων ἐπιγραφῶν καὶ ἄλλων ἀρχαίων μνημείων, δυνηθεῖσαι οὕτω διὰ τὰ πλείστα ἐκ τῶν εἰς τὴν Α.Ε. δημοσιευθέν-

των μνημείων, πλὴν ἄλλων στοιχείων, νὰ δώσουν εἰς τὸ κεφάλαιον III τοῦ παρόντος Α' τόμου τοῦ Εὐρετηρίου καὶ τὸν ἀριθμὸν τοῦ Εὐρετηρίου τοῦ Μουσείου ἢ τῆς Συλλογῆς, ὅπου ἀπόκεινται νῦν ταῦτα. Οὕτω εἰς τὸ τμήμα τοῦτο, III, τὸ ὁποῖον ἐνέχει ἰδιαιτέραν σημασίαν διὰ τοὺς ἀσχολουμένους μὲ ἐπιγραφικὰ θέματα, ἐδόθη πλὴν τῆς ἀντιστοιχίας τῶν εἰς τὰς IG δημοσιευομένων ἐπιγραφῶν πρὸς τὰ οἰκεῖα λήμματα τῆς Α.Ε., καὶ ὁ ἀριθμὸς Εὐρετηρίου τοῦ Μουσείου, ὅπου ἕκαστον μνημεῖον εὐρίσκεται σήμερον. Εἰς τὴν σειρὰν δημοσιεύσεως τῶν μνημείων, εἰς τὸ τμήμα τοῦτο, ἐτηρήθη ἀπολύτως, τεθεῖσα καὶ ὡς πρώτη στήλη, ἡ κατὰ τόμον τοῦ IG ἀρίθμησις. Ἄλλα ἐπεξηγηματικὰ στοιχεῖα, ἀναφερόμενα εἰς ὠρισμένας λεπτομερείας, δίδονται εἰς ὑποσημειώσεις, εἰς τὴν οἰκείαν θέσιν.

Ἐπειδὴ μέρος τοῦ ἐπιγραφικοῦ ὕλικου τοῦ δημοσιευθέντος τὸ πρῶτον εἰς τὴν Α.Ε. ἔχει συγκολληθῇ σήμερον πρὸς ἕτερα τεμάχια, ἐπίσης δημοσιευθέντα εἰς τὴν Α.Ε. ἢ μὲ ἄλλα εὐρεθέντα μεταγενεστέρως, διὰ νὰ καθίσταται ἀμέσως ἀντιληπτὸν εἰς τὸν ἀναγνώστην τὸ θέμα, ἐξετυπώθησαν διὰ πλαγίων στοιχείων τὰ συνανήκοντα τεμάχια ἐπιγραφῆς τινος δημοσιευομένης εἰς τὴν Α.Ε. Σημειοῦται ἐπὶ πλέον ὅτι, ὅπου ἐπιγραφὴ τις, ἀποτελουμένη ἐκ περισσοτέρων τεμαχίων, ἔχει δημοσιευθῇ εἰς τὰς IG ὑπὸ ἓνα ἀριθμὸν, εἰς τὴν ὑπὸ τὸν τίτλον «Μουσείον» στήλην ἀνεγράφησαν οἱ περισσότεροι τοῦ ἐνὸς ἀριθμοί, οἱ δοθέντες εἰς ἕκαστον τεμάχιον κατὰ τὴν εἰσαγωγὴν του εἰς τὸ οἰκεῖον Μουσείον. Σημειοῦται τέλος, ὅτι καὶ εἰς τὰ τρία κεφάλαια I, II, III, ἐξετυπώθη κεχωρισμένως τὸ ὕλικὸν τῆς Α' περιόδου ἐκδόσεως ἀπὸ τὸ τῆς Β'.

Ἴσως ὁ ἀνατρέχων εἰς τὸ Εὐρετήριον τοῦτο παρατηρήσῃ ὅτι, εἰς σπανίας περιπτώσεις, ὁ εἰς τὰς IG ἀναφερόμενος ἀριθμὸς Μουσείου διαφέρει. Τοῦτο σημαίνει ἀπλῶς ὅτι αἱ εἰς τὰς περιπτώσεις αὐτὰς παρατηρούμεναι διαφοραὶ ἀριθμῶν ὀφείλονται ἀπλῶς εἰς τὸ ἀναπόφευκτον — εἰς τυπογραφικὰς ἐργασίας — σφάλμα περὶ τὴν ἀκριβῆ ἀπόδοσιν τοῦ ἀναγραφομένου ἀριθμοῦ Μουσείου εἰς τὰς IG.

Ἐπειδὴ δὲν ὑπάρχει τέλειον ἔργον, πιθανῶς διέλαθον καὶ εἰς τὸ Εὐρετήριον τοῦτο ὠρισμένα σφάλματα. Κατόπιν, αὐτοῦ, θὰ ἦσαν εὐτυχεῖς αἱ συντάξασαι τὸ Εὐρετήριον νὰ ὑποδειχθοῦν ταῦτα, ὥστε νὰ περιληφθοῦν εἰς τὸν δεύτερον τόμον. αἱ σχετικαὶ διορθώσεις¹.

ΑΙ ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΑΙ ΤΟΥ ΠΙΤΤΑΚΗ

Ἐχει συχνὰ συζητηθῇ εἰς τοὺς ἀρχαιολογικοὺς κύκλους ἡ ἀκρίβεια τῶν χρονολογιῶν εὐρέσεως τῶν μνημείων, τὰς ὁποίας δίδει ὁ Πιττάκης εἰς τὰ διάφορα ἀρθρίδιά του εἰς τὴν Α.Ε. Τὸ πρόβλημα τοῦτο μάλιστα ἐγένετο ἐσχάτως θέμα εἰδικοῦ ἀρθρου ὑπὸ τοῦ Καθηγητοῦ Sterling Dow². Τὸ θέμα παρουσιάζει ὄντως δυσκολίας, κυρίως ὡς πρὸς τὰ πιθανὰ τυπογραφικὰ λάθη κατὰ τὴν ἐκτύπωσιν τῆς Α.Ε. Εἶναι χρήσιμον νὰ ἀναφερθῶν ἐνταῦθα ὠρισμέναι παρατηρήσεις τῶν συντακτῶν τοῦ Εὐρετηρίου, ἀσχολη-

1. Βλ. ὅσα ἐν σχέσει πρὸς τὸ δύσκολον καὶ ἄχαρι ἔργον τῆς εὐρετηριώσεως ἀναφέρει ὁ Sterling Dow εἰς ἄρθρον του ὑπὸ τίτλον Archaeological Indexes, AJA 54 (1950), σελ. 41-57.

2. Βλ. The Ephemeris, and Dates of Discovery given by Pittakes, AJA 72 (1968), σελ. 154 κ.έ.

θεισῶν ἐπὶ ἔτη ὀλόκληρα μὲ τὴν λεπτομερειακὴν ἀνάγνωσιν, οὐχὶ μόνον τοῦ κειμένου τῶν ἀρθριδίων τοῦ Κ. Πιττάκη, ἀλλὰ καὶ τῶν ὑποσημειώσεών του, αἵτινες εἰς πολλὰ σημεῖα εἶναι ἐξόχως διαφωτιστικά.

Θετικά πρέπει νὰ θεωροῦνται αἱ χρονολογήσεις μνημείων εὐρεθέντων εἰς ἀνασκαφάς, κατὰ τὴν διάρκειαν καθ' ἣν ἐξεδίδετο ἡ *A.E.* Ἀλλ' ὅμως, ἀπαραιτήτως, πρέπει νὰ δοθῇ προσοχὴ εἰς ἓν σημεῖον σχετικῶς: ὅπου ἀναφέρονται ἐν σειρᾷ εὐρήματα «ἀνασκαφῶν», ἐλθόντα εἰς φῶς εἰς τὸν αὐτὸν τρόπον, ἀκόμη καὶ ἂν τὸ ἔτος εὐρέσεως αὐτῶν παρουσιάζει διαφοράν, τοῦτο ὀφείλεται προφανῶς εἰς τυπογραφικὸν λάθος, διότι πρόκειται, σαφῶς, περὶ εὐρημάτων ἀποκαλυφθέντων εἰς ἀνασκαφάς, γενομένας κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος.

Ὅταν τὸ ἔτος εὐρέσεως χρονικῶς ἀπέχη ὀλίγον ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ μνημείου εἰς τὴν *A.E.*, καὶ πάλιν αἱ χρονολογίαι εἶναι ὀρθαί, διότι ὁ Πιττάκης μὴ κρατῶν, ὡς ἀνεφέρθη ἄνωτέρω, λεπτομερεῖς σημειώσεις, δὲν ἤτο εἰς θέσιν νὰ ἐνθυμῇται, πότε ἀκριβῶς ἀνεῦρε τὰ διάφορα ἔργα. Σύγχυσις ἔχει προκληθῇ εἰς τοὺς νεωτέρους ἐρευνητάς, ὡς πρὸς τὰς χρονολογήσεις τοῦ Πιττάκη, ὀφειλομένη προφανῶς, εἰς τὸ γεγονὸς ὅτι, ὁ χρόνος εὐρέσεως τῶν μνημείων καὶ τὸ ἔτος ἐκδόσεως τῶν σχετικῶν ἀρθριδίων δὲν συμφωνοῦν. Ὡς κατεδείχθη ὅμως, εἰς τὸ προηγούμενον τμήμα τῆς παρούσης μελέτης, ἡ ἐμφανιζομένη διαφορὰ ὀφείλεται εἰς τὸ γεγονὸς τῆς ἀργοπορίας περὶ τὴν κυκλοφορήσιν τῶν φυλλαδίων τῆς *A.E.* ἐκάστου ἔτους, αὐτὸς δὲ εἶναι καὶ ὁ λόγος τῆς πρωθυστεράς χρονολογήσεως εὐρέσεως τῶν ἀντικειμένων.

Ἐπίσης, κατὰ τὴν γνώμην τῶν συντακτῶν, αἱ χρονολογήσεις, αἱ ἀναφερόμεναι εἰς ἔργα εὐρεθέντα ἀπὸ τοῦ 1833 μέχρι τοῦ 1836, πρέπει, ὁμοίως, νὰ θεωρηθῶν ὀρθαί, διότι, κατὰ τὰς ἀνασκαφὰς τῶν ἐτῶν ἐκείνων, χρὴν Ἐπιστάτου τῶν ἐργασιῶν ἐξετέλει, ἐντολῇ τοῦ Ross, καὶ πάλιν ὁ Πιττάκης, ὅστις, ἔχων παραιτηθῇ ἀπὸ πάσης κοσμικῆς ἢ ἄλλης τινὸς ἀπασχολήσεως —δὲν εἶχε τότε ἀκόμη τὰ πολλαπλᾶ καθήκοντα, τὰ ὅποια ἀνέλαβεν ἀπὸ τοῦ ἔτους 1837, ὅτε ιδρύθη ἡ Ἀρχαιολογικὴ Ἑταιρεία, ὅπου ἔπαιξε σημανίνοντα ρόλον μέχρι τοῦ θανάτου του, οὔτε ἀπησχολεῖτο εἰς ἐκδοτικὴν ἐργασίαν, ὡς ἐγένετο ἀπὸ τοῦ ἔτους 1838, ὅτε προσετέθη εἰς τὰ ἄλλα του ἡρέη καὶ ἡ ἐκδοσις τῆς *A.E.*¹—εἶχε τὴν σκέψιν τοῦ ἀποκλειστικῶς ἐστραμμένην εἰς τὰ μνημεῖα· λόγῳ δέ τινος περιορισμοῦ τῆς δραστηριότητός του κατὰ τὴν τετραετίαν ταύτην, ἤτο φυσικὸν νὰ ἐνθυμῇται ἐπακριβῶς τὸν χρόνον εὐρέσεως ἐκάστου μνημείου.

Ἐπικίνδυνοι, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, πρέπει νὰ εἶναι αἱ χρονολογήσεις, αἱ ἀναφερόμεναι εἰς παλαιὰ εὐρήματα, δημοσιευθέντα ὅμως, μετὰ τὴν ἐπανέκδοσιν τῆς *A.E.*, ἐν ἔτει 1852, ὁπότε φυσικὸν εἶναι νὰ περιέπεσεν ὁ συντάκτης των εἰς μνημονικὰ ἀμαρτήματα. Ἐπειδὴ ὅμως οὐδὲν ἄλλο στοιχεῖον ὑπάρχει σχετικῶς διὰ τὸν χρόνον εὐρέσεως αὐτῆς τῆς σειρᾶς τῶν μνημείων, καταχρηστικῶς περιορίζεται ὁ σημερινὸς ἐρευ-

1. Εἶναι ἀξιοσημείωτον, διὰ τὸν ἀσχολούμενον καὶ σήμερον ἀκόμη μὲ τυπογραφικὰς διορθώσεις, ὅτι ὁ Κ. Πιττάκης, ἡ μόνη περὶ τὰ ἐκδοτικὰ πείρα τοῦ ὁποίου εἶχεν ἀποκτηθῇ, ὅτε ἐξέδωκε (τὸ 1835) τὸ ἔχον πολλὰ λάθη βιβλίον του *Ancienne Athènes*, κατάρθωσε νὰ ἐκδίδῃ μὲ ἐλάχιστα σχετικῶς τυπογραφικὰ λάθη τὴν *A.E.*

νητής εἰς τὰς χρονολογήσεις τοῦ Πιττάκη διατηρῶν, πάντως, ἀρκετὰς ἐπιφυλάξεις ὡς πρὸς τὴν ἀκρίβειαν των.

Δέον, ἐπίσης, νὰ σημειωθῇ, διὰ τοὺς σημερινοὺς ἀναγνώστας τῶν μέχρι τοῦ 1860 φυλλαδίων τῆς *A.E.*, ὅτι εἶναι ἀνάγκη, κατὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῶν ἀρθριδίων, νὰ δίδεται ἰδιαιτέρα προσοχὴ εἰς τὴν ἔκφρασιν, «*ἡῦρον εἰς ἀρχαιολογικὰς ἐρεῦνας*», διαφοριζομένην ἀπολύτως ὑπὸ τοῦ συντάκτου τῆς *A.E.* ἀπὸ τῆς φράσεως «*ἡῦρον εἰς ἀρχαιολογικὰς ἀνασκαφὰς*». Ὁ ἴδιος ὁ Πιττάκης εἰς τὴν *A.E.* 1853, σελ. 884, σημ. 1, δίδει τὴν σχετικὴν ἐξήγησιν: «*Διὰ τῆς ἐκφράσεως ἡῦρον εἰς τὰς ἀρχαιολογικὰς ἐρεῦνας ἐννοῶ τὰς εὐρέσεις ἐκείνας τῶν ἐπιγραφῶν, ὅσας ὁ ἴδιος, κατὰ τὰς ὥρας τὰς ἐλευθέρας τῆς ὑπηρεσίας μου, ἐργαζόμενος καὶ ἐξετάζων πάντα λίθον ἐν τε τῇ Ἀκροπόλει καὶ ἐκτὸς αὐτῆς εὐρίσκω. Παντοῦ δὲ εὐρίσκω τοιαύτας σχεδὸν καθ' ἑκάστην, καὶ δὲν παρέρχεται ἡμέρα ἀνευ τῆς ἐπιτυχίας ἀνακαλύψεως δῦν ἢ καὶ περισσοτέρων ἐπιγραφῶν μικρῶν τε καὶ μεγάλων. Τὰ λείψανα δὲ ταῦτα, ἐὰν ὁ περὶ Ἀρχαιοτήτων Νόμος μοὶ τὸ συγχωρῇ, τὰ μεταφέρω ἀμέσως εἰς τὰς ἀρχαιολογικὰς συλλογὰς.*

»*Διὰ δὲ τῆς φράσεως ἡῦρον εἰς τὰς ἀρχαιολογικὰς ἀνασκαφὰς ἐννοῶ εὐρέσεις ἀρχαιοτήτων, ὅσαι γίνονται δαπάνῃ τῆς Κυβερνήσεως, ἐν αἷς εὐρίσκονται ἐπιγραφαί, ἢ ἄλλα λείψανα τῆς ἀρχαιότητος. Αὗται δὲ αἱ ἀνασκαφαὶ τακτικῶς ἐγίνοντο μέχρι τοῦ 1840. Θέλω προσπαθῆσαι νὰ δημοσιεύσω ἐν τῇ Ἑλλάδι πᾶν ὅ,τι ἀνακαλύπτω, μὴ φειδόμενος μόχθων. Οἱ ἔχοντες δὲ περισσότερα τὰ μέσα τῶν συγγραμμάτων καὶ εὐκαιρίαν καὶ ἄνεσιν, ἅς σχολιάσωσιν αὐτὰ ὅπως ἐγκρίνωσιν.*

Εἶναι ἀνάγκη νὰ σημειωθῇ ἐνταῦθα καὶ μία ἄλλη σπουδαία διὰ τὸ θέμα λεπτομέρεια. Ἀσχολούμενος ἐμμανῶς ὁ Πιττάκης, ἀπὸ τῆς ἐφηβικῆς τοῦ ἡλικίας, μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν ἀρχαίων ἐπιγραφῶν, ἔχων δὲ τὴν εὐκαιρίαν, ἀπὸ τῆς εἰσόδου τοῦ εἰς τὴν Ἀρχαιολογικὴν Ὑπηρεσίαν καὶ ἐντεῦθεν, νὰ μελετᾷ καὶ τὰς ὅλοεν ἐρχομένας εἰς φῶς νέας τοιαύτας, ἀπέκτησε, μετὰ τὴν πάροδον τοῦ χρόνου, ἀξιοσημεῖωτον πεῖραν εἰς τὴν ἀνάγνωσιν ἐπιγραφικῶν μνημείων. Τοῦτο καταδεικνύεται ἐξ ὑποσημειώσεώς του ἐν τῇ *A.E.* 1853, σελ. 694, σημ. 1, ὅπου περιέχονται λίαν λεπταὶ παρατηρήσεις, τὰς ὁποίας σήμερον γνωρίζουν μὲν οἱ ἀσχολούμενοι μετὰ τὴν ἐπιγραφικὴν, εἰς τὴν ἐποχὴν τοῦ Πιττάκη ὅμως ἦσαν παντελῶς ἄγνωστοι: «*...ὁμολογῶ, ὅτι τὸ ἀντιγράφειν ἐπιγραφὰς εἶναι δυσχερέστατον· διότι πολλάκις τὰ γράμματα εἰσὶν ἐξηλειμμένα, τὰ μὲν ὅλως, τὰ δὲ κατὰ μέρος· καὶ τὰ μὲν καθαρῶς φαίνονται, τὰ δὲ ἀμυδρῶς. Ὁ ἀντιγράφων δὲ ἀπαντᾷ πλείστας δυσκολίας εἰς τὴν ἐξιχνίασιν τοῦ ἀληθοῦς χαρακτῆρος, ἀλλὰ πολλάκις καὶ τὰ καθαρῶς γεγραμμένα φεύγουσι τὸν ὀφθαλμὸν τοῦ ἀντιγράφοντος· καὶ ἡ θέσις τῆς ἐπιγραφῆς, καὶ ἡ ὥρα τοῦ χρόνου, καὶ ἡ κατάστασις τῆς ἡμέρας βοηθοῦσιν, ἢ δυσκολαίνουσι τὸν ἀντιγράφοντα...».*

Ἐν σχέσει μετὰ τὰς τόσον διαφημισθείσας παραναγνώσεις τῶν ἐπιγραφῶν, ὑπὸ τοῦ Πιττάκη διὰ τὰς ὁποίας τοσαῦται κατακρίσεις τοῦ ἐγένοντο, ὑπὸ τῶν συγχρόνων του καὶ ὑπὸ τῶν νεωτέρων, ἀντὶ ἄλλων σχολίων, εἶναι ὑπὲρ τὸ δέον ἀρκετὴ ἡ ἀναγνώρισις τῆς συμβολῆς τοῦ πρώτου αὐτοσχεδίου Ἑλλήνος ἀρχαιολόγου, ἡ γενομένη ὑπὸ τοῦ διακεκριμένου ἐπιγραφικοῦ, καθηγητοῦ κ. B. D. Meritt, εἰς λόγον τοῦ ἐκφωνηθέντα ἐν Ἀθήναις, εἰς τὴν ἐπίσημον τελετὴν τῆς ἀναγορεύσεώς του ὡς ἐπιτίμου διδάκτορος

τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς τοῦ Ἐθνικοῦ καὶ Καποδιστριακοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν τὴν 4 Μαρτίου 1970. Ἐν αὐτῷ ἀναφέρονται τὰ κάτωθι σημαντικά, ἀποκαθιστῶντα πλήρως, εἰς τὴν συνείδησιν καὶ τῶν σημερινῶν ἀρχαιολόγων ἀκόμη, τὴν ἐργασίαν τοῦ Πιττάκη: «Εἰς τὸν ἐπιγραφικὸν κόσμον προσέφερεν ὁ Πιττάκης μεγάλην ὑπηρεσίαν, ἥ ὁποία δὲν πρέπει νὰ λησμονηθῇ. Ἐν μέσῳ καταπληκτικῆς ἀφθονίας ὕλικου κατέβαλλε μεγάλας προσπάθειας νὰ περισώσῃ κείμενα ἀπειλούμενα νὰ καταστραφοῦν ἢ νὰ φθαροῦν. Εἴθισται νὰ λέγεται εἰς τινὰς κύκλους ὅτι οὗτος δὲν ἀντέγραφε πάντοτε ὀρθῶς καὶ ὅτι προέβαινεν εἰς συμπληρώσεις χωρὶς νὰ σημειώῃ σχετικῶς τοῦτο. Θὰ πρέπει ἐν τούτοις νὰ εἴμεθα μᾶλλον μνήμονες τοῦ καλοῦ ὅπερ συνετελέσθη ὑπ' αὐτοῦ. Διεπιστώθη προσφάτως, παραδείγματος χάριν, ὅτι τὰ ἀπόγραφα τοῦ Πιττάκη ἐκ τῶν ἐπιγραφῶν τῶν σχετικῶν μὲ τὴν πώλησιν τῆς δημευθείσης περιουσίας τοῦ Ἀλκιβιάδου, καίτοι ἔγιναν πρὸ τόσων πολλῶν ἐτῶν, εἶναι τὰ τελειότερα. Ἀλλὰ βαλέτω τὸν πρῶτον λίθον ἐκεῖνος ὁ ἐπιγραφικός, ὅστις δὲν ἔχει πέσει εἰς σφάλματα κατὰ τὴν ἀνάγνωσιν ἐπιγραφῶν.

»Αἱ συνῆλκεται ἐκδόσεως ἐπιγραφῶν δὲν εἶχον προσλάβει κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς ἐπιγραφικῆς δραστηριότητος τοῦ Πιττάκη τὸν ἤδη καθιερωθέντα τύπον. Συχνάκις οὗτος ἐνήργει κατὰ ἐντελῶς αὐτοσχέδιον τρόπον. Ἡ Ἀττικὴ ἀρίθμησης, ὡς γνωστόν, παρουσιάζει ἰδιαιτέρας δυσχερείας καὶ ἐγὼ ὁ ἴδιος ἔσχον πλέον ἢ ἅπαξ πεῖραν τούτου κατὰ τὴν μελέτην τῶν φορολογικῶν καταλόγων. Ἀκόμη εἶναι δυνατόν νὰ διαπιστωθῇ ὁ τρόπος τῆς σκέψεώς του· αἱ συμπληρώσεις ὑπὸ τούτου ὀνομάτων σπανίως ἀστοχοῦν. Ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μας, ὡς γνωστόν, σημειοῦμεν πάντοτε ἐκάστην συμπλήρωσιν γραμμάτων, ἅτινα δὲν σώζονται ἐπὶ τοῦ λίθου».

Σημείωσις: Ἡ βιβλιογραφία τόσον διὰ τοὺς περιηγητὰς ἐν Ἑλλάδι, ὅσον καὶ διὰ τὴν Ἑλληνικὴν ἱστορίαν τοῦ 19ου αἰ. εἶναι ἰδιαιτέρως πλουσία. Ἐξ αὐτῆς δέον νὰ σημειωθῇ ὅτι ἀνεφέρθη τελείως ἐκλεκτικῶς, καὶ ὅπου ἦτο ἀπαραίτητον νὰ παραπεμφθοῦν στοιχεῖα χρήσιμα διὰ τὸ ἐνταῦθα δημοσιευόμενον κείμενον, μικρὸν μόνον μέρος αὐτῆς, διότι τὰ δύο παρεμβληθέντα σχετικὰ κεφάλαια εἰς τὴν Εἰσαγωγὴν δὲν εἶχον σκοπὸν νὰ ἐξαντλήσουν τὸ θέμα, ἀλλὰ μόνον νὰ στηρίζουν ὠρισμένας ἀπόψεις, ἀπαραιτήτους διὰ τὴν κατανόησιν τῶν ὑπολοίπων κεφαλαίων.

ΕΠΙΜΕΤΡΟΝ

Εἶχε παραδοθῇ πλέον εἰς τὸ τυπογραφεῖον ἢ παροῦσα Εἰσαγωγή, ὅτε εἰς τὴν ἐβδομαδιαίαν ἐφημερίδα *Κερκυραϊκὰ Νέα*¹ ἐδημοσιεύθη ὑπὸ τοῦ λογίου Κερκυραίου κ. Γερ. Χυτήρη, ὑπὸ τὸν τίτλον «Σημειώσεις ἐνὸς Κερκυραίου», ἄρθρον ἀναφερόμενον εἰς τὴν ἴδρυσιν «Ἰονικοῦ Μουσείου» εἰς τὴν νῆσον Κέρκυραν, τὸν Φεβρουάριον τοῦ 1833. Ἡ πληροφορία περιέκλειε μεγίστην σημασίαν, διότι ἡ ἴδρυσις «Ἰονικοῦ Μουσείου» ἐκείνην ἀκριβῶς τὴν ἐποχὴν, καθ' ἣν εἶχεν ἐπιστρέψει εἰς Κέρκυραν ὁ Ἀνδρέας Μουστοξύδης, διεφαίνετο ὅτι ἔπρεπε νὰ συνδεθῇ μὲ ἰδικὰς του ἐνεργείας, ἀποτελούσας, τρόπον τινά, συνέχειαν ἀναλόγων προσπαθειῶν του εἰς τὴν Αἴγιον.

Κατὰ τὴν αὐτὴν περίοδον αἱ Ἰόνιοι Νῆσοι δυνάμει τῆς συνθήκης τῶν Παρισίων τῆς 5 Νοεμβρίου 1815, ἀπετέλουν, τυπικῶς τοῦλάχιστον, ἀνεξάρτητον Κράτος ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ Ἡνωμένου Βασιλείου τῆς Μ. Βρεταννίας. Διὰ τοῦ Συντάγματος ὅμως τοῦ 1817 ἀπόλυτος κύριος εἶχεν ὀρισθῇ ὁ «Λόρδος Μέγας Ἀρμοστής»².

Ἀφορμὴν διὰ νὰ γίνουσι ἐνέργειαι ἰδρύσεως «Ἰονικοῦ Μουσείου» ἔδωκεν ἡ τυχαία ἀνεύρεσις «διαφόρων χαλκῶν ἀγγείων», εἰς τὴν νησίδα τοῦ Βίδο (τὴν ἀρχαίαν Πτυχίαν κατὰ Θουκυδίδην)³, κατὰ τὰς ἐργασίας εἰς τὸν χῶρον ἐκεῖνον ὅπου οἱ Βρεταννοὶ κατηδάφισαν τὸν Ἀγ. Στέφανον, διὰ νὰ κτίσουν φρουριακὴν ἐγκατάστασιν⁴.

Κατόπιν τῆς εὑρέσεως ἀρχαίων, ὁ Ἀ. Μουστοξύδης, ὅστις εἶχεν ἐκλεγῇ ὑπὸ τῶν ἐκλεκτόρων τῆς Κερκύρας πρῶτος Βουλευτὴς τῆς νήσου, διὰ ψήφων 315⁵, ἐνήργησε παρὰ τῷ πεφωτισμένῳ Λόρδῳ Μεγ. Ἀρμοστῇ Nugent, κατορθώσας διὰ τοῦ κύρους του νὰ ἐπιτύχῃ τὴν ἐκδοσιν διατάγματος ἰδρύσεως Μουσείου. Ἡ εἶδσις, δημοσιευθεῖσα εἰς τὴν *Ἐφημερίδα Ἰονίου Κράτους*, ἀριθ. 112/1833, σελ. 3(4/16 Φεβρουα-

1. Ἔτος Α' — Περίοδος Β', ἀριθ. 1216, τοῦ Σαββάτου 24 Νοεμβρίου 1973, σελ. 1 (ἐκδοσις ἐν Κερκύρᾳ).

2. *Gazzetta Ionia* ἀριθ. 91 (23 Μαρτίου 1816), ἀριθ. 3 (5/17 Ἰανουαρίου 1818). *Ἑκτακτος Ἐφημερίς Ἰονίου Κράτους* (8/20 Ἰανουαρίου 1818). Ἀ. Μουστοξύδης, *Promemoria*, 1840, ἄρθρα 19 - 82. Π. Χιώτης, *Σειρὰ Ἱστορικῶν Ἀπομνημονευμάτων*, τόμ. Γ', Κέρκυρα, 1863, σελ. 951. Κ. Λομβάρδος, *Ἀπομνημονεύματα πρὸς καταρτισμὸν τῆς περὶ ἀπελευθερώσεως τῆς Ἑπτανήσου Ἱστορίας*, Ζάκυνθος, 1871, τόμ. Α', σελ. 196, 37, 216, 217, 267. Μύλλερ - Λάμπρος, *Ἡ Τουρκία καταρρέουσα*, Ἀθῆναι, 1914, σελ. 156. Α. Μ. Ἰδρωμένος, *Πολιτικὴ Ἱστορία τῆς Ἑπτανήσου (1815 - 1864)*, Κέρκυρα, 1935, σελ. 15 - 18 καὶ Ἀ. Μανῆς, *Ἀνδρέας Μουστοξύδης, 1785 - 1860, Ὁ ἐπιστήμων, ὁ πολιτικός, ὁ ἐθνικὸς ἀγωνιστής*, Ἀθῆναι, 1960, σελ. 89 - 90 κ.έ.

3. Θουκυδίδης IV, 46.

4. Βλ. Φ. Ἀλβάνα, *Κερκυραϊκὰ Ἀπομνημονεύματα*, Κέρκυρα, τόμ. Α' 1891, τόμ. Β' 1893. Εἰς τὸν Β' τόμον σελ. 348 σημειοῦται: «Ὑπὸ τὸ ψηφοθετημένον δάπεδον τῆς ἀρχαίας ταύτης ἐκκλησίας ἀνευρέθησαν διάφορα σκευὴ χαλκῆ χρησιμεύοντα εἰς τὴν λατρείαν τῶν ἐθνικῶν ὅπερ ἐμφαίνει ὅτι ἐν αὐτῇ τῇ θέσει ἦτο πρῶν ἰδρυμένος ναὸς αὐτῶν. Ἐκεῖ πλησίον εὑρέθησαν καὶ βυζαντινὰ νομίσματα ἐπίτηδες κατατεθειμένα ὑπὸ λίθινον ὄγκον εἰς ὃν κατέφθανε τις διερχόμενος λακκώδῃ δίοδῳ ἔχουσαν ἀφετηρίαν ἀπὸ βαθυτάτου φρέατος».

5. *Ἐφημερίς Ἰονίου Κράτους*, ἀριθ. 111 (28 Ἰανουαρίου/10 Φεβρουαρίου 1833) σελ. 5. Παράρτημα ἀριθ. 112 (8/20 Φεβρουαρίου 1833).

ρίου), ἔχει οὕτω: «Ἡ Βουλὴ συνάδουσα εἰς τὰς κοινοποιήσεις ὅπου ἔλαβεν ἐκ μέρους τοῦ Λ ὀ ρ δ Μ ε γ ἄ λ ο υ Ἀ ρ μ ο σ τ ο ῦ ἀναφερομένας εἰς περιστάσεις μιᾶς τυ-
χηρᾶς ἐξωρύξεως γιναμένης εἰς τὸ Νησί τοῦ Βίδου (ἀρχῆθεν ὀνομαζόμενον Π τ υ χ ί α,
κατὰ τὸν Θουκυδίδην) διὰ τῆς ὁποίας εὐρέθησαν διάφορα παλαιὰ χάλκινα ἀγγεῖα. -Καὶ
κατὰ τὰς παραγγελίας τῆς Αὐτοῦ Ἐξοχότητος διὰ τὴν σύστασιν ἑνὸς Ἐθνικοῦ Μου-
σείου, ὡς μιᾶς φυσικῆς προσθήκης εἰς ἕνα πλεόν ἐκτεταμένον σύστημα δημοσίου ἐκ-
παιδεύσεως. -Εὐηρεστήθη νὰ δώσῃ ὑπαρξιν εἰς τὸ εἰρημένον κατάστημα, καὶ νὰ ὀνο-
ματίσῃ μίαν Ἐπιτροπὴν ἥτις νὰ τὸ διευθύνῃ, συνθεμένην ἀπὸ τοὺς Κυρίους Ἰω. Κρά-
φωρδ¹, Δ.ρα Γαγκάδην², Ἰππ. Μουστοξύδην καὶ Ἰππ. Προσαλέντην»³.

Εἰς τὸ αὐτὸ Παράρτημα τῆς Ἐφημερίδος Ἰονίου Κράτους ἐδημοσιεύθη καὶ ἡ περὶ
ιδρύσεως τοῦ Μουσείου ἀπόφασις τῆς Βουλῆς, ἔχουσα οὕτω:

«ΕΝΩΜΕΝΟΝ ΚΡΑΤΟΣ ΤΩΝ ΙΟΝΙΚΩΝ ΝΗΣΩΝ

Κορφοί, 16 Φεβρουαρίου 1833 Ε.Ν.⁴

ΕΝ ΤΗ ΒΟΥΛΗ — ΑΠΟΦΑΣΙΣ.

Ἐπὶ σκοπῷ νὰ εὐκολυνθῇ ἡ σύστασις καθιδρυμάτων ἀρχαιολογίας, ὡς βοηθητικῶν
Καταστημάτων τῆς Δημοσίου Ἐκπαιδεύσεως.

Ἀποφασίζεται:

Αρθ. 1. Συστένεται εἰς τοὺς Κορφοὺς ἕνα Ἰονικὸν Μουσεῖον.

Αρθ. 2. Ὁ διωρισμένος Τόπος δι' αὐτὸ τὸ Κατάστημα θὰ σχηματίζει μέρος ἐκεί-
νου τοῦ Σχολείου τῶν Ὠραίων Τεχνῶν.

Αρθ. 3. Κάθε πρᾶγμα ὅπου θὰ κρίνεται ὅτι εἶναι προῖον τεχνῶν, ἢ βιομηχανίας τῶν
ἀρχαίων χρόνων θὰ φυλάττεται ἐκεῖ.

1. John Crauford: ἀνώτερος ὑπάλληλος τῆς Βρετανικῆς Ἀρμοστείας.

2. Στάμος Γαγκάδης (1782 - 1853). Ἦτο ἱατρός, μέλος τῆς Ἰονίου Ἀκαδημίας, τῆς ὑπὸ τῶν Γάλλων ἰδρυθείσης, μέλος τῆς «Ἐταιρίας τῶν Φιλομαθῶν», ἰδρυθείσης ὑπὸ τοῦ Ἀ. Μουστοξύδου. Ὑπῆρξεν ἐπίσης συντάκτης τοῦ ἰταλο-
γλώσσου Φιλολογικοῦ Ἐρμου καὶ τῆς Ἰονίου Ἀνθολογίας, μηνιαίου περιοδικοῦ πρὸς διάδοσιν τῶν Γραμμάτων καὶ
τῶν ἐπιστημονικῶν γνώσεων, ἐκδοθέντος ὑπὸ μεγάλης Ἐπιτροπῆς λογίων ὑπὸ τὴν Προεδρίαν τοῦ Nugent — ἐξεδόθησαν
5 τόμοι αὐτῆς. — Βλ. σχετικῶς Ἀ. Μανῆν, ἔ.ἀ. σελ. 91. Ὁ Γαγκάδης ἔλαβε πολλὰ ἀξιώματα τόσον κατὰ τὴν Γαλλικὴν
Κατοχὴν τὸν Ἰόνιον, ὅσον καὶ κατὰ τὴν Βρετανικὴν. Μετὰ τὴν παραίτησιν τοῦ Ἀ. Μουστοξύδου ἀπὸ τοῦ ἀξιώματος
τοῦ Ἀρχόντος τῆς Παιδείας, τὸ 1835, ἐδέχθη οὗτος τὴν θέσιν ἐκείνου. Ἦτο, τέλος, κάτοχος μεγάλης συλλογῆς ἀρχαίων
νομισμάτων, διασκορπισθέντων μετὰ τὸν θάνατόν του. Μέρος τῆς συλλογῆς ταύτης ἀπέκτησεν ὁ Παῦλος Λάμπρος,
πατὴρ τοῦ ἱστορικοῦ Σπυρίδωνος Λάμπρου.

3. Παῦλος Προσαλέντης, γλύπτης, μαθητὴς τοῦ Canova, μέλος τῆς Ἀ' Ἰονίου Ἀκαδημίας καὶ Διευθυντὴς τῆς Δη-
μοσίας Σχολῆς Καλῶν Τεχνῶν. Οὗτος ἐσχέδιασε τὰς ἀρχαιοπρεπεῖς στολὰς τῶν φοιτητῶν τῆς Β' Ἰονίου Ἀκαδημίας,
τῆς ἰδρυθείσης ὑπὸ τοῦ Guilford. Ἦτο καὶ οὗτος κάτοχος διαφόρων ἀρχαιοτήτων.

4. Ε. Ν. σημαίνει Ἔτος Νέον (τοῦ Γρηγοριανοῦ Ἡμερολογίου). Εἶχε διαφορὰν 12 ἡμερῶν κατὰ τὸν παρελθόντα
αἰῶνα.

Αρθ. 4. Τὰ ἀρχαῖα καὶ ὅσα ἰδιαίτερα ὑποκείμενα τύχη νὰ ἔχουν τοιαῦτα εἶδη ὑπὸ φύλαξιν τοὺς ἀνήκοντα εἰς τὴν Κυβέρνησιν ἢ εἰς τὸ Ἐπιχώριον δικαίωμα καμμιᾶς τῶν Ἑπτὰ Νήσων, θὰ τὰ παραδώσουν εἰς τὴν ἐπιφορτισμένην μὲ τὴν Διεύθυνσιν τοῦ εἰρημένου καταστήματος Ἐπιτροπὴν.

Αρθ. 5. Ὅσοι εἰς τὸ Κράτος τοῦτο τύχη νὰ ἔχουν παρόμοια εἶδη, ὡς ἰδιαίτεράν τοὺς ἰδιοκτησίαν, ἡμποροῦν νὰ τὰ καταθέσουν εἰς τὸ Μουσεῖον διὰ νὰ φυλαχθοῦν ὅσον καιρὸν θελήσουν, καὶ νὰ τὰ ξαναλαμβάνουν ὀπίσω εἰς κάθε τοὺς ἀναζήτησιν.

Αρθ. 6. Ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸ ἐξῆς κάθε πρᾶγμα τοιούτου εἶδους ὅπου κατὰ τύχην ἢ ἀπὸ μίαν ἐπίτηδες ἔρευναν ἡμποροῦν νὰ ἀνακαλυφθῇ θὰ κατατεθῇ εἰς τὸ Μουσεῖον διὰ νὰ φυλαχθῇ καὶ θὰ ἐπιστραφῇ εἰς τὸν οἰκοκύριόν του κάθε φορὰν ὅπου τὸ ζητήσῃ.

Αρθ. 7. Κανένα ἀπὸ τὰ παρακαταθεμένα εἶδη εἰς τὸ Μουσεῖον, ἢ μὴ παρακαταθεμένα δὲν ἡμπορεῖ ἀπὸ τώρα καὶ εἰς τὸ ἐξῆς νὰ ἐξέλθῃ ἀπὸ τὰς Ἰονικὰς Νήσους χωρὶς νὰ βασταχθῇ εἰς τὸ εἰρημένον Κατάστημα ἐν ἀντίτυπον.

Αρθ. 8. Θὰ παρθοῦν ἀκολούθως τὰ ἀναγκαῖα μέτρα ὥστε νὰ βαλθοῦν εἰς πρᾶξιν μέσα συντελεστικά νὰ γίνουν εἰς διάφορα μέρη τῆς Ἑθνικῆς Ἐπικρατείας ἐξωρῶξεις πρὸς πλουτισμὸν τοῦ Μουσείου ἀπὸ ἀρχαιότητας ἀναφερομένας εἰς τὴν καθίδρυσίν του, διὰ νὰ κατασταθοῦν ὠφέλιμοι εἰς τὴν σπουδὴν τῶν Τεχνῶν εἰς τὸ Ἰονικὸν Κράτος.

Αρθ. 9. Τὰ δικαιώματα τῶν κτητόρων τόσον τῶν γαιῶν ὅπου ἤθελαν γίνεαι ἀνάλογοι ἔρευναι τόσον τῶν εἰδῶν ὅπου ἡμποροῦν νὰ εὑρεθοῦν ἐκεῖ, θὰ σεβασθοῦν κατὰ τοὺς περὶ αὐτῶν Νόμους.

Αρθ. 10. Θὰ ὀνοματισθοῦν εἰς τὰς Μεσημβρινὰς Νήσους τοῦ Κράτους Μέλη ἀντεπιστέλλοντα τῆς εἰρημένης Ἐπιτροπῆς, ἀπὸ ἀνθρώπους πεπαιδευμένους, εἰς τοὺς ὁποίους θὰ στέλλονται αἱ ἀναφερόμεναι εἰς τὴν ἐπιφόρτισίν τοὺς καθοδηγήσεις.

Αρθ. 11. Ἡ Ἐπιτροπὴ θὰ ἐπασχολήσῃ μὲ τὸ μέσον τῆς Ἰονικῆς Ἐφημερίδος τὸν ζῆλόν της εἰς τὸ νὰ προσκαλέσῃ τὸν πατριωτισμὸν ὅσων κατὰ τὸ παρὸν ἔχουν ἀρχαιότητος εἰς ὠφέλειαν τοῦ ἐθνικοῦ Μουσείου καὶ νὰ διεγείρουν εἰς τὰς ἄλλας Νήσους τὴν ἐπιθυμίαν ἐρευνῶν, ὅποῃαι νὰ τείνουν εἰς τὸν αὐτὸν σκοπόν.

Αρθ. 12. Ἡ Βουλὴ ἐπιφυλάττεται νὰ ἐγκρίνῃ κάθε ἄλλο μέτρον, ἀποβλέπον τὸ εἰρημένον Κατάστημα, ἐπ' ἀναφορῶν τῆς Ἐπιτροπῆς εἰς τὴν ὁποίαν αὐτὸ ἐμπιστεύθη.

Αρθ. 13. Ἡ παροῦσα θὰ τυπωθῇ εἰς τὰς δύο γλώσσας τὴν Νεοελληνικὴν καὶ Ἰταλικὴν καὶ θὰ δημοσιευθῇ πρὸς γενικὴν εἰδοποίησιν.

ΘΕΟΤΟΚΗΣ

NOYFENT

(Σημ.) ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Λ.Μ.Α.

Γ. ΚΙΝΤ

ΕΔ. Σ. ΒΑ.Ι.ΝΕΣ

Ἐξαπορ. τοῦ Λ.Μ.Α.

Ἐξαπορρήτων τῆς ΒΟΥΛΗΣ εἰς τὸ Γενικὸν Διαμέρισμα).

Τὸ Ἰονικὸν Μουσεῖον ἐμφανίζεται ὡς «Ἑθνικὸν Μουσεῖον» καὶ εἰς εἰδικὸν ἄρθρον δημοσιευθὲν εἰς τὴν δίγλωσσον ἐπίσημον ἐφημερίδα *Gazzetta degli Stati Uniti delle*

Isole Ionie (Ἐφημερίς τοῦ Ἠνωμένου Κράτους τῶν Ἰονικῶν νήσων), ἀριθ. 148 τῆς 14/26.10.1833.

Εἰς τὸ ἄρθρον τοῦτο ἀναφέρεται τὸ διατεθὲν ὡς Μουσεῖον «λαμπρὸν παλάτι τῆς ἐξοχῆς μετὰ τὴν περὶ αὐτὸ γῆν, κείμενον εἰς τὴν θέσιν τοῦ Ἀγίου Παντελεήμονος», τὸ σημερινὸν Mon Repos. Τὸ ἄρθρον «Ἐθνικὸν Μουσεῖον» εἶναι τὸ κατωτέρω:

«ΕΘΝΙΚΟΝ ΜΟΥΣΕΙΟΝ

Εἰς ἑδαφος προβάλλον ἀπανταχοῦ ἀρχαίας ἀναμνήσεις, καὶ φυσικὰ ἰδιαίτερα πλεονεκτήματα· εἰς γῆν ἣ ὁποία καθημερὶς ἐκφέρει εἰς τὸ φῶς ἀντικείμενα τῆς προτέρας τῆς δόξης ἢ τοῦ παρόντος τῆς πλούτου, ἄξια νὰ ἐνασχολήσων τὴν προσοχὴν κάθε σοφοῦ, ἐχρειάζετο ἓνα Κατάστημα, ἐπίτηδες διατεταγμένον, καὶ διευθυνόμενον ἀξίως, νὰ τὰ ὑποδέχεται νὰ τὰ βάλλῃ εἰς τάξιν, καὶ νὰ τὰ κατασταίῃ διδακτικὰ καὶ κοινωφελῆ. Αὐτὴ ἡ Νῆσος ἤμπορεῖ μὲ δίκαιον νὰ καυχηθῇ ὅτι ἐθήλασε πολλοὺς ἄνδρας, ὅποιοι καὶ εἰς τῶν Ἀρχαιολογικῶν σπουδασμάτων τὴν μελέτην ἐφημίσθησαν, καὶ εἰς τὰς φυσικὰς διέπρεψαν ἐπιστήμας. Μολονότι ἀπὸ τὰ καλὰ τοῦτα τῆς πατρίδος τέκνα μὲ ἀπεριόριστον ζῆλον καὶ πολυχρονίους κόπους κατωρθώθησαν συλλογαὶ πολύτιμαι τῆς Ἀρχαιολογίας καὶ Φυσικῆς τοῦ τόπου Ἱστορίας, μολοντοῦτο μὴν εὐρίσκουσαι τὴν προσήκουσαν τοῦ δημοσίου περίθαλψιν καὶ ἐπαγρύπνησιν, ὑπέπεσαν εἰς τὴν κοινὴν τῆς ἀστασίας τύχην. Ἐνῶ τώρα ἐλπίζεται ἡ πραγματικὴ καὶ προοδευτικὴ μεταρρύθμισις τῶν λοιπῶν ἐκπαιδευτικῶν κλάδων, μὲ χαράν μας ἀναγγέλλομεν, ὅτι ἐθεσπίσθη καὶ ἓνα τοιοῦτον Κατάστημα ἀνάγκης ἀξιολόγου καὶ κατὰ τὴν χρῆσιν καὶ κατὰ τὴν ὠφέλειαν. Ἡ αὐτοῦ Ἐξοχότης ὁ ΛΟΡΔ ΜΕΓΑΣ ΑΡΜΟΣΤΗΣ ἀπὸ τῆς πρώτης αὐτοῦ ἐλεύσεως παραιτηθεὶς ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ καλοῦ τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ μεταχειρισθῇ εἰς ἰδίαν του ἄνεσιν τὸ λαμπρὸν παλάτι τῆς ἐξοχῆς μετὰ τὴν περὶ αὐτὸ γῆν, κείμενον εἰς τὴν θέσιν τοῦ Ἀγίου Παντελεήμονος, ἐκίνησε τὴν Ἐκλαμπροτάτην Βουλὴν νὰ ἀφιερῶσιν αὐτὸ εἰς ὁποιαδήποτε δημοσίαν ὠφέλειαν κρίνῃ ἀρμόδιον. Διάφορα περὶ τούτου ἐπροβλήθησαν σχέδια, ἀλλὰ τὸ εὐλογώτερον ἐνεκρίθη· καὶ τὸ εἰρημένον Παλάτι καθίσταται Ἐθνικὸν Μουσεῖον, καὶ ἡ περὶ αὐτὸ γῆ μεταβάλλεται εἰς Κῆπον Βοτανικὸν καὶ εἰς ἄλλους σκοποὺς Γεωπονικῶν βελτιώσεων.

Τὸ τοιοῦτον μέτρον προξενεῖ κοινὴν εὐχαρίστησιν. Ὁ σκοπὸς εἰς τὸν ὁποῖον ἀφιερώθη ἀφήνει ἀνέπαφον καὶ ὁλόκληρον ἓνα κτίριον, σχηματίζον ἤδη ἓνα ἀπὸ τοὺς ὠραιότερους τῆς Νήσου μας στολισμούς, καὶ τοῦ ὁποῖου ἡ ἑκτασις ἤμπορεῖ νὰ δώσῃ ὑποδοχὴν καὶ ἀρμοδίαν κατάθεσιν μεγίστης σειρᾶς ἀντικειμένων. Ἡ διεύθυνσις αὐτοῦ ἐνεπιστεύθη εἰς τὸν ἀξιότατον Ἰπ. Παῦλον Προσσαλέντην, ὁ ὁποῖος εἰς τὸ ἴδιον μέρος μεταφέρει καὶ τὸ σχολεῖον τῶν Ὁραίων Τεχνῶν, τὸσον στενὰ συνδεδεμένον μὲ τὴν σπουδὴν τῆς Ἀρχαιολογίας. Ὑπὸ τὴν αὐτοῦ ἐπιστάσιν θὰ καταταχθοῦν ἐκεῖ ὅλα τὰ ἀρχαῖα μνημεῖα καθὼς, ἐπιγραφαί, στῆλαι, ἀγάλματα, κτλ. τὰ κατὰ καιρὸν εὐρεθέντα καὶ ἀνήκοντα εἰς τὸ κοινόν, καθὼς καὶ διάφορα ὑποδείγματα τῆς φυσικῆς ἱστορίας καὶ βιομηχανίας τῶν Νήσων. Κανεὶς φιλόπατρις Ἰόνιος δὲν θὰ διστάξῃ βέβαια νὰ ἐναποταμιεύσῃ εἰς αὐτὸ τὸ ἔθνικόν Κατάστημα ὁποῖονδήποτε ἀντικείμενον ἀξιοπεριέργον κέκτηται,

καὶ τοῦ ὁποίου, ἂν δὲν θελήσῃ νὰ κάμῃ τὴν ἀφιέρωσιν, ἐνῶ ἀσφαλίζει τὴν συντήρησιν καὶ τὴν ὠφελιμότητα, ἡμπορεῖ πάντοτε νὰ χαίρεται τὴν ἰδιοκτησίαν. Βεβαιούμεθα ὅτι ὁ Ἐκλαμπρότατος Ὑπαρχος Δ.ρ Γαγγάδης, ὁ ὁποῖος, μετὰ πολυχρονίους ἐρεῦνας καὶ ἀξιόζηλον πατριωτισμόν, ἐσχημάτισεν ὅχι μόνον τὴν ἐντελεστέραν καὶ πλουσιωτέραν συλλογὴν τῶν Ἰονίων νομισμάτων, ἀλλὰ καὶ ὅλης τῆς ὕλης ὅπου δύναται νὰ διασαφίσῃ τὴν φυσικὴν ἱστορίαν τῆς Κερκύρας, ἔχει σκοπὸν νὰ παραθέσῃ τὰ πολύτιμα αὐτὰ κειμήλια εἰς τὸ Ἐθνικὸν Μουσεῖον, διὰ τὴν διδασκαλίαν καὶ περιέργειαν τοῦ κοινοῦ. Τὸ παράδειγμα αὐτοῦ τοῦ ἀγαθοῦ πολίτου δὲν εἶναι ἀμφιβολία ὅτι θὰ τὸ μιμηθῶσι καὶ ἄλλοι, ὅσοι εἶναι εἰς περίστασιν νὰ συντρέξουν εἰς τὸν στολισμὸν καὶ ὠφελιμότητα τοῦ τοιοῦτου Καταστήματος.

Ἡ εὐκαρπος γῆ ὅπου τριγυρίζει τὸ Μουσεῖον παρέχει ἐπὶ πλέον κάθε ἐλπίδα ὅτι δύναται εἰς τὸ μέλλον νὰ συντείνει τὰ μέγιστα εἰς ὠφέλειαν τῆς Γεωργίας. Ἀπείρων ἀγαθῶν πρόξενος θὰ γίνῃ ἡ σύστασις ἐνὸς Τυπικοῦ Ἀγροκηπίου, διευθυνομένου ἀπὸ ἄνδρας εἰδήμονας, ἀποβλέποντας νὰ εἰσάξουν καὶ νὰ κάμουν γνωστὰς εἰς τοὺς φιλέργους τῆς ἐξοχῆς κατοίκους ὅλας τὰς νέας μεθόδους τῆς Γεωπονίας, καὶ τὰ διάφορα εἶδη τῶν προϊόντων, ὅποια καταπλουτοῦν τὰ φωτισμένα Ἕθνη. Τοιοῦτου καταστήματος ἡ νῆσος μας ἔχει ἄμεσον ἀνάγκην. Ὁ οὐρανὸς τὴν εὐλόγησε μὲ ὅλα του τὰ χαρίσματα, καὶ δὲν λείπει ἄλλο εἰμὴ ἡ εἰσαγωγὴ ἐκείνων τῶν μεθόδων, ὅσας ἡ τέχνη ἐφεῦρε διὰ νὰ πραγματοποιήσῃ τὰς ἐνεργείας τῆς φύσεως μὲ ὀλιγώτερον κόπον, μὲ μεγαλύτερον ὄφελος καὶ μὲ περισσοτέραν ἐντέλειαν».

Ἡ ἱδρυσις Μουσείου ἦτο γεγονὸς ἀξιοσημείωτον διὰ τὴν ἐποχὴν, ἐγένοντο ὅθεν διαφοροὶ συζητήσεις ἢ μνηταὶ αὐτοῦ κατὰ τὰς ἐν τῇ Βουλῇ συνεδριάσεις. Οὕτω εἰς ὁμιλίαν τοῦ ὁ Λόρδος Μέγας Ἀρμοστής, κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς 6 Μαρτίου 1833 Ε.Ν. (Ἐφημερὶς Ἑκτακτος, Κορφοὶ 7.3.1833, σελ. 3, στήλη α', Παράρτημα) περιέχεται τὸ κατωτέρω ἀπόσπασμα:

«Συσταίνω τὴν κατάστασιν τῆς Ἀκαδημίας εἰς τὰς θερμὰς καὶ ἐπιμελεῖς φροντίδας σας. Ὡς μέρος τοῦ ἰδίου ὑποκειμένου σᾶς προβάλλω νὰ συντρέξετε μὲ τὴν Βουλὴν εἰς τὴν καθίδρυσιν Ἐθνικοῦ Μουσείου, ἐνωμένου μὲ μίαν Δημοσίαν Βιβλιοθήκην. Τὸ νὰ συνάξετε καὶ νὰ διατηρήσετε μέσα εἰς τοὺς κόλπους τῆς ἰδίας σας γῆς τὰ ἀρχαῖα τῆς μνημεῖα καὶ τὰ τοπικά τῆς προϊόντα χρησιμεύει, ὅχι μόνον νὰ διασαφίσῃ τὴν Ἱστορίαν, νὰ προοδεύσῃ τὰς ἐπιστήμας καὶ νὰ δώσῃ ὑπόδειγμα τεχνῶν, ἀπὸ τὰ ὅποια νὰ ἐμπνευσθῇ ἡ φιλοκαλία εἰς τὴν αὖξουσιν νεολαίαν τῶν Ἰονίων Νήσων, ἀλλὰ ὡσαύτως νὰ προοδεύσῃ καὶ νὰ ζωογονήσῃ ἐκείνην τὴν ἐντιμον ἔπαρσιν, ἡ ὁποία κάμνει τοὺς ἀνθρώπους νὰ ἀγαποῦν τὸν τόπον τῆς γεννήσεώς των ἀκόμη περισσότερο, ἐνῶ θεωροῦν μὲ τὰ μάτια τους τὰ λείψανα τῆς παλαιᾶς τῆς δόξης. Αὐτὸ τὸ αἶσθημα, αἰῶνες καταδυναστείας καὶ κακοκυβερνήσεως δὲν ἡμπόρεσαν νὰ ἀποσβύσουν εἰς κανὲν ἀπὸ αὐτὰ τὰ Κράτη, ὅσα μετέχουν ἀπὸ τὸ Ἐθνικὸν τοῦ Ἑλληνος ὄνομα: αἶσθημα, χωρὶς τοῦ ὁποίου ἡ ἱερὰ τοῦ πατριωτισμοῦ φλόγα κατασταίνεται κρύος ὑπολογισμὸς ἀτομικῆς μόνον ὠφελείας, προερχομένης εἰς ἡμᾶς ἀπὸ τὴν λαμπρότητα τῆς πατρίδος μας».

Εἰς ὁμιλίαν¹ τοῦ Προέδρου τῆς Εὐγ. Νομοθετικῆς Συνελεύσεως τοῦ Ἐνωμένου Κράτους τῶν Ἰονίων Νήσων Ἰππέως Ἀγγέλου Κόνδαρη Μ. Στ. Αγ. Μ. Αγ. Γ.², ἀπαντητικὴν εἰς τὴν Α.Ε. τὸν Λόρδον Μέγαν Ἀρμοστὴν περιέχονται τὰ κάτωθι:

«Ἡ κλασικὴ ἐκπαίδευσις, ἡ ὁποία πλουτίζει τὴν εὐφυΐαν, ἡ ὁποία μὲ τὰ καθιδρύματα τῆς διασώζει τὰς ἐθνικὰς ἀναμνήσεις καὶ μαζὴ μὲ αὐτὰς τὸ μεγαλεῖον καὶ τὴν ἀξιοπρέπειαν ἑνὸς λαοῦ, καὶ ἡ ὁποία ἐρεθίζει εἰς μίμησιν τὰς ἐνεστώσας καὶ ἐπερχομένας γενεάς, συστηθεῖσα μεταξὺ ἡμῶν ἀπὸ τὸν διὰ παντὸς μακαριζόμενον Καγγελάριον τῆς Ἰονίου Ἀκαδημίας, θὰ ἀναζωπυρωθῇ καὶ θὰ ἐνισχυνηθῇ ἀπὸ τὸ Μουσεῖον καὶ ἀπὸ τὴν Ἐθνικὴν Βιβλιοθήκην, τὴν ἀναφερθεῖσαν ἀπὸ τὴν Υ.Ε. καὶ ἡ Συνέλευσις κρίνει χρέος τῆς νὰ συνεργήσῃ ὥστε νὰ ἀποτελειωθοῦν καὶ νὰ διατηρηθοῦν τοιαῦτα ἔργα».

Παρά τὰς ἐν γένει προσπάθειάς τῆς Κυβερνήσεως, καὶ παρὰ τὴν ἵδρυσιν τοῦ Μουσείου, φαίνεται ὅτι οἱ ἰδιῶται δὲν συνεμορφώθησαν πρὸς τὰς ὁδηγίας τοῦ Διατάγματος τὸ ὁποῖον ἄφηγε πολλὰ κενά. Οὕτω ὑπεχρεώθη τὸ 1846 ἡ Κυβέρνησις τῶν Ἰονίων νὰ λάβῃ δραστικώτερα μέτρα, ἐπανελθοῦσα εἰς τὸ θέμα ἐν ἔτει 1846, καὶ ἐκδοῦσα τὴν ΙΑ' Πρᾶξιν τῆς Βουλῆς³, ἐκ τῆς μελέτης τῆς ὁποίας προκύπτει σαφῶς ὅτι πρόκειται περὶ τοῦ εἰς τὸν Ἰ. Καποδίστριαν ὑπὸ τοῦ Ἀ. Μουστοξύδη ὑποβληθέντος Ψηφίσματος⁴, τὰ ἄρθρα τοῦ ὁποίου προσηρμόσθησαν εἰς τὰς συνθήκας τὰς κρατούσας εἰς τὰς Ἰονίους Νήσους, καὶ συνεπληρώθησαν. Μετὰ τὴν Πρᾶξιν ταύτην τῆς Βουλῆς ἠκολούθησε καὶ ταυτόσημος Πρᾶξις (ΛΗ') τῆς VIII Γερουσίας «ἀφορῶσα εἰς διατάξεις τινὰς περὶ τοῦ καλλωπισμοῦ τοῦ Ἰονίου Ἐθνικοῦ Μουσείου». Αὕτη ἐξεδόθη τὴν 1/13 Ἀπριλίου 1847⁵.

Περὶ τῶν ἐν Κερκύρα ληφθέντων πρώτων μέτρων περὶ προστασίας ἀρχαιοτήτων θὰ ἀκολουθήσῃ ἰδιαιτέρα μελέτη, διότι ἐκφεύγει αὕτη τῶν πλαισίων τῆς παρούσης Εἰσαγωγῆς. Τὸ θέμα ἀνεφέρθη καὶ ἐνταῦθα, μόνον διότι ἦτο ἀνάγκη νὰ καταδειχθῇ καὶ ἡ ἐν τοῖς Ἰονίοις Νήσοις ληφθεῖσα περὶ ἀρχαιοτήτων πρώτη νομοθετικὴ προστασία πρωταγωνιστῆς τῆς ὁποίας ὑπῆρξεν ὁ Ἀνδρέας Μουστοξύδης.

1. Ἐφημερὶς Ἑκτακτος, Κορφοὶ 18 Μαρτίου 1833 Ε. Ν. σελ. 1, στήλη β, καὶ σελ. 2, στήλη α'.

2. Μεγαλόσταυρος [τοῦ Τάγματος] Ἀγγέλου Μιχαήλ καὶ Ἀγίου Γεωργίου.

3. Ἐφημερὶς Ἐνωμένου Κράτους κλπ. ἀριθ. 53, τῆς 1 Αὐγούστου 1846.

4. Βλ. σελ. ογ' τῆς παρούσης Εἰσαγωγῆς.

5. Ἐδημοσιεύθη εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 123 φύλλον τῆς τριγλώσσου Ἐφημερίδος Ἐπισήμου τοῦ Ἐνωμένου Κράτους τῶν Ἰονίων νήσων τῆς 26 Ἀπριλίου 1847 ἐ.π.

EYPETHPION

ΜΕΡΟΣ Α΄

I. ΠΙΝΑΞ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ ΚΑΤΑ ΤΟΜΟΝ¹

Α' ΠΕΡΙΟΔΟΣ (1837-1860)

1837

Φυλλάδιον 1, Ὀκτώβριος

Ὄνομα συγγραφέως	Τίτλος λήμματος	Ἀριθμὸς λήμματος	Σελίς	Ἀριθμὸς λιθογραφήματος
—	Ἀγγελία ἐκδόσεως Ε.Α. ὑπὸ τῆς Ἀρχαιολο- γικῆς Ἐπιτροπῆς	—	3	—
Ραγκαβῆς, Ἀ.Ρ.	Συνοπτικὴ ἔκθεσις τῆς τύχης τῶν ἀρ- χαίων μνημείων εἰς τὴν Ἑλλάδα κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη	—	5 καὶ σημ. ἐν σελ. 20	6-8
»	Σημειώσεις ἐπὶ τῶν λιθογραφημάτων:			
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 687	1	14	1
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1448	2	16	2
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 5225	3	16	3
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 255	4	17	4
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 90	5	19	5

Φυλλάδιον 2, Νοέμβριος

Πιττάκης, Κ.Σ.	Συνοπτικὴ ἔκθεσις περὶ τῶν κατὰ τὴν Ἑλλάδα ἀρχαιοτήτων	—	21	—
»	Σημειώσεις ἐπὶ τῶν λιθογραφημάτων:			
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 374	9	30	12
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 374	10	32	13
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 374	11	34	♦
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 5166	—	36	—

Φυλλάδιον 3, Δεκέμβριος

Ραγκαβῆς, Ἀ.Ρ.	Σημειώσεις ἐπὶ τῶν λιθογραφημάτων:			
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 239	14	37	15
	Ἐπιγραφαι ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 246-247	15	38	14

1. Καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς Α' Περιόδου (1837-1860) τὸ περιοδικὸν φέρει τὸν τίτλον : Ἐφημερίς Ἀρχαιολογική.
Κατὰ τὴν Β' Περίοδον (1862-1874) ἐκδίδεται ὑπὸ τὸν τίτλον : Ἀρχαιολογικὴ Ἐφημερίς.

Όνομα συγγραφέως	Τίτλος λήμματος	Ἀριθμὸς λήμματος	Σελίς	Ἀριθμὸς λιθογραφήματος
Ραγκαβῆς, Ἀ.Ρ.	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 253	16	39	16
	Ἐπιγραφαὶ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 257-258	17	41	18
	Ἐπιγραφαὶ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 286-287	18	42	17
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1371	19	44	19
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 324	20	44	20
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1394	21	48	21
	Ἐπιγραφαὶ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4323 καὶ 4189	22	49	22
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 302	23	49	23
	Ἐπιγραφὴ μετ' ἐπιτίτλου ἀναγλύφου ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 124	24	52	24
	Πήλινα ἀρχιτεκτονικὰ ἐξ Ἀκροπόλεως	25	52	25 ³

1838

Φυλλάδιον 4, Ἰανουάριος³

Πιττάκης, Κ.Σ.	Συνοπτικὴ ἔκθεσις περὶ τῶν κατὰ τὴν Ἑλλάδα ἀρχαιοτήτων	—	57	—
»	Σημειώσεις ἐπὶ τῶν λιθογραφημάτων:			
	Ἐπιγραφὴ μετ' ἐπιτίτλου ἀναγλύφου ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1374	26	64	26
	Ἐπιγραφὴ μετ' ἐπιτίτλου ἀναγλύφου ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 336	27	64	27
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1034	28	65	28
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 490	29	65	29
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 105	30	66	30
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 851	31	67	31
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 415	32	67	32
Ραγκαβῆς, Ἀ.Ρ.	Περὶ τῶν ἀναγλύφων τοῦ Ἑρεχθείου	—	68	33-49

Φυλλάδιον 5, Φεβρουάριος καὶ Μάρτιος

Πιττάκης, Κ.Σ.	Τὸ Θησεῖον καὶ ὁ ναὸς τοῦ Ἄρεως	—	71	—
»	Περὶ Λυκαβηττοῦ (ἢ Λυκοβηττοῦ)	—	76	—
Ραγκαβῆς, Ἀ.Ρ.	Τὸ μνημεῖον τοῦ Εὐβουλίδου	—	79	—

2. Βλ. πίνακα τριῶν λιθογραφημάτων ἄνευ ἀριθμοῦ, ἐν τῷ 2ῳ φυλλάδιῳ, περὶ ὧν δίδονται στοιχεῖα εἰς τὸ λῆμμα ὑπ' ἀριθ. 25.

3. Ἐκ τυπογραφικοῦ λάθους σημειομένου ἐν σελ. 86 τοῦ φυλλ. 5, ἀντὶ τοῦ ὀρθοῦ Ἰανουάριος ἔχει τεθῇ τὸ Δεκέμβριος.

Ὄνομα συγγραφέως	Τίτλος λήμματος	Ἀριθμὸς λήμματος	Σελίς	Ἀριθμὸς λιθογραφήματος
—	Σημειώσεις ἐπὶ τῶν λιθογραφημάτων	—	86	—
—	Παροράματα τοῦ Δ' φυλλαδίου	—	86	—

Φυλλάδιον 6, Ἀπρίλιος καὶ Μάϊος

Πιττάκης, Κ.Σ. Περὶ τῶν Προπυλαίων	—	87	—
Ἰατροίδης, Ἀθ. Ἐπιστολὴ ἀπὸ 15ης Ὀκτωβρίου 1838, πρὸς τὴν Ἀρχαιολογικὴν Ἐπιτροπὴν, ὑπὸ τοῦ βοηθοῦ τοῦ ἐπὶ τῶν Ἀρχαιοτήτων ἐφόρου Ἀθ. Ἰατρίδου	—	89	—
Ραγκαβῆς, Ἀ.Ρ. Παρατηρήσεις ἐπὶ τῆς ἐπιστολῆς Ἀθ. Ἰατρίδου	—	91	—
Πιττάκης, Κ.Σ. Σημειώσεις ἐπὶ τῶν λιθογραφημάτων:			
Ἐπιγραφαὶ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 646 καὶ 2305	41	92	41
Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1491	42-43	94	42-43
Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 532	44	96	44
Ἐπιγραφὴ μετ' ἐπιτίτλου ἀναγλύφου ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 57	45	96	45
Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 531	46	98	46

Φυλλάδιον 7, Ἰούνιος καὶ Ἰούλιος

Λάνδερρε, Ε. Περὶ Ζωγραφικῆς	—	99	—
Πιττάκης, Κ.Σ. Σημειώσεις ἐπὶ τῶν λιθογραφημάτων:			
Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4740	47	103	47
Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 279	48	103	48
Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 216	49	103	49
Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 2111/12	50	104	50
Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 651	51	105	51
Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1116	52	106	52
Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4211	53	106	53
Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 606	54	107	54
Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1089	55	109	55
Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 559	56	109	56
Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 560	57	109	57
Ἐπιγραφὴ μετ' ἐπιτίτλου ἀναγλύφου ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1411	58	110	58
Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4193	59	110	59
Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 547	60	112	60

Όνομα συγγραφέως	Τίτλος λήμματος	Ἀριθμὸς λήμματος	Σελίς	Ἀριθμὸς λιθογραφήματος
Πιττάκης, Κ.Σ.	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 531	60*	113	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG III 55	61	114	61
—	Παροράματα	—	114	—

Φυλλάδιον 8, Αὐγουςτος καὶ Σεπτέμβριος

Ραγκαβῆς, Ἀ.Ρ. Σημειώσεις ἐπὶ τῶν λιθογραφημάτων:

Ἐπιγραφὴ ἐκ Λαμίας IG IX 2 62	62	115	62
Ἐπιγραφὴ ἐκ Λαμίας IG IX 2 61	63	115	63
Ἐπιγραφὴ ἐκ Λαμίας IG IX 2 63	64	116	64
Ἐπιγραφὴ ἐκ Λαμίας IG IX 2 68	65	116	65
Ἐπιγραφὴ ἐκ Λαμίας IG IX 2 65	66	117	66
Ἐπιγραφὴ ἐκ Λαμίας IG IX 2 70	67	117	67
Ἐπιγραφὴ ἐκ Λαμίας IG IX 2 71	68	117	68
Ἐπιγραφὴ ἐκ Λαμίας IG IX 2 72	69	118	69
Ἐπιγραφὴ ἐκ Λαμίας IG IX 2 77	70	118	70
Ἐπιγραφὴ ἐκ Λαμίας IG IX 2 74	71	118	71
Ἐπιγραφὴ ἐκ Λαμίας IG IX 2 75	72	119	72
Ἐπιγραφὴ ἐκ Λαμίας IG IX 2 76	73	120	73
Ἐπιγραφὴ ἐκ Λαμίας IG IX 2 73	74	120	74
Ἐπιγραφὴ ἐκ Λαμίας IG IX 2 78	75	121	75
Ἐπιγραφὴ ἐκ Λαμίας IG IX 2 83	76	121	76
Ἐπιγραφὴ ἐκ Λαμίας IG IX 2 88	77	121	77

Πιττάκης, Κ.Σ. Σημειώσεις ἐπὶ τῶν λιθογραφημάτων:

Ἐπιγραφαι ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 550 καὶ II ² 4142	78	125	76
Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4175	79	125	78
Ἐπιγραφαι ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 398 καὶ II ² 4136	80	126	77
Ἀνάγλυφος ἐπιτυμβία στήλη Ἀριστίωνος ἐξ Ἀττικῆς IG I ² 1024	—	127	75

Φυλλάδιον 9, Ὀκτώβριος καὶ Νοέμβριος

Πιττάκης, Κ.Σ. Σημειώσεις ἐπὶ τῶν λιθογραφημάτων:

Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 527	81	131	81
Ἐπιγραφαι ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 929 καὶ 950	81*	131	—
Ἐπιγραφαι ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3823 καὶ 3912	82	132	82
Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 358	83	133	83
Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4113	84	134	84
Ἐπιγραφὴ μετ' ἐπιτίτλου ἀναγλύφου ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 65	85	134	85

Όνομα συγγραφέως	Τίτλος λήμματος	Ἀριθμὸς λήμματος	Σελὶς	Ἀριθμὸς λιθογραφήματος
Πιττάκης, Κ.Σ.	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 982	86	134	86
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1360	87	135	87
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3328	88	135	88
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4237	89	135	89
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 9299	90	136	90
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3952	91	136	91
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3433	92	136	92
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 75	93	137	93
	Ἐπιγραφαὶ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 617 καὶ II ² 3434	94	137	94
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 235	95	138	95
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3634	96	239 ⁴	96
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3556	96*	239	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3729	96*	239	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3127	97	239	97
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1701	98	240	98
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3249	99	240	99
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4036	100	240	100
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 974	101	241	101
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 760	102	241	102
	Γραπτὴ ἐπιτυμβία στήλη Λυσέου ἐξ Ἀττικῆς IG I ² 1025	103	242	103

1838/1839

Φυλλάδιον 10, Δεκέμβριος καὶ Ἰανουάριος

Λάνδερρε, Ε.	Περὶ τινος ἀργυροῦ ἀγγείου ἐξ Ἀθηνῶν	—	143	—
	» Περὶ τινῶν χειρουργικῶν ἐργαλείων εὐρεθέντων εἰς ἀρχαίαν λάρνακα	—	143	—
Πιττάκης, Κ.Σ. Σημειώσεις ἐπὶ τῶν λιθογραφημάτων:				
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4184	104	144	104
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3869	105	144	105
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1377	106	145	106
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1396	107	146	107
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1479	108-109	147	108-109
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1522	110	149	110
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1640	111	150	111
	Ἐπιγραφαὶ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 260-262	112	151	112
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1524	113-114	152	113-114
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1449	115	155	115

4. Αἱ σελίδες 139 - 142, ἐκ τυπογραφικοῦ λάθους, φέρουν τοὺς ἀριθμοὺς 239 - 242.

Ὄνομα συγγραφέως	Τίτλος λήμματος	Ἀριθμὸς λήμματος	Σελίς	Ἀριθμὸς λιθογραφήματος
Πιττάκης, Κ.Σ.	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 299	116	156	116
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀττικῆς IG II ² 1356	117-118	156	117-118
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 2388	119	157	119
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3240	120	158	120
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3538	121	158	121
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 580	121*	159	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG III 3503	122	159	122
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4331	123	159	123
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1553	124	159	124
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3464	125	161	125
	Ἐπιγραφαὶ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 556 καὶ II ² 3889	126	161	126
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 489	127	162	127
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1401	128	163	128
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1498	129-130	163	129-130
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1463	131-132	164	131-132
	Ἐπιγραφαὶ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3829 καὶ 3256	133	166	133

1839

Φυλλάδιον 11, Φεβρουάριος καὶ Μάρτιος

Πιττάκης, Κ.Σ. Σημειώσεις ἐπὶ τῶν λιθογραφημάτων:

Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1479	134-135	167	134-135
Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 2311	136	167	136
Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 232	137	168	137
Ἐπιγραφαὶ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3829 καὶ 3255	138-139	169	138-139
Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 5350	140	170	169
Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 2877	141	170	141
Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 2402	142	170	142
Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 584	143	171	143
Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 75	144	171	144
Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3314	145	171	145
Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4128	146	171	146
Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 5173	147	172	147
Ἐπιγραφαὶ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3829 καὶ 3284	148-149	172	148-149
Ἐπιγραφαὶ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3829 καὶ 3253	150-151	173	150-151
Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4342	152	174	152
Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 11333	153	175	153
Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 6478	154	175	154
Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 575	155	175	155
Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 110	156	175	156
Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 411	157	176	157

Όνομα συγγραφέως	Τίτλος λήμματος	Αριθμός λήμματος	Σελίς	Αριθμός λιθογραφήματος
Πιττάκης, Κ.Σ.	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 96	158	177	158
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 71	159	178	159
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 98	160	178	158
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1496	161-162	179	161-162
	Ἐπιγραφὴ μετ' ἐπιτίτλου ἀναγλύφου ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 65	163	180	163
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 97	164	180	164
	Ἐπιγραφαὶ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 272-273	165	181	165
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 359	166	182	166
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 997	167	183	167
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3455	168	183	168
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 5350	169	184	169
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 2311	170	184	170
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4321	171	184	171
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 374	172	185	172
	Ἐπιγραφαὶ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4884 καὶ 5174	173	185	173
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 274	174	185	174
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3459	175	186	174
Λάνδερρερ, Ε.	Περὶ τῆς ὕελου τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων	—	187	—
	» Περὶ τοῦ χρωματισμοῦ τῶν ἐκ μαρμάρου ἀρχαίων οἰκοδομημάτων	—	187	—

Φυλλάδιον 12, Ἀπρίλιος καὶ Μάιος

Πιττάκης, Κ.Σ. Σημειώσεις ἐπὶ τῶν λιθογραφημάτων:

Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1937	175	189	175
Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 653	176 ⁵	189	176
Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3022	179	191	179
Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1637	180	191	180
Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1936	181 ⁶	192	181
Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1834	183	192	183
Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 106	184	193	184
Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 2384	185	193	185
Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 2338	186	194	186
Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 424	188 ⁷	196	187
Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4000	188	196	188
Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 807	189	197	189
Ἐπιγραφὴ ἐξ Ὑπάτης IG IX 2 55 καὶ II ² 12836	190	197	190
Ἐπιγραφὴ ἐξ Ὑπάτης IG IX 2 41	191	198	191
Ἐπιγραφαὶ ἐξ Ὑπάτης IG IX 2 38 καὶ 17	192	198	192
Ἐπιγραφὴ ἐξ Ὑπάτης IG IX 2 16	193	199	193

5. Τὰ λήμματα ὑπ' ἀριθ. 177 - 178 καὶ τὰ ἀντιστοιχοῦντα αὐτοῖς λιθογραφήματα ἐλλείπουν.

6. Τὸ λῆμμα ὑπ' ἀριθ. 182 καὶ τὸ ἀντιστοιχοῦν αὐτῷ λιθογράφημα ἐλλείπουν.

7. Ἐκ τυπογραφικοῦ λάθους ἀντὶ 187 ὑπάρχει ὁ ἀριθμὸς 188.

Όνομα συγγραφέως	Τίτλος λήμματος	Ἀριθμὸς λήμματος	Σελίς	Ἀριθμὸς λιθογραφήματος
Πιττάκης, Κ.Σ.	Ἐπιγραφαὶ ἐξ Ὑπάτης IG IX 2 56 καὶ 22	194	199	194
	Ἐπιγραφή ἐξ Ὑπάτης IG IX 2 21	195	199	195
	Ἐπιγραφή ἐξ Ὑπάτης IG IX 2 13	196 ⁸	200	196
	Ἐπιγραφή ἐξ Ὑπάτης IG IX 2 45	198	201	298
	Ἐπιγραφή ἐξ Ὑπάτης IG IX 2 42	199	201	199
	Ἐπιγραφαὶ ἐξ Ὑπάτης IG IX 2 27-28	200-201	201	200-201
	Ἐπιγραφαὶ ἐξ Ὑπάτης IG IX 2 4, 26, 50	202	202	202
	Ἐπιγραφή ἐξ Ὑπάτης IG IX 2 15	203	203	203
	Ἐπιγραφαὶ ἐξ Ὑπάτης IG IX 2 23, 37, 24	204-206	203	204-206
	Ἐπιγραφή ἐξ Ὑπάτης IG IX 2 31	207	204	207
	Ἐπιγραφή ἐξ Ὑπάτης IG IX 2 52	208	204	208
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 884	209	204	209
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 2396	210	205	210
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 336	211	206	211
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 549	112 ⁹	206	212
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1134	213	207	213
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 6	214	207	214
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 372	215	208	215
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1222	216	208	216
	— Σημειώσεις περὶ τῆς ὑπ' ἀριθ. 149 ἐπιγραφῆς ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3284	—	209	—
Πιττάκης, Κ.Σ.	Ἀρχαιότητες ἐν Ὑπάτῃ	—	209	Π-ΠΠΠ, X
»	Περὶ τῶν Δήμων Εὐριπίδαι ¹⁰ , Κρωπίδαι, Πήληκες, Ἡφαιστιάδαι ¹¹ , Δαιδαλίδαι	—	210	—
Λάνδερρε, Ε.	Χημικὴ ἀνάλυσις τινὸς ἐντρίμματος	—	211	—

Φυλλάδιον 13, Ἀριθ. 1, Ἔτους Β' 1839, Ἰούνιος καὶ Ἰούλιος

Πιττάκης, Κ.Σ. Σημειώσεις ἐπὶ τῶν λιθογραφημάτων:

Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 395	217	212	217
Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν	218	213	218
Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 768	219	213	219
Μαρμαρίνη λουτροφόρος μετ' ἀναγλύφου ἐξ Ἀττικῆς IG II ² 7825	220	214	220
Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4324	221	214	221
Ἐπιγραφή μετ' ἐπιτίτλου ἀναγλύφου ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 2122	222	214	222
Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1264	223	215	223

8. Τὸ λῆμμα ὑπ' ἀριθ. 197 καὶ τὸ ἀντιστοιχοῦν αὐτῷ λιθογράφημα ἐλλείπουν.

9. Ἐκ τυπογραφικοῦ λάθους ὁ ἀριθμὸς 212 ἐξετυπώθη ὡς 112.

10. Ἐννοεῖ τὸν δῆμον Εὐρυπίδαι.

11. Ἐννοεῖ τὸν δῆμον Ἰφιστιάδαι.

Όνομα συγγραφέως	Τίτλος λήμματος	Αριθμός λήμματος	Σελίς	Αριθμός λιθογραφήματος
Πιττάκης, Κ.Σ.	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4270	224	216	224
	Τμῆμα ἀναγλύφου ἐπιτυμβίας στήλης μετ' ἀνθεμίου· ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 7537	225	216	225
	Τμῆμα ἀναγλύφου ἐπιτυμβίας στήλης ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 5891	226	217	226
	Ἀνάγλυφος ἐπιτυμβία στήλη ἐξ Ἀττικῆς IG II ² 7816	227	217	227
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 284	228	217	228
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1518	229	218	229
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 584	230	218	230
	Τάφος Σκυθίνου ἐν Αἰγίνῃ IG IV 155 - 157	231	219	231
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 372	232	219	232
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 2860	233	219	233
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 283	234	220	234
	Τμῆμα ἐπιτυμβίας στήλης μετ' ἀνθεμίου ἐξ Ἀττικῆς IG II ² 7817	235	220	235
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 482	236	220	236
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 984	237	221	237
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3555	238	221	238
	Ἀναθηματικὸν ἀνάγλυφον ἐξ Ἀθηνῶν EM 919 + 4255	239	222	239
	Τμῆμα ἐπιτίτλου ἀναγλύφου ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 239	240	222	240
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1946	241	223	241
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1697	242	223	242
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1134	243	223	243
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 108	244	224	244
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3515	245	225	245
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3533	246 ¹²	225	276
	Ἀναθηματικὸν ἀνάγλυφον ἐξ Ἀθηνῶν Μουσ. Ἀκροπ. 3010	252	225	252
	Τμῆμα ἀγάλματος καθημένης μορφῆς ἐξ Ἀθηνῶν Μουσ. Ἀκροπ. 620	253	225	253
	Θραῦσμα λιθίνου ἀγγείου (;) ἐξ Ἀθηνῶν	254 ¹³	226	254
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3442	266 ¹⁴	226	261
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 2999	262	226	262
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 2465	263	227	263
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 12767α	264	227	264
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 367	265	228	265
	Ἐπιγραφή ἐκ Πειραιῶς IG II ² 6391	266 ¹⁵	228	266
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 2528	267	228	267

12. Διὰ τοὺς ἀριθμοὺς 247 - 251 βλ. E.A. 1839, σελ. 231 - 234.

13. Διὰ τοὺς ἀριθμοὺς 255 - 260 βλ. E.A. 1839, σελ. 234 - 238.

14. Ἐκ τυπογραφικοῦ λάθους ὁ ἀριθμὸς λήμματος 261 ἐξετυπώθη ὡς 266.

15. Οἱ ἀριθμοὶ λημμάτων καὶ λιθογραφημάτων ὑπ' ἀριθ. 266 - 273 εἶναι διπλοῖ, ἐπαναλαμβανόμενοι, δι' ἄλλα ἰσάριθμα λήμματα καὶ λιθογραφήματα, καὶ εἰς τὸ φυλλάδιον 15, σελ. 257 κ.έ. τῆς E.A. (βλ. σελ. 10 τοῦ παρόντος Εὐρετηρίου).

*Όνομα συγγραφέως	Τίτλος λήμματος	*Αριθμός λήμματος	Σελίς	*Αριθμός λιθογραφήματος
Πιττάκης, Κ.Σ.	Τμήμα έπιτυμβίας στήλης μετ' άνθεμίου έκ Πειραιώς IG II ² 5972	268	228	268
	*Επιγραφή έκ Πειραιώς IG II ² 6306	269	229	269
	*Επιγραφή έκ Πειραιώς IG II ² 7680	270	229	270
	*Επιγραφή έξ *Αθηνών IG III 3547	271	229	271
	*Επιγραφή έξ *Αθηνών IG II ² 11133	272	229	272
	Τμήμα ανάγλύφου έπιτυμβίας στήλης έκ Πειραιώς IG II ² 9112	273	229	273

Φυλλάδιον 14, *Ιούλιος και Αύγουστος¹⁶

Ραγκαβής, Α.Ρ. Σημειώσεις επί των λιθογραφημάτων:

*Επιγραφαί έξ *Αθηνών IG I ² 260 - 262	112	230	—
*Επιγραφή έξ *Αθηνών IG I ² 232	137	230	—
*Επιγραφή έξ *Αθηνών IG I ² 234	247	231	247
*Επιγραφαί έξ *Αθηνών IG I ² 236 - 239	248	231	248
*Επιγραφαί έξ *Αθηνών IG I ² 244 - 245	249	232	249
*Επιγραφαί έξ *Αθηνών IG I ² 254 - 255	250	233	250
*Επιγραφαί έξ *Αθηνών IG I ² 262 - 263	251	234	251
*Επιγραφαί έξ *Αθηνών IG I ² 272 - 273	255	234	255
*Επιγραφαί έξ *Αθηνών IG I ² 277 - 278	256	235	256
*Επιγραφή έξ *Αθηνών IG I ² 279	257	236	257
*Επιγραφαί έξ *Αθηνών IG I ² 287 - 288	258	236	258
*Επιγραφή έξ *Αθηνών IG I ² 324	259	237	259
*Επιγραφή έξ *Αθηνών IG I ² 368	260	237	260 ¹⁷

Φυλλάδιον 15 (Παλ. Σ.), *Αριθ. 2, *Έτους Β' 1839, Σεπτέμβριος και *Οκτώβριος

Πιττάκης, Κ.Σ. Σημειώσεις επί των λιθογραφημάτων:

*Επιγραφή έξ *Αθηνών IG II ² 125	266	257	266
*Επιγραφή έξ *Αθηνών IG II ² 501	267	258	267
*Ανάγλυφος έπιτυμβία στήλη έκ Πειραιώς IG II ² 12915	268	258	268
Πλάξ μετ' ανάγλύφου παραστάσεως Θεοξενίων έκ Πειραιώς *Εθν. Μ. 1501	269	258	269
Θραῦσμα έρυθρομόρφου άγγείου (λουτροφόρου); έξ *Αττικής	270	258	270

16. Τò τμήμα τής Ε.Α. τò περιέχον τὰς σελ. 230 - 257 δύναται νά θεωρηθῇ ὡς τὸ ἐλλειπὸν ἐκ τῆς ἀριθμύσεως φυλλάδιον ἀρ. 14. Βλ. ἐπικεφαλίδα Ε.Α. ἐν σελ. 230. Τὸ ἀκολουθοῦν φυλλάδιον φέρει τὸν ἀρ. 15 (Π.Σ.) ἀλλὰ ἐκδίδεται ὡς ἀρ. 2 τοῦ Β' ἔτους, Σεπτεμβρίου καὶ *Οκτωβρίου 1839.

17. Περιέχεται ἄνευ ἀριθμοῦ καὶ λιθογράφημα τοῦ Παρθενῶνος κατὰ Κοκκερέλλ.

Όνομα συγγραφέως	Τίτλος λήμματος	Ἀριθμὸς λήμματος	Σελίς	Ἀριθμὸς λιθογραφήματος
Πιπτάκης, Κ.Σ.	Ἐπιγραφὴ ἐκ Πειραιῶς IG II ² 7702	271	259	271
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Σύρου IG XII 5 672	272	259	272
	Τμήμα ἐπιτυμβίας στήλης μετ' ἀνθεμίου ἐκ Πειραιῶς IG II ² 12159	273	259	273
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 6390	274	260	274
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Αἰγίνης IG IV 72 καὶ II ² 6669	275	260	275
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1951	276 ¹⁸	260	276
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 2042	278	260	278
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 2058	279	261	279
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 2463	280	262	280
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Πειραιῶς IG II ² 5469	281	262	281
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	282	262	282
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 977	283	263	283
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1054	284	263	284
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 11181	285	264	285
	Ἀναθηματικὸν ἀνάγλυφον ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4482	286	264	286
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3764	287	264	287
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3554	288	265	288
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 333	289	265	289
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 426	290	266	290
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3488	291 ¹⁹	266	291
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 7931	293	266	293
	Ἀναθηματικὸν ἀνάγλυφον ἐξ Ἀθηνῶν Ἐθν. Μ. 43	294	267	294
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Πειραιῶς IG II ² 2983	295	267	295
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 6949	296	267	296
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 9677	297	268	297
	Ἀναθηματικὸν ἀνάγλυφον ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4630	298	268	298
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1421	299	268	299
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 213	300	269	300
Λάνδερερ, Ξ.	Περὶ τινος νέου κυανοῦ χρώματος	—	270	—
	» Περὶ τῆς καθαρίσεως τῶν ἀρχαίων σκευῶν καὶ νομισμάτων	—	271	—

Φυλλάδιον 17²⁰ (Παλ. Σ.), Ἀριθ. 3, Ἔτους Β' 1839, Νοέμβριος καὶ Δεκέμβριος

Πιπτάκης, Κ.Σ. Σημειώσεις ἐπὶ τῶν λιθογραφημάτων:

Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 365	301	272	301
---	-----	-----	-----

18. Τὸ λῆμμα ὑπ' ἀριθ. 277 καὶ τὸ ἀντιστοιχοῦν αὐτῷ λιθογράφημα ἐλλείπουν.

19. Τὸ λῆμμα ὑπ' ἀριθ. 292 καὶ τὸ ἀντιστοιχοῦν αὐτῷ λιθογράφημα ἐλλείπουν.

20. Εἰς τὴν ἀρίθμησην τῶν φυλλαδίων παρελείφθη ὁ ἀριθμὸς 16.

*Όνομα συγγραφέως	Τίτλος λήμματος	*Αριθμός λήμματος	Σελίς	*Αριθμός λιθογραφήματος
Πιττάκης, Κ.Σ.	'Επιγραφή ἐξ 'Αθηνῶν IG II ² 3618	302	273	302
	'Επιγραφή ἐκ Πειραιῶς IG II ² 10494	303	273	303
	'Επιγραφή ἐκ Πειραιῶς IG II ² 10217/8	304	273	304
	'Ανάγλυφος ἐπιτυμβία στήλη ἐκ Πειραιῶς IG II ² 10991	305	274	305
	'Επιγραφή ἐκ Πειραιῶς IG II ² 8853/4	306	274	306
	'Επιγραφή ἐκ Πειραιῶς IG II ² 5559	307	274	307
	'Ανάγλυφος ἐπιτυμβία στήλη 'Ερῆνης Βυζαντίας μετὰ φοινικικῆς ἐπιγραφῆς ἐκ Πειραιῶς IG II ² 8440	308	274	308
	'Ανάγλυφος ἐπιτυμβία στήλη ἐκ Δήλου 'Εθν. Μ. 1201	309	275	309
	'Επιγραφή ἐξ 'Αθηνῶν IG I ² 535	310	275	310
	'Επιγραφή ἐκ Πειραιῶς IG II ² 5673	311	277	311
	'Επιγραφή ἐκ Δήλου IG II ² 9924	312	277	312
	'Επιγραφή ἐξ 'Αθηνῶν IG II ² 2325	313	277	313
	'Επιγραφή ἐξ 'Αθηνῶν IG II ² 1032	314	277	314
	'Επιγραφή ἐξ 'Αθηνῶν IG II ² 11973	315	278	315
	'Επιγραφή ἐξ 'Αθηνῶν IG II ² 4328	316	278	316
	'Επιγραφή ἐξ 'Αθηνῶν IG II ² 6856	317	278	317
	'Επιγραφή ἐξ 'Αθηνῶν IG II ² 2382	318	279	318
	'Επιγραφή ἐξ 'Αθηνῶν IG II ² 188	319	279	319
	'Επιγραφή ἐξ 'Αθηνῶν IG II ² 1952	320	279	320
	'Επιγραφή ἐξ 'Αθηνῶν	321	280	321
	'Επιγραφή ἐξ 'Αθηνῶν IG II ² 700	322	280	322
	'Επιγραφή ἐξ 'Αθηνῶν IG II ² 876	323	281	323
	'Επιγραφή ἐξ 'Αθηνῶν IG II ² 1073	324	282	324
	'Αγαλμα Παπποσιληνοῦ ἐξ 'Αθηνῶν 'Εθν. Μ. 257	325	282	325
	'Επιγραφή ἐξ 'Αθηνῶν IG II ² 1515	326	283	326
	'Επιγραφή ἐξ 'Αθηνῶν IG II ² 1514	326*	284	—
	'Επιγραφή ἐξ 'Αθηνῶν IG II ² 3935	327	285	327
	'Επιγραφή ἐξ 'Αθηνῶν IG II ² 2298	328	285	328
	'Επιγραφή ἐξ 'Αθηνῶν IG II ² 2310	329	286	329
	'Επιγραφή ἐξ 'Αθηνῶν IG I ² 651	330	286	330
	'Επιγραφή ἐξ 'Αθηνῶν IG I ² 611	331	286	331
	'Επιγραφή ἐξ 'Αθηνῶν IG II ² 717	332	287	332
	'Επιγραφή ἐξ 'Αθηνῶν IG II ² 3786	333	287	333
	'Επιγραφή ἐξ 'Αθηνῶν IG II ² 3497	334	288	334 ²¹
	'Επιγραφή ἐξ 'Αθηνῶν IG I ² 609	335	288	335
	'Επιγραφή ἐξ 'Αθηνῶν IG I ² 487	336	289	336
	'Επιγραφή ἐξ 'Αθηνῶν IG I ² 149	337	289	337

21. Τὸ λιθογράφημα 334 ἐξετυπώθη δις, ἥτοι ὀρθῶς ὑπ' ἀριθ. 334, ἐσφαλμένως δὲ ὑπ' ἀριθ. 265, παρὰ τὸ λιθογράφημα 271. Τοῦ ὀρθοῦ λιθογραφήματος 265 — παρὰ τὸ λιθογράφημα 270 — τὸ κείμενον εὔρηται ἐν σελίδι 228 τῆς Ε.Α.

Όνομα συγγραφέως	Τίτλος λήμματος	Αριθμός λήμματος	Σελίς	Αριθμός λιθογραφήματος
Πιττάκης, Κ.Σ.	Τμήμα ἐπιτυμβίας στήλης μετ' ἀνθεμίου ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 6875	338	289	338
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 892	339	290	339
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 2953	340	290	340
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1073	341	290	341
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 993	342	291	342
	Ἐπιγραφή ἐξ Αἰγίνης IG IV 1	343	291	343
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1763	344	293	344
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 10899	345	294	345
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 10451	346	294	346
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1767	347	294	347
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν	348	294	348
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 7633	349	294	349
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 505	350	295	350

1840

Φυλλάδιον 18 (Παλ. Σ.), Ἀριθ. 4, Ἔτους Β', Ἰανουάριος καὶ Φεβρουάριος

Πιττάκης, Κ.Σ. Σημειώσεις ἐπὶ τῶν λιθογραφημάτων:

Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3122	351	296	351
Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 342	352	296	352
Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 579	353	297	353
Ἐπιγραφή ἐξ Ἀττικῆς IG II ² 2342	354	297	354
Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1451	355	299	355
Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 342	356	300	356
Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 374	357	300	357
Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 301	358	301	358
Ἐπιγραφή ἐκ Πειραιῶς IG II ² 11345	359	302	359
Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 673	360	302	360
Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4881	361	302	361
Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4139	362	303	362
Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4210	363	303	363
Ἐπιγραφή μετ' ἐπιτίτλου ἀναγλύφου ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 96	364	305	364
Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 887	365	305	365
Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 626	366	306	366
Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 714	367	306	367
Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 214	368	307	368
Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1245	369	307	369
Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 804	370	311	370
Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 373	371	312	371
Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 995	372	313	372

Όνομα συγγραφέως	Τίτλος λήμματος	Αριθμός λήμματος	Σελίς	Αριθμός λιθογραφήματος
Πιττάκης, Κ.Σ.	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 585	373	314	373
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4118	374	314	374
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 493	375	314	375
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4950 καὶ 6840	376	315	376
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 469	377	315	377
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 340	378	316	378
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1215	379	316	379
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Πειραιῶς IG II ² 10476	380	318	380
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3244	381	318	381
	Ἐπιγραφὴ μετ' ἐπιτίτλου ἀναγλύφου ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 406	382	318	382
	Ἀγαλμάτιον Πανὸς ἐκ Πειραιῶς Ἐθν. Μ. 251	383	319	383
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3876	384	320	384
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 979	385	320	385
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 946	386	321	386
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3799	387	322	387
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1246	388	322	388
	Ἀναθηματικὸν ἀνάγλυφον ἐξ Ἀθηνῶν Ἐθν. Μ. 1443	389	322	389
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1649	390	323	390
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3702	391	324	391
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 10047	391*	325	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	391*	325	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1034	392	325	392
	Ἀνάγλυφος ἐπιτυμβία στήλῃ ἐκ Δήλου Ἐθν. Μ. 2562	393	326	393
	Ἀνάγλυφος ἐπιτυμβία στήλῃ Λέοντος Σινωπέως ἐξ Ἀττικῆς IG II ² 10334/5	394	327	394
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Καλαυρίας IG IV 839	395	327	395
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 10970	396	328	396
	Ἀνάγλυφος ἐπιτυμβία στήλῃ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 9413	397	328	397
	Τμήμα ἀναγλύφου ἐπιτυμβίας στήλης ἐκ Πειραιῶς IG II ² 7592	398	328	398
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Τήνου IG XII 5 873	399	328	399
	Ἀνάγλυφος ἐπιτυμβία στήλῃ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 11293	400	329	400
Λάνδερρο, Ε.	Περὶ ἐντριμμάτων τῶν ἀρχαίων	—	330	—
	» Περὶ τῶν ἀρχαίων κατόπτρων	—	331	—

Φυλλάδιον 19 (Παλ. Σ.), Ἀριθ. 5, Ἔτους Β' 1840, Μάρτιος, Ἀπρίλιος καὶ Μάιος

Ὄνομα συγγραφέως	Τίτλος λήμματος	Ἀριθμὸς λήμματος	Σελίς	Ἀριθμὸς λιθογραφήματος
Πιττάκης, Κ.Σ. Σημειώσεις ἐπὶ τῶν λιθογραφημάτων:				
Ἐπιγραφή μετ' ἐπιτίτλου ἀναγλύφου ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 226		401	332	401
Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 53		402	334	402
Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 6039		403	335	403
Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 365		404	335	404
Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4271		405	336	405
Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 101		406	336	406
Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 124		407	337	407
Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 398		408	338	408
Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 110		409	338	409
Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 2362		410	339	410
Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 221		411	340	411
Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 115		412	341	412
Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 635		413	341	413
Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 559		414	342	414
Ἐπιγραφή μετ' ἐπιτίτλου ἀναγλύφου ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 226		415	342	415
Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3035		416	343	416
Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 139		417	343	417
Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 374		418	343	418
Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 368		419	344	419
Ἐπιγραφή μετ' ἐπιτίτλου ἀναγλύφου ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 89		420	345	420
Ἐπιγραφή μετ' ἐπιτίτλου ἀναγλύφου ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 101		421	345	421
Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 2775		422	346	422
Ἀνάγλυφος ἐπιτυμβία στήλη ἐκ Πειραιῶς IG II ² 11200		423	347	423
Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 110		424	347	424
Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4332		425	347	425
Ἐπιγραφή μετ' ἐπιτίτλου ἀναγλύφου ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 145		426	348	426
Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4329		427	348	427
Τμήμα ὀπισθογράφου ἐπιγραφῆς μετ' ἐπιτίτλου ἀναγλύφου ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1777		428	349	428
Ἐπιγραφή ἐκ Θήρας IG XII 3 792		429	349	429
Ἐπιγραφή ἐκ Θήρας IG XII 3 866		430	350	430
Ἐπιγραφή ἐκ Θήρας IG XII 3 880		431	350	431
Ἐπιγραφή ἐκ Θήρας IG XII 3 516		432	351	432
Ἐπιγραφή ἐκ Θήρας IG XII 3 921		433	351	433
Ἐπιγραφή ἐκ Θήρας IG XII 3 438		434	352	434

Όνομα συγγραφέως	Τίτλος λήμματος	Ἀριθμὸς λήμματος	Σελίς	Ἀριθμὸς λιθογραφήματος
Πιττάκης, Κ.Σ.	Ἐπιγραφὴ ἐκ Θήρας IG XII 3 437	435	352	435
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Θήρας IG XII 3 436	436	353	436
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Θήρας IG XII 3 559	437	354	437
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀνάφης IG XII 3 304	438	354	438
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀνάφης IG XII 3 309	439	354	439
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀνάφης IG XII 3 278	440	355	440
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀνάφης IG XII 3 261	441	355	441
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀνάφης IG XII 3 282	442	355	442
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀνάφης IG XII 3 292	443	356	443
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀνάφης IG XII 3 290	444	356	444
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀνάφης IG XII 3 303	445	356	445
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀνάφης IG XII 3 298	446	356	446
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀνάφης IG XII 3 307	447	357	447
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀνάφης IG XII 3 316	448	357	448
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀνάφης IG XII 3 283	449	357	449
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀνάφης IG XII 3 296	450	357	450
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀνάφης IG XII 3 300	451	357	451
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀνάφης IG XII 3 297	452	358	452
Λάνδερρερ, Ε.	Περὶ τοῦ μέλανος χρωματισμοῦ τῆς Ποικίλης Στοᾶς	—	358	—
»	Περὶ χρωματισμοῦ εἰκόνων καὶ ἀναγλύπτων	—	358	—

Φυλλάδιον 20 (Παλ. Σ.), Ἀριθ. 6, Ἔτους Β' 1840, Ἰούνιος, Ἰούλιος, Αὐγουστος
καὶ Σεπτέμβριος

Πιττάκης, Κ.Σ. Σημειώσεις ἐπὶ τῶν λιθογραφημάτων:

Τμῆμα ἐπιτίτλου ἀναγλύφου ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 874	453	360	453
Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 6141	454	360	454
Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 6676	455	361	455
Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 11907	456	361	456
Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 6864	457	362	457
Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 8407	458	362	458
Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 10417	459	363	459
Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 12540	460	363	460
Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 8770	461	363	461
Ἀναθηματικὸν ἀνάγλυφον ἐξ Ἀθηνῶν EM 2813	462	364	462
Ἀνάγλυφος ἀναθηματικὴ πλάξ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 2914	463	364	463
Τμῆμα ἐπιτίτλου ἀναγλύφου ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 339	464	365	464
Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG III 3949	465	365	465
Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 769	466	365	466

*Όνομα συγγραφέως	Τίτλος λήμματος	*Αριθμός λήμματος	Σελίς	*Αριθμός λιθογραφήματος
Πιττάκης, Κ.Σ.	Ἐπιγραφὴ ἐκ Καρύστου IG XII 9 11	567 ²²	366	467
	Ἀνάγλυφος ἐπιτύμβιος ναῖσκος ἐκ Πειραιῶς			
	Ἐθν. Μ. 819	468	367	468
	Ἀνάγλυφος ἐπιτύμβιος ναῖσκος Δαμασιστράτης			
	Πολυκλείδου ἐκ Πειραιῶς IG II ² 11037	469	368	469
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1457	470	368	470
	Βάθρον μετ' ἀναγλύφου ἐξ Ἀθηνῶν			
	Μουσ. Ἀκροπ. 4069	471	369	471
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	472	370	472
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 343	473	370	473
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 385	474	371	474
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀνάφης IG XII 3 267	475	371	475
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀνάφης IG XII 3 313	476	472 ²³	476
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀνάφης IG XII 3 254	477	472	477
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀνάφης IG XII 3 259	478	473 ²⁴	478
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀνάφης IG XII 3 272	479	374	479
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀνάφης IG XII 3 258	480	374	480
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀνάφης IG XII 3 273	481	374	481
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀνάφης IG XII 3 274	482	375	482
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀνάφης IG XII 3 287	483	376	483
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Θήρας IG XII 3 346	484	376	484
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀνάφης IG XII 3 251	485	376	485
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀνάφης IG XII 3 279	486	377	486
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀνάφης IG XII 3 276	487	377	487
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Θήρας IG XII 3 518	488	377	488
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Θήρας IG XII 3 949	489	378	489
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Θήρας IG XII 3 929	490	378	490
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Θήρας IG XII 3 347	491	378	491
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Δήλου Μουσ. Μυκ. 188	492	379	492
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Δήλου Μουσ. Μυκ. 189	493	379	493
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Σύρου IG XII 5 695	494	379	494
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Δήλου Μουσ. Μυκ. 191	495	379	495
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Σύρου IG XII 5 683	496	379	496
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Σύρου Μουσ. Μυκ. 190	497	380	497
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Σύρου IG XII 5 671	498	380	498
Ραγκαβῆς, Ἀ.Ρ.	Ἐπιγραφαὶ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 282-283	499	381	499
»	Πίναξ τῶν ἀφιερωμάτων τῶν ἐν τῷ Παρθενῶνι	—	383	—
Πιττάκης, Κ.Σ.	Σημειώσεις ἐπὶ τῶν λιθογραφημάτων:			
	Ἀνάγλυφος ἐπιτυμβία στήλη ἐκ Δήλου			
	Μουσ. Μυκ. 17	500	385	500

22. Ἐκ τυπογραφικοῦ λάθους ὁ ἀριθμὸς λήμματος 467 ἐξετυπώθη ὡς 567.

23. Ἐκ τυπογραφικοῦ λάθους ἡ σελὶς 372 ἐξετυπώθη ὡς 472.

24. Ἐκ τυπογραφικοῦ λάθους ἡ σελὶς 373 ἐξετυπώθη ὡς 473.

Ὄνομα συγγραφέως	Τίτλος λήμματος	Ἀριθμὸς λήμματος	Σελίς	Ἀριθμὸς λιθογραφήματος
Πιττάκης, Κ.Σ.	Ἀνάγλυφος ἐπιτυμβία στήλη ἐκ Δήλου Μουσ. Μυκ. 19	501	385	501
	Ἀνάγλυφος ἐπιτυμβία στήλη ἐκ Δήλου Μουσ. Μυκ. 18	502	385	502
	Ἀνάγλυφος ἐπιτυμβία στήλη ἐκ Δήλου Μουσ. Μυκ. 24	503	386	503
	Ἀνάγλυφος ἐπιτυμβία στήλη ἐκ Δήλου Μουσ. Μυκ. 60	504	386	504
	Ἀνάγλυφος ἐπιτυμβία στήλη ἐκ Δήλου Μουσ. Μυκ. 23	505	386	505
	Ἀνάγλυφος ἐπιτυμβία στήλη ἐκ Δήλου Μουσ. Μυκ. 20	506	386	506
	Ἀνάγλυφος ἐπιτυμβία στήλη ἐκ Σύρου IG XII 5 713 ⁴	507	386	507
	Ἀνάγλυφος ἐπιτυμβία στήλη ἐκ Δήλου Μουσ. Μυκ. 59	508	387	508
	Ἐπιγραφή ἐκ Σύρου IG XII 5 676	509	387	509
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀνάφης IG XII 3 265	510	387	510

Φυλλάδιον 21 (Παλ. Σ.), Ἀριθ. 7²⁶,
Ἔτους Β' 1840, Ὀκτώβριος, Νοέμβριος καὶ Δεκέμβριος

Λάνδερρερ, Ε.	Περὶ τοῦ σάπωνος τῶν ἀρχαίων	—	388	—
Πιττάκης, Κ.Σ.	Σημειώσεις ἐπὶ τῶν λιθογραφημάτων:			
	Ἐπιγραφή ἐκ Σύρου IG XII 5 662	511	388	511
	Ἐπιγραφή ἐκ Σύρου IG XII 5 655	512	389	512
	Ἐπιγραφή ἐκ Σύρου IG XII 5 665	513	390	513
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3644	514	391	514
	Ἐπιγραφή ἐκ Δήλου	515	392	515
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 2461	516	392	516(α,β)
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν (;) IG II ² 11669	517	394	517
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4735	518	394	518
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 2278	519	395	519
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1121	520	395	520
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3613	521	396	521
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 2291α	522	397	522
	Ἐπιγραφή ἐκ Πειραιῶς IG II ² 8931	523	397	523
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1125	524	397	524
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 952	525	398	525
	Ἐπιγραφή ἐκ Πειραιῶς IG II ² 10329	526	399	526

26. Τὸ φυλλάδιον ὑπ' ἀριθ. 7, ἐκ τυπογραφικοῦ λάθους, φέρει τὸν ἀριθμὸν 6.

Όνομα συγγραφέως	Τίτλος λήμματος	Ἀριθμὸς λήμματος	Σελίς	Ἀριθμὸς λιθογραφήματος
Πιπτάκης, Κ.Σ.	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 6127	527	399	527
	Τμῆμα ἀναγλύφου ἐπιτυμβίας στήλης μετ' ἀνθεμίου ἐκ Πειραιῶς IG II ² 5732	528	399	528
	Γραπτὴ ἐπιτυμβία στήλη ἐκ Πειραιῶς IG II ² 12077	529	399	529
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Πειραιῶς IG II ² 10203	530	399	530
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Πειραιῶς IG II ² 10363	531	400	531
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν (;) IG II ² 8783	532	400	532
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Πειραιῶς IG II ² 6018	533	400	533
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4702	534	400	534
	Τμῆμα ἀναγλύφου ἐπιτυμβίας στήλης ἐκ Πειραιῶς IG II ² 7318	535	401	535
	Τμῆμα ἀναγλύφου ἐπιτυμβίας στήλης μετὰ φοινικικῆς ἐπιγραφῆς ἐκ Πειραιῶς Ἐθν. Μ. 986.	536	401	536
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Πειραιῶς IG II ² 6929	537	401	537
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Πειραιῶς IG II ² 5559	538	402	538
	Μαρμαρίνη λουτροφόρος μετ' ἀναγλύφου ἐκ Πειραιῶς IG II ² 9143	539	402	539
	Τμῆμα ἐπιτυμβίας στήλης μετ' ἀνθεμίου ἐξ Ἀττικῆς IG II ² 9331	540	402	540
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Πειραιῶς IG II ² 8846	541	403	541
	Ἀνάγλυφος ἐπιτυμβία στήλη ἐκ Πειραιῶς IG II ² 9110	542	403	542
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG III 3963	543	403	543
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3684	544	404	544
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4822	544*	404	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 5226	545	404	545
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 989	546	404	546
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Πειραιῶς IG II ² 6996	547	405	547
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Πειραιῶς IG II ² 7836	548	405	548
	Γραπτὴ ἐπιτυμβία στήλη ἐκ Πειραιῶς IG II ² 10914	549	406	549
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Πειραιῶς IG II ² 8940	550	406	550
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Πειραιῶς IG II ² 10782	551	406	551
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Πειραιῶς IG II ² 8936	552	406	552
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Πειραιῶς IG II ² 7562	553	406	553
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Πειραιῶς IG II ² 7291	554	407	557
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Πειραιῶς IG II ² 7470	555	407	555

1841

Φυλλάδιον 22 (Παλ. Σ.), Ἀριθ. 8,
Ἔτους Γ' 1841, Ἰανουάριος, Φεβρουάριος, Μάρτιος καὶ Ἀπρίλιος

Ὄνομα συγγραφέως	Τίτλος λήμματος	Ἀριθμὸς λήμματος	Σελίς	Ἀριθμὸς λιθογραφήματος
<i>Πιττάκης, Κ.Σ.</i> Σημειώσεις ἐπὶ τῶν λιθογραφημάτων:				
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἑλευσίνος IG II ² 1338	556 ²⁷	408	556
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Πειραιῶς IG II ² 11865	558	410	558
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 2931	559	411	559
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4224	560	411	560
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Πειραιῶς IG II ² 11386	561	412	561
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Πειραιῶς IG II ² 7994	562	412	562
	Ἀνάγλυφος ἐπιτυμβία στήλη ἐκ Πειραιῶς IG II ² 10017	563	412	563
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἑλευσίνος IG II ² 2625	564	413	564
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Πειραιῶς IG II ² 6269	565	413	565
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 5714	566	413	566
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 12478	567	413	567
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 2876	568	414	568
	Ἀνάγλυφος ἐπιτυμβία στήλη ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 11491	569	414	569
	Ἀναθηματικὸν ἀνάγλυφον ἐξ Ἀττικῆς (;) IG II ² 4553	570	415	570
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Πειραιῶς IG II ² 6384	571	416	571
	Τμήμα ἐπιτυμβίας στήλης μετ' ἀνθεμίου ἐκ Πειραιῶς IG II ² 5841	572	416	572
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Πειραιῶς IG II ² 8414	573	416	573
	Ἐπιτυμβία στήλη Ἀσέπτης μετὰ φοινικικῆς ἐπιγραφῆς ἐκ Πειραιῶς IG II ² 10271	574	417	574
	Ἀναθηματικὸν ἀνάγλυφον ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4558	575	418	575
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG III 3924	576	418	576
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3445	577	419	577
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1716	578	420	578
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3385	579	420	579
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Πειραιῶς IG II ² 5380	580	420	580
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3193	581	421	581
	Βυζαντινὴ ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	582	421	582
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 961	583	422	583
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 10360	584	423	584
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 933	585	423	585
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	586	424	586

27. Τὸ λῆμμα ὑπ' ἀριθ. 557 καὶ τὸ ἀντιστοιχοῦν αὐτῷ λιθογράφημα ἐλλείπουν.

Όνομα συγγραφέως	Τίτλος λήμματος	Ἀριθμὸς λήμματος	Σελίς	Ἀριθμὸς λιθογραφήματος
Πιττάκης, Κ.Σ.	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 6114	587	424	587
	Τμήμα ἀναγλύφου ἐπιτυμβίας στήλης ἐκ Πειραιῶς IG II ² 12459	588	425	588
	Ἀνάγλυφος ἐπιτυμβία στήλη μετ' ἀνθεμίου ἐκ Πειραιῶς IG II ² 5266	589	425	589
	Κληρωτήριο ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 2864	590	425	590
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 9859	591	426	591
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 7682	592	426	592
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 10381	593	426	593
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 12701	594	427	594
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν	595	427	595
	Ἐπιγραφή ἐκ Πειραιῶς IG II ² 10803	596	428	596
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 5897	597	428	597
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 12532	598	428	598
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν	599	428	599
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 9389	600	429	600
Λάνδερερ, Ε.	Περὶ τινος μίγματος χρησίμου πρὸς ὑποκα- πνισμὸν	—	429	—
	» Περὶ πιθανῆς ἐγχαράξεως γραμμάτων καὶ ἐπὶ μαρμάρου σημειῶν διὰ ἐπιθέσεως δια- βρωτικοῦ τινος μίγματος	—	429	—
	» Περὶ χημικῆς ἀναλύσεως κυανοῦ χρώματος	—	430	—
	» Περὶ τοῦ φαιοῦ χρωματισμοῦ τῶν κιόνων τῶν ἀρχαίων ναῶν	—	430	—

Φυλλάδιον 23 (Παλ. Σ.), Ἀριθ. 9, Ἔτους Γ' 1841, Μάϊος, Ἰούνιος καὶ Ἰούλιος

Πιττάκης, Κ.Σ. Σημειώσεις ἐπὶ τῶν λιθογραφημάτων:

Ἀνάγλυφος ἐπιτυμβία στήλη ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 5895	601	431	601
Ἀνάγλυφος ἐπιτυμβία στήλη ἐκ Δήλου Ἐθν. Μ. 1248	602	432	602
Ἐπιγραφή ἐκ Πειραιῶς IG II ² 7708	603	433	603
Ἐπιγραφή ἐκ Πειραιῶς IG II ² 13029	604	433	604
Ἐπιγραφή ἐκ Πειραιῶς IG II ² 11210	605	433	605
Ἐπιγραφή ἐκ Πειραιῶς IG II ² 9454	606	434	606
Ἐπιγραφή ἐκ Πειραιῶς IG II ² 8688	607	434	607
Μαρμαρίνη λήκυθος μετ' ἀναγλύφου ἐκ Σαλαμῖνος IG II ² 6928	608-610	434	608-610
Ἐπιγραφή ἐκ Πειραιῶς IG II ² 5375	611	435	611
Ἐπιγραφή ἐκ Πειραιῶς IG II ² 7996	612	435	612
Ἐπιγραφή ἐκ Πειραιῶς IG II ² 10303	613	435	613

Όνομα συγγραφέως	Τίτλος λήμματος	Αριθμός λήμματος	Σελίς	Αριθμός λιθογραφήματος
Πιττάκης, Κ.Σ.	Ἐπιγραφὴ ἐξ Αἰγίνης IG IV 52 καὶ II ² 11627	614	435	614
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 10424	615	435	615
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 9152	616	436	616
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 6612	617	436	617
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 7661	618	436	618
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 5769	619	437	619
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 6627	620	437	620
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Πειραιῶς IG II ² 12831	621	437	621
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 8557	622	437	622
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 11196	623	438	623
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν (;) IG II ² 6757	624	438	624
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 8544	625	438	625
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 9051	626	438	626
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 8244	627	439	627
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG III 3683	628	439	628
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 9737α	629	439	629
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 7660	630	439	♦
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 6731	631	440	631
	Τμῆμα ἀναγλύφου ἐπιτυμβίας στήλης ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 12028	632	440	632
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 11616	633	440	633
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	634	440	634
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4248	635	440	635
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Πειραιῶς IG II ² 11977	636	441	636
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 6333	637	441	637
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Πειραιῶς IG II ² 10733	638	441	638
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Πειραιῶς IG II ² 8840	639	441	639
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1974	640	441	640
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 978	641	442	641
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 972	642	443	642
	Βυζαντινὴ ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	643	443	643
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 6188	644	443	644
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 12209	645	444	645
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 9080	646	444	646
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG III 3976	647	444	647
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 9444	648	444	648
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 9793	649 ²⁸	444	649
Λάνδερ, Ε. Περὶ τῶν μεταλλείων τοῦ Σουνίου		—	445	—

28. Τὸ λῆμμα ὑπ' ἀριθ. 650 καὶ τὸ ἀντιστοιχοῦν αὐτῷ λιθογράφημα ἐλλείπουν.

Φυλλάδιον 24 (Παλ. Σ.), Ἀριθ. 10, Ἔτους Γ' 1841, Αὐγούστου, Σεπτέμβριος,
Ὀκτώβριος, Νοέμβριος καὶ Δεκέμβριος

Ὄνομα συγγραφέως Τίτλος λήμματος Ἀριθμὸς λήμματος Σελὶς Ἀριθμὸς λιθογραφήματος

Πιττάκης, Κ.Σ. Σημειώσεις ἐπὶ τῶν λιθογραφημάτων:

Ἐπιγραφή ἐκ Λέσβου	IG XII 2 288	651	447	651
Ἐπιγραφή ἐκ Λέσβου	IG XII 2 290	652	447	652
Ἐπιγραφή ἐκ Λέσβου	IG XII 2 291	653	448	653
Ἐπιγραφή ἐκ Λέσβου	IG XII 2 289	654	448	654
Ἐπιγραφή ἐκ Λέσβου	IG XII 2 287	655	448	655
Ἐπιγραφή ἐκ Λέσβου	IG XII 2 515	656	448	656
Ἐπιγραφή ἐκ Λέσβου	IG XII 2 519	657	449	657
Ἐπιγραφή ἐκ Λέσβου	IG XII 2 524	658	449	658
Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν	IG II ² 9286	659	450	659
Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν	IG II ² 12986	660	450	660
Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν	IG II ² 8169	661	450	661
Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν	IG II ² 9841	662	450	662
Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν		663	451	663
Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν	IG II ² 8269	664	451	664
Ἐπιγραφή ἐξ Ἀνδρου	IG XII 5 747	665	451	665
Ἐπιγραφή ἐξ Ἀνδρου	IG XII 5 757	666	451	666
Ἐπιγραφή ἐκ Τήνου	IG XII 5 993	666*	452	—
Ἐπιγραφή ἐξ Ἀνδρου	IG XII 5 745	667	452	667
Ἐπιγραφή ἐξ Ἀνδρου	IG XII 5 758	668	452	668
Ἐπιγραφή ἐκ Καρύστου	IG XII 9 10	669	453	669
Ἐπιγραφή ἐκ Καρύστου	IG XII 9 22	670	453	670
Ἐπιγραφή ἐκ Καρύστου	IG XII 9 1	671	454	671
Ἐπιγραφή ἐκ Καρύστου	IG XII 9 23	672	454	672
Ἐπιγραφή ἐξ Ἀνδρου	IG XII 5 738	673	454	673
Ἐπιγραφή ἐξ Ἀνδρου	IG XII 5 787	674	455	674
Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν	IG II ² 5720	675	455	675
Ἐπιγραφή ἐκ Πειραιῶς	IG II ² 8404	676	455	676
Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν		677	455	677
Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν	IG II ² 2423	678	456	678
Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν	IG II ² 5253	679	456	679
Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν	IG II ² 6550	680	457	680
Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν	IG II ² 10053	681	457	681
Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν	IG II ² 11542	682	457	682
Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν	IG II ² 10350	683	457	683
Ἐπιγραφή ἐξ Ἀστυπαλαίας	IG XII 3 213	684	457	684
Ἐπιγραφή ἐξ Ἀστυπαλαίας	IG XII 3 208	685	458	685
Ἐπιγραφή ἐξ Ἀστυπαλαίας	IG XII 3 207	686	458	686
Ἐπιγραφή ἐξ Ἀστυπαλαίας	IG XII 3 191	687	459	687
Ἐπιγραφή ἐξ Ἀστυπαλαίας	IG XII 3 185	688	459	688

Όνομα συγγραφέως	Τίτλος λήμματος	Ἀριθμὸς λήμματος	Σελίς	Ἀριθμὸς λιθογραφήματος
Πιττάκης, Κ.Σ.	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀστυπαλαίας IG XII 3 196	689	459	689
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀστυπαλαίας IG XII 3 214	690	459	690
	Ἐπιγραφαὶ ἐξ Ἀστυπαλαίας	691-692	460	691-692
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀστυπαλαίας IG XII 3 228	693	460	693
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀστυπαλαίας IG XII 3 203	694	461	694
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀστυπαλαίας	695	461	695
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀστυπαλαίας IG XII 3 182	696	461	696
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀστυπαλαίας IG XII 3 215	697	461	697
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Θήρας IG XII 3 919	698	462	698
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀνάφης IG XII 3 268	699	462	699
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Θήρας IG XII 3 329	700	462	700
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 7369	701	463	701
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 8945	702	463	702
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 8665	703	463	703
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 11273	704	463	704
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 10547	705	464	705
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 2452	706	464	706
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Πειραιῶς IG II ² 12031	707	465	707
	Ἀνάγλυφος ἐπιτυμβία στήλη ἐκ Πειραιῶς IG II ² 12666	708	465	708
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 8860	709	465	709
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 5790	110 ²⁹	465	710
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Μεγάρων IG VII 152	711	466	711
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 7321	712	466	712
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 6940	713	466	713
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Πάρου IG XII 5 406	714	466	714
	Ἀνάγλυφος ἐπιτυμβία στήλη ἐκ Πειραιῶς IG II ² 7394	715	467	715
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 13168	716	467	716
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 8426	717	467	717
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 5362	718	467	718
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 5990	719	468	719
	Ἐρυθρόμορφος κρατὴρ ἐξ Αἰγίνης	720	468	720 καὶ 720 δις
	Ἀνάγλυφος ἐπιτυμβία στήλη ἐξ Ἀθηνῶν Ἐθν. Μ. 871	721	468	721
	Ἐρυθρόμορφος χοῦς ἐκ Πειραιῶς	722	468	722 καὶ 722 δις
	Ἐρυθρόμορφος ἀρυβαλλοειδὴς λήκυθος ἐκ Πειραιῶς	723 ³⁰	469	723 καὶ 723 δις
Λάνδερρε, Ε.	Περὶ τοῦ ὕδατος τῆς Στυγὸς	—	470	—

29. Ἐκ τυπογραφικοῦ λάθους ὁ ἀριθμὸς λήμματος 710 ἐξετυπώθη ὡς 110.

30. Τὸ λῆμμα ὑπ' ἀριθ. 724 καὶ τὸ ἀντιστοιχοῦν αὐτῷ λιθογράφημα ἐλλείπουν.

Φυλλάδιον 25 (Παλ. Σ.), Ἀριθ. 11,
Ἔτους Δ' 1842, Ἰανουάριος Φεβρουάριος καὶ Μάρτιος

*Ὄνομα συγγραφέως	Τίτλος λήμματος	Ἀριθμὸς λήμματος	Σελίς	Ἀριθμὸς λιθογραφήματος
Πιττάκης, Κ.Σ.	Σημειώσεις ἐπὶ τῶν λιθογραφημάτων:			
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1926	725	471	725
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3827	726	472	726
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1072	727	473	727
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4144	728	474	728
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4173	729	475	729
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 10216	730	475	730
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1122	731	475	731
	Ἐπιγραφή ἐκ Πειραιῶς (;) IG II ² 2325	732	476	732
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 10355/6	733	476	733
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 2501	734	477	734
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 8312	735	477	735
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 6550	736	478	736
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 5973	737	478	737
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 8004	738	478	738
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 6301	739	478	739
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 10615	740	478	740
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 11955	741	479	741
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 5335	742	479	742
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 5286	743	479	743
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 7526	744	479	744
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 7422	745	479	745
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 10322	746	479	746
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 11246	747	480	747
	Ἐπιτύμβια στήλη μετ' ἀνθεμίου ἐκ Πειραιῶς IG II ² 7711	748	480	748
	Ἐπιγραφή ἐκ Πειραιῶς IG II ² 7708	749	481	749
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4118	750	481	750
	Ἐπιτύμβιος κιονίσκος μετ' ἀναγλύφου ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 7673	751	481	751
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 8333	752	481	752
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 11572	753	482	753
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 11238	—	—	754
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 11950/1	754	482	755
	Ἐπιτύμβιος κιονίσκος μετ' ἀναγλύφου ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 6624	755	482	756
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 5269	756	482	757
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 604	757	482	758
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3129	758	482	758
	Ἄγαλμα «Ἀρπυίας» ἐκ Δήλου Ἐθν. Μ. 1661	759	483	759
	Μαρμαρίνη λύκηθος ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 8852	760	483	760

Ὄνομα συγγραφέως	Τίτλος λήμματος	Ἀριθμὸς λήμματος	Σελίς	Ἀριθμὸς λιθογραφήματος
Πιττάκης, Κ.Σ.	Ἀμφορεὺς ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 7509	761	483	761
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 6063	762	483	762
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 7845	763	483	763
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 8875	764	484	764
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 10031	765	484	765
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 8847	766	484	766
	Ἐπιτύμβιος κιονίσκος μετ' ἀναγλύφου ἐκ Πειραιῶς IG II ² 6701	767	484	767
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 10874	768	485	768
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 5784	769	485	769
Λάνδερρο, Ε.	Περὶ τῆς νήσου Θήρας (Σαντορίνης)	—	485	—
Πιττάκης, Κ.Σ.	Σημειώσεις ἐπὶ τῶν λιθογραφημάτων:			
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 10044	770	489	770
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 9659	771	489	771
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	772	489	772
	Ἀνάγλυφος ἐπιτύμβιος ναῦσκος Μελίτης Σπουδοκράτους ἐκ Πειραιῶς IG II ² 7695	773	490	773
	Ἀρχαιοῦτες εἰς Περίσσαν Θήρας καὶ σχεδιο- γράφημα τῆς ἐκεῖ ἐκκλησίας τοῦ Τιμίου Σταυροῦ	774	490	774
	Βωμὸς μετ' ἀναγλύφου ἐκ Καρύστου IG XII 9 25	775	490	775
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 2327	776	491	776
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀττικῆς IG II ² 5936	777	491	771
	Βυζαντινὴ ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀττικῆς	778	491	778
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 8018	779	492	779
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 7422	780	492	745
	Ἐπιγραφαὶ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4119 καὶ 3691	781-782	492	781-782
	Ἐπιγραφαὶ ἐκ Τιθορέας Φωκίδος IG IX 1 187 - 190	783	493	792
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Τιθορέας Φωκίδος IG IX 1 193	784	496	794
	Ἐπιγραφαὶ ἐκ Τιθορέας Φωκίδος IG IX 1 191-192	785	497	793
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Τιθορέας Φωκίδος IG IX 1 194	786	498	795
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀχραιφνίου Βοιωτίας IG VII 2746	787	499	787
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Κωπῶν Βοιωτίας IG VII 2796	788	500	788
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Κωπῶν Βοιωτίας IG VII 2793	789	500	789
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Κωπῶν Βοιωτίας IG VII 2799	790	500	790
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Κωπῶν Βοιωτίας IG VII 2803	791	500	791
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Κωπῶν Βοιωτίας IG VII 2800	792	500	792
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Κωπῶν Βοιωτίας IG VII 2791	793	501	793
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ὀρχομενοῦ Βοιωτίας IG VII 3264	794	501	714
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ὀρχομενοῦ Βοιωτίας IG VII 3262	795	501	795
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ὀρχομενοῦ Βοιωτίας IG VII 3238	796	501	796
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ὀρχομενοῦ Βοιωτίας IG VII 3265	797	501	797

Ὄνομα συγγραφέως	Τίτλος λήμματος	Ἀριθμὸς λήμματος	Σελίς	Ἀριθμὸς λιθογραφήματος
Πιττάκης, Κ.Σ.	Ἐπιγραφή ἐξ Ὁρχομενοῦ Βοιωτίας IG VII 3241	798	502	798
	Ἐπιγραφή ἐξ Ὁρχομενοῦ Βοιωτίας IG VII 3235	799	502	799
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 9384	800	502	800

Φυλλάδιον 26 (Παλ. Σ.), Ἀριθ. 12,
Ἔτους Δ' 1842, Ἀπρίλιος, Μάϊος, Ἰούνιος, Ἰούλιος καὶ Αὐγούστος

Πιττάκης, Κ.Σ. Σημειώσεις ἐπὶ τῶν λιθογραφημάτων:

Ἐπιγραφή ἐκ Τοπολίων Κωπαΐδος IG VII 2781	801	503	801
Ἐπιγραφή ἐκ Τοπολίων Κωπαΐδος IG VII 2782	802	504	802
Ἐπιγραφή ἐκ Τοπολίων Κωπαΐδος IG VII 2796α	803	505	♦
Τμήμα ἐπιτυμβίας στήλης μετ' ἀναγλύφου ἐπιστέψεως ἐκ Τοπολίων Κωπαΐδος IG VII 2806	804	505	804
Ἐπιγραφή ἐκ Τοπολίων Κωπαΐδος IG VII 2795	805	505	805
Ἐπιτύμβιον ἀνάγλυφον ἐκ Τοπολίων Κωπαΐδος IG VII 2807	806	505	806
Πλάξ μετ' ἀναγλύφου ἐκ Λοκρίδος	807	505	807
Ἐπιγραφή ἐκ Διστόμου Φωκίδος IG IX 1 29	808	506	808
Ἐπιγραφή ἐκ Διστόμου Φωκίδος IG IX 1 23	809	506	809
Ἐπιγραφή ἐκ Διστόμου Φωκίδος IG IX 1 25	810	506	810
Ἐπιγραφή ἐξ Ὁρχομενοῦ Βοιωτίας IG VII 3278	811	506	811
Ἐπιγραφή ἐξ Ὁρχομενοῦ Βοιωτίας IG VII 3272	812	506	812
Ἐπιγραφή ἐξ Ὁρχομενοῦ Βοιωτίας IG VII 3274	813	506	813
Ἐπιγραφή ἐξ Ὁρχομενοῦ Βοιωτίας IG VII 3230	814	507	814
Ἐπιγραφή ἐξ Ὁρχομενοῦ Βοιωτίας IG VII 3273	815	507	815
Ἐπιγραφή ἐξ Ὁρχομενοῦ Βοιωτίας IG VII 3205	816	507	918
Ἐπιγραφή ἐξ Ὁρχομενοῦ Βοιωτίας IG VII 3224	817	507	816
Ἐπιγραφή ἐξ Ὁρχομενοῦ Βοιωτίας IG VII 3223	818	508	817
Ἐπιγραφή ἐξ Ὁρχομενοῦ Βοιωτίας IG VII 3178	819	508	819
Ἐπιγραφή ἐξ Ὁρχομενοῦ Βοιωτίας IG VII 3186	820	508	820
Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4669	821	509	821
Ἐπιγραφή ἐκ Πειραιῶς IG II ² 8055	822	509	822
Ἐπιγραφαὶ ἐξ Ὑπάτης IG IX 2 9 καὶ 10	823-824	509	823-824
—	—	—	824 ³¹
Ἐπιγραφή ἐξ Ἡρακλείας Φθιώτιδος IG IX 2 1	825	510	825
Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 5702	826	511	826
Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 7583	827	511	827
Ἀνάγλυφος ἐπιτυμβία στήλη ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 9479	828	511	828
Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 8460	829	511	829
Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 12359	830	511	830
Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 9236	831	511	831

31. Τὸ κείμενον τοῦ ὑπ' ἀριθ. 824 λιθογραφήματος οὐδαμοῦ σχολιάζεται.

Όνομα συγγραφέως	Τίτλος λήμματος	Αριθμός λήμματος	Σελίς	Αριθμός λιθογραφήματος
Πιττάκης, Κ.Σ.	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 12757	832	512	832
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 8245	833	512	833
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 7118	834	512	834
	Βυζαντινὴ ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	835	512	835
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Λεβαδείας IG VII 3111	836	513	836
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Θηβῶν IG VII 2694	837	513	837
	Τμήμα ἐπιτυμβίας στήλης μετ' ἀνθεμίου ἐξ Ἐλατείας Φωκίδος IG IX 1 179	838	513	838
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀμβρύσσου Φωκίδος IG IX 1 16	839	513	839
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀμβρύσσου Φωκίδος IG IX 1 10	840	514	840
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Χαιρωνείας IG VII 3410	841	514	841
	Ἀνάγλυφος ἐπιτυμβία στήλη ἐκ Θηβῶν IG VII 2664	842	514	842
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Θηβῶν IG VII 2571	843	515	843
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Θηβῶν IG VII 2562	844	515	844
	Ἀνάγλυφος ἐπιτυμβία στήλη ἐκ Θηβῶν IG VII 2662	845	515	845
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Θηβῶν IG VII 2582	846	515	846
	Ἀνάγλυφος ἐπιτυμβία στήλη ἐκ Θηβῶν IG VII 2677	847	515	847
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Θηβῶν IG VII 2415	848	515	848
	Τμήμα ἐπιτυμβίας στήλης μετ' ἀναγλύφου ἐπιστέψεως ἐκ Θηβῶν IG VII 2672	849	516	845
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ὀρχομενοῦ Βοιωτίας IG VII 3265	850	516	850
	Ἐπιτύμβιος κιονίσκος μετ' ἀναγλύφου ἐκ Πειραιῶς IG II ² 6798	851	517	851
	Ἀνάγλυφος πλάξ μετ' ἀνάστασιν Θεοξενίων ἐκ Πειραιῶς	852	517	852
	Ἀνάγλυφος πλάξ μετ' ἀνάστασιν Θεοξενίων ἐκ Πειραιῶς Ἐθν. Μ. 1538	853	517	853
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 10838	854	517	854
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1042	855	518	855
	Τμήμα ἀναγλύφου ἐπιτυμβίας στήλης ἐξ Ἀθηνῶν (;) IG II ² 5322	856	518	856
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 5791	857	519	857
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀττικῆς IG II ² 1201	858	519	858
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀττικῆς IG II ² 5906	859	519	859
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 933	860	520	860
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1339	861	520	861
	Ἐπιγραφὴ μετ' ἐπιτίτλου ἀναγλύφου ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 2124	862	521	860
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 954	863	522	863
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Πειραιῶς IG II ² 2872	864	522	864
	Ἀνάγλυφος ἐπιτυμβία στήλη ἐκ Πειραιῶς IG II ² 10759	865	523	865

*Όνομα συγγραφέως	Τίτλος λήμματος	*Αριθμός λήμματος	Σελίς	*Αριθμός λιθογραφήματος
Πιττάκης, Κ.Σ.	Γραπτή έπιτυμβία στήλη έκ Πειραιώς IG II ² 11117	866	523	866
	'Επιγραφή έκ Πειραιώς IG II ² 10645	867	523	867
	'Επιγραφή έκ Πειραιώς IG II ² 11483	868	523	868
	'Επιγραφή έκ Πειραιώς IG II ² 8508	869	523	869
	'Επιγραφή έξ 'Αθηνών IG II ² 216	870	524	870
	'Επιγραφή έξ 'Αθηνών IG II ² 9574	871	524	871
	'Επιγραφή έξ 'Αθηνών IG II ² 11460	872	524	872
	'Επιγραφή έξ 'Αθηνών IG II ² 7300	873	524	873
	'Επιγραφή έξ 'Αθηνών IG II ² 1076	874	525	874
	'Επιγραφή έξ 'Αθηνών	875	525	875
	'Επιγραφή έξ 'Αθηνών IG II ² 4724	876	525	876
	'Επιγραφή έξ 'Αθηνών	877	525	877
	'Επιγραφή έξ 'Αθηνών IG II ² 4413	878	526	878
	'Επιγραφή έξ 'Αθηνών IG II ² 5591	879	526	879
	'Επιγραφή έξ 'Αθηνών IG II ² 6983	880	526	880
	Τμήμα ανάγλυφου έπιτυμβίας στήλης έξ 'Αθηνών IG II ² 7790	881	526	881
	'Επιγραφή έξ 'Αθηνών IG II ² 3594	882 ³²	526	—
	'Επιγραφή έξ 'Αθηνών IG II ² 1820	884	527	—
	Βυζαντινή έπιγραφή έξ 'Αθηνών	885	528	—
	'Επιγραφή έξ 'Αθηνών IG I ² 115	886	528	886
	'Επιγραφή έξ 'Αθηνών IG II ² 3565	887	530	889
	Κεφαλή άγάλματος έξ 'Αθηνών	888	530	888
	Μαρμαρίνη λήκυθος μετ' ανάγλυφου έξ 'Αθηνών IG II ² 11888	889	530	889
	Μαρμαρίνη λήκυθος μετ' ανάγλυφου έκ Πειραιώς 'Εθν. Μ. 1089	890	530	890
	'Επιγραφή έξ 'Αθηνών	891	530	887
	'Επιγραφή έξ 'Αθηνών IG I ² 295	892	531	891
	'Επιγραφή έξ 'Αθηνών IG II ² 11924	893	532	892
	'Επιγραφή έξ 'Αθηνών IG II ² 6220	894	533	893
	'Επιγραφή έξ 'Αθηνών	895	533	894
	'Επιγραφή έξ 'Αθηνών (;) IG II ² 9940	896	533	895
	'Επιγραφή έξ 'Αθηνών IG II ² 3070	897	533	897
	'Επιγραφή έξ 'Αθηνών IG II ² 10264	898	533	897
	'Επιγραφή έξ 'Αθηνών IG II ² 8759	899	533	898
	'Επιγραφή έξ 'Αθηνών IG II ² 8323	900	534	899
	Τμήμα ανάγλυφου πλακός έξ 'Αθηνών	901	534	900
Λάνδερερ, Ε.	Χρονολογία του μαρμάρου της Πάρου και του Πεντελικού	—	535	—

32. Το λήμμα ύπ' αριθ. 883 και το αντίστοιχόν αυτόν λιθογράφημα έλλείπουν.

Φυλλάδιον 27 (Παλ. Σ.), Ἀριθ. 13,
Ἔτους Δ' 1842, Ἀπρίλιος, Μάϊος, Ἰούνιος, Ἰούλιος καὶ Αὐγούστος

Ὄνομα συγγραφέως	Τίτλος λήμματος	Ἀριθμὸς λήμματος	Σελίς	Ἀριθμὸς λιθογραφήματος
Λάνδερρο, Ε.	Περὶ τινος εἰς ἀρχαίαν λάρνακα εὑρεθέντος	—	537	—
»	Περὶ τῶν παρὰ τοῖς ἀρχαίοις μεταχειριζο- μένων ἀγγείων καὶ τῆς ἀναλύσεως τινῶν ἐν αὐτοῖς εὑρεθεισῶν ὕλῶν	—	538	—
Πιττάκης, Κ.Σ. Σημειώσεις ἐπὶ τῶν λιθογραφημάτων:				
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 109	902	540	902
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 275	903	541	903
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 281	904	541	904
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 980	905	541	905
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 8112	906	542	906
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3683	907	542	907
	Τμήμα ἀετώματος ἐπιτυμβίου ἀναγλύφου ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 11753	908	542	908
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG III 3745	909	543	909
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 11112	910	543	910
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG III 1618	911	543	911
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG III 3719	912	543	912
	Βάθρον μετ' ἀναγλύφου ἐξ Ἀθηνῶν Μουσ. Ἀκροπ. 4070	913	543	913
	Ἐπιγραφή μετ' ἐπιτίτλου ἀναγλύφου ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 163	914	544	1028
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3150	915	544	915
	Ἀγάλμα Ἑρμοῦ ἐξ Ἀνδρου Ἐθν. Μ. 218	916	544	915
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀνδρου IG XII 5 757	916*	545	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 5290	917	545	917
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 2488	918	545	918
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 5659	919	546	919
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG III 3925	920	546	920
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4899	921	546	121
	Ἐπιγραφαὶ ἐξ Ἀθηνῶν	922-923	547	922-923
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 118	924	547	924
	Ἐπιγραφαὶ ἐξ Ἀθηνῶν	925-928	548	925-928
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3385	929	549	929
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 13099	930	549	930
	Ἐπιγραφή μετ' ἐπιτίτλου ἀναγλύφου ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1743	931	549	931
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG III 1383	932	549	932
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4470	933	550	933
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 113	934	550	934

Όνομα συγγραφέως	Τίτλος λήμματος	Αριθμός λήμματος	Σελίς	Αριθμός λιθογραφήματος
Πιττάκης, Κ.Σ.	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 6914	935	551	935
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4011	936	551	936
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 10013	937	551	937
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 2860	938	551	938
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 838	939	552	939
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 76	940	552	940
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 353	941	553	941
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3555	942	553	942
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG III 3839	943	553	943
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG III 3518	944	554	944
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 196	945	554	945
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 11829	946	554	946
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1930	947	554	947
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 120	948	555	948
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 559	949	556	949
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 344	950	557	950
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	951	557	951
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 13166	952	558	952
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 367	953	558	953
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1341	954	558	954
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG III 3911	955	559	955
	Κεφαλὴ αἰγυπτιακοῦ ἀγάλματος ἐξ Αἰγίνης	956	559	955
	Ἀνάγλυφος ἐπιτύμβιος ναῖσκος ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 6199	957	560	956
	Ἀνάγλυφος ἐπιτύμβιος ναῖσκος ἐξ Ἀθηνῶν			
	Ἐθν. Μ. 3080	958	560	957
	Ἐπιγραφὴ μετ' ἐπιτίτλου ἀναγλύφου ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 417	959	560	959
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1530	960	561	960
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 2385	961	561	961
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3127	962	562	962
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3249	963	562	963
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 114	964	563	964
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 69	965	563	965
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 468	966	564	966
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1684	967	564	967
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 966	968	566	968
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 6803	969	566	969
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 774	970	566	970
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 5423	971	567	971
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 6739	972	567	972
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 333	973	567	973
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3086/7	974	568	974
	Ἐπιτύμβιος κιονίσκος μετ' ἀναγλύφου ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 8586	975	568	975

Όνομα συγγραφέως	Τίτλος λήμματος	Αριθμός λήμματος	Σελίς	Αριθμός λιθογραφήματος
Πιττάκης, Κ.Σ.	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 10123	976	568	976
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 10235	977	568	977
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 170	978	569	978
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4034	979	569	979
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀττικῆς IG II ² 5459	980	569	980
	Ἐπιτύμβιος κιονίσκος μετ' ἀναγλύφου ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 9432	981	569	981
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 9554	982	569	982
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3006	983	570	983
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	984	570	984
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 12555	985	570	985
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3635	986	570	986
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 8245	987	571	987
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 7118	988	571	988
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 5976	989	571	989
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 8110	990	571	990
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 10260	991	572	991
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 8615	992	572	992
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4039	993	572	993
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 5323	994	572	994
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 8030	995	572	995
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 9810	996	573	996
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 7061	997	573	997
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 121	998	573	998
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG III 3851	999	573	999
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 158	1000	573	1000
Λάνδερρε, Ξ.	Περὶ τῶν διαφόρων ὑλῶν χρησίμων παρὰ τοῖς ἀρχαίοις εἰς τὴν ἀρχιτεκτονικὴν	—	574	—
»	Περὶ τῆς τῶν ἀρχαίων ὑέλου	—	575	—

Φυλλάδιον 28 (Παλ. Σ.), Ἀριθ. 14,
Ἔτους Δ' 1842, Σεπτέμβριος, Ὀκτώβριος, Νοέμβριος καὶ Δεκέμβριος

Πιττάκης, Κ.Σ. Σημειώσεις ἐπὶ τῶν λιθογραφημάτων:

Τμήμα ἀναγλύφου ἐπιτυμβίας στήλης ἐκ Δελφῶν Μουσ. Δελφ. 936	1001	577	1001
Ἀνάγλυφος ἐπιτυμβία στήλη ἐκ Δήλου IG IV 89	1002	577	1002
Ἀνάγλυφος ἐπιτυμβία στήλη ἐκ Δήλου IG IV 74	1003	578	1003
Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 907	1004	578	1004
Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 2424	1005	579	1005
Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 13131	1006	579	1006

Όνομα συγγραφέως	Τίτλος λήμματος	Αριθμός λήμματος	Σελίς	Αριθμός λιθογραφήματος
Πιπτάκης, Κ.Σ.	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG Π² 4194	1007	579	1007
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG Π² 3629	1008	580	1008
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG Π² 5527	1009	580	1009
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG ΠΙ 958	1010	580	1010
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG Π² 114	1011	580	1011
	Ἀνάγλυφος πλάξ ἐξ Αἰγίνης Ἐθν. Μ. 1385	1012	581	1012
	Γλυπτὸν ἀνθέμιον ἐπιτυμβίας στήλης ἐκ Πειραιῶς	1013	581	1013
	Ἀνάγλυφος ἐπιτυμβία στήλη ἐκ Δήλου IG IV 160	1014	581	1014
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG Π² 40	1015	581	1015
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	1016	582	1016
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG Π² 3943	1017	582	1017
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG Π² 6197	1018	582	1018
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG Π² 117	1019	583	1019
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG Ι² 105	1020	583	1020
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG Π² 3119	1021	584	1021
	Τμήμα ἀναθηματικῶ ἀναγλύφου ἐξ Ἀθηνῶν IG Π² 4775	1022	584	1022
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG Π² 573	1023	584	1023
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG Π² 3431	1024	585	1024
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG Π² 2364	1025	585	1025
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG Π² 371	1026	586	1026
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG Π² 435	1027	586	1027
	Τεμάχια ἀναγλύφων σαρκοφάγων(;)	—	—	1026-1027
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	1028	587	1028
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG Π² 1698	1029	587	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG Π² 2196	1830 ³³	587	1030
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG Π² 495	1031	588	1031
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG Π² 426	1032	589	1032
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG Π² 2374	1033	590	1033
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG Π² 1933	1034	590	1034
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG Ι² 129	1035	591	1035
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG Π² 1089	1036	591	1036
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG Π² 2476	1037	591	1037
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG Π² 2382	1038	592	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG Π² 73	1039	592	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	1040	593	—
	Ἀνάγλυφος πλάξ ἐκ τοῦ θωρακείου τῆς Ἀθηνᾶς Νίκης Μουσ. Ἀχροπ. 973	1041	593	♦
	Ἀνάγλυφος πλάξ ἐκ τοῦ θωρακείου τῆς Ἀθηνᾶς Νίκης Μουσ. Ἀχροπ. 991	1042	593	♦
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG Π² 240	1043	593	—

33. Ἐκ τυπογραφικοῦ λάθους τὸ ὑπ' ἀριθ. 1030 λῆμμα ἐξετυπώθη ὡς 1830.

Όνομα συγγραφέως	Τίτλος λήμματος	Αριθμός λήμματος	Σελίς	Αριθμός λιθογραφήματος
Πιπτάκης, Κ.Σ.	Ἀνάγλυφος πλάξ ἐκ τοῦ θωρακείου τῆς Ἀθηνᾶς Νίκης Μουσ. Ἀκροπ. 974	1044	594	♦
	Τεμάχιον ἀναγλύφου πλακὸς ἐκ τοῦ θωρακείου τῆς Ἀθηνᾶς Νίκης Μουσ. Ἀκροπ. 1012	1045	594	♦
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1932	1046	595	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1052	1047	596	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 385	1048	597	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 240	1049	597	1049
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1113	1050	598	1050
	Ἐπιγραφὴ μετ' ἐπιτίτλου ἀναγλύφου ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 144	1051	599	1051
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 15	1052	599	1052
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 21	1053	600	1053
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4242	1054	600	1054
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 509	1055	601	1055
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 778	1056	602	1056
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1165	1057	603	1057
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 777	1058	604	1058
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 554	1059	604	1059
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 743	1060	605	1060
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 735	1061	606	1061
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 110	1062	606	1062
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 110	1063	607	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 334	1064	608	1064
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 395	1064*	609	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 99	1065	610	1065
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 186	1066	610	1066
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	1067	611	1067
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 83	1068	611	1068
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 651	1069	612	1069
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 98	1070	613	1070
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1720	1071	613	♦
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 2691	1072	614	1072
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 418	1073	614	1073
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 584	1074	615	1074
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 110	1075	616	1075
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 955	1076	616	1076
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 662	1077	617	1077
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 510	1078	618	1078
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 776	1079	618	1079
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 765	1080	619	1080
	Ἀβὰξ ἐκ Σαλαμῖνος IG II ² 2777	1081	620	1077
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 397	1082	620	1082
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 708	1083	621	1083
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀττικῆς IG II ² 8950	1084	622	1084

*Όνομα συγγραφέως	Τίτλος λήμματος	Αριθμός λήμματος	Σελίς	Αριθμός λιθογραφήματος
Πιπτάκης, Κ.Σ.	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 8468	1085	622	1085
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 7609	1086	622	1086
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 8304	1087	622	1087
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	1088	622	1088
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 851	1089	623	1089
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 9529	1090	623	1090
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 13096	1091	623	1091
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 11952	1092	623	1092
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Σαλαμῖνος IG II ² 12555	1093	624	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Σαλαμῖνος IG II ² 12117	1094	624	1094
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Σαλαμῖνος	1095	624	1095
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Σαλαμῖνος IG II ² 11882/3	1096	624	1096
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Σαλαμῖνος	1097	625	1097
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Σαλαμῖνος IG III 3955	1098	625	1098
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Σαλαμῖνος IG II ² 71	1099	625	1099
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Σαλαμῖνος IG II ² 1768	1100	625	1100 ³⁴
	Τεμάχιον ἀναγλύφου πλακὸς ἐκ τοῦ θωρακείου τῆς Ἀθηνᾶς Νίκης Μουσ. Ἀκροπ. 996	—	—	♦
	Τεμάχιον ἀναγλύφου πλακὸς ἐκ τοῦ θωρακείου τῆς Ἀθηνᾶς Νίκης Μουσ. Ἀκροπ. 1013	—	—	♦
	Ἀγάλμα ἀρκτύλου ἐξ Ἀθηνῶν (;) Μουσ. Ἀκροπ. 3737	—	—	♦

1843

Φυλλάδιον 29 (Παλ. Σ.), Ἀριθ. 15, Ἔτους Β΄ 1843, Ἰανουάριος, Φεβρουάριος, Μάρτιος, Ἀπρίλιος, Μάϊος καὶ Ἰούνιος

Λάνδερρο, Ξ.	Περὶ τῆς νήσου Κέας	—	626	Ἐνδεκα λιθ/τα
	Περὶ τῶν ἐν Καρθαίᾳ ἀρχαιοτήτων	—	627	ἕννευ ἀριθμοῦ ³⁵
	Περὶ τῶν ἀρχαιοτήτων τῆς σημερινῆς πόλεως Κέας	—	629	
	Ἀρχαιολογία τῆς νήσου Κέας	—	629	
	Περὶ τινος ἐνταῦθα εἰς ἀρχαίαν λάρνακα εὐρεθέντος ἀγγείου	—	631	
	Περὶ τῶν τῆς Κέας διασῆμων ἀνδρῶν	—	632	
	Κτήσυλλα	—	633	
	Περὶ τοῦ κλίματος καὶ τῶν τῆς νήσου προϊόντων κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους	—	634	

34. Μετὰ τὸν ἀριθμὸν λιθογραφήματος 1100 περιλαμβάνονται λιθογραφήματα ἄνευ ἀριθμοῦ.

35. Βλ. σχετικῶς ἐν Πίνακι Λιθογραφημάτων.

1852

Φυλλάδιον 30, Νοέμβριος

Όνομα συγγραφέως	Τίτλος λήμματος	Αριθμός λήμματος	Σελίς	Αριθμός λιθογραφήματος
Πιττάκης, Κ.Σ.	Ἀγγελία ἐπανεκδόσεως τῆς Ε.Α.	—	637	—
	Ἀναθηματικὸν ἀνάγλυφον ἐξ Ἀττικῆς IG II ² 4646	1101	637	Παρένθ. λιθ/μα ἀνευ ἀριθ.
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 45	1102-1103	640	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 941	1104	642	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 933	1105	642	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 937	1106	643	—
»	Ὑλη ἵνα χρησιμεύσῃ πρὸς ἀπόδειξιν, ὅτι οἱ νῦν κατοικοῦντες τὴν Ἑλλάδα εἰσὶν ἀπόγονοι τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων	—	644	—

Φυλλάδιον 31, Δεκέμβριος

Πιττάκης, Κ.Σ.	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 951	1107	665	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 938	1108	667	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 1005	1109	667	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 397	1109*	668	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 63	1110	668	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 854	1111	669	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 840	1112	670	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 684	1113	671	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 953	1114	672	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 602	1115	673	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 392	1116	673	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 520	1117	673	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 931	1118	674	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 12/13	1119	674	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 475	1120	675	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 538	1121	675	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 688	1122	675	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 772	1123	675	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 1005	1123*	676	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 939	1124	676	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 328	1125	678	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 716	1126-1127	681	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 752	1128	681	—

Όνομα συγγραφέως	Τίτλος λήμματος	Αριθμός λήμματος	Σελίς	Αριθμός λιθογραφήματος
Πιπτάκης, Κ.Σ.	Μελανόμορφος κύλιξ ἐξ Αἰγίνης Μουσ. Βερολίνου 3151	1129	681	—
	Θραῦσμα πηλίνου ἐνεπιγράφου ἀγγείου ἐξ Ἀθηνῶν	1130	682	—
	Θραῦσμα πωρίνου ἐνεπιγράφου ἀγγείου ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 468	1131	682	—
	Μελανόμορφος κύλιξ ἐκ Κλεωνῶν	1132	682	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 697	1133	682	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 863	1134-1135	683	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν	1136	683	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 13244	1137	683	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 928	1138	684	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 973	1139	686	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 851	1140	686	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 639	1141	686	—
	Συμπληρωματικά ἐπὶ τῶν ἐπιγραφῶν ὑπ' ἀριθ. 1102-1103 ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 45	1102-1103 δις ³⁶	687	—

1853

Φυλλάδιον 32, Ἰανουάριος

Πιπτάκης, Κ.Σ.	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 327	1142	689	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 534	1143	690	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 218	1144 ³⁷	690	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 213	1145	691	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 191	1146	692	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 198	1147	694	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 191	1148	695	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 195	1149	696	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 198	1150	697	—
	Ἐπιγραφαι ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 192-193	1151	698	—
	Ἐπιγραφαι ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 192-193, 204	1152	699	—
	Ἐπιγραφαι ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 200-201, 204	1153	701	—
	Ἐπιγραφαι ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 193-194	1154	702	—
	Ἐπιγραφαι ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 193-194	1155	703	—
	Ἐπιγραφαι ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 194-195	1156	704	—
	Ἐπιγραφαι ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 195-196	1157	704	—

36. Οἱ ἀριθμοὶ 1102, 1103 ἐξετυπώθησαν ἐκ νέου, μετὰ τὸ κείμενον τοῦ λήμματος 1141.

37. Ἀπὸ τοῦ ἀριθ. 1144 μέχρι καὶ τοῦ 1203, ὡς καὶ 1206 - 1287, πλὴν τῶν ὑπ' ἀριθ. 1217, 1235, 1244 - 1247, 1280 καὶ 1285 - 1286, αἱ δημοσιευόμεναι ἐπιγραφαι ἀναφέρονται εἰς φόρους συμμαχικῶν πόλεων, ἀποτελοῦσαι συν-ήθως τμήμα μόνον μεγαλυτέρων ἐπιγραφῶν συγκολληθεισῶν ὑπὸ B. Meritt, εὐρισκομένων νῦν ἐν τῇ Ἐπιγραφικῇ Συλλογῇ Ἀθηνῶν.

Ὄνομα συγγραφέως	Τίτλος λήμματος	Ἀριθμὸς λήμματος	Σελίς	Ἀριθμὸς λιθογραφήματος
Πιπτάκης, Κ.Σ.	Ἐπιγραφαὶ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 204-205	1158	706	—
	Ἐπιγραφαὶ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 201-202	1159	709	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 194	1160	710	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	1161	710	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 194	1162	711	—
	Ἐπιγραφαὶ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 192-193	1163	712	—
	Ἐπιγραφαὶ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 197-198	1164	713	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 192	1165	713	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 198	1166	716	—
	Ἐπιγραφαὶ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 193-194	1167	716	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 198	1168	716	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	1169	717	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 198	1170	717	—
	Ἐπιγραφαὶ ἐξ Ἀθηνῶν	1171-1172	717	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 198	1173-1174	717	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 193	1175	717	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 197	1176	718	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 199	1177	718	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 198	1178	720	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 200	1179	721	—
	Ἐπιγραφαὶ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 195-196	1180-1181	722	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 200	1182	724	—
	Ἐπιγραφαὶ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 201-202	1183	724	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 205	1184	725	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 202	1185	725	—
	Ἐπιγραφαὶ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 202-203	1186	726	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 202	1187	729	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 214	1188	729	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 202	1189	729	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 203	1190	730	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 205	1191	731	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 222	1192	731	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 204	1193	732	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 199	1194	732	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 201	1195-1196	732	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 196	1197	733	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 209	1198	734	—
	Ἐπιγραφαὶ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 209-211	1199	734	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 212	1200-1201	737	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 211	1202	738	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 212	1203	738	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 324	1204	740	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 64	1205	744	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 198	1206	744	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 201	1207	744	—

Όνομα συγγραφέως	Τίτλος λήμματος	Αριθμός λήμματος	Σελίς	Αριθμός λιθογραφήματος
Πιττάκης, Κ.Σ.	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 219	1208	745	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 203	1209	745	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 212	1210	745	—
	Ἐπιγραφαὶ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 206-207	1211	748	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 196	1212	748	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 213	1213	748	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 203	1214	749	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 205	1214 δις	749	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 196	1215	749	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 211	1216	750	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 63	1217	750	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 209	1218	750	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 212	1219	750	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 205	1220	750	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 196	1221	750	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 199	1222	751	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 204	1223	751	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 200	1224	752	—
	Ἐπιγραφαὶ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 199-200	1225-1226	752	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 196	1227	753	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 199	1228	753	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 218	1229	754	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 199	1230	756	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 195	1231-1232	756	—
	Ἐπιγραφαὶ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 200-201	1233	756	—
	Ἐπιγραφαὶ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 201-202	1234	756	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 63	1235	757	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 208a	1236	758	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 196	1237	758	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 198	1238	758	—
	Ἐπιγραφαὶ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 195-196	1239	758	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 201	1240	760	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 196	1241	760	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 201	1242	760	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	1243	761	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 63	1244-1247	761	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 196	1248	762	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 212	1249	762	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 206	1250	762	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 213	1251	763	—
	Ἐπιγραφαὶ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 216-217	1252	763	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 231	1253	764	—
	Ἐπιγραφαὶ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 216-217	1254	767	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 212	1255-1256	768	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 205	1257	768	—

Όνομα συγγραφέως	Τίτλος λήμματος	Αριθμός λήμματος	Σελίς	Αριθμός λιθογραφήματος
Πιττάκης, Κ.Σ.	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 211a	1258	768	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 196	1259	768	—
	Ἐπιγραφαὶ ἐξ Ἀθηνῶν	1260-1261	768	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 230	1262	768	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 196	1263-1264	769	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 228	1265	769	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 226	1266	769	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 196	1267	769	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 229	1268	769	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 225	1269	769	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 212	1270	769	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 200	1271	769	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 227	1272	769	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	1273	769	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 212a	1274	769	—
	Ἐπιγραφαὶ ἐξ Ἀθηνῶν	1275-1279	769	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 63	1280	770	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 211	1281	770	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 213	1282	770	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 194	1283-1284	770	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 64	1285-1286	771	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 213	1287	771	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Πειραιῶς IG I ² 887	1288	773	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 884	1289	773	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 882	1290	774	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Πειραιῶς IG I ² 887	1290*	774	—
	Ἀνάγλυφος ἐπιτυμβία στήλη Ἰφιστιαδῶν ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 1063	1291	775	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 7794	1292	775	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 11035	1293	775	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 9244	1294	775	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 6245	1295	776	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 7880	1296	776	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 5588	1297	776	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 5387	1298	776	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀττικῆς IG II ² 8773	1299	776	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 8944	1300	776	—
Χρυσίδης, Γ.	Ἐνεπίγραφον ὄστρακον ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 915	1300 δις	777	—

Φυλλάδιον 33, Φεβρουάριος, Μάρτιος καὶ Ἀπρίλιος

Πιττάκης, Κ.Σ.	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1136	1301	779	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἐρετρίας IG XII 9 236	1302	781	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 243	1303	785	—

Όνομα συγγραφέως	Τίτλος λήμματος	Ἀριθμὸς λήμματος	Σελίς	Ἀριθμὸς λιθογραφήματος
Πιπτάκης Κ.Σ.	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	1304	785	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 242	1305	786	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 858	1306	786	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 2330	1307	787	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 854	1308	787	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 237	1309	788	—
	Ἐπιγραφαὶ ἐξ Ἀμφιαρείου Ὠρωποῦ IG VII 259 - 260	1310	790	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀμφιαρείου Ὠρωποῦ IG VII 261	1311	790	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀμφιαρείου Ὠρωποῦ IG VII 262	1312	792	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀμφιαρείου Ὠρωποῦ IG VII 386	1313	793	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀμφιαρείου Ὠρωποῦ IG VII 304	1314	794	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀμφιαρείου Ὠρωποῦ IG VII 287	1315	795	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀμφιαρείου Ὠρωποῦ IG VII 288	1316	795	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀμφιαρείου Ὠρωποῦ IG VII 416	1317	797	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀμφιαρείου Ὠρωποῦ IG VII 434	1318	799	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀμφιαρείου Ὠρωποῦ IG VII 416	1319	799	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀμφιαρείου Ὠρωποῦ IG VII 401	1320	800	—
	Ἐπιγραφαὶ ἐξ Ἀμφιαρείου Ὠρωποῦ IG VII 287 - 288	1321	801	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀμφιαρείου Ὠρωποῦ IG VII 458	1322	801	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀμφιαρείου Ὠρωποῦ IG VII 450	1323	802	—
	Ἐπιγραφαὶ ἐξ Ἀμφιαρείου Ὠρωποῦ IG VII 259 - 260	1324	802	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1051	1325	802	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 845	1326	803	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Μεγάρων IG VII 2	1327	804	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Μεγάρων IG VII 3	1328	806	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Μεγάρων IG VII 12	1329	807	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Μεγάρων IG VII 13	1330	808	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Μεγάρων IG VII 14	1331	809	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Μεγάρων IG VII 5	1332	810	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Μεγάρων IG VII 6	1333	811	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Μεγάρων IG VII 4	1334	812	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Μεγάρων IG VII 9	1335	813	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Μεγάρων IG VII 8	1336	814	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Μεγάρων IG VII 21	1337	816	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Μεγάρων IG VII 8	1338	817	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Μεγάρων IG VII 6	1339	818	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 456	1340	818	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 463	1340*	819	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 565	1341	821	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 470	1342	822	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 991	1343	822	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1951	1344	823	—

Ὄνομα συγγραφέως	Τίτλος λήμματος	Ἀριθμὸς λήμματος	Σελίς	Ἀριθμὸς λιθογραφήματος
Πιττάκης, Κ.Σ.	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 564	1345	825	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 60	1346	826	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1119	1347	826	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1051	1348	827	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 441	1349	827	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 411	1350	827	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀττικῆς IG II ² 2492	1350*	829	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 324	1204 δις	830	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 324	1351	833	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 123	1352	833	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 390b	1353	833	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1601	1354	834	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1615	1355-1356	835	—
	Περὶ τῶν ἐπιγραφῶν τῶν νεωρίων Πειραιῶς	1356*	838 σημ. 1	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀττικῆς IG II ² 4674	1356*	839 σημ. 1	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 132	1357	840	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 530	1358	840	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 71	1359	841	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1088	1360	841	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 521	1361	842	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 343	1362	842	—

Φυλλάδιον 34, Μάϊος, Ἰούνιος καὶ Ἰούλιος

Πιττάκης, Κ.Σ.	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 889	1363	843	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 656	1364	844	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1106	1365	845	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 855	1366	846	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 35	1367	846	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 103	1368	847	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1048	1369	848	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1596	1370	849	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 2434	1371	851	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 641	1372	852	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 438	1373	854	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 451	1374	855	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 30	1375	855	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1596	1376	856	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 2745	1377	857	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀττικῆς IG II ² 1212	1378	858	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 492	1379	858	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 857	1380	859	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Πειραιῶς IG II ² 1228	1381	860	—

*Όνομα συγγραφέως	Τίτλος λήμματος	Ἀριθμὸς λήμματος	Σελίς	Ἀριθμὸς λιθογραφήματος
Πιπτάκης, Κ.Σ.	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 196	1382	862	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 63	1383	862	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 2993	1384	863	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 5081	1384*	863	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 5166	1384*	863	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3572	1385	864	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 981	1386	864	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 2495	1387	865	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 114	1388	867	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 424	1389	867	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 954	1390	868	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1341	1391	869	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 593	1392	869	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 848	1393	870	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 61	1394	872	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 173	1395	873	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 58	1396	873	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 670	1397	874	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 49	1398	875	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 425	1399	875	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1956	1400	876	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1951	1401	879	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 9	1402	880	—
	Τμήμα ἐπιτίτλου ἀναγλύφου ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 135	1403	881	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 52	1404	881	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 7	1405	882	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 193	1406	882	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 352	1407	883	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1265	1408	883	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	1409	884	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 2490	1410	884	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 381	1411	385 ³⁸	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 75	1412	886	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 673	1413	886	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1152	1414	887	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 22	1415	887	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 427	1416	887	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 586	1417	888	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 673	1418	888	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 824	1419	889	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 69	1420	889	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 212	1421	890	—

38. Ἡ σελίς 885, ἐκ τυπογραφικοῦ λάθους, φέρει τὸν ἀριθμὸν 385.

Όνομα συγγραφέως	Τίτλος λήμματος	Αριθμός λήμματος	Σελίς	Αριθμός λιθογραφήματος
Πιττάκης, Κ.Σ.	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 68	1422	890	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I 552	1423	890	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 107	1424	891	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1354	1425	891	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 119	1426	891	—
	Τμήμα ἐπιτίτλου ἀναγλύφου ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 60	1427	892	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 328	1428	892	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 736	1429	892	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 286	1430	893	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 167	1431	893	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1088	1432	894	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1359	1433	895	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 429	1434	895	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1699	1435	896	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 721	1436	896	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 580	1437	897	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 543	1438	898	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 300	1439	898	—*
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 2312	1440	899	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 262	1441	899	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 986	1442	899	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1088	1443	900	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 37	1444	900	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 414	1445	901	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 174	1446	901	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 188	1447	902	—
	Τμήμα ἐπιτίτλου ἀναγλύφου ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 174	1448	902	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1597	1449	903	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀττικῆς IG II ² 3191	1450	904	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4791	1450*	904 σημ. 3	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 706	1451	905	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 215	1452	906	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Θηβῶν IG VII 2430	1453	906	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 560	1454	907	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 374	1455	908	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1080	1456	909	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1014	1457	909	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1003	1458	910	—
	Τμήμα ἐπιτίτλου ἀναγλύφου ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1238	1459	911	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1224	1460	911	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 496	1461	912	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 494	1462	912	—

Όνομα συγγραφέως	Τίτλος λήμματος	Αριθμός λήμματος	Σελίς	Αριθμός λιθογραφήματος
Πιττάκης, Κ.Σ.	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 6344	1463	913	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 11681	1464	913	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3425	1465	913	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 7630	1466	913	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 7664	1467	913	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4012	1468	914	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 5308	1469	914	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3834	1470	914	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3824	1471	914	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 11617	1472	915	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 8426	1473	915	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 9352	1474	915	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 10604	1475	915	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 7065	1476	915	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 5953	1477	915	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 5858	1478	916	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 6175	1479	916	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II 2704	1480	916	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 8026	1481	916	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 6000	1482	916	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 8811	1483	916	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 7706	1484	917	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 9001	1485	917	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 7644	1486	917	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3900	1487	917	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 9182	1488	917	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 5741	1489	918	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 9211	1490	918	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 8177	1491	918	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 5238	1492	918	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 9542	1493	919	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 12822	1494	919	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 10307	1495	919	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 7117	1496	919	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 8874	1497	919	—
	Ἀνάγλυφος ἐπιτυμβία στήλη ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 7703	1498	920	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 8928	1499	920	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 6257	1500	920	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 8088	1501	920	—
	Ἀνάγλυφος ἐπιτυμβία στήλη ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 10090	1502	920	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 9618	1503	921	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 7144	1504	921	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 10320	1505	921	—

Όνομα συγγραφέως	Τίτλος λήμματος	Ἀριθμὸς λήμματος	Σελὶς	Ἀριθμὸς λιθογραφήματος
Πιττάκης, Κ.Σ.	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 6599	1506	921	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀττικῆς IG II ² 12203	1507	921	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 5330	1508	922	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 6724	1509	922	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀττικῆς(;) IG II ² 5650	1510	922	—
	Σαρκοφάγος μετ' ἀναγλύφου ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 6093	1511	922	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 9882	1512	923	—
	Ἀνάγλυφος ἐπιτυμβία στήλη ἐξ Εὐβοίας IG XII 9 132	1513	923	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4738	1514	923	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 8682	1515	923	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 7851	1516	923	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 8141	1517	924	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 9490	1518	924	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 6253	1519	924	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 7722	1520	924	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 8077	1521	924	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 5263	1522	925	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 10710	1523	925	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 9369	1524	925	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Θήρας IG XII 3 832	1525	925	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 12167	1526	925	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 9295	1527	926	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Πειραιῶς IG II ² 6164	1528	926	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 10422	1529	926	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀττικῆς IG II ² 6266	1530	926	—
	Ἀνάγλυφος ἐπιτυμβία στήλη ἐξ Ἀττικῆς IG II ² 5413	1531	926	—
	Μαρμαρίνη λήκυθος μετ' ἀναγλύφου ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 6166	1532-1533	927	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 8391	1534	927	—
	Μαρμαρίνη λήκυθος(;) ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 12021/2	1535	927	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 2574	1536	927	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 1067	1537	927	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Πειραιῶς IG II ² 2669	1538	927	—
	Μαρμαρίνη λήκυθος μετ' ἀναγλύφου ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 5414	1539	928	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 7030	1540	928	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Πειραιῶς IG II ² 5433	1541	928	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 9538	1542	928	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Πειραιῶς IG II ² 6170	1543	929	—
	Ἀνάγλυφον ἀέτωμα ἐπιτυμβίας στήλης ἐκ Πειραιῶς IG II ² 7593	1544	929	—

*Όνομα συγγραφέως	Τίτλος λήμματος	Ἀριθμὸς λήμματος	Σελίς	Ἀριθμὸς λιθογραφήματος
Πιττάκης, Κ.Σ.	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 10130	1545	929	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 7228	1546	929	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 11586	1547	929	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 11671	1548	930	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 7656	1549	930	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 8719	1550	930	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 11855	1551	930	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 9211	1552	930	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 6660	1553	930	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 9482	1554	930	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 9171	1555	931	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 7683	1556	931	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 6463	1557	931	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 8219	1558	931	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 8787	1559	931	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 6811	1560	932	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 7129	1561	932	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 8539	1562	932	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG III 1659	1563	932	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 6770	1564	933	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 7166	1565	933	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 8346	1566	933	—
	Τμῆμα ἐπιτυμβίας στήλης μετ' ἀνθεμίου ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 5952	1567	933	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 9078	1568	934	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 7929	1569	934	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 9271	1570	934	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 6234	1571	934	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 5423	1572	934	—
»	Συνέχεια ὕλης, ἵνα χρησιμεύσῃ πρὸς ἀπό- δειξιν, ὅτι οἱ νῦν Ἕλληνες εἰσὶν ἀπόγονοι τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων:	—	935	—
	Δίγλωσσος ἐπιγραφή ἐξ Ἀττικῆς IG II ² 5204	1573	935	—
	Χριστιανικὸν χάραγμα Σωτείρας Λυκοδήμου	1574	936	1565
	Χριστιανικὸν χάραγμα Σωτείρας Λυκοδήμου	1575	936	1566
	Χριστιανικὸν χάραγμα Σωτείρας Λυκοδήμου	1576	936	1567
	Χριστιανικὸν χάραγμα Σωτείρας Λυκοδήμου	1577	936	1568
	Χριστιανικὸν χάραγμα Σωτείρας Λυκοδήμου	1578	936	1569
	Χριστιανικὸν χάραγμα Σωτείρας Λυκοδήμου	1579	936	1570
	Χριστιανικὸν χάραγμα Σωτείρας Λυκοδήμου	1580	936	1571
	Χριστιανικὸν χάραγμα Σωτείρας Λυκοδήμου	1581	936	1572
	Χριστιανικὸν χάραγμα Σωτείρας Λυκοδήμου	1582	936	1573
	Χριστιανικὸν χάραγμα Σωτείρας Λυκοδήμου	1583	936	1574
	Χριστιανικὸν χάραγμα Σωτείρας Λυκοδήμου	1584	936	1575

Ὄνομα συγγραφέως	Τίτλος λήμματος	Ἀριθμὸς λήμματος	Σελίς	Ἀριθμὸς λιθογραφήματος
Πιττάκης, Κ.Σ.	Χριστιανικὸν χάραγμα Σωτείρας Λυκοδήμου	1585	937	1576
	Χριστιανικὸν χάραγμα Σωτείρας Λυκοδήμου	1586	937	1577
	Χριστιανικὸν χάραγμα Σωτείρας Λυκοδήμου	1587	937	—
	Χριστιανικὸν χάραγμα Σωτείρας Λυκοδήμου	1588	937	—
	Χριστιανικὸν χάραγμα Σωτείρας Λυκοδήμου	1589	937	1578
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 2875	1590	937	—
	Χριστιανικὰ χαράγματα Προπυλαίων	1591-1598	938	♦
	Χριστιανικὰ χαράγματα Ἡφαιστείου	1599-1600	939	♦
»	Ἀπόσπασμα ἐκ τοῦ χειρογράφου τῆς			
	Ἱστορίας τῶν Ἀθηνῶν	—	940	—
	Ἐπιστολὴ Μπεναλδῆ	—	940	—
	Ἀναργύρεια Ἀποσπάσματα — Φύλλα 4	—	942	—
	Σιγίλλιον Ἰωαννικίου ἐλέω Θεοῦ Ἀρχιε- πισκόπου Νέας Ρώμης καὶ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου τοῦ ἔτους 1651	—	945	—
Λάνδερρο, Ξ.	Περὶ τῶν ἐν ταῖς ἀρχαίαις λάρναξιν εὐρι- σκομένων ἀντικειμένων	—	947	♦

Φυλλάδιον 35, Αὐγούστος, Σεπτέμβριος καὶ Ὀκτώβριος

Πιττάκης, Κ.Σ.	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 423	1601	949	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 81	1602	950	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 180	1603	951	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 17	1604	951	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 70	1605	952	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 580	1605*	953 σημ.	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 179	1606	953	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 728	1607	953	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 477	1608	954	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 454	1609	954	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 776	1610	955	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 962	1611	955	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1445	1612	956	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 983	1613	959	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 673	1614	960	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 577	1615	960	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 45	1616	961	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 520	1617	962	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 10452	1618	962	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 7218	1619	963	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 576	1620	963	—

Όνομα συγγραφέως	Τίτλος λήμματος	Αριθμός λήμματος	Σελίς	Αριθμός λιθογραφήματος
Πιπτάκης, Κ.Σ.	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 942	1621	963	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 576	1622	963	—
	Ἐπιγραφὰ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1767 καὶ 1806	1623	964	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1793	1624	965	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 2407	1625	966	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1421	1626	967	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 106	1627	967	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Στύρων Εὐβοίας IG XII 9 57	1628	969	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Στύρων Εὐβοίας IG XII 9 70	1629	969	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 123	1630	969	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 7550	1631	971	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3876	1632	971	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 5634	1633	971	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 8407	1634	971	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Πειραιῶς IG II ² 6619	1635	971	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 5886	1636	972	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 6765	1637	972	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Πειραιῶς IG II ² 8437	1638	972	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 6203	1639	972	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 8526	1640	972	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 8781	1641	972	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Σαλαμῖνος IG II ² 6475	1642	973	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Σαλαμῖνος IG II ² 7107	1643	973	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Σαλαμῖνος IG II ² 12798	1644	973	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Σαλαμῖνος IG II ² 6930	1645	973	—
	Ἀνάγλυφος ἐπιτυμβία στήλη ἐκ Σαλαμῖνος IG II ² 6480	1646	974	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 6222	1647	974	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 8571	1648	976	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 8814	1649	976	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 5765	1650	976	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Πειραιῶς IG II ² 10723	1651	976	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	1652	977	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 5463	1653	977	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 8781	1654	977	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 5463	1655	977	—
	Ἐπιτυμβία στήλη μετ' ἀνθεμίου ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 5479	1656	977	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 12811	1657	978	—
	Τμήμα ἀναγλύφου ἐξ Ἀθηνῶν	1658	978	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 12281	1659	978	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 6805	1660	978	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 10357	1661	978	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 5343	1662	978	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 6433	1663	979	—

Όνομα συγγραφέως	Τίτλος λήμματος	Ἀριθμὸς λήμματος	Σελίς	Ἀριθμὸς λιθογραφήματος
Πιττάκης, Κ.Σ.	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 7367	1664	979	—
	Μαρμαρίνη λήκυθος ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 5398	1665	979	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 7454	1666	979	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 8630	1667	979	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 9256	1668	980	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 10923	1669	980	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 12014	1670	980	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 10014	1671	980	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 7894	1672	980	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 9042	1673	980	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 9592	1674	981	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 9902	1675	981	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Σαλαμῖνος IG II ² 12841	1676	981	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Σαλαμῖνος IG II ² 8824	1677	981	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 5561	1678	981	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 10351	1679	981	—
	Γραπτὴ ἐπιτυμβία στήλη ἐκ Πειραιῶς IG II ² 10454	1680	982	—
	Ἐπιτυμβία στήλη μετ' ἀνθεμίου ἐκ Πειραιῶς IG II ² 11464	1681	982	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Πειραιῶς IG I ² 1056	1682	982	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Πειραιῶς IG II ² 8846	1683	982	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Πειραιῶς IG II ² 6490	1684	983	—
	Ἀνάγλυφος ἐπιτυμβία στήλη ἐκ Πειραιῶς IG II ² 11102	1685	983	—
	Ἀνάγλυφος ἐπιτυμβία στήλη ἐκ Πειραιῶς IG II ² 12743	1686	983	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Πειραιῶς IG II ² 12744	1687	983	—
	Τμήμα ἀναγλύφου ἐπιτυμβίας στήλης ἐκ Πειραιῶς IG II ² 12924	1688	983	—
	Ἐπιτυμβία στήλη μετ' ἀνθεμίου ἐκ Πειραιῶς IG II ² 6347	1689	983	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 9831	1690	984	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 8859	1691	984	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 10075	1692	984	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 8008	1693	984	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 8282	1694	984	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 7013	1695	985	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 6160	1696	985	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 5602	1697	985	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 10433	1698	985	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 10080	1699	985	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 5576	1700	986	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀττικῆς IG II ² 7531	1701	986	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 7791	1702	986	—

*Όνομα συγγραφέως	Τίτλος λήμματος	Ἀριθμὸς λήμματος	Σελίς	Ἀριθμὸς λιθογραφήματος
Πιπτάκης, Κ.Σ.	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 6040	1703	986	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 6618	1704	986	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 5410	1705	986	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 7611	1706	987	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 9869	1707	987	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 6750	1708	987	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 6102	1709	987	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 5334	1710	987	—
	Τμῆμα ἀναγλύφου ἐπιτυμβίας στήλης ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 6878	1711	987	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 7995	1712	988	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 5764	1713	988	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 6334	1714	988	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 10050	1715	988	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 8610	1716	988	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 12031	1717	988	—

Φυλλάδιον 36, Νοέμβριος καὶ Δεκέμβριος

Πιπτάκης, Κ.Σ.	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 6069	1718	989	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 11792	1719	989	—
	Ἀνάγλυφος ἐπιτυμβία στήλη ἐκ Πειραιῶς IG II ² 10296	1720	989	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 5944	1721	989	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 9977	1722	989	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 8701	1723	990	—
	Ἀνάγλυφος ἐπιτυμβία στήλη ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 6969	1724	990	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀττικῆς IG II ² 7842	1725	990	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 10049	1726	990	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 9247	1727	990	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 10519	1728	990	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 8926	1729	991	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 6447	1730	991	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 8061	1731	991	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3212	1732	991	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 8691	1733	991	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 9329	1734	992	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 8128	1735	992	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 8867	1736	992	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 6143	1737	992	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 9910	1738	992	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 9710	1739	992	—

*Όνομα συγγραφέως	Τίτλος λήμματος	*Αριθμός λήμματος	Σελίς	*Αριθμός λιθογραφήματος
Πιττάκης, Κ.Σ.	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 7802	1740	993	—
	Ἐπιτυμβία στήλῃ μετ' ἀνθεμίου ἐκ Πειραιῶς IG II ² 10344	1741	993	—
	Τμῆμα ἀναγλύφου ἐπιτυμβίας στήλης ἐκ Πειραιῶς IG II ² 5377	1742	993	—
	Ἀνάγλυφος ἐπιτυμβία στήλῃ Ἀμεινοκλείας			
	Ἀνδρομένους ἐκ Πειραιῶς IG I ² 1082	1743	993	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 7563	1744	993	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 7371	1745	994	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 5884	1746	994	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 6395	1747	994	—
	Ἀνάγλυφος ἐπιτυμβία στήλῃ μετ' ἀνθεμίου ἐκ Πειραιῶς IG II ² 5256	1748	994	—
	Ἐπιτύμβιος κιονίσκος μετ' ἀναγλύφου ἐκ Πειραιῶς IG II ² 6701	1749	994	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 6680	1750	994	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 12020	1751	995	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 7190	1752	995	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 9235	1753	995	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 9521	1754	995	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	1755	995	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 6838	1756	996	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 7544	1757	996	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 9494	1758	996	—
	Τμῆμα ἀναγλύφου ἐπιτυμβίας στήλης ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 6335	1759	996	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 8157	1760	996	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 5290	1761 ³⁹	996	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3205	1762 - 1763	997	—
	Ἐπιτυμβία στήλῃ μετ' ἀνθεμίου ἐκ Σαλαμῖνος IG II ² 6304	1764	997	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 7890	1765	997	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Σαλαμῖνος IG II ² 9480	1766	998	—
	Ἀνάγλυφος ἐπιτυμβία στήλῃ ἐξ Ἀττικῆς IG II ² 12109	1767	998	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 6948	1768	998	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 6453	1769	998	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 10936	1770	998	—

39. Ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη ἐδημοσιεύθη καὶ ἐν τῷ φυλλαδίῳ 27 τῆς Ε.Α., ὑπ' ἀριθ. λήμματος 917. Ἐπειδὴ, ὡς ἐξηκριβώθη ὑπὸ τῶν συντακτῶν τοῦ παρόντος Εὐρετηρίου, εἰς ὠρισμένους τόμους τῆς Ε.Α., ἐν τῇ σελίδι 996, καὶ ὑπὸ τὸν αὐτὸν ἀριθμὸν λήμματος (1761) δημοσιεύεται ἐτέρα ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀττικῆς (ἢ IG II² 7103), ἡ ὁποία οὐδαμοῦ ἄλλου συναντᾶται ἐν τῇ Ε.Α., φαίνεται ὅτι ὁ ἐκδότης ἀντιληφθεὶς κατὰ τὴν ἐκτύπωσιν τὸ σφάλμα, ἀφῆρεσε ἐκ τῶν μὴ ἀκόμῃ ἐκτυπωθέντων φυλλαδίων, τὴν δις δημοσιευθεῖσαν ἐπιγραφὴν, θέσας ἀντ' αὐτῆς τὴν ἐπιγραφὴν ἐξ Ἀττικῆς IG II² 7103.

Όνομα συγγραφέως	Τίτλος λήμματος	Ἀριθμὸς λήμματος	Σελίς	Ἀριθμὸς λιθογραφήματος
Πιττάκης, Κ.Σ.	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 9580a	1771	998	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 2975	1772	999	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 5310	1773	999	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 6064	1774	999	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 5910	1775	999	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 12588	1776	999	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 10156	1777	1000	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 10325	1778	1000	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 10456	1779	1000	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 10585	1780	1000	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 6759	1781	1000	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 7279	1782	1000	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 8235	1783	1001	—
	Μαρμαρίνη λουτροφόρος ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 10855	1784	1001	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 9491	1785	1001	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 10535	1786	1001	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Σαλαμῖνος IG II ² 6908	1787	1001	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Σαλαμῖνος IG II ² 11635	1788	1001	—
	Ἀνάγλυφος ἐπιτυμβία στήλη Μνησιστράτης ἐξ Ἀττικῆς IG II ² 12158	1789	1002	—
	Ἐπιτυμβία στήλη μετ' ἀνθεμίου ἐκ Σαλαμῖνος IG II ² 5667	1790	1002	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Σαλαμῖνος	1791	1002	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Σαλαμῖνος IG II ² 7161	1792	1002	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Σαλαμῖνος	1793	1002	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Σαλαμῖνος IG II ² 6728	1794	1002	—
	Ἐπιτύμβιος στήλη μετ' ἀνθεμίου ἐκ Σαλαμῖνος IG II ² 5529/30	1795	1003	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Σαλαμῖνος IG II ² 6526	1796	1003	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 11730	1797	1003	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 883	1798	1003	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 12541	1799	1003	—
	Τμήμα ἀναγλύφου ἐπιτυμβίας στήλης ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 7790	1800	1003	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 5394	1801	1004	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 6401	1802	1004	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3481	1803	1004	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3174	1804	1004	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1042	1805	1004	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1376	1806	1005	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 2325	1807	1005	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4035	1808	1006	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 2964	1809	1006	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 2325	1810	1006	—

Όνομα συγγραφέως	Τίτλος λήμματος	Ἀριθμὸς λήμματος	Σελίς	Ἀριθμὸς λιθογραφήματος
Πιπτάκης, Κ.Σ.	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4889	1811	1006	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 5181	1812	1007	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4692	1813	1007	—
	Ἀνάγλυφος πλάξ ἐξ Ἀθηνῶν P. Ἀ. 1335	1813*	1007	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4738	1814	1008	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4398	1815	1008	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἐπιδαύρου IG IV 1252	1816	1008	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4525	1817	1008	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4344	1818	1008	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1155	1819	1008	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4956	1820	1009	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3892	1821	1009	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG III 956	1822	1009	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4880	1823	1009	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 5944	1824	1009	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4850	1825	1009	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4855	1826	1010	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG III 3864	1827	1010	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Πειραιῶς IG II ² 6531	1828	1010	—
	Ἐπιτυμβία στήλη μετ' ἀνθεμίου ἐκ Πειραιῶς IG II ² 6661	1829	1010	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 5183	1830	1010	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 6848	1831	1011	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 5318	1832	1011	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4770	1833	1011	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 6761	1834	1011	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² Add. 12663a	1835	1012	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 6696	1836	1012	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 7714	1837	1012	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 5843	1838	1012	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 2318	1839	1012	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3040	1840	1013	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3037	1841-1842	1013	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3064	1843	1014	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3028	1844	1014	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3085	1845	1014	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3084	1846	1014	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3086/7	1847	1014	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1224	1848	1015	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 2411	1849	1016	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Σαλαμῖνος IG II ² 1946	1850	1016	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 119	1851	1017	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 46	1852	1017	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 9458	1853	1017	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 6477 καὶ 7358	1854	1018	—

Όνομα συγγραφέως	Τίτλος λήμματος	Αριθμός λήμματος	Σελίς	Αριθμός λιθογραφήματος
Πιπτάκης, Κ.Σ.	Τμήμα ἀναγλύφου ἐπιτυμβίου ναῖσκου ἐξ Ἀθηνῶν IG Π ² 7764	1855	1018	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Αἰγίνης IG IV 132	1856	1018	—
	Τμήμα ἀναγλύφου ἀετώματος ἐπιτυμβίας στήλης ἐξ Ἀθηνῶν IG Π ² 11289	1857	1018	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG Π ² 10543	1858	1018	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν	1859	1018	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG Π ² 10632a	1860	1019	—
	Τμήμα ἐπιτυμβίου ἀναγλύφου ἐξ Ἀθηνῶν IG Π ² 6255	1861	1019	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν	1862	1019	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG Π ² 7280	1863	1019	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG Π ² 6900	1864	1019	—
	Ἐπιγραφή ἐκ Σαλαμῖνος IG Π ² 6307	1865	1019	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG Π ² 8908	1866	1019	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG Π ² 8932	1867	1020	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG Π ² 6844	1868	1020	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG Π ² 8480	1869	1020	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG Π ² 9912	1870	1020	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG Π ² 5507	1871	1020	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG Π ² 8768	1872	1020	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG Π ² 10341	1873	1021	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG Π ² 11423	1874	1021	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG Π ² 6850	1875	1021	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Αἰγίνης IG IV 185	1876	1021	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Αἰγίνης IG IV 158	1877	1021	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG Π ² 6076	1878	1021	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG Π ² 5490	1879	1021	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG Π ² 11084	1880	1022	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG Π ² 5460	1881	1022	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG Π ² 5000	1881*	1022	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG Π ² 5954	1882	1022	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG Π ² 6763	1883	1022	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG Π ² 7332	1884	1022	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG Π ² 9467	1885	1022	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG Π ² 8859	1886	1023	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG Π ² 12952	1887	1023	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG Π ² 6389	1888	1023	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG Π ² 11977	1889	1023	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG Π ² 8990	1890	1023	—
	Ἀνάγλυφος ἐπιτυμβία στήλη ἐξ Ἀθηνῶν IG Π ² 7183	1891	1023	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG Π ² 11219	1892	1023	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG Π ² 7936	1893	1024	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG Π ² 5690	1894	1024	—

Ὄνομα συγγραφέως	Τίτλος λήμματος	Ἀριθμὸς λήμματος	Σελίς	Ἀριθμὸς λιθογραφήματος
Πιττάκης, Κ.Σ.	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 5942	1895	1024	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 6062	1896	1024	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Πειραιῶς IG II ² 9253	1897	1024	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Πειραιῶς IG II ² 5941	1898	1024	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Πειραιῶς IG II ² 11811	1899	1025	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Πειραιῶς IG II ² 12008	1900	1025	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Πειραιῶς IG II ² 8840	1901	1025	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Πειραιῶς IG II ² 6202	1902	1025	—
	Τμήμα ἀναγλύφου ἐπιτυμβίας στήλης ἐκ Πειραιῶς IG II ² 11670	1903	1025	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Πειραιῶς IG II ² 7745	1904	1025	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Πειραιῶς IG II ² 12831	1905	1025	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	1906	1026	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 8185	1907	1026	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 13069	1908	1026	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	1909	1026	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 10068	1910	1026	—
	Μαρμαρίνη λουτροφόρος μετ' ἀναγλύφου ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 12526	1911	1026	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 6478	1912	1027	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 9308	1913	1027	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 10988	1914	1027	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	1915	1027	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 2475	1916	1027	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 10228	1917	1028	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3685	1918	1028	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4470	1919	1028	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 2591	1920	1028	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 9385	1921	1028	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 8544	1922	1029	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 5534	1923	1029	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 11601	1924	1029	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 8320	1925	1029	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 11196	1926	1029	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 7046	1927	1029	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4907	1928	1030	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	1929	1030	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 5320	1930	1030	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 7179	1931	1030	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 12484	1932	1030	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	1933	1030	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 9281	1934	1031	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 13001	1935	1031	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 9594	1936	1031	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 7909	1937	1031	—

Όνομα συγγραφέως	Τίτλος λήμματος	Αριθμός λήμματος	Σελίς	Αριθμός λιθογραφήματος
Πιττάκης, Κ.Σ.	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG III 3902	1938	1031	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 6564	1939	1031	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 5988	1940	1032	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1723	1941	1032	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 2829	1942	1032	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 2393	1943	1032	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 366	1944	1033	—
	Ἐπιγραφαὶ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 363, 364	1945	1034	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 75	1946	1035	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 742	1947	1036	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 367	1948	1036	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 363	1949	1037	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1222	1950	1037	—
	Ἐπιγραφὴ μετ' ἐπιτίτλου ἀναγλύφου ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 96	1951	1038	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1473	1952	1039	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 149	1953	1039	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1468	1954	1040	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 542	1955	1040	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Πειραιῶς IG II ² 1099	1956	1041	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 52	1957	1042	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 2771	1958	1043	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1333	1959	1043	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1561	1960	1044	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 739	1961	1045	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 954	1962	1045	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 346	1963	1046	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 431	1964	1047	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 121	1965	1047	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 745	1966	1047	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 774	1967	1048	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3503	1968	1048	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Πειραιῶς IG II ² 2981	1969-1970	1049	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 114	1971	1050	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 14	1972	1050	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1195	1973	1051	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 79	1974	1052	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 59	1975	1052	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1375	1976	1053	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1143	1977	1053	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 175	1978	1053	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 202	1979	1054	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 462	1980	1054	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 466	1981	1054	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1169	1982	1055	—

Όνομα συγγραφέως	Τίτλος λήμματος	Αριθμός λήμματος	Σελίς	Αριθμός λιθογραφήματος
Πιττάκης, Κ.Σ.	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 385	1983	1055	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 289	1984	1056	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1144	1985	1056	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 158	1986	1056	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 234	1987	1057	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1484	1988	1057	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 631	1989	1058	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 587	1990	1058	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 143	1991	1058	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 74	1992	1059	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 557	1993	1059	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	1994	1060	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 863	1995	1060	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 381	1996	1061	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 193	1997	1061	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 80	1998	1062	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 208	1999	1062	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 82	2000	1063	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	2001	1063	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 262	2002	1064	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	2003	1064	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 632	2004	1064	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 737	2005	1064	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	2006	1064	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 17	2007	1065	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 633	2008	1065	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 609	2009	1065	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 13245	2010	1066	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 221	2111 ⁴⁰	1067	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 216	2012	1068	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 576	2013	1068	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	2014	1069	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1267	2015	1069	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 717	2016	1069	—
	Συμπληρωματικὰ ἐπὶ τῆς ἐπιγραφῆς ὑπ' ἀριθ. 1 ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 687	2017	1070	—
	Συμπληρωματικὰ ἐπὶ τῆς ἐπιγραφῆς ὑπ' ἀριθ. 9 ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 374	—	1071	—
	Συμπληρωματικὰ ἐπὶ τῆς ἐπιγραφῆς ὑπ' ἀριθ. 10 ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 374	—	1072	—
	Συμπληρωματικὰ ἐπὶ τῆς ἐπιγραφῆς ὑπ' ἀριθ. 15 ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 246 - 247	2018	1073	—

40. Ἐκ τυπογραφικοῦ λάθους ὁ ἀριθμὸς λήμματος 2011 ἐξετυπώθη ὡς 2111.

*Όνομα συγγραφέως	Τίτλος λήμματος	Ἀριθμὸς λήμματος	Σελίς	Ἀριθμὸς λιθογραφήματος
Πιττάκης, Κ.Σ.	Συμπληρωματικά ἐπὶ τῆς ἐπιγραφῆς μετ' ἐπιτίτλου ἀναγλύφου ὑπ' ἀριθ. 27 ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 336	2019	1074	—
	Συμπληρωματικά ἐπὶ τῆς ἐπιγραφῆς ὑπ' ἀριθ. 29 ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 490	2020	1075	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 71	2021	1075	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 232	2022	1076	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 259	2023	1076	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 234	2024	1076	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 374	2025-2026	1077	—
	Συμπληρωματικά ἐπὶ τῆς ἐπιγραφῆς ὑπ' ἀριθ. 14 ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 239	2027	1077	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 365	2028	1078	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 302	2029	1079	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 352	2030	1080	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 2998	2031-2032	1081	—
	Συμπληρωματικά ἐπὶ τοῦ ἀναθηματικοῦ ἀναγλύφου ὑπ' ἀριθ. 570 ἐξ Ἀττικῆς (;) IG II ² 4553	2031-2032*	1081	—
	Συμπληρωματικά ἐπὶ τοῦ ἀναθηματικοῦ ἀναγλύφου ὑπ' ἀριθ. 1101 ἐξ Ἀττικῆς IG II ² 4646	—	1082	—
	Συμπληρωματικά ἐπὶ τῆς ἐπιγραφῆς ὑπ' ἀριθ. 1123 ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 772	—	1082	—
	Συμπληρωματικά ἐπὶ τῆς ἐπιγραφῆς ὑπ' ἀριθ. 1109 ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 1005	—	1082	—
	Συμπληρωματικά ἐπὶ τῆς ἐπιγραφῆς ὑπ' ἀριθ. 60 ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 547	—	1083	—
	Συμπληρωματικά ἐπὶ τῆς ἐπιγραφῆς ὑπ' ἀριθ. 1612 ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1445	—	1083	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 374	2033	1084	—

1854

Φυλλάδιον 37, Ἰανουάριος, Φεβρουάριος, Μάρτιος, Ἀπρίλιος καὶ Μάιος

Πιττάκης, Κ.Σ.	Ἐπιγραφαὶ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 236 - 239	2034	1085	—
	Συμπληρωματικά ἐπὶ τῆς ἐπιγραφῆς ὑπ' ἀριθ. 16 ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 252 - 253	2035	1086	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 374	2036	1087	—
	Συμπληρωματικά ἐπὶ τῆς ἐπιγραφῆς ὑπ' ἀριθ. 4 ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 255	2037	1088	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀχαΐας	2038	1089	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 491	2039	1089	—

Όνομα συγγραφέως	Τίτλος λήμματος	Αριθμός λήμματος	Σελίς	Αριθμός λιθογραφήματος
Πιττάκης, Κ.Σ.	Συμπληρωματικά ἐπὶ τῆς ἐπιγραφῆς ὑπ' ἀριθ. 940 ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 76	2040	1090	—
	Συμπληρωματικά ἐπὶ τῆς ἐπιγραφῆς ὑπ' ἀριθ. 941 ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 353	2041	1090	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	2042	1090	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1699	2043	1091	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 748	2044	1091	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 175	2045	1091	—
	Ἐπιγραφαι ἐξ Ἀθηνῶν	2046-2049	1092	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG III 3882	2050	1092	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 11608	2051	1093	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 11042	2052	1093	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 12730	2053	1093	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 9590	2054	1093	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 10808	2055	1093	—
	Ἀνάγλυφος ἐπιτυμβία στήλη ἐξ Ἀττικῆς IG II ² 6449	2056	1093	—
	Τμῆμα ἀναγλύφου ἀετώματος ἐπιτυμβίας στήλης ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 5881	2057	1093	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Τροιζήνος IG IV 810	2058	1094	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 9711	2059	1094	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 7533	2060	1094	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 6631	2061	1094	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 7757	2062	1094	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 11829	2063	1095	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 7911	2064	1095	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 8441	2065	1095	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 7159	2066	1095	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 10196	2067	1095	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 6638	2068	1096	—
	Ἐπιγραφαι ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 277 - 278	2069	1096	—
	Συμπληρωματικά ἐπὶ τῆς ἐπιγραφῆς ὑπ' ἀριθ. 499 ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 282 - 283	2070	1097	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 66	2071	1099	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 75	2072	1100	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 10464	2073	1100	—
	Ἐπιγραφαι ἐξ Ἀθηνῶν	2074-2075	1100	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 629	2076	1101	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 636	2077	1101	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Πειραιῶς IG II ² 6614	2078	1101	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3019	2079	1101	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 12670	2080	1102	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 8546	2081	1102	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 7760	2082	1102	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4169	2083	1102	—

*Όνομα συγγραφέως	Τίτλος λήμματος	Ἀριθμὸς λήμματος	Σελίς	Ἀριθμὸς λιθογραφήματος
Πιττάκης, Κ.Σ.	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG Π ² 3280	2084	1103	—
	Ἐπιγραφαὶ ἐξ Ἀθηνῶν	2085-2086	1103	—
	Τμήμα ἀναγλύφου ἀετώματος ἐπιτυμβίας στήλης ἐξ Ἀθηνῶν IG Π ² 5909	2087	1103	—
	Ἐπιγραφαὶ ἐξ Ἀθηνῶν	2088-2089	1103	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG Π ² 9162	2090	1104	—
	Ἐπιτύμβιος κιονίσκος μετ' ἀναγλύφου ἐξ Ἀθηνῶν IG Π ² 8080	2091	1104	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG Π ² 6769	2092	1104	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 232	2093	1104	—
	Ἐπιγραφαὶ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 257 - 258	2094	1105	—
	Ἐπιγραφαὶ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 272 - 273	2095	1106	—
	Συμπληρωματικὰ ἐπὶ τῆς ἐπιγραφῆς ὑπ' ἀριθ. 258 ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 287 - 288	2096	1106	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 69	2097	1107	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 368	2098	1108	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 385	2099	1108	—
	Συμπληρωματικὰ ἐπὶ τῆς ἐπιγραφῆς ὑπ' ἀριθ. 18 ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 286 - 287	2100	1109	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 113	2101	1110	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 99	2102	1110	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG Π ² 7301	2103	1111	—
	Ἀνάγλυφος ἐπιτυμβία στήλη ἐξ Ἀθηνῶν IG Π ² 12358	2104	1111	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG Π ² 10919	2105	1111	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG Π ² 12619	2106	1111	—
	Μαρμαρίνη λήκυθος ἐξ Ἀθηνῶν IG Π ² 10112	2107	1111	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG Π ² 9873	2108	1112	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG Π ² 11591	2109	1112	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG Π ² 6696	2110	1112	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG Π ² 1699	2111	1112	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG Π ² 4177	2112	1113	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG Π ² 1952	2113	1113	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG Π ² 2338	2114	1113	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG Π ² 3870	2115	1114	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG Π ² 6486	2116	1114	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν	2117	1114	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG Π ² 4176	2118	1114	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG Π ² 3461	2119	1115	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG Π ² 2955	2120	1115	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG Π ² 4295	2121	1115	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG III 3974	2122	1116	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG Π ² 2848	2123	1116	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG Π ² 717	2124	1116	—

Όνομα συγγραφέως	Τίτλος λήμματος	Αριθμός λήμματος	Σελίς	Αριθμός λιθογραφήματος
Πιττάκης, Κ.Σ.	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG III 972	2125	1116	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 2309	2126	1116	—
	Τμήμα ἀναγλύφου ἀετώματος ἐπιτυμβίας στήλης ἐξ Ἀθηνῶν	2127	1116	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 857	2128	1117	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG III 3862	2129	1117	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 2955	2130	1117	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1088	2131	1117	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 362	2132	1118	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 6820	2133	1118	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	2134	1118	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 13036	2135	1118	—
	Τμήμα ἀναθηματικοῦ ἀναγλύφου ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4611	2136	1118	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG III 3973	2137	1119	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 578	2138	1119	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 720	2139	1119	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	2140	1119	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1698	2141	1120	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1962	2142	1120	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1735	2143	1120	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 2824	2144	1121	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 8389	2145	1121	—
	Ἀνάγλυφος ἐπιτυμβία στήλη ἐξ Ἀττικῆς IG II ² 11305	2146	1121	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG III 3915	2147	1121	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 9809	2148	1122	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 12154	2149	1122	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 8077	2150	1122	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 11524	2151	1122	—
	Ἀνάγλυφος ἐπιτυμβία στήλη ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 9733	2152	1122	—
	Τμήμα ἀναγλύφου ἐπιτυμβίας στήλης ἐκ Πειραιῶς IG II ² 11768	2153	1122	—
	Ἐνεπίγραφος βωμὸς μετ' ἀναγλύφου διακοσμήσεως ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 2865	2154	1122	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3458	2155	1123	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3208	2156	1123	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν (;) IG II ² 9096	2157	1123	—
	Συμπληρωματικά ἐπὶ τῆς ἐπιγραφῆς ὑπ' ἀριθ. 1948 ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 367	2158	1123	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 363	2159	1124	—
	Τμήμα ἐπιτίτλου ἀναγλύφου ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 96	2160	1124	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 673	2161	1125	—

*Όνομα συγγραφέως	Τίτλος λήμματος	Ἀριθμὸς λήμματος	Σελίς	Ἀριθμὸς λιθογραφήματος
Πιττάκης, Κ.Σ.	Συμπληρωματικά ἐπὶ τῆς ἐπιγραφῆς ὑπ' ἀριθ. 112 ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 260 - 262	2162	1125	—
	Συμπληρωματικά ἐπὶ τῆς ἐπιγραφῆς ὑπ' ἀριθ. 23 ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 302	2163	1126	—
	Συμπληρωματικά ἐπὶ τῆς ἐπιγραφῆς ὑπ' ἀριθ. 48 ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 279	2164	1128	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 346	2165	1128	—
	Ἀνάγλυφος ἐπιτυμβία στήλη ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 11862	2166	1129	—
	Ἀνάγλυφος ἐπιτυμβία στήλη ἐκ Πειραιῶς IG II ² 10983	2167	1129	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Πειραιῶς IG II ² 12136/7	2168	1129	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Πειραιῶς IG II ² 11695	2169	1129	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 8364	2170	1130	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 5446	2171	1130	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 5659	2172	1130	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 11711	2173	1130	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 12457	2174	1130	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 12788	2175	1130	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 766	2176	1130	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 9694	2177	1131	—
	Ἐπιτύμβια ἀνάγλυφα ἐκ Σάμου	2178-2179	1131	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Νύσσης	2180-2182	1131	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 8702	2183	1132	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Εὐβοίας IG XII 9 1092 καὶ IG II ² 12652	2184	1132	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 11153	2185	1132	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG III 1386	2186	1132	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	2187	1133	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 6073/4	2188	1133	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 324	2189	1133	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1556	2190 2191	1134	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1412	2192	1136	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἐφέσου	2193	1137	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	2194	1137	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 381	2195	1137	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 139	2196	1137	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 2384	2197	1138	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1936	2198	1138	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 6455	2199	1138	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4238	2200	1139	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 6882	2201	1139	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 2310*	2202	1139	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	2203	1139	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 305	2204	1139	—

Ὄνομα συγγραφέως	Τίτλος λήμματος	Ἀριθμὸς λήμματος	Σελίς	Ἀριθμὸς λιθογραφήματος
Πιττάκης, Κ.Σ.	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 372	2205	1140	—
	Ἐπιγραφὰ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 262 - 263	2206	1140	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 302	2207	1141	—
	Τμῆμα ἐπιτίτλου ἀναγλύφου ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 59	2208	1141	—
	» Ὑπόμνημα περὶ Λυκείου, συγγραφὴν καὶ ἐκφωνηθὲν παρὰ τοῦ Κ. Πιττάκη ἐν Ἀ- κροπόλει κατὰ τὴν ἐν Παρθενῶνι συν- εδρίασιν τῆς ἐν Ἀθήναις Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας	—	1141	—
Λάνδερρο, Ε.	Περὶ τῶν ἐν Ἑλλάδι κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους εὕρισκομένων μεταλλείων	—	1144	—
»	Περὶ τοῦ χαλκοῦ τῆς Κορίνθου	—	1144	—
»	Περὶ τῶν μεταλλείων τῆς Χαλκίδος	—	1145	—
»	Θερμιά ἢ Κύθνος	—	1145	—
»	Περὶ Καρύστου	—	1145	—
»	Περὶ τῆς νήσου Σίφνου	—	1146	—
»	Κίμωλος	—	1147	—
»	Σέριφος	—	1147	—
»	Περὶ τῶν τῆς Κύπρου μεταλλείων κατὰ τοὺς ἀρχαίους ἐλληνικοὺς χρόνους	—	—	—
	Κύπρος	—	1147	—
»	Θάσσος (Τάσσος)	—	1148	—
»	Πολύχνη (Scaptosula)	—	1148	—

Φυλλάδιον 38, Ἰούνιος, Ἰούλιος, Αὐγούστος καὶ Σεπτέμβριος

Πιττάκης, Κ.Σ.	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 8860	2209	1149	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 10074	2210	1149	—
	Ἀνάγλυφος ἐπιτυμβία στήλη ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 5815	2211	1149	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 8330	2212	1149	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Πειραιῶς IG II ² 12305	2213	1149	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 63	2214	1150	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1736	2215	1150	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1663	2216	1150	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1460	2217	1151	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 960	2218	1151	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 940	2219	1152	—

*Όνομα συγγραφέως	Τίτλος λήμματος	Ἀριθμὸς λήμματος	Σελίς	Ἀριθμὸς λιθογραφήματος
Πιττάκης, Κ.Σ.	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 962	2220	1152	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 940	2221	1153	—
	Ἐπιγραφαὶ ἐξ Ἀθηνῶν	2222-2223	1153	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 11248	2224	1154	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 10146	2225	1154	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 10130	2226	1154	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 10396	2227	1154	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 9919	2228	1155	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 9594	2229	1155	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 2836	2230	1155	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Πειραιῶς IG II ² 7717	2231	1156	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 7221	2232	1157	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 10440	2233	1157	—
	Ἀνάγλυφος ἐπιτυμβία στήλη ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 11958	2234	1157	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 2055	2235	1158	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4303	2236	1159	—
	Ἐπιγραφαὶ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 233 - 235	2237	1160	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 274	2238	1162	—
	Ἐπιγραφαὶ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 278 - 279	2239	1163	—
	Ἐπιγραφαὶ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 287 - 288	2240	1163	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν (;) IG II ² 9976	2241	1164	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν (;) IG II ² 12253	2242	1164	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Πειραιῶς IG II ² 6921	2243	1165	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Πειραιῶς IG II ² 6507	2244	1165	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Πειραιῶς IG II ² 12867	2245	1165	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀττικῆς IG II ² 8160	2246	1165	—
	Ἀνάγλυφος πλάξ ἐξ Ἀθηνῶν	2247	1165	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 444	2248	1166	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 10926	2249	1166	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4234	2250	1166	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 6224	2251	1166	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀττικῆς IG II ² 10037	2252	1167	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4145	2253-2254	1167	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4158	2255	1167	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3692	2256	1168	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3818	2257	1168	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3701	2258	1168	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 372	2259	1169	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 374	2260	1169	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 302	2261	1170	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 90	2262	1171	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 129	2263	1171	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 958	2264	1172	—

Όνομα συγγραφέως	Τίτλος λήμματος	Αριθμός λήμματος	Σελίς	Αριθμός λιθογραφήματος
Πιττάκης, Κ.Σ.	Τμήμα επιτίτλου ἀναγλύφου ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 144	2265	1172	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 324	2266-2267	1173	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 7808	2268	1176	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 5874	2269	1176	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 11892	2270	1176	—
	Ἀνάγλυφος ἐπιτυμβία στήλη ἐκ Καρύστου IG XII 9 37	2271	1176	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 9522	2272	1177	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Πειραιῶς IG II ² 7822	2273	1177	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Πειραιῶς IG II ² 6426	2274	1177	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Πειραιῶς IG II ² 7121	2275	1177	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Πειραιῶς IG II ² 10532	2276	1177	—
	Ἀνάγλυφος ἐπιτυμβία στήλη ἐκ Πειραιῶς IG II ² 7441	2277	1178	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 5851	2278	1178	—
	Ἀνάγλυφος ἐπιτυμβία στήλη ἐξ Ἀττικῆς IG II ² 12685	2279	1178	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 2802	2280	1178	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3125	2281	1179	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 2834	2282	1179	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 6415	2283	1180	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 5864	2284	1180	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 12213	2285	1180	—
	Ἀνάγλυφος ἐπιτυμβία στήλη ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 10265a	2286	1180	—
	Ἐπιτύμβιον ἀνάγλυφον ἐξ Ἀθηνῶν	2286*	1180	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Πειραιῶς IG II ² 5671	2287	1180	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 6180	2288	1181	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Θήρας IG XII 3 834 καὶ IG II 3315	2289	1181	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1952	2290	1181	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 10219	2291	1181	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 2467	2292	1182	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1790	2293	1184	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG III 3912	2294	1185	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG III 3903	2295	1185	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3034	2296	1185	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1475	2297-2298	1186	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 6262	2299	1187	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 6576	2300	1187	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 11507	2301	1188	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 12901	2302	1188	—
	Τμήμα ἀναγλύφου ἐπιτυμβίας στήλης ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 10583	2303	1188	—

*Όνομα συγγραφέως	Τίτλος λήμματος	Αριθμός λήμματος	Σελίς	Αριθμός λιθογραφήματος
Πιπτάκης, Κ.Σ.	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 9509	2304	1188	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4180	2305	1188	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG III 3847	2306	1189	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1094	2307	1189	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 479	2308	1190	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4321	2309	1191	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	2310	1192	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 7255 /6	2311	1192	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 7325	2312	1192	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 7871	2313	1192	—
	Ἀναθηματικὸν ἀνάγλυφον ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 2842	2314	1193	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 430	2315	1193	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	2316	1193	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 11243	2317	1193	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 11477	2318	1193	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3667	2319	1194	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 2821	2320	1194	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1803	2321	1195	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 2482	2322	1195	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3649	2323	1196	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1789	2324	1197	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1769	2325	1197	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	2326	1197	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Χαιρωνείας IG VII 3415	2327	1197	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Λεβαδείας IG VII 3108	2328	1198	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Λεβαδείας IG VII 3153	2329	1198	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Λεβαδείας IG VII 3095	2330	1198	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Λεβαδείας IG VII 3160	2331	1198	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Λεβαδείας IG VII 3098	2332	1198	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Λεβαδείας IG VII 3104	2333	1198	—
	Ἐπιγραφαὶ ἐκ Λεβαδείας IG VII 3150	2334-2342	1199	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀλιάρτου IG VII 2855	2343	1199	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀλιάρτου IG VII 2857	2344	1199	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Λεβαδείας IG VII 3129	2345	1200	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Λεβαδείας IG VII 3127	2346	1200	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Λεβαδείας IG VII 3109	2347	1200	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Λεβαδείας IG VII 3119	2348	1200	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Λεβαδείας IG VII 3122	2349	1200	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Λεβαδείας IG VII 3124	2350	1200	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Λεβαδείας IG VII 3125	2351	1200	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Κορωνείας IG VII 2981	2352	1200	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Κορωνείας IG VII 2901	2353	1200	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Λεβαδείας IG VII 3072	2354	1201	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Λεβαδείας IG VII 3106	2355	1201	—

Όνομα συγγραφέως	Τίτλος λήμματος	Αριθμὸς λήμματος	Σελίς	Αριθμὸς λιθογραφήματος
Πιττάκης, Κ.Σ.	Ἐπιγραφὴ ἐκ Κορωνείας	IG VII 2879	2356	1201
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Κορωνείας	IG VII 2880	2357	1201
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Κορωνείας	IG VII 3043	2358	1201
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Κορωνείας	IG VII 3023	2359	1202
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Κορωνείας	IG VII 3050	2360	1202
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Κορωνείας	IG VII 2914	2361	1202
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Κορωνείας	IG VII 2904	2362	1202
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Κορωνείας	IG VII 2996	2363	1202
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Κορωνείας	IG VII 2907	2364	1202
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Κορωνείας	IG VII 3008	2365	1202
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Κορωνείας	IG VII 2956	2366	1202
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Κορωνείας	IG VII 3007	2367	1202
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Κορωνείας	IG VII 2968	2368	1202
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Κορωνείας	IG VII 3028	2369	1203
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Κορωνείας	IG VII 3021	2370	1203
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Κορωνείας	IG VII 2909	2371	1203
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Κορωνείας	IG VII 3047	2372	1203
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Κορωνείας	IG VII 2898	2373	1203
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Κορωνείας	IG VII 2971	2374	1203
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Κορωνείας	IG VII 2982	2375	1203
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Κορωνείας	IG VII 2936	2376	1203
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Κορωνείας	IG VII 2935	2377	1203
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Κορωνείας	IG VII 2950	2378	1203
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Κορωνείας	IG VII 2889	2379	1203
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Κορωνείας	IG VII 2944	2380	1204
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Κορωνείας	IG VII 2929	2381	1204
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Κορωνείας	IG VII 2963	2382	1204
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Κορωνείας	IG VII 2892	2383	1204
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Κορωνείας	IG VII 2951	2384	1204
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Κορωνείας	IG VII 2918	2385	1204
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Κορωνείας	IG VII 3034	2386	1204
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Κορωνείας	IG VII 2926	2387	1204
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Κορωνείας	IG VII 3019	2388	1204
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Κορωνείας	IG VII 2998	2389	1204
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Κορωνείας	IG VII 2882	2390	1205
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Κορωνείας	IG VII 2947	2391	1205
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Κορωνείας	IG VII 2894	2392	1205
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Κορωνείας	IG VII 2961	2393	1205
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Κορωνείας	IG VII 2930	2394	1205
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Κορωνείας	IG VII 2984	2395	1205
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Κορωνείας	IG VII 2928	2396	1205
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Κορωνείας	IG VII 2974	2397	1205
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Κορωνείας	IG VII 2920	2398	1205
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Κορωνείας	IG VII 2940	2399	1205
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Κορωνείας	IG VII 3024	2400	1205

*Όνομα συγγραφέως	Τίτλος λήμματος	Αριθμός λήμματος	Σελίς	Αριθμός λιθογραφήματος
Πιττάκης, Κ.Σ.	Ἐπιγραφὴ ἐκ Κορωνείας IG VII	2894	2401	1205
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Κορωνείας IG VII	3053	2402	1205
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Κορωνείας IG VII	2987	2403	1205
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Κορωνείας IG VII	2874	2404	1206
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Κορωνείας IG VII	2872	2405	1206
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Κορωνείας IG VII	3051	2406	1207
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Χαίρωνείας IG VII	3458	2407	1207
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Λεβαδείας IG VII	3077	2408	1207
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Λεβαδείας IG VII	3086	2409	1208
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Χαίρωνείας IG VII	3434	2410	1209
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Χαίρωνείας IG VII	3420	2411	1209
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Κορωνείας IG VII	2881	2412	1209
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Λεβαδείας IG VII	3071	2413	1209
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ὀρχομενοῦ IG VII	3275	2414	1210
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ὀρχομενοῦ IG VII	3243	2415	1210
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ὀρχομενοῦ IG VII	3269	2416	1210
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ὀρχομενοῦ IG VII	3240	2417	1210
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Λεβαδείας IG VII	3159	2418	1210
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ὠρεῶν IG XII 9	1214	2419	1210
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ὠρεῶν IG XII 9	1224	2420	1210
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ὠρεῶν IG XII 9	1210	2421	1211
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ὠρεῶν IG XII 9	1220	2422	1211
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ὀρχομενοῦ IG VII	3253	2423	1211
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ὀρχομενοῦ IG VII	3219	2424	1211
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ὀρχομενοῦ IG VII	3248	2425	1211
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Πλαταιῶν IG VII	1680	2426	1211
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Πλαταιῶν IG VII	1713	2427	1211
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Πλαταιῶν IG VII	1690	2428	1212
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Θεσπιῶν IG VII	1935	2429	1212
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Θεσπιῶν IG VII	1954	2430	1212
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Θεσπιῶν IG VII	1810	2431	1212
	Συμπληρωματικὰ ἐπὶ τῆς ἐπιγραφῆς			
	ὕπ' ἀριθ. 2062 ἐξ Ἀθηνῶν IG II ²	7757	2432	1212
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Θηβῶν IG VII	2591	2433	1212
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Θηβῶν IG VII	2596	2434	1212
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Λεβαδείας IG VII	3119	2435	1213
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Δαυλίδος IG IX 1	73	2436	1213
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Δαυλίδος IG IX 1	67	2437	1213
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Θεσπιῶν IG VII	1866	2438	1213
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Θεσπιῶν IG VII	1864	2439	1213
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Θεσπιῶν IG VII	2189	2440	1213
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Θεσπιῶν IG VII	1984	2441	1214
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Θεσπιῶν IG VII	1963	2442	1214
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Θεσπιῶν IG VII	2218	2443	1214
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Θεσπιῶν IG VII	2107	2444	1214

Ὄνομα συγγραφέως	Τίτλος λήμματος	Ἀριθμὸς λήμματος	Σελίς	Ἀριθμὸς λιθογραφήματος
Πιττάκης, Κ.Σ.	Ἐπιγραφὴ ἐκ Θεσπιῶν IG VII 2220	2445	1214	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Θεσπιῶν IG VII 2221	2446	1214	—
»	Ὑλὴ ἵνα χρησιμεύσῃ πρὸς ἀπόδειξιν, ὅτι οἱ νῦν Ἑλλήνες εἰσὶν ἀπόγονοι τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων	—	1214	—
	Χριστιανικὰ χαράγματα ἐκκλησίας Ἀγίων Θεοδώρων Ἀθηνῶν	2447-2448	1214	♦
	Χριστιανικὸν χάραγμα Ἡφαιστείου	2449	1214	♦
	Χριστιανικὰ χαράγματα Ἡφαιστείου	2450-2451	1215	—
	Χριστιανικὰ χαράγματα Ἡφαιστείου	2452-2454	1215	♦
	Σιγίλλιον Κυρίλλου, ἐλέω Θεοῦ Ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης καὶ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου	—	1216	—
	Σιγίλλιον Πολυεύκτου, ἐλέω Θεοῦ Ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης καὶ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου	—	1216	—
	Σιγίλλιον Γαβριήλ, ἐλέω Θεοῦ Ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης καὶ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου	—	1217	—
	Ἐπιστολὴ τοῦ Ἀθηνῶν Γρηγορίου	—	1219	—
	Ἀθανάτου μνήμης ἕνεκα — Ἐπιγραφὴ περὶ οἰκοδομήσεως Σχολῆς Ἰωάννου Ντέκα ἐν Ἀθήναις	—	1221	—
	Περὶ τοῦ ἐν Ἀθήναις Ἐλευσινίου	—	1221	—
Λάνδερρε, Ε.	Περὶ τῶν παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἑλλησι χρησίμων ὑλῶν πρὸς κατασκευὴν διαφόρων ἀντικειμένων	—	1224	—
»	Περὶ τοῦ περιβλήματος τῶν ἀρχαίων νομισμάτων	—	1227	—

Φυλλάδιον 39, Ὀκτώβριος, Νοέμβριος καὶ Δεκέμβριος

Πιττάκης, Κ.Σ.	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 917	2455	1229	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 665	2456	1230	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 787	2457	1231	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1236	2458	1232	—

*Όνομα συγγραφέως	Τίτλος λήμματος	Ἀριθμὸς λήμματος	Σελίς	Ἀριθμὸς λιθογραφήματος
Πιττάκης, Κ.Σ.	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 854	2458*	1233	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 690	2459	1233	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 920	2460	1234	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	2461	1235	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 681	2462-2463	1235	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 665	2464	1236	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 766	2465-2466	1237	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 665	2467-2468	1237	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 766	2469	1239	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 681	2470	1239	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 766	2471	1240	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 681	2472	1240	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 787	2473	1241	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 766	2474	1241	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	2475	1241	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4290	2476	1242	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 2452	2476*	1242	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 690	2477	1242	—
	Ἐπιγραφαὶ ἐξ Ἀθηνῶν	2478-2479	1243	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG III 990	2480	1243	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 787	2481-2483	1243	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 2336	2484	1244	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 665	2485	1245	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀττικῆς IG II ² 4337	2485*	1246	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	2486	1246	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 665	2487	1247	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 2336	2488-2489	1247	—
	Ἐνεπίγραφος βωμὸς μετ' ἀναγλύφου διακοσμήσεως ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 12268	2490	1248	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	2491	1248	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG III 995	2492	1248	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	2493	1249	—
	Ἐπιγραφαὶ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 254 - 255	2494	1249	—
	Ἐπιγραφαὶ ἐξ Ἀθηνῶν	2495-2498	1250	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG III 962	2499	1251	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4196	2500	1251	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3918	2501	1251	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4105	2502	1251	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG III 979	2503	1251	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4022	2504	1252	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	2505	1252	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG III 955	2506	1252	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3884	2507	1252	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	2508	1252	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3929	2509	1252	—

Όνομα συγγραφέως	Τίτλος λήμματος	Ἀριθμὸς λήμματος	Σελίς	Ἀριθμὸς λιθογραφήματος
Πιττάκης, Κ.Σ.	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	2510	1253	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν (;)	2511	1253	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 10442	2512	1253	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 12064	2513	1253	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 9769	2514	1253	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 6233	2515	1253	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG III 980	2516	1253	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	2517	1254	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG III 1001	2518	1254	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG III 975	2519	1254	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4254	2520	1254	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG III 1002	2521	1254	—
	Ἐπιγραφαὶ ἐξ Ἀθηνῶν	2522-2523	1254	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG III 986	2524	1254	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 665	2525	1255	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3942	2526	1255	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4105	2527	1255	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG III 976	2528	1255	—
	Ἐπιγραφαὶ ἐξ Ἀθηνῶν	2529-2531	1255	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 11173	2532	1255	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3910	2533	1256	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3359	2534	1256	—
	Ἐπιγραφαὶ ἐξ Ἀθηνῶν	2535-2536	1256	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG III 971	2537	1256	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG III 1004	2538	1256	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG III 1003	2539	1256	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	2540	1257	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG III 3959	2541	1257	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG III 3960	2542	1257	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	2543	1257	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 121	2544	1257	—
	Ἐπιγραφαὶ ἐξ Ἀθηνῶν	2545-2546	1257	—

1855

Φυλλάδιον 40

Πιττάκης, Κ.Σ.	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 5911	2547	1259	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 7127	2548	1259	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 7130	2549	1259	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 7715	2550	1260	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 8632	2551	1260	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 7505	2552	1260	—

Όνομα συγγραφέως	Τίτλος λήμματος	Αριθμός λήμματος	Σελίς	Αριθμός λιθογραφήματος
Πιττάκης, Κ.Σ.	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 9553	2553	1260	—
	Τμήμα ἀναγλύφου ἐπιτυμβίας στήλης ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 5891	2554	1260	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 7847	2555	1261	—
	Ἐπιγραφή ἐκ Πειραιῶς IG II ² 13038	2556	1261	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 11030	2557	1261	—
	Ἐπιγραφή ἐκ Μεγάρων IG VII 48	2558	1261	—
	Ἐπιγραφαὶ ἐκ Μεγάρων IG VII 154 καὶ 182	2559	1263	—
	Ἐπιγραφή ἐκ Μεγάρων IG VII 125	2560	1263	—
	Ἐπιγραφή ἐκ Μεγάρων IG VII 127	2561	1263	—
	Ἐπιγραφή ἐκ Μεγάρων IG VII 101	2562	1264	—
	Ἐπιγραφή ἐκ Μεγάρων IG VII 47	2563	1264	—
	Ἀνάγλυφος ἐπιτύμβιος ναῖσκος ἐκ Σαλαμῖνος IG II ² 10181	2564	1264	—
	Ἐπιγραφή ἐκ Σαλαμῖνος IG II ² 11960	2565	1265	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἐλευσίνος IG II ² 5324	2566	1265	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἐλευσίνος IG II ² 2971	2567	1266	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἐλευσίνος IG II ² 4306	2568	1267	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἐλευσίνος IG II ² 3530	2569	1268	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἐλευσίνος IG II ² 3878	2570	1268	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἐλευσίνος	2571	1268	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἐλευσίνος IG II ² 4720	2572	1268	—
	Ἐπιγραφή ἐκ Θηβῶν IG VII 2479	2573	1269	—
	Ἐπιγραφή ἐκ Θηβῶν IG VII 2644	2574-2575	1269	—
	Ἐπιγραφή ἐκ Θηβῶν IG VII 2634	2576	1269	—
	Ἐπιγραφαὶ ἐκ Πατρῶν	2577-2578	1270	—
	Ἐπιγραφή ἐκ Μεσσήνης IG V 1 1435	2579	1270	—
	Ἐπιγραφή ἐκ Πατρῶν	2580	1270	—
	Ἐπιγραφή ἐκ Τροιζήνης IG IV 823	2581	1271	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 665	2582	1279	—
	Ἐπιγραφή ἐκ Πειραιῶς IG II ² 1273	2583	1281	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 207	2583*	1283 σημ. 1	—
	Ἐπιγραφή ἐκ Πειραιῶς IG II ² 1327	2584	1284	—
	Ἐπιγραφή ἐκ Πειραιῶς IG II ² 4636	2585	1286	—
	Ἐπιγραφή ἐκ Πειραιῶς IG II ² 4814	2586	1287	—
	Ἐπιγραφή ἐκ Πειραιῶς IG II ² 2950/1	2587	1287	—
	Ἐπιγραφή ἐκ Πειραιῶς IG II ² 4759	2588	1287	—
	Ἐπιγραφή ἐκ Πειραιῶς IG II ² 4760	2589	1288	—
	Ἐπιγραφή ἐκ Πειραιῶς IG II ² 4703	2590	1288	—
	Ἐπιγραφή ἐκ Πειραιῶς IG II ² 4637	2591	1289	—
	Πήλινος ἐνεπίγραφος λύχνος ἐκ Πειραιῶς	2592	1289	—
	Συμπληρωματικὰ ἐπὶ τῆς ἐπιγραφῆς ὑπ' ἀριθ. 1103 ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 45	—	1289	—
	Συμπληρωματικὰ ἐπὶ τῆς ἐπιγραφῆς ὑπ' ἀριθ. 1630 ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 123	—	1290	—

Φυλλάδιον 41

*Όνομα συγγραφέως	Τίτλος λήμματος	*Αριθμός λήμματος	Σελίς	*Αριθμός λιθογραφήματος
Πιττάκης, Κ.Σ.	'Επιγραφή ἐξ 'Αθηνῶν IG II ² 1485	2593-2594	1291	—
	'Επιγραφή ἐξ 'Αθηνῶν IG II ² 3762	2595	1293	—
	'Επιγραφή ἐξ 'Αθηνῶν IG II ² 2079	2596	1293	—
	'Επιγραφή ἐξ 'Αθηνῶν IG II ² 2308	2597	1293	—
	'Επιγραφή ἐξ 'Αθηνῶν IG II ² 8822	2598	1294	—
	'Επιγραφή ἐξ 'Αθηνῶν IG II ² 2123	2599	1294	—
	'Επιγραφή ἐξ 'Αθηνῶν IG II ² 2116	2600	1295	—
	'Επιγραφή ἐξ 'Αθηνῶν IG II ² 2119	2601	1296	—
	'Επιγραφή ἐξ 'Αθηνῶν IG II ² 2225	2602	1296	—
	'Επιγραφή ἐξ 'Αθηνῶν IG II ² 1994	2603	1297	—
	'Επιγραφή ἐξ 'Αθηνῶν IG II ² 2275	2604	1297	—
	'Επιτύμβιος κιονίσκος μετ' ἀναγλύφου ἐξ 'Αθηνῶν IG II ² 8124	2605	1298	—
	'Επιγραφή ἐξ 'Αθηνῶν	2606	1298	—
	'Επιγραφή ἐξ 'Αττικῆς IG III 3885	2607	1298	—
	'Επιγραφή ἐξ 'Αθηνῶν	2608	1299	—
	'Επιγραφή ἐξ 'Αθηνῶν IG II ² 11588	2609	1299	—
	'Επιγραφή ἐξ 'Αθηνῶν	2610	1299	—
	'Ανάγλυφος ἐπιτυμβία στήλη 'Αριστύλλης ἐκ Πειραιῶς IG I ² 1058	2611	1299	—
	'Επιγραφή ἐξ 'Αθηνῶν IG II ² 3430	2612	1299	—
	'Επιγραφή ἐκ Πειραιῶς IG II ² 2351	2613	1300	—
	'Επιγραφή ἐκ Πειραιῶς IG II ² 11466	2614	1300	—
	'Επιγραφή ἐκ Πειραιῶς IG II ² 11700	2615	1300	—
	'Επιγραφή ἐκ Πειραιῶς IG II ² 10677	2616	1300	—
	'Επιγραφή ἐκ Πειραιῶς IG II ² 12097	2617	1301	—
	Τμήμα ἀναγλύφου ἐπιτυμβίας στήλης ἐκ Πειραιῶς IG II ² 9600	2618	1301	—
	'Επιγραφή ἐξ 'Αττικῆς IG II ² 5227	2619	1301	—
	'Ανάγλυφος ἐπιτυμβία στήλη Πλαγγόνος Τολμίδου ἐξ 'Ωρωποῦ IG VII 481 καὶ IG II ² 10096	2620	1302	—
	'Επιγραφή ἐξ 'Αθηνῶν	2621	1302	—
	Συμπληρωματικά ἐπὶ τῆς ἐπιγραφῆς ὕπ' ἀριθ. 2196 ἐξ 'Αθηνῶν IG I ² 139	2622	1303	—
	'Επιγραφή ἐξ 'Αθηνῶν IG II ² 587	2623	1303	—
	'Επιγραφή ἐξ 'Αθηνῶν IG II ² 1382	2624	1304	—
	'Επιγραφή ἐξ 'Αθηνῶν IG II ² 689	2625	1305	—
	Συμπληρωματικά ἐπὶ τῆς ἐπιγραφῆς ὕπ' ἀριθ. 1375 ἐξ 'Αθηνῶν IG II ² 30	2626	1306	—
	Συμπληρωματικά ἐπὶ τῆς ἐπιγραφῆς ὕπ' ἀριθ. 2583* ἐξ 'Αθηνῶν IG II ² 207	—	1308	—

Όνομα συγγραφέως	Τίτλος λήμματος	Αριθμός λήμματος	Σελίς	Αριθμός λιθογραφήματος
Πιττάκης, Κ.Σ.	Ἀλληλογραφία Ὑπουργείου Ἐκπαιδεύσεως, Ἐπαρχοῦ Ὑδρας καὶ Νομάρχου Ἀργολίδος, περὶ τοῦ τόπου εὐρέσεως τῆς ἐπιγραφῆς ὑπ' ἀριθ. 2581 IG IV 823	—	1310	—
	Περὶ δαπανῶν τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας δι' ἀνασκαφῆν Ἐρεχθείου	—	1310	—
	Συμπληρωματικὰ ἐπὶ τῆς ἐπιγραφῆς ὑπ' ἀριθ. 2582 ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 665	2627-2628	1311	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Κέας IG XII 5 606	2629	1314	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Λεβαδείας IG VII 3087	2630	1314	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Χαιρωνείας IG VII 3462	2631	1315	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Χαιρωνείας IG VII 3463	2632	1315	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Τεγέας IG V 2 259	2633	1315	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Τεγέας IG V 2 258	2634	1315	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Τεγέας IG V 2 257	2635	1315	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Τεγέας IG V 2 255	2636	1315	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Τεγέας IG V 2 256	2637	1315	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Τήνου IG XII 5 898	2638-2641	1315	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Τήνου IG XII 5 801	2642	1316	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Δήλου	2643	1317	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀκροκορίνθου IG IV 375	2644	1317	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀκροκορίνθου IG IV 376	2645	1317	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀκροκορίνθου IG IV 377	2646	1317	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀκροκορίνθου IG II ² 3502	2647	1317	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Σικυῶνος IG IV 435	2648	1318	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Αἰγίνης IG IV 49	2649	1318	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Σικίνου IG XII 5 26	2650	1318	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Τροιζήνος	2651	1319	—
	Τμήμα ἐπιτίτλου ἀναγλύφου ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 65	2652	1319	—
	Ἐπιγραφαὶ ἐξ Ἀθηνῶν	2653-2654	1319	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4179	2655	1320	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	2656	1320	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG III 3683	2657	1320	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 12444	2658	1320	—
	Ἐπιγραφαὶ ἐξ Ἀθηνῶν	2659-2660	1320	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Πειραιῶς IG II ² 1301	2661	1321	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1010	2662	1322	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 10930	2663	1324	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG III 978	2664	1324	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 634	2665	1324	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3465	2666	1324	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀττικῆς IG II ² 1356	2667	1325	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 7409	2668	1325	—
	Ἐπιγραφαὶ ἐξ Ἀθηνῶν	2669-2670	1325	—

Ὄνομα συγγραφέως	Τίτλος λήμματος	Ἀριθμὸς λήμματος	Σελίς	Ἀριθμὸς λιθογραφήματος
Πιττάκης, Κ.Σ.	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀττικῆς IG II ² 11159	2671	1325	—
	Ἀνάγλυφος ἐπιτυμβία στήλη ἐκ Πειραιῶς IG II ² 10964	2672	1326	—
	Συμπληρωματικά ἐπὶ τῆς ἐπιγραφῆς ὑπ' ἀριθ. 1312 ἐξ Ὠρωποῦ IG VII 262	2673	1326	—
	Συμπληρωματικά ἐπὶ τῆς ἐπιγραφῆς ὑπ' ἀριθ. 289 ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 333	2674	1327	—
Λάνδερρε, Ξ.	Περὶ τῆς διὰ κωνείου δηλητηριάσεως παρὰ τοῖς ἀρχαίοις	—	1328	—
»	Ἀνάλυσις τοῦ ὕδατος τῆς ἐπὶ τῆς Δήλου ιεραῆς λίμνης	—	1329	—
»	Περὶ τῆς Κασταλίας κρήνης	—	1329	—
»	Περὶ τῶν ἀρχαιοτήτων τῆς νήσου Κέας	—	1330	—

1856

Φυλλάδιον 42

Πιττάκης, Κ.Σ.	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1107	2675	1331	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1088	2676	1331	—
	Ἐπιγραφή ἐκ Μεγάρων IG VII 165	2677	1332	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 97	2678	1332	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG III 3883	2679	1332	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II 99	2680	1332	—
	Συμπληρωματικά ἐπὶ τῆς ἐπιγραφῆς ὑπ' ἀριθ. 419 ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 368	2681	1333	—
	Συμπληρωματικά ἐπὶ τῆς ἐπιγραφῆς ὑπ' ἀριθ. 1963 ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 346	2682	1333	—
	Συμπληρωματικά ἐπὶ τῆς ἐπιγραφῆς ὑπ' ἀριθ. 1384 ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 5081	2683	1334	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν	2684	1334	—
	Ἐνεπίγραφος βωμὸς μετ' ἀναγλύφου ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4995	2685	1335	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4874	2686	1336	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν	2687	1337	—
	Ἐπιγραφή ἐκ Πειραιῶς IG II ² 10020	2688	1338	—
	Ἐπιγραφή ἐκ Πειραιῶς IG II ² 6279	2689	1338	—
	Ἀνάγλυφος ἐπιτυμβία στήλη ἐκ Πειραιῶς IG II ² 11510	2690	1338	—

Όνομα συγγραφέως	Τίτλος λήμματος	Αριθμός λήμματος	Σελίς	Αριθμός λιθογραφήματος
Πιττάκης, Κ.Σ.	Ἀναγλύφος ἐπιτυμβία στήλη ἐκ Πειραιῶς IG II ² 13061	2691	1338	—
	Ἐπιγραφή ἐκ Πειραιῶς IG II ² 12242	2692	1338	—
Παπασλιώτης, Γ.	Ὁ μῦθος τοῦ Τριπτολέμου	—	1339	Παρένθετον λιθ/μα
Πιττάκης, Κ.Σ.	Ἐπιγραφή ἐκ Πειραιῶς IG II ² 4951	2693	1354	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 5832	2694	1354	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3959	2695	1354	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4726	2696	1355	—
	Συμπληρωματικά ἐπὶ τῆς ἐπιγραφῆς ὑπ' ἀριθ. 2231 ἐκ Πειραιῶς IG II ² 7717	2697	1355	—
	Συμπληρωματικά ἐπὶ τῶν ἐπιγραφῶν ὑπ' ἀριθ. 133, 138, 148 καὶ 150 ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3829, 3284, 3255, 3253, 3254 καὶ 3256	2698	1356	—
	Συμπληρωματικά ἐπὶ τῆς ἐπιγραφῆς ὑπ' ἀριθ. 1407 ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 352	2699	1357	—
	Συμπληρωματικά ἐπὶ τῆς ἐπιγραφῆς ὑπ' ἀριθ. 1289 ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 884	2700	1357	—
	Συμπληρωματικά ἐπὶ τῆς ἐπιγραφῆς ὑπ' ἀριθ. 1394 ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 61	2701	1358	—
	Συμπληρωματικά ἐπὶ τῆς ἐπιγραφῆς ὑπ' ἀριθ. 1026 ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 371	2702	1358	—
	Συμπληρωματικά ἐπὶ τῆς ἐπιγραφῆς ὑπ' ἀριθ. 384 ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3876	2703	1358	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3774	2704	1358	—
	Συμπληρωματικά ἐπὶ τῆς ἀναγλύφου ἐπιτυμβίας στήλης ὑπ' ἀριθ. 1291 ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 1063	2705	1359	—
	Τμήμα ἀναγλύφου ἐπιτυμβίας στήλης ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 6125	2706	1359	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 6247	2707	1359	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 6768	2708	1360	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 6599	2709	1360	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 8729	2710	1360	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 7928	2711	1360	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 12464	2712	1360	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 9350	2713	1361	—
	Ἐπιτύμβιος κιονίσκος μετ' ἀναγλύφου ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 6153	2714	1361	—
	Συμπληρωματικά ἐπὶ τῶν ἐπιγραφῶν ὑπ' ἀριθ. 1762-1763 ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3205	2715-2716	1361	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 7701	2717	1361	—
	Συμπληρωματικά ἐπὶ τῆς ἐπιγραφῆς ὑπ' ἀριθ. 854 ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 10838	2718	1362	—

Όνομα συγγραφέως	Τίτλος λήμματος	Αριθμός λήμματος	Σελίς	Αριθμός λιθογραφήματος
Πιπτάκης, Κ.Σ.	Τμήμα ἀναγλύφου ἐπιτυμβίου ναῖσκου ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 12637	2719	1362	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1979	2720	1362	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν (;)	2721	1363	—
	Τμήμα ἀναγλύφου ἐπιτυμβίας στήλης ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 10411	2722	1363	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 7435	2723	1363	—
	Ἐπιγραφαι ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 12276 καὶ 5511	2724	1363	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 12282	2725	1364	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 5428	2726	1364	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 827	2727	1364	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG III 3909	2728	1365	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG III 3786	2729	1365	—
	Ἐπιγραφή ἐκ Πειραιῶς IG II ² 12718	2730	1365	—
	Ἀναθηματικὸν ἀνάγλυφον ἐξ Ἀθηνῶν IG III 1515	2731	1366	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1770	2732	1366	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1128	2733	1367	—
	Συμπληρωματικὰ ἐπὶ τῆς ἀναγλύφου ἐπιτυμβίας στήλης Ἐρήνης Βυζαντίας ὑπ' ἀριθ. 308 ἐκ Πειραιῶς IG II ² 8440	2734	1368	—
	Συμπληρωματικὰ ἐπὶ τῆς ἐπιγραφῆς ὑπ' ἀριθ. 2196 καὶ 2622 ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 139	2735	1368	—
	Συμπληρωματικὰ ἐπὶ τῆς ἐπιγραφῆς ὑπ' ἀριθ. 1643 ἐκ Σαλαμῖνος IG II ² 7107	2736	1369	—
	Συμπληρωματικὰ ἐπὶ τῆς ἀναγλύφου ἐπιτυμβίας στήλης ὑπ' ἀριθ. 1646 ἐκ Σαλαμῖνος IG II ² 6480	2736*	1369	—
	Συμπληρωματικὰ ἐπὶ τῆς ἐπιγραφῆς ὑπ' ἀριθ. 1642 ἐκ Σαλαμῖνος IG II ² 6475	2737	1370	—
	Συμπληρωματικὰ ἐπὶ τῆς ἐπιγραφῆς ὑπ' ἀριθ. 1426 ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 119	2738	1370	—
	Συμπληρωματικὰ ἐπὶ τῶν ἐπιγραφῶν ὑπ' ἀριθ. 1134-1135 ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 863	2739	1370	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 854	2739*	1371	—
	Ἐπιγραφή ἐκ Πειραιῶς IG II ² 10614	2740	1371	—
	Ἐπιγραφή ἐκ Πειραιῶς IG II ² 9018	2741	1371	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν	2742	1372	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 734	2743	1372	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 250	2744	1373	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 6577	2745	1373	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 10034	2746	1373	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν	2747	1374	—

Όνομα συγγραφέως	Τίτλος λήμματος	Αριθμός λήμματος	Σελίς	Αριθμός λιθογραφήματος
Πιττάκης, Κ.Σ.	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 2425	2748	1374	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4743	2749	1374	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 862	2750	1374	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀττικῆς IG II ² 2657	2751	1375	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀττικῆς IG II ² 5817	2752	1376	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀττικῆς IG II ² 5842	2753	1376	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀττικῆς IG II ² 5797	2754	1377	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀττικῆς IG II ² 12643	2755	1377	—
	Τμήμα ἀναγλύφου ἐπιτυμβίας στήλης ἐξ Ἀττικῆς IG II ² 11604	2756	1377	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀττικῆς IG I ² 777	2757	1377	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	2758	1377	—
	Περὶ τῆς χαλκῆς βάσεως τοῦ τρίποδος τῶν Πλαταιῶν	2759	1378	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 9747	2760	1382	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	2761	1382	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4164	2762	1382	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4111	2763	1382	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4163	2764-2765	1383	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 6221	2766	1383	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG III 985	2767	1384	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	2768	1384	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4098	2769	1384	—
	Ἐπιγραφαι ἐξ Ἀθηνῶν	2770-2771	1384	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3207	2772	1385	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 13009a	2773	1386	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 7387	2774	1386	—
	Ἐπιγραφαι ἐξ Ἀθηνῶν	2775-2777	1387	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 516	2778	1387	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	2779	1388	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4819	2780	1388	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² Add. 13177c	2781	1388	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 881	2782	1388	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	2783	1389	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Πειραιῶς IG II ² 4970	2784	1389	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1521	2785-2786	1390	—
	Μαρμαρίνη λήκυθος μετ' ἀναγλύφου ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 11694	2787	1392	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 11415	2788	1392	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 9551	2789	1392	—
	Ἐπιγραφαι ἐξ Ἀθηνῶν	2790-2791	1392	—
	Συμπληρωματικὰ ἐπὶ τῆς ἐπιγραφῆς ὑπ' ἀριθ. 1843 ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3064	2792	1393	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 8029	2793	1393	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 2308	2794	1394	—

Όνομα συγγραφέως	Τίτλος λήμματος	Αριθμός λήμματος	Σελίς	Αριθμός λιθογραφήματος
Πιττάκης, Κ.Σ.	Συμπληρωματικά ἐπὶ τῆς ἀναγλύφου ἐπιτυμβίας στήλης ὑπ' ἀριθ. 1748 ἐκ Πειραιῶς IG II ² 5256	2795	1394	—
	Ἐπιγραφή ἐκ Θηβῶν IG VII 2586	2796	1394	—
	Ἐπιγραφή ἐκ Θηβῶν IG VII 2490	2797	1395	—
	Ἐπιγραφή ἐκ Θηβῶν IG VII 2495	2798	1395	—
	Ἐπιγραφή ἐκ Σπάρτης IG V 1 754	2799	1395	—
	Ἐπιγραφή ἐκ Σπάρτης IG V 1 135	2800	1395	—
	Ἐπιγραφαι ἐξ Ἀθηνῶν	2801-2802	1396	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 12187	2803	1396	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 12454	2804	1396	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 7303	2805	1396	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν	2806	1396	—
	Τμῆμα ἀναγλύφου ἐπιτυμβίας στήλης ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 13093	2807	1397	—
	Ἐπιγραφαι ἐξ Ἀθηνῶν	2808-2809	1397	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3449	2810	1397	—
	Τμῆμα ἀναγλύφου ἐπιτυμβίας στήλης ἐξ Ἀθηνῶν (;) IG II ² 13047	2811	1397	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 6385	2812	1398	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3021	2813	1398	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3844	2814	1398	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 11233	2815	1398	—
	Τμῆμα ἐπιτυμβίας στήλης μετ' ἀνθεμίου ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 6524	2816	1399	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3247	2817	1399	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 120	2818	1399	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 871	2819	1400	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 5015	2820	1401	—
	Συμπληρωματικά ἐπὶ τῆς ἐπιγραφῆς ὑπ' ἀριθ. 1109 ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 1005	2820*	1401	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 11314	2821	1401	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 12454	2822	1401	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 8299	2823	1401	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 5546	2824	1402	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 7036	2825	1402	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG III 3748	2826	1402	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 10396	2827	1402	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4700	2828	1403	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 2346	2829	1403	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 80	2830	1404	—
	Ἐγγραφον ἀπὸ 22.4.1856 τοῦ Δημάρχου Κυμαίων Γεωργίου Παππᾶ Νικολάου πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον Ἐκπαιδεύσεως, περὶ τῆς ἐπιγραφῆς ὑπ' ἀριθ. 2695 ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3959	—	1405	—

Όνομα συγγραφέως	Τίτλος λήμματος	Αριθμός λήμματος	Σελίς	Αριθμός λιθογραφήματος
Πιπτάκης, Κ.Σ.	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 2197	2831	1406	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG III 3934	2832	1407	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4241	2833	1407	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4246	2834	1408	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν (;) IG II 2347	2835	1408	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG III 3923	2836	1408	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 8999	2837	1408	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG III 2967	2838	1409	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 966	2839	1409	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1530	2840	1409	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3897	2841	1409	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 158	2842	1410	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	2843	1410	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 378	2844	1410	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 153	2845	1410	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 7450	2846	1410	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 936	2847	1411	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG III 960	2848	1411	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 10662	2849	1411	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 715	2850	1411	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀττικῆς IG II ² 13188	2851	1412	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	2852	1413	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 2377	2853-2854	1414	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	2855	1415	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Σχοινοῦντος Κορινθίας Μαρμαρίνη λήκυθος μετ' ἀναγλύφου ἐξ Ἀθηνῶν (;) IG II ² 11802	2856	1415	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG III 3756	2857	1415	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1805	2859	1416	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 12847	2860	1417	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	2861	1417	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 6676	2862	1417	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	2863	1418	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II 2700	2864	1418	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 9949	2865	1418	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Κέας IG XII 5 564	2866	1418	—

Φυλλάδιον 43

Πιπτάκης, Κ.Σ.	Ἐνεπίγραφος μολυβδίνη φαρέτρα ἐκ Λαμψάκου	2867	1419	—
	Ἐπιτύμβιον ἀνάγλυφον ἐξ Ἡλίδος	2868	1419	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἡλίδος	2869	1420	—

Όνομα συγγραφέως	Τίτλος λήμματος	Αριθμός λήμματος	Σελίς	Αριθμός λιθογραφήματος
Πιπτάκης, Κ.Σ.	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1819	2870	1420	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Πλαταιῶν IG VII 1679	2871	1421	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Πλαταιῶν IG VII 1684	2872	1421	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 12/13	2873	1421	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀττικῆς IG II ² 2852	2874	1422	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1834	2875	1422	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1155	2876	1422	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1169	2877	1422	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3194	2878	1423	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4015	2879	1424	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Θηβῶν IG VII 2606	2880	1424	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀττικῆς IG III 3527	2881	1424	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀττικῆς IG II ² 5943	2882	1424	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Μεγάρων IG VII 50	2883	1424	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	2884	1425	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1127	2885	1425	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 2312	2886	1425	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Πειραιῶς IG III 1397	2887	1426	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 10486	2888	1426	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 8076	2889	1426	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 8029	2890	1426	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 8011	2891	1426	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 11554	2892	1426	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 998	2893	1427	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 5425	2894	1427	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 6546	2895	1427	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1116	2896	1427	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 11589	2897	1428	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 5561	2898	1428	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 9923	2899	1428	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3635	2900	1428	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 10941	2901	1428	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 69	2902	1429	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 282	2903	1429	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1118	2904	1429	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 33	2905	1430	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 6319	2906	1430	—
	Ἐπιγραφὰ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3890			
	καὶ 3868	2907-2908	1431	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 13003	2909	1432	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 110	2910	1432	—
	Ἐπιγραφὴ μετ' ἐπιτίτλου ἀναγλύφου ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 65	2911	1432	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 77	2912	1433	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 74	2913	1434	—

Όνομα συγγραφέως	Τίτλος λήμματος	Αριθμός λήμματος	Σελίς	Αριθμός λιθογραφήματος
Πιπτάκης, Κ.Σ.	Συνέχεια τῆς ὕλης, ἵνα χρησιμεύσῃ πρὸς ἀπόδειξιν, ὅτι οἱ νῦν Ἑλληνες εἰσὶν ἀπόγονοι τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων	—	1435	—
	Χριστιανικὰ χαράγματα Παρθενῶνος	2914-2968	1435	2914-2968
	Χριστιανικὸν χάραγμα Παρθενῶνος	2969	1439	2968
	Χριστιανικὰ χαράγματα Παρθενῶνος	2970-2992	1439	2970-2992
	Χριστιανικὸν χάραγμα Παρθενῶνος	2993	1441	—
	Λατινικὰ χαράγματα Παρθενῶνος	—	1441	2994 δις 2995 δις 2996
Ἀντωνῖνος,	Ὑπόμνημα περὶ ἀνασκαφῶν, γενομένων			
Ἀρχιμανδρίτης	ἐν διαστήματι ἐτῶν 1852 - 1856 ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ Νικόδημος εἰς Ἀθήνας	—	1449	♦
Λάνδερρερ, Ξ.	Περὶ τῆς μελάνης τῶν ἀρχαίων	—	1456	—
»	Περὶ τῆς ὀπλικῆς τῶν ἀρχαίων	—	1457	—

Φυλλάδιον 44

Πιπτάκης, Κ.Σ.	Ἐπιγραφὴ ἐκ Κέας IG XII 5 626	2994	1459	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Κέας IG XII 5 628	2995	1459	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Κέας IG XII 5 615	2996	1459	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Κέας IG XII 5 623	2997	1459	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Κέας IG XII 5 624	2998	1460	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Κέας IG XII 5 576	2999	1460	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Κέας IG XII 5 575	3000	1460	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Κέας IG XII 5 596	3001	1460	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Κέας IG XII 5 564	3002	1461	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Κέας IG XII 5 606	3003	1461	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Κέας IG XII 5 602	3004	1461	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Κέας IG XII 5 603	3005	1462	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Κέας IG XII 5 569	3006	1462	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Κέας IG XII 5 539	3007	1463	—
	Ἀνάγλυφον ἐκ Κέας IG XII 5 580	3008	1463	—
	Ἀνάγλυφος ἐπιτυμβία στήλη ἐκ Κέας IG XII 5 634	3009	1463	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Κέας IG XII 5 610	3010	1464	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Κέας IG XII 5 571	3011	1465	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Κέας IG XII 5 557	3012	1465	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Κέας IG XII 5 556	3013	1465	—

Όνομα συγγραφέως	Τίτλος λήμματος	Αριθμός λήμματος	Σελίς	Αριθμός λιθογραφήματος
Πιττάκης, Κ.Σ.	Ἐπιτύμβιον ἀνάγλυφον ἐκ Κέας IG XII 5 590	3014	1466	—
	Ἀνάγλυφος ἐπιτυμβία στήλη ἐκ Κέας IG XII 5 637	3015	1466	—
	Ἐπιγραφή ἐκ Κέας IG XII 5 607	3016	1466	—
	Ἐπιγραφή ἐκ Κέας IG XII 5 581	3017	1467	—
	Ἐπιγραφή ἐκ Κέας IG XII 5 650	3018	1467	—
	Ἐπιγραφή ἐκ Κέας IG XII 5 614	3019	1467	—
	Ἐπιγραφή ἐκ Κέας IG XII 5 584	3020	1467	—
	Ἐπιγραφή ἐκ Κέας IG XII 5 643	3021	1467	—
	Ἐπιγραφή ἐκ Κέας IG XII 5 552	3022	1467	—
	Ἐπιγραφή ἐκ Κέας IG XII 5 551	3023	1467	—
	Ἐπιγραφή ἐκ Κέας IG XII 5 561	3024	1468	—
	Ἐπιγραφή ἐκ Κέας IG XII 5 555	3025	1468	—
	Ἐπιγραφή ἐκ Κέας IG XII 5 589	3026	1468	—
	Ἐπιγραφή ἐκ Κέας IG XII 5 586	3027	1468	—
	Ἐπιγραφή ἐκ Κέας IG XII 5 546	3028	1468	—
	Ἐπιγραφή ἐκ Κέας IG XII 5 612	3029	1468	—
	Ἐπιγραφή ἐκ Κέας IG XII 5 558	3030	1468	—
	Ἐπιγραφή ἐκ Κέας	3031	1469	—
	Ἐπιγραφή ἐκ Κέας IG XII 5 591	3032	1469	—
	Ἐπιγραφή ἐκ Κέας IG XII 5 567	3033	1469	—
	Ἐπιγραφή ἐκ Κέας IG XII 5 635	3034	1469	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3731	3035	1469	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 13056	3036	1470	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3033	3037	1470	—
	Ἐπιγραφή ἐκ Πειραιῶς IG II ² 1883	3038	1470	—
	Ἐπιγραφή ἐκ Πειραιῶς IG II ² 1879	3039	1470	—
	Ἐπιγραφή ἐκ Πειραιῶς IG II ² 10140	3040	1470	—
	Ἐπιτύμβιον ἀνάγλυφον ἐκ Πειραιῶς IG II ² 11805	3041	1471	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν	3042	1471	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 2677	3043	1471	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 9205	3044	1471	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 7594	3045	1472	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3160	3046	1472	—
	Ἐπιγραφή ἐκ Δομβραίνης IG VII 2354	3047	1472	—
	Ἐπιγραφή ἐκ Δομβραίνης IG VII 2336	3048	1473	—
	Ἐπιγραφή ἐκ Θίσβης IG VII 2309	3049	1473	—
	Ἐπιγραφή ἐκ Θίσβης IG VII 2324	3050	1473	—
	Ἐπιγραφή ἐκ Δομβραίνης IG VII 2349	3051	1473	—
	Ἐπιγραφή ἐκ Θίσβης IG VII 2358	3052	1473	—
	Ἐπιγραφή ἐκ Θίσβης IG VII 2268	3053	1474	—
	Ἐπιγραφή ἐκ Θίσβης IG VII 2263	3054	1474	—
	Ἐπιγραφή ἐκ Θίσβης IG VII 2258	3055	1474	—

Όνομα συγγραφέως	Τίτλος λήμματος	Αριθμός λήμματος	Σελίς	Αριθμός λιθογραφήματος
Πιττάκης, Κ.Σ.	Ἐπιγραφὴ ἐκ Θεσπιῶν IG VII 2085	3056	1474	—
	Ἐπιτύμβιον ἀνάγλυφον ἐκ Θίσβης IG VII 2343	3057	1475	—
	Ἐπιτύμβιον ἀνάγλυφον ἐκ Θίσβης IG VII 2362	3058	1475	—
	Ἐπιτύμβιον ἀνάγλυφον ἐκ Θίσβης IG VII 2348	3059	1475	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Θίσβης IG VII 2311	3060	1475	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Θίσβης IG VII 2226	3061	1475	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Θίσβης IG VII 2235	3062	1476	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Θίσβης IG VII 2321	3063	1476	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Θίσβης IG VII 2234	3064	1476	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Θίσβης IG VII 2265	3065	1476	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Θίσβης IG VII 2290	3066	1476	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Θίσβης IG VII 2241	3067	1477	—
	Ἐπιτύμβιον ἀνάγλυφον ἐκ Θεσπιῶν IG VII 2123	3068	1477	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Θεσπιῶν IG VII 2083	3069	1477	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Θεσπιῶν IG VII 2120	3070	1477	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Θηβῶν IG VII 2469a	3071	1477	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Θηβῶν IG VII 2555	3072	1478	—
	Ἐπιτύμβιον ἀνάγλυφον ἐκ Θηβῶν IG VII 2629	3073	1478	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Θεσπιῶν IG VII 1843	3074	1478	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Θίσβης IG VII 2236	3075	1478	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Θεσπιῶν IG VII 2159	3076	1479	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Θίσβης IG VII 2249	3077	1479	—
	Συμπληρωματικὰ ἐπὶ τῆς ἐπιγραφῆς ὑπ' ἀριθ. 2438 ἐκ Θεσπιῶν IG VII 1866	3078	1479	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3898	3079	1479	—
Ρουσόπουλος, Ἀ.	Ἐπιστολὴ ἀπὸ 10.10.1856 πρὸς τὸν Γενικὸν Ἐφορον τῶν Ἀρχαιοτήτων Κ. Σ. Πιττάκην, περὶ τριάκοντα ἐπιγραφῶν καὶ πέντε ἐπιτύμβιων ἀναγλύφων ἐκ Βοιωτίας, ὡς καὶ μιᾶς ἐπιγραφῆς ἐξ Ἀθηνῶν:	—	1480	—
	1. Συμπληρωματικὰ ἐπὶ τῆς ἐπιγραφῆς ὑπ' ἀριθ. 3047 ἐκ Δομβραίνης IG VII 2354	—	1480	—
	2. Συμπληρωματικὰ ἐπὶ τῆς ἐπιγραφῆς ὑπ' ἀριθ. 3051 ἐκ Δομβραίνης IG VII 2349	—	1480	—
	3. Συμπληρωματικὰ ἐπὶ τῆς ἐπιγραφῆς ὑπ' ἀριθ. 3048 ἐκ Δομβραίνης IG VII 2336	—	1480	—
	4. Συμπληρωματικὰ ἐπὶ τῆς ἐπιγραφῆς ὑπ' ἀριθ. 3049 ἐκ Θίσβης IG VII 2309	—	1480	—
	5. Συμπληρωματικὰ ἐπὶ τῆς ἐπιγραφῆς ὑπ' ἀριθ. 3050 ἐκ Θίσβης IG VII 2324	—	1480	—

Όνομα συγγραφέως	Τίτλος λήμματος	Ἀριθμὸς λήμματος	Σελίς	Ἀριθμὸς λιθογραφήματος
Ρουσόπουλος, Ἀ.	6. Συμπληρωματικά ἐπὶ τῆς ἐπιγραφῆς ὑπ' ἀριθ. 3052 ἐκ Θίσβης IG VII 2358	—	1480	—
	7. Συμπληρωματικά ἐπὶ τοῦ ἐπιτυμβίου ἀναγλύφου ὑπ' ἀριθ. 3057 ἐκ Θίσβης IG VII 2343	—	1481	—
	8. Συμπληρωματικά ἐπὶ τοῦ ἐπιτυμβίου ἀναγλύφου ὑπ' ἀριθ. 3058 ἐκ Θίσβης IG VII 2362	—	1481	—
	9. Συμπληρωματικά ἐπὶ τοῦ ἐπιτυμβίου ἀναγλύφου ὑπ' ἀριθ. 3059 ἐκ Θίσβης IG VII 2348	—	1481	—
	10. Συμπληρωματικά ἐπὶ τῆς ἐπιγραφῆς ὑπ' ἀριθ. 3060 ἐκ Θίσβης IG VII 2311	—	1481	—
	11. Συμπληρωματικά ἐπὶ τῆς ἐπιγραφῆς ὑπ' ἀριθ. 3061 ἐκ Θίσβης IG VII 2226	—	1481	—
	12. Συμπληρωματικά ἐπὶ τῆς ἐπιγραφῆς ὑπ' ἀριθ. 3062 ἐκ Θίσβης IG VII 2235	—	1481	—
	13. Συμπληρωματικά ἐπὶ τῆς ἐπιγραφῆς ὑπ' ἀριθ. 3053 ἐκ Θίσβης IG VII 2268	—	1482	—
	14. Συμπληρωματικά ἐπὶ τῆς ἐπιγραφῆς ὑπ' ἀριθ. 3077 ἐκ Θίσβης IG VII 2249	—	1482	—
	15. Συμπληρωματικά ἐπὶ τῆς ἐπιγραφῆς ὑπ' ἀριθ. 3063 ἐκ Θίσβης IG VII 2321	—	1482	—
	16. Συμπληρωματικά ἐπὶ τῆς ἐπιγραφῆς ὑπ' ἀριθ. 3064 ἐκ Θίσβης IG VII 2234	—	1482	—
	17. Συμπληρωματικά ἐπὶ τῆς ἐπιγραφῆς ὑπ' ἀριθ. 3065 ἐκ Θίσβης IG VII 2265	—	1482	—
	18. Συμπληρωματικά ἐπὶ τῆς ἐπιγραφῆς ὑπ' ἀριθ. 3066 ἐκ Θίσβης IG VII 2290	—	1482	—
	19. Συμπληρωματικά ἐπὶ τῆς ἐπιγραφῆς ὑπ' ἀριθ. 3067 ἐκ Θίσβης IG VII 2241	—	1482	—
	20. Συμπληρωματικά ἐπὶ τῆς ἐπιγραφῆς ὑπ' ἀριθ. 3054 ἐκ Θίσβης IG VII 2263	—	1482	—
	21. Συμπληρωματικά ἐπὶ τῆς ἐπιγραφῆς ὑπ' ἀριθ. 3055 ἐκ Θίσβης IG VII 2258	—	1483	—
	22. Συμπληρωματικά ἐπὶ τῆς ἐπιγραφῆς ὑπ' ἀριθ. 3075 ἐκ Θίσβης IG VII 2236	—	1483	—
	23. Ἐπιγραφή ἐκ Θεσπιῶν IG VII 1776	—	1483	—
	24. Συμπληρωματικά ἐπὶ τῆς ἐπιγραφῆς ὑπ' ἀριθ. 3076 ἐκ Θεσπιῶν IG VII 2159	—	1483	—
	25. Ἐπιγραφή ἐκ Θεσπιῶν IG VII 1840	—	1483	—
	26. Συμπληρωματικά ἐπὶ τῆς ἐπιγραφῆς ὑπ' ἀριθ. 3074 ἐκ Θεσπιῶν IG VII 1843	—	1483	—
	27. Συμπληρωματικά ἐπὶ τῆς ἐπιγραφῆς ὑπ' ἀριθ. 3056 ἐκ Θεσπιῶν IG VII 2085	—	1483	—

Όνομα συγγραφέως	Τίτλος λήμματος	Ἀριθμὸς λήμματος	Σελίς	Ἀριθμὸς λιθογραφήματος
Ρουσόπουλος, Ἀ.	28. Συμπληρωματικά ἐπὶ τῆς ἐπιγραφῆς ὑπ' ἀριθ. 2438 καὶ 3078 ἐκ Θεσπιῶν IG VII 1866	—	1484	—
	29. Συμπληρωματικά ἐπὶ τοῦ ἐπιτυμβίου ἀναγλύφου ὑπ' ἀριθ. 3068 ἐκ Θεσπιῶν IG VII 2123	—	1484	—
	30. Συμπληρωματικά ἐπὶ τῆς ἐπιγραφῆς ὑπ' ἀριθ. 3069 ἐκ Θεσπιῶν IG VII 2083	—	1484	—
	31. Συμπληρωματικά ἐπὶ τῆς ἐπιγραφῆς ὑπ' ἀριθ. 3070 ἐκ Θεσπιῶν IG VII 2120	—	1484	—
	32. Συμπληρωματικά ἐπὶ τῆς ἐπιγραφῆς ὑπ' ἀριθ. 3071 ἐκ Θηβῶν IG VII 2469a	—	1484	—
	33. Συμπληρωματικά ἐπὶ τῆς ἐπιγραφῆς ὑπ' ἀριθ. 3072 ἐκ Θηβῶν IG VII 2555	—	1484	—
	34. Συμπληρωματικά ἐπὶ τοῦ ἐπιτυμβίου ἀναγλύφου ὑπ' ἀριθ. 3073 ἐκ Θηβῶν IG VII 2629	—	1484	—
	35. Συμπληρωματικά ἐπὶ τῆς ἐπιγραφῆς ὑπ' ἀριθ. 3079 ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3898	—	1485	—
	36. Ἐπιγραφή ἐκ Θηβῶν IG VII 2670	—	1485	—
Πιττάκης, Κ.Σ.	Ἐπιγραφή ἐκ Κέας IG XII 5 636	3080	1485	—
	Συμπληρωματικά ἐπὶ τῆς ἐπιγραφῆς ὑπ' ἀριθ. 3010 ἐκ Κέας IG XII 5 610	3081	1486	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 5252	3082	1486	—
	Συμπληρωματικά ἐπὶ τῆς ἐπιγραφῆς ὑπ' ἀριθ. 413 ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 635	3082*	1487	—
	Τμῆμα ἐπιτυμβίας στήλης μετ' ἀναγλύφου ἀετώματος ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 12655	3083	1487	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1117	3084	1487	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν	3085	1487	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 5397	3086	1487	—
	Ἐπιγραφαι ἐξ Ἀθηνῶν	3087-3088	1488	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1051	3089	1488	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν	3090	1489	—
	Ἐπιτύμβιος κιονίσκος μετ' ἀναγλύφου ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 6963	3091	1490	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 7035	3092	1491	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν(;))	3093	1491	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 9942	3094	1491	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 12412	3095	1491	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν(;)) IG II ² 11188	3096	1491	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4000	3097	1491	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 6156	3098	1491	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 11268	3099	1492	—

Ὄνομα συγγραφέως	Τίτλος λήμματος	Ἀριθμὸς λήμματος	Σελίς	Ἀριθμὸς λιθογραφήματος
Πιττάκης, Κ.Σ.	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 10766	3100	1492	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 11323	3101	1492	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Θήρας IG XII 3 1033	3102	1492	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG III 2127	3103	1492	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1135	3104	1493	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 534	3105	1494	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 8999	3106	1494	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 12989/90	3107	1494	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 6473	3108	1495	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4905	3109	1495	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 5328	3110	1495	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	3111	1495	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3532	3112	1496	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1236	3113	1496	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 643	3114	1497	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 787	3115	1498	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 10429	3116	1498	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1430	3117	1499	—
	Ἐπιγραφὰ ἐξ Ἀθηνῶν	3118-3120	1499	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 5345	3121	1500	—
	Περὶ τῆς Κωπαΐδος λίμνης καὶ τινων παρὰκειμένων ἀρχαίων πόλεων	—	1500	—
	Περὶ τοῦ τίνι τρόπῳ ἐν καιρῷ πολυομ- βρίας (ἂν ἡ λίμνη πάλιν ἐπαυξηθῇ, ἐμ- φραχθέντων τῶν τε φυσικῶν μυχῶν καὶ τοῦ σχιστοῦ ρεῖθρου, ὃ ὁ Κράτης ἀνεκά- θαρε) δύναται ἡ λίμνη αὕτη ὅλως νὰ ἐκ- λείψῃ, καὶ τὰ ὕδατα ἀπολύτως νὰ ἐξέρ- χωνται	—	1502	—

1857

Φυλλάδιον 45

Πιττάκης, Κ.Σ.	Ἐπιγραφὴ ἐκ Πειραιῶς IG II ² 1627	3122	1503	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Πειραιῶς IG II ² 1622	3123	1516	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Πειραιῶς IG II ² 1632	3124	1532	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4243	3125	1543	—
	Ἐπιτύμβιος κιονίσκος ἀναγλύφου ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 7819	3126	1544	—

Όνομα συγγραφέως	Τίτλος λήμματος	Αριθμός λήμματος	Σελίς	Αριθμός λιθογραφήματος
Πιπτάκης, Κ.Σ.	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 9403	3127	1544	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3216	3128	1544	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG III 959	3129	1544	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 5400	3130	1545	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 9957	3131	1545	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 10523	3132	1545	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 11346	3133	1545	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 8207	3134	1546	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 9570	3135	1546	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 5312	3136	1546	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3899	3137	1546	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 268	3138	1546	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀττικῆς IG II ² 1362	3139	1547	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3420	3140	1549	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1815	3141	1549	—
Λάνδερρερ, Ξ.	Περὶ τοῦ ὕδατος τῆς Ἀρτέμιδος πλησίον τῆς Ἐλευσίνος	—	1549	—
	» Λουτρὰ τῆς Ἀρτέμιδος	—	1550	—
	» Κρήνη εἰς Δωδώνην	—	1550	—

Φυλλάδιον 46

Πιπτάκης, Κ.Σ.	Ἐπιγραφὴ ἐκ Καλύμνου	3142	1551	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 7114	3143	1551	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Πειραιῶς IG II ² 1629	3144	1552	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Πειραιῶς IG II ² 1611	3145	1574	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Πειραιῶς IG II ² 1607	3146	1580	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 992	3147	1586	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Καλύμνου	3148	1587	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 13104/5	3149	1588	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 6157	3150	1588	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 352	3151	1588	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 2554	3152	1590	—
	Ἐπιτύμβιος κιονίσκος μετ' ἀναγλύφου ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 7777	3153	1590	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 11244	3154	1590	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Κέας IG XII 5 604	3155	1590	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Κέας IG XII 5 572	3156	1591	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Κέας IG XII 5 641	3157	1591	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Κέας IG XII 5 644	3158	1591	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Κέας IG XII 5 600	3159	1592	—

Όνομα συγγραφέως	Τίτλος λήμματος	Αριθμός λήμματος	Σελίς	Αριθμός λιθογραφήματος
Πιττάκης, Κ.Σ.	Ἀνάγλυφος ἐπιτυμβία στήλη ἐκ Κέας IG XII 5 563	3160	1592	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 2194	3161	1593	—
	Ἐπιγραφή ἐκ Καρύστου IG XII 9 43	3162	1595	—
	Ἐπιγραφή ἐκ Σπάρτης IG V 1 210	3163	1595	—
	Ἐπιγραφή ἐκ Σπάρτης IG V 1 211	3164	1597	—
	Ἐπιγραφή ἐκ Σπάρτης IG V 1 212	3165	1598	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 361	3166	1600	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 5514	3167	1601	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 8147	3168	1601	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 2435	3169	1601	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG III 3910	3170	1602	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 9292	3171	1602	—
	Ἀνάγλυφος ἐπιτυμβία στήλη ἐκ Θήρας IG XII 3 926	3172	1602	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 8552	3173	1602	—

Φυλλάδιον 47

Πιττάκης, Κ.Σ.	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 324a	3174	1603	—
	Ἐπιγραφή ἐκ Πειραιῶς IG II ² 1613	3175	1604	—
	Ἐπιγραφή ἐκ Πειραιῶς IG II ² 1604	3176	1614	—
	Ἐπιγραφή ἐκ Πειραιῶς IG II ² 1614	3177	1620	—
	Ἐπιγραφή ἐκ Πειραιῶς IG II ² 1631	3178	1628	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1605	3179	1635	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 860	3180	1636	—
	Συμπληρωματικὰ ἐπὶ τῆς ἐπιγραφῆς ὑπ' ἀριθ. 2750 ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 862	3180*	1637	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 7596	3181	1637	—
	Τμήμα ἀναθηματικοῦ ἀναγλύφου ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4786	3182	1637	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 10861	3183	1638	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 6517	3184	1638	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 7244	3185	1639	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 5840	3186	1639	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 10540	3187	1639	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 5632	3188	1639	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 10397	3189	1639	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 12328	3190	1640	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 7530	3191	1640	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 7939	3192	1640	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 10365	3193	1640	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 12976	3194	1640	—

Όνομα συγγραφέως	Τίτλος λήμματος	Αριθμός λήμματος	Σελίς	Αριθμός λιθογραφήματος
Πιττάκης, Κ.Σ.	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 13035	3195	1641	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Πειραιῶς IG II ² 13038	3195*	1641	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 9727	3196	1641	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 968	3197	1641	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 56	3198	1642	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1001	3199	1642	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 2098	3200	1642	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG III 3899	3201	1643	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 2107	3202	1644	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 2163	3203	1645	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 2148	3204	1646	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 2123	3205	1647	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Αἰγίου	3206	1648	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Κέας IG XII 5 639	3207	1648	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Κέας IG XII 5 613	3208	1648	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Κέας IG XII 5 640	3209	1649	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Κέας IG XII 5 596	3210	1649	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Κέας IG XII 5 559	3211	1649	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Κέας IG XII 5 632	3212	1649	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 5735	3213	1650	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3023	3214	1650	—

1858

Φυλλάδιον 48

Πιττάκης, Κ.Σ.	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 62	3215	1651	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Πειραιῶς IG II ² 1631	3216	1652	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Πειραιῶς IG II ² 1619	3217	1671	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Πειραιῶς IG II ² 1618	3218	1673	—
	Μαρμαρίνη λήκυθος μετ' ἀναγλύφου ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 6512	3219	1676	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1757	3220	1677	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Πειραιῶς IG II ² 1621	3221	1680	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Πειραιῶς IG II ² 1619	3222	1683	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 10627/8	3223	1683	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG III 993	3224	1684	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4019	3225	1684	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 15	3226	1684	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG III 3880	3227	1685	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 7001	3228	1685	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 5699	3229	1685	—

Όνομα συγγραφέως	Τίτλος λήμματος	Αριθμός λήμματος	Σελίς	Αριθμός λιθογραφήματος
Πιττάκης, Κ.Σ.	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 8073	3230	1686	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	3231	1686	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 84	3232	1686	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 2079	3233	1687	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 2774	3234	1688	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 9059	3235	1688	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 9498	3236	1688	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 7910	3237	1689	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	3238	1689	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 2140	3239	1689	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 2291a	3240	1689	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1988 καὶ 2264	3241	1690	—
	Τμῆμα ἐπιτυμβίας στήλης μετ' ἀνθεμίου ἐξ Ἀττικῆς IG II ² 12936	3242	1690	—
	Ἀνάγλυφος ἐπιτυμβία στήλη ἐξ Ἀττικῆς IG II ² 10561	3243	1691	—
	Τμῆμα ἐπιτυμβίας στήλης μετ' ἀνθεμίου ἐξ Ἀττικῆς IG II ² 12996	3244	1691	—
	Βυζαντινὴ ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀττικῆς	3244*	1691	—
	Τμῆμα ἐπιτυμβίας στήλης μετ' ἀνθεμίου ἐξ Ἀττικῆς IG II ² 6167	3245	1691	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 9447	3246	1691	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 11298	3247	1691	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Κέας IG XII 5 560	3248	1692	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Κέας IG XII 5 562	3249	1692	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 2160	3250	1692	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Θεσπιῶν IG VII 1766	3251	1694	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀττικῆς IG II ² 5545	3252	1694	—
	Ἐπιτύμβιος κιονίσκος μετ' ἀναγλύφου ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 7857	3253	1695	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 9756	3254	1695	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 12561	3255	1695	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	3256	1695	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1728	3257	1695	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² Add. et Corr. 1987a	3258	1696	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3479	3258*	1697	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	3259	1697	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1117	3260	1697	—
	Ἐπιγραφαι ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1781-1784	3261-3263	1698	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4626	3264	1703	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1535	3265	1703	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1496	3266	1704	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Κέας IG XII 5 599	3267	1706	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 5435	3268	1706	—

Όνομα συγγραφέως	Τίτλος λήμματος	Αριθμός λήμματος	Σελίς	Αριθμός λιθογραφήματος
Πιττάκης, Κ.Σ.	Συνέχεια τῆς ὕλης, ἵνα χρησιμεύσῃ πρὸς ἀπόδειξιν, ὅτι οἱ νῦν Ἑλληνες εἰσὶν ἀπόγονοι τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων:	—	1707	—
»	Περὶ θεάτρου Ἡρώδου τοῦ Ἀττικοῦ	—	1707	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 5510	—	1709	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 5786	—	1709	—

Φυλλάδιον 49

Πιττάκης, Κ.Σ.	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 876	3269	1715	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 2572	3270	1715	—
	Μαρμαρίνη λήκυθος μετ' ἀναγλύφου ἐξ Ἀθηνῶν Ἐθν. Μ. 835	3270*	1715	—
	Ἐπιγραφή ἐκ Πειραιῶς IG II ² 1628	3271	1716	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 546	3272	1734	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4336	3273	1734	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 7888	3274	1734	—
	Συμπληρωματικὰ ἐπὶ τῆς ἐπιγραφῆς ὑπ' ἀριθ. 739 ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 6301	3275	1734	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 6128	3276	1735	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 7081	3277	1735	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 6468	3278	1735	—
	Ἀνάγλυφος ἐπιτυμβία στήλη ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 5273	3279	1735	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 6361	3280	1735	—
	Τμήμα ἀναγλύφου ἐπιτυμβίας στήλης ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 11226	3281	1736	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν	3282	1736	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 8577	3283	1736	—
	Ἀνάγλυφος ἐπιτυμβία στήλη ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 12485	3284	1736	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 5856	3285	1736	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 8188	3286	1737	—
	Ἀνάγλυφος ἐπιτυμβία στήλη ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 6902	3287	1737	—
	Ἀνάγλυφος ἐπιτυμβία στήλη ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 8478	3288	1737	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 5381	3289	1737	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν	3290	1737	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 530	3291	1738	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4168	3292	1739	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 972	3293-3294	1739	—

Όνομα συγγραφέως	Τίτλος λήμματος	Αριθμός λήμματος	Σελίς	Αριθμός λιθογραφήματος
Πιπτάκης, Κ.Σ.	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 2444	3295	1740	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 669	3296	1740	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4143	3297	1740	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 6397	3298	1741	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀττικῆς IG II ² 7850	3299	1741	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 5478	3300	1741	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 8597	3301	1742	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 9614	3302	1742	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 12104	3303	1742	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 6115	3304	1742	—
	Ἐπιτυμβία τράπεζα μετ' ἀναγλύφου ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 6994	3305	1742	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 7867	3306	1743	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 10255	3307	1743	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 9278	3308	1743	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 10725	3309	1743	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 11511	3310	1743	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 10032	3311	1743	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 11972	3312	1744	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 5315	3313	1744	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 8033	3314	1744	—
	Τμῆμα ἀναγλύφου ἐπιτυμβίας στήλης ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 8493	3315	1744	—
	Τμῆμα ἀναγλύφου ἐπιτυμβίας στήλης ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 8918	3316	1744	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 2511	3317-3318	1745	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 876	3319-3320	1745	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 2506(;))	3321	1745	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 2630	3322	1746	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 2505	3323	1746	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 2509	3324	1746	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀττικῆς IG II ² 2756	3325	1747	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀττικῆς	3326	1747	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3571	3327-3328	1747	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 2023	3329-3331	1748	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4010	3332	1749	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	3333	1749	—
	Τμῆμα ἀναγλύφου ἐπιτυμβίας στήλης ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 12698	3334	1749	—
	Τμῆμα ἀναθηματικοῦ ἀναγλύφου ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4894	3335	1749	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 810	3336	1750	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1148	3337	1750	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 285	3338	1751	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 441	3339	1751	—

Όνομα συγγραφέως	Τίτλος λήμματος	Αριθμός λήμματος	Σελίς	Αριθμός λιθογραφήματος
Πιπτάκης, Κ.Σ.	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 120	3340-3342	1752	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 765	3343	1755	—
	Τμήμα ἀναγλύφου ἐπιτυμβίας στήλης ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 11226	3344	1756	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 6361	3345	1756	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 11942	3346	1756	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 13049	3347	1756	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 2459	3348	1757	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 7848	3349	1757	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	3350	1757	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 8745	3351	1757	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 8002	3352	1757	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 7234	3353	1758	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 143	3354	1758	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 8784	3355	1758	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 8296	3356	1759	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 5810	3357	1759	—
	Τμήμα ἀναγλύφου ἐπιτυμβίας στήλης ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 12179/80	3358	1759	—
	Μαρμαρίνη λήκυθος μετ' ἀναγλύφου ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 10673	3359	1759	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 7338	3360	1759	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 7339	3361	1759	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 9282	3362	1760	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3596	3363	1760	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 95	3364	1761	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	3365	1761	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4335	3366	1762	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4266	3367	1762	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1401	3368	1763	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 558	3369	1765	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4911	3370	1766	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 2293	3371	1767	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3246	3372	1767	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 618	3373	1767	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4156	3374	1767	—
	Πλάξ μετ' ἀναγλύφου ἐξ Ἀθηνῶν Μουσ. Ἀχροπ. 1339	3374*	1768	—
	Ἐπιγραφὴ μετ' ἐπιτίτλου ἀναγλύφου ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1410	3375	1768	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 833	3376	1769	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG III 3853	3377	1770	—
	Ἐπιγραφαὶ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4915 καὶ 3916	3378	1770	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3076	3379	1770	—

Φυλλάδιον 50

Όνομα συγγραφέως	Τίτλος λήμματος	Αριθμός λήμματος	Σελίς	Αριθμός λιθογραφήματος
Πιπτάκης, Κ.Σ.	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3049	3380	1771	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3037	3381	1771	—
	Βάθρον μετ' ἀναγλύφου ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3134	3382-3384	1771	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	3385	1772	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 11113	3386	1772	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	3387	1772	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 8155	3388	1772	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4272	3389	1772	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 5893	3390	1773	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 8058	3391	1773	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 7659	3392	1773	—
	Ἐπιτύμβιος κιονίσκος μετ' ἀναγλύφου ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 6777	3393	1773	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 392	3394	1774	—
	Μαρμαρίνη λήκυθος μετ' ἀναγλύφου ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 6300	3395	1774	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 145	3396	1775	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 99	3397	1776	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1999	3398	1777	—
	Τμήμα ἐπιτυμβίας στήλης μετ' ἀνθεμίου ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 11912	3399	1778	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1754	3400	1779	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3899	3401	1779	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	3402	1779	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4141	3403	1780	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4170	3404	1780	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	3405	1780	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4255	3406	1780	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	3407	1780	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Τήνου IG XII 5 911	3408	1781	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 398	3409	1782	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1517	3410-3411	1782	—
	Τμήμα ἐπιτίτλου ἀναγλύφου ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 345	3412	1785	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 776	3413	1785	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 519	3414	1786	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 375	3415	1786	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 142	3416	1787	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 27	3417	1788	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	3418	1789	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 2397	3419	1789	—

Όνομα συγγραφέως	Τίτλος λήμματος	Αριθμός λήμματος	Σελίς	Αριθμός λιθογραφήματος
Πιττάκης, Κ.Σ.	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 9399	3420	1790	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4821	3421	1790	—
	Ἐπιγραφὰ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4269 καὶ 4166	3422	1790	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 501	3423	1791	—
	Συμπληρωματικὰ ἐπὶ τῆς ἐπιγραφῆς ὑπ' ἀριθ. 60 ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 547	3423*	1791	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 13089	3424	1791	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 130	3425	1792	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 309	3426	1792	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 131	3427	1792	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 233	3428	1793	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 655	3429	1793	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 54	3430	1794	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 699	3431	1795	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 80	3432	1795	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 485	3433	1795	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 113	3434	1796	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 211	3435	1796	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 533	3436	1797	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4273	3437	1797	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 198	3438	1797	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 5400	3439	1797	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG III 997	3440	1798	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG III 3881	3441	1798	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3440	3442	1798	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4244	3443	1798	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 914	3444	1799	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 85	3445	1800	—
	Βάθρον μετ' ἀναγλύφου ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3026	3446	1800	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4261	3447	1800	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4262	3447*	1801	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	3448	1801	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 722	3449	1802	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 508	3450	1803	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1496	3451-3452	1804	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 351	3453	1805	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Πειραιῶς IG II ² 3788	3454	1808	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 819	3455	1808	—
»	Συνέχεια τῆς ὕλης, ἵνα χρησιμεύσῃ πρὸς ἀπόδειξιν, ὅτι οἱ νῦν Ἑλλήνες εἰσὶν ἀπόγονοι τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων:	—	1808	—
	Χριστιανικὸν χάραγμα Προπυλαίων	3456	1808	—

*Όνομα συγγραφέως	Τίτλος λήμματος	*Αριθμός λήμματος	Σελίς	*Αριθμός λιθογραφήματος
Πιττάκης, Κ.Σ.	Χριστιανικὸν χάραγμα Προπυλαίων	3457	1808	3459 ⁴¹
	Χριστιανικὸν χάραγμα Προπυλαίων	3458	1808	—
	Χριστιανικὸν χάραγμα Προπυλαίων	3459	1808	3459
	Χριστιανικὸν χάραγμα Προπυλαίων	3460	1808	3460 ⁴²
	Χριστιανικὸν χάραγμα Προπυλαίων	3461	1809	3461
	Χριστιανικὸν χάραγμα Προπυλαίων	3462	1809	3462
	Χριστιανικὰ χαράγματα Προπυλαίων	3463-3466	1809	3463-3466
	Χριστιανικὸν χάραγμα Ἑρεχθείου	3467	1809	—
	Χριστιανικὰ χαράγματα Ἡφαιστείου	3468-3474	1809	3468-3474
	Χριστιανικὸν χάραγμα Ἡφαιστείου	3475	1809	—
	Χριστιανικὰ χαράγματα Ἡφαιστείου	3476-3477	1810	3476-3477
	Χριστιανικὸν χάραγμα Ἡφαιστείου	3478	1810	—
	Χριστιανικὸν χάραγμα Ἡφαιστείου	—	—	—
	ὕπ' ἀριθ. 2449	—	—	3463

1859

Φυλλάδιον 51

Πιττάκης, Κ.Σ.	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	IG II ² 794	3479	1811	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	IG I ² 63	3480	1812	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	IG I ² 338	3481	1812	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	IG II ² 853	3482	1813	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ὀλυμπίας		3483	1813	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	IG II ² 467	3484	1814	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	IG II ² 60	3485	1816	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ὀλυμπίας		3486-3487	1816	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	IG I ² 110	3488	1821	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	IG II ² 203	3489	1821	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	IG II ² 8036	3490	1822	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	IG II ² 8479	3491	1822	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	IG II ² 838	3492	1822	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Φιγαλείας	IG V 2 419	3493	1823	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	IG II ² 3018	3494	1824	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	IG II ² 1942	3495	1825	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	IG II ² 10520	3496	1825	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	IG II ² 9816	3497	1825	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	IG II ² 7075	3498	1825	—

41. Τὸν ἀριθμὸν 3459 φέρουν τρία λιθογραφήματα, ἥτοι τὸ ἀντιστοιχοῦν εἰς τὸ λῆμμα 3457, ἐκτυπωθὲν ἐκ τυπογραφικοῦ λάθους ὡς 3459, καὶ τὸ ἀντιστοιχοῦν εἰς τὸ λῆμμα 3459, ἐκτυπωθὲν δις.

42. Τὰ εἰς τὰ λήμματα ὑπ' ἀριθ. 3460, 3461 καὶ 3462, ἀντιστοιχοῦντα λιθογραφήματα ἐξετυπώθησαν δις· τὴν μίαν φορὰν δὲν φέρουν ἀριθμὸν.

*Όνομα συγγραφέως	Τίτλος λήμματος	Ἀριθμὸς λήμματος	Σελίς	Ἀριθμὸς λιθογραφήματος
Πιττάκης, Κ.Σ.	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 666	3499	1826	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 2354	3500	1828	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4309	3501	1828	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	3502	1828	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 407	3503	1829	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Βοιῶν IG V 1 955	3504	1829	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Βοιῶν IG V 1 958	3505	1830	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Βοιῶν IG V 1 959	3506	1831	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Μήλου IG XII 3 1097	3507	1831	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Μήλου IG XII 3 1188	3508	1831	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Μήλου IG XII 3 1118	3509	1832	—
	Ἐνεπίγραφος βωμὸς μετ' ἀναγλύφου διακοσμήσεως ἐκ Μήλου IG XII 3 1230	3510	1832	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Μήλου IG XII 3 1112	3511	1832	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Μήλου IG XII 3 1235	3512	1833	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1037	3513	1833	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 12/13	3514	1834	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 631	3515	1834	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 577	3516	1834	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 143	3517	1835	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 106	3518	1835	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Κέας IG XII 5 549	3519-3520	1835	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Κέας IG XII 5 585	3521	1836	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Κέας IG XII 5 573	3522	1836	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Κέας IG XII 5 569	3523	1836	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἐρετρίας IG XII 9 142	3524-3525	1836	—
	Ἀνάγλυφος ἐπιτυμβία στήλη ἐξ Ἐρετρίας IG XII 9 180	3526	1836	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Κέας IG XII 5 593	3527-3529	1837	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ὑπάτης IG IX 2 44	3530	1840	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	3531	1841	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3893	3532	1841	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 310	3533	1842	—
	Τμῆμα ἐπιτίτλου ἀναγλύφου ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 345	3534	1843	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 12713	3535	1843	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 10077	3536	1843	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 8332	3537	1844	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 8349	3538	1844	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 452	3539	1844	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4146	3540	1844	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 8126	3541	1845	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 11312	3542	1845	—
	Τμῆμα ἀναγλύφου ἐπιτυμβίας στήλης ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 9667	3543	1845	—

Όνομα συγγραφέως	Τίτλος λήμματος	Αριθμὸς λήμματος	Σελίς	Αριθμὸς λιθογραφήματος
Πιττάκης, Κ.Σ.	Ἐπιγραφὴ ἐκ Μήλου	3544	1846	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀττικῆς IG II ² 1199	3545	1846	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4325	3546	1848	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 35	3547	1848	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 63	3548	1848	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 220	3549	1849	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 196	3550	1849	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 200	3551	1850	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 196	3552	1850	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 6762	3553	1850	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 236	3554	1851	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 82	3555	1852	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Χαλκίδος IG XII 9 1061	3556	1854	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Χαλκίδος IG XII 9 1036	3557	1854	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Χαλκίδος IG XII 9 964	3558	1854	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Χαλκίδος IG XII 9 1132	3559	1854	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Χαλκίδος IG XII 9 1009	3560	1854	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Χαλκίδος IG XII 9 1042	3561	1854	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Χαλκίδος IG XII 9 1068	3562	1854	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Χαλκίδος IG XII 9 1137	3563	1854	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Χαλκίδος IG XII 9 1049	3564	1854	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Χαλκίδος IG XII 9 1094	3565	1854	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Χαλκίδος IG XII 9 1101	3566	1854	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Χαλκίδος IG XII 9 1003	3567	1854	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Χαλκίδος IG XII 9 1031	3568	1854	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Χαλκίδος IG XII 9 1023	3569	1854	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Χαλκίδος IG XII 9 1056	3570	1854	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Χαλκίδος IG XII 9 999	3571	1855	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Χαλκίδος IG XII 9 1074	3572	1855	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Χαλκίδος IG XII 9 973	3573	1855	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Χαλκίδος IG XII 9 1040	3574	1855	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Χαλκίδος IG XII 9 1119	3575	1855	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Χαλκίδος IG XII 9 1121	3576	1855	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Χαλκίδος IG XII 9 1170	3577	1855	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Χαλκίδος IG XII 9 1029	3578	1855	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Χαλκίδος IG XII 9 968	3579	1855	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Χαλκίδος IG XII 9 980	3580	1855	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Χαλκίδος IG XII 9 923	3581	1856	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Σκιάθου IG XII 8 631	3582	1856	—
	Ἐπιτύμβιον ἀνάγλυφον ἐκ Σκοπέλου IG XII 8 657	3583	1857	—
	Ἀνάγλυφος ἐπιτύμβια στήλη ἐκ Σκύρου IG XII 8 674	3584	1857	—
	Χαλκοῦν ἐνεπίγραφον ἀγαλμάτιον ἵππου ἐκ Σκιάθου IG XII 8 632	3585	1857	—

Όνομα συγγραφέως	Τίτλος λήμματος	Αριθμός λήμματος	Σελίς	Αριθμός λιθογραφήματος
Πιττάκης, Κ.Σ.	Ἐπιγραφὴ ἐκ Μήλου IG XII 3 1115	3586	1857	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 545	3587	1858	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 7958	3588	1859	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 292	3589	1859	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 453	3590	1860	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 8303	3591	1860	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 9028	3592	1860	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 8014	3593	1860	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	3594	1861	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 7885	3595	1861	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 8941	3596	1861	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 8374	3597	1861	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3774	3598	1861	—
	Συμπληρωματικὰ ἐπὶ τῆς ἐπιγραφῆς ὑπ' ἀριθ. 2704 ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3774	3598*	1861	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3786	3599	1862	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4162	3600	1862	—
—	Παρόραμα	—	1862	—

Φυλλάδιον 52

Πιττάκης, Κ.Σ.	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 8777	3601	1863	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 6325	3602	1863	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 6162	3603	1863	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	3604	1864	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 8257	3605	1864	—
	Ἐπιγραφὰ ἐξ Ἀθηνῶν	3606-3607	1864	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 6685	3608	1865	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 9778	3609	1865	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 8069	3610	1865	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 5603	3611	1865	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1724	3612	1866	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	3613	1866	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 7010	3614	1866	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	3615	1866	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 769	3616	1867	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 569	3617	1868	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1224	3618	1869	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1487	3619-3620	1870	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 164	3621	1872	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 715	3622	1873	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 684	3623	1873	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 11262	3624	1874	—

Όνομα συγγραφέως	Τίτλος λήμματος	Αριθμὸς λήμματος	Σελίς	Αριθμὸς λιθογραφήματος
Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	IG II ² 9367	3625	1874	—
Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	IG II ² 10587	3626	1874	—
Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	IG II ² 12222	3627	1874	—
Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	IG II ² 3360	3628	1875	—
Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	IG II ² 1118	3629	1875	—
Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	IG II ² 3111	3630	1875	—
Ἐπιτύμβιος κιονίσκος μετ' ἀναγλύφου ἐξ Ἀθηνῶν	IG II ² 6483	3631	1876	—
Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	IG II ² 10485	3632	1876	—
Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀττικῆς	IG II ² 8900	3633	1876	—
Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	IG II ² 9622	3634	1876	—
Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	IG II ² 2824	3635	1877	—
Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	IG II ² 453	3636	1877	—
Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	IG II ² 1943	3637	1878	—
Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	IG II ² 9124	3638	1878	—
Τμήμα ἐπιτίτλου ἀναγλύφου ἐξ Ἀθηνῶν	IG II ² 161	3639	1878	—
Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	IG II ² 8592	3640	1879	—
Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	IG II ² 9598	3641	1879	—
Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	IG II ² 3896	3642	1879	—
Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	IG II ² 19	3643	1880	—
Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν		3644	1880	—
Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	IG II ² 696	3645	1881	—
Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	IG II ² 4688	3646	1881	—
Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	IG II ² 808	3647	1883	—
Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	IG II ² 687	3648	1883	—
Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	IG II ² 8723	3649	1884	—
Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	IG II ² 1051	3650	1885	—
Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	IG II ² 661	3651	1886	—
Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	IG II ² 8173	3652	1888	—
Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	IG II ² 8907	3653	1888	—
Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	IG II ² 10082	3654	1888	—
Ἐπιτύμβιος κιονίσκος μετ' ἀναγλύφου ἐξ Ἀθηνῶν	IG II ² 7356	3655	1888	—
Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	IG II ² 5814	3656 ⁴³	1889	—
Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	IG II ² 8436	3659	1889	—
Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	IG II ² 2613	3660	1889	—
Γυναικεῖον ἄγαλμα ἐπὶ ἐνεπιγράφου βάσεως ἐκ Πειραιῶς	IG II ² 4714	3661	1889	—
Ἐπιγραφὴ ἐκ Πειραιῶς	IG II ² 1613	3662	1890	—
Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	IG II ² 1248	3663	1892	—
Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	IG II ² 9428	3664	1893	—

43. Τὰ λήμματα ὑπ' ἀριθ. 3657-3658 ἐλλείπουν.

Όνομα συγγραφέως	Τίτλος λήμματος	Αριθμός λήμματος	Σελίς	Αριθμός λιθογραφήματος
Πιττάκης, Κ.Σ.	Ἐπιτύμβιος ναῖσκος μετ' ἀναγλύφου ἐκ Πειραιῶς IG II ² 10091	3665	1893	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 8236	3666	1893	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 10256	3667	1893	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 7298	3668	1893	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 12572	3669	1894	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 9165	3670	1894	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 8501	3671	1894	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 191	3672	1894	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 187	3673	1895	—
	Πηλίνη ἀκροέραμος μετ' ἀναγλύφου μορφῆς καὶ ἐπιγραφῆς ἐξ Ἀθηνῶν	3674	1895	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4466	3675	1895	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4399	3676	1896	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 962	3677	1896	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Κέας IG XII 5 591	3678	1896	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Κέας IG XII 5 545	3679	1897	—
	Συμπληρωματικὰ ἐπὶ τῆς ἐπιγραφῆς ὑπ' ἀριθ. 3028 ἐκ Κέας IG XII 5 546	3679*	1897	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Κέας IG XII 5 605	3680	1897	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Κέας IG XII 5 541	3681	1897	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 6703	3682	1898	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG III 998	3683	1898	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1353	3684	1898	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1118	3685	1898	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1480	3686-3687	1899	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 6796	3688	1900	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG III 3837	3689	1900	—
	Ἐπιγραφὴ μετ' ἐπιτίτλου ἀναγλύφου ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 2295	3690-3691	1900	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	3692	1901	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 7017	3693	1901	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 2395	3694	1901	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1111	3695	1902	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1118	3696	1903	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 746	3697	1903	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 2448	3698	1903	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 805	3699	1904	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 2323	3700	1904	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	3701	1905	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4259	3702	1905	—
	Χαλκοῦς ἐνεπίγραφος πίναξ μετ' ἀετώματος ἐκ Κερκύρας IG IX 1 685	3703	1906	—
	Χαλκοῦς ἐνεπίγραφος πίναξ μετ' ἀετώματος ἐκ Κερκύρας IG IX 1 688	3704	1907	—

Όνομα συγγραφέως	Τίτλος λήμματος	Αριθμός λήμματος	Σελίς	Αριθμός λιθογραφήματος
Πιττάκης, Κ.Σ.	Ἐπιγραφαι ἐξ Ἀθηνῶν	3705-3706	1907	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀκραιφνίου IG VII 2727	3707	1908	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 764	3708	1909	—
	Ἐπιγραφή ἐκ Πειραιῶς IG II ² 7555	3709	1909	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 6313	3710	1910	—
»	Συνέχεια τῆς ὕλης, ἵνα χρησιμεύσῃ πρὸς ἀπόδειξιν, ὅτι οἱ νῦν Ἑλλήνες εἰσὶν ἀπόγονοι τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων:	—	1910	—
	Χριστιανικὸν χάραγμα Παρθενῶνος	3711	1910	3708
	Ἐπιτύμβιος χριστιανικὴ ἐπιγραφή ἐπὶ λιθίνης κεράμου ἐξ Ἀκροπόλεως Ἀθηνῶν	3712	1910	3709
	Ἐπιγραφή ἐπὶ γεφύρας Παμίσου ποταμοῦ εἰς Πελοπόννησον	3713	1910	3910
	Σταυροπήγιον Πατριάρχου Τιμοθέου ἐν ἔτει 1615	3714	1910	♦

1860

Φυλλάδιον 53

Πιττάκης, Κ.Σ.	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 532	3715	1911	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1599	3715 ⁴⁴	1911	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 144 καὶ 635	3717	1912	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν	3718	1912	—
	Ἀναθηματικὸν ἀνάγλυφον ἐξ Ἀθηνῶν Μουσ. Ἀκροπ. 2438	3719	1912	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1018	3720	1912	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1986	3721	1913	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 13229	3722	1913	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4347	3723	1914	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3535	3724	1914	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 2936	3725-3726	1915	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 8529	3727	1916	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 83	3728	1916	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀττικῆς IG II ² 5217	3729	1916	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4606	3730	1917	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4741	3731	1917	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG III 3922	3732	1917	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4345	3733	1917	—

44. Ἐκ τυπογραφικοῦ λάθους ὁ ἀριθμὸς λήμματος 3716 ἐξετυπώθη ὡς 3715.

*Όνομα συγγραφέως	Τίτλος λήμματος	Αριθμός λήμματος	Σελίς	Αριθμός λιθογραφήματος
Πιττάκης, Κ.Σ.	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3061	3734	1917	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 9547	3735	1918	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 12247	3736	1918	—
	Τμήμα ἐπιτίτλου ἀναγλύφου ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 36	3737	1918	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 2354	3738	1919	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν	3739	1919	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3392	3740	1919	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν	3741	1919	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1109	3742	1920	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1081/5	3743	1920	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 2216	3744	1920	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4133	3745	1921	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 2882	3746-3747	1921	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4601	3748	1921	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1093	3749	1922	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 251	3750	1922	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 51	3751	1922	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1171	3752	1923	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 371	3753-3754	1923	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 9404	3755	1926	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 8031	3756	1926	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 9169	3757	1926	—
	Τμήμα ἐπιτυμβίας στήλης μετ' ἀνθεμίου ἐκ Πειραιῶς IG II ² 5722	3758	1926	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 5638	3759	1927	—
	Ἐπιγραφή ἐκ Πειραιῶς IG II ² 1939	3760	1927	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3870	3760*	1929	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3875	3761	1931	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4063	3762	1932	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3597	3763-3764	1932	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4114	3765	1934	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4109	3766	1934	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4158	3767	1935	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3441	3768	1935	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 571	3769	1935	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 2385	3770	1936	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἐλευσίνος IG II ² 3553	3771	1938	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 680	3772	1939	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 10582	3773	1941	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 10114/5	3774	1941	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 11058	3775	1942	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀμοργοῦ IG XII 7 416	3776	1942	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 8366	3777	1942	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 8800	3778	1942	—

Όνομα συγγραφέως	Τίτλος λήμματος	Αριθμός λήμματος	Σελίς	Αριθμός λιθογραφήματος
Πιττάκης, Κ.Σ.	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν(;) IG II ² 8070	3779	1942	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 8004	3780	1943	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 10423	3781	1943	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 8819	3782	1943	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 9870	3783	1943	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 10208	3784	1944	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3114	3785	1944	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3543	3786	1945	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Πειραιῶς IG II ² 12255	3787	1945	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3906	3788-3789	1945	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4107	3790	1946	—
	Τμήμα ἀναγλύφου ἐπιτυμβίας στήλης ἐκ Πειραιῶς IG II ² 5294	3791	1946	—
	Τμήμα ἀναγλύφου ἐπιτυμβίας στήλης ἐκ Πειραιῶς IG II ² 5287	3792	1946	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1713	3793	1946	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Μεγάρων IG VII 74	3794	1947	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG III 3905	3795	1948	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Πειραιῶς IG II ² 2357	3796	1948	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Μεγάρων IG VII 91	3797	1949	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἐλευσίνος IG I ² 5	3798	1949	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἐλευσίνος IG II ² 2840	3799-3800	1950	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἐλευσίνος IG II ² 2841	3801	1950	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἐλευσίνος IG II ² 3220	3802	1951	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Μεγάρων IG VII 22	3803	1952	—
	» Παρατηρήσεις	—	1958	—

Φυλλάδιον 54

Πιττάκης, Κ.Σ.	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἐλευσίνος IG II ² 4037	3804	1959	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 8904	3805	1959	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 152	3806	1960	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 63	3807	1960	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 364	3808	1960	—
	Τμήμα ἐπιτίτλου ἀναγλύφου ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 65	3809	1961	—
	Ἐπιγραφαὶ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 34/35	3810-3811	1962	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	3812	1962	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 604	3813	1962	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I 409	3814	1963	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 159	3815	1963	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 390	3816	1963	—

Όνομα συγγραφέως	Τίτλος λήμματος	Αριθμός λήμματος	Σελίς	Αριθμός λιθογραφήματος
Πιπτάκης, Κ.Σ.	Τμήμα ἐπιτίτλου ἀναγλύφου ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 65	3817	1964	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 2813	3818	1964	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 481	3819	1965	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3430	3820	1965	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 572	3821	1966	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1962	3822	1966	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3534	3823	1967	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	3824	1967	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἐλευσίνος IG II ² 1230	3825	1967	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 886	3826	1968	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4208	3827	1969	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἐλευσίνος IG II ² 8096	3828	1969	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 6979/80	3829	1969	—
	Ἐπιγραφὰ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1824-1828	3830-3832	1970	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 2472	3833	1975	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 238	3834	1976	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 692	3835	1976	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἐλευσίνος IG II ² 3920	3836	1977	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἐλευσίνος IG II ² 3413	3837	1977	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1933	3838	1977	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 2352	3839	1978	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἐλευσίνος IG II ² 3948/49	3840	1978	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1075	3841	1979	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 795	3842	1979	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 7710	3843	1980	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1331	3844	1980	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Κῶ	3845	1981	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἐλευσίνος IG II ² 3913	3846	1981	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 9546	3747 ⁴⁵	1981	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4238	3848	1982	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3201	3849	1982	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 156	3850	1982	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4241	3851	1983	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 12223	3852	1983	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG III 974	3853	1983	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	3854	1983	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 9963	3855	1984	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	3856	1984	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3534	3857	1984	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	3858	1985	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 5188	3859	1985	—

45. Ἐκ τυπογραφικοῦ λάθους ὁ ἀριθμὸς λήμματος 3847 ἐξετυπώθη ὡς 3747.

Όνομα συγγραφέως	Τίτλος λήμματος				Αριθμός λήμματος	Σελίς	Αριθμός λιθογραφήματος
Πιπτάκης, Κ.Σ.	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	IG	II ²	3444	3860	1985	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	IG	II	99	3861	1986	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	IG	II ²	9737	3862	1986	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Κῶ				3863	1986	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Σπάρτης	IG	V 1	89	3864	1988	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	IG	II ²	1139	3865	1988	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	IG	I ²	50	3866	1989	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	IG	III	3848	3867	1989	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν (;)	IG	II ²	1636	3868-3869	1990	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	IG	II ²	278	3870	1992	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	IG	II ²	6163	3871	1993	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	IG	II ²	8739	3872	1993	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	IG	II ²	8427	3873	1993	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	IG	II ²	7503	3874	1994	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	IG	II ²	8581	3875	1994	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	IG	II ²	7721	3876	1994	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	IG	II ²	7726	3877	1994	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	IG	II ²	9362	3878	1995	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	IG	II ²	12679	3879	1995	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	IG	II ²	8534	3880	1995	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	IG	II ²	8545	3881	1995	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	IG	II ²	7529	3882	1996	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	IG	II ²	9088	3883	1996	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	IG	II ²	3156	3884	1996	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	IG	II ²	6041	3885	1996	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	IG	II ²	8868	3886	1997	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	IG	II ²	8542	3887	1997	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	IG	II ²	9797	3888	1998	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	IG	II ²	428	3889	1998	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	IG	II ²	9723	3890	1998	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	IG	II ²	11463	3891	1999	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	IG	II ²	4723	3892	1999	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	IG	II ²	4785	3893	1999	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	IG	II ²	4903	3894	1999	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	IG	III	3975	3895	2000	—
	Ἐπιγραφαι ἐξ Ἀθηνῶν				3896-3897	2000	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	IG	II ²	10601	3898	2000	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	IG	II ²	6621	3899 ⁴⁶	2000	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	IG	II ²	6909	4000	2001	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	IG	II ²	1076	4001	2001	—
	Ἀναθηματικὸν ἀνάγλυφον ἐξ Ἀθηνῶν EM 2777				4002	2001	—

46. Τὰ λήμματα ὑπ' ἀριθ. 3900-3999 ἐλλείπουν.

Όνομα συγγραφέως	Τίτλος λήμματος	Αριθμός λήμματος	Σελίς	Αριθμός λιθογραφήματος
Πιττάκης, Κ.Σ.	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 2644	4003	2001	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 5175	4004	2001	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 808	4005	2002	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3316	4006	2003	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 5616	4007	2003	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3589	4008	2004	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3387	4009	2004	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	4010	2005	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4161	4011	2006	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 408	4012	2006	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	4013	2006	—
	Τμήμα ἐπιτίτλου ἀναγλύφου ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 144	4014	2007	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	4015	2007	—
	Ἐπιγραφὴ μετ' ἐπιτίτλου ἀναγλύφου ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 166	4016	2007	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 10955	4017	2007	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3626	4018	2008	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 199	4019	2008	—
	Βυζαντινὴ ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	4020	2008	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 6772	4021	2009	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4061	4022	2009	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 445	4023	2009	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 9294	4024	2009	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 8554	4025	2010	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 11588	4026	2010	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 899	4027	2010	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 11508	4028	2012	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG III 969	4029	2012	—
	Ἐπιγραφαὶ ἐξ Ἀθηνῶν	4030-4031	2012	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 333	4032	2012	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀττικῆς IG II ² 13200	4033	2013	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀττικῆς IG II ² 13192	4034	2014	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀττικῆς IG II ² 3968	4035	2014	—
	Τμήμα ἀναγλύφου ἐπιτυμβίας στήλης ἐξ Ἀττικῆς IG II ² 6406	4036	2015	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀττικῆς IG II ² 5776	4037	2015	—
	Ἀνάγλυφος ἐπιτυμβία στήλη ἐξ Ἀττικῆς IG II ² 12054	4038	2015	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 9906	4039	2015	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1437	4040	2016	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1029	4041	2018	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1030	4042	2022	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1040	4043-4044	2024	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1008	4045	2027	—

Όνομα συγγραφέως	Τίτλος λήμματος	Αριθμός λήμματος	Σελίς	Αριθμός λιθογραφήματος
Πιττάκης, Κ.Σ.	Τμήμα επιτίτλου αναγλύφου ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 110	4046	2028	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1488	4047	2030	—

Φυλλάδιον 55

Πιττάκης, Κ.Σ.	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 310	4048	2031	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1476	4049	2032	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1405	4050	2034	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 310	4051-4054	2035	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 136	4055	2037	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 310	4056	2038	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 342	4057	2038	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 310	4058-4061	2039	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 63	4062	2040	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 343	4063	2040	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 352	4064	2040	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 310	4065-4066	2041	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² Add. et Corr. 310	4067	2041	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 48	4068	2041	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 64	4069	2041	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² Add. et Corr. 310	4070	2042	—
	Ἐπιγραφὰ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 342-343	4071	2042	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1497	4072	2043	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 75	4073	2043	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1531	4074	2043	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1486	4075	2044	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1422	4076	2045	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1135	4077	2045	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 388	4078	2046	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4110	4079	2046	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4155	4080	2047	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3243	4081	2047	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἐλευσίνος IG II ² 1185	4082	2047	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 63	4083	2048	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 153	4084	2048	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	4085	2048	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 293	4086	2049	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 338	4087	2050	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² Add. et Corr. 310	4088	2050	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 310	4089	2051	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 294	4090	2051	—

Όνομα συγγραφέως	Τίτλος λήμματος	Αριθμός λήμματος	Σελίς	Αριθμός λιθογραφήματος
Πιττάκης, Κ.Σ.	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 310	4091	2052	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	4092	2052	—
	Ἐπιγραφὰ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 276-277	4093	2053	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 338	4094	2053	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 841	4095	2054	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3169/70	4096	2054	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1011	4097	2057	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀττικῆς IG II ² 4574	4097*	2061	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1006	4098	2065	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4278	4099	2071	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4285	4100	2071	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4294	4101	2071	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4280	4102	2071	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3782	4103	2071	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1028	4104	2072	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4896	4105	2080	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4315	4106	2080	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1008	4107	2081	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 682	1108 ⁴⁷	2086	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 6995	4109	2091	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 5538	4110	2092	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 2825	4111	2092	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 9065	4112	2093	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 7388	4113	2093	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 5984	4114	2093	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 7351	4115	2094	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 6033	4116	2094	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 7348	4117	2094	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 7386	4118	2094	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 6050	4119	2095	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 9144	4120	2095	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 9819	4121	2095	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 9785	4122	2095	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 10729	4123	2096	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 9283	4124	2096	—
	Τμήμα ἐπιτυμβίας στήλης μετ' ἀνθεμίου ἐκ Πειραιῶς IG II ² 9036	4125	2096	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3871	4126	2096	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3854	4127	2096	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3000	4128	2097	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Πειραιῶς IG II ² 6236	4129	2097	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Πειραιῶς IG II ² 11432	4130	2098	—

47. Ἐκ τυπογραφικοῦ λάθους ὁ ἀριθμὸς λήμματος 4108 ἐξετυπώθη ὡς 1108.

Όνομα συγγραφέως	Τίτλος λήμματος	Ἀριθμὸς λήμματος	Σελίς	Ἀριθμὸς λιθογραφήματος
Πιπτάκης, Κ.Σ.	Ἐπιγραφὴ ἐκ Πειραιῶς IG II ² 8700	4131	2098	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Πειραιῶς IG II ² 11803	4132	2098	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 7225	4133	2098	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 10927	4134	2098	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 8142	4135	2099	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 12656	4136	2099	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 7975	4137	2099	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 9644	4138	2099	—
	Γραπτὴ ἐπιτυμβία στήλη ἐκ Πειραιῶς IG II ² 12066	4139	2099	—
	Γραπτὴ ἐπιτυμβία στήλη ἐκ Πειραιῶς IG II ² 11009	4140	2100	—
	Γραπτὴ ἐπιτυμβία στήλη ἐκ Πειραιῶς IG II ² 12891	4141	2100	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Πειραιῶς IG II ² 9984	4142	2100	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Πειραιῶς IG II ² 7959	4143	2100	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Πειραιῶς IG II ² 9656	4144	2100	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Πειραιῶς IG II ² 10348	4145	2101	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3695	4146	2101	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 6592	4147	2101	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 7133	4148	2102	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 7981	4149	2102	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 6787	4150	2102	—
	Ἐπιτύμβιος κιονίσκος μετ' ἀναγλύφου ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 8703	4151	2103	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 7408	4152	2103	—
	Ἀνάγλυφος ἐπιτυμβία στήλη ἐκ Πειραιῶς IG II ² 12026	4153	2103	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 127	4154	2103	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 7380	4155	2104	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 12301	4156	2104	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 11919/20	4157	2105	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 12649	4158	2105	—
	Σημείωσις περὶ τῆς ἐπιγραφῆς ὑπ' ἀριθ. 4098 ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1006	—	2105	—
	Συμπληρωματικὰ ἐπὶ τῆς ἐπιγραφῆς ὑπ' ἀριθ. 4097 ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1011	—	2105	—
	Συμπληρωματικὰ ἐπὶ τῆς ἐπιγραφῆς ὑπ' ἀριθ. 4104 ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1028	—	2105	—
	Συμπληρωματικὰ ἐπὶ τῆς ἐπιγραφῆς ὑπ' ἀριθ. 4045 ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1008	—	2105	—
	Συμπληρωματικὰ ἐπὶ τῆς ἐπιγραφῆς ὑπ' ἀριθ. 4108 ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 682	—	2106	—

Όνομα συγγραφέως	Τίτλος λήμματος	Αριθμός λήμματος	Σελίς	Αριθμός λιθογραφήματος
Πιττάκης, Κ.Σ.	Συμπληρωματικά ἐπὶ τῆς ἐπιγραφῆς ὕπ' ἀριθ. 4111 ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 2825	—	2106	—
	Συμπληρωματικά ἐπὶ τῆς ἐπιγραφῆς ὕπ' ἀριθ. 4096 ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3169/70	—	2106	—
»	Παρατηρήσεις Κ.Σ. Πιττάκη ἐπὶ τοῦ πνεύματος τῆς ἐργασίας του εἰς τὴν ἐκδοσιν τῆς Ε.Α.	—	2106	—

Β' ΠΕΡΙΟΔΟΣ (1862 - 1874)

Ἔτος Α' 1862

Τεύχος Α', Ἰανουαρίου

Ὄνομα συγγραφέως	Τίτλος ἄρθρου	Ἀριθμὸς λήμματος	Στήλη	Πίναξ
Ρουσόπουλος, Α.	Πρόλογος : “Τοῖς φίλοις τῆς Ἀρχαιολογίας χαίρειν” (Ἀγγελία ἐπανεκδόσεως τῆς Α.Ε. περιέχουσα καὶ τὸ διάταγμα τοῦ Βασιλέως Ὁθωνος ἀπὸ 2.3.1861)	—	—	—
	Παράρτημα τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐφημερίδος. Ὁργανισμὸς τῆς ἐν Ἀθῆναις Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας, ἐγκριθεὶς διὰ τοῦ ἀπὸ 20.4.1862 Βασιλικοῦ Διατάγματος	—	α'-γ'	—
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'				
	Ἑλληνικαὶ ἐπιγραφαί:			
Ρουσόπουλος, Α.	Ψήφισμα ὀργεόνων εἰς τὴν ἱέρειαν Γλαῦκον, ἐκ Πειραιῶς IG II ² 1314	1	1	Α'
Πιττάκης, Κ.Σ.	Νεκρικαὶ ἐπιγραφαί:			
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 9878	2	4	Β' ἄρ. 2
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 8085	3	4	Β' ἄρ. 3
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 9342	4	4	Β' ἄρ. 4
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 7684	5	4	Β' ἄρ. 5
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 5493	6	4	Β' ἄρ. 6
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 5731	7	5	Β' ἄρ. 7
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 10241	8	5	Β' ἄρ. 8
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 8261	9	5	Γ' ἄρ. 9
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 8605	10	6	Γ' ἄρ. 10
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 12741	11	6	Γ' ἄρ. 11
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 6737	12	6	Γ' ἄρ. 12
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 9013	13	6	Γ' ἄρ. 13
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 11182	14	6	Γ' ἄρ. 14
	Ἐπιτύμβιος κιονίσκος μετ' ἀναγλύφου ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 5721	15	7	Γ' ἄρ. 15

Ὄνομα συγγραφέως	Τίτλος ἄρθρου			Ἀριθμὸς λήμματος	Στήλη	Πίναξ
Πιττάκης, Κ.Σ.	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	IG II²	7927	16	7	Γ' ἄρ. 16
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	IG II²	10763	17	7	Γ' ἄρ. 17
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	IG II²	9392	18	7	Δ' ἄρ. 18
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	IG II²	8604	19	8	Δ' ἄρ. 19
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	IG II²	8676	20	8	Δ' ἄρ. 20
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	IG II²	6730	21	8	Δ' ἄρ. 21
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	IG II²	5691	22	9	Δ' ἄρ. 22
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	IG II²	7803	23	9	Δ' ἄρ. 23
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	IG II²	8520	24	9	Δ' ἄρ. 24
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	IG II²	6712	25	9	Ε' ἄρ. 25

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'

Κουμανούδης, Στ. Λατινικαὶ ἐπιγραφαί. Περὶ τεμαχίων πηλίνων με λατινικὰς ἐπιγραφάς, εὗρε- θέντων ἐν Ἀθήναις	—	10	Ε' ἄρ. 1-40
---	---	----	-------------

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'

Ρουσόπουλος, Α. Ἀρχαιολογικαὶ εἰδήσεις: Ἀνασκαφαὶ τάφων μεταξὺ λόφου Μουσῶν καὶ Πνυκός:				
1. Ἐπιγραφὴ IG II ² 8156	—	16	—	
2. Ἐπιγραφὴ IG II ² 6784	—	16	—	
3. Ἐπιγραφὴ IG II ² 6058	—	16	—	
4. Ἐπιγραφὴ IG II ² 8463	—	16	—	
5. Ἐπιγραφὴ IG II ² 8111	—	16	—	
6. Ἐπιγραφὴ IG II ² 7623	—	16	—	
7. Ἐπιγραφὴ IG II ² 7889	—	16	—	

Τεύχος Β', Φεβρουαρίου

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'

Πιττάκης, Κ.Σ. Νεκρικαὶ ἐπιγραφαί:					
Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	IG II ² 11359	26	17	5' ἄρ. 26	
Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	IG II ² 10806	27	17	5' ἄρ. 27	
Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	IG II ² 11735	28	18	5' ἄρ. 28	
Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	IG II ² 12225	29	18	5' ἄρ. 29	
Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	IG II ² 5371	30	18	5' ἄρ. 30	
Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	IG II ² 10279	31	19	5' ἄρ. 31	
Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	IG II ² 11826	32	19	5' ἄρ. 32	
Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	IG II ² 8027	33	19	5' ἄρ. 33	
Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	IG II ² 8130	34	19	5' ἄρ. 34	

Όνομα συγγραφέως	Τίτλος ἄρθρου	Ἀριθμὸς λήμματος	Στήλη	Πίναξ
Πιττάκης, Κ.Σ.	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 12707	35	20	Σ' ἀρ. 35
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 9223	36	20	Σ' ἀρ. 36
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 6268	37	20	Σ' ἀρ. 37
	Ἐπιτύμβιος κιονίσκος μετ' ἀναγλύφου ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 9713	38	20	Z' ἀρ. 38
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 11425	39	21	Z' ἀρ. 39
	Ἀνάγλυφος ἐπιτύμβιος ναῖσκος Ἀριστο- ναύτου ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 5462	40	21	H', α-H', β
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 6393	41	22	Z' ἀρ. 41
	Ἐπιτύμβιος κιονίσκος μετ' ἀναγλύφου ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 8703	42	22	Z' ἀρ. 42
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 8540	43	22	Z' ἀρ. 43
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 8960	44	23	Z' ἀρ. 44
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'				
Κουμανούδης, Στ. Δύω λίθινα σκεύη ἀγνώστου χρήσεως:				
	Μαρμάρινον μετρικὸν σκεῦος (σήκωμα) ἐξ Ἀθηνῶν	—	23	Θ' ἀρ. 1
	Κληρωτήρια ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 2864	—	23	Θ' ἀρ. 2-5

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'

Ρουσόπουλος, Α. Τοπογραφικά:

α' ὁ περίβολος τοῦ Ἀθήνησιν Ὀλυμπίου (σχ. στ. 31-32)	—	26	I'
β' ὄρος Ἀδριανοῦ IG II ² 5185	—	31	—

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'

Ρουσόπουλος, Α. Ποικίλα:

1. Συμπληρωματικὰ ἐπὶ τοῦ ἀναγλύφου ἐπιτυμβίου ναῖσκου τοῦ Ἀριστοναύτου ὑπ' ἀριθ. 40 ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 5462	—	35	H', α-H', β
2. Πήλινος λύχνος ἐξ Ἀθηνῶν	—	35	Z' ἀρ. 45
3. Μελανόμορφος λήκυθος μετ' ἐγχάρακτου ἐπιγραφῆς ἐκ Πειραιῶς	45	35	Θ' ἀρ. 6
4. Ἐνεπίγραφος σφραγιδόλιθος ἐξ Ἀμφιπόλεως	46	36	Z' ἀρ. 46
5. Ἐνεπίγραφος σφραγιδόλιθος ἐξ Αἰγύπτου	47-48	36	Z' ἀρ. 47
6. Μολύβδινος ἐνεπίγραφος ζωδιακὸς κύκλος ἐξ Ἀθηνῶν (σχ. ἀρ. 49, στ. 38)	49	36	—
7. Ἀφιξίς ἐν Ἀθήναις μελῶν τῆς Ἑται-			

Όνομα συγγραφέως	Τίτλος άρθρου	Αριθμός λήμματος	Στήλη	Πίναξ
Ρουσόπουλος, Α.	ρείας τῶν Γερμανῶν ἐπιστημόνων πρὸς μελέτην	—	37	—
	8. Περὶ τῆς θέσεως τοῦ χρυσελεφαντίνου ἀγάλματος τῆς Ἀθηνᾶς ἐν Παρθενῶνι κατὰ Boetticher	—	39	—
	9. Ἀνεύρεσις χαλκοῦ λύχνου εἰς σχῆμα πλοίου ἐν τῷ Ἐρεχθεῖῳ (σχ. στ. 91-92)	—	39	—
	10. Σταθμὸν ἐξ Ἀθηνῶν	—	39	MZ' ἀρ. 5
	11. Δύο χρυσᾶ ἐλάσματα ἐξ Ἀθηνῶν καὶ ἐν ἐξ Αἰγίνης	—	40	—
	12. Περὶ τῶν ἀπεικονίσεων ὑπ' ἀριθ. 45, 46, 47 τοῦ Πίν. Ζ'	—	40	—
—	Διορθώσεις καὶ προσθήκαι: α' Πιττάκη, β' Κουμανούδου, γ' Ρουσοπούλου	—	40	—

Τεύχος Γ', Μαρτίου

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'

Ρουσόπουλος, Α.	Ἐπιγραφαὶ Ἑλληνικαὶ καὶ ὅσα ἄλλα ἀρχαῖα εὗρέθησαν ἐν ταῖς περὶ τὸ Ὀλύμπιον ἀνασκαφαῖς:			
	Ἐπιγραφή IG II ² 3299	50	41	IA' ἀρ. 1 ¹
	Ἐπιγραφή IG II ² 3297	51	41	IA' ἀρ. 2
	Ἐπιγραφή IG II ² 7372	52	41	IA' ἀρ. 3
	Ἐπιγραφή IG II ² 12072	53	42	IB' ἀρ. 1
	Ἐπιγραφή IG II ² 6206	54	42	IB' ἀρ. 2
	Ἐπιγραφή IG III 3961	55	43	IB' ἀρ. 3
	Ἐπιγραφή	56	43	IB' ἀρ. 4
	Ἐπιγραφή	57	43	IB' ♦
	Ἐπιγραφή	58	43	IB' ἀρ. 6
	Ἐνεπίγραφος λαβὴ ὀξυπυθμένου ἀμφορέως	59	43	IB' ἀρ. 7
	Ἐπιγραφαὶ ἐπὶ λύχνων	60-62	43	IB' ἀρ. 8-10
	Ἐπιγραφή IG III 3962	63	43	IB' ἀρ. 14
	Ἐπιγραφή	64	43	II' ἀρ. 7
	Ἐπιγραφή IG II ² 8118	65	43	II' ἀρ. 8

1. Ἀπὸ τοῦ τεύχους Γ', εἰς τοὺς πίνακας τῶν λιθογραφημάτων, πλὴν τῆς ἐνδείξεως « Πίναξ IA' » προστίθεται, ἀριστερὰ τῆς σελίδος, καὶ ἡ ἐνδειξὶς Tab. 11. Τοῦτο συνεχίζεται μέχρι καὶ τοῦ πίνακος MZ' τοῦ τεύχους IB'.

Όνομα συγγραφέως	Τίτλος άρθρου	Αριθμός λήμματος	Στήλη	Πίναξ
Ρουσόπουλος, Α.	Έπιγραφή	66	43	ΙΓ' αρ. 9
	Έπιγραφή χριστιανική	67	43	ΙΒ' αρ. 13
	Έτερα εύρηματα ² :			
	Άγαλμάτιον Πανός Έθν. Μ. 683	—	49	ΙΓ' αρ. 1
	Δύο κεφαλαί άγαλμάτων άνδρων	—	49	ΙΓ' αρ. 2-3
	Τμήμα αρχαϊκού αετώματος: σύμπλεγμα			
	λέοντος και βοός Έθν. Μ. 1673	—	49	ΙΓ' αρ. 4
	Τμήμα αναγλύφου	—	50	ΙΓ' αρ. 5
	Στήριγμα άγάλματος	—	50	ΙΓ' αρ. 6
	Μαρμάρινα αρχιτεκτονικά μέλη	—	51	ΙΒ' αρ. 11-13
	45 χρυσά βυζαντινά νομίσματα	—	52	—
	Χαλκά νομίσματα ("κερμάτια") διάφορα	—	52	—

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'

Περβάνογλου(ς), Π.	Θεῶν κρίσις ὑπὸ Πάριδος. Ἀπεικόνισις ἐπὶ πηλίνου ἀμφορέως	—	53	ΙΔ'
--------------------	---	---	----	-----

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'

Λογιωτατίδης, Σ.	Ὁ Κριοφόρος Ἑρμῆς	—	57	—
------------------	-------------------	---	----	---

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'

Ποικίλα :

Καστόρχης, Εἰθ.	α' Διόρθωσις τῆς ὑπ' ἀριθ. 37 ³ ἐπιγραφῆς ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 9713	—	62	—
Ρουσόπουλος, Α.	β' Νεώταται ἀνακαλύψεις:			
	1. Ἀνασκαφαὶ ἐν τῷ Διονυσιακῷ θεάτρῳ ὑπὸ Strack καὶ εύρήματα :	—	64	—
	Έπιγραφαι ἐπὶ θρόνου IG II ² 5030-5032	—	64	—
	Έπιγραφή	—	64	—
	Ἀθηναϊκὸν νόμισμα φέρον παράστασιν τοῦ θεάτρου τοῦ Διονύσου (σχ. στ. 64)	—	64	—
	2. Ἀρχαιολογικαὶ ἀνακαλύψεις ἐν Παρθενῶνι ὑπὸ Boetticher	—	64	—
	3. Ἀνασκαφαὶ Curtius πρὸς ταύτισιν τῆς Πνυκός	—	64	—

2. Κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν ἀνασκαφῶν τοῦ Ὀλυμπείου εὑρέθησαν ἐπίσης : «ἀνάγλυφον παιδίου μετὰ κυναρίου παίζοντος», «τμήμα κολοσσίου άνδρείου άγάλματος», «στηθάριον ἀκέφαλον κακότεχνον», τρία τεμάχια ἀναγλύφων καὶ μαρμάρινον σύμπλεγμα λέντος καὶ ταύρου.

3. Έκ τυπογραφικοῦ λάθους ὁ ἀριθμὸς λήμματος 38 ἔχει ἐκτυπωθῆ ὡς 37.

Τεύχος Δ', Ἀπριλίου

Ὄνομα συγγραφέως	Τίτλος ἄρθρου	Ἀριθμὸς λήμματος	Στήλη	Πίναξ
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'				
	Ἐπιγραφαὶ ἑλληνικαί:			
Πιττάκης, Κ.Σ.	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 63 (σχ. ἄρ. 68 - 72, στ. 65, 67 - 71)	68-72	65	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν (σχ. ἄρ. 73, στ. 71)	73	71	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 354 (σχ. ἄρ. 74 - 75, στ. 72)	74-75 ⁴	72	—
Κουμανούδης, Στ.	Ἐπιγραφή ἐξ Ἐλευσίνος IG II ² 2662 (σχ. ἄρ. 76, στ. 76)	76	77	
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀμοργοῦ IG XII 7 58 (σχ. ἄρ. 77, στ. 75)	77	77	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 2555 (σχ. ἄρ. 78, στ. 76)	78	78	—
	Ἀναθηματικὴ πλάξ μετ' ἀναγλύφου διακο- σμήσεως ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4588 (σχ. ἄρ. 79, στ. 75 - 76)	79	80	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3323 (σχ. ἄρ. 80, στ. 75)	80	80	—
	Ἐπιτύμβιος κιονίσκος μετ' ἀναγλύφου ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 6232 (σχ. ἄρ. 81, στ. 76)	71 ⁵	80	—
	Συμπληρωματικὰ ἐπὶ τοῦ ἐπιτυμβίου κι- ονίσκου μετ' ἀναγλύφου ὑπ' ἀριθ. 3655 ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 7356 (σχ. ἄρ. 82, στ. 75 - 76)	—	81	—
	Σχέδιον ἡλακᾶτης ἀπαντῶν ἐν Ἀδριανου- πόλει (σχ. ἄρ. 82β, στ. 75)	—	81	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀττικῆς IG II ² 5279 (σχ. ἄρ. 82, στ. 83)	82	82	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀττικῆς IG II ² 5642 (σχ. ἄρ. 83, στ. 83)	83	82	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀττικῆς IG II ² 4977 (σχ. ἄρ. 84, στ. 83)	84	83	—
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'				
Περβάνογλου, Π.	Ἀνόρυξις τάφων ἀρχαίων εἰς τὰ πέριξ τῶν Ἀθηνῶν δαπάνη τῆς Ἀρχαιολο- γικῆς Ἑταιρείας:	—	84	—

4. Ἐκ τυπογραφικοῦ λάθους ὁ ἀριθμὸς λήμματος 75 ἔχει ἐκτυπωθῇ ὡς 74 καὶ ὁ 74 ὡς 75.

5. Ἐκ τυπογραφικοῦ λάθους ὁ ἀριθμὸς λήμματος 81 ἔχει ἐκτυπωθῇ ὡς 71.

Όνομα συγγραφέως	Τίτλος άρθρου	Αριθμός λήμματος	Στήλη	Πίναξ
Περβάνογλου, Π.	1. Έπιγραφὴ IG Π ² 7889	—	87	—
	2. Έπιγραφὴ IG Π ² 7623	—	87	—
	3. Έπιγραφὴ IG Π ² 6058	—	87	—
	4. Έπιγραφὴ IG Π ² 6784	—	87	—
	5. Έπιγραφὴ IG Π ² 8463	—	88	—
	6. Έπιγραφὴ IG Π ² 8315	—	88	—
	7. Έπιγραφὴ IG Π ³ 3809	—	88	—
	8. Έπιγραφὴ IG Π ² 8111	—	88	—
	9. Έπιγραφὴ IG Π ² 8156	—	88	—
	10. Έπιγραφὴ IG Π ² 8734	—	88	—
	11. Έπιγραφὴ IG Π ² 11456	—	88	—
	12. Έπιγραφὴ IG Π ² 8123	—	88	—
	13. Έπιγραφὴ IG Π ² 7972	—	88	—
	14. Έπιγραφὴ IG Π ² 9466	—	88	—

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'

Πιττάκης, Κ.Σ.	Τὸ ἐν τῷ Έρεχθείῳ εὗρεθὲν πλοῖον (σχ. στ. 91 - 92)	—	91	—
----------------	---	---	----	---

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'

Ρουσόπουλος, Α.	Νεώταται ἀνακαλύψεις ἐκ τῶν ἐν τῷ Διονυσιακῷ θεάτρῳ ἀνασκαφῶν:	—	94	—
	Ένεπίγραφος θρόνος ἱερέως Διονύσου			
	Έλευθερέως μετ' ἀναγλύφου διακοσμῆ- σεως IG Π ² 5022	85	97	ΚΑ', ἀρ.1-4
	Έπιγραφὴ ἐπὶ θρόνου IG Π ² 5023	86	97	—
	Έπιγραφὴ ἐπὶ θρόνου IG Π ² 5025	87	97	—
	Έπιγραφὴ ἐπὶ θρόνου IG Π ² 5024	88	97	—
	Έπιγραφὴ ἐπὶ θρόνου IG Π ² 5026	89	97	—
	Έπιγραφὴ ἐπὶ θρόνου IG Π ² 5053	90	97	—
	Έπιγραφὴ ἐπὶ θρόνου IG Π ² 5052	91	97	—
	Έπιγραφὴ ἐπὶ θρόνου IG Π ² 5051	92	98	—
	Έπιγραφὴ ἐπὶ θρόνου IG Π ² 5050	93	98	—
	Έπιγραφὴ ἐπὶ θρόνου IG Π ² 5049	94	98	—
	Έπιγραφὴ ἐπὶ θρόνου IG Π ² 5058	95	98	—
	Έπιγραφὴ ἐπὶ θρόνου IG Π ² 5057	96	98	—
	Έπιγραφὴ ἐπὶ θρόνου IG Π ² 5033	97	99	—
	Έπιγραφὴ ἐπὶ θρόνου IG Π ² 5034	98	99	—
	Έπιγραφὴ ἐπὶ θρόνου IG Π ² 5035	99	99	—
	Έπιγραφὴ ἐπὶ θρόνου IG Π ² 5029			
	(σχ. ἀρ. 2, στ. 104)	100	99	—
	Έπιγραφὴ ἐπὶ θρόνου IG Π ² 5028	101	99	—
	Έπιγραφὴ ἐπὶ θρόνου IG Π ² 5032			
	(σχ. ἀρ. 1, 3 - 4, στ. 103 - 104)	102	99	—

Όνομα συγγραφέως	Τίτλος ἄρθρου	Ἀριθμὸς λήμματος	Στήλη	Πίναξ
Ρουσόπουλος, Ἀ.	Ἐπιγραφὴ ἐπὶ θρόνου IG II ² 5030 (σχ. ἄρ. 1, στ. 103)	103	99	—
	Ἐπιγραφὴ ἐπὶ θρόνου IG II ² 5031	103*	99	—
	Ἐπιγραφὴ ἐπὶ θρόνου IG II ² 5027	104	100	—
	Ἐνεπίγραφος θρόνος μετ' ἀναγλύφου δια- κοσμήσεως IG II ² 3700	105	100, 141	10' ἄρ. 2
	Ἐπιγραφὴ IG II ² 3287 (σχ. στ. 155 - 156)	106	101	—
	Ἄτερα εὐρήματα ἀποκαλυφθέντα τὴν 2(14) καὶ 4(16) Μαΐου ἐν τῷ Διονυσιακῷ θεάτρῳ:			
	1. Ἐπιγραφὴ ἐπὶ θρόνου IG II ² 5077	—	102	—
	2. Ἐπιγραφὴ ἐπὶ θρόνου IG II ² 5078	—	102	—
	3. Ἐπιγραφὴ ἐπὶ θρόνου IG II ² 5079	—	102	—
	1. Ἐπιγραφὴ ἐπὶ θρόνου IG II ² 5069	—	102	—
	2. Ἐπιγραφὴ ἐπὶ θρόνου IG II ² 5070	—	102	—
	3. Ἐπιγραφὴ ἐπὶ θρόνου IG II ² 5071	—	102	—
	4. Ἐπιγραφὴ ἐπὶ θρόνου IG II ² 5072	—	102	—
	5. Ἐπιγραφὴ ἐπὶ θρόνου IG II ² 5073	—	102	—
	1. Ἐπιγραφὴ ἐπὶ θρόνου IG II ² 5064	—	102	—
	2. Ἐπιγραφὴ ἐπὶ θρόνου IG II ² 5065	—	102	—
	Ἐπιγραφὴ IG II ² 3642	—	102	—

Τεῦχος Ε', Μαΐου

	Ἐπιγραφαὶ ἑλληνικαί:				
Ρουσόπουλος, Ἀ.	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	IG II ² 2051	107-109	105	IE' Α'-Γ'
Πιττάκης, Κ.Σ.	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	IG II ² 967	108 ⁶	113	IS'
Ρουσόπουλος, Ἀ.	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν	IG II ² 657	109 ⁷	115	IZ'
»	Παρόραμα		—	120	—

Τεῦχος ΣΤ', Ἰουνίου

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'

	Ἐπιγραφαὶ ἑλληνικαί:			
Πιττάκης, Κ.Σ.	Ἐπιγραφὴ ἐκ Πειραιῶς IG II ² 7211 (σχ. ἄρ. 112, στ. 121)	112	123	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 8118 (σχ. ἄρ. 113, στ. 121 - 122)	113	124	—

6. Ἐκ τυπογραφικοῦ λάθους ὁ ἀριθμὸς λήμματος 110 ἔχει ἐκτυπωθῇ ὡς 108.

7. Ἐκ τυπογραφικοῦ λάθους ὁ ἀριθμὸς λήμματος 111 ἔχει ἐκτυπωθῇ ὡς 109.

Όνομα συγγραφέως	Τίτλος άρθρου	Αριθμός λήμματος	Στήλη	Πίναξ
Πιπτάκης, Κ.Σ.	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 10248 (σχ. ἀρ. 114, στ. 122)	114	124	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 324 (σχ. ἀρ. 115, στ. 121)	115	124	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν (σχ. ἀρ. 116, στ. 122)	116	125	—
	Ἐπιγραφή μετ' ἐπιτίτλου ἀναγλύφου ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 59 (σχ. ἀρ. 117, στ. 123)	117	125	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1289 (σχ. ἀρ. 118, στ. 125 - 126)	118	125	—
Κουμανούδης, Στ.				

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'

Ρουσόπουλος, Ἀ.	Ἡ ἐν τῷ Διονυσιακῷ θεάτρῳ ἀνασκαφή:	—	128	—
	Ἐπιγραφή ἐπὶ τοῦ προσκηνίου τοῦ Φαίδρου IG II ² 5021	—	129	—
	Ἐπιγραφή ἐπὶ θρόνου IG II ² 5038	—	133	—
	Ἐπιγραφαὶ ἐπὶ θρόνου IG II ² 5039-5042	—	133	—
	Ἐπιγραφή ἐπὶ θρόνου IG II ² 5043	—	133	—
	Ἐπιγραφή ἐπὶ θρόνου IG II ² 5044	—	133	—
	Ἐπιγραφή ἐπὶ θρόνου IG II ² 5045	—	133	—
	Ἐπιγραφή ἐπὶ θρόνου IG II ² 5046	—	134	—
	Ἐπιγραφή ἐπὶ θρόνου IG II ² 5047	—	134	—
	Ἐπιγραφή ἐπὶ θρόνου IG II ² 5048	—	134	—
	Ἔτερα εὐρήματα ⁸ :			
	Τραγικὸν προσωπεῖον γυναικὸς	—	137, 214	ΚΘ' ἀρ. 4
	Κωμικὸν προσωπεῖον ἀνδρὸς	—	137, 214	ΚΘ' ἀρ. 2
	Κεφαλὴ ἀγάλματος νεανίου	—	137, 181	ΙΗ' ἀρ. 2, ΚΣ' ἀρ. 1
	Κορμὸς ἀγάλματος νεανίου	—	137, 181	ΚΣ' ἀρ. 1
	Κεφαλὴ ἀγάλματος γυναικὸς	—	138, 181	ΚΣ' ἀρ. 2
	Ἀνάγλυφον ὀρχουμένης γυναικείας μορφῆς	—	138, 181	ΚΣ' ἀρ. 3, ΚΖ'
	Ἐθν. Μ. 259	—	138, 181	ΚΣ' ἀρ. 3, ΚΖ'
	Συμπληρωματικὰ ἐπὶ τῆς ἐπιγραφῆς ἐπὶ θρόνου ὑπ' ἀριθ. 104 ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 5027 (σχ. στ. 141 - 142)	—	141	—
	Συμπληρωματικὰ ἐπὶ τῆς ἐπιγραφῆς ἐπὶ θρόνου ὑπ' ἀριθ. 105 ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3700	—	141	ΙΘ' ἀρ. 2
	Ἐνεπίγραφος θρόνος μετ' ἀναγλύφου διακοσμήσεως IG II ² 5063a	—	141	ΙΘ' ἀρ. 1

8. Κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν ἀνασκαφῶν ἐν τῷ Διονυσιακῷ θεάτρῳ εὐρέθησαν ἐπίσης: κολοσσιαῖον μαρμάρινον ἀγάλμα Τρίτωνος, τμήμα μαρμαρίνου ἀναγλύφου, «εἰκὼν Σατύρου», «κορμὸς νεανίου» καὶ «κεφαλὴ παγωνοφόρου».

Ὄνομα συγγραφέως	Τίτλος ἄρθρου	Ἀριθμὸς λήμματος	Στήλη	Πίναξ
Ρουσόπουλος, Ἀ.	Ἐνεπίγραφος θρόνος ἱερέως Διονύσου Ἐλευθερέως μετ' ἀναγλύφου διακοσμήσεως IG II ² 5022	—	142	KA', ἀρ. 1-4
	Ἐπιγραφή IG II ² 3642	119	145	IH' ἀρ. 3
	Ἐπιγραφή IG II ² 3053	120	145	IH' ἀρ. 4
	Μαρμαρίνη λήκυθος IG II ² 12904	121	146	IH' ἀρ. 5
	Ἐπιγραφή Περιπάτου IG II ² 2639	122	146	IH' ἀρ. 1
	Ἐπιγραφή IG II ² 4289 (σχ. ἀρ. 123, στ. 147)	123	147	—

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'

Ρουσόπουλος, Ἀ. Ποικίλα:

1 - 3. Ἀρχαιολογικαὶ ἀνακαλύψεις ὑπὸ Boetticher ἐν Παρθενῶνι, Ἐρεχθείῳ καὶ BA. Ἀκροπόλεως Ἀθηνῶν	—	148	—
4 - 6. Ἀρχαιολογικαὶ ἀνακαλύψεις ἐν Ἀθήναις	—	149	—
7. Αἱ ἐν Πνυκί ἀνασκαφαὶ τοῦ Curtius	—	151	—
8. Καθαρισμὸς σπηλαίου Μουνιχίας ὑπὸ Curtius	—	152	—

Τεῦχος Ζ', Ἰουλίου

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'

Ρουσόπουλος, Ἀ. Τὰ ἐκ τοῦ Διονυσιακοῦ θεάτρου:

Δίγλωσσος ἐπιγραφή IG II ² 3286	124	153	KB' ἀρ. 1
Ἐπιγραφή IG II ² 3287	125	165	KB' ἀρ. 2
Ἐπιγραφή ἐπὶ θρόνου IG II ² 5038	126	155	—
Ἐπιγραφή ἐπὶ θρόνου IG II ² 5039	127	156	—
Ἐπιγραφή ἐπὶ θρόνου IG II ² 5040	128	156	—
Ἐπιγραφή ἐπὶ θρόνου IG II ² 5041	129	156	—
Ἐπιγραφή ἐπὶ θρόνου IG II ² 5042	130	156	—
Ἐπιγραφή ἐπὶ θρόνου IG II ² 5043	131	156	—
Ἐπιγραφή ἐπὶ θρόνου IG II ² 5037	132	156	—
Ἐπιγραφή ἐπὶ θρόνου IG II ² 5036	133	156	—
Ἐπιγραφή ἐπὶ θρόνου IG II ² 5044	134	157	—
Ἐπιγραφή ἐπὶ θρόνου IG II ² 5045	135	157	—
Ἐπιγραφή ἐπὶ θρόνου IG II ² 5046	136	157	—
Ἐπιγραφή ἐπὶ θρόνου IG II ² 5047	137	157	—
Ἐπιγραφή ἐπὶ θρόνου IG II ² 5048	138	157	—
Ἐπιγραφή IG II ² 3287	—	158	—
Ἐπιγραφή IG II ² 4268	—	158	—
Ἐπιγραφή IG II ² 4257	—	158	—

Όνομα συγγραφέως	Τίτλος ἄρθρου	Ἀριθμὸς λήμματος	Στήλη	Πίναξ
Ρουσόπουλος, Ἀ.	Ἐπιγραφὴ IG Π ² 3777	—	158	—
	Ἐπιγραφὴ ἐπὶ θρόνου IG Π ² 5074	139	159	—
	Ἐπιγραφὴ ἐπὶ θρόνου IG Π ² 5075	140	159	—
	Ἐπιγραφὴ ἐπὶ θρόνου IG Π ² 5076	141	159	—
	Ἐπιγραφὴ ἐπὶ θρόνου IG Π ² 5077	142	159	—
	Ἐπιγραφὴ ἐπὶ θρόνου IG Π ² 5078	143	159	—
	Ἐπιγραφὴ ἐπὶ θρόνου IG Π ² 5079	144	160	—
	Ἐπιγραφὴ ἐπὶ θρόνου IG Π ² 5069	145	160	—
	Ἐπιγραφὴ ἐπὶ θρόνου IG Π ² 5070	146	160	—
	Ἐπιγραφὴ ἐπὶ θρόνου IG Π ² 5071	147	160	—
	Ἐπιγραφὴ ἐπὶ θρόνου IG Π ² 5072	148	160	—
	Ἐπιγραφὴ ἐπὶ θρόνου IG Π ² 5073	149	160	—
	Ἐπιγραφὴ ἐπὶ θρόνου IG Π ² 5064	150	160	—
	Ἐπιγραφὴ ἐπὶ θρόνου IG Π ² 5065	151	161	—
	Ἐπιγραφὴ ἐπὶ θρόνου IG Π ² 5066	152	161	—
	Ἐπιγραφὴ ἐπὶ θρόνου IG Π ² 5067	153	161	—
	Ἐπιγραφὴ ἐπὶ θρόνου IG Π ² 5068	154	161	—
	Ἐπιγραφὴ ἐπὶ θρόνου IG Π ² 5059	155	161	—
	Ἐπιγραφὴ ἐπὶ θρόνου IG Π ² 5060	156	161	—
	Ἐπιγραφὴ ἐπὶ θρόνου IG Π ² 5061	157	161	—
	Ἐπιγραφὴ ἐπὶ θρόνου IG Π ² 5062	158	162	—
	Ἐπιγραφὴ ἐπὶ θρόνου IG Π ² 5063	159	162	—
	Ἐπιγραφὴ ἐπὶ θρόνου IG Π ² 5054	160	162	—
	Ἐπιγραφὴ ἐπὶ θρόνου IG Π ² 5055	161	162	—
	Ἐπιγραφὴ ἐπὶ θρόνου IG Π ² 5056	162	162	—
	Ἐπιγραφὴ ἐπὶ θρόνου IG Π ² 5057	—	162	—
	Συμπληρωματικὰ ἐπὶ τοῦ ἐνεπιγράφου θρό- νου μετ' ἀναγλύφου διακοσμήσεως ἐν στή- λῃ 141 IG Π ² 5063a	163	163	ΙΘ' ἄρ. 1
	Ἐπιγραφὴ ἐπὶ θρόνου IG Π ² 5093	—	163	—
	Ἐπιγραφὴ ἐπὶ θρόνου IG Π ² 5094	—	163	—
	Ἐπιγραφὴ ἐπὶ τοῦ προσκηνίου τοῦ Φαί- δρου IG Π ² 5021	164	163	—
	Ἐπιγραφὴ IG Π ² 3118 (σχ. ἄρ. 165, στ. 164)	165	164	—
	Ἐπιγραφὴ IG Π ² 4215 (σχ. ἄρ. 166, στ. 165 - 166)	166	165	—
	Ἐπιγραφὴ IG Π ² 3427	167	165	—
	Ἐπιγραφὴ IG Π ² 1928	168	167	ΚΓ'
	Ἐπιγραφὴ IG Π ² 2870	169	168	ΚΔ' ἄρ. 1
	Ἐπιγραφὴ IG Π ² 3079	170-175	169	ΚΔ' ἄρ. 2-7
	Ἐπιγραφὴ IG Π ² 1924 (σχ. ἄρ. 176, στ. 170)	176	170	—
	Ἐπιγραφὴ IG Π ² 4902	177	170	ΚΔ' ἄρ. 8
	Ἐπιγραφὴ IG Π ² 4572	178	170	ΚΔ' ἄρ. 9

Όνομα συγγραφέως	Τίτλος ἔργου	Ἀριθμὸς λήμματος	Στήλη	Πίναξ
Ρουσόπουλος, Ἀ.	Ἐπιγραφή	179	170	ΚΔ' ἄρ. 10
	Ἐπιγραφή IG II ² 896	180	171	ΚΕ'
	Ἐπιγραφή IG II ² 3605 (σχ. ἄρ. 181, στ. 175 - 176)	181	175	—
	Ἐπιγραφή IG II ² 3800 (σχ. ἄρ. 182, στ. 177)	182	177	—
	Ἐπιγραφή IG II ² 3777 (σχ. ἄρ. 183, στ. 178)	183	178	—
	Ἐπιγραφή IG II ² 4286 (σχ. ἄρ. 184, στ. 779 - 180)	184	779 ⁹	—
	Ἐπιγραφή IG II ² 3287 (σχ. ἄρ. 184, στ. 779 - 180)	184 ¹⁰	779	—

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'

Ρουσόπουλος, Ἀ.	Ἄλλα ἄλλοθεν:			
	Ἐπιγραφή ἐκ Λακωνίας IG V 1 1227 (σχ. ἄρ. 185 στ. 182)	185 ¹¹	187	—
	Ἑρμαϊκὴ στήλη ἐξ Ἀθηνῶν φέρουσα τὴν ἐπιγραφὴν IG II ² 3739 (σχ. ἄρ. 186, στ. 183)	186 ¹²	183	—
»	Παροράματα τυπογραφικά. Παρατήρησις.	—	184	—

Τεύχος Η', Αὐγούστου

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'

Ρουσόπουλος, Ἀ.	Ἑλληνικαὶ Ἐπιγραφαί:	—	185	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 8164 (σχ. ἄρ. 1, στ. 185)	188	187	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 7505 (σχ. ἄρ. 2, στ. 185 - 186)	189	187	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 8632 (σχ. ἄρ. 3, στ. 186)	190	187	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 9238 (σχ. ἄρ. 4, στ. 185)	191	187	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 8167 (σχ. ἄρ. 5, στ. 185)	192	187	—

9. Ἐκ τυπογραφικοῦ λάθους ἡ σελὶς 179 ἔχει ἐκτυπωθῆ ὡς 779.

10. Ἐκ τυπογραφικοῦ λάθους ὁ ἀριθμὸς λήμματος 185 ἔχει ἐκτυπωθῆ ὡς 184.

11. Ἐκ τυπογραφικοῦ λάθους ὁ ἀριθμὸς λήμματος 186 ἔχει ἐκτυπωθῆ ὡς 185.

12. Ἐκ τυπογραφικοῦ λάθους ὁ ἀριθμὸς λήμματος 187 ἔχει ἐκτυπωθῆ ὡς 186.

Όνομα συγγραφέως	Τίτλος ἄρθρου	Ἀριθμὸς λήμματος	Στήλη	Πίναξ
Ρουσόπουλος, Ἀ.	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 8596 (σχ. ἄρ. 6, στ. 185)	193	187	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 8193 (σχ. ἄρ. 7, στ. 186)	194	187	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 8710 (σχ. ἄρ. 8, στ. 185)	195	187	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 8679 (σχ. ἄρ. 9, στ. 185 - 186)	196	188	—
	Ἐπιτύμβιος κιονίσκος μετ' ἀναγλύφου ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 9462 (σχ. ἄρ. 10, στ. 186)	197	188	—
Πιττάκης, Κ.Σ.	Ἐπιγραφὴ ἐκ Πειραιῶς IG II ² 1328	198	189	ΚΗ'
Σεμιτέλος, Δ.	Ἐπιγραφὴ μετ' ἐπιτίτλου ἀναγλύφου ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 2130	199	191	ΚΘ' ἄρ. 1
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'				
Ρουσόπουλος, Ἀ.	Ἑρμαῖ ἐκ τῶν τοῦ Κατηφόρη:	—	205	—
	Ἑρμαϊκὴ στήλη φέρουσα τὴν ἐπιγραφὴν IG II ² 3744	200-201	206	Λ' ἄρ. 1 - 3
	Ἑρμαϊκὴ στήλη φέρουσα τὴν ἐπιγραφὴν IG II ² 3740	202-203	207	ΛΑ' ἄρ. 1-3
	Ἐπιγραφὴ ἐπὶ πλίνθου ἑρμαϊκῆς στήλης IG II ² 3751	204	208	ΛΑ' ἄρ. 4
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'				
Ρουσόπουλος, Ἀ.	Τὰ ἐκ τῶν ἀνασκαφῶν τοῦ Διονυσιακοῦ θεάτρου ¹³ :			
	Ἀνάγλυφα τοῦ προσκηνίου τοῦ Φαίδρου	—	209	—
	Ἀνάγλυφον καθημένου Σατύρου	—	214	ΚΘ' ἄρ. 3
	Ἀνάγλυφον ὀρχουμένης γυναικείας μορφῆς Ἐθν. Μ. 260	—	214	—
	Ἀγάλμα «Ἀπόλλωνος τοῦ Ὀμφαλοῦ» Ἐθν. Μ. 45	—	214	—
	Ἀκέφαλος ἑρμαϊκὴ στήλη φέρουσα τὴν ἐ- πιγραφὴν IG II ² 3643	205	215	ΚΘ' ἄρ. 5
	Ἐπιγραφὴ IG I ² 879	206	215	ΚΘ' ἄρ. 6
	Ἐπιγραφὴ IG II ² 3161	207	216	—
	Ἐπιγραφὴ IG II ² 4267 (σχ. ἄρ. 208, στ. 217)	208	217	—
	Ἐπιγραφὴ IG II ² 4264 (σχ. ἄρ. 209, στ. 218)	209	218	—

13. Κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν ἀνασκαφῶν ἐν τῷ Διονυσιακῷ θεάτρῳ εὐρέθησαν ἐπίσης: «δύο τραγικὰ προσωπεῖα γυναικῶς» καὶ «δύο ἀκέφαλοι νεανικοὶ κορμοὶ».

Ὄνομα συγγραφέως	Τίτλος ἄρθρου	Ἀριθμὸς λήμματος	Στήλη	Πίναξ
	Συμπληρωματικά ἐπὶ τῆς ἐπιγραφῆς ὑπ' ἀριθ. 1384* καὶ 2683 ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 5081	210	218	—
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'				
Ρουσόπουλος, Ἀ. Ποικίλα:				
	Ἀρχαιολογικαὶ εἰδήσεις ἐκ περιοδείας Ἀ. Ρουσοπούλου καὶ Ἰω. Παπαδάκη εἰς Βοιωτίαν, Μεγαρίδα καὶ Φωκίδα	—	220	—
»	Παροράματα	—	220	—

1862 - 1863

Τεῦχος Θ', Σεπτεμβρίου¹⁴

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'					
Ἑλληνικαὶ Ἐπιγραφαί:					
α' Ἐκ τοῦ Διονυσιακοῦ θεάτρου:					
Πιττάκης, Κ.Σ.	Ἐπιγραφὴ IG II ² 3112	211	221	ΛΒ'	ἀρ. 1
Ρουσόπουλος, Ἀ.	Ἐπιγραφὴ IG II ² 4268	212	224	ΛΒ'	ἀρ. 2
	Ἐπιγραφὴ IG II ² 4257	213	224	ΛΒ'	ἀρ. 3
β' Ἐκ τῶν τοῦ Κατηφόρη:					
Ρουσόπουλος, Ἀ.	Ἐπιγραφὴ IG II ² 2128	214	223	ΛΓ'	ἀρ. 1
	Ἀκέφαλος ἐρμαϊκὴ στήλη φέρουσα τὴν ἐπιγραφὴν IG II ² 3758	215	230	ΛΓ'	ἀρ. 2
	Ἀκέφαλος ἐρμαϊκὴ στήλη φέρουσα τὴν ἐπιγραφὴν IG II ² 3736	216	231	ΛΓ'	ἀρ. 3
Σεμιτέλος, Δ.	Συμπληρωματικὰ ἐπὶ τῆς ἐπιγραφῆς ὑπ' ἀριθ. 2601 ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 2119	217	232	ΛΓ'	ἀρ. 4
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'					
Κουπιτώρης, Π.	Ἐκθεσις περὶ τῆς κατὰ τὸν Ἅγιον Σώστην ἀνασκαφῆς καὶ τῶν ἐκεῖ εὑρεθέντων ἀρχαίων	—	241	—	
Σαλαμανός, Δ.					
Πετμεζᾶς, Θ.					
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'					
Περβάνογλου, Π.	Βάσις ἀγάλματος τοῦ Μενάνδρου	—	244	—	

14. Ἐξεδόθη τῇ 10ῇ Ἰανουαρίου τοῦ 1863.

Όνομα συγγραφέως	Τίτλος ἄρθρου	Ἀριθμὸς λήμματος	Στήλη	Πίναξ
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ΄				
Ρουσόπουλος, Ἀ.	Ποικίλα:			
	1. Μαρμάρινος ἀμφορεὺς μετ' ἀναγλύφου ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 11634 (σχ. ἀρ. 218, στ. 247)	218	247	—
	2. Ἀνασκαφαὶ ἐν τῷ Διονυσιακῷ θεάτρῳ καὶ εὐρήματα ¹⁵ :			
	Κεφαλὴ ἀγάλματος ἀνδρὸς	—	248	ΛΓ' ἀρ. 5
	Προσωπεῖον γυναικὸς	—	248	ΛΓ' ἀρ. 6
	3. Συνέχισις ἀνασκαφῆς σπηλαίου Μουνι- χίας ὑπὸ Curtius	—	248	—
	4. Διόρθωσις τοῦ τόπου εὐρέσεως τῆς με- λανομόρφου ληκύθου μετ' ἐγχράκτου ἐ- πιγραφῆς ὑπ' ἀριθ. 45	—	248	—
»	Παρατήρησις. Παροράματα	—	248	—
Σεμιτέλος, Δ.	Παροράματα	—	248	—

Τεῦχος Γ', Ὀκτωβρίου¹⁶

Ἑλληνικαὶ ἐπιγραφαί :

α' Ἐκ τοῦ Διονυσιακοῦ θεάτρου:				
Ρουσόπουλος, Ἀ.	Ἐπιγραφὴ IG II ² 3779	219	249	ΛΔ' α-γ
Πιττάκης, Κ.Σ.	Ἐπιγραφὴ IG II ² 780	220	251	ΛΕ'
Ρουσόπουλος, Ἀ. β' Ἐκ τῆς Ἀκροπόλεως :				
	Ἐπιγραφὴ IG I ² 213	221	253	ΛΣ' ἀρ. 6
Ρουσόπουλος, Ἀ. γ' Νεκρικαὶ ἐπιγραφαὶ ἐξ Ἀθηνῶν:				
	Ἐπιγραφὴ IG II ² 9187	222	255	ΛΣ' ἀρ. 1
	Ἐπιγραφὴ IG II ² 10220	223	255	ΛΣ' ἀρ. 2
	Ἐπιγραφὴ IG II ² 12604	224	255	ΛΣ' ἀρ. 3
	Ἐπιγραφὴ IG II ² 11135	225	256	ΛΣ' ἀρ. 4
	Ἐπιγραφὴ IG II ² 11869	226	256	ΛΣ' ἀρ. 5
Πιερίδης, Α. δ' Ἐκ Κύπρου:				
	Ἐπιγραφὴ	227	255	ΛΖ'

15. Κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν ἀνασκαφῶν ἐν τῷ Διονυσιακῷ θεάτρῳ εὐρέθησαν ἐπίσης: «κορμὸς κολοσσίου Σει-
ληνοῦ καὶ ἕτερος μικρότερος».

16. Ἐξεδόθη τῇ 23ῃ Ἰανουαρίου τοῦ 1863.

Όνομα συγγραφέως	Τίτλος άρθρου	Αριθμός λήμματος	Στήλη	Πίναξ
Ρουσόπουλος, Α.	Συμπληρωματικά ἐπὶ τῆς ἐπιγραφῆς ὑπ' ἀριθ. 227 ἐκ Κύπρου	—	256	—
Πιττάκης, Κ.Σ.	Παρόραμα	—	256	—

Τεύχος ΙΑ', Νοεμβρίου¹⁷

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'

Ἑλληνικαὶ Ἐπιγραφαί:

Σακκελίων, Ίω.	α' Νησιωτικά:			
	Ἐπιγραφαὶ ἐκ Πάτμου	228-234	257	—
	Ἀνάγλυφος ἐπιτυμβία στήλη ἐκ Πάτμου	235	263	—
	Ἐπιγραφαὶ ἐκ Πάτμου	236-237	264	—
	Ἐπιγραφαὶ ἐκ Ληψίας	238-239	265	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Κῶ	240	266	—
	β' Ἀττικά:			
Κουμανούδης Στ.	Ψήφισμα περὶ Λυκούργου ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 457 (σχ. ἀρ. 241, στ. 270)	241	268	—
Ρουσόπουλος, Α.	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 3410 (σχ. ἀρ. 242, στ. 271)	242	271	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 5080	243-244	271	—
Ρουσόπουλος, Α.	γ' Εὐβοίας:			
	Ἐπιγραφαὶ ἐπὶ 98 μολυβδίνων ἐλασμάτων ἐκ Στύρων IG XII 9 56	245-342	272	ΛΗ' ἀρ. 1-30, ΛΘ' ἀρ. 31-98

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'

Ρουσόπουλος, Α.	Ποικίλα:			
	1. Ἀνασκαφαὶ ἐν τῷ θεάτρῳ:	—	277	—
	Ἐπιγραφὴ IG II ² 5137	—	278	—
	Ἐπιγραφὴ IG II ² 5152	—	278	—
	2. Σχέδιον τοῦ θεάτρου	—	278	Μ' - ΜΒ'
	3. Ἀνασκαφὴ ἐν τῇ Ἀγίᾳ Τριάδι:			
	Ἐπιτυμβία στήλη Ἀγάθωνος μετ' ἀνθε- μίου IG II ² 8551	—	279	ΜΓ' ἀρ. 2-4
	Γραπτὸς ἐπιτύμβιος ναῖσκος IG II ² 8550	—	280	ΜΔ' ἀρ. 1-2

17. Ἐξεδόθη τῇ 10ῃ Ἰουνίου 1863.

Όνομα συγγραφέως	Τίτλος ἄρθρου	Ἀριθμὸς λήμματος	Στήλη	Πίναξ
Ρουσόπουλος, Ἀ.	Ἀνάγλυφος ἐπιτύμβιος ναῖσκος Κοραλλίου IG II ² 11891	—	280	ΜΓ' ἄρ. 1
	Ἐπιγραφή IG II ² 5365	—	282	—
	Γραπτὸς ἐπιτύμβιος ναῖσκος Διονυσίου IG II ² 11169	—	282	{ MB', ἄρ. 1, ΜΓ' ἄρ. 5, ΜΔ' ἄρ. 3
	Ἀνάγλυφος ἐπιτυμβία στήλη Δεξιλέω IG II ² 6217	343	284	—

Τεῦχος IB', Δεκεμβρίου¹⁸

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'

Ρουσόπουλος, Ἀ.	Τὰ ἐκ τοῦ Διονυσιακοῦ θεάτρου	—	285	Μ'-ΜΒ'
-----------------	-------------------------------	---	-----	--------

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'

Ρουσόπουλος, Ἀ.	Ἀνασκαφή ἐν τῇ Ἀγίᾳ Τριάδι:			
	Ἀγάλμα ταύρου ἐκ τοῦ γραπτοῦ ἐπιτυμ- βίου ναῖσκου τοῦ Διονυσίου ἐν στήλῃ 282 IG II ² 11169	—	295	—
	Ἀγάλμα κυνὸς ἐκ ταφικοῦ περιβόλου	—	295	—
	Ἐπιτύμβιον ἀνάγλυφον	—	295	—
	Ἀνάγλυφος ἐπιτυμβία στήλη μετὰ λατινι- κῆς ἐπιγραφῆς Ἐθν. Μ. 1266	—	296	—
	Συμπληρωματικὰ ἐπὶ τῆς ἀναγλύφου ἐπι- τυμβίας στήλης τοῦ Δεξιλέω ὑπ' ἀριθ. 343 IG II ² 6217	343	296	—
	Συμπληρωματικὰ ἐπὶ τοῦ ἀναγλύφου ἐπι- τυμβίου ναῖσκου τοῦ Κοραλλίου ἐν στήλῃ 280 IG II ² 11891	344	297	ΜΓ' ἄρ. 1
	Συμπληρωματικὰ ἐπὶ τῆς ἐπιτυμβίας στή- λης τοῦ Ἀγάθωνος μετ' ἀνθεμίου ἐν στήλῃ 279 IG II ² 8551	345	297	ΜΓ' ἄρ. 2-4
	Συμπληρωματικὰ ἐπὶ τοῦ γραπτοῦ ἐπι- τυμβίου ναῖσκου ἐν στήλῃ 280 IG II ² 8550	346	297	ΜΔ' ἄρ. 1-2
	Συμπληρωματικὰ ἐπὶ τοῦ γραπτοῦ ἐπιτυμ- βίου ναῖσκου τοῦ Διονυσίου ἐν στήλῃ 282 IG II ² 11169	347-348	298	{ MB' ἄρ. 1, ΜΓ' ἄρ. 5, ΜΔ' ἄρ. 3

18. Ἐξεδόθη τῇ 28ῃ Σεπτεμβρίου 1863 (βλ. παρόραμα ἐν στήλῃ 316).

Όνομα συγγραφέως	Τίτλος ἔργου	Ἀριθμὸς λήμματος	Στήλη	Πίναξ
Ρουσόπουλος, Ἀ.	Ἐπιγραφὴ IG II ² 12141	349	298	ΜΔ' ἄρ. 4
	Ἐπιγραφὴ IG II ² 9768	350	299	ΜΔ' ἄρ. 5
	Ἐπιγραφὴ IG II ² 9767	351	299	ΜΔ' ἄρ. 6
	Ἐπιγραφὴ IG II ² 7050	351*	299	—
	Ἐπιγραφὴ IG II ² 8536	351*	299	—
	Ἐπιγραφὴ IG II ² 7950	351*	299	—
	Ἐπιγραφὴ IG II ² 12696	351*	300	—
	Λατινικὴ ἐπιγραφὴ ἐπὶ λαβῆς πηλίνου ἀμφορέως (σχ. ἄρ. 352, στ. 300)	352	300	—
	Ἐπιγραφὴ ἐπὶ λύχνου	353	301	ΜΒ' ἄρ. 2

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'

Ρουσόπουλος, Ἀ. Ἑλληνικαὶ Ἐπιγραφαί:

α' Εὐβοίας:

Ἐπιγραφαὶ ἐπὶ 23 μολυβδίνων ἐλασμάτων
ἐκ Στύρων IG XII 9 56 354-376 301 ΜΕ' ἄρ. 99-121

β' Αἰγίνης:

Ἐπιγραφὴ ἐπὶ μολυβδίνου ἐλάσματος (κα-
τάδεσμος) IG IV 191 377 302 ΜΕ' ἄρ. 1

γ' Ἀττικῆς:

Ἐπιγραφὴ ἐκ Πειραιῶς IG II² 4038
(σχ. ἄρ. 378, στ. 303) 378 303 —
Ἀκέφαλος ἐρμαϊκὴ στήλη ἐξ Ἀθηνῶν
φέρουσα τὴν ἐπιγραφὴν IG III 3921 379 303 ΜΒ' ἄρ. 13

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'

Ρουσόπουλος, Ἀ. Σκεύη Δικαστικά:

α' Πινάκιον:

Δικαστικὸν πινάκιον ἐξ Ἀθηνῶν IG II²
1852 380 304 ΜΣ' ἄρ. 1

β' Ψῆφος:

Χαλκῇ ψῆφος δημοσία ἐξ Ἀθηνῶν IG II²
Add. et Corr. 1923a 381 305 ΜΣ' ἄρ. 2
Χαλκῇ ψῆφος δημοσία ἐκ Σύρου IG XII
5 708 381* 305 —
Πηλινὴ ψῆφος δημοσία ἐξ Ἀθηνῶν 382 307 ΜΣ' ἄρ. 3

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'

Ρουσόπουλος, Ἀ. Σταθμά:

Σταθμά ἐξ Ἀθηνῶν 383-392 307 ΜΖ' ἄρ. 1-15

Όνομα συγγραφέως	Τίτλος άρθρου	Αριθμός λήμματος	Στήλη	Πίναξ
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Σ'				
Ρουσόπουλος, Α. Ποικίλα:				
α' Επιγραφαί:				
	1. Έρετρίας IG XII 9 195	—	311	—
	2. Κύπρου	—	312	—
β' Ανασκαφαί:				
	Έπανάληψις ανασκαφῶν ἐν τῇ Ἀγίᾳ Τρι- άδι δαπάνη τῆς Κυβερνήσεως	—	312	—
	Έπανάληψις ανασκαφῶν ἐν τῷ Διονυσια- κῷ θεάτρῳ δαπάνη τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας	—	312	—
	Ἰδιωτικὴ ἀνασκαφὴ Σταμπολοπούλου βο- ρείως Ἀθηνῶν καὶ εὐρήματα:			
	1. Ἐπιγραφὴ IG II ² 8444	—	313	—
	2. Ἐπιγραφὴ IG II ² 8362	—	313	—
	3. Ἐπιγραφὴ IG II ² 5548	—	313	—
	4. Ἐπιγραφὴ IG II ² 9989	—	313	—
	5. Ἐπιγραφὴ IG II ² 10666	—	313	—
	6. Ἐπιγραφὴ IG II ² 10921	—	313	—
	7. Ἐπιγραφὴ IG II ² 8758	—	313	—
	8. Ἐπιγραφὴ IG II ² 12098	—	313	—
	9. Ἐπιγραφὴ IG II ² 11392	—	313	—
	10. Ἐπιγραφὴ IG II ² 8202	—	313	—
	11. Ἐπιτύμβιος κιονίσκος μετ' ἀναγλύφου IG II ² 11372	—	313	—
	12. Ἐπιγραφὴ IG II ² 12422	—	313	—
	13. Ἐπιγραφὴ IG II ² 10386	—	313	—
	14. Ἐπιγραφὴ IG II ² 12471	—	313	—
	15. Ἐπιγραφὴ IG II ² 12185	—	313	—
	16. Ἐπιγραφὴ IG II ² 8252	—	313	—
γ' Νομίσματα:				
	Χαλκᾶ νομίσματα Τίρυνθος	—	313	—
	Χαλκᾶ νομίσματα ἐκ Κυθήρων	393-396	313	MB' ἀρ. 3-6
δ' Μολυβδίδες:				
	Μολύβδινοι ἐνεπίγραφοι πεσσοὶ σφενδόνης ἐκ Κυθήρων καὶ παρακειμένων νησιδίων	397-402	314	MB' ἀρ. 7-12
	Ἐξ μολύβδινοι ἐνεπίγραφοι πεσσοὶ σφεν- δόνης εἰς Μουσεῖον Ἀρχαιολογικῆς Ἑται- ρείας	—	315	—

Όνομα συγγραφέως	Τίτλος άρθρου	Αριθμός λήμματος	Στήλη	Πίναξ
Ρουσόπουλος, Α.	ε' Δύο «κοσμήματα πήλινα» :			
	Έπιχρυσος ρόδαξ ἐξ Ἀθηνῶν	—	315	MB' ♦
	Ἀρχιτεκτονικὸν κόσμημα τάφου	—	315	MB' ♦
»	Ἐπίλογος καὶ παρατηρήσεις ἐπὶ τοῦ πνεύματος τῆς ἐργασίας του εἰς τὴν ἔκδοσιν τῆς Α.Ε.	—	316	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG III 3869 (σχ. ἀρ. 403, στ. 316)	403	316	—
»	Παροράματα	—	316	—

1869

Τεύχος ΙΓ'

Εὐστρατιάδης, Π.	Ἐπιγραφή μετ' ἐπιτίτλου ἀναγλύφου ἐκ Χαλκίδος IG XII 9 191	404α-γ	317	48 α-γ ¹⁹
Κουμανούδης, Στ.	Μολύβδινον ἐνεπίγραφον πέταλον (κατάδεσμος) ἐξ Ἀττικῆς	405	333	49 γ
Εὐστρατιάδης, Π.	Δύο μολύβδινα ἐνεπίγραφα ἐλάσματα (κατάδεσμοι) ἐκ Πειραιῶς	406-407	333	49 α-β
Κουμανούδης, Στ.	Ἐπιγραφή ἐκ Θεσπιῶν IG VII 1828	408	336	50 δ
Εὐστρατιάδης, Π.	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 329	409	337	50 γ
	Χαλκῆ ὀπισθόγραφος πλάξ ἐκ Τεγέας IG V 2 159	410	341	50 α, β
Κουμανούδης, Στ.	Τρία ἐρυθρόμορφα ἐπίνητρα ἐξ Ἀθηνῶν	411	345	51 Α, α Β, β
Εὐστρατιάδης, Π.	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀλιβερίου Εὐβοίας IG XII 9 91	412	347	—

1870

Τεύχος ΙΔ'

Κουμανούδης, Στ.	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1996	413	349	—
Λάμπρος, Π.	Νομίσματα: α' Τῆς νήσου Ἀμοργοῦ καὶ τῶν τριῶν			

19. Μέχρι τοῦδε οἱ πίνακες ἀριθμοῦνται διὰ τῶν γραμμάτων τοῦ ἀλφαβήτου. Ἀπὸ τοῦ τεύχους ΙΓ' ἡ ἀρίθμησης τῶν πινάκων γίνεται δι' ἀραβικῶν ἀριθμῶν.

Όνομα συγγραφέως	Τίτλος ἄρθρου	Ἀριθμὸς λήμματος	Σελίς	Πίναξ
Λάμπρος, Π.	αὐτῆς πόλεων Αἰγιάλης, Μινώας καὶ Ἀρκεσίνης	414	352	54 ἄρ. 1. 3-24 ²⁰
	β' Θεσσαλίας	414*	357	54 ἄρ. 27
	γ' Ἀργολίδος	414*	357	54 ἄρ. 28-32
Εὐστρατιάδης, Π.	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 2776	415	358	52 - 53
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 5200	415*	358	—
	Μαρμαρίνον ἐνεπίγραφον μετρικὸν σκεῦος (σήκωμα) ἐκ Γυθείου IG V 1 1156 (σχ. ἄρ. 416, σελ. 378)	416	378	—
Κουμανούδης, Στ.	Παράρτημα τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐφημερίδος. Πληροφορίαι περὶ ἐκδεδομένων ἐλληνικῶν ἐπιγραφῶν ²¹	—	1-4	—

1872

Τεῦχος ΙΕ'

Εὐστρατιάδης, Π.	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἐρετρίας IG XII 9 188	417	381	54
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἐρετρίας IG XII 9 220	418	384	55
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀττικῆς IG II ² 2345	419	386	56
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀττικῆς	419*	387	—
	Ἐπιγραφὴ ἐκ Σαλαμῖνος IG II ² 2347	419*	391	—
Λάμπρος, Π.	Ἀνέκδοτα νομίσματα: α' Γουίδωνος Β' Δουκὸς τῶν Ἀθηνῶν 1287 - 1308 (σχ. ἄρ. 1 - 12, σελ. 393-394)	420	392	—
	β' Νικολάου Α' Δουκὸς τῆς Νάξου 1323 - 1341 (σχ. σελ. 396)	420*	394	—
Εὐστρατιάδης, Π.	Ἐπιγραφὴ ἐκ Πειραιῶς IG II ² 1669	421	397	57
Κουμανούδης, Στ.	Σφραγιῖδες καὶ ἄλλα σκεύη ἐγγράμματα	422	402	58 ἄρ. 1-18
Εὐστρατιάδης, Π.	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1716	423	405	59 ἄρ. 423
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1523	424	407	59 ἄρ. 424

20. Τὸν ἀριθμὸν 54 φέρουν δύο πίνακες· ὁ εἰς ἀνήκει εἰς τὸ παρὸν Τεῦχος ΙΔ', ὁ δ' ἕτερος εἰς τὸ Τεῦχος ΙΕ'.

21. Ἐξεδόθη τῇ 10ῇ Ἀπριλίου 1870.

1872-1873

Τεύχος Ις' ²²

Ὄνομα συγγραφέως	Τίτλος ἄρθρου	Ἀριθμὸς λήμματος	Σελίς	Πίναξ
Ρουσόπουλος, Ἀ.	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 529	425	409	60 ἀρ. 2
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 1002	426	411	60 ἀρ. 1
	Ἀνάγλυφος ἐπιτυμβία στήλη Ἀριστίωνος ἐξ Ἀττικῆς IG I ² 1024	426*	413	—
	Ἀνάγλυφος ἐπιτυμβία στήλη Ἀλεξήνορος ἐξ Ὀρχομενοῦ Βοιωτίας IG VII 3225	426*	413	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 9525	426*	414	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 8159	426*	414	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 7000	426*	414	—
Εὔστρατιάδης, Π.	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 288	427	415	61
	Ἐπιγραφαὶ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 284/5 καὶ 289	428	418	62
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀττικῆς IG II ² 1400	429	422	63
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1382	430	435	65
Μυλωνᾶς, Κ.	Ἑλληνικὸν ἐγχάρακτον κάτοπτρον ἐκ Κορίνθου IG IV 360	431	440	64
Εὔστρατιάδης, Π.	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 4225	432	443	—

1874

Τεύχος ΙΖ'

Εὔστρατιάδης, Π.	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 555	433	445	66
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 471	434	447	67 ἀρ. 434
	Τμήμα ἐπιτίτλου ἀναγλύφου ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 127	435	451	67 ἀρ. 435
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1011	436	454	—
	Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 275	437	456	68 ἀρ. 437
	Συμπληρωματικὰ ἐπὶ τῆς ἐπιγραφῆς ὑπ' ἀριθ. 174 ἐν σελ. 185 ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 274	437*	458	68 ἀρ. 437 β

22. Ἐδημοσιεύθη τῇ 15ῃ Φεβρουαρίου 1873.

Όνομα συγγραφέως	Τίτλος ἄρθρου	Ἀριθμὸς λήμματος	Σελίς	Πίναξ
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1425	438	462	69 A' ἀρ. 438 α
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 1428	439	470	69 B' ἀρ. 438 β
Κουμανούδης, Στ.	Τρία ἀρχαῖα γλυπτά:			
	Ἀγάλμα Ἀγεμοῦς ἐξ Ἀσέας Ἀρκαδίας IG V 2 559	440	480	71 A', α-A', β
	Τμήμα ἀγάλματος ἐξ Ἀθηνῶν Ἐθν. Μ. 7	440*	480	—
	Τμήμα ἀναγλύφου ἐπιτυμβίας στήλης ἐξ Ἀθηνῶν Ἐθν. Μ. 35	440*	482	71 B
	Τμήμα ἀναγλύφου ἐπιτυμβίας στήλης ἐξ Ἀττικῆς Ἐθν. Μ. 33	440*	483	—
	Τμήμα ἀναγλύφου ἐπιτυμβίας στήλης ἐξ Ἀθηνῶν Ἐθν. Μ. 34	440*	483	—
	Τμήμα ἀναγλύφου ἐπιτυμβίας στήλης δι- σκοφύρου ἐξ Ἀθηνῶν Ἐθν. Μ. 38	440*	484	71 Γ', α
	Τμήμα ἀναγλύφου ἐπιτυμβίας στήλης ἐξ Ἀθηνῶν Ἐθν. Μ. 83	440*	484	71 Γ', β
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG I ² 986	440*	484	72
Ρουσόπουλος, Ἀ.	Ἀνασκαφή τάφων ἐν Ἀθήναις	411	485	—
Εὐστρατιάδης, Π.	Ἐπιγραφή ἐξ Ὑπάτης IG IX 2 5	442	488	—
	Ἐπιγραφή ἐξ Ἀθηνῶν IG II ² 839	442*	490	—
	Ἐπιγραφή ἐκ Λοκρίδος IG IX 1 278	443	490	—

II. ΠΙΝΑΞ ΛΙΘΟΓΡΑΦΗΜΑΤΩΝ

Α΄ ΠΕΡΙΟΔΟΣ (1837 - 1860)

	Έτος	Φυλλάδιον	Αριθμός λήμματος	Σελίς	Αριθμός λιθογραφήματος
ΑΓΓΕΙΑ					
1. ΜΑΡΜΑΡΙΝΑ					
α) Ἐνευ ἀναγλύφου					
Ἀθηνῶν:					
Ἀμφορεύς IG II ² 7509	1842	25	761	483	761
Λήκυθος EM 329 IG II ² 8852	1842	25	760	483	760
β) Μετ' ἀναγλύφου					
Πειραιῶς:					
Λήκυθος Ἐθν. Μ. 948 IG II ² 11888	1842	26	889	530	889
Λήκυθος Ἐθν. Μ. 1089	1842	26	890	530	890
Λουτροφόρος Ἐθν. Μ. 1042 IG II ² 9143	1842	21	539	402	539
Σαλαμῖνος:					
Λήκυθος Ἐθν. Μ. 1070 IG II ² 6928	1841	23	608 - 610	434	608 - 610
Βελανιδέζας Ἀττικῆς:					
Λουτροφόρος Ἐθν. Μ. 844 IG II ² 7825	1839	13	220	214	220
γ) Μετὰ γραπτῆς διακοσμῆσεως					
Ἀκροπόλεως Ἀθηνῶν:					
Θραῦσμα ἀγγείου (;)	1839	13	254	226	254
2. ΠΗΛΙΝΑ					
Πειραιῶς:					
Ἐρυθρόμορφος ἀρυβαλλοειδῆς λήκυθος	1841	24	723	469	723 καὶ 723 δις
Ἐρυθρόμορφος χοῦς	1841	24	722	468	722 καὶ 722 δις
Βελανιδέζας Ἀττικῆς:					
Θραῦσμα ἐρυθρομόρφου ἀγγείου (λου- τροφόρου;)	1839	15	270	258	270

	Ἔτος	Φυλλάδιον	Ἀριθμὸς λήμματος	Σελίς	Ἀριθμὸς λιθογραφήματος
<i>Αἰγίνης:</i>					
Ἐρυθρόμορφος κρατὴρ	1841	24	720	468	720 καὶ 720 δις
ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΑ ΜΝΗΜΕΙΑ					
1. ΚΤΙΣΜΑΤΑ					
<i>Ἀκροπόλεως Ἀθηνῶν:</i>					
Ὁ Παρθενὼν κατὰ Cockerell	1839	14	—	239 σημ. 2	♦
<i>Ἀθηνῶν:</i>					
Σχέδιον Σωτείρας Λυκοδήμου	1856	43	—	1449	♦
<i>Αἰγίνης:</i>					
Τάφος Σκυθίνου IG IV 155 - 157	1839	13	231	219	231
<i>Θήρας:</i>					
Ἀρχαιοῦτες εἰς Περίσσαν καὶ σχεδιο- γράφημα τῆς ἐκεῖ ἐκκλησίας τοῦ Τιμίου Σταυροῦ	1842	25	774	490	774
<i>Κέας:</i>					
Ἐρείπια τοῦ ἐν Καρθαίᾳ ναοῦ τοῦ Ἀπόλ- λωνος	1843	29	—	627	[2] ¹
Πίναξ Καρθαίας καὶ τῶν πέριξ	1843	29	—	627	[2]
Πύργος τῆς Ἀγίας Μαρίνης	1843	29	—	628	[5]
<i>Χελιδρομίων (Βορ. Σποράδων):</i>					
Τάφοι	1853	34	—	947	♦
2. ΜΕΛΗ					
α) Μαρμαρίνα					
<i>Ἀκροπόλεως Ἀθηνῶν:</i>					
Τεμάχιον σίμης(;)	1837	1	—	10, σημ. ἐν. σελ. 20 καὶ 52	8

1. Ἄπαντα τὰ ἐντὸς ἀγκυλῶν λιθογραφήματα περιέχονται εἰς τὸ ἰδιαίτερον περὶ Κέας Φυλλάδιον ὑπ' ἀριθ. 29 τοῦ ἔτους 1843, ὅπου ἐξετυπώθησαν ἄνευ ἀριθμοῦ. Οἱ ἐνταῦθα ἀναφερόμενοι ἀριθμοὶ ἐδόθησαν ὑπὸ τῶν συντακτῶν τοῦ Εὐρε-
τηρίου πρὸς διευκόλυνσιν τῶν ἀναγνωστῶν.

	Ἔτος	Φυλλάδιον	Ἀριθμὸς λήμματος	Σελίς	Ἀριθμὸς λιθογραφήματος
Τεμάχιον σίμης(;))	1837	1	—	10, σημ. ἐν. σελ. 20 καὶ 52	♦
Τεμάχιον σίμης Μ. Ἀκροπ. 4001+130	1837	1	—	10, σημ. ἐν. σελ. 20 καὶ 52	♦

β) Πήλινα

Ἀκροπόλεως Ἀθηνῶν:

Ἡγεμῶν ἀκροκέραμος (γοργόνειον)	1837	1	—	10 καὶ σημ. ἐν σελ. 20	6
Τμῆμα ἡγεμόνος στρωτήρος Μ. Ἀκροπ. 96	1837	1	—	10, σημ. ἐν σελ. 20 καὶ 52	7
Τμῆμα ἡγεμόνος στρωτήρος Μ. Ἀκροπ. 9579	1837	1	—	10, σημ. ἐν σελ. 20 καὶ 52	♦
Ἀνθεμωτὸς καλυπτὴρ	1837	3	25	52	25

ΓΛΥΠΤΑ

1. ΠΕΡΙΟΠΤΑ

α) Μαρμαρίνα

Ἀκροπόλεως Ἀθηνῶν(;) :

Τμῆμα καθημένης μορφῆς Μ. Ἀκροπ. 620	1839	13	253	225	253
---	------	----	-----	-----	-----

Ἀκροπόλεως Ἀθηνῶν:

Ἀρκτύλος Μ. Ἀκροπ. 3737	1842	28	—	—	♦
-------------------------	------	----	---	---	---

Ἀθηνῶν:

Παπποσιληνὸς Ἐθν. Μ. 257	1839	17	325	282	325
Κεφαλὴ ἀγάλματος	1842	26	888	530	888

Πειραιῶς:

Πάν Ἐθν. Μ. 251	1840	18	383	319	383
-----------------	------	----	-----	-----	-----

Αἰγίνης:

Κεφαλὴ αἰγυπτιακοῦ ἀγάλματος	1842	27	956	559	955
------------------------------	------	----	-----	-----	-----

Ἀνδρου:

Ἐρμῆς Ἐθν. Μ. 218	1842	27	916	544	915
-------------------	------	----	-----	-----	-----

	Ἔτος	Φυλλάδιον	Ἀριθμὸς λήμματος	Σελὶς λιθογραφήματος	Ἀριθμὸς λιθογραφήματος
<i>Δήλου:</i>					
« Ἀρπυια » Ἐθν. Μ. 1661	1842	25	759	483	759
<i>Κέας:</i>					
Ὁ ἐν Ἰουλίδι τῆς Κέας λέων	1843	29	—	629	[5]
Ἀγαλμα τῆς θεᾶς Νεμέσεως εὐρεθὲν πλησίον τοῦ ναοῦ τοῦ Σμινθίου Ἀπόλλωνος	1843	29	—	629	[5]
Ὁ ἐν Ἰουλίδι τῆς Κέας λέων	1843	29	—	629	[6]
Ἀγαλμα γυναικὸς (torso) εὐρεθὲν ἐντὸς τοῦ προαυλίου τοῦ ἐν Καρθαίᾳ ναοῦ	1843	29	—	627	[6]
<i>Φθιώτιδος</i>					
<i>Ὑπάτης:</i>					
Ἑρμαφρόδιτος	1839	12	Π - ΠΙ	209	Π - ΠΙ
Ἀφροδίτη	1839	12	ΠΙ	209	ΠΙ
β) Πήλινα					
<i>Φθιώτιδος</i>					
<i>Ὑπάτης:</i>					
Ἀθηνᾶ	1839	12	ΠΙΠ	209	ΠΙΠ
Ἡρα(;)	1839	12	ΠΙΠΙ	210	ΠΙΠΙ
2. ΑΝΑΓΛΥΦΑ					
α) Ἀναθηματικά					
<i>Ἀκροπόλεως Ἀθηνῶν:</i>					
ΕΜ 919, 4255	1839	13	239	222	239
Μ. Ἀκροπ. 3010	1839	13	252	225	252
Ἐθν. Μ. 1841 IG II ² 4482	1839	15	286	264	286
Ἐθν. Μ. 1443	1840	18	389	322	389
ΕΜ 2813	1840	20	462	364	462
ΕΜ 9518 IG II ² 2914	1840	20	463	364	463
Μ. Ἀκροπ. 4069	1840	20	471	369	471
Μ. Ἀκροπ. 4070	1842	27	913	543	913
ΕΜ 8428 IG II ² 4775	1842	28	1022	584	1022
<i>Ἀθηνῶν:</i>					
Ἐθν. Μ. 43	1839	15	294	267	294
Ἐθν. Μ. 2407 IG II ² 4630	1839	15	298	268	298
Ἐθν. Μ. 1389 IG II ² 4558	1841	22	575	418	575

			Έτος	Φυλλάδιον	Αριθμός λήμματος	Σελίς	Αριθμός λιθογραφήματος
Αττικής (;)							
M. Λούβρου IG Π ² 4553			1841	22	570	415	570
β) Αρχιτεκτονικά							
Ακροπόλεως Ἀθηνῶν:							
Γλυπτὰ ζωφόρου Ἐρεχθείου			1838	4	—	68	33 - 49
Γλυπτὰ θωρακείου Ἀθηνᾶς Νίκης:							
M. Ἀκροπ. 973			1842	28	1041	593	♦
M. Ἀκροπ. 991			1842	28	1042	593	♦
M. Ἀκροπ. 974			1842	28	1044	594	♦
M. Ἀκροπ. 1012			1842	28	1045	594	♦
M. Ἀκροπ. 996			1842	28	—	—	♦
M. Ἀκροπ. 1013			1842	28	—	—	♦
γ) Επίτιτλα							
Ακροπόλεως Ἀθηνῶν:							
EM 6928 IG I ² 124			1837	3	24	52	24
EM 7862 IG Π ² 1374			1838	4	26	64	26
EM 7237 IG Π ² 336			1838	4	27	64	27
EM 7820 IG Π ² 1411			1838	7	58	110	58
EM 6595 IG I ² 65			1838	9	85	134	85
EM 6595 IG I ² 65			1839	11	163	180	163
EM 7063 IG Π ² 239			1839	13	240	222	240
EM 6588 IG I ² 96			1840	18	364	305	364
Ἐθν. Μ. 2985 IG Π ² 406			1840	18	382	318	382
EM 13291 IG Π ² 226			1840	19	401	332	401
EM 13291 IG Π ² 226			1840	19	415	342	415
EM 2790 IG Π ² 89			1840	19	420	345	420
EM 6592 IG I ² 101			1840	19	421	345	421
EM 6609 IG I ² 145			1840	19	426	348	426
— IG Π ² 1777			1840	19	428	349	428
EM 7160 IG Π ² 339			1840	20	464	365	464
EM 2806 IG Π ² 163			1842	27	914	544	1028
EM 8024 IG Π ² 1743			1842	27	931	549	931
EM 7166 IG Π ² 417			1842	27	959	560	959
EM 2626, 2634-2635, 6854,							
M. Ἀκροπ. 2996 IG I ² 144			1842	28	1051	599	1051
Ἀθηνῶν:							
EM 6596 IG I ² 57			1838	6	45	96	45
EM 9655 IG Π ² 2122			1839	13	222	214	222

				Ἔτος	Φυλλάδιον	Ἀριθμὸς λήμματος	Σελίς	Ἀριθμὸς λιθογραφήματος
Ἐθν. Μ. 2385	IG	Π ²	599, 874	1840	20	453	360	453
EM 8488	IG	Π ²	2124	1842	26	862	521	860

δ) Ἐπιτύμβια

ΚΙΟΝΙΣΚΟΙ

Ἀθηνῶν:

—	IG	Π ²	7673	1842	25	751	481	751
EM 11751	IG	Π ²	6624	1842	25	755	482	756
EM 11258	IG	Π ²	8586	1842	27	975	568	975
EM 11311	IG	Π ²	9432	1842	27	981	569	981

Πειραιῶς:

Μ. Πειρ.	IG	Π ²	6701	1842	25	767	484	767
EM 11166	IG	Π ²	6798	1842	26	851	517	851

ΝΑΪΣΚΟΙ

Ἀθηνῶν:

Ἐθν. Μ.	IG	Π ²	6199	1842	27	957	560	956
Ἐθν. Μ. 3080		—		1842	27	958	560	957

Πειραιῶς:

Ἐθν. Μ. 819		—		1840	20	468	367	468
Ἐθν. Μ. 743	IG	Π ²	11037	1840	20	469	368	469
Ἐθν. Μ. 720	IG	Π ²	7695	1842	25	773	490	773

ΣΤΗΛΑΙ

Ἀκροπόλεως Ἀθηνῶν:

EM 10726	IG	Π ²	7537	1839	13	225	216	225
EM 9079	IG	Π ²	5891	1839	13	226	217	226
Ἐθν. Μ. 866	IG	Π ²	6875	1839	17	338	289	338

Ἀθηνῶν:

EM 10953	IG	Π ²	9413	1840	18	397	328	397
—	IG	Π ²	11293	1840	18	400	329	400
Ἐθν. Μ. 3809	IG	Π ²	11491	1841	22	569	414	569
Ἐθν. Μ. 1192	IG	Π ²	5895	1841	23	601	431	601
—	IG	Π ²	12028	1841	23	632	440	632
Ἐθν. Μ. 871		—		1841	24	721	468	721
Ἐθν. Μ. 1155	IG	Π ²	9479	1842	26	828	511	828
EM 9173	IG	Π ²	7790	1842	26	881	526	881
EM 9388	IG	Π ²	11753	1842	27	908	542	908

				Ἔτος	Φυλλάδιον	Ἀριθμὸς λήμματος	Σελίς	Ἀριθμὸς λιθογραφήματος	
—	IG	II ²	5322	1842	26	856 ²	518	856	
Πειραιῶς:									
Ἐθν. Μ.	2608	IG	II ²	5972	1839	13	268	228	268
ΕΜ	8844	IG	II ²	9112	1839	13	273	229	273
Ἐθν. Μ.		IG	II ²	12915	1839	15	268	258	268
Ἐθν. Μ.	1702	IG	II ²	12159	1839	15	273	259	273
Ἐθν. Μ.	971	IG	II ²	10991	1839	17	305	274	305
Ἐθν. Μ.	989	IG	II ²	8440	1839	17	308	274	308
Ἐθν. Μ.	1173	IG	II ²	7592	1840	18	398	328	398
Ἐθν. Μ.	886	IG	II ²	11200	1840	19	423	347	423
Ἐθν. Μ.	785, 970	IG	II ²	5732	1840	21	528	399	528
ΕΜ	9153	IG	II ²	7318	1840	21	535	401	535
Ἐθν. Μ.	986		—		1840	21	536	401	536
Ἐθν. Μ.	1013	IG	II ²	9110	1840	21	542	403	542
—		IG	II ²	10017	1841	22	563	412	563
—		IG	II ²	5841	1841	22	572	416	572
Ἐθν. Μ.	2065	IG	II ²	12459	1841	22	588	425	588
ΕΜ	10929	IG	II ²	5266	1841	22	589	425	589
—		IG	II ²	12666	1841	24	708	465	708
Ἐθν. Μ.	1018	IG	II ²	7394	1841	24	715	467	715
Ἐθν. Μ.	1016	IG	II ²	7711	1842	25	748	480	748
Ἐθν. Μ.	1032	IG	II ²	10759	1842	26	865	523	865
—			—		1842	28	1013	581	1013

Διαφόρων περιοχῶν Ἀττικῆς

Ἀττικῆς (ἄγνωστον πόθεν):

Ἐθν. Μ.	770	IG	II ²	10334/5	1840	18	394	327	394
---------	-----	----	-----------------	---------	------	----	-----	-----	-----

Βελανιδέζας :

Ἐθν. Μ.	29	IG	I ²	1024	1838	8	—	127	75
Ἐθν. Μ.	934	IG	II ²	7816	1839	13	227	217	227
Ἐθν. Μ.	858	IG	II ²	7817	1839	13	235	220	235

Λόχας:

Ἐθν. Μ.	852	IG	II ²	9331	1840	21	540	402	540
---------	-----	----	-----------------	------	------	----	-----	-----	-----

Βοιωτίας

Θηβῶν:

—	IG	VII	2664	1842	26	842	514	842
---	----	-----	------	------	----	-----	-----	-----

2. Διὰ τὴν ἐπιγραφὴν ταύτην δὲν ἀναφέρεται τόπος εὐρέσεως οὔτε εἰς τὴν Ε.Α. οὔτε εἰς IG. Κατ' εἰκασίαν περιελήφθη ἐδῶ διότι εἰς τὴν Ε.Α. δημοσιεύεται μεταξὺ ἐπιγραφῶν εὐρεθεισῶν εἰς τὴν περιοχὴν τῶν Ἀθηνῶν.

				Ἔτος	Φυλλάδιον	Ἀριθμὸς λήμματος	Σελίς	Ἀριθμὸς λιθογραφήματος
—	IG VII	2662		1842	26	845	515	845
—	IG VII	2677		1842	26	847	515	847
—	IG VII	2672		1842	26	849	516	845
<i>Κωπῶν:</i>								
—	IG VII	2806		1842	26	804	505	804
<i>Δελφῶν:</i>								
M. Δελφῶν 936	—			1842	28	1001	577	1001
<i>Δήλου:</i>								
M. Μυκ. 17	—			1840	20	500	385	500
M. Μυκ. 19	—			1840	20	501	385	501
M. Μυκ. 18	—			1840	20	502	385	502
M. Μυκ. 24	—			1840	20	503	386	503
M. Μυκ. 60	—			1840	20	504	386	504
M. Μυκ. 23	—			1840	20	505	386	505
M. Μυκ. 20	—			1840	20	506	386	506
M. Μυκ. 59	—			1840	20	508	387	508
<i>Ρηγείας:</i>								
Ἐθν. Μ. 1201	—			1839	17	309	275	309
Ἐθν. Μ. 2562	—			1840	18	393	326	393
Ἐθν. Μ. 1248	—			1841	23	602	432	602
Ἐθν. Μ. 1245	IG IV	89		1842	28	1002	577	1002
Ἐθν. Μ. 1255	IG IV	74		1842	28	1003	578	1003
Ἐθν. Μ. 1313	IG IV	160		1842	28	1014	581	1014
<i>Σύρου:</i>								
M. Μυκ. 94	IG XII 5	713 ⁴		1840	20	507	386	507
<i>Φωκίδος</i>								
<i>Ἐλατείας:</i>								
—	IG IX 1	179		1842	26	838	513	838

ΑΒΕΒΑΙΑ ΕΠΙΤΥΜΒΙΑ³*Βοιωτίας**Κωπῶν:*

—	IG VII	2807		1842	26	806	505	806
---	--------	------	--	------	----	-----	-----	-----

3. Εἰς τὴν κατηγορίαν ταύτην ἐνετάχθη τὸ ἐκ Κωπῶν ἐπιτύμβιον ἀνάγλυφον, τὸ ὁποῖον εἶναι ἀγνωστον ποῦ εὑρίσκει-
ται σήμερον, ὥστε νὰ προσδιορισθῇ. Πλὴν τῆς *E.A.* ἡ μόνη περὶ αὐτοῦ πληροφορία περιλαμβάνεται εἰς IG VII, ὅπου
χαρακτηρίζεται ὡς lapis, ἀνευ ἄλλης ἐνδείξεως.

ε) «Ἡρωϊκὰ»

Πειραιῶς:

'Εθν. Μ.	1501	—	1839	15	269	258	269
—	—	—	1842	26	852	517	852
'Εθν. Μ.	1538	—	1842	26	853	517	853

Αἰγίνης:

Ἔθν. Μ. 1385	—	1842	28	1012	581	1012
--------------	---	------	----	------	-----	------

Εὐβοίας

Καρύστου:

—	IG XII 9 25	1842	25	775	490	775
---	-------------	------	----	-----	-----	-----

Λοκρίδος:

—	—	1842	26	807	505	807
---	---	------	----	-----	-----	-----

ΓΡΑΠΤΑΙ ΕΠΙΤΥΜΒΙΑΙ ΣΤΗΛΑΙ

Πειραιῶς:

Ἔθν. Μ. 2608	IG II ² 5972	1839	13	268	228	268
EM 9404	IG II ² 12077	1840	21	529	399	529
Ἔθν. Μ. 2603	IG II ² 10914	1840	21	549	406	549
Ἔθν. Μ. 2604	IG II ² 11117	1842	26	866	523	866

Βελανιδέζας Ἀττικῆς:

Ἔθν. Μ. 30	IG I ² 1025	1838	9	103	242	103
------------	------------------------	------	---	-----	-----	-----

ΕΠΙΓΡΑΦΑΙ⁴

Ἀττικῆς⁵

Ἀκροπόλεως Ἀθηνῶν:

Ψηφίσματα

EM 7383	IG II ² 687	1837	1	1	14	1
EM 6599	IG I ² 90	1837	1	5	19	5

4. Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς συντάξεως τοῦ Εὐρετηρίου ἐγένετο συστηματικὴ προσπάθεια ἀνευρέσεως, ἐν τοῖς Μουσείοις καὶ Συλλογαῖς τοῦ Κράτους, τῶν εἰς τὴν Ε.Α. δημοσιευθεισῶν ἐπιγραφῶν, με ἀποτέλεσμα νὰ προσδιορισθῇ τὸ Μουσεῖον ἢ ἡ Συλλογὴ ὅπου αἱ πλεῖσται εὐρίσκονται. Κατόπιν τούτου, πλὴν τῆς δημοσιεύσεώς των εἰς IG, περιλαμβάνονται ἐν-
ταῦθα οἱ ἀριθμοὶ Καταλόγου Μουσείων, ὅπου αὗται ἀναφέρονται. Ὑπολείπεται μικρὸς ἀριθμὸς ἐπιγραφῶν, αἱ ὁποῖαι εἶναι ἄγνωστον ποῦ ἀπόκεινται. Εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην εἰς τὴν στήλην τοῦ Μουσείου ἢ τῆς Συλλογῆς ὑπάρχει τὸ σημεῖον —.

5. Ἡ κατανομὴ τῶν λημμάτων τῶν ἐπιγραφῶν ἐγένετο —πλὴν τῶν ἀναφερομένων εἰς τὸν Πειραιᾶ— κατὰ νομοῦς τὰ λήμματα τῶν νήσων περιλαμβάνονται ἀλφαβητικῶς ὑπὸ τὸ γενικὸν λῆμμα «Νῆσοι Αἰγαίου καὶ Ἀργοσαρωνικοῦ».

					Ἔτος	Φυλλάδιον	Ἀριθμὸς λήμματος	Σελίς	Ἀριθμὸς λιθογραφήματος
EM	7666	IG	II ²	1034	1838	4	28	65	28
EM	7294	IG	II ²	490	1838	4	29	65	29
EM	7001	IG	II ²	105	1838	4	30	66	30
EM	7197	IG	II ²	415	1838	4	32	67	32
EM	7386	IG	II ²	646	1838	6	41	92	41
EM	6984	IG	II ²	216	1838	7	49	103	49
EM	7370	IG	II ²	651	1838	7	51	105	51
EM	9487	IG	II ²	1089	1838	7	55	109	55
EM	7516	IG	II ²	559	1838	7	56	109	56
EM	7301	IG	II ²	560	1838	7	57	109	57
EM	7169	IG	II ²	358	1838	9	83	133	83
EM	7587	IG	II ²	982	1838	9	86	134	86
EM	6584	IG	I ²	75	1838	9	93	137	93
EM	7059	IG	II ²	235	1838	9	95	138	95
EM	7293	IG	II ²	489	1838/1839	10	127	162	127
EM	6931	IG	II ²	75	1839	11	144	171	144
EM	6601	IG	I ²	110	1839	11	156	175	156
EM	7203	IG	II ²	411	1839	11	157	176	157
EM	6975	IG	II ²	96	1839	11	158	177	158
EM	6580	IG	I ²	71	1839	11	159	178	159
EM	6591B	IG	I ²	98	1839	11	160	178	158
EM	6590	IG	I ²	97	1839	11	164	180	164
EM	7382	IG	II ²	653	1839	12	176	189	176
EM	6976	IG	II ²	106	1839	12	184	193	184
EM	7206	IG	II ²	424	1839	12	188	196	187
EM	7467	IG	II ²	807	1839	12	189	197	189
EM	7546	IG	II ²	884	1839	12	209	204	209
EM	7237α	IG	II ²	336	1839	12	211	206	211
EM	7244	IG	II ²	549	1839	12	112	206	212
EM	7670	IG	II ²	1134	1839	12	213	207	213
EM	6896	IG	II ²	6	1839	12	214	207	214
EM	7723	IG	II ²	1222	1839	12	216	208	216
EM	7354	IG	II ²	768	1839	13	219	213	219
EM	7860	IG	II ²	1264	1839	13	223	215	223
Μητροπ. Μ.									
Νέας Ὑόρκης		IG	II ²	284	1839	13	228	217	228
EM	7127	IG	II ²	283	1839	13	234	220	234
EM	7278	IG	II ²	482	1839	13	236	220	236
—		IG	II ²	984	1839	13	237	221	237
EM	7670	IG	II ²	1134	1839	13	243	223	243
EM	6589	IG	I ²	108	1839	13	244	224	244
EM	7180	IG	II ²	367	1839	13	265	228	265
EM	6964	IG	II ²	125	1839	15	266	257	266
EM	7306	IG	II ²	501	1839	15	267	258	267
EM	7151	IG	II ²	333	1839	15	289	265	289

					Ἔτος	Φυλλάδιον	Ἀριθμὸς λήμματος	Σελίς	Ἀριθμὸς λιθογραφήματος
EM	7208	IG	II ²	426	1839	15	290	266	290
EM	7038	IG	II ²	213	1839	15	300	269	300
EM	7179	IG	II ²	365	1839	17	301	272	301
EM	7451	IG	II ²	700	1839	17	322	280	322
EM	7672	IG	II ²	876	1839	17	323	281	323
EM	5723	IG	II ²	1073	1839	17	324	282	324
EM	7228	IG	II ²	717	1839	17	332	287	332
EM	6822	IG	I ²	149	1839	17	337	289	337
EM	7402	IG	II ²	892	1839	17	339	290	339
EM	9482	IG	II ²	1073	1839	17	341	290	341
EM	7368	IG	II ²	505	1839	17	350	295	350
EM	7163	IG	II ²	342	1840	18	352	296	352
EM	7163	IG	II ²	342	1840	18	356	300	356
EM	7187	IG	II ²	374	1840	18	357	300	357
EM	7141	IG	II ²	301	1840	18	358	301	358
EM	7392	IG	II ²	673	1840	18	360	302	360
EM	7508	IG	II ²	887	1840	18	365	305	365
—		IG	II ²	214	1840	18	368	307	368
EM	7488	IG	II ²	804	1840	18	370	311	370
EM	7186	IG	II ²	373	1840	18	371	312	371
EM	7788	IG	II ²	995	1840	18	372	313	372
EM	7302	IG	II ²	469	1840	18	377	315	377
—		IG	II ²	340	1840	18	378	316	378
EM	7528	IG	II ²	979	1840	18	385	320	385
EM	7524	IG	II ²	946	1840	18	386	321	386
EM	6959	IG	II ²	53	1840	19	402	334	402
EM	7178	IG	II ²	365	1840	19	404	335	404
EM	6592 _α	IG	I ²	101	1840	19	406	336	406
EM	6961	IG	II ²	124	1840	19	407	337	407
EM	7234	IG	II ²	398	1840	19	408	338	408
EM	6601	IG	I ²	110	1840	19	409	338	409
EM	7046	IG	II ²	221	1840	19	411	340	411
EM	6950	IG	II ²	115	1840	19	412	341	412
EM	6632	IG	I ²	139	1840	19	417	343	417
EM	7181	IG	II ²	368	1840	19	419	344	419
EM	6601	IG	I ²	110	1840	19	424	347	424
EM	7165	IG	II ²	343	1840	19	473	370	473
EM	7563	IG	II ²	961	1841	22	583	422	583
M. Ἀκροπ.									
	13216	IG	II ²	1072	1842	25	727	473	727
EM	6984 _α	IG	II ²	216	1842	26	870	524	870
EM	8369-8370,								
	8375, 8379	IG	II ²	1076	1842	26	874	525	874
EM	7002	IG	II ²	109	1842	27	902	540	902
EM	7119	IG	II ²	275	1842	27	903	541	903

					Ἔτος	Φυλλάδιον	Ἀριθμὸς λήμματος	Σελίς	Ἀριθμὸς λιθογραφήματος
EM	7124	IG	II ²	281	1842	27	904	541	904
EM	6952	IG	II ²	118	1842	27	924	547	924
EM	6844	IG	I ²	113	1842	27	934	550	934
EM	7470	IG	II ²	838	1842	27	939	552	939
EM	6933	IG	II ²	76	1842	27	940	552	940
EM	7195	IG	II ²	353	1842	27	941	553	941
EM	7050	IG	II ²	120	1842	27	948	555	948
EM	7516	IG	II ²	559	1842	27	949	556	949
EM	7209	IG	II ²	344	1842	27	950	557	950
EM	7180	IG	II ²	367	1842	27	953	558	953
EM	7770-7773	IG	II ²	1341	1842	27	954	558	954
EM	6600	IG	I ²	114	1842	27	964	563	964
EM	6622	IG	I ²	69	1842	27	965	563	965
EM	7264	IG	II ²	468	1842	27	966	564	966
EM	8048	IG	II ²	774	1842	27	970	566	970
EM	7148	IG	II ²	333	1842	27	973	567	973
EM	6958	IG	II ²	121	1842	27	998	573	998
EM	6685	IG	I ²	158	1842	27	1000	573	1000
EM	6951	IG	II ²	114	1842	28	1011	580	1011
EM	6913	IG	II ²	40	1842	28	1015	581	1015
EM	6998	IG	II ²	117	1842	28	1019	583	1019
EM	6644	IG	I ²	105	1842	28	1020	583	1020
EM	7327	IG	II ²	573	1842	28	1023	584	1023
EM	7183	IG	II ²	371	1842	28	1026	586	1026
EM	7230	IG	II ²	435	1842	28	1027	586	1027
EM	7297	IG	II ²	495	1842	28	1031	588	1031
EM	7208	IG	II ²	426	1842	28	1032	589	1032
EM	6610	IG	I ²	129	1842	28	1035	591	1035
EM	9487	IG	II ²	1089	1842	28	1036	591	1036
EM	7154	IG	II ²	240	1842	28	1049	597	1049
EM	6564	IG	I ²	15	1842	28	1052	599	1052
EM	6901	IG	II ²	21	1842	28	1053	600	1053
EM	7314	IG	II ²	509	1842	28	1055	601	1055
EM	7359	IG	II ²	778	1842	28	1056	602	1056
EM	7706	IG	II ²	1165	1842	28	1057	603	1057
EM	7360	IG	II ²	777	1842	28	1058	604	1058
EM	7509	IG	II ²	554	1842	28	1059	604	1059
EM	7429	IG	II ²	743	1842	28	1060	605	1060
EM	7504	IG	II ²	735	1842	28	1061	606	1061
EM	6601	IG	I ²	110	1842	28	1062	606	1062
EM	7153	IG	II ²	334	1842	28	1064	608	1064
EM	6591	IG	I ²	99	1842	28	1065	610	1065
EM	7012	IG	II ²	186	1842	28	1066	610	1066
EM	6581	IG	I ²	83	1842	28	1068	611	1068
EM	7370	IG	II ²	651	1842	28	1069	612	1069

					Ἔτος	Φυλλάδιον	Ἀριθμὸς λήμματος	Σελίς	Ἀριθμὸς λιθογραφήματος
EM	6591	IG	I ²	98	1842	28	1070	613	1070
EM	7242	IG	II ²	418	1842	28	1073	614	1073
EM	7326	IG	II ²	584	1842	28	1074	615	1074
EM	6601	IG	I ²	110	1842	28	1075	616	1075
EM	7524 _α	IG	II ²	955	1842	28	1076	616	1076
EM	7389	IG	II ²	662	1842	28	1077	617	1077
EM	7317	IG	II ²	510	1842	28	1078	618	1078
EM	7460	IG	II ²	776	1842	28	1079	618	1079
EM	7398	IG	II ²	765	1842	28	1080	619	1080
EM	7510	IG	II ²	851	1842	28	1089	623	1089
Ἐπιστολαὶ καὶ διατάξεις									
EM	8582	IG	II ²	1116	1838	7	52	106	52
EM	9511	IG	III	55	1838	7	61	114	61
EM	9496	IG	II ²	1113	1842	28	1050	598	1050
Ἱεροὶ νόμοι									
EM	7700	IG	II ²	1360	1838	9	87	135	87
Λόγοι ταμιῶν									
EM	7812	IG	II ²	1448	1837	1	2	16	2
EM	6774	IG	I ²	255	1837	1	4	17	4
EM	6667	IG	I ²	374	1837	2	9	30	12
EM	6667	IG	I ²	374	1837	2	10	32	13
EM	6667	IG	I ²	374	1837	2	11	34	♦
EM	6788	IG	I ²	239	1837	3	14	37	15
EM	6788	IG	I ²	246-247	1837	3	15	38	14
EM	6773	IG	I ²	253	1837	3	16	39	16
EM	6762	IG	I ²	257-258	1837	3	17	41	18
EM	6793	IG	I ²	286-287	1837	3	18	42	17
EM	7789 _α	IG	II ²	1371	1837	3	19	44	19
EM	6741	IG	I ²	324	1837	3	20	44	20
EM	7794 _α	IG	II ²	1394	1837	3	21	48	21
EM	6742	IG	I ²	302	1837	3	23	49	23
EM	7905	IG	II ²	1491	1838	6	42-43	94	42-43
EM	6709, 6776,								
	6793	IG	I ²	279	1838	6	48	103	48
EM	7793	IG	II ²	1377	1838/1839	10	106	145	106
EM	7818	IG	II ²	1396	1838/1839	10	107	146	107
EM	7896	IG	II ²	1479	1838/1839	10	108-109	147	108-109
EM	7931	IG	II ²	1522	1838/1839	10	110	149	110
EM	6745, 6750,								
	6762, 6778	IG	I ²	261-262	1838/1839	10	112	151	112

					Ἔτος	Φυλλάδιον	Ἀριθμὸς λήμματος	Σελίς	Ἀριθμὸς λιθογραφήματος
EM	7932	IG	II ²	1524	1838/1839	10	113-114	152	113-114
EM	7813	IG	II ²	1449	1838/1839	10	115	155	115
EM	6706	IG	I ²	299	1838/1839	10	116	156	116
EM	7941	IG	II ²	1553	1838/1839	10	124	159	124
EM	7807 - 7810	IG	II ²	1401	1838/1839	10	128	163	128
EM	7915	IG	II ²	1498	1838/1839	10	129-130	163	129-130
EM	ἀνευ ἀριθμοῦ	IG	II ²	1463	1838/1839	10	131-132	164	131-132
EM	7896	IG	II ²	1479	1839	11	134-135	167	134-135
EM	6772/4, 6788	IG	I ²	232	1839	11	137	168	137
EM	7908 - 7913	IG	II ²	1496	1839	11	161-162	179	161-162
EM	6778	IG	I ²	272-273	1839	11	165	181	165
EM	6768	IG	I ²	359	1839	11	166	182	166
EM	6667	IG	I ²	374	1839	11	172	185	172
EM	6762α	IG	I ²	274	1839	11	174	185	174
—		IG	II ²	1637	1839	12	180	191	180
EM	6665	IG	I ²	372	1839	12	215	208	215
EM	5294	IG	II ²	1518	1839	13	229	218	229
EM	6662	IG	I ²	372	1839	13	232	219	232
EM	6772/4, 6788	IG	I ²	234	1839	14	247	231	247
EM	6772/4, 6788	IG	I ²	236-239	1839	14	248	231	248
EM	6772/4, 6788	IG	I ²	244-245	1839	14	249	232	249
EM	6772/4, 6788	IG	I ²	254-255	1839	14	250	233	250
EM	6745, 6750, 6762, 6778	IG	I ²	262-263	1839	14	251	234	251
EM	6745, 6750, 6762, 6778	IG	I ²	272-273	1839	14	255	234	255
EM	6709, 6776, 6793	IG	I ²	277-278	1839	14	256	235	256
EM	6709, 6776, 6793	IG	I ²	279	1839	14	257	236	257
EM	6709, 6776, 6793	IG	I ²	287-288	1839	14	258	236	258
EM	6741	IG	I ²	324	1839	14	259	237	259
EM	6776	IG	I ²	368	1839	14	260	237	260
EM	7828	IG	II ²	1421	1839	15	299	268	299
EM	7929	IG	II ²	1515	1839	17	326	283	326
EM	7832	IG	II ²	1451	1840	18	355	299	355
EM	7979	IG	II ²	1649	1840	18	390	323	390
EM	6668	IG	I ²	374	1840	19	418	343	418
EM	7879	IG	II ²	1457	1840	20	470	368	470

				Έτος	Φυλλάδιον	Ἀριθμὸς λήμματος	Σελίς	Ἀριθμὸς λιθογραφήματος
EM	6659	IG	I ²	385	1840	20	474	474
EM	6780	IG	I ²	282/3	1840	20	499	499
EM	6777	IG	I ²	295	1842	26	892	891
EM	6656, 6872	IG	I ²	196	1842	27	945	945
EM	7937	IG	II ²	1530	1842	27	960	960
Νόμοι								
EM	8702	IG	II ²	1684	1842	27	967	967
Κατάλογοι								
—		IG	I ²	851	1838	4	31	31
EM	7386	IG	II ²	2305	1838	6	41	41
EM	3647, 9654	IG	II ²	2111/12	1838	7	50	50
EM	8021	IG	II ²	1701	1838	9	98	98
EM	7997	IG	II ²	1640	1838/1839	10	111	111
EM	8665	IG	II ²	2388	1838/1839	10	119	119
EM	8070, 8092	IG	II ²	2311	1839	11	136	136
EM	8677	IG	II ²	2402	1839	11	142	142
EM	8070	IG	II ²	2311	1839	11	170	170
EM	8056	IG	II ²	1937	1839	12	175	175
EM	8055	IG	II ²	1936	1839	12	181	181
EM	8316	IG	II ²	1834	1839	12	183	183
EM	8657	IG	II ²	2384	1839	12	185	185
M. Ἀχροπ.	13246	IG	II ²	2338	1839	12	186	186
EM	8671	IG	II ²	2396	1839	12	210	210
EM	8076	IG	II ²	1697	1839	13	242	242
EM	8062	IG	II ²	1951	1839	15	276	276
EM	8067	IG	II ²	1952	1839	17	320	320
EM	8567	IG	II ²	2298	1839	17	328	328
—		IG	II ²	2310	1839	17	329	329
EM	8037	IG	II ²	2362	1840	19	410	410
EM	8680	IG	II ²	2423	1841	24	678	678
M. Ἀχροπ.								
13194		IG	II ²	1926	1842	25	725	725
EM	3776	IG	II ²	2488	1842	27	918	918
EM	8086	IG	II ²	1930	1842	27	947	947
EM	8659/60	IG	II ²	2385	1842	27	961	961
EM	8085	IG	II ²	2364	1842	28	1025	1025
EM	8679	IG	II ²	2374	1842	28	1033	1033
EM	8051	IG	II ²	1933	1842	28	1034	1034
—		IG	II ²	2476	1842	28	1037	1037
EM	9639	IG	II ²	1720	1842	28	1071	613 ♦
Όροι								
—		IG	II ²	2691	1842	28	1072	614 1072

				Ἔτος	Φυλλάδιον	Ἀριθμὸς λήμματος	Σελίς	Ἀριθμὸς λιθογραφήματος
Ἀναθηματικά								
EM 447	IG II ²	4323		1837	3	22	49	22
M. Ἀκροπ. 13270	IG I ²	532		1838	6	44	96	44
M. Ἀκροπ. 13248	IG I ²	531		1838	6	46	98	46
EM 9543	IG II ²	4740		1838	7	47	103	47
M. Ἀκροπ. 13255	IG I ²	606		1838	7	54	107	54
M. Ἀκροπ. 13262	IG I ²	547		1838	7	60	112	60
EM 6297	IG I ²	550		1838	8	78	125	76
EM 6290	IG I ²	398		1838	8	80	126	77
M. Ἀκροπ. 13201	IG I ²	527		1838	9	81	131	81
M. Ἀκροπ. 13183	IG I ²	617		1838	9	94	137	94
M. Ἀκροπ. 13243	IG II ²	3127		1838	9	97	239	97
M. Ἀκροπ. 1510	IG I ²	760		1838	9	102	241	102
M. Ἀκροπ. 13241	IG II ²	4331	1838/1839	10	123	159	123	123
M. Ἀκροπ. 13236	IG I ²	556	1838/1839	10	126	161	126	126
EM 6322	IG I ²	584	1838/1839	10	143	171	143	143
M. Ἀκροπ. 13202	IG II ²	4342	1839	11	152	174	152	152
EM 6315	IG I ²	575	1839	11	155	175	155	155
EM 8806	IG II ²	4321	1839	11	171	184	171	171
EM 9042	IG II ²	4884	1839	11	173	185	173	173
EM 8727/8	IG II ²	3022	1839	12	179	191	179	179
M. Ἀκροπ. 13259	IG I ²	395	1839	13	217	212	217	217
EM 10690	IG II ²	4324	1839	13	221	214	221	221
EM 6322	IG I ²	584	1839	13	230	218	230	230
EM 8969	IG II ²	2860	1839	13	233	219	233	233
M. Ἀκροπ. 13264	IG I ²	535	1839	17	310	275	310	310
EM 8751	IG II ²	4328	1839	17	316	278	316	316
EM 6375	IG I ²	651	1839	17	330	286	330	330
EM 6341	IG I ²	611	1839	17	331	286	331	331
EM 6339	IG I ²	609	1839	17	335	288	335	335
EM 6241	IG I ²	487	1839	17	336	289	336	336
M. Ἀκροπ. 13209	IG II ²	3122	1840	18	351	296	351	351
EM 6318	IG I ²	579	1840	18	353	297	353	353
EM 9026	IG II ²	4881	1840	18	361	302	361	361
EM 6354	IG I ²	626	1840	18	366	306	366	366
M. Ἀκροπ. 6504	IG I ²	585	1840	18	373	314	373	373
EM 6250	IG I ²	493	1840	18	375	314	375	375
EM 5130	IG II ²	4950, 6840	1840	18	376	315	376	376
EM 6362	IG I ²	635	1840	19	413	341	413	413
M. Ἀκροπ. 13218	IG I ²	559	1840	19	414	342	414	414
EM 8976	IG II ²	3035	1840	19	416	343	416	416
EM 8803	IG II ²	4332	1840	19	425	347	425	425
EM 9003	IG II ²	4329	1840	19	427	348	427	427
M. Ἀκροπ. 13267	IG II ²	3193	1841	22	581	421	581	581

				Ἔτος	Φυλλάδιον	Ἀριθμὸς λήμματος	Σελίς	Ἀριθμὸς λιθογραφήματος
M. Ἀκροπ. 13213	IG	I ²	604	1842	25	757	482	758
EM 708	IG	II ²	3129	1842	25	758	482	758
EM 9545	IG	II ²	4724	1842	26	876	525	876
EM 8765	IG	II ²	4413	1842	26	878	526	878
EM 8782	IG	II ²	4899	1842	27	921	546	121
EM 8773	IG	II ²	4470	1842	27	933	550	933
EM 8969	IG	II ²	2860	1842	27	938	551	938
M. Ἀκροπ. 13243	IG	II ²	3127	1842	27	962	562	962
EM 9516	IG	II ²	3119	1842	28	1021	584	1021
EM 6289	IG	I ²	397	1842	28	1082	620	1082
EM 6433	IG	I ²	708	1842	28	1083	621	1083

Τιμητικά

EM 447	IG	II ²	4189	1837	3	22	49	22
EM 446	IG	II ²	4211	1838	7	53	106	53
M. Ἀκροπ. 13182	IG	II ²	4193	1838	7	59	110	59
EM 6297	IG	II ²	4142	1838	8	78	125	76
M. Ἀκροπ. 13263	IG	II ²	4175	1838	8	79	125	78
EM 6290	IG	II ²	4136	1838	8	80	126	77
M. Ἀκροπ. 13269	IG	II ²	3823, 3912	1838	9	82	132	82
M. Ἀκροπ. 13176	IG	II ²	4113	1838	9	84	134	84
M. Ἀκροπ. 13266	IG	II ²	4237	1838	9	89	135	89
M. Ἀκροπ. 13223	IG	II ²	3952	1838	9	91	136	91
EM 9573	IG	II ²	3433	1838	9	92	136	92
M. Ἀκροπ. 13183	IG	II ²	3434	1838	9	94	137	94
EM 9619	IG	II ²	3634	1838	9	96	239	96
M. Ἀκροπ. 13244	IG	II ²	3249	1838	9	99	240	99
M. Ἀκροπ. 13169	IG	II ²	4036	1838	9	100	240	100
M. Ἀκροπ. 13238	IG	II ²	4184	1838/1839	10	104	144	104
EM 10688	IG	II ²	3869	1838/1839	10	105	144	105
M. Ἀκροπ. 13165	IG	II ²	3240	1838/1839	10	120	158	120
M. Ἀκροπ. 13177	IG	II ²	3538	1838/1839	10	121	158	121
EM 8746, 10682	IG	II ²	3464	1838/1839	10	125	161	125
M. Ἀκροπ. 13236	IG	II ²	3889	1838/1839	10	126	161	126
M. Ἀκροπ. 13222	IG	II ²	3829, 3256	1838/1839	10	133	166	133
M. Ἀκροπ. 13220	IG	II ²	3829, 3255	1839	11	138-139	169	138-139
M. Ἀκροπ. 13235	IG	II ²	3314	1839	11	145	171	145
M. Ἀκροπ. 13207	IG	II ²	4128	1839	11	146	171	146
M. Ἀκροπ. 13219	IG	II ²	3829, 3284	1839	11	148-149	172	148-149
M. Ἀκροπ. 13221α	IG	II ²	3829, 3253	1839	11	150-151	173	150-151
—	IG	II ²	3455	1839	11	168	183	168
—	IG	II ²	3459	1839	11	175	186	174
EM 8286	IG	II ²	4000	1839	12	188	196	188
EM 8447	IG	II ²	3555	1839	13	238	221	238

				Ἔτος	Φυλλάδιον	Ἀριθμὸς λήμματος	Σελίς	Ἀριθμὸς λιθογραφήματος
EM 8298	IG II ²	3515		1839	13	245	225	245
EM 10479	IG II ²	3533		1839	13	246	225	276
M. Ἀκροπ. 13182	IG II ²	3442		1839	13	266	226	261
—	IG II ²	3554		1839	15	288	265	288
EM 8998	IG II ²	3488		1839	15	291	266	291
EM 8633	IG II ²	3935		1839	17	327	285	327
M. Ἀκροπ. 13174	IG II ²	3786		1839	17	333	287	333
EM 8999	IG II ²	3497		1839	17	334	288	334
M. Ἀκροπ. 13229	IG II ²	4139		1840	18	362	303	362
M. Ἀκροπ. 13158	IG II ²	4210		1840	18	363	303	363
M. Ἀκροπ. 13175	IG II ²	4118		1840	18	374	314	374
—	IG II ²	3244		1840	18	381	318	381
M. Ἀκροπ. 13164	IG II ²	3876		1840	18	384	320	384
EM 8436	IG II ²	3799		1840	18	387	322	387
M. Ἀκροπ. 13217	IG II ²	3827		1842	25	726	472	726
M. Ἀκροπ. 13168	IG II ²	4144		1842	25	728	474	728
EM 10418	IG II ²	4173		1842	25	729	475	729
M. Ἀκροπ. 13175	IG II ²	4118		1842	25	750	481	750
M. Ἀκροπ. 13230	IG II ²	4119, 3691		1842	25	781-782	492	781-782
EM 9567	IG II ²	3385		1842	27	929	549	929
—	IG II ²	4011		1842	27	936	551	936
EM 8447	IG II ²	3555		1842	27	942	553	942
M. Ἀκροπ. 13244	IG II ²	3249		1842	27	963	562	963
EM 8313	IG II ²	4034		1842	27	979	569	979
EM 9615	IG II ²	3635		1842	27	986	570	986
EM 8306	IG II ²	4039		1842	27	993	572	993
EM 9579	IG II ²	4194		1842	28	1007	579	1007
EM 4689	IG II ²	3629		1842	28	1008	580	1008
—	IG III	958		1842	28	1010	580	1010
EM 8441	IG II ²	3943		1842	28	1017	582	1017
EM 8277	IG II ²	3431		1842	28	1024	585	1024
EM 8290	IG II ²	4242		1842	28	1054	600	1054
Ὑπογραφαὶ Καλλιτεχνῶν								
EM 8819	IG II ²	4270		1839	13	224	216	224
EM 9041	IG II ²	4271		1840	19	405	336	405
Διάφορα								
EM 10427	IG II ²	5173		1839	11	147	172	147
EM 9042	IG II ²	5174		1839	11	173	185	173
Ἐπιτύμβια								
—	IG II ²	5225		1837	1	3	16	3
EM 11298	IG II ²	9299		1838	9	90	136	90

			Ἔτος	Φυλλάδιον	Ἀριθμὸς λήμματος	Σελίς	Ἀριθμὸς λιθογραφήματος
—	IG III	3503	1838/1839	10	122	159	122
EM 11625	IG II ²	5350	1839	11	140	170	169
EM 9360A	IG II ²	11333	1839	11	153	175	153
EM 9109	IG II ²	6478	1839	11	154	175	154
EM 11625	IG II ²	5350	1839	11	169	184	169
EM 9104	IG II ²	6390	1839	15	274	260	274
EM 12162	IG II ²	7931	1839	15	293	266	293
—	IG II ²	6949	1839	15	296	267	296
EM 11392	IG II ²	10899	1839	17	345	294	345
EM 11135	IG II ²	5897	1841	22	597	428	597
—	IG II ²	10424	1841	23	615	435	615
EM 11460	IG II ²	12986	1841	24	660	450	660
EM 11348	IG II ²	9841	1841	24	662	450	662
—	IG II ²	8269	1841	24	664	451	664
EM 11668	IG II ²	5790	1841	24	110	465	710
EM 9056	IG II ²	5362	1841	24	718	467	718
EM 11409A	IG II ²	11246	1842	25	747	480	747
EM 11325	IG II ²	9574	1842	26	871	524	871
—	IG II ²	11460	1842	26	872	524	872
EM 11182	IG II ²	7300	1842	26	873	524	873
—	IG II ²	5591	1842	26	879	526	879
EM 11122	IG II ²	5290	1842	27	917	545	917
EM 11130	IG II ²	5659	1842	27	919	546	919
EM 9471	IG II ²	13099	1842	27	930	549	930
—	IG III	1383	1842	27	932	549	932
EM 11886	IG II ²	10013	1842	27	937	551	937
—	IG III	3518	1842	27	944	554	944
EM 9670	IG II ²	13166	1842	27	952	558	952
EM 6716	IG I ²	966	1842	27	968	566	968
EM 9128	IG II ²	6803	1842	27	969	566	969
EM 10825	IG II ²	6739	1842	27	972	567	972
EM 1368	IG II ²	5976	1842	27	989	571	989
EM 9756	IG II ²	9810	1842	27	996	573	996
EM 9136	IG II ²	7061	1842	27	997	573	997
EM 9674	IG II ²	13131	1842	28	1006	579	1006
EM 9700	IG II ²	5527	1842	28	1009	580	1009
EM 9091	IG II ²	6197	1842	28	1018	582	1018
EM 11253	IG II ²	8468	1842	28	1085	622	1085
EM 11241	IG II ²	8304	1842	28	1087	622	1087
EM 9478	IG II ²	13096	1842	28	1091	623	1091
Ἀβέβαια ⁶							
—	IG III	3949	1840	20	465	365	465

6. Εἰς τὴν κατηγορίαν ταύτην περιελήφθησαν μικρὰ θραύσματα ἐπιγραφῶν μὴ δυνάμενα νὰ προσδιορισθοῦν, δημοσιευθέντα ὅμως εἰς IG III ὡς fragmenta incerta. Ἡ ἐπομένη κατηγορία ὑπὸ τίτλον «Ἀταύτιστοι ἐπιγραφαί» περιέχει ἐπίσης θραύσματα ἐπιγραφῶν, τὰ ὅποια δὲν κατέστη δυνατόν νὰ ταυτισθοῦν.

				Ἔτος	Φυλλάδιον	Ἀριθμὸς λήμματος	Σελίς	Ἀριθμὸς λιθογραφήματος
—	IG	III	3925	1842	27	920	546	920
—	IG	III	3839	1842	27	943	553	943
—	IG	III	3911	1842	27	955	559	955
—	IG	III	3851	1842	27	999	573	999
Ἀταύτιστοι ἐπιγραφαὶ								
—		—		1839	13	218	213	218
—		—		1839	17	321	280	321
—		—		1840	20	472	370	472
—		—		1841	22	595	427	595
—		—		1841	22	599	428	599
—		—		1841	24	663	451	663
—		—		1842	26	875	525	875
—		—		1842	26	877	525	877
—		—		1842	26	891	530	887
—		—		1842	26	895	533	894
—		—		1842	27	922	547	922
—		—		1842	27	923	547	923
—		—		1842	27	926	548	926
—		—		1842	27	927	548	927
—		—		1842	27	928	549	928
—		—		1842	27	951	557	951
—		—		1842	28	1016	582	1016
—		—		1842	28	1028	587	1028
—		—		1842	28	1067	611	1067
—		—		1842	28	1088	622	1088
Ἀθηνῶν:								
Ψηφίσματα								
EM 7589	IG	II ²	977	1839	15	283	263	283
EM 7622	IG	II ²	1054	1839	15	284	263	284
EM 7605	IG	II ²	1032	1839	17	314	277	314
EM 7018	IG	II ²	188	1839	17	319	279	319
EM 7752α	IG	II ²	1245	1840	18	369	307	369
EM 7733	IG	II ²	1215	1840	18	379	316	379
EM 3822	IG	II ²	1246	1840	18	388	322	388
EM 8090	IG	II ²	1034	1840	18	392	325	392
EM 7606	IG	II ²	1042	1842	26	855	518	855
EM 7774	IG	II ²	1339	1842	26	861	520	861
EM 6608	IG	I ²	115	1842	26	886	528	886
—	IG	II ²	170	1842	27	978	569	978
EM 7519	IG	II ²	907	1842	28	1004	578	1004
Ἐπιστολαὶ καὶ διατάξεις								
EM 10556	IG	II ²	1121	1840	21	520	395	520

				Ἔτος	Φυλλάδιον	Ἀριθμὸς λήμματος	Σελίς	Ἀριθμὸς λιθογραφήματος
EM 2097	IG	Π ²	1125	1840	21	524	397	524
—	IG	Π ²	1122	1842	25	731	475	731
Κατάλογοι								
—	IG	Π ²	2465	1839	13	263	227	263
EM 9653	IG	Π ²	2042	1839	15	278	260	278
EM 9652	IG	Π ²	2058	1839	15	279	261	279
EM 3132	IG	Π ²	2463	1839	15	280	262	280
EM 8203	IG	Π ²	2325	1839	17	313	277	313
EM 8654	IG	Π ²	2382	1839	17	318	279	318
EM 10414	IG	Π ²	1763	1839	17	344	293	344
EM 10472	IG	Π ²	1767	1839	17	347	294	347
EM 10561	IG	Π ²	2461	1840	21	516	392	516 _{α,β}
—	IG	Π ²	2278	1840	21	519	395	519
EM 9510	IG	Π ²	2291 _a	1840	21	522 ⁷	397	522
EM 8450	IG	Π ²	1716	1841	22	578	420	578
EM 10748	IG	Π ²	1974	1841	23	640	441	640
EM 10594	IG	Π ²	2452	1841	24	706	464	706
EM 8073	IG	Π ²	2327	1842	25	776	491	776
—	IG	Π ²	2424	1842	28	1005	579	1005
EM 9656	IG	Π ²	2196	1842	28	1830	587	1030
Μισθώσεις								
—	IG	Π ²	2501	1842	25	734	477	734
Ὅροι								
EM 10181	IG	Π ²	2528	1839	13	267	228	267
Διαθήκαι καὶ ἐπιστολαὶ ἰδιωτικοῦ περιεχομένου								
EM 9513	IG	Π ²	2775	1840	19	422	346	422
Ἀναθηματικά								
—	IG	Π ²	2877	1839	11	141	170	141
EM 8408	IG	Π ²	2999	1839	13	262	226	262
EM 8410	IG	Π ²	2953	1839	17	340	290	340
EM 278	IG	I ²	714	1840	18	367	306	367
—	IG	I ²	769	1840	20	466	365	466
EM 8622	IG	Π ²	4735	1840	21	518	394	518
EM 8426	IG	Π ²	4702	1840	21	534	400	534

7. Κατ' οὐσίαν ἡ ἐπιγραφή αὕτη δὲν εἶναι κατάλογος, ἀλλὰ λόγος (oratio) ἐφήβων.

				Ἔτος	Φυλλάδιον	Ἀριθμὸς λήμματος	Σελίς	Ἀριθμὸς λιθογραφήματος
—	IG	II ²	2931	1841	22	559	411	559
EM 1920	IG	II ²	2876	1841	22	568	414	568
EM 3998	IG	II ²	4669	1842	26	821	509	821
—	IG	II ²	3070	1842	26	897	533	897
EM 10589	IG	II ²	3150	1842	27	915	544	915
EM 10673	IG	II ²	3086/7	1842	27	974	568	974
—	IG	II ²	3006	1842	27	983	570	983

Τιμητικά

EM 10349	IG	II ²	3328	1838	9	88	135	88
EM 10488	IG	II ²	3764	1839	15	287	264	287
EM 10441	IG	II ²	3618	1839	17	302	273	302
—	IG	II ²	3702	1840	18	391	324	391
EM 4071	IG	II ²	3644	1840	21	514	391	514
EM 10314	IG	II ²	3613	1840	21	521	396	521
EM 3918	IG	II ²	3684	1840	21	544	404	544
—	IG	II ²	4224	1841	22	560	411	560
EM 10581	IG	II ²	3445	1841	22	577	419	577
EM 9567	IG	II ²	3385	1841	22	579	420	579
—	IG	II ²	4248	1841	23	635	440	635
—	IG	II ²	3565	1842	26	887	530	889
EM 8629	IG	II ²	3683	1842	27	907	542	907

Ἐπιτύμβια

—	IG	I ²	974	1838	9	101	241	101
EM 10646	IG	I ²	997	1839	11	167	183	167
EM 8572	IG	II ²	12767a	1839	13	264	227	264
—	IG	III	3547	1839	13	271	229	271
EM 3753	IG	II ²	11133	1839	13	272	229	272
EM 9353	IG	II ²	11181	1839	15	285	264	285
—	IG	II ²	9677	1839	15	297	268	297
EM 9785	IG	II ²	11973	1839	17	315	278	315
EM 9718	IG	II ²	6856	1839	17	317	278	317
—	IG	I ²	993	1839	17	342	291	342
EM 10887	IG	II ²	10451	1839	17	346	294	346
EM 10955	IG	II ²	7633	1839	17	349	294	349
EM 9340	IG	II ²	10970	1840	18	396	328	396
—	IG	II ²	6039	1840	19	403	335	403
EM 11707	IG	II ²	6141	1840	20	454	360	454
EM 11755	IG	II ²	6676	1840	20	455	361	455
EM 10442	IG	II ²	11907	1840	20	456	361	456
—	IG	II ²	6864	1840	20	457	362	457
EM 12235	IG	II ²	8407	1840	20	458	362	458
EM 12335	IG	II ²	10417	1840	20	459	363	459

				Ἔτος	Φυλλάδιον	Ἀριθμὸς λήμματος	Σελίς	Ἀριθμὸς λιθογραφήματος
—	IG	Π ²	12540	1840	20	460	363	460
—	IG	Π ²	8770	1840	20	461	363	461
EM 2033	IG	Π ²	11669	1840	21	517	394	517
EM 10230	IG	I ²	952	1840	21	525	398	525
—	IG	Π ²	6127	1840	21	527	399	527
EM 10447	IG	Π ²	8783	1840	21	532	400	532
EM 8829	IG	Π ²	5226	1840	21	545	404	545
EM 10255	IG	I ²	989	1840	21	546	404	546
EM 9074	IG	Π ²	5714	1841	22	566	413	566
—	IG	Π ²	12478	1841	22	567	413	567
EM 12301	IG	Π ²	10360	1841	22	584	423	584
EM 10273	IG	I ²	933	1841	22	585	423	585
EM 11702	IG	Π ²	6114	1841	22	587	424	587
EM 11860	IG	Π ²	9859	1841	22	591	426	591
EM 11860	IG	Π ²	7682	1841	22	592	426	592
—	IG	Π ²	10381	1841	22	593	426	593
EM 11117	IG	Π ²	12701	1841	22	594	427	594
—	IG	Π ²	12532	1841	22	598	428	598
—	IG	Π ²	9389	1841	22	600	429	600
EM 12157	IG	Π ²	9152	1841	23	616	436	616
EM 11748	IG	Π ²	6612	1841	23	617	436	617
EM 11189	IG	Π ²	7661	1841	23	618	436	618
EM 11667	IG	Π ²	5769	1841	23	619	437	619
EM 11157	IG	Π ²	6627	1841	23	620	437	620
EM 12033	IG	Π ²	8557	1841	23	622	437	622
EM 10869	IG	Π ²	11196	1841	23	623	438	623
EM 10830	IG	Π ²	8544	1841	23	625	438	625
EM 11282	IG	Π ²	9051	1841	23	626	438	626
EM 11237	IG	Π ²	8244	1841	23	627	439	627
—	IG	III	3683	1841	23	628	439	628
EM 12062	IG	Π ²	9737a	1841	23	629	439	629
Ἔθ. Μ. 1749	IG	Π ²	7660	1841	23	630	439	♦
—	IG	Π ²	6731	1841	23	631	440	631
EM 9099	IG	Π ²	6333	1841	23	637	441	637
EM 10643	IG	I ²	978	1841	23	641	442	641
EM 10647-10648	IG	I ²	972	1841	23	642	443	642
—	IG	Π ²	6188	1841	23	644	443	644
EM 11082	IG	Π ²	12209	1841	23	645	444	645
EM 10997	IG	Π ²	9080	1841	23	646	444	646
EM 11963	IG	Π ²	9444	1841	23	648	444	648
EM 11963	IG	Π ²	9793	1841	23	649	444	649
—	IG	Π ²	9286	1841	24	659	450	659
EM 10811	IG	Π ²	8169	1841	24	661	450	661
—	IG	Π ²	5720	1841	24	675	455	675
—	IG	Π ²	5253	1841	24	679	456	679

				Ἔτος	Φυλλάδιον	Ἀριθμὸς λήμματος	Σελίς	Ἀριθμὸς λιθογραφήματος
EM 11746	IG II ²	6550		1841	24	680	457	680
—	IG II ²	10053		1841	24	681	457	681
—	IG II ²	11542		1841	24	682	457	682
—	IG II ²	10350		1841	24	683	457	683
EM 11819	IG II ²	7369		1841	24	701	463	701
EM 12115	IG II ²	8945		1841	24	702	463	702
EM 11912	IG II ²	8665		1841	24	703	463	703
EM 12237	IG II ²	11273		1841	24	704	463	704
—	IG II ²	10547		1841	24	705	464	705
EM 11989	IG II ²	8860		1841	24	709	465	709
EM 11803	IG II ²	7321		1841	24	712	466	712
EM 206	IG II ²	6940		1841	24	713	466	713
EM 9686	IG II ²	13168		1841	24	716	467	716
—	IG II ²	8426		1841	24	717	467	717
EM 11691	IG II ²	5990		1841	24	719	468	719
EM 12202	IG II ²	10216		1842	25	730	475	730
—	IG II ²	10355/6		1842	25	733	476	733
—	IG II ²	8312		1842	25	735	477	735
EM 11746	IG II ²	6550		1842	25	736	478	736
—	IG II ²	5973		1842	25	737	478	737
EM 11386	IG II ²	8004		1842	25	738	478	738
EM 11723	IG II ²	6301		1842	25	739	478	739
EM 11386	IG II ²	10615		1842	25	740	478	740
—	IG II ²	11955		1842	25	741	479	741
EM 11619	IG II ²	5335		1842	25	742	479	742
EM 11616	IG II ²	5286		1842	25	743	479	743
EM 11835	IG II ²	7526		1842	25	744	479	744
EM 11829	IG II ²	7422		1842	25	745	479	745
EM 12331	IG II ²	10322		1842	25	746	479	746
—	IG II ²	8333		1842	25	752	481	752
EM 11825	IG II ²	11572		1842	25	753	482	753
—	IG II ²	11238		1842	25	—	—	754
—	IG II ²	11950/1		1842	25	754	482	755
EM 11751	IG II ²	5269		1842	25	756	482	757
EM 11696	IG II ²	6063		1842	25	762	483	762
—	IG II ²	7845		1842	25	763	483	763
—	IG II ²	8875		1842	25	764	484	764
—	IG II ²	10031		1842	25	765	484	765
—	IG II ²	8847		1842	25	766	484	766
EM 9334	IG II ²	10874		1842	25	768	485	768
—	IG II ²	5784		1842	25	769	485	769
—	IG II ²	10044		1842	25	770	489	770
EM 11994	IG II ²	9659		1842	25	771	489	771
EM 12191	IG II ²	8018		1842	25	779	492	779
EM 11829	IG II ²	7422		1842	25	780	492	745

				Ἔτος	Φυλλάδιον	Ἀριθμὸς λήμματος	Σελίς	Ἀριθμὸς λιθογραφήματος
—	IG	II ²	9384	1842	25	800	502	800
—	IG	II ²	5702	1842	26	826	511	826
—	IG	II ²	7583	1842	26	827	511	827
—	IG	II ²	8460	1842	26	829	511	829
—	IG	II ²	12359	1842	26	830	511	830
—	IG	II ²	9236	1842	26	831	511	831
EM 9796/7	IG	II ²	12757	1842	26	832	512	832
EM 12082	IG	II ²	8245	1842	26	833	512	833
EM 11792	IG	II ²	7118	1842	26	834	512	834
—	IG	II ²	10838	1842	26	854	517	854
EM 11089	IG	II ²	5791	1842	26	857	519	857
EM 10271	IG	I ²	933	1842	26	860	520	860
M. Ermitage, Λένινγκραντ	IG	I ²	954	1842	26	863	522	863
EM 9678	IG	II ²	6983	1842	26	880	526	880
—	IG	II ²	11924	1842	26	893	532	892
—	IG	II ²	6220	1842	26	894	533	893
—	IG	II ²	9940	1842	26	896	533	895
—	IG	II ²	10264	1842	26	898	533	897
—	IG	II ²	8759	1842	26	899	533	898
EM 1479	IG	II ²	8323	1842	26	900	534	899
EM 10253	IG	I ²	980	1842	27	905	541	905
—	IG	II ²	8112	1842	27	906	542	906
—	IG	III	3745	1842	27	909	543	909
—	IG	II ²	11112	1842	27	910	543	910
—	IG	III	1618	1842	27	911	543	911
—	IG	III	3719	1842	27	912	543	912
—	IG	II ²	6914	1842	27	935	551	935
EM 12242	IG	II ²	11829	1842	27	946	554	946
EM 11939	IG	II ²	5423	1842	27	971	567	971
EM 11951	IG	II ²	10123	1842	27	976	568	976
EM 12161	IG	II ²	10235	1842	27	977	568	977
—	IG	II ²	9554	1842	27	982	569	982
EM 745	IG	II ²	12555	1842	27	985	570	985
EM 12082	IG	II ²	8245	1842	27	987	571	987
EM 11792	IG	II ²	7118	1842	27	988	571	988
—	IG	II ²	8110	1842	27	990	571	990
—	IG	II ²	10260	1842	27	991	572	991
—	IG	II ²	8615	1842	27	992	572	992
—	IG	II ²	5323	1842	27	994	572	994
—	IG	II ²	8030	1842	27	995	572	995
—	IG	II ²	7609	1842	28	1086	622	1086
EM 11901	IG	II ²	9529	1842	28	1090	623	1090
EM 119	IG	II ²	11952	1842	28	1092	623	1092

				Ἔτος	Φυλλάδιον	Ἀριθμὸς λήμματος	Σελίς	Ἀριθμὸς λιθογραφήματος
EM 11162	IG II ²	6757		1841	23	624 ⁸	438	624
—	IG II ²	11616		1841	23	633	440	633
Ἀβέβαια								
—	IG III	3963		1840	21	543	403	543
—	IG III	3924		1841	22	576	418	576
—	IG III	3976		1841	23	647	444	647
Ἀταύτιστοι ἐπιγραφαὶ								
—		—		1839	15	282	262	282
—		—		1839	17	348	294	348
—		—		1841	22	586	424	586
—		—		1841	23	634	440	634
—		—		1841	24	677	455	677
—		—		1842	25	772	489	772
—		—		1842	27	925	548	925
—		—		1842	27	984	570	984
Ἐλευσῖνος:								
Ψηφίσματα								
M. Ἐλευσ.	295 IG II ²	1338		1841	22	556	408	556
Ὅροι								
M. Ἐλευσ.	61 IG II ²	2625		1841	22	564	413	564
Μεγάρων:								
Ἐπιτύμβια								
—	IG VII	152		1841	24	711	466	711
Πειραιῶς:								
Ἀναθηματικά								
EM 10597	IG II ²	2983		1839	15	295	267	295
—	IG II ²	2872		1842	26	864	522	864
Κατάλογοι								
EM 8200	IG II ²	2325		1842	25	732	476	732

8. Διὰ τὴν ἐπιγραφὴν ταύτην ὡς καὶ διὰ τὰς κατωτέρω ὑπ' ἀριθ. 633, 543, 576 καὶ 647 ἰσχύει ἡ περίπτωσις, ἡ ἀναφερομένη εἰς τὴν ὑποσημείωσιν ὑπ' ἀριθ. 2. τῆς σελ. 145.

			Ἔτος	Φυλλάδιον	Ἀριθμὸς Σελίδος	Ἀριθμὸς	Ἀριθμὸς	Ἀριθμὸς
					λήμματος	λιθογραφήματος	λιθογραφήματος	λιθογραφήματος
Ἐπιτύμβια								
EM 9105	IG Π ²	6391	1839	13	266	228	266	
EM 9096	IG Π ²	6306	1839	13	269	229	269	
EM 9167-9168	IG Π ²	7680	1839	13	270	229	270	
EM 9169	IG Π ²	7702	1839	15	271	259	271	
EM 9063	IG Π ²	5469	1839	15	281	262	281	
EM 8848	IG Π ²	10494	1839	17	303	273	303	
EM 9291	IG Π ²	10217/8	1839	17	304	273	304	
EM 9233	IG Π ²	8853/4	1839	17	306	274	306	
EM 10931	IG Π ²	5559	1839	17	307	274	307	
EM 8888	IG Π ²	5673	1839	17	311	277	311	
EM 9361	IG Π ²	11345	1840	18	359	302	359	
—	IG Π ²	10476	1840	18	380	318	380	
EM 9247	IG Π ²	8931	1840	21	523	397	523	
EM 9185	IG Π ²	10329	1840	21	526	399	526	
EM 11013	IG Π ²	10203	1840	21	530	399	530	
EM 9299	IG Π ²	10363	1840	21	531	400	531	
EM 9085	IG Π ²	6018	1840	21	533	400	533	
EM 10946	IG Π ²	6929	1840	21	537	401	537	
EM 10931	IG Π ²	5559	1840	21	538	402	538	
EM 835, 9230-9231	IG Π ²	8846	1840	21	541	403	541	
EM 9134	IG Π ²	6996	1840	21	547	405	547	
EM 4024	IG Π ²	7836	1840	21	548	405	548	
EM 9248	IG Π ²	8940	1840	21	550	406	550	
EM 9406	IG Π ²	10782	1840	21	551	406	551	
EM 10991	IG Π ²	8936	1840	21	552	406	552	
EM 9164	IG Π ²	7562	1840	21	553	406	553	
EM 10952	IG Π ²	7291	1840	21	554	407	557	
EM 9159	IG Π ²	7470	1840	21	555	407	555	
—	IG Π ²	11865	1841	22	558	410	558	
—	IG Π ²	11386	1841	22	561	412	561	
—	IG Π ²	7994	1841	22	562	412	562	
—	IG Π ²	6269	1841	22	565	413	565	
—	IG Π ²	6384	1841	22	571	416	571	
—	IG Π ²	8414	1841	22	573	416	573	
—	IG Π ²	10271	1841	22	574	417	574	
EM 13324	IG Π ²	5380	1841	22	580	420	580	
EM 9320	IG Π ²	10803	1841	22	596	428	596	
Ἐθν. Μ. 1705	IG Π ²	7708	1841	23	603	433	603	
EM 11110	IG Π ²	13029	1841	23	604	433	604	
—	IG Π ²	11210	1841	23	605	433	605	
EM 12144	IG Π ²	9454	1841	23	606	434	606	
EM 12211	IG Π ²	8688	1841	23	607	434	607	

				Ἔτος	Φυλλάδιον	Ἀριθμὸς λήμματος	Σελίς	Ἀριθμὸς λιθογραφήματος
—	IG	II ²	5375	1841	23	611	435	611
—	IG	II ²	7996	1841	23	612	435	612
EM 11015	IG	II ²	10303	1841	23	613	435	613
EM 11454	IG	II ²	12831	1841	23	621	437	621
—	IG	II ²	11977	1841	23	636	441	636
—	IG	II ²	10733	1841	23	638	441	638
EM 10986	IG	II ²	8840	1841	23	639	441	639
EM 10979	IG	II ²	8404	1841	24	676	455	676
—	IG	II ²	12031	1841	24	707	465	707
Ἐθν. Μ. 1705	IG	II ²	7708	1842	25	749	481	749
EM 11219	IG	II ²	8055	1842	26	822	509	822
EM 9765	IG	II ²	10645	1842	26	867	523	867
EM 2039	IG	II ²	11483	1842	26	868	523	868
EM 9213	IG	II ²	8508	1842	26	869	523	869

*Διαφόρων τόπων Ἀττικῆς**Ἀλῶν Αἰξωνίδων:**Ψηφίσματα*

EM 7731	IG II ²	1201	1842	26	858	519	858
---------	--------------------	------	------	----	-----	-----	-----

Ἱεροὶ νόμοι

EM 7775-7776	IG II ²	1356	1838/1839	10	117-118	156	117-118
--------------	--------------------	------	-----------	----	---------	-----	---------

Ἐπιτύμβια

EM 9080	IG II ²	5906	1842	26	859	519	859
---------	--------------------	------	------	----	-----	-----	-----

*Καισαριανῆς:**Κατάλογοι*

—	IG II ²	2342	1840	18	354	297	354
---	--------------------	------	------	----	-----	-----	-----

*Καρρᾶ:**Ἐπιτύμβια*

—	IG II ²	5459	1842	27	980	569	980
---	--------------------	------	------	----	-----	-----	-----

*Χαρβατίου:**Ἐπιτύμβια*

—	IG II ²	5936	1842	25	777	491	771
---	--------------------	------	------	----	-----	-----	-----

				Ἔτος	Φυλλάδιον	Ἀριθμὸς λήμματος	Σελίς	Ἀριθμὸς λιθογραφήματος
<i>Ψυχικοῦ:</i>								
Ἐπιτύμβια								
—	IG	Π ²	8950	1842	28	1084	622	1084
<i>Βοιωτίας</i>								
Ἀκραιφνίων:								
Ἐπιτύμβια								
—	IG	VII	2746	1842	25	787	499	787
<i>Θηβῶν:</i>								
Ἐπιτύμβια								
—	IG	VII	2694	1842	26	837	513	837
—	IG	VII	2571	1842	26	843	515	843
—	IG	VII	2562	1842	26	844	515	844
<i>Διάφορα</i>								
—	IG	VII	2582	1842	26	846	515	846
—	IG	VII	2415	1842	26	848	515	848
<i>Κωπῶν:</i>								
Κατάλογοι								
—	IG	VII	2781	1842	26	801	503	801
—	IG	VII	2782	1842	26	802	504	802
Ἀναθηματικά								
—	IG	VII	2793	1842	25	789	500	789
—	IG	VII	2791	1842	25	793	501	793
—	IG	VII	2795	1842	26	805	505	805
Ἐπιτύμβια								
—	IG	VII	2796	1842	25	788	500	788
—	IG	VII	2799	1842	25	790	500	790
—	IG	VII	2803	1842	25	791	500	791
—	IG	VII	2800	1842	25	792	500	792
—	IG	VII	2796a	1842	26	803	505	♦

				Ἔτος	Φυλλάδιον	Ἀριθμὸς λήμματος	Σελίς	Ἀριθμὸς λιθογραφήματος
<i>Λεβαδείας:</i>								
<i>Ἐπιτύμβια</i>								
—	IG	VII	3111	1842	26	836	513	836
<i>Ὁρχομενοῦ:</i>								
<i>Ψηφίσματα</i>								
—	IG	VII	3178	1842	26	819	508	819
—	IG	VII	3186	1842	26	820	508	820
<i>Τιμητικά</i>								
—	IG	VII	3224	1842	26	817	507	816
—	IG	VII	3223	1842	26	818	508	817
<i>Ἐπιτύμβια</i>								
—	IG	VII	3264	1842	25	794	501	714
—	IG	VII	3262	1842	25	795	501	795
—	IG	VII	3238	1842	25	796	501	796
—	IG	VII	3265	1842	25	797	501	797
—	IG	VII	3241	1842	25	798	502	798
—	IG	VII	3235	1842	25	799	502	799
—	IG	VII	3278	1842	26	811	506	811
—	IG	VII	3272	1842	26	812	506	812
—	IG	VII	3274	1842	26	813	506	813
—	IG	VII	3230	1842	26	814	507	814
—	IG	VII	3273	1842	26	815	507	815
—	IG	VII	3205	1842	26	816	507	918
—	IG	VII	3265	1842	26	850	516	850
<i>Χαιρωνείας:</i>								
<i>Ἀναθηματικά</i>								
—	IG	VII	3410	1842	26	841	514	841
<i>Νήσων Αἰγαίου καὶ Ἀργοσαρωνικοῦ</i>								
<i>Αἰγίνης:</i>								
<i>Ψηφίσματα</i>								
—	IG	IV	1	1839	17	343	291	343

					Ἔτος	Φυλλάδιον	Ἀριθμὸς λήμματος	Σελίς	Ἀριθμὸς λιθογραφήματος
Ἐπιτύμβια									
EM	9125	IG	IV	72 καὶ					
		IG	II ²	6669	1839	15	275	260	275
EM	10434	IG	IV	52 καὶ					
		IG	II ²	11627	1841	23	614	435	614
Ἀνάφης:									
Ψηφίσματα									
—		IG	XII	3 254	1840	20	477	472	477
Κατάλογοι									
—		IG	XII	3 251	1840	20	485	376	485
Ἀναθηματικά									
—		IG	XII	3 261	1840	19	441	355	441
—		IG	XII	3 290	1840	19	444	356	444
—		IG	XII	3 259	1840	20	478	473	478
—		IG	XII	3 258	1840	20	480	474	480
—		IG	XII	3 268	1841	24	699	462	699
Τιμητικά									
—		IG	XII	3 278	1840	19	440	355	440
—		IG	XII	3 282	1840	19	442	355	442
—		IG	XII	3 283	1840	19	449	357	449
—		IG	XII	3 267	1840	20	475	371	475
—		IG	XII	3 272	1840	20	479	374	479
—		IG	XII	3 273	1840	20	481	374	481
—		IG	XII	3 274	1840	20	482	375	482
—		IG	XII	3 287	1840	20	483	376	483
—		IG	XII	3 279	1840	20	486	377	486
—		IG	XII	3 265	1840	20	510	387	510
Ἐπιτύμβια									
—		IG	XII	3 304	1840	19	438	354	438
—		IG	XII	3 309	1840	19	439	354	439
—		IG	XII	3 292	1840	19	443	356	443
—		IG	XII	3 303	1840	19	445	356	445
—		IG	XII	3 298	1840	19	446	356	446

					Ἔτος	Φυλλάδιον	Ἀριθμὸς λήμματος	Σελίς	Ἀριθμὸς λιθογραφήματος
—	IG	XII	3	307	1840	19	447	357	447
—	IG	XII	3	316	1840	19	448	357	448
—	IG	XII	3	296	1840	19	450	357	450
—	IG	XII	3	300	1840	19	451	357	451
—	IG	XII	3	297	1840	19	452	358	452
—	IG	XII	3	313	1840	20	476	472	476
—	IG	XII	3	276	1840	20	487	377	487
Ἄνδρου:									
Ἀναθηματικά									
—	IG	XII	5	738	1841	24	673	454	673
Τιμητικά									
—	IG	XII	5	747	1841	24	665	451	665
—	IG	XII	5	757	1841	24	666	451	666
—	IG	XII	5	745	1841	24	667	452	667
—	IG	XII	5	758	1841	24	668	452	668
—	IG	XII	5	787	1841	24	674	455	674
Ἀστυπαλαίας:									
Ἀναθηματικά									
—	IG	XII	3	191	1841	24	687	459	687
—	IG	XII	3	185	1841	24	688	459	688
—	IG	XII	3	196	1841	24	689	459	689
Τιμητικά									
—	IG	XII	3	213	1841	24	684	457	684
—	IG	XII	3	208	1841	24	685	458	685
—	IG	XII	3	207	1841	24	686	458	686
—	IG	XII	3	214	1841	24	690	459	690
—	IG	XII	3	215	1841	24	697	461	697
Ἐπιτύμβια									
—	IG	XII	3	228	1841	24	693	460	693
Διάφορα									
—	IG	XII	3	203	1841	24	694	461	694
—	IG	XII	3	182	1841	24	696	461	696

					Ἔτος	Φυλλάδιον	Ἀριθμὸς λήμματος	Σελίς	Ἀριθμὸς λιθογραφήματος
Ἀταύτιστοι ἐπιγραφαὶ									
—	—				1841	24	692	460	692
—	—				1841	24	695	461	695
Δήλον:									
Ἐπιτύμβια									
EM 855	IG	Π ²	9924		1839	17	312	277	312
M. Μυκ. 188		—			1840	20	492	379	492
M. Μυκ. 189		—			1840	20	493	379	493
M. Μυκ. 191		—			1840	20	495	379	495
Χριστιανικαὶ ἐπιγραφαὶ									
—	—				1840	21	515	392	515
Εὐβοίας									
Καρύστου:									
Ψηφίσματα									
—	IG	XII	9	1	1841	24	671	454	671
Κατάλογοι									
EM 11551	IG	XII	9	11	1840	20	567	366	467
Τιμητικαὶ									
—	IG	XII	9	23	1841	24	672	453	672
Ἐπιτύμβια									
—	IG	XII	9	22	1841	24	670	453	670
Θήρας:									
Ψηφίσματα									
—	IG	XII	3	329	1841	24	700	462	700
Ἱεροὶ νόμοι									
—	IG	XII	3	436	1840	19	436	353	436
Ἀναθηματικαὶ									
—	IG	XII	3	438	1840	19	434	352	434

					Ἔτος	Φυλλάδιον	Ἀριθμὸς λήμματος	Σελίς	Ἀριθμὸς λιθογραφήματος
—	IG	XII	3	437	1840	19	435	352	435
—	IG	XII	3	346	1840	20	484	376	484
Τιμητικά									
—	IG	XII	3	880	1840	19	431	350	431
—	IG	XII	3	516	1840	19	432	351	432
—	IG	XII	3	518	1840	20	488	377	488
Ἐπιτύμβια									
—	IG	XII	3	792	1840	19	429	349	429
—	IG	XII	3	866	1840	19	430	350	430
—	IG	XII	3	880	1840	19	431	350	431
—	IG	XII	3	921	1840	19	433	351	433
—	IG	XII	3	949	1840	20	489	378	489
—	IG	XII	3	929	1840	20	490	378	490
—	IG	XII	3	919	1841	24	698	462	698
Διάφορα									
—	IG	XII	3	559	1840	19	437	354	437
—	IG	XII	3	347	1840	20	491	378	491
Καλανρίας:									
Ψηφίσματα									
EM 11521	IG	IV		839	1840	18	395	327	395
Κέας:									
Ψηφίσματα									
—	IG	XII	5	537	1843	29	—	—	7 IVa
—	IG	XII	5	536	1843	29	—	—	7 V
—	IG	XII	5	532	1843	29	—	—	8 V
—	IG	XII	5	533-534	1843	29	—	—	8 VII
—	IG	XII	5	526	1843	29	—	—	9 VIII
—	IG	XII	5	528	1843	29	—	—	9 IX
—	IG	XII	5	527	1843	29	—	—	10 X
—	IG	XII	5	530	1843	29	—	—	10 Xa
—	IG	XII	5	535	1843	29	—	—	10 XI
—	IG	XII	5	536	1843	29	—	—	11 XIII
Λόγοι:									
—	IG	XII	5	544	1843	29	—	—	10 XIIα-γ

					Ἔτος	Φυλλάδιον	Ἀριθμὸς λήμματος	Σελίς	Ἀριθμὸς λιθογραφήματος
Ἀναθηματικά									
—	IG	XII	5	615	1843	29	—	629	1
—	IG	XII	5	545	1843	29	—	—	7 I
—	IG	XII	5	548	1843	29	—	—	7 IV
—	IG	XII	5	547	1843	29	—	—	11 XIII
Τιμητικά									
—	IG	XII	5	628	1843	29	—	—	1
—	IG	XII	5	557	1843	29	—	—	7 II
—	IG	XII	5	556	1843	29	—	—	7 III
Ἐπιτύμβια									
—	IG	XII	5	566	1843	29	—	—	11 XIIIa
Λέσβου:									
Ἀναθηματικά									
—	IG	XII	2	524	1841	24	658	449	658
Τιμητικά									
—	IG	XII	2	288	1841	24	651	447	651
—	IG	XII	2	290	1841	24	652	447	652
—	IG	XII	2	291	1841	24	653	448	653
—	IG	XII	2	289	1841	24	654	448	654
—	IG	XII	2	287	1841	24	655	448	655
—	IG	XII	2	515	1841	24	656	448	656
—	IG	XII	2	519	1841	24	657	449	657
Πάρον:									
Ἐπιτύμβια									
—	IG	XII	5	406	1841	24	714	466	714
Σαλαμῖνος:									
Ψηφίσματα									
—	IG	II ²		71	1842	28	1099	625	1099
Κατάλογοι									
EM 8562	IG	II ²		1946	1839	13	241	223	241

					Ἔτος	Φυλλάδιον	Ἀριθμὸς λήμματος	Σελίς	Ἀριθμὸς λιθογραφήματος
—	IG	II ²	1768		1842	28	1100	625	1100
Ἐπιτύμβιαι									
—	IG	II ²	12117		1842	28	1094	624	1094
—	IG	II ²	11882/3		1842	28	1096	624	1096
Ἀβέβαια									
—	IG	III	3955		1842	28	1098	625	1098
Ἀταύτιστοι ἐπιγραφαὶ									
—		—			1842	28	1095	624	1095
—		—			1842	28	1097	625	1097
Σύρου:									
Ψηφίσματα									
M. Σύρου 353	IG	XII	5	662	1840	21	511	388	511
M. Σύρου 156	IG	XII	5	655	1840	21	512	389	512
M. Σύρου 342	IG	XII	5	665	1840	21	513	390	513
Ὅροι									
M. Σύρου 343	IG	XII	5	671	1840	20	498	380	498
Ἀναθηματικά									
—	IG	XII	5	672	1839	15	272	259	272
Ἐπιτύμβιαι									
M. Σύρου 320	IG	XII	5	695	1840	20	494	379	494
M. Μυκ. 192	IG	XII	5	683	1840	20	496	379	496
M. Μυκ. 190		—			1840	20	497	380	497
M. Σύρου 348	IG	XII	5	676	1840	20	509	387	509
Τήρου:									
Διαθήκαι									
EM 11569	IG	XII	5	873	1840	18	399	328	399
Φθιώτιδος									
Ἡρακλείας:									
Ψηφίσματα									
—	IG	IX	2	1	1842	26	825	510	825

					Ἔτος	Φυλλάδιον	Ἀριθμὸς λήμματος	Σελίς	Ἀριθμὸς λιθογραφήματος
Λαμίας:									
Ψηφίσματα									
—	IG	IX	2	62	1838	8	62	115	62
—	IG	IX	2	61	1838	8	63	115	63
—	IG	IX	2	63	1838	8	64	116	64
—	IG	IX	2	68	1838	8	65	116	65
—	IG	IX	2	65	1838	8	66	117	66
—	IG	IX	2	70	1838	8	67	117	67
Ἀπελευθερωτικαὶ									
—	IG	IX	2	71	1838	8	68	117	68
—	IG	IX	2	72	1838	8	69	118	69
—	IG	IX	2	77	1838	8	70	118	70
—	IG	IX	2	74	1838	8	71	118	71
—	IG	IX	2	75	1838	8	72	119	72
—	IG	IX	2	76	1838	8	73	120	73
—	IG	IX	2	73	1838	8	74	120	74
—	IG	IX	2	78	1838	8	75	121	75
Ἐπιτύμβια									
—	IG	IX	2	83 καὶ					
	IG	VII	2646		1838	8	76	121	76
—	IG	IX	2	88	1838	8	77	121	77
Υπάτης:									
Ψηφίσματα									
—	IG	IX	2	4	1839	12	202	202	202
—	IG	IX	2	9, 10	1842	26	823-824	509	823-824
Ἀπελευθερωτικαὶ									
—	IG	IX	2	17	1839	12	192	198	192
—	IG	IX	2	16	1839	12	193	199	193
—	IG	IX	2	22, 56	1839	12	194	199	194
—	IG	IX	2	21	1839	12	195	199	195
—	IG	IX	2	13	1839	12	196	200	196
—	IG	IX	2	27, 28	1839	12	200-201	201	200-201
—	IG	IX	2	26	1839	12	202	202	202
—	IG	IX	2	15	1839	12	203	203	203
—	IG	IX	2	23	1839	12	204	203	204
—	IG	IX	2	24	1839	12	206	203	206

					Ἔτος	Φυλλάδιον	Ἀριθμὸς λήμματος	Σελὶς	Ἀριθμὸς λιθογραφήματος
Ἀναθηματικά									
—	IG	IX	2	31	1839	12	207	204	207
Τιμητικά									
—	IG	IX	2	41	1839	12	191	198	191
—	IG	IX	2	17	1839	12	192	198	192
—	IG	IX	2	45	1839	12	198	201	198
—	IG	IX	2	42	1839	12	199	201	199
—	IG	IX	2	37	1839	12	205	203	205
Ἐπιτύμβια									
—	IG	IX	2	55 καὶ					
	IG	II ²	12836		1839	12	190	197	190
—	IG	IX	2	50	1839	12	202	202	202
—	IG	IX	2	52	1839	12	208	204	208
Ἀταύτιστοι ἐπιγραφαὶ									
—			—		1839	12	X	210	X
Φωκίδος									
Ἀμβρόσιον:									
Ψηφίσματα									
—	IG	IX	1	10	1842	26	840	514	840
Ἀναθηματικά									
—	IG	IX	1	16	1842	26	839	513	839
Ἐπιτύμβια									
—	IG	IX	1	29	1842	26	808	506	808
—	IG	IX	1	23	1842	26	809	506	809
—	IG	IX	1	25	1842	26	810	506	810
Τιθορέας:									
Ἀπελευθερωτικά									
—	IG	IX	1	187–190	1842	25	783	493	792
—	IG	IX	1	193	1842	25	784	496	794
—	IG	IX	1	191–192	1842	25	785	497	793
—	IG	IX	1	194	1842	25	786	498	795

		Ἔτος	Φυλλάδιον	Ἀριθμὸς λήμματος	Σελὶς	Ἀριθμὸς λιθογραφήματος
Ἀγνώστου προελεύσεως						
—	--	1842	26	—	—	824 ⁹
ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΑΙ ΕΠΙΓΡΑΦΑΙ						
Ἀκροπόλεως Ἀθηνῶν:						
—	—	1842	26	835	512	835
—	—	1859	52	3712	1910	3709
Ἀθηνῶν:						
—	—	1841	22	582	421	582
—	—	1841	23	643	443	643
Σταυροῦ Ἀττικῆς:						
—	—	1842	25	778	491	778
Πελοποννήσου:						
—	—	1859	52	3713	1910	3910
Ἀγνώστου προελεύσεως:						
—	—	1859	52	3714	1910	♦
ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΑ ΧΑΡΑΓΜΑΤΑ						
ΑΡΧΑΙΩΝ ΝΑΩΝ						
Ἀθηνῶν:						
α) Ἡφαιστείου						
—	—	1853	34	1599-1600	939	♦
—	—	1854	38	2449	1214	♦
—	—	1854	38	2452-2454	1215	♦
—	—	1858	50	3468-3474	1809	3468-3474
—	—	1858	50	3476-3477	1810	3476-3477
—	—	1858	50	—	—	3463
β) Παρθενῶνος						
—	—	1856	43	2914-2968	1435	2914-2968
—	—	1856	43	2969	1439	2968

9. Τὸ κείμενον τοῦ ὑπ' ἀριθ. 824 λιθογραφήματος οὐδαμοῦ σχολιάζεται.

		Ἔτος	Φυλλάδιον	Ἀριθμὸς λήμματος	Σελίς	Ἀριθμὸς λιθογραφήματος
—	—	1856	43	2970-2992	1439	2970-2992
—	—	1859	52	3711	1910	3708
γ) Προπυλαίων						
—	—	1853	34	1591-1598	938	♦
—	—	1858	50	3457	1808	3459
—	—	1858	50	3459	1808	3459
—	—	1858	50	3460-3462	1808	3460-3462 ¹⁰
—	—	1858	50	3463-3466	1809	3463-3466

ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ

α) Ἀγίων Θεοδώρων:

—	—	1854	38	2447-2448	1214	♦
---	---	------	----	-----------	------	---

β) Σωτείρας Ανκοδήμου:

—	—	1853	34	1574	936	1565
—	—	1853	34	1575	936	1566
—	—	1853	34	1576	936	1567
—	—	1853	34	1577	936	1568
—	—	1853	34	1578	936	1569
—	—	1853	34	1579	936	1570
—	—	1853	34	1580	936	1571
—	—	1853	34	1581	936	1572
—	—	1853	34	1582	936	1573
—	—	1853	34	1583	936	1574
—	—	1853	34	1584	936	1575
—	—	1853	34	1585	937	1576
—	—	1853	34	1586	937	1577
—	—	1853	34	1589	937	1578

ΛΑΤΙΝΙΚΑ ΧΑΡΑΓΜΑΤΑ

Παρθενῶνος

—	—	1856	43	—	1441	2994 δίς 2995 δίς 2996
---	---	------	----	---	------	------------------------------

ΦΟΙΝΙΚΙΚΑΙ ΕΠΙΓΡΑΦΑΙ

Πειραιῶς:

Ἐπιτύμβιαι

Ἐθν. Μ. 989	IG II ²	8440	1839	17	308	274	308
-------------	--------------------	------	------	----	-----	-----	-----

10. Τὰ εἰς τὰ λήμματα ὑπ' ἀριθ. 3460, 3461 καὶ 3462 ἀντιστοιχοῦντα λιθογραφήματα ἐξετυπώθησαν εἰς τὴν Ε.Α. δίς· τὴν μίαν φοράν δὲν φέρουν ἀριθμόν.

				Ἔτος	Φυλλάδιον	Ἀριθμὸς λήμματος	Σελίς	Ἀριθμὸς λιθογραφήματος
Ἑθν. Μ. 986	—			1840	21	536	401	536
—	IG II ²	10271		1841	22	574	417	574
Ἀστυπалаίᾱς:								
—	—			1841	24	691	460	691
ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ								
Κέας				1843	29	—	630	3-4
ΣΑΡΚΟΦΑΓΟΙ (ἄγνώστου προελεύσεως)								
Τεμάχια δύο ἀναγλύφων σαρκοφάγων				1842	28	—	—	1026-1027
ΣΚΕΥΗ								
Ἀθηνῶν:								
Κληρωτήριον	EM 8984	IG II ²	2864	1841	22	590	425	590
ΧΑΡΤΑΙ								
Κέας				1843	29	—	626	2
ΔΙΑΦΟΡΑ								
Ἀθηνῶν:								
Τμήμα ἀναγλύφου πλακὸς				1842	26	901	534	900
Σαλαμῖνος:								
Ἀβάκιον	EM 11515	IG II ²	2777	1842	28	1081	620	1077

Β' ΠΕΡΙΟΔΟΣ (1862 - 1874)

	Έτος	Τεύχος	Αριθμός λήμματος	Σελίς ἢ Στήλη	Πλῆξ
ΑΓΓΕΙΑ					
1. ΜΑΡΜΑΡΙΝΑ					
Ἀθηνῶν:					
Λήκυθος IG Π ² 12904	1862	Σ'	121	146	ΙΗ' ἀρ. 5
2. ΠΗΛΙΝΑ					
α) Ἄνευ ἀναγλύφου					
Ἀθηνῶν:					
Δύο ἐρυθρόμορφα ἐπίνητρα Ἐθν. Μ. Α. 2181. 2182	1869	ΙΓ'	411	345	51 Α', α-Β', β
Πειραιῶς:					
Μελανόμορφος λήκυθος μετ' ἐγχα- ράκτου ἐπιγραφῆς	1862	Β'	3	35	Θ' ἀρ. 6
Κρήτης:					
Ἐρυθρόμορφος ἀμορφεύς	1862	Γ'	—	53	ΙΔ'
β) Μετ' ἀναγλύφου					
Τεμάχια ἐξ Ἀθηνῶν	1862	Α'	—	13	Ε' ἀρ. 24, 36-40
ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΑ ΜΝΗΜΕΙΑ					
1. ΚΤΙΣΜΑΤΑ					
Ἀθηνῶν:					
Περίβολος τοῦ Ὀλυμπείου	1862	Β'	—	26	Ι'
Κερκίς καὶ κλίμακες τοῦ Διονυσια- κοῦ θεάτρου	1862	Σ'	—	143	ΙΘ' ἀρ. 3
Διάγραμμα διατάξεως τῶν θρόνων τοῦ Διονυσιακοῦ θεάτρου	1862	Σ'	—	143	Κ'
Σχέδια τοῦ Διονυσιακοῦ θεάτρου	1862-1863	ΙΑ'	—	278	Μ - ΜΒ'
2. ΜΕΛΗ					
Μαρμαρίνα					
Ἀθηνῶν:					
Ὀλυμπείου	1862	Γ'	—	51	ΙΒ' ἀρ. 11-13

	Ἔτος	Τεῦχος	Ἀριθμὸς λήμματος	Σελὶς ἢ Στήλη	Πίναξ
ΓΛΥΠΤΑ					
1. ΠΕΡΙΟΠΤΑ					
Μαρμαρίνα					
Ἀθηνῶν:					
Πάν Ἐθν. Μ. 683	1862	Γ'	—	49	ΙΓ' ἀρ. 1
Δύο κεφαλαὶ ἀγαλμάτων ἀνδρῶν	1862	Γ'	—	49	ΙΓ' ἀρ. 2-3
Κεφαλὴ ἀγάλματος ἀνδρὸς	1862	Σ'	—	137 ζ'	ΙΗ' ἀρ. 2
				181	ΚΣ' ἀρ. 1
Κεφαλὴ ἀγάλματος ἀνδρὸς	1862-1863	Θ'	—	248	ΛΓ' ἀρ. 5
Κεφαλὴ ἀγάλματος γυναικὸς	1862	Ζ'	—	138 θ'	ΚΣ' ἀρ. 2
				181	
Κορμὸς ἀγάλματος Διονύσου(;)	1862	Ζ'	—	137 ζ'	ΚΣ' ἀρ. 1
				181	
Στήριγμα ἀγάλματος	1862	Γ'	—	50	ΙΓ' ἀρ. 6
Κωμικὸν προσωπεῖον ἀνδρὸς	1862	Η'	—	137 ε'	ΚΘ' ἀρ. 2
				214	
Τραγικὸν προσωπεῖον γυναικὸς	1862	Η'	—	137 δ'	ΚΘ' ἀρ. 4
				214	
Προσωπεῖον γυναικὸς	1862/1863	Θ'	—	248	ΛΓ' ἀρ. 6
Ἑρμαϊκὴ στήλη Ἐθν. Μ. 387					
IG II ² 3744	1862	Η'	200-201	206	Α' ἀρ. 1-3
Ἑρμαϊκὴ στήλη Ἐθν. Μ. 386					
IG II ² 3740	1862	Η'	202-203	207	ΛΑ' ἀρ. 1-3
Ἀρκαδίας					
Ἀσέας:					
Ἀγεμὼ Ἐθν. Μ. 6 IG V 2 559	1874	ΙΖ'	440	480	71 Α', α-Α', β
2. ΑΝΑΓΛΥΦΑ					
α) Ἀρχιτεκτονικὰ					
Ἀθηνῶν:					
Ἐθν. Μ. 1673	1862	Γ'	—	49	ΙΓ' ἀρ. 4
β) Ἐπίτιτλα					
Ἀκροπόλεως Ἀθηνῶν:					
EM 6966 IG II ² 127	1874	ΙΖ'	435	451	67 ἀρ. 435

					Ἔτος	Τεῦχος	Ἀριθμὸς λήμματος	Σελὶς ἢ Στήλη	Πίναξ
Ἀθηνῶν:									
Ἐθν. Μ.	1470	IG	II ²	2130	1862	H'	199	191	KΘ' ἀρ. 1
Εὐβοίας									
Χαλκίδος:									
—		IG	XII 9	191	1869	II'	404 α-γ	317	48 α-γ
γ) Ἐπιτύμβια									
Ἀθηνῶν:									
ΚΙΟΝΙΣΚΟΙ									
EM	11132	IG	II ²	5721	1862	A'	15	7	Γ' ἀρ. 15
EM	11116	IG	II ²	9713	1862	B'	38	20	Z' ἀρ. 38
EM	12227A	IG	II ²	8703	1862	B'	42	22	Z' ἀρ. 42
ΝΑΪΣΚΟΙ									
Ἐθν. Μ.	738	IG	II ²	5462	1862	B'	40	21	H'α-H'β
Κεραμεικὸς		IG	II ²	11891	1862/1863	IA'	—	280	ΜΓ' ἀρ. 1
ΣΤΗΛΑΙ									
Κεραμεικὸς		IG	II ²	8551	1862/1863	IA'	—	279	ΜΓ' ἀρ. 2-4
Ἐθν. Μ.	35		—		1874	IZ'	—	482	71 B'
Ἐθν. Μ.	38		—		1874	IZ'	—	484	71 Γ',α
Ἐθν. Μ.	83		—		1874	IZ'	—	484	71 Γ',β
ΓΡΑΠΤΟΙ ΕΠΙΤΥΜΒΙΟΙ ΝΑΪΣΚΟΙ									
Κεραμεικὸς		IG	II ²	8550	1862/1863	IA'	—	280	ΜΔ' ἀρ. 1-2
Κεραμεικὸς		IG	II ²	11169	1862/1863	IA'	—	282	ΜΒ' ἀρ. 1
									ΜΓ' ἀρ. 5
									ΜΔ' ἀρ. 3
β) Διάφορα									
Ἀθηνῶν:									
Νήπιον εἰς ἀγκάλην γυναικὸς					1862	Γ'	—	50	II' ἀρ. 5
Ὁρχουμένη γυναικεία μορφή Ἐθν. Μ. 259					1862	Z'	—	138, ια' 181	KΣ' ἀρ. 3 KZ'
Θρόνος N.K. 243	IG	II ²	5063a	1862	Σ'	—	141		IO' ἀρ. 1
Θρόνος N.K. 269	IG	II ²	3700	1862	Σ'	105	100, 141		IO' ἀρ. 2
Θρόνος ἱερέως Διονύσου Ἐλευθε- ρέως N.K. 202	IG	II ²	5022	1862	Σ'	—	142		KA' ἀρ. 1-4
Καθήμενος σάτυρος				1862	H'	—	214		KΘ' ἀρ. 3

				Ἔτος	Τεῦχος	Ἀριθμὸς λήμματος	Σελὶς ἢ Στήλη	Πίναξ
ΕΠΙΓΡΑΦΑΙ								
Ἀττικῆς								
Ἀκρόπολεως Ἀθηνῶν:								
Ψηφίσματα								
EM 7277	IG	II ²	555	1874	IZ'	433	445	66
EM 7260	IG	II ²	471	1874	IZ'	434	447	67 ἀρ. 434
Λόγοι								
—	IG	I ²	213	1862/1863	I'	221	253	ΛΣ' ἀρ. 6
EM 7933	IG	II ²	1523	1872	IE'	424	407	59 ἀρ. 424
EM 13337	IG	I ²	288	1872/1873	IS'	427	415	61
EM 6708	IG	I ²	284/5, 289	1872/1873	IS'	428	418	62
EM 7797-7799	IG	II ²	1382	1872/1873	IS'	430	435	65
EM 6745	IG	I ²	275	1874	IZ'	437	456	68 ἀρ. 437
EM 6762a	IG	I ²	274	1874	IZ'	437*	458	68 ἀρ. 437 β'
EM 7856/7	IG	II ²	1425	1874	IZ'	438	462	69 Α' ἀρ. 438α 69 Β' ἀρ. 438β
EM 7853	IG	II ²	1428	1874	IZ'	439	470	70
Ἀναθηματικά								
M. Ἀκροπ. 6978	IG	I ²	529	1872/1873	IS'	425	409	60 ἀρ. 2
Ἀθηνῶν:								
Ψηφίσματα								
EM 7545	IG	II ²	967	1862	E'	108	113	IS'
EM 10409	IG	II ²	657	1862	E'	109	115	IZ'
EM 7559	IG	II ²	896	1862	Z'	180	171	KE'
EM 7375	IG	II ²	780	1862/1863	I'	220	251	ΛΕ'
Λόγοι								
EM 6763	IG	I ²	329	1869	IIΓ'	409	337	50γ
Κατάλογοι								
EM 8642	IG	II ²	2051	1862	E'	107	105	IE', A'-I'
EM 8087	IG	II ²	1928	1862	Z'	168	167	KΓ'
EM 10045	IG	II ²	2128	1862/1863	Θ'	214	223	ΛΓ' ἀρ. 1

				Έτος	Τεῦχος	Ἀριθμὸς λήμματος	Σελὶς ἢ Στήλη	Πίναξ
EM 10348	IG	II ²	2119	1862/1863	Θ'	217	232	ΛΓ' ἀρ. 4
EM 8540	IG	II ²	1716	1872	IE'	423	405	59 ἀρ. 423
Ὅροι								
—	IG	II ²	2639	1862	Σ'	122	146	IΗ' ἀρ. 1
N.K. 283	IG	I ²	879	1862	H'	206	215	KΘ' ἀρ. 6
Διάφορα								
—	IG	II ²	2776	1870	IA'	415	358	52-53
Ἀναθηματικά								
—	IG	II ²	3053	1862	Σ'	120	145	IΗ' ἀρ. 4
EM 10732	IG	II ²	2870	1862	Z'	169	168	KΔ' ἀρ. 1
EM 8707-8711	IG	II ²	3079	1862	Z'	170-175	169	KΔ' ἀρ. 2-7
EM 10702	IG	II ²	4902	1862	Z'	177	170	KΔ' ἀρ. 8
EM 10701	IG	II ²	4572	1862	Z'	178	170	KΔ' ἀρ. 9
Τιμητικά								
—	IG	II ²	3299	1862	Γ'	50	41	IA' ἀρ. 1
—	IG	II ²	3297	1862	Γ'	51	41	IA' ἀρ. 2
EM 10412	IG	II ²	3642	1862	Σ'	119	145	IΗ' ἀρ. 3
N.K. 267	IG	II ²	3286	1862	Z'	124	153	KB' ἀρ. 1
N.K. 264	IG	II ²	3287	1862	Z'	125	155	KB' ἀρ. 2
Έθν. Μ. 387	IG	II ²	3744	1862	H'	200-201	206	Λ' ἀρ. 1-3
Έθν. Μ. 386	IG	II ²	3740	1862	H'	202-203	207	ΛΑ' ἀρ. 1-3
EM 8435	IG	II ²	3751	1862	H'	204	208	ΛΑ' ἀρ. 4
N.K. 281	IG	II ²	3643	1862	H'	205	215	KΘ' ἀρ. 5
N.K. 280	IG	II ²	3112	1862/1863	Θ'	211	221	ΛΒ' ἀρ. 1
N.K. 274	IG	II ²	4268	1862/1863	Θ'	212	224	ΛΒ' ἀρ. 2
N.K. 273	IG	II ²	4257	1862/1863	Θ'	213	224	ΛΒ' ἀρ. 3
EM 10356	IG	II ²	3758	1862/1863	Θ'	215	230	ΛΓ' ἀρ. 2
EM 10358	IG	II ²	3736	1862/1863	Θ'	216	231	ΛΓ' ἀρ. 3
—	IG	II ²	3779	1862/1863	I'	219	249	ΛΔ' α - γ
—	IG	III	3921	1862/1863	IB'	379	303	MB' ἀρ. 13
Ἐπιτύμβια								
EM 11203	IG	II ²	9878	1862	A'	2	4	B' ἀρ. 2
EM 11984	IG	II ²	8085	1862	A'	3	4	B' ἀρ. 3
EM 12133	IG	II ²	9342	1862	A'	4	4	B' ἀρ. 4
EM 11863	IG	II ²	7684	1862	A'	5	4	B' ἀρ. 5
EM 11863	IG	II ²	5493	1862	A'	6	4	B' ἀρ. 6
EM 11661	IG	II ²	5731	1862	A'	7	5	B' ἀρ. 7

				Έτος	Τεύχος	Αριθμός λήμματος	Σελίς ἢ Στήλη	Πίναξ
EM	ἀνευ ἀριθμοῦ	IG	Π ²	10241	1862	A'	8	B' ἀρ. 8
EM	12109	IG	Π ²	8261	1862	A'	9	Γ' ἀρ. 9
EM	11987	IG	Π ²	8605	1862	A'	10	Γ' ἀρ. 10
EM	1101	IG	Π ²	12741	1862	A'	11	Γ' ἀρ. 11
EM	11758	IG	Π ²	6737	1862	A'	12	Γ' ἀρ. 12
EM	11961	IG	Π ²	9013	1862	A'	13	Γ' ἀρ. 13
EM	1081	IG	Π ²	11182	1862	A'	14	Γ' ἀρ. 14
EM	12176	IG	Π ²	7927	1862	A'	16	Γ' ἀρ. 16
EM	12166	IG	Π ²	10763	1862	A'	17	Γ' ἀρ. 17
EM	12020	IG	Π ²	9392	1862	A'	18	Δ' ἀρ. 18
EM	12001	IG	Π ²	8604	1862	A'	19	Δ' ἀρ. 19
EM	12209	IG	Π ²	8676	1862	A'	20	Δ' ἀρ. 20
EM	11161	IG	Π ²	6730	1862	A'	21	Δ' ἀρ. 21
EM	11656	IG	Π ²	5691	1862	A'	22	Δ' ἀρ. 22
EM	11882	IG	Π ²	7803	1862	A'	23	Δ' ἀρ. 23
EM	12098	IG	Π ²	8520	1862	A'	24	Δ' ἀρ. 24
EM	11757	IG	Π ²	6712	1862	A'	25	E' ἀρ. 25
EM	10856	IG	Π ²	11359	1862	B'	26	Σ' ἀρ. 26
EM	11829α	IG	Π ²	10806	1862	B'	27	Σ' ἀρ. 27
—		IG	Π ²	11735	1862	B'	28	Σ' ἀρ. 28
EM	2046	IG	Π ²	12225	1862	B'	29	Σ' ἀρ. 29
—		IG	Π ²	5371	1862	B'	30	Σ' ἀρ. 30
—		IG	Π ²	10279	1862	B'	31	Σ' ἀρ. 31
EM	12268	IG	Π ²	11826	1862	B'	32	Σ' ἀρ. 32
EM	1505	IG	Π ²	8027	1862	B'	33	Σ' ἀρ. 33
EM	11229	IG	Π ²	8130	1862	B'	34	Σ' ἀρ. 34
—		IG	Π ²	12707	1862	B'	35	Σ' ἀρ. 35
EM	10860	IG	Π ²	9223	1862	B'	36	Σ' ἀρ. 36
EM	11721	IG	Π ²	6268	1862	B'	37	Σ' ἀρ. 37
EM	11042	IG	Π ²	11425	1862	B'	39	Z' ἀρ. 39
—		IG	Π ²	6393	1862	B'	41	Z' ἀρ. 41
—		IG	Π ²	8540	1862	B'	43	Z' ἀρ. 43
—		IG	Π ²	8960	1862	B'	44	Z' ἀρ. 44
EM	9145	IG	Π ²	7372	1862	Γ'	52	IA' ἀρ. 3
—		IG	Π ²	12072	1862	Γ'	53	IB' ἀρ. 1
EM	10806	IG	Π ²	6206	1862	Γ'	54	IB' ἀρ. 2
—		IG	Π ²	8118	1862	Γ'	65	II' ἀρ. 8
EM	11293	IG	Π ²	9187	1862/1863	I'	222	ΛΣ' ἀρ. 1
EM	11368	IG	Π ²	10220	1862/1863	I'	223	ΛΣ' ἀρ. 2
—		IG	Π ²	12604	1862/1863	I'	224	ΛΣ' ἀρ. 3
EM	11406	IG	Π ²	11135	1862/1863	I'	225	ΛΣ' ἀρ. 4
EM	11064	IG	Π ²	11869	1862/1863	I'	226	ΛΣ' ἀρ. 5
EM	8856	IG	Π ²	12141	1862/1863	IB'	349	ΜΔ' ἀρ. 4
Κεραμεικός		IG	Π ²	9768	1862/1863	IB'	350	ΜΔ' ἀρ. 5
Κεραμεικός		IG	Π ²	9767	1862/1863	IB'	351	ΜΔ' ἀρ. 6

				Ἔτος	Τεύχος	Ἀριθμὸς λήμματος	Σελὶς ἢ Στήλη	Πίναξ	
EM	10638	IG	I ²	1002	1872/1873	I5'	426	411	60 ἀρ. 1
EM	10642	IG	I ²	986	1874	IZ'	440*	484	72
Ἀβέβαια									
—		IG	III	3961	1862	Γ'	55	43	IB' ἀρ. 3
—		IG	III	3962	1862	Γ'	63	43	IB' ἀρ. 14
Ἀταύτιστοι ἐπιγραφαὶ									
—			—		1862	Γ'	56	43	IB' ἀρ. 4
—			—		1862	Γ'	57	43	IB' ♦
—			—		1862	Γ'	58	43	IB' ἀρ. 6
—			—		1862	Γ'	64	43	IG' ἀρ. 7
—			—		1862	Γ'	66	43	IG' ἀρ. 9
—			—		1862	Z'	179	170	KΔ' ἀρ. 10
Πειραιῶς:									
Ψηφίσματα									
M. Περ.	1213	IG	II ²	1314	1862	A'	1	1	A'
EM	10550	IG	II ²	1328	1862	H'	198	189	KH'
Λόγοι									
EM	8039	IG	II ²	1669	1872	IE'	421	397	57
Διαφόρων τόπων Ἀττικῆς									
Κατσιποδίου:									
Κατάλογοι									
EM	8036	IG	II ²	2345	1872	IE'	419	386	56
Μενιδίου:									
Λόγοι									
EM	7839	IG	II ²	1400	1872/1873	I5'	429	422	63
Βοιωτίας									
Θεσπιῶν:									
Ἀναθηματικά									
EM	11536	IG	VII	1828	1869	IG'	408	336	50 δ

				Ἔτος	Τεύχος	Ἀριθμὸς λήμματος	Σελὶς ἢ Στήλη	Πίναξ
<i>Εὐβοίας</i>								
<i>Ἑρετρίας:</i>								
<i>Ψηφίσματα</i>								
—	IG	XII 9	188	1872	IE'	417	381	54
—	IG	XII 9	220	1872	IE'	418	384	55
<i>Κύπρου:</i>								
<i>Τιμητικά</i>								
—		—		1862/1863	I'	227	255	ΛΖ'
ΕΠΙΓΡΑΦΑΙ ΕΠΙ ΜΟΛΥΒΔΟΥ								
<i>Πειραιῶς:</i>								
—		—		1869	IG'	406-407	333	49 α-β
<i>Ἀττικῆς:</i>								
—		—		1869	IG'	405	333	49 γ
<i>Αἰγίνης:</i>								
—	IG	IV	191	1862/1863	IB'	377	302	ME' ἀρ. 1
<i>Εὐβοίας</i>								
<i>Στύρων:</i>								
—	IG	XII 9	56	1862/1863	IA'	245-342	272	ΛΗ' ἀρ. 1-30, ΛΘ' ἀρ. 31-98
—	IG	XII 9	56	1862/1863	IB'	354-376	301	ME' ἀρ. 99-121
ΕΠΙΓΡΑΦΑΙ ΕΠΙ ΧΑΛΚΟΥ								
<i>Πειραιῶς:</i>								
—		—		1872	IE'	—	405	58 ἀρ. 18
<i>Τεγέας:</i>								
Ἑθν. Μ. Χ. 8165	IG	V 2	159	1869	IG'	410	341	50 α,β
<i>Ἀγνώστου Προελεύσεως:</i>								
—		—		1872	IE'	—	405	58 ἀρ. 15
—		—		1872	IE'	—	405	58 ἀρ. 16
—		—		1872	IE'	—	405	58 ἀρ. 17

Ἔτος Τεύχος Ἀριθμὸς
λήμματος Σελὶς ἢ
Στήλη Πίναξ

ΕΠΙΓΡΑΦΑΙ ΕΠΙ ΠΗΛΙΝΩΝ

Ἀθηνῶν:

—	—	1862	A'	—	10	E' ἀρ. 22-23, 25 - 26
—	—	1862	Γ'	59-62	43	IB' ἀρ. 7-10
—	—	1862/1863	IB'	353	301	MB' ἀρ. 2

ΛΑΤΙΝΙΚΑΙ ΕΠΙΓΡΑΦΑΙ

Ἀθηνῶν:

—	—	1862	A'	—	10	E' ἀρ. 1-21, 27 - 35
N.K. 267	IG II ² 3286	1862	Z'	124	153	KB' ἀρ. 1

NOMISMATA

Ἀμοργοῦ	1870	ΙΔ'	414	352	54 ἀρ. 1, 3-24
Ἐπιδάουρου	1870	ΙΔ'	414*	357	54 ἀρ. 28-32
Θεσσαλίας	1870	ΙΔ'	414*	357	54 ἀρ. 27
Κυθήρων	1862/1863	IB'	393-396	313	MB' ἀρ. 3-6

ΣΚΕΥΗ

1. ΜΑΡΜΑΡΙΝΑ

Ἀθηνῶν:

Κληρωτήριον EM 8986 IG II ² 2864	1862	B'	—	24	Θ' ἀρ. 2-3
Κληρωτήριον EM 8984 IG II ² 2864	1862	B'	—	25	Θ' ἀρ. 4-5
Μετρικὸν σκεῦος (σήκωμα)	1862	B'	—	23	Θ' ἀρ. 1

2. ΠΗΛΙΝΑ

Ἀθηνῶν:

Λύχνος μετ' ἀναγλύφου διακοσμή- σεως	1862	B'	—	35 ἀρ. 2 40 ἀρ. 12	Z' ἀρ. 45
Ψῆφος δημοσία	1862/1863	IB'	382	307	MΣ' ἀρ. 3

3. ΧΑΛΚΑ

ΚΑΤΟΠΤΡΑ

Κορίνθου IG IV 360					
M. Λούβρου 1699	1872/1873	IS'	431	440	64

	Ἔτος	Τεύχος	Ἀριθμὸς λήμματος	Σελὶς ἢ Στήλη	Πίναξ
ΔΙΚΑΣΤΙΚΑ ΠΙΝΑΚΙΑ					
Ἀθηνῶν Ἐθν. Μ.Χ. 8062 IG II ² 1852	1862/1863	IB'	380	304	ΜΣ' ἀρ. 1
ΣΤΑΘΜΑ					
Ἀθηνῶν	1862/1863	IB'	383-392	307	ΜΖ' ἀρ. 1-15
ΣΤΛΕΓΓΙΑΕΣ					
Ἀττικῆς	1872	IE'	—	404	58 ἀρ. 14
Δομβραίνης Βοιωτίας	1872	IE'	—	404	58 ἀρ. 12
Ἀγνώστου προελεύσεως	1872	IE'	—	404	58 ἀρ. 13
ΣΦΡΑΓΙΔΕΣ					
Ἀθηνῶν	1872	IE'	—	404	58 ἀρ. 9
Ἀθω	1872	IE'	—	403	58 ἀρ. 2
Αἰγείρας Ἀχαΐας	1872	IE'	—	404	58 ἀρ. 4
Κυζίκου (;)	1872	IE'	—	403	58 ἀρ. 1
Ἀγνώστου προελεύσεως	1872	IE'	—	403	58 ἀρ. 3, 5-8, 10-11
ΣΦΡΑΓΙΔΟΛΙΘΟΙ					
Ἀμφιπόλεως	1862	B'	—	36 ἀρ. 4 40 ἀρ. 12	Z' ἀρ. 46
Αἰγύπτου	1862	B'	—	36 ἀρ. 5 40 ἀρ. 12	Z' ἀρ. 47
ΨΗΦΟΙ					
Ἀθηνῶν ψῆφος δημοσία IG II ² Add. et Corr. 1923a	1862/1863	IB'	381	305	ΜΣ' ἀρ. 2
ΔΙΑΦΟΡΑ					
Μολύβδινοι ἐνεπίγραφοι πεσσοὶ σφενδόνης ἐκ Κυθήρων καὶ παρακει- μένων νησιδίων	1862/1863	IB'	397-402	314	ΜΒ' ἀρ. 7-12
Πήλινος ἐπίχρυσος ρόδαξ ἐξ Ἀθη- νῶν	1862/1863	IB'	—	315	ΜΒ' ♦
Πήλινον ἀρχιτεκτονικὸν κόσμημα τάφου	1862/1863	IB'	—	315	ΜΒ' ♦

III. ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΑ ΤΩΝ IG ΠΡΟΣ ΤΑ ΛΗΜΜΑΤΑ ΤΗΣ Α.Ε.

Α' ΠΕΡΙΟΔΟΣ (1837-1860)

IG I²

IG I ²	Μουσείον*	Έτος	Σελίς	Αριθμός λήμματος	IG I ²	Μουσείον	Έτος	Σελίς	Αριθμός λήμματος
5	M. Έλευσ. 9-10	1860	1949	3798			1853	862	1383
9	—	1853	880	1402			1854	1150	2214
12/13	EM 6562/3	1852	674	1119			1859	1812	3480
		1856	1421	2873			1859	1848	3548
		1859	1834	3514			1860	1960	3807
15	EM 6564	1842	599	1052			1860	2040	4062
17	EM 7000	1853	951	1604			1860	2048	4083
27	EM 6569. 56	1858	1788	3417	64	EM 6861. 6866.			
34/35	EM 6571. 6613	1859	1848	3547		6858δ	1853	744	1205
		1860	1962	3810—			1853	771	1285—
				3811					1286
45	EM 6577. 6577α	1852	640	1102—			1860	2041	4069
				1103	65	EM 6595. 2494.			
		1853	961	1616		141. 5533.	1838	134	85
48	EM 6573	1860	2041	4068		6860α	1839	180	163
49	EM 6630. 6841.						1855	1319	2652
	6835	1853	875	1398			1856	1432	2911
50	EM 6623. 6623α.						1860	1961	3809
	6623β. 5408	1860	1989	3866			1860	1964	3817
57	EM 6596	1838	96	45	66	EM 6578	1854	1099	2071
58	EM 6579	1853	873	1396	68	EM 6611	1853	890	1422
59	EM 6615. 6593	1854	1141	2208	69	EM 6621. 6622.			
60	EM 6631. 6823.					12830	1842	563	965
	6823α. 6823β.						1853	889	1420
	Λοῦβρον, Cat.						1854	1107	2097
	Somm. 2414	1853	892	1427			1856	1429	2902
63	EM 6860/2.				71	EM 6580. 6811.			
	6858. 6866.					6580α. 6580β	1839	178	159
	5399. 6858α	1852	668	1110			1853	841	1359
		1853	750	1217			1853	1075	2021
		1853	757	1235	75	EM 6583-6585α	1838	137	93
		1853	761	1244—			1853	1035	1946
				1247			1854	1100	2072
		1853	770	1280			1860	2043	4073

* Οί πλάγιοι ἀριθμοί εἰς τὴν στήλην τῶν Μουσείων δηλοῦν ὅτι καὶ τὰ ἐνεπίγραφα ταῦτα τμήματα ἀνήκουν εἰς τὴν αὐτὴν ἐπιγραφὴν, δὲν δημοσιεύονται ὅμως εἰς τὴν E.A.

<i>IG I²</i>	<i>Μουσείον</i>	<i>Ἔτος</i>	<i>Σελίς</i>	<i>Ἀριθμὸς λήμματος</i>	<i>IG I²</i>	<i>Μουσείον</i>	<i>Ἔτος</i>	<i>Σελίς</i>	<i>Ἀριθμὸς λήμματος</i>
77	EM 6561	1856	1433	2912	114	EM 6600. 6835	1842	563	964
80	EM 6629. 6629α. 6629β	1856	1404	2830	115	EM 6602	1842	528	886
		1858	1795	3432	119	EM 6606	1853	891	1426
82	EM 6582	1859	1852	3555			1856	1370	2738
83	EM 6581	1842	611	1068	121	—	1854	1257	2544
84	EM 6597	1858	1686	3232	123	EM 6607	1853	833	1352
85	EM 6586	1858	1800	3445	124	EM 6928	1837	52	24
90	EM 6599	1837	19	5	127	EM 6594. 6100	1860	2103	4154
		1854	1171	2262	129	EM 6610	1842	591	1035
95	EM 6587	1858	1761	3364			1854	1171	2263
96	EM 6588. 6588α- 6588δ	1840	305	364	130	EM 6627	1858	1792	3425
		1853	1038	1951	131	EM 6628	1858	1792	3427
		1854	1124	2160	136	EM 6641	1860	2037	4055
97	EM 6590. 6634	1839	180	164	139	EM 6632. 6639. 6632α	1840	343	417
		1856	1332	2678			1854	1137	2196
98	EM 6591B 6591A	1839	178	160			1855	1303	2622
		1842	613	1070			1856	1368	2735
99	EM 6591. 6591Γ- 6591Z. 6591M	1842	610	1065	143	EM 6820. 5409	1859	1835	3517
		1854	1110	2102	144	EM 6626. 6854βγ. 2635.			
		1858	1776	3397		M. Ἀκροπ. 2996	1842	599	1051
101	EM 6592. 6592α	1840	336	406			1854	1172	2265
		1840	345	421			1860	2007	4014
103	EM 6915. 6930	1853	847	1368	145	EM 6609	1840	348	426
105	EM 6644	1842	583	1020	149	EM 6821. 6822	1839	289	337
106	EM 6624. 6624α. 6604	1859	1835	3518			1853	1039	1953
107	EM 6824	1853	891	1424	152	EM 6619	1860	1960	3806
108	EM 6598. 2496. 2497	1839	224	244	153	EM 6723	1860	2048	4084
110	EM 6601	1839	175	156	158	EM 6685	1842	573	1000
		1840	338	409	159	EM 6625	1860	1963	3815
		1840	347	424	164	—	1859	1872	3621
		1842	606	1062- 1063	167	EM 6633	1853	893	1431
		1842	616	1075	174	EM 6635	1853	901	1446
		1856	1432	2910	175	EM 5854	1853	1053	1978
		1859	1821	3488	191	EM 6647. 6647α	1853	692	1146
113	EM 6844. 6608. 6608α	1842	550	934			1853	695	1148
		1854	1110	2101	192	EM 6870	1853	713	1165
		1858	1796	3434	192-193	—	1853	698	1151
							1853	699	1152
							1853	712	1163
					193	—	1853	717	1175
					193-194	—	1853	702	1154
							1853	703	1155
							1853	716	1167

<i>IG I²</i>	<i>Μουσείον</i>	<i>Ἔτος</i>	<i>Σελίς</i>	<i>Ἀριθμός λήμματος</i>	<i>IG I²</i>	<i>Μουσείον</i>	<i>Ἔτος</i>	<i>Σελίς</i>	<i>Ἀριθμός λήμματος</i>
194	—	1853	710	1160			1853	756	1230
		1853	711	1162	199-200	—	1853	752	1225—
		1853	770	1283—					1226
				1284	200	—	1853	721	1179
194-195	—	1853	704	1156			1853	724	1182
195	EM 4488. 5224	1853	696	1149			1853	752	1224
		1853	756	1231—			1853	769	1271
				1232			1859	1850	3551
195-196	EM 4488. 5224. 6656. 6872	1853	704	1157	200-201	—	1853	701	1153
		1853	722	1180—			1853	756	1233
				1181	201	—	1853	732	1195—
				1239					1196
196	EM 6656. 6872	1842	554	945			1853	744	1207
		1853	710	1161			1853	760	1240
		1853	733	1197	201-202	EM 5383. 5395	1853	760	1242
		1853	748	1212			1853	709	1159
		1853	749	1215			1853	724	1183
		1853	750	1221			1853	756	1234
		1853	753	1227	202	EM 5383. 5395	1853	725	1185
		1853	758	1237			1853	729	1187
		1853	760	1241	202-203	EM 5383. 5395. 6873. 5388	1853	726	1186
		1853	762	1248			1853	729	1189
		1853	768	1259	203	EM 6873. 5388	1853	730	1190
		1853	769	1263—			1853	745	1209
				1264	204	EM 5162. 6651. 5528	1853	699	1152
		1853	769	1267			1853	701	1153
		1859	1849	3550			1853	732	1193
		1859	1850	3552			1853	751	1223
197	EM 5224	1853	718	1176	204-205	EM 5162. 6651. 5528. 6871. 5384	1853	706	1158
197-198	EM 5224	1853	713	1164					
198	—	1853	694	1147	205	EM 6651. 5384. 6871	1853	725	1184
		1853	697	1150			1853	731	1191
		1853	716	1166			1853	749	1214 δις
		1853	716	1168			1853	750	1220
		1853	717	1170			1853	768	1257
		1853	717	1173—	206	EM 6855. 6857	1853	762	1250
				1174	206-207	EM 6855. 6857	1853	748	1211
		1853	720	1178	208a	—	1853	758	1236
		1853	744	1206	209	—	1853	734	1198
		1853	758	1238			1853	750	1218
199	—	1853	718	1177	209-211	—	1853	734	1199
		1853	732	1194					
		1853	751	1222					
		1853	753	1228					

<i>IG I²</i>	<i>Μουσείον</i>	<i>Ἔτος</i>	<i>Σελίς</i>	<i>Ἀριθμός λήμματος</i>	<i>IG I²</i>	<i>Μουσείον</i>	<i>Ἔτος</i>	<i>Σελίς</i>	<i>Ἀριθμός λήμματος</i>
211	—	1853	738	1202			1854	1104	2093
		1853	750	1216	233-235 EM 6772. 634		1854	1160	2237
		1853	770	1281	234 EM 6772. 634		1839	231	247
211a	—	1853	768	1258			1853	1076	2024
212	EM 12655	1853	737	1200-1201	236-239 EM 6788		1839	231	248
							1854	1085	2034
		1853	738	1203	239 EM 6788		1837	37	14
		1853	745	1210			1853	1077	2027
		1853	750	1219	244-245 —		1839	232	249
		1853	762	1249	246-247 —		1837	38	15
		1853	768	1255-1256	252-253 EM 6773		1853	1073	2018
		1853	769	1270	253 EM 6773		1854	1086	2035
		1853	890	1421	254-255 EM 6774		1837	39	16
212a	—	1853	769	1274			1839	233	250
213	EM 6855. 6857. 316				255 EM 6774		1854	1249	2494
		1853	691	1145			1837	17	4
		1853	748	1213	257-258 —		1854	1088	2037
		1853	763	1251			1837	41	17
		1853	770	1282	259 EM 635		1854	1105	2094
		1853	771	1287	260-262 EM 636		1853	1076	2023
214	EM 6863. 6652a. 6864. 6865						1838/		
		1853	729	1188			1839	151	112
216-217	EM 6856	1853	763	1252			1839	230	112
		1853	767	1254	262-263 —		1854	1125	2162
218	EM 6771. 6783. 6783a. 6785. 6655. 6786						1839	234	251
		1853	690	1144			1854	1140	2206
		1853	754	1229	272-273 EM 6778		1839	181	165
219	EM 6650	1853	745	1208			1839	234	255
220	EM 6652. 6764. 6758	1859	1849	3549	274 EM 6762α		1854	1106	2095
221	EM 6702. 6653. 6756. 6757	1853	1067	2111			1839	185	174
222	EM 6654	1853	731	1192	276-277 EM 6793		1854	1162	2238
225	—	1853	769	1269	277-278 —		1860	2053	4093
226	—	1853	769	1266			1839	235	256
227	—	1853	769	1272	278-279 —		1854	1096	2069
228	—	1853	769	1265	279 —		1854	1163	2239
229	—	1853	769	1268			1838	103	48
230	—	1853	768	1262	282 EM 6780		1839	236	257
231	—	1853	764	1253	282-283 EM 6780		1854	1128	2164
232	EM 6772. 634	1839	168	137			1856	1429	2903
		1839	230	137	286-287 EM 6793. 6869		1840	381	499
		1853	1076	2022			1854	1097	2070
					287-288 EM 6869. 13337		1837	42	18
							1854	1109	2100
							1839	236	258
							1854	1106	2096

IG I ²	Μουσείον	Ἔτος	Σελίς	Ἀριθμὸς λήμματος	IG I ²	Μουσείον	Ἔτος	Σελίς	Ἀριθμὸς λήμματος
		1854	1163	2240			1860	2050	4087
293	EM 6770	1860	2049	4086			1860	2053	4094
294	EM 6707. 6748. 5173	1860	2051	4090	342	EM 6676. 6678. 6675	1860	2038	4057
295	EM 6777	1842	531	892	342-343	EM 6675. 6676. 6678. 6679	1860	2042	4071
299	EM 6706	1838/ 1839	156	116	343	EM 6679. 6675	1860	2040	4063
302	EM 6742	1837	49	23	346	EM 6671. 6674	1854	1128	2165
		1853	1079	2029	352	EM 6677. 6679	1853	1080	2030
		1854	1126	2163			1857	1588	3151
		1854	1141	2207			1860	2040	4064
		1854	1170	2261	359	EM 6768	1839	182	166
305	EM 6705. 6705a. 6781	1854	1139	2204	362	EM 6825	1854	1118	2132
309	EM 6704	1858	1792	3426	363	EM 6673. 5572. 6700. 5218. 5220. 5222. 6712	1853	1037	1949
310	EM 6701	1859	1842	3533			1854	1124	2159
		1860	2031	4048	363, 364	EM 6700. 6673. 5572. 5218. 5220. 5222. 6712. 6719. 6684. 6671b. 5221	1853	1034	1945
		1860	2035	4051- 4054	364	EM 6700. 6719. 6684. 6671b. 5221	1860	1960	3808
		1860	2038	4056	365	EM 6712. 5219. 6711b. 6834. 6744. 6718a	1853	1078	2028
		1860	2039	4058- 4061	366	EM 6700. 6719	1853	1033	1944
		1860	2041	4065- 4066	367	EM 6673	1853	1036	1948
		1860	2051	4089			1854	1123	2158
		1860	2052	4091	368	EM 6776	1839	237	260
Add. et							1854	1108	2098
Corr. 310	EM 6645. 6646	1860	2041	4067	371	EM 6699	1860	1923	3753- 3754
		1860	2042	4070	372	EM 6662. 6665. 6735	1839	208	215
		1860	2050	4088			1839	219	232
324	EM 6741	1837	44	20			1854	1140	2205
		1839	237	259	374	EM 6667. 6668. 6667β. 6713. 6714. 8879.	1854	1169	2259
		1853	740	1204					
		1853	830	1204δς					
		1853	833	1351					
		1854	1133	2189					
		1854	1173	2266- 2267					
324a	EM 6695	1857	1603	3174					
327	EM 6766	1853	689	1142					
328	EM 6767	1852	678	1125					
333	EM 6692	1860	2012	4032					
338	EM 6680/2. 6688. 6715. 6715α	1859	1812	3481					

IG I ²	Μουσείον	Ἔτος	Σελίς	Ἀριθμός λήμματος	IG I ²	Μουσείον	Ἔτος	Σελίς	Ἀριθμός λήμματος
	6711a	1837	30	9-11	575	EM 6315	1839	175	155
		1839	185	172	577	EM 6317	1859	1834	3516
		1840	343	418	579	EM 6318	1840	297	353
		1853	1077	2025- 2026	580	EM 6319	1838/ 1839	159	121*
		1853	1084	2033	584	EM 6322	1839	171	143
		1854	1087	2036			1839	218	230
		1854	1169	2260	585	M. Ἀκροπ. 6504	1840	314	373
375	EM 6697	1858	1786	3415	602	EM 6336	1852	673	1115
378	EM 6743	1856	1410	2844	604	M. Ἀκροπ. 13213	1842	482	757
381	—	1854	1137	2195			1860	1962	3813
385	EM 6659	1840	371	474	606	M. Ἀκροπ. 13255	1838	107	54
		1842	597	1048	609	EM 6339	1839	288	335
		1854	1108	2099	611	EM 6341	1839	286	331
388	EM 6660. 5327	1860	2046	4078	617	M. Ἀκροπ. 13183	1838	137	94
390b	—	1853	833	1353	618	M. Ἀκροπ. 13250	1858	1767	3373
392	EM 6219	1852	673	1116	626	EM 6354	1840	306	366
395	M. Ἀκροπ. 13259	1839	212	217	631	EM 6358	1859	1834	3515
397	EM 6289	1842	620	1082	635	EM 6362	1840	341	413
398	EM 6290	1838	126	80	639	EM 6365	1852	686	1141
468	—	1852	682	1131	651	EM 6375	1839	286	330
475	EM 6225	1852	675	1120	669	M. Ἀκροπ. 13214	1858	1740	3296
487	EM 6241	1839	289	336	673	EM 6395. 13254.			
493	EM 6250	1840	314	375		6694	1854	1125	2161
501	EM 6257	1858	1791	3423	684	EM 6408	1852	671	1113
516	EM 6278	1856	1387	2778	688	EM 6412	1852	675	1122
520	EM 6283	1852	673	1117	697	EM 6420	1852	682	1133
527	M. Ἀκροπ. 13201	1838	131	81	708	EM 6433	1842	621	1083
530	M. Ἀκροπ. 13206	1858	1738	3291	714	EM 6442	1840	306	367
531	M. Ἀκροπ. 13248	1838	98	46	715	EM 6443	1856	1411	2850
		1838	113	60*	716	EM 6444	1852	681	1126- 1127
532	M. Ἀκροπ. 13270	1838	96	44					
533	EM 6259	1858	1797	3436	752	EM 6538	1852	681	1128
534	—	1853	690	1143	760	EM 8179	1838	241	102
535	M. Ἀκροπ. 13264	1839	275	310	765	EM 6698	1858	1755	3343
538	EM 6273	1852	675	1121	769	—	1840	365	466
546	EM 6295	1858	1734	3272	772	—	1852	675	1123
547	M. Ἀκροπ. 13262	1838	112	60	777	—	1856	1377	2757
		1858	1791	3423*	835	—	1838	130	—
				καὶ σημ. 1	840	EM 6559	1852	670	1112
550	EM 6297	1838	125	78	841	EM 6560	1860	2054	4095
556	M. Ἀκροπ. 13236	1838/ 1839	161	126	851	—	1838	67	31
							1852	686	1140
559	M. Ἀκροπ. 13218	1840	342	414	854	—	1838	76	—
571	EM 6312	1860	1935	3769			1852	669	1111

IG I ²	Μουσείον	Έτος	Σελίς	Αριθμός λήμματος	IG I ²	Μουσείον	Έτος	Σελίς	Αριθμός λήμματος
		1854	1233	2458*			1854	1153	2221
857	—	1854	1117	2128	941	—	1852	642	1104
860	EM 10070	1857	1636	3180	950	—	1838	131	81*
862	—	1856	1374	2750	951	EM 10231	1852	665	1107
863	—	1838	76	—	952	EM 10230	1840	398	525
		1852	683	1134— 1135	953	—	1852	672	1114
		1856	1370	2739	954	Μουσείο Ermi- tage, Λένινγκραντ	1842	522	863
871	EM 10071	1856	1400	2819	958	EM 10277	1854	1172	2264
876	EM 10093. 10094. 10097	1858	1715	3269	960	EM 10264	1854	1151	2218
		1858	1745	3319— 3320	962	—	1854	1152	2220
882	EM 10069	1853	774	1290	966	EM 10234	1842	566	968
883	EM 10072	1853	1003	1798			1856	1409	2839
884	EM 10634α	1853	773	1289	972	EM 10647. 10648	1841	443	642
		1856	1357	2700			1858	1739	3293— 3294
887	—	1853	773	1288	973	EM 10635	1852	686	1139
915	—	1853	777	1300	974	—	1838	241	101
			(δὲς)		978	EM 10643	1841	442	641
928	EM 10232	1852	680	1125*	980	EM 10253	1842	541	905
		1852	684	1138	989	EM 10255	1840	404	546
929	—	1838	131	81*	993	—	1839	291	342
931	EM 10276	1852	674	1118	997	EM 10646	1839	183	167
933	EM 10271. 10233. 10262	1841	423	585	998	EM 10254	1856	1427	2893
		1842	520	860	1005	EM 10637	1852	667	1109
		1852	642	1105			1852	676	1123*
		1855	1308	—	1024	Έθν. Μ. 29	1838	127	—
936	—	1856	1411	2847	1025	Έθν. Μ. 30	1838	242	103
937	—	1852	643	1106	1056	EM 10215	1853	982	1682
938	—	1852	667	1108	1058	—	1855	1299	2611
939	EM 10272	1852	676	1124	1063	Έθν. Μ. 712	1853	775	1291
940	EM 10265. 10267	1854	1152	2219			1856	1359	2705
					1067	EM 1804	1853	927	1537
					1082	Έθν. Μ. 718	1853	993	1743

IG II/III²

6	EM 6896	1839	207	214	19	EM 6888. 6982	1859	1880	3643
7	EM 6880	1853	882	1405	21	EM 6901	1842	600	1053
14	EM 6884	1853	1050	1972	22	EM 6938. 6902	1853	887	1415
15	EM 6886	1858	1684	3226	30	EM 6916. 6904	1853	855	1375
17	EM 6900. 390	1853	1065	2007			1855	1306	2626

IG II/III ²	Μουσείον	Ἔτος	Σελίς	Ἀριθμὸς λήμματος	IG II/III ²	Μουσείον	Ἔτος	Σελίς	Ἀριθμὸς λήμματος
33	EM 6898	1856	1430	2905	110	EM 7024	1860	2028	4046
35	EM 6908. 6908α	1853	846	1367	114	EM 6951	1842	580	1011
36	EM 7030	1860	1918	3737			1853	867	1388
37	EM 6910. 7648	1853	900	1444			1853	1050	1971
40	EM 6913	1842	581	1015	115	EM 6950	1840	341	412
46	EM 7117. 7116. 7108. 7102. 7109. 7104. 7110. 7109. 7105. 7103. 7107. 7115. 63. 7104. 7106. 7111. 7112. 7113. 7114				117	EM 6998. 6998α	1842	583	1019
					118	EM 6952	1842	547	924
					119	EM 6955	1853	1017	1851
					120	EM 7050	1842	555	948
							1856	1399	2818
							1858	1752	3340- 3342
		1853	1017	1852	121	EM 6958	1842	573	998
51	EM 6920. 7008	1860	1922	3751			1853	1047	1965
52	EM 6932	1853	881	1404	123	EM 6957	1853	969	1630
		1853	1042	1957	124	EM 6961. 6962. 6963	1840	337	407
53	EM 6959	1840	334	402	125	EM 6964	1839	257	266
54	EM 6939	1858	1794	3430	132	EM 6970	1853	840	1357
56	EM 7027	1857	1642	3198	135	EM 6971	1853	881	1403
59	EM 6989	1853	1052	1975	142	EM 7067	1858	1787	3416
60	EM 6921	1853	826	1346	143	EM 7646. 8081. 2695. 2696	1853	1058	1991
		1859	1816	3485			1858	1758	3354
61	EM 6922	1853	872	1394	144	EM 7091. 7098. 7099. 64. 7092. 7097. 1190. 7096. 7095. 7094. 7093. 7101. M. Ἀκροπ.	1860	1912	3717
		1856	1358	2701	145	EM 6978	1858	1775	3396
62	—	1858	1651	3215	153	EM 6990	1856	1410	2845
70	EM 6924	1853	952	1605	156	EM 6992	1860	1982	3850
71	—	1842	625	1099	158	EM 6993	1853	1056	1986
73	EM 6926	1842	592	1039			1856	1410	2842
74	EM 6929	1853	1059	1992	161	EM 7029α. 7029	1859	1878	3639
		1856	1434	2913	163	EM 2806	1842	544	914
75	EM 6931	1839	171	144	166	EM 2814	1860	2007	4016
		1853	886	1412	170	—	1842	569	978
76	EM 6933. 225	1842	552	940	173	EM 7005	1853	873	1395
79	EM 6935	1853	1052	1974	174	EM 7006. 7010	1853	902	1448
80	EM 6936	1853	1062	1998	175	EM 7011	1854	1091	2045
81	EM 6940	1853	950	1602	179	EM 7204. 7014. 7121	1853	953	1606
82	EM 6943	1853	1063	2000					
83	EM 6944	1860	1916	3728					
89	EM 2790	1840	345	420					
96	EM 6975	1839	177	158					
105	EM 7001	1838	66	30					
106	EM 6976. 6947	1839	193	184					
		1853	967	1627					
109	EM 7002	1842	540	902					

IG II/III ²	Μουσείον	Έτος	Σελίς	Αριθμός λήμματος	IG II/III ²	Μουσείον	Έτος	Σελίς	Αριθμός λήμματος
180	EM 7007	1853	951	1603	275	EM 7119	1842	541	903
186	EM 7012	1842	610	1066	278	EM 7120	1860	1992	3870
187	EM 7016	1859	1895	3673	281	EM 7124	1842	541	904
188	EM 7018	1839	279	319	283	EM 7127	1839	220	234
		1853	902	1447	284	Μητροπ. Μ. Ν.			
191	EM 7020	1859	1894	3672		Υόρκης. EM 7126	1839	217	228
193	EM 7075	1853	882	1406	285	EM 7132	1858	1751	3338
		1853	1061	1997	286	EM 7128	1853	893	1430
196	EM 7130	1853	862	1382	289	EM 7129	1853	1056	1984
198	—	1858	1797	3438	292	EM 7140	1859	1859	3589
199	—	1860	2008	4019	300	EM 7156	1853	898	1439
202	EM 13217	1853	1054	1979	301	EM 7141	1840	301	358
203	—	1859	1821	3489	328	EM 7175	1853	892	1428
207	EM 7035. 7035a.				333	EM 7151. 7148.			
	7036	1855	1283	2583*		7150. 7077.			
		σημ. 1				7147. 7149	1839	265	289
208	EM 7033	1853	1062	1999			1842	567	973
211	EM 7229	1858	1796	3435			1855	1327	2674
213	EM 7038	1839	269	300	334	EM 7153	1842	608	1064
214	—	1840	307	368	336	EM 7237. 7237α	1838	64	27
215	EM 7039	1853	906	1452			1839	206	211
216	EM 6984. 6984α	1838	103	49			1853	1074	2019
		1842	524	870	339	EM 7160. 7078	1840	365	464
		1853	1068	2012	340	—	1840	316	378
221	EM 7046	1840	340	411	342	EM 7163	1840	296	352
226	EM 13291	1840	332	401			1840	300	356
		1840	342	415	343	EM 7165	1840	370	473
233	EM 7056. 7057	1858	1793	3428			1853	842	1362
234	EM 7058	1853	1057	1987	344	EM 7209	1842	557	950
235	EM 7059	1838	138	95	345	EM 7168. 7167	1858	1785	3412
236	EM 7146. 7182	1859	1851	3554			1859	1843	3534
237	EM 7138	1853	788	1309	346	EM 7164	1853	1046	1963
238	EM 7062. 7061.						1856	1333	2682
	7061α	1860	1976	3834	351	EM 7196	1858	1805	3453
239	EM 7063	1839	222	240	352	EM 7161	1853	883	1407
240	EM 7154	1842	593	1043			1856	1357	2699
		1842	597	1049	353	EM 7195	1842	553	941
242	EM 7064	1853	786	1305	358	EM 7169	1838	133	83
243	EM 7065	1853	785	1303	361	EM 7174	1857	1600	3166
250	EM 7143	1856	1373	2744	365	EM 7178. 7179	1839	272	301
251	EM 5565. 5320α.						1840	335	404
	5320	1860	1922	3750	367	EM 7180	1839	228	265
262	EM 7780	1853	899	1441			1842	558	953
		1853	1064	2002	368	EM 7181	1840	344	419
268	EM 7647	1857	1546	3138			1856	1333	2681

<i>IG II/III² Μουσείον</i>	<i>Ἔτος</i>	<i>Σελίς</i>	<i>Ἀριθμὸς λήμματος</i>	<i>IG II/III² Μουσείον</i>	<i>Ἔτος</i>	<i>Σελίς</i>	<i>Ἀριθμὸς λήμματος</i>
371 EM 7183	1842	586	1026	456 EM 7172. 7250	1853	818	1340
	1856	1358	2702	462 EM 7413	1853	1054	1980
373 EM 7186	1840	312	371	463 EM 10396	1853	819	1340*
374 EM 7187	1840	300	357			σημ. 1	
	1853	908	1455	466 EM 7241	1853	1054	1981
381 EM 7198	1853	385	1411	467 EM 7263	1859	1814	3484
	1853	1061	1996	468 EM 7264	1842	564	966
385 EM 7131. 8175	1853	1055	1983	469 EM 7302	1840	315	377
390 EM 7231	1860	1963	3816	470 EM 7286. 7259	1853	822	1342
392 EM 7233	1858	1774	3394	477 EM 7247	1853	954	1608
398 EM 7191. 7234	1840	338	408	479 EM 7284	1854	1190	2308
	1858	1782	3409	481 EM 7288	1860	1965	3819
406 EM 2985	1840	318	382	482 EM 7278	1839	220	236
407 EM 7192	1859	1829	3503	485 EM 7289	1858	1795	3433
408 EM 7194	1860	2006	4012	489 EM 7293	1838/		
411 EM 7203	1839	176	157		1839	162	127
	1853	827	1350	490 EM 7294	1838	65	29
414 EM 7332. 7177.					1853	1075	2020
7334	1853	901	1445	491 EM 7295. 7037	1854	1089	2039
415 EM 7197	1838	67	32	492 EM 7367	1853	858	1379
417 Ἐθν. Μ. 2958				494 EM 7296	1853	912	1462
EM 7166	1842	560	959	495 EM 7297	1842	588	1031
418 EM 7242	1842	614	1073	496 EM 7298	1853	912	1461
423 EM 7205	1853	949	1601	501 EM 7306	1839	258	267
424 EM 7206	1839	196	188	505 EM 7368	1839	295	350
	1853	867	1389	508 EM 7369	1858	1803	3450
425 EM 7207	1853	875	1399	509 EM 7314	1842	601	1055
426 EM 7208	1839	266	290	510 EM 7317	1842	618	1078
	1842	589	1032	519 EM 7345	1858	1786	3414
427 EM 7210	1853	887	1416	520 EM 7336	1853	962	1617
428 EM 7211	1860	1998	3889	521 EM 7338	1853	842	1361
429 EM 7213	1853	895	1434	530 EM 7319	1853	840	1358
430 —	1854	1193	2315	532 EM 7339	1860	1911	3715
431 —	1853	1047	1964	534 EM 7651	1856	1494	3105
435 EM 7230	1842	586	1027	542 EM 7329	1853	1040	1955
438 EM 7662	1853	854	1373	543 EM 7426	1853	898	1438
441 EM 7661	1853	827	1349	545 EM 7225	1859	1858	3587
	1858	1751	3339	549 EM 7244	1839	206	112
444 EM 7217	1854	1166	2248	554 EM 7509	1842	604	1059
445 EM 7218	1860	2009	4023	557 EM 7287	1853	1059	1993
451 EM 7060	1853	855	1374	558 EM 7243	1858	1765	3369
452 EM 7246	1859	1844	3539	559 EM 7516	1838	109	56
453 —	1859	1860	3590		1842	556	949
	1859	1877	3636	560 EM 7301	1838	109	57
454 EM 7253	1853	954	1609		1853	907	1454

IG II/III ²	Μουσείο	Έτος	Σελίς	Αριθμός λήμματος	IG II/III ²	Μουσείο	Έτος	Σελίς	Αριθμός λήμματος
564	EM 7157	1853	825	1345	670	EM 7238	1853	874	1397
565	EM 7158	1853	821	1341	673	EM 7392. 7394. 7395	1840	302	360
569	EM 7328	1859	1868	3617			1853	886	1413
572	EM 7512	1860	1966	3821			1853	888	1418
573	EM 7327. 7081	1842	584	1023			1853	960	1614
576	EM 7330	1853	963	1620	680	EM 7400	1860	1939	3772
		1853	963	1622	681	EM 7423	1854	1235	2462- 2463
		1853	1068	2013			1854	1239	2470
577	—	1853	960	1615			1854	1240	2472
578	—	1854	1119	2138	682	EM 10546	1860	2086	1108
580	EM 7440	1853	897	1437	684	EM 7320	1859	1873	3623
584	EM 7326	1842	615	1074	687	EM 7383. 7384. 7385	1837	14	1
586	EM 7335	1853	888	1417			1853	1070	2017
587	EM 7070. 7070α	1853	1058	1990			1859	1883	3648
		1855	1303	2623	689	EM 7401	1855	1305	2625
593	—	1853	869	1392	690	EM 7424	1854	1233	2459
609	—	1853	1065	2009			1854	1242	2477
629	—	1854	1101	2076	692	EM 7428	1860	1976	3835
631	—	1853	1058	1989	696	EM 7313	1859	1881	3645
632	—	1853	1064	2004	700	EM 7451. 7084	1839	280	322
633	—	1853	1065	2008	706	EM 7446	1853	905	1451
634	—	1855	1324	2665	715	EM 7439	1859	1873	3622
635	EM 7091	1860	1912	3717	717	EM 7228. 7227. 7226	1839	287	332
636	—	1854	1101	2077			1853	1069	2016
641	EM 7372	1853	852	1372			1854	1116	2124
643	EM 7348	1856	1497	3114	720	—	1854	1119	2139
646	EM 7386	1838	92	41	721	EM 7472	1853	896	1436
651	EM 7370	1838	105	51	722	EM 7125	1858	1802	3449
		1842	612	1069	728	EM 7416	1853	953	1607
653	EM 7382	1839	189	176	734	EM 7323	1856	1372	2743
655	EM 7365. 7366	1858	1793	3429	735	EM 7504	1842	606	1061
656	EM 7713	1853	844	1364	736	EM 7441	1853	892	1429
661	EM 7376	1859	1886	3651	737	EM 7781	1853	1064	2005
662	EM 7389	1842	617	1077	739	EM 7442	1853	1045	1961
665	EM 7555	1854	1230	2456	742	EM 7425	1853	1036	1947
		1854	1236	2464	743	EM 7429	1842	605	1060
		1854	1237	2467- 2468	745	EM 7432	1853	1047	1966
		1854	1245	2485	746	EM 7436	1859	1903	3697
		1854	1247	2487	748	EM 7437. 7437α	1854	1091	2044
		1854	1255	2525	764	—	1859	1909	3708
		1855	1279	2582	765	EM 7398	1842	619	1080
		1855	1311	2627- 2628					
666	EM 7387	1859	1826	3499					

<i>IG II/III²</i>	<i>Μουσείον</i>	<i>Ἔτος</i>	<i>Σελίς</i>	<i>Ἀριθμὸς λήμματος</i>	<i>IG II/III²</i>	<i>Μουσείον</i>	<i>Ἔτος</i>	<i>Σελίς</i>	<i>Ἀριθμὸς λήμματος</i>
766	EM 7542	1854	1130	2176	876	EM 7672	1839	281	323
		1854	1237	2465—	881	—	1856	1388	2782
				2466	884	EM 7546	1839	204	209
		1854	1239	2469	886	EM 7477	1860	1968	3826
		1854	1240	2471	887	EM 7508	1840	305	365
		1854	1241	2474	889	EM 7450	1853	843	1363
768	EM 7354. 7497	1839	213	219	892	EM 7402. 7514	1839	290	339
769	EM 7357	1859	1867	3616	899	EM 7547. 13346	1860	2010	4027
774	EM 8048	1842	566	970	907	EM 7519	1842	578	1004
		1853	1048	1967	914	EM 7485	1858	1799	3444
776	EM 7460. 7461. 7459	1842	618	1079	917	EM 7481. 7482	1854	1229	2455
		1853	955	1610	920	EM 7517	1854	1234	2460
		1858	1785	3413	942	EM 7679	1853	963	1621
777	EM 7360	1842	604	1058	946	EM 7524	1840	321	386
778	EM 7359	1842	602	1056	954	EM 7521. 7538	1853	868	1390
787	EM 7408-7410	1854	1231	2457			1853	1045	1962
		1854	1241	2473	955	EM 7524α	1842	616	1076
		1854	1243	2481—	961	EM 7563. 7564. 7565	1841	422	583
				2483	962	EM 7562	1853	955	1611
		1856	1498	3115			1859	1896	3677
794	EM 7453	1859	1811	3479	968	EM 7557. 7556. 7558	1857	1641	3197
795	EM 7454	1860	1979	3842	977	EM 7589	1839	263	283
804	EM 7488	1840	311	370	979	EM 7528. 7529	1840	320	385
805	EM 5549	1859	1904	3699	981	EM 7522	1853	864	1386
807	EM 7467	1839	197	189	982	EM 7587	1838	134	86
808	EM 7391. 7390	1859	1883	3647	983	EM 7594. 7664	1853	959	1613
		1860	2002	4005	984	—	1839	221	237
810	EM 7448	1858	1750	3336	986	EM 7623. 7577	1853	899	1442
819	EM 7783	1858	1808	3455	991	EM 5296	1853	822	1343
824	EM 7645	1853	889	1419	992	EM 7540	1857	1586	3147
827	EM 7465	1856	1364	2727	995	EM 7788	1840	313	372
833	EM 7474	1858	1769	3376	1001	—	1857	1642	3199
838	EM 7470. 7471	1842	552	939	1003	EM 7591	1853	910	1458
		1859	1822	3492	1006	EM 10339. 1977. 7637. 7636. 4181	1860	2065	4098
845	EM 7364	1853	803	1326	1008	EM 10337. 5318	1860	2027	4045
848	EM 7553. 7554	1853	870	1393			1860	2081	4107
851	EM 7510. 7493	1842	623	1089			1855	1322	2662
853	EM 7486. 7579	1859	1813	3482	1010	—	1860	2057,	4097
854	EM 7491	1853	787	1308	1011	EM 10338	2105		
855	EM 7487	1853	846	1366			1853	909	1457
857	EM 7480	1853	859	1380	1014	EM 7592	1860	1912	3720
858	EM 7478	1853	786	1306	1018	EM 7595	1860	2072	4104
863	EM 7466	1853	1060	1995	1028	EM 10336			
874	EM 2385	1840	360	453					

IG II/III ² Μουσείον			Έτος	Σελίς	Αριθμός λήμματος	IG II/III ² Μουσείον			Έτος	Σελίς	Αριθμός λήμματος
1029	EM	7573	1860	2018	4041	1111	EM	8392	1859	1902	3695
1030	EM	7597	1860	2022	4042	1113	EM	9496	1842	598	1050
1032	EM	7605	1839	277	314	1116	EM	8582	1838	106	52
1034	EM	7666. 8090. 7665	1838	65	28				1856	1427	2896
			1840	325	392	1117	EM	8393	1856	1487	3084
1037	EM	7541	1859	1833	3513				1858	1697	3260
1040	EM	7608. 7609. 7610. 5246	1860	2024	4043- 4044	1118	EM	9499. 9502. 9500. 9501. 9498	1856	1429	2904
1042	EM	7606	1842	518	855				1859	1875	3629
			1853	1004	1805				1859	1898	3685
1048	EM	7613	1853	848	1369				1859	1903	3696
1051	EM	7614-7615. 7617. 7618. 5267	1853	802	1325	1119	EM	9504	1853	826	1347
			1853	827	1348	1121	EM	10556	1840	395	520
			1856	1488	3089	1122	—		1842	475	731
			1859	1885	3650	1125	EM	2097	1840	397	524
1052	EM	7621	1842	596	1047	1127	EM	7684. 7685a. 7685. 54	1856	1425	2885
1054	EM	7622	1839	263	284	1128	EM	7570	1856	1367	2733
1072	M.	Άκροπ. 13216	1842	473	727	1134	EM	7670	1839	207	213
1073	EM	5723. 9482	1839	282	324				1839	223	243
			1839	290	341	1135	EM	7717. 7716	1856	1493	3104
1075	EM	10431	1860	1979	3841				1860	2045	4077
1076	EM	8369. 8370 8375. 8379	1842	525	874	1136	EM	7667	1853	779	1301
			1860	2001	4001	1139	EM	7690	1860	1988	3865
1080	EM	2723	1853	909	1456	1143	EM	7701	1853	1053	1977
1081/5	EM	9484	1860	1920	3743	1144	EM	7695	1853	1056	1985
1088	EM	9486. 9485. 8383. 4944. 5832. 9490	1853	841	1360	1148	EM	7699	1858	1750	3337
			1853	894	1432	1152	EM	7697	1853	887	1414
			1853	900	1443	1155	EM	10663. 10664. 7742	1853	1008	1819
			1854	1117	2131				1856	1422	2876
			1856	1331	2676	1165	EM	7706. 7707	1842	603	1057
1089	EM	9487	1838	109	55	1169	—		1853	1055	1982
			1842	591	1036				1856	1422	2877
1093	EM	8384	1860	1922	3749	1171	EM	7740	1860	1923	3752
1094	EM	9488	1854	1189	2307	1185	EM	7720	1860	2047	4082
1099	EM	10404	1853	1041	1956	1195	EM	7732	1853	1051	1973
1106	EM	9492-9493	1853	845	1365	1199	EM	7725	1859	1846	3545
1107	—		1856	1331	2675	1201	EM	7731	1842	519	858
1109	EM	9503	1860	1920	3742	1212	—		1853	858	1378
						1215	EM	7733	1840	316	379
						1222	EM	7723	1839	208	216
									1853	1037	1950
						1224	EM	7644. 7737.			

<i>IG II/III²</i>	<i>Μουσείον</i>	<i>Ἔτος</i>	<i>Σελίς</i>	<i>Ἀριθμός λήμματος</i>	<i>IG II/III²</i>	<i>Μουσείον</i>	<i>Ἔτος</i>	<i>Σελίς</i>	<i>Ἀριθμός λήμματος</i>
	7520. 7738	1853	911	1460			1858	1763	3368
		1853	1015	1848	1405	EM 7837	1860	2034	4050
		1859	1869	3618	1410	EM 7859	1858	1768	3375
1228	—	1853	860	1381	1411	EM 7820	1838	110	58
1230	M. Ἐλευσ. 58	1860	1967	3825	1412	EM 7824/5	1854	1136	2192
1236	EM 7754	1854	1232	2458	1421	EM 7828	1839	268	299
		1856	1496	3113			1853	967	1626
1238	EM 7739. 7698	1853	911	1459	1422	—	1860	2045	4076
1245	EM 7752α	1840	307	369	1430	EM 7830	1856	1499	3117
1246	EM 3822	1840	322	388	1437	EM 7869	1860	2016	4040
1248	EM 7843	1859	1892	3663	1445	EM 7821	1853	956	1612
1264	EM 7860	1839	215	223	1448	EM 7812	1837	16	2
1265	EM 7760	1853	883	1408	1449	EM 7813	1838/		
1267	EM 7778	1853	1069	2015			1839	155	115
1273	EM 7757	1855	1281	2583	1451	EM 7832	1840	299	355
1301	—	1855	1321	2661	1457	EM 7879	1840	368	470
1327	EM 7854	1855	1284	2584	1460	EM 7884	1854	1151	2217
1331	EM 7768. 7769. 594	1860	1980	3844	1463	EM ἄνευ ἀριθμοῦ	1838/	164	131—
							1839		132
1333	EM 7588	1853	1043	1959	1468	EM 7889	1853	1040	1954
1338	M. Ἐλευσ. 295	1841	408	556	1473	EM 7893	1853	1039	1952
1339	EM 7774	1842	520	861	1475	EM 7895	1854	1186	2297—
1341	EM 7770 - 7773	1842	558	954					2298
		1853	869	1391	1476	—	1860	2032	4049
1353	EM 8256	1859	1898	3684	1479	EM 7896	1838/	147	108—
1354	EM 8378	1853	891	1425			1839		109
1356	EM 7775. 7776	1838/	156	117—			1839	167	134—
		1839		118					135
		1855	1325	2667	1480	EM 7897	1859	1899	3686—
1359	EM 7777	1853	895	1433					3687
1360	EM 7700	1838	135	87	1484	EM 7898	1853	1057	1988
1362	EM 7990	1857	1547	3139	1485	EM 7899	1855	1291	2593—
1371	EM 7789α	1837	44	19					2594
1374	EM 7862	1838	26	64	1486	EM 7900	1860	2044	4075
1375	EM 7814. 7791. 12951	1853	1053	1976	1487	EM 7901-7902	1859	1870	3619—
									3620
1376	EM 7806	1853	1005	1806	1488	EM 7902α	1860	2030	4047
1377	EM 7793	1838/			1491	EM 7905	1838	94	42-43
		1839	145	106	1496	EM 7908-7913	1839	179	161—
									162
1382	EM 7797-7799	1855	1304	2624			1858	1704	3266
1394	EM 7794α	1837	48	21			1858	1804	3451—
1396	EM 7818	1838/							3452—
		1839	146	107					
1401	EM 7807-7810	1838/			1497	EM 7922	1860	2043	4072
		1839	163	128	1498	EM 7915	1838/	163	129—

IG II/III ²	Μουσείον	Έτος	Σελίς	Αριθμός λήμματος	IG II/III ²	Μουσείον	Έτος	Σελίς	Αριθμός λήμματος
		1839		130	1632	EM 10381	1857	1532	3124
1514	Βρεταν. Μ.	1839	284	326*	1636	EM 7973	1860	1990	3868-
1515	EM 7929	1839	283	326					3869
1517	EM 7924-7926	1858	1782	3410-	1637	—	1839	191	180
				3411	1640	EM 7997	1838/		
1518	EM 5294	1839	218	229			1839	150	111
1521	EM 7934	1856	1390	2785-	1649	EM 7979	1840	323	390
				2786	1663	EM 7983	1854	1150	2216
1522	EM 7931	1838/			1684	EM 8702	1842	564	967
		1839	149	110	1697	EM 8076-8078	1839	223	242
1524	EM 7932	1838/	152	113-	1698	EM 8079. 8080.			
		1839		114		8656	1842	587	1029
1530	EM 7937	1842	561	960			1854	1120	2141
		1856	1409	2840	1699	EM 8672-8675.			
1531	EM 7938	1860	2043	4074		8670	1853	896	1435
1535	EM 8017	1858	1703	3265			1854	1091	2043
1553	EM 7941	1838/					1854	1112	2111
		1839	159	124	1701	EM 8021	1838	240	98
1556	EM 7947	1854	1134	2190-	1713	EM 8670	1860	1946	3793
				2191	1716	EM 8450	1841	420	578
1561	EM 7944	1853	1044	1960	1720	EM 9639	1842	613	1071
1596	EM 7962	1853	849	1370	1723	EM 9641	1853	1032	1941
		1853	856	1376	1724	EM 8315	1859	1866	3612
1597	EM 7963	1853	903	1449	1728	EM 3520	1858	1695	3257
1599	EM 7964	1860	1911	3715	1735	EM 9638	1854	1120	2143
1601	EM 7965	1853	834	1354	1736	EM 9640	1854	1150	2215
1604	EM 10394	1857	1614	3176	1743	EM 8024	1842	549	931
1605	EM 10384Γ	1857	1635	3179	1754	EM 9643	1858	1779	3400
1607	EM 10395	1857	1580	3146	1757	EM 10596	1858	1677	3220
1611	EM 10393	1857	1574	3145	1763	EM 10414	1839	293	344
1613	EM 10392	1857	1604	3175	1767	EM 10472	1839	294	347
		1859	1890	3662			1853	964	1623
1614	EM 10390	1857	1620	3177	1768	—	1842	625	1100
1615	EM 7971	1853	835	1355-	1769	—	1854	1197	2325
				1356	1770	EM 8452	1856	1366	2732
1618	EM 10391	1858	1673	3218	1777	—	1840	349	428
1619	EM 10388	1858	1671	3217	1781-	EM 10309	1858	1698	3261-
		1858	1683	3222	1784				3263
1621	EM 10387	1858	1680	3221	1789	—	1854	1197	2324
1622	EM 10386	1857	1516	3123	1790	EM 10468	1854	1184	2293
1627	EM 10385	1857	1503	3122	1793	EM 10471	1853	965	1624
1628	EM 10384	1858	1716	3271	1803	EM 9584c	1854	1195	2321
1629	EM 10383	1857	1552	3144	1805	EM 9645	1856	1416	2859
1631	EM 10382	1857	1628	3178	1806	EM 10472	1853	964	1623
		1858	1652	3216	1815	EM 5784	1857	1549	3141

<i>IG II/III² Μουσείον</i>	<i>Ἔτος</i>	<i>Σελίς</i>	<i>Ἀριθμός λήμματος</i>	<i>IG II/III² Μουσείον</i>	<i>Ἔτος</i>	<i>Σελίς</i>	<i>Ἀριθμός λήμματος</i>
1819 EM 10470	1856	1420	2870	2042 EM 9653	1839	260	278
1820 EM 9644	1842	527	884	2055 EM 9651	1854	1158	2235
1824- EM 10322	1860	1970	3830-	2058 EM 9652	1839	261	279
1828			3832	2079 EM 8471	1855	1293	2596
1834 EM 8316	1839	192	183		1858	1687	3233
	1856	1422	2875	2098 EM 8479	1857	1642	3200
1879 —	1856	1470	3039	2107 EM 8483-8484	1857	1644	3202
1883 —	1856	1470	3038	2111/12 EM 9654. 3647	1838	104	50
1926 —	1842	471	725	2116 —	1855	1295	2600
1930 EM 8086	1842	554	947	2119 EM 10348	1855	1296	2601
1932 EM 8050	1842	595	1046	2122 EM 9655. 9648	1839	214	222
1933 EM 8051	1842	590	1034	2123 EM 8487	1855	1294	2599
	1860	1977	3838		1857	1647	3205
1936 EM 8055	1839	192	181	2124 EM 8488	1842	521	862
	1854	1138	2198	2140 EM 8522	1858	1689	3239
1937 EM 8056	1839	189	175	2148 EM 8524	1857	1646	3204
1939 EM 10554	1860	1927	3760	2160 EM 8547	1858	1692	3250
1942 EM 8057	1859	1825	3495	2163 EM 8550	1857	1645	3203
1943 EM 8059. 8058	1859	1878	3637	2194 EM 8496	1857	1593	3161
1946 EM 8562	1839	223	241	2196 EM 9656	1842	587	1830
	1853	1016	1850	2197 EM 8497	1856	1406	2831
1951 EM 8062. 8060.				2216 EM 8543	1860	1920	3744
8063. 438.				2225 —	1855	1296	2602
8064. 438a.				2264 EM 4345	1858	1690	3241
12366. 12365.				2275 —	1855	1297	2604
8061	1839	260	276	2278 —	1840	395	519
	1853	823	1344	2291a EM 9510. 9506.			
	1853	879	1401	9509. 9508.			
1952 EM 8067. 8065.				9505	1840	397	522
8066	1839	279	320		1858	1689	3240
	1854	1113	2113	2293 M. Ἀκροπ. 13265	1858	1767	3371
	1854	1181	2290	2295 Ἐθν. Μ. 2931	1859	1900	3690-
1956 EM 8091	1853	876	1400				3691
1962 EM 8537	1854	1120	2142	2298 EM 8567	1839	285	328
	1860	1966	3822	2305 EM 7386	1838	92	41
1974 EM 10748	1841	441	640	2308 EM 9662	1855	1293	2597
1979 EM 8455	1856	1362	2720		1856	1394	2794
1986 EM 8557	1860	1913	3721	2309 EM 9833	1854	1116	2126
Add. et Corr.				2310 —	1839	286	329
1987a —	1858	1696	3258	2310 —	1854	1139	2202
1988 EM 4345	1858	1690	3241	2311 EM 8070. 8092	1839	167	136
1994 EM 8453	1855	1297	2603		1839	184	170
1999 EM 8542	1858	1777	3398	2312 EM 8658	1853	899	1440
2023 EM 10340	1858	1748	3329-		1856	1425	2886
			3331	2318 EM 8217. 8225.			

IG II/III ²	Μουσείον	Έτος	Σελίς	Αριθμός λήμματος	IG II/III ²	Μουσείον	Έτος	Σελίς	Αριθμός λήμματος
	8218. 12634.				2385	EM 8659/60	1842	561	961
	53. 8221. 8222.						1860	1936	3770
	8219. 8220.				2388	EM 8665	1838/		
	8224. 8223	1853	1012	1839			1839	157	119
2323	EM 8238	1859	1904	3700	2393	EM 8669	1853	1032	1943
2325	EM 8203. 8200.				2395	—	1859	1901	3694
	8188. 8191.				2396	EM 8671	1839	205	210
	8197/8. 8195/6.				2397	EM 8682	1858	1789	3419
	8213. 8214.				2402	EM 8677	1839	170	142
	8207. 8190.				2407	EM 8701	1853	966	1625
	8208. 8208α.				2411	—	1853	1016	1849
	8192. 8196α.				2423	EM 8680	1841	456	678
	8202. 8199.				2424	—	1842	579	1005
	8204. 8206.				2425	—	1856	1374	2748
	8210. 8211.				2434	EM 8688	1853	851	1371
	8205. 8205α.				2435	EM 8684	1857	1601	3169
	249. 821. 8199.				2444	EM 8689	1858	1740	3295
	8189. 8209	1839	277	313	2448	EM 8690	1859	1903	3698
	8193. 8194	1842	476	732	2452	EM 10594	1841	464	706
		1853	1005	1807			1854	1242	2476*
		1853	1006	1810	2459	EM 8691	1858	1757	3348
2327	EM 8073	1842	491	776	2461	EM 10561	1840	392	516
2330	EM 8075	1853	787	1307	2463	EM 3132	1839	262	280
2336	EM 10398. 2725	1854	1244	2484	2465	—	1839	227	263
		1854	1247	2488—	2467	EM 10468	1854	1182	2292
				2489	2472	EM 8570	1860	1975	3833
2338	M. Ἀκροπ. 13246.	1839	194	186	2475	—	1853	1027	1916
	EM 9659	1854	1113	2114	2476	—	1842	591	1037
2342	—	1840	297	354	2482	EM 9584c	1854	1195	2322
2346	EM 8666. 8664.				2488	EM 3776	1842	545	918
	5253. 8687	1856	1403	2829	2490	EM 8693	1853	884	1410
2351	EM 8681	1855	1300	2613	2492	—	1853	829	1350*
2352	EM 8957	1860	1978	3839	2495	EM 8694	1853	865	1387
2354	EM 8082	1859	1828	3500	2501	—	1842	477	734
		1860	1919	3738	2505	EM 10091	1858	1746	3323
2357	EM 8084	1860	1948	3796	2509	EM 10089	1858	1746	3324
2362	EM 8037	1840	339	410	2511	EM 10090. 512	1858	1745	3317—
2364	EM 8085	1842	585	1025					3318
2374	EM 8679	1842	590	1033	2528	EM 10181	1839	228	267
2377	EM 8698	1856	1414	2853—	2554	EM 10108	1857	1590	3152
				2854	2572	EM 10185	1858	1715	3270
2382	EM 8654	1839	279	318	2574	—	1853	927	1536
		1842	592	1038	2591	EM 10181α	1853	1028	1920
2384	EM 8657	1839	193	185	2613	Ἀθῆναι, πλατ. Συντ.	1859	1889	3660
		1854	1138	2197	2625	M. Ἐλευσ. 61	1841	413	564

IG II/III ²	Μουσείον	Ἔτος	Σελίς	Ἀριθμός λήμματος	IG II/III ²	Μουσείον	Ἔτος	Σελίς	Ἀριθμός λήμματος
2630	EM 10172	1858	1746	3322	2971	M. Ἐλευσ. 665	1855	1266	2567
2644	—	1860	2001	4003	2975	EM 10576	1853	999	1772
2657	EM 10078	1856	1375	2751	2981	EM 10665	1853	1049	1969— 1970
2669	—	1853	927	1538	2983	EM 10597	1839	267	295
2677	EM 10202	1856	1471	3043	2993	EM 8406	1853	863	1384
2691	—	1842	614	1072	2998	EM 10734	1853	1081	2031— 2032
2745	EM 10137	1853	857	1377	2999	EM 8408	1839	226	262
2756	—	1858	1747	3325	3000	—	1860	2097	4128
2771	EM 9512	1853	1043	1958	3006	—	1842	570	983
2774	—	1858	1688	3234	3018	EM 8974	1859	1824	3494
2775	EM 9513	1840	346	422	3019	M. Ἀκροπ. 13233	1854	1101	2079
2777	EM 11515	1842	620	1081	3021	EM 8975	1856	1398	2813
2802	EM 8796	1854	1178	2280	3022	EM 8727/8	1839	191	179
2813	EM 8988	1860	1964	3818	3023	EM 10659	1857	1650	3214
2821	EM 10570	1854	1194	2320	3026	M. Ἀκροπ. 6465	1858	1800	3446
2824	EM 8797	1854	1121	2144	3028	EM 8989	1853	1014	1844
		1859	1877	3635	3033	EM 8963. 8964/5	1856	1470	3037
2825	EM 10601	1860	2092	4111	3034	EM 8962	1854	1185	2296
2829	EM 8717	1853	1032	1942	3035	EM 8976	1840	343	416
2834	EM 10660	1854	1179	2282	3037	EM 10667— 10669	1853	1013	1841— 1842
2836	—	1854	1155	2230			1858	1771	3381
2840—	M. Ἐλευσ. 14-16	1860	1950	3799— 3801	3040	—	1853	1013	1840
2841	—				3049	—	1858	1771	3380
2842	Ἐθν. Μ. 2964	1854	1193	2314	3061	EM 5633(;))	1860	1917	3734
2848	EM 8716	1854	1116	2123	3064	—	1853	1014	1843
2852	—	1856	1422	2874			1856	1393	2792
2860	EM 8969	1839	219	233	3070	—	1842	533	897
		1842	551	938	3076	EM 4743	1858	1770	3379
2864	EM 8984	1841	425	590	3084	—	1853	1014	1846
2865	EM 8720	1854	1122	2154	3085	M. Θηβῶν	1853	1014	1845
2872	—	1842	522	864	3086/7	EM 10673	1842	568	974
2875	—	1853	937	1590			1853	1014	1847
2876	EM 1920	1841	414	568	3111	EM 8215	1859	1875	3630
2877	—	1839	170	141	3114	Πρὸ Στ. Ἀττάλου	1860	1944	3785
2882	M. Ἀκροπ. 13261	1860	1921	3746— 3747	3119	EM 9516	1842	584	1021
					3122	M. Ἀκροπ. 13209	1840	296	351
2914	EM 9518	1840	364	463	3125	M. Ἀκροπ. 13234	1854	1179	2281
2931	—	1841	411	559	3127	M. Ἀκροπ. 13243	1838	239	97
2936	EM 10675	1860	1915	3725— 3726			1842	562	962
					3129	EM 708	1842	482	758
2950/1	EM 10677	1855	1287	2587	3134	M. Ἀκροπ. 3176.			
2953	EM 8410	1839	290	340					
2955	EM 5718	1854	1115	2120					
		1854	1117	2130					
2964	EM 2099	1853	1006	1809					

IG II/III ²	Μουσείο	Έτος	Σελίς	Αριθμός λήμματος	IG II/III ²	Μουσείο	Έτος	Σελίς	Αριθμός λήμματος
	6460	1858	1771	3382-	3392	—	1860	1919	3740
				3384	3413	M. Έλευσ. 187.186	1860	1977	3837
3150	EM 10589	1842	544	915	3420	EM 9572	1857	1549	3440
3156	EM 10610	1860	1996	3884	3425	—	1853	913	1465
3160	—	1856	1472	3046	3430	—	1855	1299	2612
3169/70	EM 10326	1860	2054	4096			1860	1965	3820
3174	EM 9559. 4304.				3431	EM 8277	1842	585	1024
	3992	1853	1004	1804	3433	EM 9573	1838	136	92
3191	—	1853	904	1450	3434	M. Άκροπ. 13183	1838	137	94
3193	M. Άκροπ. 13267	1841	421	581	3440	M. Άκροπ. 13249	1858	1798	3442
3194	EM 10430	1856	1423	2878	3441	M. Άκροπ. 13245	1860	1935	3768
3201	EM 10678	1860	1982	3849	3442	M. Άκροπ. 13182	1839	226	266
3205	EM 9025	1853	997	1762-	3444	M. Άκροπ. 13254	1860	1985	3860
				1763	3445	EM 10581	1841	419	577
		1856	1361	2715-	3449	—	1856	1397	2810
				2716	3455	—	1839	183	168
3207	EM 10679	1856	1385	2772	3458	—	1854	1123	2155
3208	EM 9018	1854	1123	2156	3459	—	1839	186	175
3212	EM 4119	1853	991	1732	3461	—	1854	1115	2119
3216	EM 8745	1857	1544	3128	3464	EM 8746. 10682	1838/		
3220	M. Έλευσ. 150-						1839	161	125
	151	1860	1951	3802	3465	EM 8996	1855	1324	2666
3240	M. Άκροπ. 13165	1838/			3479	EM 10612	1858	1697	3258*
		1839	158	120	3481	EM 8981α. 12364	1853	1004	1803
3243	Πρὸ Στ. Άττάλου	1860	2047	4081	3488	EM 8998	1839	266	291
3244	—	1840	318	381	3497	EM 8999	1839	288	334
3246	—	1858	1767	3372	3502	—	1855	1317	2647
3247	EM 2192	1856	1399	2817	3503	EM 9580	1853	1048	1968
3249	M. Άκροπ. 13244	1838	240	99	3515	EM 8298	1839	225	245
		1842	562	963	3530	M. Έλευσ. 786	1855	1268	2569
3253	M. Άκροπ. 13221	1839	173	151	3532	EM 10483	1856	1496	3112
3254	M. Άκροπ. 13221	1856	1356	2698	3533	EM 10479	1839	225	246
3255	M. Άκροπ. 13220	1839	169	139	3534	—	1860	1967	3823
3256	M. Άκροπ. 13222	1838/					1860	1984	3857
		1839	166	133	3535	M. Άκροπ. 13239	1860	1914	3724
3280	EM 8291-8296	1854	1103	2084	3538	M. Άκροπ. 13279	1838/		
3284	M. Άκροπ. 13219	1839	172	149			1839	158	121
3314	M. Άκροπ. 13235	1839	171	145	3543	EM 8630. 1889.			
3316	EM 10364	1860	2003	4006		2341	1860	1945	3786
3328	EM 10349	1838	135	88	3553	M. Έλευσ. 788	1860	1938	3771
3359	—	1854	1256	2534	3554	—	1839	265	288
3360	—	1859	1875	3628	3555	EM 8447	1839	221	238
3385	EM 9567	1841	420	579			1842	553	942
		1842	549	929	3556	EM 10604	1838	239	96*
3387	EM 10369	1860	2004	4009	3565	—	1842	530	887

IG II/III ²	Μουσείον	Ἔτος	Σελίς	Ἀριθμός λήμματος	IG II/III ²	Μουσείον	Ἔτος	Σελίς	Ἀριθμός λήμματος
3571	EM 10572	1858	1747	3327- 3328		13222	1838/ 1839	166	133
3572	EM 10319	1853	864	1385			1838/ 1839	169	138
3589	EM 10304	1860	2004	4008			1839	172	148
3594	EM 10313	1842	526	882			1839	173	150
3596	M. Ἀκροπ. 13257	1858	1760	3363			1856	1356	2698
3597	EM 10311. 4793. Πρὸ Στ. Ἀττάλου	1860	1932	3763- 3764	3834	M. Ἀκροπ. 13277	1853	914	1470
					3844	—	1856	1398	2814
3613	EM 10314	1840	396	521	3854	EM 10569	1860	2096	4127
3618	EM 10441	1839	273	302	3868	M. Ἀκροπ. 13163	1856	1431	2907- 2908
3626	EM 9584	1860	2008	4018					
3629	EM 4689. 9587 4585. 4730	1842	580	1008	3869	EM 10688	1838/ 1839	144	105
3634	EM 9619	1838	239	96	3870	M. Ἀκροπ. 13275	1854	1114	2115
3635	EM 9615	1842	570	986			1860	1929	3760*
		1856	1428	2900	3871	EM 10689	1860	2096	4126
3644	EM 4071	1840	391	514	3875	Πρὸ Στ. Ἀττάλου	1860	1931	3761
3649	EM 9584α	1854	1196	2323	3876	M. Ἀκροπ. 13164	1840	320	384
3667	EM 10328	1854	1194	2319			1853	971	1632
3683	EM 8629	1842	542	907			1856	1358	2703
3684	EM 3918	1840	404	544	3878	—	1855	1268	2570
3685	EM 9594	1853	1028	1918	3884	EM 10480. 10484	1854	1252	2507
3691	M. Ἀκροπ. 13230	1842	492	781- 782	3889	M. Ἀκροπ. 13236	1838/ 1839	161	126
					3890	M. Ἀκροπ. 13163	1856	1431	2907- 2908
3692	EM 10512	1854	1168	2256	3892	EM 9000	1853	1009	1821
3695	EM 10315	1860	2101	4146	3893	EM 9606	1859	1841	3532
3701	EM 10512	1854	1168	2258	3896	—	1859	1879	3642
3702	—	1840	324	391	3897	EM 8632. 8632α	1856	1409	2841
3729	—	1838	239	96*	3898	EM 10321	1856	1479	3079
3731	EM 1884	1856	1469	3035	3899	EM 9603	1857	1546	3137
3762	EM 10333	1855	1293	2595			1858	1779	3401
3764	EM 10488	1839	264	287	3900	EM 10681	1853	917	1487
3774	M. Ἀκροπ. 13173	1856	1358	2704	3906	Πρὸ Στ. Ἀττάλου	1860	1945	3788- 3789
		1859	1861	3598					
3782	—	1860	2071	4103	3910	—	1854	1256	2533
3786	M. Ἀκροπ. 13174	1839	287	333	3912	M. Ἀκροπ. 13269	1838	132	82
		1859	1862	3599	3913	M. Ἐλευσ. 210	1860	1981	3846
3788	EM 10417	1858	1808	3454	3916	EM 9604	1858	1770	3378
3799	EM 8436	1840	322	387	3918	—	1854	1251	2501
3818	EM 10512	1854	1168	2257	3920	M. Ἐλευσ. 732	1860	1977	3836
3823	M. Ἀκροπ. 13269	1838	132	82	3929	EM 8287. 8289	1854	1252	2509
3824	M. Ἀκροπ. 13272	1853	914	1471	3935	EM 8633	1839	285	327
3827	M. Ἀκροπ. 13217	1842	472	726					
3829	M. Ἀκροπ. 13219-								

IG II/III ²	Μουσείον	Ἔτος	Σελίς	Ἀριθμὸς λήμματος	IG II/III ²	Μουσείον	Ἔτος	Σελίς	Ἀριθμὸς λήμματος
3942	EM 8440	1854	1255	2526					2254
3943	EM 8441	1842	582	1017	4146	—	1859	1844	3540
3948/49	M. Ἐλευσ. 160	1860	1978	3840	4155	Πρὸ Στ. Ἀττάλου	1860	2047	4080
3952	M. Ἀκροπ. 13223	1838	136	91	4156	M. Ἀκροπ. 13250	1858	1767	3374
3959	—	1856	1354	2695	4158	Πρὸ Στ. Ἀττάλου	1854	1167	2255
		1856	1405	—			1860	1935	3767
3968	EM 10740	1860	2014	4035	4161	Πρὸ Στ. Ἀττάλου	1860	2006	4011
4000	EM 8286	1839	196	188	4162	—	1859	1862	3600
		1856	1491	3097	4163	M. Ἀκροπ. 13199	1856	1383	2764—
4011	—	1842	551	936					2765
4012	—	1853	914	1468	4164	—	1856	1382	2762
4015	EM 4877	1856	1424	2879	4166	M. Ἀκροπ. 13181	1858	1790	3422
4019	—	1858	1684	3225	4168	M. Ἀκροπ. 13206	1858	1739	3292
4022	—	1854	1252	2504	4169	EM 8433	1854	1102	2083
4034	EM 8313. 8314	1842	569	979	4170	—	1858	1780	3404
4035	EM 9001	1853	1006	1808	4173	EM 10418	1842	475	729
4036	M. Ἀκροπ. 13169	1838	240	100	4175	M. Ἀκροπ. 13263	1838	125	79
4037	M. Ἐλευσ. 207	1860	1959	3804	4176	—	1854	1114	2118
4039	EM 8306	1842	572	993	4177	EM 8625	1854	1113	2112
4061	EM 5857	1860	2009	4022	4179	EM 9576	1855	1320	2655
4063	EM 10312	1860	1932	3762	4180	—	1854	1188	2305
4098	—	1856	1384	2769	4184	M. Ἀκροπ. 13238	1838/		
4105	EM 2911. 2981.						1839	144	104
	3006. 3046.				4189	EM 447	1837	49	22
	3107	1854	1251	2502	4193	M. Ἀκροπ. 13265	1838	110	59
		1854	1255	2527	4194	EM 9579	1842	579	1007
4107	Πρὸ Στ. Ἀττάλου	1860	1946	3790	4196	Πρὸ Στ. Ἀττάλου	1854	1251	2500
4109	Πρὸ Στ. Ἀττάλου	1860	1934	3766	4208	EM 8626. 8627	1860	1969	3827
4110	Πρὸ Στ. Ἀττάλου	1860	2046	4079	4210	M. Ἀκροπ. 13158	1840	303	363
4111	—	1856	1382	2763	4211	EM 446	1838	106	53
4113	M. Ἀκροπ. 13176	1838	134	84	4224	—	1841	411	560
4114	Παρὰ Στ. Ἀττάλου	1860	1934	3765	4234	—	1854	1166	2250
4118	M. Ἀκροπ. 13175	1840	314	374	4237	M. Ἀκροπ. 13266	1838	135	89
		1842	481	750	4238	EM 8443. 8442	1854	1139	2200
4119	M. Ἀκροπ. 13230	1842	492	781—			1860	1982	3848
				782	4241	EM 10481. 10482	1856	1407	2833
4128	M. Ἀκροπ. 13207	1839	171	146			1860	1983	3851
4133	M. Ἀκροπ. 13261	1860	1921	3745	4242	EM 8290	1842	600	1054
4136	EM 6290	1838	126	80	4243	M. Ἀκροπ. 13156	1857	1543	3125
4139	M. Ἀκροπ. 13229	1840	303	362	4244	EM 8636	1858	1798	3443
4141	M. Ἀκροπ. 13253	1858	1780	3403	4246	EM 8297	1856	1408	2834
4142	EM 6297	1838	125	78	4248	—	1841	440	635
4143	M. Ἀκροπ. 13214	1858	1740	3297	4254	—	1854	1254	2520
4144	M. Ἀκροπ. 13168	1842	474	728	4255	—	1858	1780	3406
4145	—	1854	1167	2253—	4259	EM 10606	1859	1905	2702

IG II/III ²	Μουσείον	Ἔτος	Σελίς	Ἀριθμὸς λήμματος	IG II/III ²	Μουσείον	Ἔτος	Σελίς	Ἀριθμὸς λήμματος
4261	EM 10425	1858	1800	3447	4553	M. Λούβρου	1841	415	570
4262	—	1858	1801	3447*	4558	Ἐθν. Μ. 1389	1841	418	575
			σημ. 1		4574	—	1860	2061	4097*
4266	M. Ἀκροπ. 13256	1858	1762	3367	4601	EM 8787	1860	1921	3748
4269	M. Ἀκροπ. 13178	1858	1790	3422	4606	EM 9030	1860	1917	3730
4270	EM 8819	1839	216	224	4611	EM 8791	1854	1118	2136
4271	EM 9041	1840	336	405	4626	EM 8812	1858	1703	3264
4272	M. Ἀκροπ. 13251	1858	1772	3389	4630	Ἐθν. Μ. 2407	1839	268	298
4273	—	1858	1797	3437	4636	EM 10603	1855	1286	2585
4278	—	1860	2071	4099	4637	—	1855	1289	2591
4280	—	1860	2071	4102	4646	Ἐθν. Μ. 1448	1852	637	1101
4285	—	1860	2071	4100	4669	EM 3998	1842	509	821
4290	—	1854	1242	2476	4670	EM 5248	1856	1401	2820
4294	—	1860	2071	4101	4674	—	1853	839	1356*
4295	M. Ἀκροπ. 13274	1854	1115	2121				σημ. 1	
4298	EM 10611	1838	80	—	4688	EM 8884	1859	1881	3646
4303	—	1854	1159	2236	4692	EM 8816	1853	1007	1813
4306	M. Ἐλευσ. 782	1855	1267	2568	4700	—	1856	1403	2828
4309	EM 9563	1859	1828	3501	4702	EM 8426	1840	400	534
4315	Πρὸ Στ. Ἀττάλου	1860	2080	4106	4703	—	1855	1288	2590
4321	EM 8806	1839	184	171	4714	Ἐθν. Μ. 710	1859	1889	3661
		1854	1191	2309	4720	M. Ἐλευσ. 750	1855	1268	2572
4323	EM 447	1837	49	22	4723	EM 8422	1860	1999	3892
4324	EM 10690	1839	214	221	4724	EM 9545	1842	525	876
4325	EM 10691	1859	1848	3546	4726	—	1856	1355	2696
4328	EM 8751	1839	278	316	4735	EM 8622	1840	394	518
4329	EM 9003	1840	348	427	4738	EM 9527	1853	923	1514
4331	M. Ἀκροπ. 13241	1838/					1853	1008	1814
		1839	159	123	4740	EM 9543	1838	103	47
4332	EM 8803	1840	347	425	4741	EM 8267	1860	1917	3731
4335	—	1858	1762	3366	4743	EM 5761	1856	1374	2749
4336	EM 6295	1858	1734	3273	4759	—	1855	1287	2588
4337	—	1854	1246	2485*	4760	—	1855	1288	2589
4342	M. Ἀκροπ. 13202	1839	174	152	4770	EM 8618	1853	1011	1833
4344	EM 8263	1853	1008	1818	4775	EM 8428. 8429	1842	584	1022
4345	EM 9536	1860	1917	3733	4785	EM 10575	1860	1999	3893
4347	EM 9547	1860	1914	3723	4786	EM 8423	1857	1637	3182
4398	EM 8808	1853	1008	1815	4791	—	1853	904	1450*
4399	EM 9013	1859	1896	3676				σημ. 3	
4413	EM 8765	1842	526	878	4814	EM 8424	1855	1287	2586
4466	EM 8405	1859	1895	3675	4819	EM 9546	1856	1388	2780
4470	EM 8773	1842	550	933	4821	EM 9553	1858	1790	3421
		1853	1028	1919	4822	M. Λούβρου	1840	404	544*
4482	Ἐθν. Μ. 1841	1839	264	286	4850	—	1853	1009	1825
4525	—	1853	1008	1817	4855	—	1853	1010	1826

IG II/III ²	Μουσείον	Ἔτος	Σελίς	Ἀριθμὸς λήμματος	IG II/III ²	Μουσείον	Ἔτος	Σελίς	Ἀριθμὸς λήμματος
4874	—	1856	1336	2686	5286	EM 11616	1842	479	743
4880	—	1853	1009	1823	5287	Ἐθν. Μ. 1126	1860	1946	3792
4881	EM 9026	1840	302	361	5290	EM 11122	1842	545	917
4884	EM 9042	1839	185	173			1853	996	1761
4889	EM 9043	1853	1006	1811	5294	Ἐθν. Μ. 1031	1860	1946	3791
4894	EM 8778	1858	1749	3335	5308	Στ. Ἀττάλου I 2288	1853	914	1469
4896	EM 10580	1860	2080	4105	5310	—	1853	999	1773
4899	EM 8782	1842	546	921	5312	EM 11123	1857	1546	3136
4903	EM 10704	1860	1999	3894	5315	EM 10496	1858	1744	3313
4905	—	1856	1495	3109	5318	—	1853	1011	1832
4907	EM 8779	1853	1030	1928	5320	EM 950	1853	1030	1930
4911	Μ. Ἀκροπ. 13260	1858	1766	3370	5322	—	1842	518	856
4915	EM 9604	1858	1770	3378	5323	—	1842	572	994
4950	EM 5130	1840	315	376	5324	Μ. Ἐλευσ. 792	1855	1265	2566
4951	—	1856	1354	2693	5328	EM 9702	1856	1495	3110
4956	—	1853	1009	1820	5330	EM 11617	1853	922	1508
4970	EM 8828	1856	1389	2784	5334	—	1853	987	1710
4995	Ἐθν. Μ. 1730	1856	1335	2685	5335	EM 11619	1842	479	742
5000	EM 8621	1853	1022	1881*	5343	EM 11623	1853	978	1662
5015	EM 5248	1856	1401	2820	5345	EM 11624	1856	1500	3121
5081	N.K. 262	1853	863	1384*	5350	EM 11625	1839	170	140
		1856	1334	2683			1839	184	169
5166	Μ. Ἀκροπ. 13231	1837	36	—	5362	EM 9056	1841	467	718
		1853	863	1384*	5375	—	1841	435	611
5173	EM 10427	1839	172	147	5377	Ἐθν. Μ. 1137	1853	993	1742
5174	EM 9042	1839	185	173	5380	EM 13324	1841	420	580
5175	—	1860	2001	4004	5381	—	1858	1737	3289
5181	EM 9560	1853	1007	1812	5387	—	1853	776	1298
5183	EM 9561	1853	1010	1830	5394	EM 10466	1853	1004	1801
5188	EM 9558	1860	1985	3859	5397	—	1856	1487	3086
5193	EM 12349	1838	80	—	5398	EM 12346	1853	979	1665
5204	EM 10736	1853	935	1573	5400	EM 11204	1857	1545	3130
5217	—	1860	1916	3729			1858	1797	3439
5225	—	1837	16	3	5410	—	1853	986	1705
5226	EM 8829	1840	404	545	5413	Ἐθν. Μ. 2098	1853	926	1531
5227	EM 10551	1855	1301	2619	5414	Ἐθν. Μ. 1071	1853	928	1539
5238	—	1853	918	1492	5423	EM 11939	1842	567	971
5252	EM 9054	1856	1486	3082			1853	934	1572
5253	—	1841	456	679	5425	EM 9061	1856	1427	2894
5256	Ἐθν. Μ. 721	1853	994	1748	5428	EM 11633	1856	1364	2726
		1856	1394	2795	5433	—	1853	928	1541
5263	EM 10928	1853	925	1522	5435	EM 11634	1858	1706	3268
5266	EM 10929. 2050	1841	425	589	5446	—	1854	1130	2171
5269	EM 11613	1842	482	756	5459	—	1842	569	980
5273	Ἐθν. Μ. 763	1858	1735	3279	5460	—	1853	1022	1881

<i>IG II/III²</i>	<i>Μουσείον</i>	<i>Ἔτος</i>	<i>Σελίς</i>	<i>Ἀριθμὸς λήμματος</i>	<i>IG II/III²</i>	<i>Μουσείον</i>	<i>Ἔτος</i>	<i>Σελίς</i>	<i>Ἀριθμὸς λήμματος</i>
5463	—	1853	977	1653	5769	EM 11667	1841	437	619
		1853	977	1655	5776	—	1860	2015	4037
5469	EM 9063	1839	262	281	5784	—	1842	485	769
5478	EM 11636	1858	1741	3300	5786	—	1858	1709	—
5479	—	1853	977	1656	5790	EM 11668	1841	465	110
5490	—	1853	1021	1879	5791	EM 11069	1842	519	857
5507	—	1853	1020	1871	5797	—	1856	1377	2754
5510	EM 440	1858	1709	—	5810	—	1858	1759	3357
5514	EM 11638	1857	1601	3167	5814	EM 11671	1859	1889	3656
5527	EM 9700	1842	580	1009	5815	EM 10935	1854	1149	2211
5529/30	—	1853	1003	1795	5817	—	1856	1376	2752
5534	EM 10764	1853	1029	1923	5832	—	1856	1354	2694
5538	EM 11641	1860	2092	4110	5840	EM 9076	1857	1639	3186
5545	—	1858	1694	3252	5841	—	1841	416	572
5546	EM 11129	1856	1402	2824	5842	EM 9077	1856	1376	2753
5559	EM 10931	1839	274	307	5843	EM 10755	1853	1012	1838
		1840	402	538	5851	—	1854	1178	2278
5561	EM 11645	1853	981	1678	5856	EM 11674	1858	1736	3285
		1856	1428	2898	5858	EM 11675	1853	916	1478
5576	—	1853	986	1700	5864	EM 11678	1854	1180	2284
5588	—	1853	776	1297	5874	EM 11680	1854	1176	2269
5591	—	1842	526	879	5881	EM 9705	1854	1093	2057
5602	—	1853	985	1697	5884	—	1853	994	1746
5603	EM 10752	1859	1865	3611	5886	EM 11681	1853	972	1636
5616	Πρὸ Στ. Ἀττάλου	1860	2003	4007	5891	EM 9079	1839	217	226
5632	—	1857	1639	3188			1855	1260	2554
5634	EM 9071	1853	971	1633	5893	EM 11682	1858	1773	3390
5638	EM 10932	1860	1927	3759	5895	Ἐθν. Μ. 1192	1841	431	601
5650	—	1853	922	1510	5897	EM 11135	1841	428	597
5659	EM 11130	1842	546	919	5906	EM 9080	1842	519	859
		1854	1130	2172	5909	EM 9706	1854	1103	2087
5667	—	1853	1002	1790	5910	—	1853	999	1775
5671	EM 9045/6	1854	1180	2287	5911	EM 68	1855	1259	2547
5673	EM 8888	1839	277	311	5936	—	1842	491	777
5690	—	1853	1024	1894	5941	—	1853	1024	1898
5699	EM 11657	1858	1685	3229	5942	—	1853	1024	1895
5702	—	1842	511	826	5943	—	1856	1424	2882
5714	EM 9074	1841	413	566	5944	EM 9708	1853	989	1721
5720	—	1841	455	675			1853	1009	1824
5722	EM 10933	1860	1926	3758	5952	EM 9081	1853	933	1567
5732	Ἐθν. Μ. 785. 970	1840	399	528	5953	—	1853	915	1477
5735	EM 8830	1857	1650	3213	5954	—	1853	1022	1882
5741	—	1853	918	1489	5972	Ἐθν. Μ. 2608	1839	228	268
5764	EM 11666	1853	988	1713	5973	—	1842	478	737
5765	EM 9082	1853	976	1650	5976	EM 1368	1842	571	989

IG II/III ²	Μουσείον	Έτος	Σελίς	Αριθμός λήμματος	IG II/III ²	Μουσείον	Έτος	Σελίς	Αριθμός λήμματος
5984	EM 11689	1860	2093	4114	6222	—	1853	974	1647
5988	—	1853	1032	1940	6224	—	1854	1166	2251
5990	EM 11691	1841	468	719	6233	Στ. Ἀττάλου			
6000	—	1853	916	1482		I 3302	1854	1253	2515
6018	EM 9085	1840	400	533	6234	EM 9092	1853	934	1571
6033	EM 11693	1860	2094	4116	6236	—	1860	2097	4129
6039	—	1840	335	403	6245	—	1853	776	1295
6040	EM 11828	1853	986	1703	6247	EM 11717	1856	1359	2707
6041	EM 10610	1860	1996	3885	6253	EM 11720	1853	924	1519
6050	EM 11694	1860	2095	4119	6255	—	1853	1019	1861
6062	—	1853	1024	1896	6257	—	1853	920	1500
6063	EM 11696	1842	483	762	6262	—	1854	1187	2299
6064	—	1853	999	1774	6266	—	1853	926	1530
6069	EM 10757	1853	989	1718	6269	—	1841	413	565
6073/4	EM 9586	1854	1133	2188	6279	EM 10939	1856	1338	2689
6076	—	1853	1021	1878	6300	Ἐθν. Μ. 836	1858	1774	3395
6093	Ἐθν. Μ. 1185	1853	922	1511	6301	EM 11723	1842	478	739
6102	EM 10762	1853	987	1709			1858	1734	3275
6114	EM 11702	1841	424	587	6304	Ἐθν. Μ. 863	1853	997	1764
6115	EM 11701	1858	1742	3304	6306	EM 9096	1839	229	269
6125	EM 9089	1856	1359	2706	6307	—	1853	1019	1865
6127	EM 10765	1840	399	527	6313	EM 9101	1859	1910	3710
6128	EM 11704	1858	1735	3276	6319	EM 11145	1856	1430	2906
6141	EM 11707	1840	360	454	6325	EM 11725	1859	1863	3602
6143	EM 11141	1853	992	1737	6333	EM 9099	1841	441	637
6153	—	1856	1361	2714	6334	—	1853	988	1714
6156	—	1856	1491	3098	6335	Ἐθν. Μ. 2121.			
6157	EM 11709	1857	1588	3150		EM 9100	1853	996	1759
6160	—	1853	985	1696	6344	—	1853	913	1463
6162	EM 11710	1859	1863	3603	6347	EM 9102	1853	983	1689
6163	EM 11711	1860	1993	3871	6361	EM 8832	1858	1735	3280
6164	—	1853	926	1528			1858	1756	3345
6166	Ἐθν. Μ. 1056	1853	927	1532- 1533	6384	—	1841	416	571
6167	EM 12955	1858	1691	3245	6385	—	1856	1398	2812
6170	EM 11712	1853	929	1543	6389	—	1853	1023	1888
6175	EM 11718	1853	916	1479	6390	EM 9104	1839	260	274
6180	—	1854	1181	2288	6391	EM 9105	1839	228	266
6188	EM 9114	1841	443	644	6395	EM 11148	1853	994	1747
6197	EM 9091	1842	582	1018	6397	EM 10370	1858	1741	3298
6199	Ἐθν. Μ. 4833	1842	560	957	6401	EM 9931	1853	1004	1802
6202	—	1853	1025	1902	6406	EM 278	1860	2015	4036
6203	EM 11716	1853	972	1639	6415	EM 9107	1854	1180	2283
6220	—	1842	533	894	6426	—	1854	1177	2274
6221	—	1856	1383	2766	6433	—	1853	979	1663
					6447	EM 11150	1853	991	1730

IG II/III ² Μουσείον	Ἔτος	Σελίς	Ἀριθμὸς λήμματος	IG II/III ² Μουσείον	Ἔτος	Σελίς	Ἀριθμὸς λήμματος
6449 —	1854	1093	2056	6685 EM 11158	1859	1865	3608
6453 EM 5657	1853	998	1769	6696 EM 11159	1853	1012	1836
6455 EM 11151	1854	1138	2199		1854	1112	2110
6463 EM 10801	1853	931	1557	6701 M. Πειρ. 2232	1842	484	767
6468 EM 10461	1858	1735	3278		1853	994	1749
6473 EM 11152	1856	1495	3108	6703 EM 5989	1859	1898	3682
6475 —	1853	973	1642	6724 M. Ἀκροπ. 13273	1853	922	1509
	1856	1370	2737	6728 —	1853	1002	1794
6477 —	1853	1018	1854	6731 —	1841	440	631
6478 EM 9109	1839	175	154	6739 EM 10825	1842	567	972
	1853	1027	1912	6750 EM 9147	1853	987	1708
6480 P. A. 511	1853	974	1646	6757 EM 11162	1841	438	624
6483 EM 10777	1859	1876	3631	6759 —	1853	1000	1781
6486 —	1854	1114	2116	6761 EM 10524	1853	1011	1834
6490 EM 9110	1853	983	1684	6762 —	1859	1850	3553
6507 —	1854	1165	2244	6763 —	1853	1022	1883
6512 —	1858	1676	3219	6765 EM 11164	1853	972	1637
6517 EM 11741	1857	1638	3184	6768 —	1856	1360	2708
6524 EM 9175	1856	1399	2816	6769 —	1854	1104	2092
6526 —	1853	1003	1796	6770 EM 11764	1853	933	1564
6531 —	1853	1010	1828	6772 EM 11165	1860	2009	4021
6546 EM 11156	1856	1427	2895	6777 M. Ἀκροπ. 13252	1858	1773	3393
6550 EM 11746	1840	457	680	6787 EM 11761	1860	2102	4150
	1842	478	736	6796 —	1859	1900	3688
6564 —	1853	1031	1939	6798 EM 11166	1842	517	851
6576 EM 11756	1854	1187	2300	6803 EM 9128	1842	566	969
6577 —	1856	1373	2745	6805 EM 11765	1853	978	1660
6592 EM 10718	1860	2101	4147	6811 EM 11759	1853	932	1560
6599 —	1853	921	1506	6820 —	1854	1118	2133
	1856	1360	2709	6838 EM 11168	1853	996	1756
6612 EM 11748	1841	436	617	6840 EM 5130	1840	315	376
6614 —	1854	1101	2078	6844 —	1853	1020	1868
6618 —	1853	986	1704	6848 —	1853	1011	1831
6619 —	1853	971	1635	6850 —	1853	1021	1875
6621 EM 10770	1860	2000	3899	6856 EM 9718	1839	278	317
6624 EM 11751	1842	482	755	6864 —	1840	362	457
6627 EM 11157	1841	437	620	6875 Ἐθν. Μ. 866	1839	289	338
6631 —	1854	1094	2061	6878 EM 10458	1853	987	1711
6638 EM 11752	1854	1096	2068	6882 EM 9719	1854	1139	2201
6660 —	1853	930	1553	6900 —	1853	1019	1864
6661 Ἐθν. Μ. 857	1853	1010	1829	6902 Ἐθν. Μ. 772	1858	1737	3287
6669 EM 9125	1839	260	275	6908 —	1853	1001	1787
6676 EM 11755	1840	361	455	6909 EM 11776	1860	2001	4000
	1856	1417	2862	6914 —	1842	551	935
6680 EM 10780	1853	994	1750	6921 Στ. Ἀττάλου 14287	1854	1165	2243

IG II/III ²	Μουσείο	Έτος	Σελίς	Αριθμός λήμματος	IG II/III ²	Μουσείο	Έτος	Σελίς	Αριθμός λήμματος
6928	Έθν. Μ. 1070	1841	434	608- 610	7218	—	1853	963	1619
6929	EM 10946	1840	401	537	7221	—	1854	1157	2232
6930	—	1853	973	1645	7225	EM 10788	1860	2098	4133
6940	EM 206	1841	466	713	7228	—	1853	929	1546
6948	EM 11176	1853	998	1768	7234	—	1858	1758	3353
6949	—	1839	267	296	7244	—	1857	1639	3185
6963	EM 10778	1856	1490	3091	7255/6	EM 11181	1854	1192	2311
6969	—	1853	990	1724	7279	—	1853	1000	1782
6979/80	EM 10784	1860	1969	3829	7280	—	1853	1019	1863
6983	EM 9678	1842	526	880	7291	EM 10952	1840	407	554
6994	EM 10508	1858	1742	3305	7298	Κηφισία, οίκια Πάλλη	1859	1893	3668
6995	EM 11782	1860	2091	4109	7300	EM 11182	1842	524	873
6996	EM 9134	1840	405	547	7301	—	1854	1111	2103
7001	EM 11657	1858	1685	3228	7303	—	1856	1396	2805
7010	EM 11177	1859	1866	3614	7318	EM 9153	1840	401	535
7013	—	1853	985	1695	7321	EM 11803	1841	466	712
7017	EM 9149	1859	1901	3693	7325	—	1854	1192	2312
7030	EM 11783	1853	928	1540	7332	—	1853	1022	1884
7035	—	1856	1491	3092	7338	EM 11809	1858	1759	3360
7036	—	1856	1402	2825	7339	EM 11808	1858	1759	3361
7046	—	1853	1029	1927	7348	EM 11810	1860	2094	4117
7061	EM 9136	1842	573	997	7351	EM 11811	1860	2094	4115
7065	—	1853	915	1476	7356	EM 11183	1859	1888	3655
7075	EM 10793	1859	1825	3498	7358	—	1853	1018	1854
7081	EM 11787	1858	1735	3277	7367	—	1853	979	1664
7103	—	1853	996	1761	7369	EM 11819	1841	463	701
7107	—	1853	973	1643	7371	EM 10456	1853	994	1745
		1856	1369	2736	7380	EM 11821	1860	2104	4155
7114	EM 11790	1857	1551	3143	7386	EM 11822	1860	2094	4118
7117	EM 11791	1853	919	1496	7387	—	1856	1386	2774
7118	EM 11792	1842	512	834	7388	EM 11824	1860	2093	4113
		1842	571	988	7394	Έθν. Μ. 1018	1841	467	715
7121	—	1854	1177	2275	7408	EM 11739	1860	2103	4152
7127	—	1855	1259	2548	7409	EM 9728	1855	1325	2668
7129	—	1853	932	1561	7422	EM 11829	1842	479	745
7130	EM 11178	1855	1259	2549			1842	492	780
7133	EM 10950	1860	2102	4148	7435	EM 10523	1856	1363	2723
7144	EM 11795	1853	921	1504	7441	Μ. Πετρ. 1160	1854	1178	2277
7159	EM 11799	1854	1095	2066	7450	EM 9157	1856	1410	2846
7161	—	1853	1002	1792	7454	EM 9731	1853	979	1666
7166	—	1853	933	1565	7470	EM 9159	1840	407	555
7179	—	1853	1030	1931	7503	EM 11832	1860	1994	3874
7183	—	1853	1023	1891	7505	—	1855	1260	2552
7190	—	1853	995	1752	7509	—	1842	483	761

IG II/III ²	Μουσείον	Ἔτος	Σελίς	Ἀριθμός λήμματος	IG II/III ²	Μουσείον	Ἔτος	Σελίς	Ἀριθμός λήμματος
7526	EM 11835	1842	479	744	7745	—	1853	1025	1904
7529	EM 11836	1860	1996	3882	7757	EM 11846	1854	1094	2062
7530	EM 10787	1857	1640	3191			1854	1212	2432
7531	—	1853	986	1701	7760	EM 11878	1854	1102	2082
7533	—	1854	1094	2060	7764	Ἐθν. Μ. Ἀποθ. 290	1853	1018	1855
7537	EM 10726	1839	216	225	7777	EM 11193	1857	1590	3153
7544	EM 5868	1853	996	1757	7790	EM 9173	1842	526	881
7550	—	1853	971	1631			1853	1003	1800
7555	Μ. Περ. 2147	1858	1909	3709	7791	—	1853	986	1702
7562	EM 9164	1850	406	553	7794	—	1853	775	1292
7563	—	1853	993	1744	7802	—	1853	993	1740
7583	—	1842	511	827	7808	EM 11885	1854	1176	2268
7592	Ἐθν. Μ. 1173	1840	328	398	7816	Ἐθν. Μ. 934	1839	217	227
7593	EM 10453	1853	929	1544	7817	Ἐθν. Μ. 858	1839	220	235
7596	EM 11842	1857	1637	3181	7819	EM 11175	1857	1544	3126
7609	—	1842	622	1086	7822	—	1854	1177	2273
7611	EM 10833	1853	987	1706	7825	Ἐθν. Μ. 844	1839	214	220
7630	—	1853	913	1466	7836	EM 4024	1840	405	548
7633	EM 10955	1839	294	349	7842	—	1853	990	1725
7644	EM 11850	1853	917	1486	7845	—	1842	483	763
7656	—	1853	930	1549	7847	—	1855	1261	2555
7659	—	1858	1773	3392	7848	—	1858	1757	3349
7660	Ἐθν. Μ. 1749	1841	439	630	7850	—	1858	1741	3299
7661	EM 11189	1841	436	618	7851	EM 9738	1853	923	1516
7664	EM 11190	1853	913	1467	7857	EM 11120	1858	1695	3253
7673	—	1842	481	751	7867	EM 10973	1858	1743	3306
7680	EM 9167. 9168	1839	229	270	7871	EM 12332	1854	1192	2313
7682	EM 11860	1841	426	592	7880	—	1853	776	1296
7683	EM 11191	1853	931	1556	7885	EM 12148	1859	1861	3595
7695	Ἐθν. Μ. 720	1842	490	773	7888	EM 12135	1858	1734	3274
7701	—	1856	1361	2717	7890	EM 10789	1853	997	1765
7702	EM 9169	1839	259	271	7894	—	1853	980	1672
7703	—	1853	920	1498	7909	EM 11208	1853	1031	1937
7706	EM 11867	1853	917	1484	7910	EM 12066	1858	1689	3237
7708	Ἐθν. Μ. 1705	1841	433	603	7911	—	1854	1095	2064
		1842	481	749	7928	—	1856	1360	2711
7710	EM 11889	1860	1980	3843	7929	EM 11210	1853	934	1569
7711	Ἐθν. Μ. 1016	1842	480	748	7931	EM 12162	1839	266	293
7714	—	1853	1012	1837	7936	EM 13062	1853	1024	1893
7715	—	1855	1260	2550	7939	EM 11212	1857	1640	3192
7717	Ἐθν. Μ. 1724	1854	1156	2231	7958	EM 11983	1859	1859	3588
		1856	1355	2697	7959	—	1860	2100	4143
7721	EM 11870	1860	1994	3876	7975	EM 11954	1860	2099	4137
7722	EM 11871	1853	924	1520	7981	EM 11924	1860	2102	4149
7726	EM 11873	1860	1994	3877	7994	—	1841	412	562

IG II/III ²	Μουσείον	Ἔτος	Σελίς	Ἀριθμὸς λήμματος	IG II/III ²	Μουσείον	Ἔτος	Σελίς	Ἀριθμὸς λήμματος
7995	—	1853	988	1712	8219	EM 12123	1853	931	1558
7996	—	1841	435	612	8235	—	1853	1001	1783
8002	EM 12149	1858	1757	3352	8236	—	1859	1893	3666
8004	EM 11386	1842	478	738	8244	EM 11237	1841	439	627
		1860	1943	3780	8245	EM 12082	1842	512	833
8008	EM 11215	1853	984	1693			1842	571	987
8011	EM 11216	1856	1426	2891	8257	EM 12041	1859	1864	3605
8014	EM 11217	1859	1860	3593	8269	—	1841	451	664
8018	EM 12191	1842	492	779	8282	—	1853	984	1694
8026	EM 9740	1853	916	1481	8296	—	1858	1759	3356
8029	EM 1027	1856	1393	2793	8299	—	1856	1401	2823
		1856	1426	2890	8303	EM 11971	1859	1860	3591
8030	—	1842	572	995	8304	EM 11241	1842	622	1087
8031	EM 12178	1860	1926	3756	8312	—	1842	477	735
8033	EM 12163	1858	1744	3314	8320	—	1853	1029	1925
8036	EM 10803	1859	1822	3490	8323	EM 1479	1842	534	900
8055	EM 11219	1842	509	822	8330	EM 12069	1854	1149	2212
8058	EM 12040	1858	1773	3391	8332	—	1859	1844	3537
8061	EM 11220	1853	991	1731	8333	—	1842	481	752
8069	EM 12012	1859	1865	3610	8346	—	1853	933	1566
8070	EM 11998	1860	1942	3779	8349	EM 11246	1859	1844	3538
8073	EM 11221	1858	1686	3230	8364	EM 9200	1854	1130	2170
8076	—	1856	1426	2889	8366	EM 11247	1860	1942	3777
8077	EM 11970	1853	924	1521	8374	EM 11942	1859	1861	3597
		1854	1122	2150	8389	EM 11928	1854	1121	2145
8080	EM 11223	1854	1104	2091	8391	EM 10978	1853	927	1534
8088	—	1853	920	1501	8404	EM 10979	1841	455	676
8096	—	1860	1969	3828	8407	EM 12235	1840	362	458
8110	EM 13193	1842	571	990			1853	971	1634
8112	—	1842	542	906	8414	—	1841	416	573
8124	EM 11227	1855	1298	2605	8426	—	1841	467	717
8126	EM 11228	1859	1845	3541			1853	915	1473
8128	EM 1370	1853	992	1735	8427	EM 12221	1860	1993	3873
8141	—	1853	924	1517	8436	EM 10837	1859	1889	3659
8142	EM 12232	1860	2099	4135	8437	Ἐθν. Μ. 1721	1853	972	1638
8147	EM 443	1857	1601	3168	8440	Ἐθν. Μ. 989	1839	274	308
8155	EM ἄνευ ἀριθμοῦ	1858	1772	3388			1856	1368	2734
8157	EM 12261	1853	996	1760	8441	—	1854	1095	2065
8160	EM 12206	1854	1165	2246	8460	Στ. Ἀττάλου I 2530	1842	511	829
8169	EM 10811	1841	450	661	8468	EM 11253	1842	622	1085
8173	EM 12179	1859	1888	3652	8478	Ἐθν. Μ. 940	1858	1737	3288
8177	EM 12765	1853	918	1491	8479	EM 10821	1859	1822	3491
8185	EM 11235	1853	1026	1907	8480	—	1853	1020	1869
8188	EM 12192	1858	1737	3286	8493	—	1858	1744	3315
8207	EM 12137	1857	1546	3134	8501	—	1859	1894	3671

<i>IG II/III² Μουσείον</i>	<i>Ἔτος</i>	<i>Σελίς</i>	<i>Ἀριθμὸς λήμματος</i>	<i>IG II/III² Μουσείον</i>	<i>Ἔτος</i>	<i>Σελίς</i>	<i>Ἀριθμὸς λήμματος</i>
8508 EM 9213	1842	523	869	8800 EM 10848	1860	1942	3778
8526 EM 10507	1853	972	1640	8811 —	1853	916	1483
8529 EM 9222	1860	1916	3727	8814 EM 11272	1853	976	1649
8534 —	1860	1995	3880	8819 EM 11274	1860	1943	3782
8539 —	1853	932	1562	8822 —	1855	1294	2598
8542 —	1860	1997	3887	8824 —	1853	981	1677
8544 EM 10830	1841	438	625	8840 EM 10986	1841	441	639
	1853	1029	1922		1853	1025	1901
8545 EM 10983	1860	1995	3881	8846 EM 9230. 9231.			
8546 EM 10838	1854	1102	2081	835	1840	403	541
8552 EM 10841	1857	1602	3173		1853	982	1683
8554 EM 9224	1860	2010	4025	8847 —	1842	484	766
8557 EM 12033	1841	437	622	8852 EM 329	1842	483	760
8571 EM 11255	1853	976	1648	8853/4 EM 9233	1839	274	306
8577 EM 10815	1858	1736	3283	8859 EM 11275	1853	984	1691
8581 EM 12016	1860	1994	3875		1853	1023	1886
8586 EM 11258	1842	568	975	8860 EM 11989	1841	465	709
8592 EM 11259	1859	1879	3640		1854	1149	2209
8597 EM 11974	1858	1742	3301	8867 EM 10859	1853	992	1736
8610 EM 11973	1853	988	1716	8868 —	1860	1997	3886
8615 —	1842	572	992	8874 EM 11975	1853	919	1497
8630 EM 11913	1853	979	1667	8875 —	1842	484	764
8632 —	1855	1260	2551	8900 —	1859	1876	3633
8665 EM 11912	1841	463	703	8904 EM 10989	1860	1959	3805
8682 —	1853	923	1515	8907 EM 11914	1859	1888	3653
8688 EM 12211	1841	434	607	8908 —	1853	1019	1866
8691 EM 11266	1853	991	1733	8918 EM 9665	1858	1744	3316
8701 —	1853	990	1723	8926 —	1853	991	1729
8702 —	1854	1132	2183	8928 —	1853	920	1499
8703 EM 11227A	1860	2103	4151	8931 EM 9247	1840	397	523
8719 —	1853	930	1550	8932 —	1853	1020	1867
8723 —	1859	1884	3649	8936 EM 10991	1840	406	552
8729 —	1856	1360	2710	8940 EM 9248	1840	406	550
8739 EM 12208	1860	1993	3872	8941 EM 12279	1859	1861	3596
8745 EM 12265	1858	1757	3351	8944 —	1853	776	1300
8759 —	1842	533	899	8945 EM 12115	1841	463	702
8768 —	1853	1020	1872	8950 —	1842	622	1084
8770 —	1840	363	461	8990 —	1853	1023	1890
8773 —	1853	776	1299	8999 —	1856	1408	2837
8777 EM 12086	1859	1863	3601		1856	1494	3106
8781 EM 12072	1853	972	1641	9001 EM 12100	1853	917	1485
	1853	977	1654	9018 EM 10992	1856	1371	2741
8783 EM 10447	1840	400	532	9028 EM 11280	1859	1860	3592
8784 —	1858	1758	3355	9036 M. Πετρ. 1261	1860	2096	4125
8787 EM 11270	1853	931	1559	9042 —	1853	980	1673

IG II/III ²	Μουσείο	Έτος	Σελίς	Αριθμός λήμματος	IG II/III ²	Μουσείο	Έτος	Σελίς	Αριθμός λήμματος
9051	EM 11282	1841	438	626	9384	—	1842	502	800
9059	EM 11976	1858	1688	3235	9385	EM 11301	1853	1028	1921
9065	EM 12004	1860	2093	4112	9389	—	1841	429	600
9078	EM 10851	1853	934	1568	9399	EM 11307	1858	1790	3420
9080	EM 10997	1841	444	646	9403	—	1857	1544	3127
9088	EM 11946	1860	1996	3883	9404	EM 12006	1860	1926	3755
9096	EM 9267	1854	1123	2157	9413	EM 10953	1840	328	397
9110	Έθν. Μ. 1013	1840	403	542	9428	—	1859	1893	3664
9112	EM 8844	1839	229	273	9432	EM 11311	1842	569	981
9124	EM 11000	1859	1878	3638	9444	EM 11963	1841	444	648
9143	Έθν. Μ. 1042	1840	402	539	9447	EM 11948	1858	1691	3246
9144	Έθν. Μ. 1708	1860	2095	4120	9454	EM 12144	1841	434	606
9152	EM 12157	1841	436	616	9458	—	1853	1017	1853
9162	—	1854	1104	2090	9467	EM 11313	1853	1022	1885
9165	—	1859	1894	3670	9479	Έθν. Μ. 1155	1842	511	828
9169	EM 11288	1860	1926	3757	9480	EM ἄνευ ἀριθμοῦ	1853	998	1766
9171	EM 11290	1853	931	1555	9482	EM 11917	1853	930	1554
9182	EM 12074	1853	917	1488	9490	EM 11315	1853	924	1518
9205	EM 11986	1856	1471	3044	9491	—	1853	1001	1785
9211	EM 332	1853	918	1490	9494	EM 9745	1853	996	1758
		1853	930	1552	9498	—	1858	1688	3236
9235	—	1853	995	1753	9509	EM 9762	1854	1188	2304
9236	—	1842	511	831	9521	EM 11316	1853	995	1754
9244	EM 12550	1853	775	1294	9522	—	1854	1177	2272
9247	EM 11933	1853	990	1727	9529	EM 11901	1842	623	1090
9253	EM 9274	1853	1024	1897	9538	EM 11319	1853	928	1542
9256	EM 11632	1853	980	1668	9542	EM 12241	1853	919	1493
9271	EM 10924	1853	934	1570	9546	EM 11321	1860	1981	3747
9278	EM 12198α	1858	1743	3308	9547	EM 10920	1860	1918	3735
9281	—	1853	1031	1934	9551	EM 12050	1856	1392	2789
9282	EM 12146	1858	1760	3362	9553	—	1855	1260	2553
9283	EM 11750	1860	2096	4124	9554	—	1842	569	982
9286	—	1841	450	659	9570	EM 9744	1857	1546	3135
9292	EM 11297	1857	1602	3171	9574	EM 11325	1842	524	871
9294	EM 11468	1860	2009	4024	9580a	EM 11327	1853	998	1771
9295	EM 11996	1853	926	1527	9590	—	1854	1093	2054
9299	EM 11298	1838	136	90	9592	EM 12174 (;)	1853	981	1674
9308	EM 9276	1853	1027	1913	9594	EM 11331	1853	1031	1936
9329	EM 11300	1853	992	1734			1854	1155	2229
9331	Έθν. Μ. 852	1840	402	540	9598	EM 10449	1859	1879	3641
9350	—	1856	1361	2713	9600	—	1855	1301	2618
9352	—	1853	915	1474	9614	EM 12145	1858	1742	3302
9362	EM 12048	1860	1995	3878	9618	EM 11795	1853	921	1503
9367	EM 11302	1859	1874	3625	9622	EM 11334	1859	1876	3634
9369	EM 12158	1853	925	1524	9644	EM 12325	1860	2099	4138

IG II/III ² Μουσείον	Ἔτος	Σελίς	Ἀριθμός λήμματος	IG II/III ² Μουσείον	Ἔτος	Σελίς	Ἀριθμός λήμματος
9656 —	1860	2100	4144	10013 EM 11886	1842	551	937
9659 EM 11994	1842	489	771	10014 EM 12078	1853	980	1671
9667 EM 9746	1859	1845	3543	10017 Ἀθῆναι, οἰκία			
9677 —	1839	268	297	Ἀλ. Κοντοσταύλου	1841	412	563
9694 —	1854	1131	2177	10020 EM 11006	1856	1338	2688
9710 EM 11337	1853	992	1739	10031 Στ. Ἀττάλου I 1736	1842	484	765
9711 EM 11980	1854	1094	2059	10032 EM 10444	1858	1743	3311
9723 EM 11339	1860	1998	3890	10034 —	1856	1373	2746
9727 EM 11950	1857	1641	3196	10037 —	1854	1167	2252
9733 —	1854	1122	2152	10044 —	1842	489	770
9737 EM 11977	1860	1986	3862	10047 —	1840	325	391*
9737a EM 12062	1841	439	629	10049 EM 11362	1853	990	1726
9747 EM 11202	1856	1382	2760	10050 —	1853	988	1715
9756 EM 11993	1858	1695	3254	10053 —	1841	457	681
9769 Στ. Ἀττάλου I 3302	1854	1253	2514	10068 —	1853	1026	1910
9778 EM 11343	1859	1865	3609	10074 —	1854	1149	2210
9785 EM 11979	1860	2095	4122	10075 —	1853	984	1692
9797 Μ. Ἀκροπ. 13159	1860	1998	3888	10077 —	1859	1843	3536
9809 —	1854	1122	2148	10080 —	1853	985	1699
9810 EM 9756	1842	573	996	10082 EM 12054	1859	1888	3654
9816 EM 9755	1859	1825	3497	10090 Ἐθν. Μ. 2559	1853	920	1502
9819 EM 11935	1860	2095	4121	10091 Ἐθν. Μ. 725	1859	1893	3665
9831 —	1853	984	1690	10096 Ἐθν. Μ. 749	1855	1302	2620
9841 EM 11348	1841	450	662	10112 EM 12336	1854	1111	2107
9859 EM 11860	1841	426	591	10114/5 EM 11012	1860	1941	3774
9869 —	1853	987	1707	10123 EM 11951	1842	568	976
9870 Ἐθν. Μ. 1175	1860	1943	3783	10130 —	1853	929	1545
9873 Ἀθῆναι, Βασιλικὸς Κῆπος (φυτώρια)	1854	1112	2108		1854	1154	2226
9882 —	1853	923	1512	10140 —	1856	1470	3040
9902 EM 11354	1853	981	1675	10146 —	1854	1154	2225
9906 EM 11119	1860	2015	4039	10156 —	1853	1000	1777
9910 EM 11356	1853	992	1738	10181 —	1855	1264	2564
9912 —	1853	1020	1870	10196 EM 12327	1854	1095	2067
9919 EM 12215	1854	1155	2228	10203 EM 11013	1840	399	530
9923 —	1856	1428	2899	10208 Ἐθν. Μ. 1165	1860	1944	3784
9924 EM 855	1839	277	312	10216 EM 12202	1842	475	730
9940 —	1842	533	896	10217/8 EM 9291	1839	273	304
9942 EM 9761	1856	1491	3094	10219 EM 12175	1854	1181	2291
9949 EM 878	1856	1418	2865	10228 EM 8845	1853	1028	1917
9957 EM 11360	1857	1545	3131	10235 EM 12161	1842	568	977
9963 EM 9750	1860	1984	3855	10255 EM 12052	1858	1743	3307
9976 —	1854	1164	2241	10256 Κηφισία, οἰκία			
9977 —	1853	989	1722	Πάλλη	1859	1893	3667
9984 Μ. Πειρ. 1216	1860	2100	4142	10260 —	1842	572	991
				10264 —	1842	533	898

IG II/III ²	Μουσείον	Έτος	Σελίς	Αριθμός λήμματος	IG II/III ²	Μουσείον	Έτος	Σελίς	Αριθμός λήμματος
10265a	—	1854	1180	2286	10523	—	1857	1545	3132
10271	Ἀθῆναι, οἰκία				10532	—	1854	1177	2276
	Ἀλ. Κοντοσταύλου	1841	417	574	10535	—	1853	1001	1786
10296	—	1853	989	1720	10540	—	1857	1639	3187
10303	EM 11015	1841	435	613	10543	—	1853	1018	1858
10307	EM 11967	1853	919	1495	10547	—	1841	464	705
10320	EM 12334	1853	921	1505	10561	Ἐθν. Μ. 2004	1858	1691	3243
10322	EM 12331	1842	479	746	10582	EM 9763	1860	1941	3773
10325	—	1853	1000	1778	10583	—	1854	1188	2303
10329	EM 9185	1840	399	526	10585	—	1853	1000	1780
10334/5	Ἐθν. Μ. 770	1840	327	394	10587	EM 12184	1859	1874	3626
10341	—	1853	1021	1873	10601	EM 11385	1860	2000	3898
10344	Ἐθν. Μ. 928	1853	993	1741	10604	—	1853	915	1475
10348	—	1860	2101	4145	10614	—	1856	1371	2740
10350	—	1841	457	683	10615	EM 11386	1842	478	740
10351	EM 10917	1853	981	1679	10627/8	EM 10909	1858	1683	3223
10355/6	—	1842	476	733	10632a	—	1853	1019	1860
10357	—	1853	978	1661	10645	EM 9765	1842	523	867
10360	EM 12301	1841	423	584	10662	EM 11389	1856	1411	2849
10363	EM 9299	1840	400	531	10673	—	1858	1759	3359
10365	EM 9300. 9301	1857	1640	3193	10677	EM 11020	1855	1300	2616
10381	—	1841	426	593	10710	EM 12257	1853	925	1523
10396	EM 10892	1854	1154	2227	10723	—	1853	976	1651
		1856	1402	2827	10725	—	1858	1743	3309
10397	—	1857	1639	3189	10729	EM 11877	1860	2096	4123
10411	—	1856	1363	2722	10733	—	1841	441	638
10417	EM 12335	1840	363	459	10759	Ἐθν. Μ. 1032	1842	523	865
10422	—	1853	926	1529	10766	—	1856	1492	3100
10423	EM 11373	1860	1943	3781	10782	EM 9406	1840	406	551
10424	—	1841	435	615	10803	EM 9320	1841	428	596
10429	EM 12305	1856	1498	3116	10808	—	1854	1093	2055
10433	EM 12132	1853	985	1698	10838	—	1842	517	854
10440	—	1854	1157	2233	10855	Ἐθν. Μ. 2682	1853	1001	1784
10442	EM 1229	1854	1253	2512	10861	EM 9332	1857	1638	3183
10451	EM 10887	1839	294	346	10874	EM 9334	1842	485	768
10452	—	1853	962	1618	10886	—	1840	325	391*
10454	Ἐθν. Μ. 2607	1853	982	1680	10899	EM 11392	1839	294	345
10456	—	1853	1000	1779	10914	Ἐθν. Μ. 2603	1840	406	549
10464	—	1854	1100	2073	10919	EM 1676	1854	1111	2105
10476	—	1840	318	380	10923	EM 10908	1853	980	1669
10485	—	1859	1876	3632	10926	EM 11395	1854	1166	2249
10486	—	1856	1426	2888	10927	—	1860	2098	4134
10494	EM 8848	1839	273	303	10930	EM 9771	1855	1324	2663
10519	EM 12112α	1853	990	1728	10936	EM 9773. 1006	1853	998	1770
10520	EM 12290	1859	1825	3496	10941	EM 1474	1856	1428	2901

<i>IG II/III² Μουσείον</i>	<i>Ἔτος</i>	<i>Σελίς</i>	<i>Ἀριθμός λήμματος</i>	<i>IG II/III² Μουσείον</i>	<i>Ἔτος</i>	<i>Σελίς</i>	<i>Ἀριθμός λήμματος</i>
10955 EM 10900	1860	2007	4017	11312 —	1859	1845	3542
10964 —	1855	1326	2672	11314 —	1856	1401	2821
10970 EM 9340	1840	328	396	11323 EM 1710	1856	1492	3101
10983 Ἐθν. Μ. 903	1854	1129	2167	11333 EM 9360A	1839	175	153
10988 EM 9772	1853	1027	1914	11345 EM 9361	1840	302	359
10991 Ἐθν. Μ. 971	1839	274	305	11346 EM 12245	1857	1545	3133
11009 Μ. Πειρ. 1259	1860	2100	4140	11386 —	1841	412	561
11030 EM 12194	1855	1261	2557	11415 EM 12116	1856	1392	2788
11035 —	1853	775,	1293	11423 —	1853	1021	1874
		777		11432 —	1860	2098	4130
11037 Ἐθν. Μ. 743	1840	368	469	11460 EM 1501	1842	524	872
11042 EM 1641	1854	1093	2052	11463 EM 11420	1860	1999	3891
11058 EM 9251	1860	1942	3775	11464 EM 9254	1853	982	1681
11084 EM 10911	1853	1022	1880	11466 Στ. Ἀττάλου I 1114	1855	1300	2614
11102 Ἐθν. Μ. 4832	1853	983	1685	11477 EM 8566	1854	1193	2318
11112 —	1842	543	910	11483 EM 2039	1842	523	868
11113 EM 934	1858	1772	3386	11491 Ἐθν. Μ. 3809	1841	414	569
11117 Ἐθν. Μ. 2604	1842	523	866	11507 EM 1032	1854	1188	2301
11133 EM 3753	1839	229	272	11508 EM 9780	1860	2012	4028
11153 EM 12220	1854	1132	2185	11510 Μ. Λούβρου,			
11159 —	1855	1325	2671	Cat. somm. 820	1856	1338	2690
11173 —	1854	1255	2532	11511 EM 11422	1858	1743	3310
11181 EM 9353	1839	264	285	11524 EM 12169	1854	1122	2151
11188 EM 9775	1856	1491	3096	11542 —	1841	457	682
11196 EM 10869	1841	438	623	11554 —	1856	1426	2892
	1853	1029	1926	11572 EM 11825	1842	482	753
11200 Ἐθν. Μ. 886	1840	347	423	11586 EM 10906	1853	929	1547
11210 —	1841	433	605	11588 EM 5649	1855	1299	2609
11219 —	1853	1023	1892		1860	2010	4026
11226 Ἐθν. Μ. 1704	1858	1736	3281	11589 EM 9673	1856	1428	2897
	1858	1756	3344	11591 —	1854	1112	2109
11233 EM 8578	1856	1398	2815	11601 EM 11426	1853	1029	1924
11238 —	1842	—	λιθογρ. 754	11604 Ἐθν. Μ. 1121	1856	1377	2756
				11608 EM 11427	1854	1093	2051
11243 —	1854	1193	2317	11616 —	1841	440	633
11244 EM 12225	1857	1590	3154	11617 —	1853	915	1472
11246 EM 11409A	1842	480	747	11627 EM 10434	1841	435	614
11248 —	1854	1154	2224	11635 —	1853	1001	1788
11262 EM 11410	1859	1874	3624	11669 EM 2033	1840	394	517
11268 EM 9803	1856	1492	3099	11670 —	1853	1025	1903
11273 EM 12237	1841	463	704	11671 —	1853	930	1548
11289 —	1853	1018	1857	11681 —	1853	913	1464
11293 —	1840	329	400	11694 Ἐθν. Μ. 1088	1856	1392	2787
11298 EM 11412	1858	1691	3247	11695 EM 11054	1854	1129	2169
11305 Ἐθν. Μ. 1302	1854	1121	2146	11700 EM 11055	1855	1300	2615

IG II/III ² Μουσείον	Έτος	Σελίς	Αριθμός λήμματος	IG II/III ² Μουσείον	Έτος	Σελίς	Αριθμός λήμματος
11711 —	1854	1130	2173	12104 EM 11072	1858	1742	3303
11730 EM 11425	1853	1003	1797	12109 —	1853	998	1767
11753 EM 9388	1842	542	908	12117 —	1842	624	1094
11768 —	1854	1122	2153	12136/7 EM 9410	1854	1129	2168
11792 Στ. Ἀττάλου I 612	1853	989	1719	12154 EM 12240	1854	1122	2149
11802 Ἐθν. Μ. 1095	1856	1415	2857	12158 Ἐθν. Μ. 826	1853	1002	1789
11803 Μ. Πειρ. 1254	1860	2098	4132	12159 Ἐθν. Μ. 1702	1839	259	273
11805 —	1856	1471	3041	12167 —	1853	925	1526
11808 EM 9391	1842	513	837	12179/80 Ἐθν. Μ. 2050	1858	1759	3358
11811 —	1853	1025	1899	12187 EM 11441	1856	1396	2803
11829 EM 12242	1842	554	946	12203 —	1853	921	1507
	1854	1095	2063	12209 EM 11082	1841	444	645
11855 —	1853	930	1551	12213 —	1854	1180	2285
11862 EM 8893	1854	1129	2166	12222 —	1859	1874	3627
11865 —	1841	410	558	12223 EM 976	1860	1983	3852
11882/3 —	1842	624	1096	12242 EM 9414	1856	1338	2692
11888 Ἐθν. Μ. 948	1842	530	889	12247 EM 11442	1860	1918	3736
11892 EM 11067	1854	1176	2270	12253 —	1854	1164	2242
11907 EM 10442	1840	361	456	12255 EM 11085	1860	1945	3787
11912 EM 9288	1858	1778	3399	12268 EM 10515, 11445	1854	1248	2490
11919/20 —	1860	2105	4157	12276 EM 11637	1856	1363	2724
11924 —	1842	532	833	12281 —	1853	978	1659
11942 EM 9400	1858	1756	3346	12282 EM 11444	1856	1364	2725
11950/1 —	1842	482	754	12301 —	1860	2104	4156
11952 EM 119	1842	623	1092	12305 —	1854	1149	2213
11955 —	1842	479	741	12328 —	1857	1640	3190
11958 Ἐθν. Μ. 3252	1854	1157	2234	12358 Ἐθν. Μ. 3955	1854	1111	2104
11960 —	1855	1265	2565	12359 —	1842	511	830
11972 EM 10406	1858	1744	3312	12412 —	1856	1491	3095
11973 EM 9785	1839	278	315	12444 EM 9787	1855	1320	2658
11977 —	1841	441	636	12454 EM 10888	1856	1396	2804
	1853	1023	1889		1856	1401	2822
12008 —	1853	1025	1900	12457 —	1854	1130	2174
12014 EM 9402	1853	980	1670	12459 Ἐθν. Μ. 2065	1841	425	588
12020 —	1853	995	1751	12464 —	1856	1360	2712
12021/2 —	1853	927	1535	12478 —	1841	413	567
12026 Μ. Πειρ. 21	1860	2103	4153	12484 EM 5642	1853	1030	1932
12028 —	1841	440	632	12485 Ἐθν. Μ. 773	1858	1736	3284
12031 —	1841	465	707	12526 Ἐθν. Μ. 2625	1853	1026	1911
	1853	988	1717	12532 —	1841	428	598
12054 —	1860	2015	4038	12540 —	1840	363	460
12064 —	1854	1253	2513	12541 EM 11451	1853	1003	1799
12066 Μ. Πειρ. 1260	1860	2099	4139	12555 EM 745	1842	570	985
12077 EM 9404	1840	399	529		1842	624	1093
12097 —	1855	1301	2617	12561 EM 9432	1858	1695	3255

IG II/III ²	Μουσείον	Ἔτος	Σελίς	Ἀριθμὸς λήμματος	IG II/III ²	Μουσείον	Ἔτος	Σελίς	Ἀριθμὸς λήμματος
12572	—	1859	1894	3669	12924	EM 9468	1853	983	1688
12588	—	1853	999	1776	12936	—	1858	1690	3242
12619	EM 1326	1854	1111	2106	12952	—	1853	1023	1887
12637	—	1856	1362	2719	12976	EM 9469	1857	1640	3194
12643	—	1856	1377	2755	12986	EM 11460	1841	450	660
12649	EM 9444	1860	2105	4158	12989/90	EM 9802	1856	1494	3107
12655	EM 9792/93	1856	1487	3083	12996	EM ἄνευ ἀριθμοῦ	1858	1691	3244
12656	EM 12338	1860	2099	4136	13001	—	1853	1031	1935
Add. et Corr.					13003	EM 9470A	1856	1432	2909
12663a	EM 8317	1853	1012	1835	13009a	—	1856	1386	2773
12666	—	1841	465	708	13029	EM 11110	1841	433	604
12670	—	1854	1102	2080	13035	EM 11115	1857	1641	3195
12679	EM 11095	1860	1995	3879	13036	—	1854	1118	2135
12685	Ἔθν. Μ. 1310	1854	1178	2279	13038	EM 11109	1855	1261	2556
12698	Ἔθν. Μ. 1122	1858	1749	3334			1857	1641	3195*
12701	EM 11117	1841	427	594	13047	EM 10423	1856	1397	2811
12713	—	1859	1843	3535	13049	EM 11464	1858	1756	3347
12718	EM 9450	1856	1365	2730	13056	EM 11465	1856	1470	3036
12730	—	1854	1093	2053	13061	Ἔθν. Μ. 2077	1856	1338	2691
12743	—	1853	983	1686	13069	EM 11466	1853	1026	1908
12744	—	1853	983	1687	13089	EM 8870/71	1858	1791	3424
12757	EM 9796/7	1842	512	832	13093	EM 8867	1856	1397	2807
12767a	EM 8572	1839	227	264	13096	EM 9478	1842	623	1091
12788	—	1854	1130	2175	13099	EM 9471	1842	549	930
12798	—	1853	973	1644	13104/5	EM 9475	1857	1588	3149
12811	—	1853	978	1657	13131	EM 9674	1842	579	1006
12822	EM 9460	1853	919	1494	13166	EM 9670	1842	558	952
12831	EM 11454	1841	437	621	13168	EM 9686	1841	467	716
		1853	1025	1905	Add. et Corr.				
12836	EM 1888	1839	197	190	13177c	—	1856	1388	2781
12841	—	1853	981	1676	13188	—	1856	1412	2851
12847	EM 4951	1856	1417	2860	13192	—	1860	2014	4034
12867	—	1854	1165	2245	13200	EM 10317	1860	2013	4033
12891	Μ. Περ. 1384	1860	2100	4141	13229	EM 9806	1860	1913	3722
12901	EM 11458	1854	1188	2302	13244	—	1852	683	1137
12915	Ἔθν. Μ. Ἀποθ. 227	1839	258	268	13245	—	1853	1066	2010

IG I*

409	EM 6296	1860	1963	3814	552	—	1853	890	1423
-----	---------	------	------	------	-----	---	------	-----	------

* Ὅσαι ἐκ τῶν ἀττικῶν ἐπιγραφῶν ἐδημοσιεύθησαν εἰς τὴν α' ἐκδόσιν τῶν IG, δὲν περιελήφθησαν ὅμως εἰς τὴν editio minor, παρατίθενται ἐνταῦθα πρὸ τοῦ IG IV. Ἡ αὐτὴ γραμμὴ ἐτηρήθη καὶ διὰ τὰς ἐπιγραφὰς τῆς Β' Περιόδου.

IG II

IG II	Μουσείο	Έτος	Σελίς	Ἀριθμὸς λήμματος	IG II	Μουσείο	Έτος	Σελίς	Ἀριθμὸς λήμματος
99	—	1856	1332	2680	2700	—	1856	1418	2864
		1860	1986	3861	2704	—	1853	916	1480
2347	—	1856	1408	2835	3315	—	1854	1181	2289

IG III

55	EM 9511	1838	114	61	1618	—	1842	543	911
690	—	1840	324	391	1659	—	1853	932	1563
955	—	1854	1252	2506	2127	—	1856	1492	3103
956	—	1853	1009	1822	2967	—	1856	1409	2838
958	—	1842	580	1010	3503	Μ. Ἀκροπ. 13190	1838/		
959	—	1857	1544	3129			1839	159	122
960	—	1856	1411	2848	3518	—	1842	554	944
962	—	1854	1251	2499	3527	—	1856	1424	2881
969	—	1860	2012	4029	3547	—	1839	229	271
971	—	1854	1256	2537	3683	—	1841	439	628
972	—	1854	1116	2125			1855	1320	2657
974	—	1860	1983	3853	3719	—	1842	543	912
975	—	1854	1254	2519	3745	—	1842	543	909
976	—	1854	1255	2528	3748	—	1856	1402	2826
978	—	1855	1324	2664	3756	—	1856	1415	2858
979	—	1854	1251	2503	3786	—	1856	1365	2729
980	—	1854	1253	2516	3837	—	1859	1900	3689
985	—	1856	1384	2767	3839	—	1842	553	943
986	—	1854	1254	2524	3847	—	1854	1189	2306
990	—	1854	1243	2480	3848	—	1860	1989	3867
993	—	1858	1684	3224	3851	—	1842	573	999
995	—	1854	1248	2492	3853	—	1858	1770	3377
997	—	1858	1798	3440	3862	—	1854	1117	2129
998	—	1859	1898	3683	3864	—	1853	1010	1827
1001	—	1854	1254	2518	3880	—	1858	1685	3227
1002	—	1854	1254	2521	3881	—	1858	1798	3441
1003	—	1854	1256	2539	3882	—	1854	1092	2050
1004	—	1854	1256	2538	3883	—	1856	1332	2679
1383	—	1842	549	932	3885	—	1855	1298	2607
1386	—	1854	1132	2186	3899	—	1857	1643	3201
1397	—	1856	1426	2887	3902	—	1853	1031	1938
1515	—	1856	1366	2731	3903	—	1854	1185	2295

IG III	Μουσείον	Ἔτος	Σελίς	Ἀριθμὸς λήμματος	IG III	Μουσείον	Ἔτος	Σελίς	Ἀριθμὸς λήμματος
3905	—	1860	1948	3795	3934	—	1856	1407	2832
3908	—	1854	1139	2202	3949	—	1840	365	465
3909	—	1856	1365	2728	3955	—	1842	625	1098
3910	—	1857	1602	3170	3959	—	1854	1257	2541
3911	—	1842	559	955	3960	—	1854	1257	2542
3912	—	1854	1185	2294	3963	—	1840	403	543
3915	—	1854	1121	2147	3973	—	1854	1119	2137
3922	—	1860	1917	3732	3974	—	1854	1116	2122
3923	—	1856	1408	2836	3975	—	1860	2000	3895
3924	—	1841	418	576	3976	—	1841	444	647
3925	—	1842	546	920					

IG IV

1	—	1839	291	343	185	—	1853	1021	1876
49	—	1855	1318	2649	375	—	1855	1317	2644
52	—	1841	435	614	376	—	1855	1317	2645
72	EM 9125	1839	260	275	377	—	1855	1317	2646
74	EM 1255	1842	578	1003	435	—	1855	1318	2648
89	Ἐθν. Μ. 1245	1842	577	1002	810	—	1854	1094	2058
132	—	1853	1018	1856	823	EM 10054	1855	1271	2581
155-157	—	1839	219	231	839	EM 11521	1840	327	395
158	—	1853	1021	1877	1252	—	1853	1008	1816
160	Ἐθν. Μ. 1313	1842	581	1014					

IG V 1

89	—	1860	1988	3864	754	—	1856	1395	2799
135	—	1856	1395	2800	955	—	1859	1829	3504
210	Μ. Σπάρτης 205	1857	1595	3163	958	—	1859	1830	3505
211	Μ. Σπάρτης 207	1857	1597	3164	959	—	1859	1831	3506
212	Μ. Σπάρτης 206	1857	1598	3165	1435	—	1855	1270	2579

IG V 2

255	—	1855	1315	2636	258	—	1855	1315	2634
256	—	1855	1315	2637	259	—	1855	1315	2633
257	—	1855	1315	2635	419	—	1859	1823	3493

IG VII

IG VII	Μουσείον	Ἔτος	Σελίς	Ἀριθμὸς λήμματος	IG VII	Μουσείον	Ἔτος	Σελίς	Ἀριθμὸς λήμματος
2	—	1853	804	1327	481	Ἐθν. Μ. 749	1855	1302	2620
3	—	1853	806	1328	1679	—	1856	1421	2871
4	—	1853	812	1334	1680	—	1854	1211	2426
5	—	1853	810	1332	1684	—	1856	1421	2872
6	—	1853	811	1333	1690	—	1854	1212	2428
		1853	818	1339	1713	—	1854	1211	2427
8	—	1853	814	1336	1766	—	1858	1694	3251
		1853	817	1338	1776	—	1856	1483	—
9	—	1853	813	1335	1810	—	1854	1212	2431
12	—	1853	807	1329	1840	—	1856	1483	—
13	—	1853	808	1330	1843	—	1856	1478	3074
14	—	1853	809	1331			1856	1483	—
21	—	1853	816	1337	1864	—	1854	1213	2439
22	EM 10061	1860	1952	3803	1866	—	1854	1213	2438
47	—	1855	1264	2563			1856	1479	3078
48	—	1855	1261	2558			1856	1484	—
50	—	1856	1424	2883	1935	—	1854	1212	2429
74	—	1860	1947	3794	1954	—	1854	1212	2430
91	—	1860	1949	3797	1963	—	1854	1214	2442
101	—	1855	1264	2562	1984	—	1854	1214	2441
125	—	1855	1263	2560	2083	—	1856	1477	3069
127	—	1855	1263	2561			1856	1484	—
152	—	1841	466	711	2085	—	1856	1474	3056
154	—	1855	1263	2559			1856	1483	—
165	—	1856	1332	2677	2107	—	1854	1214	2444
182	—	1855	1263	2559	2120	—	1856	1477	3070
259-260	—	1853	790	1310			1856	1484	—
		1853	802	1324	2123	—	1856	1477	3068
261	—	1853	790	1311			1856	1484	—
262	—	1853	792	1312	2159	—	1856	1479	3076
		1855	1326	2673			1856	1483	—
287	—	1853	795	1315	2189	—	1854	1213	2440
287-288	—	1853	801	1321	2218	—	1854	1214	2443
288	—	1853	795	1316	2220	—	1854	1214	2445
304	—	1853	794	1314	2221	—	1854	1214	2446
386	—	1853	793	1313	2226	—	1856	1475	3061
401	—	1853	800	1320			1856	1481	—
416	—	1853	797	1317	2234	—	1856	1476	3064
		1853	799	1319			1856	1482	—
434	—	1853	799	1318	2235	—	1856	1476	3062
450	—	1853	802	1323			1856	1481	—
458	—	1853	801	1322	2236	—	1856	1478	3075

IG VII	Μουσείον	Ἔτος	Σελίς	Ἀριθμός λήμματος	IG VII	Μουσείον	Ἔτος	Σελίς	Ἀριθμός λήμματος
		1856	1483	—	2555	—	1856	1478	3072
2241	—	1856	1477	3067			1856	1484	—
		1856	1482	—	2562	—	1842	515	844
2249	—	1856	1479	3077	2571	—	1842	515	843
		1856	1482	—	2582	—	1842	515	846
2258	—	1856	1474	3055	2586	M. Θηβῶν 128	1856	1394	2796
		1856	1483	—	2591	—	1838	58	—
2263	—	1856	1474	3054			1854	1212	2433
		1856	1482	—	2596	—	1838	58	—
2265	—	1856	1476	3065			1854	1212	2434
		1856	1482	—	2606	—	1856	1424	2880
2268	—	1856	1474	3053	2629	—	1856	1478	3073
		1856	1482	—			1856	1484	—
2290	—	1856	1476	3066	2634	—	1855	1269	2576
		1856	1482	—	2644	—	1855	1269	2574—
2309	—	1856	1473	3049					2575
		1856	1480	—	2662	—	1842	515	845
2311	—	1856	1475	3060	2664	—	1842	514	842
		1856	1481	—	2670	—	1856	1485	—
2321	—	1856	1476	3063	2672	—	1842	516	849
		1856	1482	15	2677	—	1842	515	847
2324	—	1856	1473	3050	2694	EM 9391	1842	513	837
		1856	1480	5	2727	EM 11539	1859	1908	3707
2336	—	1856	1473	3048	2746	—	1842	499	787
		1856	1480	3	2781	—	1842	503	801
2343	—	1856	1475	3057	2782	—	1842	504	802
		1856	1481	7	2791	—	1842	501	793
2348	—	1856	1475	3059	2793	—	1842	500	789
		1856	1481	9	2795	—	1842	505	805
2349	—	1856	1473	3051	2796	—	1842	500	788
		1856	1480	2	2796a	—	1842	505	803
2354	—	1856	1472	3047	2799	—	1842	500	790
		1856	1480	1	2800	—	1842	500	792
2358	—	1856	1473	3052	2803	—	1842	500	791
		1856	1480	6	2806	—	1842	505	804
2362	—	1856	1475	3058	2807	—	1842	505	806
		1856	1481	8	2855	—	1854	1199	2343
2415	—	1842	515	848	2857	—	1854	1199	2344
2430	—	1853	906	1453	2872	—	1854	1206	2405
2469a	—	1856	1477	3071	2874	—	1854	1206	2404
		1856	1484	32	2879	—	1854	1201	2356
2479	—	1855	1269	2573	2880	—	1854	1201	2357
2490	—	1856	1395	2797	2881	—	1854	1209	2412
2495	—	1856	1395	2798	2882	—	1854	1205	2390
2544	—	1838	58	—	2889	—	1854	1203	2379

IG VII	Μουσείον	Ἔτος	Σελίς	Ἀριθμὸς λήμματος	IG VII	Μουσείον	Ἔτος	Σελίς	Ἀριθμὸς λήμματος
2892	—	1854	1204	2383			1854	1203	2370
2894	—	1854	1205	2392	3023	—	1838	61	—
		1854	1205	2401			1854	1202	2359
2898	—	1838	61	—	3024	—	1854	1205	2400
		1854	1203	2373	3028	—	1838	61	—
2901	—	1854	1200	2353			1854	1203	2369
2904	—	1838	61	—	3034	—	1854	1204	2386
		1854	1202	2362	3043	—	1854	1201	2358
2907	—	1854	1202	2364	3047	—	1854	1203	2372
2909	—	1838	61	—	3050	—	1854	1202	2360
		1854	1203	2371	3051	—	1854	1207	2406
2914	—	1838	61	—	3053	—	1854	1205	2402
		1854	1202	2361	3071	—	1854	1209	2413
2918	—	1854	1204	2385	3072	—	1854	1201	2354
2920	—	1854	1205	2398	3077	—	1854	1207	2408
2926	—	1854	1204	2387	3086	—	1854	1208	2409
2928	—	1854	1205	2396	3087	—	1855	1314	2630
2929	—	1854	1204	2381	3095	—	1854	1198	2330
2930	—	1854	1205	2394	3096	—	1838	61	—
2935	—	1854	1203	2377	3097	—	1838	61	—
2936	—	1854	1203	2376	3098	—	1854	1198	2332
2940	—	1854	1205	2399	3104	—	1854	1198	2333
2944	—	1854	1204	2380	3106	—	1854	1201	2355
2947	—	1854	1205	2391	3108	—	1854	1198	2328
2950	—	1854	1203	2378	3109	—	1854	1200	2347
2951	—	1854	1204	2384	3111	—	1842	513	836
2956	—	1854	1202	2366	3119	—	1854	1200	2348
2961	—	1854	1205	2393			1854	1213	2435
2963	—	1854	1204	2382	3122	—	1854	1200	2349
2968	—	1854	1202	2368	3124	—	1854	1200	2350
2971	—	1854	1203	2374	3125	—	1854	1200	2351
2974	—	1854	1205	2397	3127	—	1854	1200	2346
2981	—	1854	1200	2352	3129	—	1854	1200	2345
2982	—	1854	1203	2375	3150	—	1854	1199	2334—
2984	—	1854	1205	2395					2342
2987	—	1854	1205	2403	3153	—	1854	1198	2329
2996	—	1838	61	—	3159	—	1854	1210	2418
		1854	1202	2363	3160	—	1854	1198	2331
2998	—	1854	1204	2389	3178	—	1842	508	819
3007	—	1838	61	—	3186	—	1842	508	820
		1854	1202	2367	3205	—	1842	507	816
3008	—	1838	61	—	3219	—	1854	1211	2424
		1854	1202	2365	3223	—	1842	508	818
3019	—	1854	1204	2388	3224	—	1842	507	817
3021	—	1838	61	—	3230	—	1842	507	814

IG VII	Μουσείον	Ἔτος	Σελίς	Ἀριθμὸς λήμματος	IG VII	Μουσείον	Ἔτος	Σελίς	Ἀριθμὸς λήμματος
3235	—	1842	502	799	3272	—	1842	506	812
3238	—	1842	501	796	3273	—	1842	507	815
3240	—	1854	1210	2417	3274	—	1842	506	813
3241	—	1842	502	798	3275	—	1854	1210	2414
3243	—	1854	1210	2415	3278	—	1842	506	811
3248	—	1854	1211	2425	3410	—	1842	514	841
3253	—	1854	1211	2423	3415	—	1854	1197	2327
3262	—	1842	501	795	3420	—	1854	1209	2411
3264	—	1842	501	794	3434	—	1854	1209	2410
3265	—	1842	501	797	3458	—	1854	1207	2407
		1842	516	850	3462	—	1855	1315	2631
3269	—	1854	1210	2416	3463	—	1855	1315	2632

IG IX 1

10	—	1842	514	840	179	—	1842	513	838
16	—	1842	513	839	187-190	—	1842	493	783
23	—	1842	506	809	191-192	—	1842	497	785
25	—	1842	506	810	193	—	1842	496	784
29	—	1842	506	808	194	—	1842	498	786
67	—	1854	1213	2437	685	—	1859	1906	3703
73	—	1854	1213	2436	688	—	1859	1907	3704

IG IX 2

1	—	1842	510	825	27	—	1839	201	200
4	—	1839	202	202	28	—	1839	202	201
9-10	—	1842	509	823	31	—	1839	204	207
				824	37	—	1839	203	205
13	—	1839	200	196	38	—	1839	198	192
15	—	1839	203	203	41	—	1839	198	191
16	—	1839	199	193	42	—	1839	201	199
17	—	1839	198	192	44	—	1859	1840	3530
21	—	1839	199	195	45	—	1839	201	198
22	—	1839	199	194	50	—	1839	202	202
23	—	1839	203	204	52	—	1839	204	208
24	—	1839	203	206	55	EM 1888	1839	197	190
26	—	1839	202	202	56	—	1839	199	194

IG IX 2	Μουσείον	Έτος	Σελίς	Αριθμός λήμματος	IG IX 2	Μουσείον	Έτος	Σελίς	Αριθμός λήμματος
61	—	1838	115	63	73	—	1838	120	74
62	—	1838	115	62	74	—	1838	118	71
63	—	1838	116	64	75	—	1838	119	72
65	—	1838	117	66	76	—	1838	120	73
68	—	1838	116	65	77	—	1838	118	70
70	—	1838	117	67	78	—	1838	121	75
71	—	1838	117	68	83	—	1838	121	76
72	—	1838	118	69	88	—	1838	121	77

IG XII 2

287	—	1841	448	655	291	—	1841	448	653
288	—	1841	447	651	515	—	1841	448	656
289	—	1841	448	654	519	—	1841	449	657
290	—	1841	447	652	524	—	1841	449	658

IG XII 3

182	—	1841	461	696	273	—	1840	374	481
185	—	1841	459	688	274	—	1840	375	482
191	—	1841	459	687	276	—	1840	377	487
196	—	1841	459	689	278	—	1840	355	440
203	—	1841	461	694	279	—	1840	377	486
207	—	1841	458	686	282	—	1840	355	442
208	—	1841	458	685	283	—	1840	357	449
213	—	1841	457	684	287	—	1840	376	483
214	—	1841	459	690	290	—	1840	356	444
215	—	1841	461	697	292	—	1840	356	443
228	—	1841	460	693	296	—	1840	357	450
251	—	1840	376	485	297	—	1840	358	452
254	—	1840	472	477	298	—	1840	356	446
258	—	1840	374	480	300	—	1840	357	451
259	—	1840	473	478	303	—	1840	356	445
261	—	1840	355	441	304	—	1840	354	438
265	—	1840	387	510	307	—	1840	357	447
267	—	1840	371	475	309	—	1840	354	439
268	—	1841	462	699	313	—	1840	472	476
272	—	1840	374	479	316	—	1840	357	448

IG XII 5 Μουσείον				IG XII 5 Μουσείον			
		Ἔτος	Σελίς Ἀριθμὸς λήμματος			Ἔτος	Σελίς Ἀριθμὸς λήμματος
576	—	1856	1460 2999	628	—	1843	—
580	—	1856	1463 3008			1856	1459 2995
581	—	1856	1467 3017	632	—	1857	1649 3212
584	—	1856	1467 3020	634	—	1856	1463 3009
585	—	1859	1836 3521	635	—	1856	1469 3034
586	—	1856	1468 3027	636	—	1856	1485 3080
589	—	1856	1468 3026	637	—	1856	1466 3015
590 καὶ				639	—	1857	1648 3207
Add. σ. 332	—	1856	1466 3014	640	—	1857	1649 3209
591	EM 11566	1856	1469 3032	641	—	1857	1591 3157
		1859	1896 3678	643	—	1856	1467 3021
593	EM 11557	1859	1837 3527—	644	—	1857	1591 3158
			3529	650	—	1856	1467 3018
596	EM 11558	1856	1460 3001	655	—	1840	389 512
		1857	1649 3210	662	—	1840	388 511
599	EM 11555	1858	1706 3267	665	—	1840	390 513
600	EM 11561	1857	1592 3159	671	—	1840	380 498
602	—	1856	1461 3004	672	—	1839	259 272
603	—	1856	1462 3005	676	—	1840	387 509
604	—	1857	1590 3155	683	—	1840	379 496
605	—	1859	1897 3680	695	—	1840	379 494
606	—	1855	1314 2629	713 ⁴	—	1840	386 507
		1856	1461 3003	738	—	1841	454 673
607	—	1856	1466 3016	745	—	1841	452 667
610	EM 10059	1856	1464 3010	747	—	1841	451 665
		1856	1486 4081	757	—	1841	451 666
612	—	1856	1468 3029	758	—	1841	452 668
613	—	1857	1648 3208	787	—	1841	455 674
614	—	1856	1467 3019	801	—	1855	1316 2642
615	—	1843	629 —	873	—	1840	328 399
615	—	1856	1459 2996	898	—	1855	1315 2638—
623	—	1856	1459 2997				2641
624	—	1856	1460 2998	911	—	1858	1781 3408
626	—	1856	1459 2994	993	—	1841	452 666*

IG XII 7

416	—	1860	1942 3776
-----	---	------	-----------

IG XII 8

631	—	1859	1856 3582	657	—	1859	1857 3583
632	—	1859	1857 3585	674	—	1859	1857 3584

IG XII 9

IG XII 9	Μουσείον	Ἔτος	Σελίς	Ἀριθμὸς λήμματος	IG XII 9	Μουσείον	Ἔτος	Σελίς	Ἀριθμὸς λήμματος
1	—	1841	454	671	1023	—	1859	1854	3569
10	—	1841	453	669	1029	—	1859	1855	3578
11	EM 11551	1840	366	567	1031	—	1859	1854	3568
22	—	1841	453	670	1036	—	1859	1854	3557
23	—	1841	454	672	1040	—	1859	1855	3574
25	—	1842	490	775	1042	—	1859	1854	3561
37	Ἐθν. Μ. 730	1854	1176	2271	1049	—	1859	1854	3564
43	—	1857	1595	3162	1056	—	1859	1854	3570
57	—	1853	969	1628	1061	—	1859	1854	3556
70	—	1853	969	1629	1068	—	1859	1854	3562
132	EM 2034	1853	923	1513	1074	—	1859	1855	3572
142	—	1859	1836	3524—	1092	—	1854	1132	2184
				3525	1094	—	1859	1854	3565
180	—	1859	1836	3526	1101	—	1859	1854	3566
236	—	1853	781	1302	1119	—	1859	1855	3575
923	—	1859	1856	3581	1121	—	1859	1855	3576
964	—	1859	1854	3558	1132	—	1859	1854	3559
968	—	1859	1855	3579	1137	—	1859	1854	3563
973	—	1859	1855	3573	1170	—	1859	1855	3577
980	—	1859	1855	3580	1210	—	1854	1211	2421
999	—	1859	1855	3571	1214	—	1854	1210	2419
1003	—	1859	1854	3567	1220	—	1854	1211	2422
1009	—	1859	1854	3560	1224	—	1854	1210	2420

Β' ΠΕΡΙΟΔΟΣ (1862 - 1874)

IG I²

IG I ²	Μουσείο	Έτος	Σελίς	Αριθμός λήμματος	IG I ²	Μουσείο	Έτος	Σελίς	Αριθμός λήμματος
59	EM 6593	1862	125	117	324	EM 6741	1862	124	115
63	EM 6860/2	1862	65	68-72	327	EM 6766	1869	340	—
213	—	1862/			329	EM 6763	1869	337	409
		1863	253	221	354	—	1862	72	74-75
274	EM 6762α	1874	458	437*	529	M. 'Αχροπ. 6978	1872/		
275	EM 6745	1874	456	437			1873	409	425
284/5	EM 6708	1872/			879	—	1862	215	206
		1873	418	428	986	EM 10642	1874	484	440*
288	EM 13337	1872/			1002	EM 10638	1872/		
		1873	415	427			1873	411	426
289	EM 6708	1872/			1024	'Εθν. Μ. 29	1872/		
		1873	418	428			1873	413	426*

IG II/III²

127	EM 6966	1874	451	435			1873	422	429
457	EM 7249	1862/			1425	EM 7856/7	1874	462	438
		1863	268	241	1428	EM 7853	1874	470	439
471	EM 7260	1874	447	434	1523	EM 7933	1872	407	424
555	EM 7277	1874	445	433	1669	EM 8039	1872	397	421
657	EM 10409	1862	115	109	1716	EM 8540	1872	405	423
780	EM 7375	1862/			1852	'Εθν. Μ. X. 8062	1862/		
		1863	251	220			1863	304	380
839	EM 10548	1874	490	442*	Add. et Corr.				
896	EM 7559	1862	171	180	1923a	—	1862/		
967	EM 7545	1862	113	108			1863	305	381
1011	EM 10338	1874	454	436	1924	EM 8248	1862	170	176
1289	—	1862	125	118	1928	EM 8087	1862	167	168
1314	M. Περ. 1213	1862	1	1	1996	EM 10343	1870	349	413
1328	EM 10550	1862	189	198	2051	EM 8642	1862	105	107-
1382	EM 7797-7799	1872/							109
		1873	435	430	2119	EM 10348	1862/		
1400	EM 7839	1872/					1863	232	217

IG II/III ²	Μουσείον	Ἔτος	Σελίς	Ἀριθμός λήμματος	IG II/III ²	Μουσείον	Ἔτος	Σελίς	Ἀριθμός λήμματος
2128	EM 10045	1862/ 1863	223	214			1862	178	183
2130	Ἐθν. Μ. 1470	1862	191	199	3779	N.K. 287	1862/ 1863	244	—
2345	EM 8036	1872	386	419			1862/ 1863	249	219
2347	—	1872	391	419*	3800	N.K. 278	1862	177	182
2555	—	1862	78	78	4038	EM 8444	1862/ 1863	303	378
2639	—	1862	146	122			1862	165	166
2662	EM 10132	1862	77	76	4215	N.K. 276	1872/ 1873	443	432
2776	Πρὸ Στ. Ἀττάλου	1870	358	415	4225	EM 10516	1862/ 1863	224	213
2864	EM 8986. 8984	1862	24	—	4257	N.K. 273	1862	158	—
2870	EM 10732	1862	168	169			1862	218	209
3053	—	1862	145	120	4264	N.K. 282	1862	217	208
3079	EM 8707-8711	1862	169	170- 175	4267	N.K. 270	1862	158	—
3112	N.K. 280	1862/ 1863	221	211	4268	N.K. 274	1862/ 1863	224	212
3118	EM 8353	1862	164	165			1862	779	184
3161	N.K. 286	1862	216	207	4286	N.K. 275	1862	147	123
3286	N.K. 267	1862	153	124	4289	N.K. 272	1862	170	178
3287	N.K. 265. 264. 263	1862	101, 155	106	4572	EM 10701	1862	80	79
		1862	155	125	4588	EM 8790	1862	170	177
		1862	158, 779	184	4902	EM 10702	1862	83	84
3297	—	1862	41	51	4977	—	1862	129	—
3299	—	1862	41	50	5021	N.K. 201	1862	163	164
3323	EM 3117	1862	80	80			1862	97	85
3410	N.K. 268	1862/ 1863	271	242	5022	N.K. 202	1862	142	—
3427	N.K. 284	1862	165	167	5023	N.K. 203	1862	97	86
3605	N.K. 277	1862	175	181	5024	N.K. 204	1862	97	88
3642	EM 10412	1862	102	—	5025	N.K. 205	1862	97	87
		1862	145	119	5026	N.K. 206	1862	97	89
3643	N.K. 281	1862	215	205	5027	N.K. 207	1862	100	104
3700	N.K. 269	1862	100, 141	105			1862	141	—
3736	EM 10358	1862/ 1863	231	216	5028	N.K. 208	1862	99	101
		1862	183	186	5029	N.K. 209	1862	99	100
3739	Ἐθν. Μ. 385	1862	207	202- 203	5030-		1862	99	103
3740	Ἐθν. Μ. 386				5031	N.K. 211	1862	64	—
					5032	N.K. 212	1862	99	102
3744	Ἐθν. Μ. 387	1862	206	200- 201			1862	99	97
3751	EM 8435	1862	208	204	5033	N.K. 213	1862	99	98
3758	EM 10356	1862/ 1863	230	215	5034	N.K. 214	1862	99	99
		1862	158	—	5035	N.K. 215	1862	156	133
3777	N.K. 279				5036	N.K. 216	1862	156	132
					5037	N.K. 216			

IG II/III ² Μουσείον			Έτος	Σελίς	Αριθμός λήμματος	IG II/III ² Μουσείον			Έτος	Σελίς	Αριθμός λήμματος
5038	N.K.	217	1862	133	—	5067	N.K.	247	1862	161	153
			1862	155	126	5068	N.K.	248	1862	161	154
5039	N.K.	218	1862	133	—	5069	N.K.	249	1862	102	—
			1862	156	127				1862	160	145
5040	N.K.	219	1862	133	—	5070	N.K.	250	1862	102	—
			1862	156	128				1862	160	146
5041	N.K.	220	1862	133	—	5071	N.K.	251	1862	102	—
			1862	156	129				1862	160	147
5042	N.K.	221	1862	133	—	5072	N.K.	252	1862	102	—
			1862	156	130				1862	160	148
5043	N.K.	222	1862	133	—	5073	N.K.	253	1862	102	—
			1862	156	131				1862	160	149
5044	N.K.	223	1862	133	—	5074	N.K.	254	1862	159	139
			1862	157	134	5075	N.K.	255	1862	159	140
5045	N.K.	224	1862	133	—	5076	N.K.	256	1862	159	141
			1862	157	135	5077	N.K.	257	1862	102	—
5046	N.K.	225	1862	134	—				1862	159	142
			1862	157	136	5078	N.K.	258	1862	102	—
5047	N.K.	226	1862	134	—				1862	159	143
			1862	157	137	5079	N.K.	259	1862	102	—
5048	N.K.	227	1862	134	—				1862	160	144
			1862	157	138	5080	N.K.	260. 261	1862/		
5049	N.K.	228	1862	98	94				1863	271	243—
5050	N.K.	229	1862	98	93						244
5051	N.K.	230	1862	98	92	5081	N.K.	262	1862	218	210
5052	N.K.	231	1862	97	91	5087	—		1862	64	—
5053	N.K.	232	1862	97	90	5093	—		1862	163	—
5054	N.K.	233	1862	162	160	5094	—		1862	163	—
5055	N.K.	234	1862	162	161	5137	—		1862/		
5056	N.K.	235	1862	162	162				1863	278	—
5057	N.K.	236	1862	98	96	5152	—		1862/		
			1862	162	—				1863	278	—
5058	N.K.	237	1862	98	95	5185	—		1862	31	—
5059	N.K.	238	1862	161	155	5200	Πρὸ Στ. Ἀττάλου		1870	358	415*
5060	N.K.	239	1862	161	156	5279	—		1862	82	82
5061	N.K.	240	1862	161	157	5365	—		1862	282	—
5062	N.K.	241	1862	162	158	5371	—		1862	18	30
5063	N.K.	242	1862	162	159	5462	Ἐθν. Μ. 738		1862	21	40
5063a	N.K.	243	1862	141	—				1862	35	—
			1862	163	163	5493	EM 11863		1862	4	6
5064	N.K.	244	1862	102	—	5548	EM 10964		1862/		
			1862	160	150				1863	313	—
5065	N.K.	245	1862	102	—	5642	—		1862	82	83
			1862	161	151	5691	EM 11656		1862	9	22
5066	N.K.	246	1862	161	152	5721	EM 11132		1862	7	15

IG II/III ² Μουσείον		Ἔτος	Σελίς	Ἀριθμός λήμματος	IG II/III ² Μουσείον		Ἔτος	Σελίς	Ἀριθμός λήμματος
5731	EM 11661	1862	5	7			1873	414	426*
6058	EM 11695	1862	16	—	8164	—	1862	187	188
		1862	87	—	8167	—	1862	187	192
6206	EM 10806	1862	42	54	8193	—	1862	187	194
6217	M. Κεραμ. P. 1130	1862/			8202	EM 12150	1862/		
		1863	284	343			1863	313	—
		1862/			8252	EM 10820	1862/		
		1863	296	343			1863	313	—
6232	EM 11144	1862	80	71	8261	EM 12109	1862	5	9
6268	EM 11721	1862	20	37	8315	EM 11242	1862	88	—
6393	—	1862	22	41	8362	EM 10977	1862/		
6712	EM 11757	1862	9	25			1863	313	—
6730	EM 11161	1862	8	21	8444	EM 9207A	1862/		
6737	EM 11758	1862	6	12			1863	313	—
6784	EM 11760	1862	16	—	8463	EM 12260	1862	16	—
		1862	87	—			1862	88	—
7000	EM 10528	1872/			8520	EM 12098	1862	9	24
		1873	414	426*	8536	—	1862/		
7050	—	1862/					1863	299	351*
		1863	299	351*	8540	—	1862	22	43
7211	EM 10798	1862	123	112	8550	Κεραμεικός	1862/		
7356	EM 11183	1862	81	—			1863	280	—
7372	EM 9145	1862	41	52			1862/		
7505	—	1862	187	189			1863	297	346
7623	EM 11845	1862	16	—	8551	Κεραμεικός	1862/		
		1862	87	—			1863	279	—
7684	EM 11863	1862	4	5			1862/		
7803	EM 11882	1862	9	23			1863	279	345
7889	EM 13121	1862	16	—	8596	—	1862	187	193
		1862	87	—	8604	EM 12001	1862	8	19
7927	EM 12176	1862	7	16	8605	EM 11987	1862	6	10
7950	EM 10817	1862/			8632	—	1862	187	190
		1863	299	351*	8676	EM 12209	1862	8	20
7972	EM 10813	1862	88	—	8679	—	1862	188	196
8027	EM 1505	1862	19	33	8703	EM 12227A	1862	22	42
8085	EM 11984	1862	4	3	8710	—	1862	187	195
8111	EM 11926	1862	16	—	8734	EM 12127	1862	88	—
		1862	88	—	8758	EM 12099	1862/		
8118	EM 11225	1862	43	65			1863	313	—
		1862	124	113	8960	—	1862	23	44
8123	EM 11927	1862	88	—	9013	EM 11961	1862	6	13
8130	EM 11229	1862	19	34	9187	EM 11293	1862/		
8156	EM 11234	1862	16	—			1863	255	222
		1862	88	—	9223	EM 10860	1862	20	36
8159	EM 1401	1872/			9238	EM 11947	1862	187	191

IG II/III ² Μουσείον	Έτος	Σελίς	Αριθμός λήμματος	IG II/III ² Μουσείον	Έτος	Σελίς	Αριθμός λήμματος
9342 EM 12133	1862	4	4				348
9392 EM 12020	1862	7	18	11182 EM 1081	1862	6	14
9462 —	1862	188	197	11359 EM 10856	1862	17	26
9466 EM 10879	1862	88	—	11372 EM 12011	1862/		
9525 EM 1134	1872/				1863	313	—
	1873	414	426*	11392 EM 12140	1862/		
9713 EM 11116	1862	20	38		1863	313	—
	1862	62	—	11425 EM 11042	1862	21	39
9767 —	1862/			11456 EM 11713	1862	88	—
	1863	299	351	11634 Έθν. Μ. 2615	1862/		
9768 —	1862/				1863	247	218
	1863	299	350	11735 —	1862	18	28
9878 EM 11203	1862	4	2	11826 EM 12268	1862	19	32
9989 EM 12287	1862/			11829 EM 12242	1862/		
	1863	313	—		1863	256	226
10220 EM 11368	1862/			11891 Κεραμεικός	1862/		
	1863	255	223		1863	280	—
10241 EM Άνω αύλή, άνευ αριθμοῦ	1862	5	8		1862/		
10248 Άθῆναι, Περσε- φόνης 7	1862	124	114	12072 —	1863	297	344
10279 —	1862	19	31	12098 EM 12244	1862	42	53
10386 EM 2430	1862/				1862/		
	1863	313	—	12141 EM 8856	1863	313	—
10666 EM 11840	1862/				1862/		
	1863	313	—	12185 EM 1455	1863	298	349
10763 EM 12166	1862	7	17		1862/		
10806 EM 11829α	1862	17	27	12225 EM 2046	1863	313	—
10921 EM 11852	1862/			12422 EM 12299	1862	18	29
	1863	313	—		1862/		
11135 EM 11406	1862/			12471 EM 12292	1863	313	—
	1863	256	225		1862/		
11169 Κεραμεικός	1862/			12604 —	1863	313	—
	1863	282	—		1862/		
	1862/			12696 —	1863	255	224
	1863	295	—		1862/		
	1862/			12707 —	1863	300	351
	1863	298	347-	12741 EM 11101	1862	20	35
				12904 —	1862	6	11
					1862	146	121

IG III

IG III	Μουσείον	Ἔτος	Σελίς	Ἀριθμὸς λήμματος	IG III	Μουσείον	Ἔτος	Σελίς	Ἀριθμὸς λήμματος
3809	—	1862	88	—			1863	303	379
3869	—	1862/			3961	—	1862	43	55
		1863	316	403	3962	—	1862	43	63
3921	—	1862/							

IG IV

44	—	1872	389	—	360	M. Λούβρου	1699	1872/		
191	—	1862/						1873	440	431
		1863	302	377						

IG V 1

1156	Ἐθν. Μ. 2669	1870	378	416	1227	—		1862	187	185
------	--------------	------	-----	-----	------	---	--	------	-----	-----

IG V 2

159	Ἐθν. Μ. X. 8165	1869	341	410	559	Ἐθν. Μ. 6		1874	480	440
554	Ἐθν. Μ. X. 7959	1869	342	σημ.* —						

IG VII

1828	EM 11536	1869	336	408	3225	EM	39	1872/		
								1873	413	426

IG IX 1

278	—	1874	490	443						
-----	---	------	-----	-----	--	--	--	--	--	--

IG IX 2

IG IX2	Μουσείο	Έτος	Σελίς	Ἀριθμὸς λήμματος	IG	Μουσείο	Έτος	Σελίς	Ἀριθμὸς λήμματος
5	—	1874	488	442					

IG XII 5

708	—	1862/ 1863	305	381*
-----	---	---------------	-----	------

IG XII 7

58	—	1862	77	77
----	---	------	----	----

IG XII 9

56	—	1862/ 1863	272	245— 342	188 EM 10046	1869	347	412
		1862/ 1863	301	354— 376	191 EM 11553	1872	381	417
					195 M. Ἐρετρίας	1869	317	404α-γ
						1862/ 1863	311	—
91	—	1869	325	—	220 —	1872	384	418

ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΑ

- Σελ. 4, στ. 20: IG IX 2 83. Πρόσθ. IG VII 2646.
- Σελ. 9, στ. 24: Ἀντὶ ἐξ Ἀθηνῶν ἀνάγν. ἐκ Σαλαμῖνος.
- Σελ. 10, στ. 1: Ἀντὶ τμῆμα ἐπιτυμβίας στήλης ἀνάγν. τμῆμα γραπτῆς ἐπιτυμβίας στήλης.
- Σελ. 12, στ. 11: Ἀντὶ ἐκ Δήλου ἀνάγν. ἐκ Ρηνείας.
- Σελ. 14, στ. 25: Ἀντὶ ἐκ Δήλου ἀνάγν. ἐκ Ρηνείας.
- Σελ. 16, στ. 26: IG II² 874. Πρόσθ. IG II² 599.
- Σελ. 20, στ. 33: Ἀντὶ βυζαντινῆ ἀνάγν. χριστιανική.
- Σελ. 21, στ. 30: Ἀντὶ ἐκ Δήλου ἀνάγν. ἐκ Ρηνείας.
- Σελ. 22, στ. 31: Ἀντὶ βυζαντινῆ ἀνάγν. χριστιανική.
- Σελ. 28, στ. 4: Ἀντὶ βυζαντινῆ ἀνάγν. χριστιανική.
- Σελ. 29, στ. 21: Ἀντὶ βυζαντινῆ ἀνάγν. χριστιανική.
- Σελ. 29, στ. 26: Ἀντὶ ἐξ Ἀθηνῶν ἀνάγν. ἐκ Πειραιῶς.
- Σελ. 31, στ. 22: Κεφαλὴ αἰγυπτιακοῦ ἀγάλματος ἐξ Αἰγίνης. Πρόσθ. Ἐθν. Μ. ANE 108.
- Σελ. 32, στ. 35: Ἀντὶ ἐκ Δήλου ἀνάγν. ἐκ Ρηνείας.
- Σελ. 32, στ. 36: Ἀντὶ ἐκ Δήλου ἀνάγν. ἐκ Ρηνείας.
- Σελ. 33, στ. 9: Ἀντὶ ἐκ Δήλου ἀνάγν. ἐκ Ρηνείας.
- Σελ. 38, στ. 4: Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν. Πρόσθ. IG I² 196.
- Σελ. 80, στ. 29: Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀθηνῶν IG II² 5015. Πρόσθ. IG II² 4670.
- Σελ. 84, στ. 2: IG XII 5 590 Πρόσθ. Add. σελ. 332.
- Σελ. 88, στ. 36: Ἀντὶ ἐπιτύμβιος κιονίσκος ἀναγλύφου ἀνάγν. ἐπιτύμβιος κιονίσκος μετ' ἀναγλύφου.
- Σελ. 92, στ. 19: Ἀντὶ βυζαντινῆ ἀνάγν. χριστιανική.
- Σελ. 104, στ. 16: Ἀντὶ τοῦ σημείου ♦ νά τεθῇ τὸ σημεῖον ♦ .
- Σελ. 109, στ. 20: Ἀντὶ βυζαντινῆ ἀνάγν. χριστιανική.
- Σελ. 119, στ. 9: Στήριγμα ἀγάλματος. Πρόσθ. Μ. Ἀκροπ. 6510.
- Σελ. 124, στ. 24: Ἀντὶ 165 ἀνάγν. 155.
- Σελ. 131, στ. 26: Ἀντὶ τοῦ Κοραλλίου ἀνάγν. τῆς Κοραλλίου.
- Σελ. 141, στ. 28: Κεφαλὴ αἰγυπτιακοῦ ἀγάλματος. Πρόσθ. Ἐθν. Μ. ANE 108.
- Σελ. 182, στ. 11: Στήριγμα ἀγάλματος. Πρόσθ. Μ. Ἀκροπ. 6510.

ΤΟ ΕΥΡΕΤΗΡΙΟΝ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ
ΕΦΗΜΕΡΙΔΟΣ, ΠΡΩΤΗΣ ΚΑΙ ΔΕΥΤΕΡΑΣ
ΠΕΡΙΟΔΟΥ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΑΥΤΗΣ (1837 - 1874)
ΤΟΜΟΣ ΠΡΩΤΟΣ, ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑ ΤΗΣ
ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ, ΣΥΝΤΑΧΘΕΝ
ΥΠΟ ΑΘΗΝΑΣ Γ. ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΥ ΚΑΙ
ΜΑΡΙΑΣ ΠΡΟΥΝΗ-ΦΙΛΙΠ, ΥΠΟ ΤΗΝ ΕΠΙΒΛΕ
ΨΙΝ ΧΡΗΣΤΟΥ ΚΑΡΟΥΖΟΥ ΚΑΙ ΝΙΚ. ΚΟΝΤΟ
ΛΕΟΝΤΟΣ, ΕΞΕΤΥΠΩΘΗ ΕΙΣ 1500 ΑΝΤΙΤΥ
ΠΑ ΕΙΣ ΤΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ Φ. ΚΩΝΣΤΑΝ
ΤΙΝΙΔΗ ΚΑΙ Κ. ΜΙΧΑΛΑ ΑΠΟ ΤΟΥ ΙΟΥ
ΝΙΟΥ 1970 ΜΕΧΡΙ ΤΟΥ ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1973.

